BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XV
E
13
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

SS. D. N.
BENEDICTI XIV.
OPERA
IN DUODECIM TOMOS DISTRIBUTA.
TOMUS VII.

Digitized by Google

Digitized by Google

BENEDICTI XIV.

PONT. OPT. MAX.

OLIM

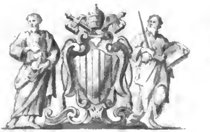
PROSPERI CARD. DE LAMBERTINIS
PRIMUM ANCONITANÆ ECCLESIÆ EPISCOPI,
DEINDE BONONIENSIS ARCHIEPISCOPI

APPENDICES AD QUATUOR LIBROS
DE
SERVORUM DEI BEATIFICATIONE
ET
BEATORUM CANONIZATIONE
QUÆ IN CALCE QUATUOR PRIORUM VOLUMINUM HACTENUS CONTINEBANTUR.

ACCEDUNT DOCUMENTA
ALIIS EDITIONIBUS PRÆPOSITA, QUÆQUE IBIDEM DESIDERABANTUR.

TOMUS SEPTIMUS

EDITIO TERTIA AUCTIOR, ET CASTIGATIOR
AD USUM
ACADEMIÆ LITURGICÆ CONIMBRICENSIS

ROMÆ, MDCCXLIX.

EXCUDEBANT NICOLAUS, ET MARCUS PALEARINI
ACADEMIÆ LITURGICÆ CONIMBRICENSIS TYPOGRAPHI.
SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

JOANNI V.

LUSITANIÆ ET ALGARBIORUM

REGI FIDELISSIMO

PUBLICÆ FELICITATIS AUCTORI

BONARUM ARTIUM PATRONO

CATHOLICÆ FIDEI ASSERTORI

PIETATIS DIVINIQUE CULTUS PROPAGATORI

REGI SUO BENEFICENTISSIMO

PERENNE ADDICTI GRATIQUE ANIMI

MONUMENTUM

EMMANUEL DE AZEVEDO SOCIETATIS JESU

D. D. D.

Digitized by Google

Digitized by Google

AD LECTOREM.

SAnctiſſimi D. N. BENEDICTI XIV. Opera in duodecim Tomos diſtribuimus, quorum primi quatuor, qui de Servorum Dei Beatificatione & Beatorum Canonizatione agunt, bis editi jam fuerant; quatuor alii, qui ad ejuſdem tractationis complementum pertinent, inediti adhuc ſunt, ſi præſentem hunc tomum excipias; ex reliquis quatuor, qui totidem complectuntur argumenta ad publicam utilitatem maxime accommodata, unus item non prodierat. Decem tomos jam abſolvimus, ſi duos, qui modo excuduntur, iiſdem connumerentur. Quintus tamen & duodecimus, quem, ut alibi dictum eſt, extra ordinem edidimus, vulgati ita ſunt, ut in eorum editione nihil omnino operæ ipſi poſuerimus; quemadmodum enim laudem iis, quibus debetur, præreptam nolumus; ita nec verti nobis vitio oportebit, ſi quid in iis excudendis aliorum incuria Typographi peccaverunt. In aliis non parum inſudavimus, præſertim in iis, qui nuper prodierunt; quantum enim laboris & diligentiæ accurata librorum requirat editio, nemo eſt, qui neſciat; Neque diffitemur tamen, aliqua irrepſiſſe notatu digna in decem hactenus editis voluminibus, quæ opportune colligentur, & in ultimo, qui edetur, tomo illuſtrabuntur ex Auctoris ſententia. Monitos præterea hoc loco Eccleſiaſticæ eruditionis ſtudioſos volumus, præter duodecim tomos, de quibus ſuperius diximus, quatuor alios parari ab eodem ſapientiſſimo, maximoque Auctore conſcriptos, qui quanti faciendi ſint, fieri jam nunc judicium ex iis, qui hactenus prodierunt, facile ab omnibus poteſt. Ut autem ſeptimi hujus voluminis, quod præ manibus eſt, ratio habeatur; continentur in eo, quæ in primis quatuor, aut initio additum erat, aut appendicis nomine ad calcem appoſitum; præterea tria alia judicia quæ doctiſſimi viri de Pontificio hoc opere tulerunt. Primum eſt Hiſpanum, quod excerpſimus ex Bibliographia Rñi Patris Michaelis a S. Joſepho Ord. SSñæ Trinitatis Excalceatorum Generalis, & Hiſpaniæ totius ſplendoris eximii. Ut de eo multa diceremus hoc loco, flagitabat a nobis noſter in tantum virum amor, & obſervantia; ſed quoniam ejuſdem adverſari modeſtiæ non poſſumus, & in ea Urbe ſumus, ubi nota omnibus eſt illius eruditio & prudentia, ea ſilentio involvimus. Alterum eſt Romanum ex Ephemeridibus Palearinis; omiſimus tamen operis ſynopſin, quam anno 1747. eædem ephemerides vulgare cœperunt, eo quod primum duntaxat tomum hactenus amplexæ ſint. Tertium eſt Luſitanum ex epiſtola præſtantiſſimi Antiſtitis Conimbricenſis, in quo præter clariſſimam ſanguinis nobilitatem, tam admirabilis eſt in omni literarum genere eruditio cum ſumma modeſtia coniuncta, tanta in Paſtorali munere vigilantia, tot pietatis exempla, ut dignus fuerit, quem BENEDICTUS XIV. tamquam exemplar abſolutiſſimum propoſuerit Congregationi Canonicorum Regularium in Luſitania; Congregationi, inquam, cujus alumnos SANCTITAS SUA Angelos appellavit, quoſque pracipuum obtinere locum inter alios Religioſos ordines in Literis Apoſtolicis profeſſa eſt. Promiſimus tom. 1. pag. XLVII. ad calcem, inter hujus tomi appendices inſerere Bullam Auream erectionis Academiæ Liturgicæ Conimbricenſis in Monaſterio Sanctæ Crucis Canonicorum eorundem, atque alias Apoſtolicas literas, necnon omnium in Luſitania Antiſtitum, aliorumque virorum illuſtrium teſtimonia, quibus comprobatur, quantum ſtudio, & pietate floreat hujuſmodi Congregatio, atque ea occaſione plurima de operibus SS.D.N. teſtimonia a Luſitanis viris doctiſſimis ad me tranſmiſſa complecti. Verum tale eſt Conimbricenſis Præſulis teſtimonium, ut unum illud pro omnibus valere arbitrati ſimus; præcipue cum ea omnia, quæ hic aſſerri poſſent, integrum tomum brevi proditurum conficiant, quem infra citamus pag. CXX.

INDEX RERUM

QUÆ IN SEPTIMO TOMO CONTINENTUR.

Auctoris epiſtola ad Clementem XII. Pontificem Summum. Præmiſſa Volumini primo editionis primæ anno 1734. Pag. I
Auctoris epiſtola ad Clementem XI. Pontificem Summum. Præmiſſa Volumini Secundo editionis primæ anno 1735. III
Auctoris epiſtola ad Benedictum XIII. Pontificem Summum. Præmiſſa Volumini Tertio editionis primæ anno 1737. VII
Auctoris Epiſtola ad Eminentiſſimos Cardinales ſacrorum rituum Congregationi Præpoſitos, & Reverendiſſimos ejuſdem Congregationis Conſultores. Præmiſſa Volumini Quarto editionis primæ anno 1738. XIII
Caroli Cardinalis Rezzonici Epiſcopi Patavini epiſtola ad SS. D. N. BENEDICTUM XIV. Pont. Max. Præmiſſa Volumini Primo editionis ſecundæ anno 1743. XV
Jacobi Facciolati V. C. Epiſtola ad SS. D. N. BENEDICTUM XIV. Pont. Max. Præfixa Volumini Primo editionis ſecundæ, ubi reſpondetur Literis Apoſtolicis ad eumdem datis, quæ ibidem ſimul leguntur, & in hac tertia editione tom. I. *pag.* L. *recuſæ ſunt.* XVI

JUDICIA III.

Germanicum, Gallicum, & Italicum, de prima hujus Operis editione. Præfixa Tomo primo a pag. XI. *uſque ad pag.* XLI. *edit. Patavinæ anno* 1743. XVIII

I. GERMANICUM.

Ex actis eruditorum publicatis Lipſiæ Calendis Octobris anno 1740. ibid.
Ex actis eruditorum publicatis Lipſiæ Calendis Januar. 1741. XXV
Ex actis eruditorum publicatis Lipſiæ Calendis Auguſti 1741. XXVII
Ex actis eruditorum publicatis Lipſiæ Calendis Januar. 1742. XXXIV

JUDICIUM II. GALLICUM

Ex actis Trevoltianis menſis Julii 1735. XXXIX

JUDICIUM III. ITALICUM

Ex Obſervationibus literariis Veronæ editis. LI

TRIA ALIA JUDICIA

Superioribus adjecta in hac tertia omnium Operum Sanctiſſimi D. N. BENEDICTI XIV. editione.

JUDICIUM I. HISPANUM.

Ex Bibliographia Critica, Sacra, & Prophana Tom. III. littera P. pag. 519. *Matriti anno* 1740. *Authore Reverendiſſimo P. Fr. Michaele a S. Joſepho Ord. PP. Excalceatorum in tota Hiſpania SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum Generali &c. &c.* LV

JUDICIUM II. ROMANUM.

Ex Ephemeridibus Romanis Menſis Maji anni 1749. *De SS. D. N. BENEDICTI XIV. Operibus in duodecim Tomos diſtributis, editionis tertiæ auctioris, & caſtigatioris, ad uſum Academiæ Liturgicæ Conimbricenſis. Romæ apud Nicolaum & Marcum Palearinos.* CX

JU-

JUDICIUM III. LUSITANUM.

Excerptum ex Epiſtola Antiſtitis Conimbricenſis, quæ una cum multiplici elogio Operum BENEDICTI XIV. *habetur in Præfatione Operis, cui titulus:* Cœlum novum, *ſeu Congregatio Canonicorum Regularium S. Auguſtini in Luſitania ad priſtinam obſervantiam reſtituta.* CXX

Appendices ad quatuor Libros, de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione.

Appendices XV. Monumenta complectentes ad primum tomum pertinentia.

Appendix Prima. Relatio facta in Conſiſtorio Secreto coram SS. D. N. Urbano Papa VIII. a Franciſco Maria Epiſcopo Oſtienſi S. R. E. Cardinali a Monte die 13. Januarii 1625. ſuper vita, ſanctitate, Actis Canonizationis, & miraculis piæ memoriæ Beatæ Eliſabethæ *Luſitaniæ Reginæ, de qua in cap. 9. tomi 1.* Pag. 1

Appendix II. *Conſtitutio SS. D. N.* BENEDICTI PP. XIV., *qua ſtatuitur, ut Servorum & Ancillarum Dei Beatificationes & Canonizationes in Baſilica Principis Apoſtolorum peragantur, (de qua cap. 36. §. 2. lib. 1.)* 23

Appendix III. *Publica Inſtrumenta Canonizationum S. Vincentii a Paulo, S. Joannis Franciſci Regis, S. Julianæ Falconeriæ, S. Catharinæ Fliſcæ Adurnæ, S. Eliſabethæ Luſitanorum Reginæ, (de quibus cap. 36. lib. 1. & alibi.)*

Canonizatio B. Vincentii a Paulo *Fundat. Presbyterorum Sæcularium Congregationis Miſſionis, & Societatis Puellarum, quæ* Charitatis *nuncupantur.* 27

Canonizatio Beati Joannis Franciſci Regis *Societatis JESU Presbyteri.* 45

Canonizatio B. Julianæ Falconeriæ *Tertii Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis Fundatricis.* 63

Canonizatio Beatæ Catharinæ Fliſcæ Adurnæ. 78

Canonizatio Beatæ Eliſabethæ *Luſitanorum Reginæ.* 95

Appendix IV. Publica Inſtrumenta ſolemnium Beatificationum S. Roſæ Limanæ, & S. Turribii, *(de quibus in cap. 24.) Monumenta publica ſolemnium Beatificationis Servæ Dei Roſæ de S. Maria a civitate Limæ, dicta* Regum in Peruvio, *Tertii Ordinis S. Dominici, in Baſilica Principis Apoſtolorum, & in eccleſiis Beatæ Mariæ ſuper Minervam, Sancti Ignatii Societatis Jeſu, & Sanctorum Jacobi & Ildephonſi nationis Hiſpanorum de Urbe peractorum anno 1668. ex actis ſacrorum rituum Congregationis.* 114

Monumenta publica ſolemnium Beatificationis Servi Dei Turribii *Archiepiſcopi Limani in eccleſia Principis Apoſtolorum, & in eccleſia Beatæ Mariæ Montis Serrati, necnon feſtivitatis in Collegiata eccleſia S. Anaſtaſiæ de Urbe in altari eidem Beato primum erecto.* 133

Appendix V. Brevia Beatificationum Servi Dei Petri Forerii, *Servæ Dei* Catharinæ de Ricciis, *Servi Dei* Alexandri Saulii, & *Servi Dei* Camilli de Lellis, *(de quibus in cap. 24. lib. 1.)*

Beatificatio Servi Dei Petri Forerii *de Mataincuria Sacerdotis Lotharingi, Præpoſiti Generalis, & Reformatoris* Congregationis Salvatoris noſtri, & nuncupatæ Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini, *necnon Inſtitutoris* Monialium Congregationis ſub titulo Dominæ noſtræ, & Regula ejuſdem S. Auguſtini. 148

Beatificatio Servæ Dei Catharinæ de Ricciis *Monialis expreſſe Profeſſæ Ordinis Sancti Dominici.* 150

Beatificatio Servi Dei Alexandri Saulii *ex Clericis Regularibus S. Pauli Barnabitis nuncupatis, primum Aleriæ, deinde Papiæ Epiſcopi.* 152

Bea-

Beatificatio Beati Camilli de Lellis *Fundatoris Clericorum Regularum Miniſtrantium Infirmis*. 154
Appendix VI. Breve ſolemnis Beatificationis BB. Martyrum Gorcomienſium *Undecim ex Ordine Fratrum Minorum S. Franciſci de Obſervantia, & aliorum octo, qui in odium Orthodoxæ Fidei 9. Julii 1572. ſimul Brilæ perempti ſunt: de quo in cap. 27. lib. 1.* 157
Breve ſolemnis Beatificationis B. Joſephi a Leoniſſa *Sacerdotis expreſſe Profeſſi Ordinis Capuccinorum S. Franciſci*. 159
Appendix VII. *Compendia vitæ, virtutum, & miraculorum necnon Actorum in cauſis Canonizationis Beatorum* Pii Quinti, Andreæ Avellini, Felicis a Cantalicio, & Catharinæ de Bononia, *de mandato ſanctæ memoriæ* Clementis XI. *compoſita ab hujus Operis* auctore *tunc* Fidei Promotore, *ægrotante bonæ memoriæ* Inghiramio *Secretario Congregationis ſacrorum rituum; De quibus nempe in cap. 34. lib. 1.*
Compendium vitæ, virtutum, & miraculorum, necnon Actorum in cauſa Canonizationis B. Pii Quinti *ſummi Pontificis*. 162
Compendium vitæ, virtutum, & miraculorum, necnon Actorum in cauſa Canonizationis B. Andreæ Avellini *Presb. Congreg. Cleric. Regul. Theatin.* 170
Compendium vitæ, virtutum, & miraculorum, necnon Actorum in cauſa Canonizationis B. Felicis a Cantalicio *Laici Capuccini*. 179
Compendium vitæ, virtutum, & miraculorum, necnon Actorum in cauſa Canonizationis B. Catharinæ de Bononia *Monialis Profeſſæ Ordinis S. Claræ.* 188
Appendix VIII. Reſponſiones Præſulum a Secretis Brevium ad Principes, latæ in publicis Conſiſtoriis nomine ſcilicet Clementis VIII. *in Canonizatione* S. Hyacinthi, *nomine* Sixti V. *in Canonizatione* S. Didaci, & *nomine* Gregorii XV. *in Canonizatione* S. Tereſiæ, *de quibus cap. 34. lib. 1.*
Pro Clemente VIII. *in Canonizatione* S. Hyacinthi. 198
Pro Sixto V. *in Canonizatione* Sancti Didaci. 199
Pro Gregorio XV. *in Canonizatione* Sanctæ Tereſiæ. 200
Appendix IX. Summorum Pontificum Allocutiones habitæ in ſemipublicis Conſiſtoriis: Pauli *videlicet* Papæ V. *cum agebatur de Canonizanda* B. Franciſca Romana; & Urbani Papæ VIII. *cum de Canonizando* B. Andræa Corſino, *de quibus cap. 34. lib. 1.*
SS. D. N. Pauli Papæ V. *pro Canonizatione* B. Franciſcæ Romanæ. 202
Sanctiſſimi Domini noſtri Urbani Papæ VIII. *propoſitio, & ſententiarum rogatio pro Canonizatione* B. Andreæ Corſini. 203
Appendix X. Suffragia in ſemipublicis Conſiſtoriis lata a venerabili viro Cardinali Bellarmino tempore Clementis VIII. & *tempore* Pauli V. *cum agebatur de Canonizatione* S. Raymundi, & S. Franciſcæ Romanæ. *Accedunt ſuffragia in ſemipublicis Conſiſtoriis ab Auctore lata, non tanquam Fidei Promotore, ſed ut Archiepiſcopo Theodoſiæ, dum tempore* Benedicti XIII. *pertractabantur Canonizationes Sanctorum* Peregrini Lazioſi, Aloyſii Gonzagæ, Staniſlai Koſtkæ, Jocobi de Marchia, Joannis a Cruce, Agnetis Politianæ, Franciſci Solani, Alphonſi Turribii; *De quibus nimirum cap. 34. lib. 1.* 206
Appendix XI. Reſponſiones in ſolemni Canonizatione datæ a Præſulibus Secretariis Brevium ad Principes Poſtulatorum petitionibus nomine ſummorum Pontificum; hoc eſt, pro Clemente VIII. *in Canonizatione* S. Raymundi, *pro* Sixto V. *in Canonizatione* S. Didaci, & *pro* Benedicto XIII. *in Canonizationibus Beatorum ab eo factis, de quibus ſupra: Accedit brevis relatio cæremoniarum, quæ habitæ fuerunt in Canonizatione quinque Beatorum* Iſidori, Ignatii, Franciſci

Xa-

Xaverii, Tereſiæ, & Philippi Nerii, *dum in Sanctorum album a* Gregorio XV. *relati ſunt*. 213
Pro Clemente VIII. *in Canonizatione S. Raimundi*. ibid.
Pro Sixto V. in Canonizatione S. Didaci. 217
Pro Benedicto XIII. *in Canoniz. SS.* Turribii, Jacobi de March. Agnet. Polit. 220
Pro Canoniz. SS. Aloyſii Gonzagæ, ac Stanislai Koſtæ. 221
Accurata & per brevis relatio cæremoniarum, quæ habitæ fuerunt in ſolemni Canonizatione quinque Sanctorum Iſidori, Ignatii, Franciſci Xaverii, Tereſiæ a Jeſu, & Philippi Nerii, *qui a* Gregorio XV. Pont. Max. *die* 12. *Martii anni* 1622. *in Sanctorum numerum relati fuerunt*. *Ex actis Canonizationis* S. Tereſiæ. *Viennæ Auſtriæ impreſſis anno* 1628. 222
Appendix XII. Taxatio Notarii Congregationis ſacrorum rituum, de qua in cap. 46. *lib.* 1. 227
Appendix XIII. Taxatio Mercedis Procuratorum, & Advocatorum, de qua in cap. 46. *lib.* 1. 231
Appendix XIV. Taxatio pro mercede ſcripturarum Excuſoris, necnon Fidei Subpromotoris pro earum reviſione, Correctorumque pro correctione, de qua in cap. 46. *lib.* 1. 233
Appendix XV. Nuova taſſa, e riforma delle ſpeſe per le cauſe delle Beatificazioni, e Canonizazioni, e dell' altre ſpeſe per la ſolennità delle medeſime Beatificazioni e Canonizazioni fatta e pubblicata per ordine di noſtro Signore Papa BENEDETTO XIV. 238

Appendices IX. monumenta complectentes ad ſecundum Tomum pertinentia.

Appendix Prima. Decreta ſanctiſſimæ Inquiſitionis edita ſub diebus 13. *Martii, &* 2. *Octobris* 1625. *Circa abuſus in Sanctorum cultu ante introductos, & alios hujuſmodi generis, de quibus paſſim in hoc opere maxime vero in lib.* 2.: *itemque alia decreta brevia, & declarationes circa idem argumentum*. 257
Appendix II. Decreta noviſſima ſacræ rituum Congregationis ſervanda in cauſis Beatificationum & Canonizationum Sanctorum, edita juſſu ſanctæ memoriæ Innocentii XI. *& ab eodem laudata, confirmata, & approbata; de quibus paſſim in hoc Opere, maxime vero in lib.* 2. 286
Appendix III. Antiqua vita Beati Arcangeli Canneti *Canonici Regularis Congregationis Salvatoris, inſerta in proceſſum auctoritate ordinaria confectum die* 2. *Maji* 1617. *a Vicario Generali Epiſcopi Eugubini, de qua lib.* 2. *c.*18. *n.*19. 291
Appendix IV. Vita Sancti Bolonii, *ſeu* Bononii *extracta ex archivio Capituli Cathedralis* S. Euſebii Vercellenſis, *& ad Auctorem miſſa ab Eminentiſſ. Domino Cardinali Ferrerio Epiſcopo Vercellen. De qua lib.* 2. *cap.*16. *num.*20. 301
Vita ejuſdem Sancti ex alio Codice. 305
Appendix V. Officium proprium Sancti Bononii, *quod olim in Eccleſia Vercellenſi recitabatur, & de quo lib.*2. *cap.*18. *num.* 20. 313
Appendix VI. Propriæ Lectiones, quæ recitantur in Officio S. Petri Epiſcopi Vercellenſis, *& in quibus plura habentur de* Sancto Bononio. 316
Appendix VII. Decretum de B. Catharina Fliſca Adurna, & de B. Petro Regalato, cum brevi utriuſque vitæ narratione. 317
Relatio Rotæ Auditorum in cauſa tunc Servi Dei, nunc Sancti Petri Regalati, *in qua ante judicium latum de caſu excepto a Decretis Urbani VIII. jam fuerunt diſcuſſæ & approbatæ Virtutes. Edita ſcilicet fuit relatio ipſa a Bollandis ad diem* 30. *Martii, ſed non integra: quare hic integra datur in hac Appendicem typis Romanis anni* 1630. 320

Appen-

Appendix VIII. *Relatio Rotæ Auditorum in cauſa* B. Gregorii Papæ X. *in qua approbatis virtutibus ante Decreta Urbani* VIII. *poſt eadem Decreta pronunciatum fuit ſuper caſu ab iiſdem excepto. Relatio ipſa manuſcripta extat apud Auctorem, & edita etiam fuit poſt vitam ejuſdem Beati compoſitam ab Antonio Maria Bonuccio Presbytero Societatis Jeſu. Hujus autem Beati, necnon prædictæ Rotæ Auditorum Relationis mentio facta eſt lib. 2. cap. 24. num. 131. & ſequentibus.* 367

Appendix IX. *Exemplar Tabellæ Teſtium, de qua lib. 2. cap. ultimo in fine; quæ ſcilicet ſacrorum rituum Congregationi exhibetur, cum agitur de validitate proceſſuum auctoritate Apoſtolica, & Ordinaria confectorum, ubi Teſtium Nomen, Cognomen, Ætas, Inductio, Citatio, Juramentum, & Examen indicantur.* 423

Appendices V. monumenta complectentes ad tertium Tomum pertinentia.

Appendix Prima. Epiſtola Mariæ Stuartæ, Jacobi V. Regis Scotiæ filiæ, & Angliæ Reginæ ad ſummum Pontificem Sixtum V. data. Cujus facta eſt mentio in cap.13. num.10. lib. 3. ex Gallico autographo. 426

Appendix II. *SS. D. N.* Urbano Papa VIII. *Japoni, ſeu Ordinis B. Franciſci Fratrum Diſcalceatorum Canonizationis viginti ſex Martyrum Relatio.* 430

Appendix III. *de Martyrio Servi Dei* Joſaphat Concevitii *Archiepiſcopi Polocenſis ad SS. D. N.* Urbanum VIII. *Pont. Opt. Max. Relatio.* 446

Appendix IV. *Proceſſus auctoritate Apoſtolica confectus ſuper vita & miraculis Servi Dei* Laurentii *Converſi & Eremitæ, de quo cap.29. num.10. lib.3.* 487

Appendix V. Epiſtola B. Joannis Tauſignani *Ordinis Jeſuatorum Epiſcopi Ferrariæ conſcripta Duci Eſtenſi; de qua habitus eſt ſermo lib.3. cap.40. num.7.* 532

Appendix ad primam partem libri quarti.

Diſſertatio academicorum inſtituti Bononienſis de longis jejuniis. 535

Appendices IV. ad ſecundam partem libri quarti.

Appendix I. *continens aliquot Apoſtolicas literas, de quibus cap.4. n.6.* 376

Literæ Apoſtolicæ Clementis Papæ XI. *ſub titulo & forma Brevis, in quibus conceditur Officium & Miſſa in honorem* Beati Nicolai de Flue *Eremitæ Helvetii.* ibid.

Literæ Apoſtolicæ Clementis Papæ X. *ſub titulo & forma Brevis die 30. Auguſti 1673. in quibus conceditur Officium & Miſſa in honorem Beati Bernardi Ptolomæi Fundatoris Congregationis Montis Oliveti.* 577

Literæ Apoſtolicæ Clementis Papæ X. *ſub titulo & forma Brevis, in quibus conceditur Officium & Miſſa in honorem Beati Oldegarii Epiſcopi primum Barchinonenſis, deinde Archiepiſcopi Tarraconenſis.* 578

Literæ Apoſtolicæ Innocentii Papæ XIII. *ſub titulo & forma brevis in quibus conceditur Officium & Miſſa in honorem* B. Andreæ de Comitibus *Ordinis Minorum.* 579

Appendix II. *Litaniæ Bononienſis Eccleſiæ ex codice Membranaceo, in quibus S. Joſeph invocatur, ut dicitur lib. 4. part.2. cap.20. num.22.* 580

Appendix III. *Epiſtolæ Leonardi Sarzanenſis de inventione* Tituli Crucis *Domini noſtri* Jeſu Chriſti, *deque Urbis lætitia ob Granatenſem victoriam, quarum mentio facta eſt lib.4. part.2. cap.31. num.16.* 585

Apendix IV. *Epiſtola Encyclica adverſus impuros profanoſque Ludos, memorata lib.4. part.2. cap.31. num.35.* 588

AUCTORIS

Digitized by Google

AUCTORIS EPISTOLA
AD
CLEMENTEM XII. PONTIFICEM SUMMUM

Præmiſſa Volumini Primo editionis primæ anno 1734.

ETſi non pauci ſive Theologiæ ſive Juris peritiſſimi Scriptores ita multa, eaque præclara, de Sanctorum Canonizationibus tradiderunt, ut jam prope nihil in hac gravi difficilique materia videri reliquum potuiſſet; fecit tamen ratio ipſa, diligenſque cura diuturni officii mei (quippe quod in his Cauſis maxime verſabatur) ut eximiis illorum doctiſque cogitatis, quo aptiora fierent atque abſolutoria, quædam adjicienda eſſe non modo comprehenderim animo, verum etiam haud ſemel re expertus probaverim. Nam, cum de quibuſcumque id genus quæſtionibus aut a ſacris Congregationibus rituum, aut a ſummis Pontificibus Clemente XI., Innocentio XIII., & Benedicto XIII. pro eo, ut Fidei Promotoris eſt, publice privatimque conſulerer; mihi, cauſa diu multumque diſcuſſa, veterumque Scriptorum placitis ſedulo perquiſitis, non quidem ab eorum ſtudio ac voluntate, ſed ab opera & providentia plerumque aliquid deficere perſpiciebam. Quamobrem, quibus in elucubrationibus illorum aut animadverſio, aut experientia defuerat, & in quas ego ſpatium longiſſimi temporis, & labores certe non parvos contuli; eas accurate colligere, dilucide, quoad ejus fieri poterat, diſponere, praeloque in plures libros digeſtas committere, neque incongruum neque inutile judicavi. Horum prior, cum jam typis excuſus, & in publicam lucem prodire paratus eſſet, continuo ſe, quemadmodum moris eſt, aliquo ornari & illuſtrari nomine poſtulavit. Neque vero mihi admodum laborandum eſſe intellexi, ut probo huic & honeſto ſatisfacerem deſiderio. Ad quem etenim potius, aut dignius hæc qualiacumque Scripta deferri poſſent, quam ad Sanctiſſimi Apoſtolorum Principis Succeſſorem, Chriſti Vicarium, Romanum Pontificem; cujus maxime, immo proprie ſolius eſſe, ſupremum, integrum, certum, atque adeo *infallibile* de hujuſmodi Cauſis ferre judicium, fuit a me in eodem libro ſatis luculenter, ut arbitror, demonſtratum? Tibi vero in primis, Beatiſſime Pater, ut illa eadem inſcriberem & offerrem, quam multæ me rationes, non dico communes & publicæ, ſed plane peculiares & propriæ impellebant! Prætereo clariſſimi, quo natus es, Generis antiquitatem, Patriæque dignitatem atque ſplendorem. Prætereo Avorum Tuorum illuſtria nomina, reſque ab illis pro Apoſtolica Romana Eccleſia magnifice & utiliter geſtas, magiſtratus, legationes, officia, quibus apud maximos Reges, Maximoſque Pontifices præclare admodum & laudabiliter functi ſunt. Mitto ampliſſima doctrinæ con-

conſiliique argumenta, religionis ſtudium, morumque ſanctitatem, quibus & univerſæ Familiæ decus ſingularem in modum amplificarunt, & eximiis Nepotibus ad bene decoreque vivendum facem nitidiſſimam prætulerunt. Neque prædicabo, quanta Ipſe aſſiduitate, vigilantia, prudentia, felicitate, ardua quæque & magna negotia Tibi ad Pontificiam dignitatem nondum evecto concredita & commendata perfeceris; quanta maturitate judicii, quanto animi candore & impetu, quæ honeſtati videbantur veritatique conſentanea, promere, ſuadere, poſtulare conſueveris; quanta moderatione, conſtantia, gravitate, quæ Te ad ſummum Pontificatum vocabant, mire conformia & conſentientia Cardinalium ſuffragia ſuſceperis. Nihil dicam de paterna admirabili providentia & charitate, qua Apoſtolicæ Sedis, totiuſque Eccleſiaſtici Imperii fortunas difficillimis hiſce temporibus protegis, moderaris, ac ſuſtines. Nihil de recta æquabilique clementia, qua exteros perinde proſequeris, & cives, alienos pariter, & propinquos; ut exploratum jam perſpectumque ſit omnibus, Te nullius adjuncti rationem, ceteroquin vel integerrimam, in præmiis proponendis habere, niſi bene factorum atque virtutum. Nihil denique de ſpectata ſingularique magnificentia, qua non tam Urbis commodo & ornamento, quam Dei optimi maximi, aliorumque Superum cultui ædificia incredibilium ſumptuum, & exquiſitæ artis conſtituis; inter quæ præ aliis Sacellum eminet, quod in Lateranenſi Baſilica Sancto Andreæ Corſino ſplendidiſſimum ponis atque ditiſſimum. Hæc porro cuncta ita per ſe clara, illuſtria, & in omnium ore atque oculis poſita ſunt, ut neque exornari dicendo valeant, neque plus meam, quam univerſi Chriſtiani orbis admirationem & laudem mereantur. Quod omnino meum eſt, minimeque mihi cum aliis commune, id nempe eſt, ſeries prope infinita promeritorum, quibus me omni tempore mirifice auctum cumulatumque voluiſti: quorum quando aliquod recolendum eſt, non poſſum quin illud in primis commemorem, fuiſſe me ab Anconitana Eccleſia, cui ab optimo Pontifice Benedicto XIII. præfectus fueram, ad celeberrimam hancce Metropolim jucundiſſimæ Patriæ meæ tua divina largitate non modo non rogantem, ſed plane inſcium delatum. Hinc, prima quacumque occaſione data memorem gratumque animum publice declarandi, eam conſulto & libens arripio, prorſum confidens, ſin minus Opus ipſum per ſeſe, mentionem certe, quæ haud raro incidit, Andreæ Corſini ab Urbano VIII. rite inter Sanctorum cœtum relati fore gratiſſimam. Te ergo, Beatiſſime Pater, enixe oro atque obſecro, hanc, vulgarem licet & tenuem, obſervantiæ meæ ſignificationem clementiſſime, ut ſoles cetera, excipias. Quod ſi, ut ſpero, contigerit, cum reliquis beneficiis tuis novum cumulum acceſſiſſe, tum uberrimum laborum meorum fructum extare arbitrabor.

AU-

AUCTORIS EPISTOLA

AD

CLEMENTEM XI. PONTIFICEM SUMMUM

Præmiſſa Voluminì Secundo editionis primæ anno 1735.

NOn dubito, pleroſque illorum, qui primam mei Operis partem ſummo & optimo Pontifici Clementi xii. feliciter imperanti inſcriptam legent, admiraturos hanc alteram, quam prælo recens emittimus, clariſſimo Clementis xi. nomini commendatam. Quorſum enim (inquient) homini multos jam annos vita functo hæc inſcriptio Operis, & commendatio? At hi erunt fere, apud quos, extincto Benefactore, grata promeritorum ejus memoria ſimul extinguitur. Ego vero, cujus interitum neque lacrymis, neque votis prohibere non potui (quis enim poſſit mortalium?) recordationem certe miræ ejuſdem erga me largitatis atque clementiæ nullo tempore patiar interire. Adſtant, & vero alte in animum immiſſa, quoad vixero, adſtabunt innumera, eaque ſplendida, quibus me jam ab ineunte ætate augeri voluit, ornamenta; ut ſi in horum præſentia acquieſcam, ipſum propemodum adeſſe putem Benefactorem. Hujus ſcilicet ampliſſimo munere primum in Advocatorum Conſiſtorialium Collegium relatus, poſt Promotor Fidei conſtitutus, tum Prælatus domeſticus, Baſilicæ Sancti Petri Canonicus, ſancti Officii Conſultor, ſacræ Concilii Congregationis a Secretis electus ſum. Quæ porro tam multa tamque eximia beneficia quicumque paululum attenderit, non modo mirari deſinet, quare tanti Largitoris memoriam, ut ut jamdiu morte ſublati, quo licet ſtudio, etiamnum obſervem & colam, verum etiam conſilium hoc meum in ſecunda Operis parte inſcribenda, ut opinor, probabit.

Quid, quod & Opus ipſum per ſeſe, & materia in primis, quæ in univerſo Opere continetur, hunc maxime Patronum expetunt, & ſuo quodam veluti jure videntur expoſcere? Nam primum, ſingulas quod attinet, ſive quæ adhuc prodierunt, ſive quæ deinceps prodibunt, qualiſcumque hujus laboris mei partes, ſi quid in iis ſatis elucubratum, ſi quid integrum, ſi quid præclarum, & aliqua laude dignum reperitur, id videlicet, ut identidem in ipſo fatemur Opere, inter publicos privatoſque cum illo congreſſus, in quibus Beatificationis aut Canonizationis Cauſæ, earumque Cauſarum rationes, &, ſi quæ forte inciderent difficultates exponebantur, ab excellenti ipſius ingenio præſtantique eruditione arripuimus, hauſimus, expreſſimus. Neque vero materiam ſolum ſegetemque doctrinæ uberrimam, ſed conſilia quoque & monita CLEMENTI XI. accepta referimus longe utiliſſima. Quartus a collata in me Promotoris Fidei dignitate agebatur annus, cum hujuſce Operis inſtitutum doctiſſimo Pontifici pate-

 feci

feci, & quædam ejuſdem veluti ſemina & fundamenta quæ jeceram, cum exquiſito & acuto illius judicio communicavi. Cogitatum ille non probavit modo, ſed, qua erat admirabili benignitate, laudibus cumulavit. Vires præterea, animumque adjecit, quo res ad exitum perduceretur. Exitum vero plus æquo præcipitem cavit, voluntatemque, ſupra quam rei amplitudo & dignitas poſtulabat, forte properantem conſulto retardavit, hortatus, ut honeſtum conficiendi Operis atque edendi ſtudium in aliud tempus rejicerem. Interim quæ ad hanc materiam pertinerent, ſedulo & mature colligerem: ita quippe doctrinam hanc beneficio ætatis, officii, atque uſus ſolidiorem effectum iri atque pleniorem, neque indignam, quam Eruditorum oculis aliquando ſubjicerem. Cui porro conſilio ſtatim adhærendum eſſe intellexi propter maximam litteratiſſimi Principis auctoritatem, quæ cum in omni ferme eruditionis genere, tum vero, in quo ego potiſſimum elaborarem, valebat plurimum.

Verumtamen, quantum ille vel in Græco Latinoque idiomate verſatus fuerit, vel in loquendi Arte excelluerit, vel in ſacris Litteris, gravioribuſque Scientiis profecerit, univerſæ Litterariæ Reipublicæ ſit judicium, cujus profecto utilitati egregiis illius Operibus eximii Cardinalis HANNIBALIS ALBANI cura & liberalitate editis non mediocriter conſultum eſt. Quod enim ſummorum Virorum ſtudium, quæ laus, quæ admiratio eſt conſecuta, cum Menologii Baſiliani Semeſtre circumferri cœpit, quod ille ab antiquis Monaſterii Cryptæ Ferratæ eductum codicibus, Græcaque lingua conſcriptum puber adhuc latine reddidit? cum elegantiſſimæ graviſſimæque Orationes in Conſiſtorio habitæ, cum Apoſtolicæ Conſtitutiones, & Homiliæ, cum ſelectiores Epiſtolæ, & Brevia in omnium oculis manibuſque verſari? In hac autem ampliſſima, de qua agimus, difficilique Beatificationis & Canonizationis materia non eſt, cur aliorum expectem, qui tot & tam illuſtria tum eruditionis tum diligentiæ ipſius proferre poſſim argumenta; ut (ſi ingenue, quod ſentio, & libere dicendum eſt) prædicare non dubitem, neminem in eo genere illi vel doctrina vel opera præſtiſſe. Incredibiles profecto ſunt labores, curæ, ſolicitudines; admirabiles conſtantia, gravitas, prudentia; & prorſus innumera pietatis, & religionis officia, quæ ad excutiendas expediendaſque hujuſmodi Cauſas Sanctiſſimus Pontifex adhibebat. Quæ porro, quoniam & illi decora, & utilia ceteris judicamus, digna ſunt, quæ paulo fuſius commemoremus.

Notum eſt, id genus Cauſas, cum ad extremas deductæ ſunt ſive Virtutum, ſive Martyrii, ſive Miraculorum quæſtiones, ab illarum Procuratoribus & Advocatis ſic ad ſummum Pontificem afferri atque exponi ſolere, ut ex alia parte Cauſæ firmamenta, ex alia difficultates appareant, & quæ contra ad has tollendas excogitatæ ſunt comparatæque, rationes. Itaque in prima hac Cauſæ diſceptatione, qui multis ſæpe vel Advocatus Conſiſtorialis, vel Fidei Promotor affuerim, neſcio, an jucundum

Digitized by Google

dum magis, an mirum auditu fuerit, a CLEMENTE XI. modo novum plane, idemque graviſſimum dubium repente ſuſcitari, modo opportunum inexpectatumque reſponſum adjungi, nunc ſacrorum Patrum, & Canonum auctoritatem, nunc annalium Eccleſiaſticorum hiſtoriam, nonnumquam ipſam Congregationis rituum conſuetudinem advocari.

Quid vero dicam de conſtanti aſſiduitate atque patientia, qua cum annos ſupra viginti Pontifex vixerit, Congregationi, quæ (ut mos eſt) a Cardinalibus, rituumque Conſultoribus coram Pontifice habetur, non ſolum intereſſe nunquam deſtitit, ſed ita adfuit, ut neque moræ longiſſimæ videretur impatiens, neque cum quoquam acerbus, verum & ſe vigilem ſemper, alacremque, & æqualem omnibus, gratum, facilem, benignumque præberet? Neque prætermittendum eſt, cum ſingulorum, qui ſententiam ferebant, opinio longa oratione prolata eſſet, eamdem paucis ab illo perſtringi, & Prælato a Secretis ſacræ Congregationis dictari conſueviſſe; neque prius eos dimitti, qui convenerant, quam & gratias cum dignitate referret, & denique hortaretur, quo ſupplices humileſque Deo preces pro integro rectoque Cauſarum judicio porrigerent. Quod ille ſic plerumque faciebat, ut ex ipſis, qui præceſſerant in eodem illo conventu, ſermonibus dicendi occaſio educta atque ſuſcepta eſſet; ut facile agnoſceres Orationem ipſius non multo ante exaratam, & memoriæ concreditam, ſed tum primum atque ex tempore elaboratam atque confectam.

Cauſa poſthac ad Pontificem ipſum omnino delata, vix dici poteſt, quantum in eamdem accurate & ſedulo perpendendam operæ ſtudiique conferret. Nam & quæ Cauſæ ſavebant, & quæ contra oppoſita fuerant, diligenter notabat ipſe, & bene longas ſcripturas, quin & ipſos nonnunquam, ut vocant, Proceſſus perlegere non dubitabat. Quid multa? Non ante ad Cauſæ judicium unquam acceſſit, quam ſive Theologorum, ſive Cardinalium, ſive Conſultorum placita in dubiis obſcuriſque rebus ſeorſum poſtulaverit; quæ conſuetudinis eſſent, a Promotore Fidei in ſcriptis afferri juſſerit; ubi de prodigiis ſigniſque ageretur, Philoſophorum quoque & Medicorum ſenſa perceperit; privataſque univerſæ Chriſtifidelium familiæ, publicaſque preces indixerit,

Cum autem ferendi Decreti illuxerat dies, ſic idem inſtituit: ſacræ Congregationis Secretarium, & Fidei Promotorem privatim alloqui; his audientibus, Cauſam ab ultimis principiis repetere; rationes deſcribere; controverſias narrare; dubia & aliorum, & ſua recolere; reſponſiones adjungere; novum quidpiam & inauditum ſubjicere; Decretum denique conficere atque dictare. Cujus quidem præclari inſtituti inſignis Prælatus Tedeſchius, Liparienſis quondam Epiſcopus, nunc Archiepiſcopus Apamenus, ſacræ rituum Congregationis a Secretis (quoniam ceteri, qui, CLEMENTE XI. Pontifice, id muneris obierunt, morte ſublati ſunt) ampliſſimum teſtimonium eſto atque graviſſimum: quippe qui mecum una

una non ſemel, quæ hucuſque leviter indicata potius, quam enarrata ſunt, perſpexit, & admiratus eſt ſingula.

Denique, Cauſis in ſacra rituum Congregatione diu multumque diſcuſſis, matureque expeditis, & inſtante jam ſolemnis Canonizationis tempore, Conſiſtoria de more coguntur, ad quæ Cardinales, & Epiſcopi, quicumque Romæ verſantur, fere conveniunt. Exhibetur ſingulis Virtutum, ſeu Martyrii, Miraculorum, quæ probata ſunt, & univerſæ Cauſæ Epitome, quæ a ſacrorum rituum Congregationis Secretario confici ſolet. Forte, quo tempore Sanctorum Pii V., Andreæ Avellini, Felicis a Cantalicio, & Catharinæ Bononienſis Canonizatio agebatur, cum Inghiramius, is Prælatus, qui tum ejuſdem Congregationis erat a Secretis, huic oneri tum propter ætatem, tum propter infirmam valetudinem potis non eſſet, ego Pontificis juſſu ſuffectus ſum: quo in opere ſingularem illius ſedulitatem ac diligentiam in perlegendis, acumen atque doctrinam in emendandis iis, quæ in quatuor compendia congeſſeram, ſi unquam alias, ſuſpexi. Qua vero dignitate, qua elegantia, qua copia in hiſce Cauſis dicentem in Conſiſtoriis audivimus! Quam aptæ ornatæque periodi ex tempore oranti exciderunt, quibus ad Græcos Epiſcopos repente orationem convertens, celeberrimam Catharinæ Bononienſis prophetiam de excidio Conſtantinopolitano commemorat! Ipſa demum Canonizationis die, quæ gravitas! (Proh Deum immortalem!) quæ religio! qui ordo! qui geſtus! qui vultus! qui decor totius corporis! Ut perbelle appoſita, ut nitida, ut venuſtatis & doctrinæ referta, quam inter Sacrum recitavit, Homilia! Quæ profecto nihil habet, reliquis ſuperiorum temporum quod invideat.

Jam ergo non modo non incongruum & abs re alienum, ſed omnino æquum videbatur, qui in hac Beatificationis & Canonizationis materia nitidiſſimam quaſi facem ab bene accurateque judicandum ceteris prætuliſſet, illi, etiamſi mortuo, ſin minus materiam ipſam, quantacumque erat, at certe aliquam ipſius materiæ partem conſecrari. Reſtat, ut, quem ſperare licet a procelloſis diuturni & ardui Pontificatus fluctibus in portum æternæ & placidiſſimæ quietis receptum, Is pro ea, qua in cælis immortali gloria & immutabili felicitate perfruitur, hoc qualecumque grati & obſervantis animi teſtimonium acceptum habeat, meque tum ad reliquum iſtiuſmodi laborum curſum conficiendum, tum vero (quod caput eſt) ad Diœceſim hanc meam conſilio, opere, exemplo illuſtrandam atque augendam precibus ad Deum fuſis confirmet & adjuvet: quod equidem pro mea, pro gregis mihi concrediti utilitate atque ſalute & enixe oro, & vehementer deſidero.

AU-

AUCTORIS EPISTOLA

A D

BENEDICTUM XIII. PONTIFICEM SUMMUM

Præmiſſa Volumini Tertio editionis primæ anno 1737.

ERAT ſane, cum ſecundam hujuſce Operis partem CLEMENTI XI. Pontifici Maximo commendatam typis emitterem, quare inita ratio conſilii mei ab illorum ſive admiratione, ſive reprehenſione vindicaretur, quibus id officii genus erga Principem de me optime meritum multos jam ante annos morte ſublatum intempeſtivum videri forte & inſolens potuiſſet. Nunc, quando rem ab ipſo ſuperioris Libri aditu repetens difficilium hominum exſpectationi & judicio ſatis per me factum, & vero ingenuis omnibus & honeſtis perſuaſum etiam probatumque eſſe magnopere exiſtimo, non iiſdem memoris gratique animi in benefacta ſignificationem, quibus benefacientis vita, finibus coercendam, nihil me ea cura & ſolicitudine liberatum vel impediet, vel remorabitur, quominus Volumen hoc tertium jucundiſſimo BENEDICTI XIII. inſcriptum nomini in apertam lucem & publicam educatur. Poſtulat id recolenda promeritorum ejus dignitas & amplitudo, quibus non perſonam modo meam, verum & genus, & Patriam mirifice auxit & honeſtavit. Nam quis eſt demum, cui non perſpecta & explorata ſint omnia?Cujus non in animo uſitatoque ſermone verſetur admirabilis illa mei ornandi voluntas ſtudiumque ſingulare, quem Anconitanæ Eccleſiæ Epiſcopum nominatum non ante paſſus eſt ad illius fines concedere, ceteriſque, queis Romæ fungebar, ceſſare muneribus, quam ad eximium Cardinalatus gradum evexerit, perinde ac vel decori meo, vel oneris mihi impoſiti magnitudini, vel humanitati potius & largitati erga me ſuæ haud ſatis videretur eſſe proſpectum, niſi Epiſcopalem illum cum Cardinalitio honore conjungeret? Quæ cum ita ſint, quo licebat obſervantiæ genere, eo declarari denique æquum erat, quantum Pontifici optimo debere me & intelligerem & ſentirem, & quam alte beneficiorum memoriam fideli repoſitam animo continerem.

Verumtamen non committam (id quod plerique facere ſolent, qui libros a ſe editos magnis præclariſque nominibus inſcribunt & efferunt) ut ſive Generis, quo ille natus eſt, antiquitatem atque ſplendorem, ſive Avorum præſtantiam & famam, non dico amplificando, ſed ne breviter quidem recenſendo, commemorem. Urſinam Familiam dicito. Quid opus eſt pluribus? Multo, quam aut ingenii vis aut eloquentiæ valeat, luculentius & dignius ipſa ſe prædicat, ſuoque terram uni-

univerſam pervadit completque nomine. Sic Majorum virtutes præclaræ illæ quidem & admirandæ. At, ſi vel pauluum BENEDICTI facta & mores attenderis, Virum ſuſpicies propriis ſic undique fulgentem micantemque luminibus, ut alienam lucem non deſideret,

Ita porro induſtri, & Divino prope conſilio factum videtur, ut, quoniam de excelſo ſummoque gradu, quem ſimul atque virtutes contigerint, merito heroicarum nomen audiunt, in hoc tertio Volumine diſceptatum eſt, Volumen ipſum tali Viro, in quo id genus virtutes eminere ut cum maxime repertæ ſint, commendare inſtituerim. Quin mihi ipſe plane ſuccenſeo, propterea quod ex tam apto & uberi fonte exempla ducere prætermiſi, qui ceteroqui pleraque illuſtria facta tum Virorum, tum Fæminarum, licet ſine ulla vel Canonizationis, vel Beatificationis commendatione, identidem interferere non dubitaverim, non quo novi & indebiti cultus, qui ſupremum & ſolum Apoſtolicæ Romanæ Sedis judicium expectat & poſtulat, cuiquam auctor exiſterem, verum ut rei difficultatem exemplorum uſu minuerem, & ſingula probe diſtinguerem incrementa virtutum, quæ, ut ut ſummæ, vel a Viris. vel a Mulieribus, etiamſi neque in Sanctorum, neque in Beatorum numerum relatis, neque fortaſſe in poſterum referendis, ſi Deo placet, non prohibentur. Verum, quæ una reliqua eſt erroris emendatio, hanc ex animo amplector & libens; neque poſſum præcipua, quæ hoc libro continentur, leviter, ut fit, & curſim attingere, quin me ſtatim ad BENEDICTI XIII. laudes, ipſa rerum, quæ indicantur, trahente natura, vocatum, adductum, & quaſi abreptum intelligam.

Scilicet in hoc libro ſermo fit a me de ingreſſu ad eum vitæ ſtatum, quem Regularium appellant, de congruis ejus vitæ generis inſtitutis & moribus, de Epiſcoporum & Cardinalium muneribus, de officio & dignitate Romani Pontificis: quis horum poſſit non idem probitatis, conſtantiæ, religionis, pietatis, ceterarumque BENEDICTI XIII. meminiſſe virtutum? Sunt, qui, cum vulgaribus negotiis & curis ſolvuntur, ſeſeque ad clauſa & ſolitaria loca recipiunt, omnino nullum, ſunt, qui exiguum, ſunt etiam, qui opimum & pingue patrimonium relinquant. Alii, qui nullis, aut non ita magnis, alii, qui inſignibus vel ornamentis, vel commodis valedicant. Quoſdam reperias, quos naturæ bonitas, vel docilitas ad illud vitæ genus inclinet; nonnullos contra, quos mira vis, ardorque animi agat, incitet, urgeat. Quorum e numero quis ambiget BENEDICTUM fuiſſe, quem in tanta Familiæ nobilitate priorem natu, præſtantem ingenio, firma utentem valetudine, deliciis & opibus omnis generis affluentem neque Parentis cariſſimæ monita, ſuſpiria, lacrymæ, quibus illa neſcia tum futuræ & Gnati, & univerſi Chriſtiani orbis utilitatis & gloriæ currentem a propoſito fine detorquere aut retardare viribus omnibus contendebat, neque blanditiæ & oblectamenta nuptiarum, neque rei domeſticæ adminiſtrandæ ſtudium tenue-

tenuerunt, quominus iter, quo properabat, conficeret, & religioſo Divi Dominici Cœtui ſeſe alacer & ovans adjungeret.

Par eſt, velut hoc ipſo annotamus Volumine, par eſt Eccleſiaſticarum dignitatum ratio, quas pro eo, ut diverſa hominum indoles & inſtitutio magnam affert morum & affectuum diverſitatem, plerique uſque adeo excupiunt aventque perdite, ut non modo ſine ulla cunctatione delatas arripiant, verum nimio fortaſſe expetant opere, totoque conquirant animo. Secus alii, iique perpauci, vel plane refugiunt, vel, quantum modeſtos decet, minimeque pugnaces, a ſe removent ultro mandatas & reſpuunt. Quid ea de re BENEDICTUS ſenſerit, non admodum procul a nobis teſtimonia quærenda ſunt. Nam in hac ipſa juvenis adhuc Civitate morabatur, cum nihil tale cogitanti allatus eſt nuncius, eum a Pontifice maximo Clemente X. Cardinalem factum. Tum vero recuſare palam, & deprecari, quo tanta dignitas cum honoris ſplendore, & muneris officio a ſeſe abjudicaretur. Rem ſane incredibilem! Sed & nonnullis ſcribimus, qui tum adfuerunt, ſuperſtitibus graviſſimis viris; notumque eſt, mandatum fuiſse a Clemente X. ne diutius ille Pontificiæ auctoritati refragaretur, ejuſque mandati monumentum exſtat certiſſimum. Itaque Divino Numini, quod nutu & voluntate Pontificis non obſcure referebatur, tandem, ut par erat, obſecutus in ſacrum cooptatus eſt Cardinalium Collegium.

Cardinales porro (quemadmodum a nobis hoc eodem libro memoratum eſt) aut Romæ in multiplici negotiorum, quæ illic geruntur, procuratione, rerumque agendarum tumultu, aut extra Urbem in ardua Eccleſiarum, Provinciarumque illorum fidei curæque concreditarum adminiſtratione verſantur. BENEDICTUS pauliſper Romæ commoratus, maximum vitæ ſpatium egit Epiſcopus; primum, idque breviſculum Siponti, & Cæſenæ, reliquum, ſane diuturnum, Beneventi. Cui in primis Eccleſiæ quo ſtudio, Deus bone, qua vigilantia, qua ſolicitudine præfuit! Quam præclara geſſit! Quam multa! Quam nova! Quam difficilia! Quam neceſſaria tum ad ipſius Eccleſiæ decus & ornamentum, tum vero, quod caput eſt, ad animarum utilitatem atque ſalutem! Quæ ſi perſequi ſingula aggrediar, plane futurum ſit, ut ea ipſa in quam Volumen excrevit, moles hujuſce orationis copia & longitudine ſuperetur.

Jam quæ potiſſima Epiſcopi cura debet eſſe, non tulit ille, niſi quantum neceſſitate coactus eſt, divelli ſe, & a grege ſibi cariſſimo diutius abeſſe. Itaque & perraro Benevento abſuit, & breviſſime. Ad hæc aliquam Diœceſis ſuæ partem quotannis inviſere, magnifica Templa vel excitare, vel reficere & renovare, Aras ad Rem Divinam faciendam conſecrare, Religioſos Cœtus conſtituere, Hoſpitia, Noſocomia publica exſtruere, pauperum egeſtatem non iis modo, quas ab Eccleſiæ regimine percipiebat, verum & ſuis plerumque facultatibus ſublevare,

 eſurien-

eſurientes animas dulciſſimo panis Euangelici pabulo explere, Concilia nunc Provincialia, nunc Synodalia cogere, leges in utriſque, quæ formis excuſæ circumferuntur, integerrimas condere, Confirmationem ſacram conferre, omnino cunctis ampliſſimi Sacerdotii ritibus, cæremoniis, officiis ſedulo & continenter adeſſe, nimirum hæc vitæ fuit, hæc temporis inſtitutio, quæ navum & induſtrium & impigrum Epiſcopûm ſic exercuit & comparavit, ut poſt hominum memoriam pares pauciſſimos, neminem fortaſſe reperias Divini cultus, & muneris pie ſanɛteque obeundi ſtudioſiorem.

Ceterum, victu uſus eſt perquam tenui & auſtero, atque adeo carnis moleſtias, quæ cum infirmitate & ægritudine humanæ naturæ fere junguntur; non abſtinentia modo & temperantia compreſſit, ſed laboribus, ſed vigiliis, ſed jejunio maceravit. Spiritu nobili, non ambitioſo; conſtanti, non elato; blando, non imbecillo; &, quantum de aliis liberaliter & ſplendide prædicante, tantum moleſte de ſemet (quæ Chriſtiana humilitas eſt multo Deo, quam magnitudo animi, acceptior) & demiſſe ſentiente. Quo videlicet factum eſt, ut in tanto vel Epiſcopatus vel Cardinalatus ſplendore priſtini vitæ ſtatus, unde ad eas dignitates aſcendit (ceu Regularem decet, & a nobis in hac Operis noſtri parte propoſitum eſt) numquam non meminerit, Dominicani cœtus inſignia retinuerit, inſtituta, mores, conſuetudines ſervaverit, ut accuratum Divi Thomæ Aquinatis auditorem & ſocium facile poſſis agnoſcere. Sic enim Magiſter ille, neſcio, an doctrina, an ſanctimonia præſtantior quoſcumque ad eximios honoris gradus e mediis Regularium cœtibus extrahi & elevari intelligeret, iiſdem plane, quibus antea tenebantur (ſi modo cum officio novæ dignitatis conſentiant) teneri adhuc præceptis & regulis, cum probabat maxime, tum vero etiam palam edicere non dubitabat.

De pietate autem BENEDICTI erga Deiparam Virginem, & Philippum Nerium quid plura commemorem? Hoc miſſis ceteris non prætéribo. Cum ingens terræmotus Beneventi obortus eſſet, illeque, vehementer concuſſo, disjecto, hiante ſolo, non ejus dumtaxat, quo deambulabat, cubiculi, ſed inferiorum quoque ædium præceps ageretur, deorſumque ſaxa inter & trabes rueret, protinus de illius ſalute deſperatum eſt; quippe quem non prius extinctum, quam ipſis interclusum, obrutum, ſepultum cæmentis omnes judicaverint. Mirandum dictu, & quod cuivis facile monſtri ſimile videatur! Poſt aliquot horas e tanta, qua circum operiebatur, lapidum lignorumque mole non modo vivus, ſed præter omnium exſpectationem evaſit incolumis. Quo ſane ex periculo non ſua illum, ſed, quemadmodum ipſe beneficii magnitudinem prædicare ſolitus identidem profitebatur, Nerii virtus eduxit. Præclarum enim vero & indubium, quanti apud Nerium Benedicti cultus & pietas eſſet, argumentum.

Bono igitur numine contigit, & optimo jure dignus eſt habitus, ut, qui cunctis admirabilium virtutum facile præibat exemplo, Imperio quoque Chriſtianæ Reipublicæ aliquando præficeretur, ardentiſque inſtar

lam-

lampadis, non humili anguſtoque deliteſceret loco, ſed in aprico & excelſo poneretur, unde nitidiſſimum lumen provide lateque diffunderet. Itaque ſumma Cardinalium conſenſione Pontifex maximus dictus eſt. Nunc vero tempus eſſet, ut, quoniam multiplices virtutum, quæ Romano Pontifice dignæ ſunt, gradus hoc quoque Libro proſequimur, &, vulgares inter, & heroicas quid interſit, exponimus, de illis, quæ in BENEDICTO XIII. poſteaquam is ad ſummum Pontificatum delectus eſt, refulſerunt, & quo quæque loco conſtitui debeant, videremus. Quamquam id quidem eorum, qui me legerint, & hujus Pontificis facta vel ſpectarint ipſi, vel ex aliis perceperint, ſit judicium. Mihi vero ſatis eſt præcipua quædam veluti capita colligenti non aptiſſimam illam quidem, ſed neque obſcuram, neque prorſus alienam inſigniorum illius virtutum imaginem, & quaſi ſpeciem effingere.

Jam neminem unum, ut ego arbitror, latet, non nova profecto, non inaudita, ſed eximia tamen, hocque rarior, quo plerumque minus ſincera, ſimplex & candida, & quam ſera poſteritas numquam ſatis vel admiratione vel laudibus proſequatur, moderationem ne dicam, an veram animi fortitudinem atque conſtantiam, qua Pontificium honorem, quoad potuit, recuſavit. Quippe res eſt cum ab ipſius ingenio & conſuetudine non abhorrens, tum vero maxime nota, & crebris eorum uſurpata ſermonibus, qui tum magna opera, collatiſque ſtudiis ejus dignitatis accipiendæ, ad quam non tam ſuffragiis hominum, quam duce & volente Deo vocaretur, vehementer illi diu multumque hærenti & reluctanti auctores fuerunt.

Quid quod clariſſimis Alexandri II. veſtigiis inhærens, qui Pontifex maximus factus Lucæ Epiſcopatum numquam dimiſit, haud ſecus ille Archiepiſcopatum Beneventi retinuit, manens non in dignitate ſolum, ſed (quod multo præſtabilius eſt) in officio? Nam & quo illo fungeretur, nihil a ſenili ætate, nihil ab infirma valetudine, nihil a viarum & tempeſtatum incommodis metuens ſemel atque iterum ad Beneventi Eccleſiam profectus eſt, & eam in primis magnis locupletavit muneribus, & cetera civitatis ejudem pia & religioſa loca facultatibus auxit boniſque cumulavit.

Paucis laudationem concludo maximam. Quod familiari tritum eſt vulgatumque ſermone, honoribus mutari mores conſueviſſe, ab hoc videlicet fœdiſſimo vitio tam longe BENEDICTUS abſuit, ut vitæ ratio, quam Pontifex maximus ſecutus eſt, vix quidquam differre ab ea viſa ſit, quam vel Epiſcopus, vel Cardinalis jampridem inierat. Tanta fuit omni tempore ingenii, morum, victus, habitus ſimilitudo. Quod ſi cuipiam forte videbitur rei veritatem paulo accuratius inveſtiganti, quamdam in his ſubeſſe diſſimilitudinem, idem fateatur denique neceſſum erit, non modo nihil e priſtino vitæ genere pro diverſis honorum gradibus detractum eſſe, ſed magnam potius laborum, moleſtiarum, ſolicitudinum acceſſionem factam. Quin & induſtriæ & diligentiæ non parvam, quas

 ad po-

ad populorum inſtitutionem, Deique cultum in conſuetis Sacerdotii & religionis officiis ſemper adhibuit, ut mirarentur omnes, quemadmodum Vir jam prope ſenio confectus, & (quod pluris æſtimo) vigiliis curiſque graviſſimis debilitatus utramque vitam alacri promptoque animo coleret, & eam, quæ in Dei cæleſtiumque rerum contemplatione verſatur, & eam, quæ rebus agendis, moribuſque hominum ab omni labe purgandis, & ad vitæ integritatem probitatemque informandis incumbit.

Ut nihil dicam de Romano Concilio, ſanctiſſimiſque, quæ, illo præſertim auctore, inibi ſancitæ ſunt, legibus; nihil de vehementi animi contentione & ardore, quo Beatorum Sanctorumque numerum amplificavit; nihil de Noſocomio ad ægrotantium curationem aut ſcabie aut impetigine affectorum ædificato; nihil de ſexcentis aliis largitatis ejus erga mendicos & pauperes, & miſerationis prope inauditæ notis & argumentis: quibus ille non admirationem & obſequium duntaxat, ſed omnium voluntates & ſtudia ſingularem in modum devinxerat. Cujus rei teſtimonium eſto ampliſſimum idemque jucundiſſimum, quod, cum ejus corpus a Divi Petri Baſilica, ubi depoſitum fuerat, hoc ipſo Pontifice optimo Clemente XII. comprobante, ad templum Dominicani Ordinis penes ſepulcra Collegarum ſuorum humandum comportaretur, tantus fuit fere univerſæ civitatis confluxus, tanta omnium exſpectatio, tanta lætitiæ & benevolentiæ ſignificatio, ut ſi vel nuperrime ille, non ab aliquot annis occubuiſſet, vel ſuperſtitem adhuc aut redivivum intueri ſibi quodammodo populus perſuaderet, vel hæc forte apud pleroſque opinio invaleſceret, pompam illam haud multo ſecus colendam, atque aliæ ſuſpici ſolent, in quibus cineres & oſſa Cælitum beatæ jam æternæque vitæ conſortium efferantur. Profecto quicumque actam cunctam illius vitam reſpiciat, qui poſſit non magnum capere ad bene de cæleſti perpetuaque ejuſdem felicitate ſperandum argumentum? Præter ergo qualemcumque illam, quam ipſa ſibi inſcriptio Operis vindicat, grati animi famam, quemadmodum in altera Operis mei parte Clementem XI. Pontificem optimum maximum, quem ſperare licebat a procelloſis diuturni & ardui Pontificatus fluctibus in portum æternæ & placidiſſimæ quietis receptum, etiam atque etiam exoravi, ut precibus ad Deum fuſis me confirmaret & adjuvaret ad Diœceſim hanc meam conſilio, opere, & exemplo illuſtrandam; ſic & in hac Operis mei parte ſummum Pontificem BENEDICTUM XIII. quem ad perennis gloriæ & gaudii ſedem fauſtiſſime evectum ſperare fas eſt, enixe precor, ut a Deo optimo maximo lumen mihi præſidiumque impetret, quo difficile Epiſcopatus officium integre & fideliter obeam, Eccleſiæ ornamenta & commoda amplificem, animarum incolumitati atque ſaluti & voce præſto ſim & exemplo, idque ad extremum perficiam, ut, ſingularium ejus virtutum me non tam laudatorem, quam æmulatorem exſtitiſſe, & ipſe in primis, cui hæc noſtra, quantum poſſumus, commendamus, & omnino ceteri intelligant.

AU-

Digitized by Google

AUCTORIS EPISTOLA

AD EMINENTISSIMOS CARDINALES

SACRORUM RITUUM CONGREGATIONI PRÆPOSITOS,

ET REVERENDISSIMOS EJUSDEM CONGREGATIONIS CONSULTORES

Præmiſſa Volumini Quarto editionis primæ anno 1738.

BOno denique Numine, cujus admirandum in primis, & latiſſime patens fatemur auxilium, ſtudio quoque & labore certe non parvo univerſum de Beatificatione Servorum Dei, & Sanctorum Canonizatione Opus abſolvimus. Cujus quidem Operis, quæ tria typis excuſa Volumina hucuſque prodierant, glorioſis maximorum Pontificum (quorum præclara in nos extant promerita) primum Clementis XII. feliciter regnantis, ſecundum Clementis XI., tertium Benedicti XIII. nominibus ſcripta ſunt. Nunc prælo quartum emittimus; idque in duas partes diviſum Eminentiſſimis Cardinalibus ſacrorum rituum Congregationi Præpoſitis, & Reverendiſſimis ejuſdem Congregationis Conſultoribus commendamus. Hæc videlicet ea Congregatio eſt, ad quam ſummus Pontifex Sixtus V. non modo Cauſas Beatificationis & Canonizationis univerſas, ſed cetera etiam ejuſdem generis ad cultum Servorum Dei, Beatorum, Sanctorum quomodocumque pertinentia deferri mandavit. Hæc, cujus immenſis laboribus ſingularique diligentia obſcura quæque & difficillima, quæ paſſim in hanc materiam cadere ſolent, mature diſcuſſa atque explicata ſunt, & ad hæc tempora mirifice, ſupra quam aut optari aut excogitari poterat, illuſtrata. Hæc, cui noſtram ipſi, dum Advocati Conſiſtorialis munere functi ſumus, & ſcribendo, & vero etiam dicendo præſtitimus operam non ſolum in notiſſimis Cauſis Bononienſium Civium Pii V, & Catharinæ Vigriæ, quæ noſtro qualicumque patrocinio fauſte ceſſerunt, ſed & in aliis permultis, in quibus quantum ſtudii diligentiæque poſuerimus, noſtra, quæ publice circumferuntur, Scripta declarant. Quid quod ampliſſimo Clementis XI. beneficio ad eximium Promotoris Fidei munus evecti, quæcumque a nobis per integrum viginti annorum ſpatium in Cauſas Beatificationis & Canonizationis, & in Beatorum Sanctorumque cultum animadverſa ſunt, hujuſmet Congregationis judicio credidimus omnia, atque ſubjecimus? Sic vero per idem tempus in Conſultoris officio verſati ſumus, ut nullus fuerit ex crebris, qui in conſpectu vel ſummorum Pontificum, vel Cardinalium palam haberentur, conventibus, qui præſentiam noſtram aliquando deſiderarit: ut alios mittamus non paucos, quibus ſive cum Cardinali in aliqua ex hujuſmodi Cauſis Ponente, ſive cum earumdem Cauſarum Poſtulatoribus rem privatim agentes adfuimus. Ne-

que

que porro aut multiplicia Romanæ Curiæ negotia, quæ nos primis a ſuſcepto Promotoris, & Conſultoris officio temporibus non mediocriter exercebant, aut nova, quibus deinceps liberaliter aucti ſumus, eaque graviſſima munera a Secretis ſacræ Congregationis Concilii, Conſultoris ſancti Officii, Doctoris ſacrorum Canonum in Foro Pœnitentiariæ, aut alia quamplurima, in quibus ſive conſiderandis ſive gerendis noſtra aſſidue opera ſummi Pontifices utebantur, nos aliquando tenuerunt, quominus & (quod Promotoris eſſet) accurate ſcribendo, & (quod Conſultoris) ad ſingulos ſacrorum rituum conventus ſedulo accedendo utriuſque officii partes impleremus. In quo ſane a Benedicto XIII. ſacra donati Purpura, & in Cardinalium numerum eidem Congregationi Præpoſitorum relati, quamdiu Romæ fuimus, vel illo ipſo ceteroqui breviſſimo temporis intervallo, numquam defecimus. Quæ cum ita ſint, plane non dubitamus, fore, ut, hanc Epiſtolam quicumque legerit, facile intelligat, quo potiſſimum nomine Volumen hoc quartum in duas partes, uti diximus, diſtributum, vobis, Eminentiſſimi Cardinales ſacræ rituum Congregationi Præpoſiti, vobis, Reverendiſſimi ejuſdem Congregationis Conſultores, commendare inſtituerimus. Neque aliam diſſimulabimus, quæ hanc maxime inſcriptionem Operis ſibi vindicat, non exiguam neque obſcuram rationem, fructum nimirum, quem, ut ingenue fateamur, uberrimum cepimus ex ipſis doctiſſimorum Cardinalium, & ſapientum Conſultorum conventibus, quorum alii morte (heu nimium!) ſublati ſunt, alii etiamnum Congregationem hanc exornant mirum in modum atque perficiunt. Quod quantum dicamus ex animo, tum ſententiis manifeſtum eſt, quas, nunc Cardinali, nunc Conſultore aliquo auctoribus, in hæc Volumina identidem, ut occaſio tulit, conſerre non prætermiſimus, tum vero etiam Decretis, quæ fideliter a nobis relata, & tamquam firmiſſimum opinionis noſtræ fundamentum propoſita & conſtituta ſunt. Hem ergo vobis, Eminentiſſimi Cardinales, & Conſultores Reverendiſſimi, univerſum Opus, dignum videlicet, quod veſtrum potiori jure, quam noſtrum appelletur, quando veſtra magis, quam doctrina noſtra comparatum atque confectum eſt. Hem propterea magnum ad bene ſperandum argumentum, ut vobis hoc ſaltem nomine non modo non inviſum, ſed gratum etiam atque jucundum futurum ſit: quod tamen ipſum veſtræ erit humanitatis. Sed illud omnino erat obſervantiæ noſtræ, quantum vobis deberemus, hoc præſertim tempore meminiſſe, omnibuſque palam facere, quanto animi ſtudio dignitatem, ſapientiam, pietatem veſtram merito coleremus.

CARC-

Digitized by Google

CAROLI CARDINALIS REZZONICO

EPISCOPI PATAVINI

EPISTOLA AD SS. D. N.

BENEDICTUM XIV. PONT. MAX.

Præmiſſa Volumini Primo editionis ſecundæ anno 1743.

Patavinum Epiſcopatum ineunti mihi hoc ſtatim accidit optatiſſimum, ut primos fructus ab eo profectos publico grati animi teſtimonio ei potiſſimum offerre poſſem, ad quem maxime ſpectant. Offero enim Tibi, BEATISSIME PATER, *occaſionem opportuniſſimam mihi exhibente inſigni Opere hoc Tuo, cujus abſolutionem ad ipſa curarum mearum primordia miro quodam conſilio Superi reſervarunt. Jam inibi hoc erat, ut e Seminarii mei typis diſcederet, nec, ut rediret ad Te, quidquam requirebatur aliud, niſi ut is præſto eſſet, qui ejuſdem Seminarii legitimam tutelam & curam amplexus, Tibi hoc officium gratiæ & dignitatis pleniſſimum rite perſolveret. Acceſſi ego ad hoc munus, & his auſpiciis in Patavinam Provinciam mihi nihil tale opinanti ſingulari clementia tua demandatam ingreſſus, hoc in primis curavi, ut illa grati animi officia, quæ pro amplitudine Tuæ Dignitatis in Te ipſum conferre non poſſem, in Opera ſaltem Tua ſummo ſtudio & voluntate a me collata invenires. Quidni autem ſtudioſiſſime id facerem ejus Operis gratia, quod* PONTIFICI *de me divinitus merito incredibilem gloriam, litterariæ Reipublicæ eximium ſplendorem, univerſæ Catholicæ Eccleſiæ ſummam utilitatem & ornamentum parit? Invideo,* BEATISSIME PATER, *Seminario meo, quod talis tantique Operis edendi cogitationem & curam ſuſceperit, antequam ego de tali re quidquam poſſem non dicam præcipere, ſed cogitare. Quanto enim alacrius ſiſterem ego me* SANCTITATI TUÆ, *ſi Tibi hanc editionem ita demum offerre poſſem, ut gloriari mihi liceret: eam me auctore & principium & exitum habuiſſe! Sed ego hercule ſatis felix, cui, ſi incipiendi laudem aliena cura præripuit, ultimus ſaltem actus, qui quidem mihi videtur omnium pulcherrimus, relictus eſt. Ad hunc igitur divino quodam munere ego potiſſimum deſtinatus, tollo libenter Opus & nobis & poſteris omnibus admirandum, & Tibi Auctori ſuo, ſi non tam magnifice, quam tanta res poſtulabat, ſaltem accurate & diligenter excuſum defero ac trado; & ſi quid gratiæ hinc derivari in nos licet, me, & Seminarium meum per hunc optimum atque acceptiſſimum quaſi oratorem & internuncium* SANCTITATI TUÆ *enixe commendo.*

XIII. *Cal. Octobres MDCCXXXXIII.*

JACO-

JACOBI FACCIOLATI V. C.

EPISTOLA AD SS. D. N.

BENEDICTUM XIV. PONT. MAX.

Præfixa Volumini Primo editionis ſecundæ, ubi reſpondetur Litteris Apoſtolicis ad eumdem datis, quæ ibidem ſimul leguntur, & in hac tertia editione tomo I. pag. L. recuſæ ſunt.

ACcepto BREVI tam liberali atque honorifico, ita mihi BEATISSIME PATER, eodem tempore obverſari animo cœpit & virium mearum infirmitas, & Pontificis ſummi Majeſtas, ut quid potiſſimum reponerem, quod ſimul grati animi loco eſſet, ſimul editionis hujus rationem aliquam redderet, non invenirem. Cum enim ego, ut Patavini Seminarii rationibus conſulerem, de hoc tam inſigni Opere rurſus edendo cogitaſſem, auſus & edendi veniam, & addimenta a SANCTITATE TUA petere, videbar mihi immane quoddam debitionis onus non ſatis fortaſſe prudenter ſuſcepiſſe. Nunc cum id ipſum ad gratiam aliquam valuiſſe videam, ita perfundor verecundia, & neſcio qua animi perturbatione commoveor, ut mihi ipſe non plane conſtem. Equidem ſæpe mecum reputavi, ad eam nos temporum felicitatem deveniſſe, ut ſummi Principes, non de Civitatibus modo, ſed de ſingulis hominibus bene mereri ſtudeant; ſummumque illud dignitatis faſtigium non extra humanam ſortem, ut apud barbaros adhuc uſuvenit, ſed paullo ſupra poſitum exiſtiment. Atque inter Principes ipſos ſiquis eſt unus, qui ad Superos proxime accedat, idemque de ſe moderate ſentiat, Tu certe is es, BEATISSIME PATER; multiſque jam rebus oſtendiſti, nihil homini, quamdiu cum mortalibus verſatur, magis convenire, quam ſe hominem agnoſcere, & cum hominibus pro mortali conditione agere. Mittamus cetera, & ad litterarum ſtudia, hoc eſt ad rem noſtram veniamus. Ibi Te rerum domina Divina Providentia collocavit, unde ſatis ad bonas artes commodi afferas, ſi alios ad ſcribendum impellas: at ipſe quoque ſcribis; & ea ſcribis, quæ viam hanc Eccleſiaſticam ineuntibus documento ad agendum, & ad ſcribendum exemplo ſint. Nam & ea, quæ nunc damus, & ea, quæ brevi daturi ſumus, ſunt ejuſmodi, quibus nihil hac ætate nec præſtantius, neque utilius ex hoc quidem genere litteraria Reſpublica vidit. Hæc ſi in ſummo otio ſcripſiſſes, quis tamen tantam doctrinæ copiam ex omnibus litterarum atque artium fontibus derivatam non admiraretur? Quis plura ab uno homine requireret in Jure Canonico, in Hiſtoria, in Theologia, addo etiam in Phyſica diſciplina, unde præſertim volumen hujus Operis quartum excrevit? At omnia fere inter graviſſima primum Romanæ Curiæ, deinde Anconitanæ & Bononienſis Eccleſiæ munia, quaſi ad levamen quoddam animi, ſcripta ſunt. Verum de his alios judicare malo: illos dico, qui ex inſtituto libros expendere atque æſtimare ſolent; & hunc ipſum examinarunt, ut ex tribus Judi-

Judiciis, quæ deinceps ſubjiciam, apparebit. Illud videtur mearum partium eſſe, ut de iis aliquid dicam, quæ curis ſecundis adjicienda judicaſti. Ea profecto ſunt hujuſmodi, ut mihi quidem, qui in hoc doctrinarum genere nunquam antea verſatus ſum, ſed tamen quantum contendi ſtudio & induſtria poſſit in genere omni, certe non ignoro, vix perſuadere queam, inter ſummas totius Catholicæ Religionis, & Eccleſiaſtici Imperii curas, temporum difficultatibus in immenſum auctas, colligi, exponi, exornari, & ſuis quæque locis apte congruenterque diſtributa concinnari potuiſſe. Non eſt opus, ut ea ſingillatim recenſeam, quandoquidem ex gemino Indice cognoſcuntur. Ac primum quidem, in quo ſumma rerum capita continentur, non tam reficiendum, quam augendum duxi; alter, quem Indicem Indicis *voco, eorum gratia conditus a nobis eſt, qui ſingula ſibi incurrere in oculos ſtatim volunt, & niſi incurrant, deeſſe putant.*

Ceterum tua hæc, BEATISSIME PATER, *non modo ad Auctorem, ſed mehercule tamquam ad Auſpicem redeunt ac Patronum: idque nunc primum poſt natas litteras fieri puto, vel certe raro admodum factum eſſe, ut litterarium opus ad Auctorem ipſum auſpicii cauſſa deferretur. Non es, opinor, valde rogandus, ut Tua benevole excipias, niſi forte quod minus compta & expolita ad oculos alliciendos, pro eo, quod ſæculum tenet tabularum ſtudio, videantur.* Curavimus*, ut nitida eſſent, & quantum typographica induſtria valet, etiam caſtigata.* Multa ferunt anni venientes commoda ſecum: *proindeque ſi editioni tertiæ locus erit, quod ſane ſperare juvat, fortaſſe etiam magnifice, Præſide illo ac Moderatore, quem Patavinis Sacris proxime præfeciſti, cogitare poterimus. Interim ego* PEDIBUS SANCTISSIMIS *provolutus, quaſcumque comprehendere animo, & explicare verbis poſſum, laudes Tibi grateſque ago; meque novi hujus beneficii memoria ſempiterna obſtrictum* SANCTITATI TUÆ *deditumque profiteor.*

Patavii prid. Kal. Sextil. MDCCXLIII.

JUDICIA III.

GERMANICUM, GALLICUM, ET ITALICUM

DE PRIMA HUJUS OPERIS EDITIONE

Præfixa Tomo primo a pag. XI. uſque ad pag. XLI. *edit. Patavina anno* 1743.

I. GERMANICUM.

EX ACTIS ERUDITORUM

Publicatis Lipſiæ Calendis Octobris Anno MDCCXL.

ADDITIS EDITORIS ANIMADVERSIONIBUS

De Servorum Dei Beatificatione & Beatorum Canonizatione Liber I. Auctore PROSPERO DE LAMBERTINIS, S. R. E. Cardinali Tit. S. Crucis in Hieruſalem, Anconæ primum Epiſcopo, poſtea Bononiæ Archiepiſcopo.

Bononiæ, formis Longhi, Excuſoris Archiepiſcopalis, 1734. fol.

Alph. 6. plag. 8.

Quod felix fauſtumque & perenne ſit, jam literæ bonæ & manſuetæ in Italia vigent, iique, quorum ad exemplum cuncti ora animoſque convertunt, Muſarum non ſolum ſunt patroni, ſed magna etiam ex parte operam ipſi ſtudiumque ſcriptis operoſe nitideque evulgandis impendunt. Eminentiſſimos Curiæ Romanæ Patres, *Vincentium Ludovicum Gotti*, & *Proſperum de Lambertinis*, deſignaturi eramus, cum ille multis ſuffragiis ſummæ dignitati deſtinatus, hic vero proſperrima concordia communibuſque ſuffragiis ad maximos, quos Eccleſia habet Romana, honores evectus fuerit. Quæ otis in poſterum in illa Eccleſiæ incrementis ſtatus literarius videatur effulſurus, ex tantorum Virorum Operibus, diligentiſſime conſcriptis, læti ominamur. Eminentiſſimus *Proſper*, nunc *Benedictus XIV.* in formula Dedicationis, ipſi Operi præmiſſa, *Clementi XII.* Pontifici ſuo optimo maximo, omnigenam proſperitatem apprecatus, nihil obſervantiæ & pietatis omiſit, quam ex filio in patrem proficiſci oportet. *Liber* hic *primus capitibus* 47. conſtat, quæ ſingula ſic indicabimus, ut argumenta eorum potiora prætermittamus indicta. *In primo capite* Autor ſummus de ſuperſtitioſa Gentilium Apotheoſi exponit, quæ erat ſolemnis alicujus hominis inter Deos adſcriptio, vulgo *conſecratio* dicta. *Tiberium* tentaſſe Chriſti apotheoſim, Senatu reſpuente, ex *Tertulliano*, *Euſebio*, *Joanne Chryſoſtomo*, & *Gregorio Turonenſi* demonſtrat. *Hadrianus* idem cogitaſſe fertur: *Alexander Severus* Chriſto templum facere voluit, eumque inter Deos recipere. Utrumque ſummus Pontifex ex *Lampridio* oſtendit, addens, Sanctorum Canonizationem non convenire cum Gentilium Apotheoſi, nec ab ea ſuam deducere originem. In Apotheoſi, ſuffecit producta teſtis jurati, affirmans, ſe Conſecrandum vidiſſe ex igne rogoque redivivum reverti, & penetraſſe in cælum. In Canonizatione multorum teſtium affirmatio de heroicis facinoribus & miraculis Sanctorum producendæ, dictaque eorum ſerio perpenduntur & examinantur. Ut in conſecratione mendacium animis fortius inſideret, combuſto Imperatoris corpore, & in cineres redacto, aquila dimittebatur, quæ animam Principis in æthera evehere perhibebatur, teſte *Herodiano lib. IV.* Homines quoque, multæ vitiorum illuvie inquinatos, Diis a Gentilibus adſcriptos eſſe, ipſe credidit *Marcus Varro* apud *Auguſtinum de civ.*

Dei

Dei lib. VI. cap. 2. Addidit hoc quoque Autor maximus, Conſecrandum in Apotheoſi Gentilium inter Deos recenſitum fuiſſe; Canonizandos vero ſolenni judicio ab Eccleſia referri in album ſervorum & amicorum Dei. Quare *Auguſtinus* docuit *de civ. Dei lib. XXII. cap.* 10. *Nobis Martyres non ſunt Dei, quia unum eundemque Deum & noſtrum ſcimus & Martyrum.* Cyrilli Alexandrini teſtimonium *contra Julianum lib. VI. tom. VI. pag.* 202. ſic habet: *Sanctos porro Martyres neque Deos eſſe dicimus, neque divino cultu ſcilicet illos adorare ſolemus, ſed affectus & honoris; quin potius ſummis honoribus illos ornamus, putà, quod pro veritate ſtrenue certaverint, ſinceritatemque fidei eo uſque ſervaverint, ut animam ipſam contemſerint, repudiatiſque mortis terroribus, periculum omne vicerint.... Nos autem non dicimus, ſanctos Martyres fuiſſe Deos, ſed illos omni veneratione proſequi ſolemus, eorumque loculos honoramus, tam claræ virtutis remunerationem veluti quandam ac præmium, ipſis immarceſcibilem memoriam reponentes.* Epiphanii quoque locum Autor maximus laudat, qui *adverſus hæreſ. lib. III. contra Collyridianos hæreſi* 59. (ſive 79.) *num.* 9. de ſancta Deipara ſubdidit: *Honoretur ſane Maria; Pater vero, Filius, & Spiritus Sanctus adorentur. Mariam adorare nemo velit. Non enim mulieri, ac ne viro quidem, ſed uni Deo, myſterium illud cultuſque tribuitur, adeo, ut nec Angeli ipſi tanto honori pares eſſe videantur.* Denique *in Synodo Nicæna II. Actione III.* ſic ſtatutum fuit: *Apoſtolicas autem Eccleſiæ traditiones, per quas honorare & adorare Sanctos & ſalutare docemur, ſuſcipimus & amplectimur, venerantes eos, ut famulos & amicos atque filios Dei.* Ex his aliiſque Patrum ſententiis maximus Autor arbitratur ortum habuiſſe, quicquid Romana Eccleſia de Latria, de Dulia, & Hyperdulia docet, illam ſoli Deo, illam Sanctis, hanc ſoli Humanitati Chriſti, & Beatiſſimæ Virgini tribuens. Latriam ſoli Deo competere, jam tradidit Auguſtinus *de civ. Dei lib. X. cap. I.* & *lib. XX. contra Fauſtum cap.* 21. En locum poſteriorem: *At vero illo cultu, qui Græce Latria dicitur, Latine uno verbo dici non poteſt, cum ſit quædam propria Divinitati debita ſervitus, nec colimus, nec colendum docemus, niſi unum Deum.* Joannes Damaſcenus *orat. III. de Imaginibus* eandem de Latria notionem animo informavit. Monet Autor maximus, vocem adorationis nunc deſignare latriam, ſtrícteque ſumi, nunc late ſumtam pro dulia & hyperdulia etiam capi, exemploque, ex *I. Par. XXIX.* deſumto, ubi in Vulgata legitur: *Adoraverunt Deum, & deinde Regem*, rem illuſtrat. Alio idem quoque argumento utitur, ut, Canonizationem ab Apotheoſi derivatam fuiſſe, neget. En Pontificis ſummi verba: *Sanctorum Canonizatio fundatur in doctrina Catholica de cultu, invocatione, & interceſſione Sanctorum, & ab antiquiſſima Eccleſiæ diſciplina originem habet, ſecundum quam ſapienter animadverſum eſt, permiſſum eſſe non debere unicuique juxta proprium arbitrium quemcunque ſibi bene viſum publico cultu, tanquam in cœlis exiſtentem, apud Deum interceſſorem colere & venerari, ſed Eccleſiaſticum judicium accedere debere, in quo, viſis videndis, ſtatuatur, an hic vel ille publice colendus ſit.* De religioſo cultu Sanctis præſtando hæc profert ſacri Codicis teſtimonia: *Num. XXII.* 27. 31. *Joſ. V.* 14. 1. *Reg. XVIII.* 7. 2. *Reg. IV.* 37. *II.* 15. tandemque ſubdit: *Quamvis noſtri non ſit inſtituti, de controverſiis Catholicæ fidei cum Hæreticis agere in præſenti, & Divinæ Scripturæ teſtimonia ad impugnandam eorum pertinaciam congerere; alios tamen Divini eloquii locos, arrepta opportuna occaſione, pro Sanctorum invocatione & interceſſione alibi afferemus.* Fatetur tamen, non ita frequentem in Scripturis haberi mentionem invocationis Sanctorum, eo quod populus admodum proclivis fuerit ad Polytheiſmum ſtante Vet. Teſtamento, Codex autem Nov. Teſtamenti in doctrina fidei ad Chriſtum redemptorem dirigenda ſit occupatus. Fatetur porro, cultum Sanctorum in Eccleſia fuiſſe ſubſtitutum, abjectis falſis Numinibus & Apotheoſibus impuris. Theodoretus certe ita *ſerm. VIII. de Martyribus*: *Suos mortuos Dominus Deus noſter in templa pro Diis veſtris induxit, ac illos quidem caſſos vanoſque reddidit.* Hæc fuſius duximus repetenda. *Capite ſecundo* Autor maximus expoſuit *de Martyrum ſecundum antiquam Eccleſiæ diſciplinam differentiis, & eorum cultu*, præmiſſo diſcrimine inter Lapſos, eorumque diverſa fata, unde dicti fuere *idololatræ, ſacrificati, thurificati*, & *libellatici*. Pertinent hæ differentiæ cumprimis ad ſeculum tertium. Libellatici fuerunt generum duorum. Alii enim libellum tribunalibus offerebant, quo, ſeſe religionem Chriſtianam dereliquiſſe, confeſſi eximebantur ab onere publice ſacrificandi, aut tribunalibus ſeſe ſiſtendi. Alii ſoluta pecunia ſeſe a vexatione redimebant, palam tamen confeſſi, ſeſe Chriſtianos eſſe, & ſe nolle a Chriſto recedere. *Extorres* autem dicti fuerunt, qui exilium ſponte elegerant, ne cogerentur Chriſto maledicere, ejuſve doctrinæ renunciare; certe illi, qui nomen Chriſti coram Magiſtratibus libere confeſſi, patria per eoſdem Magiſtratus expellebantur, expulſione in pœnam confeſſionis irrogata & accepta. *Profeſſores* dicti, qui non interpellati coram Præſidibus comparebant, & ſeſe martyrio ſubeundo offerebant. *Confeſſores* vero dicti, qui Chriſtum palam & coram tyrannis ſeu fidei hoſtibus confeſſi, quolibet tormentorum vel pœnæ genere affecti, ſuperſtites tranquillam mortem obibant. *Martyres*, qui ſanguine ſuo veritatem doctrinæ Chriſti obſignarunt, alii fuerunt *deſignati*, alii *conſummati* ſive *coronati*, alii *vindicati*. Deſignatis mortis ſententia declarata, effectu licet haud data. De conſummatis triumphavit inſontibus pœna capitalis, a tyrannis conſtituta. Dies, quo Martyres morte ſua quondam Chriſtum gloria affecerunt, religioſe celebratus, ut ex Actis martyrii Polycarpi ac aliunde conſtat. *Vindicatus Martyr* eſt, qui declaratus eſt talis communi piorum ſententia. Optatus Milevitanus *lib. I. adverſus Parmenianum* Martyrem vindicatum commemoravit. *Capite tertio* maximus Autor expoſuit de collectione Actorum martyrii, & eorum examine, Eccleſiaſticoque ſuper illis judicio. Acta eorum, qui olim pro Chriſti fide mortui fuerunt, ſincera collecta fuiſſe, ex libro *de Pontificibus Romanis* docuit, ubi locus inſignis legitur de S. Clemente Papa: *Hic fecit ſeptem regiones dividi Notariis fidelibus Eccleſiæ, qui geſta Martyrum ſollicite & curioſe unuſquiſque per regionem ſuam diligenter perquirerent.* Conferri poſſunt, quæ ibi de S. Fabiano & S. Antero perſcripta extant. Cyprianus *in Epiſtola, tempore ſui ſeceſſus ſcripta Clero Carthaginienſi*, mandavit, ut

Acta Martyrum ſcriberentur, & dies conſummati agonis diligenter annotarentur. Huc ſpectant Acta proconſularia, a Notariis Gentilibus ſcripta, nec non a Chriſtianis conſignata, qui ſeſe Gentilibus immiſcuerant. Actorum collectioni ſucceſſiſſe Examen, Autor maximus oſtendit. Examini vero ſucceſſiſſe Eccleſiaſticum judicium, docet idem. Quomodo Martyrum notitia ab una Eccleſia ad aliam per literas encyclicas fuerit tranſmiſſa, exemplis haud unis demonſtrat. Ab hiſce Epiſtolis tabulæ Eccleſiaſticæ, quibus natalitia Martyrum conſcripta habebantur, quæque *Faſti* a Tertulliano fuerunt appellatæ, ſuam originem habuerunt. A Faſtis vero Calendaria, Martyrologia, & Paſſionalia ortum duxerunt. Addidit Vir ſummus: *Si ab una ad aliam Eccleſiam Epiſtolæ tranſmittebantur, ut unaquæque certior fieret de iis, qui mortem pro Chriſto paſſi fuerant, nemo eſt qui jure ſibi ſuadere poſſit, conſimiles Epiſtolas ad Eccleſiam Romanam, aliarum Eccleſiarum matrem, centrum Catholicæ unitatis, ad Romanum Pontificem, Chriſti in terris vicarium, & Apoſtoli Petri ſucceſſorem, non fuiſſe tranſmiſſas.* Argumenta, quibus hoc edoceri poſſe videtur, vel ſpuria, vel incerta, ſollicite declinat, provocans eo fine ad Acta S. Ignatii Martyris, quæ a Ruinarto inter ſincera & ſelecta Martyrum Acta recenſentur. Eodem referenda eſt Epiſtola S. Cypriani, in qua hic reſpondit Clero Romano, qui ad illum de martyrio S. Fabiani literas dederat. Ut comprobet, Acta ad ſummum Pontificem tranſmiſſa fuiſſe, ut cultus in honorem Martyrum aut introduceretur, aut introductus confirmaretur, laudat locum Gregorii Turonenſis *de gloria Martyrum l. 51. 64. pag. 782. 794. edit. Ruinarti. Capite quinto* Vir ſummus maximuſque *de Confeſſoribus, & eorum cultu* diſſeruit. De Confeſſoribus multa cum laude locuti fuerunt Cyprianus & Iſidorus Hiſpalenſis. At initia cultus ipſorum nondum ſatis ſunt in expedito. Mabillonii teſtimonium ex *Præfatione ad ſeculum quintum Ordinis S. Benedicti* §. 6. *num.* 97. eſt admodum commemorabile, ac ſic habet: *Ut Martyribus, ſic etiam Confeſſoribus, honos publico cultu delatus ab Eccleſia eſt, id fieri cœptum ſeculo quarto.* Jam vero ante Sec. IV. honorem publici cultus Martyribus fuiſſe delatum, putarunt Juſtus Fontaninus, aliique. Seculo IV. Martyrum reliquias ſollicite jam aſſervari, transferri, atque in honore eſſe cœpiſſe, feſtoſque martyriorum dies agitatos fuiſſe Pontifex maximus haud unis docuit exemplis. Ordo autem Romanus eos tantum Martyres ſemper admiſit, qui ſunt in hodierno Canone, Confeſſoribus ſemper excluſis. In liturgia Mozarabica, cujus ignoratur initium, poſt Martyres fit mentio *omnium pauſantium*, atque recitantur nomina *Hilarii*, *Athanaſii*, & aliorum plurimorum, quorum alii in album Sanctorum relati ſunt, alii minus. Ea enim ætate par erat utrorumque cauſa, nec in Eccleſia declarari cœptum, quemquam ex illis æterna frui Dei viſione. *In* Synodo Atrebatenſi, quam attulit Mabillonius *Sec. V. Benedictino*, inter Hæreticos condemnatos illi jam leguntur relati, qui aſſeruere, ſolis Apoſtolis & Martyribus venerationem ab Eccleſia eſſe impendendam, excluſis Confeſſoribus. Autor ſummus *pag. 45. col.* 1. hæc intexuit: *De examine initii cultus SS. Annæ & Joſeph alibi habebitur ſermo.* Unde conjectamus, ipſi fuiſſe in animo, accuratius in hoc argumentum inquirere publice. Hieronymus *in ſermone de Aſſumtione Mariæ* de cultu tunc Mariæ exhibito ſic ſenſit: *Neque dubium eſt illam, quæ meruit pro liberandis ferre pretium, poſſe impertiri ſuffragium libertatis. Noſtra inter hæc ugit oratio ad Dominum dirigatur.* Et rurſum: *In Chriſto fuit plenitudo gratiæ, ſicut in capite influente; in Maria vero ſicut in collo transfundente.* Addit Autor maximus tandem, quæſtionem de initio cultus Confeſſorum nihil habere commune cum cultu Beatiſſimæ Virginis & Apoſtolorum; communi quippe omnium Eccleſiarum conſenſu in ipſo Eccleſiæ principio cultus tum Beatiſſimæ Virgini, tum Apoſtolis delatus eſt, quod ipſum exiſtimat demonſtrari a Mabillonio *in Præfatione ad ſec. V. Ordinis S. Benedicti* §. 6. *num.* 92. *Capite ſexto* diſſeruit de Eccleſiaſtico judicio requiſito, antequam cultus religioſus Confeſſoribus fuerit exhibitus. Judicii hujus originem repetit ex antiquis, iiſque ſolemnibus corporum Confeſſorum tranſlationibus & elevationibus, autoritate Epiſcopali factis, in quibus initium Eccleſiaſtici cultus conſtiterit. Argumentum deſumit ex Epiſcoporum decretis, pro remotione cultus eorum promulgatis, qui ex errore populi, nulloque præcedente Epiſcopali examine, inter Confeſſores beatos cultu publico fuerint recenſiti. Ex Concilio enim Agrippinenſi apud Ivonem *part. III. Decreti cap.* 54. hæc habentur: *De Eccleſiis ſeu Sanctis noviter inventis, niſi Epiſcopo probante, in cujus territorio, minime venerentur.* In *Capitulari Caroli M. ad A.* 801. de Sanctis recens inventis ſtatuitur, ut non colantur, *niſi Epiſcopo probante.... ſalva de h e & de omnibus Eccleſiis canonica autoritate.* In *Synodo Atrebatenſi A.* 1025. *cap.* 2. decretum fuit, *ne ſepultis temere divina ſolvantur, niſi per provincialem Epiſcopum vita ſepulti examinetur, ſi ſecundum Evangelium fuit.* Tranſlationes corporum ſolennes, ſeculo VI. antiquiores, Autor maximus deprehendere haud valuit. Antiquiſſima earum eſt tranſlatio corporis Joannis, Abbatis Reomenſis, opera Leopardini Abbatis, & ſociorum, *qui cum conſilio Epiſcoporum ſanctum altare conſtruxerunt. Capite ſeptimo* Pontifex ſummus exponit *de interventu autoritatis ſummi Pontificis in cultu decernendo erga Martyres & Confeſſores*, ratus, ſingulorum Epiſcoporum decreta de cultu Martyrum & Confeſſorum vim obtinere non potuiſſe in univerſa Eccleſia, niſi acceſſiſſet tacita aut expreſſa ſummi Pontificis autoritas. Primus is videtur actus, cum Acta Paſſionis Vigilii, Epiſcopi Tridentini & Martyris, ad ſummum Pontificem tranſmiſſa ſunt pro cultu erga eumdem ſtatuendo. *In* hoc actu fieri conſuetudinis mentionem, annotavit Honoratus de Sancta Maria, Carmelita Diſcalceatus, *tomo II. animadverſionum ſuper uſu Criticæ lib. I. diſſ. I. art.* 5. *num.* 1. Idem de Joanne Chryſoſtomo oſtendere laborat Autor maximus. Non eſt noſtri inſtituti reliquos quoque percenſere & adjungere Actus. *Capite octavo* Autor ſummus agit *de ejuſdem interventu autoritatis*, exorſus inde a Joannis XV. ætate, & progreſſus ad Alexandrum III. uſque, qui inter Sanctos retulit Eduardum, Regem Anglorum. Cœpit ea ætate autoritas Pontificis ſummi eſſe maxima in cauſa Beatificationis & Canonizationis. Exempla enarrantur inde ab Alexandri III. ævo in *capite nono*. *Capite* vero *ſequenti* in eo totus eſt Autor maximus, ut oſtendat, Canonizationes in generalibus Conciliis fuiſſe peractas, & extra ea

etiam

etiam a Papa Romano effectui datas. Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi olim per Epiſcopalem juriſdictionem ad tempora uſque Alexandri III. jure proprio & citra ſubjectionem in hoc momento exhibendam ſummo Pontifici, Beatificationis negotium in provincia, & diœceſi ſua adminiſtrarunt. Contendit vero Autor maximus, cultum illum extitiſſe particularem, ſiquidem Epiſcopi illi limitata gavisi fuerint juriſdictione. Nolimus tamen inficiari, cultum ejuſmodi ſæpiſſime ab una diœceſi perveniſſe ad aliam citra univerſale decretum, ac inde dari admodum multos Sanctos & canonizatos in Romana Eccleſia, quos univerſæ Latinæ & Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus Calitibus haud adſcripſit. Id ipſum declaravit uberius Autor ſummus loco alio, qui hoc in loco negotium Canonizationis ob cultum univerſalem ei adhærentem, ſoli Pontifici aſſignat. (1) *Capite undecimo* cumulat pronuntiata eorum, qui jus beatificandi & canonizandi Pontificibus Romanis reſervatum arbitrantur. *Capite duodecimo* exequitur fundamenta, quibus poteſtas canonizandi innixa apparet. Sanctos eſſe invocandos, hæc regula eſt prima, prora, puppiſque. Ut itaque maximus Autor oſtendat, Sanctos eſſe invocandos, provocat ad Vulgatam, & hæc loca: *Gen. XLVIII.* 16. *Exod. XXXII.* 13. 2. *Paral. VI.* 42. *Dan. III.* 35. 2. *Reg. XIX.* 34. *Jer. XV.* 1. *Math. XXVII.* 47. *Ap. I.* 4. *V.* 8. *VIII.* 4. Irenæum laudat, qui *Mariam Evæ* vocaverit, apud Deum *advocatam*. *Lib. V.* Origenem addit; qui *lib. VIII. contra Celſum pag.* 432. oſtenderit, Sanctos Deum exorare pro hominibus, eumque hiſce placatum reddere. Approbat eo nomine Epiſtolam Cypriani ad *Cornelium* 5. *edit. Pamel.*, exiſtimantis, *per Sanctorum, apud Deum regnantium, orationes hic degentes adjuvari*. Proteſtantes etiam, Sanctos in regno gloriæ pro Eccleſia militante optima quævis generatim exoptare & expetere, largiuntur. At, inde ſequi, Sanctos eſſe invocandos, eoſque uniuſcujuſque deſideria & neceſſitates noſſe, ſibi ut perſuadeant, animum inducere non poſſunt. *Capite decimo tertio* ſummus Autor declarat beneficium, quo aliquando ſolennia Canonizationis explentur. *Sequenti* exponit de Canonizationum ſubjecto. *Capite decimo quinto* diſſerit de gravitate cauſarum Canonizationis, & de his, quorum opera & conſilio ſummi Pontifices in definiendis illis olim uſi fuere. *Capite decimo ſexto* exponit de ſacrorum rituum Congregatione. *Capite decimo ſeptimo* plana reddit ea, quæ ad Protonotarium & Secretarium ſacræ Congregationis, & Rotæ Romanæ Auditores attinent, qui eidem Congregationi ſunt adſcripti. *Capite decimo octavo* agit de Fidei Promotore, & ejus Subpromotore, quorum uterque expetit Sancti alicujus Beatificationem vel Canonizationem, ab amandante quodam ad fidem miraculis a Beato factis faciendam miſſus Romam. *Undeviceſimo capite* diſſerit de Notario & Archivi Inſpectore, Interpretibus Proceſſuum, Procuratoribus, Advocatis, & Medicis, aliiſque Miniſtris Congregationis rituum ſacrorum. *Viceſimo* diſſerit de diligentia multiplici per Romanos Pontifices antiquiori tempore adhibita in diſcuſſione cauſarum Beatificationis & Canonizationis, atque de ſerie Actorum, quæ antiquiori tempore eadem pertractantur. *Sequenti* diſſerit de Conſiſtoriis, quæ olim ad cauſas Canonizationis definiendas cogebantur. *Capite viceſimo ſecundo* tractat de ſerie Actorum in cauſis Beatificationis & Canonizationis ſecundum præſens Sedis Apoſtolicæ inſtitutum, atque de diligentia, quæ examini eorum ſolet impendi. *Viceſimo tertio* exponit de nonnullis momentis, ad inſtitutum Congregationis ſacrorum rituum ſpectantibus, quæ ante tempora Clementis XI. viguerunt. *Sequenti* agitur de ſolennitate Beatificationis. *Caput vigeſimum quintum* proprium eſt expoſitioni tranſitus a Beatificatione ad Canonizationem. *Capite vigeſimo ſexto* exponitur de ſerie Actorum in cauſis Martyrum, quæ ſunt introductæ poſt decreta Urbani VIII. atque procedunt per viam non cultus. *Vigeſimo octavo* agitur de Autorum opinionibus, quantum attinet ad ſigna & miracula in Martyrum cauſis. Id quod ſequitur, *caput* exponit de Eccleſiaſtica diſciplina in miraculorum neceſſitate pro Martyrum cauſis. *Caput trigeſimum* agit de ſacræ Congregationis rituum conſuetudine, quantum attinet ad miraculorum neceſſitatem in cauſis Martyrum. *Trigeſimum primum* ſpectat ad Actorum ſeriem in cauſis ſive Confeſſorum, ſive Martyrum, quæ introducta fuiſſe conſtat poſt decreta Urbani VIII., & quæ procedunt per viam caſus excepti. *Trigeſimum ſecundum* inde agit de ſerie Actorum in cauſis Confeſſorum, ſive Martyrum, introductorum poſt decreta Urbani VIII., & quæ procedunt per viam caſus excepti in tranſitu a Beatificatione æquipollenti ad formalem Canonizationem. *Sequenti* diſſeritur de eadem ſerie Actorum. *Trigeſimo quarto* inſtituitur tractatio de Conſiſtoriis, tum privato, tum publico, nec non ſemipublico, habendis pro abſolutione cauſarum Canonizationis. *Trigeſimo quinto* agitur de nonnullis aliis orationibus, quæ fiunt in publicis Conſiſtoriis a Conſiſtorialibus Advocatis. *Trigeſimum ſextum caput* fuit inſcriptum *de ſolennitate Canonizationis*. *Trigeſimum ſeptimum* exponit de actibus cultus, qui Servis Dei poſt Beatificationem defertur. *Trigeſimo octavo* agitur de actibus cultus, qui Beatis poſt Canonizationem exhibetur. *Trigeſimum nonum* ediſſerit differentias, quæ Beatificationem inter & Canonizationem intercedunt. *Capite quadrageſimo* explicatur Sedis Apoſtolicæ permiſſio, quæ per Beatificationem obtinetur. *Quadrageſimo primo* nonnulla indicantur momenta de Sedis Apoſtolicæ definitiva ſententia, quæ in Canonizatione profertur. *Quadrageſimo ſecundo* illuſtratur Eccleſiaſticum judicium, quod in Beatificatione interponitur, an ſcilicet id falli poſſit, & an ad fidem Catholicam pertineat, nec ne. *Quadrageſimum tertium* exponit de Eccleſiaſtico judicio, quod interponitur in Sanctorum Canonizatione, atque diſquirit, an illud extra fallendi pericula ſit conſtitutum. In *capite quadrageſimo quarto* objectiones, huic ſenten-

ANIMADVERSIONES.

(1) Per locum alium ſignificant eruditi Lipſienſes caput VI. hujus libri, cujus loci verba referre volo, ne exiſtimetur Auctor libri contraria dicere. Sunt autem hæc: *Inferri quoque poſſe videtur, cultum ab uno Epiſcopo in ſua diœceſi ſtatutum, accedente aliorum Epiſcoporum, & ſic univerſalis Eccleſiæ approbatione, una cum aſſenſu expreſſo, vel tacito ſummi Pontificis, ad Canonizationis terminos pervenisse*. Loquitur autem de antiquis Eccleſiæ ſeculis.

ſententiæ vulgo opponi ſolitæ, refelluntur. *Capite quadrageſimo quinto* diſquiritur, an ſit de fide, ſummum Pontificem non poſſe errare in Sanctorum Canonizatione; & an ſit de fide, Canonizatum eſſe Sanctum. Prius Doctores Pontificii ad unum omnes largiuntur; poſterius vero inter eoſdem adhuc controverſiis eſt implicatum. Sylvius certe *tom. V. controverſ. lib. IV. quæſt. 2. art. 14. pag.* 338. *col.* 2. hæc habet: *Ceterum qua certitudine ſit tenendum, Pontificem non poſſe in Canonizatione Sanctorum errare, non prorſus liquet*. Poſterius tamen aſſenſu ſuo corroborare annisi fuerunt Ricciolus in libro: *Immunitas ab errore tam ſpeculativo, quam practico, definitionum ſanctæ Sedis Apoſtolicæ*, ac Cardinalis de Lauræa in *lib. ſent. Tom. III. diſput. VI. art.* 3. nec non Maurus *Theolog. tom. II. lib. VII. quæſt.* 240. *num.* 27. Fide divina omnino eſt credendum, eum, qui in fide viva, & legis divinæ cuſtodia obierit, ſalvum fore, æternaque fruiturum beatitudine. Pontifex olim ſolitus fuit, ipſe adhuc *Leo X.* hæc præmittere, cum Cœlitibus adorandis aliquem eſſet adſcripturus: *Antequam ad pronuntiationem veniamus, proteſtamur publice apud vos præſentes, quod per hunc actum Canonizationis non intendimus aliquid facere, quod ſit contra fidem, aut Eccleſiam Catholicam, ſive honorem Dei*. Jo. Albertus Fabricius *in bibliographia antiquaria cap.* 8. §. 15. ex hac proteſtatione collegit, Romanos Pontifices fuiſſe confeſſos ſe in Canonizationibus Sanctorum falli poſſe. Idem momentum acrius urſit & confeſſus fuit Joannes Launojus *in Epiſtolis* Cantabrigiæ editis A. 1689. nominatim *in ep.* 5. alibique. Autor maximus Launojum ideo (5) vocat *Romanorum Pontificum & Sedis Apoſtolicæ hoſtem apertiſſimum*, additque, opuſcula ejuſdem a ſacra Indicis Congregatione merito fuiſſe proſcripta. Ut hoc telum Pontificii Scriptores Doctoreſque evitarent, varias excogitarunt reſpondendi rationes. Alii ſtrenue negarunt, hiſtoria invita, proteſtationem ejuſmodi unquam a Pontifice ſummo adhibitam fuiſſe. Verum ea habetur *in libro ſacrarum Cerimoniarum* Archiepiſcopi Corcyrenſis, qui liber tempore Leonis X. in lucem publicam prodiit. Addimus teſtem Petrum Amelium, *in Ordine Romano* docentem a Bonifacio IX. eandem adhibitam fuiſſe proteſtationem in Canonizatione ſanctæ Brigittæ. Alii finxere, Pontificem olim ad Canonizationes a Principibus fuiſſe coactum, ideoque illam proteſtationis formulam adhibitam eſſe. At quis Pontificem cogere voluiſſet? Et ubinam de illa coactione extat exempli vola vel veſtigium? (3) Diſſident præterea Doctores Romanæ Eccleſiæ in hiſce duabus quæſtionibus dijudicandis: an Papa falli queat in Canonizatione Sanctorum; an ſit de fide, Canonizatum eſſe re vera in gloria. Poſtquam attulit Noſter in utramque partem tum ſententias Doctorum, tum ſententiarum argumenta, ipſe ſubdidit hæc tandem: *Videtur nobis utraque opinio in ſua probabilitate eſſe relinquenda, uſquequo Sedis Apoſtolicæ judicium prodeat*. Marcum Antonium de Dominis appellavit *apoſtatam execrabilem*, eo quod (4) hic in libro de *Republica Eccleſiaſtica lib. VII. cap.* 5. *num.* 58. ita ſcripſerat: *Eos Papa canonizant, hoc eſt ferme deificant, quos ambitio Romana, quos avaritia Deificandos ſuadet. Quantam vero vim pecuniæ Canonizatio requirat, novit Curia Romana, ita, ut jam non niſi magni Principes, aut amplæ Civitates (novit hoc nuper Mediolanum) ſumtus promoveant*. Impenſas illas eſſe graviſſimas, maximus Autor haud inficiatur; at eas neceſſitatibus reipublicæ ſacræ Romanæ propulſandis eſſe neceſſarias & accommodatas putat. Affert deinde locum Paridis de Graſſis, olim Cerimoniarum ſummi Pontificis Magiſtri, ex *Diariis manuſcriptis*, in quibus hic egerit de Canonizatione S. Franciſci de Paula, reſtari, ſe Leoni X. Papæ interroganti, cur tantæ fierent in Canonizationibus expenſæ, ita reſpondiſſe: *Hanc expenſam ſic ampiam ideo ab Eccleſia, ſive a Sede Apoſtolica, & a Pontificibus non ſolum tolerari, ſed etiam quodammodo præcipi, ut ex ea quaſi impoſſibili, vel ſaltem dura abſterreantur Principes & populi ad petendum, hujuſmodi Canonizationes fieri*. An Paris genuinum conſilii ſcopum attigerit ex toto, videtur eſſe ambigendum. Examinationi miraculorum tempus eſt impendendum, viriſque, ea expendentibus, conferenda ſunt honoraria. Expenſis moderandis Pontifices Romanos ſtuduiſſe, Noſter indicat, ſpem ſuggerens, poſſe nonnullas, ſi eas pro ſuperfluis habiturus ſit Pontifex Romanus, inde reſecari. Hadrianus VI. ut adſcriberet Cælitibus Antoninum & Bennonem, expenſas exegit nullas, eaſque fieri vetuit, teſte Blaſio Ortizio Canonico Toletano, *tom. VII. Act. Sanct. Bolland. Maji pag.* 555. Autor ſummus *pag.* 416. arbitratur, a præſentia Spiritus ſancti ſummum Pontificem in negotio Canonizationis dirigi, *reductive ad fidem pertinente, atque univerſam Eccleſiam reſpiciente*. Ipſe vero *pag.* 424. *ſeq.* enumerat ordinem judicialem, in cauſis Beatificationis & Canonizationis ſtatutum, ad veritatem rerum eruendam aptiorem, atque expenſas in eam faciendas. Ii, qui nomine urbis, familiæ, Capituli, deſiderant, ut civis ſuus quidam Cælitibus adſcribatur, vocantur *Poſtulatores*. Hiſce ſumtus ſuppeditant, qui rebus ſuis eos præeſſe voluerunt. Procuratorum, Advocatorum, & Notariorum laboribus æſtimatio fuit Romæ dudum præſcripta. In *Alexandri VII. taxa*, quæ Appendicis loco hic acceſſit, decernitur accurate, quid Excuſori, quid Fidei Subpromotori, pro ſua reviſione & ſubſcriptione, quid Correctoribus pro correctione ſua, ſit ſolvendum. Hujus taxæ viget in hunc diem uſus & conſuetudo. Potuit maximus Autor hæc eo accuratius exponere, quo diligentiori ratio-

ANIMADVERSIONES.

(1) Non *ideo* tantum, ſed aliis quoque de cauſſis, & quidem graviſſimis, ut locum legenti facile apparebit.

(3) Non erat hic omittendum, Proteſtationem hujuſmodi ab Auctore ita explicari eodem capite 44. ut eſſet precatio Deo fuſa, ne Pontificem ſineret in errorem incidere; & hunc explicationem idoneis monumentis confirmari. Utcumque autem ſit, ex ea inferri non poteſt, Pontifices ſe errori obnoxios agnoviſſe. Hic enim, inquit Auctor, ejus rectus & legitimus ſenſus eſſe videtur: Proteſtor, me non decernere cultum Sanctis, qui Deo debetur, eſſe impendendum; quod quidem eſſet contra fidem & Eccleſiam Catholicam, & contra honorem Dei. Proteſtatio hoc modo declarata ſimilis eſt proteſtationi ſeptimæ Synodi, in qua Patres declarant, ſe Sanctorum imaginibus colendis latriam non afferere ſoli Deo debitam.

(4) Appellat ſane Auctor Marcum Antonium de Dominis *apoſtatam execrabilem*, non tamen duntaxat, *quod ita ſcripſerit*,

ratione ipſe olim munus *Promotoris fidei* geſſit. Hoc olim conjunctum erat cum munere Advocati fiſcalis. At Clemens XI. A. 1708. utrumque munus voluit eſſe disjunctiſſimum. Fidei Subpromotor peculiaribus ſuis gaudet emolumentis, quæ ipſi a Poſtulatoribus ſolvuntur; nempe ſtipendium decem ducatorum pro *proceſſu* quolibet forenſi, qui ab eodem Subſtituto eſt examinandus, ſecundum Urbani VIII. decreta *pag.* 62. ac recentiorem Innocentii XI. expoſitionem. Subjungit idem nonnihil de propinis, ſeu ſportulis, quæ olim ſolvebantur ab eis, qui ordinibus Cælitum aliquem adſcribendum curabant, decretiſque Romanorum Pontificum ſunt ſublatæ, nominatim ab Innocentio XI. & Alexandro VIII. Manſere tamen ſportulæ ſolvendæ Secretario, ac Fidei Promotori. Singulis ſolvuntur aurei centum: Fidei vero Subpromotori 15. Hodie itaque Papæ, Cardinalibus, & Conſultoribus nil datur a Poſtulatoribus, niſi tabula picta, imaginem Beati, qui Cælitibus inſeritur, repræſentans. Conſecratio illa celebratur in baſilica Vaticana. Poſtulatorum olim erat, ante Decretum Alexandri VII. ſupellectilia comparare, ac dono dare Canonicis baſilicæ illius Ædituis. Sed ex ejuſdem decreto ſolvendi ſunt aurei quingenti in Beatificatione & aurei mille in Canonizatione, ut ædis ſacræ ſupellectilia, quotidiano cultui impendenda, inde comparentur. Oratori, qui virtutes ac miracula Canonizandi in Conſiſtorio prædicat, perſolvendum eſt honorarium aureorum decem a curia criminali Gubernatoris Romæ. Advocato conſiſtoriali peroranti dandæ ſunt a Poſtulatoribus centuſſes centum. Strenæ etiam perſolvuntur cerimoniarum Magiſtris. Præterea conſuetudo invaluit dandi novam veſtem Officialibus nonnullis & familiaribus Papæ, ut conſecrationis ſolennitas appareat auguſtior. Noſtrum non eſt, repetere apparatum baſilicæ Vaticanæ ac pretioſarum veſtium Pontificalium, in conſecrationis ſolennitate adhiberi ſolitarum. Hæc enim apud ſummum Autorem ſunt legenda. Ipſe exponit deinceps ſtatutas expenſas a quocunque Poſtulatore ſolvendas ad æs alienum diſſolvendum, quod fuit contractum in parandis baſilicæ Principis Apoſtolorum ſplendidis aulæis. *Paris de Graſſis* retulit, ſe legiſſe in libris Rabioli & Auguſtini Patritii, Magiſtrorum Cerimoniarum, erogatos fuiſſe in conſecrationem Bonaventuræ ducatos auri 27000. in libris vero ejuſdem Auguſtini & Joannis Burchardi, in conſecrationem Leopoldi impenſos fuiſſe ducatos 25000. Dominicus Cappellus ad calcem *Actorum Canonizationis S. Franciſci de Sales* memorat expenſas centuſſium monetæ Romanæ 31903. Hodie ſumtus, Canonizationi inſumendi, complectuntur ſummam centuſſium circiter 14000. *Capite* tandem *ultimo* diſſeruit ſummus Autor de quibuſdam cautionibus neceſſariis ad cuſtodiam & erogationem pecuniarum, ex pia fidelium largitate collectarum, pro cauſis Beatificationis & Canonizationis, atque de quæſtionibus nonnullis, ad materiam eandem ſpectantibus atque referendis. *Appendix*, Operi ſubjuncta, exhibet monumenta memoratu ſatis digna. Principatum tenet *Relatio facta in Conſiſtorio ſecreto coram Urbano Papa VIII. a Franciſco Maria, Epiſcopo Oſtienſi, Cardinali a Monte, die 13. Januarii A. 1625. ſuper vita, ſanctitate, actis Canonizationis & miraculis Beatæ Eliſabethæ, Luſitanorum Reginæ.* Secundo loco apparent publica Inſtrumenta ſolennium Beatificationum *S. Roſæ Limanæ & S. Turribii*. Tertio loco ſeſe offert *Beatificatio ſervæ Dei Catharinæ de Ricciis*, Virginis votivæ, Dominicanæ. Quarto legitur *Breve Beatificationis Martyrum Gorcomienſium*, A. 1675. d. 24. Nov. perſcriptum. Quinto loco exhibentur *Compendia vitæ, virtutum, & miraculorum, nec non Actorum in cauſis Canonizationis Beatorum Pii V. Andreæ Avellini, Felicis a Cantalicio, & Catharinæ de Bononia*, ex mandato Clementis XI. compoſita ab Eminentiſſ. Autore, tunc Fidei Promotore, ægrotante Inghiramio, Secretario Congregationis ſacrorum rituum. Sexto occurrunt *Reſponſiones Præſulum a ſecretis Brevium ad Principes ita in publicis Conſiſtoriis: nomine ſcilicet Clementis VIII. in Canonizatione S. Hyacinthi, nomine Sixti V. in Canonizatione S. Didaci, & nomine Gregorii XV. in Canonizatione S. Tereſiæ*. Septimo ſeſe offerunt *ſummorum Pontificum Allocutiones, habitæ in ſemipublicis Conſiſtoriis, Pauli videlicet Papæ V. cum agebatur de canonizanda B. Franciſca Romana, & Urbani Papæ VIII. cum de canonizando B. Andrea Corſino*. Octavo ſuppeditantur loco *ſuffragia, in ſemipublicis Conſiſtoriis lata a Venerabili viro Cardinali Bellarmino tempore Clementis VIII. & tempore Pauli V. cum agebatur de Canonizatione S. Raymundi, & S. Franciſcæ Romanæ*. Accedunt *ſuffragia, in ſemipublicis Conſiſtoriis ab Autore lata, non tamquam Fidei Promotore, ſed ut Archiepiſcopo Theodoſiæ, dum tempore Benedicti XIII. pertractabantur Canonizationes Sanctorum Peregrini Lazioſi, Aloyſii Gonzagæ, Stanislai Koſtka, Jacobi de Marchia, Joannis a Cruce, Agnetis Politianæ, Franciſci Solani, Alphonſi Turribii*. Nono loco exhibentur *reſponſiones in ſolenni Canonizatione datæ a Præſulibus Secretariis Brevium ad Principes Poſtulatorum petitionibus nomine ſummorum Pontificum, hoc eſt pro Clemente VIII. in Canonizatione S. Raymundi, pro Sixto V. in Canonizatione S. Didaci, & pro Benedicto XIII. in Canonizationibus Beatorum ab eo factis*. Accedit *brevis relatio cerimoniarum, quæ habitæ fuerunt in Canonizatione Beatorum Iſidori, Ignatii, Franciſci Xaverii, Tereſiæ, & Philippi Nerii, dum in Sanctorum album a Gregorio XV. relati ſunt* A. 1622. Accedunt determinationes mercedis duæ. Primo loco occurrit *Taxatio mercedis Procuratorum, & Advocatorum*, A. 1678. promulgata; ſecundo legitur *Taxatio pro mercede ſcripturarum Excuſoris, nec non Fidei Subpromotoris pro earum reviſione, Correctorumque pro correctione*, A. 1661 d. 19. Julii a Pontifice decreta. Liceat nobis, in calcu poſitis, hoc addere, quod noſtris haud adeo perſpicuum eſt, ſcilicet Pontifices Romanos uſque ad Leonis X. ætatem ſolenniter publiceque ante Canonizationem ſignificaſſe: *Proteſtamur publice, quod non intendimus aliquid facere, quod ſit contra fidem*, (5) ipſis vero bullatis litteris, quibus Beatificatio, vel Canonizatio peragitur, dudom ſub-

A N I M A D V E R S I O N E S.

(5) Non erat opus hanc proteſtationem, de qua ſupra, rurſus inculcare: qua uſi aliquando Pontifices ſunt: ſed

Digitized by Google

jicere hanc formulam: *non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis ac Decretis de & ſuper non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque*. Revocamus nobis merito in memoriam *ſeſſionem* 13. *Concilii Conſtantienſis*, qua Chriſti inſtituto, Apoſtolica conſtitutio & conſuetudo, ac primæ Eccleſiæ modus agendi, eadem fere formula abrogatur. (6) De reliquo avemus videre *novum Codicem Canonizationum*, quem a ſeſe conſcriptum adornatumque fuiſſe ſummus Pontifex *pag.* 357. videtur ſignificaſſe. Vix ſuppetunt nobis vires ad verba utcunque invenienda, quibus diligentiam adamantinam, notitiam antiquitatum Criſtianarum vaſtiſſimam, Theologiæ ſcholaſticæ ac liturgicæ peritiam inuſitatam, quam ſummus Pontifex in hoc Opere elaborando poſuit, jure ſuo meritoque prædicemus. Proſpicimus jam auream illam ætatem, quam ſummus hic maximuſque rei literariæ & eruditionis pulcherrimæ ſtator & fautor orbi erudito eſt infuſurus, atque largiſſime cum omnibus bonis communicaturus. Quæ ſpes plurimos adeo alit, obfirmatque, ut ipſi honores novos nos quoque congratulemur.

ANIMADVERSIONES.

alio plane ſenſu, quam ſibi ipſi eruditi Lipſienſes perſuadent. Ceterum juſtis de cauſis poſtea omitti cœpit, & nunc plane omittitur, ut Auctor oſtendit *cap.* 44. *num.* 10.

(6) In Brevi Beatificationis poſt factam poteſtatem celebrandi ſolemnia ad cultum Beati certo die cum Officio & Miſſa adduntur hæc verba: *Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis (ac) Decretis de & ſuper non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque*. Si eruditi Lipſienſes reputaſſent, quid revera ſignificent hoc loco *Conſtitutiones & ordinationes Apoſtolicæ*, & quo referantur, inanem laborem concinnandæ formulæ Conſtantienſis non ſuſcepiſſent. Sed bene habet, quod ajunt, ſe id facere ſuorum gratia.

EX

Digitized by Google

EX ACTIS ERUDITORUM

PUBLICATIS LIPSIÆ CALENDIS JANUAR. MDCCXLI.

De Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione, Liber Secundus, Autore PROSPERO DE LAMBERTINIS, *S. R. E. Cardinali, titulo S. Crucis in Hieruſalem, Anconæ primum Epiſcopo, poſtea Archiepiſcopo Bononiæ.*

Bononiæ, formis Longhi, Excuſoris Archiepiſcopalis 1735. fol.

Alph. 10.

Librum hunc *ſecundum*, particularibus doctrinis deſtinatum, *Clementis XI.* dudum demortuo, inſcribendum dicandumque maximus Autor judicavit, extincto benefactore memoriam beneficiorum, ab illo acceptorum, haud penes ſe intercidiſſe, declaraturus. Clementis enim XI. favore adjutus ipſe Eminentiſs. Cardinalis, nunc Pontifex ſummus, primum in Advocatorum Conſiſtorialium Collegium relatus, poſt Promotor Fidei conſtitutus, tum Prælatus domeſticus, Baſilicæ S. Petri Canonicus, S. Officii Conſultor, & ſacræ Concilii Congregationis a Secretis electus fuit. Atque eam ob cauſam in merita Clementis illius honorificentiſſime prædicanda excurrit. Ea libro ipſo ſumma decerpemus capita, atque in unum alterumque eorum longius recenſendum operam noſtram inſumemus. Tractationis ipſius decurſos ad *caput* uſque 54. pertinet. Exorditur maximus Curiæ Romanæ Præſul ſcriptum hoc ſuum ab *Ordinariorum* facultate, eorumdemque in conficiendis cauſis Beatificationum ac Canonizationum autoritate. Exponitur *capite ſecundo* de iis, qui veniunt appellatione *Ordinariorum*. Subjungitur conſuetudo Sedis Apoſtolicæ antiquior in cauſis *Ordinariorum*. Ordinarius autem vocatur ille judex, in cujus diœceſi eſt corpus Canonizandi, nec non ille in cujus diœceſi miracula contigiſſe perhibentur, aut degunt homines, qui de ſanctitate & miraculis illius, quem concilio Cælitum eſſe adſcribendum dictitant, ſunt examinandi. Sede Epiſcopali vacante, Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, ſive Vicarius Capitularis locum Ordinarii explet. Vicarius quoque Apoſtolicus, qui a Sede mittitur Romana ad gubernandam aliquam diœceſim, ſive Sede plena, ſive vacante, ordinaria potitur juriſdictione, ita tamen, ut a ſententiis ejus non provocetur ad Papam, ſed ad Metropolitanum. Ordinariis ipſe porro inſerit Max. Autor *Præſules inferiores*, qui, licet characterem non habeant Epiſcopalem, juriſdictionem tamen obtinent quaſi Epiſcopalem, habentque territorium ſeparatum cum excluſione cujuſcumque Epiſcopi, ita, ut in eo omnia peragant, quæ perageret Epiſcopus, exceptis his, quæ ſpectant ad Ordinis Eccleſiaſtici ſeu Sacerdotalis conferendi poteſtatem. Et, licet *in Concilii Trid. ſeſſ.* 25. decretum legitur, nemini licere inſolitam ponere ullo in loco imaginem, niſi ab Epiſcopo ea fuerit approbata, nec ulla nova admittenda eſſe miracula, niſi eodem recognoſcente & approbante Epiſcopo; tamen Autor ſummus credit, quaſi-Epiſcopos per ea verba haud excludi. Nomine autem Ordinariorum non veniunt Vicarii Epiſcoporum generales, Nuntii Apoſtolici, Religioſi. Prima Proceſſus ordinarii mentio referenda videtur ad petitam Canonizationem *S. Raymundi de Pennafort* ſub Nicolao III. anno 1279. At juridica teſtium examinatio ea ætate adhuc abfuit. Recentiora ſunt tempora, quibus ipſæ Canonizationum cauſæ ad normam veritatis & quodammodo contentioſi judicii redactæ fuerunt. *Caput quartum* inſcriptum eſt de viribus Proceſſuum, qui fiunt ab Ordinariis. *Quinto* ſciſcitur de conformitate inter Proceſſum ordinarium & Apoſtolicum. *Sexto* agitur *de Ordinariorum Proceſſuum ſingularitate*, hoc eſt, an aliquando eorum ope tantum & citra Apoſtolicum Proceſſum veniri poſſit ad Beatificationes & Canonizationes. *Septimum* edifferit argumentum de non cultu, ac de rebus nonnullis ad ornatum materiæ de non-cultu præmittendis. Ante Alexandri III. tempora coli cœperunt Chriſtiani nonnulli defuncti ex conſenſione Eccleſiarum, & conſuetudine diuturna. Hic vero Papa edixit, ut, etiamſi per Sanctum miracula plurima fierent, non liceret tamen ulli aliquem pro Sancto ſine autoritate Romanæ Eccleſiæ habere vel colere veneratione publica; quanquam nemini non liceat Sanctis privatum impendere cultum citra illam autoritatem. Repetit denuo ſummus Autor argumentum illud: *Si circumſtantia loci publici illicitum non efficit cultum, qui viro pietate conſpicuo adhuc viventi exhibetur, cum ad ejus genua in foro & in eccleſia provolvi poſſimus, ejuſque precibus nos commendare; multo minus illicitum poterit efficere cultum, qui eidem poſt obitum impenditur.* *Capite octavo* exponit diligentiam, quæ ſolet adhiberi, poſtquam cauſæ Beatificationis & Canonizationis Sedi Apoſtolicæ fuerunt reſervatæ, ne iis cultus præſtetur, qui eum minime merentur. Bonifacius enim VIII. juſſit, ut *Hermanni* cujuſdam corpus, apud Ferrarienſes jam viginti annis pro Sancto culti, e ſepulcro erueretur atque combureretur, quæſtione prius habita de ejus hæreſi. Urbanus quoque VIII. in litteris Apoſtolicis ad Archiepiſcopum Ravennatenſem & Epiſcopos ejus ſuffraganeos præcepit abrogari cultum, qui a Fratribus Prædicatoribus cuidam Fratri *Jacobo* publi-

publice impenſus fuerat. *Capite nono* exponitur de moderatione cultus erga non-Beatificatos, nec a Sede Apoſtolica Cælitibus adſcriptos. In horum enim memoriam nequeunt templa ſtatui, altaria erigi, ſacrificia celebrari, feſta publica fieri, Reliquiæ conſtitui publice honorandæ; licet poſſit non-Canonizatus appellari *Sanctus*, ejus Imago pingi ac honorari, Reliquiæque coli, at extra templum & cultum publicum. Cum vero quidam Sanctis ejuſmodi quoque cultum publicum impertirent, Clemens VIII. A. 1602. d. 25. Nov. peculiarem inſtituit Congregationem ſuper titulis & honoribus conferendis in pios viros, a Sede Apoſtolica nondum approbatis, eamque ad d. 20. Dec. coram ſeſe coire juſſit. Paulus V. diſputationem reſumſit, cui a Clemente VIII. impoſitum fuerat ſilentium, atque nonnihil de ea re ſancivit decretorum A. 1615. Juſſit hic, ne per Urbem fierent aut collocarentur in templis picturæ, neve quid pingeretur ſuper muros viarum publicarum, niſi prævio Cardinalis Vicarii permiſſu, atque adeo non niſi re communicata cum Ipſo, vel cum Præſule, ejus vicem gerente. Ferunt, plebeculam Venetam tabellas votivas appendere cœpiſſe ad ſepulcrum Fratris *Pauli Sarpii*. Tum vero Urbanum VIII. juſſiſſe *Zacchiam*, Faliſcorum Epiſcopum, ſuum Venetiis Nuntium, ut cum Senatu ageret, ne indebitus ille cultus continuaretur; Senatumque Venetum in eo morem Pontifici geſſiſſe. Addunt alii, ea re Urbanum VIII. motum fuiſſe ad edenda ea generalia Decreta, quæ hic proſcruntur, quæ tamen conjectura infirmo ſtat talo. Id eſt certum, Urbanum A. 1625. d. 2. Oct. cultum prohibuiſſe atque venerationem illis præſtari ſolitam, qui a Sede Apoſtolica nec Beati pronuntiati, nec Cælitibus adſcripti fuere. Vetuit ipſe, ne quis Servorum Dei ante illas Beatificationis vel Canonizationis cærimonias depingeret Imagines cum laureolis, radiis ſeu ſplendoribus, neque ipſæ retinerentur ſive in ſacellis, ſive aliis in locis publicis cujuſcumque Ordinis, Inſtituti, Societatis, neque lumina ad ſepulcra ipſorum incenderentur. Adjunxit ſummus Autor *caput duodecimum* de nonnullis expoſitionibus ad prædicta Urbani VIII. decreta, ac de nonnullis quæſtionibus, quæ ad eorum funus & ſepulcra, qui Servorum Dei appellatione veniunt, pertinent. Quæſtiones alias, quæ ad anniverſariam obitus Servorum Dei memoriam, eorundemque Reliquias faciunt, enodat *capite* XIII. Negat Max. Autor, quod Papebrochius *in conatu chronico-hiſtorico ad catalogum Romanorum Pontificum*, & Pagius *in critica Baroniana ad A. 67. num. 16.* faſſi fuerunt, ſcilicet, veteres fere omnes Sanctos Pontifices alio die coli, quam quo obierunt, ratus, in caſu dubio Deum manifeſtaſſe diem; cujus rei exemplum ex Gregorio Turonenſi *lib. II. de miraculis Martyrum cap. 29.* depromit. Nos non poſſumus, rei veritate commoti, quin a Papebrochio ſtemus. (7) Diſſeruit Pontifex maximus *capite* 14. de quibuſdam aliis controverſiis reſpectu Imaginum, quibus Servi Dei ſolent coli, nec non actuum ſine ulla dubitatione ad cultum publicum referendorum, ideoque vetitorum. Exemplis, decretis, & expoſitionibus omnia hic niteſcunt. Illuſtrat eadem ratione ea omnia, quæ capitularim breviuſque *in tomo primo* edixerat. Excipit tractationem Appendix, quæ monumenta complectitur, ad hunc *tomum ſecundum* referenda. Primo loco apparent *Decreta ſanctiſſimæ Inquiſitionis*, edita A. 1615. d. 13. Martii, & 2. Oct. ab Urbano VIII. nec non alia ejuſdem Decreta, per Breve promulgata d. 5. Julii A. 1634. quibus cultus publici determinatio fuit expoſita. Diſci exinde poteſt recentior methodus Beatificationis ac Canonizationis. Succedunt Decreta noviſſima ſacræ rituum Congregationis, ſervanda in cauſis Beatificationum & Canonizationum Sanctorum, edita juſſu Innocentii XI. Tertio loco exhibetur antiqua Vita *B. Archangeli Canneti*, Canonici Regularis Congregationis Salvatoris, inſerta in Proceſſum autoritate ordinaria confectum die 2. Maji A. 1617. a Vicario generali Epiſcopi Eugubini. Tum ſeſe offert Vita Sancti *Bolonii* ſeu *Bononii*, producta ex Archivo Capituli Cathedralis S. Euſebii Vercellenſis, & ad Autorem miſſa ab Eminentiſſimo Cardinali Ferrerio, Epiſcopo Vercellenſi. Succedit Officium proprium *S. Bononii*, quod olim in Eccleſia Vercellenſi recitabatur. Sequuntur *propriæ lectiones*, quæ recitantur in Officio S. *Petri*, Epiſcopi Vercellenſis, & in quibus plura habentur de *S. Bononio*. Additur loco ſeptimo *Relatio Rotæ Auditorum in cauſa B. Petri Regalati, in qua ante judicium latum de caſu excepto a Decretis Urbani VIII. jam fuerunt diſcuſſæ & approbatæ virtutes*. Edita fuerat hæc relatio ipſa a Bollandianis ad diem 30. Martii, at minus integra. Hic vero datur integra ex typis Romanis anni 1630. Additur *Relatio Rotæ Auditorum in cauſa B. Gregorii Papæ X. in qua approbatis virtutibus ante Decreta Urbani VIII. poſt eadem Decreta pronunciatum fuit ſuper caſu ab iiſdem excepto*. Relatio ipſa MSta exſtat apud Autorem, & edita etiam fuit poſt vitam ejuſdem Beati, compoſitam ab Antonio Maria Bonuccio, Presbytero Societatis Jeſu. Agmen claudit *Exemplar tabellæ teſtium*, quæ ſcilicet ſacrorum rituum Congregationi exhibetur, cum agitur de validitate Proceſſuum autoritate Apoſtolica & Ordinaria confectorum, ubi teſtium nomen, cognomen, ætas inductio, citatio, jusjurandum, & examen indicantur.

ANIMADVERSIONES.

(7) Caput hoc XIII. parum attente percurriſſe videntur Actorum Scriptores. Ait Auctor contra Pagium & Papebrochium, ſanctos viros uſque ad ſæculum V. coli non ſolemni conſueviſſe [illegible], quo mortui eſſent, non ratus in caſu dubio Deum manifeſtaſſe diem, ſed ratus attendenda eſſe verba Gregorii Turonenſis, qui morem & diſciplinam ejus ætatis nobis aperit. Scribit enim, Chriſtianum populum mœſtum fuiſſe, quod cum ignoraret emortualem diem S. Martyris Juliani, non poſſet ejus memoriam pie eccleſiæ more celebrare; additque, ignorantiam hanc, ſimulque populi mœſtitiam ſublatam deinque fuiſſe per Germanum Antiſſiodorenſem Antiſtitem, cui dies manifeſtatus divinitus eſt. Ex hac igitur Gregorii narratione argumentum, & quidem validiſſimum ſumſit Auctor; quod ne pluribus urgeret, monuit, legi poſſe Muratorii diſſertationem, quæ eſt XIX. *lib.* 1. *Anecdotorum*. Si ipſi quoque eruditi Lipſienſes diſſertationem iſtam iterum legent (legerunt enim alias, & in Act. [illegible] retulerunt anno 1698.) [illegible] dubito, quin rei veritate commoti ad Auctorem noſtrum, deſerto Papebrochio, tranſeant.

EX ACTIS ERUDITORUM

PUBLICATIS LIPSIÆ CALENDIS AUGUSTI MDCCXLI.

De Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione, Liber Tertius, Autore PROSPERO DE LAMBERTINIS, S. R. E. *Cardinali, titulo S. Crucis in Hieruſalem, Anconæ primum Epiſcopo, poſtea Archiepiſcopo Bononiæ.*

Bononiæ, formis Longhi, Excuſoris Archiepiſcopalis 1737. *fol.*

Alph. 9. plag. 3.

SUmmum illum Eccleſiæ Romanæ Pontificem; quem ii, qui nomen illi cœtui Chriſtiano dederunt, mirifice venerantur & obedientia proſequuntur, cujuſque eruditionem & multijugas virtutes exteri quoque admirantur jure, videmus nunc occupatum in Operis prorſus egregii *Libro tertio* luci exponendo. Inſcripſit eum *ſanctæ memoriæ Benedicto XIII.* qui quippe ſummi Autoris non perſonam modo, verum & genus & patriam mirifice auxit & honeſtavit, nec eum, Anconitanæ Eccleſiæ Epiſcopum nominatum, ante paſſus eſt ad illius fines contendere, ceteriſque, quibus *Proſper* proſperrime Romæ functus fuerat, decedere muneribus, quam ipſum ad eximium purpuratæ amplitudinis gradum evexiſſet. Cum vero beneficiorum memoria debeat eſſe immortalis & ſempiterna, ſummus Pontifex ſeſe tenere non poteſt quin *Benedicti* laudes recenſeat, probitatemque, conſtantiam, religionem, pietatem, ac ceteras illuſtres virtutes faciat ſummi. Admiratur inſigne ejus ſtudium, quo, ſpretis mundi deliciis, religioſo Divi Dominici cœtui ſeſe alacer ovanſque adjunxerit. Commendat & prædicat ejus modeſtiam, qua, a Clemente X. in ordinem Purpuratorum Antiſtitum cooptatus, deprecatus fuit tantum honoris culmen, exoratus potius, ut illi tandem ſeſe aggregari pateretur, quam exorans, ut reciperetur. *Benedictus*, id quod ſummus Autor in laudibus ejus ponit, pauliſper Romæ commoratus, maximum vitæ ſpatium egit Epiſcopus; primum, idque breviſſimum, Siponti & Cæſenæ: reliquum, ſane diuturnum, Beneventi, ubi Eccleſiæ maxima ipſum vigilantia & ſollicitudine præfuiſſe, commemorat: *Non tulit Benedictus*, prædicat ita Vir maximus, *divelli ſeſe & a grege Beneventano ſibi cariſſimo diutius ſe abeſſe, niſi quantum neceſſitate magiſtra inde revocatus fuit*, quippe qui quotannis, licet ſupremum Eccleſiæ ſuæ jam faſtigium aſſecutus, aliquam diœceſis ſuæ partem inviſit; magnifica templa vel excitavit, vel refecit, vel renovavit; aras ad rem divinam faciendam conſecravit; cœtus conſtituit Religioſos; hoſpitia & noſocomia publica conſtruxit; pauperum egeſtatem non iis modo, quas ex Eccleſiæ moderatione percipere conſueverat, verum & ſuis plerumque facultatibus ſublevavit; Concilia nunc provincialia, nunc ſynodalia coegit, leges in utraque, quæ formis excuſæ publicis circumferuntur, condidit diligentiſſime; confirmationem ſacram ipſe expedivit, ac omnino cunctis ampliſſimi Sacerdotii ritibus, ceremonialis, officiiſque ſedulo adfuit ac continenter. Pontifex ille eo etiam nomine laudatur, quod victu uſus eſt perquam tenui & auſtero, carniſque adeo luctas & moleſtias, quæ cum infirmitate & ægritudine naturæ humanæ ſolent eſſe conjunctiſſimæ, non abſtinentia modo & temperantia compreſſit, ſed laboribus quoque, ſed vigiliis, ſed jejunio maceravit. Ipſe in honore dignitatis Cardinalitiæ, ac faſtigio Pontificatus retinuit inſignia cœtus Dominicani, ejuſque inſtituta, mores, conſuetudines haudquaquam exuit, ut aetutatum Divi Thomæ Aquinatis auditorem ſociumque facile potuerint agnoſcere univerſi. Addit ſummus Autor præterea nonnihil de *Benedicti* erga *Deiparam* Virginem & Philippum Nerium pietate; (8) Numenque *Benedicti XIII.* in exitu formulæ dedicatoriæ enixe precatur, ut hic ipſi a Deo optimo maximo lumen præſidiumque impetret, quo difficile Epiſcopatus officium integre fideliterque obire, Eccleſiæ ornamenta & commoda amplificare, animarum incolumitati atque ſaluti & voce & exemplo præſto eſſe, idque ad extremum perficere queat, ut, ſingularium *Benedicti* virtutum ſe non tam laudatorem, quam æmulatorem extitiſſe, & ipſe *Benedictus* & omnino ceteri intelligant. Hæc eſt ſumma Dedicationis, magnifico ſcribendi nitore condecoratæ. Nunc arcem cauſæ ipſius aggrediendam eſſe dubitat nemo unus. Et primo quidem capitulatim argumenta recenſere ſtudebimus. *Capitibus* 53. tractatio conſtat univerſa.

ANIMADVERSIONES.

(8) Non *Numen*, ſed Benedictum ipſum, hoc eſt ejus animam cœlo receptam.

(Hic referunt viri eruditi ſingularum capitum titulos : tum ita pergunt .)

Hæc tantis Operis eſt ſumma, hoc ejus eſt argumentum. Reſtat, ut ſingula propius intueamur, judicio noſtro qualicumque in præſens nuntium plane miſſuri, anguſtiſſimis quippe cancellis incluſi. Quantum hic ad teſtes attinet, tres potiſſimum ſeſe offerunt difficultates. Primum quæri ſolet de autoritate teſtium examinatorum ordinaria. In cenſum deinde quæſtionis veniunt teſtes de auditu. Ad ultimum de teſtibus ſingularibus controverſiæ ſolent exoriri. Primam tractavit ſummus Autor *libro ſecundo*. In præſens itaque ad duas difficultates reliquas deſcendit. Teſtes oculati præſtant utique auritis. Teſte enim, qui rei interfuit & vidit, non poteſt dari evidentia phyſica major. Et ex hoc teſtimonio profluit evidentia in judice moralis, qua nulla exſtat major. Sæpius vero ab obitu Servorum Dei effluxere tot anni, ut ſoli adhuc reſtent teſtes de auditu. Quæri itaque poteſt, an hiſce inniti liceat, quoties virtutes ac miracula Servorum Dei ſunt in dubio, aa in ambiguo latent. Quamplurimi Scriptores, ipſique Rotæ Auditores affirmando hanc ſententiam propugnant. Alii definiunt temporis elapſi intervallum. Cardinalis de Lauræa teſtimonium de auditu ponderis alicujus eſſe poſſe intra centum adhuc annos, pronuntiavit. Alii malunt ſpatium 70. immo 60. annorum. Cum vero hic agatur de bono & æquo, nec de ullius præjudicio, Autor ſummus tradit eapropter, teſtes de auditu, in cauſis præſertim antiquis, *haud videri rejiciendos*; ſiquidem probatio pleniſſima hic haud requiratur, nec teſtes de viſu hic reperiri poſſint; præterea etiam propter temporis antiquitatem teſtes de auditu admittantur per textum *in cap. Licet 47. de teſtibus*, nec deficiat nubes teſtimoniorum & idem ſentientium. Bellarminus quidem probe pervidit, non poſſe in eo certam adorandi fiduciam collocari, de cujus perpetua ſanctitate haud ſatis certo conſtet, ideoque *in ſuo ſuffragio pro Canonizatione S. Franciſcæ Romanæ*, typis impreſſo ad calcem *libri primi*, ad hoc Opus referendi, docuit ita: *Neque enim ad hanc excellentiam ſatis eſt, ut coram Deo ſancti ſint; ſed oportet, ut certiſſimis documentis probetur, eos, dum viverent, vera ſanctitatis gloria aliis præluxiſſe, & in eadem ſanctitate diem extremum clauſiſſe*. At in ſuffragio pro *S. Raymundo* ac *Hyacintho* in diligentia graviſſimorum Patrum, & deciſione Pontificis ſummi acquievit. Nec ſane deſunt exempla Canonizationum, ad quas peragendas nulli teſtes de viſu potuerunt conquiri vel ſupereſſe, e. g. *Hyacinthi*, *Raymundi*, *Iſidori*, *Eliſabethæ Luſitanæ*, *Andreæ Corſini*, *Philippi Benitii*, *Cajetani*, *Laurentii Juſtiniani*, *Joannis a Capiſtrano*, *Catharinæ Bononienſis*, *Agnetis de Monte Politiano*, *Peregrini Latioſi*, *Joannis Nepomuceni*, de quorum virtutibus ac martyrio teſtes auriti duntaxat potuerunt adhiberi. Difficultas alia ſeſe hic, quantum ad teſtes ſingulares attinet, offert. Si unius teſtimonium teſtimonio alterius obſtat, fides ipſis haud habenda: Hæc ſingularitas vocatur *obſtativa*. Exſtat autem & alia gemina, quam vocant *adminiculativam*, vel *cumulativam*, aut *diverſificativam*. Adminiculativæ exemplum hoc habe. Si quis oſtendere vellet, Miſſam ab excommunicato fuiſſe celebratam; unuſque teſtis perhiberet teſtimonium de initio Miſſæ, alter de medio, tertius de fine. Singularitas diverſificativa eſt ea, cum teſtes pronuntiant viſu vel auditu de actibus diverſis, quorum unus alteri non obſtat. Singularitas & adminiculativa & diverſificativa in judiciis valet ad probationem integrandam, licet vel maxime in cauſis criminalibus de probandis rei moribus agatur. In crimine tamen ſollicitationis comprobando, qua is, qui a Confeſſionibus eſt, ad turpia ſollicitaverit *Pœnitentes*, teſtes ſingulares haud eſſe admittendos, ſed plenam requiri probationem ex concurſu complurium præſumptionum, indiciorum, ac adminiculorum, præcepit decrevitque ſummus Pontifex Gregorius XV. *in ſua Conſtitutione* 34. §. 5. Ad virtutes vero Servorum Dei comprobandas teſtes ſufficere ſingulares, haud obſtantes, Riminaldus junior *conſil. 7. num. 27. ſeq.* & *num.* 132. copioſe oſtendit, quem Auditores Romani ſolent ſequi. Ad probationem miraculorum non ſolum plures teſtes ſocios requiri, ſed neceſſum eſſe, ut iidem teſtes *conteſtes* teſtimonium reddant de omnibus miraculis divinitus editis ad preces ejus Servi Dei, de cujus Beatificatione aut Canonizatione tractatur, putavit Vincentius *in cap. Venerabilis, tit. de teſtibus*. Adverſatur huic opinioni Bellamera, nec non Caſtellanus, ille *in commentariis ad capu: t. de Reliquiis & veneratione Sanctorum*, hic in Opere *de Canonizatione Sanctorum*, immo ipſe Contelorius; ſiquidem fieri haud potuerit, ut aliquis Dei Servus, dum vixit, eoſdem ſemper teſtes adhibuerit comites, qui ipſum vidiſſent miracula facientem, vel ut ipſi teſtes ſemper juncti in eis, & quidem diverſis, locis fuerint præſto, ubi Servus Dei ab obitu ſuo miracula patraſſe exiſtimetur. Miracula ejuſmodi poſſe per teſtes ſingulares probari, credidit Jacobus Simonetta, Rotæ Auditor, in relatione, quam exhibuit Pontifici Leoni X. *ſuper vita & miraculis S. Franciſci de Paula*. Nec diſſenſerunt Auditores Rotæ in relatione *S. Raymundi art.* 8. Quæri autem poteſt, quid ſentiat Congregatio ſacrorum rituum de teſtibus ejuſmodi auritis in cauſis Beatificationis & Canonizationis ſuper examine virtutum aut miraculorum ſpeciatim. Contelorius ſciſcit, in jure non æquiparari probationem in cauſa Canonizationis probationi cauſis criminalibus propriæ, ſed requiri probationem, quæ ſit æqualis diligenti probationi in cauſa civili. Refragatur autem ei Scacchus *de notis & ſignis ſanctitatis ſect. II. cap. 5.* cum Matta. Uterque ſtatuit, cautiſſime in re tam ardua eſſe agendum, rigidaſque probationes adhibendas, quæ ſint æquales probationibus in cauſis criminalibus, in quibus agatur de irroganda reo pœna ordinaria. Addit ſummus Pontifex hæc: *Ipſe, qui tot annorum ſpatio interfui Congregationibus ſacrorum rituum uti Fidei Promotor ac Congregationis Conſultor, teſtari poſſum, me ſemper ab antiquioribus Cardinalibus & Conſultoribus audiviſſe, quod in cauſis procedentibus per viam non-cultus probationes in dubio virtutum debeant eſſe, quantum fieri poſſit, æqualis ponderis probationibus in cauſis criminalibus*. Adæquata itaque probatio hic conſtituitur in teſtibus conteſtibus de viſu. Subdit deinde idem: *Ipſe teſtari poſſum*, non-

Digitized by Google

nonnullas Beatificationum cauſas procedentes per viam non cultus, utpote carentes teſtibus de viſu in dubio virtutum, me tanquam Fidei Promotore urgente pro inſufficientia teſtium de auditu, minime felicem exitum habuiſſe: meque pariter urgente in cauſis Martyrum, ut mors probetur per teſtes de viſu exprimentes omnes circumſtantias, ex quibus dignoſci poſſet, Martyrem in Fide & dilectione perſeveraſſe uſque ad obitum, Poſtulatores omnem operam navaſſe, ut oſtenderent, teſtes de viſu mortem & perſeverantiam optime comprobaſſe. Teſtes examinandi ſunt ſuper vita & miraculis Servi Dei ea diligentia, quæ ſolet ac debet in teſtium receptione adhiberi, immo majori, ſiquidem hic agitur de re, quæ in Eccleſiæ præjudicium poteſt redundare. Subdit tandem ſummus Autor: *Uno verbo, in cauſis procedentibus per viam non-cultus virtutes probari debent per teſtes de viſu. Si vero aliqui actus probentur per teſtes de auditu ab iis qui viderunt, vel de auditu ab his qui audiverunt: ſi alii teſtes de publica voce & fama concordent: ſi, ſtante præcedente obitu aliquorum teſtium de viſu, non potuerint aliqua probari, niſi per teſtes de auditu; non idcirco cauſa derelinquenda eſt, nec inſuperabilis oppoſitio ex prædictis hauriri poterit, eo quod videlicet, probata actuum ſerie in hac aut illa virtute per teſtes de viſu, actus, qui probantur per teſtes de auditu, adminiculi vicem ſubibunt vel quoad actus, qui fuerunt probati per teſtes de viſu, ſi teſtes de auditu de iiſdem locuti ſint, vel quoad virtutem ipſam, in cujus probatione nonnulli teſtes teſtimonium de ejus actibus dederunt ex viſu & ſenſu proprio, alii autem alios actus teſtati ſunt, aut de auditu ab iis qui audiverunt.* Si autem ſermo transferatur ad cauſas procedentes per viam caſus excepti a Decretis Urbani VIII. & cauſæ ſunt antiquæ, probationes ſuper virtutibus, aut de martyrio ſpeciatim, non in teſtibus de viſu, ſed in teſtibus vel de auditu ab iis qui viderunt, vel de auditu ab his qui audiverunt, ſolent neceſſario conſtitui. Aliquæ omnino tempore antiquiori expeditæ fuerunt cauſæ per ſolos teſtes de auditu in dubio virtutum, e. g. *Bonaventuræ, Hyacinthi, Raymundi de Pennafort, Eliſabethæ* Luſitanorum Reginæ, & *Petri Regalati*. At in dubio miraculorum teſtes de viſu proprio admodum ſunt neceſſarii, niſi cauſa procedat per viam caſus excepti. Urbanus II. teſtes oculatos ad miraculorum comprobationem requiſivit, nec non Julius I. *in Epiſtola ad Orientales*, Matthæuccius *in Practica theologo-canonica ad cauſas Beatificationis & Canonizationis tit. 3. cap. 5. §. 1. num. 19. 20. 24.* cum aliis. Examinantur autem miracula, ſi res agatur de cauſis per viam non-cultus procedentibus, ante Beatificationem; hac obtenta, perpenduntur ea quæ ſupervenerunt, ut Canonizatio poſſit obtineri: in cauſis vero procedentibus per viam caſus excepti miracula ponderantur, quæ poſt venerationem indultam acceſſere. In unoquoque miraculo comprobando ſocii requiruntur teſtes, nec ſufficit, unum teſtem teſtari de miraculo uno, alium de alio. Solet etiam inquiri, an hoc vel illud genuinum ſit miraculum, vireſque naturæ excedat. In dubio virtutum non agitur de judicio ferendo ſuper hoc vel illo actu, ſed potius ſuper habitu. In quo rerum ſtatu ſufficere videtur ſcopo, ſi teſtis unus de uno actu virtutis, alius de alio teſtimonium perhibuerit. Collectio enim multorum teſtimoniorum conficere valet gradum plenæ probationis. Relationes Auditorum Rotæ non demonſtrant, uſum rei ad ſententiam ipſorum accommodari ſolere, ſed oſtendatur neceſſum eſt, hoc vel illud pronuntiatum a ſacra Congregatione fuiſſe receptum, ac a ſummo Pontifice confirmatum. Numerus teſtium ita ineundus, ne uni ſolive fides habeatur, ſed ut duo treſve ſint præſto. Congruunt huic veritati jura eccleſiaſtica. Sin vero homines vitæ improbæ crimina impingant viris de Eccleſia, adhibentur 72. teſtes ad Præſulem condemnandum, 64. ad damnandum Presbyterum Cardinalem, & 24. ad proſcribendum Diaconum Cardinalem, ſecundum *Can. Præſul, & Can. Nullam 2. quæſt. 4.* Summus autem Pontifex ſolide monet, hos Canones deſumptos eſſe ex Actis Concilii Romani, a Silveſtro Papa coacti, quod inter merces Iſidori Mercatoris referunt Eruditi. Inter hæc notatu dignum, nullam hucuſque legem eſſe latam, quæ decreverit, in unoquoque negotio tantum duobus teſtibus abſolvi poſſe & debere, ſiquidem caſus dantur, in quibus amplior teſtium numerus requiritur. Miraculum vero Servi Dei exiſtimatur ſufficienti robore eſſe comprobatum, ſi duo eorum extrema probata ſint per duos ad minimum idoneos teſtes de viſu *conteſtes*. Contigiſſe miraculum hoc vel illud, hic parum ad rem facit. Oſtendatur oportet, illud editum fuiſſe ad preces & deſideria ejus Servi divini, de cujus inter Beatos Cæliteſve adſcriptione agitur. Stylo Rotæ id ſic efferendum: *Oportet probare, quod miraculum fuerit factum ad interceſſionem Servi Dei.* Interceſſionis hujus porro veritas probatur per invocationem. Invocatio eſt gemina. Alia enim fit ab eo, qui ſanitati eſt redditus, alia ab illo, qui preces pro ægroto ad Deum emittit. At, ſive invocatio fiat ab ægroto, ſive ab alio pro eo, ſolo tunc dicto invocatio comprobata exiſtimatur. Uſus enim Eccleſiæ Romanæ ita fert, ut in probatione invocationis admittere ipſa ſoleat vel ipſum ſanatum, vel aliquem ex parentibus, cognatis, aut amicis, quo faciente vota pro ſanando miraculum contigit, dummodo extrema, & ſanatio ſubita plene probentur. Ne vero Heretici irrideant ſacras apotheoſes Sanctorum, nec ullus ambitus, avaritia ulla, ſubornatio, falſa pietas, aut alia vitia irrepant cærimoniæ tam ſolenni, providere voluit Roma, præcipiens, examinandos eſſe teſtes, non unum vel alterum, ſed quamplures, ſocios, exquiſitiſſime, pari accuratione, immo diligentius, majoremque ſecundum numerum, quam teſtea in Officio Sancto examinantur. Quare teſtes ii, qui in aliis judiciis a ferendo teſtimonio repelluntur, multo magis in graviſſimis hiſce cauſis ſolent a teſtimonio perhibendo arceri. Teſtimonium feminæ hic quoque in cenſum venit, quatenus factum ipſum ſimpliciter reſpicitur, ejuſque momentum haud unum, dummodo femina ſit honeſta & fide digna, interrogationibuſque judicum fecerit ſatis. Nec pauperes a teſtimonio ferendo repelli poſſunt, ſi ipſi vitam agant honeſtam. Teſtimonium conſanguineorum & affinium ejus, qui interceſſione Servi Dei vel Beati modo miraculi plenam ſanitatem recepit, rejici non poteſt, eo quod hi in primis rerum illarum conſcii extiterunt. Religioſorum ac Virginum votivarum teſtimoniis hic eſt locus in cauſa, quæ pertinet non ad negotium ſingulorum, ſed tantum ad negotia univerſitatis. Sin vero agitur de Beatificatione alicujus Servi Dei, qui aliquod Regulare inſtitutum profeſſus eſt, tum probanda venit exacta

Re-

Regularis diſciplinæ obſervantia, & ad hanc quidem rem probandam teſtes Religioſi ſatis ſunt apti habileſque. Sacerdos, qui Confeſſiones peccatorum excipit, tacere debet ea, quæ ipſi in Confeſſione fuerunt expoſita, dummodo ea ad materiam confeſſionis ejuſque ſigillum faciant. Licet igitur ipſis in Beatificationis cauſa teſtimonium reddere de conſcientiæ puritate, quam Servi Dei fuiſſe, experti fuere, nec non de ejus immunitate a peccatis tum mortalibus, tum venialibus, & de revelationibus, viſionibus, aliiſque chariſmatibus, gratis Servi Dei datis. Medicorum ac Chirurgorum eſt, de morbo, cujus ſanatio miraculi plena in cenſum deducitur, teſtari. Difficile profecto eſt definire, quid in morborum momentis ſit naturale, quid ſupernaturale. Miracula hujus vel illius per ſolas hiſtorias probari non poſſunt, ſive ſermo ſit de cauſis procedentibus per viam non-cultus, ſive de procedentibus per viam caſus excepti. Hiſtorici enim plerumque ſunt teſtes de auditis. Sin vero Hiſtoricus tanquam teſtis oculatus miraculum expoſuerit, interceſſione Servi Dei vel Beati patratum, ideo nec vel ipſe ſolus, vel alius etiam Hiſtoricus, ſimili modo rem exponens, vim probationis in his judiciis habere poteſt. Secus pronuntiatur, cum judicium eſt ferendum in cauſis procedentibus per viam caſus excepti de virtutibus atque martyrio, cum ob temporis antiquitatem & cultum, Servis Dei exhibitum, probationes ſubſidiariæ admittantur. Quatuor vero ſunt claſſes Hiſtoricorum. Alii ea ſcripſere, quibus interfuerunt, quæque viderunt geri; alii ea quæ narrant, haud viderunt, accepere tamen ab eis qui viderunt; alii referunt ea, quæ nec viderunt, nec audiverunt ab eis qui viderunt; ſed ab iis, quibus illi, qui viderant, narraverunt; alii ex Hiſtoricis, quos indicavimus, ſua collegerunt colliguntve. *Legendis* quoque ineditis fides eſt, dummodo eæ a Majoribus pro genuinis & integris, nequaquam vitiatis, fuerint reputatæ, ac erit cum ferant examen. Opuſculi vel operis, quod nomine Autoris caret, ac martyrium Servi Dei vel Beati complectitur, pretium quoque aliquod eſſe poteſt, nec obſtat ulla ratione Decretum Papæ Gelaſii I. ex *Can. Sancta Romana, diſt.* 15. quod vulgo legitur aliter, ac in antiquiſſimo codice Palatino bibliothecæ Vaticanæ, & collectione codicis Herovalliani. In poſteriori leguntur iſthæc hunc in modum: *Geſta ſanctorum Martyrum, quæ mirabilibus cruciatibus & triumphis irradiant, & a Catholicis viris conſcripta ſunt, omnimodis veneramur; ea vero, quæ ab Hereticis vel Idiotis compoſita, vel adulterata ſunt, nullatenus recipiantur; quæ in ipſis eorum dictis ab Eccleſiaſticis viris ſine mora deprehendi poſſunt.* Summus Autor de vitis Sanctorum, quæ Simeoni Metaphraſtæ tribuuntur, in tranſitu diſſerit, laudatis teſtimoniis etiam eorum, qui fictionis crimen ei impingunt cum Bellarmino, Auberto Miræo, Ruinarto, ac Bailletto, nec non illorum, qui fidem Simeoni tribuendam credunt cum Bollando, Guilielmo Cavo, Honorato a S. Maria, aliiſque. Rejiciendam putat Baronius hiſtoriam, in qua referuntur geſta Confeſſoris aut Martyris, ob adjectum unum alterumque errorem, *in annotationibus ad Martyrologium Romanum ad 9. Octobris*. Reclamat vero Bollandus *in præfatione generali ad vitas Sanctorum menſis Januarii cap.* 3. §. 4. ſi in ea reperiatur aliquis error circa loca aut tempora, de reliquo autem bene ſeſe habeat. Huic aſſentit Joann. Mabillonius *in tract. de Studiis monaſticis cap.* 8. *num.* 5. Diſcordia Autorum non eſt generis ejuſdem. Diſſenſus enim vel rem ipſam ſpectat, vel ejus momenta circumſtantia. Hiſtoria generis poſterioris non eſt rejicienda, fatente Natale Alexandro *in hiſtoria Eccleſiaſtica ſeculi I. diſſ. XIII. prop.* 3. Dicti Joannei c. Ep. V. αὐθεντίαν ſummus Pontifex propugnat. Argumenti negativi vim alii recuſant; alii cum Joanne Launojo, Papebrochio, Baronio ad annum Chriſti 237. Guidone Grando, Saxio, Fratre Raymundo Miſſorio, & Ludovico Antonio Muratorio eam credunt magnam; alii media incedunt via pro rei rationibus diverſis. Argumentum negativum præterea eſt vel pure ejuſmodi, vel aliquid habet admiſtum. Alterius major vis eſt, quam primi. Vitiata eſſe exempla Mariani Scoti, & Martini Poloni, in quibus fabula *de Joanna Papiſſa* legitur, ſummus Pontifex exiſtimat. Eadem ſententia nuper a Cl. Chriſtophoro Auguſto Hermanno in peculiari diſſertatione, qua illam fabulam profligavit, fuit propugnata. Viſionem celeberrimam S. Franciſci una cum indulgentia, quæ dicitur *Portiuncula*, ſummus Autor putat perperam repudiari, eo quod de ea ſileat Bonaventura, ac Autorum ætate æqualium cohors, ratus, Baluzium eam in *ſuis miſcellaneis tomo IV.* ex antiquis bibliothecis, & quidem ex monumento Autoris coævi, ediſſe. Calculum quoque album adjicit traditioni de tranſlatione Domus almæ ex Galilæa in Liburniam. A Gregorio Magno animam Trajani Imperatoris a pœnis inferorum fuiſſe liberatam, tradit Joannes Diaconus, 200. annis junior. At alii Scriptores tacent. Vim hic ineſſe credit ſummus Pontifex argumento negativo. Si quis Fidei Promotor contendit, malum aliquod a Dei Servo fuiſſe patratum, producto alicujus recentis Autoris teſtimonio, ſilentium antiquiorum Poſtulatoribus prodeſſe poterit, *ſi alia non deſint circumſtantiæ, eorum aſſumto faventes*, uti contigit in cauſa Gregorii X. Bollandus id dedit conſilii, ut vitæ Sanctorum, in quibus aliqua ridicula aut improbabilia ſunt inſerta, corrigerentur & emendarentur. Sacrorum vero rituum Congregatio ad probationem virtutum aut martyrii ſtatuit admittendos haud eſſe alios ac Hiſtoricos, qui ſcripſerunt ea quæ viderunt, aut quæ ab iis, qui viderant, audiverunt, adeoque Scriptores ſunt coævi. Ad martyrium concurrunt duæ perſonæ, Perſecutor ſeu Tyrannus, & Martyr. Putant nonnulli, dari martyria poſſe ſine Tyranno inſectante. Huc referunt Mariam Deiparam, martyra patientiæ, religioſæ obſervantiæ, virginitatis, divinæ charitatis, ægritudinis toleratæ, peſtis ex officio charitatis contractæ, &c. At ſimilitudo martyrii quædam in hiſce exſtitit, haud martyrium genuinum. Alii martyria nondum conſummata huc revocant. At hi *Confeſſores* ſunt dicendi, qui martyrio haud interierunt. Quid vero de eis eſt ſentiendum, qui pœnam a Tyranno infligendam occuparunt ſua, ne pudicitiam violari paterentur, necem præverterunt paratam? Diſtinguit ſummus Autor inter martyria ordinaria atque extraordinaria. Hæc ad ſpecialem Dei impulſum refert. Ad veri martyrii indolem requiruntur momenta duo, unum, ut Tyrannus re vera mortem inferat, aut ſaltem cauſam mortis proximam neceſſariamque ponat; alterum, ut id faciat ex odio in Fidem Chriſtianam, vel in rem aliquam, quæ ad Fidem ſpectat. Non ſemper Tyranni ipſos ſectatores Chriſti illico interimunt, ſæpius eos carceribus, exilio, & ærumnis pro Chriſto conſtringunt, ad obitum miſerorum uſque

que

que continuandis. Is quoque cenſandus eſt martyr, qui illæſus mortem, cui fuit traditus, evaſit divina virtute. Hoc in numero collocandi ſunt Joannes, Thecla, Felix Nolanus, Gregorius Magnæ Armeniæ Epiſcopus, tres Pueri in fumum ardentem Babylonicum conjecti &c. Martyrem & Perſecutorem conſtituit *cauſa*, non fucus, non nomen, non velamentum. Martyris enim eſt, propter genuinam Chriſti doctrinam, Fidemque & profeſſionem ejus, illi ſuperſtructam, voluntariæ morti exponi, eaque, ni miraculum Dei intercedat, interimi. Error, fundamento Fidei oppoſitus, licet quis pro eo voluntariam, a Tyranno exprompeam, necem ſuſcipiat, cauſa martyrii dicendus non eſt. Si Tyrannus putet, ſe verum in Chriſtiano vindicare crimen, cauſa martyrii ceſſat. Sufficit, ſummo Autore decernente, ſi Tyrannus ex odio in Chriſti Doctrinam accendatur ad Chriſtianum vita privandum, licet ipſe cauſam omnino diſparem præ ſe ferat, ritu Neronis, qui abolendo rumori de incendio, ipſius conſil is tribuendo, reos ſubdidit Chriſtianos. Odium illud comprobari poteſt ex ſeutentia & decreto Perſecutoris; ex ipſa diſceptatione, Tyrannum inter & Martyrem habita in Actis deſcripta; ex beneficiis ſeu muneribus, Martyri a Tyranno ante mortem, ut a propoſito reſiliat, oblatis; ex impunitate ſeu liberatione Martyri a Tyranno oblatæ; ex Actis martyrii genuinis ita teſtantibus & ex recuſatione agendi id, quod Chriſtianæ religioni e diametro eſt oppoſitum. Martyrium eſſe *baptiſmum ſanguinis*, ac in infantibus non baptizatis ſupplere vices baptiſmi aquæ, ideoque peccatum inſitum ſecundum culpam & pœnam ex opere operato delere, Pontifex ſummus docet. Pueri certe ab Herode interfecti in Eccleſiæ Romana recenſentur ac coluntur inter Martyres. Idem indicat, fugam, ſi ea pateat divexato ob Fidei profeſſionem, juſte arcipi poſſe; Epiſcoporum vero eſſe ceterorumque, qui hominum animis invigilant, remanere, ſi prævideant, gregem fructibus abundaturum, ac eodem in loco perſtiturum, ipſorum quoque ob fugam diſpetſum iri. Recte contra faciunt, qui ſine detrimento gregis fuga ſalutem quærunt. Si alii quoque Fide adeo ſunt firmati, ut poſſint perſiare in loco ad majorem Dei gloriam Eccleſiæque ſalutem, ipſorum eſt perdurare. Martyri futuro haud licet vel dictis vel factis Tyrannum inſultantem ad martyrium ipſi inferendum provocare. Excipit ab hiſce provocationibus ſummus Pontifex eas, quæ in ipſo martyrii actu contingunt, quando videlicet Martyr aut ſtatim tormentis eſt ſubjiciendus, aut jam tormentis cruciatibuſque afficitur, ac tum Tyrannum objurgat, crudelitatem ejus inſimulat, vindictamque Dei ipſi minatur. Cum Hæreticis ſeu Schiſmaticis ſummus Autor ita verſandum ſuis putat: *eos, præmiſſis præmittendis, diligentiis videlicet & ſuavibus aptiſque modis, ut ab errore recedant; hiſque omnibus inutiliter adhibitis, ad Fidem demum compelli poſſe minis & terroribus, & pertinaces demum morte puniri, implorato brachii ſecularis auxilio, concors eſt Patrum & Theologorum ſententia*. Addit deinde Auguſtini, qui, ſententia mutata priori, ſic ſcribit, conſenſum, quem quoque Gratianus repetivit *in can. Diſciplicet & ſequentibus 23. quæſt. 4.* At ſi eodem ſenſu imbuti ſint ſtatores & cuſtodes aliarum quoque religionum? Quid? ſi Mahummedani idem ſentiunt, Deo que ita permittente, viribus ac numero Chriſtianis aliquando antecedunt? At ſuccurrit Thomas Aquinas, qui Auguſtini ſententiam exponit de iis, qui Eccleſiæ Romanæ dederunt nomen, ac poſtea ab ea diſceſſerunt, cauſam interponens, ipſorum eſſe promiſſa ſervare, videlicet ſalutaria & juſta. Cauſam martyrii, reſpectu Martyris exponendam, ſummus Pontifex perſequitur copioſe, ratus, Hæreticis & Schiſmaticis deeſſe martyrii cauſam. Fatetur, Heterodoxis haud deeſſe viros & homines, qui pro religionis Chriſtianæ veritate, pro ſenſu ipſorum accepta, intrepide mortem obierint. Romanæ autem Eccleſiæ exiſtimat extitiſſe Martyras ab initio Eccleſiæ uſque ad hæc noſtra tempora, & eam numero præſtare. Addit præterea, omnia, quæ jam ab Eccleſia Romana reputantur pro credendis & agendis, ſemper ab initio Eccleſiæ Chriſtianæ fuiſſe pariter credita. Poſt hæc cauſas Confeſſorum exponere Pontifex ſummus aggreditur. Ipſe ad *heroicitatem*, ſeu heroicam magnitudinem virtutum requirit, *ut eam habens operetur expedite, prompte, & delectabiliter ſupra communem modum, ex fine ſupernaturali, & ſic ſine humano ratiocinio, cum abnegatione operantis, & affectuum ſubjectione*. Specie eam differre a virtute non heroica, negat. Aliquem virtute heroica fuiſſe inſtructum, oſtenditur ſane difficulter. Sufficiunt tamen demonſtrationi teſtes incorrupti, docentes, Servum Dei quemdam integrum vitæ curſum inter pericula peccandi exegiſſe cum inſigni innocentia ſpectabilique morum ſanctitate, cumque exacta præceptorum Dei & conſiliorum perfectionis obſervatione, quæ ſpectantibus ingeſſerit admirationem. Non vacat de heroica indole ſpecialium virtutum hic nonnihil repetere. De iis, qui vel quæ matrimonia inierunt, perpetua tamen caſtitate ſervata, permulta ſummus Pontifex produxit, Cunegunda, Henrici II. uxore, eis inſerta. Adjungit hiſce non pauca de oratione mentali & vocali, in primis Cardinalem de Lauræa ſecutus. Contemplationem infuſam, ſeu myſticam theologiam vocat cum aliis ſponſalitium animæ cum Deo, oſculum Dei, ingreſſum animæ in caliginem divinam, annihilationem, *experimentalem Dei cognitionem*, habitam de Deo per amoris unitivi complexum. Notitiam vero de Deo diviniſque rebus extrinſecus ſuppeditatam haud facile quiſquam *cognitionem Dei experimentalem* dixerit. Ad momenta dicentium preces ſummus Autor jubet attendi. In ſignis enim ardentiſſimarum precum hoc deputat, ſi Servus Dei inter orandum vultum præ ſe tulerit tanquam flamma accenſum. Donum lacrymarum deinde expendit, monens, cavendum hic ſibi eſſe ab arrogantia & animo puſillo. Prædicat præterea frequentiam Confeſſionis auricularis præſtitæ, & Euchariſtiæ ſumptæ, nec ex cerimonia, nec ex conſuetudine profluentem. Irenæum, Cyprianum, alioſque Patres, jam de incruento Miſſæ ſacrificio, qualis ea nunc eſt, locutos exiſtimat. Carnis corporiſque mortificationem ponit in abſtinentia, jejunio, cilicio, vigilio, chameuniis, ſpontaneis flagellationibus, quæ *diſciplina* dicuntur, & ſimilibus rebus, quibus caro affligitur. Morinus credidit, uſum flagrorum obtinuiſſe in Eccleſia, ſed aliena manu, non propria, corpori admotorum. Jacobus Boileus in eo totus eſt, ut oſtendat, Dominicum Loricatum, & Petrum Damianum auctores extitiſſe diſciplinarum, ſponte aut propria manu inflictarum, & ante eos flagra quidem in uſu fuiſſe, ſed ita, ut quis ab alio vapulsret, ratus, conſuetudinem propriæ flagellationis minus eſſe approbandam, cum flagellorum ictus dorſo incuſſi oculis officiant, methoduſque flagellandi lumbos femorales inci-

Digitized by Google

incitamento ſit ad venerem appetendam. Conſentiunt Joannes Henricus Meibomius, pater & filius, atque Thomas Bartholinus. Petrum Damianum Baronius *ad A.* 1056. habet pro ritus hujus propagatore, non autore. Spontaneas flagellationes jam adhibitas fuiſſe a Guidone Pompoſiano Abbate, & a S. Poppone Abbate, animadvertit Mabillonius *in præfat. I. ad ſeculum ſextum Ordinis Sancti Benedicti*, aliique [illegible] Graveſon, *in hiſtoria eccleſiaſtica tomo IV. part. I. ſæc. X. & XI. pag.* 305. *ſeq.* Quod perpendendum relinquimus Clar. Joanni Friderico Mickelio, qui A. 1711. *de Maſtigoſi religioſa* edidit libellum. Quid vero ſummus Pontifex de hac flagellatione arbitrandum cenſeat, ex ejus verbis innoteſcit: *Si Petrus Damiani, Rodolphus, Epiſcopus Engubinus, Dominicus Loricatus, Gualbertus, Abbas Pontiſarrenſis, ſanctimonia fama illuſtres, ſpontaneis corpus ſuum verberationibus afflixerunt, ut ipſe Boyleau in hiſtoria flagellantium admittit, ſi nonnulli, inter Sanctos relati, hoc ipſum præſtiterunt; ecquis erit, qui ſpontaneo flagrorum uſui, ejuſque laudabili conſuetudini obloqui ulterius audeat?* Conſtitutio Urbani VI. adverſus flagellantes edita eſt adverſus eos, qui circa A. 1349. ex Hungaria progreſſi vagabantur per provincias ac his palam de die, hiſtrionice quidem, aculeatis funibus ſeſe ad ſanguinem uſque flagellabant. Traditionem de Ampullæ Remenſis oleo perenni, argumentis utrinque adductis, in medio ſummus Autor relinquit, addit ne, Reges ungi, ſed non inungi chriſmate illo quo inunguntur Epiſcopi, ſed ſimplici oleo benedicto, hoc eſt, *oleo Catechumenorum*. Inter virtutes Regibus dignas, ac eas, quarum habetur ratio in adſcriptione inter Cælites cultu proſequendos, collocat obedientiam erga Romanum Pontificem. Ludovici Sancti, Galliarum quondam Regis, *pragmaticam ſanctionem* vel ex toto exiſtimat apocrypham, vel rejicit certe illum articulum, in quo nonnulla traduntur minus plena obſervantiæ *erga ſanctam Sedem*. Haud definit, quis Pontificum primus ſæculo XI. jus gladii aſſumpſerit, militeſque conſcripſerit, monens, Chriſtianum Lupum principatum hunc deferre Gregorio VII. Henrici III. Imperatoris adverſario. Affert idem ex Pontificali Romano de benedictione & coronatione Regis nonnulla, ac ea inter hæc Antiſtitis coronantis verba ad Regem: *Chriſtianam religionem ac Fidem catholicam ad finem uſque inviolatam retinebis, eamque contra omnes adverſantes pro viribus defendes: Eccleſiarum Prælatis ac reliquis Sacerdotibus condignam reverentiam exhibebis: Eccleſiaſticam libertatem non conculcabis.* Item: *Accipe gladium --- vice & autoritate ſanctorum Apoſtolorum conſecratas --- ut ſanctam Dei Eccleſiam, ejuſque Fideles propugnes ac protegas, nec minus ſub fide falſos, quam Chriſtiani nominis hoſtes, exeecreris ac diſpergas.* Videtur accedere Mabillonio, qui *in Annalibus Benedictinis tomo I. pag.* 124. contendit, unicam duntaxat panis Eucharistici ſpeciem ex antiquo loquendi more deſignatam fuiſſe nomine corporis & ſanguinis Chriſti. Pleroſque Sanctos ab infidelitatis caligine & a peccatorum cœno, divina gratia adjutos, ad veritatis lucem [illegible] ſanctitatis perveniſſe, largitur, [illegible] ante emendationem [illegible] poſſe & verbo & ſcripto, ut nefaria multitudo ne deſperet medicinam, & ut Sancti miſereantur miſerorum. Arigius, Epiſcopus Lugdunenſis, utrum ſceleſtus plurimumque criminum reus, an recte a Cuintio excuſatus fuerit, in medio relinquit, faſſus, eum in Beatorum ordine collocatum. (9) Sciſcit porro maximus Autor de iis, quæ Sancti de vitæ ſuæ gloria confeſſi fuerunt, eum in modum, ut rem, ſcopum, reique modum reſpiciat, ac exempla Pauli, Jacobi, Ezechiæ, Tobiæ, ac Nehemiæ præmittat. Actiones morales indifferentes & ingignitur & tollit, docens: *Communior eſt ſententia, dari actus humanos ex objecto & ſpecie ſua indifferentes, hoc eſt nec determinate bonos, nec determinate malos, & qui demum boni vel mali reputantur ex fine aut bono aut malo.* Gratiæ gratis datæ eam ponit eſſentiam, ut ea ſit ſenſibilis & evidens in ſuis effectibus. Nec negat, hanc gratiam, quam Græci vocant χάρισμα, communem eſſe peccatoribus & juſtis ob 1. *Cor.* 13. 2. 3. & *Matth.* 7. 22. 23. Quid de *arte notoria* ſit ſentiendum, per quam, præmiſſis nonnullis precibus ad Deum aliiſque rebus, quæ ad pietatem ſpectare videntur, omnes diſciplinæ liberales illico diſci eraduntur, haud expedit, (10) adjungens tamen Thieri opinionem ex *tract. de ſuperſtitione*, qui ſtatuit, actum & conclamatum eſſe de arte notoria ex ſola experientia, in primis vero ob argumenta e ſacris Literis depromenda. Fidem, qua eſt gratia gratis data, probabiliter, præeunte Cardinali de Lauræa, habet pro fervore & illa Fidei conſtantia, quam Martyres in conſpectu Tyranni ſoleant exhibere, & qua, divinitus miracula datum iri ad ſuas preces, ſunt certi. Miracula edi poſſe ab Infidelibus quoque, fatetur; at in confirmationem erroris & mendacii ea divinitus edi, negat. Prophetam, tradit, eſſe eum, qui aut futura prænuntiat, aut præterita, vel præſentia, ceteris abdita, pateſacit. Rationem, qua intellectui Prophetæ ea, quæ debet cognoſcere, innoteſcunt, determinat triplicem: 1. ſi per ſenſus externos, auditum vel viſum, res percipiantur, ac inde tranſeunt ad imaginationem & intellectum; 2. per ſenſionem internam, qua imaginatio movetur; 3. per præſentationem intellectui duntaxat oblatam. Præexiſtere in hominibus ad prophetandum facultatem naturalem, negat. Copioſe ex Scholaſticis recenſet differentiam cognitionis Dei, Angelorum, dæmonum, & hominum, naturalis ratione eventuum futurorum, eorumque vel neceſſariorum, vel contingentium, & in ſuis cauſis, & in actu. Dæmonem olim petentibus reſponſa vel ex antris, vel ex ſtatuis dediſſe, haud abnuit, licet Porphyrii, Origenis, & Euſebii quoque meminerit, qui, impoſturis ſacerdotum oracula illa deberi, haud inficiati fuerunt. Prophetias nihili eſſe habendas, quæ repugnent legibus divinis humaniſque, præcipue eccleſiaſticis, ex Cardinali Cajetano docet. Eugenius Pontifex audierat, & viderat ea,

ANIMADVERSIONES.

(9) Autor neque collocat Arigium in ordine Beatorum, ac ne collocatum fatetur, nihilo ſecius aliquis [illegible] ejus nomen [illegible] in Eccleſiæ Lugdunenſis Martyrologio. Conſentit autem, non a Cuintio ſolum fuiſſe purgatum, ſed & a Senrectio, & a Theophilo Raynaudo.

(10) Sine vero [illegible] ex S. Thoma 2. 2. quæſt. 96. art. 1. ubi oſtendit, *artem hanc eſſe illicitam & inefficacem.*

ea, quibus putabatur confirmatus de ſuadenda expeditione cruciata in Palæſtinam ſuſcepta, eamque ob cauſam *Bernardum* Abbatem permoverat, ut hic Ludovico Regi ſpem ingereret peregrinationis fauſtæ. At haud reſpondit eventus promiſſis. Ut nodum hunc ſolvat ſummus Autor, monet, fieri poſſe, ut revelatio ſit vera & a Deo profecta, falſa autem interpretatio ab homine fuerit exorta; addens, Deum reſpexiſſe ad æternam eorum ſalutem, qui in illa expeditione pro Fide & Eccleſia fuerint mortui. Gratiam diſcretionis ſpirituum putat eſſe mentis illuſtrationem, qua perfuſus homo facile & ſine errore dijudicet, a quonam principio motus animi, tum proprii, tum alieni, cogitationeſque, ad electionem pertinentes, excitentur, quid ſcilicet a bono, quidve a malo ſpiritu ſuggeratur. Tandem ſubdit: *Non videtur dubitandum, poſſe, Deo permittente, ſimilia a dæmone fieri*, nempe varias excitari linguas, proferrique diverſas dialectos ab homine imperito vel intra aerem. Vulgo exiſtimant, eos, qui a cacodæmone ſunt obſeſſi, linguis ſpeciei exoticæ, ac ipſis obſeſſis ignotæ loqui poſſe. Ecſtaſin divinam a diabolica ſolicite diſtinguendam eſſe, tradit ſummus Pontifex, ac momenta huic familiaria profert. Illam oriri credit ex admiratione, magnitudine amoris, & exultationis magnitudine. Effectus omnino cauſæ evidens eſt teſtis. Difficillimæ autem res eſt diſquiſitionis, ecſtaſis utrum ſit naturalis, an ſupernaturalis. Pendent hic omnia ab eo ſtatu animi corporiſque, qui ecſtaſin præceſſit. Si enim meditatio in unicum quid defixa, ſi vehementior affectus præceſſerit ecſtaſis videtur eſſe naturalis. Apparitiones Dei in veteri Teſtamento ſecundum ſententiam Theologorum communiorem non fuiſſe ullius Perſonæ divinæ, ſed per Angelos peractas, hoſque potuiſſe dicere in apparitionibus: *Ego ſum Dominus Deus tuus*, exiſtimat, laudatis Durando & Thyræo ſuffragatoribus, nec non ipſo Cardinali Bona *de diſcretione ſpirituum cap. 19. num. 3.* Favet hæc ſententia *dulia*, qua cives Eccleſiæ Romanæ Angelos proſequuntur. Apparitiones Chriſti externas ſummus Pontifex ſolicite enumerat. Potiſſimas apparitiones Chriſti, quæ Sanctis contigerunt, commemorat, nempe Paulo 1. *Cor. XV.* S. Petro, S. Benedicto, aliiſque. Exempla collegit Thyræus *de Apparitionibus Sacramentalibus*. Summus Pontifex obiter nonnulla de aliis viſionibus & apparitionibus, quæ a dæmone, vel a cauſis naturalibus originem traxerunt, inſeritque longam Baldelli de hac cauſa tractationem e manuſcripto Italico. Quomodo viſiones ac apparitiones naturales a ſupernaturalibus diſcernantur, monet, ſeduloque examinat, an cauſa aliqua præceſſerit, viſionis vel apparitionis materies. Dantur quoque præternaturales, vel Deo vel diabolo autore hominibus immiſſæ. Summus Pontifex de ſingulis hiſce ſpeciebus ſolicite tractat, eaſque diſtinguere docet. En diſtinctionis norman: *Dæmones a columba vel agni ſpecie abſtinent --- Si formam humanam aſſumunt, ea atra plerumque eſt, deformis, mutila, & inuſitata --- aliquando ſe transfigurant in Angelos lucis & Chriſti Domini Beatiſſimæque Virginis & Sanctorum.* Revelationibus novis locum eſſe ad integrandum doctrinæ Chriſtianæ complexum negat, privatas tamen dari largitur, addens: *Fides quippe noſtra non crevit quoad ſubſtantiam, licet nunc quædam explicite credantur, quæ antea latebant.* Rejicit autoritatem revelationum, quæ adverſantur ſacris Litteris, Apoſtolicæ traditioni, unanimique Patrum atque Theologorum conſenſui. Appendix complectitur monumenta ad hunc *Tomum* pertinentia. Noſtrum vero eſt, his reſpirare, poſtquam hunc *Librum* omni diligentia verſavimus, & inde delibavimus potiora, ſummam *Libri IV.* qui eſt ultimus, propediem daturi.

Digitized by Google

EX ACTIS ERUDITORUM

PUBLICATIS LIPSIÆ CALENDIS JANUAR. MDCCXLII.

De Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione, Liber Quartus, & Ultimus, Auctore PROSPERO DE LAMBERTINIS, S. R. E. *Cardinali, titulo S. Crucis in Hieruſalem, Anconæ primum Epiſcopo, poſtea Archiepiſcopo Bononiæ.*

Bononiæ, formis Longhi, Excuſoris Archiepiſcopalis 1738. fol.

Alph. 8. plag. 18.

Accedimus tandem felicibus auſpiciis ad enarrandum *Tomum* Operis copioſi & doctiſſimi *poſtremum*, Eminentiſſimis Cardinalibus, ſacrorum rituum Congregationi præpoſitis, & Reverendiſſimis ejuſdem Congregationis, Conſultoribus inſcriptum. Hæc enim ea eſt Congregatio, cui ſummus Pontifex Sixtus V. non modo cauſas Beatificationis & Canonizationis univerſas, ſed cetera etiam ejuſdem generis momenta, ad cultum Servorum Dei, Beatorum, Sanctorum quomodocumque pertinentia, demandavit, & deferri mandavit. Autor maximus ipſe, dum Advocati Conſiſtorialis munere functus fuit, & ſcribendo & dicendo praſtitit huic operam ſuam non ſolum in cauſis Bononienſium civium, Pii V. & Catharinæ Vigriæ, quæ ipſius patrocinio fauſte ceſſerunt, ſed etiam in aliis permultis, quæ ſcriptis ejus publicis declarantur. Idem, ampliſſimo Clementis XI. beneficio ad eximium Promotoris Fidei munus evectus, quæcunque a ſeſe per integrum viginti annorum ſpacium in cauſas Beatificationis & Canonizationis, & in Beatorum Sanctorumque cultum animadverſa ſunt, hujuſmet Congregationis judicio credidit omnia atque ſubjecit. *Primæ Partis* hæc ſunt capita. Diſſeritur hic 1. de miraculis, & miraculorum gradibus, 2. de cauſa miraculorum efficiente, 3. de malis Angelis, Infidelibus, Hæreticis, & Antichriſto, qua ad miraculorum materiem res attinet, 4. de cauſa eorum finali, ac differentia vera inter & falſa miracula, 5. de miraculorum neceſſitate in cauſis Beatificationis & Canonizationis, 6. de miraculorum numero & qualitate in cauſis Beatificationis & Canonizationis requiſita, 7. de ſcriptis Gallorum, quibus illhæc confirmantur, 8. de miraculoſa ſanatione a morbis & infirmitatibus, 9. de miraculoſa cæcorum illuminatione, 10. de mutis, ſurdiſque miraculo reſtitutis, 11. de claudorum, gibboſorumque ſanatione miraculoſa, 12. de paralyticorum, 13. epilepticorum, & hyſterica imbecillitate laborantium, 14. mania, & hydrophobia conflictantium, ac 15. hydrope, empyemate, & hernia laborantium miraculoſa ſanatione. Tum oratio ſeſe convertit 16. ad miraculoſam liberationem a fluxu ſanguinis, & generatim ab hæmorrhagiis, & vulnerum curationem miraculoſam, 17. ſanationem a lepra, cancro, gangræna, aliiſque morbis, 18. a febri, 19. a variis infirmitatibus, 20. immo ad partum miraculoſum, & 21. ad revocationem mortuorum in vitam. Porro diſſeritur 22. de miraculis negativis, 23. de rerum multiplicatione, & rerum in alias res converſione, 24. de miraculis reſpicientibus dominatum in elementa & res creatas, deſtitutas ratione, ſimulque animatas, 25. de quibuſdam miraculis, quæ in cœlis ac terra contingunt, 26. de ſudore ſanguineo & lacrymis ſanguineis a corpore & oculis Servorum Dei manantibus, & de lumine ac ſplendore, quo eorum facies aliquando refulget, ac 27. de longa abſtinentia a cibo & potu. Tandem exponitur 28. de quibuſdam ſpiritualibus miraculis, 29. de ejectione dæmonum a corporibus obſeſſis, 30. de cadaverum ἀφθαρσίᾳ, 31. de nonnullis cadaverum qualitatibus, ſanguine, liquore, & odore, 32. de Beatorum & Sanctorum apparitionibus, qua inter miracula recenſenda, atque 33. de imaginatione, ejuſque viribus. Succincte jam Autor maximus dixerat de miraculis *Libro & primo & tertio*; ac nunc longius latiuſque hoc argumentum ſuſcepit pertractandum. Ipſe opera ſublimiori, quam naturæ ordine fieri ſolita, refert in miraculorum claſſem, e. g. pii juſtificationem. Miraculo, ipſius judicio, proprium eſt, eſſe arduum, inſolitum, & admirandum, excedere facultatem naturæ & ordinem rerum naturalem, dum Deus producit effectus cauſarum ſecundarum ſine ipſis, aut producit aliquos effectus, ad quos cauſæ ſecundæ ſeſe non extendunt. Creationem reſpectu Dei eſſe miraculum, rigide loquendo eſſe negandum credit. Thomam Aquinatem in hac doctrina ſequitur, & veram miraculi indolem conſtituit in eventus exceſſu ſupra vires & facultatem naturæ, ratus, exceſſum illum eſſe triplicem, unde alia miracula ſint ſupra naturam, alia contra naturam, & alia præter naturam. Qui triplex miraculorum gradus ab ipſis Rotæ Auditoribus aſſenſu roboratur. Hoſtes Joſuæ non grandine, ſed lapidibus per Angelos fuiſſe percuſſos, quorum Joſuæ cap. x. fit mentio, Autor ſummus arbitratur. Idem admittit connexionem cauſarum ſecundarum, earum ſubordinationem, & partium univerſi inter ſe diſpoſitionem fixam & conſtantem,

a Deo

a Deo libere dirigi ſolitam, ita tamen, ut miracula & prodigia ſint opus liberæ Dei voluntatis. Largitur ac fatetur præterea, 1. non omnem naturæ creatæ virtutem nobis eſſe notam, 2. miraculum, reſpectu ad nos habito, eſſe, cum aliquid fiat præter ordinem naturæ creatæ, 3. a Spiritibus edi poſſe nonnulla, quæ vires vel hujus vel illius partis mundi excedant, 4. dari quædam vera miracula, quæ vires totius naturæ creatæ non ſuperent. Deus omnino ſolus edere poteſt miracula genuina. A Chriſto vera, eaque non una, edita fuiſſe miracula, Autor ſummus contra Thomam Woolſtonum & compactas tum ex ſacris Literis, tum ex Joſephi & Juliani Apoſtatæ teſtimoniis docet. Ab Angelis bonis poſſe fieri miracula generis ſecundi virtute propria, ſed juſſu Dei, docet idem. Adjungit deinceps hæc: *Ab hominibus quoque ſanctis, ſive dum viverent, ſive poſt eorum obitum, miracula edita fuiſſe, undequaque exploratum eſt. Fidem huic veritati faciunt ſancti Patres, teſtes oculati, Irenæus videlicet II. 66. Chryſoſtomus tom. V. ſerm. 67. Hilarius in libro adverſus Conſtantium Imperatorem, Gregorius Nazianzenus orat. 18. Auguſtinus de civ. Dei XXII. 8. Hieronymus in libro contra Vigilantium, & Theodoretus orat. 8. adverſus gentes. Pollicitus eſt Chriſtus cap. ult. Marci, donum miraculorum in Eccleſia ſua eſſe perſeveraturum.* Teſtimoniis deinde Gregorii Magni ac Auguſtini fultus, docet, miracula, poſtquam Tyranni Eccleſiam vexare intermiſerunt, eſſe minus crebra, nec tamen nulla. Miracula eſſe ſignum Eccleſiæ veræ, ac eorum, qui Cœlitibus adorandis adſcribuntur, addit idem. Controverſiæ, an Chriſtus homo, Angeli boni, & homines ſint cauſa miraculorum vel phyſica, vel potius moralis, recenſet argumenta in utramque partem, nec tamen eam decidit. Subdit potius tandem: *Docere ſufficiet, Deum ſolum eſſe veram cauſam efficientem, independentem, autoritativam miraculorum, & creaturas in operatione miraculorum eſſe divinæ potentiæ inſtrumenta, ſive id referatur ad cauſam moralem, ſive ad phyſicam. Etenim, etiamſi ſententia admittatur, quæ creaturam agnoſcit tanquam cauſam cooperatricem phyſicam miraculorum, in porro tamen ſupremæ divinæ majeſtati nullum affert præjudicium, eo modo, quo vera remanet idea Dei, uti autoris gratiæ, in Sacramentis, licet dicatur, Sacramenta eſſe cauſas phyſicas gratiæ.* Quæri ſolet, an cacodæmones patrare poſſint miracula. Thomas, ea ab illis propria virtute edi poſſe, negavit; poſſe tamen ab eis nonnihil fieri, affirmavit, quod humanam facultatem & conſiderationem excedat, quodque large & improprie miraculum poſſit dici. Redit tamen ſemper quæſtio, quænam homini ſuppetant ſigna, quibus inſtructus hæc miracula improprie dicta a divinis & genuinis poſſit diſcernere. Prodigia, a Magis Ægypti edita, Calmetus pro offuciis & illuſionibus oculorum reputat. Thomas autem vere ſerpentes ranaſque exiſtimat ab eis fuiſſe productas. Autori maximo haud lubuit, alterutri ſententiæ deferre principatum. Id vero contendit, vera miracula a dæmone fieri haud poſſe, licet ab eo nonnunquam ea ſint facta, quæ vires excedant facultatemque naturæ viſibilis atque corporeæ. Receptam eſſe & veram ſententiam, exiſtimat, uxorem Loti quæ dicitur vere in ſaxum, ſive in lapideum ſalem fuiſſe converſam & immutatam, qui non modo pluviis liquefactus non ſit, verum etiam æmulans duritiem cujuſlibet durißimi lapidis adhuc perſiſtet. Incertum eſſe pronuntiat, an Chriſtus Dominus a Satana fuerit per aëra tranſlatus, ſiquidem Jeſus aſſumſerit tres diſcipulos, & duxerit in montem altum, *Matth.* 17. 1. licet id de deportatione intelligi nequeat. Miracula vera a falſis internoſcere docet ex efficacia, duratione, utilitate, modo, & fine. Scopum certe malum præſtigiarum & prodigiorum cacodæmonis declarant ejus mendacia, pravitas, intentata veritati clades, degener mens, ſtatim patefieri ſolita; veritas, firmiſſimis Dei miraculis innixa. Diabolum per ſerpentem ad Evam locutum, largitur. Addit tamen: *Quomodocumque res ſeſe habuerit, dæmonis locutio per ſerpentem fuit aliquid excedens vires & facultatem naturæ corporeæ ac ſenſibilis, ſed, deficientibus circumſtantiis utilitatis & finis, ea locutio verum miraculum dici non poteſt. Uno verbo, nec Angelus bonus, nec Angelus malus ſua naturali virtute poſſunt miracula facere, quæ excedant vires & facultatem cujuſcunque naturæ creatæ. Angelus bonus naturalem & integram habet facultatem plura faciendi, quæ excedant vires & facultatem naturæ viſibilis & corporeæ; &, cum obſequens Deo ea utatur, ſi id, quod efficit, ſupra vires & facultatem naturæ corporeæ & viſibilis, arduum, inſolitum, & ab unoquoque admirandum eſt, hoc utique claſſi miraculorum minorum, ſed quæ vera ſunt miracula, erit adſcribendum, & potiſſime, cum efficacia, duratio, utilitas, modus, & finis in eo nunquam deſint, hujuſque effectio miraculi erit in Deum referenda, tanquam in cauſam efficientem principalem miraculorum, qui Angelo, ſibi obſequenti, imperavit, ut ſua naturali facultate, vires & facultatem naturæ viſibilis & corporeæ excedente, uteretur. Angelus malus ſua naturali virtute plura facere poſſet, quæ excederent vires naturæ viſibilis & corporeæ ad inſtar Angeli boni. At, cum Deus ei maledixerit in pœnam peccati, & ne ob ſuam malitiam totum mundum perderet, prædicta uti facultate, neceſſe eſt, interdictum relaxari, ut ea uti valeat. Cum autem, relaxato interdicto, & effectis a dæmone nonnullis excedentibus vires naturæ viſibilis & corporeæ, ſemper in eis deficiant veri miraculi characteres, modo recenſiti, hinc eſt, quod effecta nunquam vera miracula dici poterunt, & etiam locus erit preſumtioni, quod facta fuerint per modum artis, qua obſtat miraculo. Miracula enim ſunt teſtimonium divinæ virtutis & veritatis; & divinam bonitatem non decet ea dæmoni permittere ſecundum doctrinam Divi Thomæ.* Operæ pretium eſt, noſſe ſententiam Eccleſiæ Romanæ ratione hujus dogmatis. Addit ſummus Autor, ordinem univerſi, ſemel a Deo inſtitutum, non poſſe ab ulla particulari cauſa immutari; nec non illud Auguſtini *de Trinitate III.* 9. difficile admodum eſſe, quin & impoſſibile, ſcire, quid dæmones per naturam facere, & quid per Dei interdictum non facere poſſint. Miracula, ab Hæreticis & Infidelibus patrata, reputat fere pro mereis dæmonum ludibriis. Pendet itaque fere miraculorum veritas, ipſo judice, ab Eccleſiæ notione, &, hac in hunc vel illum ſenſum accepta, variare etiam debet dijudicatio de miraculi hujus vel illius veritate. Affert ſummus Autor has rationes: 1. gratiam miraculorum dari membris Chriſti; 2. ad ea edenda neceſſariam eſſe fidem ſupernaturalem; qua utraque ca-

Digitized by Google

reant Hæretici & Infideles. (11) Eſtius tamen *in lib. II. ſent. diſt. 7. §. 19.* largitur, Deum uti poſſe Paganis, Hæreticis, & Schiſmaticis, tanquam inſtrumentis in patratione miraculorum, ut per ea veritas aliqua, ad Fidem aut ad mores pertinens, approbetur. Huc referri ſolent loca *Marc. IX. 38. Luc. IX. 49.* Caſtaldi hæc ſunt: *Poſſibile eſt, Deum ſupernaturaliter concurrere ad miracula patranda ab Hæretico vel Idololatra ad juſtam defenſionem, vel ad comprobandam veritatem catholicam.* Negat vero maximus Autor, Hæreticos vel Schiſmaticos poſſe a Deo aſſumi tanquam inſtrumenta miraculorum patrandorum. (12.) Eadem eſt ſententia Thomæ *Quodlibet. II. quaſt. 4. art. 6.* Noſter ita: *Gratia miraculorum fere ſemper confertur membris Chriſti.* Laudat tamen illa Baronii *ad A. 765. n. 1.* verba: *Quid aliud vera miracula, quam vox Dei, ea.. us clamans, & comprobans ex eis fidem, cum ejuſmodi gratia negata ſit ſe.. p.r Hæreticis, ut vera miracula poſſent edere.* Miracula, quæ Apollonio Thyanenſi, Veſpaſiano, & Hadriano tribuuntur, eſſe fictiones arbitratur, teſteſque probatiſſimos ſibi adjungit. De Antichriſti miraculis, *Matth. XXIV. in Apocalypſi, & 2. Theſſ. II.* memoratis, ſedulo exponit, ea exiſtimans fore ludibria & fallaces præſtigias. Miracula vera fieri ad Dei gloriam, & confirmationem doctrinæ Fidei, copioſe demonſtrat. Canoniſtæ quidem tranſubſtantiationem e numero miraculorum eximunt; attamen Pontifex Eccleſiæ Romanæ maximus ait, *Eucharistiæ Sacramentum eſſe memoriale omnium miraculorum*, juxta *Pſ. 110. 4.* De differentiis vera inter & falſa miracula varias Doctorum ſententias producit, acquieſcens in Thomæ pronuntiato, qui miracula bonorum hominum ac Magorum differre tradidit efficacia, duratione, utilitate, modo, ac fine. Dubitationes addit, quæ de miraculis oriri poſſunt, reſpectu 1. teſtium, quorum fides poteſt eſſe ſubjecta, 2. rei ipſius ac facti, an vires naturæ id ſuperet, an ſit verum, vel laboret contradictione. Omittimus reliqua, eo quod intra anguſtos concluſa eſt natura noſtra cancellos. Lectio multijuga, ordo, maſcula & argumento digniſſima dictio, doctrina admodum vaſta, eruditio ex omni parte diffuſa, atque peritia Hiſtoriæ, Philoſophiæ, Theologiæ, Juriſque Canonici, ampliſſima, hic adeo emicant lucemque ſpargunt, ut, licet hoc Opus a Pontifice Romanæ Eccleſiæ haud fuiſſet literis commendatum, univerſi tamen rerum literariarum æſtimatores haud iniqui aperte fateri debeant, libro huic in ſuo genere ac argumento ab Eccleſia Romana principatum eſſe deferendum, huncque illis ipſis, qui vel pluſculum, vel nonnihil ab ea diſſident, ſummam ingerere admirationem poſſe, multamque diſcendi materiam ſuppeditare univerſis.

Progrediendum nunc eſt ad *Partem ſecundam*, ſeu *posteriorem*. *Triginta & uno Capitibus* conſtat tractatio univerſa. *Primo* quidem exponitur de conceſſione Officii & Miſſæ in honorem Beatorum Beatificatione formali. *Secundo* agitur de nonnullis quæſtionibus, quæ fiunt a Doctoribus ratione momentorum eorumdem. *Tertium* tractat de conceſſione Officii & Miſſæ in honorem Beatorum per Beatificationem æquipollentem & ſignanter per cultum, memoria hominum antiquiorem. *Quarto* differitur de cauſa eadem, quantum ad eos attinet, qui tales habentur per Indulta Apoſtolica, & per Patrum virorumque ſanctorum ſcripta, immo quantum ad omnes. *Capite quinto* agitur de conceſſione Officii & Miſſæ in honorem nonnullorum Beatorum, qui ſunt in antiqua cultus poſſeſſione, vel antiqua habent venerationis Indulta, licet in eorum cauſa nunquam confectus fuerit proceſſus ſuper caſu excepto. *Sexto* exponitur de conceſſione Officii & Miſſæ in honorem Sanctorum canonizatorum. *Septimum* inſcriptum eſt nonnullis aliis Officiorum conceſſionibus, in gratiam locorum quorundam particularium promulgatis. *Octavo* argumentum continuatur idem. *Nono* agitur de Officiorum conceſſione, ex iiſdem titulis facta, pro Eccleſia univerſali. *Decimo* repræſentatur conceſſio Officiorum propriorum. *Undecimo* exponitur de titulis Apoſtoli aut Doctoris, quibus nonnulli Sancti appellantur in Officiis divinis, aut in Eccleſiis particularibus, aut in Eccleſia Romana omni. *Duodecimo* alia adduntur de titulo Doctoris, alia vero exponuntur de titulo Martyris, & de titulo Virginis. *Tertio ac decimo* agitur de Breviario Romano, & ejus auctoritate, aliiſque nonnullis rebus, quæ ad Officia divina pertinent. *Decimo quarto* exponitur de electione Sanctorum in Patronos. *Decimo quinto* differitur de cultu Sanctis, in Patronos electis, exhibendo. *Sequenti* agitur de Martyrologio Romano. *Decimum ſeptimum* exhibet nominum deſcriptionem in eodem Martyrologio. *Duodevigeſimo* agitur de elogiis, quæ in Martyrologio Romano nominibus Sanctorum, in eo deſcriptis, adduntur, & de nonnullis Decretis ſacræ Congregationis, ad idem Martyrologium pertinentibus. *Undevigeſimo* differitur de nominum Sanctorum additione in Litaniis. *Vigeſimo* exponitur de ſacris Imaginibus, ac nonnullis controverſiis, ad eas referendis. *Sequenti* agitur de translatione corporum. *Vigeſimo ſecundo* tractatur de modo, quo fieri debeant ſanctorum corporum tranſlationes. *Vigeſimum tertium* perpendit identitatem ſanctorum corporum & reliquiarum. *Vigeſimum quartum* inſcribitur de nonnullis quæſtionibus, pertractatis in ſacrorum rituum Congregatione, quantum ad ſanctorum corporum identitatem pertinet. *Sequenti* exponitur de loco, in quo ſancta corpora ſacræque reliquiæ debeant conſervari, ac de momentis aliis, ad corpora & reliquias Sanctorum pertinentibus. *Vigeſimo ſexto* agitur de Sanctis baptizatis. *Vigeſimo ſeptimo* ſuppeditatur commentarius de extractione, cuſtodia, & diſtributione ſanctorum corporum ac reliquiarum, quæ extrahuntur ex cœmeteriis Urbis, & de cultu illis debito. *Duodetrigeſimo* exponitur de cultu Sanctorum veteris Teſtamenti. *Undetrigeſimo* exponitur de Angelis, & eorum cultu. *Trigeſimum* inſcribitur de nonnullis piis, ſed periculi plenis, petitionibus, a ſacrorum rituum Congregatione plerumque non admiſſis. *Ultimo* tandem differitur de examine nonnullorum miraculorum, quod aliquando peragitur in ſacrorum rituum ordinaria Congregatione. *Priori Parti* acceſſit Appendicis loco Diſſertatio Academicorum inſtituti

ANIMADVERSIONES.

(11) Itane ex fide bona? Verba Auctoris ex doctrina Card. de Lauræa hæc ſunt: *Nullum ſu.. d lem aut Hæreticum* juxta ordinariam Dei legem *miraculum aliquod facere; tum quia gratia miraculorum, ſicut & aliæ gratiæ datæ* fere ſemper *conferuntur membris Chriſti, tum quia ad faciendo miracula neceſſaria eſt fides ſupernaturalis, qua ip.. carent.*

(12.) Adde: *ad confirmandum errorem vel peccatum.* Quæ Auctoris verba Lipſienſium obtutum fefellerunt.

Sicuti Bononienſia de longis jejuniis . Quæſtiones ea excutiuntur duæ : una , an abſtinentia longa ab omni cibo potuque , in plures non ſolum dies , ſed etiam menſes atque annos poſſit ſolis naturæ viribus produci ; altera vero , an nonnullorum , qui & id fieri poſſe affirmant , & , quomodo poſſit , exponere conantur , opiniones firmæ ſtabileſque permanſuræ ſint , ſi a veterum doctrinis , unde ab Auctoribus ſuis depromptæ fuerunt , ad recentium Medicorum dogmata transferantur . Philoſophemata III. *Chriſtiani Wolfii* hic fundamenti loco inſerviunt . Recenſentur obſervationes & rationes paſſim *Boerhaavii* , *Hoffmanni* , ac Medicorum noſtræ ætatis florentiſſimorum . Demorſus hic omnia ſapiunt ungues . Quantum ad Martyrologii lectionem attinet , ea a Canonicis , in Capitulum , aut in Chorum convenientibus , Prima finita , dudum fuit peracta. Martyrologium Romanum Gregorius XIII. correctum autoritate inſtruxit . Antiquiſſimum tribuitur Hieronymo . Exemplar ejus extraxit Bollandus e monaſterio Epternacenſi S. Willebrordi , illuc ab hoc ex Anglia allatum . Alterum exemplar Lucæ inventum . Edidit illud Franciſcus Maria Florentinius Ann. 1668. Martyrologio , quod vulgo tribuitur Ven. Bedæ , correctores Romani , ut Romanum emendarent , uſi ſunt . Genuinum Bedæ Martyrologium ab Henſchenio A. 1618. *tom. II. menſ. Martii* publicatum eſt . Florus id nominibus auxerat . Contexuerunt quoque Martyrologia Rabanus Maurus , Wandelbertus Diaconus , Ado Viennenſis , Uſuardus , Benedictinus , ſeculi ix. medii Monachus , B. Notkerus . Poſtremum autoritatis ſummæ erat in fine ſeculi xv. ejuſque multiplex exſtat editio. Eo correctores uſi ſunt quoque Silvius Antonianus , Robertus Bellarminus , Cæſar Baronius , Ludovicus de Torres , aliique . Triplex facta eſt editio novi Martyrologii correcti . Sed cum prima & ſecunda erroribus ſcateret , purior & ſincerior habita eſt illa , quæ A. 1584. in lucem exiit , teſte Baronio *in præf. ad Martyrol. Rom. cap.* 8. Denuo eam emendavit , notiſque ac præfatione inſtruxit idem Baronius , edidit-que Romæ A. 1586. ; Clemens VIII. id denuo A. 1602. edendum curavit , adjectis ad 6. Auguſti *Stephani Abbatis , & aliorum 222. Monachorum nominibus* . Exemplaria omnia recentiſſimæ hujus editionis in Hiſpaniam miſſa . Philippus Ferrarius , Servita , hortante Federico Cardinali Borromæo , Archiepiſcopo Mediolanenſi , catalogum generalem Sanctorum , qui in Martyrologio Romano deſcripti non ſunt , edidit A. 1625. & Urbano VIII. Papæ inſcripſit . Eodem Pontifice recognita fuit editio Baroniana , ac addita fuerunt nomina poſt hæc Cælitibus adſcriptorum , expunctuſque eſt Sulpicius Severus . Innocentius XI. A. 1681. edi juſſit typis Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ Martyrologium Romanum , denuo recognitum , & conſecratis nominibus auctum . Addenda ſunt paucula de erroribus Martyrologii Romani , vel veris , vel fictis . Accurate hoſce percenſet & dijudicat Autor ſummus . Operæ pretium fuerit , in gratiam eorum , qui pretioſo hoc Opere carere debebunt , potiora huc transferre . Ad d. 25. Januarii fiebat in Martyrologio Romano commemoratio Sanctæ Xynoridis , Martyris . Xynoris hæc fuerat inducta ex loco Chryſoſtomi *hom. XIV. de Lazaro* , male intellecto , ubi Xynoris par Martyrum deſignat , Juventinum ſcilicet & Maximum , qui Antiochiæ coronam martyrii invenerunt , imperante Juliano . Monuerant Baronium de errato Petrus Pithœus , Nicolaus Faber , & Petrus Ducæus . Quapropter correxit errorem . Ad d. 31. Julii ibidem injicitur mentio S. Firmi , Epiſcopi Tagaſtenſis . Bollandiani videntur *tom. VII. Julii ad d. 31. Jul. pag.* 120. appoſitionem hujus nominis improbaſſe . Verum Firmus ille ſtat & vindicatur autoritate Auguſtini *lib. XIII. de mendacio* . Ad diem 2. Novembris in Martyrologio Romano hæc habentur : *Laodiceæ in Syria S. Theodoti , Epiſcopi , qui non ſolum verbis , ſed etiam rebus & virtutibus fuit ornatus* . Fit quoque ejus commemoratio in Martyrologio , edito a Roſvveido , in illo Adonis , ac Uſuardi . Theodotum vero Ariana labe infectum fuiſſe , exiſtimant , qui eum volunt expunctum , Valeſius *in notis ad Euſebium pag.* 317. Florentinius *in notis ad Martyrologium Hieronymi pag.* 407. & 448. Pagi *ad A.* 318. *num.* 17. 18. & Continuatores Bollandiani *tom. VI. Junii pag.* 24. & *tom. VII. part. II. pag.* 645. præcipue quod ipſe Baronius *in annalibus ad A.* 318. *num.* 48. 50. & *ad A.* 325. *num.* 40. Theodotum fuiſſe Arianum , aperte demonſtravit . Reſpondent alii , fautorem illum Arii appellatum eſſe non Theodotum , ſed Theodorum , nominatim Philippus Labbeus , Gabriel Coſſartius , & Harduinus . Obiit certe Theodotus , antequam hæreſis Ariana pullularet , teſte Euſebio *hiſt. Eccl. VII.* 32. Ad diem 25. Auguſti legitur in Martyrologio , ſacrum corpus S. Bartholomæi primo ad Liparam Inſulam , deinde Beneventum , poſtremo Romam ad Inſulam Tiberinam tranſlatum . Poſtrema hæc tranſlatio uſquequaque impugnatur a Cardinali Vincentio Maria Urſino , primum Archiepiſcopo Beneventano , deinde Pontifice ſummo , cui nomen novum fuit Benedicti XIII. in diſſertatione , typis impreſſa inter Concilia provincialia Romana . Alterutrum certe Pontificum in hoc momento eſt corrigendus , ut quibuſdam videtur . At oſtendit Autor ſummus , Gregorium XIII. non affirmaſſe , omnes & ſingulos errores juſſu ſuo in Martyrologio fuiſſe ſublatos . Ipſe ſic judicat : *Etſi aliqua in Martyrologio occurrunt correctione digna , non tamen eſt cujuſque agere cenſorem ; ſed Eccleſiæ Romanæ judicium eſt exſpectandum* . Diſtinguit præterea appoſitionem nominis in Martyrologium a Canonizationis judicio , ratus , in hoc errari haud poſſe , ſi vel maxime in illa aliquid humani evenerit . Decretum Gratiani Trithemius ab Eugenio III. approbatum credidit . Sed , erraſſe eum , oſtendit Florens *in præfatione methodi & de autoritate Collectionis Gratiani pag.* 44. Succeſſu temporis animadverſum fuit , Opus Gratiani mendis non carere , quare Antonius Democrates & Antonius Contius ejus emendationem fuere aggreſſi . Ipſe etiam Antonius Auguſtinus ſuos edidit libros *de Emendatione Gratiani* , de qua jam ſcribere cœperat Didacus Covaruvias , uti ſignificavit *lib. IV. variar. reſolut. cap.* 15. Admoverunt ab hiſce excitati manum operi Pontifices per viros peritiſſimos , Pius IV. Pius V. & Gregorius XIII. Nihilo minus docti viri multa adhuc alia poſt Gregorianam illam correctionem & editionem emendanda cenſuere in Opere Gratiani , e. g. Doujatius *in prænotionibus canonicis IV.* 13. *num.* 3. Schelſtratenius *in Antiquitate illuſtrata diſſ. II. cap.* 13. *num.* 238. Cardinalis Bellarminus de Scriptoribus eccleſiaſticis , ac fratres Pithœi , Petrus & Franciſcus , qui ſcrupuloſe ſingula loca recognoverunt , & plurima emenda-

rant.

Digitized by Google

runt. Reſtant quoque in Martyrologio Romano nævi typothetarum, ac additamenta privata, quibus tamen maximam partem tollendis jam operam dedit Congregatio rituum ſacrorum. Enumerat nonnulla ejus Decreta, cum in finem ab eo ordine edita, Auctor ſummus. Intelligitur ex hoc limbo, quanta in Opere tanto paſſim recondita ſit rerum hiſtoricarum & eccleſiaſticarum ſupellex. Acceſſit quoque *Parti poſteriori* Appendix, quæ exhibet nonnullas literas Apoſtolicas ſummorum Pontificum, in quibus, Poſtulatoribus exorantibus, confirmarunt ſacræ Congregationis Reſponſa, quibus indulta fuit conceſſio Officii & Miſſæ in honorem Beatorum Beatificatione æquipollenti. Excipiunt eam additiones ad univerſum Opus, & in primis Bulla Canonizationis B. Vincentii a Paulo, fundatoris Presbyterorum Secularium Congregationis a Miſſione dictæ, & Societatis Puellarum, quæ *Charitatis* vocatur, a Clemente XII. promulgata. Index condecorat Opus ampliſſimum geminus, quod ad amuſſim Concilii Tridentini, & inſtitutorum Curiæ Romanæ eſt conſcriptum. Reſtant complura inde decerpenda. At brevitatis nos admonet ratio inſtituti. Delibavimus univerſa, lectoribus cetera permittentes, & laudantes ſummopere Opus univerſum, omni laudum genere digniſſimum, aut, quod verius dici poteſt, laude omni majus.

JUDI-

Digitized by Google

JUDICIUM II.

GALLICUM

EX ACTIS TREVOLTIANIS

Menſis Julii MDCCXXXV.

De Servorum Dei Beatificatione & Beatorum Canonizatione Liber I. Auctore PROSPERO DE LAMBERTINIS, *S.R.E. Cardinali Tit. S. Crucis in Hieruſalem, Anconæ primum Epiſcopo, poſtea Archiepiſcopo Bononiæ. Bononiæ* 1734. *Formis Longhi Excuſoris Archiepiſcopalis, Superiorum Facultate.*

C' eſt-à-dire,

DE LA BEATIFICATION DES SERVITEURS DE DIEU, ET DE LA CANONISATION DES BIENHEUREUX, Livre premier par S. E. Monſeigneur le Cardinal PROSPER LAMBERTINI, d' abord Evêque d' Ancone & depuis Archevêque de Bologne. A Bologne 1734. chez Longhi, Imprimeur de l'Archevêque, *in-folio*. Tome premier, pages 592.

ARTICLE LXXIII.

LE Sçavant Cardinal qui donne au public cet important & célebre Ouvrage, n' a été effrayé ni de ſon immenſe entrepriſe, ni du nombre prodigieux de Theologiens, de Juriſconſultes & d' autres qui ont écrit avant lui ſur la Beatification & la Canoniſation des Saints. Nous diſons, de ſon entrepriſe immenſe, parce qu' elle ſuppoſe de grandes lumieres, & une experience très-longue: Auſſi cette matiere produira-t' elle pluſieurs Volumes *in-folio*, dont nous n' avons encore que le premier. C' eſt celui que nous annonçons. A l' égard des Auteurs qui ont traité ce ſujet, quelques nombreux qu' ils ſoient, ils n' ont pû nous laiſſer que l' ébauche d' une Juriſprudence Eccleſiaſtique très-neceſſaire & réſervée au travail & a l' experience de l' illuſtre Ecrivain qui en donne un tableau complet. Les principaux de ces Auteurs, parmi les Theologiens, ſont, un Anonyme en manuſcrit de l' année 1592. Angelo Rocca, Auguſtin; Fortunatus Scacchus, Hermite de S. Auguſtin; Luc Caſtellini Dominicain; François Victoni Minime; Jean B. Riccioli Jeſuite; Phil. Marie de S. Paul, Carme déchauſſé; le Card. de Lauræa; Charles Felix de Matta Evêque; François Bordon du Tiers-Ordre de S. François; Jean-Baptiſte Memmi Jeſuite; le Cardinal d' Oſtie; Troilus Malvetius; Jacques Caſtellano de Fara Chanoine; Virgilio Cepari Jeſuite, Ouvrage manuſcrit; Fella Contelorius, Avocat en Cour de Rome. Le plus ancien de tous eſt le Card. d' Oſtie. Il écrivoit vers l' an 1254. Parmi les Canoniſtes, l' on compte Roſa, Miget, Caſtagnori, Quintanilla, Caralaps, Lapius, Zacchia, Pignatelli, Mattheuccio. Ajoutez à cela quantite de Relations tant imprimées que manuſcrites. Ajoutez enfin les Décrets, les ordres des Procès, & autres actes, par exemple, *l' Ordo Romanus*, attribué au Card. Cajetan.

Cette foule d' écrits, dont nous ne citons qu' une partie, loin de faire tomber la plume des mains du Card. Lambertini, n' a fait que l' encourager un ſeul corps de tant de membres épars. Après avoir rendu a ſes predeceſſeurs la juſtice qu' il crois leur être duë, il obſerve la néceſſité de travailler après eux, & il la prouve 1. 1. Par les nouvelles lumieres qu' on a acquiſes depuis leur tems. Il cite pour exemples les Bollandiſtes, & d' autres Sçavans qui ont extrêmement eclairci l' Hiſtoire Eccleſiaſtique, par l' impreſſion d' une quantité très-conſiderable de monumens enſévelis avant eux dans les Archives & les Bibliotéques. 2. Il la prouve par le peu d' étenduë des traités précedens. Il n'y en a que quatre ou cinq de ceux qui ont écrit *ex profeſſo* de la Canoniſation, qui ayent aſſiſté a la Congregation

Digitized by Google

gacion des Rites, autrement que comme ſimples Conſulteurs au plus. 3. Il la prouve par la multitude de Décrets autoriſés par les ſouverains Pontifes ou la ſacrée Congregation, poſterieurs à ceux d' Urbain VIII. & d' Innocent XI. & peu connus. Il la prouve enfin. 4. Par le ſilence de tous les Auteurs ci deſſus nommes, ſur l' uſage preſent du S. Siege dans ces materies, ſur la conceſſion de la Meſſe, de l'Office, & des noms à placer dans le martyrologe Romain, ou des autres eſpeces de culte reſpectif qu' on accorde en ſaveur des Bienheureux ou des Saints. Nul autre n' étoit plus capable de remplir ces vuides & de conſommer un ſi vaſte ouvrage qu' un laborieux & éclairé Theologien-Canoniſte, occupé infatigablement durant vingt-ſept années dans les Charges ſucceſſives d'Avocat Conſiſtorial & de Promoteur de la Foi, devenu Evêque d' Ancone, puis Archevêque de Bologne, & Cardinal. Les travaux inſéparables de l' Epiſcopat, n' ont pas empêché qu' il ne donnât à ſon projet litteraire pluſieurs heures avant le lever du ſoleil; & par ce moyen la pourpre ſacrée s' eſt trouvée enrichie d' un nouvel Ecrivain, digne d' entrer dans la liſte des Sçavans qui l' ont immortaliſée.

Son premier Livre remplit tout le volume dont nous parlons. Il eſt diviſe en quarante-ſept Chapitres, & terminé par un Appendice qui comprend les monumens cités dans ce Tome. L'Auteur employe le premier Chapitre a refuter ſolidement l' erreur des Hétérodoxes, qui oſent comparer la Canoniſation des Saints avec l'Apothéoſe des Gentils. En effet le parallele eſt inſenſé, ſoit que l' on ait égard a la choſe même, ou à la maniere, ou aux ſujets propoſés, ou au culte. L' Apothéoſe faiſoit de nouveaux Dieux, & la Canoniſation appelle ſes Saints, les ſerviteurs & les amis de Dieu. L' une ſe faiſoit ſans autre precaution qu' un témoignage ſuſpect & ſouvent ſuborné. L' autre ſe fait ſur un examen juridique, long & ſévere, de vertus & de merveilles conteſtées. Celle-ci veut des hommes irréprochables pour les déclarer Saints ſur la voix de Dieu même; celle-la deifioit ſouvent des hommes tres-vicieux. Le culte enfin dont nous honorons les SS. eſt bien different de celui de *Latrie*, qui n' appartient qu' à Dieu. D' ou il ſuit en réſumant tous les paſſages ſur leſquels cette doctrine eſt appuyée, que la Canoniſation n' a point tiré ſon origine de l'Apothéoſe; mais ſeulement que le culte des Saints, & les ſolemnites autoriſées en leur honneur, ont pris la place des faux Dieux, & des fêtes profanes. Tout cet article eſt traité a fonds, auſſibien que l' examen du paſſage de Joſephe, cité par Euſebe, S. Jerôme, S. Iſidore de Peluſe, Soſumene, & Nicephore au ſujet de J. C. & la compilation de tous les paſſages à l' occaſion des tentatives de Tibere, d'Hadrien & d' Alexandre Severe, pour deifier Jeſus-Chriſt.

Paſſons à la matiere du Second Chapitre. Il s' agit de l' ancienne diſcipline a l' egard des Martyrs. Pour la bien diſcerner, il faut ſçavoir le parallele que l' on faiſoit des Martyrs avec les Chrétiens foibles à qui l'on donnoit differens noms, ſuivant le degré de leur foibleſſe ou de leur chûte. La chûte de fait qui les faiſoit renoncer a la Foi par la force des tourmens ou la crainte de la mort, leur attira le nom de *Négateurs*, *tombés*, *blaſphemateurs*. S' ils adoroient les idoles, on les appelloit *Idolatres*, s' ils leur ſacrifioient, *Sacrificati*; s' ils leur offroient de l' encens, *Thurificati*; s' ils recevoient des Magiſtrats un *libelle*, c' eſt-à dire, un acte d' exemption de ſacrifier, parce qu' ils renonçoient volontairement au chriſtianiſme, ou bien s' ils preſentoient eux-mêmes aux Juges un acte ou *libelle* de renoncement, on les nommoit *Libellatiques*. Tous en un mot, étoient compris ſous le titre general de *tombés*, *lapſi*.

Autre eſpece bien differente de celle dont nous venons de parler; c' eſt celle des fugitiſa *extorres*, ſoit qu' ils s' exilaſſent d' eux mêmes, ſoit qu' ils fuſſent exilés après s' être declaré chretiens. On appella encore *libellatici*, ceux qui ſe rédimoient de la vexation a prix d' argent, ſans rougir de la foi. Aucun de ceux-la n'étoit condamnable, ni condamné par l' Egliſe, comme on le déduit du Canon 22. de S. Pierre martyr. Le ſentiment particulier de Tertullien, qui condamnoit la fuite volontaire, & le ſoin de ſe racheter de la perſécution, étoit réprouvé par l' Egliſe univerſelle.

Venons aux Chrétiens plus genereux, qui par leur courage méritoient les noms glorieux de *Profeſſores*, *Confeſſores*, *Martyres*. Les *Profeſſeurs* avoient comparu devant les Juges, & *profeſſé* la Foi ſans être cités. Les ſublimes motifs dont ces Chrétiens fervens étoient animés, mettent leur conduite à couvert de toute cenſure. Les *Confeſſeurs* aprés avoir été cites *confeſſoient* librement J. C. & il ne faut pas les confondre avec ceux que l' Egliſe appelle aujourd' hui *Confeſſeurs* dans ſes Liturgies. Enfin les *Martyrs* dans toute l' antiquité, ſont ceux qui meurent pour la déſenſe de la Foi, ou qui ſurvivent a de cruelles tortures, ſouffertes pour le même ſujet. Auſſi voyons nous que de ſaints Evêques ſe ſont intitules de leur vivant, *Confeſſeurs* ou *Martyrs*. Une légere épreuve n'a jamais ſuffi pour mériter ce beau nom de Martyr. Tertullien montre que Praxeas ne l' a pas merité par un court emprisonnement. Euſebe cite auſſi S. Apollonius qui s'éleve contre les Montaniſtes, ſur ce qu' ils ſe vantoient qu'un certain Temiſon de leur ſecte étoit véritablement martyr. Il s' eſt tiré, dit-il, de la priſon par argent; il a continué de défendre la cauſe des Novateurs, & il oſe ſe donner pour martyr.

Il y avoit des Martyrs *déſignés*, & c' étoient ceux a qui l' on avoit prononcé leur arrêt de mort, ſans qu' il fût encore executé: des Martyrs *conſommés* ou *couronnés*, c' étoient ceux qui étoient morts dans les tourmens ou peu après: des martyrs reconnus par autorité, *vindicati*. C' étoient ceux aux quels après une meure diſcuſſion l' on avoit decerné un culte par ſentence Eccleſiaſtique. L' Epitre de l' Egliſe de Smyrne, ſur le martyre de S. Polycarpe, nous inſtruit de tout cela. 1. Du culte preſcrit & du jour marqué pour honorer le *Saint*. 2. De ce genre de culte; nous honorons les *Martyrs comme Diſciples & imitateurs du Seigneur*. Cela s' appelloit, *Martyri communicare*. 3. De la vénération pour les réliques. Origene, Tertullien & S. Cyprien, ſans compter les Peres poſterieurs, détaillent toute cette doctrine. Optat qui écrivoit au quarrieme ſiecle ſuffiroit ſeul pour faire voir que dès les premiers ſiécles de l' Egliſe, la diſcipline étoit de n' honorer d' un culte religieux aucun martyr qui ne fût reconnu tel par un jugement Eccleſiaſtique. Car Optat raconte que l' Archidiacre Cecilien, reprit une femme attachée a la ſecte des Donatiſtes, laquelle avant la communion baiſoit les oſſemens d' un mort

Digitized by Google

mort qui n'étoit peutêtre pas martyr, & ceux d'un martyr véritable, mais non encore reconnu. Il ajoute que cette femme entetée de ſon culte, & irritée de cette correction, ſe retira avec courroux, c'eſt-à-dire, qu' elle ne communia point. Au reſte, celle eſt l' aſſertion des Théologiens de tous les tems, à deſcendre juſqu' à Baillet, Ruinart, Tillemont, Mabillon, &c. pour ce qui regarde les martyrs.

Il eſt queſtion dans le troiſiéme Chapitre de la collection des Actes du martyre, de leur examen, & du jugement Eccleſiaſtique. Nous voyons dès le tems du Pape S. Clement, des précautions extraordinaires pour s' aſſurer de la verité & de la ſincerité de ces Actes. Il y avoit des Scribes ou Notaires établis pour cela ſeul, auſſi-bien que des Diacres & des Soûdiacres. Les chicanes de Baillet ſur le Livre *de Romanis Pontificibus*, ſont abondament refutées par une foule des plus reſpectables Sçavans. Il accorde lui-même que cet uſage de l'Egliſe Romaine, paſſa aux autres Egliſes.

Au recueil des Actes ſuccedoit l'examen. On examinoit ſi le mort avoit vêcu dans l'unité d' Egliſe Catholique (voyez S. Ciprien dans ſon Epitre à Antonien, & celle au Pape S. Corneille.) Si le motif étoit pur, exempt de vanité, &c. (voyez S. Jerôme in *comment. Epiſt. ad Gal. l. 3. c. 5.*) Si la défenſe de la foi étoit la cauſe de la mort. (voyez S. Epiphane *hæreſ. 76.* S. Auguſtin, &c.)

Quant au jugement Eccleſiaſtique, il appartenoit de droit à l'Evêque du lieu, comme le prouvent Bellarmin, Lupi, Phœbeus, Vanefpen, Pappacoda. quoique la Sauſſaye prétende que cela regardat le Primat à la tête d' un Concile; & il eſt vrai que telle étoit la coutume des Provinces d' Afrique, & que cette coutume n'avoit point lieu ailleurs. Et cela eſt demontré par S. Gregoire de Niſſe au ſujet du decret de S. Gregoire Thaumaturge, par Sozomene au ſujet de S. Jean Chryſoſtome, par le Poëte Prudence, & par des Actes cités chez Bollandus & Mabillon.

L'uſage des Lettres circulaires des Egliſes pour notifier les Martyrs, eſt prouvé dans le chapitre 4. & il s' accorde avec la coutume dont nous venons de parler. Cela n' a pas beſoin de beaucoup de citations, puiſqu' il y a au moins ſept de ces Lettres exiſtantes & reconnuës par les critiques, a commencer par celle de l' Egliſe de Smyrne ſur le martyre de S. Policarpe. Elle étoit adreſſée à une Egliſe particuliere & à toutes les Egliſes Catholiques *omnibuſque ubicumque terrarum*. Il en eſt de même des autres d' où il ſuit qu' elles étoient envoyées au Siege de Rome; d'autant plus que ſans alleguer des preuves qui pourroient être conteſtées, il eſt certain par les Actes reconnus de S. Ignace martyr, que l'Egliſe de Rome envoyoit ſes Lettres circulaires aux autres Egliſes. Ce qui ſe confirme encore par les exemples de Sainte Felicité & de S. Juſtin, martyriſés à Rome au ſecond Siécle, & cités l' une dans les antiques Litanies d' Angleterre, chez Mabillon (*vetera analecta p. 68.*) l'autre au même ſiecle ſecond, dans Tatianus, (*orat. contra Græcos*) dans S. Irenée (*lib. 1. contra hæreſes c. 31.*) au commencement du troiſiéme ſiecle dans Tertullien; & depuis par Euſebe, S. Epiphane & S. Jerôme. On trouve la même choſe des ſaints Laurent & Hippolyte, & de Sainte Agnes. Or ſi les Martyrs de Rome étoient notifiés aux autres Egliſes, n' eſt-il pas plus que vrai ſemblable que les autres Egliſes faiſoient la réciproque à l' égard de Rome? Mais outre ces preuves négatives, on en a de poſitives tirées 1. des Actes de S. Vigile, Evêque de Trente, & Martyr au quatriéme ſiecle. Ces Actes reconnus bons & contemporains par les critiques, font voir la communication du martyre au Pape, la demande d' en approuver le culte, & l'ancien uſage de cette demande. Voyez Mabillon (*in præfat. ad ſæcul. v. §. 6. num. 93.*) Et M. Fontanini, Archevêque d' Ancyre (*in præf. ad novum codicem Canonizationum.*) 2. La demande d'Euloge d' Alexandrie au Pape S. Gregoire, prouve la même choſe. Euloge prioit le Saint de lui envoyer les Actes des Martyrs recueillis par Euſebe de Ceſarée. Le Pontife répond que cet ouvrage ne ſe trouve point dans les Bibliotheques Romaines. „ Nous avons, ajoute-t-il, dans un volume „ les noms de preſque tous les Martyrs diſtingués, „ ſuivant le jour de leur martyre, & nous célebrons „ tous les jours la Meſſe en leur memoire. Mais dans „ ce volume on ne voit point l'hiſtoire de leurs ſouf„ frances. On n' y trove que le nom, le lieu, & le „ jour. Ainſi nous ſçavons ſeulement que dans diver„ ſes Provinces pluſieurs ont étés couronnés du mar„ tyre, tel ou tel jour, mais nous croyons que votre „ Beatitude a tout cela. „ *Epiſt. 29. lib. 7. indict. 1.*

La concluſion eſt trés-claire, quoique le livre d'Euſebe de Ceſarée n' exiſte plus, ou ne ſoit pas encore trouvé.

L' on objectera un Calendrier reputé du tems du Pape Libere, ou l' on voit les noms de peu des Martyrs. Mais outre quantité d' autres raiſons, il ſuffit de faire remarquer la difference des Calendriers & de Martyrologes. Ceux-ci comme celui de S. Gregoire le grand, contiennent tous les Martyrs connus; ceux-là comprenoient uniquement les Martyrs des Egliſes particulieres, encore y en manquoit-il beaucoup. Cette difference eſt demontrée par Pagi, Ruinart, Joſ. Aug. Orſi &c.

L'Auteur tire de Gregoire de Tours de nouvelles preuves de ſon aſſertion, ſçavoir qu' on en envoyoit au ſouverain Pontife, pour introduire le culte d'un Martyr, ou pour le confirmer s' il étoit introduit; de ſorte que toutes ces preuves diſcutées & réünies forment une ſorte de démonſtration.

Des Martyrs il paſſe aux Confeſſeurs dans le chap. 5. & il prend ce terme, ſuivant l'acception preſente pour deſigner les Chrétiens morts en paix aprés l' exercice des vertus héroiques. „ Il eſt certain, dit Bel„ larmin, que dés l' origine de l'Egliſe, l' on com„ mença à invoquer publiquement les Martyrs, à éta„ blir des fêtes en leur nom, & à leur bâtir des baſi„ liques. Il ne l' eſt pas moins que les Confeſſeurs „ ont reçû plus tard de l' Egliſe ces honneurs. „ Mabillon, Fontanini, Durant, fixent le commencement de ce culte au ſiecle quatriéme; l'on en trouve en effet des monuments, ſoit dans l'Orient, ſoit dans l' Occident. C' eſt aſſez de citer S. Hilarion & S. Martin. Le ſilence du Canon de la Meſſe ſur les Confeſſeurs, ne vient que de ſon antiquité au-deſſus du quatriéme ſiecle; & il eſt vrai que dans les trois premiers, les monumens Eccleſiaſtiques ne font aucune mention de ces Saints. Si l' on en trouve de cités, dans quelques Liturgies trés-anciennes, comme la Moſarabique, on n' en ſçauroit conclure autre choſe, ſinon que l'uſage de quelques Egliſes particulieres, les y introduiſit aprés que leur culte eût été autoriſé. Remarquez qu' on ne parle ici que des Cou-

Confeſſeuvs, & non de le ſainte Vierge & des Apôtres, dont le eulre eſt conſtamment auſſi ancien que l'Egliſe.

Pour terminer ee qui regarde en particulier les Confeſſeurs, le Cardinal Lambertiol employe le chap. 6. à faire voir que l'Egliſe en uſa ſur le eulte des Confeſſeurs, comme ſur celui des Martyrs: e' eſt-à-dire, qu' on exigea également no jugement Eccleſiaſtique, porté ou confirmé par le ſouverain Pontiſe. Il le prouve par les anciens Canons, par les tranſlations ſolemnelles des eorps des ſaints Coofeſſeurs, par les Deerets Epiſcopaux pour abolir nn eulte populaire & nou autoriſé, par les exameos juridiques, & les vies éerites ſous les yeux des Eveques, par les ſaerés diptyches & les lettres eireulaires eux Egliſes. De tour eela il conclut que les Evêques dans leurs Dioceſes avoient le droit de faire ee qu'on appelle des Canoniſations particulieres ou plutôt des Beatifications: qu' un culte ainſi établi dans un Dioceſe & devenu général par l'aeceſſion des aurres Evêques, & conſeqaemment de l' Egliſe uuiverſelle avee le conſentement exprès ou tacite du Pape, devenoir Canoniſation, proprement dite.

Le ſtatut de S. Anſelme à Etienne Diaere eſt remerquable. „ Je vous ordonne de vous tranſporter à „ (*Rumeſei*) & de déelarer de notre part à la Dame „ Abbeſſe & aux Religieuſes, *Domina Abbatiſſa & „ ſanctimonialibus*, que ſi elles ne veulent que je leurs „ interdiſe le divin Offiee, elles eyeut à défendre qu' „ on rende aueun des honoeurs dûs aux Saints, a ce „ mort que quelques-uns veulent faire paſſer pour uo „ ſaint, & qu'elles ne ſouffrent pas qu' aucune d' ell s „ oi quieonque les lui rende. Chaſſez le fils du mort „ de la Ville & faites qu' il n' y ſéjourne plus. *Nec „ amplius converſetur in illa*.

Lés Chapitres 7. 8. 9. traiteot à fond de l' interveotion du ſouverain Pontiſe, pour décerner le culte des SS. On y esamine avee eritique tous les actes qui prouvent la néceſſité & l'uſage de eette lerervention. L' on juge bien que eette diſeuſſion nous meneroit preſq'auſſi loin que l'Auteur même. Obſervons ſeulement: 1. Qu' il ſe trouve peu d' Actes depuis le commeneement de l'Egliſe juſq' a Jean XV. beaucoup plus depnis ee Pape juſq' a Alexandre III. & davaotage eocore depuis Alexandre III. juſq' à nos jours.

Le petit nombre des premiers Actes, ſuivant la conjecture des Bollandiſtes, vient de ee que „ la deeiſiou de ees ſortes de eauſes ſe faiſoit dans les Syno- „ des que les ſouverains Pontiſes aſſembluient en leur „ preſence une ou pluſieurs fois par chaque année... „ Et eomme on n'écrivoit gueres les actes de ees Syno- „ des, & que l'on déeernoit beaueoup de ehoſes de „ vive voix, l'on y approuvoie de la même maniere „ la pieté des peuples a l'égard de eeux dont la ſainte- „ té & les miracles avoient etés annoucés au Synode. „. *In propylao ad Acta Maji differt.* 20. n. 4.

Le verité eſt que le premier acte ſolemuel d' une Cenoniſation régulierement faite par le Pape, eſt de l' aveu des Sçavans, eelle de S. Udalric, faite par Jean XV. On voit eet acte entier dans le bullaire Romain, ehez les Bollandiſtes, & dans le cinquieme ſiecle des Saints de l'Ordre de S. Benoir. On en compte enviroo quatorze ou quinze poſterieurs, juſq'à Alexandre III. & depuis une ſi grande quantité d' autres que l' Auteur ſe reſtraint preſque à finir par Honorius III. ſe contentant d'indiquer les ſources des actes ſuivans. Il fait remarquer en paſſanr que ſainte Brigitte morte en 1391. fut canoniſée pa Boniſace IX. & depnis par Jean XXIII. à la requiſition des Orateurs d' Ecoſſe, de Danoemarek & de Norvege, e eauſe des nuages du ſchiſme qui avojent rendu douteuſe l'autorité de Boniſace IX. Cette même raiſon engagea Martin V. a faire un nouvel acte pour canoniſer de nouveau eette Sainte. Il obſerve encore que parmi les dernieres Canoniſations, il ne manque qu' une bulle qui n' a jamais été expediée. C' éſt au ſujet de ſainte Eliaabeth, Reine de Portagal, ſolemnellement canoniſée par Urbain VIII. l' an du Jubilé 1625.

De tous ees actes conſécutifs, l'Acteur eoncluṫ qu' il eſt inſoutenable d'aſſurer, comme quelques-uns le font, que l'origine des Béatifications ne remonte qu' à Gregoire X. puiſq' on ne peut plus douter de la beatifieation de Guillaume, Hermite de Malaval en Toſeane, par Alexandre III. Voyez le Bref d'Innoeent III. au ſujet d'Alexandre, dans la vie de Guillaume, miſe au jour per Wahe.

ARTIC. LXXV.

LE Chepitre X. démontre d'abord l'autorité du Pape, même ſans Concile, pour les Canoniſations. Cette autorité eſt appuyée ſur un ſi grand nombre de faits & de témoignages connus de tout le monde, qu'il ſeroit ſuperflu d'en eiter quelques-uns, & plus eneore de eiter tout. A l'égard du droie de béatifier & de eanoniſer reſervé au Pape ſeul, c'eſt ee qui ne ſouffre aujourd'hui aucune diſſieulté. Un ſeul fait le montre. Arnolphe, Evêque de Liſieux, écrit a Alexandre III. entr'autres ſcandales arrivés dans un Monaſtere, qu'un Procureur ſubſtitué à la plaee de l'Abbé abſent, s'étant enyvré au Refectoire, & ayant frappé du couteau deux Moines, ils prirent une perche qui ſe trouva ſous leur mains & le tuerent. (*Baronius a l'année* 1181. *num.* 8. & 9.) Le mort fut honoré comme martyr par les gens du peis. Alexandre III. envoya un Bref inſeré dans les Déeretales, (*tit.* 45. *de Reliq. & Vener. Sanctorum.*) Noes „ avons appris, dit-il, que quelques-uns de vous ſe- „ duits par uoe fraude diabolique, honoreot eo qua- „ lité de Saint un eertain homme tué en buvant & dans „ l'yvreſſe: coutume payenne, puiſq'à peine l'Egliſe „ permet de prier pour eeux qui meureet ainſi dans la „ erapole: l'Apôtre diſant qu'ils ne poſſederont point „ le Royaume de Dieu. Ne préſumés done plus de „ rendre un eulte religieux à un tel mort, d'autant „ que quand même il ſeroit vrai qu'il fit pluſieurs mi- „ racles, il ne vous ſeroir pas permis de l'honorer „ comme un Saint, ſans l'autorité de l'Egliſe Romai- „ ne. „

Le queſtion n'eſt done pas de ſçevoir ſi le Pape e le droie de eanoniſer & de beatifier privativement à tous les eutres Evêques, qui avoient droit de Beetification dans leurs Dioceſes, einſi qu'on l'a dit. Il s'agit de voir ſi ce droit privatif a été établi par cette Déeretale d'Alexandre III. ou s'il a été anterieuremene par queqn' autre acte, ou pai une coutume encienne. Bellarmin

Digitized by Google

larmin eſt du premier ſentiment, auſſi-bien que Vaneſpen, Mabillon, d'Acheri, la Sauſſaie. D'autres en plus grand nombre croyent que le fait d'Alexandre ſuppoſe un droit ancien & connu. Le Cardinal Lambertini fait cependant bien voir qu'Alexandre établit un nouveau droit, puiſque de ſon tems même les Evêques firent des Beatifications, ou *élevations de corps*; mais qu'il les priva de ce droit en ſe le reſervant par l'acte ci-deſſus. Les actes d'Innocent III. & de ſes ſucceſſeurs y ſont conformes, juſqu'à ceux d'Urbain VIII. qui confirment ce droit privatif en prohibant tout culte religieux pour les canoniſés ou beatifiés par d'autres que les ſouverains Pontifes. Mais il eſt à remarquer qu'il excepte ceux qui avant ſes décrets de 1634 auroient eû la poſſeſſion de cent annés d'honneurs publics de l'aveu ou plutôt de la tolerance des Papes ou même des ſeuls Evêques. Par où l'on voit que depuis le décret d'Alexandre, il y eut encore quelques beatifications Epiſcopales tolerées,

Le Cardinal dans le chapitre XI. deduit l'étenduë & les reſtrictions du droit en queſtion, ſelon le ſentiment de tous les Docteurs. 1. Ce droit eſt interdit aux Patriarches, aux Primats, aux Métropolitains, aux Archevêques, aux Evêques. 2. Il l'eſt interdit au ſacré College, & même le Siege vacant. 3. Il eſt au Légat à *latere*. 4. Au Concile même ſoit Provincial ſoit général ſans l'intervention de l'autorité du ſouverain Pontiſe. Et il ne s'agit point içi des Auteurs qui prétendent que les décrets des Conciles généraux tant ſur la Foi que ſur les mœurs & la diſcipline, ſont ſans force, s'il ne ſont confirmés par le Pape. Il n'eſt queſtion que des Docteurs qui ſe bornent au pouvoir de decerner les honneurs de la beatitude ou de la ſainteté. Ils inſerent. 5. que ce droit n'appartient point au Concile général, meſme durant la vacance du Siege.

Les raiſons de cette reſervation au Pape ſont alleguées au nombre de cinq ou ſix. On examinera dans la ſuite ſi la queſtion des miracles (ou la canoniſation) eſt une queſtion de Foi. On remarque ſeulement que cette queſtion étant une cauſe majeure par ſon objet, ſa difficulté & ſon obſcurité, appartient de droit à celui qui a la principale autorité dans l'Egliſe.

L'Auteur ſe fait une objection tirée du Concile de Conſtance. 1. Il canoniſa, dit-on, S. Roch. Cela ſignifie que l'image de S. Roch fut portée en pompe dans la ville durant la peſte, & non pas qu'il fut, à proprement parler, beatifié ou canoniſé alors. Il étoit mort en 1327. & il avoit fait quantité de miracles, ſuivis d'un culte public, avec l'approbation des Evêques, longtems avant ce culte du Concile de Conſtance en 1414. Nous omettons les autres raiſons. 2. On traita au Concile de la beatification de Pierre de Luxembourg. Réponſe. Cette affaire étoit entre les mains de Clement VII. Antipape, deux ans après la morte de Pierre, qu'il avoit fait Cardinal en 1389. Martin V. s'en ſaiſit enſuite, & elle ne fut concluë qu'en 1527. par Clement VII. légitime Pape. D'ou il faut inférer que les actes attribués au Concile de Conſtance, le doivent être au Pape Martin V. déja elu, qui préſidoit au Concile. On le chargea même de la commiſſion pour la beatification de trois autres dont il faut dire la même choſe, d'autant plus qu'en 1418. Martin V. expédia une nouvelle commiſſion dans laquelle il confirma & approuva ce qui s'étoit fait, ſuppléant à tous les defauts qui pourroient s'y être gliſſés.

L'on examine au chapitre XII. le fondement du pouvoir de canoniſer; & l'on trouve que c'eſt l'invocation des Saints, invocation tellement liée avec le culte, que Daillé même (*Diſſertation ſur l'objet du culte religieux l. 3. ch. 21.*) ne fait pas difficulté de dire, tout Miniſtre qu'il a été; que „ ſi le ſentiment „ & la tradition des Chrétiens des trois premiers ſie„ cles ſur l'invocation des Saints étoient les mêmes „ que pour les Latins d'aujourd'hui, il a été ſeant & „ même neceſſaire, que ſuivant leur ſinguliere prudence, „ pour rendre ce culte ſolemnel & legitime, ils éta„ bliſſent quelqu'un qui préſidât à toute l'Egliſe, & „ qui prononçat publiquement ſur les Saints qui ſe„ roient véritablement dignes de ces honneurs, pour „ les canoniſer, comme les Latins aujourd'hui le „ font ſagement en conſéquence de leur ſuppoſition.„ Or l'un & l'autre de ces chefs eſt bien fondé. L'on ne peut douter du culte après ce que nous avons dit, & quant à l'invocation qui lui eſt liée, l'Auteur allegue tous les paſſages de l'Ecriture & des Peres, ſurtout de ceux des premiers ſiecles: paſſages formels que l'héréſie ne ſçauroit éluder. A l'égard des motifs du pouvoir de canoniſer laiſſé à l'Egliſe par Jeſus-Chriſt, il eſt inutile de les rapporter tous. Il n'y a de vraye ſainteté, & de vraye communion des Saints que dans l'Egliſe véritable. Cela ſeul ſuffit pour faire entrevoir les autres raiſons. Ce pouvoir n'eſt donc pas, comme le diſent les hérétiques, une uſurpation du pouvoir divin. Ce n'eſt qu'une déclaration ſimple de la grace que Dieu a faite à tel ou tel de ſes Serviteurs, de les introduire dans le ſein de la beatitude eternelle, & conſéquemment c'eſt une permiſſion de les invoquer & de les honorer, comme Saints.

De ce pouvoir comuniqué à l'Egliſe & au ſouverain Pontiſe, comme au Chef viſible, il ſuit qu'il eſt convenable & utile qu'il y ait quelquefois des canoniſations. Les avantages en ſont déduits dans les Bulles, & reduits à ſix principaux par l'Auteur, ſans compter la fin propoſée par la Sentence. 1. En l'honneur de la ſainte Trinité. 2. A l'exaltation de la Foi Catholique. 3. A l'accroiſſement de la Religion Chrétienne. Voilà la matiere du 13. chapitre ſur l'uſage du pouvoir de canoniſer. On y refute avec force ceux qui admettant ce pouvoir ſe révoltent contre l'uſage frequent que l'on en a fait. Nous diſons avec eux frequent, mais avec plus de reſtriction qu'eux. Ils diſent 1o. que les nouveaux Saints ne valent pas les anciens. Chicane né de la préſomption, comme s'il nous appartenoit de décider du merite & du rang des Saints, quand la voix de Dieu & de l'Egliſe les a déclarés tels. Jeſus-Chriſt ſe rend témoignage en tout tems. Les exemples modernes ſont ſouvent plus frappans pour des hommes que les anciens. Et peut-on ſe plaindre de la multiplication de nos interceſſeurs? Les Saints Peres confondent cette vaine objection. Dire que Dieu peut nos exaucer & faire des miracles par l'interceſſion des Saints anciens, ſans qu'il ſoit beſoin d'en déclarer de nouveaux, c'eſt dire vrai. Dieu peut tout. Mais c'eſt prouver trop, & par conſequent rien du tout. Car à ce compte il n'auroit été beſoin d'aucune canoniſation, puiſque la Vierge, les Apôtres qui ſont des Saints, n'ont pas été canoniſés, & qu'ils peuvent nous obtenir ce que nous demandons. Ne nous reglons donc point ſur ce que Dieu peut; mais ſur ce qu'il a voulu. Qu'ils ne diſent donc plus: 2. ce qu'à avancé l'apoſtat Antoine de Do-

minis, que les nouveaux Saints ont fait oublier les anciens. Ce seroit pure ignorance. Les Fêtes solemnelles de ces anciens subsistent toujours. Qu'ils disent encore moins : 3. Que tant de canonisations rendent cette œuvre sainte, en quelque sorte vile & méprisable. Gerson a paru le penser ainsi. Mais il n'a pas fait attention aux difficultés des Papes à écouter les sollicitations des Roys & des Peuples. La liste de ces canonisations faites par les souverains Pontifes confond leur exageration. Si l'usage present est de canoniser plusieurs Saints ensemble, c'est un effet de la prudence de l'Eglise, qui épargne la grandeur des frais nécessaires pour ces sortes de cérémonies, & qui ferme la bouche aux Détracteurs de la Cour Romaine. Qu'ils ne disent pas enfin que l'usage des canonisations est condamnable, parce qu'il y a des Saints ausquels on ne pense pas, & qui sont plus grands Saints que ceux dont on poursuit la canonisation. S. Antonin leur répondra que Dieu seul connoît les degrés du merite, & que la canonisation que Dieu veut pour les uns & non pour les autres n'ajoute rien au merite, ni ne détermine le degré de sainteté.

Chapitre XIV. *Du sujet de la canonisation*. Il est évident que tout Martyr, & tout Confesseur, d'une sainteté reconnue ou attestée par de vrais miracles, est un sujet propre à être canonisé. Mais l'Auteur, pour ne rien omettre, crut devoir discuter quelques questions plus curieuses qu'utiles que se font les Theologiens sur cet article : par exemple, si les Saints de l'ancien Testament, si les enfans baptisés, ou Martyrs, si les Saints actuellement existans dans le purgatoire, ou qu'on sçait y avoir passé, si les Saints qui vivent encore, comme Elie, peuvent être canonisés. On voit ce qu'on peut répondre à de pareilles questions.

Le chapitre suivant est d'une toute autre importance. Car il traite d'abord de la gravité & du poids des procedures usitées pour les canonisations, chose attestée par les Papes mêmes, à remonter à Celestin III. en descendant de là jusqu'à nos jours. Quelle maturité, quelles précautions, quels préparatifs pour l'examen? Quelle lenteur à prononcer, & quelle dignité dans la Sentence? La simple inspection de semblables causes à converti quantité d'hérétiques. Il traite en second lieu de ceux dont les Papes se sont servis dans ces procedures. L'Auteur pour plus grande netteté distingue deux tems, celui d'apresent, & celui qui s'est passé avant l'établissement de la Congregation des Rites. L'établissement & les usages de cette Congregation sont reservés aux chapitres qui suivront. Le Cardinal établit cinq propositions sur l'usage anterieur. 1. Les souverains Pontifes ont fait beaucoup de canonisations dans des Synodes ou particuliers ou généraux, ou mesme avec les Peres du Synode, avant la tenue des assemblées generales. Dans ces cas ils se servoient du conseil & des soins de ces Peres. 2. Dans ces mesmes tems & depuis il s'est fait beaucoup de canonisations sans Concile assemblé. Alors les Papes ont employé des Cardinaux, des Archevêques & des Evêques, témoin l'acte d'Eugene III. au sujet de S. Henri, Empereur. 3. Avant que les causes fussent proposées au Consistoire du souverain Pontife, la coutume s'introduisit que la procedure toute faite fût remise à l'examen de quelques Auditeurs de Rote, nommés Chapelains du Pape, ou à d'autres personnes pieuses & éclairées. Témoin Honorius III. qui differa d'un jour la canonisation de S. Laurent de Dublin, à cause de l'absence de ses Chapelains & de quelques Prélats. On passe beaucoup d'autres preuves authentiques. 4. Outre cet examen des Auditeurs de Rote avant la proposition des causes au Consistoire, on ajouta un nouvel examinateur Cardinal. Voyez le monument cité par Guillaume Bessin dans la collection des Conciles de la Province de Rouen, au sujet de S. Laurent de Dublin. 5. A ce nouvel examinateur Cardinal on en subrogea trois dans la suite, sçavoir un Cardinal de chaque ordre, des Evêques, des Prêtres, & des Diacres. Il y en avoit mesme plus sous Boniface VIII. pour la canonisation de S. Louis, Roy de France. Et il ne faut point objecter qu'il y a des Bulles, où il n'est pas fait mention de ce conseil, puisqu'il y a tant d'actes d'ailleurs qui en prouvent l'usage, mesme pour les Saints dont il est question dans les Bulles objectées.

Nous passerons légerement sur les chapitres XVI. XVII. XVIII. XIX. où il est parlé de la sacrée Congrégation des Rites, & des Officiers de tout rang, qu'on employe aux causes dont nous parlons. La Congregation des Rites fut établie par Sixte V. avec quatorze autres Tribunaux, l'an 1587. un de ses offices est de prendre connoissance des causes de Beatification & de Canonisation avant l'examen du Consistoire composé de tous les Cardinaux, Archevêques & Evêques qui sont en Cour de Rome. Elle ne se fit pourtant point au sujet de la Canonisation du B. Didaque, l'an 1588. Mais Sixte V. garda un milieu entre l'ancienne & la nouvelle institution, nommant huit Cardinaux assistés de Théologiens & de Canonistes pour faire ce que fit depuis la Congregation. On l'appelle *ordinaire*, *avant-préparatoire*, *préparatoire*, *générale*, *particuliere*, suivant le tems, le lieu de l'assemblée, & le nombre de ses membres qui doivent s'y trouver. Cela est connu de bien des gens, & seroit long à expliquer : c'est assez de dire que tous les doutes sur les vertus, sur les miracles, &c. sont examinés trois fois, sçavoir dans les assemblées *avant-préparatoire*, *préparatoire*, & *generale*. La derniere se tient en presence du Pape. Nous n'entrerons point ici dans le détail des Officiers & de leurs Offices. Il y a un Cardinal Préfet, des Cardinaux rapporteurs de causes, qu'on appelle *Ponents*, un Sacristain, un Protonotaire, un Secretaire, un Promoteur de la Foi, un Soûpromoteur, des Maitres de cerémonies, des Consulteurs, des Auditeurs de Rote, sans compter le Notaire, l'Archiviste, les Interprétes des procès, Procureurs, Avocats, Medecins & autres Ministres.

Finissons par le chapitre XX. dont l'objet est plus utile, puisqu'on y rassemble des preuves de la diligence & de l'attention extrême des anciens souverains Pontifes dans la discussion de ces sortes de causes. 1. A remonter aux canonisations faites par les Papes dans les Conciles, les Diplomes de Jean XV. de S. Leon IX. d'Innocent II. & les Actes de plusieurs Conciles font foi de ces précautions extraordinaires sur l'examen des miracles, des Actes, des témoins, &c. 2. Depuis que les Papes ont examiné & jugé les procedures de Canonisation sans Conciles, voici de l'aveu de tous les Docteurs Catholiques, quelle a été leur conduite.

D'abord, disent-ils, des personnes de poids exposent au souverain Pontife les merites & les vertus de celui dont ils demandent la canonisation. Ils réiterent souvent

a.

Digitized by Google

ſouvent leurs prieres. Le Pape n'accorde pas ſur le champ la permiſſion d'informer. Il la differe longtems, & auſſi longtems qu'il le juge à propos, pour s'aſſurer par lui-même de la frequence & de la continuation des Miracles. Enfin après avoir été ſollicité avec quelque ſorte d'importunité, s'il juge que les miracles ayent continué, il propoſe l'affaire aux Cardinaux dans un Conſiſtoire ſecret & il commet quelques Evêques, ou du moins des perſonnes prudentes & irréprochables de la patrie ou du voiſinage du mort, pour s'informer en général ou en particulier de l'opinion commune ſur la vie & les miracles de celui qui eſt propoſé, avec ordre d'écrire à ſa Sainteté tout ce qu'ils auront appris, enſuite d'une information ſage & exacte, & de lui marquer leur jugement perſonel, ſçavoir s'ils croyent qu'on puiſſe permettre une information juridique & ſpeciale de chaque fait.

S'ils écrivent de fortes & d'importantes raiſons d'où l'on puiſſe conclure que cette information juridique ſe peut faire, le Pape après avoir communiqué ſecretement l'affaire aux Cardinaux, & demandé leur avis, décerne l'information; & ſuivant les avis & le décret, Sa Sainteté charge les mêmes perſonnes ou d'autres d'informer juridiquement, 1. De la réputation, 2. De la vie, 3. Des miracles. Elle exige de l'exactitude, de l'attention, de la fidelité, de la prudence, & l'execution de la forme qu'on leur preſcrit. Ils font leurs recherches, & ils les envoyent au Pape qui les remet à quelques Chapelains ou autres perſonnes d'autorité pour les examiner mûrement, & en former une procedure juridique. Le Pape enſuite peſe par lui-même, ou par les Cardinaux, toutes les concluſions de cette procedure. L'affaire eſt diſcutée entr' eux & on ne néglige rien dans l'examen des preuves pour s'aſſurer ſi elles ſont valables. Cela fait, ſi le ſouverain Pontife juge de leur validité pour la canoniſation, il la décide dans un Conſiſtoire ſecret. Puis il aſſemble un Conſiſtoire public, où ſans dire ſa reſolution il demande les avis des Prélats preſens en Cour de Rome. On aſſigne enfin un jour, & une Egliſe qu'on pare avec pompe. Là le Pape fait un diſcours, récite la procedure, énonce les preuves, & ordonne des prieres. On chante le *Veni Creator*, ou quelqu' autre Hymne, ou Antienne convenable. Le Pape ſe réleve & prononce ſa déciſion, que tel mort eſt Saint, & doit être honoré comme Saint. Il fixe un jour pour celebrer ſa Fête. La Sentence de Canoniſation prononcée, on chante le *Te Deum*, & le Pape dit la Meſſe du nouveau Saint.

Tout cela eſt tiré preſque mot pour mot des Actes de la canoniſation de S. Didaque, & de ceux de S. Raymond. Nous omettons quantité d'autres actes particuliers, & d'autres précautions ſur les témoins, ſur les procedures, ſur les Beatifications anciennes, & ſur les Conſiſtoires anciens, dont l'article occupe tout le chapitre XXI. Il nous paroît ſuffiſant d'avoir expoſé en général ce qui s'eſt pratiqué avant l'établiſſement de la Congregation des Rites. Quant à l'uſage preſent & à la ſuite de ce volume, nous le remettons à un autre extrait.

ARTIC. CII.

NOus avons détaillé les précautions que prenoit anciennement le S. Siege pour la Beatification & la Canoniſation des Saints. Nous en ſommes à celles qu'il prend aujourd'hui depuis l'établiſſement de la Congregation des Rites. C'eſt la matiere du chapitre XXII. L'Auteur ne ſe propoſe que de les repreſenter d'un coup d'œil. Car il réſerve au volume qui ſuivra, la conviction entiere des ſoins extrêmes qu'on employe à ce ſujet. Elle reſultera de l'expoſé de chaque Acte, & de la méthode dont on y a procedé.

Le ſimple coup d'œil dont nous allons parler mérite une très-grande attention. Il faut en ſoudiviſer l'objet. Il y a des cauſes qui regardent les Confeſſeurs, il en eſt qui concernent les Martyrs. Il y en a d'introduites avant les Decrets d'Urbain VIII. Il en eſt de poſterieures. Il y en a qui procedent par la voye ordinaire de *non culte*, & d'autres depuis Urbain par voye extraordinaire de *cas excepté*. A commencer par la premiere eſpece, le S. Siege ne prononce point le décret d'information qu'il n'y ait eû préalablement deux procès faits par l'Ordinaire: l'un ſur le bruit general de Sainteté & de Miracles, l'autre ſur le *non-culte*: c'eſt-à-dire, que l'Ordinaire eſt obligé d'atteſter par Sentence qu'on n'a point rendu de culte public au mort propoſé; & cela pour obeïr aux Decrets d'Urbain VIII. Notez qu'il s'agit ici des Confeſſeurs. Notez encore que ſi l'Ordinaire fait le procès du *non-culte*, ſans prononcer la ſentence, la ſacrée Congregation lui mande de la prononcer de droit, comme il eſt arrivé aux Indes au ſujet du Venerable Denis de la Nativité, 13. Juillet 1675. Notez enfin, que ſi l'on permet à l'Ordinaire d'omettre le proces du *non-culte*, on le fait enſuite par autorité Apoſtolique. Ce n'eſt-là au reſte qu'un préliminaire.

Quelqu' exact & quelque long qu'il ait été, les choſes vont à Rome avec plus de lenteur & de précaution. Il y a des cérémonies pour l'ouverture de ces procès. Il y en a pour obtenir du Pape, un Cardinal rapporteur & les Cenſeurs néceſſaires, pour ſçavoir ſi le mort a laiſſé quelques ouvrages & les revoir, pour regler le tems (a) qu'on laiſſera écouler depuis la préſentation du procès juſqu'à la ſignature de la commiſſion, pour la ſigner & faire droit ſur cette cauſe, pour la demande & l'expédition des Lettres, qu'on appelle *Remiſſoriales*, *&c.* & ce n'eſt qu'après toutes ces démarches que le ſaint Siege commence à prendre poſſeſſion de l'affaire. L'on voit bien qu'il eſt impoſſible d'expoſer ici tout le reſte. Nous renvoyons à l'ébauche qu'on en a donnée au ſecond Extrait.

Nous paſſons par la même raiſon le chapitre où l'on traite de quelques uſages que Clement XI. a fixés. Il étoit extrêmement habile & ſage en cette matiere. L'Auteur le montre par le fait. Nous paſſons ceux où il s'agit de la ſolemnité des Beatifications, du paſſage de la Beatification à la Canoniſation, des cauſes des Martyrs par voye de *non-culte*, de l'opinion de differens Auteurs, ſur la neceſſité des Miracles dans le procès des Martyrs. Nous dirons ſeulement qu'il eſt certain

(a) Dix années, *poſitis ponendis.*

tain qu'anciennement on expedioit les cauſes des Martyr ſans exiger la recherche des Miracles, mais qu'aujourd'hui on l'exige, non pour blamer l'ancienne maniere, qui étoit accompagnée de mille précautions; mais pour fermer la bouche aux detracteurs, comme le dit le Cardinal, *ad obſtruendum os loquentium iniqua*. Qu'ainſi la diſcuſſion des diſputes de tant d'Auteurs ſur ce ſujet, eſt du moins inutile, puiſqu'ils conviennent tous que la voye des Miracles jointe à tout le reſte, eſt la plus ſure.

Diſons quelque choſe de ce qu'on nomme *cas excepté* dont il s'agit au trente-unieme chapitre. Il faut ſe ſouvenir que quand Urbain VIII. exigea le *non-culte* bien vérifié, il excepta de cette loi les Chrétiens morts & honorés d'un culte public, ſoit de tems immémorial, ſoit par indult Apoſtolique, ſoit par les écrits des Peres & des Saints. Voilà le *cas excepté*. Si la Sentence de l'Ordinaire ou du Délégué, démontre l'exception, & que la Congregation l'approuve, (ainſi que le Pape) le mort eſt cenſé *équivalement beatifié*. En effet, la Beatification n'étant autre choſe que la permiſſion du culte public en quelques lieux, cette permiſſion n'eſt plus douteuſe, dès que l'exception eſt prouvée & reçue. Depuis Urbain VIII. juſqu'à Clement XII. on compte quantité de Bienheureux dans ce cas. Le B. Jean de Dukla a été declaré de ce nombre par ce dernier Pape, à titre de culte immémorial. Ne diſſimulons pas qu'il y a eû, & qu'il y a encore quelques-autres exceptions, dont l'Auteur promet de parler dans la ſuite, & qui ne ſe font que ſur des preuves très graves. C'eſt ce qu'il indique dans le chapitre XXXII. où il poſe beaucoup de raiſonnemens & d'aſſertions ſur le paſſage de la Beatification *equivalente* à la Canoniſation *formelle*, le tout dans les *cas exceptés*. Car c'eſt particulierement en ce point que les ſentimens étant partagés, les Canoniſtes ont trouvé, ou un peu trop de facilité, ou un peu trop de ſévérité dans le procedé (d'ailleurs ſi exact) de la Congregation. C'eſt une diſpute de droit Eccleſiaſtique, dans laquelle il eſt peu utile d'entrer, les uns, & les autres convenant pour le fonds, à peu près comme les Caſuiſtes approuvés par l'Egliſe, qui ayant fait une déciſion de cas qu'on ne ſçauroit conteſter, s'exercent à examiner des ſpéculations propres à eclairer les eſprits ſubtils, & à guider les cœurs droits, ſans préjudice du vrai chemin qu'il faut ſuivre, & que chacun d'eux montre pour la pratique.

Le Chapitre XXXIII. eſt entierement de pratique. Il n'eſt pas aiſé d'en rendre compte ſans tomber dans des redites, qu'il eſt bon d'epargner ici aux Lecteurs; mais qui ſont néceſſaires dans l'ouvrage meſme. On y trouve avec préciſion le procedé qu'il faut tenir, quand on pourſuit une cauſe de Beatification, ou de Canoniſation, commencée avant les Decrets d'Urbain VIII. & réſumée après ces Decrets, ſoit qu'il s'agiſſe de Confeſſeurs, ou de Martyrs, de *non-culte*, ou de *cas excepté*. La pratique eſt fort nette, à quelques difficultés près, que l'Auteur leve par une diſcuſſion fondée ſur des faits récens.

Il arrive ſouvent qu'une Canoniſation eſt commencée en quelque maniere par un Pape, & n'eſt achevée que longtems après, par quelqu'un de ſes Succeſſeurs, comme il eſt arrivé dans l'affaire du B. Staniſlas Koſtka. Le Decret du progrès à la Canoniſation avoit été porté par Clemens XI. Ce fut Benoît XIII. qui en fit la ſolemnité. En ces ſortes de cas le Succeſſeur ne touche point à ce qu'a fait ſon Prédeceſſeur. Il paſſe outre. Il tient conſeil avec les Cardinaux & les Evêques. Puis il fait la cèremonie de la Canoniſation. Voici la maniere d'y proceder. Il appelle tous qui ſont à Rome, les Patriarches, Archevêques, Evêques, & meſme les Titulaires qui s'y trouvent, pour prendre conſeil, & recueillir les ſuffrages. On commence, l'ordinaire, par le Conſiſtoire ſecret des Cardinaux ſeuls, où l'affaire étant propoſée, ils diſent ces ſimples mots *placet* ou *non placet*. On lit les Actes précedens ou un ſommaire fait par le Secretaire, ou bien en cas de maladie, par le Promoteur de la Foi. Ce Sommaire imprimé a été communiqué auparavant à chaque Cardinal. Tel eſt en général le Conſiſtoire ſecret. Il eſt ſuivi du Conſiſtoire public, qui ſe tient autant de fois qu'il y a de Bienheureux qu'on ſe propoſe de Canoniſer enſemble. Le Conſiſtoire *ſemi-public*, précedé de Prieres ordonnées, ſe tient enfin pour recueillir les ſuffrages. Les abſens retenus par quelque raiſon valable, envoyent le leur au Secretaire de la Congregation. Le cèremonial conſiſte en ce que les Cardinaux l'un aprés l'autre ſe levent & ſe découvrent pour commencer leur Sentence. Ils s'aſſient & ſe couvrent pour la pourſuivre. Les Patriarches, Archevêques, & Evêques ſont aſſis & couverts, tandis que les Cardinaux parlent. Ils ſe levent, ſi c'eſt le Pape qui prononce. Chacun d'eux fait la genuflexion avant & après le ſuffrage particulier qu'ils donnent. Il ſont debout quand les Patriarches s'expliquent, & ils y demeurent juſqu'à ce que le dernier Evêque ait ceſſé de parler. Il eſt reglé par le Pape Pie II. que les Evêques auront le pas ſur les Protonotaires. Telle eſt la ſubſtance du chapitre XXXIV. qui eſt ſuivi d'un autre, où l'on parle des diſcours que font les Avocats Conſiſtoriaux, dans les Conſiſtoires publics. On y développe l'étendue de leur Charge, & les points ſur leſquels ils doivent haranguer, auſſi bien que les oppoſitions du Promoteur (*a*). Le Cardinal Lambertini ayant paſſé un tems fort long dans ces offices, ne pouvoit manquer de les bien connoitre & de les définir exactement.

La ſolemnité de la Canoniſation, eſt un article plus eſſentiel à traiter, qu'il ne le paroit à la primiere vûe. On le ſoûdiviſe en quatorze paragraphes. 1. Quelle eſt la Ville où l'on doit faire la cèremonie? C'eſt là d'ordinaire celle où le Pape réſide: Rome aujourd'hui & preſque toujours: Avignon, lorſque les Papes y réſidoient. On l'a faite quelquefois ailleurs, durant les voyages des Souverains Pontifes. 2. Quel lieu ou quelle Egliſe choiſit-on? Durant les Conciles, on a prononcé le Decret ſolemnel dans le lieu meſme de l'Aſſemblée. Innocent IV. étant à Perouſe, prononça le Decret pour S. Pierre Martyr, dans la place, devant l'Egliſe des Dominicains; puis ſe trouvant à Aſſiſe, il canoniſa S. Staniſlas, dans l'Egliſe meſme où il dit la Meſſe. C'eſt le premier qui ait introduit cet uſage. On l'a perpetué depuis, en l'attachant à l'Egliſe de S. Pierre de Rome, lors que les Papes s'y ſont trouvés. Ils ne ſe ſont écartés que deux fois de cette coûtume, qui eſt paſſée, (ce ſemble) en loy. Boniface IX. canoniſa ſainte Brigitte, dans la Chapelle du ſacré Palais, près de S. Pierre. C'eſt qu'il etoit incommodé ce jour-là. Le lendemain, il célebra la Meſſe dans l'Egli-

(*a*) *Promoteur*, appellé vulgairement, l'Avocat du Diable.

Digitized by Google

l' Egliſe. Tout récemment Benoit XIII. a canoniſé S. Jean Nèpomucene, dans la Baſilique de Latran, qu'il avoit conſacrée, & comme cette Egliſe étoit toute ornée, pour èviter les dèpenſes ſuperfluës, il y cèlebre encore la Beatification du B. Fidèle de Sigmaringa, Capucin. 3. Quel jour prend-t-on? Le jour depend du Pape. Cette diſpute fut terminée ſous Leon X. Peut-on canoniſer pluſieurs Bien-heureux en meſmetems? L'on fit cette queſtion ſous Gregoire XV. qui le rèſolut par le fait. Le Peuple eſt encore imbû en Italie d'un prèjugè-ſuperſtitieux. Il s'imagine qu'un Pape ne peut canoniſer qu'une fois, & qu'il meurt peu après la premiere cèrèmonie. Benoit XIII. ſans remonter à ſes Predeceſſeur, a eû ſoin de dètruire cette fable. 4. Dans quel rang faut-il nommer les Saints, qu'on dèclare tels, par une ſeule Canoniſation? Gregoire XV. qui commença cet uſage, ſuivit l'ordre d'antiquitè qui fut tel; S. Iſidore, Profez-Lay, S. Philippe de Neri, S. Ignace de Loyola, S. François Xavier, tous trois du Clergè Sèculier, enfin Sainte Thèrèſe. Clement X. jugea plus à propos de ſuivre l'ordre Hierarchique. Ainſi les Saints Cajetan & François de Borgie, ètant du Clergè Sèculier, paſſerent devant les Saints Pilippi Bènizi, & Louis Bertrand, du Clergè Regulier. Le Decret en fut approuvè le 6. Decembre 1670. Les Peres Dominicains, & les Servites reclamerent. Mais on confirme le Decret, en dèclarant que c'ètoit ſans prèjudice de la preſſèance ordinaire de droit dans les Actes & Offices, ſoit publics, ſoit particuliers. Tout cela eſt fondè ſur ce que dans les Ordres de l'Egliſe, ceux du Clergè Sèculier, quoique plus rècens, prècèdent ceux du Clergè Règulier, bien que plus anciens.
» Les Peres Dominicains inſiſterent ſur les Conſtitu-
» tions Apoſtoliques de S. Pie V. & de Clement VIII.
» par leſquelles on leur donne la primautè ſur les au-
» tres Ordres Mendians. On leur rèpondit que ce pri-
» vilège ne s'ètend point ſur les Ordres conſidèrès
» comme Religieux, mais ſimplement comme Men-
» dians; que dans la cèlebre cauſe ſur la preſſèance,
» entre les Bènedictins du Mont-Caſſin, & les Cha-
» noines Règuliers de Latran, la preſſeance ſur les
» Moines avoit ètè adjugèe aux Religieux rèputès du
» Clergè Seculier; & qu'en conſequence ceux-ci ont le
» pas ſur tous ceux-là; & qu'ainſi à plus forte raiſon
» ils ont le pas, ſoit ſur les Mendians, ſoit ſur tous
» les autres qui ſont cenſès du Clergè Regulier, par
» la regle de droit, *ſi vinco vincentem te, multo*
» *magis vinco te*: comme l'a très-bien remarquè le
» Cardinal de Luca, *diſcurſu 40. num. 10. in miſcell.*
» *Eccleſ.* Ainſi parle le Cardinal Lambertini.

Nous ne ſuivrons point les autres paragraphes ſur les Indulgences; ſur la Proceſſion; ſur l'Acte de Canoniſation, ſuivant le Rite ancien & le moderne; ſur la cèlèbration de la Meſſe par le Pape; ſur les oblations de pain, de vin, & de cire; ſur le retrenchement que fit Benoit XIII. de l'oblation des Tourterelles, des Colombes & d'autres oiſeaux; ſur la Bulle de Canoniſation. Arrètons-nous un moment au Decret d'Alexandre VII. ſur le culte des Bienheureux non encore Canoniſès. Dèfenſe d'expoſer leurs images de quelque nature qu'elles ſoient dans les Egliſes, ſur les Autels, & les Oratoires, particulierement ceux où l'on dit la Meſſe, ou bien l'Office, (ſans avoir conſultè prèalablement le ſaint Siège.) S'il le permet pour les Egliſes, on attachera les Images au mur, non ſur l'Autel. Si l'on permet l'erection d'un Autel, il faudra une nouvelle permiſſion, pour la Meſſe & l'Office. Il en faudra pour ètendre ce culte en d'autres lieux. Il en faudra pour la rècitation publique de l'Office. Les Meſſes ſont interdites à tout autre Prêtre (fut-il Cardinal) qu'à ceux à qui le S. Siege veut bien accorder de les dire. Il faut une permiſſion ſpeciale pour la cèlebration de la Fête. Le nom du Bienheureux, ne ſera mis que dans le Kalendrier particulier de ceux à qui l'on aura permis la Meſſe & l'Office. On n'en fera point mèmoire dans les Prieres Eccleſiaſtiques, meſme en les recitant dans les Oratoires particuliers. On ne les invoquera que par des Prieres que le S. Siege aura approuvèes. On ne portera point leurs Reliques dans les Proceſſions. (Obſervez qu'il s'agit ici des vrais Bienheureux, Beatifiès par le S. Siege.)

Voyons les honneurs qu'on leur rend lorſqu' ils ſont Canoniſès. On les place dans le Catalogue des Saints, avec ordre de les appeller Saints, & de les regarder comme Saints. On les invoque dans les Prieres qui ſe font au nom de toute l' Egliſe. Dèfenſe de prier pour eux. Si quelques Oraiſons ou Liturgies paroiſſent demander à Dieu quelque choſe en leur faveur, c' eſt l'accroiſſement de leur gloire ſur terre, & l'utilité de leur exemple, ou leur protection pour les fideles. On éleve à Dieu des Temples ou des Autels en leur mèmoire. C' eſt dans le meſme ſens qu' on cèlèbre des Meſſes, que l'on chante des Offices, & qu'on ètablit des Fêtes annuelles. Cela mèriteroit une longue diſcuſſion que le Cardinal a ètenduë, juſque ſur ce qui concerne l'Egliſe Orientale. Elle eſt obligee de regarder comme Saint celui qui eſt Canoniſè. Il n' en eſt pas de meſme pour l'Office & la Meſſe. On ne touche point à ſes Rites.

Quelle difference y a-t-il aujourd' hui entre Beatification & Canoniſation? La premiere port avec elle la permiſſion d'honorer le mort, & la ſeconde en impoſe le prècepte. Mais quelle eſt cette permiſſion? Eſt-ce approbation poſitive? Eſt-ce ſimple tolerance? L'Auteur conclut de deux exemples cèlèbres, que pour qu' un Chrètien ſoit cenſè bèatifiè, la tolerance ſimple ne ſuffit pas, ſurtout s' il y a des preuves de la *non-approbation* du S. Siege, comme il y en a pour l' affaire de Lucifer de Cagliari, & celle de Raymond Lulle. Ce ſont deux difficultès de l' Hiſtoire Eccleſiaſtique, dont il eſt bon de dire un mot.

L'on ſçait que le primier deffendit vivement la Foi au Concile de Milan l'annèe 355. qu' il fut exilè, qu' il eut le glorieux nom de Confeſſeur, & que ſes œuvres contre l'Empereur Conſtance, ſont des preuves de ſa catholicitè. L'on ſçait qu' au ſujet de Paulin, qu'il fit Evêque d'Antioche, & qui gâta tout, il ſe brouilla avec ſaint Euſebe, & ſe ſepara de ſa Communion, ſans qu' on ſoit bien aſſurè qu' il ſoit revenu à l'unitè d' l' Egliſe. L' on ſçait, en un mot, ce que c'eſt que le ſchiſme Luciferien. Lucifer a ſes partiſans, telsque Socrate & Sozomene qui attribuent tout le mal à ſes Sectateurs & qui garentiſſent ſa Foi. S. Jerôme n' oſe le condemner. Il l' appelle meſme Bienheureux. D' un autre côtè Sulpice Sèvère, S. Ambroiſe, S. Auguſtin ſe dèclarent contre ce Prèlat, comme contraire au ſentiment de S. Hilaire, & ſeparè de Communion d' avec les Evêques qui avoient reçû ceux du Concile de Rimini, après leur deſaveu de l'erreur. L'on a prètendu que l'an 1615. on trouva dans Cagliari une Egliſe ſouterraine

Digitized by Google

ſouterraine dédiée à S. Lucifer, qu'en 1623. on trouva ſon corps, qu'il y a eû meſme des miracles. Tout cela loin de terminer la diſpute des Sçavans, pour ou contre la ſaintetè de Lucifer, n'a ſervi qu'a la rallumer. L' *Egliſe & le corps* ſont devenus ſuſpects, on les a attribuès à un autre Lucifer, auſſi Evêque de Cagliari, mort Confeſſeur ou martyr durant la perſecution des Vandales. L'on a voulu que le culte rendu au premier ait pris ſa naiſſance du fanatiſme des Schiſmatiques, qu'il ait etè aboli avec le ſchiſme, & qu'il ſe ſoit renovellè aprés l'invention de l'Egliſe ſouterraine & du corps. L'on a citè le ſilence du Martyrologe Romain. Les ècrits ſe ſont multipliès de part & d'autre. Si les Bollandiſtes expoſent juſte, quand ils diſent que l'an 1641. l'Inquiſition de Rome dèfendit ſous de grieves peines de ranimer cette conteſtation, avec ordre de laiſſer le culte du Lucifer, ſur le meſme pied qu'auparavant. L'Auteur eſtime qu'en ce cas la tolerance du S. Siege pourroit ètre interprètèe comme une permiſſion de *culte limitè*, c'eſt-a-dire comme une Beatification *équivalente*. Mais en examinant de plus prés le fait, & les Decrets d'Urbain VIII. il ſemble dècider qu'on ne peut avec ſûretè regarder Lucifer comme beatifiè. En effet vû le procès des conteſtations trop vives ſur cette matiere, & tranſportè de Tribunal en Tribunal, juſq'à Urbain VIII. Vûs les Decrets de ce Pape qui rappellent la connoiſſance de cette affaire au S. Siege; la tolerance ne paroit pas avoir les conditions requiſes pour ètablir une Beatification *équivalente*.

Il en eſt de meſme à plus forte raiſon de Raymond Lulle. Il eſt vrai qu'Artur dans le Martyrologe Franciſcain en fait mention, comme d'un homme qui a ſouffert le Martyre chez les Sarraſins, qui a ète tranſferè, & qui eſt honorè comme tel à Majorque. Mais l'antiquitè du culte, & la tolerance des Evêques peuvent-elles ſuffire pour la Beatification? Oui, ſi l'on ſçait que le S. Siege y accede tacitement. Mais ſi l'on a lieu de ſoupçonner le contraire, la Beatification eſt plus que ſuſpecte. Or tel eſt le cas de Raymond Lulle. On a le jugement de Gregoire XI. qui condamna d'erreur & d'hereſie manifeſte, deux cens articles des Oeuvres de Raymond. Dire que Nicolas Eimeric, qui cite la Bulle, eſt un fauſſaire, qui l'a forgèe, ou bien que cette Bulle ètant ſuppoſèe vraye regarde un autre Raymond Lulle de Tarragone, comme le prètend Theophile Raynaud, c'eſt s'avancer tèmèrairement & ſans la moindre preuve. Eimeric ètoit un homme grave, zèlateur de la catholicitè alors Inquiſiteur, Rapporteur ſur l'affaire de Raymond Lulle, & Auteur d'un Livre contre ſes erreurs. Mais la bulle eſt-elle dans les Regiſtres? Qu'elle s'y trouve ou non, il n'y a point de preuve de ſuppoſition. Il y en a une contraire de la perte de cette Bulle. Elle fut faite la ſixième annèe du Pontificat de Gregoire (1376) & le Regiſtre de cette annèe ſe perdit dans le tranſport du Siege d'Avignon à Rome. Ajoutez qu'on en trouve des exemplaires dans differentes Archives trespeu propres à conſerver des Bulles ſuppoſèes par un particulier, qui n'avoit d'ailleurs nul interêt à la ſuppoſition. Joignez à cela que dans les Conſtitutions Apoſtoliques les deux Raymonds ſont parfaitement diſtinguès. Celui de Tarragone ètoit Juif. Il ſe convertit & ſe fit Dominicain. Quelques hèrèſies qu'il prècha (ſans les ècrire) le conduiſirent aux Priſons de l'Inquiſition de Barcelone; & ſon procès lui fut fait par Nicolas Eimeric, alors Inquiſiteur dans la Province de Tarragone, la premiere annèe du Pontificat de Gregoire XI. Il eſt nommè ſimplement Raymond de Tarragone dans les Bulles. L'autre Raymond, au contraire, y eſt toujours appellè Lulle. Il ètoit Citoyen de Majorque; il n'a jamais ète empriſonnè. Mais ſes Livres ont ète fletris. Voyez ſur cela Antonin Bremond, Dominicain, *Tom. II. du Bullaire de ſon Ordre*, dans ſes notes ſur la Bulle de Gregoire, & ailleurs. Voyez les autres condamnations de ce Raymond Lulle, ſous Paul V.

Il ne faut pas diſſimuler qu'il y a de ſçavans Dèfenſeurs de la Saintetè de cet homme, par exemple Belleur, Sequi, Salelles, Wading, le P. Sollier, *au 30. de Juin.* Mais il y a auſſi de doctes oppoſans, Brovius, Echard, Eimeric, Galterius, Graveſon, &c. D'où il faut conclure avec l'Auteur, qu'on ne ſçauroit aſſurer que Raymond Lulle ſoit rèellement Beatifiè.

Il en eſt des Canoniſations, comme des Beatifications, c'eſt-à-dire, qu'il y en a de *formelles* & d'*equivalentes*, celles-ci conſiſtent en ce que le Pape ſur la foi d'un culte ancien, ſur le tèmoignage conſtant des Hiſtoriens au ſujet des vertus hèroiques ou du martyre, ſur la continuitè des miracles, preſcrit la Meſſe & l'Office en memoire d'un Serviteur de Dieu, ſans autre Sentence, procedure, ou cèrèmonie. L'Auteur èclaircit ce fait par les exemples des Saints Romuald, Norbert, Bruno, Pierre Nolaſque, Raymond Nonnat, Jean de Matha, Felix de Valois, Marguerite Reine d'Ecoſſe, Etienne Roy de Hongrie, Venceslas Duc de Boheme, Gregoire VII.

Le jugement ſur la Beatification & la Canoniſation eſt-il infaillible, & appartient-il à la Foi? Queſtion fort agitèe de part & d'autre. Le Cardinal prend la-deſſus un parti fort ſage. 1. Pour remonter à l'ancien Rit, ſuivant lequel un Evêque Beatifioit un Chrètien mort en odeur de saintetè, il dit qu'il eſt,, tres-,, difficile de ſoutenir que les jugemens d'alors fuſſent ,, exempts de quelque erreur, tant parce que le ju-,, gement d'un Evêque particulier n'a jamais paſſè ,, dans l'Egliſe pour infaillible, que parce qu'en ef-,, fet l'hiſtoire nous apprend que quelques-uns d'eux ,, ſe ſont trompès en cette matiere.,, Il promet d'en rapporter ailleurs bien des exemples. Il ſe contente ici de citer celui de Saint Martin, qui par un miracle dèſabuſa le peuple du culte d'un ſcelerat rèellement Beatifiè par les Predeceſſeurs Evêques, en qualitè du Martyr. 2. Quant au Rit preſent, la Beatification de tel ou tel, eſt-elle une affaire de Foi? Non, repond l'Auteur. On ſeroit temèraire de taxer d'erreur une Beatification *équivalente*, & a plus forte raiſon une Beatification *formelle*. Mais l'une & l'autre ne portant qu'une permiſſion de culte, permiſſion bornèe a quelques lieux, permiſſion qui n'eſt pas un dernier jugement, ne ſçauroit appartenir a la Foi. Nous n'entrerons point dans les objections de ceux qui penſent autrement.

A l'ègard de la Canoniſation, la queſtion eſt plus dèlicate, car la Canoniſation porte prècepte pour l'Egliſe univerſelle par un jugement complet & definitif. L'Auteur traite à fonds cette matiere, & il y employe trois chapitres fort ètendus. Il examine 1. ſi le jugement Eccleſiaſtique eſt infaillible. Le pour & le contre eſt diſcutè par des argumens tirès de la raiſon, de l'

autoritè

Digitized by Google

autorité, des faits mêmes. Il conclut qu'independamment des opinions ſur l'infaillibilité prétendue du Pape en matiere de Dogme, le ſentiment commun des Théologiens, & des Canoniſtes, eſt que le Pape ne ſçauroit errer dans la Canoniſation des Saints. Il demande en ſecond lieu, s'il eſt de Foi qu'il ne puiſſe s'y tromper, & que tel ou tel Canoniſé ſoit Saint. Il y a des Docteurs pour l'affirmative, & il y en a pour la negative. Il peſe leurs raiſons. Il balance leur autorité. Il prend enfin le parti au quel les uns & les autres ſe réuniſſent. Le voici: ,, Nous diſons que celui ,, qui oſeroit ſoûtenir que le Pape s'eſt trompé dans ,, telle ou telle Canoniſation, & que tel ou tel Canoniſé, ne doit pas être honoré du culte de Dulie, ,, ſeroit ſinon hérétique, du moins téméraire, portant ſcandale à toute l'Egliſe, outrageant les Saints, ,, favoriſant les Hérétiques, qui ôtent à l'Egliſe le ,, pouvoir de Canoniſer, ſentant l'héreſie & donnant ,, lieu aux Infidéles de railler les Chrétiens; Auteur ,, d'une propoſition erronée, & digne de tres griéves ,, peines. Tel eſt le ſentiment de ceux même qui enſeignent qu'il n'eſt point de Foi que le Pape ſoit infaillible dans les Canoniſations, ni que tel ou tel ,, Canoniſé, ſoit Saint.

Nous ſommes enfin arrivé aux deux derniers chapitres, le XLVI. & le XLVII. chapitres qui méritent attention, à cauſe du préjugé peu avantageux au S. Siege, à l'occaſion des dépenſes qu'on fait pour les Beatifications & les Canoniſations. ,, On s'imagine avec ,, bien de l'injuſtice, que le Threſor Pontifical regorge ,, de biens ſuperflus, & des contributions de tout le ,, monde Chrétien, choſe peu digne du Souverain ,, Pontife, & qui ne ſert qu'à augmenter les revenus ,, de ſes neveux. Il eſt aiſé, continue l'Auteur, de ,, repondre a ces injuſtes plaintes. Ceux qui connoiſſent le Thréſor du Pape, ſçavent combien il eſt épuiſé & chargé de dettes contractées pour ſubvenir aux ,, beſoins de la Republique Chretienne..... Les revenus des Terres du Pape ne ſuffiſent pas a beaucoup près, pour les charges dont il eſt tenu. L' ,, expedition des Bulles pour les Benéfices, loin de ,, l'enrichir, ne le met point en état de porter ces ,, Charges. On donnoit les Decimes aux Levites, on ,, ſubvient aux néceſſités d'un Evêque, & l'on plaindra au Souverain Pontife, qui eſt réellemment ,, pauvre, des ſubſides neceſſaires pour ſoutenir ſa ,, dignité, & pour procurer le bien du Chriſtianiſme? ,, Ces raiſons toucherent Jean Gerſon & le Cardinal ,, Pierre Daillé. Quelque peu favorables qu'ils fuſſent à l'exaction des Annates, ils avoüerent qu' ,, on devoit s'y tenir, juſqu'à ce qu'on pût par une autre voye, ſubvenir aux beſoins des Papes.,, ,, Les profuſions de certains Pontiſes en faveur du Nepotiſme, ne doivent point tirer à conſéquence. La ,, Chambre Apoſtolique en a rarement ſouffert. Les ,, neveux ont eû des Benefices que d'autres auroient ,, poſſedés. Enfin, Innocent XII. a réglé que les Papes pouvoient aider leurs parens peu riches, comme de pauvres étrangers. Il a taxé un revenu moderé pour le neveu qu'on feroit Cardinal; & tous ,, ſes Succeſſeurs, juſqu'à preſent, s'en ſont tenus ,, à cette regle.

Venons au fait. Il eſt impoſſible & injuſte que le Pape faſſe ſeul la dépenſes des Beatifications & des Canoniſations. On a tort de taxer la Cour Romaine d'avarice, parce qu'elle exige ces dépenſes, comme abſolument neceſſaires. Enfin on a tort de s'immaginer que cet argent ſeroit mieux employé à la conquête de quelque Terre des Infidéles. Les trois plaintes formées par quelques perſones ou raiſonnabl.s, ou paſſionnees, telles qu'Antoine de Dominis, & Gui Patin, tombent d'elles-mêmes par le detail où nous allons entrer avec le Cardinal Lambertini.

Dépenſe pour l'inſtruction du Procès.

Le Proces s'inſtruit par l'autorité tant de l'Ordinaire, que du Pape. Pour cela il faut des voyages, des témoins, des Juges ordinaires, ou delégués, un Soupromoteur de la Foi, des Notaires, des Ecrivains, &c. De cent pareils Procés, il s'en fait quatrevingt-douze hors de Rome, & il en revient peu d'argent à cette Capitale. Ceux qui ſe font à Rome, ſont de deux ſortes, l'ordinaire ſous les yeux du Cardinal Vicaire, & l'Apoſtolique par autorité de la ſacrée Congregation. Dans l'un & l'autre, tout eſt taxé. Les Juges font leur Office gratuitement. Pour le reſte la taxe eſt ſévérement obſervée, & les abus ſont prevénus par des ſermens, & punis par de grieves peines. Les Decrets ſont publics. Cette taxe conſiſte à donner à l'Interprête & au Réviſeur, un Carlin, pour chaque page d'écriture de vingt-quatre lignes, & de ſeize ſyllabe chacune. Un Carlin n'excede gueres l'Obole Romaine. On donne au Soûpromoteur un Ducat d'or pour chaque aſſiſtence, qui dure pluſieurs heures. La taxe du Notaire conſiſte en vingt-huit, Reglemens, trop longs pour les expoſer, mais extrémement ſages.

Honoraire du Poſtulateur, du Procureur, de l'Avocat, du Medecin, & de l'Imprimeur.

Le Poſtulateur, eſt celui qu'un Etat, qu'une Ville, qu'un Ordre, &c. chargent de pourſuivre le Procès. La ſacrée Congregation ne ſe méle point de ſon Honoraire. Elle a ſeulement ſongé à lui donner un frein pour être fidéle Econome du dépôt qui lui eſt confié. La taxe de l'Avocat & du Procureur, contient dix-ſept Articles, tous ſi modiques, que les Avocats, ou Procureurs, occupés, refuſent leur miniſtere. Celle de l'Imprimeur, du Reviſeur, & du Correcteur des épreuves, eſt bornée ſur le pied de ſoixante exemplaires ſeulement. Le nombre des lignes & des ſyllabes y eſt marqué. L'Honoraire du Medecin, quoique non taxé, ne paſſe gueres celui des Avocats.

Honoraire du Promoteur, & du Soupromoteur.

Le Cardinal Lambertini qui a été Promoteur, aſſure que bien que cet Honoraire ne ſoit point taxé, les preſens des Poſtulateurs vont à très-peu de choſe, vû la peine & la dépenſe du Promoteur. Il lui a paſſé pluſieurs procès par les mains. Il appelle publiquement à témoins tous ceux qui en étoient chargés, & les comptes qu'ils ont rendus, pour prouver l'extrême modicité de ces préſens. Quant au Soûpromoteur, ſon ſalai-

te eſt

re eſt reglé, & pourtant ſujet a conteſtation, parce que pour chaque procès, ſoit long, ſoit court, il a chaque fois dix Ducats d'or, c'eſt-a dire, trois fois la même ſomme (trente Ducats.).

Des préſens, nommés propinæ, *ou* ſportulæ, *que l'on faiſoit autrefois, qui ſont abolis.*

Cés préſens ſe faiſſoient autrefois par un motif de reconnoiſſance pour les longues & incroyables occupations de ceux qui ſont employés au travail dont nous parlons. Au ſujet de S. François de Paule, l'on offrit a Leon X. un préſent du prix de deux cens vingtcinq Ducats d'or. Il le refuſa. On en donna cent à chacun des trois Cardinaux, Commiſſaires, & vingtcinq à chacun des deux Auditeur de Rote. L'uſage de ces préſens alla ſi loin qu'on en donnoit a tous les Cardinaux, & les Conſulteurs, de ſorte qu'a la Beatification & à la Cannoniſation de S. François de Sales, il coûta en purs dons 3612. *Centuſſes* (*a*) de monnoye Romaine.

Innocent XI. abolit cet uſage. Alexandre VIII. ſon Succeſſeur, confirma le Decret. Il n'y eut d'exceptés que le Secretaire de la Congregation, le Promoteur de la Foi, & le Soûpromoteur. Le Secretaire, & le Promoteur ont cent Ducats d'or chacun. Le Soûpromoteur n'én reçoit que quinze. Ce ſont eux qui portent preſque tout le poids du travail qui eſt immenſe & continuel. Il a eû des diſputes ſur ces préſens, lorſqu'un procès commencé par un Promoteur, par exemple, a été fini par un autre. A qui les donner? On les a quelquefois doublés. Mais le Cardinal Lambertini, qui s'eſt trouvé dans le cas, ne l'a jamais ſouffert pour lui. Il en a uſé ſi noblement, qu'il a véritablement grace à ſoutenir le deſintereſſement de la Cour de Rome, en cette matiere. Sa parole ſeule vaut tous les Regiſtres, qu'il eſt d'ailleurs aiſé de conſulter.

Du preſent que l'on fait à la Sacriſtie de S. Pierre.

La magnificence avec laquelle on pare l'Egliſe de S. Pierre, entraine néceſſairement une grande dépenſe. Outre celle là que l'on diminue par la jonction de plaſieurs Saints, il y en a une autre reglée par Alexandre VII. Elle conſiſtoit ſuivant ſon Decret, en fourniture d'ornemens du prix de cinq cens Ducats d'or, pour une Beatification, & de mille pour une Canoniſation. Le même Pape conſentit qu'on donnât l'argent au lieu d'ornemens d'Egliſe. C'eſt ce qui ſe pratique aujour d'hui, & cet argent eſt fidelement employé aux uſages de la Sacriſtie. L'équité de ce payement eſt parfaitement connuë de ceux qui ſçavent que la *Menſe Capitulaire* eſt fort obérée.

Des Etrenes.

Ce ſont des préſens que l'on fait a quelques Officiers néceſſaires. On donne à l'Avocat Conſiſtorial cent *Centuſſes*, qui ſe partagent entre le corps des Avocats Conſiſtoriaux. L'Orateur a une plus grande part. On en donne aux Maitres des Ceremonies, au Prélat Secretaire des Brefs; au Prélat Secretaire du ſacré College; au Prélat qui écrit la Bulle, aux Officiers de la Maiſon du Pape. La Congregation modere ces préſens quand on s'adreſſe a elle. Le Cardinal Lambertini avoit ſoin d'y tenir la main, l'orſqu'il étoit en fonction. Il faiſoit éconduire les demandeurs à qui il n'étoit rien dû. On donnoit des habits à quelques Officiers & *familiari* du Pape, afin de rendre la cérémonie plus auguſte. C'étoit un uſage qui fut dépuis reſtraint en cette maniere. Un Calice d'argent au Maître de Chambre. Un autre au Maitre du ſacré Palais. Des habits d'Office aux *Cubiculari*, au Secretaire de la Congregation, au Promoteur de la Foi, & à quelques Maitres de Cérémonies. La depenſe des habits a été enfin reduite par Clement XI. a un ſeul pour chaque Officiers, quand même il y a pluſieurs Saints enſemble, & cela afin de borner la magnificence des *Poſtulateurs*; & de faire taire les mediſans.

De l'appareil de l'Egliſe.

Vaſte amphithéatre, Hiſtoire du Saint en tableaux, quantité prodigieuſe de cierges, Autel fait exprès, habits précieux pour la celebration de la Meſſe. Voilà en quoi conſiſte la dépenſe pour l'Egliſe & le Pape. Elle eſt reglée par la Congregation deſtinée à la moderation des frais.

Contribution per les dettes contractées au ſujet des tapiſſeries de l'Egliſe de S. Pierre.

Alexandre VII. fit la dépenſe de ces ſuperbes ornemens. Il endetta la Fabrique, & il ordonna en dédommagement, qu'à chaque Canoniſation l'on payeroit ſix mille *Centuſſes* de Monnoye Romaine. La Fabrique fut bientôt dédommagée. Ainſi quoique les ornemens ne fuſſent pas auſſi complets qu'on le ſouhaitoit, les Papes remirent entierement cette ſomme, ou l'exigerent beaucoup moindre, c'eſt-a-dire, 4000. ou même 3000. *Centuſſes* pour être employés, en œuvres pies, par exemple, à la decoration des Egliſes. Cela s'eſt pratiqué fidelement.

Conclusion. 1. Ces dépenſes ſont nécesſaires. Cela eſt viſible par l'importance de l'affaire, & des précautions incroyables qu'on prend pour la porter à ſa perfection. 2. Les Papes ont retranché, autant qu'il a été poſſible, les frais ſuperflus. 3. La plupart des threſors deſtinés à l'affaire en queſtion ſont les fruits

(a) *Centuſſes*, ſignifie ici cent ſols *de Monnoye Romaine*. C'eſt en ce ſens qu'il faut prendre ce mot dans la ſuite. L'on n'en fait point la reduction, de peur de ſe tromper au Change qui varie. Obſervez la meme choſe pour les *Ducats d'or*. Il faut les ſupputer ſur le taux preſent de *la Monnoye Romaine*.

fruits des aumônes : la pietè des Fideles, (& des Romains en particulier) y fournir. 4. Il faut faire attention qu'on depenſa pour la Canoniſation de Saint Bonaventure 27000. Ducats d'or. Pour celle de S. Leopold 25. milla. Pour celle de S. François de Sales 31903. *Centuſſes*, de Mounoye Romaine : & que depuis la rèformation d'Innocant XI. & de ſes Succeſſeurs, la ſomme n'excede gueres 14000. *Centuſſes*, quoiqu'il y ait pluſieurs Saint enſemble.

Le dernier chapitre (XLVII.) traite des *Monts*, ſoit ceux qu'on appelle *Loca montium*, ſoit celui qui eſt proprement dit, *le Mont de Pieté*, e tout par rapport aux Beatifications & aux Canoniſations. Il agite encore quelques queſtions de cas de conſcience & de droit dont la reſolution prouve de plus en plus le dèſintereſſement de l'Etat Eccleſiaſtique ſur le ſujet, dont nous avons parlè. Comme ces ſortes de diſcuſſions ne peuvent ètre abregees, nous nous contentons d'exhorter les Connoiſſeurs en pareille matiere à lire le Livre, & à juger. Le Cardinal vit, & il expoſe ſans crainte ſon Ouvrage à la critique des Peuples Chrètiens.

JUDICIUM III.

ITALICUM

Ex Observationibus litterariis Veronæ editis.

Tom. V. Art. II.

De Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione.

DI queſta grand' Opera, da quattro tomi in foglio compreſa, il primo de' quali uſcì nel 1734. ecco il termine, e il compimento : parleremo però qui di tutti e quattro. Autore n' è l'Eminentiſſimo Cardinale Proſpero Lambertini Arciveſcovo di Bologna. Senza leggere queſti volumi, niuno s'indurrebbe a credere, quanta dottrina, quanto ſtudio, e quanto ſapere in eſſi contengaſi. Chi crederebbe mai, che in così fatto argomento tanta parte non ſolamente di Giuriſprudenza, e d'Iſtoria Eccleſiaſtica, e di Controverſie, ma di Filoſofia, e d' ogni ſpecie di profana lettere venga e cadere ? Che infinità di libri, e d'Autori d' ogni genere, che ſceltezza di documenti, qual notizia e de' moderni, e degli antichi, qual varietà di queſtioni, quali ſugoſi riſtretti delle contrarie opinioni, e de' fatti ? In tal materie niun altro per verità potea mai eſſer così pienamente informato, poichè il noſtro Autore, oltre agli uſizj importantiſſimi per molto tempo ſoſtenuti in Roma di Avvocato Conciſtoriale, di Conſultore della Congregazione de' Riti, di Segretario della Congregazione del Concilio, e altri ſimili, fu per lo ſpazio di vent' anni Promotor della Fede, al quale debbono eſſer comunicati tutti i proceſſi di queſto genere in forma autentica, e il quale è tenuto ad opporre, e a promuovere tutte le poſſibili difficoltà in gius, e in fatto. Tutto quello adunque, che in queſt' Opera ſi tratta, e ſi eſpone, è fondato in verità ſicura, e vi riluca per entro ſempre la prudenza, la pietà, l'oneſtà, la ſincerità, e ſi può dire anche la nobiltà del ſangue dell'Autor ſuo. Quanto deſiderabil ſarebbe, che chi vive fuor della comunion Cattolica, ſi prendeſſe l' incommodo di ſcorrere queſti volumi, e di vedere, quanto diverſa in fatti ſia le condotta de' ſacri tribunali di Roma da quello, che vien diſſeminato, e con quanta circoſpezione, e rigore, e quanto lontano de motivi politici, e d' intereſſe in tal propoſito ſi proceda.

Nel principio del primo tomo ſi annoverano tutti quelli, che di tal materia hanno ſcritto. Appreſſo ſi moſtra quanto a torto la Canonizatione venga per alcuni dedotta dall' Apoteoſi de' Gentili. Si tratta dell'antica diſciplina nel culto de' Martiri, del raccoglier gli atti loro, e del comunicare così fatte notizie per via di lettere Circolari. Si paſſa al culto de' Confeſſori, dove cade menzione del rito de' Mozarabi. Per dar culto publico ed univerſale nella Chieſa è ſempre ſtata fin da' primi tempi neceſſaria l'approvazione, e l' autorità de' ſommi Pontefici. Dopo l'uccisione di S. Vigilio Veſcovo di Trento del quarto ſecolo, *Geſta Beatiſſ. Martyris, ut moris erat, urbis Romæ Epiſcopo tranſmiſſa ſunt, ut ſacris Martyrum memorialibus inderentur*. Vien moſtrandoſi di tempo in tempo, come l' autorità di canonizare fu ſempre de i ſoli Papi, i quali alle volte ciò fecero in pieni Concilj, ed alle volte ſenza niſſun Concilio, ma ſempre con diligentiſſime perquiſizioni. Confermaſi da ciò a maraviglia quanto nel precedente Articolo ſi è dimoſtrato : e le fatti comparazione ſi apporta qui dell' uſo Pontificio nel condannar l'ereſie, quali, dice il Thomaſſin, ora furon condannare *con Sinodi, ora ſenza Sinodi*, ma ſempre con l'approvazione, e conſenſo della Chieſa principale, *cujus unius jus erat confirmare, & promulgare, quod omnes Eccleſiæ ſequerentur*. E

coſì il Duval altro egregio Dottor Franceſe: *molti Pontefici varj errori condannarono ſenza alcun Concilio generale*: e in fatti niſſun Concilio generale ſi ragunò ne' primi tre ſecoli, ne' quali ereticali errori non mancarono, condannati da i Papi, e aboliti. Si tocca poi quanto vane ſiano le oppoſizioni, che a tale inſtituto Cattolico fanno gli Eretici, a che diede principio Vicleffo, e quanti ſieno i vantaggi, che la Chieſa, e la pietà Criſtiana ne tirae.

Le cauſe di queſto genere ſi conſiderano come graviſſime, e con ſomma peſatezza, e cautela, e con l' opera d' una ſcelriſſima Congregazione detta de' Riti, e non ſenza molto ſtudio di Cardinali, di Prelati, e di dotti Conſultori è inſtituito che ſi conducano. Trattaſi qui di tutto queſto partitamente, e ſi mette innanzi l' ordine che ſi tiene, con le varie profeſſioni che vi hanno parte, e tutto ſi compara co' modi antichi, e con gl' iſtituti anteriori. Du Bellay, e Bodino attribuiſcono al Cardinal Beſſarione un detto, che offende la ſicurezza delle Canonizzazioni; ma il noſtro Autore moſtra con più ragioni, che a quel degno Cardinale l' attribuiſcono falſamente. Principalmente il ſommo Pontefice fa orazione e ordina anche ad altri di orare, perchè Dio l'illumini a ſcoprire il vero. Gli eſami, e le pruove due punti ſi prefiggono: di rilevare nel Servo di Dio le tre virtù Teologali, e le quattro Cardinali in grado eroico: e di rilevar poi con ſicurezza almeno due miracoli per la Beatificazione, e due altri per la Canonizazione. Con la prima ſi permette il culto a qualche città, o provincia, o famiglia religioſa, con la ſeconda il culto s' impone, e ſi ordina a i Fedeli tutti. Parlaſi a lungo della ſerie degli Atti, e del modo nelle cauſe di vario genere, e delle ſolennità, e d'ogni circoſtanza. E' da vedere nel capo 40. ciò che ſia da tenere circa la venerazione, che è ſtato preteſo doverſi preſtare verſo Lucifero Calaguritano, e verſo Raimondo Lullo.

Ma perchè s'introduſſe una ſpezie di *Canonizazione equivalente*, che avviene quando il Papa approva, e comanda, che ſi continui il culto di qualche Santo, ſopra il quale non furon fatte le diſcuſſioni ch' ora ſi praticano, ma che ſe ne trova in poſſeſſo antico, e le virtù, e miracoli del quale da Storici autorevoli, e degni di fede ſi atteſtano, e da continuata fama ſi confermano, anche di queſte ragionaſi. Lungo catalogo ſi propone de' Santi in tal modo canonizati, e ſi fa vedere con quanta ragione, e con quanta ſicurezza ne foſſero. E' tra queſti il Pontefice S. Gregorio ſettimo. La ſua vita ſcritta non più di 45. anni dopo la morte, è inſerita con l'altre da' Bollandiſti, e tra gli Atti de' Santi Benedettini. Più Scrittori gravi di que' tempi Italiani, e Oltramontani de' ſuoi miracoli fanno fede avanti e dopo morte operati. Vegganſi nel capo 42. nuove notizie in tal propoſito, e nuovi lumi. E vegganſi ne' ſuſſeguenti le varie ſentenze, e la più ſana dottrina intorno all' infallibilità del giudizio nelle Canonizazioni: tutta queſta parte è da ſtudiare con particolar attenzione, e maſſimamente dove con ottimi fondamenti ſi moſtra che la proteſta fatta altre volte da alcuni Pontefici di non intendere canonizando di far contra la Fede, nè contra la Chieſa cattolica, altro non era, che una preghiera a Dio, perchè non permetteſſe, che in queſto prendeſſero errore; onde il Cardinale Oſtienſe, da cui preſe chi quella proteſta riferiſce, ſpiega, che il Papa recitato il proceſſo, ordinava al popolo di orare, *quod Deus non permittat ipſum errare in hoc negotio*. Negli ultimi capi ſi vede la qualità, e le ragioni, e inſieme la giuſtificazione delle ſpeſe, che nelle Canonizazioni occorrono.

Il ſecondo volume tratta legalmente della facoltà degli Ordinarj in così fatti proceſſi, e dell' antico rito in ciò, e del modo loro, e ſe alle volte con eſſi ſoli ſi poſſa devenire alle Canonizazioni. Tratta del Culto, e del *non Culto*, de i decreti ſopra ciò emanati, e d'alcune queſtioni per le Reliquie, e per le Immagini. Si paſſa al *Caſo eccettuato* per li Decreti di Urbano ottavo, e al modo di provare il Culto centenario. Molta materia ſomminiſtra l'eſame dell' Opere, quando chi ſi propone da canonizare n' abbia ſcritte; molta la *Segnatura della Commiſſione*, cioè la ſupplica del Poſtulante preſentata, e dal Papa ſoſcritta, acciocchè la Congregazione proceda; molta le pruove della fama, la validità degli Atti, le *Lettere Remiſſoriali*, *e Compulſoriali*, *l' eſame de' teſtimonj*, *il giuramento*, e molt' altre circoſtanze.

Nel terzo volume tratta l'Autore di propoſito delle Pruove e del Martirio, delle Virtù, e delle Grazie gratis date. S'incomincia da' teſtimonj, e ſette capi intorno ad eſſi ſi ſpendono. Per tre altri ſi eſamina qual fede ſi debba alle Storie; dove parlando della forza dell' argomento negativo, tocca la ridicola novella della Papeſſa Giovanna, che ſi ſuol' addurre per eſempio del negativo miſto di poſitivo; perchè ſi dice: Scrittor niuno avanti Martin Polono fece menzione di tal favola; ecco il negativo: anzi tutti gli autori coevi dopo Leone IV. mettono Benedetto III. ecco il poſitivo. Nè però é da dire, che a Martino Polono ſia da aſcrivere tal'impoſtura, anzi nè pure a Mariano Scoto, poichè gli eſemplari antichi e puri dell' opere loro non ne fan motto; ma ſolamente gli adulterati da Eretici poſteriori. A propoſito dell' affermare, che fanno alle volte francamente gli Scrittori, ricorda il Launojo, che attribuì a Vincenzo Bellovacenſe la Somma di S. Tommaſo a motivo che Clemente VI. non la rammenti, dove recita il catalogo dell' Opere ſue, quando il P. Echard fece vedere, che la rammenta beniſſimo, e con l'altre l'annovera.

Entraſi poi a trattar del Martirio, e delle molte circoſtanze che ſi richieggono, perchè ſia tale. Indi ſi paſſa alle Virtù, e a dichiarare quando ciaſcuna delle Teologali, e delle Cardinali, e così delle ſubordinate, poſſa dirſi eroica. Viene appreſſo l'Orazione tanto neceſſaria ne' ſervi del Signore, e le ſue varie ſpezie, e i varj gradi della mentale. Così la frequenza de' Sacramenti, neceſſaria aſſolutamente per provar Santità. Dall'antica diſciplina, e dagli eſempi, e dalle dottrine che a queſto propoſito ſi recano, ben ſi può imparare, e riflettere, quanto empio ſia, e quanto contrario agl'inſtituti Criſtiani l' artificio di que' falſi Sacerdoti, e di que' Parochi, che celando il Calviniſmo nel cuore, e avendo preſo per preteſto i mal preteſi errori della ſanta Bolla *Unigenitus* per diſſeminarlo, hanno in qualche paeſe introdotto di differir ſempre l'aſſoluzione a chi ſi confeſſa, e di far con queſto inſenſibilmente diſmettere l' uſo di confeſſarſi, e comunicarſi; aſſerendo ancora, che ciò non ſia neceſ-

Digitized by Google

ceſſario, e che troppo ci vuole per eſſer degni di tanto; e ſpacciando per Santo taluno, che non ſi comunicava nè pur la Paſqua, e nè pur lo fece in morte; con che nuovo ſiſtema di cattolica religione ſi fonda, attribuendo i peccati mortali a umiltà, e avendo con tal ſegreto maneggio ridotte in una gran Città le comunioni Paſcali a ſcemare in qualche Parochia per la metà, e in alcun' altra per due terzi. Tale è la condotta di coloro, che ſi vogliono far credere diſenſori della divina Grazia, mentre tentano d'abolire que' Sacramenti, col mezzo de' quali abbiamo dalla ſana Teologia, che la miſericordia divina principalmente conferiſce la Grazia.

Ove ſi parla delle penitenze, e macerazioni del corpo, è raccolto in breve quanto è ſtato ſcritto ſopra l'uſo delle diſcipline, e del batterſi. Ma non breve è il trattato delle avverſità, e tribolazioni, e del modo con cui debbano tolerarſi. E perchè obblighi diverſi ſono addoſſati agli varj ſtati, avverte l'Autore, a quali coſe debba farſi particolar' oſſervazione, quando il proceſſo corre ſopra chi ſoſtenne eccleſiaſtiche dignità, o foſſe Pontificia, o Cardinalizia, o Veſcovale, o di minor grado; ed anche ſopra Principi temporali, overo altri ſecolari che furono ammogliati, o che viſſero in altro ſtato. Grand' eſame dee ſopra tutto farſi intorno alla morte di ciaſcheduno, ed a quanto è avvenuto in eſſa. Belle dottrine ſi adducono per occaſione de' peccati, che nelle vite de' Santi s'incontrano; e così nell' eſaminare, ſe a vanagloria poſſano riferirſi alcuni detti loro, e come debbano riceverſi quelle ſtraordinarie azioni, che a particolare impulſo ſi riferiſcono. Trattaſi poi ampiamente delle molte e differenti Grazie, che ſi chiamano gratis date, e fino a qual ſegno debba ſopra di eſſe farſi conſiderazione nella propoſta materia. Così dicaſi delle viſioni, delle apparizioni, e delle rivelazioni. Moſtra l'Autore con quanta cautela in tutte queſte coſe ſi ſoglia procedere, e quante circoſtanze ſi ricerchino, perchè di queſte nelle Canonizzazioni ſi poſſa far' uſo.

L'ultimo tomo ſi divide in due parti, e la prima tratta de' Miracoli. Spinoſa gli negò tutti, adducendo, che ſe ſi pervertiſſero le leggi della natura, verrebbe a farſi contra i decreti di Dio, e verrebbe a farſi Dio mutabile, ed incoſtante: ma il miſero non compreſe, che con tal ſua dottrina ſi verrebbe a far Dio di ente libero ente neceſſario, e di Signore della natura ſervo di eſſa; e non compreſe, che non per queſto ſi fa Dio incoſtante, poichè fin da quando ſtabilì le leggi della natura, ſtabilì ancora di alterarle per ſua maggior gloria qualche volta. Unicamente Iddio, come cauſa efficiente, può far veri miracoli, e non già i Santi, nè gli Angeli; ma i Santi gli fanno come inſtrumenti dell' Onnipotenza divina, e come cauſe ſecondarie, e morali. Tratta l' Eminentiſſ. Autore a lungo de' fatti maraviglioſi operati da Demonj, che ſi hanno nella ſacra Scrittura, e de' preteſi miracoli de' Gentili, e del modo di diſtinguere i falſi da i veri: poſcia della neceſſità de' miracoli per le Canonizzazioni, e del numero, e qualità di eſſi che ſi ricerca.

Eſſendo pochi anni fa dal partito de' Gianſeniſti ſtato eccitato e finto un diluvio di miracoli in Francia, attribuiti a un certo Diacono, ch' era morto Appellante, e ch' era ſtato de' più avverſi alla condanna del Queſnel; ed eſſendo uſciti infiniti libercoli, e fogli, per imprimere il volgo di mille falſità in tal propoſito, non mancarono in quel dotto Regno ſoggetti di vaglia, che ſcriveſſero per diſgombrar tanto errore, e per illuminare ognuno del vero. Si ſegnalarono tra gli altri l'Arciveſcovo di Parigi ne' ſuoi *Editti*, il Veſcovo di Marſiglia nel *Diſcorſo ſopra i miracoli*, e l'autor delle *Lettere Theologiche*, ma ſopra tutti Monſignor Languet Arciveſcovo di Sens nella ſua *Iſtruzion Paſtorale* ſtampata in Parigi l' anno 1734. Ora dalle ſcritture di queſti il noſtro Autore prende, e riferiſce lunghi pezzi di dettato, co' quali pienamente conferma ciò, che avea ſtabilito intorno alle condizioni, che i veri miracoli debbono avere, e ſpezialmente intorno alla cauſa finale. Sarà veramente incredibile ne' ſecoli avvenire, che poteſſero regnare, e acquiſtar tanta voga racconti così ſtravaganti, e così bizarri, ſecondo i quali continue maraviglie avvenivano non per riſanare, ma per far' ammalare, e per far patire da un momento all' altro convulſioni orribili, quali però partecipavano più del Comico che del Tragico.

Entra poi l' Autore nel minuto eſame delle circoſtanze, quali debono accompagnare un riſanamento, perchè poſſa aſſerirſi miracoloſo, e va ſcorrendo di capo in capo i principali morbi, di ciaſcheduno ragionando fiſicamente, e con le autorità de' Medici, e de' Filoſofi più rinomati così noſtri come ſtranieri; e tutto accompagnando con le Storie ſacre e profane, e con caſi avvenuti, ne' quali ſpeſſo ciò che il comune della gente credea miracolo, dalla ſacra Congregazione profondamente ſpeculando ſi è ritrovato non eſſere, o non poterſi per tale affermare. Trattaſi ancora de' miracoli avvenuti, o preteſi ſopra gli elementi, e ne' corpi inanimati, ove occaſionalmente ſi parla dell'origine de' fonti, delle Comete, e di più altre coſe. I ſudori ſtrani, le lagrime ſanguigne, i raggi al volto, le mutazioni interne, il diſcacciamento de' maligni ſpiriti, le qualità inſolite de' cadaveri, tutto a fondo ſi eſamina. E' notabile, che l'incorruzione non ſi conſidera nelle Canonizzazioni per miracoloſa, quando i corpi ſon diſeccati, e inariditi, nel qual modo moltiſſimi ſi trovano conſervati naturalmente; ma ſolamente, quando le parti ſon conſiſtenti, morbide e fleſſibili. Il penultimo capo ſi aggira ſopra le Apparizioni, e l' ultimo lungamente ed eruditamente ſopra le forze dell'immaginativa, che ſon mirabili, e dalle quali effetti ſtimati miracoloſi ben ſovente produconſi.

Nella ſeconda Parte ſi tratta prima del concedere Uffizio, e Meſſa, che ſi fa nelle Beatificazioni, anche per ragion di culto immemorabile, e del concederlo per ragion di Reliquie inſigni ſcoperte, dove a lungo ſi ragiona del Sangue che da molti ſecoli ſi venera in Mantova, e d'altre Reliquie; così della tradizione, che S. Giacopo andaſſe a predicar nella Spagna, e d'altre queſtioni e di varj fatti, che a queſta materia appartengono. Più decreti ci ſono per gli Uffizj proprj, richieſti da famiglie religioſe, o da paeſi. Dell' inſtituzione del Roſario conchiude, che a San Domenico debba attribuirſi. Difende con forti autorità, e ragioni la verità, e ragioni la verità, e la ſantità della ſtanza di Maria Vergine, che ſi venera a Loreto. Parla de' titoli d'Apoſtolo, o di Dottore, e di Martire dati ad alcuni Santi. Nel capo duodecimo ſi tocca la diſputa, che corſe ſopra una parola de' libri di S. Ilario, cioè, s'egli veramente ſcriveſſe *adoratur*, overo *adoptatur*, ſopra di che veggaſi la Prefazione all' edition Veroneſe di quel ſanto Padre.

La

Digitized by Google

La conceſſione dell'Uffizio nella Chieſa univerſalmente porta ſaco, che tale Uffiaio e' inſeriſca nel Breviario Romano; opportanamente però l'Eminentiſs. noſtro Autore ſoggianſe in breva l'iſtoria di eſſo, e della correzioni per ordine da' Pontefici più volte fattevi. Non ſi dee per certo temeriarlamente, e ſeoza morivi gravi rigettare la ſua autorità, ma per altro ne' fatti ſtoriai non ſi ha obbligo d' acaettare quanto vi ſi narre. Il Cerdinala Orſini, ch' è poi ſtato Benedetto XIII. trettando della traslazione a Roma delle Reliquie di S. Bartolomeo, ſcriſſe, *maxima quidem auctoritatis eſſe Breviarium Romanum in iis, quæ per ſe ad cultum Eccleſiaſticum attinent, minoris tamen ponderis eſſe in privatis factis aut geſtis, quæ in vita Sanctorum ex occaſione referuntur*. Per tacer d'altro, falſa è per certo la cadata di S. Marcellino Papa, a fittizio il Concilio di Sinueſſa, che nelle Lezioni ſi mentoveno. Dopo alcune oſſervazioni ſopra l'elezione de'Santi tutelari delle Città, ſi paſſa al Romano Martirologio, e con tutte erudizione di eſſo, e degli altri Martirologj ſi tratte. Anche di coteſto piu correzioni ordinarono i Papi, nè la Sede Apoſtolica tiene d' infallibil verità quanto in eſſo ſi contiene, nè vieta, che ſi ricorra, qualch' altre emendazione ſuggerendo; ſiccome eppunto anche della collezion de' Canoni fatta da Graziano può dirſi. Del regiſtrare i nomi nel Martirologio, dell'ammettergli nelle Litanie, dalle Immagini, a di più avvertenze intorno ad eſſe, delle traslazioni de' corpi ſanti, dell'identità di eſſi, e d'altre Reliquie, del modo ancore con che debbono cuſtodirſi, diligenti perquiſizioni ſi fanno. Molte e molta ſon'le cautele, ſeoza delle quali non ſi giudiceno di Martiri i corpi ritroveti nelle catecombe. Non dovea terminar l'Opera ſanza trattare del culto de i Santi del Teſtamento vecchio, e degli Angeli, dopo di che nell' ultimo capo molte richieſte ſi annovereno fatte più volte alla Congregazion de' riti, e non mai ammeſſe.

Queſta voluminoſa, e dotta fatica viene impreziofita ancora da molti documenti originali di vario genere, che ci ſono ſparſi per entro, o regiſtrati nel fin de' tomi, e da pezzi d'opera inedite, che più volte ſi adducono. Bella Diſſertazione è nell' ultimo degli Academici dell' Iſtituto delle Scienze di Bologna, ſe ſia poſſibile naturalmente il digiuno di meſi, e d' anni.

TRIA

Digitized by Google

TRIA ALIA JUDICIA
SUPERIORIBUS ADJECTA
IN HAC TERTIA OMNIUM OPERUM
SS. D. N. BENDICTI XIV. EDITIONE.

JUDICIUM I. HISPANUM.

Ex Bibliographia Critica , Sacra , Et profana Tom. III. littera P. pag. 519. *Matriti anno* 1740. *Authore Reverendiſſimo P. Fr. Michaele a S. Joſeph Ordinis PP. Excalceatorum in tota Hiſpania Sanctiſſimæ Trinitatis Redemtionis Captivorum Generali &c. &c.*

PROSPER DE LAMBERTINIS , quem nominare laudare eſt , Italus , Patricia atque ſplendida familia Bononiæ natus , novum Patriæ ſuæ decus , Romanæ quondam Curiæ Os , Ingenium & Eruditio , ex Epiſcopo Anconitano S. R. E. Cardinalis titulo S. Crucis in Jeruſalem & Archiepiſcopus Bononienſis renunciatus , præter *Paſtorales Intimationes* , quibus gregem ſuum tamquam ſaluberrimo doctrinæ pabulo alere & Chriſto nutrire ſtuduit , edidit non ita pridem Opus mole magnum , perfectione vero maximum & in ſuo genere vere ſummum *De Servorum Dei Beatificatione & Beatorum Canonizatione* , 4. libris ac totidem magnis voluminibus in fol. comprehenſum , cum variis *Appendicibus & Additionibus* . Univerſum Opus Bononiæ excuſum eſt formis Typographiæ Archiepiſcopalis . I. volumen prodiit an. 1734. II. 1735. III. 1737. IV. 1738.

Eminentiſſimus Author , cujus eximiam erga me benevolentiam , & collata mihi Ordinique meo beneficia , dulcis quidem ac numquam moritura excolit memoria , in limine abſolutiſſimi Operis ſyllabum præmittit Authorum tum Theologorum , tum Juriſconſultorum , tum etiam ceterorum , qui Tractatus ſcripſerunt de Beatificatione & Canonizatione Sanctorum , & priori loco meminit cujuſdam Theologi Anonymi , quem Opus ſuum exaraſſe , ac Vincentio Lauræo Cardinali Montis Regalis nuncupaſſe refert , an. 1592. nempè antè ceteros alios Theologos , qui de eo argumento diſſeruerunt . Poſtquam vero recenſet ſingulos qui ſe præceſſerunt Scriptores, ingenue quidem admittit, imo & ſuſpicit editorum ab aliis Scriptorum diligentiam , eruditionem , doctrinam , utilitatem ; atque adeo , ab iis plura , eaque maxima commoda in ſuum hunc tractatum derivata eſſe , ultro confitetur . Multa nihilominus ſapientiſſimi Cardinalis animum movere potuerunt , ut rem a multis tractatam , plenius , accuratius , ac plane exactiſsimè retractaret . I. ſiquidem poſt excuſa *Acta SS. Bollandiana* , plurima quæ in Archivis latebant , in hanc emerſere lucem , iiſque plurimum præſens materia diteſcit & illuſtratur . Deindè , cum Egregius Author Advocati Conſiſtorialis munere per 8. ferme annos & per 20. Fidei Promotoris officio , ſumma cum laude perfunctus fuerit , talem tantamque harum rerum cognitionem exhauſit , qualem quantamque nemini concedendam eſſe exiſtimem . Tanta eſt Viri Optimi ſolertia , cum judicii acumine & ſoliditate , indefeſſoque ſtudio conjuncta .

Liber I. capita complectitur 47. In hoc libro fuſe diſſeritur de differentiis Martyrum , & eorum cultu . De collectione Actorum martyrii , & eorum examine & Eccleſiaſtico ſuper illis judicio ; quod non ad quemcumque Epiſcopum , in cujus Diœceſi aliquis mortem ſuſtinuiſſet , & de quo quæreretur , an ſuſtinuiſſet pro Chriſto , ſpectaſſe ; ſed examen ad Primatem delatum fuiſſe , qui , adhibito Conſilio aliorum Epiſcoporum , decernebat quid de martyrio ſentiendum eſſet , Noſter admittit , uſum limitando cum Chriſtiano Lupo *ad IV. Concil. Rom. S. Leonis IX.* ad Eccleſiam Africanam , in qua hæc conſuetudo invaluerat , ut colligitur ex S. Auguſtini *Breviculo Collationum cum Donatiſtis* , *collat.* 3. cap. 13. namque in aliis Eccleſiis examen ad ſingulos in propriis reſpectivè territoriis Epiſcopos pertinebat , qui & de martyriis judicabant, & cultum Martyribus probatis decernebant , ut aperte liquet ex adductis à S. Gregorio Nyſſeno in *vita* S. Gregor. Taumaturgi , & à Sozomeno lib. 7. cap. 15. de S. Jo:Chryſoſtomo . Obſervat , Altaris erectionem in loco martyrii jam a primis Eccleſiæ ſæculis in uſu fuiſſe ; tum & ipſam Altare inſignitum *Menſæ* nomine : Unde *Menſa Cypriani* , ap. S. Aug. *ſerm.* 310. alias 113. dicebatur locus , in quo S. Martyr immolatus fuerat , quia ipſa immolatione ſua paraverat *Menſam* , in qua Sacrificium Dei, cui & ipſe oblatus eſt , offeratur . Probat ulterius Altarium uſum in honorem SS. Martyrum ex

Actis

Digitized by Google

Actis S. Patrocli ap. *Bolland.* ad d. 21. Januar. & ex Mabillon. *Muſæi Italici* Tom. I. pag. 250. de SS. MM. *Nicandro & Marciano*: cujus rei etiam Teſtem adducit Ammianum Marcellinum lib. 22. cap. 21. qui Chriſtianos carpit, quod Oratoria ſuper Corporibus Martyrum erigerent. Quo item honore Donatiſtas proſecutos eſſe ſuos Circumcelliones, quos Taurinus Comes, propter ſcelera ab ipſis patrata, authoritate publica occidi fecerat, notat ex Optati Milev. lib. 3. num. 4. & ex adductis à Card. Noriſio, Tom. 4. part. 2. cap. 2. Edit. Veron. an. 1722.

In cap. 4. ſermo à Noſtro inſtituitur de *Literis Encyclicis*, quibus Martyrum notitia in primis Æræ Chriſtianæ ſæculis, ab una ad alias Eccleſias tranſmittebatur, expreſſis in ipſis Literis Martyris nomine, mortis genere, tum & decreto in una Diœceſi Martyri cultu, ut, accedente aliorum Epiſcoporum approbatione, ad Diœceſes alias idem cultus extenderetur. De hujuſmodi Literis cum plura adnotaſſet Florentinius in *Admonit.* 2. de vetuſtioris Martyrologii vulgandi propoſito; & ex profeſſo egiſſet Franciſcus Dominicus Bencinas in peculiaribus *De Encyclicis Diſſertationibus*; potiora Emin. meus delibat, & in priſcæ conſuetudinis confirmationem obſervat, ne ipſum quidem Henricum Doduvellum, heterodoxum, qui Diſſertationem, incredulo homine dignam, *De paucitate Martyrum* vulgavit, auſum eſſe exploratiſſimæ veritati obſiſtere: unde palam agnoſcit, pro Catholicarum Eccleſiarum commercio, ſingulas Eccleſias ad exteras etiam Provincias conſuevisſe literas mittere, ut in illis Martyrum Natale celebraretur. Nonnullas quoque ex ejuſmodi Encyclicis ad nos uſque perveniſſe teſtatur. Tales Noſtro ſunt, illa Eccleſiæ Smyrnenſis de Martyrio S. Polycarpi; illa Eccleſiarum Viennenſis & Lugdunenſis de Martyrio S. Potini Epiſcopi, & alior. plurimor. Illa S. Dionyſii Alex. Epiſc. ad Fabiam Antioch. de Martyrio SS. Metræ, Apolloniæ, & alior. plurimor. Illa Eucherii Epiſcopi ad Salvium Epiſc. de Paſſione SS. Mauritii & Socior. Illa Theodori Epiſcopi Iconii de Martyrio S. Cyrici, & ejus matris Julittæ; Illa Eccleſiæ Gothicæ de Martyrio S. Sabæ; Illa S. Vigilii Epiſc. Trident. ad Symplician. Epiſc. Mediolan. de Martyrio SS. Siſinii, Martini & Alexandri. Monet, Eccleſiam, quæ prior Epiſtolam de Paſsione alicujus Martyris accepiſſet, hanc aliis vicinioribus Eccleſiis, & iſtas aliis ſibi proximis communicaſſe: quod ſatis evidenter colligitur ex citata Smyrnenſis Eccleſiæ Epiſtola, quæ non ſolum Philomelienſi Eccleſiæ, verum etiam omnibus ubicumque terrarum Sanctæ & Catholicæ Eccleſiæ populis inſcribitur. Monet inſuper, ex Encyclicis originem duxiſſe Tabulas Eccleſiaſticas, quas *Faſtos* Tertullianus appellat in lib. *de Corona Militis*: atque a Faſtis deſumpta eſſe Kalendaria, Martyrologia, & Paſſionalia. Quo circa ſciendum eſt, eo Kalendaria à Martyrologiis differre, quod in illis eorum tantummodo Martyrum nomina indicentur, qui in ea Eccleſia, ad quam pertinebat Kalendarium, annua Feſtivitate celebrabantur; in iis vero ſeu Martyrologiis omnium Martyrum agones recenſentur, tametſi illorum memoriæ anniverſaria celebritate minime recolantur. Differentiam hanc Noſter exprimit verbis P. Antonii Pagii ad an. Chr. 64. num. 6 qui rem luculenter exponit. Cujus differentiæ ignoratio in cauſa fortaſſe fuerit Doduvello, ut pauco eſſe Veteres Martyres, & ipſe crediderit, & aliis perſuadere voluerit. Cum enim homo audax incidiſſet in Kalendarium Bucherianum, quod Martyrum Feſta Romanæ Eccleſiæ propria continet; nec ibi inveniſſet copioſam SS. Martyrum multitudinem, quam Fideles jure merito prædicamus; putavit, Eccleſiam non alios Martyres habuiſſe, niſi quos Romanum illud Kalendarium exhibet. At lapſum hæretici plene evincit Purpuratus noſter Scriptor, liquidoque oſtendit, in illo Kalendario Bucheriano, quod ad tempora Papæ Liberi ſeu ad medium Sæc. IV. refertur, illa tantum Martyrum nomina fuiſſe contenta, qui ſpeciali cultu Romæ colebantur: atque idcirco merito gloriari Virum doctum P. Joſephum Auguſtinum Orſi, Italum, in ſua *Diſſertat. Apolog. adverſ. Samuelem Baſnagium, pro SS. Perpetua, Felicitate & Sociis Martyribus*, his ſolis & Cypriano ex Martyribus exteris locum datum fuiſſe in Kalendario Bucheriano: quod Joſephus tribuendum jure exiſtimat præfatarum. Sanctarum famæ ac celebritati.

Ceterum, præter propriæ Eccleſiæ Kalendarium, Romam quoque habuiſſe Codicem alium ſeu Martyrologium, in quo penè omnium Martyrum diſtincta per dies ſingulos Paſſion. collecta nomina eſſent, & in quorum veneratione quotidianis diebus Miſſarum ſolemnia agerentur, teſtis eſt locupletiſſimus loco ſupra allegato idem S. Gregorius, cujus aſſertionis veritas, collecta undique eruditione, ſtrenue (inquit noſter Cardinalis) propugnatur ab Egregio Viro Ludovico Antonio Muratorio Tom. 2. *Anecdotorum erutorum ex Bibliotheca Ambroſiana*, & ex *Mediolanenſi Muſæo Septaliano*, ubi latitabat *Index* Oleorum Sanctorum Martyrum, quorum Corpora S. Gregorii M. temporibus Romæ quieſcebant. *Index* ſcriptus erat papyro Ægyptiaca.

Sed antequam tractationem de Literis Encyclicis Purpuratus Pater abſolvat, hoc potiſſimum omni argumentorum vi ſtatuit, nempe ab Eccleſia Romana, & a Summis Pontificibus admonitas fuiſſe ceteras ſibi ſubditas Eccleſias de pretioſa morte illorum, qui in Urbe ſanguinem pro Chriſto fundebant. Argumenta, quæ rem pleniſſime demonſtrent, deſumit ex *Actis S. Ignatii M.* quæ vel Ruinartii palato delicatiſſimo ſincera viſa ſunt; Tum & ex *Epiſtola* S. Cypriani, qui Clero Romano teſtatur, accepiſſe Literas per Clementium Hypodiaconum, quibus pleniſſime de glorioſo exitu S. Fabiani inſtructus fuit. Alia item his ſimilia cumulat locupletiſſima ejuſdem veritatis Teſtimonia.

In ejuſd. libri cap. 5. copioſe etiam de Confeſſoribus diſſeritur, de iis videlicet qui poſt virtutum heroicarum exercitium dum viverent, in pace mortui ſunt, morte eis a Tyranno Chriſti fidem aut virtutum profeſſionem perſequente nullatenus inflicta. Notat Dominus meus, Confeſſores, quos hoc ſenſu vocamus, clare agnoviſſe & eleganter prædicaſſe D. Cyprianum in Libro *De Zelo & Livore*, ubi deſcribit multiplices Servorum Dei congreſſiones, Triumphos & Coronas in pace reportatas. S. Iſidorus lib. 8. *Origin.* cap. 11. Confeſſores inter eos Martyres recenſet, qui, non in aperta Paſsione, ſed in occulta animi virtute, hoſtes vicerunt, & de ipſis triumpharunt. In eodem cap. luculentiſſime probat, Confeſſoribus publicum Eccleſiam Cultum non exhibuiſſe ante Sæculum Chriſti IV. ut docuit Innocentius III. lib. 3. *De Myſteriis Miſſæ*, cap. 10. cujus ſententiam Doctores communiter amplectuntur, nec ea ſatis fundate à nonnullis limitatur, ut bene Noſter oſtendit num. 8.

Ca-

Digitized by Google

Caput 6. eſt *de Eccleſiaſtico judicio requiſito, antequam Cultus Religioſus Confeſſoribus exhiberetur*. Aliquando Eccleſiæ judicium ſemper Cultum hujuſmodi præceſſiſſe, Noſter ex variis Juribus colligit, & imprimis laudat Decretum Concilii Agrippinenſis, apud Ivonem part. 3. *Decreti*, cap. 54. quod, niſi Epiſcopo probante, vetat novos Sanctos venerari. Item aliud Concilii Atrebatenſis, anni 1023. cap. 2. Docet inſuper, Confeſſorum Nomina deſcripta in Diptychis Sanctorum ejus Eccleſiæ, in qua feliciter in Domino mortui fuerant, & in qua poſt obitum Miraculis claruerant, delata horum omnium fama ſinceris teſtimoniis innixa ad alios Epiſcopos, admiſſa quoque fuiſſe ac deſcripta in Diptychis aliarum Eccleſiarum.

In cap. 7. Noſter, data opera, agit *de Interventu Authoritatis Summi Pontificis in Cultu decernendo erga Martyres & Confeſſores*. De hoc nonnulla in ſuperioribus opportune dixerat, laudaveratque Ven. Servi Dei Roberti Cardinalis Bellarmini ſententiam paucis quidem verbis, ſed luculenter expoſitam in *Diſſertatione* impreſſa ap. Pignatell. *Conſult.* 58. num. 16. & ſeqq. Tom. 5. Ibi Doctiſſimus Purpuratus, vindicans à ſiniſtra cujuſdam Galli interpretatione, quæ ſcripſerat in Opuſculo *de Sanctis*, lib. 1. cap. 8. ita inquit: (Integer igitur ſenſus verborum meorum hic eſt, eos Sanctos, qui colebantur in particularibus Locis Decreto particularium Epiſcoporum, cœpiſſe paulatim coli in Eccleſia univerſali, non certà aliqua Lege vel Decreto, ſed conſuetudine a Summis Pontificibus conſenſu tacito approbata.) Bellarmini doctrinam ab Epiſcopo Sarnello in ſua *Epiſt.* 35. Tom. 2. eſſe illuſtratam, monet ibi Dominus meus Cardinalis; qui rem hic ulteriori indagine diſcutiens, præcipuos Actus ſingillatim exponit, quibus memorata Papæ Authoritas intervenit. Primus reſpicit S. Vigilium Epiſcopum Tridentinum & Martyrem, cujus Paſſionis *Acta* ad Summum Pontificem tranſmiſſa ſunt, pro Cultu erga eumdem ſtatuendo. Secundus ad D. Jo. Chryſoſtomum attinet, conſtituique poteſt in *Epiſtola* Innocentii I. ap. Card. Baron. ad an. Chr. 407. in qua diſertis Papæ verbis Præſulis Sanctiſſimi felix exitus & æterna gloriæ Corona declarantur.

In capite VIII. afferuntur ulteriores probationes de ejuſdem interventu authoritatis, ſpecialiſque mentio fit de Canonizatione B. Udalrici, Epiſcopi Auguſtæ Vindelicorum, qui a Joanne XV. in Synodo Lateranenſi Sanctorum Catalogo adſcriptus fuit; quæ Canonizatio à peritioribus prima cenſetur, id teſtante Cardinali noſtro Doctiſſimo.

Caput IX. ad eandem pertinet materiam, & ibi proximiora noſtræ ætatis exempla illuſtrantur. Poſtremo loco ponitur Canonizatio B Birgittæ, quæ in Domino mortua eſt an. 1391. quæque bis canonizata dicitur, ſemel ſcilicet à Bonifacio IX. & iterum in Conſtantienſi Concilio à Joanne XXIII. Porro, hanc duplicem Birgittæ Canonizationem, quam ſchiſma tum maxime vigens dubiam reddere poſſet, tertia excepit à Martino V. celebrata, ut conſtat ex ejus *Conſtitutione*, quæ edita eſt Florentiæ poſt Concilium Conſtantienſe an. 1419. inveniturque impreſſa ante *Revelationes* S. Birgittæ. Circa Canonizationem S. Eliſabethæ Reginæ Portugalliæ, quæ anno Jubilæi 1625. à S. memor. Urbano VIII. ſolemniſſime peracta fuit, monet Dominus meus Cardinalis, ipſam Canonizationis Bullam nunquam fuiſſe expeditam; unde, ut ejus defectum ſuppleat, ad calcem hujus I. Tomi, exhibet Relationem de ejus Sanctitate & miraculis factam in Conſiſtorio ſecreto per Cardinalem à Monte, Sacri Collegii Decanum. Monet præterea, nullatenus ſubſiſtere, quod a nonnullis aſſeritur, nempè initia Beatificationis eſſe referenda ad Gregorium Papam X. qui conceſſit, ut corpus B. Lucchesii poſſet proceſſionaliter deferri; abſdubio enim Beatificationem hanc præceſſit illa Guilielmi Eremitæ à Malavalle in Tuſcia facta ab Alexandro III. de qua Noſter luculentiſſime.

In capite X. ſtabilitur Pontificia Authoritas extra Concilium, agiturque de jure beatificandi & canonizandi Summo tantum Romano Pontifici reſervato. Licet enim Romani Pontifices in plenariis Conciliis plurium Sanctorum Canonizationes celebraverint, ut Joannes XV. illam S. Udalrici: Leo IX. illam S. Gerardi: Innocentius II. illas Sanctorum Godehardi & Sturmis: & quamvis quidam Summi PP. non raro reſponderint, vitam & miracula Canonizandorum eſſe in Concilio Generali perpendenda antequam eorum fiat Relatio in Album Sanctorum, certum nihilominus eſſe videtur, etiam per illa ipſa tempora, plures Canonizationes fuiſſe factas extra Concilia, de quarum numero fuerunt illæ Sanctorum Vvolfangi & Erhardi à Leone IX. illæ duplicis Simeonis a Benedicto VIII. & Benedicto IX. illæ Sanctorum Petri Anagnini, & Angilramni à Paſchale II. illa Sancti Henrici Imperatoris ab Eugenio III. ac denique illæ Sanctorum Eduardi, Thomæ Cantuarienſis & Bernardi Abbatis ab Alexandro III. etiam ſine prævia Virtutum ac Miraculorum diſcuſſione in Concilio Generali alias facienda, legitime celebratæ. Sicut ergo quaſdam hæreſes Papæ in Conciliis damnarunt, quaſdam vero ſine Conciliis proſcripſerunt, eorumque proſcriptio, licet non Synodice facta, à tota Eccleſia fuit recepta, ut patet ex primis trecentis annis, quibus nulla unquam Concilia Generalia propter ingruentes perſecutiones coacta leguntur; cum tamen multæ in fide quæſtiones toto hoc tempore feliciter ſopitæ & determinatæ fuerint per Pontificum definitiones; ſic etiam non minus firmæ habitæ ſunt Canonizationes a Summis Pontificibus extra Concilia Generalia factæ, quam quæ peractæ fuerunt ab ipſis cum Synodali Declaratione, interventu ac ſuffragio. Egregia ſunt loca Duvallii & Thomaſſini in hujus veritatis confirmationem, à Sapientiſſimo Cardinali laudata.

In hoc capite ea quæſtio diſcutitur, an videlicet per Alexandri III. *Decretalem Audivimus*, quæ inſerta fuit Titulo 45. *De Reliq. & Venerat. Sanctor.* qua decernitur, nemini licere aliquem pro Sancto colere, aut publice venerari, abſque authoritate Romanæ Eccleſiæ, injunctum fuerit jus novum Sedi Apoſtolicæ reſervans privative quoad Primates & Epiſcopos & ceteros omnes; vel an jus hoc privativum fuerit ante prædictam *Decretalem* introductum, & antiquo uſu receptum? Monet in ea *Decretali* jus novum agnoſcere Bellarminum, Vvan-Eſpen, Mabillonium, Dacherium, Juniorem Pagium, Gravinam & Sauſſajum; contra vero nihil novi per eam conſtitui, judicare Gonzalez, Victorium, Authorem anonymum Tractatus *Canonizationis Sanctorum* ac Cardinalem Montis Regalis, Bivarium, Henſchenium & Papebrochium, qui in *Propylæo ad Acta Maji Diſſert.* XX. num 6. diſerte affirmat, Alexandri loquendi formam Decretum non facere, ſed factum & vulgo notum ſupponere: quod nos exiſtimamus omnino ſapienter eſſe dictum: fruſtra

enim quis quærat in ea *Decretali* novam reſervationem, quæ tunc primo inceperit, & deinceps generaliter invaluerit, cum nihil hujuſmodi Pontificia verba ſonent. Sapientiſſimus Cardinalis ſumma, qua pollet, perſpicuitate litem facile dirimit, & quid in hac ſalebroſa controverſia tuto tenendum ſit, magiſtraliter docet. Et primo, certum eſſe, inquit, nunquam Epiſcopos potuiſſe veras peragere Canonizationes, cum eæ eſſentialiter includant univerſale præceptum Eccleſiæ datum, quod à nemine ferri poteſt non habente juriſdictionis Eccleſiaſticæ plenitudinem. Secundo ait, non minus conſtare, Primates, Archiepiſcopos, aut Epiſcopos olim potuiſſe cultum publicum indulgere erga Martyres & Confeſſores in ſua Provincia aut Diœceſi, hoc eſt, illis Beatificationis honores concedere: atque id potuiſſe, etiam jure ſuo, & independenter a Romani Pontificis beneplacito. Tertio dicit, perſtitiſſe hanc Epiſcopalem juriſdictionem beatificandi jure proprio, nec advocata Summi Pontificis authoritate, uſque ad tempora Alexandri III. cujus etiam ætate plures Beatorum Corporum elevationes ſola Epiſcopali authoritate factæ leguntur, quarum plures hic recenſentur ex Molano in *Natalib. Sanctor. Belg.* ex Jacobo Meyero in *Annal. Flandr.* & ex aliis Actis authenticis. Ubi bene refellitur Baluzii opinio aſſerentis anno Domini 1112. authoritate Epiſcopali, canonizatum fuiſſe Odonem ſive Othonem, Urgellæ in Hiſpania Tarraconenſi Epiſcopum. Nam Diploma editum in *Marca Hiſpanica* nequaquam continet Decretum Canonizationis, imo nec Beatificationis Decretum; ſed ſolum Decretum de Feſto in honorem Odonis, ritu ſolito elevationis inter Beatos pridem relati, deinceps concelebrando.

In capite XI. privativum Papæ jus DD. aſſertionibus confirmatur, variæque propoſitiones ad rem illuſtrandam ſtatuuntur. Prima propoſitio eſt, quod hodie ita pertinet ad Summum Pontificem Dei Servos atque Beatos, in Beatorum & Sanctorum numerum referre, ut id interdictum ſit Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopis & Epiſcopis. Pro hac citantur præcipui de hac materia ſcribentes, nec ſcimus, aliquem Orthodoxum huic ſententiæ refragari. Secunda propoſitio eſt, neque id pertinere ad Sacrum Collegium Cardinalium, etiam Sede vacante, quod patet ex Textu in cap. *Ubi periculum, de Election.* in 6. & in Clementina, *Ne Romani*, *eodem Titulo*. Tertia propoſitio eſt, quod Legatus de Latere, ſuæ Legationis authoritate, devenire non poteſt ad actum Beatificationis aut Canonizationis, quemadmodum definitur ex Textu in cap. *Quod Tranſlationem de Offic. Legat.* Quarta propoſitio eſt, quod nec Beatificatio nec Canonizatio fieri poſſunt a Concilio Generali aut Provinciali, abſque interventu authoritatis Pontificiæ. Quinta propoſitio eſt, quod beatificare, & canonizare non pertinet ad Concilium Generale, etiamſi Sedes Apoſtolica vacet, cum in eo caſu Concilium, tametſi legitime coactum, tantummodo exequi valeat ea, quæ pro regimine Univerſalis Eccleſiæ ſunt executioni demandanda. Firmat hanc propoſitionem Eruditiſſimus Dominus meus Cardinalis inſignium Canoniſtarum & Theologorum ſuffragiis, calculiſque Virorum in Eccleſiaſticis Hiſtoriis peritiſſimorum, à quibus unanimi conſenſu probatur celebris Doctrina *Gloſſæ* in cap. *Glorioſus*, in verbo *Sedes Apoſtolica De Reliq. & Venerat. Sanctor.* in 6. Inter alios Scriptores allegatur Chriſtianus Lupus in *Notis ad Concil. General. & Provincial.* Tom. III. pag. 567. ubi, cum doctus Author aſſerit, quod ante Decretalem *Audivimus*, *quilibet Epiſcopus ſuum Sanctum ſolemniter canonizavit*, & quod in Africa non quibuslibet Epiſcopis, licet Provinciarum Primatibus, licuit canonizare, ſed quod eminens hæc facultas Primatiali Carthaginenſium Sedi fuit reſervata; intelligendus venit de Canonizatione particulari ſeu Beatificatione; nam, ſi loqui intelligatur de Canonizatione ſtrictè ſumpta, falſum eſt, hanc potuiſſe ſolemniter peragere Primatem Carthaginenſis Eccleſiæ.

Occaſione hujus juris Pontificii, quod inter potiſſima Sedis Apoſtolicæ jura cenſetur, hic etiam ſelectiora a Noſtro adducuntur circa Diſſertationem de Cauſis majoribus, pridem lucalenter tractatam à Lælio Jordano Epiſcopo Acernenſi, & à Joanne Gervaſio, quem conſtat in authoritatem Pontificiam parum fuiſſe propenſum

Quoniamvero nonnulla in authenticis Hiſtoriis occurrunt, quæ pugnare videntur cum negata Concilio Generali authoritate beatificandi & canonizandi, Noſter obſervat, Concilium Conſtantienſe Beatum Rocham minime beatificaſſe aut canonizaſſe, licet ei publicum Cultum exhibuerit: nec Martinum V. in eodem Concilio Petrum de Luxemburgo Beatorum catalogo adſcripſiſſe, quod poſtea fecit Clemens VII. legitimus Pontifex, die 9. Aprilis anni 1527. nec tandem Concilium ipſum Beatificationis honores indulſiſſe Nicolao Lincopenſi, Brinulpho Scarenſi, Epiſcopis, & Ingridi Moniali Sacri Ordinis Prædicatorum. Etenim præfatos Beatos nonniſi Martini V. Decreto legitime beatificatos novimus, ex adductis a P. Antonio Bremond in *Bullar. Ordin. Prædicator. pag. 543.*

In cap. XII. declaratur tanquam de fide vera Eccleſiæ poteſtas, quæ in Romano Pontifice pleniſſime reſidet ad Sanctos canonizandos, eaque cauſam & fundamentum habere dicitur in utilitate Sanctos in noſtris neceſſitatibus invocandi: atque hic ut notatu dignum, opportune obſervatur, tam apertam eſſe ac neceſſariam connexionem inter utrumque hoc Dogma Catholicum, ut eam agnoverit, alteroque profeſſus fuerit Joannes Dallæus, licet heterodoxus in Diſſert. *De objecto Cultus Religioſi* lib. 3. cap. 21. Porro Catholicam veritatem de Sanctorum invocatione Noſter luculentiſſime confirmat, perſpicuis utriuſque Paginæ teſtimoniis, & irrefragabilibus priſcorum Patrum ſententiis, nempe S. Irenæi libr. 5. *Contra Hæreſ.* poſt med. Origenis lib. 8. *Contr. Celſ.* S. Cypriani in *Epiſt. ad Cornel.* in Pameliana Editione ordine 57. S. Maximi Martyris in ejus *Actis* ap. Theodoricum Ruinart, ut ceteros omittamus, non ita antiquos, qui citati hic exhibentur.

In capite XIII. fuſe demonſtratur, congruere, expedire & utile eſſe Sanctorum Canonizationes aliquando peragere: nec fruſtra datam eſſe à Chriſto Eccleſiæ Sponſæ ſuæ poteſtatem Sanctos canonizandi, illiſque Cultum decernendi. Inde nonnullorum maleferiatorum hominum temeritas jure reprehenditur, qui, cum poteſtatem canonizandi negare non audeant, ejus tamen uſum ſatis inſipienter condemnant; ſive quia putant, novorum Sanctorum merita meritis antiquorum eſſe inferiora: ſive quia exiſtimant, modernorum Sanctorum interceſſionem utilem nobis non eſſe nec neceſſariam, cum veterum interceſſio abunde ſufficiat, ut

Deus

Digitized by Google

Deus preces noſtras exaudire dignetur, & etiam miracula pro nobis patrare velit: aut quia judicant, novorum Sanctorum acceſſione antiquorum Cultum imminui, fereque obſcurari; imo & ipſum Canonizationis actum per ſe ſublimiſſimum quodammodo contemptibilem reddi: denique, quia ſibi perſuadent, nonnullos his noſtris temporibus in Album Sanctorum referri, qui, licet virtutibus heroicis & Miraculis excelluerint, ſunt nihilominus inferiores aliis, qui majoribus virtutibus præditi fuerunt, vel ampliori Miraculorum dono a Deo inſigniti ſunt, de quorum relatione in Album Sanctorum nemo eſt, qui cogitet. Has pſeudo-Criticorum quorundam tricas & cavillationes, religioni pietatique non parum adverſantes, imo & ipſam fidem quodammodo imminuentes, invictis hic rationibus contexit ſapientiſſimus Dominus meus Cardinalis, illud ſapientiſſime urgens, quod *Chriſtus Jeſus heri & hodie ipſe & in æternum*, tam ſit nunc beneficus & magnificus Eccleſiæ ſuæ Sponſus, quam fuerit tranſactis retro ſæculis; nec minus velit amicos ſuos novos ab Eccleſia honorari quam antiquos: ipſi autem curam eſſe de amicis ſuis ſingularem; & cum ipſe ſolus ſpirituum menſurator ſit, & ſingulorum merita optime diſcernat, ejus quoque providentiæ eſt fidelium devotionem erga hunc potius Sanctum, quàm erga illum excitare, & per hoc hunc & non illum Sanctum illuſtrioris famæ in Eccleſia reddere, atque ita illum diſponere, ut prudentiſſime ipſi potius quam alii Beatificationis & Canonizationis deferantur honores.

Quod Canonizationum copia myſterium ipſum Canonizationis viliſcat, jam olim exiſtimarunt Henricus de Haſsia, Gerſonius, & Petrus de Alliaco in Tract. *De Reform. Eccleſ.* cap. 3. Verum, quæ Theologi iſti queruli, & nimium haud raro deferentes falſis hæreticorum lamentationibus & calumniis, in propriæ opinationis confirmationem adduxerunt, hic efficaciſſime refutantur. Et quoniam Ciſtercienſes & Carthuſiani in eadem fuiſſe aliquando ſententia videntur, qui non tam ſoliciti fuiſſe dicuntur, multos Sanctos ſuos patefacere, quam multos Sanctos facere; ſapientiſſime monet Dominus meus Cardinalis, in Ciſtercienſium & Carthuſianorum, & aliorum Solitariorum Cœnobiis multos Sanctos fuiſſe in eo, quod attinet ad Eccleſiam Triumphantem; paucos vero fuiſſe & eſſe, quoad Eccleſiam Militantem, in qua, ut quis canonizandus ſit, probatio eſt neceſſaria Virtutum in gradu heroico ex actibus exterioribus deducta, & plurium teſtium atteſtationibus innixa; quæ probatio difficilis eſt in Solitariis, uti cuique conſideranti patebit. Ex Carthuſianis quidem habemus Hugonem Epiſcopum Lincolnienſem, & Brunonem ejuſdem Sacri Ordinis Fundatorem, Sanctorum Faſtis ſolemniter adſcriptos. Sed Bruno per aliquot annos non ſemper in ſolitudine quaſi lucerna ſub modio latuit, ſed diu in publico refulſit, cum per aliquot annos conſiliis & doctrina Urbanum Papam II. quem auditorem habuerat, mirifice adjuvit, & Sanctimoniam ſuam notam fecit; in Hugone vero, quamvis Solitarii Virtutes latere debuerint, tamen notæ fuerunt virtutes muneris Epiſcopalis, quæ in eo fuerunt valde eximiæ. Præterea in introductione Cauſæ Canonizationis Beati Nicolai Albergati, ejuſdem Carthuſienſis Inſtituti alumni, & S. R. E. Cardinalis, ſapientiſſimus Scriptor noſter, qui tunc Fidei Promotoris Officio fungebatur, cenſuit Sanctitatis probationes fore deſumendas non tam ex geſtis in ſolitudine, quam ex patratis coram aliis, nempe in diuturna Eccleſiæ Bononienſis adminiſtratione, & in multiplicibus, quibus per univerſum Orbem functus fuit Legationibus.

In cap. XIV. tractatio inſtituitur de ſubjecto Canonizationum, ſive de iis qui canonizari poſſunt. Quia vero in hac parte variæ à Scriptoribus quæſtiones excitantur, quæ interdum ab ipſis non ſatis clare reſolvuntur, Noſter dubia ſingula aptiſſime proponit, & unicuique dubio congrua reſponſione ſatisfacit. Primo ergo cenſet, inutiliter à quibuſdam dubitari, an Sancti Veter. Teſtam. poſsint eſſe ſubjectum Canonizationis à Summo Pontifice celebrandæ, ſi agatur de his, quos Sanctos eſſe Deus in Scripturis ſuis hominibus manifeſtavit. Secundo, pueros in aqua & Spiritu Sancto regeneratos, & ante uſum rationis decedentes, non eſſe Canonizationis capaces, cum ii ſola Baptiſmali gratia obierint, nec virtutes per Baptiſmum illis infuſas nullatenus augere potuerint. Alioquin omnes pueri ſic decedentes, utpote in gratia æquales, unum & idem jus haberent ad Canonizationem. Tertio, pueros in odium Chriſti & ejus Fidei occiſos & ſanguinis Baptiſmo regeneratos, digne & congrue canonizari, ipſiſque Eccleſiaſticum Cultum jure exhiberi: quod certiſſimum eſſe nos docet traditio & uſus Eccleſiæ, quam traditionem hic Noſter luculentiſſime confirmat exemplo Sanctorum Innocentium; item Urbani, Prilidiani & Epolonii puerorum, qui tertio Eccleſiæ Sæculo una cum S. Babyla, Epiſcopo Antiocheno, Martyrio coronati ſunt; item Simeonis Tridentini pueri, cujus Miracula plena referuntur ex Jano Pyrrho, Pincio Mantuano ap. Bolland. ad d. 24. Martii, item Joannetti pueri, in odium Fidei à Judæis occiſi, incerto anno & die; denique Richardi, pueri Pariſini; Guilielmi, pueri Angli, & pueri quinque annorum Sancti Aretæ ſocii, ex *Martyrolog. Roman.* ad d. 24. Octobris. Nihilominus quædam difficultates circa adducta exempla occurrunt, quas candidiſſimum Scriptoris pectus nec diſſimulare aut occludere voluit, atque adeo ingenue animadvertit S. Babylæ hiſtoriam multis eſſe difficultatibus implicatam; tum quia nonnulli duos Babylas Martyres diſtinguunt; tum quia Euſebius Babylæ Antiocheno nullos deſignat ſocios. Tum demum, quia ſiqui fuerunt, omnes illi ad uſum rationis pervenerant, ut colligitur ex veteri MS. Ripatorii & Mombritii I. cap. 2. ap. Bolland. Simeonem Tridentinum puerum, non canonizatum, ſed ſolum beatificatum cenſet, vixque hunc titulum agnoſcit in Socio illo S. Aretæ, etiamſi includatur in narratione ejuſdem Martyrii.

Quarto cenſet, Sanctos, qui aliquando fuerunt, vel adhuc ſunt in Purgatorio, non canonizari, juxta ſenſum & uſum Eccleſiæ. Hinc videtur ut apocryphum rejicere illud, quod de S. Severino Epiſcopo Colonienſi narrat Petrus Damianus lib. 2. *Epiſtolar.* illum ſcilicet Purgatorii pœna mulctatum fuiſſe, eo quod horarum Canonicarum penſum intempeſtive & non per diſtincta ſpatia perſolverat. Et videtur quidem abſolute poſſibile, quod homo virtutum heroicitate præditus, & miraculorum gloria clarus, in leve aliquod peccatum incidat, eoque admiſſo illico moriatur: idque poſſe contingere, neceſſario fateri debent, qui putant, poſſe juſtos morte temporali a Deo puniri ob ſolum peccatum veniale. Ceterum, de homine ſic mortuo poſſet fortaſſis dubitari, an poſt ejus mortem, ad ipſius merita declaranda Deus miracula eſſet facturus; nam laudatus Lupus docere videtur, gratiam miraculorum

Digitized by Google

ſuſpenſam eſſe in iis juſtis, quorum animæ adhuc in Purgatorio detinentur. Quæ ratio, ſi vera ſit, ad ſummum probare poteſt, quod juſtus ille miracula non patraret, dum in Purgatorio pœnas lueret; benè tamen ea facere poſſet, poſtquam à peccato purgatus, æterna Beatitudine perfruitur. Etenim Paſchaſius ille Diaconus, qui teſte S. Gregorio M. lib. 4. *Dialogor.* cap. 40. fuit Vir maximæ Sanctitatis, & eo tempore mortuus eſt, quo per errorem Schiſmati favebat, in ipſo feretro per Dalmaticæ contactum Dæmoniacum liberavit: quo ex facto inferre licet, aut illum nunquam fuiſſe in Purgatorio, aut ſaltim tunc in eo non fuiſſe, cum illud miraculum patravit; vel denique verum non eſſe, non poſſe animas, cum actu purgantur, ſigna facere miraculorum.

Quidquid vero ſit de hujuſmodi dubiis ſpeculativis, in praxi ea Noſtro ſententia placere videtur, quæ docet, pertinere ad paternalem & amicabilem providentiam, quam Deus habet erga amicos ſuos maxime dilectos, ut in vitæ extremo, vel ab omni illos culpa præſervet, vel ſi quam forte admiſerant, non ipſos morti tradat, niſi condigna ſatisfactione præmiſſa. Unde, de juſtis ſpecialiter Deo dilectis accipienda eſſe, docet verba illa *Pſalmi*: *Cum dederit dilectis ſuis ſomnum, ecce hæreditas Domini filii merces fructus ventris.* Præterea, ad Canonizationem maxime inſpicitur glorioſus variiſque circumſtantiis nobilitatus Servi Dei exitus, quo vix ex hac vita migrare valeat, niſi qui recta in cœlum tendat. Mors enim Sanctorum, quæ pretioſa dicitur in conſpectu Domini, eſt quædam velut prægustatio appropinquantis jam Beatitudinis, quæ morientes ineffabili replet gaudio, & eximia quadam hilaritate perfundit. Qui ſimili morte juſti decedunt, vel nihil jam Divinæ juſtitiæ debent, vel per ipſius mortis acceptationem & per heroicos virtutum actus illam comitantes, nedum pleniſſime purgantur, verumetiam ad æternam felicitatem maxime diſponuntur.

Jure ergo merito docet Eminentiſſimus meus Cardinalis, plura eſſe, quæ comprobent canonizari non poſſe juſtos illos, quorum animæ adhuc in Purgatorio torquentur: nam pro Canonizato, inquit, non oratur, & pro animabus in Purgatorio degentibus preces Deo offeruntur. Canonizatus honoratur erectione altarium, celebratione Miſſarum, & recitatione Officiorum in ejus honorem, quæ profecto congruere non poſſunt ſtatui animæ purgantis, qui ſatisfaciens eſt & pœnalis. Denique Canonizati ſunt noſtri apud Deum interceſſores, & orant pro nobis, juxta receptam Theologorum doctrinam, a D. Thoma expreſſe traditam in 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 4. *art.* 5. *quæſtiunc.* 2. *Ad ſecundum*: porro animæ Purgatorii non ſunt in ſtatu merendi, & ideo magis indigent, quod pro eis oretur, quam ut ipſæ poſſint orare, quod laudatus Divus Thomas apertè docet 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 11. *Ad tertium*, diſerte aſſerens, *animas in Purgatorio non eſſe in ſtatu orandi*, quia non ſunt totaliter nobis ſuperiores, ſed ratione pœnarum inferiores, & egentes noſtris orationibus, at ibi notat Cardinalis Cajetanus, cum quo conſentiunt plerique alii AA. fuſe cumulati à Jo: Freſcobaldo in ſuis *Diſſertationibus* ſuper hoc argumento editis, quarum cum laude meminit Sanctæ memor. Benedictus XIII. in ſuo Serm. 28. *De Purgatorio*.

Quinto cenſet, neminem adhuc in hac mortalitate viventem, etiam ſi de eo per revelationem Papæ factam conſtaret, ad magnam gloriam eſſe prædeſtinatum, dici poſſe Canonizationis ſubjectum: Canonizatio enim eſt veluti Corona quædam gloriæ accidentalis, qua a Militanti Eccleſia Triumphantis æmula honorantur, qui jam in Cœlo corona gloriæ eſſentialis inſigniuntur: & ſicut hæc adhuc Militantibus non conceditur, ſic nec illa iiſdem datur. Quapropter quidquid nonnulli dicant de Henoch & Elia adhuc viventibus, & nondum conſummatis, omnino probamus judicium Sapientiſſimi Domini mei Cardinalis, aſſerentis, neque illos proprie loquendo poſſe Eccleſiam canonizare, quamvis bene poſſit Cultum illis decernere, eoſque tanquam interceſſores implorare: ſunt enim in ſtatu orandi pro nobis, & cum valde Deo accepti ſint, etiam exaudiri merentur, & velut amici Dei, quorum finalis perſeverantia ex Divina Scripturarum revelatione nobis eſt nota, merito à nobis, ſi adſit indultum Eccleſiæ, majori vel minori cultu honorantur. Excipimus a communi regula glorioſiſſimam Deiparam, cui forte adhuc viventi Altaria fuerunt erecta, exhibitique alii honores, qui ſunt Canonizatorum peculiares. Ceterum, cum Canonizatio proprie & in rigore accepta importet judicium certum & irreformabile de alicujus actuali Beatitudine; neque Beatiſſimæ Virgini potuit hæc Canonizatio convenire, cum adhuc in via eſſet.

In capite XV. graviſſime, ut ſolet, Noſter agit de gravitate cauſarum Canonizationis, & de his quorum opera & conſilio Summi Pontifices olim uſi ſunt in earum definitione. Summa rerum, quas hic plena manu cumulat, hæc eſt. Docet primo, in pluribus Canonizationibus, Summos Pontifices uſos fuiſſe opera & conſilio Patrum Synodorum, vel particularium vel generalium. Secundo, pleraſque Canonizationes factas fuiſſe à Romanis Pontificibus extra Concilium, per ea ipſa tempora, & per poſteriora, & tunc Romanos Pontifices uſos fuiſſe opera & conſilio tum Cardinalium, tum Archiepiſcoporum & Epiſcoporum ad id vocatorum. Tertio, in Canonizationibus peractis in Pontificio Conſiſtorio, præmittebatur examen Proceſſus per nonnullos Rotæ Romanæ Auditores, aut per alios probos & doctos Viros ad id ſpecialiter deputatos, ut aperte colligitur ex adductis à Cardinali Oſtienſi in *Commentar. ad Cap. Audivimus De Reliq. & Venerat. Sanctor.* cum quo concordant paſſim ſeculo XIII. & deinceps ſcribentes. Quarto, quod ultra examen Rotæ Auditorum, antequam Cauſæ Canonizationum in Conſiſtorio proponerentur, in quo Cardinales Archiepiſcopi & Epiſcopi ſuffragaturi congregabantur, ſuperadditum fuit examen unius ex Cardinalibus, qui à Romano Pontifice ad hoc munus eligebatur, quod Dominus meus Cardinalis probat teſtimonio Gulielmi Beſſin in *Collect. Concilior. Provinc. Rhotomagenſ.* ex Monumento in Archivo S. Mariæ Augenſis aſſervato, pariterque teſtimonio Joannis Longini, Canonici Cracovienſis in *Vita S. Stanislai Ep. & Martyr.* edita ap. Bolland. ad d. 7. Maji. Quinto, quod examini unius Cardinalis trium Cardinalium examen procedente tempore ſubrogatum fuit; unius videlicet ex ordine Epiſcoporum, alterius ex ordine Presbyterorum, & ultimi ex ordine Diaconorum, qui ultra Rotæ Auditores rem totam ſedulo perpenderent & examinarent. Ita factum fuit in Canonizatione S. Ludovici Regis Franciæ ſub Bonifacio VIII. ut liquet ex Concione ab ipſo habita & ap. Raynald. impreſſa ad ann. 1297. num. 58.

In

In Capp. ſubſequentibus uſque ad XXIV. excluſive ea exponuntur, quæ ad ſacrorum Rituum Congregationem ſpectant: item quæ pertinent ad Protonotarium & Secretarium ejuſdem S. Congregationis: ad Rotæ Romanæ Auditores, eidem S. Congregationi adſcriptos: ad Fidei Promotorem & ejus Subpromotorem: ad Notarium & Archivi Inſpectorem: ad Proceſſuum Interpretes, Procuratores, Advocatos, & Medicos, alioſque ejuſdem S. Congregationis Miniſtros. Præterea exponuntur diligentiæ per Romanos Pontifices antiquiori tempore adhibitæ in diſcuſſione Cauſarum Beatificationis & Canonizationis; ſerieſque Actorum, quæ eadem pertractabantur, à tempore Pontificatus Joannis XV. Denique traduntur nonnulla ad Inſtitutum Congregationis Sacrorum Rituum ſpectantia, quæ ante tempora Sanct. memor. Clementis XI. vigebant. Hæc ſummatim ſunt 1. quod in una eademque Congregatione generali proponebatur dubium de Miraculis. 2. quod in eadem Congregatione ferebatur à Summo Pontifice judicium de iiſdem. 3. quod in ipſa Congregatione tam Cardinales quam Conſultores ſuum ferebant ſuffragium ſuper progreſſu ad Beatificationem. 4. quod dubium de tuto progreſſu ad Canonizationem aliquando propoſitum fuit in Congregatione Ordinaria, accitis Conſultoribus; reſolutionis autem relatio Summo Pontifici fiebat per Secretarium ejuſdem Congregationis. 5. demum, quod Summi Pontificis voluntas de Beatificatione explenda, non uno eodemque modo exprimebatur; nec uno eodemque Ritu ipſa Beatificatio peragebatur: Hæc omnia aliter ſe habent ex inſtituto felic. recordat. Clementis XI. ut tum in vigeſimo tertio, tum in vigeſimo quarto capite, quod eſt *De ſolemnitate Beatificationis*, accuratiſſime ac pleniſſime Noſter exponit.

In capite XXV. ab eodem enucleatiſsime diſſeritur de tranſitu à Beatificatione ad Canonizationem, pro qua obtinenda, nova poſt indultam Beatificationem Miracula requiruntur, quæ a S. Congregatione & à Summo Pontifice examinentur atque approbentur.

In capite XXVI. texitur ſeries Actorum, quæ in eodem tranſitu conficiuntur.

In capite XXVII. quæ peculiaria ſunt in Cauſis Martyrum, exactiſſime declarantur. Pro his Cauſis ad normam Decretorum Urbani VIII. pertractandis, & procedendo per viam non Cultus, requiritur Proceſſus authoritate Ordinaria factus ſuper fama Martyrii, Cauſæ Martyrii, & Miraculorum ſeu ſignorum, cui expedit, quamvis in jure præſcriptum non ſit, aliqua inſerere de Virtutibus Martyris, cum facilius pronuntiari poſſit de Martyrio & Cauſa Martyrii, ſi earum notio habeatur. Præterea requiritur Proceſſus de non Cultu, vel Ordinaria vel Apoſtolica Authoritate factus: & niſi Summi PP. in hoc facile diſpenſarent, conficiendus eſſet Proceſſus Apoſtolicus ſuper fama Martyrii, & ſignorum ſeu Miraculorum. Poſt hæc diſputatur dubium, *An conſtet de Martyrio & cauſa Martyrii*, loco dubii quod in Cauſis Confeſſorum diſcutitur: *An conſtet de Virtutibus*. Porro, ſi de Martyrio & Cauſa Martyrii conſtet, licet publicanda non ſit affirmativa ſententia, priuſquam probentur duo ſaltim Miracula ſeu ſigna, tamen judicio Sapientiſſimi noſtri Cardinalis, minime ſuſpendenda eſt reſolutio præfati dubii, ut quibuſdam viſum eſt. 1. quia id cederet in maximum cauſarum detrimentum, in quibus ſubſtantiale dubium de Martyrio & Cauſa Martyrii, quod favorabiliter reſolvi poſſet, vel aliquando reſolutum fuiſſet unanimi vel fere unanimi ſuffragatorum conſilio, periculoſo iterum experimento ſubjiceretur, dilata ejus reſolutione ad tempus, quo agitur de approbandis ſignis ſeu Miraculis, ob factam videlicet interim mutationem Conſultorum Sacræ Congregationis, ex cauſis vel obitus, vel diſceſſus ab Urbe vel ſimilium. 2. quia ea ſuſpenſio reſolutionis adverſaretur uſui Sacræ Congregationis, quæ in Cauſa Beati Joſaphati Pollocenſis, in Cauſa B. Joannis de Prado, & in Cauſa S. Joannis Nepomuceni, reſpondit, conſtare de Martyrio & Cauſa Martyrii, antequam fieret diſcuſſio Miraculorum ſeu ſignorum.

Quoniamvero quorundam opinio fert, quod, ſtatim ac reſponſum fuerit, conſtare de Martyrio & Cauſa Martyrii, approbata cenſeatur perſeverantia finalis in Fide & Charitate, itaut ſuperflua ſit futura diſcuſſio dubii de ſignis ſeu Miraculis: ad hoc Noſter reſpondet, reſolutionem primi dubii in Martyribus correſpondere approbationi virtutum in Confeſſoribus; atque adeo, ſicut poſt approbatas Confeſſorum Virtutes, non fruſtra inquiritur ſuper miraculis, ita nec ſuperflue poſt approbationem Martyrii & Cauſæ martyrii, ſigna ſeu miracula Martyrum diſcutiuntur, per quæ prioris dubii reſolutio firmior tutiorque reddatur, ex acceſſione, ſcilicet, ſignorum ſeu Miraculorum, quæ ſunt velut voces Dei legitimam Martyrii Cauſam, veramque Martyrium quodammodo teſtantis.

Peculiare eſt in Cauſis Martyrum, ut pro eis pertractandis & expediendis Sedes Apoſtolica facile indulgeat, quod ſimul cum dubio de Martyrio & Cauſa Martyrii, alterum proponatur de ſignis ſeu miraculis, cujus rei plura hic exempla afferuntur. Et quamvis nonnulli opinentur, ſaltem in quibuſdam circumſtantiis congruum & utile videri, ut pari indulgentia permitteretur, quod in Cauſis Confeſſorum, ſuſpenſa reſolutione dubii, *An conſtet de Virtutibus*, illud de Miraculis agitetur, & utrumque unico contextu reſolvatur; illorum opinationem improbat Dominus meus Cardinalis. Et certe eam in praxi numquam Sacra Congregatio admittere voluit, ut liquet ex Decreto edito d. 6. *Decembr.* 1712. in Cauſa Viterbienſi Beatificationis & Canonizationis Servæ Dei Sororis Hyacinthæ de Mareſcottis. Unde Noſtro minime probatur effatum Cardinalis de Lauræa admittentis Canonizationem ob ſola Miracula, quin conſtet de Virtutibus, ſicut ipſi diſplicet aſſertio illorum, qui ap. Patrem à Panormo in *Scrutin. Doctrinar.* cap. 3. art. 14. num. 18. Canonizationem admittebant ob ſolas Virtutes, quin conſtaret de Miraculis.

Ad calcem hujus Capitis obſervatur, etiam poſtquam conſtitit de Martyrio & Cauſa Martyrii, aut de uno miraculo ſeu ſigno, noluiſſe S. memor. Clementem XI. procedere ad Beatificationem Joannis de Prado; quamvis minime per hoc declaraverit, an ea ſufficerent, ut tuto procedere poſſet. Obſervatur etiam, approbatis pro Martyre B. Fidele de Sigmaringa ſignis ſeu miraculis, S. memor. Benedictum XIII. ab ea diſputatione Poſtulatores Cauſæ ſolviſſe, qua inquiri de more ſolet, an tuto deveniri poſſit ad Beatificationem. Qua indulta, Martyres æque ac Confeſſores adhuc egent novis Miraculis, ut Canonizationis honoribus donentur.

In cap. XXVIII. erudita recenſio fit Authorum, qui diverſimode opinantur quoad ſigna & Miracula in

Can-

Cauſis Martyrum neceſſaria vel non. Negantes neceſſitatem Miraculorum pro Canonizationibus Martyrum, citantur Auguſtinus Triumphus, Turrianus, Rocca, Rodulphus, Macedo, Vercellus, Carena, Lozano, Molpheſius, Gonzalez, Bordonus, Cardinalis de Lugo, Paſqualigus, Silveira, Baldellus, Pavinus, Auditores Rotæ, in *Relatione Martyrum Japonenſium* art. 3. & in Relatione Martyrii Joſaphat Polocenſis Part. 2. §. *Quam aſſertionem* & Chriſtianus Lupus Tom. III. *ad IV. Concil. Rom.* ſub S. Leone IX. à pag. 570. Hi moventur 1. quia in Martyribus inquiritur per Cauſam, quod plus eſt, quam inquirere per ſigna ſeu Miracula, quæ non ſunt per ſe Cauſa atteſtationis ſanctitatis, cum facere Miracula poſſit etiam malis convenire: contra vero pro Chriſto pati, & pro confeſſione Fidei vitam ponere, aſt per ſe Cauſa ſanctitatis, qua exiſtente abſque ullo ſigno miraculoſo, tuta eſt Martyris Canonizatio. 2. quia Sancti Epiſcopi olim Miracula in cauſis Martyrum non exigebant, ſed tantum pœnam & cauſam. 3. quia ipſa Eccleſia in Officio Martyrum nullam Miraculorum mentionem facere conſuevit, cum nulla ſit major certiorque ſanctitatis & charitatis finalis certificatio, quam ſanguinem pro Chriſto fundere. 4. quia Martyribus à Chriſto Domino facta eſt ſingularis promiſſio, pro quo mortem obiiſſe, conſummata ipſorum gloria & juſtitia eſt, ut ſcripſit D. Cyprianus.

Adſtruentes neceſſitatem Miraculorum in Cauſis Martyrum allegantur Cardinalis Oſtienſis, S. Antoninus, Roſella, Author *Candelabri aurei correcti*, Albericus, Caſtellanus, Malveſius, Maſcardus, Caſſaneus, Eminentiſſimus Cardinalis Petra in Doctiſſimis ſuis *Comment. ad Conſtit. Apoſtolic.* Tom. II. pag. 108. num. 16. & Tom. III. pag. 130. num. 20. Carolus Felix de Matta, Pignatellus, Piringh, Anacletus, Hurtado, Clericus Regularis Minor, & Matthæuccius. Adde Molanum & Mabillonium, quorum primus in *Natali Sanctor. Belg.* ad d. 4. April. fatetur, plures fuiſſe in Belgio Martyres, quorum Martyria non celebrantur, forte quia poſt ipſa Miraculis non claruerunt: ſecundus in *Epiſt. ad Theophil Gall.* ſub nomine Euſebii Galli *De Cultu Sanctor. ignotor.* aperte innuit, Miracula eſſe neceſſaria, ut Sancti pro certis & veris habeantur & colantur.

Poſt recenſitos utriuſque extremè oppoſitæ ſententiæ Patronos, & ſingulorum locos accuratè deſignatos, opiniones alias veluti medias Noſter commemorat ac dilucidat. Prior eſt Fortunati Scacchi, qui in Opere ſuo MS. *De Confeſſorib. & Martyrib.* Sect. 10. cap. 2. docet, Miracula non eſſe neceſſaria in Canonizatione Martyrum, qui ſervata judicii forma, de Religione interrogati, invictam pro Chriſto mortem acceperunt; cum hæc acceptatio certam reddat Eccleſiam de ultimo in fide & charitate illorum agone, & ſancto ipſorum fine. Eſſe vero neceſſaria ad illorum Canonizationem Martyrum, qui, nulla ſervata judicii forma, in odium Religionis Catholicæ interficiuntur, eo ſcilicet modo, quo interfectos fuiſſe ſcimus, S. Petrum de Verona & S. Thomam de Cantuaria. Nobis olim hæc media à Scacho probata ſententia plurimum arriſit, & ſpeculative quidem loquendo adhuc maxime placeat, præſertim, cum ea ſatis commode concilietur modernus Eccleſiæ uſus cum uſu veteri Epiſcoporum, qui Miracula pro decernendo Martyribus Cultu non exigebant, eo forte, quod per ea tempora, quibus tyrannorum perſecutiones vigebant, notoria eſſet Martyrum Cauſa.

Secunda opinio eorum eſt, qui, etſi affirmant, in ſolemni Martyrum Canonizatione ſimpliciter & abſolute non eſſe neceſſaria Miracula etiam poſt mortem patrata; eſſe tamen utilia, ut clarius & latius cunctis pateat per hujuſmodi ſigna, Martyres, de quibus agitur, pro fide Chriſti, & in fide charitate formata, corporis mortem ſuſtinuiſſe. Pro hac opinione ſtant Caſtellinus, Gravina, & Lazara, qui tamen idem ferme ſentiunt ac prioris ſententiæ authores; nam & ii aſſerant, quinimo omnes aſſerere tenentur, quamvis ſigna ſeu Miracula non requirantur, cum evidenter pleneque conſtat de Martyrio & Cauſa Martyrii, tamen cum adeſt dubium, an pro Fide vel pro motivo Politico aliquis Catholicus interficiatur, ad tollendum dubium Miracula eſſe requirenda. Porro, in omni caſu utilia eſſe Miracula, quis neget?

Tertia opinio Miracula diſtinguit à ſignis & prodigiis, docetque, Miracula non eſſe neceſſaria, niſi quando cum Martyrio prodigium aut ſignum aliquod non contigit, quo præter humana teſtimonia etiam ſuperno quodam modo vera Martyrii cauſa comprobetur. Favent huic opinioni ap. Dominum meum Cardinal. P. Blancus ex Dominicana Familia, Secretarius olim Congregationis Indicis, Conſultorque Sacrorum Rituum Congregationis, & ſupra laudatus Eminentiſſimus Cardinalis Petra Tom. I. pag. 231. num. 28. diſerte aſſerens, ſufficere prodigia & ſigna, ſi adſint concludentes probationes Martyrii. Sed neque hæc opinio ſatis differre videtur ab ea, quæ in Cauſis Martyrum non excludit neceſſitatem Miraculorum ſeu ſignorum, niſi quatenus ejus propugnatores Miracula à ſignis forte non diſtinguunt.

Quarta opinio eorum eſt, qui Miracula ſolum requirunt pro Canonizatione illorum Martyrum, qui vel dignitate aliqua, vel vitæ ſanctitate inſignes non fuerunt; ſecus vero in Canonizatione illorum, quos vel muneris vel vitæ ſanctitas commendavit. Iſti quidam opinati ſunt ap. Baldellium *Theolog. Moral.* Tom. II. lib. 3. diſp. 14. num. 18. qui ibidem merito illos refutat, tanquam inducentes diſtinctionem plane novam & voluntariam, quæque nullum habet Authorem claſſicum, ſive Theologum ſive Canoniſtam, qui habita dignitatis perſonarum ratione, vel certiora vel minus certa Martyria declaret.

Quinta denique opinio requirit quidam Miracula pro Canonizatione, non vero pro Beatificatione Martyrum. Verum neque hujuſmodi diſtinctio placet egregio noſtro Scriptori, loquendo de ſolemni Beatificatione à Pontifice M. peragenda; nam ſi in Cauſis Martyrum Miracula requiruntur, ut certius conſtet de Martyrio & Cauſa Martyrii; & de Martyrio & Cauſa Martyrii nequaquam agatur poſt Beatificationem, ſed antequam Beatificatio indulgeatur; conſequens eſt, ut ſine prævia approbatione Miraculorum, Papa concedere non debeat Beatificationis indultum.

Diſplicet etiam ſapientiſſimo Cardinali diſtinctio à quibuſdam excogitata & à Contelorio admiſſa inter vera Miracula, & ſigna ſeu prodigia admiranda; nam hæc, ſi reipſa ſuperent vires naturæ, vel quoad ſubſtantiam vel quoad ſubjectum vel quoad modum, non poſſunt non pertinere ad aliquod genus veri Miraculi. Quare, non ipſi probatur eorum opinio, qui ap. Silveſtrum Petra Sancta in *Thaumaſia vera religionis*

Tom.

Digitized by Google

Tom I. in *Prolegom.* §. 19. Miracula quadrifariam partiuntur, ut nimirum quartam Claſſem eorum conſtituant effecta quædam, in quibus neque res ipſa, neque modus vim & poteſtatem naturæ aut averni ſuperant, ſed ex adjunctis aut ex circumſtantiis, liquet ea Numini dumtaxat adſcribi debere: cujus generis Miracula aut prodigioſa ſigna vocant flammas de cælo ad imperium Eliæ deſcendentes; pluvias repente è cælo dilapſas ad Chriſtianorum ſitim extinguendam, fulminaque eodem tempore ejaculata ad atterendas acies Barbarorum, ut contigit in bello, ſub Marco Aurelio, ad preces Chriſtianæ Legionis, quæ *Fulminatrix* nuncupabatur, ut habetur ap. S. Juſtin. in *Epiſt. Ejuſd. Imp.* edita poſt *II. Apologiam*, & conſtat ex Tertulliano, Euſebio, & S. Gregorio Nyſſeno. Similia enim poſſent & mali Genii efficere, licet non in illis circumſtantiis, quibus probari debuit & veri Dei Majeſtas, & vera ejus Divinitas. Ceterum, ex hoc ipſo potius infertur, præfata ſigna & prodigia ſaltim quoad modum vere fuiſſe ſupernaturalia: naturalia enim ſupernaturalium operationum ſigna eſſe non poſſunt. Nec ulla veri Miraculi ratio inveniri poteſt in illis ſignis, quæ ſaltim quoad modum non ſint ſupernaturalia: alioquin ſigna eſſent ambigua, cum non minus tam quoad ſubſtantiam quam quoad modum emanare poſſent à concurſu & nexu cauſarum naturalium, quam à Deo ut ſupra naturæ modum & ordinem operante. Hinc S. Thomas, qui non niſi tria Miraculorum genera agnoſcit, *Part. I. quæſt.* 115. *art. 4.* ad tertium & infimum genus reducit, non ſolum inſtantaneam à febri curationem, verumetiam repentinas pluvias, ex aere abſque naturalibus cauſis denſatas, ſicut factum eſt ad preces Samuelis & Eliæ. Recte igitur Noſter concludit, Miracula & ſigna ex parte cauſæ inter ſe convenire, ſolumque ſecundum diverſos reſpectus ab invicem differre, variaque vocabula ſortiri: quippe Miracula, ſigna ſunt, inquantum manifeſtant aliquid ſupernaturale: Virtutes autem dicuntur, in quantum eorum effectus facultatem naturæ excedunt. Similiter portenta appellantur, vel prodigia, propter majora & excellentiora opera, quaſi procul aliquid oſtendentia.

Jam ſi aliquis quærat, cur, ſi inter Miracula & ſigna nullum ſit verum & reale diſcrimen, uſus obtinuerit in Sacrorum Rituum Congregatione, ut quando diſcutiuntur Cauſæ Martyrum, proponatur dubium: An conſtet de Miraculis ſeu ſignis? Quando autem diſcutitur Cauſa alicujus Confeſſoris, unde ac ſolitarie dubitetur: An conſtet de Miraculis? Reſpondet Dominus meus Cardinalis, præfatam dubiorum differentiam non eſſe deſumptam ex eo, quod S. Congregatio Miracula à ſignis diſtinguat; ſed ex eo, quod retinere voluerit, vel noluerit mutare, in proponendo dubio in Cauſis Martyrum, modum loquendi Auditorum Rotæ Romanæ, qui in ſuis Relationibus eam opinionem plerumque amplexi ſunt, quæ in Cauſis Martyrum excludit neceſſitatem Miraculorum, & ſolum requirit ſigna quædam inſolita & mirabilia, quæ in rigore dici nequeant Miracula. Præterea, dubium ſub his verbis conceptum: *An conſtet de Miraculis ſeu ſignis?* importat particulam *ſeu*, quæ, etſi aliquando *disjunctiva* ſit, frequenter etiam vel *copulativa*, vel *declarativa & expoſitiva* eſt. Denique, cum vera & propria Miracula creberrime in Sacris Litteris appellentur *Signa*, convenientiſſime Divinæ Scripturæ uſum retinere voluit Sacra Congregatio, ideoque ſaltim in Martyrum Cauſis vulgari nomini Miraculorum adjunxit ſacratius *Signorum* vocabulum. Adhuc tamen ſacra Congregatio minime decrevit, vera & rigoroſa Miracula eſſe neceſſaria in Cauſis Martyrum, nullumque ſuper argumento Miraculorum ſtatuendum eſſe diſcrimen inter Cauſas Martyrum & Confeſſorum.

In capp. XXIX. & XXX. fuſe diſſeritur de Miraculorum neceſſitate in Martyrum Cauſis, tum ſpectata Eccleſiaſtica Diſciplina, tum inſpecta Sacræ Rituum Congregationis conſuetudine. Omnia eo colliment, ut liquido conſtet, jure optimo Sacram Congregationem in omnibus & ſingulis Cauſis Martyrum vera Miracula exquirere, tum pro Beatificatione, tum pro Canonizatione, ab eo ſcilicet tempore, quo cognitio Cauſarum Beatificationis & Canonizationis ad Sedem Apoſtolicam privative delata eſt.

In capite XXXI. ſeries attexitur Actorum in Cauſis ſive Confeſſorum ſive Martyrum, quæ introducuntur poſt Decreta Urbani VIII. & qua procedunt per viam Caſus excepti. In cap. XXXII. de eiſdem Cauſis agitur, ſignanter quo ad tranſitum à Beatificatione æquipollenti ad formalem Canonizationem. Hic Noſter erudite confirmat ſententiam & praxim Sacræ Congregationis, quæ in Cauſis procedentibus per viam Caſus excepti, ſufficere docet duo Miracula tertii generis, quæ poſt indultam venerationem ſupervenerint, pro obtinendo Canonizationis Decreto.

In reliquis hujus I. Tomi Capitibus accuratiſſime deſcribuntur, quæ de Conſiſtoriis, privato, publico, & ſemipublico habendis pro abſolutione Cauſarum Canonizationum ſcitu neceſſaria & utilia ſunt: Orationes etiam, quæ in illis fiunt, memorantur: ipſa quoque Canonizationis ſolemnitas graphice & nativis, ut ita dicam, coloribus depingitur: deſignantur præterea varii Cultus Actus Servis Dei poſt Beatificationem, & Beatis poſt Canonizationem exhibendi. Ulterius notantur in quibus Beatificatio & Canonizatio differant. Sed quia in his differentiis aſſignandis Scriptorum Cœtus non eſt labii unius & ſermonum eorumdem, Sapientiſſimus Dominus meus Cardinalis, qui ad obſcura quæque illuſtranda natus videtur (tanta eſt eximii Viri perſpicacia,) tempora optime diſtinguens, & vocum ambiguitates tollens, facile Jura conciliat, & quid rei cuique jure tribuendum ſit, nullo negotio explanat. Quare prima ejus aſſertio eſt: *Quamvis regulariter Beatificationis Actus non præcipiat, ſed ſolum indulgeat Cultum Beatificato exhibendum: ideoque per hoc ſoleant Doctores communiter diſtinguere Beatificationem à Canonizatione: Negari tamen nequit, quod aliquando Cultus ſimpliciter Beatorum non modo permiſſus, verumetiam fuerit præceptus.* Hoc liquet ex Litteris Apoſtolicis Alexandri PP. III. quibus reſpondet Martino Epiſcopo Goſletanenſi ſupplicanti pro Canonizatione B. Guilielmi Eremitæ à Malavalle, ſe ejus preces tempore opportuno exauditurum, *& interim mandavit eidem*, ut refert Innocentius PP. III. ap. P. Guilielmum de Vvaha Presbyterum Societatis Jeſu in *Vita ejuſd. Beat.* pag. 236. *ut in Anniverſario pro Divini Nominis gloria & ejuſdem Sancti memoria, Officium Confeſſoris ſolemniter celebraret, & in ſua Diœceſi faceret ſolemniter celebrari.* Cujus mandati executionem idem Innocentius III. præcepit. Præterea Leo PP. X. qui Hoſannam Virginem beatificavit, nedum conceſſit, ſed & mandavit, ut in die ejus Natalis fieret illius in Divinis Officiis commemoratio.

Ulte.

Ulterius Clemens PP. IX. in ſuis Litteris in forma Brevis expeditis die 2. Januar. 1669. pro Beatificatione S. Roſæ Limanæ, non ſolum diem ejus Natalem feſtum de præcepto conſtituit, verumetiam ejus Officium ab Univerſo Clero Regni Peruviani recitari mandavit.

Secunda aſſertio eſt: *licet Cultus Beatorum fere ſemper limitetur ad determinatam Provinciam, Diœceſim, Civitatem, aut Religioſam familiam; exemplum tamen non deeſt de conceſſione Cultus pro univerſa Eccleſia in honorem alicujus ſimpliciter Beatificati*. Hoc conſtat ex Diplomate Sixti IV. pro Beatificatione Servorum Dei Berardi, Petri, Othonis, Accurſii & Adjuti Ordinis Fratrum Minorum: clariuſque ex Literis Beatificationum S. Joannis Booi & S. Roſæ Limanæ.

Tertia aſſertio eſt: *Canonizatio eſt Summi Pontificis ſententia definitiva, qua præcipiendo, exhibitionem Cultus decernit*. De hujus aſſertionis veritate dubitandum non eſſe, recte Noſter pronunciat; nam licet nonnunquam in Bullis Canonizationum verba non præceptiva inveniantur, hæc tamen ſemper cum aliis præceptivis conjunguntur.

Quarta aſſertio eſt: *Cultus in Canonizatione extenditur ad univerſam Eccleſiam*. Quæ propoſitio univerſaliter vera eſt, etiamſi nonnulla Canonizationum Diplomata particularibus aliquibus perſonis, & non omnibus Chriſti fidelibus, inſcripta reperiantur. Quidquid enim ſit de inſcriptione, in corpore Litterarum Canonizationum; verum Cultus & honoris præceptum continetur, quod cunctis Chriſticolis imponitur.

Quinta aſſertio eſt: *Canonizatio eſt Summi Pontificis ſententia ultimo definitiva, qua Cultus præcipitur in univerſa Eccleſia*: & in hac ratione extremæ definitivæ ſententiæ vere & proprie conſiſtit Canonizatio, qua talis, & eſſentialiter diſtinguitur a Beatificatione, cui non poteſt convenire, quod ſit ſententia ultimo definitiva, tametſi ex ſpeciali Summi Pontificis indulto alia, quæ propria eſſe ſolent Canonizationis, etiam cum Beatificatione non ſemel jungantur.

Ubi Sapientiſſimus Cardinalis explicare aggreditur, qualis ſit Sedis Apoſtolicæ permiſſio, quæ per Beatificationem habetur, circumſpectiſſime agit de Cauſa Luciferi Calaritani; nec prætermittit quidquam eorum, quæ ſive Veteres ſive Recentiores Scriptores pro illo & contra illum literis conſignarunt. Pro Luciferi Orthodoxia ex Antiquis Socratem & Sozomenum refert: adverſus ejus pravum vel in hæreſi vel in ſchiſmate ſenſum citat Sulpitium Severum, & SS. Ambroſium, Auguſtinum & Hieronymum, qui tamen, poſt obitum, illum appellavit Beatum. Rurſus pro ejus Cultu plura indicat ex fuſe adductis à Bollandianis, & à Spondano ad an. Chr. 362. Nec diſſimulat ſuſpicionem Natalis Alexandri & Baillet, qui duos Luciferos, ambos Calaritanos Epiſcopos obtrudere volunt, quorum poſteriori exhibitus fuerit Cultus, cujus etiam nunc hodie clara veſtigia ſuperſunt. Meminit præterea exortæ ſuper hac re pugnæ inter duos Sardos Archiepiſcopos; ex quibus, qui Turritanæ Eccleſiæ præfuit, contra Luciferum calamum acuit; qui vero Calaritanam rexit, nempe Ambroſius Machinus, pro Lucifero ſtrenue ſtetit, & anno 1639. ſuas pro Lucifero vindicias Urbano Papæ VIII. obtulit, quas etiam Bollandiani pluribus illuſtratunt; & quidam Canonicus, Nurra cognominatus, pro ejuſdem Luciferi cauſa complura cumulavit, quæ nondum prælo, matura morte præoccupatus, inedita reliquit. Ea ad Sanctæ memoriæ Clementem XI. ab Apoſtolico Florentiæ Nuntio tranſmiſſa, inter ſelectiſſima ejuſdem Pontificis monumenta, forte nunc aſſervantur.

In re nimis obſcura, Noſtri ſententia eſt: Si integra facti ſeries recte perpendatur, difficile admodum erit tuto aſſerere, Luciferum Calaritanum habendum eſſe tanquam Beatificatum. Certe hodie non licet quæſtionem hujuſmodi agitare, aut imaginem Luciferi populo venerandam & adorandam exponere, & præcipue in Diœceſibus & Provinciis, obi nondum fuit expoſita nec venerata, multoque minus licitum eſt in ejus honorem Officium aut Miſſam celebrare.

Non minus caute & erudite ab eodem Domino meo Cardinali pertractatur cauſa Raymundi Lulli, in qua ſententiæ inhærens Petri Franciſci de Rubeis, egregii olim Fidei Promotoris, aſſerit, quidquid ſit de Cultu præfato Raymundo exhibito, atque etiam ſuppoſita ejus Cultus antiquitate, una cum Epiſcoporum Majoricenſium tolerantia, nunquam forte dimiſſa, majorum timore malorum, illum inter Beatificatos recenſeri non poſſe: ad hoc quippe ut inter Beatificatos recenſeretur, judicio Sapientiſſimi Domini, ſatis profecto non eſſet, publici Cultus antiquitatem, paritterque ſcientiam & tolerantiam Epiſcoporum demonſtrare, loquendo ſcilicet in caſu noſtro: tunc enim ea & ſimilia ſufficerent, cum ſuſpicio legitima non haberetur de ſenſu Sedis Apoſtolicæ potius adverſo, quam favorabili Cultui prædicto. Scilicet, quanquam præclariſſimus Author optime noverit, diligentiſſimeque perſcrutatus fuerit, quid in defenſionem Lulli ſcripſerit Antonius Belluer, Canonicus Majoricenſis, in vulgata pro ipſo *Apologia*; quidque de eodem argumento poſteris tranſmiſerint Joannes Sequi in ejuſdem *Raymundi Vita*, Salelles Tom. II. *De Sanctiſ. Inquiſit.* Vvadingus in *Annal. Minor*. Tom. III. & noviſſime P. Jo: Baptiſta Sollerius in *Act. Bollandian.* ad d. 30. Junii: hæc omnia bene perpenſa non ſufficere exiſtimat, ut omnem excludant, prudentem dubitationem de prætenſa Raymundi ſanctitate, quæ ſatis obſcura ambiguaque reddi videtur per contrariam opinionem aliorum, qui non infundate adverſus illam ſcripſerunt. Nec Noſtro probatur conjectura Theophili Raynaudi perſuadere volentis, errores cujuſdam Raymundi Lulli de Tarraga à Gregorio XI. condemnatos, fuiſſe Raymundo Lullo, de quo nunc eſt quæſtio, falso adſcriptos: obſervat enim, Raymundi Lulli de Tarraga nunquam in Diplomatibus Pontificiis appellari Raymundum Lullum, illumque de Judaiſmo ad Chriſtianam fidem converſum, & Sacro Ordini Prædicatorum adſcriptum, propter errores ſacrilegos ac perverſos, quos publice prædicabat, carceribus Barcinonenſis Inquiſitionis fuiſſe mancipatum anno 1. Pontificatus præfati Gregorii XI. hoc eſt an. 1371. Hæc autem, ut liquet, minime conveniunt Raymundo alteri, qui, præter nomen, nihil habuit commune cum Raymundo de Tarraga: proindeque prorſus eſt inveriſimile, ut docti & eruditi Scriptores tam facile unum cum altero confundere potuerint. De hoc plura nos dicemus Tomo IV. ſub nomine *Raymundus Lullus*.

De judicio Eccleſiaſtico pro Beatificatione interpoſito, poſt exacte relatos aliorum dicendi modos, mentem ſuam Cardinalis doctiſſimus exponit; utque diſtinctius procedat, 1. agit de Beatificatione olim ab Epi-

Digitized by Google

Epiſcopis vel Martyribus vel Confeſſoribus indulto, de quorum judicio docet, difficile admodum videri, tuto aſſeri poſſe, illud ab erroris labe immune aut fuiſſe, aut ſemper eſſe debuiſſe; tum quia nullum particularis Epiſcopi judicium unquam fuit in Eccleſia Dei habitum pro infallibili; tum etiam, quia nonnullos Epiſcopos hac ipſa in re fuiſſe deceptos, certum eſt ex Hiſtoriis, uti conſtat ex narratis à Sulpicio Severo in *Vita S. Martini*, & à Socrate in *Hiſtor. Eccleſ.* lib. 7. cap. 14.

2. Agit de Beatificatione æquipollenti, aſſeritque, judicium in ea à Summo Pontifice interpoſitum ad fidem pertinere non videri: nam non modo judicium Summi Pontificis in hac æquipollenti Beatificatione non eſt præcipiens, cum indulgens tantum ſit atque permittens: ſed nec etiam terminale eſt atque extremum, quale profecto ex ſuo conceptu debet eſſe omne judicium infallibile, quod qua tale inutilem ac ſupervacaneum reddit ulteriorem omnem veritatis indaginem & inquiſitionem. Porro, poſt Beatificationem æquipollentem, ulterius de Beatificati ſanctitate inquiritur, & niſi præceſſiſſet diſcuſſio Virtutum & Miraculorum, adhùc pendet judicium de Virtutibus heroicis, aut de Martyrio, quod idem eſt, ac de re ſubſtantialiter requiſita ad irrevocabilem Cultus conceſſionem. Inde nata eſt conſuetudo apponendi in quibuſdam Literis Apoſtolicis Beatificationis æquipollentis hanc clauſulam: *Salva tamen in præmiſſis authoritate Congregationis eorundem Cardinalium*. Nihilominus Noſter prudentiſſime ſubjungit, certum eſſe, à nota temeritatis immunem eum non eſſe futurum, qui Summum Pontificem errâſſe in eo judicio contenderet, & Cultum reprobaret, quem ille indulſit: grave quippe eſt ac ponderoſum in eo negotio Papæ judicium, magnique momenti probationibus ſuffultum, quod falſum appellare, eo ſolum, quod falſum eſſe, abſolute non repugnet, prorſus temerarium eſt.

3. Agit de Beatificatione formali, in qua graviſſimum certe eſt Summi Pontificis judicium, quod utique non abſolvitur, niſi conſtet ex Proceſſibus de Virtutibus aut de Martyrio, & de Signis ſeu Miraculis, quæ ſunt ſubſtantialia requiſita Canonizationis; quin & de Summorum Pontificum Apoſtolicis Literis ea deeſt clauſula jus ſervans Congregationi Sacrorum Rituum. Nihilominus cenſet, adhuc hujuſmodi judicium metas non excedere moralis certitudinis, licet pertingat ad ſummum, ut ita dicam, ejuſmodi certitudinis gradum: proindeque nec eſſe infallibile, neque ad fidem pertinere. Saltim deſunt principia, ex quibus tuto infertur, Summi Pontificis hac in re judicium eſſe finale & extremum, conſequenterque irreformabile & infallibile. Aſſertionem ſuam invictis profecto argumentis probat Sapientiſſimus Cardinalis, qui etiam expeditiſſime ſolvit objectiones illorum, qui aliter opinari videntur; ex quibus etiam aliqui indiſtincte & confuſe loqui ac æquivocatione laborare convincuntur. Illud in hac materia merito obſervandum, nempe, Cultum à Sede Apoſtolica indultum vel etiam præceptum, quantumvis ad Eccleſiam univerſalem extendatur, non neceſſario regulari per judicium infallibile, aut illud neceſſario ſupponere; nam, uti Noſter aptiſſime diſſerit, plura ſunt exempla Cultus univerſalis à Sede Apoſtolica indulti & præcepti, ſola morali certitudine de veritate aut ſanctitate objecti colendi. Etenim paſſivus Deiparæ Conceptus Cultu publico ac ſolemniſſimo in univerſa Eccleſia de præcepto celebratur, & tamen certa de fide non eſt, ſed ad ſummum morali quadam certitudine Sanctitas Conceptionis Deiparæ. Nam ad ſtatuendam primam Virginis animationem pro objecto Cultus ſolemnis, & laudabilis erga Deiparam pietatis, ſufficit, ut Pontifici viſum ſit pium ac probabile, quod Beata Virgo ſemper labe caruerit, ejuſque prima animatio fuerit immaculata, ut cum P. Theophilo Raynaudo latius proſequitur Cardinalis doctiſſimus, à quo pariter laudantur verba P. Natalis Alexandri in *Hiſtor. Eccleſ. Sæc. II.* diſſert. 26. §. 11. ajentis: (Eccleſia tamen, decernendo, ut non amplius ſub Sanctificationis, ſed ſub Conceptionis nomine illa Deiparæ ſolemnitas celebraretur, & ſingulare quoddam Officium probando, quo Immaculata recolitur Conceptio, in eam ſe magis propendere partem oſtendit; quæ Immaculatam opinatur. Pietatis ergo ſit Eccleſiæ ſequi propenſionem, & Deiparæ Virginis Conceptionem Immaculatam prædicare, &c. Sed Officii eſt ultra non progredi, cum Eccleſia quæſtionem illam nondum finierit, nec Immaculatam Deiparæ Virginis Conceptionem, ut Dogma fidei, credendam proponat.) Ceterum, ut Eccleſia in eam partem propenſior ſit, multa facere potuerunt, quæ P. Dionyſius Petavius *Theologic. Dogmat.* lib. 14. cap. 2. num. 10. ſummatim expoſuit, dicens: (Movet autem me, ut in eam ſim partem propenſior, communis maxime ſenſus Fidelium omnium, qui hoc intimis mentibus, altaque defixum habent, & quibus poſſunt, indiciis officiiſque teſtantur, nihil illa Virgine caſtius, purius, innocentius, alienius denique ab omni ſorde ac labe peccati procreatum à Deo fuiſſe; cum vero nihil cum inferis & horum rectore Diabolo, adeoque cum qualicumque Dei offenſa & damnatione commune unquam habuiſſe.) Quæ omnia plane ſunt ſuaſibilia, & pietati erga Matrem Dei plurimum conſentanea, minime tamen fide Divina certa, cum non innitantur vel explorata revelatione, vel definitione aliqua Eccleſiæ. Simile quoque exemplum deſumi poſſet ex objecto cultus univerſalis ab Eccleſia decreti pro feſto Aſſumptionis ejuſdem Virginis Deiparæ: licet enim probabiliſſime credatur, hujus ſolemnitatis objectum eſſe Aſſumptionem in Cœlum Corporis animati Sacratiſſimæ Virginis; hujus veritatis Divina fide certi minime reddimur, quanquam ei libentiſſime valdeque rationabiliter ſuffragamur, propter communem Eccleſiæ confeſſionem, cui non abſque petulanti temeritate quiſquam repugnare auderet. Ut alia autem prætermittamus, quæ congruentiſſime in hanc rem à Noſtro promoventur, conſtat, fideles omnes religioſe plane ac laudabiliter hanc individuam & determinatam Hoſtiam adorare, quinimo adorare teneri; de cujus tamen vera conſecratione non habemus certitudinem fidei, ſed tantum certitudinem quandam moralem, eamque juxta plurimorum ſenſum imperfectam, hoc eſt, non in poſitivis argumentis fundatam, ſed carentia omnis fundamenti ad negandum aut dubitandum innixam.

4. Agit de Eccleſiaſtico judicio, quod interponitur in Sanctorum Canonizatione, utrum ſit infallibile. De hac autem graviſſima quæſtione cenſet, eam partim quidem à celebri illa differre, ſed partim etiam cum eadem convenire, quæ tantis ſcilicet animorum motibus agitata eſt, de infallibili Summi Pontificis judicio in Doctrina fidei & morum, de ejuſdem judicii infallibilitate atque authoritate abſque eo, quod de-

Digitized by Google

pendeat à conſenſu Eccleſiæ, deque neceſſitate intellectum eis ſubjiciendi, ſub hæreſis nota adverſantibus impoſita, eis, inquam, quæ tanquam de fide à Romano Pontifice declarata ſunt, & declarantur. Licet enim, quicumque admittunt judicium Papæ infallibile in Sanctorum Canonizatione, eo ipſo certam ſupponant ſententiam de Pontificia inerrantia, quam complures profecto inſignes ex omni tribu, & lingua & populo Doctorum ſummi momenti rationibus propugnant; non tamen omnes, qui pro Papæ Infallibilitate ſtant, eamque ut nobile fidei Dogma defendunt, eo ipſo illam agnoſcunt in Canonizationis negotio quantumvis graviſſimo. Nam vel illi, qui infallibilitatem hanc, non Papæ, ſed Concilio OEcumenico tribuerunt, non ideo judicium Canonizationis, etiam de conſenſu Concilii OEcumenici peractæ, infallibile eſſe affirmarunt, imo de hoc dubitarunt nonnulli, eo quod Canonizatio non ſit quæſtionis juris, ſed facti reſolutio, in qua vel Synodum Generalem errare poſſe cenſuerunt.

Negantes apud Noſtrum infallibile eſſe Canonizationis judicium, ſunt Gloſſator in *cap. unic. in verb. Sedis Apoſtolicæ de Reliq. & Venerat. Sanctor.* in 6. Innocentius *in cap.* 1. num. 4. Oſtienſis ibi num. 10. Felinus in *cap. Venerabilis*. Cardinalis Cajetanus in *Tract. de Indulgent. adverſ. Luther.* cap. 8. Vincentius Baronius *Theolog. Moral.* parte altera, Diſp. 19. Sect. 2. §. 2. denique, re bene inſpecta, cum iiſdem ſentit Auguſtinus Triumphus ſeu de Ancona *De Poteſt. Eccleſ.* ſect. 14. art. 4. ubi etſi probate contendat, Papam nunquam mentiri aut ſimulare in Sanctorum Canonizatione, quia id decernit ac definit, quod ipſe ſentit & credit; abſolute tamen poſſe judicium Papæ non eſſe conforme judicio Dei, cenſet. Hoc enim ſonant hæc Authoris hujus verba: (Eccleſia ergo non errat canonizando aliquos Sanctos; quia non canonizat: eos eſſe Sanctos judicio divino ſecundum determinatam ſententiam, ſed judicio humano ſecundum præſentem juſtitiam; ſecundum quem modum Sancti ſunt, hominum reputatione & veneratione.) Hæc ille ſatis quidem periculoſe & contra communem ſenſum Eccleſiæ, quæ in canonizandis Sanctis non quieſcit in hominum opinione, ſed potiſſimum quærit quonam pacto res ipſa coram Deo ſe habeat; ideoque ne fallatur, opem & aſſiſtentiam à Deo implorat, quam ipſe rite ei poſtulanti promiſit.

Rectiſſime ergo Noſter cum communi ferme omnium Canoniſtarum & Theologorum, quorum accuratiſſime nomina locaque recenſet, ſententia, docet, hujuſmodi Papæ judicium eſſe prorſus infallibile, tanquam in re ad Religionem pertinente, vere definitivum, ultimum & irreformabile. Quanta vero ſit certitudo, qua conſtat, Canonizatum vere eſſe Sanctum, & beata viſione perfrui, hactenus operoſe diſputatur; nec doctiores ſive Theologi ſive Canoniſtæ in eadem ſunt ſententia; nam plures, iique fama & ſcriptis celebres, aſſerunt, non eſſe formaliter de fide, Papam errare non poſſe in Sanctis canonizandis. Ita quidem cenſent locis à Noſtro citatis Joannes à S. Thoma, Antonius de Cordula, Ludovicus à Paramo, Franciſcus Suarez, Gabriel Vaſquez, Rabaudius, Dominicus à SS. Trinitate, Vincentius Ferre, Dominicus Maria Marcheſius, Salmanticenſes & Theophilus Raynaudus. Alii vero, non minus plane inſignes, de fide eſſe ſentiunt, Summum Pontificem falli non poſſe in Canonizatione Sanctorum, & de fide eſſe Canonizatum eſſe Sanctum, & in Cœlis cum Chriſto regnare. Sic Angelus Maria Verricellus, Lucas Caſtellinus, Rodericus de Arriaga, Adamus Tannerus, Aloyſius Turrianus, Gregorius de Valencia, Alfonſus à Caſtro, & plenius Ricciolus, Cardinalis de Lauræa & Silveſter Maurus. Utriuſque ſententiæ fundamenta exactiſſime Noſter perpendit, varioſque ſive affirmativam ſive negativam explicandi modos perſpicue exponit; deindeque, quaſi in medio poſitus, quid tandem ſit tenendum, tam docte, tam circumſpecte, tamque plene tradit, ut in hac graviſſima Controverſia, nihil plane dici poſſit vel doctius, vel eruditius, vel moderatius, vel plenius. Quare operæ pretium judicamus, integra Sapientiſſimi Viri hic ſubjicere verba.

Videtur igitur nobis, *inquit*, utraque opinio in ſua probabilitate eſſe relinquenda, uſquequo Sedis Apoſtolicæ Judicium prodeat; quia ſcimus quidem, de fide eſſe, quod Sancti ſunt colendi, ut definitum eſt in Conciliis Generalibus *Conſtant. I.* cap. 7. *Chalcedon. Act.* 8. *Nican. II. Act.* 6. *& Trident. Seſ.* 25. ſcimus item de fide eſſe, Venerationem eorum Reliquiis eſſe exhibendam: ſcimus, ſententiam à Summo Pontifice prolatam in Canonizatione Sanctorum eſſe definitivam, necnon ad univerſam Eccleſiam pertinere, & errori, juxta ſuperius dicta, eſſe non poſſe obnoxiam ob ſpecialem Spiritus Sancti aſſiſtentiam: inſuper ſcimus, in Concilio Conſtantienſi inter ceteros Joannis Vvicleffi errores, hunc etiam condemnatum fuiſſe: *Auguſtinus, Benedictus, Bernardus damnati ſunt, niſi pœnituerint de hoc quod habuerint poſſeſſiones, & inſtauraverint Religiones: & ſic à Papa uſque ad minimum Religioſum, omnes ſunt hæretici*: ſcimus denique, anathematis pœnam impoſitam illis fuiſſe, qui declarationi ſanctitatis, ſeu Canonizationi alicujus refragarentur, veluti legitur in Bulla Canonizationis Beati Udalrici expedita à Joanne XV. in Concilio Lateranenſi: *Si quis interea, quod non credimus, temerario auſu contra ea, quæ ab hac Noſtra authoritate pie ac firmiter per hoc Privilegium conſtituta ſunt, contraire tentaverit; vel hæc, quæ à Nobis ad laudem Dei pro reverentia jam dicti Epiſcopi conſtituta ſunt, refragari aut in quoquam tranſgredi, ſciat, ſe authoritate Beati Petri Principis Apoſtolorum, cujus vel immeriti vices agimus, anathematis vinculo innodatum.* Quæ ſcilicet anathematis pœna hæreticorum propria eſſe videtur, ut habetur in cap. *Cum Chriſtus*, & in cap. *Ad abolendam, de Hæreticis*; neque ſolum hæc omnia ſcimus, verumetiam libentiſſime admittimus, ea non parum prodeſſe ſententiæ docenti, eſſe de Fide, quod Canonizatus ſit Sanctus, & ſit in æterna Gloria: attamen cum agatur de Dogmate fidei ſtatuendo, Sedis Apoſtolicæ, Matris & Magiſtræ ceterarum Eccleſiarum, Summique Pontificis, ad quem privative pertinent fidei definitiones, judicium expectandum eſſe cenſemus, antequam hæreſis nota inuratur oppoſitam ſententiam ſequentibus. Eo autem magis id cenſemus, cum tot Viri docti & Pontificiæ authoritatis intrepidi aſſertores, atque adeo infallibilitatis Summi Pontificis, nedum in Fidei ac morum definitionibus, verumetiam in ipſo Canonizationis actu, defenſores, Sanctorum utique Cultum Reliquiarumque Venerationem inter fidei Dogmata recenſeant; ſed & inſimul aſſerant, de fide non eſſe, hunc aut illum, licet Canonizatum, eſſe Sanctum; nec pariter de fide eſſe, huic aut illi Reliquiæ Venerationem

eſſe

eſſe exhibendam : fateantur ſane corde & animo, obtemperandum eſſe ſententiæ Papæ definienti, hunc aut illum eſſe Sanctum; ſed una ſuſtineant, eamdem definitionem non proxime, verum *reductive* tantum ad fidem ſpectare: reſpuant profecto damnatum errorem Vvicleffi; ſed hæreſim ejus rejiciant in cauſas, quas affert. Summos tandem Pontifices dicant, recte potuiſſe & poſſe anathematis pœnam imponere debitam negantibus obedientiam Canonizationis Bullæ, abſque eo, quod hinc inferatur hæreſis; cum pro pœna anathematis alicui infligenda ſatis ſit, ſi is proferat propoſitionem male ſonantem, pias aures offendentem, blaſphemam, de hæreſi ſuſpectam: quo circa videmus Sanct. memor. Clementem XI. in famigerata Bulla *Unigenitus*, per quam centum & unam propoſitiones condemnavit, etſi non omnes tanquam hæreticas, ſed aliquas tanquam de hæreſi ſuſpectas, ſchiſmati faventes, erroneas, & hæreſi proximas, anathematis tamen pœna omnes inſectatum fuiſſe ſequentibus verbis: *Mandantes omnibus utriuſque ſexus Chriſti fidelibus, ne de dictis propoſitionibus ſentire, docere, prædicare aliter præſumant, quam in hac eadem noſtra Conſtitutione continetur; ita, ut quicumque illas, vel illarum aliquam, conjunctim vel diviſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam diſputative, publice aut privatim docuerit, niſi forſan impugnando, Eccleſiaſticis Cenſuris, aliiſque contra ſimilia perpetrantes à jure ſtatutis pœnis ipſo facto abſque alia declaratione ſubjaceat.*

Itaque, ut tantæ quæſtioni finem denique imponamus, ſi non hæreticum, temerarium tamen, ſcandalum toti Eccleſiæ aſſerentem, in Sanctos injurioſam, faventem hæreticis negantibus authoritatem Eccleſiæ in Canonizatione Sanctorum; ſapientem hæreſim, utpote viam ſternentem Infidelibus ad irridendum Fideles, aſſertorem erroneæ propoſitionis, & graviſſimis pœnis obnoxium dicemus eum, qui auderet aſſerere, Pontificem in hac aut illa Canonizatione erraſſe, huncque aut illum Sanctum ab eo canonizatum non eſſe Cultu Duliæ colendum: quemadmodum aſſentiuntur etiam illi, qui docent de Fide non eſſe, Papam eſſe infallibilem in Canonizatione Sanctorum, nec de fide eſſe, hunc aut illum Canonizatum eſſe Sanctum. Melchior quippe Canus *de Loc. Theolog.* lib. 5. c. 5. pag. 171. Edit. Patav. ſic loquitur: *Qui fidem in his, hoc eſt Canonizationibus, Eccleſiæ detrahunt, eos non hæreticos quidem, ſed temerarios, impudentes, irreligioſos eſſe, credimus.* Theophilus pariter Raynaudus Operum tomo 10. *in Corona aurea Roman. Pontif.* pag. 153. ita fatur: *Igitur, quod alicui decernatur Canoniſmus, non facit ex fide certum, quod talis ſit Cælo illatus & potiatur beatitudine. Tametſi nemo ſanus refragabitur, quin vero pronuntiatum ſit à S. Bonaventura, referente Catharino lib. 1. De certa Sanctor. Glor. fore incredibiliſſimum & horribiliſſimum ambigere de vera beatitudine Sancti Canoniſmo donati, & vindicati. Sed aliud eſt, rem eſſe de fide, ita ut abſque injuria authoritatis Divinæ per Eccleſiam propoſita negari non poſſit.* Item Scacch. *De Not. & Sign. Sanctitat.* Sect. 1. cap. 8. pag. 47. ait: *Et tanti ponderis eſt iſte Canonizationis actus, ut qui Cultum Canonizato negaret, de hæreſi ſuſpectus eſſet.* Pritanius demum *De Ingenior. moderat.* lib. I. cap. 17. pag. 130. Venet. Edit. poſt multa, concludit: *Quare à ſuſpicione hæreſis ille non abſit, atque intolerandam & pœnis dignam temeritatem atque impudentiam præſeferat, qui rite Cælitum Catalogo adſcriptos explodat, & in iis, ut aiunt, canonizandis Eccleſiam reipſa & Romanum Pontificem erraſſe dicat. Suſpicionem hæreſis memoravi, non tamen hæreſim formalem.*

Secunda magni Operis Pars, ſeu Liber ejus II. Capita LIV. complectitur, in quibus magna Dubiorum copia uberrima ac ſelectiſſima eruditione illuſtratur ac reſolvitur. Nam primo, de Ordinariorum Facultate & Authoritate in conficiendis Proceſſibus pro Beatificatione & Canonizatione luculentiſſime diſſeritur: deinde, qui nomine Ordinariorum quo ad hoc intelligantur, diligentiſſime inquiritur; ſucceſſiveque, recto ordine, claraque methodo deſcribitur ſeries ſeu Proceſſus Actorum, quibus rite ac legitime promoventur Beatificationis & Canonizationis Cauſæ. Et, ut innumera paucis verbis complectar, habet in hoc libro ſtudioſus Lector, quæ potiora & uſu frequentiora ſunt pro conficiendis rite Proceſſibus ſive Remiſſorialibus ſive Compulſorialibus; & pro vitandis, quæ committi poſſunt in eorumdem conſtructione, vitiis.

Tertia Pars capitibus LIII. abſolvitur, quorum X. priora integrum ac luculentum continent Tractatum de Teſtibus, in ordine ad Beatificationem & Canonizationem. Porro, ad negotium Eccleſiæ graviſſimum, tales Teſtes requirit prudentiſſimus Cardinalis, quales jure exigit ſummi momenti Cauſa, quam Eccleſia merito tractare conſuevit maximo rigore ac diligentia. Hinc, juxta Sacrorum Rituum Congregationis praxim, ſingularia Teſtimonia ab hujuſmodi Cauſis tamquam inſufficientia excludit, ſi nempe agatur de probando certo actu ſpeciali: admittit tamen Teſtium ſingularitatem veluti ſufficientem, cum agitur de probando Habitu virtutis, vel Dono Prophetiæ, &c. inhærendo doctrinæ à Romanæ Rotæ Auditoribus non ſemel probatæ, ea addactis à Riminaldo juniore quæſt. 7. num. 27. & ſeqq. Verumtamen non idcirco admitti poſſe exiſtimat opinionem Jacobi Simonettæ Rotæ olim Auditoris, qui in *Relatione*, quam exhibuit Summo Pontifici Leoni X. ſuper Vita & Miraculis S. Franciſci de Paula, cenſuit, Miracula ſufficienter probari per ſingulares Teſtes. Quamvis enim Noſter optime noverit, aliquos eſſe in Jure Caſus, in quibus unicum ſufficit Teſtimonium; nam Conſecratio Eccleſiæ unico Teſte probatur, Can. *Solemnitates, de Conſecrat. diſt.* 1. Et unico Teſti aſſerenti, defunctum dediſſe ſigna pœnitentiæ, creditur, Can. *Qui recedunt* 26. *quæſt.* 6. Et unicus Teſtis ſufficit, ut probetur, talem hominem fuiſſe baptizatum, Can. *Pueros* 110. Can. *Cum itaque* 112. *de Conſecrat. diſt.* 4. & Cap. *Nuper* 52. *de Teſtib.* & denique unius Teſtimonio defertur, ne Matrimonium contrahatur, cap. *Super*, *de Teſtib.* & cap. *Præterea*, *de Sponſalib.* Regula tamen eſt, ne unius Teſtimonio credatur, & cum eo ſolum negotium terminetur. Et hanc Regulam non oportet arbitratu noſtro limitare, & niſi in caſibus à jure expreſſis reſtringere, hoc eſt, cum unius Teſtimonium utilitatem alicui affert ac nemini præjudicium. Ceterum, hujus naturæ eſſe Miraculorum probationem, licet Simonetta nimium confidenter crediderit, Noſter graviter refellit: videturque nunquam Sacror. Rituum Congregationem recipere voluiſſe Miracula unius Teſtimonio etiam de viſu proprio probata. Rigidiorem ſane Miraculorum probationem requiri cenſuit Vincentius in cap. *Venerabili*, *de Teſtib.*

quatenus non ſolum plures Teſtes conteſtes exigit in probatione Miraculi, ſed ulterius vult, ut iidem Teſtes conteſtes Teſtimonium reddant de omnibus Miraculis a Deo patratis interceſſione ejus Servi Dei vel Beati, de cujus Beatificatione aut Canonizatione tractatur; ita ut lo re & ad effectum de quo agitur, non dicantur probata Miracula, ſi duo Teſtes ex. gr. de uno, duo Teſtes de alio, alii duo de alio Miraculo Teſtimonium reddant, & non omnes de omnibus & ſingulis. Enimvero exoticus Vincentii ſenſus à nemine probatur aut admittitur; &, ſi admitteretur, impoſſibiles redderet Miraculorum probationes ad effectum Servos Dei beatificandi, & Beatos canonizandi. Quare jure optimo Auditores Rotæ dixerunt in *Relatione Cauſæ S. Hyacinthi*, art. 8. Vincentii ſententiam impoſſibilem eſſe in praxi, eamque nunquam Sedem Apoſtolicam in Canonizatione alicujus Sancti ſervaviſſe.

Quoniam vero Sapientiſſimus Cardinalis probatiſſima ubique ſectatur, & per viam regiam ſemper incedit, nec ad dexterum aliquando declinat mollioris aut benignioris doctrinæ, nec ad ſiniſtram rigidioris & ſeverioris, etiam ad Cauſas Beatificationis & Canonizationis extendit ſolemnem regulam vel ipſo Dei ore probatam, quod ex duobus Teſtibus legitima & ſufficiens habeatur probatio. Quod verum eſſe, aſſerit, quamvis ſimul fateatur, nullam uſque adhuc Legem latam eſſe, quæ decernat, in unoquoque negotio rem duobus teſtibus abſolvi poſſe & debere; agnoſcit enim aliquos eſſe Caſus, in quibus amplior numerus Teſtium requiritur, eoſque recenſet, docteque diſcutit, ex can. *Præſul*, & ex can. *Nullam* 2. *quæſt.* 4. item ex cap. 9. Concilii Troslejani, ac inſuper ex Can. *Relatum*, & ex cap. *Cum eſſes*, *de Teſtamentis*. Sed nihilominus illorum numero Caſum noſtrum minime judicat adſcribendum, id docente Romanæ Sedis conſuetudine, quæ in Beatificatione & Canonizatione probationes ex duobus conteſtibus reſultantes, ſi tamen ii nulli ſint exceptioni obnoxii, tanquam legitimas & concludentes admiſit.

Unde, in Noſtri ſententia, ſufficienter, & ad effectum Beatificationis & Canonizationis probatus dici poterit actus Virtutis, de quo deponant duo Teſtes conteſtes de viſu, aut de proprio auditu, ſi res, quam teſtantur, pertineat ad ſenſum auditus. Martyrium quoque ſufficienter probatum dicendum erit, ſi duo Teſtes conteſtes de viſu id teſtentur. Item de Miraculo ſatis conſtare dicendum eſt, ſi duo Teſtes conteſtes de viſu Teſtimonium reddant de duobus extremis, ut puta, de morte & de reſuſcitatione; de defectu panis & vini, & de ejus multiplicatione; de ſanitate jam proclumu... & de inſtantanea ſubſequenti bona valetudine. Bene tamen monet, contra Molpheſium, Paiqualigum & Pignatellum, Miraculum plene probatum dici non poſſe, ſi unus Teſtis idoneus deponat de uno extremo, hoc eſt de ſtatu antecedenti; & alter de ſecundo extremo, hoc eſt de ſtatu ſubſequenti; eo enim caſu, neuter ſtatus ſeu neutrum extremum plene probabitur, ſed uterque vel utrumque ſolum ſemiplene. Nec ad rem eſſe oſtendit exemplum de non promoto ad Sacerdotium, cujus irrita & ſacrilega Miſſæ celebratio ſufficienter probari dicitur, ſi unus Teſtis de una parte Miſſæ, alius de alia teſtetur: agitur enim hic de actione ſucceſſiva, quæ pluribus partialibus actionibus peragitur, & cujus tales actiones eundem locum, & determinatam temporis menſuram reſpiciunt. Porro inter Miraculi extrema nulla datur naturalis connexio & unio; ideoque, probatis ſolum ſingulariter duobus extremis, utriuſque connexio, & ex uno ad alterum exceſſus vel improbata manet, vel adſummum probatur tantum ſemiplene. Addit doctiſſimus Cardinalis, quamvis Contelorius & Caſtellanus generaliter loquendo exiſtimaverint, Miraculum fore probatum, ſi duo Teſtes conteſtes deponerent de primo extremo, alii autem duo Teſtes conteſtes deponerent de ſecundo, eorum doctrinam recipi non poſſe in probatione Miraculorum tertii generis, quorum effectus debet eſſe inſtantaneus; nam, ſtante plena utriuſque extremi probatione, adhuc non conſtat de modo, ſive de immediato tranſitu ex uno ad alterum extremum.

Prudens Noſtri conſilium eſt, ut in Cauſis, de quibus agimus, plures quam duo Teſtes conteſtes exhibeantur, ſi id fieri poſſit: & quatenus hoc poſſibile non ſit, exponatur ſimul quare non plures quam duo Teſtes conteſtes produci poſſint. Si namque agatur de miraculo, quod nonniſi in præſentia duorum patratum fuit; hoc monere & probare oportet, ne ad tutiorem Cauſæ reſolutionem ulteriora exigantur teſtimonia, quam quæ de jure & conſuetudine ſunt ſufficientia. Etenim, ſi non ſolum duo, verum tres & plures Teſtes examinari potuerunt, & duo tantum examinati fuerunt, fortaſſis Summus Pontifex, ad majorem facti certitudinem, requiret aliorum Teſtium examen: quod utique non exiget, ſi jam conſtet, nullos alios fuiſſe Teſtes, qui examinari potuerint. Sic Sanct. memor. Clemens XI. in Cauſa Sancti Stanislai Koſtkæ approbare noluit repentinam ſanationem P. Andreæ Fauſti Ordinis S. Benedicti, per duos Teſtes conteſtes probatam, & per uniformia Purpuratorum Patrum ſuffragia jam admiſſam, quoadusque legitime conſtitit, non plures Teſtes Miraculi patrationi interfuiſſe. Hinc, quia communiter impoſſibile eſt plurium Teſtimoniis probari Revelationes, Apparitiones & ſimilia; vel tales Sacra Congregatio ut plurimum omittit, & eorum etiam in Miraculorum Approbationibus mentionem non facit; vel ſingulare unius perſonæ gravis Teſtimonium ut ea quodammodo commendandum admittit. Id quod etiam facere conſuevit, cum agitur de probanda invocatione, quæ unus eſt ex illis actibus, qui ut plurimum aliter probari non poſſunt. Si tamen contingat, mortuum jam fuiſſe, qui invocavit, antequam de propria invocatione juratum teſtimonium reddidiſſet; Noſter ſemper ſe opinatum fuiſſe dicit, & adhuc in præſentiarum opinari, in ea facti ſpecie neceſſe eſſe, ut duo Teſtes conteſtes deponerent, ſe audiviſſe invocantem, dum invocabat; vel audiviſſe ab ipſo invocante, quod Dei Servum vel Beatum invocaverit. Si tamen duo Teſtes reperiri non poſſint, oportet ſaltim, ut adſit mutum aliquod monumentum, ut puta votiva tabella ad Altare delata, vel aliud invocationis ſignum, quo Teſtis ſingularis Teſtimonium adjuvetur & roboretur.

Cum Noſter doceat, duos Teſtes de jure ſufficere in probationem Miraculi, etiam cenſet, binarium Teſtium numerum conſtare poſſe ex ipſo, qui Miraculoſam ſanitatem recepit, & ex alio qui præſens fuit Miraculi patrationi, juxta illud quod S. Auguſtinus *Tract.* 2. *in Joan.* de Cæco a Chriſto illuminato loquens, ſcripſit: *Qui acceptus fuerat ſanitatem, idoneus erat beneficii teſtis*.

Mi-

Mira profectò eſt eruditio, qua Noſter plane evincit, in Cauſis Beatificationis & Canonizationis admittendos eſſe Teſtes beatificandi ſeu canonizandi conſanguineos & affines, domeſticos item ac familiares. Plurima ſunt exempla tam antiqua quam recentiora, quibus rem mirifice illuſtrat. Chryſoſtomus namque parentis, Baſilius ſororis, Ambroſius Satyri fratris, Auguſtinus Monicæ matris, Bernardus Gerardi fratris egregia facinora retulerunt, & ſcriptis editis illuſtrarunt. Poſteriore quoque tempore S. Laurentii Juſtiniani Vitam Poſteris tranſmiſit Bernardus Juſtinianus ejus nepos, ipſiuſque Teſtimonio non parum detulit Sacror. Rituum Congregatio. Item Carolus Auguſtus Saleſius Tullianus, nepos S. Franciſci Saleſii, Vitam ejus conſcripſit, quæ in magno pretio habita fuit, cum de ejus Beatificatione actum eſt. Unde Optimus Theologus in *Gorgoniæ Sororis Laudatione* admonuit, Sanctorum laudem, à cognatis quoque & neceſſariis delatam, improbandam non eſſe. Profeſſores etiam ejuſdem cum Beatificando ſeu Canonizando Inſtituti, eoſque maxime, eſſe admittendos tanquam præcipue idoneos præſertim in probanda Regulæ obſervatione, quæ ſolis profeſſis ſolet eſſe bene nota, prorſus efficaciter Noſter ſuadet; qui etiam prudenter monet, quod, ſi in ſimilibus caſibus omitteretur conſodalium examen, ſuſpicio eſſet (niſi contrarium idonee probaretur, ut probatum fuit in Cauſa Beati, nunc Sancti, Franciſci Regis) quod data opera fuiſſet prætermiſſum, ne imperfectiones aperirent, quas potuiſſent obſervare in eo, de quo ageretur; nemini enim notior eſt Vita vel in Religione vel in Monaſterio peracta, quam contemporaneis ejuſdem Inſtituti Alumnis, & ejus, de cujus cauſa agitur, Sociis. Magnum quoque momentum reponi jure poteſt in traditione & fama in Religioſa familia de alicujus Sanctitate vigente; nam quæ hujuſmodi eſt traditio nunquam in Religioſis Cœtibus ex vanis rumoribus naſcitur, ſed ex ſeveriſſimo Provectorum judicio, quo bona Conſodalis fama innititur, confovetur, & in perpetuam hominum memoriam deducitur. Magnum ſimilis argumenti pondus agnovit Sixtus IV. in *Bulla Canonizat. S. Bonaventuræ* §. 13. utque ad rem Noſter ponderat. Potens etiam adminiculum deſumi pro probanda alicujus ſanctitate ex Hiſtoriis quoque domeſticis, & maxime ex publicis Regularium Ordinum Chronicis, Superiorum authoritate vulgatis, & communi piorum & doctorum Virorum plauſu receptis, Noſter plane oſtendit ex probata à Sede Apoſtolica conſuetudine, quæ Scriptorum domeſticorum Teſtimonia ſæpius recepit, nempe Fr. Stanislai Cracovienſis, Dominicani, in Cauſa S. Hyacinthi; P. Nicolai Eymerici, ejuſdem Ordinis, in Cauſa S. Raymundi de Pennafort; Fr. Antonii Dazæ, Minoritæ, in Cauſa B. Petri Regalati; & P. Zachariæ Boverii, Capuccini, in Cauſa B. Seraphini de Aſculo.

Quoad examen Confeſſariorum, Sapientiſſimi noſtri Cardinalis ſenſus eſt, illud non eſſe neceſſarium, cum ex Bulla Canonizationis S. Franciſci de Aſſiſio, à Gregorio IX. expedita, conſtet, non ex Teſtimonio Confeſſarii, ſed ex Miraculis hauſiſſe tutoque definiviſſe Summum Pontificem, illius Vitam fuiſſe Deo acceptam, & illius Memoriam eſſe à Militanti Eccleſia venerandam: utile tamen eſſe præfatum Confeſſariorum examen, quia ex Teſtimoniis Confeſſariorum plura deſumi poſſunt, quæ reſolutioni Dubii ſuper Virtutibus, & recto de illis judicio favere valent; & quia concors eſt praxis Sedis Apoſtolicæ Confeſſarios in Teſtes admittendi. Exemplorum cenſum habes in Capite VII. à pag. 64. In tribus autem ſeqq. Capitibus aureo & numeris omnibus abſoluta exhibetur tibi Diſſertatio De fide Hiſtoriis habenda, & de probationis gradu, quem illæ conſtituant in judicio Beatificationis & Canonizationis. Ibi Lector inveniet & perfecte digeſta, & cujuſque captui accommodata quæcumque vel erudite vel ſapienter ſcripſerunt peritiores noſtrorum temporum Critici. Ibidem etiam quæ Joannes Launojus immoderatius docuit, aut omnino refelluntur, aut, adhibito prudenti quodam ac rationabili temperamento explicantur.

Jam quoad gradus Hiſtoricorum, ea Noſtri mens eſt, quam ſequentia exprimunt verba: (Quatuor, *inquit*, ſunt gradus Hiſtoricorum: primus, ſcilicet, eorum, qui ea, quibus interfuerunt, quæque geri viderunt, literis tradiderunt, qua ratione Poſſidius Epiſcopus S. Auguſtini Vitam didicit & ſcripſit. Etſi Joannes Clericus homo heterodoxus *Tom. 11. in Append. ad Oper. S. Auguſt.* pag. 622. Vitam S. Doctoris ſcriptam à S. Poſſidio inſimulat, quaſi in Auguſtini exponendis geſtis aliquid gratiæ dederit & amicitiæ; Verum calumniam ipſam ſtrenue repellit Joannes Salinas, Canonicus Regularis Lateranenſis, nuper bonorum omnium mœrore vita functus, *in Præfat. ad Vitam S. D. ſcriptam à S. Poſſidio*, quam *Notis* illuſtravit. Secundus gradus eſt eorum, qui utique non viderunt ea, quæ narrant, ſed ab iis acceperunt, qui viderunt; qua ratione S. Bonaventura compoſuit Vitam S. Franciſci, & S. Hieronymus S. Hilarionis. Tertius gradus eſt eorum, qui referunt ea, quæ non viderunt, nec audiverunt ab iis, qui viderunt; ſed ab iis, quibus, qui viderant, narraverunt; ad quod genus multa pertinent ex iis, quæ referunt Joannes Moſchus in *Prato Spirituali*, S. Gregorius in *Dialogis*, Venerabilis Beda in *Hiſtor. Anglic.* Quartus tandem gradus eſt eorum, qui ex Hiſtoriis in gradibus jam enumeratis conſiſtentibus monumenta, quæ edunt, collegerunt. Porro Jo: Bollandus in ſua *Præfat. General. in Vit. Sanctor. Tom. I. menſ. Januar.* cap. 3. poſt enumeratos prædictos gradus Hiſtoricorum, inquit: *Et hi quidem omnes fidem merentur, ſi ſunt Viri boni, ſi prudentes, ſi pura, eorumque minime adulterata ſcripta ſunt.* Repetitque id ipſum *in Præfat. ad Vit. Sanctor. Tom. I. Februar.* cap. 5. ubi addit, nonnullas etiam reperiri Sanctorum Hiſtorias ex fama à Majoribus accepta, aut vulgaribus monumentis, nec ſatis certis collectas, quas, inquit, ſa non reſpuere omnino, ſed examinare, & authenticarum Hiſtoriarum calculis expendere.)

In his autem Hiſtoricorum gradibus æqualis non eſt Hiſtoricorum authoritas; nam illorum profecto major eſt, qui Res ſcripſerunt, quibus interfuerunt, vel quas ab eis, qui viderant, audiverunt. Et priorum quidem majus eſt authoritatis pondus; ſi tamen de ipſorum probitate & integritate conſtet: quippe quod attinet ad ſecundos, qui ſe licet aliorum fidem ſectantur, ea quæ ſcribunt, quæ ipſimet non viderunt; quamvis ii per ſeipſos fidem mereantur, ſi communiter probi, ſinceri prudenteſque Viri habeantur: adhuc tamen eorum authoritas nutare poteſt, ſi videlicet, non ſatis exploratum ſit, an alii, ex quibus ſua hauſerunt, fuerint & ipſi probi ac fide digni. Quare optime Noſter advertit, plus primis Hiſtoricis, quam ſecundis eſſe deferendum: ſaltim facilius eſt, illos tuto admittere

quam

quam iſtos ; nam qui de viſu proprio teſtantur, ſemel explorata ipſorum probitate ac prudentia, protinus ad faciendam fidem admittuntur ; qui vero ea narrant, quæ à videntibus audierunt, quamquam ipſi nullæ ſint exceptioni obnoxii, adhuc plenam fidem non faciunt, niſi etiam qui vidiſſe dicuntur, veraces & ipſi probentur. Ex quo liquet, minus quoque facile admitti debere Hiſtoricos illos in tertio gradu conſtitutos, illos nempe, qui referunt ea, quæ non viderunt, nec audiverunt ab his, qui viderunt ; ſed ab iis, quibus, qui viderant, narraverunt. Ut enim conſtet de Hiſtorica talium Scriptorum veritate, amplior inquiſitio requiritur, nec ſufficit compertum habere, ejus generis Scriptores eſſe veraces; niſi ſimul exploratum ſit, tales etiam fuiſſe, & eos, qui audita à videntibus narrarunt, & eos pariter, qui eadem ſe vidiſſe ſcripſerunt.

Jam in infimo authoritatis gradu collocari debent Hiſtorici recentiores, ea ſcribentes, quæ legerunt in præcedentium temporum Hiſtoriis ; horum enim authoritas pendet ab aliorum authoritate, quæ ſi integra in aliqua tandem Hiſtoria reperiatur, huic potius fides noſtra innititur, vixque quidquam in hoc Recentioris authoritati defertur. Quod ſi nuperus Author ſcribat, ſe ea tradere, quæ ab Antiquioribus accepit, nec Vetuſtiorum teſtimonia proferat ; nec aliunde conſtet, quænam ſint Hiſtoriæ illæ, ex quibus ſua haurire potuerit ; is facile contemnetur, niſi tantæ ſit authoritatis, ut noſtram quodammodo extorqueat fidem. Etenim ſi Auguſtinus vel Hieronymus, aliique æqualis authoritatis Viri teſtentur, ſe aliquod factum legiſſe, injurius eſſet, qui talibus fidem ſuam negaret, etiamſi illi non dicerent, in qua Hiſtoria factum illud legerunt.

De ultimo Hiſtoricorum gradu à Bollando inſuper addito, eorum ſcilicet, qui Sanctorum Hiſtorias ſcribunt ex fama à Majoribus accepta, recte Noſter concludit, quod ejuſmodi Hiſtoriæ poſſunt quidem probabilitatem, ſed non vim concludentis probationis habere. Non tamen propterea reſpuit Scriptor prudentiſſimus traditiones illas humanas, quæ ab aliquo traditionis monumento originem trahunt, atque à communi alicujus ſive Nationis, ſive populi, ſive particularis Eccleſiæ fide muniuntur ; præſertim ſi præcedat prudens earundem traditionum examen, ipſaſque Authores probitate ac prudentia præditi teſtentur. Quod ſi hujuſmodi conditionibus accedat pia quædam & conſtans fidelium devotio, ſupernis quibuſdam gratiis ac mirabilibus ſignis confirmata, tunc traditio minus contemnenda erit, quamvis de ejus exortu ac principio hiſtorica authoritate non ſatis ſecuri reddamur.

De Operibus MSS. quæ in Archivis & Bibliothecis inedita adhuc ſervantur, vel quæ poſt longa temporum ſpatia in lucem exierunt, opera & induſtria Eruditorum hominum, ut nempe in *Collectaneis Veter. MSS. P. Martene* ; in *Collectione Actorum Martyrum P. Ruinart* ; in *Nova Bibliotheca MSS. Librorum P. Labbei*, *&c.* hoc eſt doctiſſimi Cardinalis judicium, praxi Congregationis Sacror. Rituum omnino conſentaneum, nimirum, multa etiam MSS. Opera eſſe fide digna, & præſtantiora multis, quæ ſæpius impreſſa ſunt, vimque proinde habere poſſe probationis, vel adminiculi, juxta Regulas ſuperius traditas ; dummodo tamen habita fuerint à Majoribus pro genuinis & integris & nequaquam vitiatis, graviterque peccare eos, qui receptum à Majoribus tanquam genuinum Opus aliquod, aut ſine idonea probatione accuſant falſi, aut ſine legitima cauſa ſuſpectum habent. Hoc Noſter dicit ex ſententia, quam probat, P. Petri Couſtant, Benedictini, in *VI. Part. Vindiciar.* cap. 1.

Anonyma Scripta quia talia non eſſe authoritate deſtituta, quamvis non abſque ſingulari cautela admitti debeant, ex veteri uſu Eccleſiæ, probat Sapientiſſimus Cardinalis ; qui etiam monet, talia recipere, cum nihil ſuſpicione dignum in eis reperiri potuit, minime adverſari Decreto Gelaſiano, cui perperam Jacobus Petitus in *Notis ad Pœnitentiale* Theodori Cantuarienſis Tom. I. 106. contradictionem objecit. Gelaſius enim ibi non dicit, quod in Sancta Romana Eccleſia Acta Martyrum anonyma minime leguntur ex hac unica ratione, quod ignorentur nomina Scriptorum ; ſed quoniam vel ab Infidelibus compoſita fuerunt, vel eorum dolo fuerunt interpolata. Unde idem Gelaſius ibidem tradit, Hiſtoriam S. Silveſtri Papæ licet ejus, qui conſcripſit, nomen ignoretur, in Urbe & extra Urbem, paſſim à Catholicis legi. Monet præterea, caute admodum eſſe recipienda quædam Sanctorum encomia, quæ in eorum Actis plerumque immixta inveniuntur, & ſignanter apud Metaphraſtem ; laudatque, ac plane probat monitum S. Baſilii, qui in *Orat. in S. Gordium Martyrem* inquit : *Illorum enim, qui in fide claruerunt Hiſtoria ſimplex veluti lucem quandam Dei Cultoribus ac virtutis iter oſtendit.* Et infra : *Quod ſi reliquorum facta Virorum eloquentiæ floribus ornantur, Sanctis tantum ad ea, quæ maxima geſſere, demonſtranda, ſat erit Oratio ſimplex.*

A Probationibus Cauſarum Martyrum ſeu Confeſſorum recto ſane ordine Noſter progreditur ad diſcuſſionem eorum, quæ ad rationem veri Martyrii requiruntur, tam ex parte Tyranni, quam ex parte Martyris. *Hoc* feliciter exequitur per novem ſubſequentia Capita ab undecimo ſcilicet uſque ad decimum nonum. Et in decimo quarto accuratiſſime differit de modo quo probari poteſt, Perſecutorem ſeu Tyrannum ex odio in fidem motum fuiſſe ad mortem Martyri infligendam. Atque id primo inquit demonſtrari poteſt ex ſententia Perſecutoris, ſi mortem publica authoritate decreverit : ut ſi nempe in ea exprimatur, fidelem morti addici, quia Diis ſacrificare noluit, vel quia Chriſtianus ſe eſſe profeſſus eſt. Quæ cauſæ, aliæque ſimiles frequenter reperiuntur expreſſæ in Actis veterum Martyrum, Symphoriani, Maximi, Luciani & Marciani : item in Actis Proconſularibus Cypriani, &c. Secundo ex ipſa diſceptatione habita inter Tyrannum & Martyrem, ac in Actis ſcripta, ex qua clare deſumitur, mortem fuiſſe à Tyranno inflictam Martyri propter odium in fidem Chriſtianam utpote Cultui Idolorum adverſam. Hujus generis Acta ſunt illa Sanctorum Pionii & Sociorum, & illa Sanctorum Fructuoſi Epiſcopi, Augurii & Eulogii Diaconorum. Obvia quoque ſunt Acta Paſſionis S. Andreæ Apoſtoli, quæ neſcio cur Noſter in exemplum non adduxerit, niſi forte non ſatis authentica judicaverit. Tertio, ex beneficiis ſeu muneribus Martyri à Tyranno ante mortem oblatis, ſi à propoſito reſiliret. Cujus rei exempla ſuppeditant Acta S. Theodori expoſita à S. Gregorio Nyſſeno, & Acta *SS.* Claudii & Aſterii.

Quarto, ex impunitate ſeu liberatione, Martyri à Tyranno oblata, ſi à fide Chriſti recederet. Quinto, ex eo quod probetur, Martyrem noluiſſe aliquam rem a

fide

fide Chriſtiana veritam, vel cum ea ratione circumſtantiarum quomodolibet pugnantem, vel ei detrimentum afferentem, perpetrare. Ubi Noſter obſervat, licuiſſe quidem Chriſtianis per ſalutem Cæſaris jurare, nullatenus vero per Fortunam aut Genium Cæſaris, quod hæc à Gentilibus pro Diis haberentur. Monet etiam, etſi licuerit Chriſtianis ſub Imperatoribus Ethnicis militare, cum Militia per ſe mala non ſit; id tamen licitum non fuiſſe in iis circumſtantiis, quæ Militantes conjicerent in frequentia peccandi pericula; eaque ratione S. Maximilianus vere dixit: *Mihi non licet militare, quia Chriſtianus ſum.*

Loquendo autem de requiſitis in Martyre neceſſariis ante Martyrium, nihil fere Noſter intactum relinquit ex iis, quæ probatiſſimi Theologi tradidere. Sed an in peccatore ſufficiat attritio ſupernaturalis cum Martyrio conjuncta, ut juſtificetur, & Martyrii Lauream aſſequatur, quamquam quidam affirment cum Cardinali Bellarmino, melius Noſter incertum pronuntiat cum Cardinali de Lauræa, ex doctrina Eximii Patris Suarez. Citat etiam Hurtado in *Reſolut.* 31. §.3. *de Vero Martyrio*, aſſerentem, ita certum non eſſe, attritionem ſupra naturam ſufficere cum Martyrio, ſicuti certum eſt, eam ſufficere cum Sacramento Pœnitentiæ. Minus certe difficile videtur, quod attritio ſufficere poſſit per accidens, ſive intercedente bona fide per ignorantiam probabilem Juris aut Facti. Ceterum cum Noſter allegat Eminentiſſimum Dominum Cardinalem Gotti docentem, probabile eſſe, aliquando ſufficere contritionem virtualem incluſam in fervore Dilectionis, quo quis pro Deo eligit animam ſuam ponere, noluit ſuum nobis ſenſum aperire, cui nos libentiſſime totoque acquieſceremus. Si tamen ſermo eſt de vero & efficaci actu ſupernaturalis charitatis, quæ virtutum omnium maxima eſt; cum videatur de fide certum eſſe hujuſmodi charitatis actum pugnare cum omni peccato lethali, juxta illud Apoſtoli dilecti: *Qui manet in Charitate, in Deo manet, & Deus in eo:* in hoc quidem ſenſu, non probabile, ſed certiſſimum videri poteſt, ſupernaturalem Dilectionem, quamvis ſolum ſit contritio virtualis, aut per ſe ipſam peccatorem formaliter juſtificare, aut ſaltem formalem juſtificationem ſecum ipſa afferre; proindeque non cum Martyrio tantum, verumetiam ſine illo ſufficere ad juſtificationem impii: ſicut enim *qui non diligit, manet in morte*: ita è contrario mortuus eſſe nequit, qui diligit. Igitur, vel non eſt admittendus caſus exiſtentiæ ſupernaturalis Dilectionis Dei ſuper omnia, quæ conjuncta non ſit cum formali contritione de peccatis commiſſis; vel ſi hujuſmodi caſus admitti debet, etiam aſſerendum eſt, poſſe peccata deleri per actum Dilectionis, quæ ſit tantum Pœnitentia virtualis. Unde videmus, quod in converſione Magdalenæ, non Pœnitentia ejus, aut Contritio, ſed Dilectio à Domino commendatur; Dilectionique tribuitur, quod veniam obtinuerit ſuorum peccatorum, juxta illud, *dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Quare non ſatis percipimus cur Eſtius in medio reliquit controverſiam de ſufficientia virtualis contritionis, in caſu de quo loquimur: curve Pater Hurtado eam ſufficientiam tantum admiſit pro caſu in quo peccatorum memoria Martyri non occurrat. Etenim, ſi Martyrium inſtet, nec adſit copia Confeſſarii, Martyr vero ſuorum peccatorum conſcius, toto corde ad Deum per Dilectionem convertatur, optime proculdubio ad Martyrium diſponetur. Licet forte frequentius ac velut connaturalius ſit, ut homo admiſſi delicti memor excitetur ad formalem contritionem, quam ad formalem Dilectionem. Si tamen formalis Contritio, quia ſimul eſt virtualis Dilectio, ſufficit ad juſtificationem impii, cur non etiam ſufficiat ad eandem juſtificationem formalis Dilectio, quia ſimul eſt virtualis Contritio?

Igitur ſi poſſibile eſt, ut de homine in mortali peccato exiſtente verificetur verum Martyrium, & legitima Cauſa Martyrii; vel ex hoc uno probaretur neceſſitas miraculorum in Cauſis Martyrum. Cum enim per media humana probari nequeat qualis fuerit interna diſpoſitio hominis pro Chriſto occiſi, fierique poſſit, ut ſupponitur, ut aliquis ſine debita diſpoſitione pro Chriſto occ datur; inde eſt, ut merito recurrendum ſit ad miracula, quæ ſunt velut teſtimonia Dei, quibus certi reddimur non ſolum de vero Martyrio & de legitima Cauſa Martyrii, verumetiam de prærequiſita in Martyre diſpoſitione ad obtinendam Martyrii Lauream. Minime tamen affirmare audemus, dabilem eſſe ejuſmodi caſum, in quo ſcilicet conſtet de Martyrio & cauſa Martyrii reſpectu hominis in peccato mortali exiſtentis. Sed de hoc ſatis.

Porro circa materiam actuum externorum, qui judicio ſubſunt Eccleſiæ, Sapientiſſimus Dominus meus Cardinalis docet, 1. ſi in Cauſa Martyrii alicujus Servi Dei adhuc Catechumeni, fidei Promotor oſtenderet, cum potuiſſe recipere aquam Baptiſmi, ſed non recepiſſe, imponendum eſſe Cauſæ ſilentium, ob voluntariam tranſgreſſionem præcepti Divini. Docet 2. ſi conſtaret, Martyrem, de cujus Cauſa agitur, aliquod grave peccatum commiſiſſe, de eo autem dolorem non habuiſſe, vel, habita copia Confeſſarii, Sacramentalem Confeſſionem non expleviſſe, non poſſe in eadem cauſa ad ulteriora procedi. Docet 3. idem judicium ferendum eſſe de Cauſa Martyris, qui Sacram Euchariſtiam recipere potuiſſet ante Martyrium, & non recepiſſet. Morem recipiendi Euchariſtiam, ut ea protecti Confeſſores, non inermes & nudi ad prælium pro fide deſcenderent, egregie Noſter confirmat, tum ex luculento S. Cypriani loco in *Epiſt. II.* lib. 1. tum ex *Actis* ſinceris Sanctarum Perpetuæ, Felicitatis & Sociorum, in quibus narratur, Chriſtum Dominum in habitu Paſtoris Oves mulgentis apparuiſſe, & de caſeo, quem mulgebat, dediſſe Perpetuæ quaſi Buccellam, quam ipſa accepit junctis manibus & manducavit, tunc univerſi adſtantes dixerunt *Amen*. Noſter obſervat ex adductis à Bollandianis & Ruinart, quod in ea viſione adumbratus fuit ritus Euchariſtiæ miniſtrandæ iis, quos certum erat brevi morituros. Atque hic ſatis opportune nonnulla Noſter inſerit de his, quæ olim fidelibus præſtabantur erga Dei Servos in Carceribus detentos, & Martyrium expectantes. En verba eximii Scriptoris: (Fideles ad carceres, in quibus Confeſſores detinebantur, conveniebant, ut eos viſitarent; cumque non caute, ſed aliquando incaute id fieret, S. Cyprianus *Epiſt. IV.* modum, qui ſequitur, præſcripſit: *Nam etſi fratres pro dilectione ſua cupidi ſunt ad conveniendum & viſitandum Confeſſores bonos, quos illuſtravit jam glorioſis initiis Divina dignatio, tamen caute hoc & non glomeratim, nec per multitudinem ſimul junctam puto eſſe faciendum, ne ex hoc ipſo invidia concitetur, & introeundi aditus denegetur, & dum inſatiabiles totum volumus,*

totum

Digitized by Google

totum perdamus. Operâ potiſſimum Diaconorum prædictis Dei Servis neceſſaria ad victum & veſtitum ex Fidelium eleemoſynis adminiſtrabantur; quod adeo effuſa liberalitate aliquando factum eſt, ut nonnulli vino, quod myrrha conditum Confeſſoribus exhibebatur, ut fortiores in tormentorum tolerantia eſſent, inebriati Præſidibus de fide eos interrogantibus reſponſum dare non potuerint. De prædicta ſcilicet Diaconorum cura illuſtre extat documentum in *Hiſtor. Paſſion. SS. Datevi, Saturnini & Sociorum* apud Albaſpinæum ſcripta à quodam Donatiſta, in qua Menſurius Epiſcopus graviter redarguitur, quia utebatur opera Cæciliani Diaconi, quem, licet per enormem calumniam, nonnulli inſimulabant, quod cibos Martyribus non pararet, uti tenebatur, ſed deferentes per vim averteret: *Etenim hic Tyranno ſeverior, carniſice crudelior idoneum ſceleris ſui miniſtrum Diaconum ſuum elegit Cæcilianum; idemque lora & flagra cum Armatis ante fores carceris poſuit, ut ab ingreſſu atque aditu cunctos, qui victum potumque in carcerem Martyribus offerebant, gravi affectos injuria propulſaret; & cædebantur à Cæciliano paſſim, qui ad alendos Martyres veniebant. Sitientibus intus in vinculis Confeſſoribus pocula frangebantur ante carceris limina, cibi paſſim lacerandi canibus ſpargebantur*. De ebrietate vero ejus, qui Præſidi interroganti reſpondere non potuit, teſtis eſt Tertullianus ſequentibus verbis: *Poſtremo ipſo Tribunalis die, luce ſumma, condito mero tamquam antidoto præmedicatum ita enervaſtis, ut paucis ungulis titillatus, hoc enim ebrietas ſentiebat; quem Dominum confiteretur interroganti Præſidi reſpondere non potuerit amplius, atque ita de hoc jam extortus, cum ſingultus & ructus ſolos haberet, in ipſa negatione digeſſit*. Quamobrem, ut hæc ſcandala amoverentur, S. Cyprianus *cit. Epiſt.* 4. enixe commendavit, ut neceſſaria tantummodo Confeſſoribus indigentibus, non autem ſuperflua ſubminiſtrarentur: *Quantum autem ad ſumptus ſuggerendos ſive illis, qui glorioſa voce Dominum confeſſi in carcere ſunt conſtituti, ſive iis, qui pauperes & indigentes laborant, & tamen in Domino perſeverant, peto, nihil deſit; cum ſummula omnis, quæ redacta eſt, illic ſit apud Clericos diſtributa propter ejuſmodi caſus, ut haberent plures, unde ad neceſſitates & preſſuras ſingulorum operari poſſint*. Et *Epiſt. V.* poſtquam iterum dixit, ſubminiſtranda eſſe eis quæcumque neceſſaria, ſubdidit: *Modo ut ſciant ex vobis, & inſtruantur & diſcant, quid ſecundum Scripturarum magiſterium Eccleſiaſtica diſciplina depoſcat, humiles & modeſtos & quietos eſſe debere, ut honorem ſui nominis ſervent, &, qui glorioſi voce fuerunt, ſint & moribus glorioſi, faciantque ſe dignos, ut in omnibus Dominum promerentes ad Cœleſtem Coronam laudis ſuæ conſummatione perveniant*.

Temporalem Diaconorum curam ſequebatur cura ſpiritualis Sacerdotum, qui carceres ingrediebantur, ut coram Confeſſoribus in illis detentis Sacrificium Deo offerent: & hic quidem etiam ſæpe memoratus S. Cyprianus in allegata *Epiſt.* 4. prudenter admonuit, ut non ſemper iidem Presbyteri carcerem ingrederentur Miſſas celebraturi, ſed mutatis Perſonis, alter alteri ſuccederet ad invidiam declinandam: *Conſulite ergo, & providete, ut cum temperamento hoc agi tutius poſſit, ita ut Presbyteri quoque, qui illic apud Confeſſores offerunt, ſinguli cum ſingulis Diaconis per vices alternent, quia & mutatio Perſonarum & viciſſitudo convenientium minuit invidiam*. Ad Sacerdotes præterea pertinebat ſalutaribus monitis detentos in carceribus ad mortem pro Chriſto ferendam præparare: & Tertullianus quidem Presbyter Carthaginenſis hoc officio forte functus eſt, cum in ſuo *Libro ad Martyres* inſcripto dicat, ſe non cibum & potum, ſed utilia quædam ſpiritualia eis ſubminiſtrare velle: *Inter carnis alimenta, benedicti Martyres deſignati, quæ vobis, & Domina Eccleſia de uberibus ſuis, & ſinguli fratres de operibus ſuis propriis in carcerem ſubminiſtrant, capite aliquid à nobis, quod faciat ad ſpiritum quoque educandum: Carnem enim ſaginari, & ſpiritum eſurire non prodeſt*. Tum, poſtquam proteſtatus eſt, ſe non eſſe dignum, ut eos alloqueretur, inquit, operam ſuam non inutilem eſſe futuram, cum experientia conſtiterit, Gladiatores ad pugnam fuiſſe aliquando utiliter incitatos etiam ab illis, qui præliandi artem & robur non habebant: *Nec tantus ego ſum, ut vos alloquar: verumtamen & Gladiatores perfectiſſimos non tantum Magiſtri & Præpoſiti ſui, ſed etiam idiotæ, & ſupervacue quique adhortantur de longinquo, ut ſæpe de ipſo populo dictata ſuggeſta profuerint*. Item in Eccleſiaſticis Monumentis laudabilis fit commemoratio Sacerdotum Germanici, Numidici, Tertulli, qui ſupra expoſitam Martyrum ſpiritualem curam ſtrenue geſſerunt: de Germanico enim legitur in Epiſtola Eccleſiæ Smyrnenſis *De Martyrio S. Polycarpi*: *Fortiſſimus Germanicus tolerantia ſua magnitudine ceterorum imbecillitatem roborabat*; de Numidico in Clerum Carthaginenſem cooptato ſic loquitur S. Cyprianus *Epiſt.* 35. *Nam admonitos nos & inſtructos ſciatis dignatione Divina, ut Numidicus Presbyter adſcribatur Presbyterorum Carthaginenſium numero, & nobiſcum ſedeat in Clero luce clariſſima confeſſionis illuſtris, & Virtutis ac fidei honore ſublimis, qui hortatu ſuo copioſum Martyrum numerum lapidibus & flammis necatum ante ſe miſit*. Idemque S. Cyprianus *Epiſt.* 37. meminit Tertulli Presbyteri, quem vocat fideliſſimum & devotiſſimum pro ſollicitudine & cura, quam Fratribus in carceribus pro Chriſto detentis in omni obſequio operationis impertiebatur. Nec Epiſcopi ipſi ſe ab onere ſimilia peragendi liberos eſſe exiſtimarunt, eo quod Sacerdotes & in carceribus Sacra facerent, & ſpiritualia monita Martyribus ſuppeditarent, quemadmodum deſumitur ex *Epiſt. Cler. Roman. ad S. Cyprian.* quæ eſt trigeſima prima inter eas prædicti Sancti: En ejus verba: *In quo loco maximas tibi atque uberes gratias referre debemus, & reddimus, quod illorum carceris tenebras literis tuis illuminaſti, quod ad illos veniſti, quod modo introire potuiſti, quod illorum animos ſua fide & confeſſione robuſtos tuis allocutionibus literiſque recreaſti; quod felicitates eorum condignis laudibus proſecutus accendiſti ad multum ardentiorem Cœleſtis Gloriæ cupiditatem, quod pronos impuliſti, quod, ut credimus, & optamus, victores futuros viribus tui ſermonis animaſti, ut, quamquam hoc totum de Fide confitentium, & de Divina indulgentia venire videatur, tamen in Martyrio ſuo tibi ex alio debitores eſſe videantur*.)

Pulcherrima ſunt, ſcituque digniſſima, quæ eruditiſſimus Cardinalis ex Antiquitatis Theſauro plena manu eruit in Diſſertatione plane doctiſſima ac prudentiſſima,

de

de ſpontanea ad Martyrium oblatione. Et primo quidem merito ſupponit Martyrii deſiderium opus eſſe laudabile, ſicut & laudabilis eſt ipſa acceptatio mortis, cum datur occaſio moriendi pro Chriſto. Deinde prudenter monet, etiam admiſſo quod Fidelis occiſus ex odio in Chriſtum, dum ſomno erat correptus, Martyr eſſe poſſit coram Deo, ſi præcedentem formalem voluntatem ſubeundi Martyrium habuiſſet; ejuſmodi Martyrium non facile ab Eccleſia fore admittendum, quæ jure exigit liquidas probationes mortis & cauſæ mortis tum in Martyre tum in Tyranno. Poſtea ad difficiliora procedit, & loquendo de ſpontanea ad Martyrium oblatione, docet, hanc fuiſſe vetitam juxta antiquam Eccleſiæ Diſciplinam, ut luculenter conſtat ex Epiſtola Eccleſiæ Smyrnenſis *De Martyrio S. Polycarpi*, ubi relata cujuſdam Cointi, Phrygii hominis, Martyrium avide expetentis, & tamen in Paſſione deficientis, voluntaria oblatione, ſtatim ſubjicitur: *Ideo non eos fratres laudare debemus, qui ſe ultro offerunt; ſed eos, qui inventi latentes, in paſſione potius perſeverant. Sic nos namque Evangelicus ſermo confirmat, & hoc hortatur exemplo, quo videmus ceſſiſſe ultroneum, & viciſſe compulſum*. Eadem Eccleſiæ Diſciplina uti ſacris literis conſona inculcatur in *Actis Proconſularibus S. Cypriani Epiſcopi & Martyris*, de quo loquens D. Auguſtinus *contra Epiſtolam Gaudentii*, ſcite dixit: *His ſacris litteris eruditus Beatus Cyprianus, in confeſſione dixit, Diſciplinam prohibere, ne quis ſe offerat*. Unde & Menſurius, Carthaginenſis Epiſcopus, laudabiliter decrevit, eos non eſſe Martyrum Catalogo adſcribendos, licet fuiſſent à Tyranno interfecti, qui ſe Perſecutoribus offerrent, ac dicerent, ſe habere Scripturas Sacras, quas tradere nollent; contra vero Cultum Martyrum illis eſſe deferendum, qui à Perſecutoribus intercepti, mortem potius ſubire voluerunt, quam ſacros Codices prodere, uti Auguſtinus diſerte tradit in *Breviculo Collationis cum Donatiſtis*, *collat. tertiæ diei*, cap. 13.

Nihilominus, ab hac Diſciplinæ regula exceptos fuiſſe monet Doctiſſimus Cardinalis, qui Fidem ante abjuraverunt; nam iis, inquit, permittebatur, ut ſe offerrent Tyranno, & prælium reintegrarent, ut, ſcilicet, qui pro Tribunali Chriſtum abnegaverant, eo ipſo in loco illum confiterentur. Quare ſæpe recenſitus S. Cyprianus in *Epiſt. ad Antonian.* dicit, ſe lapſis pacem promiſcue dare noluiſſe, ut publica potius coram Tyrannis confeſſione, & ſanguine ſuo, quam habita à Sacerdotibus abſolutione patratum publice ſcelus abluerent. Pro cujus rei ulteriori confirmatione Lectores ſuos remittit ad Verricelli Tractatum De *Apoſtolicis Miſſionibus*, qui ad rem comprobandam plura collegit *tit. 1. q. 9. ſect. 3. n. 29.*

Ceterum, cum in hiſtoria Eccleſiaſtica non deſint aliorum exempla, qui tamquam Martyres coluntur, etiamſi ſe Tyrannis obtulerint; atque hoc non ut illicitum reprehendatur, ſed potius ut laudabile commendetur, tum à Luciano in *Peregrino*, tum à Juſtino Martyre, Tertulliano & Chryſoſtomo locis ab Eminentiſſimo noſtro indicatis; ex iis idem Sapientiſſimus Pater infert, etiam præſcindendo à ſpeciali Spiritus Sancti impulſu & inſpiratione, quæ certiſſime honeſtam reddit ac laudabilem ſpontaneam Martyris oblationem, circumſtantias eſſe aliquas, quæ eandem honeſtam & laudabilem poſſint efficere. Nam ſi quis, inquit, ſe ſponte ſua offerendo Martyrio, alios ad idololatriam ruentes ſe retrahere poſſe ſic agendo probabiliter exiſtimet, laudabiliter & merito ſe offerret, exemplo S. Romani Martyris, ap. Euſeb. Cæſar. in lib. *De Martyrib. Palæſtinæ*. Item, ſi aliquis, ſe ſponte ſua ad Martyrium offerendo, exemplo ſuo nutantes in Fide Chriſtianos, ſe putat poſſe confirmare, pie & laudabiliter ſe offerret, quemadmodum S. Gorgonius ultro morti ſe obtulit, ut Chriſtianos a profano Paganorum ſpectaculo averteret, uti refert S. Baſilius Magnus in Oratione de eodem Sancto Martyre. Porro, neminem luculentius aut efficacius pugnaſſe pro ſpontanea Martyrum oblatione, ex fervore Fidei procedente Inclyto Martyre Hiſpano Sancto Eulogio, electo Toletano Archiepiſcopo, recte cum Cardinali Baronio obſervat Scriptor noſter Eruditiſſimus; veramque omnino cenſemus utriuſque Purpurati Patris ſententiam, quæ prorſus improbat Concilium in Hiſpania, hortante Recafredo Epiſcopo, qui à Fide defecerat; coactum, Abdaramene Mahumetano Cordubæ regnante, in quo pſeudo Concilio damnatum fuit Martyrium eorum, qui ſe ſponte ſua obtulerunt; atque adeo prohibitum fuit, nè in poſterum fieret hæc oblatio. Ita quidem ſtatuerunt modicæ vel nullius Fidei pſeudo-Epiſcopi, cum maximo Chriſtianæ rei detrimento; ideoque callidiſſimum Satanæ conſilium ut Eulogius penitus exterminaret, *Memoriale* ſuum conſcripſit, in quo invictiſſime pugnat pro oblatione Martyrum ſpontanea, qua ſcilicet Paganorum perfidia deprimitur, Fides Chriſtiana roboratur, & Confeſſio ſancta erigitur. Neque enim vitio jure datur, Vitam pro Chriſto ultro fundere, quoties ad id vel fervor Fidei impellit, vel invitat proximi utilitas, vel trahit vehemens in Deum charitas, vel denique publicam confeſſionem exigit Religionis noſtræ, à Malis depreſſæ, gloria. Quare omnino probamus Noſtri ſenſum de honeſtate ſpontaneæ oblationis, ſi malum aliquod inſtet, quod per illam averti poſſit. Libenterque ejuſdem judicio ſuffragamur, quatenus cenſet, quod laudabiliter quis ſe ſponte ſua offert, nè pro eo alii Fideles ad ſupplicia & tormenta trahantur, exemplo S. Marci Epiſcopi Arethuſii, qui præſtantiſſimo, maximeque Philoſophico conſilio, cum videret alios ſua cauſa periclitantes, ex fuga rediit, ſeſeque ultro plebis arbitrio tradidit, atque adverſus temporis difficultatem veluti aciem inſtituit, ut loquitur Nazianzenus *Orat. III.* Generaliter loquendo permiſſum eſt Chriſti Fidelibus, ſe exponere Martyrio pro Chriſti nomine tempore congruo ſuſtinendo, dum gravis & proportionata cauſa concurrit, propter quam heroice vita temporalis contemnitur, ac meliori bono præponitur.

Operoſior ſane longeque difficilior eſt diſputatio, quam Noſter cap. XVII. aggreditur de provocatione Tyranni, an ſcilicet & qua ratione licitum eſſe poſſit, ut non dum quis ſe voluntarie Martyrio offerat, verum etiam Tyrannum verbis aut factis provocet aut ludamnet? Et certe plura ſunt Sanctorum Martyrum exempla, qui dictis & factis Tyrannos provocarunt; nec licet de legitimo illorum Martyrio ambigere, cum ipſorum nomina Sanctorum Martyrum Catalogo ſint adſcripta. Et de his quidem nonniſi nimium temere quis præſumeret, Tyrannos provocaſſe, vel ex animi levitate aut impatientia, vel ex quadam delibera-

Digitized by Google

tionis præcipitantia. Unde in talibus tuto id tribuendum Spiritus Sancti impulſui, qui pro bono Fidei Athletas ſuos non ſolum facit tormentorum & ipſius mortis victores, ſed etiam Tyrannorum contemptores & Irriſores, ut ſcilicet per infirma mundi fortia confundat, ſimulque oſtendat, quam ſit celſior potentiorque Majeſtas, quæ latet in Martyribus, etiam cum torqueri & occidi ab impiis permittuntur. Hoc autem, quamvis licite non fiat, ſecundum communes rationis leges, fieri tamen poteſt honeſte ac laudabiliter juxta ſpeciale dictamen ſuperioris rationis, qua homo ſupra hominem agitur, & velut inſtrumentum Supremæ ac Divinæ Majeſtatis à Deo ipſo aſſumitur, quo humana retundatur ſuperbia, & contemptibilis reddatur arrogantia.

Quoniam vero non poteſt cognoſci in ſe ipſa vera hujuſmodi provocationis cauſa, omnino prudenter prorſuſque neceſſario recurrendum erit ad ſubſequentia ſigna. Cumque videatur, non eſſe ſatis tutum Divinæ inſpirationis ſignum perſeverantia ipſa Martyris in Confeſſione, & in ſecutæ mortis acceptatione; quamvis ſi Verricello credimus, omnes ſic perſeverantes, ut Martyres venerantur a Sancta Eccleſia; tutiora proculdubio ſigna erunt miraculoſa ſigna, interceſſione ejus, qui Tyrannum provocavit, & pro Fide occubuit, à Deo patrata.

Ceterum prudentiſſime Noſter provocationes à provocationibus ſecernit, nam aliæ præcedere poſſunt Martyrium ipſum; aliæ vero contingere in ipſo Martyrii actu. Si de his ſermo fiat, cenſet cum laudato Verricello, ſimiles Martyrum objurgationes, quibus vel Tyrannorum crudelitas inſimulatur, vel ipſis Dei vindicta tamquam jamjam imminens indicitur, aut eorumdem immanitas & crudelitas duris verbis carpitur, vero Martyrio obſtare minime poſſe, quamvis Tyrannus ex talibus provocationibus occaſionem ſumat crudelius deſæviendi. Neque enim Martyr, qui in tormentis poſitus recenſitis modis Tyrannum objurgat, intendit illum inflammare, & iram ejus magis accendere, ſed potius illum corrigere, duriori increpatione, ex Fidei zelo & fervore Charitatis procedente. Quod irrefragabiliter credimus confirmari exemplo adoleſcentis Machabæi, qui Tyrannum vocavit *inventorem omnis malitiæ, & omnium hominum flagitioſiſſimum*. Talia enim illuſtris ille juvenis, non vitioſe, ſed generoſe, & ex quadam animi celſitudine, in Tyrannum Regem eructavit, quibus ſi ille crudelior factus eſt, & quaſi deriſus crudelius deſævit; id quidem malitiæ ipſius imputandum. Similiter licet Stephanus Vir eſſet mitiſſimus, & Spiritu Chriſti plenus, tamen Principes qui in eum ſæviebant, proditores & homicidas vocavit, Legis quoque tranſgreſſores, qui *dura cervice & incircumciſis cordibus & auribus ſemper Spiritui Sancto reſtitiſſent*. Quæ duo ex utroque Teſtamento deſumpta exempla, & alia ab Eminentiſſimo Domino meo ex ſinceris Martyrum Actis coacervata, ſatis ſuperque oſtendunt, vero Martyrio nequaquam obſtare eas provocationes, quæ, urgentibus legitimis cauſis, à Martyribus fiunt, dum ſunt in poteſtate Tyrannorum: idque admiſſum Scriptori noſtro videtur ab ipſa Sacrorum Rituum Congregatione in diſcuſſione Cauſæ Joannis de Prado in numerum Beatorum Martyrum ſolemniter cooptati, cum in ea quidem Fidei Promotor vim oppoſitionum deſumpſerit ex provocationibus, tum dictis tum factis ab eo emiſſis; quibus aſſerebatur, Tyrannum ad mortem illi inferendam motum fuiſſe; at Poſtulatores ſtrenue reſponderunt, provocationes contigiſſe, cum Martyr non modo erat in poteſtate Tyranni, ſed etiam tormentis erat fidem abjurare adactus; & Tyrannus, qui nomen dederat Mahumeticæ ſuperſtitioni, de Fide Chriſtiana obloquebatur.

Jam de provocationibus, quæ Martyrium præcedunt, quæque à Fidelibus fiunt, antequam in Tyrannorum poteſtatem deveniant, difficilior utique quæſtio eſt; quoniam, qui ita Tyrannos provocant, non eos inveniunt paratos ad mortem illis inferendam, ſed ipſi potius Perſecutores excitant, verbiſque aut factis quodammodo impellunt, ut adverſus Religionem arma ſumant, & in provocatores ipſos ira exardeſcant. Porro, perdifficilis quæſtionis perſpicua ſolutio à Noſtro exhibetur, aurea quadam regula ex multiplici Sanctorum exemplo deprompta. Cenſet igitur, provocationem dictis aut factis, quæ fit, antequam Fidelis deveniat in poteſtatem Tyranni, non obſtare vero Martyrio, ſi ex ſignis dignoſcatur, eam ex ſpeciali Spiritus Sancti impulſu proveniſſe, ſive circumſtantiæ non deſint, ex quibus oſtendatur, Dei Servum ſic agere debuiſſe pro bono Fidei & Religionis, ſive denique, publica Principum intercedente authoritate, prædictis provocationibus locus factus fuerit. Ex hac autem regula ſequitur, quod, licet non videatur humanæ prudentiæ conſonum, privata authoritate Idola confringere aut eorum delubra templave incendere, vel infidelium Principum Edicta contra Eccleſias diſcerpere, poſſint tamen hæc & ſimilia laudabiliter à Fidelibus perpetrari, vel ex ſpeciali Dei inſtinctu, vel in circumſtantiis illis, quæ opus alioquin non licitum, licitum & honeſtum reddunt, tanquam veræ Religioni utile aut neceſſarium, vel quolibet alio modo legitimum, ut ſi, nempe, quis in Chriſtianorum Ditione Simulacrorum Fana, publica Principum authoritate prohibita, deſtruat. De quo argumento fructuoſe legi poſſunt plurima ab Eminentiſſimo Scriptore erudite collecta, doctiſque Obſervationibus illuſtrata. Qui non ſatis probare videtur factum celeberrimi Cardinalis Franciſci Ximenii, qui ductus fortaſſe opinione Subtilis Doctoris, Scoti, in 4. *Sent. diſt.* 4. *quæſt. ult.* aſſerentis, Infideles, qui Fidem Chriſtianam nunquam ſuſceperunt, & ſubditi ſunt Principibus Chriſtianis, ad Fidem Catholicam recipiendam compelli poſſe, Mauros Granatæ, vinculis ac carceribus adhibitis, per vim adegit Fidem Chriſtianam capeſſere, quod, uti Noſter obſervat ex adductis à Gomeſio lib. 2. *De Geſtis* prælaudati Cardinalis pag. 958. etiam cum fiebat, quibuſdam indignum videbatur, prorſuſque ab inſtituto Chriſtiano alienum; præſertim cum Toletanis Conciliis, quorum tam celebris apud omnes Chriſtianos authoritas eſt, ſevere admodum ſancitum ſit, nemini vim ad credendum Chriſtum inferendam. Quapropter Sapientiſſimus Dominus meus Cardinalis Scoticæ opinationi merito præfert oppoſitam D. Thomæ de Aquino ſententiam, cui ſuffragari dicit Jura Pontificia in *Can. De Judæis, diſt.* 45. in *Cap. Sicut Judæi, Tit. De Judæis*: & in *cap. Majores, Tit. de Baptiſmo*. Denique prælibatiſſima ſunt veræque ſapientiæ plena, quæ Noſter in eodem Capite circumſpectiſſime diſſerit circa modum quo Principes ſe gerere de-

debent in tolerandis vel non tolerandis profanis Infidelium Ritibus ac Cæremoniis, quemve ſervare teneantur in prædicatione Evangelii Miſſi Apoſtolici, quibus certiſſime licitum eſt, in eam ſtrenue ac prudenter incumbere, ſi ſperent ſe proficere poſſe, nec debent ab ea deterreri injuſtis Tyrannorum præceptis de Fide Chriſti nequaquam annuntianda.

Poſt abſolutum luculentiſſimum de Cauſis Martyrum Tractatum, a capite XXI. inchoatur à Noſtro abſolutiſſima Diſſertatio De Virtutibus requiſitis in Beatificandis & Canonizandis, & de ſpecialibus, quibus ſinguli fulgere & eminere debuerunt juxta proprios ſingulorum Status. Et in hac parte Eximii ac Magni Operis Inclytus noſter Canoniſta egregium agit Theologum in omni materia inſtructiſſimum. Et primo quidem Virtutis heroicæ naturam & indolem mirifice exponit ac tradit; ſubindeque ſigillatim differit de heroicitate ſingularum Virtutum Theologalium & Cardinalium. Atque harum expoſitioni immediate adnectit aureum profundumque diſcurſum *De Oratione & ejuſdem ſpeciebus*, necnon de triplici Vita, Activa, Contemplativa & Mixta; de tribuſque Statibus Incipientium, Proficientium & Perfectorum; denique de aliis nonnullis pertinentibus ad Orationem, in qua omnium Virtutum actus exercentur, quæque proinde jure optimo in Beatificandis & Canonizandis maximopere commendatur. Generaliter circa Orationem duo certa hic Noſter ſtatuit: alterum eſt, Orationem eſſe neceſſariam, ut æternam ſalutem conſequamur, juxta plene collecta in *Catholicis Inſtitutionibus* Franciſci Amati Pouget, Tom. 2. pag. 613. §. 2. *De neceſſitate Orationis*, & juxta Doctrinam D. Thomæ in *4. Diſt.* 15. *art.* 1. *quæſtiunc.* 3. Alterum eſt, de utilitate vocalis Orationis non eſſe dubitandum, juxta eundem D. Thomam 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 12. ubi docet, utilem eſſe Vocalem Orationem primo ad excitandam interiorem devotionem; ſecundo, ut homo Deo ſerviat ſecundum illud totum, quod ex Deo habet; tertio, ob quandam redundantiam ab anima in Corpus, vehementem ſcilicet affectionem, juxta illud Pſalmi: *Lætatum eſt cor meum, & exultavit lingua mea.* De hoc pulcre differit in peculiari Tractatu *De Conditionibus orationis*, deſumpto ex litera S. Thomæ, P. Ildephonſus Manrique, ejuſdem Familiæ Dominicanæ. An autem detur verum præceptum privatæ vocalis Orationis, quæ ſcilicet à ſingulari perſona offertur ſive pro ſe, ſive pro aliis, Noſter non reſolvit, quamvis optime viderit, Angelicum Doctorem pro negante ſententia ſtare ubi ſupra *quæſt.* 83. *art.* 12. cui tamen opponit opinionem aliorum Theologorum & ſignanter Cardinalis de Lauræa, qui Opuſculo 2. *De Orat.* cap. 7. cenſuit, præceptum vocaliter orandi cuilibet Chriſtiano capaci eſſe impoſitum & eſſe innixum exemplo Chriſti & praxi univerſalis Eccleſiæ, cum Chriſtus Dominus pluries vocaliter oraverit, & ab Apoſtolis rogatus ap. Luc. cap. 11. *Doce nos orare*, reſponderit: *Cum oratis, dicite: Pater noſter, qui es in Cælis*: quo in loco Lauræa inquit, abſque dubio ſermonem habuit de Oratione vocali; Matthæi quippe cap. 6. inquit: *Cum oratis, nolite multum loqui, ſicut Ethnici faciunt, ſed ſic orabitis: Pater noſter, qui es in Cælis, &c.*

Occaſione diſſerendi de Oratione vocali, ſermo Noſtro occurrit de Dei Famula in Ditione Florentina exiſtente, & in ætate decem & octo annorum tunc conſtituta, quæ in privata vocali Oratione ſe commendaverat Fratri Hieronymo Savonarolæ (Noſter *Savanarolam* conſtanter ſcribit) Dominicanæ Familiæ Alumno jam defuncto, ut a morbo, quo vexabatur, liberaretur. Noſter tanquam Fidei Promotor oppoſuit, eam in præfata Oratione peccaſſe, cum certis documentis conſtet, præter alia crimina ipſi falſo imputata, illum re ipſa cum duobus ſociis fuiſſe brachio Sæculari traditum, laqueo ſtrangulatum, flammiſque in Civitate Florentina exuſtum, propter contumaciam illius inobedientiam & affectatam prophetici Spiritus gratiam. Ceterum Poſtulatores Cauſæ præfatæ famulæ Dei, quatenus vero eſſet factum, quod conſtanter negabant, reſponderunt, plura eſſe, quæ oſtendant Savonarolam pie ſanctèque vixiſſe, & poſt mortem ignominioſam ipſi illatam, ſanctitatis famam apud pleroſque bonos reliquiſſe; tum & alios quoque cordatos ſanctoſque Viros hoc ipſum feciſſe, quod e Dei Serva factum ſupponitur. Narrat enim Bzovius ex probatis teſtibus ad annum Chr. 1597. Sanctum Philippum Nerium Imaginem Savonerolæ in Sacrario ſui Cubiculi radiis in capite circumdatam retinuiſſe, ut ex alio teſte id ipſum aſſeritur ap. Bollandian. Tom. V. menſis Maii. De eodem quoque Sancto Philippo Nerio narratur, quod, excitata de Doctrina & Libris Savonarolæ tempore Pauli IV Summi Pontificis graviſſima controverſia, ipſaque magnis animorum motibus agitate tempore Summi Pontificis Pii IV. preces ad Deum fundens, ne Opera prohiberentur, & ut inconcuſſa ſtaret eorum doctrina, reportatæ victoriæ cognitionem e Deo accepit & exclamavit: (Heus, gratias agimus omnes Altiſſimo. Vicimus, Fratres. Fruſtra contra Hieronymum, ejuſque doctrinam arietarunt adverſarii. Stat inconcuſſa illa, ſanctiſſimique Domini noſtri judicio comprobata.) Quæ verba Noſter referens ex Gallonio, qui S. Philippi Vitam conſcripſit, monet, quamvis in ea factum narretur, & mentio Hieronymi omittatur; revera tamen revelationem contigiſſe occaſione diſputationis & ſententiæ prolatæ in favorem Scriptorum Savonarolæ, ut non modo teſtatur Additionator ad cap. 15. Vitæ ejuſdem a Pico Mirandulano conſcriptæ, ſed etiam referunt Teſtes nonnulli recenſiti in Proceſſu Canonizationis S. Philippi Nerii. Addit inſuper Dominus meus Cardinalis, Reſponſionis vim fere omnes ſuffragium habentes agnoviſſe; recte tamen ſtare poſſe factum famulæ Dei abſque eo, quod Savonarolæ damnatio tanquam injuſta declaretur; nam ad illud excuſandum ſatis eſſe poterat & erat, quod Savonarola pie vixiſſet, & in exitu vitæ pœnitentiæ non ambigua ſigna dediſſet, & mortem ea, qua debebat, Chriſtiana humilitate acceptaſſet, & in Vita & poſt obitum fama de ejus ſanctitate increbuiſſet. Demum concludit, re delata ad Sanct. memor. Benedictum PP. XIII. placuiſſe Sanctitati ſuæ, poſtquam omnia ſumma diligentia & prudentia examinavit, & poſtquam omnia, quæ hinc inde allata fuerant, à Noſtro tunc Fidei Promotore fideliter ſcriptis compendioſe relata perlegit, ne de juſtitia vel injuſtitia condemnationis Savonarolæ quæſtio jam olim excitata, & quaſi extincta reviviſceret, Decretum edere, in quo, impoſito ſuper prece à Dei Serva exhibita Savonarolæ ſilentio, ita ut ex ea nihil amplius deduci poſſet pro vel contra ejus Cauſam, demandavit, ut ad ulteriora in ea procederetur; atque hoc Decretum à fel. recordat. Clemente PP. XII fuit confirmatum. Ex quibus omnibus colligere, licet, quod mitius ſe geſſerit in Cauſa Sa-

vonarolæ Summus PP. Benedictus XIII. quam P. Hieronymus Feijoo, qui mordicus contendit, vix non evidenter conſtare, illum fuiſſe hominem flagitioſum, ſuoque fato digniſſimum. Recole quæ diximus ſub nomine *Hieronymus*, eaque ſic intellige, ut de juſtitia vel injuſtitia damnationis lis ſub Judice maneat.

Præter innumera alia in reliquis hujus Tomi capitibus ſcitiſſime à Noſtro dicta, docta plane ſunt ac lectu jucunda, quæ ab eodem cumulantur capite XXXIX. ubi ſignanter agit de peccatis, quæ aliquando occurrunt in perſerutanda ſerie Vitæ Servorum Dei. Ibi Diſertiſſimus Author, cum recte ſupponat, etiam inſignes peccatores poſſe dignos pœnitentiæ fructus facere, & per virtutum gradus ad culmen Chriſtianę perfectionis aſcendere; prudentiſſime tamen non audet definire, quanto tempore heroice quis vivere debuerit, ut Beatificationis & Canonizationis honores promereri poſſit. Nihilominus in Beatificando & Canonizando expoſcit non momentaneam, ſed diuturnam heroicitatem; nam quamvis non temporis longitudine, ſed affectus ſinceritate pœnitudo cenſeatur, ut ajebat Chryſoſtomus lib. *De reparatione hominis*; & idem præmium interdum detur etiam ſero laborantibus, ut notavit Hieronymus in *Comment. ad cap.* 20. *Matth.* tamen ad tutius Eccleſiæ judicium de heroica peccatoris pœnitentia, recte exigitur ſenſibile aliquod ac diuturnum temporis ſpatium; quamvis forte in quibuſdam circumſtantiis minime neceſſum ſit, ut extendatur ad numerum ultimum decem annorum, ut quidam cenſuerunt. In minori ſiquidem ſpatio temporis haberi poſſunt certiſſima ſigna heroicæ pœnitentiæ alicujus peccatoris, eademque poteſt confirmari cœleſtibus ac mirabilibus ſignis, quibus tuto innitatur Eccleſiæ judicium, ut luculentiſſime nos docet Boni Latronis exemplum.

Subtiliſſime præterea a Noſtro exploratur in capite XL. nota jactantiæ & vanægloriæ, de qua ſæpe diſputandum occurrit in examine Virtutum Servorum Dei, & ſignanter illorum, qui ſuorum Superiorum juſſu propriam Vitam deſcripſerunt, in qua ſua laudabilia geſta enarrarunt, & prætereu retulerunt chariſmata & dona ſibi à Deo collata, & eorum, qui ſaltem ore proprio ſimilia aperuerunt aut Confeſſariis, aut Sodalibus, aut aliis hominibus. Et quamvis hæc patefacere ex ſuo genere peccatum non ſit, cum conſtet, & Paulum Gentium Apoſtolum Geſta ſua laudabiliora, necnon ſuas paſſiones, atque viſiones & Revelationes Domini ſuſe prædicaſſe; & Jobum, Virum ſimplicem ac juſtum ab Ipſoque Deo commendatum, præcipuas Virtutes ſuas diſerte extuliſſe, idemque alios Sanctos tum veteres tum recentiores feciſſe, abſque fumo jactantiæ & vanægloriæ; ita ut propterea recte dixerit Gregorius Magnus lib. 36. *Moral.* cap. 16. *Sæpe contingere, quod ſibi juſti & injuſti habeant verba ſimilia, ſed tamen cor longe diſſimile*: quia vero cor hominis non patet hominibus, ſed ſoli Deo, qui ſingulorum verba à cogitationibus penſat, quique ſolus novit, an quæ ſuperbe ſonant, humili corde proferantur; prudentiſſime Noſter admonet, animadvertenda eſſe nonnulla, quorum ope, quantum homini fas eſt, loquentis, aut ſcribentis intentio patere poſſit. Et primo quidem, neceſſe eſt, ut videatur, quid ſit id, quod refertur à Dei Servo, de quo gloriari videtur; ſi enim gloriaretur de re caduca & fragili, quæ gloria non eſt digna, vana eſſet ejus gloriatio ex parte ipſius rei, nec facile excuſari poſſet à labe inanis gloriæ. Secundo, inveſtigari debet, an quis, neceſſitate aut utilitate honeſta ductus, bona ſua prædicet; nam prudens poteſt ſine noxa ſeipſum commendare, vel ad depellendam calumniam, vel ad aliorum profectum: idque non ſolum apud ſæculi ſapientes receptum probatumque eſt, ut videri poteſt apud Plutarchum in Opuſculo, cui titulus: *Quomodo quis ſine noxa commendare ſe ipſum queat*. Et apud Mazzonium in *Apologia Dantis* Tom. II. lib. 4. cap. 45. & 46. necnon apud Mendoza in *Viridarii* lib. 1. problem. 9. verumetiam idem licitum & honeſtum cenſuere Chriſtiani Doctores, quorum omnium nomine S. Gregorius PP. lib. 19. *Moral.* cap. 18. conſultiſſime dixit: *Occultentur ergo ſtudio gratia à Deo accepta, neceſſitate publicentur; & eorum occultatio ſit cuſtodia propria, eorumque publicatio ſit utilitas aliena*. Tertio, diligenter examinandum eſt, utrum verba eorum, qui de ſe loquuntur, ſobrietatem & modeſtiam redoleant, coactumque & invitum loquentium animum patefaciant; nam, qui humili corde, nec ex vitio jactantiæ, ſed cauſa neceſſitatis vel utilitatis, in ſui commendationem erumpit, nonniſi timide & quaſi vi adactus id facit; ac plerumque propriæ laudationi vel præmittit vel ſubjungit quædam verba, quæ vel laudationem ipſam imminuant, vel quam ſit ab elatione alienus loquentis animus ſatis aperte prodant. Egregium hujus rei exemplum Noſter deſumit ex *Epiſt.* 2. *ad Corinth.* cap. 11. & 12. atque ex luculenta ejus loci expoſitione Sancti Joannis Chryſoſtomi *Serm.* 25. & S. Gregorii lib. 17. *Moral.* cap. 7. Quarto, cum, juxta Doctrinam D. Thomæ, etiam appetitus gloriæ propriæ poſſit eſſe honeſtus, ſi videlicet in debitum finem referatur, puta ad honorem Dei vel proximi ſalutem; valde circumſpecte examinanda ſunt verba ſeſe laudantis, an videlicet ſint humilia, pudorata, modeſta, & ad Dei gloriam, virtutis commendationem, ac proximi utilitatem referibilia: ex abundantia enim humilitatis, quæ latet in corde Juſti, os ejus loquitur; & quia cor ipſius Bonorum ſuorum recordatione non exaltatur, etiam in eorum prolatione humilis invenitur.

Ad calcem hujus Capitis Noſter commemorat quædam egregia opera à Dei Servis palam & coram populo facta, quæ excuſanda dicit, ſi idoneis argumentis conſtet, ad Dei glorificationem ea fuiſſe ordinata; ſi enim Bona nobis dantis, qui ſolus Deus eſt, gloriam quærimus, etiam publica noſtra opera in conſpectu illius occulta ſervamus. Verumtamen nonniſi perfectorum eſt innoxie hominibus laudabile opus oſtendere, & in ipſo laudabili opere vel laudem non quærere, vel impenſam calcare. Denique, cum plurima occurrant exempla Virorum etiam ſanctitate illuſtrium, qui propria ſtemmata, & Inſignia, & Inſcriptiones uſurparunt, atque in publicis locis & rebus poſuerunt, nempe in Sacro Donario, vel in Ædibus aut Templis à ſe extructis, Noſter, nè illorum imitetur ſeveritatem, qui talia facientes damnant, tenendum eſſe docet, minus certe laudabile eſſe ſimilia facere; poſſe tamen eſſe honeſtum & commendatione etiam dignum, ſi id fiat abſque ulla ſuperbiæ, aut oſtentationis laude & intentione; ſi id ſobrie fiat, & ut ceteri excitentur ad opera ſimilia facienda, utque perenne extet monumentum patrocinii, quod quis implorat, Sanctorum, in quorum honorem Ædificium conſtruxit.

In Cap. XLI. verba Noſter facit de quibuſdam extraordinariis actionibus, quæ à ſpeciali Dei impulſu factæ aſſeruntur. Hic magiſtraliter docet, primo, qualiter Servi Dei laudabiliter potuerint peccatores reprehendere. Secundo, qua ratione prudenter ſe geſſerint in Hæreticorum converſione. Tertio, quando & quibus circumſtantiis honeſtum fuerit ac laudabile, impactas ſibi calumnias, aut modeſte repellare, aut patienter diſſimulare, ſine eo, quod illis jure imputetur, ipſos curam non habuiſſe de bono nomine, & propriam famam neglexiſſe. Quarto, an ſine Juſtitiæ violatione, & cum laudabili fervore charitatis, quidam Servi Dei pro delinquentibus, & ad exilium, vel ad mortem damnatis, interceſſores facti, pro pœnæ remiſſione preces ſuas libenter exhibuerint. Atque ibi quomodo à via perfectionis per hoc non declinaverint, nec curſum juſtitiæ impedire voluerint, aptè pulcreque declarat, egregio loco S. Auguſtini, *Epiſt.* 153. alias 54. *ad Macedonium* cap. 1. ubi S. Doctor explicat, quomodo ad Officium Sacerdotale pertineat intervenire pro reis, & quomodo culpæ ſocius non ſit habendus, qui eum vult impunitum, quem ſcit eſſe culpæ obnoxium. Verba Auguſtiniana minime ſunt prætermittenda: (Nullo, *inquit*, modo culpas, quas corrigi volumus approbamus, nec, quod perpe am committitur, ideo volumus impunitum eſſe, quia placet; ſed hominem miſerantes, facinus autem ſeu flagitium deteſtantes, quanto magis nobis diſplicet vitium, tanto minus volumus inemendatum interire vitioſum, &c. Non eſt igitur iniquitatis, ſed potius humanitatis ſocietate devinctus, qui propterea eſt criminis perſecutor, ut ſit hominis liberator. Morum porro corrigendorum nullus alius, quam in hac vita, locus eſt; nam poſt hanc quiſque id habebit, quod in hac ſibimet conquiſierit. Ideo compellimur humani generis charitate intervenire pro reis, ne iſtam vitam ſic finiant per ſupplicium, ut, ea finita, non poſſint finire ſupplicium.) Ad exemplum a Noſtro adductum de famoſo latrone precibus S. Bernardi Abbatis ab imminente morte liberato, & ab ipſo in Monaſterium ſuum recepto, hoc monere volumus pro filiali erga Patrem noſtrum Sanctum Felicem de Valois devotione, nempe, illum pro præfato latrone exoraſſe, & Avunculo ſuo Theobaldo futuram Viri ſanctimoniam prædixiſſe, juxta quod canitur in *Sequentia Officii proprii* ejuſdem Sancti: *Adhuc puer prophetavit, & latronem indicavit, Sanctum fore moribus.*

Quinto, enucleate explicat, an aliquo defectu notari poſſint illi Servi Dei, qui alicui Inſtituto Regulari nomen dederunt, ſi ad aliam Religionem tranſitum fecerunt, vel ſi aliquando promptam Superiorum mandatis obedientiam non præſtiterunt; vel ſi Inſtitutum, cui nomen dederunt, adeo laudibus extulerunt, ut illud ceteris dixerint præferendum. Pro ſingulorum dubiorum ſolida reſolutione habes hic uberrimam ac ſelectiſſimam doctrinæ & exemplorum copiam.

Sexto, an & qua ratione pugnet cum heroica paupertate Servorum Dei Regularium habere peculium? Ubi Noſter obſervat, licet debitis circumſtantiis non ſit vetitus aut illicitus bonus peculii uſus in Regularibus, tamen Sanctitatis argumentum in Dei Servo Regulari non eſſe deſumendum à peculio & ejus uſu, ſed ex heroicis Virtutum actibus, quorum fulgor non obruitur minori excellentia ac perfectione alicujus particularis virtutis. In fine ſapienter monet, ab una Charitatis radice more ſpecie diverſiſſimos ſurculos; & alios quidem Viros Sanctos uno bono fine munditias neglexiſſe & deteſtatos eſſe; alios decentem cultum & ornatum altero bono fine affectaſſe: illos ab Optimatum menſa & conſortio abhorruiſſe, iſtos Magnatibus epulas etiam præparaſſe: quæ actiones, etſi contrariæ videantur, in una eademque finis & intentionis bonitate quaſi amicabiliter uniuntur. Cetera hujus Tomi inviti præterimus, ne in immenſum creſcat Oratio, ſi fulgentes per ſingula folia gemmas colligere, & hic exhibere conemur.

Quartus præclariſſimi Operis Tomus, ſeu Liber ejus quartus, in duas partes commode dividitur, & in priori quæ Capita XXXIII. complectitur, copioſe prorſuſque eruditiſſime Noſter diſſerit De Miraculis & Miraculorum generibus: De Cauſa efficiente Miraculorum: De patratione Miraculorum quoad malos Angelos, Infideles, Hæreticos, & Anti-Chriſtum: De Cauſa finali miraculorum, & de differentiis inter vera & falſa Miracula; ubi Lector habet plura plane ſelecta, ſolida, curioſa & utiliſſima pro rite diſcernendis ſinceris Theologiciſque Miraculis à præſtigioſis ſignis arte aut malo dolo patratis, & ab effectibus mirabilibus, naturæ vires nequaquam excedentibus: De Miraculorum neceſſitate in Cauſis Beatificationis & Canonizationis, deque eorumdem numero & qualitate, pro eiſdem cauſis requiſita: De diviſione Miraculi in illud, quod vires totius naturæ tam viſibilis quam inviſibilis ſuperat, & in illud, quod tantum excedit vires naturæ viſibilis. Noſter obſervat, duo hæc Miraculorum genera, diſerte memorari in *Inſtructione Paſtorali* Domini Archiepiſcopi Senonenſis, Pariſiis edita an. 1734. pag. 22. & in *Epiſtola*, quæ octava numeratur inter Theologicas, cujuſdam Eruditi Galli. Noſter libenter admittit, utriuſque generis Miracula eſſe vere ac proprie Miracula, licet fateatur, illud eſſe majus, quod excedit vires totius naturæ creatæ, ſive viſibilis ſive inviſibilis. Ceterum, quæ ſolum naturæ corporeæ & viſibilis vires ſuperant miracula, adeo Noſtro videntur propria, ut cenſeat, ea recipi debere in judicio Beatificationis & Canonizationis, cum inſolita, inquit, ſint, & admiranda, & à Deo procedant, qui ſicuti cohibet naturalem malorum Angelorum Virtutem, ne in hominis & Univerſi perniciem abutantur, ita Angelis bonis mandat, ut in ſui gloriam, hominumque utilitatem aliqua faciant, quæ propriam naturalem virtutem non excedunt, licet excedant vires naturæ corporeæ ac ſenſibilis. Nec refragari audemus Sapientiſſimi Viri judicio, quamvis illud minus forte conſentaneum Scholaſticorum notionibus videri poſſit Theologica in Scholis verſantibus. Certe, quæ Angeli boni propria naturali virtute efficiunt, licet ea videantur prorſus mirabilia, vereque excedant facultatem totius naturæ corporeæ, vera eſſe ac propria Miracula in rigore Theologico loquendo, fortaſſis non omnes fatebuntur: tamen ejuſmodi ea eſſe in vero aliquo ſenſu, pro præſenti materia minime improprio, nos lubentiſſime concedimus, omninoque ſapienter dictum exiſtimamus: *Dum vero conſtat, aliquod Miraculum Dei juſſu, licet Angelorum miniſterio, patratum fuiſſe, nihil ad Religionem, utrum vel ſupernaturali poteſtate, vel naturali, quam acceperunt, illud ediderint.*

Notatu dignum eſt, quod Noſter hic obſervat, nempe ex hac Miraculorum diſtinctione, quod videlicet

ςet, aliqua excedant vires totius naturæ creatæ, & alia excedant vires naturæ tantum viſibilis & corporeæ, nullum inferri præjudicium Miraculis a Chriſto Domino patratis, cum plura patraverit abſque dubio excedentia vires totius naturæ creatæ: nec ratio ferat, ut ex Miraculis Chriſti minus derretoriis Divinitatem in aliis ejus Miraculis elucentem inficiemur.

Si vero ex admiſſa doctrina quis inferat, etiam malos Angelos, etſi non poſſint excellentiora Miracula facere, ea ſcilicet, quæ ſuperant vires totius naturæ creatæ, ſaltim poſſe patrare minora Miracula, ſed tamen vera & propria, illa videlicet quæ excedunt tantum vires naturæ corporeæ ac viſibilis; quandoquidem & ipſi virtute naturali pollent, qua poſſint, juſſi vel permiſſi à Deo ſimilia iis facere, quæ propria naturali virtute præſtare poſſunt Angeli boni, nempe turbines ac procellas excitare, pluvias repente emittere, cæcitate turbas hominum percutere, peſtem mortiferam inducere, brutorum linguas articulate movere, ignem è cælo jaculari, ne prætereamus innumera alia viſibilis naturæ facultatem prorſus excedentia, quæ ſi naturali virtute fieri poſſunt, æque bene præſtari poſſe videntur tam malorum quam bonorum Angelorum virtute ac potentia naturali. Si, inquam, quis ex ſuperioribus colligat, pares eſſe Angelos bonos & malos in ordine ad patrationem Miraculorum, vires tantum naturæ corporeæ excedentium, hoc Noſter omnino inficiabitur, cum libenter ſectetur Doctrinam S. Thomæ aſſerentia 1. *part. quæſt.* 114. *art.* 4. vera à Dæmonibus propria virtute edi Miracula non poſſe, cum Miraculum proprie ſit illud, quod fit præter ordinem totius naturæ creatæ, ſub quo ordine omnis natura creata continetur; poſſe tamen à malis Angelis aliqua fieri, quæ humanam facultatem & conſiderationem excedunt, & ſic quæ large & improprie Miracula dici poſſunt. Laudetque præterea locum ejuſdem S. Doctoris *in QQ. diſputatis, quæſt. 6. De Miraculis, art.* 5. ubi docet, quod ſicuti Angeli boni per gratiam aliquid poſſunt ultra naturalem virtutem, ita Angeli mali minus poſſunt ex Divina Providentia eos reprimente, quam poſſent ſecundum virtutem naturalem; & quod quædam non poſſunt, etiam ſi agere permittantur, quia naturæ modus eis à Deo præſtitus hoc non permittit: & concludit, quod idcirco ipſi vera miracula facere non poſſunt, cum nulla detur eis à Deo poteſtas quoad illa, quæ ſunt ſupra facultatem naturæ. Hoc unum diſſimulare non poſſumus, nempe Noſtrum quadantenus a doctrina D. Thomæ, vel ſaltim à modo ejus loquendi diſcedere in hoc, quod vera agnoſcit Miracula, quæ vires totius naturæ creatæ non excedunt; cum tamen Angelicus Doctor quæ ejuſmodi ſunt Miracula, non videatur appellare niſi Miracula large & improprie dicta. Nihilominus magnum eſſe diſcrimen malos inter ac bonos Angelos etiam in ordine ad patrationem hujus generis Miraculorum, ſive hæc talia dicenda ſint ſtricte ac proprie, ſive ſolum improprie ac large, ſatis commode, dilucide & efficaciter Noſter probare & ſuadere conatur cap. 3. cujus ne unum quidem verbum prætereundum duximus. Igitur, cum ſapientiſſimus Pater adduxiſſet Doctrinam Ven. Servi Dei Cardinal. Bellarmini, lib. 3. *De amiſſione gratiæ & ſtatu peccati*, cap. 8. ajentis, quod, tametſi Dæmonis locutio per Serpentem fuerit aliquid excedens vires & facultatem naturæ corporeæ & ſenſibilis, Miraculum dici non poteſt ob defectum circumſtantiarum utilitatis & honeſti finis; immediate ſubjungit: [Uno verbo, nec Angelus bonus nec Angelus malus ſua naturali virtute poſſunt Miracula facere, quæ excedant vires & facultatem cujuſcumque naturæ creatæ. Angelus bonus naturalem & integram habet facultatem plura faciendi, quæ excedant vires & facultatem naturæ viſibilis & corporeæ; & cum obſequens Deo ea utatur, ſi id, quod efficit ſupra vires & facultatem naturæ corporeæ & viſibilis, eſt arduum, inſolitum, & ab unoquoque admirandum, hoc utique claſſi Miraculorum minorum, ſed quæ vera ſunt Miracula, erit adſcribendum; & potiſſimum, cum Efficacia, Duratio, Utilitas, Modus & Finis in eo nunquam deſint: hujuſque effectio Miraculi, uti quoque ſupra dictum eſt, erit in Deum referenda, tanquam in cauſam efficientem principalem Miraculorum, qui Angelo ſibi obſequenti imperavit, ut ſua naturali facultate, vires & facultatem naturæ corporeæ & viſibilis excedente, uteretur. Angelus malus ſua naturali virtute plura facere poſſet, quæ excederent vires & facultatem naturæ viſibilis & corporeæ ad inſtar Angeli boni. At, cum Deus ei interdixerit in pœnam peccati, & ne ob ſuam malitiam totum Mundum perderet, prædicta uti facultate, neceſſe eſt, interdictum relaxari, ut ea uti valeat: cum autem relaxato interdicto, & effectis à Dæmone nonnullis excedentibus vires naturæ viſibilis & corporeæ, ſemper in eis deficiant veri Miraculi characteres, modo recenſiti, & infra latius referendi, hinc eſt, quod effecta vera Miracula nunquam dici poterunt, & etiam locus erit præſumptioni, quod facta fuerint per modum artis, quæ obſtat Miraculo. Miracula enim ſunt teſtimonium Divinæ Virtutis & Veritatis, & Divinam Bonitatem non decet ea Dæmoni committere juxta Doctrinam D. Thomæ in *QQ. diſputatis, quæſt. 6. De Miraculis, art.* 5. ubi propoſita quæſtione: *Utrum etiam Dæmones operentur ad Miracula facienda*; reſpondet, id fieri non poſſe: *Quia cum operatio miraculoſa ſit quoddam Divinum teſtimonium, indicativum Divinæ Virtutis & Veritatis; ſi Dæmonibus, quorum eſt tota voluntas ad malum, aliqua poteſtas daretur faciendi Miracula, Deus falſitatis eorum teſtis exiſteret, quod Divinam Bonitatem non decet*: Cumque immediate S. Doctor nonnullas referat operationes a Dæmone factas, quæ Miraculo adſcribi poſſent, tandem concludit: *Neutra tamen operatio eſt miraculoſa, ſed eſt per modum artis, ut ſupra diximus; & ideo ſimpliciter dicitur quod per Dæmones vera Miracula fieri non poſſunt.*

Quod ſi dicatur, Doctrinam mox relatam D. Thomæ loqui de Miraculis, quæ excedunt vires & facultatem totius naturæ creatæ; item, Utilitatem, Modum, Finem & ceteras circumſtantias, quæ verum a falſo Miraculo ſecernunt, poſſe etiam concurrere in his, quæ à Dæmone ſua ſiunt naturali virtute ſupra vires & facultatem naturæ viſibilis & corporeæ, ſi Deus videlicet interdictum relaxet, eique mandet, ut prædicta efficiat; & demum, præter allata, tot alia exſtare à Dæmone effecta ſupra vires & facultatem naturæ viſibilis & corporeæ, ut impoſſibile quodammodo videatur, ab unoquoque eorum veri Miraculi ideam avertere; reſpondemus, nos non invitos admittere, allegatum Textum D. Thomæ loqui de Miraculis, quæ excedunt vires totius naturæ, Deo authore, Dæmonique mandante, ut hæc & alia efficiat ſupra vires & facultatem naturæ viſibilis & corporeæ, poſſe in ſic ef-

fectis

Digitized by Google

fecit adeſſe circumſtantias, quæ verum à falſo Miraculo ſecernuot; ulia multa, præter ullatu, adeſſe à Dæmone facta ſupra vires & facultutem oaturæ viſibilis & corporeæ; ſed hiſce minime obltantibus, contendimus, verum Miraculum ſua oaturuli virtute u Dæmone fieri non poſſe, ſive ſermo ſit de Miraculo excedenee vires totius nuturæ, ſive de Miruculo excedente tantum vires outuræ viſibilis & corporeæ.

Dictum eſt, nos ooo invitos admittere, Doctrinam D. Thomæ procedere in Miraculis, quæ excedunt vires totius naturæ creatæ, ſed, boc minime obſtante, non poſſe a Dæmone fieri ſua naturali virtute verum Miraculum, excedeos tantum vires naturæ viſibilis & corporeæ: eum enim D. Thomas doceat, non poſſe à Dæmone fieri verum Miruculum excedens vires totius oaturæ creatæ, ne Deus falſitutis Dæmonis teſtis ſit, & bæc eadem ratio ſibi qnoque vindicet locum in vero Miraculo, licet excedente tantum vires nuturæ viſibilis & corporeæ, ſuo marte ſeqnitur, à Dæmone ſua virtute naturali verum hujuſce generis Miruculum fieri non poſſe, etiamſi admittatur, Doctrinam D. Thomæ loqui de Miraculis alterius geoeris, ejus videlicet, quod excedit vireu totius oaturæ creatæ. Noo poſſunt Angeli ſiſtere Cœlum, vel eootrario motu celerius tardiuſve ipſum movere, quam ſecundum inclinationem naturalem movetur, aut Stellam Cœlo deducere: id enim poſtulat connexio & ordo Univerſi ſemel à Deo inſtitutus, quem nulia cauſu particularis immutare valet, juxta Doctrin. D. Thomæ *De Potent. quæſt. 6. art. 8. Opuſc. 10. art. 16.* & *Opuſc. 11. art. 5.* quam lute exornunt Victoria *Relect.* 12. *De Art. Magic. num.* 33. Eſtiut *lib.* 2. *Sentent. diſt.* 7. §. 16. *verſ. Quintum*: poſſunt tameo ſua naturali virtute Angeli, etiam mali, ignem ex ſuperiori aeris parte demittere, quo multa conſumantur; poſſunt vehementer & turbulentos ventos immittere, qui magnu diruant Ædificia, unde *Job.* 1. legitur: *Ignis Dei cecidit è Cœlo, & tactas oves pueroſque conſumpſit, &c. Repen e ventus vehemens irruit à regione deſerti, & concuſſit quatuor angulos domus*: pluribus proſequitur Caſtald. *de Poteſt. Angel. Tom.* 1. *diſp.* 1. *quæſt. unic. art.* 5. *num.* 15. unde videmus, Eccleſiam in ſuis precibus Deum exorare, oe prædicta ſiuat, à Dæmone fieri. Ignis ergo de Cœlo demiſſio, quæ fiat Angeli nutu aut virtute, Miruculum eſt, non quidem excedens facultatem totius oaturæ creatæ, ſed excedeos faculeutem tantum nuturæ viſibilis & corporeæ; cumque ignis de Cœlo demiſſio, orante Elia, facta ſit, & voraverit holocauſtum, & ligna, & lapides, nec ea facta ſit, fruſtra clumantibus Propbetis Baal, in eo videlicet rerum eventu, in quo agebatur de veri Dei cultu, & in quo, ſi ad preces fulſorum prophetarum cecidiſſet, Deus falſitatis teſtis fuiſſet, ut habetur lib. 3. *Regum* cap. 18. ex his infertur, verum à Dæmone Miraculum fieri non poſſe, etiam ſi ſermo ſit de Miraculo excedente tuntum vires nuturæ viſibilis & corporeæ, & D. Thomæ Doctrinam loquentem de veris Miraculis excedentibus vires totius oaturæ creatæ procedere etiam in veris Miraculis excedentibus tantum vires naturæ viſibilis & corporeæ, quemadmodum, ponderato hoc exemplo, bene adnotavit Pater Putignanus *part. I. De redivivo ſanguine Sancti Januaris*, cap. 3. num. 19.)

Hæc profecto ſunt profunde excogitata & diſerte expoſita; atque ex iis ſemper ſubſiſtere videtur, verum à Dæmooe oon poſſe ſua naturali virtute fieri Miraculum, etſi tantum excedens vires & facultatem nuturæ viſibilis & corporeæ; quippe, uti Noſter prudenter obſervat, de ſingulis effectis admirandis virtute naturali Dæmonis, etiam Deo mandante, productis, verificatur quæ Eſtius, à Noſtro ſæpius laudatus, in lib. 2. *Sentent. diſt.* 7. §. 19. inſinuat loquendo de falſis Miraculis: (Falſa Miracula, aut ſolam hubent admirationem, aut humanæ curioſitati ſerviunt, aut talia ſunt, quibus tantum nocetur hominibus, aut, ſi prodeſſe videantur, hactenus tantum id faciunt, quia eorum authores Dæmones à nocumento deſiſtunt, vel pro qualicumque beneficio corporali, cujus tamen naturales cauſæ poſſent à ſagacioribus inveniri, graviſſima ſuperſtitione & impietate animas obligaot. Quæ omnia contrario modo reperiuntur in Miraculis veris, quæ à Chriſto & Miniſtris ejus, Prophetis & Apoſtolis facta legimus:) Quid autem Dæmones poſſint per naturam, oec poſſint per probibitiooem, & quid per ipſius naturæ ſuæ conditionem facere noo ſinantur, homini explorare difficile eſt, imo vero impoſſibile, niſi per illud Donum Dei, quod Apoſtolus commemorat dicens: *Alii dijudicatio ſpiritum*, ut ex Auguſtino, & cum Auguſtino, cujus hæc ſunt verba in lib. 3. *de Trinit.* cap. 9. ſobria utique ſapientia Noſter declarat.

Poſtquam Noſter accuratiſſime pleniſſime diſſeruit de oatura & generibus Miruculorum, deque eorum cauſis, Finali & Efficientibus, ſermooem coovertit ad tractationem de miraculoſis ſanationibus à morbis & infirmitatibus: de quo quidem argumento, mirum profecto eſt, quanta doctrinæ copia ex abditis Philoſophiæ, Medicinæ ac Theologiæ erutu, quamque ſelecta eruditione exactaque criſi diſputet. Videtur ſane nihil hactenus in lucem editum ſive luculentius ſive eruditius præſenti Tractatu, in quo recto ordine ac perſpicuo ſtylo ſelectiſſima quæque cumulantur, quæ ab illuſtrioribus cujuſvis Facultatis Scriptoribus ſparſim traduotur. Primum ergo in octavo hujus primæ partie capite agit de miraculoſa ſanatione in geoere, eaque requiſitu præſcribit, quæ concurrere debent ad hoc, ut ſanatio morbi miraculoſa cenſeatur. Ex requiſitis autem ab eo enumeratis primum eſt, ut morbus ſit gravis; & vel impoſſibilis vel curatu difficilis: ſecundum, ut morbus, qui depellitur, non ſit in ultimu parte ſtatus, ita ut noo multo poſt declinare deberet: tertium, quod nulla fuerint adhibita medicamenta, vel, ſi fuerint adhibita, certum ſit, eu non profuiſſe: quartum, quod ſanatio ſit ſubita & inſtantanea: quintum, ut ſanatio ſit perfecta, non manca aut conciſa: ſextum, ut nulla notabilis evacuatio ſeu criſis præcedat temporibus debitis & cum cauſa: ultimum, ut recidiva, ſublato morbo, non contingat. Addit Gaſpar de Reyes *in Elyſio, quæſt.* 24. *num.* 1. etiam requiri ad miruculoſam ſanationem, quod potiſſimum ægrorum ſanitas, non in corpore tantum, ſed etiam in anima appareat: quod Noſter merito non admittit, cum hoc proprium fuiſſe videatur Miruculorum à Chriſto Domino patratorum, qui per hoc maxime Divinitatem ſuam patefecit, quod ejus virtus media corporum ſanatione, etiam animas immutaret, eiſque medelam afferret, juxta Doctrinam D. Thomæ *3. part. quæſt. 44. art. 3. ad 3.* Singula præfata requiſita ſingillatim hic exponuntur, & peritiſſimorum Medicorum judicio confirmantur. Diligenter notanda ſunt, quæ circa quartum requiſitum, quod videlicet ſanatio mi-

miraculoſa ſit inſtantanea, prudentiſſime Noſter obſervat. Cum enim retuliſſet, antiquiores Canoniſtas, Archidiaconum in *Can. Nec mirum*, *26. quæſt. 5.* Martinum Laudenſem in *Tract. De Canoniz. Sanctor.* Troilum Malvetium in ſimili *Tractatu*, Caſtellanum de Fara, Pavinum & alios, amplexos fuiſſe ſententiam, quæ in Miraculo non expoſcit ſubitam & inſtantaneam ſanationem, eo maxime quod conſtare crediderint, nonnulla Miracula Veteris & Novi Teſtamenti non fuiſſe facta ſubito & in inſtanti: poſteaque ſubjeciſſet contrariam eorum opinionem, qui cenſent, derogari Miraculi quidditati, ſi ſanatio in tempore fiat, etiam ſi cetera requiſita concurrant; tandem concludit, quod hodie ceſſare videtur quæcumque difficultas, necnon poſſe conciliari opiniones hinc inde pugnantes, aſſerendo, inſtantaneitatem non requiri neceſſario in Miraculis primi & ſecundi generis, ſed omnino eſſe neceſſariam in Miraculis tertii generis, & ſic ut plurimum in ſanationibus ab infirmitatibus, cum ut plurimum Miraculum in his contingens conſiſtat tantum in modo. Addit ſapientiſſimus Cardinalis, hanc diſtinctionem omnino tenere Sacrorum Rituum Congregationem, & quidem tanto cum rigore, ut aliquando abſtinuerit a recenſendo inter Miracula nonnullas ſanationes, in quibus Medici aut teſtes aſſerebant, ægrum poſt invocationem Servi Dei aut Beati cœpiſſe melius ſe habere, & perfectam deinde ſanitatem conſecutum fuiſſe. Et quamvis Noſtrum minime latuerit, etiam in quibuſdam Bullis Canonizationis, & ſignanter in illis S. Thomæ de Aquino, & S. Ignatii, Sanationes quaſdam à Summis PP. commendari, quæ inſtantaneæ fuiſſe non videntur, ſiquidem his verbis ab ipſis exprimuntur: *Cœpit tunc linguam movere, meliorari & convalere, ac brevi temporis intervallo curatus perfecte fuit*. Item: *Statim melius ſe habuit, depulſuſque eſt morbus obſtructionis & hydropiſis, ut intra tres vel quatuor dies detumuerit venter & exinde ille bene ſe habuerit*, *&c.* non propterea recedendum eſſe putat à præjacta de inſtantaneitate ſententia; nec ipſi lubet indagare, an ſanationes in prædictis Bullis relatæ fuerint Miraculi tertii & ſecundi generis, & an illis innixum vere fuerit Decretum Canonizationis. Ceterum, venia Sapientiſſimi mei Domini, ſatis aperte conſtare videtur, niſi nimium fallor, quod ſanatio obſtructioni & hydropiſi laborantis, ſi miraculoſa eſt, non ſecundi, ſed tertii generis Miraculum ſit. Utut res ſe habeat, praxis S. Congregationis tutiorem partem elegit, quæ in re adeo gravi omnino eſt amplectenda. Nihilominus, cum de inſtantanea ſanatione mentio ſit, ſermonem non eſſe de mathematico, ſed de morali ac ſenſibili temporis inſtanti, optime Noſter obſervat, licet ſimul Peritos Judiceſque admoneat, ad pronuntiandum pro inſtantaneitate, ſeu pro ſubita ſanatione, curent accuratiſſime obſervare, an in eo temporis ſpatio ſanatio advenerit, in quo per naturæ vires aut artis auxilia contingere minime poſſet. Sollicite quoque Teſtium verba penſanda ſunt, nam cum illi non ſatis proprie ſæpius loquantur, poſſunt verbis minus directe, quam per illa vellent ſignificare, nec raro *meliorationis* verbo utuntur, cum dicere intendunt, ægrum à morbo protinus fuiſſe liberatum. Rem ita contigiſſe in Cauſa S. Franciſci Solani, teſtatur Eminentiſſimus Scriptor, eo tempore quo diſcutiebatur Fidei Promotor. Quoniam vero contingere poteſt, & de facto non raro contingit, ut poſt fuſas ſemel & iterum preces ſanatio illico non ſequatur, Deo ſic diſponente, ut durante neceſſitate, & dilato beneficio, infirmus majori fide, ſpe & devotione inflammetur, uti adnotavit Garſias de Catalaps *De Canonizat. Sanctor. in Degreſſ. de Miracul.* §. 23. in hoc rerum themate Noſtro omnino probatur ſententia Cardinalis de Lauræa, aſſerentis, miraculoſæ ſanationi neutiquam officere, quod non in prima invocatione, ſed in poſtrema eventus accidat, quia id provenire poterit, vel ex defectu fidei aut fiduciæ in patiente aut invocante; vel ex Dei providentia exigente majorem diſpoſitionem in patiente, vel probante illius patientiam. Quod uterque doctiſſimus Cardinalis intelligi vult, quando inter primas & ſubſequentes preces, quibus ſanatio inſtantanea impetratur, nulla remedia fuerunt adhibita, nec ullum ſanitatis initium apparuit; ſi namque poſt primas non exauditas preces æger ab invocatione deſiſtat, ſeque ad remedia naturalia convertat, poſt quorum applicationem aliquod ſanitatis initium appareat, cui tandem perfecta ſanatio ſuccedat; in his circumſtantiis ſanatio non erit inter Miracula recenſenda ex defectu inſtantaneitatis; ſiquidem non infundate dubitari poteſt, an ſanatio adſcribenda ſit naturæ viribus, aut efficaciæ remediorum. Quamvis enim fieri poſſet, ut etiam in prædictis circumſtantiis ſanatio miraculoſe proveniat, nec ullam terminorum implicationem involvat, quod vere ſit miraculoſa ſanatio, quæ non contingit in temporis momento; ad ferendum tamen de Miraculo judicium, non ſufficit, quod illud fieri potuerit, ſed requiritur, quod factum eſſe probetur.

Circa quintum requiſitum, quod videlicet ſanatio debeat eſſe perfecta, non manca aut conciſa, ita ut poſt morbi curationem miraculoſam, nulla morbum conſequentia remaneant, Noſter, laudatis aliorum ſententiis, ſenſum ſuum variis aſſertionibus expanit. Primo, igitur aſſerit, ſi agatur de Miraculo tertii generis, obſtare perfectioni ſanitatis, virium laſſitudinem, & ęgri imbecillitatem remanentem; idemque dicendum eſſe, ſi depulſo morbo, adhuc perſeverent graviora morbi ſymptomata, ut inappetentia, languor, debilitas. Secundo, non eſſe contra rationem Miraculi, ſi ablato repente morbo, & depulſa in inſtanti omni ejus malitia, adhuc superſint leviores quædam ægritudinis reliquiæ, cum quibus homo abſolute bene ſe habet, bonaque perfruitur valetudine, cui certe non officiunt vulnerum cicatrices aut labia, & ſi quæ ſunt ſimilia. Tertio, debilitatem virium, quæ, depulſo morbo, ſupereſt, non obſtare approbationi Miraculi, cum Miraculum eſt ſecundi generis. Atque de hoc genere Miraculorum Noſter exiſtimat, loqui Scriptores illos, qui indiſtincte aſſerunt, ſanationi miraculoſæ non obſtare, ſi repentinæ ceſſationi morbi non ſequatur ſubita ceſſatio omnium morbi ſymptomatum, & præcipue imbecillitatis virium. Diſcriminis ratio eſſe poteſt, quod in Miraculo ſecundi generis ipſa morbi ceſſatio ſecundum ſe, & independenter ab eo, quod remaneant vel non morbi ſymptomata, naturæ viribus aut artis remediis haberi non poſſit: proindeque ſemel ac conſtet de principalis morbi ablatione, etiamſi cetera deficiant, de Miraculo dubitari nequit. Etenim reſurrectio mortui, quæ miraculum eſt ſecundi generis, ſemper cenſenda eſt miraculoſa, etiamſi mortuus reſurgat in corpore non ſano. E contra, cum ſanatio à morbo, quæ ad tertium Miraculorum gradus pertinet, abſolute induci poſſe

per

Digitized by Google

per artis remedia naturæ viribus adjuta, totaque Miraculi ratio in modo ſanationis conſiſtat; nequit modus iſte probari ſupernaturalis ac miraculoſus, niſi ægrum in priſtinum ſtatum repente reſtituerit, perinde acſi nunquam morboſus fuiſſet. Quarto, ſi ſermo ſit de ægro variis morbis & ab invicem ſeparabilibus laborante, non eſſe contra rationem miraculoſæ liberationis ab uno morbo, quod alio vel aliis morbis laborare ſinatur. Aſſertionem ſuam Noſter deſumit ex D. Auguſt. lib. 22. *De Civit. Dei* cap. 18. & ex S. Gregor. Turon. de *Miracul. S. Martin.* lib. 2. cap. 3. Auguſtinus enim refert, hominem à Dæmonia obſeſſione miraculoſe liberatum, qui tamen non tunc ſed poſtea, cum oculum in maxillam fuſum jam tunc eo tempore habuiſſet, novo & ſeparato Miraculo, oculi ſanationem obtinuit. Gregorius vero narrat, fœminam quandam retortos ad crura pedes habuiſſe, ſimulque oculorum lumine caruiſſe, ipſaque delata ad pedes S. Martini, ſtatim laxata fuiſſe fila nervorum arentium, oculorum lumine non recepto; & poſt duos annos, accedentem ad ejuſdem Sancti ſepulcrum, oculorum lumen recepiſſe. Et lib. 4. cap. 19. mentionem facit hominis cæci ac paralytici, qui uno anno membrorum directionem accepit, & nonniſi ſequenti potentiam viſivam miraculoſe recuperavit. Unde loquendo etiam de Miraculis Chriſti Domini, quæ in proprio genere perfectiſſima fuere, adhuc conſiare non videtur, quod quotieſcumque cæcum v. gr. illuminavit, ab aliis quoque, ſi quos cæcus patiebatur, morbis ſimul liberaverit. Forte enim, viſum ei perfectiſſimum reſtituit, & morboſum corporis habitum minime ſolvit.

Quinto, quanquam plurimorum opinio teneat, mancam eſſe & imperfectam ſanationem, ſi cum dolore contingat, & idcirco non cenſeri miraculoſam, Noſter, qui non ſeveriora, ſed veriora ſectatur, hujuſmodi opinionem minime amplectitur, quinimmo validis argumentis, atque idoneis teſtimoniis, ipſaque Sacrorum Rituum Congregationis praxi demonſtrat, ſanationem cum dolore contingentem, ſi cetera ad Miraculum requiſita adſint, à Miraculorum claſſe arceri non debere; tum quia vel ipſe Dominus Dæmoniacum liberavit, qui multa paſſus eſt in ipſo actu liberationis; tum quia dolor in patiente nihil conferre poteſt ad repentinam morbi ſolutionem; ideoque nec impedire vel quoquomodo tollere rationem Miraculi. Nec obſtat, quod Regula deſumenda ſit non ex iis, quæ raro, ſed quæ plerumque contingunt; nam licet plures inveniantur ſanationes ſine dolore contingentes, fortaſſe paucæ non ſunt, quæ cum dolore contigiſſe narrantur. Utut ſit, cum rationem Miraculi dolor non deſtruat, & ad illam quaſi impertinenter ſe habeat, nihil juvat ad pronuntiandum tutò de Miraculo, an dolor in miraculoſis ſanationibus frequenter vel raro occurrat; ſat eſt enim ad Miraculi eſſentiam productio ſanationis ſub illis circumſtantiis, in quibus neque a natura, neque ab arte ſperari poſſet. Sexto, poſſe contingere, ut quis ab uno morbo miraculoſe liberetur, cui tamen alius ſuccedat. Contrarium docuit Zacchias in *QQ. Medico-Legalibus*, *Tom. 4. tit. 1. quæſt. 8. num. 9. & ſeqq.* idemque tenuit Pignatelli *tom. 13. Conſultat. 16. num. 10.* putans, quod methaſtaſis de uno morbo in alium etſi leviorem minime ſit habenda pro miraculoſa. Sed vera eſt Noſtri ſententia, cum ſanatio ab uno morbo, à quo liberari infirmus exoravit, repente conſurgit; tota enim ratio Miraculi ſalvatur in hac repentina liberatione, nec impeditur per ſubrogationem alterius morbi, ad quem non ſe extendit limitata ægri petitio. Præſertim, quia poteſt eſſe valde utile ægrotanti, eique ad ſalutem animæ maxime expedire, ut ita ab uno morbo liberetur, ut integram valetudinem non conſequatur. Unde bene laudatus Zacchias methaſtaſim miraculoſam agnoſcit, cum hæc contingit poſt invocationem alicujus Servi Dei vel Beati, in qua aliquis peteret, ut morbus, quo affligitur recedat, & alius ſuccedat.

Sextum Miraculi requiſitum ex doctrina Medicorum de criſibus à Noſtro dilucide explicatur, eſtque cuique obvium, ſanationes, non miraculoſas, ſed naturales eſſe cenſendas, quoties adſunt naturales ac ſenſibiles cauſæ, quibus rationabiliter adſcribi poſſint. Non ita in promptu eſt ratio ultimi requiſiti, ut nempe morbus ita deficiat, ut non amplius redeat. Videtur enim non eſſe contra rationem miraculi, quod ſanatus, per aliquod accidens culpabile & inordinatum, etiam de proximo in eundem morbum incidat. Videtur etiam minime repugnare, quod ſanatio miraculoſa ex Divina diſpoſitione ſit momentanea, & parum duratura. Rurſus videtur, non ſatis percipi poſſe, cur de eſſentia ſanationis miraculoſæ ſit, quod, ſublato morbo, recidiva non contingat, ut contendit Gaſpar de Reyes, & alii poſt ipſum docent: niſi forte, cum recidiva à Medicis dicatur morbus factus ex reliquiis præcedentis morbi jam prætergreſſi, & hujuſmodi reliquiæ non ſuperſint ex miraculoſa ſanatione; inde inferatur, quod ſanatio morbi, cui recidiva ſucceſſit, miraculoſa eſſe non potuit, quandoquidem conſtat illam perfectam non fuiſſe. Ceterum, cum Noſtri ſcopus ſit, non tam naturas rerum in ſe ipſis explorare, quam ad recte & tuto de rebus judicandum legentes dirigere ac inſtruere, miſſis Phyſicorum ſpeculationibus, crebro quoque fallacibus, examen ſuum reſtringit ad modicum tempus, quod interceſſit inter primam & ſecundam ſanationem, una cum concurſu novæ cauſæ. In cujus facti contingentia cenſemus (ait vir prudentiſſimus) ſtricte admodum procedendum eſſe in approbandis ſimilibus ſanationibus tamquam miraculoſis; licet enim tales in ſe & coram Deo eſſe poſſint, tales tamen non apparent coram Eccleſia, quæ judicat de externis, & ſaltim locus eſt dubitationi, an fuerint naturales, quod ſatis eſt pro excludenda Miraculi approbatione. Addimus (multa cum circumſpectione ſubjungit) magna quoque cum cautela eſſe procedendum, etiamſi pro adſtruendo Miraculo, in medium afferatur nova morbi cauſa, cum ea ſemper in promptu eſſe poſſit; offenſio enim aeris craſſioris, aut frigidioris, aut calidioris ſuperveniens poſt primam ſanationem, vel etiam levis animi afflictio accedens, & prava aliqua victus ratio juxta Medicos eſſe poſſunt cauſa recidivæ. Quapropter, ſi, probatis rigoroſe extremis primæ miraculoſæ ſanationis, Fidei Promotor opponat recidivam, & Poſtulatores, ut ſatisfaciant animadverſioni novæ cauſæ morbi ſeu recidivæ innitantur, ſolertiſſima diligentia opus eſt, ut videatur de veritate & viribus novæ cauſæ, & an morbus superveniens ſit potius novæ cauſæ attribuendus, quam cauſæ veteri ſeu inſenſibilibus primi morbi reliquiis, quæ adhuc permanſiſſent. Si tamen conſtet, ad majorem Dei gloriam eſſe referendum, quod morbus redierit, vel quod æger nonniſi ad breve tempus ab eo liberari deprecatus eſt, in hac vel ſimili hypotheſi dif-

ficaltas pene omnis ceſſabit, & de veritate miraculoſæ ſanationis poterit tuto pronuntiari. Namque ille profecto miraculoſe ſanatus fuit, cui poſt reſtitutam ſanitatem Dominus dixit: *Vade, & noli amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat*. Ex hoc enim liquet, quod etiam miraculoſe ſanatus, ob hoc ipſum quod miraculoſe ſanatus fuit, non ſolum in ſimilem vel in eundem, verumetiam in pejorem morbum paulo poſt poteſt incidere, propter novam cauſam moralem, de qua, ſi certis documentis conſtet, vix dubitandum eſt, quod prior ſanatio fuerit miraculoſa. Illuſtre eſt exemplum a Noſtro laudatum de filio Valentis Imperatoris, qui ad præſentiam Magni Baſilii convaluit, eoque recedente, vocatiſque hæreticis ad eum viſendum, rurſus in morbum incidit, & tandem e vita exceſſit. Neque ullus, opinor, pueri ſanationem a Miraculorum claſſe excludet, quod reſtituta ſanitas non diu duraverit, cum aperte conſtet de nova cauſa ſupervenientis morbi. Notat Eminentiſſimus Dominus meus, aliqua afferri exempla eorum, qui mortui ad vitam per Miraculum revocati, paulo poſt mortui ſunt, abſque eo, quod ex morte paulo poſt novam vitam ſubſecuta inferri poſſit, quod mortuus non fuerit per Miraculum ad vitam revocatus. Nos pro noſtra tenuitate exiſtimamus, nullam ex hoc loco argumentum deſumi poſſe pro caſu noſtro de ſanatione miraculoſa cum recidiva. Si enim conſtet de utroque extremo Miraculi ſecundi generis, hoc eſt, ſi vera reſurrectio verificetur, cum hæc in indiviſibili conſiſtat, nec ſuſcipiat magis aut minus, ex ſubſecuta brevi nova morte nullum dubium reſultat contra reſurrectionis veritatem; nec neceſſum eſſe videtur recurrere ad alias circumſtantias, quæ de Miraculi verificatione ſecuros nos reddant. E contra cum ſanatio à morbo aliquo habeat quandam latitudinem, poſſitque & perfecta & imperfecta eſſe; & recidiva ſeu repetitio morbi ſit plerumque effectus vel ſignum imperfectæ ſanationis; hinc fit, quod ſi hæc contingat, in ſuſpicionem prudentem nos trahat de eo, quod ſanatio non fuerit perfecta, & conſequenter nec miraculoſa.

A Diſputatione de Miraculoſis ſanationibus in genere, Noſter progreditur ad Diſſertationem de ſimilibus ſanationibus in particulari; & primo loco agit de Miraculoſa cæcorum illuminatione, quæ Miraculum eſt ſecundi generis, & inter Opera, quæ arte Medica præſtari non poſſunt, jure optimo recenſetur. Hæc, loquendo de illuminatione cæci nati, qui talis re vera fuerit, & non ratione alicujus impedimenti natura aut arte auferibilis, omnino certa ſunt. Si autem ſermo ſit de eo, qui viſum, quo pollebat, amiſit, videtur procedendum eſſe cum diſtinctione. Si enim cæcitas inducatur, non per deſtructionem Organi, ſeu potentiæ viſivæ, ſed per ipſius Organi impedimentum, non facile probari poterit ex illius ablatione Miraculum. Si vero ex alia quacumque cauſa amiſſa fuit potentia viſiva, quatenus de hoc plene conſtiterit, locus non eſt de Miraculo ambigendi; præſertim ſi illuminatio contingat in inſtanti; cum vel morbi in oculo cauſati ex inſpiſſatione & confuſione humorum, intra & ante pupillam, ſanatio, ſi ſubita ſit & inſtantanea, vix aut ne vix quidem naturalis eſſe poſſit, ut bene admittit Pignatelli. Qui tamen cenſet, ac mordicus propugnat, quod recuperatio viſus, quæ paulatim ſuccedit, etiam ope alicujus Sancti implorata, non eſt Miraculo adſcribenda: quod ego limitarem ad caſum, in quo non fuiſſet concludenter probata amiſſio & deſtructio potentiæ viſivæ; cum enim hæc nullo medio naturali reſtitui poſſit; non poteſt Miraculo officere, quod recuperatio illa viſus, non in momento, ſed in tempore contingat. Verum tamen eſt, difficillime probari poſſe, quod cæcitas proveniat ex deſtructa potentia viſiva, quæ in qua parte oculorum conſiſtat, adhuc in Democriti puteo deliteſcit. Quare in ſimilibus oculorum ſanationibus prorſus rationabiliter exigitur, quod in inſtanti contigiſſent: cum enim vix non ſemper remaneat dubitatio, utrum in illis detur vera potentiæ viſivæ jam amiſſæ recuperatio, conſequenter locus ambigendi relinquitur, an Miraculum ſecundi generis in eiſdem ſanationibus inveniatur, atque idcirco ſimiles oculorum ſanationes, ſi ex circumſtantiis miraculoſæ probentur, prudentiſſime ad Miracula tertii generis reducuntur, tamquam opera mirabilia, quæ, licet forte quoad ſubſtantiam non ſint miraculoſa, ejuſmodi tamen ſunt ſecundum modum operationis. Bene ergo Matthæucciua in ſua *Practica Teologo-Canonica* ad Miracula tertii generis revocavit ſanationes ab oculorum cæcitate, etiam ex amiſſione potentiæ viſivæ procedente, præſertim cum ejus ſententiam Sacror. Rit. Congregatio praxi ſua firmaverit in Cauſa tunc Beati, nunc Sancti Vincentii à Paulo, inter Miracula tertii generis recenſens ſubitam ſanationem Claudii Joſephi Campoin à cæcitate. Quo procedendi modo ſemel ſtatuto, unuſquiſque facile videt, quod in ſimilibus ſanationibus maximi ſit ponderis concludenter probare, eas in inſtanti contigiſſe, ne excludantur a ratione Miraculi. Neque dictis obſtat, quod Chriſtus Dominus, ap. S. Marc. cap. 8. cæcum non unica actione, ſed duplici diſtincta perfecte ſanaverit; atque adeo non in inſtanti ſed in tempore ſanationem perfecerit. Prætermiſſo enim, quod duplex illa actio una & eadem moraliter fuit, quodque plena fuerit myſterio, quippe, ut ajebat Euthymius: Primo cæcum hunc imperfecte curavit, utpote imperfecte credentem, ut, qui parum adhuc reſpiciebat, per modicum aſpectum crederet perfectius ac ſanaretur perfectius, ita ut augmentum fidei augmentum promeruerit ſanitatis; his inquam prætermiſſis, nullum dubium eſt, quin vera fuerit & naturæ viribus inſuperabilis cæcitas illius hominis; nam credendum eſt, omnes, qui Chriſto Domino curandi fuerunt propoſiti, per media naturalia ſanari non potuiſſe. Qua de re Guilielmus Ader Opus edidit ſub titulo *De morbis Evangelicis*, in quo pro virili oſtendit, omnes à Chriſto ſanatos, arte Medica fuiſſe incurabiles. Et ab hac ſententia ne lato quidem ungue peritiſſimi alii Medici diſceſſere, ut Mercurialis, Jordanus, Zacchias, Vecchius, &c.

Diximus, ſanationem cæci nati, ſi procedat ex vera privatione potentiæ viſivæ, eſſe Miraculum ſecundi generis, quia fieri poteſt, ut quis cæcus naſcatur propter impedimentum vel natura vel arte auferibile, v. gr. propter palpebrarum adhæſionem, cataractam, & his ſimilia. Hæc enim poſſe viſum ab ipſa hominis nativitate impedire, & progreſſu temporis poſſe vel à natura ſuperari, vel ab arte removeri, Noſter facile admittit, probatque teſtimoniis Zacchiæ ſæpius laudati, & Hieronymi Marini, Lithotomi Archihoſpitalis S. Spiritus in Saxia, in ſua *Pract. Chirurgic.* cap. u. num. 6. qui plures ejuſmodi curationes ſe vidiſſe teſtatur; & illuſtre ejuſdem rei exemplum traditur in *Specimine Tranſaction. Philoſophicar.* Tom. 4. Edit. Neapol. anni 1734. pag. 129.

Se-

Secundo, in capite X. agit de Mutorum & Surdorum miraculoſa ſanatione, beneque obſervat, non ſemper eos, qui Muti naſcuntur, etiam Surdos eſſe, idque probat ex late adductis à Scholiaſte Petri à Caſtro, qui in *Notis* ad hujus *Obſervationes* plura facta mirabilia collegit, quæ vel perperam vera ſupponit, vel mala naturæ vitibus attribuit. Certe vix unus in millibus invenietur, qui ineptus ad loquelam natus, non ſimul privatus ſit auditu; licet hactenus incompertum ſit, an id proveniat ex conjunctione nervi ſeptimæ conjugationis, cujus ſurculus major ad aurem, minor ad linguam & laryngem excurrere ſolet; an potius ex eo, quod mutus, quamvis læſa non habeat vocis organa, nequeat articulate loqui, voceſque imitari, quas nunquam audivit. At quidquid ſit de hoc, prorſus mira ſunt, & quibus non facile fidem tuam accommodes, quę tamquam artis prodigia aut naturæ portenta, curioſi quidam homines referunt de homine abſque lingua expedite loquente; de aliis non ore loquentibus ſed ventre, quod nonnemo adſcribi poſſe exiſtimavit diviſioni membranæ Mediaſtini in duas partes, quæ regulariter in homine ſunt unitæ; de ſurdis natis, quorum ſurditas à bono Chirurgo & Anatomico ſanari poſſit: ſi videlicet proveniat ex membranula quadam ſitina & ſuperflua, meatus auditorii parietes occludente, de quo videndus Valſalva in celebri *tract. De aure humana* cap. 1. num. 13. de Mutis à nativitate, ſimulque auditu deſtitutis, qui certa arte loqui & audire didicerint; denique de Mutis & Surdis, qui loquelam & auditum naturaliter receperint. Hæc & alia non minus mira & inſolita à Noſtro eruditiſſime conglomerantur, & Authores, apud quos inveniri poſſunt, fideliſſime referuntur. Quibus non obſtantibus, numquam illis ſubſcribemus, qui de Mutis ac Surdis, qui tales ſunt ob naturale vitium nervorum, ſimilia jactitant: potiuſque ſuſpicamur, ex iis plurima ſtudioſe eſſe conficta, vel ad exaggerandam artis potentiam, vel ad extenuandam Miraculorum, quibus fulget vera Religio, gloriam. Neque tamen propterea inficiamur, Mutos & Surdos, etiam ſic natos, alios eſſe tales ratione alicujus impedimenti natura aut arte auferibilis, alios ex defectu organi proprii; & de his contendimus, non debere admitti curationem naturalem, ut ſupra diximus loquendo de cæcitate ex defectu potentię viſivæ. Atque ex Noſtri ſententia, ſi conſtet, remotionem impedimenti miraculoſo modo fuiſſe factam, tunc ſanationem Muti vel Surdi recenſendam eſſe inter Miracula tertii generis, licet ſanatio Muti vel Surdi ex eſſentiali defectu organi ſit Miraculum in ſecundo genere. Ut autem miraculoſa probetur vocis recuperatio, conſtare debet, nullam in Muto præceſſiſſe vehementem paſſionem cui juxta Phyſicorum doctrinam tribui poſſit ſolutio impedimenti; nam inter alios Zacutus lib. 1. *Medic. Princ. Hiſtoriæ. Hiſtor. 34. in Paraphraſi*, contendit, ſubitam loquelæ receptionem haud inepte referri poſſe ad vehementiorem iracundiam, timorem & ſimilia alia, vocis impedimentum removere potentia; in cujus rei confirmationem adducitur ex Herodoto vulgatiſſimum illud de filio Crœſi: qui videns Perſam in patrem irruentem, furore vel metu repente correptus, ex Muto vocalis evaſit. Prætarea diligenter obſervari debet, an defectus loquelæ poſſit provenire ex nimia organi humiditate, quæ non raro progreſſu ætatis conſumpta ſuiſſe dicitur, apud Schenckium lib. 1. *Obſervat. Medicinal. Tit. de Sermone & Voce* pag. 127.

vel ex lapillo in auriculam fortuito ingeſto, qui etiam tractu temporis, ejuſdem auriculæ foramine dilatato, arte vel natura, aut extrahi, aut expelli naturaliter poteſt. Unde in Cauſa S. Stanislai Novitii Societatis Jeſu probatum non fuit prætenſum Miraculum inſtantaneæ ſanationis cujuſdam fœminæ à ſurditate, quam contraxerat, dum erat in ætate trium annorum, lapillo ex levitate puerili in ſiniſtram auriculam injecto, & quem poſt lapſum annorum viginti ſeptem ejecit, invocato Beato Stanislao, quem nunquam ejicere potuerat, licet Medici & Chirurgi peritiſſimi, miris ad eam rem factis inſtrumentis, ejicere tentaſſent.

Tertio, in XI. capite erudita prorſuſque jucunda Diſſertatio à Noſtro exhibetur de miraculoſa ſanatione Claudorum, nec non aliquorum ambulata impotentium. Hic ex Phyſicis apte explicat, quid ſit & quomodo peragatur motus progreſſivus, ſubindeque deſignat varias claudicationis cauſas, quarum primam deſumit ex impedimento affluxus vel ſpirituum vel ſanguinis, vel utrorumque ad articulos coxendicis, genu, tibiæ, aut pedum, juxta tradita ab Etmullero tom. 1. pag. 734. Quodſi in utraque articulorum parte impedimentum ſit, non ſolum ſequetur claudicatio, ſed omnis ceſſabit inceſſus. Secundam cauſam dicit, quæ poteſt articulos è ſinu ſuo detorquere, & quoquomodo actionem impedire, vel abbreviando articulum è ſede ſua dimotam, vel eumdem nimis, quam par eſt, elongando. Abbreviatur autem articulus, ut bene explicatur ab Aquapendente in *Oper.* ſuo *Chirurgic.* lib. 5. cap. 1. pag. 167. quoties tendines diſrumpuntur, ligamenta ſolvuntur, muſculi convelluntur; & ex oppoſito articulus elongatur, quoties laxantur tendines, muſculi reſolvuntur & præſertim inter os & os articulatum concreſcit materia gypſea, oſſea, aliaveluſve naturæ, quæ ſenſim & ſenſim dimovet articulum è ſinu, & illud elongat. Tertiam cauſam conſtituit in oſſe, vel tum circa articulum fractum apparet, vel multa tenetur carie, vel oſſium cartilaginea circa capita ſunt arefactæ & induratæ, vel denique os in ſua ſubſtantia caeſum, diviſum aut fractum eſt, ut fuſius exponit Munich in ſuo *tract. de Fraction.* pag. 329. Tandem ultimam cauſam claudicationis à nativitate ponit in depravatione oſſis, articuli, tendinis aut muſculi vel in nimia brevitate aut longitudine muſculorum. Ubi doctiſſimus Cardinalis, qui plene novit mirabilem ſtructuram corporis humani, optime obſervat, innumerabiles ferme eſſe poſſe claudicationis cauſas, ſed quæ facile referri valeant ad quatuor prædictas.

Porro, præfatas cauſas claudicationis tales eſſe Noſter fatetur, quæ vix poſſint vel ab arte vel a natura ſubito removeri, recto progreſſionis motu in inſtanti reſtituto; niſi forte claudicatio procedat ex pura vaſorum obſtructione, quæ plerumque diſſipata dicitur ab unione nativi caloris, qui mirabiles effectus ſolet producere; vel ex debilitate tibiarum & muſculorum, quæ beneficio ætatis evaneſcit, firmatis à robuſtiori natura articulis, aliiſque progreſſionis inſtrumentis, ut loquendo de Valgis, Varis & Gibbis, multis exemplis probant illuſtres Medici à Noſtro recenſiti. Si vero ſermo eſt de claudicationibus, quæ proveniunt ex tendinibus vel nervis ruptis, has citra Miraculum, præſertim in inſtanti ſuperari non poſſe, Noſter tamquam quid certum pronuntiat, confirmatque auctoritate

Hippocratis *Aphor. 19. Sect. 6.* aſſerentis, diſſectum os, cartilaginem aut nervum, neque augeri, neque coaleſcere. Atque idem fert judicium de claudicationibus omnibus provenientibus ex vitio ante nativitatem contracto, ex oſſibus videlicet diſtortis, & male in utero materno conformatis articulis. Denique generaliter docet, quamvis eſſentialis nativa claudicatio, & etiam, quæ poſtea ſupervenit ex cauſis inſtrumenta progreſſionis lædentibus, quia in ſubjecto illam patiente per naturæ vires ſuperari non poteſt, & ideo nequit greſſus eidem reſtitui, niſi per miraculum, quod etiam, ſi non in inſtanti, ſed in tempore contingat, inter ea, quæ ſecundi generis dicuntur, jure ſit recenſendum; omnes etiam alias ſubitas ſanationes à diuturna quacumque claudicatione, ex alia qualibet cauſa provenientes, recte adſcribi tertii generis Miraculis, quoties concludentibus probationibus oſtenditur, tales repentinas ſanationes nullis naturalibus cauſis poſſe rationabiliter adjudicari. Nec aliter ſentit de repentina & inſtantanea ſanatione à Gibboſitate; nam hæc, ſi antiqua ſit, tametſi ex ſola vertebrarum luxatione proceſſiſſet, in inſtanti ſanari non poſſe dicitur à peritiſſimis Medicis, qui data opera, de Gibboſitate tractarunt.

Quarto, in capite XII. Noſter diſſerit de miraculoſa ſanatione Paralyticorum, & poſtquam de Paralyticis à Chriſto Domino ſanatis egregie de more diſputat, & loca Evangelica ad literam medullitus interpretatur, tranſit ad explicationem morbi Paralyſis, in abolitione motus, & nervorum ac ſpirituum animalium vitio, conſiſtentis; recteque vocat Paralyſin fortiorem & graviorem, in qua non ſolum motus, ſed etiam ſenſus amittitur. Deinde, loquendo de Paralyſis cauſis, notat, etiam à flatibus provenire poſſe, tuneque ſolum durare, quanto tempore flatus durant, ceſſareque, ceſſantibus flatibus, juxta illud Hippocratis in lib. *De flatibus*, num. 180. (*Cum ergo* flatus frigidi multi penetrent ac inflent carnes, partes corporis ſtupidæ fiunt; &, ſi quidem plurimi flatus per univerſum corpus diſcurrant, totus homo ſideratur; atque ubi abierint flatus, ceſſat & morbus. Quamdiu autem permanſerint, conſiſtit & morbus: idque ſic ſe habere, indicat perpetuus ſideratorum hiatus.) Præterea notat, Paralyſin non ſemper ab humore frigido & viſcido cauſari, verumetiam à vaporoſa materia ad principium nervorum tranſmiſſa, atque adeo non raro à crapula, quæ proinde, crapula ſoluta, brevi & ipſa reſolvi ſolet. Affert quoque varia exempla Paralyticorum, qui repente à morbo liberati ſunt ex quodam improviſo timore, aut ira concepta. A quacumque autem cauſa Paralyſis proveniat, ſi fuerit inveterata, & cum partis ariditate conjuncta, quam Medici Atrophiam appellant, tuto credi poteſt, neminem ab ea, niſi per Miraculum, repente & in inſtanti liberari: ſanationes enim Paralyticorum, quæ naturalibus cauſis tribuuntur, aut in momento temporis minime contingunt, aut ſigna quædam naturalia ſolutionis præſeferunt. Miſſa facimus, quæ in ſequentibus Capitibus uſque ad vigeſimum ſecundum Noſter eruditiſſime cumulat, loquendo de miraculoſis ſanationibus ab Epilepſia, paſſione Hyſterica, Mania, Hydrophobia, Hydropiſi, Empyemate, Hernia, Hæmorrhagiis, Vulneribus, Lepra, Cancro, Gangræna, Febri, & aliis infirmitatibus, quarum omnium naturas & differentias dilucide exponit, cauſas deſignat, & curationes deſcribit, naturales & artificioſas: ut, his omnibus probe notis, riteque perpenſis ac diſcuſſis, unuſquiſque haud difficulter judicare poſſit, quæ & quales, à quibuslibet morbis ſanationes, queant eſſe ac pronuntiari miraculoſæ, ſaltim quo ad modum, in quo potiſſimum conſiſtere ſolet ratio Miraculi.

Porro, caput XXII. eſt de Miraculis negativis, illis nempe, in quibus nihil de novo ponitur, alteratur, vel immutatur, ſed conſervatur tantum primus rei ſtatus, abſque tranſitu a termino a quo ad terminum ad quem. Negativa Miracula dicuntur, præſervatio Rubi ardentis a combuſtione, & trium Puerorum a fornacis incendio, & quæcumque aliæ præſervationes a morte, ruinis, caſibus, ſubmerſionibus, atque ſimilibus. De his Miraculis loquens Carolus Felix de Matta *in Oper. de Canonizat. SS. part. 4. cap. 13.* ſatis ſingulariter opinatus eſt, ea locum non habere, quando agitur de Miraculis pro Beatificatione aut Canonizatione requiſitis. Primum ejus fundamentum eſt, quod juxta Juris diſpoſitionem non admittuntur duo ſpecialia in eodem ſubjecto, ſeu binæ præſumptiones, quæ tamen eſſent admittendæ, ſi Miraculum negativum admitteretur; præſumendum enim eſſet, aliquid phyſica neceſſitate fieri debuiſſe, quod non eſſet factum; & præſumendum eſſet, illud miraculoſe factum non fuiſſe. Alterum eſt, quod quæcumque præſervationes a ruinis, ab incendiis & ſubmerſionibus, aliiſque ſimilibus infortuniis, fieri poſſunt miniſterio Angelorum propria naturali virtute operantium; quod ſatis ipſe putat pro Miraculi excluſione. Noſtro Mattæ opinio jure optimo non arridet, qui etiam utrumque, quo innititur, fundamentum facile evertit. Et primum quidem, quippe non præſumptio, ſed evidentia eſt, ignem v. gr. combuſtibili materiæ applicatum, phyſica neceſſitate eandem comburere debere: deficiente autem in tali caſu combuſtione, ſi cetera ad Miraculum neceſſaria concurrant, non præſumitur, ſed tuto ſupponitur Miraculum. Quare, ex quo admittatur Miraculum negativum, minime ſequitur, quod præſumptio præſumptionis admittatur. Secundum vero, quia, ſi liceat in ſimilibus præſervationibus, ad Angelorum virtutem recurrere, pari ratione opera alia mirabilia, quæ ad invocationem alicujus Sancti contingunt, non huic ſed Angelis tribuere poterimus. Itaque, Miracula negativa, ſi debita concurrant requiſita, rejici non poſſe a Miraculorum claſſe, Noſter multipliciter oſtendit; teſtaturque, Mattæ ſententiam a Sacror. Rit. Congregatione non fuiſſe admiſſam, immo expreſſe facto ipſo fuiſſe rejectam, ſiquidem eadem S. Congregatio multa Miracula negativa, quæ in Cauſis Beatificationis & Canonizationis fuerunt propoſita & examinata, approbavit, ac pro veris Miraculis admiſit, ex quibus plurima hic recenſet.

Porro, inter Miracula negativa a Sacror. Rit. Congregatione approbata, non ſemel occurrit præſervatio, ſeu liberatio alicujus Urbis ſeu Oppidi a graſſante peſte, quæ tunc cenſenda eſt miraculoſa, juxta ſolertiſſimum Noſtri judicium, cum ſequentia concurrunt. Primum ſcilicet, quod peſtis ſit in ſuo majori vigore. Secundum, quod facta fuerit invocatio alicujus Servi Dei, vel Beati. Tertium, quod ſtatim ſecuta ſit ſanatio, hoc eſt, ceſſatio peſtis. Poſſet tamen contingere, quod, citra invocationem, lues miraculoſe ceſſaret, ſicut accidit in Indiis ad præſentiam ſacri Cadaveris S. Franciſci Xaverii, cum in Urbem Ma-

lacæ

Digitized by Google

laciæ delato, peſtiferus morbus, qui jam diu graſſabatur, illico extinctus fuit, Deo Optimo Maximo Servi ſui Sanctitatem demonſtrare volente. Forte nec defuerunt preces multorum, quamvis in facti diſcuſſione nullæ commemorentur. Quid autem ſit peſtilentia, & per quod eſſentialiter conſtituatur; an a ſolo contagio provenire poſſit; vel an poſſit ſaltim a contagio incipere, & ab aeris corruptione propagari; an potius ſemper a corrupto aere dependeat, quanto tempore perdurare ſoleat; & utrum in æſtate acrius quam in hieme graſſetur, ſeu an hiberno algore plerumque extinguatur, reviviſcenteque anni calore, ſæpius reviviſcat, Noſter ſuccincte quidem, ſed accurate expendit, productis ferme omnium teſtimoniis, qui de peſte Tractatus ediderunt. Unde ab ipſo citantur, præter Zacchiam & Mercurialem, Donatus Antonius ab Alto Mari, qui de peſtilente febri diſſeruit; Horatium Augen, qui in lib. 6. *De febrib.* cap. 20. obſervat, peſtilentiam aliquando incipere ab una Regione, & per multas Regiones diſtantiſſimas pervagari, ventis peſtilentialem affectionem deducentibus: P. Athanaſium Kirker, qui in ſuo *Opuſc. de peſte* eodem fere modo philoſophatur: Cardinalem Caſtaldum, Joannem de Ballamante, Philibertum Machinum, Gaſparem Caldera de Heredia, Joannem Lazarum Butler, Ludovicum Septalam, Carolum Maraſium, Taurelium, Alexandrum Maſſariam, Antonium Sacaron, Andream Gabrielem, Diemerbroechium, Lazarum Riverium, & celeberrimum Ludovicum Antonium Muratorium, qui, licet curandæ peſti operam non dederit, egregium tamen edidit *Tractatum Politicum, Medicum, & Eccleſiaſticum de peſtis gubernio*, quem ego non videram, cum hujus famigerati Scriptoris Opera recenſui. Fortaſſe, nec Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis viderit Diſſertationem Epiſtolarem *De peſte*, quam jam ab aliquot annis Typis vulgavit Bartholomæus Curtius, Medicus Mediolanenſis, qui veram peſtilentiæ cauſam aliam non agnoſcit, niſi inſecta quædam animalcula minutiſſima, quæ in partibus Æthiopiæ ac Libyæ, quaſi in propria Regione generantur, &, cum mercibus præſertim Laneis adhærcant, in alias partes advehuntur, miroque modo propagantur. A qua opinione forte non longe Galenus abeſt, quatenus refert, ex Æthiopia quædam effluxiſſe ſeminaria contagionis, quæ Univerſam Aſiam invaſerunt. Verum quidem eſt, Galenum nihil de Vermiculis peſtilentibus dixiſſe, ſed quia defectu microſcopii, ea ætate nondum inventi, parum noverat de inſectis animalculis, quorum innumerabiles pene differentiæ armatis poſtea oculis detectæ ſunt. At, omiſſis hujuſmodi Controverſiis, bene Noſter docet, quod, ſi morbus cito ægros interimit, ſi ulterius bubonibus & carbunculis defœdatus eſt, ſigna hæc ſunt peculiaria peſtis, conſiderata ab iis, qui non ſcribendæ tantum, verumetiam curandæ potiſſimum peſti operam dederunt. Ab hujus naturæ morbo graſſante, cum populus lue infectus, ad invocationem alicujus Servi Dei, repente, & præter omnem ſpem, liberatur, miraculoſe liberari dicitur, præſertim, ſi poſt invocationem nullum morbo illo tactum perire contingat. Quamquam in quibuſdam circumſtantiis poſſit Miraculo non obſtare, quod, poſt invocationem, nonnulli peſte infecti, ſed pauci fuiſſent mortui; ita enim accidit in liberatione Civitatis Montiliæ a peſte, poſt ſolemnem S. Franciſci Solani invocationem, eamque nihilominus Sacror. Rit. Congregatio miraculoſam declaravit. Ut enim noſter prudenter differit, in Miraculo liberationis Civitatis a peſte non agitur de præſervatione unius aut alterius hominis, ſed de præſervatione Communitatis, quæ præſervatio verificatur, etiamſi aliqui, ſed pauci, ex eadem Communitate moriantur. Unde in ſerie Miraculorum S. Genovefæ, ap. P. Theophil. Raynaud. in *Heteroclitis Spiritualibus* Tom. 15. tamquam verum Miraculum recenſetur ceſſatio peſtis, poſt ſolemnem ſupplicationem, qua durante, nonnulli mortui fuerunt, quaque finita, tres tantum extincti fuiſſe narrantur.

Circa præſervationem à morte eorum, qui in aquas delabuntur, plura Noſter obſervat, tum de neceſſitate reſpirationis, tum de tempore, quo quis vivere poteſt ſine reſpiratione, tum denique de foramine ovali, & aliis rebus Phyſicis, plenius hac noſtra tempeſtate cognitis; eaque deprompſit ex Modernis Philoſophis, Medicis, Anatomicis. Norat, in feliciori hac noſtra ætate magnam lucem rebus Anatomicis acceſſiſſe, innotuiſſeque aeris gravitatem & vim elaſticam. Laudat duas celebriores ſententias de præcipuo aeris uſu; alteram, quæ ſanguinis motum inteſtinum omnino reponit in aere per reſpirationem hauſto, cui adhærent Lowerus in *Tract. de Corde* cap. 3. & Truſton *De reſpirationis uſu*, *ſect.* 12. alteram, quæ, muſculorum motum, eodem aere ſublato, prorſus extingui, affirmat, ut videri poteſt ap. Jo. Nicolaum Pecklinum *De aeris & alimenti defectu* cap. 9. & ap. Jo. Thabor *Exercit. Medic. Tract.* 2. cap. 3. Contendit cum Roberto Boyle in *Tract. De Reſpiratione*, omniſi modico tempore poſſe vivere animalia ſine aere; idque potiſſimum verificari de homine, qui inter ceteros animantes motuum varietate atque excellentia præſtantiſſimus cum ſit, longe concitatiori indiget motu ſanguinis inteſtino, quo non modo tot munia corporis obeat, ſed & mentis cogitationibus obſecundet & inſerviat; animalia autem, quæ ſolent diutius ferre aeris jacturam, ſegnia ſint, hebetia, & pigra, frigidæque adeo conſtitutionis, ut eorum fluida lentiſſime inteſtino motu agitentur, qui motus, longe parciori aeris copia adhuc reſidua, conſervari poteſt. Et hanc reſpirationis neceſſitatem etiam extendit ad puerulos maternis viſceribus incluſos, de quibus cum peritioribus Anatomicis aſſerit, quamvis in eo ſtatu non indigeant munere pulmonum, adhuc tamen vivere non poſſe, niſi aer ipſorum ſanguini jugiter miſceatur; quem aerem ex ſanguine materno in placentam influentem per venam hauriunt umbilicalem, juxta ea, quæ plene habentur ap. Verheyen Tom. 2. *Anatom.* Tract. 5. cap. 18. Et ejuſdem veritatis alias probationes adducit Stalpartius in ſuis *Obſervationibus* pag. 354.

Ceterum, an ſaltim beneficio ovalis foraminis, quod fortaſſe in quibuſdam infantibus adhuc apertum conſervari dicitur, poſſit teneræ ætatis homo vitam ad aliquod ſenſibile temporis ſpatium, puta, ad horam, ſine reſpiratione producere, aliquando inter Illuſtres Romæ Profeſſores acriter diſputatum eſt, occaſione cujuſdam puellæ ætatis annorum ſex cum dimidio, quæ fortuito deciderat in flumen Wattavæ, & per integram horam manſerat ſub aquis, & extracta nullum dederat vitæ ſignum, ad proximam ædem adducta ebibitam aquam evomuit, & paulo poſt ſenſuum reſumpto uſu, ab omni læſione apparuit libera, licet aquæ impetu ad anguſtum canalem cujuſdam molendini tranſvecta, ubi duplex rota volvebatur, earum primam ſubter prætergreſſa,

Digitized by Google

greſſa, ad alteram pervenerit, ſub qua ſemihoræ ſpatio permanſit. Puella hæc Roſalia nomine, à morte præſervata aſſerebatur interceſſione S. Joannis Nepomuceni; cumque celebris Lanciſius, Pontificius Archiater, ex quorumdam aliorum Medicorum doctrina, aliquando docuiſſet, quod diximus de ovali foramine, idque Noſter tunc Fidei Promotor contra prætenſam Miraculi veritatem oppoſuiſſet; Aſſaltus, publicus Medicinæ Lector in Archigymnaſio Sapientiæ Romanæ, Vir, ut Noſter ait, ſumme Literatus, & ampliſſima præditus Eruditione, quique, modeſtiſſimus cum eſſet, Lanciſium ipſum, tum viventem tum mortuum magnopere coluit, in *Diſſertatione*, quam in Cauſa ejuſdem Sancti edidit, vehementer exſcandeſcens, dixit, certum eſſe, infantes ſine reſpiratione vivere non poſſe, & fruſtra haberi recurſum ad foramen ovale adhuc apertum, cujus ne veſtigium quidem reperire eſt in celebrioribus Anatomicis, Harvejo videlicet, Lowero & Diemerbroek, qui in Anatome Corporis humani lib. 2. cap. 10. pag. 485. diſerte teſtatur, foramen ovale, quod in fœtu amplum eſt, cum in hominibus natis uſum non habeat, intra paucas hebdomadas ita coaleſcere & aboleri, ut nullum ejus veſtigium uſpiam appareat. Similia produnt Bartholinus & Pecklinus; iſque addit, a foraminibus ovalibus apertis nullum præſidium deſumi poſſe ad Urinatores, qui longiori tempore vivunt ſub aquis, à morte vindicandos; cum Urinatores ſint peculiare hominum genus, quorum ſanguis frigidior eſt, ac ſegniori motu agitatur. Hoc tamen mihi videtur parum exploratum, prorſuſque incertum, quinimo experientiæ minime conſonum, cum inter famoſiores Urinatores etiam plures fuerint calidioris naturæ; licet & ii, cum frequentius ſub aquis degerint, tractu temporis frigidiores fortaſſe evaſerint. Porro, licet Aſſalti argumenta eo tendere viderentur, ut Roſalia cenſeretur a morte ad vitam revocata, Sacra tamen Congregatio ſecuriori via procedens, cum certa indicia ſecutæ mortis deeſſent, Miraculum quidem approbavit, ſed in tertio genere, & non tamquam revocationis mortuæ ad vitam; ſed tamquam præſervationis à ſubmerſione & imminenti morte.

Difficilius ſane eſt judicium de miraculoſa præſervatione a caſibus. Unde, præter obſervata à Bordono in *Tract. De Miraculis Medit.* 3. num. 9. quæ vera Noſter pronuntiat, alia ipſe addit, quæ diligenter examinari debent: nempe, an quis cadat corpore erecto; vel juxta murum prolabatur & ruat, dorſo ad murum aliqualiter incumbente; vel murus ipſe in modum aggeridis conſtructus ſit; vel corpus cadens cœmentorum acervo occurrat, & ſic collecta ſaxa e loco impellat; aut per veſtium inflationem a vento ſuſtentetur, & ſic non vehementer in ſolum collidatur. Hæc enim omnia & ſingula impetum percuſſionis corruenti corpori diminuunt, ita ut vel modica læſio, vel etiam totalis illæſio viribus naturæ ſit adſcribenda. Subjungit, quod, licet corpus projectum & impetu deſcendens gravitatis vim Projectioni conjunctam ſervet, & in corpus alliđens durum, immobile, & magis reſiſtens, debeat neceſſario percuſſionem pati; poteſt tamen ea ex percuſſione nullum perſentire, vel ſaltim leve incommodum, modo aut in puncto, aut in paucis tantum punctis tangat, & allidat in corpus reſiſtens; & puncta corporis reſiſtentis æqualem vim habeant punctis corporis projecti & impulſi: quocirca videmus aliquando cyathum vitreum aut vas fictile ex alto decidens percuſſionem quidem à terra pati, nullam tamen rimam; nullamque fracturam contrahere, modo terram impetat aut in puncto, aut paucis in punctis æqualiter reſiſtentibus. Rurſus homo ex alto loco cadens, ſive ad cadendum impulſus, poteſt ſine noxa caſum pati, primo, ſi ad modum avium ducat corpus, & membra perpendiculariter ad motus directionem; ſecundo, ſi extendat crura aut brachia, & caput, pectus aut ventrem inclinet, ita ut ſeſe reſtituat ad æquilibrium; tertio, ſi alterum ad latus oppoſitum percutiat tali vi, per quam vis impetus projectilis infringatur; quarto, ſi pedes reliquoſque articulos elonget & extendat, & ſubito cedendo, vim lapſus impediat. Et quamvis Noſter ultro fateatur, hæc conſequi difficillimum eſſe, non propterea negari debet, quod aliquando natura, timens grave periculum, nobis inſciis, ea præſtat, & legibus mechanicis utitur avertendo damno maxime accommodatis. Quemadmodum iiſdem legibus per artem utuntur Saltatores & Funambuli, qui ſe ex alto loco projiciunt, terram pertingunt, nec ullum contrahunt corporis damnum. Quod ergo arte fieri poteſt, etiam abſque artis præſidio, licet rarius, à natura præſtatur. Et hæc Noſter prudentiſſime animadvertit, non ut penitus excludat negativa hujus generis Miracula, quæ fatetur, ſæpius eſſe vera, & quodammodo à Deo in Scripturis ſuis juſto promiſſa, juxta illud Habui: *Si ceciderit non collidetur, quia Dominus ſupponit manum ſuam*: ſed ut Conſultores Congregationis Sacrorum Rituum, cum de his agitur, oculorum aciem intendant, videantque, ne Miraculo adſcribant, quod caſui vel naturæ adſcribendum eſt.

In Capite XXIII. ſermo eſt de miraculoſa rerum multiplicatione, & in alias res converſione. Plura hujus generis Miracula hic recenſentur, doctiſque reflexionibus illuſtrantur. Inquiritur etiam quonam modo ejuſmodi multiplicationes fiant, an videlicet per creationem novæ materiæ, vel per materiæ rarefactionem, vel per additionem materiæ præexiſtentis ab alio corpore ſeparatæ, & multiplicato additæ. Noſter modum tertio loco expreſſum probabiliorem autumat, miraturque Rotæ Auditores, qui magnitudinem Miraculi multiplicationis extulerunt in Relatione Cauſæ S. Franciſcæ Romanæ, & in Relatione Cauſæ S. Thomæ de Villanova, nihil ſtatuere voluiſſe quo ad modum, relicta unaquaque ſententia in ſua probabilitate: & in ſubſequentibus Relationibus adhæſiſſe ſententiæ, quæ in multiplicatione expoſcit novæ materiæ creationem ſub obtentu potiſſimum, quod ſententia creationis novæ materiæ ſit ſententia D. Thomæ: quod verum non eſſe, Noſter aperte evincit ex ejuſdem S. D. tertia parte *Summæ*, *quæſt.* 44. *art.* 4. ubi expreſſe docet, *quod multiplicatio panum non eſt facta per modum creationis, ſed per additionem extraneæ materiæ in panes converſæ*; idque probat autoritate S. Auguſtini *ſuper Joannem*, dicentis: *Unde multiplicat de paucis granis ſegetes, inde in manibus ſuis multiplicavit quinque panes*. Ut autem S Thomas ſubſumit, *Manifeſtum eſt, quod per converſionem grana multiplicantur in ſegetes*; non vero per novæ materiæ creationem, aut per antiquæ rarefactionem. Unde utrumque iſtum modum multiplicationis idem S. D. excludit 1. *part. quæſt.* 92. *art.* 3. ubi explicat, quomodo mulier facta fuerit ex coſta Viri.

Jam ut multiplicationis Miracula, quæ ut plurimum ſunt valde popularia & plauſibilia, talia rite cenſean-

tur.

tur; tria tamquam extrema concludenter probanda ſunt: primum, res præexiſtentes in tali determinata quantitate: ſecundum, multiplicatio rei in tali alia quantitate: tertium, excluſio cujuſcumque poſſibilitatis, quod videlicet res, quæ ſuperadditur, potuerit naturaliter aliunde haberi. Hæc ſummatim de miraculoſa rerum multiplicatione, poſt quæ Noſter verba facit de rerum in alias res converſione, tam accidentali quam ſubſtantiali. Accidentalem converſionem vocat, in qua rei accidentia mutantur, ut cum aquæ amaræ in dulces convertuntur, vel cum aquæ, quæ erant peſſimæ, fiunt ſalubres, ſicut contigit in facto Eliſæi, *lib. 4. Reg.* cap. 2. ſubſtantialem appellat, in qua ipſa rei eſſentia mutatur, vel mutari videtur, ſicut cum Uxor Lot in ſtatuam ſalis verſa eſt, & Virga Moyſis in colubrum, & aqua in vinum. In utroque genere converſionis Miracula plurima referuntur in Eccleſiaſtica Hiſtoria, nec pauca commendantur in Bullis Canonizationum, & ſignanter in Bulla Canonizationis S. Cunegundis, in qua mirabile dictu eſt, quod pulvis de tumulo ejus aſſumptus ſæpius converſus fuit in frumentum.

Ut aliqua converſio probetur miraculoſa, hæc ex Noſtri præſcripto ſunt obſervanda: Primum, ut converſio, de qua agitur, ſit inſolita, & præter conſuetum naturæ curſum, quæ nobis perpetuo converſionibus innovatur. Secundum, quod eadem converſio non apparens tantum, ſed vera & realis ſit. Tertium, quod per concludentes probationes ſtatus præcedens demonſtretur. Quartum, quod in converſione nulla res naturalis intercedat, quæ converſionem efficere valeat. Ob defectum enim hujus circumſtantiæ Franciſcus Valleſius cap. 15. *De Sacr. Philoſoph.* à ratione Miraculi excluſit factum Moyſis, cum, immiſſo in aquas ligno, dulces illas reddidit. Probabilius namque exiſtimavit, Deum Moyſi indicaſſe lignum, quod ſua naturali virtute efficere poterat, ut aquæ dulces fierent. De quo ligno locutus eſt Eccleſiaſticus cap. 38. ubi poſtquam dixerat: *Altiſſimus creavit de terra Medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam*: ſtatim ſubdidit: *Nonne à ligno indulcata eſt aqua amara?* Valleſii opinioni Noſter libenter ſuffragatur, ultro prætermiſſis pluribus, quæ de præfato ligno dicunt Hebræi apud P. Auguſtinum Calmet in *Commentar. ad cap. 15. Exod.*

Miraculoſis rerum multiplicationibus & converſionibus ſubnecti debent deportationes & tranſlationes rerum uſui humano ſervientium, quæ, jubente Deo, fiunt ope ac miniſterio Angelorum, nec raro etiam animalium, ut cum panes aut carnes Servis Dei deferebantur miniſterio corvorum: & in hoc caſu, præter communem Miraculi rationem, quæ in ſimilibus rerum delationibus elucet, etiam maxime ſplendet novum quoddam Miraculum, quo vel corvorum natura mutatur, vel ſuperiori vi cohibetur, ne præſenti præda veſcatur.

Ubi Noſter in hoc ipſo capite explicat, qua ratione fiat converſio, tum accidentalis, tum ſubſtantialis, opportune admonet, male Durandum, qui circa an. 1325. ſcripſit, tranſubſtantiationem, quæ eſt quædam ſingularis converſio, & aptiſſime eo nomine appellatur, ut definit Tridentinum *Seſſ. 13. can. 2.* eodem modo fieri dixiſſe, quo fit quævis alia converſio, v. gr. nutritio; ita ut in Sacramento remaneat panis materia, ſolaque ejus forma vi verborum conſecrationis deficiat; cum Catholicum dogma ſit, quod in eo deficit tota panis ſubſtantia.

In capite XXIV. Miracula à Noſtro exponuntur, quæ reſpiciunt dominium ſupra Elementa & irrationales creaturas animatas. Quæ in utroque genere prodigia, tam in Sacris Literis, quam in ſinceris Sanctorum Actis deſcripta inveniuntur, non ſine delectu a Noſtro indicantur. Fontes Sanctorum meritis exortos collegiſſe Gretſerum lib. 1. *Rer. Variar.* cap. 11. & de nonnullis ſermonem feciſſe Nierembergium in *Hiſt. Natur.* lib. 2. cap. 33. ibique luculentius ſcripſiſſe de celeberrimo fonte illo Anglicano, qui dicitur S. Wenefridæ Virginis & Martyris, quique à Povelo Calviniſta inter Monachorum fabulas, avaritiæ cauſa inventas, ſtultiſſime reponitur, Noſter obſervat. Qui poſtquam mira tradidit de virtute ac dominio, quod complures Viri Sancti in Elementa ſingula exercuerunt, ne increduli, ut ſolent, ſimilia adſcribenda eſſe blaterent ſingulari quorumdam hominum conſtitutioni; talia ineptientium effugia, docet, mera eſſe vigilantium ſomnia; proindeque falſa eſſe & ludicra dicit, ex adductis à Majolo in *Dieb. Canicular. Tom. 1. Collocut.* 22. & à Pignatello *Conſultat.* 110. Tom. 4. quæ à nonnullis circumferuntur de corporis humani conſtitutione, quæ ab igne naturaliter non læditur. Licet enim, quædam vere ſint, ut Noſter fateri videtur cum Lævino Lemnio *De Occult. Natur. Miracul.* lib. 2. cap. 12. quæ incombuſtibilia ſuapte natura ſunt, talis incombuſtibilitas de humano corpore nonniſi fabuloſe prædicatur.

In capite XXV. Noſter ſubtiliter ſagaciterque perſcrutatur naturam quorumdam Miraculorum, quæ in Cœlis & in Terra contingunt. In eorum claſſe primo loco ponit Stellam, quæ Magis apparuit, illoſque motu luceque ſua ad Chriſtum recens natum perduxit. De hac Stella cum communi Patrum calculo affirmat, non fuiſſe ex genere earum, quibus Cœlos videmus ornatos: nec etiam ex illis, quæ, ut minus fortaſſe recte olim putabatur, ex vaporibus coagmentatis accenſæ in aere Cometæ dictæ ſunt; ſed Divinam quamdam Virtutem, quæ non tantum aſpicientium oculos ſui fulgoris radiis illuſtraret, ſed quæ & mentes illorum Divina Luce perfunderet, atque ad Chriſtum natum perquirendum excitaret, uti plene habetur ap. Cardin. Baron. ad an. I. Chr. num. 35. Si quæras, quid per *Divinam quamdam Virtutem* hoc in loco Noſter intelligat? reſpondet, præfatam Stellam, aut fuiſſe aliquod Meteorum ab Angelo efformatum in modum & ſpeciem Stellæ, ingenti lumine perfuſum, ab eodem Angelo ex Oriente in Occidentem motum in media aeris regione, ut Magis ſignaret iter, ad inſtar columnæ ignis, quæ filios Iſrael per Deſertum deduxit; vel fuiſſe Stellam de novo creatam, non in Cœlo, ſed in aere vicino Terræ, quæ ſecundum Divinam Voluntatem movebatur, uti perſpicue docet D. Thomas 3. *part. quæſt. 36. art. 7.* Et hæc ultima ſententia tutiſſima viſa eſt Friderico Spanhemio heterodoxo *in Dubiis Evangelicis, Dub.* 27. pag. 297. Eamdemque confirmarunt ſolo rationis naturalis ductu inſignes Aſtronomi Keplerus & Tycho Brae, qui ultimus Tom. 1. *Progymnaſmatum* Stellam illam vocavit *peculiare atque admirandum Dei Opus*. Quamquam fortaſſe non inepte quis diceret, abſque nova Stellæ creatione, potuiſſe Angelum aliquam ex Stellis errantibus novo & convenienti ad finem motu circumducere, & ſic omnia & ſingula nullo diſcrimine præſtare, quæ motu novi Sideris efficere potuit; & quidem in rigore literæ, promi ſſus nobis eſt novus Stellæ ortus, ſed non nova Stellæ creatio.

tio. Omnino tamen probandus eſt communis Patrum ſenſus, novo Eminentiſſimi mei Domini ſuffragio confirmatus.

In ſecundo loco recenſet tenebras in Morte Chriſti Domini factas, quas Origenes *tract. 35. in Matth.* non ad univerſam, ſed ſolam terram Judææ extendendas eſſe putavit. Origenem nonnulli quidem ſecuti ſunt, ſed plerique fere omnes deſeruerunt, *& per univerſam terram*, non Judæam tantum, ſed totum Mundum intelligi debere exiſtimarunt. Noſter bina magni utrique ponderis expendit teſtimonia, ex quibus comprobari poſſe videtur, tenebras, non ad ſolam Judæam reſtrictas, ſed ad univerſam Orbem extenſas fuiſſe. Alterum eſt 3. Dionyſii Areopagitæ, qui *Epiſt. 7. ad Polycarp.* dicit *Eclypſin* hanc à ſe fuiſſe obſervatam & ab Appollophane in Ægypto: *Eramus una ambo, & ſtabamus ad Heliopolim, ac cernebamus, nec opinato, cum Luna ſe Soli objiciebat, neque enim conjunctionis tempus erat, rurſuſque, cum eadem ab hora ſexta ad veſperam ſe media Solis linea præter naturæ ordinem opponebat.* Alterum Phlegontis, Hadriani Imperatoris Liberti, qui in *Hiſtoria* per Olympiades in libros 16. diſtributa cap. 13. ait: *Quarto anno centeſimæ ſecundæ Olympiadis magna & excelſa inter omnes, quæ ante eam acciderunt, defectio Solis facta. Dies hora ſexta ita in tenebroſam noctem verſus, ut Stellæ in Cælo viſæ ſint, Terraque motus in Bithynia Nicææ Urbis multas Ædes ſubverterit.* Ceterum de priori teſtimonio non parum Noſter dubitare videtur, motus opinione plurimorum Criticorum, qui Opera Dionyſio Areopagitæ adſcripta, vel an genuina ſint, ambigunt, vel prorſus commentitia eſſe, credunt. Nos, quid in hac Controverſia probabilius videatur, fuſe & accurate pro modulo noſtro diſſeruimus in articulo *Dionyſius Areopagita*. Ex poſteriori autem teſtimonio putat validum deſumi poſſe argumentum; nam, etſi ab Eruditis quibuſdam diſputetur, an Phlegon loquatur de eadem Eclipſi, de qua Evangeliſtæ loquuntur, eo potiſſimum, quod ille non dixerit, Eclipſim Solis in plenilunio contigiſſe; Noſtro tamen invicta videntur argumenta, quibus ponitur in aperto, Phlegontem de eadem Eclipſi locutum fuiſſe, de qua ſermonem habuerunt Evangeliſtæ: incidit enim utraque in eumdem annum, Tiberii ſcilicet decimum nonum; utraque reſpicit eamdem horam, horam ſcilicet ſextam; utramque demum comitatus eſt inſignis Terræ motus: & ad *Hiſtoriam* Phlegontis reſpexiſſe videtur Tertullianus in *Apologetico* cap. 21. ubi ita ſcriptum reliquit: *Eodem momento dies, medium Orbem ſignante Sole, ſubducta eſt. Deliquium putaverunt, qui id quoque ſuper Chriſto prædicatum non ſciverunt; & tamen eum Mundi caſum relatum in Archivis veſtris habetis.* Concordat Lucianus Martyr, qui ſic ait: *Conſulite Annales veſtros, & invenietis, Pilati temporibus, dum pateretur Chriſtus, media die fugatum Solem, & interruptum diem*: &, quamvis Phlegon non dicat, Eclipſim contigiſſe plenilunio, at nec tamen dicit interlunio factam: ex quo proinde rationabiliter inferri poteſt, eum plenilunii non meminiſſe, eum rerum Aſtrologicarum eſſet ignarus. Fuſe hæc omnia proſequitur Natalis Alexander in *Hiſt. Eccl. Sæc. I.* cap. 1. art. 5. Legi poteſt Huetius in *Demonſt. Evang. propoſit. 3.* pag. 48. & ſeqq. ubi late vindicat teſtimonium Phlegontis, & probat, eum loqui de eadem Eclipſi, de qua loquuntur Evangeliſtæ, & pag. 49. hæc addit: *Accuratiſſima vero & attentiſſima obſervatione dignum eſt, quod habet nupera Sinenſis Hiſtoria Hadriani Greſſonis, annotaſſe Sinas in rerum ſuarum monumentis, ad id tempus, in quod annum ætatis Chriſti trigeſimum ſecundum nos Chriſtiani conferimus, circa menſem Aprilem Solare deliquium præter ordinem naturæ, & leges curriculis Aſtrorum præfixas contigiſſe, qua rei novitate Quamvutium Imperatorem vehementer fuiſſe commotum.* Vide quæ diximus ſub nomine *Phlegon*.

Porro ipſas tenebras, moriente Chriſto, factas, non ex eo, quod Sol radios ſuos retraxerit, nec ex eo, quod nubes denſiſſimæ fuerint interpoſitæ, ut quidam putaverunt, contigiſſe decernit; ſed inductas dicit per veram & intempeſtivam Solis Eclipſim, quæ non minus miraculoſa fuerit, quam repentina terræ commotio, aliæque ſtupenda ſigna ab Evangeliſtis relata, ut quod petræ fuerint exciſæ, velum Templi in duas partes diviſum, monumenta aperta. Hæc miraculoſa fuiſſe negare, erroneam & quodammodo impium Noſter jure optimo declarat. Sed quoniam in aliis hujus generis eventibus, non oſcitanter, ſed ſumma cum diligentia procedere oportet, antequam Miraculo adſcribantur, miranda plurima, quæ in hoc genere naturaliter accidere poſſunt, opportune hic a Noſtro notantur. Et imprimis explicat, quidnam ſint, & qua ratione Cometæ fiant, quod nos alibi fuſe explicavimus, ex Obſervationibus illuſtrium noſtræ ætatis Aſtronomorum. Eos eſſe indicia alicujus memorabilis caſus, ut antiqui Hiſtorici crediderunt, videtur minime probare. Loquitur dein de novis Stellarum apparitionibus, quas rerum Cæleſtium imperiti facile mirantur, quamvis revera juxta ordinem cæleſtium motuum contingant. Similiter, abſque Miraculo accidere poſſe obſervat, quod Luna in Eclipſi ſanguinea appareat, quod circa Solem lo ſas maxima obſcuratione anulus lucidus videatur; quod tenebræ in hoc rerum eventu magnum terræ tractum obſuſcent; quod aliquando extra Eclipſim Sol aſpiciatur in Cælo ſereno cum debili lumine, & quaſi obtenebratus & coopertus, quemadmodum contigiſſe legitur temporibus Caroli Magni. Apud Cedrenum quoque narratur, quod ſeptimo anno Imperii Magni Juſtiniani Sol per annum integrum ſine radiis apparuit ad inſtar Lunæ: & plura alia ſimilia collecta habentur apud Gaſſend. Tom. I. *Phyſic. Sect.* 2. lib. 2. Præterea, de Phænomenis ſcitiſſime diſſerit, & qua ratione Sol aut Luna duplicari videatur, ſi Parhelion aut Paraſelene in aere formetur, curioſe ac erudite exponit. Item de variis luminis refractionibus, quæ ſolent contingere in nubibus, ex quibus multiplices reſultant apparentiæ Animalium, Monſtrorum, &c. Similes apparentias in cauſa fuiſſe putat, quod Hiſtorici nimiam imaginationi indulgentes, aliquando literis conſignarint, viſos fuiſſe in nubibus Dracones volantes, Exercitus ſeſe invicem aggredientes, ſicut cum Plinius lib. 2. cap. 57. ſcripſit: *Spectata arma Cæleſtia ab Ortu Occaſuque inter ſe concurrentia.* Ulterius, luculenter tradit, quid ſint Boreales auroræ in Septentrionalibus partibus valde frequentes, in Germania & Gallia non admodum raræ, atque in Italia non prorſus inſolitæ. Phænomeni hujus adeo multiplex eſt apparentia, ut recte Noſter dixerit: Vix explicari poteſt diverſitas apparendi, quæ inter unum & alium horum mirabilium Meteororum intercedit. Vix Phaſium varietas explicari poteſt, quæ in una eademque aurora bo-

Digitized by Google

boreali eadem nocte videtur, ſive aurora ab uno, ſive à pluribus locis obſervetur. Die 19. Octob. an. 1726. viſa eſt quædam aurora borealis, quæ multos terrore affecit, ob magnum & ignitum, quod emittebat, lumen; ita ut objecta media nocte videri poſſent, ſicut media die videntur. Plura de his Phænomenis collegerunt Celſius & Mairanus.

Neque noſter prætermittere voluit effectus funeſtiſſimos, ſummeque violentos, qui tum in Mari, tum in Terra à Turbinibus producuntur, quique non Miraculo, ſed ventorum viribus merito adjudicantur. Lectorem remittit ad Montanarii Opus *de Viribus Æoli*, ubi nonnullas refert de prædictis effectibus hiſtorias. Denique noluit ſilentio involvere ignea alia Meteora, ut Stellas, quas cadentes vulgo appellant, caſus Flammarum & Globorum volantium, qui varii ſunt in magnitudine, in velocitate, in directione, in caudis quas ſecum ducunt, in fragore, qui aliquando ex eis erumpit, in diſtantia à Terra, quæ tamen aliquando deprehenſa fuit ab eorum Parallaxi, ex obſervatione Balbi, Bononienſis Medici a Noſtro laudati, relata inter *Commentaria* celebris Franciſci Zanotti; ignes fatuos ſeu flammulas parum ſe à Terra extollentes, quæ, cum moventur, eos fugiunt, qui ipſas ſequuntur; quæque non raro domos incenderunt; demum eructationes Vulcanorum, ruinas & lapſus aliquarum partium Montium, ex quibus aliquando Voragines, aliquando Lacus prodierunt, aliquando Civitates Maritimæ ſubmerſæ ſunt, aliquando inter medias aquas Inſulæ de novo apparuerunt. Quæ omnia, quamvis naturaliter ut plurimum contingant, non inde Noſter infert, ſimiles effectus non poſſe ratione circumſtantiarum ſupernaturales eſſe, & naturam Miraculi induere. Quare, inſpectis circumſtantiis, Miraculum pronuntiat, quod aperta Terra Dathan & Abiron deglutivit; quod Petrus increpatione ſua Ananiam & & Saphiram de medio ſuſtulit; quod Diluvium univerſum Orbem Terrarum aquis ſubmerſit; quod ſulphureus ignis Sodomam & Gomorrham abſumpſit; quod Columna nubis & ignis populi Iſrael per Deſertum die ac nocte circumduxit; & quod per dies quadraginta Equites per aera diſcurrentes, &c. apparuerint, ut legitur in lib. 2. *Machabæor.* cap. 5. His a Noſtro graviſſime ponderatis, licet fateatur, nullam ſe illi occurriſſe occaſionem ſcribendi ſuper hoc argumento, & audiendi, quid a doctis Conſultoribus Congregationis Sacror. Rit. in eam rem ſapienter judicaretur, quid tamen ipſe cogitaverit, ſequentibus verbis exponit, e quibus ne jota unum præterire voluimus.

(Si quis ergo, *inquit*, futurum caſum ſeu Phænomenon prævideat, aliiſque illud prænunciet, ut ceteros moneat de malo aliquo vitando, & malum evitetur vi prædictionis, & manifeſtationis, & prædicens, & manifeſtans fuerit Virtutibus præditus, ejuſque Virtutes in gradu heroico fuerint diſcuſſæ & approbatæ, certum hoc videtur indicium rei à Deo factæ præter ordinem naturæ, & ejus vires tranſcendentis, quemadmodum plene colligitur ex facto ſupra relato Lot.

Item, ſi Phænomenon, quod apparuit, & de quo eſt quæſtio, ſit vere rarum, & vere Aſtronomorum ſcientiæ inſolitum, idemque apparuerit, jubente aut orante Dei Servo, aut Beato (de quo tamen nulla ſit amplius quæſtio de Virtutum heroicitate, aut vero Martyrio) ut aliquid ad gloriam Dei fiat, & exitus, ſeu finis conceptus obtineatur, indicium hoc erit rei ſupernaturalis: pro quo non modo prodeſt factum Joſue alibi relatum (quatenus illud ab aliquo male ſciolo in Phænomenon naturale detorqueretur) qui juſſit Soli, ne moveretur, quæ etiam habita eſt adverſus Gabaonitas hoſtes Populi electi; ſed etiam prodeſt, quod habetur *lib. 4. Regum cap.* 1. ubi ad preces Eliæ ignis de Cœlo deſcendit, & devoravit Quinquagenarium, & una cum eo quinquaginta alios Viros in vindictam ſceleris: iverant enim ad conſulendum Beelzebub Deum Accaron, relicto vero Deo Iſrael.

Rurſus, ſi etiam, nullo Sacerdote imperante, nulla precedente prece, id quod videatur Phænomenon, quo duce, aliqua ſit operatio ad laudem & gloriam Dei, & ſine quo talis operatio non fieret, aut cum majori fieret difficultate, hæc erunt potentiſſime indicia rei ſupernaturalis. Plura ſunt, quæ ſuadent, Miraculum interfuiſſe in apparitione Stellæ, quæ Magis facta eſt, juxta ea, quæ in ſuperioribus dicta ſunt, & in apparitione Columnæ nubis & Columnæ igneæ, de quibus quoque ſupra habitus eſt ſermo: ſed inter cetera Miraculi ſigna nullo modo omitti poteſt, quod, Stella duce, Magi Bethlehem devenerunt, & indicio Stellæ cognoverunt locum, ubi erat Jeſus, quem, oblatis muneribus, adorarunt, & quod ope Columnæ nubis, & Columnæ ignis Populus electus iter tuto perfecit, verique Dei potentiam recognovit.

Proderunt quoque pro Miraculo adſtruendo, ſi alia quoque Miracula indubitata eodem tempore & ad eumdem finem directa a Deo fiant. Exemplum eſſe poteſt in terræmotu, qui licet à cauſis naturalibus producatur, de quibus latiſſime apud Fortunium Licetum *de quinto quæſitis per Epiſtolas*, cap. 31. in eo tamen, qui contigit Chriſti Paſſione, tot alia eo tempore contigerunt Miracula, cum multi Sancti reſurrexerint, & ſanctam Civitatem ingreſſi ſint, & poſt triduum Chriſtus ipſe Dominus reſurrexerit, ut & ipſe terræmotus ſupernaturalis & miraculoſus dicendus ſit.

Major erit profecto difficultas, ſi tamquam miraculoſa proponatur apparitio alicujus Stellæ ſtantis ſuper domum, in qua naſcitur Dei Servus, aut in qua moritur. Difficile enim eſt, aſſerere poſſe, eam, quæ apparuit, eſſe Stellam, cum Stellæ non dentur, quæ non participent de motu, qui communis eſt ceteris Corporibus Cœleſtibus, & difficilius ſit dicere, novam Stellam a Deo fuiſſe creatam. Stella quoque, quæ ſtare ſupponitur ſuper domum, & uti ſtans ſuper eam videtur ab illis, qui in domo ſunt, vel prope domum, ſi aſpiciatur ab alio in loco, qui non admodum diſtet à domo, non apparebit uti ſtans ſuper domum, ſed ſupra ipſius aſpicientis caput. Facile erit hoc Phænomenon ad aliquam flammulam referre, quæ ſit ex genere Ignium fatuorum. Caute ergo procedendum erit in approbatione hujus rei tamquam miraculoſæ, & ſuſpendendum videtur judicium, niſi forte Phænomenon longo tempore permanſerit, ejus ſplendor fuerit extraordinarius, & de die etiam viſa ſit, & manifeſtationis occaſio concurrerit, & (quod maxime advertendum) præter approbationem Virtutum aut Martyrii, alia Miracula concomitantia non defuerint. In Actis Martyrum ſæpe occurrunt turbines, fulgura & terræmotus tempore mortis ipſorum. Pro ſignis ſupernaturalibus hæc habita ſunt, & haberi pote-

poterunt, ſi tempore prædicto acciderint, ſi Cœlum ex ſereno repente nubilum & turbidum factum ſit, ſi fulgura eruperint, ſi terræmotus Urbem concuſſerit: conſlito quippe de morte in odium Chriſti illata, de morte ob Fidem Chriſti patienter tolerata, de injuſtiſſima nece à Tyranno inflicta, quæ omnia præcedere debent, antequam de Signis & Miraculis feratur judicium; fulmina, tonitrua, & terræmotus, qui ea intrinſeca qualitate vires naturæ non excedebant, tuto & fidenter recenſeri poterunt inter ſigna ſupernaturalia a Deo aſſumpta ad manifeſtandam Martyris innocentiam, & mortem ei injuſtiſſime illatam: nec enim novum eſt, aliquod naturale à Deo aſſumi, & elevari in ſignum ſupernaturale, uti patet in Iride, quæ nihil aliud eſt, quam arcus diſcolor apparens ex receptione, & reflexione luminis Solaris in nube torida, quamque Deus aſſumpſit in ſignum fœderis inter Deum & homines, & amplius non futuri univerſalis Diluvii, uti habetur *Geneſis* cap. 9.)

In capite XXVI. Noſter accuratiſſime exponit, an & qua ratione ſit vel miraculoſus vel potius naturalis ſudor ſanguineus, ſeu ſanguineus fletus in aliquibus Servis Dei obſervatus? Opinio Noſtri eſt, immo communis Interpretum ſententia, adverſus Theophylactum in *Cap.* 22. *Lucæ*, & Euthymium in *Cap.* 4. *Matthæi*, Chriſtum Dominum vere ſanguinem ſudaſſe, & Evangeliſtas, qui hoc teſtantur, non hyperbolice, ſed proprie locutos eſſe. Quod autem in nonnullis vetuſtis Græcis exemplaribus, & in multo pluribus Latinis, teſte S. Hilario, *De Trinit.* lib. 10. cap. 41. deſideraretur, quod modo in Evangeliis legimus de Angelo adveniente & de ſanguineo ſudore Chriſti; id Noſter tribuendum cenſet indiſcreto quorumdam fidelium zelo, qui hæc expunxerant, ne Chriſtiani nominis Oſores ea hiſtoria abuterentur, ut indigna Jeſu Chriſto incommoda tribuerent. De qualitate autem ſudoris prædicti, poſtquam in medium affert ejuſdem S. Hilarii & Ven. Bedæ ſententiam, qui nefas putant illum infirmitati deputare, & non potius contra naturam & miraculoſum aſſerere; ob errorem ex adductis à Gaſpare a Reyes *quæſt.* 86. *num.* 53. varias eſſe cauſas ex quibus ſudor ſanguineus promanare poſſit; & primam quidem refundit in ſanguinem crudum multo ſero dilutum, & ab hepate non probe confectum; ſecundam in ebullitione ferventiorum ſpirituum, animique immodicam ſcandeſcentiam, tertiam in maximam animi anxietatem & triſtitiam: quæ cauſa, ſi huic Scriptori credimus, ſanguineum ſudorem producere nequit, niſi morboſam diſpoſitionem in corpore invenerit. Ex quo concludit, cum Corpus Chriſti Domini fuerit optimæ conſtitutionis naturalis, nec ab intrinſeco capax ægritudinis, non potuiſſe in eo ſudorem ſanguineum cauſare imminentium malorum timorem, aut profundum animi mœrorem & anxietatem, proindeque ſudorem illum Miraculo eſſe adſcribendum. Quibus non obſtantibus placuit Noſtro aliorum opinio, qui prædictum ſudorem à naturalibus cauſis productum crediderunt. Pro hac ſententia citat S. Bernardinum Senenſem *Tom.* 1. *Serm.* 51. *De Paſſione Domini*, cap. 2. pag. 310. ubi, quamvis fateatur, quod plena ratio naturalis non poſſit reddi de tam ſtupendo doloris ſigno in ſudore ſanguineo; nihilominus dici poſſe affirmat, *Quod æqualiter diſpoſitive timor & amor bellantes in corde Jeſu, quoad ſuum ſenſitivum, in cauſa extiterunt: dum enim attenderet, tam grave bellum ſuper ſe veriſſime imminere, timore contruſit ſenſitivum ſuum, ex quo ſanguineus humor fuit ad interiora reductus. Super hunc autem timorem rejiciendum fortiſſimus & ferventiſſimus amor, tamquam miræ magnitudinis malleus, repercutiens, & ipſum excludens, omnes poros Corporis Jeſu Chriſti, & venas largiter relaxavit, ut ſic de toto Corpore flueret ſanguineus ſudor decurrens in terram.* Allegat etiam Cardin. Cajetanum, Eximium Suarez, & Eruditiſſimum Calmet pro eadem opinione ſtrenue pugnantes. Cajetanus in *Luc. cap.* 22. ſanguineum ſudorem tribuit, tamquam cauſæ naturali, defectui aquoſitatis in ſanguine Chriſti, quæ eſt materia ſudoris, eo quod ejus corpus eſſet exhauſtum: unde magnitudo paſſionum pellens vehementer ſudorem, pepulit ſimul aliquid ſanguinis, deficiente ſudoris materia. Suarez probat argumento ab inconvenienti deſumpto, quod ſanguineus ſudor naturalis fuerit: ſi enim, inquit, ſanguis ille miraculoſe eſſet emiſſus, & non ex vi interioris afflictionis, non fuiſſet ſignum certum & evidens maximi angoris & triſtitiæ interioris; miraculoſe quippe potuiſſet cum minima afflictione, immo ſine ulla, emitti. Calmet in peculiari *Diſſertatione* rem enucleatiſſime indagat, & collatis ſtudiis cum Domino Alliot de Muſſey Medicinæ Doctore in Facultate Pariſienſi, modum naturalem, quo factum probabiliſſime contigit, luculenter exponit, dicens: Tot ſimul confertas paſſiones curſum animalium ſpirituum intercepiſſe ſanguinis motum, ac ſecretiones tandem omnes repreſſiſſe; confirmatum Jeſum ab Angelo, ac voluntati Divinæ ſe totum ſubmittentem, hominum inſuper charitate inflammatum, ad amplectendam mortem animo convolaſſe; redditum tunc priſtinum ſpirituum curſum, recluſos cutis meatus, & ſanguinem una cum ſudore defluxiſſe. Ita Calmet, penes quem videri poſſunt exempla ſanguinei ſudoris, & ſanguinearum lacrymarum citra ullum Miraculum producentium, atque Anatomicæ & Phyſicæ ſimilium effectuum rationes. Alia Noſter haberi indicat apud Marcellum Donatum lib. 1. *De Medic. Hiſtor. mirabil.* cap. 2. & apud laudatum Gaſparem a Reyes dicta *quæſt.* 86. quæ, juxta purgatiſſimum Noſtri judicium, perfecte demonſtrant, non ſolum ex infirmitate corporis, ſed etiam ex mœſtitia animique dolore naturaliter lacrymas ſudoremque ſanguineum manaſſe. Unde Joannes Maldonatus *in cap.* 26. *Matth. n.* 38. ex teſtibus de viſu narrat, Lutetiæ Pariſiorum hominem robuſtum ac bene valentem, audita in ſe capitis ſententia, ſudore ſanguineo fuiſſe perfuſum. Similia referunt Thuanus lib. 11. *Hiſtoriar.* & Jonſtonus in *Thaumatographia*, *claſ.* 10. *art.* 5.

Ex his Noſter concludit, quod, ſi aliquando in evolvendis Actis Servorum Dei ſive Beatorum ſimilia occurrant, hæc à claſſe Miraculorum arcenda ſint, quemadmodum etiam annotavit Pignatellus *Conſultat.* 42. *Tom.* 5. Aliquis tamen fortaſſe excipiet caſum, in quo Deus alicujus Servi vel Famulæ ſuæ Corpus miraculoſe aſſumeret ad repræſentandam in ipſo Paſſionem D. N. J. C. ut, niſi fallor, contigit in quadam Sanctimoniali, *Veronica* nomine, paucis retro annis magna cum opinione ſanctitatis in Italia defuncta; ſi enim, ut ferebatur, verum eſt, ſtatutis anni diebus, in ejus Corpore ſigna omnia Paſſionis ſenſibiliter apparuiſſe, Corpuſque ipſius ſudore quoque ſan-

Digitized by Google

ſanguineo perfuſum fuiſſe; videntur hæc cauſis naturalibus adſcribenda non eſſe; vel, ſi cetera Paſſionis ſigna, ut livor in facie, plagæ & vulnera in aliis membris miraculoſa erant, aſſignanda erit ratio, ob quam dicendus non ſit miraculoſus ſudor ſanguineus. Verum de hoc libentius audiremus Sapientiſſimi Cardinalis noſtri judicium. De ſanguineo autem ſudore, qui à quibuſdam ſacris Imaginibus non raro promanavit, fortaſſe hic Noſter tractare noluit, quia hoc nullo modo pertinet ad Cauſas Beatificationis & Canonizationis. Nos tamen pro loci opportunitate Lectori non ingratum fore exiſtimamus, ſi paucis perſtringamus caſum vere mirabilem, ac prorſus certum de ſudore ſanguineo: qui anno 1715. per plures dies perpetuo fluxit è Simulacro Sanctiſſimi Redemptoris, quod magna Populorum frequentia colitur in Eccleſia Monaſterii Sacri N. Ordinis, Oppidi de Herbas, Placentinæ Diœceſis. Factum fuit toti Populo conſpicuum, ac diligentiſſime examinatum per Officiales Epiſcoporum Placentiæ & Coriæ; amboque Domini Epiſcopi, omnibus circumſtantiis accuratiſſime perpenſis, Miraculoſum fuiſſe declararunt. Extantque penes Fideles plurimæ papiraceæ Imagines, quæ exceptum ſudorem ſanguineum hactenus conſervant.

In hoc ipſo Capite Noſter mentis contemplationem vertit ad lumina, radios & ſplendores, quibus Servorum Dei facies aliquando refulgent; qua occaſione eruditiſſime diſſerit de Dominica Transfiguratione, eamque, non in Monte Oliveti, qui excelſus & elevatus non eſt, nec in Monte à lacu Genezareth parum remoto, ut Lamy & Calmet crediderunt, ſed in Monte Thabor contigiſſe docet. Item obſervat cum S. Hieronymo in *cap.* 17. *Matthæi*, Chriſtum per hoc, quod transfiguratus dicitur, nec priſtinam formam & faciem perdidiſſe, nec amiſiſſe Corporis veritatem, nec aſſumpſiſſe Corpus ſpirituale vel aereum; ſed oſtendiſſe eadem membra Solis fulgore rutilantia, & veſtimenta in candorem nivis mutata, itaut ſicut ejus facies conſpiciebatur, ſimiliter & cetera membra eſſent conſpicua. Qua vero ratione Transfiguratio dici poſſit connaturalis Chriſto; & an claritas Corporis Chriſti transfigurati fuerit claritas glorioſa vel claritas gloriæ; non autem claritas Corporis glorioſi vel glorificati, expendit eum Abulenſi *ad cap.* 17. *Matth. quæſt.* 31. *&* 34. Laudat Cajetanum *ad* 3. *part. D. Thom. quæſt.* 45. *art.* 2. docentem, ex diſpenſatione Divina factum eſſe, ne Anima Chriſti ab initio beata ex ſua naturali redundantia Corpus clarificaverit; agnoſcentemque duplex miraculum in Transfiguratione; alterum ſcilicet in ipſa Incarnatione factum, & per totum mortalis vitæ curſum continuatum, quod Corpus Chriſti non ſemper fulgeret ex redundantia gloriæ Animæ; alterum breve & momentaneum, quod ſic fulgeret in Transfiguratione, licet eſſet Corpus paſſibile, nec præditum dotibus gloriæ.

Vultus quoque Moyſis ſplendorem contemplatur, moremque ſugillat quorumdam Pictorum, qui ad literam accipientes, quod *Moyſis facies cornuta eſſet ex conſortio ſermonis Domini*, fronti ejus cornua affigunt. Quod inepte fieri monet, laudato D. Thomæ loco ſup. 2. *ad Corinth.* cap. 3. ubi per *faciem cornutam* nil aliud intelligit quam faciem ſplendidam, quæ *cornuta dicitur propter radios, qui videbantur eſſe quaſi cornua*. Et pro hac Sacri Textus intelligentia ſtare dicit a Lapide, Calmet, Molanum, Lipomanum, Steuchum, aliosque collectos ab Erudito Viro Jo. Interian de Ajala in ſuo *Pictore Chriſtiano Erudito*, lib. 3. cap. 13. num. 4. & in *Appendice*, cap. 2. n. 3. Cum autem D. Thomas aſſerat, melius dici ſecundum aliam Literam, quod *Moyſes haberet faciem ſplendidam*, mirum forte aliquibus videbitur, quod Vulgata noſtra Canonica, quæ omnium Verſionum eſt excellentiſſima, hujuſmodi Literam non receperit, ſed conſtanter illam retinuerit, quæ minus bene, juxta S. Thomæ opinionem, *cornutam* dicit *Moyſis faciem*. Et, licet Apoſtolus 2. *ad Corinth.* cap. 3. evidenter teſtetur, vultum Moyſis glorioſum apparuiſſe, ac proinde negari non poſſit, illum ſplendidam habuiſſe faciem, fortaſſe Scripturæ noſtræ verba ſemel & iterum in Textu poſita, non ſunt myſteriis vacua, & plus aliquid per *cornutam faciem* ſignificant, quam merum vultus lumen radios emittens. Sed, quidquid ſit de hoc, Noſter aſſerit cum Abulenſi, Moyſis ſplendorem perduraſſe uſque ad ejus mortem, neque fuiſſe claritatem gloriæ, ſicut fuit claritas Corporis Chriſti Transfigurati, ſed tantum habuiſſe aliquam ſimilitudinem cum claritate gloriæ, vereque miraculoſum fuiſſe.

Sicut Moyſi ex conſortio Sermonis Domini cœleſtis quidam vultus ſplendor acceſſit, & ſicut Stephano pleno Spiritu Sancto, ex quo vidit Cœlos apertos & Jeſum ſtantem a dextris Virtutis Dei, acceſſit nova quædam forma pulcritudine ac venuſtate pluſquam humana, qua non tam homo quam Angelus conſpicientibus apparebat; ita & in quamplurimos Dei Servos, quorum converſatio in Cœlis eſſe ſolet, ex intima unione cum Deo, qui lux eſt ineffabilis, tenebras omnes eſſentialiter excludens, etiam ſuperna quædam lumina redundant, quibus Deus teſtatum vult ſuum erga illos amorem, & tamquam amicos coram populis honorare. An lux iſta ſit ejuſdem ſpeciei cum noſtra, conſiſtatque in vera & phyſica qualitate, præſertim ſi diuturna ſit, neque evanida, Noſter non tam ex proprio, quam ex alieno reſolvit judicio; allegatque Pignatellum *Conſult.* 43. Tom. 5. ſplendorem a ſplendore diſtinguentem; ſi enim ſplendor per diuturnum tempus fuit a multis viſus, reale ac phyſicum accidens ab eo creditur; ſi autem ad breve tempus conſpiciendum ſe præbuit, accidens tantum intentionale ab ipſo judicatur, ac meræ lucis apparentiæ tribuitur. Nobis tamen magis probatur oppoſita ſententia, quæ non ſpectrum lucis, ſed veram lucis qualitatem in ſimilibus ſplendoribus ſive longioris ſive brevioris durationis agnoſcit; nec videmus ſolidam ullam rationem, quæ movere potuerit P. Theophilum Raynaudum ad aſſerendam *Tom.* 9. *punct.* 3. pag. 71. lucem, quæ in Sanctis aliquando notata eſt, pluſquam apparentiam, nudaque lucis ſpectra minime fuiſſe. Licet enim fateamur, nullam in illis fuiſſe intrinſecam lucis cauſam, ſicut eſt in Corpore Chriſti, non inde ſequitur, quod vera in illis lux non potuerit cauſari ab extrinſeco agente, nempe Angelo vel ipſo Deo, qui facit de tenebris lumen ſplendeſcere, quique, cum miraculoſe operatur, non ſolet ſpectris ſenſus fallere, ſed vel nova entia modo inſolito producere, vel producta jam & latentia extraordinario modo manifeſtare. Certe videtur, ignços globulos in Sanctis apparentes, eoſdem perſæpe effectus oſtendiſſe, quos habet ignis noſter elementaris: quare proclive eſt credere, tales effectus, non a nu-

Digitized by Google

dis ſpectris, lucis ve apparentiis, ſed à vera & reali cauſa caloris promanare. Rurſus, eam nondum concilier, lambentes ignes, qui innocui ſunt, & minime urentes, eſſe pura accidentia intentionalia, meraque ignis aut lucis ſpectra; non eſt cur, talia eſſe aſſeramus lumina, ſplendores ac flammulas, quibus modo inſolito Deus utitur ad oſtendendum maximum erga ſervos & amicos ſuos fideliſſimos amorem. Hinc libenter ſuſcipimus ſententiam Thomæ Bartholini in *Tract. de Luce hominum, & brutorum* lib. 3. cap. 7. *Probl.* 1. exiſtimantis, Sanctorum ſplendores, qui in eorum facie aut corpore ſæpe viſi ſunt, miraculoſo modo fieri, non creata videlicet luce immediate à Deo, ſed Deo in ejus productione cauſis naturalibus utente.

Mittimus plurima alia, quæ in hoc ipſo Capite Noſter ſolertiſſime ſcrutatur de origine & natura Lucis, & de naturalibus quibuſdam viventium ignibus, de quibus copioſe agunt, præter citatum Bartholinum, Marcellus Donatus, Petrus Borellus, nonnullique recenſentur in *Actis Medico-Phyſicis*, Codaniæ anno 1673. pag. 203. num. 116. & in *Ephemer. German. anno decimo*, pag. 53. continuationis Joannis Chriſtophori Sturmii.

In Capite XXVII. plane eruditiſſime & enucleatiſſime à Sapientiſſimo Domino meo Cardinali diſſeritur de longa abſtinentia à cibo & potu, & an & quando ea Miraculo ſit adſcribenda. Diſſertationem ſuam Noſter exorditur à narratione famoſæ abſtinentiæ B. Nicolai de Flue, Eremitæ, de qua copioſe ſcripſit Michael Angelus Lapius in ſua *Epiſtola* Italice exarata, & in Latinum verſa a Valentino Stebec, & Romæ edita an. 1661. Noſter fatetur, neque menſtruum hujus Beati jejunium, neque jejunia alia ad longum tempus protracta, miraculoſa fuiſſe definita judicio Sedis Apoſtolicæ, quamvis nefas ſit dubitare, vere miraculoſa fuiſſe jejunia Moyſis, Eliæ, & Jeſu Chriſti ad dies quadraginta abſque omni cibo & potu producta. Licet enim Evangeliſtæ de abſtinentia a potu expreſſe non loquantur, de ea tamen dubitandum non eſſe, bene Noſter docet; cum apud Hebræos non modo abſtinentia à cibo, ſed etiam à potu pro conſtituendo jejunio eſſet neceſſaria, ut fuſe probat Calmet ad cap. 4. *Matthæi*: immo, juxta antiquam Eccleſiæ Diſciplinam, etiam jejunia Eccleſiaſtica ſolvi credebantur potu æque ac cibo, uti conſtat ex Rufino *de Vitis Patrum*, apud Roſweydum pag. 508. & ex Prudentio, qui loquens de S. Fructuoſo Tarraconenſi Epiſcopo, narrat, illum prohibuiſſe iis, qui ad Martyrium ducebantur, oblatum poculum ſumere, ne jejunium ſumendo ſolverent. Porro de jejunio Chriſti recte obſervat, non ſicut homines ſupernaturali virtute extrinſecus accepta, ſed virtute ſibi propria & intrinſeca quadrageſimalem ſuſtinuiſſe inediam: qua durante, numquam Dominum eſuriiſſe, cenſet cum communi ac fere certa Doctorum opinione, contra Cajetanum aſſerentem, Dominum ſingulis diebus famem ſenſiſſe, & contra Franciſcum Lucam opinantem, aliquam quidem quotidie ſenſiſſe famem, ad majus jejunii meritum, & ad exemplum eorum, qui in jejunio famem patiuntur; ſed non tantam, quantam poſt quadraginta dies, quæ eum incitaret ad quærendum cibum. Neutri ex his opinionibus favent verba Evangeliſtæ diſerte affirmantis: *Cum jejunaſſet quadraginta diebus & quadraginta noctibus, poſtea eſuriit.* Et, ut ex terminis liquet, minus ea adaptari poſſunt ſententiæ Cajetani, quæ proinde Suarez viſa eſt improbabilis, & ut minimum temeraria, utpote verbis Evangelii repugnans. Franciſci Lucæ interpretationem ſuffragio ſuo Cornelius confirmavit, ab omnique cenſura immunem eſſe oſtendit.

Jejuniis in Scripturis ſanctis celebratis alia Noſter ſubnectit prorſus mirabilia, quæ famoſa habentur in Hiſtoria Eccleſiaſtica, præſertim apud Bollandiſtas, in quorum Actis miraculoſa plane eſt abſtinentia S. Geraſimi Abbatis, qui quadraginta diebus abſque cibo vixit, ſola Euchariſtia recepta; S. Patritii Hiberniæ Apoſtoli, qui, ne cibis idolis ſacrificatis veſceretur, ad viginti dies jejunium protraxit; ut cetera prætermittamus, quæ Noſter refert ex Theodoreto, de Simeone Stylite; ex Raynaldo ad annum Chriſti 1225. de puella incluſa, & inſtituto Regulari addicta, quæ per ſeptennium ante obitum, nullum omnino guſtavit cibum, recepta tantum diebus Dominicis ſacra Euchariſtia; ex Bozio, de Maria Ægyptiaca, &c. Ne autem quis forte putet, ſacræ Dominici Corporis alimoniæ ſumptione potuiſſe Sanctos prædictos, pluresque alios abſtinentia celeberrimos, tam longa jejunia naturaliter ſuſtinere, ob hanc videlicet cauſam, quod ſpecies Sacramentales re vera ſumentes nutriant, ut conſentiunt Theologi cum D. Thoma 3. *part. quæſt.* 77. *art.* 6. quamvis non omnes concedant quantitatem, quam multi indiſtinctam a materia prima ponunt, ſupplere vices materiæ, eſſeque primum ſubjectum ſubſequentium formarum: bene ponderat cum Bordono in *Tract. de Miraculis, Medit.* 16. num. 12. ſpecies panis & vini Euchariſtici adeo eſſe exiguas, ut ſtultum eſſet credere, ſufficere ad hominem diu in hac vita conſervandum. Deinde refutat Nicetæ Pectorati errorem, qui ſæculo XI. Latinos reprehendit, quod in Quadrageſima quotidie celebrarent, & per Sacrificii ſumptionem jejunium ſolverent. Verba Nicetæ habentur Tom XVIII. *Biblioth. Patrum*, pag. 408. Ex quibus Goarius in *Notis ad Euchol. Græc.* Allatius *de Miſſa Præſanctificatorum*, pag. 1546. Thomaſſinus *de Jejunio*, pag. 476. inferunt, Græcos errore credidiſſe, Divino cibo jejunium ſolvi. Et in *Triodio*, hoc eſt, Græcorum Libro continente Officia, quæ a Dominica proxima Septuageſimæ ad Sabbatum Sanctum recitari ſolent, leguntur hæc verba, quæ præfatum errorem ſupponunt: *Ex Traditione accepimus, non celebrari Præſanctificatorum Miſſam uſque ad feriam quartam, eo quod omnis fraternitas ex antiqua Traditione jejunet.* Porro, *Miſſa Præſanctificatorum* a Græcis ea dicitur, in qua Chriſti Corpus non conficitur, ſed confectum antea abſumitur. Græca enim Eccleſia Dominicis Quadrageſimæ diebus panem conſecrat, & in tot particulas dividit, quot ſunt dies, in quibus *Præſanctificatorum Miſſa* celebratur. Eas particulas in Chriſti ſanguine intinctas Presbyter celebrans in Pyxide reponit. Qui mos utcumque eſſet tolerabilis, niſi errorem involveret de diſſolutione jejunii Eccleſiaſtici per ſumptionem Eſcæ incorruptibilis. Noſter monet, *Triodii* Librum expurgari juſſu ſacræ Congregationis, a tempore Urbani VIII. ab eoque relata verba forte expungenda, niſi bonum aliquem ſenſum admittant. Cardinal. Humbertus, in Oriente Legatus Apoſtolicus, Nicetam acriori ſtylo refellit in *Opuſculo* adverſus illum exarato, quod proſtat in citato volumine *Bibl. Patrum*, pag. 412.

Pauca

Digitized by Google

Pauca noſter attingere voluit de quibuſdam jejuniis arte Dæmonum, vel dolo hominum confictis, nonnulla tantum referens ex pluribus coacervatis à Gaſp. a Reyes *quæſt.* 58. & a Stalpartio P. 1. *Centuriæ poſterioris Obſervationum*, à pag. 151. Similia enim non tam vera jejunia fuerunt, quam fallaciæ ac ſimulationes jejunioram. Non poſſe autem jejunium naturaliter protrahi ultra ſeptimum diem, Noſter probat ex Hippocrate, cui adhæret Valleſius *de Sacr. Philoſoph.* cap. 13. ubi in Hippocratici aſſerti confirmationem ponderat, miſiſſe Deum die ſexta cibum Danieli in lacu Leonum exiſtenti, ne ſcilicet, ſi ſeptimam attingeret, periret ſame; nam, ut prudenter ſubjungit, etiam in his, quæ Deus miraculoſe agit, habet rationem aliquam naturæ, ne plura, quam opus ſit, eveniant Miracula. Cæterum, quamvis hæc ſententia ut in pluribus vera ſit, bene Noſter obſervat, habendam eſſe rationem varietatis temperamenti, ætatis, regionis, temporis anni, conſuetudinis. Nam, ſi quibuſdam Medicis fidem præſtare velimus, ut Fortunio Liceto in *Oper. de His, qui diu vivunt ſine alimento*, Schenckio, lib. 3. *Obſervat. Medicar. Tit. de Aſitis*, Marcello Donato lib. 4. *de Medic. Hiſtor. Mirab.* cap. 12. Stalpartio ubi ſupra pag. 135. Zacchiæ lib. 4. *Tit.* 1. *quæſt.* 7. à num. 19. & Gaſpari à Reyes *quæſt.* 58. num. 7. & 28. multum præfatæ circumſtantiæ valere poſſunt ad naturalem abſtinentiam per longe majus temporis ſpatium ſine vitæ jactura tolerandam. Et hinc plura ipſi exempla coacervant eorum, qui per decem, per viginti dies, per octo, per quindecim menſes, per plures item annos abſque omni cibo & potu naturaliter vixerunt: hæc tamen & ſimilia falſa eſſe & commentitia, nulloque pacto naturalibus cauſis adſcribenda, contendit Joannes Vierus in Opere Baſileæ edito ann. 1582. *De Lamiis, & commentitiis jejuniis*, ubi non admittit jejunia naturalia ultra ſeptem dies, & pro viribus ſuadere conatur, oppoſitas narrationes eſſe fabulas vel illuſiones; & quod, ſi deſunt Dæmonis aſtus, & jejunium per ſeptem dies ſuffeſratur ſine virium amiſſione, id ſit Miraculo adſcribendum. Et quamvis Vieri incredulitas aliis non placeat; magis certe nobis diſplicet credulitas eorum, qui talia nulla difficultate devorare ſolent, præſertim, cum neſciant cauſas naturales deſignare, quibus tam inſoliti, tamque mirabiles effectus adſcribi poſſint rationabiliter. Quod veriſſimum eſſe comperiet, quiſquis attente lectitaverit, quæ hic Sapientiſſimus meus Cardinalis animadvertit in ſingulorum Medicorum opiniones: neque enim facile eſt, duos de præſenti argumento Scriptores invenire, qui inter ſe plene conſentiant; nam Licetus à Zacchia improbatur; Zacchias a Reyes refellitur: atque ii tres à Cardinali de Lauræa rejiciuntur. De quibuſdam brutis animantibus levior fortaſſe quæſtio eſt; hæc namque diuturniori tempore inediam ſuſtinuiſſe, Redius *Tract. de Animalib.* pag. 83. experimentis edoctus, nos docet. At de homine excellentiſſimo Animalium, & ad innumera fere munia obeunda, calore novisque ſpiritibus indigente, aliter omnino eſſe philoſophandum, nos pro certo tenemus, nondumque exploratum dicimus, an vera Plinius lib. 11. cap. 54. contra Hippocratem ſcripſerit, homini in ſeptimo die lethalem inediam non eſſe, & duraſſe etiam pleroſque ultra undecimum. Si tamen hoc vere fuerit dictum, præcipue de iis eſt accipiendum, quos neque labor, neque æſtus, neque vigiliæ, neque ſitis exercuerint. Hinc enim nonnullos è ſpeluncis & cryptis, in quibus ſolam aquam ad potandum nacti, delituerant, vivos adhuc poſt vigeſimam quartam diem eductos fuiſſe, vere fortaſſis narratur à Marſilio Cagnato lib. 1. *de Sanitate tuenda*, cap. 7. pag. 55. & à Franciſco Bacono in *Hiſtor. Vitæ & Mortis*. Niſi quis potius contendat, vel ipſa Aquæ & Terræ elementa virtutem nutriendi habere, & eorum uſu præfatos homines vivere potuiſſe.

Denique loquendo de jejuniis, à Dei Servis ultra conſuetum naturæ curſum protractis, hæc per varia ſigna dignoſci poſse miraculoſa; nullus profecto inficiabitur, cum plerumque ſic jejunantes comitentur faciei venuſtas, color vividus, agilitas & promptitudo ad operandum, vultus hilaritas, meditatio jugis, & his ſimilia, quæ in ſufferentibus naturæ Viribus, opeve aliarum circumſtantiarum naturalium, longas illas inedias à pleriſque in cenſu hiſtoriarum relatas, fruſtra quæras.

In capite XXVIII. diſcutiuntur quædam ſpiritualia Miracula, nempe Liberationes quædam inſtantaneæ à variis tentationibus, diu ac ſine intermiſſione quoſdam homines vexantibus, quæ ſi ad invocationem Servi Dei, aut Beati, ſive ad ejus Reliquiarum applicationem repente contingant, & deinceps numquam illos moleſtent ſimiles tentationes, recte ſpiritualia cenſeantur Miracula, ex genere ſuo præſtantiſſima, cum reſpiciant non Corporis, ſed Animæ ſanitatem, ut bene ponderat Beatus Raymundus de Capua, Confeſſarius S. Catharinæ Senenſis, in ejus *Vita*, part. 2. cap. 7. loquens de variis Miraculis virtute Divina ab eadem Sancta patratis in ordine ad ſpiritualem Animarum ſalutem. Et ad hoc altiſſimum Miraculorum genus pertinent repentinæ Peccatorum Converſiones, quæ ſunt vere Opera Excelſi. Celebris eſt ap. Auguſt. lib. 22. *De Civitat. Dei* cap. 8. converſio Martialis, Viri infidelis, quæ ab eodem Auguſtino adſcribitur interceſſioni Sancti Stephani, & tamquam miraculoſa recenſetur. Nec diſſimilis eſt altera Monachi in hæreſim prolapſi converſio, quæ interceſſione S. Bernardi Abbatis contigiſſe dicitur, & etiam Miraculoſa creditur, de qua in *Vita Melliflui Patris*, lib. 7. in Opere inſcripto, *Exordium magnum Ciſtercienſe*, quod habetur poſt Opera Sancti Doctoris Editionis Joannis Mabillonii. Judicium Noſtri eſt, & plane Theologicum, repentinas Peccatorum converſiones, & univerſim Miracula omnia ſpiritualia, ut pro talibus habeantur, deberi aliquo ſigno extrinſeco confirmari & corroborari, de quo teſtes conteſtes deponant; ſi enim converſiones nullo modo fiant ſenſibiles, nec ſint inſolitæ, nec præter ordinariam in eodem ordine legem contingant, Miraculo proprie non adſcribuntur, licet dubio procul excedant facultatem & vires totius naturæ creatæ; & hinc tres ſunt converſiones, quas Theologi communiter inter Miracula recenſent, converſio videlicet Sancti Latronis, converſio Sancti Matthæi, & converſio Sancti Pauli. Sed in his omnibus & ſingulis aliquod extrinſecum mirabile non defeciſſe, Noſter ſatis perſpicue oſtendit.

In capite XXIX. fuſius à Noſtro diſſeritur de ejectione Dæmonum a corporibus obſeſſis. Quæ hic plenius traduntur, ſummarim ſic colligo. Initio explicat, quinam dicantur obſeſſi a Dæmone, reſolvit-

quæ

que, ut aliquis obſeſſus dici poſſit, duo requiri; alterum, ut in eo Dæmon ſit, alterum, ut in eum aliquam etiam poteſtatem acceperit; quam poteſtatem, ut ex Thyræo exponit, in corpora potiſſimum obſeſſorum Dæmones exercent. Deinde refutat paucos illos Medicos, qui apud Guilielmum Pariſienſem in Opere *de l'Univerſo*, inficiari auſi ſunt, vere eſſe homines obſeſſos & arreptitios. Quorum temeritatis reus factus eſt Lævinus Lemnius lib. 2. *de Occultis Naturæ*, cap. 2. Laudat ſtrenuum horum incredulorum impugnatorem P. Theophilum Raynaudum, qui adverſus illos librum conſcripſit, cui titulum fecit, *Angelus malus hominem colaphizans*. Extat liber iſte, ſed imperfectus, in Tom. 9. Operum ipſius. Noſter obſeſſorum exiſtentiam, ſalva eloquiorum Dei veritate, negari aut in dubium verti non poſſe, prorſus Orthodoxe affirmat. Nec tamen negat, multos dici & haberi obſeſſos, qui revera obſeſſi non ſunt, aut quia ſe vafre obſeſſos ſimulant, aut quia tales imperiti Medici declarant. Contra primos loquitur *Canon ſextus Trullanus*; de ſecundis vero agit Valleſius *de Sacr. Philoſoph.* cap. 28. itemque Joannes Baptiſta Silvaticus in ſuo Opere *de iis, qui morbum ſimulant, deprehendendis*, cap. 17. Quare prudentiſſime monet *Rituale Romanum ad Tit. de Exorcizandis obſeſſis à Dæmonio*, nè Exorciſta facile credat, aliquem a Dæmone obſeſſum eſſe, ſed nota habeat ea ſigna, quibus obſeſſus dignoſcitur ab iis, qui vel atra bile, vel morbo aliquo laborant. Quænam vero ſint ſigna veræ obſeſſionis, Noſter declarat ex eodem *Rituali Romano*, in cujus citato *Titulo* hæc leguntur: *Signa autem Dæmonis obſidentis ſunt, ignota lingua loqui pluribus verbis, vel loquentem intelligere, diſtantia & occulta patefacere, vires ſupra ætatis ſeu conditionis naturam oſtendere, & id genus alia, quæ, cum plurima concurrunt, majora ſunt indicia*. De certitudine prioris ſigni perperam dubitaſſe Sebenckium & Hecquetum, à quodam Theologo Gallo fundatiſſime impugnatum in *Epiſtola decimaquarta Theologica* à num. 18. Noſter hic monêt, qui recte etiam ſubjungit, ſi inter ſigna obſeſſorum recenſetur, & jure optimo recenſetur, quod aliquis ignota lingua loquatur, vel loquentem intelligat, a fortiori hoc ipſum dicendum erit, ſi ruſticus, ſi fœmina, quæſtionibus Philoſophicis & Theologicis, quarum nunquam cognitionem habuerunt, apte reſpondeant. Conſequentiæ vim jam pridem obſervaverat Joannes Pontas in *Dictionar. Caſuum Conſcientiæ*, in verbo *Poſſeſſus*. Pro uberiori notitia ſignorum Lectorem Noſter remittit ad Thyræum, Martinum del Rio, Clericatum & Monacellum.

Ulterius ſermonem facit de modis, quibus liberantur obſeſſi, & incertos ſuperſtitioſoſque pronunciat Exorciſmos Salomonis nuncupatos, de quibus apud Eſtium in 4. lib. *Sentent. diſt.* 24. §. 12. Incertos pariter declarat alios à Cardinali Baronio ad *ann.* 56. & à Joſepho *Antiquit.* lib. 8.. cap. 2. recenſitos. Admittit tamen ex adductis à S. Juſtino Martyre, pluribus in locis, in Eccleſiæ primordiis, cum magna erat energumenorum multitudo & undique etiam è Gentibus & Paganis ad Eccleſiam adducebantur, ut ſuis Exorciſmis & Precibus, invocato Chriſti nomine, liberarent, exorcizandi munus fuiſſe commune omnibus Chriſti Fidelibus, etiam non ordinatis, eo quod omnes tunc ex gratia gratis data pollerent dono abigendi Dæmones è corporibus arreptitiorum in invocatione nominis Chriſti. Eamdem rem confirmat ex Tertull. *ad Scapulam Carthaginis Præfectum*, ubi præter alia dicit: *Edatur hic aliquis ſub Tribunalibus veſtris, quem Dæmone agi conſtet: juſſus à quolibet Chriſtiano loqui ſpiritus ille, jam ſe Dæmonem confitebitur.* Et poſt multa alia ſubdit, loquens etiam de Dæmonibus: *De corporibus noſtro imperio excedunt inviti & dolentes, & vobis præſentibus & erubeſcentibus*. Reſtricta ubinde exorcizandi, & Dæmones abjiciendi poteſtate ad Exorciſtas, poſtquam ſcilicet Eccleſia longe lateque propagata erat, minuſque neceſſaria, atque adeo non ita frequens Miraculorum patratio & ſimilium liberationum uſus, duplicem fuiſſe modum obſeſſos adjurandi & eos de poteſtate Diaboli liberandi per Exorciſmos, Noſter obſervat cum P. Morino, qui in *Commentar. Hiſtor. De Sacram. Pœnitent.* lib. 6. cap. 7. per totum, congeſta undique eruditione, utrumque exorcizandi modum fuse declarat, ac valide confirmat. Unus modus erat ſolemnis, fiebatque inter Miſſarum ſolemnia poſt dimiſſos publicos Pœnitentes, necnon Catechumenos, completa recitatione Evangelii & prædicatione; vocatiſque in medium Templi qui erant obſeſſi, quibus genuflexis, Diaconus populum monebat, ut Deum pro eorum liberatione rogaret, & ſubinde Epiſcopus ſeu Sacerdos ſolemniter celebrans nonnullas recitabat ſuper eos publicas preces, ut Deus hoſtem humani generis ab obſeſſis illis expellere dignaretur; completiſque precibus Energumeni ab Eccleſia dimittebantur, cum eis permiſſum non eſſet ſacris adſtare Myſteriis, aut oblationes facere ad Altare. Alter modus erat privatus, cumque adhibebant Exorciſtæ ad hunc effectum ab Eccleſia ordinati, qui manus imponebant, & exorcizabant obſeſſos, tam Catechumenos quam Baptizatos, ſive in privatis domibus, ſive etiam intra Eccleſiam, ſed extra Miſſam. Quoniam vero de Exorciſtis ſermo occurrit, Noſter haud importune monet, utramque Eccleſiam, Occidentalem ſcilicet & Orientalem, ſuos olim Exorciſtas habuiſſe, ut de Occidentali conſtat ex *Epiſtola* Cornelii Papæ *ad Fabium Antiochenum* ap. Euſeb. lib. 6. *Hiſtor.* cap. 35. ubi, juxta morem tunc, ſecundo nempe Chriſti ſæculo, in Latina Eccleſia vigentem, dicitur: *In Eccleſia unum Epiſcopum eſſe debere ..... Presbyteros quadraginta ſex, Diaconos ſeptem, Subdiaconos ſeptem, Acolythos quadraginta duos, Exorciſtas, & Lectores cum Oſtiariis quinquaginta duos*. De Orientali vero idem liquet ex *Can.* 24. *Concilii Laodiceni*, ineunte Sæculo quarto celebrati, dicente: *Quod non oportet, Sacratos, à Presbyteris uſque ad Diaconos, & deinceps quemlibet Eccleſiaſtici Ordinis uſque ad Miniſtros, vel Lectores, vel Cantores, vel Exorciſtas, vel Exercitatores Ordinis in Cauponam ingredi.* Hoc tamen inter utramque Eccleſiam diſcrimen Noſter agnoſcit, quod ſcilicet in Occidentali Exorciſtæ Ordo adhuc perduret, ſecus vero in Orientali, quæ ab annis mille ſupra centum inter Ordinum Miniſtros ſolum recenſet Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos & Lectores, ita ut ab eo tempore nulli extent apud Græcos Acolyti, Exorciſtæ, & Oſtiarii, ſed horum munera partim Lectores, partim Subdiaconi inter ſe dividunt, uti late oſtendunt Joannes Morinus *Part. III. De Sacr. Ordinationib. Exercit.* 14. Chriſtia-

Digitized by Google

ſtianos Lupus *ad Concilia* Tom. V. Carolus Vvitas *De Sacram. Ordin.* Part. I. quæſt. 2. art. 2. & Honoratus Tournely *in Prælect. Theolog. De Sacram. Ordin.* quæſt. 6. concluſ. 2. Et quamvis Summus Pontifex Innocentius III. expreſſe præceperit in *Epiſt. ad Othonem Tuſculanum Cardinalem*, Sedis Apoſtolicæ in Cypro Legatum, quæ habetur *Tom. XI. Concilior.* Editionis Labbeanæ, pag. 60. ut Epiſcopi Græci ſeptem Ordines ſecundum morem Eccleſiæ Romanæ de cetero conferrent; hoc Noſter, ex citatis Authoribus, reſtrictum fatetur ad Epiſcopos Græcos Latinorum Ditioni ſubjectos.

Nihilominus negari non poſſe videtur etiam in Occidentali Eccleſia, nonnulla Inferiorum Ordinum Officia aliquando per Laicos, ſæpiuſque per diverſos etiam altioris gradus Clericos adimpleta fuiſſe, modoque plerumque adimpleri; ſed tunc ſolum à propriis Miniſtris exerceri dicuntur, cum geruntur ab illis, qui ad ea munera obeunda fuerunt ordinati. Quare Concilium Tridentinum *Seſſ. 23. de Reformat.* cap. 17. graviſſimis verbis ponderat, quantum Eccleſia deſideret, ut, reſtituto more priſtino, Sanctorum Ordinum à Diaconatu ad Oſtiariatum functiones ab Apoſtolorum temporibus in ipſa laudabiliter receptæ, & pluribus in locis aliquandiu intermiſſæ, in uſum juxta Sacros Canones revocentur, nec ab hæreticis tamquam otioſæ traducantur. Quapropter, optat Sancta Synodus, ut hujuſmodi Miniſteria nonniſi per conſtitutos in dictis Ordinibus exerceantur; hortaturque in Domino omnes & ſingulos Prælatos Eccleſiarum, ut quantum fieri commode poterit in Eccleſiis Cathedralibus, Collegiatis & Parochialibus ſuæ Diœceſis, ſi populus frequens, & Eccleſiæ proventus id ferre queant, hujuſmodi functiones curent reſtituendas. Hinc Noſter, quamvis minime ignorarit, inter Theologos controverti, An pro Dæmonibus abjiciendis uti poſſint Eccleſiæ Exorciſmis non modo initiati Ordine Exorciſtatus, prævia Superiorum licentia, ſed etiam omnes alii Fideles, dummodo id faciant, non ex profeſſo aut publice, ſed in aliquo particulari caſu ex Dei interiori inſtinctu; lectoremque remiſerit ad Clericatum *De Sacram. Ordin.* qui *Deciſ. 19.* num. 41. Authores uni aut alteri ſententiæ ſuffragantes recenſet, probabiliorem tamen putat eorum opinionem, qui poteſtatem exorcizandi ad Exorciſtas & alios Superiores Miniſtros tantum extendunt, juxta *Can.* 26. *Concil. Laodicen.* quo decernitur, *Quod ii, qui non ſunt ab Epiſcopis Ordinati, tam in Eccleſiis, quam in Domibus exorcizare non poſſint*. Gratianus Concilii verba *Can. 2. diſt. 69.* ita expreſſit: *Non oportet, exorcizare eos, qui necdum ab Epiſcopis ſunt promoti, neque in Eccleſiis, neque in Domibus*.

Celebriorem Noſter vocat controverſiam illam, An ſcilicet virtute rerum naturalium Dæmones à corporibus obſeſſis expelli poſſint? Et pro affirmativa ſententia ponderat factum Davidis, qui uſu muſici Inſtrumenti, cum Spiritus malus arripiebat Saulem, Regis animum refocillabat, & ſtatim Spiritus malus ab eo recedebat; affertque verba P. Calmet in *Diſſert. De Muſica Veterum, & potiſſimum Hebræorum*, dicentis: *Quæ de Saule narrantur ſono Inſtrumenti & vocis Davidicæ relevato, nihil habent ſupra naturam*. Ponderat etiam conſilium Raphaelis Archangeli, & factum Tobiæ Junioris, qui fumo piſcis contra Dæmonem prævaluit, impleta Angeli promiſſione, de eo, quod fumus ille poſſet extricare omne genus Dæmoniorum, tam à Viro, quam à Muliere, ublata etiam eis poteſtate redeundi. Allegat præterea in favorem ejuſdem ſententiæ affirmativæ Scotum in *Phyſica Curioſa* lib. 4. cap. 15. §. 2. Scriptores citantem, qui virtutem Dæmones pellandi tribuunt pluribus Herbarum generibus, diverſiſque Lapidibus. Nec prætermittit præſidium pro eadem ſumere ex illorum opinione, qui tradunt, Catholicos Hiſpaniarum Reges inſignem adverſus malos Spiritus vim obtinere, adeo ut ſola præſentia illos ab Obſeſſorum Corporibus fugare, atque abjicere valeant. Hujus rei Teſtes producit Carolum Tapia *De Conſtit. Princip. in Rubrica* cap. 1. num. 3. Borellum *De præſtantia Reg. Catholic.* cap. 33. num. 2. & Hernandum Caſtrillo in *Magia naturali*.

Pro negativa tamen ſententia ponderat, quod, cum Dæmones penitus ſint incorporei, nullam idcirco à Corporibus naturaliter paſſionem poſſunt accipere. Dictum eſt autem *naturaliter* (ſubjungit) quia Prima Cauſa, quæ nullis naturæ legibus tenetur, poteſt corporibus præſtare vim attingendi etiam incorporea, uti patet in Igne, qui torquet damnatos. Ex hoc autem ſequitur, nulla arte, nulloque remedio naturali ex obſeſſis corporibus Dæmonas ejici poſſe; & quamvis Animabus, dum in corporibus ſunt, a ſenſibilibus rebus vis afferri poſſit, & poſſint etiam vi à corporibus ſeparari, nemo tamen eſt, qui non videat, longe aliam Animarum, quam Dæmonum in corporibus conditionem eſſe, cum Animæ corporibus conjunctæ ſint, ut formæ, & Dæmones tamquam motores & rectores, Animæque propterea quaſdam diſpoſitiones in corporibus poſtulent, quæ Dæmones non requirunt, nec eis indigent. Communis hæc eſt tum Theologorum, tum Medicorum ſententia. Inter Theologos ita autumans Thyræus in ſuo *Tractat. de Dæmoniac.* part. 3. cap. 28. Cardinalis de Lauræa in 3. *lib. Sentent.* Tom. 4. diſp. 20. *de Miraculis*, art. 7. ſub num. 134. Clericatus *De Sacram. Ordin. deciſ.* 19. num. 30. Martinus del Rio *Diſquiſition. Magicar.* lib. 3. ſect. 2. cap. 2. & inter Medicos Valleſius *De Sac. Philoſoph.* cap. 28. pag 229. Edit. Lugdun. anni 1588. Zacchias *Quæſt. Medico-Legal.* lib. 4. tit. 1. quæſt. 8. num. 23. & pluribus ſeqq. Gaſpar à Reyes in ſuo *Jucundar. Quæſtion. Elyſio Campo*, quæſt. 28. concluſ. 1. quod tamen nonnulli ita explicant, ut nihil certe naturale ſit, quod directe Dæmonem expellere poſſit, licet aliquid naturale poſſit id indirecte præſtare: cum enim Dæmon peſſimis & fœcis humoribus delectetur, & præcipue melancholicis, purgato per remedia naturalia humore, per accidens ſequi poteſt, ut Dæmon recedat, vel adeo moleſtus non ſit, veluti proſequuntur Thyræus loco citato ſub num. 15. §. *Poteſt quoque dici*, & Gaſpar à Reyes loco citato §. *Secunda concluſio*, cum aliis, quos cumulat & ſequitur Matta *de Canoniz. Sanctor.* Part. 3. art. 16. num. 14. & bene annotavit Martinus del Rio *Diſquiſit. Magic.* lib. 2. qu. 30. ſect. 3. ubi hæc habet: *Igitur, quæcumque res corporea inducunt in corpus patientis diſpoſitionem contrariam diſpoſitioni requiſitæ ad actionem Dæmonis, illæ corporeos humores purgant directe, & corpoream ægritudinem pellunt naturaliter: cur vero Dæmon fugiat, & corpus illud deſerat, ſunt ſolummodo cauſa indirecta, &*

ſine

Digitized by Google

ſine quibus non : atque proſequitur Badus in *Defenſione China China*, lib. 1. cap. 14. §. 4. ubi hæc habet : *Melancholicus humor vel mitior redditus vel depulſus, qui à Theologis merito vocatur ſedes Diaboli, fomentum detrahit Dæmoni & materiam, unde poſtea cogitur abſcedere*. Et in eo, quod attinet ad citharam Davidis, ad cujus ſonitum Spiritus malus recedebat, reſpondet Thyræus, citharæ armoniam voluptatem quamdam Regi attuliſſe, quæ dolorem haud parum frangebat, quem ex Dæmonis tyrannide Saul patiebatur, & hoc ſenſu dici poſſe, Dæmonem fuiſſe per Muſicam expulſum. Cornelius a Lapide in citat. cap. 16. *lib.* 1. *Regum* docet, Davidem pſallendo fugaſſe Dæmonem Saulis vi partim naturali, partim ſupernaturali : naturali, quia Muſica exhilarabat, & pellebat melancholiam, qua Dæmon utebatur ad Saulem cruciandum ; ſupernaturali, quia David citharæ pulſu mentem ſuam excitabat, ut ferventius oraret Deum pro ſalute Saulis, & Deus eum exaudiens, Dæmonem abegit à Saule ; ſubditque Cardinalis de Lauræa, David non modo citharam percuſſiſſe, ſed etiam cecinisse, & ſic ſpiritum malum receſſiſſe per Divinas laudes, quas David canabat : in eoque, quod ſpectat ad factum Tobiæ reſpondetur, non fumum ſed Raphaelem Angelum profligaſſe Dæmonem & ſic Dæmonem fuiſſe expulſum non à fumo excitato, ſed ab Angelo, quando excitatus eſt fumus, juxta ſententiam Lyrani & aliorum, quos ſequitur Martinus del Rio *Diſquiſit. Magic.* lib 2. qu. 30. ſect. 3. Quodſi ſermo ſit de ejectione Dæmonum, quæ contingere dicitur, cum obſeſſi adſtant coram Rege Catholico Hiſpaniarum, quatenus id in facto conſiſtat, referendam eſſe ad Gratiam gratis datam conſimilem illi, qua Galliæ Reges potiuntur ſtrumas ſanandi. Hæc plane optime Sapientiſſimus Cardinalis.

His vero præmiſſis, quærit : An in obſeſſorum liberatione & Dæmonum ejectione aliquod Miraculum intercedere poſſit ? Et imprimis à ratione proprii & rigoroſi Miraculi aperte excludit Dæmonis ejectionem, quæ ſit per Exorciſmos, virtute & poteſtate Ordinis, qui confertur Exorciſtis. Modus enim ſic ejiciendi Dæmones, cum ſit ordinarius, & tam peccatoribus quam juſtis communis, Noſtro videtur minime miraculoſus, contra quod Bordonus innuit *Medit.* 11. *de Miraculis*, ubi Miraculo adſcribit liberationem obſeſſorum, etiamſi fiat virtute Ordinis, & per Exorciſmos ab Eccleſia inſtitutos. Adeo autem Noſter in ſua firmus eſt opinione, ut conſtanter aſſerat, ſi Servus Dei, cujus cauſa diſcutitur, dum erat in humanis, Ordine Exorciſtatus inſignitus, in Dæmonum expulſione uſus fuit Exorciſmis ab Eccleſia approbatis ; tunc nullam rationem Miraculi habendam eſſe in expulſionibus ab ipſo factis ; tum, quia hic eſt conſuetus modus ; tum quia ſequeretur, quod Exorciſtæ omnes Miracula facerent, quando per adjurationes eorum obſeſſi liberarentur. Cuperem tamen audire a Sapientiſſimo Purpurato, An etiam, cum in Eccleſiæ primordiis tam mali quam boni fideles, virtute gratis ipſis à Deo conceſſa, energumenorum corpora liberabant, hoc abſque omni Miraculo præſtitiſſent, cum hoc præſtare fuerit tunc quid commune juſtis & peccatoribus, modusque eo tempore conſuetus liberandi energumenos. Cæterum, cum intentio Noſtri ſit agere de Miraculis, non ſub qualibet conſideratione, ſed quatenus ſigna ſunt ſanctitatis alicujus Servi Dei vel Beati, omnino conſequenter non admittit tamquam miraculoſas liberationes, ex quibus nullum deſumi poteſt pro ſanctitate adſtruenda argumentum : atque idcirco, quamvis fateatur, plures Sanctos Epiſcopos aut Sacerdotes è corporibus hominum Dæmones ajeciſſe præmiſſis Eccleſiæ Exorciſmis, has tamen ejectiones ut vera Miracula non recipit, quia ſcilicet hic modus ejiciendi Dæmones tam Sanctis, quam non Sanctis eſt communis, proindeque afferri non poteſt in commendationem & confirmationem ſanctitatis. In his ergo terminis veriſſimum eſt, liberationes obſeſſorum vera non eſſe Miracula, prout hæc ad Beatificationem & Canonizationem ſunt requiſita : quidquid ſit, an in alio aliquo ſenſu, & non ad hunc effectum, dici poſſint vel proprie vel ſaltim laxe Miracula Theologica, ſeu Opera modo non naturali, ſed Divina virtute facta. Quod enim mediis Exorciſmis frequenter liberentur obſeſſi, forte non eſt contra rationem Miraculi Theologici ; ſemper enim ſimiles Dæmonum ejectiones, licet frequentiſſimæ, ſecum afferunt, excitantve in hominibus admirationem, naturaliter reſultantem ad conſpectum operis humanas vires excedentis. Et quidem humanæ poteſtatis non eſt, quod Dæmon obedire compellatur Exorciſtæ imperio & adjurationibus ; neque pugnat cum ratione Miraculi, quod hoc Exorciſta non faciat propria, ſed aliena, hoc eſt, Exorciſmorum virtute, ſive poteſtate, quæ illi data eſt cum recepto Ordine. Nam hujuſmodi poteſtas, etiam ab Exorciſta ex dono Dei habetur, & poteſtas ejiciendi Dæmones, quæ communiter inter gratias Miraculorum annumeratur, teſte D. Thom. *de Potent. quæſt.* 6. *art.* 9. *argum.* 15. *Donum Dei* dicitur 1. *ad Corinth.* cap. 12. Verum hoc tranſmiſſo, & reſtringendo ſermonem ad miraculoſas hominum liberationes, quæ ſint argumenta ſanctitatis, has plane Noſter agnoſcit, quoties modo extraordinario, & ſuperante vires naturæ viſibilis Dæmones è corporibus expelluntur, vel ſola præſentia & impetio alicujus Servi Dei, vel ad contactum Reliquiarum aut veſtium, vel ad invocationem nominis ejuſdem, vel ad ipſius ſepulcrum. Similes enim Dæmonum ejectiones ſunt plane mirabiles, certaque teſtimonia ſanctitatis eorum, qui ſic Dæmones ejicere meruerunt ; magnumque piaculum eſſet negare, Chriſtum Dominum & ejus Apoſtolos vera Miracula feciſſe, cum obſeſſos a Dæmonum vexationibus liberarunt. Certum quippe eſt, Dominum Jeſum *in digito Dei* ejeciſſe Dæmonia ; nec dubitari poteſt, quod Sancti, Divina etiam virtute, paria, forſanque majora ediderint ſigna ; nam & ſudaria & ſemicinctia Pauli languores fugabant, & ſpiritus nequam ab obſeſſis expellebant. Quo in genere ſumme reſplenduit Sanctus quidam Anonymus, de quo Sulpitius Severus *Dialogo* 1. ſequentia ſcribit : (Quidam Sanctus fugandorum de corporibus obſeſſis Dæmonum incredibili præditus poteſtate, inaudita per ſingulos dies ſigna faciebat. Non ſolum enim præſens, nec verbo tantum, ſed abſens quoque, interdum cilicii ſui fimbriis, aut Epiſtolis miſſis, corpora obſeſſa curabat. Hic ergo mirum in modum frequentabatur à populis, ex toto ad eum Orbe venientibus. Taceo de minoribus. Præfecti Comiteſque, ac diverſarum Judices poteſtatum præ foribus illius ſæpe jacuerunt. Epiſcopi quoque Sanctiſſimi Sacerdotali authoritate depoſita, contingi ſe ab eo, atque benedici humiliter poſtu-

Digitized by Google

poſtulantes, ſanctificatos ſe, atque Divino munere illuſtratos, quoties manum illius veſtemque contigerant, non immerito crediderunt. Hic ferebatur, omni pota in perpetuum penitus abſtinere, ac pro cibo ſeptem tantum caricis ſuſtentati.) Subditque, eundem Sanctum tantæ poteſtatis occaſione aliquando gloriolæ ſenſu titillatum, ut ſe ab eo purgaret à Deo impetraſſe, ut menſibus quinque à Dæmone poſſideretur, quod & factum eſt: (Ita, ut in vinculis eum tenere, neceſſe eſſet. Quinto demum menſe purgatus eſt non tantum Dæmone, ſed quod illi erat utilius atque optatius, vanitate.)

Concludendum igitur eſt, plures energumenorum liberationes vere fuiſſe & eſſe miraculoſas, pro talibuſque in Eccleſia receptas, inſertaſque non raro in ipſis Bullis Canonizationum, ut conſtat ex illa S. Udalrici, ex illa S. Homoboni, & ex illa S. Birgittæ. In quo autem Miraculorum genere ponendum ſit Miraculum liberationis energumeni, videtur Noſter noluiſſe diſputare, quamvis, niſi fallimur, ſatis innuere videtur, in ea fuiſſe ſententia, quæ ſolum quo ad modum miraculoſas eſſe cenſet ſimiles obſeſſorum liberationes. Ceterum, Cardinalis de Lauræa Tom. 4. diſp. 20. *de Miraculis*, art. 7. tria aſſerit circa expulſionem Dæmonis, quæ nos olim, oblata occaſione, non omnino probanda putavimus. Primum eſt, quod nulla virtute naturali poteſt Dæmon ab obſeſſo corpore expelli. Secundum, quod expulſio facta poteſtate Ordinis miraculoſa non eſt, & in hoc plures ſibi conſentientes habet, ipſique expreſſe Noſter ſuffragatur. Tertium, quod quando aliter expulſio Dæmonis fit, ac proinde miraculoſa eſt, pertinet ad Miracula ſecundi generis. Circa primum diſcurrit ſic num. 138. Ex Salvatoris Oraculo, *Lucæ* cap. 11. conſtat, per Dæmonem non poſſe alium Dæmonem ejici; id enim Salvator ſignificare voluit, dum dixit: *Si Satanas in ſe ipſum diviſus eſt, quomodo ſtabit regnum ejus?* Ad hoc nos reſpondebamus, quod D. Thomam minime latuit Oraculum Salvatoris, & tamen ex eo nullatenus eruit allatam Interpretationem; immo huic expreſſe contradixit, aſſerens *quæſt. 6. de Miraculis art.* 10. *in corpore*, poſſe Angelos ſuperiores, ſive bonos ſive malos, virtute naturali cogere & expellere inferiores Spiritus à corporibus obſeſſorum. Aliter ergo Oraculum interpretatus eſt Præceptor ſane Angelicus, cujus doctrinam vel citare noluit doctiſſimus Cardinalis. Et tamen D. Thomas hic non à ſemetipſo locutus eſt, ſed, uti ſolet, ex antiquorum Doctorum ſenſu ſententiam ſuam deprompſit, eamdemque Theologis fere omnibus perſuaſit. Videantur Origenes *Homil.* 23. *in Numer.* Athanaſius lib. *de Corporali Adventu Chriſti*, & ad locum *Lucæ* Cardinalis Toletus, & Vincentius Regius; Ad octavum vero Caput *Exodi* Benedictus Pererius, qui omnes ita verba Chriſti exponunt, ut per ea minime excluſa intelligatur poteſtas naturalis Spirituum ſuperiorum, quam expreſſe conſitentur, in inferiores ſpiritus. In materia quoque de Canonizatione Sanctorum D. Thomæ doctrinam libenter amplectuntur Fortunatus Scacchus *de Notis & Signis Sanctitatis*, ſect. 8. cap. 1. & Carolus Felix de Matta *Part.* 3. cap. 16. Veramque à fortiori ſupponunt paſſim Theologi in *Tract. de Exorciſmis*, ubi diſputant, An & qua ratione poſſint licite Exorciſtæ compellere Dæmones ſuperiores, ut inferiores ab energumenis expellant? Et, licet major ſaniorque Doctorum pars teneat ap. celeberrimum noſtrum Leandrum de Sanctiſſimo Sacramento *Tom. I. in Decalog. Tract.* 12. diſp. 5. *quæſt.* 63. *&* 64. id licite fieri non poſſe, aut omnino non expedire; nullus tamen, quem viderim, præter doctiſſimum Lauræam, dixit, hujuſmodi diſputationem eſſe de ſubjecto non ſupponente, qualis proculdubio foret, ſi inferiores Dæmones ſuperiorum poteſtati ac viribus non ſubjacerent. Similiter, niſi admittatur hujuſmodi ſubordinatio inferiorum ad ſuperiores Dæmones, quam videntur Theologi communiter agnoſcere, cum Caſſiano *Collat.* 8. cap. 14. & D. Thoma *Part.* 1. *quæſt.* 109. *art.* 1. *&* 2. ſtatuentes inter Angelos malos Ordinem Hierarchicum licet materialem & imperfectum ex defectu ordinationis mediorum in finem ultimum; non facile explicari poterit, unde naſcatur Magorum quorundam in alios Magos vis atque poteſtas, qua vel aliorum Dæmones cogunt, vel effectus aliorum impediant, vel invicem arte ſua male mulctant, ut multis exemplis abunde demonſtrat P. Martinus del Rio *Diſquiſ. Magic.* lib. 2. quæſt. 30. ſect. 1. qui ea ſemper adſcribit naturali robori ac Ordinis præcellentiæ Dæmonum ſuperiorum. De quo, præter ſupra allegatos, videri poteſt Abulenſis *qu.* 61. *in cap.* 12. *Matth.* & Thyræus *Tract. de Dæmoniac.* part. 3. cap. 34. & 35. ubi expreſſe admittit aſſertam à nobis ſuperiorum Dæmonum in inferiores poteſtatem, licet videatur de ejuſdem exercitio ambigere, quaſi fieri non poſſit (ſuppoſito odio, quo omnes naturam humanam proſequuntur) quod inter eos diſſidium ullum ſit ſuper liberatione obſeſſi. Putat enim, quoties ſuperior Dæmon vult ab inferioris vexatione liberare energumenum, cum id prava intentione velit, nullam reſiſtentiam reperire in inferiori, qui proinde ultro illi cedit. Nos tamen, quamvis libenter concedamus, omnes Dæmones in hominum perniciem pluſquam vatiniano odio conſpirare, exinde tamen minime colligi videmus, omnes prorſus convenire debere in electione mediorum pro aſſecutione intenta perditionis humanæ. Neque Dæmones uſque adeo dociles ſunt, ut tam facile alter alterius judicio deferat, in materia præſertim adeo obſcura, in qua nimirum nonniſi probabilibus ad ſummum conjecturis uti poſſunt. Unde facile contingit, quod non diverſimode ſolum, verumetiam interdum contrarie opinentur. Tunc autem, niſi inferior vi cogatur à ſuperiore, proprio judicio inſiſtet, & corpus vexare non deſinet. Nunquam ergo Satanas in ſeipſum diviſus eſt, cum ſemper & pravam ipſe intentionem habeat, & ſimilem in aliis Dæmonibus confoveat.

Circa ſecundum Lauræa ita diſcurrit num. 125. Etſi virtute Divina accidat liberatio hominis à Dæmone, quando procedit virtute Ordinis Exorciſtatus, tamen cum non in inſtanti, ſed admodum difficulter accidat; & alias hic modus expellendi Dæmones conſuetus & antiquus in Eccleſia ſit; deficit hujuſmodi expulſioni una ex conditionibus requiſitis ad Miraculum, ſcilicet, quod ſit opus inſolitum. Ad hoc reſpondebamus, liberationem, quoties accidit virtute Divina, ut quodammodo annexa poteſtati Ordinis, in inſtanti accidere: licet enim Exorciſtæ plerumque per dies multos irrito conatu laborent; quando vero Dæmon tandem ipſis cedit, & obſeſſum corpus relinquit, id inſtantanee facit. Præterquamquod,

ipſa Dæmonum Exorciſtis ſubjectio, quam frequenter experimur, etiam toto illo temporis ſpatio, quo durat Exorciſmorum negotium, eſt quoddam Miraculum: non enim naturaliter poteſt Dæmon cogi, ut juſſionibus illis, quaſi interlocutoriis obtemperet. Quod autem expulſio Dæmonis per Exorciſmus facta miraculoſa eſſe non poſſit, quia non raro, ſed frequenter contingit, quamvis à pluribus, nec abſque fundamento, dicatur, forte non vere dicitur: non enim iteratio ſeu repetitio, frequentiſſima licet, alicujus miraculoſæ operationis, eam excludit à vera ratione Miraculi; ut enim optime obſervat Averſa *quæſt.84.ſect.1. in I. Part.* & expreſſe aſſerit D.Thomas *I. Part. quæſt. 101. art. 7. ad* 2. Miraculum, non quia raro accidit, dicitur *inſolitum*, ſed quia eſt præter naturalem uſum, & curſum cauſarum naturalium. unde poteſt Miraculum fieri frequentiſſime, & eſſe vere inſolitum, eo ſenſu, quo inſolitum debet eſſe Miraculum. Sane *Tranſſubſtantiatio* in Eucharistia, quam D. Thomas *quæſt. 6. de Potent. art.* 2. ad 2. *Miraculum* vocat, quamque in *Officio Corporis Christi Miraculorum ab ipſo factorum maximum* appellat, ſi, ſecundum communem acceptionem Miraculi, Miraculum dicenda non ſit; non ideo eſt, quia quotidie pluries in Eccleſia fit, ſed quia Miraculum vulgo dictum debet eſſe aliquomodo manifeſtum, ut poſſit admirationem gignere, ut inquit D. Thomas *quæſt.* 101. *art. 7.* ad 3. Similiter philoſophari poteſt de juſtificatione, quæ non ſinit eſſe miraculoſa, quia frequenter fit, ſed ex defectu aliarum conditionum ad rationem Miraculi pertinentium. Sic ebullitio ſanguinis S.Januarii ad conſpectum Capitis ejuſdem Martyris, licet quadam quaſi ſtatuta lege eveniat, non ideo cenſetur non miraculoſa. Præterea, modus ejiciendi Dæmones per Exorciſmos, qui modo eſt conſuetus & ordinarius, aliquando fuit novus & inſolitus, rogo, vel tunc modus iſte fuit miraculoſus, vel non? Si hoc ultimum pro Lauræa reſpondeas, jam ejus rationem deſeris, nec amplius negas miraculoſe operari Exorciſtas; eo quod modo conſueto agant. Si primum dicas, tuum erit demonſtrare, poſſe operationem aliquam uno & eodem modo factam, eſſe & non eſſe miraculoſam; & quod abſque miraculo fit hodie id ipſum, quod ab initio fieri non potuit ſine miraculo. Quod vero addit Lauræa, numquam audiri in Eccleſia dici Exorciſtas Miracula operari, id verum non eſt, cum hoc & audiatur, & legatur, & fortaſſe ſupponatur à multis.

Circa tertium idem Author ſequenti modo diſcurrit num. 132. Miraculum ſecundi generis eſt opus ſupra, ſeu præter ſpem naturæ ratione ſubjecti, non ratione ſubſtantiæ ſeu totius facti: talis eſt liberatio à Dæmone, cum homo ſecundum ſe careat aſſiſtentia Dæmonis, & natus ſit ea perpetuo carere: ergo. 2. idem confirmat paritate aliarum ſanationum, quæ ſunt ſupra naturam ratione ſubjecti incapacis naturaliter redire ad priſtinum ſtatum, ut ſanatio Paralitici confirmati, cæci, vel nati, vel facti, & alia hujuſmodi. 3. inductione, quia non eſt primi generis, nec tertii: ergo ſecundi. Non eſt primi generis, quia hominem eſſe ſine Dæmone, nedum non eſt contra naturam, ſed valde conforme naturæ; imo eſt contra naturæ ordinem, ut Dæmon uniatur cum homine ad eum torquendum in hac vita. Non tertii, quia tale Miraculum conſiſtit ſolum in modo, quando ſcilicet opus alias fieri poteſt à cauſa aliqua naturali, ſed non eo modo, quo fit, quando miraculoſe fit.

Ad hoc reſpondebamus, & imprimis non bene cohærere hujuſmodi doctrinam cum alia primo loco tradita à Lauræa: Si enim Dæmon nulla naturali virtute poteſt expelli à corpore obſeſſi: ergo expulſio Dæmonis non ratione ſubjecti, ut dicit, excedit vires naturæ, ſed ratione præcellentiæ naturæ Dæmonis, quæ nullius vi cedit, ſed ſolius Dei virtuti, cui nemo reſiſtere poteſt. Et quidem, ſuppoſito quod Dæmones nonniſi Divina virtute cogi poſſint, omne cogere Dæmonem ſecundum ſe Miraculum eſt, nec à ſubjecto habet Miraculum dici, ſicut nec habet à ſubjecto eſſe ſupra totius naturæ vires. In Miraculis ergo ſecundi generis exceſſus ſumitur à ſubjecto, quia ſubſtantia facti non excedit facultatem naturæ: Natura enim poteſt vivificare aliquod ſubjectum, ſed non mortuum. Sed nunquid poterit natura liberare aliquod ſubjectum à Dæmonio, ſi vere Dæmon nulli virtuti naturali ſubditur? Sane in hac ſuppoſitione omnis vis illata Dæmoni, ſive in hoc, ſive in alio ſubjecto, ſemper erit excedens totius naturæ vires. Nec minus miraculoſa erit expulſio Dæmonis ab uno angulo Domus, quam à corpore humano, licet revera nulla exigentia ſit in illo angulo, ut careat Dæmonis præſentia, qui utpote ſpiritualis ſine corporum violentia præſentari poteſt in quolibet loco, imo & penetrari cum alio ſpiritu.

Rurſus illuminatio cæci ideo eſt Miraculum, quia ex una parte productio viſus ſecundum ſe continetur in virtute naturæ: ex alia vero ſubjectum ſemel viſu privatum, nullo naturali modo poteſt viſum recipere. Si enim cæcitas vel à natura ipſa, aut medicamento aliquo naturaliter operante, vel arte magica poſſet fugari ab homine, ſanatio cæcitatis non eſſet Miraculum ſecundi generis, etiam quando virtute Divina contingeret, ſed eſſet tertii generis: talia enim ſunt omnia illa opera, quæ cum fieri poſſint naturali modo, excedente atque inſolito modo fiunt: nunc ſic: ſed expulſio Dæmonis, licet vi illata fieri nequeat, niſi virtute Divina (ſuppoſita Authoris ſententia) aliter tamen contingere poteſt virtute naturali: poteſt enim Dæmon vel ex ſe ipſo energumenum relinquere, vel ex pacto cum ipſo obſeſſo, vel cum alio inito, ut ex clariſſimo Auguſtini Teſtimonio tradit D. Thomas 2. 2. *quæſt. 178. art.* 2. ad 3. Ergo Miraculum in expulſione Dæmonis ſemper ſe tenet ex parte modi expellendi, ac per conſequens ſemper eſt Miraculum tertii generis. Hoc pacto, licet ſupponamus, Principem Dæmoniorum nullum habere ſuperiorem in ordine naturæ inter Angelos ſive bonos ſive malos, & aliquem hominem poſſideri ab illo, ejus tamen expulſio ſemper eſſet tertii generis Miraculum; nam, etſi talis Dæmon à nemine, naturali virtute, poſſet coacte expelli, poſſet tamen medio pacto, ac proinde modo non miraculoſo.

Ex his conſtat, argumentationem præcitati Authoris, non ſolum eſſe inefficacem, verumetiam aliqua continere, quæ partim vera non ſunt, partim vero minus circumſpecte ſunt dicta. Sane, nonniſi improprie homo obſeſſus dicitur ſubjectum Dæmonis obſidentis, qui minime corpori humano unitur, ſed ei unice aſſiſtit præſentialiter & media operatione. Similiter, non ſatis congrue aſſeritur, quod homo natus ſit perpetuo carere aſſiſtentia Dæmonis:

hoc

hoc enim ſonat, hominem ſuapte natura exigere carentiam aſſiſtentiæ Dæmonis. Quod verum non eſt, ſiquidem nulla violentia fit naturæ hominis per hoc, quod Dæmon ſit illi intime præſens: immo juxta ordinem naturæ eſt, quod purus ſpiritus, qualis eſt Dæmon, præſentari poſſit quolibet loco, etiam corpore aliquo inibi collocato. Conſulto omitto alia, quæ facile adducere poſſem adverſus aſſerta à Cardinali Lauræa: ſufficiant ergo hæc pauca.

Circa annum 1725. bonæ memoriæ Cardinalis Gregorius Selleri, eo tempore Sacri Apoſtolici Palatii Magiſter, excitata Romæ hujuſmodi controverſia, ſuum mihi in hac quæſtione judicium benigne communicavit, omninoque voluit, ut quid de eo ſentirem, Theologica libertate exponerem. Summam ſententiæ ac rationum *Sapientiſſimi Magiſtri*, & Reſponſionis à me datæ, paucis complector. Contendebat ille, expulſionem Dæmonis conſideratam quatenus fit virtute Divina, ſemper ea ſe ordinari & exigere expulſionem Spiritus nequam ab Anima, & ſub hac conſideratione computandam eſſe inter primi generis Miracula, quippe ut talis includit exigentiam ſpiritualis ſalutis, quæ tranſcendit facultatem totius naturæ creatæ. Ex eo autem probabat hujuſmodi ordinem & exigentiam, quod ſcilicet, operationes Divinæ virtutis, quaſi ſuapte natura tendant in ſalutem animæ, nec ſiſtant in bonis externis & infimis. Et licet perdoctus Author optime viderit, hoc non ſolum expulſioni Dæmonis miraculoſe factæ convenire, ſed quid commune eſſe cunctis operationibus miraculoſis, cum omnes ſint effectus Divinæ virtutis: tamen in expulſione Dæmonis, quia nullum aliud prædicatum agnoſcit, quod illam conſtituat in eſſe Miraculi, putat, hujuſmodi exigentiam, quamvis alias communem omnibus Miraculis, eſſe primum & & unicum prædicatum excedens & inſolitum, per quod ea expulſio apte conſtitui poſſit in ratione expulſionis miraculoſæ ſeu veri Miraculi.

Porro hujuſmodi doctrinam exiſtimabat, non utique infundate, Author, ſe haurire ex clariſſimo fonte doctrinæ D. Thomæ, qui *3. Part. quæſt.* 43. *art.* 2. *ad* 3. loquens de expulſionibus Dæmonum patratis à Chriſto Domino, eaſque contradiſtinguens ab expulſionibus factis virtute Dæmonum ſuperiorum, nullum aliud diſcrimen inter utraſque agnoſcit, niſi cujus primæ vere ſint miraculoſæ, ſecus vero ſecundæ; niſi quod in iſtis expulſio Dæmonis fit à ſolo corpore obſeſſi, in illis autem a corpore ſimul & anima. Hæc ſunt verba D. Thomæ: *Chriſtus alio modo expellebat Dæmones, quam virtute Dæmonum expellantur: nam virtute ſuperiorum Dæmonum ita Dæmones a corporibus hominum expelluntur, quod tamen remaneat dominium eorum quantum ad animam. Non enim contra Regnum ſuum Diabolus agit: ſed Chriſtus Dæmones expellebat non ſolum à corpore, ſed multo magis ab anima.* Et quidem Angelicus Magiſter apprime noverat, quod Chriſtus non ſolum in expulſionibus Dæmonum, ſed in aliis etiam Miraculis, ſalutem Animæ operabatur; ideo enim poſtea ſubjungit, *quæſt.* 44. *artic.* 3. *ad* 3. *Quod Chriſtus Miracula faciebat virtute Divina: Dei autem perfecta ſunt opera: ut dicitur Deuteronomii* 32. *Non eſt autem aliquid perfectum, ſi finem non conſequatur; finis autem exterioris curationis per Chriſtum factæ, eſt curatio Animæ.* Nihilominus, hanc Animæ curationem, quam S. Doctor communem agnoſcit cunctis operibus miraculoſis Divinæ virtutis, modo quodam ſpeciali conſiderat in expulſione Dæmonis, quaſi ea ſola diſcernat miraculoſam expulſionem à non miraculoſa; quod non utique faceret, ſi quid aliud eluceret in expulſionibus per Chriſtum factis, quod, ſecluſo omni reſpectu ad Animæ ſalutem, illas conſtitueret ſub conceptu veri miraculi. Supponit igitur D. Thomas, expulſionem Dæmonis virtute Divina factam eatenus eſſe miraculoſam, quatenus ſic facta non ſiſtit in liberatione corporis, ſed ulterius in ſalutem Animæ tendit: & hanc tendentiam, quæ eſſentialiter ſuperat facultatem totius creatæ naturæ, eam conſtituere in eſſe veri Miraculi, ſimulque in eſſe Miraculi primi generis. His paucis ſatis expreſſam credo mentem graviſſimi Magiſtri, quæ, ut videtur, non uſque adeo aliena eſt à verbis D. Thomæ. Quid autem ego pro mea tenuitate cenſeam, paucis etiam explicabo, & ex nunc ea aliorum judicio ſubmitto.

Cenſeo igitur primo, ſatis Theologice dictum eſſe ab Auctore, expulſionem Dæmonis à corpore, ut miraculoſe ſeu Divina virtute factam, tendere quaſi ſuapte natura ad Animæ ſalutem, proindeque ad liberationem Animæ à poteſtate Dæmonis; quod intelligo proportionaliter juxta ſtatum liberandi, tendunt enim operationes Divinæ virtutis in ſalutem Animæ, ſed aliter & aliter operantur in Anima, juxta illius diſpoſitionem & indigentiam. Et, prætterquamquod veritas hæc ſatis conſtare videtur ex locis D. Thomæ ſupra citatis, eadem etiam ſupponi, admittique videtur communiter à Theologis. Hi namque cum ipſo D. Thoma 1. 2. *quæſt.* 111. *art.* 1. *in corpore*, de gratia generice accepta, & prout continet gratiam gratum facientem, & gratiam gratis datam, unanimiter definiunt; quod *Gratia ad hoc dirigitur, ut homo Deo conjungatur.* Genius ergo & quaſi natura omnis veræ gratiæ eſt, *reducere hominem in Deum. Unde ſecundum hoc* (inquit D. Thomas) *duplex eſt gratia: una quidem, per quam ipſe homo Deo conjungitur, quæ vocatur gratia gratum faciens. Alia vero, per quam unus homo cooperatur alteri ad hoc, quod ad Deum reducatur. Hujuſmodi autem Donum vocatur gratia gratis data; quia ſupra facultatem naturæ, & ſupra meritum perſonæ, homini conceditur. Sed quia non datur ad hoc, ut homo ipſe per eam juſtificetur, ſed potius ut ad juſtificationem alterius operetur, ideo non vocatur gratum faciens.*

Habemus igitur ex S. Thoma, quod gratia gratis data, licet non habeat juſtificare hominem, in quo recipitur, quod unice convenit gratiæ gratum facienti, habet tamen cooperari ad aliorum utilitatem, utique ſpiritualem, ſcilicet juſtificantem. Atqui Donum Miraculorum eſt gratia gratis data: ergo per tale Donum datur homini cooperari ad alterius ſalutem: ergo & per expulſionem Dæmonis, prout effectus talis Doni eſt, cooperatur expellens ad liberationem Animæ, quæ fit media juſtificatione.

Cenſeo ſecundo, licet, juxta phraſem D. Thomæ receptam a Theologis communiter, ſatis Theologice dixerit Auctor, expulſionem Dæmonis à corpore ut miraculoſe ſeu virtute Divina factam, tendere quaſi ſuapte natura ad Animæ ſalutem, proindeque ad liberationem Animæ à poteſtate Dæmonis; id tamen

eo ſenſu intelligi debere, quo ipſe S. Doctor dixit *per gratiam gratis datam cooperari hominem ad alterius ſalutem*. Unde idem Angelicus Præceptor nihil quoad hoc diſtinguens inter gratiam & gratiam, de omnibus ab Apoſtolo numeratis 1. *ad Corinth.* cap. 12. univerſaliter pronunciavit dicta *quæſt.* 111. *art.* 4. *in corpore*, non poſſe hominem cooperari ad hoc, quod alter reducatur ad Deum, *interius movendo*, cum id ſolius Dei ſit, *ſed ſolum exterius docendo vel perſuadendo*. Et ita exponit, quod dixerit *art.* 1. Poſtmodum vero tranſiens ad explicandum qua ratione ſingulæ gratiæ gratis datæ deſerviant (ſcilicet exterius) ad ſalutem aliorum, Miraculis attribuit vim confirmandi inviſibiles veritates, quæ per argumenta confirmari non poſſunt, quia rationi non ſubduntur.

Dices: D. Thomas in expulſione Dæmonis Divina virtute facta videtur aliquid ſpeciale inveniſſe, quod non competat aliis Miraculis: nam ut vidimus ſupra 3. *Part. quæſt.* 43. *art.* 2. *ad* 3. Chriſtum Divina virtute ejeciſſe Dæmones à corporibus hominum, ex eo probat, quod illos ſimul expellebat ab eorum Animabus. Ergo ſignum eſt, quod in via D. Thomæ non præciſa expulſio Dæmonis à corpore obſeſſi, ſed ſolum ut conjuncta cum liberatione animæ, pertinet ad effectum Divinæ virtutis, & conſequenter ad rationem veri Miraculi. Ergo expulſio Dæmonis, ut miraculoſa, ſpecialius reſpicit ſalutem Animæ, quam alia miracula reſpiciant.

Reſpondeo, quod, juxta doctrinam D. Thomæ, non ſolum quando Chriſtus ſanabat corpus, illud liberando à poteſtate Dæmonis; verumetiam quando corpus ipſum ſanabat, liberando illud ab aliqua corporali ægritudine, ſalutem Animæ operabatur: id autem minime faciebat, quia ad rationem Miraculi pertineat conjunctio operis Divinæ virtutis cum ſalute Anima; ſed quia Chriſtus, ut Salvator hominum, omnia opera ſua ſpeciali quodam titulo ordinabat ad ſalutem Animarum, eo maxime tempore, quo operabatur Redemptionem generis humani. Ideo autem, quoties operationes Chriſti attingebant corpus, inviſibiliter tranſibant ad Animam, quaſi Sacramenta quædam tranſeuntia, quæ aliud exterius præſeferebant, aliud vero interius operabantur. Unde idem D. Thomas *quæſt.* 44. *art.* 3. *ad* 3. aptiſſime dixit: *Non conveniebat Chriſto, ut alicujus corpus curaret, niſi ejus curaret Animam*. Dixit, *non conveniebat Chriſto*, quia videlicet non id Miracula ipſa exigebant, quaſi quid pertinens ad ipſa, ſed quia Chriſto, ut Salvatori & Redemptori hominum, Dæmonumque Victori ac Triumphatori, omnino expediebat, omnia opera ordinare ad ſalutem humanam, & extinctionem tyrannidis, quam Satan in homines exercebat.

Hinc, quando D. Thomas diſtinguit expulſiones Dæmonum à Chriſto factas ab iis, quæ fiunt virtute Dæmonum, ex eo, quod per illas & non per illas Dæmones expellebantur à corpore ſimul & Anima; non ideo talem diſtinctionem adſtruit, quia exiſtimet, non aliter fieri poſſe, quod expulſio Dæmonis ſit miraculoſa, niſi in quantum per eam corpus ſimul & Anima liberentur; ſed quia nullo aptiori & efficaciori medio expulſiones Dæmonum à Chriſto factæ, probantur factæ Divina virtute, quam oſtendendo, quod per tales expulſiones non ſolum corpus, ſed Anima ſimul liberatur à poteſtate Dæmonum, quod fieri ſane nequit, niſi ſolius Dei virtute. Propterea, ſicut etiam dicit D. Thomas *quæſt.* 44. *art.* 4. *in corpore*: *Miracula Chriſti ad hoc ordinabantur, quod virtus Divinitatis cognoſceretur in ipſo ad hominum ſalutem*: in nullo autem ita ſplendet virtus Divinitatis, ſicut in liberatione Animæ à poteſtate Dæmonis, quæ eſt opus ſolius Divinæ virtutis. Igitur, aliud eſt, quod expulſio Dæmonis à corpore probetur miraculoſa & virtute Divina facta, ex eo, quod in liberationem Animæ tendat: aliud vero, quod talem liberationem requirat, ut vere ſit miraculoſa. Primum certiſſimum eſt: Secundum vero non ita facile videtur admitti poſſe, etiam loquendo de expulſionibus à Chriſto factis, quibus peculiare fuit ſemper conjungi cum Animæ liberatione: decebat enim Chriſtum, cujus poteſtas æqualiter ſe extendit ad corpus & Animam hominis, non ſic apponere manus ad hominis curationem, ut neglecta Animæ ſalute, id ſolum, quod deterius in homine eſt, puta corpus, ſanaret. Et quidem ad hujuſmodi decentiam videtur reſpexiſſe D. Thomas, cum dixit, ubi ſupra: *Non conveniebat Chriſto, ut alicujus corpus curaret, niſi ejus curaret Animam*. Quod ſignanter merito dixit de curationibus corporis, non vero de aliis operationibus miraculoſis, quæ licet ſimiliter fierent Divina virtute, qua omnia opera ipſi propria ſemper quodammodo ordinas ad ſalutem hominum; non tamen ideo ſalutem operabantur interius movendo, ſed ſolum veritatem prædicationis exterius confirmando: ut patet in Miraculis, quæ attribuuntur gratiæ gratis datæ quæ appellantur *operatio virtutum*, & fiunt ad oſtenſionem Divinæ virtutis, ſicut Solem repente obſcurari, Maris undas calcabiles reddi, & alia hujuſmodi: in his enim Miraculis nec debito convenientiæ debebatur conjunctio ſalutis Animæ cum exterioribus ſignis, quamvis ipſa exteriora ſigna miro quodam modo juvabant homines ad Divinam fidem, quæ eſt radix, fundamentum, atque initium ſalutis humanæ.

Cenſeo tertio & ultimo, quod licet admittatur in omni expulſione Dæmonis à corpore, facta Divina virtute, exigentia liberationis Animæ à Dæmonis poteſtate, non ideo poteſt per talem exigentiam conſtitui in eſſe Miraculi primi generis. Probo primo, quia ex dictis ipſa expulſio Dæmonis a corpore *poteſtative* ab homine facta, & omni alio ſecluſo, portat ſecum, fieri modo miraculoſo. Unde videntes Hebræi, quod Chriſtus Dominus poteſtatem exercebat in Dæmones, *Marc. cap.* 1. mirati ſunt, & dixerunt: *Quidnam eſt hoc? Quænam doctrina hæc nova? Quia in poteſtate etiam Spiritibus immundis imperat, & obediunt ei?* Nihil profecto homines videbant de ſalute interius operata in Anima hominis a Spiritu immundo liberati; videbant tamen, Chriſtum *poteſtative* imperaſſe Dæmoni, & compuliſſe ab homine exire; & in hoc modo expellendi Dæmonem, Miraculum agnoverunt, & confeſſi ſunt.

Probo ſecundo, quia licet talis exigentia liberationis Animæ in expulſione Dæmonis à corpore ut facta Divina virtute, deberet primo & per ſe conſtituere expulſionem ipſam in eſſe miraculoſæ, nec inveniret jam conſtitutam in eſſe talis; non poterat ſane efficere, quod expulſio pertineret ad Miraculum primi generis: exigentia enim hujuſmodi ſe tenet ex

parte modi operandi, non vero ex parte ipſius operis: unde nec illud reddit entitative ſupernaturale, & excedens omnem facultatem naturæ, ſi ſumatur præciſive à modo illo, & excedente & ſupernaturali, quo fit, quoties Divina virtute fit. Et quidem aliud eſt exigentia liberationis Animæ, aliud vero ipſa Animæ liberatio. Hæc ſane ex ſe excedens & ſupernaturalis entitative eſt, licet miraculoſa non ſit, quia vel inſolita non eſt, vel non eſt contra ordinem naturæ, licet ſupra naturæ ordinem ſit. Illa autem ex parte modi ſe tenet, & ad ſummum eſt quædam quaſi ſequela operationis Divinæ virtutis, quæ de ſe tendit in ſalutem Animæ. Hinc licet juſtificatio hominis, quæ inter Miracula non annumeratur, conſiderata in ſe ipſa poſſit quandoque miraculoſa cenſeri à modo extraordinario, quo fit, ut de Converſione Sauli concedit D. Thomas 1. 2. *quæſt.* 11. *art.* 10. *ad* 2. tunc tamen remanet etiam extra rationem Miraculi quoad ſubſtantiam, & ſolum redditur quoad modum miraculoſa. Placuit, pauca hæc pro mea tenuitate exponere, quæ libentiſſime & ex animo ſubmitto cenſuræ Sapientiſſimi Domini mei Cardinalis.

In capite XXX. de Cadaverum incorruptione ampliſſime planeque eruditiſſime Noſter diſſerit. Nec facile eſt uberrimam Viri magni doctrinam in Epitomen & ſumma rerum capita coarctare. Selectiora excerpam, certoque ordine hic ſubjiciam. Docet igitur primo, à Scribentibus de Canonizatione Sanctorum paſſim admitti, Cadaveris incorruptionem eſſe Miraculo adſcribendam, cum agitur de Cadavere illius, cujus heroicæ virtutes jam fuerunt approbatæ; & ita inter alios opinatos eſſe Scacchum, Mattam, Contelorum, Caſtellinum, Bordonum, Pignatellum, & Reyes. Hi omnes putant, ab incorruptione Cadaveris non leve aut perfunctorium ſanctitatis argumentum educi poſſe, præſertim cum agitur de Cadavere illius, quem conſtat heroicis virtutibus fuiſſe præditum.

Docet ſecundo, pro hac aſſertione facere doctrinam D. Thomæ, qui 3. *part. quæſt.* 51. *art.* 3. Divinæ virtuti attribuit, quod ejus ſacratiſſimum Corpus ab Anima ſanctiſſima ſeparatum, permanſerit penitus incorruptum; tum ad oſtenſionem Divinitatis, utrique Humanitatis parti in triduo mortis indiviſe cohærentis; tum in teſtimonium, quod non ex naturæ infirmitate, ſed ex propria electione mortem ſubjiſſet. Citat deinde Durandi opinionem aſſerentis, Corpus Chriſti non fuiſſe in ſepulchro corruptum, quia Verbum Divinum noluit aſſumere illam corruptibilitatem, quæ ex peccato originali proficiſcebatur, quamvis aſſumpſerit mortem. Notat prætterea, Medinam redarguiſſe Durandum, quia, licet Chriſtus fuerit expers peccati originalis, mortem tamen incurrit, ita ut, ſi violenter non fuiſſet occiſus, naturaliter mortuus eſſet, & in ſenium veniſſet; eoque mortuo, Corpus fuiſſet natura ſua in cineres ſolutum, niſi Divina virtus obſtitiſſet. Addit, de hoc argumento profunde diſſerere P. Graveſonum *in Tract. de Vita, Myſteriis & Annis Jeſu Chriſti*, *Diſſert.* 21. ubi, inter alia, definitum eſſe obſervat, contra Julianum Halicarnaſſi Epiſcopum, alioſque hæreticos, Corpus Chriſti, quantum ad conditionem naturæ paſſibilis ante Reſurrectionem, potuiſſe corrumpi, doctrinamque Medinæ confirmat egregio teſtimonio S. Auguſtini, qui lib. 2. *de Peccator. Merit. & Remiſ.* cap. 29. hæc ſcribit: [Quia in eo (nempe Chriſto) erat ſimilitudo carnis peccati, mutationes ætatum perpeti voluit ab ipſa exorſus Infantia, ut ad mortem videatur, etiam ſeneſcendo, illa caro pervenire potuiſſe, niſi juvenis fuiſſet occiſus.] Noſter quoque in medium affert noſtri Henrici opinionem *Quodlibeto* 12. dicentis, Chriſti Corpus, ex vi ſolius unionis cum Perſona Verbi, non potuiſſe naturaliter corrumpi. Et licet Scotus *in* 3. *diſt.* 21. *quæſt. unic.* Henricum reprehendat: Suarez tamen *in* 3. *part. D. Thomæ*, Tom. 2. quæſt. 51. oſtendit, quæſtionem inter Henricum & Scotum non eſſe circa rem ipſam, ſed circa modum loquendi; ceterum adeo Noſtro placuit ita loqui, ut certum eſſe pronunciet, ex communi Theologorum ſententia, Corpus Chriſti mortuum, ac ſuæ naturæ relictum, naturaliter fuiſſe corrumpendum, atque adeo Divinæ virtutis fuiſſe, ut omnino integrum conſervaretur. Quod nos prorſus vere dictum exiſtimamus, inſpecta Chriſti natura humana ſecundum ſe, quæ ut talis certiſſime erat ab intrinſeco defectibilis; ex quo autem unita fuit cum Perſona Verbi, & in Divino ſubſiſtebat ſuppoſito, quamvis, non infirmitate, ſed dignatione carnem haberet paſſibilem, eidem tamen debebatur omnimoda incorruptio, ſicut debebantur dotes Gloriæ, quæ non ſine magno Miraculo fuerunt ipſi denegatæ, & non niſi in Transfiguratione ad breve tempus conceſſæ. Nam, uti Noſter pag. 566. cum Cajetano ajebat, ex diſpenſatione Divina factum eſt, ne Anima Chriſti ab initio beata ex ſua naturali redundantia Corpus clarificaverit. Quo poſito, non male videtur Henricus noſter aſſeruiſſe, Chriſti Corpus ex vi ſolius unionis cum Perſona Verbi non potuiſſe naturaliter corrumpi; quia ſcilicet talis unio poterat Chriſti Corpus etiam ab Anima ſeparatum continere in unum. An vero Chriſtus, niſi in juventute fuiſſet violenter abſciſſus de terra viventium, tractu temporis ſenio confici, tandemque mori naturaliter deberet, ſuppoſito ſcilicet quod carnem paſſibilem aſſumere voluit, nos definire minime audemus; præſertim cum credamus, Chriſti humanitatem jus habuiſſe ad perpetuam ſui conſervationem, & poteſtatem ponendi & non ponendi Animam ſuam, & ſemel poſitam iterum ſumendi eam. Nec Auguſtinus videtur nobis contrarius; non enim dixit, debuiſſe Chriſtum, ſed voluiſſe mutationes ætatum perpeti; quid autem de ſe ipſo vellet, ſi juvenis crucifixus non fuiſſet; an nempe pateretur ſe incommodis ſenectutis, quæ & ipſa vere eſt morbus, conteri & abſumi, nec tantum ætatem ſenilem habere, verumetiam ſuſtinere ſenilem Corporis conſtitutionem, qua in propriæ vitæ interitum naturaliter properaret, Auguſtinus minime reſolvit. Nec ad hoc tuto reſolvendum ſufficit credere, quod aſſumpta hominis à Verbo Divino natura fuerit per ſe corruptelæ obnoxia, ut late probat Leontius lib. 2. *adverſus Aphthardocetas*. Aliud quippe eſt aſſerere, Chriſtum habuiſſe carnem paſſibilem, atque adeo mortis & corruptionis capacem, ſi vellet vel mortem ſubire, vel Corpus mortuum corruptioni tradere; aliud vero longe diverſum definire, quidnam in ſe Chriſtus permittere voluiſſet, ſub hac vel illa hypotheſi. Sed de hoc ſatis.

Tertio, præfatæ Scriptorum doctrinæ ſuffragari docet exempla Sanctorum, quorum Corpora incorrupta remanſerunt, de quibus videri poſſunt P. Theo-

philus

Digitized by Google

philus Raynaudus in *Opuſc. de Incorrupt. Cadaver.* cap. 8. Tom. Oper. 13. Petra Sancta in *Thaumaſ. Ver. Religion* Boldettus in *Obſervationib. ad Martyrum Cœmeteria*. Eidem quoque ſuffragari fatetur Auditores Rotæ in Relatione Cauſæ S. Iſidori Agricolæ, & in Relationibus Cauſarum Canonizationum SS. Bonaventuræ, Franciſci Xaverii, Paſchalis Baylon, Tereſiæ & aliorum; Item varias Bullas Canonizationum, & ſignanter illas SS. Didaci, Franciſci Xaverii, Ludovici Bertrandi, & Sanctarum Tereſiæ & Mariæ Magdalenæ de Pazzis.

Quarto, docet, verum non eſſe incorruptionem, quæ non raro primo aſpectu viſa eſt apparere in illorum Cadaveribus, quæ longo annorum ſpatio in ſepulchris recondita, iis denique apertis, ſtatim ac aeri fuerunt expoſita, in cineres fuere reſoluta, quemadmodum contigiſſe dicitur in Cadavere Tulliolæ Ciceronis filiæ, de quo agit Cœlius Rhodiginus *Antiquar. Lection.* lib. 3. cap. 24. refertque ſub Pontifice Sixto hujus nominis IV. inventum fuiſſe præfatæ Tulliolæ, ut ea inſcriptione conjectatum eſt, Corpus aromatibus conditum, quod in Urbem delatum tridui mora computruit, medicamine amoto, aut vitiato; & in Cadavere enormis magnitudinis in Antro Siciliæ prope Drepanum invento, in ſede repoſito, & ſiniſtra manu innixo prægrandi baculo, uti refert Boccacius, Author coætaneus lib. 4. *Genealog. Deor.* cap. 68. denique in alio Cadavere die 15. Junii anni 1699. in territorio Cluſino reperto. De ſimilibus enim Cadaveribus bene Noſter affirmat cum Sueſſano in 4. *Meteorolog.* cap. ult. Raynaudo cap. 2. num. 2. & Scaccho pag. 685. ſpecie tantum externa fuiſſe integra & incorrupta, revera tamen fuiſſe putrefacta aut exſiccata.

Docet, quinto, ſi ſermo ſit de Cadavere, quod incorruptum reperitur, & poſtquam aeri fuit expoſitum, in eodem permanet incorruptionis ſtatu; adhuc duo omnino videri eſſe perpendenda. primum eſt, an aliqua cauſa naturalis præceſſerit, cui incorruptio poſſit adſcribi; plures enim eſſe cauſas naturales, quæ Cadavera à corruptione præſervare poſſint, Noſter ultro admittit, eaſque in poſterioribus ex illo & cum illo recenſebimus: ſecundum eſt, cujus generis ſit incorruptio Cadaveris, de quo quæſtio aſſumitur; nam ſi in Cadavere deſit quidem putrefactio, exſiccatio tamen adſit, etſi conjuncta cum membrorum integritate, tale corpus dici non debet abſolute, minus vero miraculoſe, incorruptum; cum de ratione miraculoſæ incorruptionis ſit, quod Corpus ita incorruptum nullam paſſum ſit alterationem, neque in colore, neque in carne, neque in oſſibus, neque quoad odorem; & quod omnino integrum etiam quoad contactum perſiſtat, ut bene Noſter ponderat ex doctrina Scacchi, Zacchiæ, & Gaſparis de Reyes; quibus conſentire videtur Sanctorellus *in Poſtpraxi Medica*, cap. 42. qui tamen, ubi quærit, cur, etiamſi omnes partes corporis ſint incorruptæ, extrema tamen pars narium fere ſemper deſideretur? Reſpondet, non eſſe partem illam corruptam, quamquam videatur corrupta, quia ſcilicet cartilago, cui hæret, exſiccatione contrahitur, ſecumque contrahit carnem, atque illi innixam cutem. Ceterum, quod hæc circumſtantia exſiccationis & contractionis præfatæ partis ſatis officiat miraculoſæ incorruptioni, quatenus hæc marcoris etiam corruptelam excludit, Noſter putare videtur cum Jacobo Sinibaldo in ſuo *Suffragio* edito *in Cauſa S. Jacobi de Marchia*. Videtur etiam Noſter ſupponere, ejuſmodi extremæ narium partis defectum non fuiſſe obſervatum in Cadaveribus miraculoſe incorruptibilibus, nempe in illo S. Cuberti ap. Ven. Bedam lib. 4. *Hiſtor. Anglor.* cap. 30. in illo Sanctæ Edildridæ, ſive, ut Raynaudus loquitur cap. 1. n. Elitradis, quæ bis nupta, cum utroque tamen conjuge, virgo permanſit, ap. eumd. Bedam cap. 19. & ap. Adonem & Roman. Tabulas ad d. 23. Junii. Ut prætermittamus recentiora alia exempla admirabilis incorruptionis, qua redditur defunctum Corpus prodigioſe integrum, flexibile, agile, tractabile, odorifero liquore ſuffuſum, & mirifico odore plenum; quibus incorruptionis dotibus ſingulariter eminet Sacrum Tereſiæ Corpuſculum, Hiſpaniæ noſtræ pretioſum pignus, cui tota Indiarum opulentia merito comparari non valeat. Nec diſſimilis eſt incorruptio Corporis S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, quod inventum fuit molle & tractabile, & præſervatum non ſolum à putrefactione, ſed etiam ab ariditate, ita, ut in manibus & brachiis cernerentur venæ, capilli adhuc ſuo fulvo rutilarent colore, candorem ſervaret caro in artubus, qui veſtibus tegebantur, quæ & pium inflammarent affectum, & ſanctæ devotionis ſtimulos accenderent, ut loquitur Pontifex in Bulla Canonizationis ejuſdem Sanctæ.

Sexto docet, quamvis multa ſint, quæ concludenter probent, Corpus B. Catharinæ de Bononia fuiſſe olim miraculoſe incorruptum, eaque in juventute Dominus locus Cardinalis maxima, qua vel tunc pollebat, energia, extulerit, cum patrocinium ejuſdem Cauſæ ſuſcepit; omnia tamen in caſſum cecidiſſe, cum reſponſum fuerit, communi ſcribentium ſenſui non eſſe deferendum, cum ſcripſerint, quæ audiverant, aut quæ viderant, ſed vel puncto non examinato, vel errantes fortaſſe ob experientiæ vel cognitionis materiæ defectum; Fortunii Liceti, & nonnullorum aliorum Phyſicorum, qui pro miraculoſa Sanctæ Virginis incorruptione ſcripſerunt, tempore potuiſſe incorruptionem eſſe miraculoſam; ſed Miraculum non perduraſſe uſque ad tempus, quo ejus approbatio petebatur, cum mollities & flexibilitas partium beati Corporis antiquiori quidem tempore non deeſſet, ut ex variis Monumentis deſumebatur, ſed eo tempore, quo Inſtantia promovebatur, non adeſſet, ut teſtati ſunt Medici inſignes pro veritate ſcribentes, Albertus de Fabris, Joannes Galeatius Manzius, & celeberrimus Marcellus Malpighius; quorum tanta fuit in Sacror. Rit. Congregatione in Re Medica authoritas, ut Noſter ultro fateatur, eam maximopere profuiſſe in aliorum Miraculorum approbatione, quæ Canonizationis fundamentum fuerunt.

Septimo, docet, plures eſſe Cauſas, tum nativas tum artificioſas, quibus adſcribi poſſit humanorum incorruptio cadaverum. Has effuſiſſima eruditione recenſet P. Theophilus Raynaudus in prælaudato Tractatu a cap. 5. ubi hoc vel Ethnicos agnoviſſe probat ex Tertulliano, qui lib. *de Anima*, cap. 51. allegat Platonem in *Politica* referentem cujuſdam inſepulti cadaver longo tempore ſine ulla tabe ſervatum, nullo adhibito artificiali præſidio. Quo in loco Pamelius cenſet, Platonem allegare exemplum Eris, Ægyptii, genere Pamphilii, qui aliquando in bello occiſus (ut fabulatur Plato lib. 10. *de Repub.*)

de. ima

decima poſt die cum commilitonum corpora jam putrefacta tollerentur, integer corpore ſublatus eſt; duodecima vero die ab obitu, poſtquam domum delatus eſt, jam in Piræ locatus, revixit. Alia incorruptorum cadaverum exempla apud Ethnicos famoſa collegerat idem Author cap. 2. ubi inter præſervatos à corruptione recenſuit ex Ariſtotele in 4. *Phyſicorum*, Interprete Simplicio, novem filios Herculis, ex Theſtiæ Theſpienſis filiabus ſuſceptos, quorum corpora in Inſula Sardiniæ per longiſſimum tempus remanſerunt integra & abſque ulla putredine, ita, ut dormire viderentur: Item ex Pauſania lib. 5. ſeu 1. *Eliacorum*, citato Ariſtarchi teſtimonio in *Olympicis*, Militem, qui in pugna intra Altim contra Lacedæmonios commiſſa occubuerat, cujus cadaver in Junonis Fano repertum fuit adeo integrum, quod neque per æſtatem vaporum, neque per hyemem in illis latebris abditam frigoris noxam contrahere potuiſſet: Item Pallantem Evandri filium à Turno interfectum, cujus Corpus mole gigantea & proceritate Mœnium Romanorum altitudinem ſuperante, à multis proditur inventum ſub Chriſti annum 1055. cum hiante in pectoris medio vulnere magno, adeo tamen integrum, ac ſi ea ipſa die occubuiſſet. Mittimus quod ex Ammiano refert de interfectis Perſarum Cadaveribus, quæ in modum ſtipitum ita inareſcebant, ut nec liquentibus membris, nec ſanie perfuſa madeſcerent; talia enim corpora, tametſi non putrefacta, non proinde eſſe incorrupta, jam ſupra obſervatum eſt. Noſter ex plurimis à Raynaudo coacervatis, quæ ad rem ſufficere videbantur, conſulto ſelegit; & tam ex illo, quam ex aliis Authoribus ſobrie & graviter ponderavit, quantum ad incorruptionem Cadaverum conducere poſſit, vel naturalis aeris temperies, vel locus ipſe, in quo Cadavera ſepulta fuerunt; nam compertum eſt, ſiccioris temperamenti corpora difficilius putrefieri, faciliuſque Cadavera diu integra permanere in quibuſdam locis, ratione diverſi generis exhalationum à globo terraqueo provenientium. In cujus rei confirmationem, præter plura, quæ in hoc ipſo Capite videri poſſunt, refert ex Philippo Camerario *Centur.* 1. *Horar. Subſec.* pag. 87. in Arranicis Hyberniæ Inſulis hominum Cadavera non putreſcere, ideoque non humari, ſed diu expoſita permanere incorrupta: & ſic homines avos, atavos, tritavos, longamque ſtirpis ſuæ ſeriem admiratione magna cognoſcere: quod Giraldus Cambrenſis narrat lib. 4. cap. 6. *Hibernia mirabilium*, de ſola *Aren* Inſula, in Occidentali Conactiæ ſolo poſita, & à *S.* Brendano (ut ajunt) conſecrata. Notat, ex Petro Martyre, quod idem mos eſt, quibuſdam Indis Occidentalibus in Comagra. Multum quoque juvare Cadaverum incorruptionem, ſi terræ mandata, alte defoſſa fuerunt, refert ex Felice Platero in *Centur. poſthuma quæſt.* 9. ubi Magnates reprehendit, quod, neglecta hac naturali Corporum a putredine vindicandi ratione, artificiali per balſama utantur. Felicis judicio acquieſcunt, apud Noſtrum, Georgius Hornius *Hiſtor. Natural. & Civil.* lib. 1. cap. 9. pag. 29. & Joannes de Mey *Phyſiolog. Sacr.* loco 30. *ſuper Geneſim* cap. 50. cap. 86. Quibus adde ex Raynaudo cap. 5. num. 7. Sanctorellum, qui in *Poſtpraxi Medica*, cap. 41. exiſtimat, omnem terram, ſi Corpus ei alte infodiatur, poſſe Corpus à corruptione præſervare, ſupra ſaltem & omnia aromata; nam, ut ille putat, terra in profundo eſt frigida & ſicca, & alte excavata vacat externis permutationibus & impreſſionibus, quæ eſt conſtitutio peropportuna ad optime conſervanda Cadavera. Verum hanc rationem Raynaudus minime probat; nam intermixtio, inquit, aquarum obſtabit, ne uſpiam terra occurrat adeo pura, qualem Sanctorellus ſibi fingit. Aqua enim occulte intermixta terræ, eſt ei veluti glutinum, ut Philo in *Coſmopœja* loquitur, qui id etiam pro miraculo habet lib. *de Plantat. Noe*; alioqui enim terra abiret in pulverem. Accedunt irrigui elices, quibus omnem terram differtam eſſe, ac ſubterfoſſam cuniculis quaquaverſum ad aquas è mari proliciendas, admonuit S. Baſilius *Homil.* 4. *in Hexaemeron*. Itaque, terra quæ ſit tantum frigida & ſicca, & ideirco conſervationi Corporum commodet, fruſtra, Raynaudo judice, quæritur, quantumvis alte excavetur.

Diuturnam quoque incorruptionem Cadaveris poſſe provenire ex naturali ejuſdem diſpoſitione, vel ex inducta præternaturaliter à præcedentibus morbis, ut puta, ab Hectica, Maraſmo, aliiſque ſimilibus, quibus tota pene corporis humiditas, caloris & ſiccitatis morboſæ vi, depaſcitur, magnaque duritica in reſidua carne relinquitur, quæ propterea difficillime putredine infeſtetur, Noſter notum eſſe ait, confirmatque quorumdam Medicorum teſtimoniis. Et quidem dubitari non poteſt, quoſdam eſſe homines ſalſo humore ſcatentes, & propter ariditatem perpetuo ſitientes, quorum corpora ad tempus longiſſimum perſtare incorrupta, minus mirum eſſe videtur; ſicut nec incredibile eſt, quod aliorum humor tenacius illigetur ſicco, ex peculiari temperie & ſymmetria qualitatum. Et ejuſmodi ſubſtantiæ & compactionis carnem eſſe Pavonis, minime putreſcentem, veriſimile putat Raynaudus, citato S. Auguſtini loco ex lib. 21. *de Civit. Dei*, cap. 4. qui propria experientia didicit, Pavonem mortuum etiam poſt annum non putrefieri, licet ejus corpulentia ſiccior & contractior aliquantulum reddatur. Idem Raynaudus ſubjungit, etiam frigus, Cadaveri conciliatum à potu frigidiſſimo hauſto ante mortem, valde ad incorruptionem ejuſdem conferre, idque haud inepte probari poſſe exiſtimat exemplo Cadaveris Alexandri Magni, quod diu hæſit incorruptum, non alia ex cauſa (juxta Cardan. in Oper. *de Subtilit.*) quam quia Alexander frigidiſſimo ſtygiæ aquæ humore extinctus fuit, ut tradunt Vitruvius lib. 8. & Tertullianus lib *de Anima*, cap. 50. Et quamvis Cardani ratio contemptui fuerit expoſita à Scaligero, illam tamen & olim probavit Taſſonus lib. 9. *Variar.* quæſt. 2. & poſtea a contrario Scaligeri ratiocinio vindicavit Raynaudus, allegato ex Pompilio Placentino l. 5. *Rerum Natural. & Mirabil.* exemplo mulieris Venetæ, cui ex pomi venenati comeſtione, intra proximam noctem mors obtigit, & venter lapiduit, ita ut nullo ingenio flecti, nullo adacto gladio incidi quoquomodo potuerit. Inde ſubdidit: ſi potuit ſuccus pomi venenati ſaxeum efficere ventrem, quidni aqua ſtygia obſtare potuerit putredini Cadaveris per ipſam ad aliquod ſaltem tempus durati? Porro Scaligerum male argumentari, cum ex qualibet nativi caloris extinctione, corporis putredinem infert, ſatis aperte Raynaudus oſtendit; quandoquidem putrefactio non eſt quævis profligatio interni caloris, ſed quæ fit ab ambiente calido edu-

educente humidum ; cui calor inſidet ; ſic enim intelligenda eſt cauſalis putredinis definitio, ab Ariſtotele tradita 4. *Meteor.* cap. 1. quam inſulſe reprehendi à Cardano & à quibuſdam aliis apud Vicomercatum & Buccaferreum perſpicue demonſtrant Julius Cæſar Claudinus, Thomas Eraſtus, & Zacutus ; penes quos vel ipſe Galenus lib. 2. & 11. *Methodi medendi* & ſæpe alibi, Ariſtotelis doctrinam de putrefactione tantopere probavit, ut eam plane expreſſerit & ſuam fecerit. De incorruptione cadaveris Alexandri M. teſtimonium perhibet Euſtathius in *Commentariis ad Dionyſium de Situ Orbis*, dicens diu poſt tumulationem, repoſitum fuiſſe in Arca vitrea per Ptolemæum, qui *Cocles* eſt cognominatus ; in eaque Arca Auguſtum inſpexiſſe integrum Alexandri corpus & attrectaſſe, ita ut naſi quoque particulam fregerit, ſcribit Dio Caſſius lib. 51. Sed quod Alexandri corpus duraverit incorruptum, Statius 3. *Silv.* adſcribendum cenſuit Hyblæo nectari, hoc eſt melli, cujus beneficio Cadavera putredine prohiberi, Democritus docuit, ut Plinius notavit lib. 7. cap. 51. Unde Varro *in Sicomachia*, ad Democriti opinionem alludens, lepide dixit : (Heraclides Ponticus plus ſapit, qui præcepit, ut comburerent, quam Democritus, qui ut melle ſervarent, quem ſi vulgus ſecutus eſſet, peream ſi centum denariis calicem mulſi emere poſſemus.)

Videtur Noſter ſine hæſitatione admittere, quod cunctis pene notum eſſe Plutarchus dixit in 4. *Sympoſ.* q. 2. ſcilicet, Corpora fulmine icta non ſentire putredinem, quia nimirum caloris vis humiditates Corporis abſumit, eaſque putredini ineptas reddit. A Plutarcho non diſſentit Matthiolus, qui ſub finem *Præfationis ad Dioſcoridem*, univerſe affirmat, Corpora mortua fulmine percuſſa numquam putreſcere ; ideoque ait merito reprehenſioni patuiſſe Euripidem, qui diceret, Phaëtontis, cum ictus de Cœlo obiiſſet, corpus computruiſſe in Italia. Atque hoc plane verum eſſe pluribus demonſtrat Raynaudus contra Senecam, qui in lib. 2. *Natural. QQ.* cap. 31. cum dixiſſet, malorum Serpentium & aliorum animalium, quibus mortifera vis ineſt, cum fulmine icta ſunt, venenum omne conſumi ; poſtea ſubjunxit, fulmine icta, intra paucos dies verminare, quod evidens ſignum eſt corruptionis.

Non parum etiam adverſus putredinem valere corporis diſpoſitionem, quæ acquiritur ex parſimonia victus & auſteritate vitæ, admittere Noſter non renuit, cum Reyes & Taglino ; ſuſtentato quippe corpore tenuiſſimo victu & nutrimento, ob debitæ quantitatis alimoniæ defectum, naturalis calor, qui pabulo neceſſario indiget, omnem corporis humorem devorat, & velut areſactum, quod reliquum eſt, dimittit ; quo tempore ob humidi defectum homo tandem moritur. Subditque : & huc referri poſſunt, quæ multoties obſervata ſunt in Cadaveribus Anachoretarum, & Diſcalceatorum Fratrum, quæ, apertis ſepulcris, ubi diu antea poſita fuerunt, prorſus incorrupta inventa ſunt. Poſt hæc laudat Franciſcum Baconem, Baronem de Verulamio qui in *Silva Silvar.* vel *Hiſtor. Natural. Centur. 8. Experiment.* 771. multa paucis complectens, nervoſe philoſophatur, quomodo putredo diutius à corpore prohibenda ſit, idque fieri poſſe ait, ſi tria putrefactionem cauſare ſolita prohibeantur : primum eſt, ut excludatur aër, qui corpus tacite ſubruit, & in ejus diſſolutionem, quaſi conjurat : ſecundum, ne corpus, quod in ambitu eſt, aut adjacet, ejuſdem ſit materiæ, ſed heterogeneum plane quoad corpus conſervandum ; unde ſtatuitur, corpora in ambra ſplendente, mercurio, balſamo, ſuccino, cera, melle, gemmis, & forte nivium conditoriis diu ſervari (de ſingulis Raynaudus fuſe differit, recenſitiſque medicamentis, alia plura ſuperaddit, quæ non minus ſunt inhibitiva putredinis, nempe nitrum & aphronitrum, ſive ſpumam nitri, cujus forte loco poſuit vitrum Pierius Valerianus lib. 5. quamvis nec male vitrum inter cetera putredini obſtantia poneretur ; ſuccum cedrinum ; aſphaltum & piſſaſphaltum ; myrrham ; aloen ; acetum ; vini ſpiritum ; ſalem exſiccantem ; æs, cui vim quandam remedialem & ſpecificam ineſſe, poſt Homerum cenſuit Ariſtoteles ; denique calcem, quæ ratione præcalidæ & valide exſiccantis naturæ poteſt adhiberi cum fructu ad conſervationem Cadaveris, ſed ita ut illud reddat prorſus exſuccum & arens, ac velut torrem in pruina) ; tertium eſt, ut corpus conſervandum non ſit ea mole, ut ſponte diffluere poſſit in corruptionem, etiam nihilo egrediente in adſitum corpus : ultimum, ut corpus continens ſit præditum facultate attrahendi, & exſiccandi humidum corporis contenti, ne putredo interius inchoata invaleſcat.

De aliis cauſis, quæ à nonnullis creduntur reddere Cadavera incorruptibilia, ut ſi quis moriatur ſub certo Planetarum aſpectu ; aut ſi quis natus fuit vel ſexto Kalendas Februarii, vel tertio Kalendas & Idus Februarii, quorum Corpora integra dicuntur conſervari uſque ad diem Judicii, Noſtri judicium eſt, ea omnia vel eſſe fabuloſa, vel ſuperſtitione minime vacua ; idemque ferme ſentit de incorruptibilitate eorum, qui ſub Excommunicatione obierunt ; quod etiam fabuloſum cenſeri ait à Viris cordatis. Hoc autem licet veriſſime Noſter dixerit, ſaltim negari non poſſe videtur, rem ita contigiſſe cum Corporibus aliquorum in Excommunicatione obeuntium. Nam id de viſu proprio teſtatur de Corpore cujuſdam mulieris, quod jacuerat annis ſeptuaginta in terra, P. Goteſcalcus Holen, S. Ordinis D. Auguſtini *ſerm.* 62. *partis hyemalis*, *litera* C. qui florebat anno 1480. & tunc in Conventu Senarum in Italia morabatur. Krantzius quoque lib. 3. *Metropol.* cap. 42. & 48. & Matthæus Paris *in Vita Henrici III.* quid ſimile referunt de Suenone Rege Daniæ, & de quodam Guilielmo bonorum ſacrorum ſacrilego uſurpatore. Apud Græcos vero maxime prævaluit opinio illorum, qui excommunicatorum Cadavera credunt permanere incorrupta. Unde apud Cruſium lib. 4. *Turco-Græcia* refertur Epiſtola Metrophanis CPolitani, qui de Cretenſibus à ſe excommunicatis loquitur his verbis (Illos tales ejici de Eccleſia Dei Omnipotentis, & execratos eſſe, veniæque expertes, nec poſt mortem Corpora ipſorum in terram reſolvi.) Alia exempla ex eodem Cruſio ponderat Raynaudus, quo ſeſe, etiam annuæ Jeſuitarum Literæ anni 1618. Miſſionis CPolitanæ Res deſcribendo, idem produnt de Exturbatoribus Neophyti Patriarchæ, ab eo excommunicatis. Et concludit, non ſatis aſſequi, cur Petrus le Loyer lib. 4. *de Spectris*, cap. 13. rem tot ſuffragiis conſignatam Græcanicis fabulamentis annumerare videatur.

Octavo

Digitized by Google

Octavo, Noſter docet, etiamſi verum ſit arte quoque Dæmonis poſſe Cadavera incorrupta conſervari, aut ſolum ſimilitudinaria & apparente, aut etiam vera & phyſica incorruptione, ut Raynaudus non raro contingere credit, eum poſſit Dæmon, niſi vi ſuperiore impediatur, extrahere per motum localem à Cadavere cauſas putredinis, & admovere per applicationem localem activa ad incorruptionem idonea; nullum inde argumentum deſumi poſſe adverſus incorruptiones Servorum Dei, de quorum heroicis virtutibus plene conſtitit. Quod Eminentiſſimus Dominus in decurſu permagni Operis ſæpius inculcat, loquendo de Miraculis pro Beatificatione aut Canonizatione, & tam in præſenti, quam in qualibet alia materia diſcutiendis.

Ex his omnibus non obſcure colligi videtur, Sapientiſſimum Dominum meum Cardinalem in ea fuiſſe ſententia, quæ docet, incorruptiones Cadaverum Servorum Dei, præſertim ſi ex plenæ & perfectæ ſint, & tam exſiccationem quam putredinem, etiam quoad partes natura ſua corruptibiliores, excludant, & corpora oſtendant integra, vivida, mollia, flexibilia, tractabilia, nec horrido pallore ſuffuſa, ſed potius florida; nihil commune habere cum incorruptionibus Cadaverum, quæ ſive ab internis, ſive ab externis, naturalibus ſeu artificialibus cauſis incorrupta permanſiſſe dicuntur. In nullo enim Cadavere naturaliter incorrupto inveniuntur præfata incorruptionis ſigna; vel etiam aderunt in omnibus, ſi bene obſerventur, ſigna aliqua, certaque alicujus diſſolutionis argumenta: & hæc ſenſibiliora in his Corporibus, ſeu Corporum partibus, quæ in vindictam admiſſi in vita ſceleris, ad Divinæ Juſtitiæ oſtenſionem, præſervata à corruptione dicuntur: talia quippe Cadavera, ſic, ut ajunt, incorrupta, quamvis inventa fuerint quodammodo integra, & abſque læſione lineamentorum, mutato tamen colore, cute ſiccata, aut tumida & livida carne, ſemper reperta fuere, quemadmodum produnt, qui de ſimilibus Cadaverum incorruptionibus aliquid literis conſignarunt, ut videre eſt apud Franciſcum Richardum *de Sacra expeditione ad Inſulam S. Irenes*, cap. 15. in fine; apud Chriſtophorum Viſcher, *Concione in 2. Præceptum Decalogi*; & apud Henricum *Roth.* in ſuo *Catechiſmo*, fol. 107.

Monet prudentiſſimus Cardinalis, 1. non omnes incorruptiones corporum, quarum mentio fit in Bullis Canonizationum, eo ipſo Miraculo fuiſſe adſcriptas: atque hoc probat exemplo deſumpto ex Cauſa S. Didaci, cujus corporis integritas in Bulla Canonizationis memoratur, & tamen de ea cenſuerunt Rotæ Auditores, Miraculo adſcribendam non eſſe, ut teſtatur Franciſcus Penia in *Tract. de ejuſ. Sancti Canonizatione*, lib. 3. pag. 147. Monet 2. in Bullis Canonizationum aliquando, non aſſertive aut definiendo, ſed enuntiative & referendo, mentionem fieri incorruptionis, ut conſtat ex Bulla Canonizationis S. Margaritæ de Cortona, quæ refert, ejus corpus fuiſſe inventum miro odore perfuſum, vegetum, incorruptum & illæſum, & tamen, cum diſcuſſa fuit ejuſdem corporis integritas Miraculo non fuit adſcripta. Monet 3. in Bullis Canonizationum aliquando fieri commemorationem mirabilis incorruptionis juxta ſtatum antiquum corporis, non juxta ſtatum præſentem: & hic cautus loquendi modus adhibitus eſt in Bulla Canonizationis S. Catharinæ de Bononia, cujus corporis incorruptio non fuit inter Miracula recenſita juxta ſtatum præſentem, uti ſupra viſum eſt. Monet 4. & ultimo, ſæpe in Bullis Canonizationum mentionem fieri incorruptionis tamquam miraculoſæ, ſed una cum odore & aliis Miraculis approbatis; ita ut incorruptio fuerit quidem approbata, ſed uti Miraculum ſupra numerum, cui Decretum Canonizationis innixum non eſt.

Quæ de incorruptione integri cadaveris dicta à Noſtro ſunt, pariter ſunt intelligenda de partialibus quibuſdam incorruptionibus, ut de dextris Manibus incorruptis Sanctorum Nicolai Myrenſis, Stephani Regis Hungariæ, & Oſuualdi Regis Angliæ, de quo Venerabilis Beda lib. 3. *Hiſtor. Eccl. Anglor.* item Richardi Angli Ciſtercienſis, apud Cæſarium lib. 14. cap. 47. de Oculo, quo B. Ludovicus ſeu Leudemitus, Catalaunenſis Præſul, ſollicitantem ad turpitudinem Galliarum Reginam repulerat, apud Cantiprat. lib. 2. *Apum*, cap. 30. num. 33. de Oculis B. Roſſellinæ Carthuſianæ, qui e ſuis locellis exempti, ac ſeparatim in pyxide aſſervati, raro miraculo æque vividi perſtant, ac cum Virgo ſuperſtes erat: de Digito, quo Præcurſor Sanctiſſimus Agnum Dei indicavit, qui apud Maurianenſes aſſervari dicitur, à corruptione prorſus liber. In Græcorum Menæis 7. Sept. & 7. Januar. legitur manum ejuſdem dexteram, quam Chriſtus ſuper caput ſuum extulit, munus incorruptionis a Deo accepiſſe. Dexter quoque Pollex S. Edithæ, Edgarii Regis filiæ, incorruptione donatus legitur, quod illo frequenter ſignum crucis in fronte, cum viveret, efformaret. Idemque refertur de quadam Sanctimoniali, cujus Pollex dexter nunquam computruit, in Tractatu, qui inſcribitur: *Doctrina S. Bernardi*, pag. 1749. Noſter ſpecialiter agit de celeberrima incorruptione Linguæ S. Antonii Patavini; Linguæ S. Cataldi, Tarentini Archiepiſcopi, mortui anno 170. à Partu Virginis, quæ ad hæc uſque tempora cernitur integra & ſubrubens, quaſi recens ab ejus ore avulſa; Linguæ denique S. Joannis Nepomuceni, qui ann. 1343. Martyrium ſubiit, ne proderet ſigillum Sacramentalis Confeſſionis. Hæc anno 1725. inventa eſt integra & retinens figuram & formam linguæ humanæ, cum mollitie, flexibilitate & colore linguæ hominis viventis. Unde incorruptio hujuſmodi tanquam miraculum ſecundi generis approbata fuit in Sacr. Ric. Congregatione, uti deſumitur ex Decreto edito die 21. Januar. 1729. Apoſtolica Authoritate roborato à ſanct. mem. Benedicto Papa XIII. die 16. Febr. ejuſdem anni.

Quamquam Noſter, cum munere fungeretur Fidei Promotoris, eam opinionem promoviſſet, quæ in continuatione incorruptionis miraculoſæ novum non agnoſcit Miraculum, exemplo ejus, qui per Miraculum reſuſcitatur, aut qui ex cæco videns factus eſt, in quibus nec vitæ nec viſus duratio novo Miraculo adſcribitur, cum ſit quaſi naturalis ſequela prioris Miraculi; tamen, inhærens ſententiæ & praxi Sacrorum Rituum Congregationis, tuto aſſerendum dicit, quod, ſuppoſita miraculoſa incorruptione, continuatio haberi debeat pro novo & diſtincto Miraculo pro Canonizatione obtinenda; rationem que diſparitatis perſpicue deſignat, inquiens: (Ut enim bene docent Theologi, quædam ſolum exigunt virtutem ſuper-

Digitized by Google

ſupernaturalem ad ſui productionem, primamque exiſtentiam, & quædam præterea ad ſui conſervationem. Exemplum priorum eſt in ipſa vita reſtituta, aut oculo reddito per Miraculum, quo ſuppoſito, tum vita, tum viſus naturaliter durant inſtar naturalis vitæ, aut oculi per naturalem generationem accepti. Exemplum poſteriorum eſt in duplici quantitate penetrata, aut duabus qualitatibus contrariis in gradu intenſo conjunctis; unio enim illarum non ſolum miraculoſa eſt in initio, ſed etiam in progreſſu, ſeu in continuatione, quoniam nullum eſt inſtans, in quo una quantitas naturaliter non repugnet compenetrationi cum altera quantitate, eodemque pacto una qualitas non exigat expulſionem alterius qualitatis contrariæ in gradu intenſo à ſuo ſubjecto, veluti totidem verbis inquit claræ memoriæ Cardinalis de Aguirre in *Theologia S. Anſelmi*, Tom. 1. Diſput. 9. ſect. 1. num. 9. Cumque vera incorruptio ad multum tempus perſeverans, non ad primum, ſed ad ſecundum Miraculorum genus pertineat, hinc eſt, unum miraculum in incorruptione, aliud in continuatione & duratione eſſe conſtituendum.)

Ut hoc melius percipiatur, ſubtiliter Noſter diſputat, quanto tempore naturaliter corpus remanere poſſit incorruptum, ſecluſa qualibet cauſa naturali aut artificiali; optimeque reſolvit cum Zacchia, nullam poſſe deſignari regulam, quæ ſit omnibus Corporibus communis, cum varia ſint eorum temperamenta, nec omnia æque ad corruptionem diſpoſita. Quærit etiam, qua ratione Corpus miraculoſe reddatur incorruptum, an videlicet per infuſionem qualitatis naturalis, quæ ſuapte natura reſiſtat extrinſecis qualitatibus corpora corrumpentibus, quemadmodum in ſententia D.Thomæ 1. *part. quæſt. 97. artic. 4. in corpore*, naturalis fuit virtus Ligni vitæ, & tamen non naturalis, ſed ſupernaturalis erat primi hominis immortalitas, utpote non natura debita, ſed gratiæ beneficio ipſi à Deo collata. Nihilominus Noſtro magis probari videtur ſententia eorum, qui miraculoſam incorruptionem explicant, aſſerendo, eam effici, ſed potius ſequi naturaliter ex extraordinaria & miraculoſa ſubtractione Divini concurſus, ſine quo cauſæ naturales corruptionis abſolute nequeunt corruptionem ipſam operari, & in ſubjectum inducere. Videtur tamen, quod nonnullæ miraculoſæ incorruptiones, in quibus ſcilicet elucet aliquid Miraculi poſitivi, ut venuſtas in colore, in odore ſuavitas, & alia hujus generis, intelligi & explicari non poſſint per ſolam Divini concurſus negationem; talis enim negatio concurſus reddit quidem impotentes cauſas corruptionis ad corrumpendum ſubjectum, ſed nihil operatur in ſubjecto ipſo ſupra hoc, quod eſt, non eſſe corruptum. Quare ſi aliquid aliud eminet in ipſa incorruptione, præter purum non eſſe corruptionis, id utique alicui cauſæ poſitivæ adſcribi debet.

In capite XXXI. quod videtur quædam eſſe Appendix præcedentis, Noſter explicat nonnullas Cadaverum qualitates, quæ comitari non raro ſolent miraculoſas Sanctorum Corporum incorruptiones. Hic ſumma Anatomes peritia, magnaque terminorum proprietate exponit, unde proveniat in viventis Corpore flexibilitas carnium & flexibilitas articulorum; & cur utraque in mortuo Corpore deficiat. Hinc infert, mortui Corporis flexibilitatem, quæ ad longum tempus perduret, miraculoſam cenſendam eſſe, ſed non Miraculum diverſum ab ipſa incorruptione. Poſtea ſubdit, Cadavera aliquando ſeſe movere, ſecundum partes, vel ſecundum totum; rubore perfundi; commaculari; rubris ſtigmatibus conſpergi; calida per multum tempus permanere; & in quibuſdam etiam ungues & capillos creſcere, & etiam dentes augeri. De vero capillorum in mortuis incremento inſignis eſt Syneſii locus in *Calvitii Encomio*, ubi ait, ab Ægyptiis Sacerdotibus in omnes hujus rei famam percrebuiſſe, & quod ad eum raſus aliquis cum obiiſſet, ſequente anno prolixa coma barbaque inventus eſt. Nec repugnat Ariſtoteles 3. *Hiſtor.* cap. 11. & lib. 2. *de Generat. Animal.* cap. 6. favetque apud Noſtrum Chriſtianus Fredericus Garmannus in Tract. *de Miraculis Mortuorum*, lib. 1. tit. 1. & 10. Refragantur tamen Alexander & Mercurialis, quibus verior videtur Tertulliani opinio de modo, quo ungues creſcere videntur; quamvis enim admittat pilos vero in mortuis incremento augeri, non idem de unguibus aſſerit, ſed hos, nervis reſolutione porrectis, provectiores videri ait, & quotidie deficiente carne videri expelli. Hoc plane modo etiam pilos creſcere videri in mortuis, placuit olim Alexandro & Mercuriali, placuit quoque Fortunio Liceto & Zacchiæ; neque forte immerito, niſi obſtet nimia excreſcentia a Syneſio notata, confirmataque illuſtri exemplo apud Paraum lib. 28. & apud del Rio lib. 2. *quæſt.* 25. Noſter, ex Philopono raro contingere admittit, quod adſit prope radices pilorum & unguium fuliginoſum & mucoſum recrementum, ex qua materia creſcere deberent capilli & ungues in mortuis, ſiquidem vere augerentur, præſertim cum vix ſuperſint niſi ad breve tempus poſt mortem vel paucæ ſpirituum reliquiæ, ſine quibus fieri non poſſunt ſimiles generationes. Refert præterea ex Marcello Donato *de Medica Hiſtoria mirabili*, lib. 2. cap. 3. *in fine*, Monialem, quæ credebatur prorſus mortua, manu alterius fortiter ſtrinxiſſe, quod videlicet adhuc in corpore illius remanerent vitæ fomites, quidamque vitales igniculi, quales in præfocatis, & valida apoplexia detentis inveniuntur, etiam deficientibus ſenſu, motu, pulſu, ac reſpiratione: & ex Matthæo Villano in *Hiſtoria ſui temporis*, lib. 3. cap. 46. Cadaver Gualterii Buſtacii capite Florentiæ à Carnifice diſſectum, dum ad Eccleſiam S. Crucis humandum geſtaretur, adeo repente concuſſione valida ſponte exagitatum, ut tabulata, ſuper quibus erat impoſitum, invicem fuerint disjuncta, ipſumque ex geſtantium humeris pene deciderit, quod ad jactum ſagittæ, dum funus progrederetur, perſeveravit, non ſine omnium adſtantium ingenti admiratione: Quod factum ne putetur miraculoſum, ſubjungit: [Experientia quoque teſtis eſt, pleraque animalia recens mortua aliquandiu aliquos motus edere. Horas & dies moventur Ranæ exſecto capite, corde avulſo, detracto cortice. Moventur Viperæ & Viperarum fruſta. Motus & ſaltus edunt Vituli noviſſime jugulati, homineſque ipſi recens interfecti, atque in

part-

Digitized by Google

patibulis capite diminuti, & vere mortui non carent motibus, cum artus ſubſiliant, & truncus concutitur. Omnes hi motus non ſunt effectus principii vitalis animantium, ſed fatui quidam muſculorum ſaltus, producti à reliquiis ſpirituum animalium, inter fibrarum receſſus deliteſcentium & oſcillantium: quocirca vanum profecto eſſet ea inter Miracula recenſere, quemadmodum bene ponderat Zacchias *Quæſt. Medico-Legal.* lib. 4. Tit. 1. *quæſt.* 10. num. 31. & 32. & pluribus ſeqq.]

A claſſe quoque Miraculorum arcendum ducet ſanguinem à Cadavere emanantem non longe ab obitu, cum neque excedat imaginationis vires, quod ſanguis ſæpe manet ex Corporibus mortuorum poſt horas nonnullas, & aliquando etiam poſt triduum. Nihilominus libenti animo ſubſcribic ſententiæ Ambroſii, Auguſtini, Cyrilli Alexandrini, & Theophilacti, qui miraculoſum agnoſcant aquæ fluxum ex latere Chriſti lancea aperto, à Georgio Bertino & Thoma Bartholino cauſæ naturali adjudicatum. Unde omnino probare videtur, quod aqua illa non fuerit humor aquoſus in pericardio contentus, qui, juxta quoſdam Medicos, naturaliter fluit, corde vulnerato, vel etiam ſola pleura ſine pericardii cordiſque læſione lancea perforata; ſed vera & naturalis aqua, ab omni humore bilioſo & phlegmatico condiſtincta, miraculoſo modo à Deo producta. Magis tamen dubitari à quibuſdam videtur, an fluxus ſanguinis fuerit vere miraculoſus, poſito, quod ſanguis intra horas aut paucos dies naturaliter effluere poſſit è Cadavere, propter vitalem quamdam virtutem adhuc in illo remanentem. Et quamvis Noſter laudet opinionem Suarez & A Lapide, qui in utroque fluxu miraculum profitentur, eo quod crediderint, de Corpore mortuo naturaliter ſanguinem effluere non poſſe; hoc Noſter non probat, ſed potius eorum ſententiæ adhæret, qui volunt, Miraculum in hoc conſiſtere, quod non admixti defluxerint gemini liquores, ſed plane diſtincti, ac per vices, primum quidem ſanguis, tum aqua, ut ſcribit Nonnus *Paraphr. in Joan.* aut contra, primum aqua, tum ſubinde ſanguis, quod Tertulliano, Ambroſio, Hieronymo & Damaſceno viſum eſt.

His non obſtantibus, ſi ſanguis poſt longum à morte tempus, cum naturaliter omnino riget, è Cadavere defluat, & agatur de Corpore Servi Dei magna ſanctitatis fama præmortui, haud difficulter Noſter concedit ejuſmodi ſanguinis fluxum Miraculo eſſe adſcribendum, eique Miraculum agnoſcit loquendo de Sancto Triphillio Epiſcopo Nicoſiæ, de Sancto Modoaldo Trevirenſi Epiſcopo, apud *Bollandianos*; de Sancto Eligio, apud Surium; de Sancto Nicolao de Tolentino, apud Nicolaum Hieronymum Ceppium & Ægidium Crapolis; de Sancto Franciſco Xaverio, apud Auditores Rotæ in *Relatione Cauſæ*; de Sancto Petro Regalato, apud Auditores Rotæ in *Relatione Cauſæ*, *Miraculo* 2.

Jam vero ſermonem inſtituens de ebullitione ſanguinis à corpore ſeparati, quæ de quibuſdam Sanctis prædicatur, refert, quod de ſanguine S. Andreæ Avellini non ſatis conſtare potuit, poſt annos quatuordecim incorruptum, ac rubicundum in ampulla permanſiſſe, quin & octavo poſt obitum die, atque iterum triennio poſt nempe die 10. Novembris 1612. anniverſaria obitus, & alias etiam liqueſcere, & ebullire, ac ſpumare viſum fuiſſe, ut perſuadere conabatur Felix Contelorius, qui Advocati munere tunc fungebatur. Docet tamen, nullatenus dubitari poſſe de perenni Miraculo ſanguinis S. Januarii Epiſcopi & Martyris, cujus teſtis eſt univerſa Italia, & totus pene Terrarum Orbis. Ingens & ſtupendum Miraculum in hoc conſiſtit, quod Sanguis pro Chriſto affuſus, & in ampulla vitrea repoſitus, in qua ad hæc noſtra tempora ſervatur, idem ſemper manet concretus atque durus: ſed, cum primum ad caput Martyris admovetur, quaſi exoptet eo recurrere, unde fluxit, illudque iterum animare feſtinet, veluti moræ reſurrectionis impatiens, protinus liqueſieri, mox fluere & ebullire maxima omnium admiratione conſpicitur. Factum adeo prodigioſum, ne increduli Miraculum fateri cogantur, inſulſiſſime, ne dicam ſtultiſſime, attribuunt clandeſtinæ calcis in ſanguinis phialam injectioni, vel Magneticæ virtuti, aut antipathiæ & ſympathiæ. At, qui ita ineptiunt, debuiſſent utique oſtendere, cur hæc in ſacro illo ſanguine adeo prodigioſe operari poſſint, in nullo alio poſſint? Incredulorum tricas ex Petro Molinæo in ſuo *Vate Calviniano*, lib. 5. cap. 14. exque aliis collectas Noſter proponit, ac validiſſime refellit, ex obſervatis à Fortunio Liceto *de Secundo quæſitis per Epiſtolas*, cap. 45. Hic enim Scriptor à Noſtro ſæpe laudatus, etſi patria Genuenſis fuerit, Bononiæ tamen Philoſophiam glorioſe docuit, repetitiſque experimentis comprobavit, nunquam poſſe à calce fieri, ut ſanguis concretus liqueſiat & ebulliat. Ceſſat autem omnino recurſus omnis ad Magneticam virtutem, ſive ad occultas antipathiæ & ſympathiæ qualitates, exemplo miraculoſæ ebullitionis ſanguinis D. Joannis Baptiſtæ, qui in eadem Neapolitana Urbe, non ad præſentiam Capitis Sanctiſſimi Præcurſoris, ſed ſemper ut ſuper Altare exponitur, & in eo in honorem ejuſdem Sancti Miſſa celebratur, magno intuentium ſtupore liqueſcit. Videndi idem Licetus, & in ejus cap. 47. *Epiſtola Marci Aurelii Severini*; Petra Sancta Tom. 3. *de Miraculis perpetuis Eccleſiæ Catholicæ*, à pag. 171. & ibi *Epiſtola Joannis Rho*; P. Joannes Dominicus Putignanus in Oper. *de Redivivo Sanguine D. Januarii*, & Eminentiſſimus Cardinalis Gottus in *Tract. de Vera Eccleſia adverſus Jacobum Piceninum*, Tom. 1. cap. 2. §. 4. num. 38. S. Pantaleo Martyr mirabili quoque ebullitione Sanguinis anniverſaria die quotannis contingente illuſtris jam habetur, tum apud Exteros, tum apud noſtros Hiſpanos, qui in hac Regia Matritenſi perenne Miraculum vident.

Sacrorum Liquorum è Corporibus Sanctorum, cineribus & aridis oſſibus manantium, quibus medicamenti vis ineſt ad curandas malas valetudines, & impios agiomachos convincendos, exempla complura, eaque ſelecta, & idoneis Teſtibus comprobata Noſter hic exhibet. Primum obtinet locum grande S. Julittæ Miraculum, cujus Encomiaſten egit Magnus Baſilius *Homilia* in eamdem

Digitized by Google

Martyrem. Ejas ſepulchrum *aquam* emittebat *generoſiſſimam, quæ & volentibus ſanitas, & modeſte delicatis voluptatis promptuarium, & ægris conſolatio eſſet*. Neque jure poſteriori loco memoraretur *Manna ſalutaris* è ſepulchro S. Joannis Evangeliſtæ profluens, ſi Gregorio Turonenſi prodigium narranti (*de Gloria Martyrum*, lib. 1. cap. 30.) teſtata ab aliis traditio acceſſiſſet. Ejuſdem Gregorii authoritate (cap. 31. præfati Libri) innititur Manna eam odore nectareo è Tumulo S. Andreæ Ap. non jugiter, ſed in die ei ſacro produens, & pro majori vel minori quantitate aut uberes anni fructus, aut exiguos agrorum proventus portendens. Nicolai Myreoſis Barienſe ſepulchrum toto in Orbe celeberrimam eſt, propter Mannæ fluentа per univerſum Mundi ambitum diffuſa. Noſter narrat ex *Hiſtoria* P. Antonii Beatilli S. J. quod, ſtatim ac Corpus Myræ conditum fuit in marmoreo ſepulchro, cœperunt, admirantibus omnibus, effluere duo Liquores, alter à parte capitis ſub olei ſpecie, alter à parte pedum ſub aquæ forma, uterque ſuavis odoris, & contra quoſcumque morbos, ut experientia comprobavit, mirabiliter efficax. Addit ex eodem Authore, quod, à Barienſibus pio furto oſſibus ſublatis, & Barium tranſlatis, ſemper roridus liquor ex illis emerſit, ægris ſanitatem conferens, etiam poſt lapſum trium & ultra ſæculorum. In *Novella* 2. Emmanuelis Comneni Imperatoris *Tit. de Feriis*, §. 4. mentio habetur Mannæ S. Nicolai, appellaturque *unguentum ſcaturiens*. In *Brev. Tolet.* ap. Baron. in *Notis ad Martyr. Rom.* ad diem 6. Decembr. Idem Miraculum hiſce verſibus celebratur:

> *Cujus Tumba fert Oleum,*
> *Matres Oliva neſciunt;*
> *Quod natura non protulit,*
> *Marmor ſudando parturit.*

Unus inter Orthodoxos Bailletus viſus eſt exprobare Baronio, quod, ſine prævio rei examine, Miraculum hactenus durare aſſeruerit; ſed Doctiſſimum Annaliſtam id affirmaſſe, quod in Italia & extra Italiam notiſſimum eſt, Noſter demonſtratum ſupponit à Beatillo, Liceto, Petra Sancta, Bordono, Ferrando Anicienſi in *Diſquiſitione Reliquiaria*, *lib. 2. pr. Part. art.* 4. quibus refragari auſus non eſt vel ipſe modernus Scriptor *Hiſtor. Neapolit.* merito a S. Sede proſcriptæ, Tom. 4. pag. 525. In Bulla quoque Canonizationis B. Wilhelmi, Eboracenſis in Anglia Archiepiſcopi ſub Honorio III. dicitur Sepulchrum ejus Olei ubertate pingueſcere, quo ægri complares inuncti, à ſuis infirmitatibus ſunt ſanati. Idem veteres Scriptores teſtati ſunt de Romano Sepulchro SSmi Fundatoris Ordinis SSmæ Trinitatis Redempt. Capt. Joannis de Matha, de cujus Sacro Corpore, hodie in Hiſpania noſtra in Ara maxima Conventus noſtri Matritani, ſingulari Dei beneficio, ac Sanctæ Sedis & Reverendiſſimi Capituli Vaticani gratia, quieſcente, hæc Franciſcus à S. Auguſtino Macedo in ejus *Vita*, cap. 20. ſcribit: *Claros eſſe oportuit cineres, à quibus Oleum diu manavit, ne quis putaret extinctum lumen, quod Oleo nutriebatur.*

Antiquioribus hujuſce generis Miraculis merito Noſter accenſet odoratum liquorem, quo incorruptum S. Thereſiæ Corpus perenniter deſudat; tum & ſimilem liquorem odoriferum è Corpore S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis jugiter profluentem, quos Sacræ Rotæ Auditores miraculoſos agnovere.

Porro, ut ſimiles liquorum è ſacris Lipſanis effuſiones miraculoſæ probentur, demonſtrandum eſt, Noſter inquit, quod ex oſſibus jam aridis, & extra locum humidum conſtitutis emanent, prudenterque ſubjungit: quod ſi forte ad omnem ſubmovendam difficultatem oſſa Servi Dei, vel Beati è Tumulo vel fovea educerentur, eorumque fieret tranſlatio ad alium locum, de quo ſuſpicari non poſſet, quod tellus ad inſtar ſpongiæ combibens aquas, iiſque veluti repleta turgens, eaſdem evomeret, cautela hæc non eſſet omnino ſpernenda: ſi enim, oſſibus ſubductis, liquor ceſſaret, nec amplius è loco emanaret, è quo emanabat, dum oſſa erant in eodem repoſita, ſignum evidentiſſimum hoc eſſet, quod liquor non à loco, nec à natura loci, ſed ab ipſis aridis ac ſiccis oſſibus ſcaturiebat. Unde bene Author *Epigrammatis* in Sepulcro S. Laurentii Presbyteri & Puerorum Martyrum, hujuſmodi cautelam præſcripſit, ut omnem de aſſerto à ſe Miraculo excluderet dubitationem. *Epigramma* hujuſmodi eſt:

> *Aſpicis hoc marmor Tumuli de more cavatum?*
> *Id ſolidum eſt intus; rima nec ulla patet.*
> *Unde queat tellus occultas mittere lymphas.*
> *Manat ab ingeſtis oſſibus iſte liquor.*
> *Si dubitas, medio ſudantes tolle Sepulchro*
> *Reliquias, dices: Unda ſalubris ubi eſt?*

Pro complemento hujus Capitis Noſter, more ſuo hoc eſt eruditiſſime, diſſerit de ſuavi odore è Cadaveribus Servorum Dei, Beatorum, ac Sanctorum, ſive corruptis ſive incorruptis, aut ex eorum Reliquiis manante. Sed nos, ne Volumen illud æquam aliorum menſuram molemque plus juſto excedat, compellimur vel inviti, tam, quæ ex hac prima Libri IV. Parte ſuperſunt, quam univerſa, quæ Pars ſecunda in Capita XXXI. diviſa complectitur, prætermittere, quamvis non ſine ingenti detrimento præſentis *BIBLIOGRAPHIÆ*, quæ in his ſelectiſſimis acceſſionibus maxime diteſceret. Nihilominus, non pauca ex eadem ſecunda Parte præfati IV. Libri ſparſim in Opere noſtro inſeruimus; quare hic ſolum monere operæ pretium judicavimus, nuper in Hiſpania Typis vulgatam fuiſſe Hiſpali in 4. Diſſertationem Theologico-Criticam *de Argumentis ex Brev. Rom. in Rebus Hiſtoricis petiti valore*, quam Reverendiſſimo D. P. Guilielmo Clarke, Societatis Jeſu,

Digitized by Google

ſu, Catholicæ Majeſtatis à Confeſſionibus & Conſiliis nuncupavit ejuſdem Author D. Didacus del Corro, Eccleſiæ Metropolitanæ Hiſpalenſis Portionarius, Scriptor ſane non proletarius, ſed multa & ſelecta eruditione, ac ſolido Vir judicio. Authoris ſcopus eſt, opinionem evertere Reverendiſſimi P. Emmanuelis Cajetani de Souſa, qui in *II. Appendice* Expeditionis Hiſpanicæ S. Jacobi Apoſtoli, graviſſimam authoritatem Breviarii Romani in Re Hiſtorica, eo, uti Author conjicit, conſilio, fundare annixus eſt, ut firma redderet, ſi poſſet, mira ac fide omni humana majora Acta S. Petri de Rates & alia hujus commatis, quæ in *Hiſtoria ſua de Adventu S. Jacobi* probanda ſuſcepit. De Souſæ opinione quid nobis ſentiendum videatur, forte nonnihil ſub cognomine *Souſa* in quarto & ultimo hujus ***Bibliographiæ*** volumine dicemus, ubi & ejus argumenta parum efficacia videri monſtrabimus; quæ vero pro ſua ſententia affert Author Diſſertationis, omnia ferme prudentiſſime & eruditiſſime ponderavit Eminentiſſimus Dominus meus Purpuratus in Cap. XIII. ſecundæ Partis libri IV. ***de Breviario Romano & ejus authoritate, aliiſque nonnullis rebus, quæ pertinent ad Officia Divina***. Hæc ſi Author Diſſertationis vidiſſet, vel abſtinuiſſet forſan ab incepto ſuo meditato Opere, vel novo lumine illuſtratum, maximique ponderis authoritate ſuffultam evulgaſſet. Vide in hac ***BIBLIOGRAPHIA*** ſub titulo ***Bibliotheca Occulta Concionum***.

JUDI-

JUDICIUM II.

ROMANUM

DE SS. D. N.

BENEDICTI XIV.

OPERIBUS

IN DUODECIM TOMOS DISTRIBUTIS

Editionis tertiæ auctioris, & caſtigatioris

AD USUM ACADEMIÆ LITURGICÆ CONIMBRICENSIS

ROMÆ APUD NICOLAUM, ET MARCUM PALEARINOS.

I Reverendiſſimi PP. Canonici Regolari della Riforma ultimamente fatta in Portogallo, bramoſi d' inſinuare tra loro ſteſſi, e in tutto quel Regno un miglior guſto ne' ſtudj ſacri, e provvedere inſieme di un' erario ineſauſto della più rara, e ſcelta erudizione la nuova Cattedra di Sacri Riti eretta da eſſi in Coimbra: fin da tre anni applicaronſi a far' eſeguire in Roma una terza viè più eſatta, e copioſa riſtampa di tutte le immortali Opere del noſtro Sommo Pontefice BENEDETTO XIV. felicemente regnante, divenute oramai già rare, anche dopo la ſeconda edizione fattane in Padova non ha gran tempo. Mercè l' aſſidua, e diligente cura del Rmo P. Emanuello de Azevedo Geſuita Conſultore, e Lettore de' Sacri Riti nel Collegio Romano, è già ſul pubblicarſi il ſettimo Tomo, che contiene alcune Appendici alla celebre, nè mai baſtevolmente eſaltata Opera ſulla Beatificazione, e Canonizazione de' Santi. Noi nel ragguagliare il Pubblico de i felici progreſſi di queſta terza edizione aſſai più delle altre corretta, e di belliſſime aggiunte notabilmente accreſciuta, ſtimiamo di non diſpenſarci dai commendare il ſaviſſimo penſiero di que' degni Religioſi, che con tanto impegno l' han procurata. E che di meglio poteaſi ſcegliere per luce e ſcorta de i ſacri ſtudj Liturgici, che queſte Opere pregiatiſſime? Quella ſola, che tratta della Canonizazione de' Servi di Dio, baſtar potrebbe a giuſtificare, e render paghe le loro idee, per quanto si foſſero grandioſe. Opera invero è ella queſta di tanta importanza per una parte, e inſieme per l'altra di tanta pienezza, erudizione, e profondita, che non ſolo ſerve al preſente, e ſervirà in tutti i tempi avvenire di Norma, e Teſto irrefragabile sù cotal fatta di Cauſe le più ſcabroſe, che trattanſi in queſta Curia; ma ſi ha riſcoſſi meritamente i più vivi applauſi, & ammirazioni di tutte le Accademie, e Letterati di Europa. Erànſi, non v' ha dubbio, ne' paſſati tempi ancora applicati molti Valent-Uomini ad illuſtrare chi una parte, e chi un' altra di tal materia; l' eſaurirne però tutta la vaſtità ſua, il trattarla con un' ordine, e preciſione la più aggiuſtata, con una chiarezza incomparabile, con una critica ſaviſſima inſieme, e penetrante, l' arricchirla di nuovi metodi, e lumi intereſſantiſſimi, il fornirla di quante mai cognizioni potea ſomminiſtrarle, o la Teologia tanto Dogmatica, che Scolaſtica, o la Storia sì profana, che ſacra, o il Jus ſiaſi Canonico, ſiaſi Civile, e Criminale, o finalmente la più moderna, e ſoda Filoſofia: era riſervato al noſtro illuminatiſſimo ſecolo, e in eſſo al ſingolariſſimo ingegno, finiſſimo giudizio, e vaſtiſſima erudizione di queſto Sovrano Scrittore. Non può ſcorrerſene ſenza un' attonita ammirazione anche un ſolo volume, tanti ſono i ſacri Canoni, i Concilj, i SS. Padri, i Teologi, gl' Iſtorici, i Filoſofi, i Giuriſti, i Medici, gli Anatomici, gli Scrittori in ſomma di qualunque ſorta, i quali tratto tratto, ſecondo le opportunità, con non minore ſceltezza, che abbondanza, in conferma delle dottrine vi ſon citati. Potria parere impoſſibile, come mai un ſol' Uomo tanto aveſſe letto, e raccolto di erudizione in ogni genere, ſe già nota al Mondo non foſſe la vaſta mente, e i proliſſi, non interrotti ſtudj, ne' quali l' immortal Proſpero Lambertini ha paſſato, e tuttavia paſſa a comun vantaggio il più, e il meglio del viver ſuo.

Sortì egli dalla natura uno ſpirito a maraviglia elevato, per non acquietarſi sù qualunque punto gli ſi affacci da eſaminare, finchè a forza di accurate ricerche, non ne giunga alla pieniſſima cognizione, e alle più accertate idee, che ſia poſſibile ad un' Uomo

di

di concepirne. Quindi ne i 20. anni, che da Prelato occupò il poſto di Promotor della Fede, non contento di quelle notizie, che per le cauſe de' Santi ſomminiſtrar poteva al ſuo impiego la pura prattica di quel Tribunale, ne andò con indefeſſa applicazione, e lettura inveſtigando da ſe tante altre, che potè poi compilarne que' maraviglioſi Tomi, de' quali ora parliamo, e che anche ſoli baſterebbono a dichiarar portentoſo il ſuo ſapere. Se poi vi ſi aggiunga ciò, che in mille altri generi ha dato a luce in tempo del ſuo Cardinalato, & anche nella ſuprema Dignità di Pontefice, che occupa adeſſo con tanta gloria, ſi vedrà chiaramente, che neſſuno Scrittore mai de' paſſati, e preſenti tempi potrà rinvenirſegli ſuperiore, ed aſſai pochi da porgliſi al paragone, o ſia per acutezza d' ingegno, o per ſodezza, e varietà di dottrina, o per iſquiſitezza, e vaſtità di rara erudizione. Poco ſembrò a lui lo ſcorrere colla più profonda penetrazione quanti Scrittori Cattolici potean ſomminiſtrargli delle opportune notizie; paſsò in oltre con ſagaciſſimo accorgimento ad eſaminare altresì le Opere de' più accreditati tra gli Settarj, e non laſciando di confutarle con egual ſodezza, e moderazione, ove le ſcorge oppoſte a i Cattolici inſegnamenti, nè ricuſandone il peſo, e l' autorità, ove le ritrova giuſte, ed eſatte: mentre in tal modo per una parte viè più illuſtra, e corrobora le ſue dottrine, diſarma per l' altra quello ſpirito di partito, e di avverſione, che negli Eretici ſuol venir fomentato dal diſprezzo, ed aſpre maniere, che uſan taluni con eſſo loro.

Non ſarebbe, che un' effetto di cieca prevenzione, o mancanza di cognizioni, e di lettura, il non riconoſcere tra gli Eterodoſſi, nulla meno, che tra i Gentili, Uomini per ingegno, e ſapere così eccellenti, che molte materie han trattate colla più fina eſattezza, e ad eſſi ſi debbono molte belle ſcoperte nelle ſcienze. Per la qual coſa o chi ſcrive non ſi prende briga di ſcorrerli, e già priva le ſue opere di una intereſſantiſſima parte di erudizione, e poſſi a riſchio di ſtabilire ſentenze già da altri riconvenute manifeſtamente per falſe: o le ſcorre, e ne ricava de' lumi, ma ſenza citarne gli Autori, e già manca a quella ſincera oneſtà, che profeſſar deve un Letterato, e ſi eſpone ad eſſere con roſſore deriſo per Plagiario. Oltre di che è ſciocco baſtevolmente, perchè tal ſi ravviſi da ogni Uom di ſenno, quel vaniſſimo zelo di alcuni, che ſtimano offeſa fatta alla Religione il citare un' Eretico, l' approvarne anche un ſol detto, il non moſtrar dell' orrore a i lor nomi, e a qualſivoglia loro dottrina: e quando al più al più ne han riferite, e confutate con delle inſipide beffe le più viete loro opinioni, e gli han tutti ſpacciati per una man d' ignoranti; allor ſi luſingano, ſe piace al Cielo, di aver meſſi i Cattolici dogmi al ſicuro da i loro aſſalti, e ſenza curarſi di riſapere, o i nuovi errori, o le nuove conferme, che par troppo di giorno in giorno van producendo, vagar le laſciano impunemente, con iſvantaggio graviſſimo della vera Legge di Gesù Criſto. Certamente riflettet dovrebbon coſtoro, che nulla men' empj, e dalla noſtra Fede lontani ſon que' Platoni, quegli Ariſtotili, que' Seneci, e que' Tullj, i teſti de' quali mican pur' eſſi con del piacere addotti, e lodati frequentemente dagli Scrittori. Anzi preſſo un S. Tomaſo d' Aquino, uno Scoto, ed altri Scolaſtici in gran numero, che hanno trattata la Criſtiana Teologia, non incontranſi ad ogni paſſo addotte con approvazione, e in conferma de' Cattolici Inſegnamenti, le dottrine de i Stagiriti, degli Averroi, degli Avicenni, empj Filoſofi, e maeſtri peſtilentiſſimi? Non trovanſi ne' Cattolici libri ſovente citati gli Origeni, i Tertulliani, gli Arnobj, i Lattanzj, e gli Euſebj, tuttochè errato abbiano in molti punti di Religione? Non leggonſi nelle pregiatiſſime opere del Mabillon, del Boſſuet, del Calmet, e di altri celebri e dotti Scrittori de' noſtri tempi, ove ſeguiti, ove lodati gli Eraſmi, i Grotj, i Buſtorfj, i Cappelli, i Bocharti, i Voſſj, ed altri Settarj, come pure i Rabini Ebrei? Conviene dunque diſtinguere le ſentenze oppoſte in qualche modo alla Religione, e quelle, che non lo ſono in verun conto; nelle prime van ſenza dubbio lontani dal vero gli Eretici, e quella qualunque ſorza, che ſembra a loro di riconoſcervi, non è, che effetto di falſe prevenzioni: nelle ſeconde però ſono a portata di conſeguire la verità nulla meno, che noi, e forſe più ancora, ſe più vi ſi applicano con impegno, nè al certo cangia natura la verità, ſol perchè rinvenuta fu da un' Eretico: *Numquid*, dice Gelaſio Papa, e lo rafferma il Baronio ſul fine della Prefazione a' ſuoi Annali, *numquid in ipſorum Hæreticorum libris non multa, quæ ad veritatem pertinent, poſita releguntur? Numquid ideo veritas refutanda eſt, quia illorum libri, ubi pravitas eſt, refutantur?*

Per la qual coſa ſiccome un' eſatto Scrittore Cattolico, che tratti materie di Religione, legger dèe, colle debite licenze, e riferire ciò, che in contrario van producendo i Settarj maſſimamente moderni, per applicar prontamente al veleno colla confutazione l' Antidoto; così in materie indifferenti ogni equità richiede, che approvi le loro ſcoperte, ſe le rinvien vantaggioſe, e conformi al vero. Anzi alle coſe ſteſſe di Religione giova ſovente volte aſſaiſſimo il confermarle colle dottrine degli Eretici, e moſtrar così, che la verità, e rettitudine de i Cattolici Dogmi, e Coſtumanze tanto più merita di eſſer da loro riconoſciuta, quanto che ſi conſa con certi principj, ch' hanno eſſi ſteſſi inſegnati. Per cotal modo Giuſtino, Tertulliano, S. Clemente Aleſſandrino, S. Gregorio Niſſeno, S. Girolamo, e S. Agoſtino, ſingolarmente nella Città di Dio, coſtumarono ſpeſſo di lodare alcuni fatti, e di ammettere alcune Maſſime sì degli Eretici, che de i Gentili, per così meglio convincere e gli uni, e gli altri della Santità del Vangelo, e diſporli ad entrare nella vera Chieſa. In ſomma quel moſtrar di far conto del lor ſapere, quel citare con opportuna, e giuſta lode le loro opere, quel rigettarli bensì, ove ſi oppongono alla noſtra Fede, o a' noſtri Riti, ma con riſpetto, e moderazione, e colla ſola forza de' documenti, non ſolo è conformiſſimo a quello ſpirito di manſuetudine, e carità, che dee formar la Caratteriſtica della vera Chieſa di Gesù Criſto, ma ſerve mirabilmente a cicurar gli animi de' Settarj, e diſporli così, ſe non a riſolverſi di abbracciare, al manco a riguardar con meno di avverſione la Comunion noſtra. Ove al contrario il vederſi trattati con un contegno di ſoverchio ſprezzante, ed impecinſo, poſpoſti agli Scrittori meno accurati, ed eſatti,

cari-

Digitized by Google

caricati di villanie e deriſioni, talmente non giova punto a rimuoverli da' loro errori, che anzi vie più ve li rende oſtinati, ed inaſprendone gli animi, fa sì, che ci riguardino, non come zelanti di lor ſalute, ma come voglioſi di loro depreſſione, ed avvilimento.

Animato da ſimili pur troppo vere rifleſſioni il noſtro inſigne Scrittore, nella dottiſſima Prefazione meſſa innanzi a' ſuoi maraviglioſi Commentarj *de D. N. Jeſu Chriſti, Matriſque ejus Feſtis &c.* dell'edizion Padovana, rendendo ragione del perchè *Auctores Hæretici in hoc Opere ita nominantur, ut in eos nihil inclementer dictum ſit*, altamente proteſta, che *Auctori perſuaſiſſimum eſt, injuriis & maledictis nihil quidpiam profici*; anzi che *ab omni honeſtate alienum fuiſſet, heterodoxos Auctores maledictis proſcindere, qui vel in ea re, de qua agitur, cum Catholicis ſentiunt, vel in aliqua quæſtione, de qua inter ſe Catholici digladiantur, eas ſequuntur partes, a quibus Auctor ſtare ſe profitetur*. Noi eſortiamo chiunque a leggere queſta magiſtral Prefazione, anche perchè reſti perſuaſo, meritar la ſua lode, ed aver ben' egli il ſuo vantaggio il farſi uſo nell' Opere Cattoliche dell' Erudizione, tratta da' libri de' Proteſtanti. Quindi il noſtro chiaro Scrittore oltre applicarſi a ſcorrere i più dotti, e recenti lor libri, ſe n' è poi valuto, non tanto di ſplendido ornamento alle divine ſue Opere, quanto di conferma alle ſodiſſime ſue dottrine, e di rinforzo a i più celebri Autori Cattolici: con tal ſaviezza però, e circoſpezione, che o ne rigetti, o ne approvi i ſentimenti, non altro ſi ravviſi in lui, che un ſincero amore di verità, ſenza dar' noja a i Settarj, che cita, nè d' inſolentirſi, come meglio addottrinati nelle ſacre coſe, nè di eſacerbarſi, come traſcurati, e vilipeſi in ciò, che dottamente han trattato. Sarebbe deſiderabile, che un così giuſto eſempio ſeguito foſſe in appreſſo dagli altri Cattolici, che ſcriveranno, sì per lo gran Perſonaggio, che lo autorizza, come ancora per l' ottimo evento, che ha poi ſortito. Concioſſiachè con prodigio (ſiami lecito così chiamarlo) raro certamente, e maraviglioſo, ſi è viſto, che i più celebri tra gli eruditi Eretici, ſorpreſi non meno da una sì ſaggia maniera di ſcrivere, che dalla ſingolare erudizione, e ſapere dello Scrittore, depoſto ad un tratto quell' aſtio innato, che avevano con tutto ciò, che appartener poteſſe a i Romani Pontefici, nel ſolo BENEDETTO XIV. han cominciato a venerarli, e a moſtrarne pubblicamente mille magnifiche ſignificazioni di vera ſtima.

Baſta leggere i tre Ragguagli della ſudetta Opera ſopra la Beatificazione, e Canonizazion de' Santi, ſtampati in Lipſia da que' ſaviſſimi Giornaliſti, all' anno 1740. e 1741. per vedere, con qual riſpetto, e venerazione abbiano eſſi riguardate le materie ſpettanti alla Religion Cattolica, toſto che ſe le ſon viſte preſentare, quaſi in una nuov' aria, dal Gran Proſpero Lambertini. Non mai rammentano l'Autore, che con Epiteti onorevoliſſimi: non altrimenti cominciano il primo ragguaglio, che di queſta foggia: *Quod felix, fauſtumque, & perenne ſit, jam literæ bonæ & manſuetæ in Italia vigent, iique, quorum ad exemplum cuncti ora animoſque convertunt, Muſarum non ſolum ſunt patroni, ſed magna etiam ex parte operam ipſi ſtudiumque ſcriptis operoſe nitideque evulgandis impendunt*. Così lo cominciano, nè altrimenti lo terminano, che colle ſeguenti ſplendidiſſime eſpreſſioni: *Vix ſuppetunt nobis vires ad verba utcunque invenienda, quibus diligentiam adamantinam, notitiam antiquitatum Chriſtianarum vaſtiſſimam, Theologiæ ſcholaſticæ ac liturgicæ peritiam inuſitatam, quam Summus Pontifex in hoc Opere elaborando poſuit, jure ſuo meritoque prædicemus. Proſpicimus jam auream illam ætatem, quam ſummus hic maximuſque res literariæ & eruditionis pulcherrimæ Stator et Fautor orbi erudito eſt infuſurus, atque largiſſime cum omnibus bonis communicaturus. Quæ ſpes plurimos adeo alit, cōfirmatque, ut ipſi honores novos nos quoque congratulemur*. Sul terminare poi la relazione della prima Parte del Tom. IV. così ſi eſprimono: *Lectio multijuga, ordo, maſcula & argumento digniſſima dictio, doctrina admodum vaſta, eruditio ex omni parte diffuſa, atque peritia Hiſtoriæ, Theologiæ, Juriſque Canonici ampliſſima, hic adeo emicant lucemque ſpargunt, ut, licet hoc opus a Pontifice Romano Eccleſiæ haud fuiſſet literis commendatum, univerſi tamen rerum literariarum æſtimatores haud iniqui aperte fateri debeant, libro huic in ſuo genere atque argumento ab Eccleſia Romana principatum eſſe deferendum; huncque illis ipſis, qui vel pluſculum, vel nonnihil ab ea diſſident, ſummam ingerere admirationem poſſe, multamque diſcendi materiam ſuppeditare univerſis*.

Non moſtroſſi punto men parziale di queſta grand' Opera il Predicante Gio. Filippo Eſſich in una ſua Diſſertazion Teologica *de eo quod licitum eſt circa picturam imaginum SS. Trinitatis, & Perſonarum Divinarum*, recitata da lui, e ſtampata in Tubinga l' anno 1746. In più, e più luoghi, ove ne cita de' paſſi, ſe n' eſprime con termini di profondo riſpetto, e di ſtima, come alla pag. 5. con le ſeguenti parole: *Modernus Eccleſiæ Romanæ Pontifex BENEDICTUS XIV. quo per multa ſæcula non ſedit eruditior alter, in vaſto doctrinæ Opere de Beatificatione & Canonizatione &c.* E nelle note alla pag. 12. diſputando, chi deva intenderſi ſotto il nome *Domenedius* uſato da S. Paolino Veſcovo di Nola, così favella: *S. Petrum ſignificari exiſtimat BENEDICTUS XIV. tum lib. IV. part. 2. cap. 20. §. 3. fol. 188. libri vaſtiſſimi de Beatificatione, & Canonizatione Servorum Dei, tum in epiſtola ad Epiſcopum Auguſtanum fol. IX.* Finalmente dopo più altre citazioni, che di mano in mano ne và facendo, per confermare l' opinion ſua, che poſſanſi dipignere, o ſcolpire le tre Perſone della SS. Trinità, pag. 16. ſcrive: *Ipſemet, cum adhuc Cardinalis eſſet, Proſper de Lambertinis in vaſto illo de Canonizatione Servorum Dei opere, l. c. & illas adprobat imagines &c.* Dal che ſi raccoglie, quanto letta ſia, ed in che conto tenuta queſta grand' Opera dagli eruditi Eretici, non ſenza vantaggio di noſtra Religione.

Si odan' ora que' recenti Giornaliſti di Olanda, che preſo l' impegno di ragguagliare il Mondo Letterario de' ſoli libri, che di mano in mano van dando a luce gl' Italiani, pubblicarono già l' anno ſcorſo 1748. il primo Tomo, nè penſarono di poterlo meglio

Digitized by Google

meglio condecorare, che dandogli principio col ragguaglio di un' Opera di SUA SANTITA' ſopra le Feſte del Signore, e di Maria Vergine, e ſupra il Santiſſimo Sacrifizio della Meſſa. Parlano eſſi tanto dell'Opera, che dell'Autore, con ſentimenti così devoti, che più non ſi farebbe in qualunque Città Cattolica, e in Roma ſteſſa. Eccone per diſteſo l' eſpreſſioni.
„ Nous ne ſaurions commencer nôtre Journal par un
„ Ouvrage plus illuſtre que celui ci. Si l'on veut fai-
„ re attention a ſon Auteur, il ſera difficile d'en trou-
„ ver d'auſſi reſpectable, puiſque c'eſt BENOIT XIV.
„ Souverain Pontiſe aujourd' hui régnant. Il eſt bien
„ rare de trouver des Princes parmi les Auteurs. Les
„ Oeuvres de celuici convaincront aiſément qu' il
„ égale tous ſes Prédéceſſeurs en zéle, & qu' il les
„ ſurpaſſe en érudition; quoique pluſieurs de ceux
„ qui ont occupé la Chaire de S. Pierre avant Lui,
„ aient été regardé avec juſtice comme très ſavans.
„ Si l' on veut s' arretér a la matiére, on ne peut
„ que la trouver des plus intéreſſantes, & des plus
„ dignes de la curioſité. Elle contient non ſeule-
„ ment l' Hiſtoire de JESUS CHRIST, & de MARIE
„ ſa Mére; mais encore les points les plus beaux de
„ l' Hiſtoire Eccleſiaſtique, & de la Critique ſacrée.
„ Le Pape écrivit cet Ouvrage dans le tems qu' il
„ n' étoit encore qu' Archevêque de Bologne. Son
„ intention etoit d' engager ſon Clergé à ſe livrer à
„ l' etude de l' Hiſtoire Eccleſiaſtique, & à celle des
„ matieres de Controverſes. Ce beau Livre ſortit de
„ ſes mains en l' année 1740. Il étoit écrit en Ita-
„ lien, imprimé à Bologne, & il fut dabord réimpri-
„ mé à Veniſe. On en commença bientôt aprés une
„ verſion latine à Wirtzbourg dont le public vit pa-
„ roître avec plaiſir le premier Volume in 8. ; il
„ lui aplaudit. L' Edition que nous annonçons fut
„ enſuite miſe au jour, & le latin fut regardé com-
„ me très beau & très pur **** Rien ſans contredit
„ de plus néceſſaire, rien de plus à ſouhaiter pour
„ l' Egliſe, que de la voir ſervie par des perſon-
„ nes inſtruites à fond de tous les Myſtéres qui
„ la regardent. L' ignorance, où il n' a été que
„ trop commun de voir croupir les Eccleſiaſtiques,
„ la malice & l' orgueil des méchants, ont été la
„ Tige d' où tous les malheureux Schiſmes qui ont
„ déchiré l' Egliſe de Dieu, & la dechirent en-
„ core de nos jours, ont pouſſé leurs pernicieuſes
„ racines. Combien ne ſeroit il pas à ſouhaiter, que
„ tous les Evêques entraſſent dans les vûës de leur
„ Souverain Chef? Ces Saintes vûës produiroient
„ ſans doute beaucoup d' admirables fruits, ſur
„ tout dans ce ſiécle, où nous avons vû avec admi-
„ ration d' excellens Théologiens, même parmi les
„ Seculiers **** L'Illuſtre Auteur parcourt ſelon l'or-
„ dre du Calendrier toutes les Fêtes de Nôtre Sei-
„ gneur. Il fait non ſeulement l' Hiſtoire du My-
„ ſtére que l' Egliſe a eû intention de rappeller aux
„ fidéles, & de leur faire célebrer, mais il traite
„ auſſi au long les queſtions qui dépendent de ce My-
„ ſtére: ce qu' il y a de beau, c' eſt qu' il les traite
„ avec la derniere clarté, & l' érudition la plus vaſte.
„ Nous ne prétendons point lui donner de louanges;
„ nous voulons ſeulement caractériſer par là autant
„ qu' il nous eſt poſſible, ſon heureux genie, & ſa
„ maniére d' ecrire, qui eſt des plus admirables &c.

Succeda il ragguaglio, che della ſteſſa Opera *ſopra le Feſte del Signore &c.* fu dato dal celebre Federico Willelmo Kraft all' Accademia Giorgio Auguſta ed è regiſtrato in lingua Tedeſca nella nuova Biblioteca Teologica: *Præſens Caput*, così egli favella: *Præ ſens Caput ſupremum Eccleſiæ Romanæ Catholicæ magno ei honori eſt. Nam præterea, illud uſque ad hanc diem de ſcientiis adhuc bene meritum eſſe, jam Cardinalis, magnis, & a Doctis bene acceptis Operibus, nomen ſuum in orbe erudito & Eccleſia ſua immortale reddiderat* **** *Jam mihi contigit, ut duplex opus de Feſtis Jeſu Chriſti Matriſque ejus, & de Miſſæ Sacrificio, quod, ut ſupra dixi, Patavii eodem prelo, & quidem uno titulo, ſubjectum eſt, perluſtrare potuerim. Minime credendum, quaſi in illo relationes ſolum aut mandata legantur, quæ ad ordinationem cultus divini publici pertinent. Præter hoc, explicantur loca Scripturæ ſacræ, diſquiruntur quæſtiones controverſæ, res momenti ex Hiſtoria Eccleſiaſtica deciduntur, & multa allegantur ſententiæ eruditorum, ad Eccleſiæ deciſiones, vel celeberrimorum & maxime piorum Doctorum ipſius, confirmandum aut explicandum* **** *Opus illud Catholicis atque Proteſtantibus uſui eſt. Ambo in illo ordinem, Scriptorum multa lectione exercitatum, bene adplicatam antiquitatum cognitionem, id, quod plerumque eruditio vel potius literatura adpellatur, nec non, exceptis ſcholaſticis obſcuritatibus, quas Auctor in ſcriptis ſtudioſe verſatus paſſim interm iſcuit, perſpicuitatem laudabunt. Ubi vero Proteſtantes datis explicationibus rebuſque pertractatis aliquo modo aſſentiantur, ſecundum promiſſum, abſque vituperatione, attamen etiam ſine laude, allegantur.* Dal che non ſolo confermaſi l' alta opinione, che del noſtro Autore nutriſcono i Proteſtanti, ma per confeſſion de' medeſimi altresì raccoglieſi, eſſere ſtato sì moderato l' uſo, cui de' loro Scrittori ha fatto il Pontefice nelle ſue Opere, ch' eſſi non ſan chiamarſene appieno ſodisfatti.

Nè i ſoli Eretici Giornaliſti, e que', che portati ſono per i ſtudj ſacri, ma i Profeſſori altresì de' profani, moſſi dalla ſtrepitoſa fama del vaſto ſapere di queſto noſtro Gran Pontefice, han gareggiato nel fargli le più diſtinte dimoſtrazioni di oſſequio, e di ſtima. Quindi il celebratiſſimo Profeſſore di Fiſica in Vittemberga Giorgio Mattia Boſe ſi recò a vanto di traſmettergli una copia nobilmente legata de' ſuoi feſtoſiſſimi, e dotti Commentarj ſopra gli Elettrici eſperimenti, e le nuove ſcoperte da lui fatte ſu tal materia, mettendo di proprio carattere in fronte alla ſteſſa copia la ſeguente nobiliſſima Iſcrizione:

BEATISSIMO PATRI
BENEDICTO XIV. LAMBERTINO
PONTIFICI MAXIMO,
APOLLINI ITALICO,
PROTECTORI MUSARUM,
SCIENTIARUM STATORI
DEVOTISSIMA MENTE
OFFERT, CONSECRATQUE.

Humillimus Servus
Boſe Prof. Wittemberg.

Che più? Un elegante Poeta Latino avendo nel 1742. dato in Londra alle ſtampe una raccolta di ſpiritoſi componimenti col titolo: *Senilia, ſive Poetria aliquot varii generis tentamina*, godè toſto di preſentarne per fin di là a queſto Apollo della Letteratura una ſuperbiſſima copia con una lettera, cui ci è poi riuſcito di qui traſcrivere, affinchè ognun riconoſca, quali ſentimenti di ſincero applauſo, e di venerazione abbia per un tal Pontefice conceputi fin la remota Inghilterra, più che pel mare, diviſa ora da noi per la Religione. Eccone adunque la lettera. *Michael Mattaire SS. Patri D. Papæ* BENEDICTO XIV. P. O. M. S.P.D. *Memoriæ traditum eſt, aquam a paupere colono oblatam Alexandro non diſplicuiſſe: Neque tua*, Beatissime Pater, *ægre feret Clementia, ſibi hoc mitti ab extraneo homine, ignoto, & apud Britannos toto Orbe penitus diviſos commorante, munuſculum. Non iterum diſitebor me ambitione quadam, haud tamen (ut puto) illaudabili & erubeſcenda, fuiſſe inductum, ut hic in extremis Europæ oris plurimos ex viris primariis fautores nactus, in regionibus quoque transmarinis conarer illius, qui ſummum Principatum obtinet, gratiam mihi conciliare. Ab hoc propoſito me fere abſterruerat ingens inter celſiſſimum Sedis Apoſtolicæ culmen, & humillimam meæ conditionis tenuitatem ſpatium. Mihi nihilominus ſpero condonatum iri: fas enim eſt mortalibus ſua dona exilia ad aras ipſas Numini conſecratas ſuppliciter deferre. Porro cum norim, Te non minus propter ſingularem erga litteras benevolentiam, quam propter omnes reliquas virtutes primo Eccleſiæ Pontifici neceſſarias eminere; neutiquam dubitavi* Tuæ Beatitudini *offerre hoc officii mei quantulumcumque pignus, exiguum hoc literarium ex hortulo meo excerptum florilegium. Si Tibi in arduis per magni momenti negotiis (Europa præſertim nunc temporis periclitante) occupatiſſimo vacaret, aliquot hujus libelli pagellas evolvere; nonnulla forſan occurrerent, quæ (gloriolæ modo detur locus) poſſent legentem aliquantiſper detinere. Fuit mihi religio argumenta eligere nonniſi ſeria; nulla aut nimis ludicra, aut honeſtis caſtiſque moribus repugnantia; plurima ex ſacris Codicibus deprompta, ſaniſque Fidei Catholicæ ſcitis convenientia: qualia (ſi venia impetraretur) non fuiſſet temerarium*, Tuæ Sanctitati *dedicaſſe. At utinam ſublimia illa argumenta, prout dignum eſt, fuiſſent a me tractata Utinam Chriſtum* ΑΓΩΝΙΖΟΝΤΑ *(pag. 22.) & Crucifixum (pag. 24.) verſibus materia tam excelſa paribus enuntiare, aptiſque coloribus depingere licuiſſet! Sed hic labor humano captu, viribus humanis ſuperior, Angelicam lyram, pennicillum poſtulat Angelicum: requirit eloquium D. Pauli in Paradiſum rapti inimitabile; & (2. Corinth. XII. 4.)* ῥήματα ἄῤῥητα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. *Vale Pontifex Maxime. Te diu ſervet incolumem Dei Optimi Maximi Providentia. Londini. Ex muſeolo* CIƆ. IƆCC. XLII. XIX. *Kalend. Septemb.*

Chiuda finalmente la ſchiera de' Scrittori de' Paeſi Proteſtanti il famoſo Ottone Menckenio noto al Mondo per le ſue eruditiſſime Opere Filologiche, il quale ſcrivendo di Lipſia, ad un' Inſigne Perſonaggio di queſta Corte, così ſi eſprime. *Id unum ab humanitate Tua haud difficillime impetraturum ſpero, ut facti audacius ſuſcepti mihi veniam concedas, nec indignum me habeas, quem aut ipſe in numerum Tuorum referas, aut, cum tulerit occaſio, Summo Pontifici* BENEDICTO XIV. *Sanctiſſimo illi virtutum exemplari, & Literarum per Europam omnem tutelari Deo, commendes. Vidiſti fortaſſe, Princeps illuſtriſſime, quæ nuper in Actis noſtris de hujus Virorum Maximi immortali Opere, feſtorum, quæ Chriſto, & Mariæ ſacra ſunt, antiquitates enarrante, non ſine mentione virtutum tanti Pontificis, ex inſtituto diximus. In quibus cum illud nobis inprimis curæ fuerit, ut Auctori ſummo eum, quo vero omnium confeſſione dignus eſt, honorem haberemus, eidemque noſtram & pietatem, & commemorandi ſolertiam probaremus; videbimur nobis, ſi id ipſum aſſecuti fuerimus, ex voto noſtro, ſupremum felicitatis, quæcumque nobis exſpectari unquam poteſt, apicem attigiſſe.* Poteaſi con più di ſincera ſtima, e di venerazione parlar del noſtro Pontefice da qualunque Cattolico oſſequioſiſſimo?

Or da tutti queſti magnifici applauſi è facile ad ognuno il raccogliere, quanto egli col ſuo ſapere, col ſodo e convincente proſpetto, in cui ha meſſe le ſue dottrine, e finalmente col ſincero e ſpaſſionato modo di ſcrivere, abbia tolto nell'ereticheProvincie di quella riſentitiſſima avverſione a i primi Perſonaggi della Chieſa Romana: e quanto in vece coll' ammirazione delle ſue Opere vi abbia eccitato di ſtima, e di venerazione non meno alla ſua Perſona, che a' ſuoi Cattolici inſegnamenti. Per verità i Giudizj fin qui deſcritti a così alto pregio ſollevano la di lui dottrina, ed il nome, che ſuperiore di lunga mano lo rendono a qualſivoglia invidia, ed eccezione. Giacchè ſe, eſſendo veriſſimo, che *qui inimicus eſt, etiam in ſcirpo nodum quærit*, giuſta l' avvertenza di S. Girolamo *in Epiſt. ad Pammach.*: tuttavolta i Settarj, mal grado l' innata contrarietà, che nutriſcono per quanto appartiene a queſta Santa Sede, pur ſi ſon viſti coſtretti a tanto encomiare ed applaudire alle Opere non ſolo di un Pontefice, ma, quel che è più, intereſſantiſſime la Cattolica Religione; noi in vero rinvenir non ſapremmo teſtimonj di queſti o più onorifici, o più accertati, per ingerire una degna ſtima del ſingolar merito di queſt' Opere iſteſſe, eſſendoche per conferma del ſopraccitato S. Girolamo, *illud verum eſt teſtimonium, quod ab inimica voce profertur.*

Che ſe i Regni, e le Provincie Eretiche tanto di merito han ſaputo riconoſcere ne' Libri di queſto noſtro Scrittore veramente Maſſimo, penſi ognuno, con quale ſtima, e venerazione ſiano ſtati ricevuti dalle nazioni Cattoliche, le quali ne reſtano iſtruite, ed ammaeſtrate in tanti punti rilevantiſſimi. Noi tralaſceremo il lungo Dettaglio, e gli Encomj fattine in Francia dai Giornaliſti Trevulziani nel meſe di Luglio 1735.: tralaſceremo ancora la nobile verſion Franceſe, che ne ſtà travagliando l' eruditiſſimo P. Demenous Geſuita inſiem con altri ſuoi Colleghi, ſomminiſtrandoci ſi un' aſſai più ſplendido ed autorevole monumento dell' alta ſtima, che gode in que' Stati il noſtro Sovrano Scrittore, nulla meno, che dal gran Parlamento di Parigi in un' Ar-

teſto

Digitized by Google

reſto ſotto i 25. Giugno 1748. In eſſo quell' Auguſto Senato sì perſpicace conoſcitore, è vero, degli altrui meriti, ma inſieme, a riguardo della pubblica autorità, che gode, sì riſervato, e cauto nell' encomiare, conteſtando l' obbedienza, e il riſpetto di quel Criſtianiſſimo Regno al capo viſibile della Chieſa, non dubitò di aggiungere „ reſpect qui recoit un „ nouvel accroiſſement, par les vertus, & la pro„ fonde ſageſſe du Pontife, qui remplit au jourd' hui „ si dignement le ſiége Apoſtolique „. Teſtimonio è egli queſto, a chi attentamente per ogni verſo il conſideri, d' immortal vanto, e ſingolariſſimo.

Paſſiam' ora a dar ſaggio dell' ammirazione, che il chiariſſimo noſtro Scrittore si è riſcoſſa ne' Cattolici Regni di Spagna, e ne vien manifeſtata dall' eruditiſſimo P. Girolamo Feyoo Benedettino, noto al mondo Letterario per varie belle Opere, che ha date a luce. Riſaputo queſti, che dal noſtro Pontefice nel dottiſſimo Breve diretto a tutti i Veſcovi dello Stato Eccleſiaſtico ſopra il regolamento da tenerſi nelle Muſiche delle Chieſe, era ſtato fra gli altri citato un ſuo libro: a tanto onore ſel riputò, che in una lettera ſcrittane ad un Prelato Domeſtico di S. S. ſe n'eſpreſſe con queſti termini. *Præ magnitudine gaudii commota ſunt omnia viſcera mea, ut conſpexi Summum Pontificem, & talem Pontificem, tantis totque dotibus ornatum, nempe ſummum dignitate, ſummum doctrina, ſummum pietate, ſummum prudentia, ſummum dexteritate politica, ſummum fortitudine, ſummum celſitudine animi, non dedignatum eſſe ſcripta mea quandoque oculis admovere, aliquidque ex illis decerpere, uti non ineptum ad oſtendendum dominis Epiſcopis, quænam deceat in divinis officiis vocum & inſtrumentorum modulatio. Cum nuper Rex Catholicus intuitu operum, quæ in lucem edidi, quaſi hæc Hiſpanam eruditionem aliquatenus aſpectabilem reddiderint apud exteras nationes, me titulo Conſiliarii ſui decoraverit, adjunctis omnibus præeminentiis huic muneri annexis, quod nulli hucuſque ſcriptori in Hiſpania conceſſum, exiſtimo nihilominus, quod apud omnes æquos rerum æſtimatores multo magis me nobilitare in republica literaria Pontificis erga mea ſcripta favor, quam præmium, licet eximium, iiſdem Regia liberalitate præſtitum, cum nemo ſit alicujus inter Eruditos nominis, qui non reſpiciat in Sanctiſſimo Domino noſtro, præter omnigenam ſapientiam, ad normam rationis delicatiſſimam & ſoudiſſimam criticem &c.* Or da eſpreſſioni così vive, e glorioſe può riconoſcerſi di leggieri quell' alta ſtima, in cui tengonſi in Iſpagna le Opere, ed il ſapere del noſtro egregio Scrittore.

Egualmente viva fu la gioja, che dal ſolo avere ſcorſi i primi Tomi di queſte Opere ſperimentò Monſignor Veſcovo di Coimbra, gran vanto, e ſplendore della nuova Riforma de' Canonici Regolari di Portugallo, ond' egli fu il primo Generale: ed eletto poſcia al Veſcovado, lo eſercita ora con univerſal fama di ſingolariſſimo zelo, eſemplarità, e dirittura. Egli adunque in una lettera, che di là nè ſcriſſe in Roma al Rev. P. Azevedo, così dice: *Significare tibi vix poſſum, quanta perfuſus ſim animi voluptate, cum prima volumina Operum* BENEDICTI XIV. *Pontificis vere maximi, huc a te tranſmiſſa in manus habui, aviddiſſimeque pervolvi. Equidem ſic exiſtimo, nihil præſtari huic Regno utilius potuiſſe, quam eorundem Operum copiam; in iis quippe quidquid ſacræ doctrinæ, atque eruditionis eſt, tam ſplendide, tam appoſite, tam ſapienter collectum video, ut his ſolis voluminibus pene mihi ſtare videatur poſſe Catholica Religio, ac diſciplina. Proh! quanta Sanctorum Patrum, quanta ſacrorum Canonum, quanta Conciliorum, Theologorumque, & quam profunda cognitio! Proh quæ ſacræ vetuſtatis omnigena monumenta! Quæ legum, rituum, morumque Eccleſiarum fere omnium ſcientia! Quanta in exponendis ſententiis perſpicuitas! Quanta in agitandis eruditio! Quanta in ſtatuendis ſoliditas, & conſilium! Eſt ne quidquam ad ſacram ſpectans eruditionem, quod in his libris pro dignitate non tractetur? Ærarium, mihi crede, ærarium tu Theologicarum rerum omnium locupletiſſimum huc tranſmittis, ſola hæc volumina tranſmittendo. Quare totius quodamodo Luſitaniæ nomine oro obteſtorque te; ut quam citiſſime editionem iſtam expedias; præſertim vero Operis de Sacrificio Miſſæ, quod impenſiſſime aveo, atque expecto, ut præclaram & utiliſſimam illius doctrinam, in eos omnes diffundam, qui divinitus curæ meæ commiſſi ſunt &c.*

Con eſpreſſioni del pari onorifiche ne ſcriſſe pure di Portogallo il Rev. Sig. Ab. Diego Barboſa Machado molto celebre, e benemerito della nazion Portogheſe per la ſua Biblioteca Luſitana, che và dando di mano in mano alla luce: *Non miror*, dice egli, *ſi* BENEDICTUS XIV *non tam Pontifex, quam Magiſter, ac Doctor Catholicæ Eccleſiæ maximus ubique habetur; vix enim fauſta ſors legendos mihi obtulit quoſdam præclariſſimos ejus libros, ſtatim ſumma cum admiratione cognovi, & incredibilem eſſe tanti Viri eruditionem, & ſingularem ingenii aciem, & univerſalem doctrinam: adeo ut ſpeciali amantiſſimi Numinis providentia datus mihi videatur ad Eccleſiam his temporibus illuſtrandam, ad Pontificatus amplitudinem atque ſplendorem augendum, ad Italiam totam penes nationes reliquas commendandam. Sic Deus ad plures adhuc annos conſervet magnam illam, ac pene divinam mentem, a qua tot Opera prodeunt plauſum, & admirationem totius Orbis ſibi jure demerentia, ut ego illam ſingulari æſtimatione ſuſpicio. Utinam ad tanti Pontificis pedes me dejicere poſſem, os vultumque illius auguſtum ſpectare, doctrinam atque oracula coram audire! Sed quoniam Patriæ longinquitas, & initæ vitæ meæ rationes hoc non ſinunt, ſtatui ſaltem, opellas nonnullas meas iſthuc mittere, ut illi meo nomine in obſequentiſſimi animi argumentum offerantur &c.* Così di Portogallo ne ſcrive il Sig. Barboſa.

Se poi conſiderar ſi vogliano i Giudizj, che ne han dati varj Giornaliſti, ed Eruditi della noſtra Italia, crediamo di poter francamente aſſerire, non avervi Città, o Perſona di lettere, la quale applaudito non abbia con maniere le più ſingolari a i dottiſſimi Scritti di queſto gran Perſonaggio. Il Signor Marcheſe Maffei ſplendore luminoſiſſimo dell' Italiana Letteratura nelle ſue *oſſervazioni Letterarie* di Verona tom. 5. artic. 2., così parla della grand' O-

Digitized by Google

pera ſopra la Canonizzazione de' Santi ,, Senza leg-
,, gere queſti volumi , niuno s' indurrebbe a crede-
,, re, quanta dottrina, quanto ſtudio, e quanto ſape-
,, re in eſſi contengaſi . Chi crederebbe mai , che in
,, così fatto argomento tanta parte non ſolamente di
,, Giuriſprudenza , e d' Iſtoria Eccleſiaſtica , e di
,, Controverſie , ma di Filoſofia , e d' ogni ſpezie
,, di profane lettere venga a cadere ? Che infinità
,, di Libri , e d' Autori d' ogni genere , che ſceltez-
,, za di documenti , qual notizia e de' moderni , e
,, degli antichi , qual varietà di queſtioni , quali ſu-
,, goſi riſtretti delle contrarie opinioni , e de' fat-
,, ti &c. ,, Indi ſcorgendo il perſpicaciſſimo Signor
Marcheſe l' utilità grande , che da queſt' Opere può
ritrarre il nome Cattolico , ſoggiunge . ,, Quanto
,, deſiderabil ſarebbe , che chi vive fuor della co-
,, munion Cattolica , ſi prendeſſe l'incomodo di ſcor-
,, rere queſti volumi , e di vedere , quanto diverſa
,, in fatti ſia la condotta de' ſacri Tribunali di Roma
,, da quello , che vien diſſeminato &c.

Nelle *novelle della Republica Letteraria* , che
ci provengono da Venezia , all'anno 1738. pag. 324.
dandoſi notizia della ſteſſa Opera ſu la Canonizzazio-
ne de SS. , in cotal modo ſi ſcrive : ,, Molti furono
,, gli Scrittori , che hanno trattata la materia *della*
,, *Beatificazione , e Canonizazione de' Santi* , ſic-
,, come ſe ne può apprender diſtinta notizia dall'Av-
,, vertimento quivi premeſſo ; ma niuno fino ad ora
,, ha ſaputo dare in tale propoſito , o coſe più ordi-
,, nate , o iſtruzioni più acconcie e più vantaggioſe
,, agli Avvocati , e Conſultori della Sacra Congre-
,, gazione de' Riti ſpezialmente , quanto di preſen-
,, te appariſce per opera dell' Eminentiſſimo *Lam-*
,, *bertini* ; Autore in ciò tanto più riſpettabile , e
,, maggiore d' ogni eccezione , quanto che ſotto il
,, felice Pontificato di *Clemente XI.* ebbe campo e
,, motivo di ſoſtener per più anni il grave offizio di
,, Avvocato Conciſtoriale con particolar gloria e
,, commendazione . Egli per tanto in queſti quattro
,, voluminoſi tomi non ſolo eſibiſce più e più fatti di
,, Storia Eccleſiaſtica , e molti Decreti emanati dal-
,, la Sacra Congregazione , i quali per eſſer recenti ,
,, non poterono eſſer regiſtrati dagli antecedenti
,, Scrittori ; ma eziandio ci va introducendo argo-
,, menti non più finora eſpoſti , e circa l' aſſegna-
,, zione della Meſſa e dell' Offizio , e circa altri cul-
,, ti , che nuovamente ſi concedono a' Servi del Si-
,, gnore Beatificati ; il tutto deſcrittoci con una ma-
,, niera chiara , polita , e degna della maeſtà dell'
,, Aurico Lazio . Ognun rimarrà perſuaſo della di-
,, gnità e utilità della preſente Opera ; e molto più
,, ne creſcerà la ſtima , qualora ſi voglia riflettere
,, al tempo ed al luogo , in cui eſſa fu condotta a fi-
,, ne , vale a dire , *non inter otium* , come ſiamo ſul
,, principio avvertiti , *ſed inter Paſtorales Anconi-*
,, *tanæ primum , poſtea Bononienſis Eccleſiæ curas ,*
,, *eaſque non paucas utique , nec levis momenti ;*
,, *atque adeo horis ut plurimum ſubciſivis , nec ſine*
,, *induſtria ante ſolis ortum ſæpiſſime ſomno ſub-*
,, *tractis* .

Nelle ſteſſe Novelle all' anno 1740. pag. 369.
ſiam ragguagliati di un' altr' Opera dello ſteſſo Infa-
ticabile Scrittore intitolata : *Raccolta di alcune*
Notificazioni Editti , & Iſtruzioni &c. con que-
ſte preciſe formole . Queſti documenti ſpettanti a va-
,, rie materie , e divulgati dal Venerando Autore
,, in diverſi tempi , giuſta il biſogno e decoro mi-
,, gliore della Chieſa Arciveſcovile cui preſedeva ,
,, ben meritavano eſſer raccolti tutti in un Corpo ;
,, onde ſerviſſero di modello altrui per regger il
,, Clero e 'l popolo Criſtiano *in fide , in integri-*
,, *tate , in doctrina ſana , verbo irreprehenſibili* ec.
,, e d' altra parte formaſſero eziandio corona alla
,, ſerie delle altre Opere ricercatiſſime d' un tanto
,, Scrittore **** In tanto per nota generica della
,, preſente Opera ſoggiugneremo , darſi quivi un
,, erudito Comentario dell' Eccleſiaſtica diſciplina ,
,, una perpetua e dottiſſima dilucidazione de' Sacri
,, Canoni , e delle Regole principalmente ſtabilite
,, nell' Concilio di Trento ; una varietà in ſomma
,, di materie che utilmente allettano , ed una ſo-
,, dezza di dottrine che dolcemente iſtruiſcono . ,,

Vedutoſi di là a non molto lo ſteſſo Autore delle
Novelle nuovamente in obbligo di far nota al Pub-
blico l' edizione fatta in Padova dell' Opera intito-
lata : *Delle Feſte di Gesù Criſto Signor Noſtro , e*
della Beata Vergine Maria Trattato iſtruttivo &c.
ecco come ne parla . ,, Venendo alle Diſſertazioni
,, contenute nel I. Tomo , il quale comincia dalla
,, Feſta della *Circonciſione* del Signore , e finiſce
,, in quella del *Sabbato Santo* , è coſa mirabile il
,, veder , con quale apparato di erudizioni ſacre
,, ogni Rito e miſtero venga illuſtrato , con quanta
,, chiarezza le queſtioni più difficili ed oſcure ven-
,, gan trattate , e come riſparmiata ſia a' lettori
,, eziandio i più dotti la fatica di conſultar altrove
,, i ſentimenti de' Dottori , de' Padri , e de' Con-
,, cilj , nelle materie più ſcabroſe ed importanti .
,, Chiaro eſempio ne ſia la lunga ed eruditiſſima
,, Iſtruzione , che ci viene recata nel capitolo VII.
,, intorno la Feria Seſta *in Paraſceve* , poichè ivi
,, de' ſacri Riti uſati in quel giorno dalla Chieſa ,
,, della Paſſione e morte del Salvatore , ogni punto
,, e circoſtanza talmente ſi eſamina , che ſi può dir
,, quel Capo un perpetuo Comentario de' ſenſi con-
,, cordi che trovanſi ne' quattro Evangeliſti . Nulla
,, diremo de' Capi ritoccati nel II. Tomo , e molto
,, meno dell' importanza de' Trattati medeſimi , do-
,, vendo baſtare per ogni altro diſcorſo l' utilità e
,, malagevolezza de' tre aſſunti (1) Dell'*Aſſunzione*
,, della Beatiſſima Vergine : (2) Dell' *Immacolata*
,, *Concezione* della medeſima : (3) Della *Traſlazio-*
,, *ne della S. Caſa* di Loreto . Chi ſa da una parte
,, gli obbietti che in sì fatti articoli s' incontrano
,, ſpezialmente per ciò che rimane tuttavia indeciſo
,, dalla S. Sede Apoſtolica , e dall' altra ſcorge qui
,, ſciolta ogni oppoſizione de' Critici , e diradata
,, qualunque piccola tenebra , certamente non può
,, ſe non ammirare il preclariſſimo ingegno dell' ec-
,, celſo Scrittore , che ſopra gli altri come Aquila
,, vola .

Nè punto meno eſpreſſive , e magnifiche ſon le
formole , colle quali il Sig. Giovanni Lami celebre
per gli eruditi libri dati a luce , in più e più luoghi
delle ſue *Novelle Letterarie* di Firenze , ſignifica
al mondo la ſtima , e l' ammirazione , ch' egli rico-
noſce dovuta ad ogni parto della mente ſublime del
noſtro inſigne Scrittore . Noi rimettiamo il Lettore
a i to-

a i tomi di quelle Novelle, aſſicurandoio, che li tro-
verà ad ogni tratto fregiati di ſplendidiſſimi Encomj
ſpettanti all' eccelſo Perſonaggio, di cui parliamo.
Intanto abbiam giudicato di qui riferir per diſteſo i
ſentimenti di un' altro celebre Letterato Fiorentino,
qual' è il Sig. March. Giovanni Giraldi. Queſti in
una lettera ſcritta al Rev. P. Azevedo Geſuita così
moſtra il deſiderio, e la ſtima, che tanto egli, quan-
to quel Monſig. Arciveſcovo Incontri nutriſcono per
le Opere di queſto Immortale Ponteſice. ,, S' io, di-
,, ce, non temeſſi, che compariſſe sfacciataggine
,, moſtruoſa il pretendere di poſſeder per giuſtizia
,, ciò, che da mera liberalità ſi diparte, lo mi que-
,, relerei pur volentieri con V. P. Reverendiſſima,
,, poichè dopo avermi cominciato a donare nei due
,, primi Tomi le pregevoli Opere novellamente co-
,, ſtà riſtampate del Glorioſo Regnante Sommo Pon-
,, teſice BENEDETTO XIV. e da lei vagamente
,, adornare di leggiadre eruditiſſime prefazioni, mi
,, vedo privo della ſoſpirata continuazione delle me-
,, deſime, le quali aveva io riſerbate ad eſſere l'or-
,, namento più bello della privata mia Libreria. So-
,, migliante ſpirito di riſpettoſa querela io concepj
,, nell' animo, quando, ſecondo il mio ſolito, eſ-
,, ſendo andato, pochi dì ſono, ad oſſequiare il no-
,, ſtro zelantiſſimo, e dottiſſimo Paſtore Monſig. Ar-
,, civeſcovo Incontri, ſeco lui trattenendomi a ragio
,, gionare del merito, e della ſoda dottrina, che si
,, ravviſa in eſſe, mi fece Egli vedere il Tomo, che
,, da tanto tempo aſpettavaſi del ſinodo Diocesano;
,, e l' utilità particolare di queſta Inſigne Opera de-
,, ſcrivendomi, m' invoglio a leggerla, per tutta
,, aſſaporarne la gran dottrina. Ho ben compreſo di
,, poi perche Egli la commendaſſe a sì alto ſegno;
,, e conſiderandola per una legge a tutti i Veſcovi
,, opportuniſſima ſi moſtraſſe preſo d'alta riconoſcen-
,, za di quanto Eſſi tutti dovevano alla gran mente
,, del ſublime Autore, il quale per le ſue Opere tut-
,, te, e ſpecialmente per queſta, aveva loro addi-
,, tata la via più facile, e più ſicura di governare
,, provvidamente le loro dioceſi, ſol che poneſſero
,, mente a ciò, ch' Egli inſegna, e l' adempieſſero
,, fedelmente. Egli in fatti propoſtoſi di ſeguirla,
,, ed accoſtumato già da gran tempo a dipendere
,, da' ſuoi oracoli ſicuramente potrebbe di ſe affer-
,, mare;

. . . . alla mia guida
Mi volſi, come parvol, che ricorre
Sempre colà, dove più ſi confida.

,, E per verità ſe ſi oſſervi la deſcrizione fedeliſſima
,, dei ſacri Riti, e delle cerimonie, le quali ſi ado-
,, perano in qualunque ſorta di ſinodi; il novero di
,, tutte le perſone, ch' intervengono, e delle loro
,, incombenſe, e varj uſficj; il copioſo trattato di
,, tutte le controverſie le più minute, e delle coſe
,, più gravi, che in ſomiglianti venerabili congreſſi
,, ſi debbono eſaminare, e poi ſtabilire ſolennemen-
,, te; e la gran dovizia delle più auguſte determi-
,, nazioni fatte dalle reſpettive Sacre Congregazio-
,, ni per l' univerſal buon governo, e provvedi-
,, mento, è aſſai manifeſto, che l'Opera è così com-
,, mendevole, e neceſſaria, che Ella a buona equi-
,, tà ſi può nominare la ſomma, e l' epilogo della
,, venerabil diſciplina di Chieſa ſanta ſu tale arti-
,, colo, non mai finora così maeſtrevolmente, e
,, con tanto di erudizione diſcuſſa, e diviſata. Si
,, degni Ella dunque, poichè ne la ſupplico inſtan-
,, temente, di continuarmi le ſue grazie, trasmet-
,, tendomi e il detto libro, e quanto giornalmente
,, viene in luce, parto della dottrina di così Augu-
,, ſto Ponteſice, che in mezzo alla Chieſa aprendo
,, la bocca ſua dà a conoſcere, che il Signore lo ha
,, ripieno del ſuo ſecondo ſpirito di ſapienza, e d'in-
,, telletto. Stupiſcono tutti, che in mezzo alle ſpi-
,, noſe, e vaſte cure dell'Apoſtolico ſuo Principato
,, promulghi da per ſe ſteſſo leggi così frequenti, e
,, penſi a far rifiorire con tanto di avvedutezza l' u-
,, tiliſſimo ſtudio della Eccleſiaſtica Storia, pubbli-
,, candone Egli ſteſſo le più belle memorie: ſiccome
,, recava gran maraviglia, che il Ponteſice S. Gre-
,, gorio nel tempo ſteſſo, in cui ſovraſtavano a Ro-
,, ma dei gran pericoli, ſenza punto sbigottirſi,
,, provvedendo a queſti, attendeſſe inſieme tranquil-
,, lamente a comporre con pari diligenza la più bel-
,, la parte, e la più difficile del ſuo Comento ſopra
,, la Profezia di Ezechiello. Ma ben ridonda in en-
,, comio di amendue il ſentimento di S. Bernardo,
,, il quale fu di parere, che aſſai commendevoli foſ-
,, ſero i Romani Ponteſici, qualora ſeguitando le
,, coſtumanze di quelli, che governavano la primi-
,, tiva Chieſa, *ſibi otia inter maxima negotia in-*
,, *venirent*. Anche il celebre Cardinal Piccolomi-
,, ni, detto il Paveſe per tal ragione eſalta, e com-
,, menda il Sommo Ponteſice Paolo II. *Si quando*
,, *a curis vacet*, dice Eſſo di Lui, ed io con Eſſo
,, del Regnante; *lectionem ſacram aſſumere. Iden-*
,, *tidem ſcribere, colligere quæ memoratu ſunt di-*
,, *gna, laborare ad præſentem pariter, & futu-*
,, *ram utilitatem. His titulis, & numiſmatibus*
,, *paratur ſolida, & perennis gloria.*
,, Nell' innumerabile ſtuolo di coloro, i quali
,, fan plauſo alla dottrina, ed al merito del Gran
,, Ponteſice BENEDETTO XIV:

Che col cor veggio, e colla lingua onoro,

,, Io ſopra gli altri, Riveritiſſimo Padre Azevedo,
,, ſono in obbligo di magnificarlo, ſpecialmente per
,, quella dote ſingolariſſima, che l' adorna, di farſi
,, tutto a tutti, e di tutto darſi al beneficio comu-
,, ne, avendolo io veduto ſcendere per così dire,
,, dalla Maeſtà del ſuo Trono, quando, si compiac-
,, que di accogliere con paterno amore il picciol tri-
,, buto di certi miei volgarizzamenti, che ebbi l'ar-
,, dimento di preſentargli per mezzo di Monſignore
,, Arciveſcovo di Damaſco mio Zio, da eſſo riguar-
,, dato ſempre colla maggior clemenza; e qualora
,, per detto mezzo mi ha diſpenſati altri mille con-
,, traſſegni della ſua Benigniſſima Affabilità. Oh
,, quanto è deſiderabile, che un così degno Monar-
,, ca, così vegliante al bene della ſua Greggia, co-
,, sì ſollecito di condurla a paſcoli ſalubri e buoni,
,, e così induſtrioſo nel tenerle lontano ogni più rio
,, veleno atto ad infettarla, viva felice per lunga
,, ſerie di anni al governo della Chieſa, a cui pre-
,, ſiede con tanta lode: che io rivolgendomi lontan-
,, to dal più parlar de' ſuoi pregj, poichè ben rifflet-
,, to, che in faccia a queſti poſſo valermi per mio
,, avviſo dell' eſpreſſioni del gran Poeta.

E ſe le fantaſie noſtre ſon baſſe

A tant'

A tant' altezza; non è maraviglia,
Che ſovra 'l ſol non fu occhio, che andaſſe;

„ Finiſco con deſiderare ogni bene a V. P. Reverendiſſima, che così utilmente ſi adopera pel ben della Chieſa, e a pro delle lettere &c.

Sarebbe lo ſteſſo, che non mai finirla, ſe tutti riferir voleſſimo gli onorifici giudizj, e gli encomj fatti da quanti vi ſono Letterati più inſigni nell' Europa alle Opere tutte del Gran Proſpero Lambertini, ora Sommo Pontefice, inſigne Maeſtro, e ſingolare ornamento, e ſplendore di queſta Corte. Stimiamo però baſtevoli i riferiti fin quì, per far concepire a chiunque una giuſta ſtima del profondo ſapere, della vaſta, e ſopraffina erudizione in ogni genere, della ſomma, e particolare utilità pel dogma, e per la diſciplina Cattolica, che in tutte queſte Opere ſon racchiuſe. Ci luſinghiamo, che non ſia per diſpiacere a i Parziali delle ſteſſe Opere l' aver noi per cotal modo interrotto il minuto Eſtratto, che in queſto Giornale avevamo cominciato a darne fin dall' anno 1747 e che prima di ripigliarlo, abbiam qui meſſi in viſta tutt' inſieme raccolti varj pareri, quà, e là diſperſi de' Letterati. Abbiam creduto con ciò di meglio ingerire, ſenz' ombra alcuna di adulazione, una giuſta idea del gran merito, che l' Europa tutta ha riconoſciuto ne' dottiſſimi ſcritti del noſtro Sommo Pontefice. Conciofliacchè quell' eſſere in eſſi ſcifrati punti rilevantiſſimi, e date vantaggioſiſſime regola per le ſacre Congregazioni Romane, e ſingolarmente per la Congregazione de' Riti, in una della più ſcabroſe ſue materie, come è quella delle cauſe de' Servi di Diò, coſicchè poſſa in appreſſo co' ſoli Tomi Lambertiniani procedere con piè franco e ſicuro sì in queſta, che in altre ſpezie di Giudizj: quel venirvi a maraviglia illuſtrate e conſolidate varie prattiche di Cattolica diſciplina: quell' aver riportate approvazioni così magnifiche per fin dagli Eretici, obbligati dall' equità, e dalla ſodezza della dottrina a riguardar finalmente con venerazione un Pontefice, e i Teologici inſegnamenti di un Letterato Cattolico: quel ſovrano ſplendore, che per eſſe diffonde adeſſo dovunque queſta S. Sede, vedendoſi con iſpecialiſſima Provvidenza di Dio occupata da un Pontefice, il quale non meno per la dottrina, e pel vaſto ſapere, che per la rettitudine, e Santità di vivere è già divenuto l' ammirazione del mondo tutto: così fatti pregj luminoſiſſimi troppo intereſſavano i vantaggi di queſta Città, perchè noi a fin di ſcanſare ogni eccezione di parzialità, amaſſemo meglio di pubblicarne un Giudizio, anzi che de' noſtri, teſſuto de i ſentimenti di Perſone ſtraniere, maſſimamente Proteſtanti, e in tal modo ſcorgeſſe ognuno, che i ſingulari applauſi a queſte Opere, e all' eccelſo loro Autore non da propenſion di genio, o d' intereſſe, che alcuno vi abbia, ma dal puro lor merito ſingolariſſimo ſon derivati.

Quanto poi alla preſente Edizion terza, noi non ſapremmo darne contezza, o più eſatta, o più diſtinta, o più autorevole di quella, che ne han data gli accuratiſſimi Giornaliſti di Lipſia nel Gennajo di queſto anno appunto 1749. Che però contenti di qui riferirla tutta per diſteſo, con eſſa termineremo il preſente noſtro ragguaglio. „ Splendidiſſima „ dicon' eglino „ Splendidiſſima, ut dicamus, quod res eſt, „ & ea omni parte commendabilis Operum ſummi Eccleſiæ Romanæ Præſulis aditio ſub prelo ſudat, cujus „ prima hic oculis Lectorum ſubjiciuntur initia, omni „ laude, & ornatiſſimis congratulationibus, excipienda. Nos, pro pietate, literatiſſimo Principi „ debita, laudatiſſimi hujus inſtituti, in gloriam & „ Maximi Pontificis, & literarum, ſuſcepti, rationes exponemus, tanto majori cum voluptate hoc „ labore defuncturi, quo juſtius exiſtimamus, quicquid in literis ſummum & egregium magnus ille „ Italiæ ſacræ arbiter præſtitit, omni, ſi qua futura „ eſt, poſteritati ſtudioſiſſime commendari. Tanta „ *BENEDICTI XIV.* in literas ſunt merita, tanta „ eſt doctrinæ, qua, ut in omni pæne ſtudiorum genere, ita in rerum ſacrarum maxime Hiſtoria, mirifice excellit, dignitas & amplitudo, ut nulla ſit „ provincia, nulla civitas, nec Academia ulla, aut „ Societas, quæ non maximum hunc Eccleſiæ Romanæ rectorem eo nomine in cœlum uſque laudibus „ efferat, & in eo prædicando quendam quaſi principatum affectet. Nihil igitur mirum, ex ultimis „ Luſitaniæ finibus catervatim ad BENEDICTUM, „ ſagaciſſimum & prudentiæ fama celeberrimum Principem, advolare Eccleſiæ Romanæ cives, ubertrimis beneficiis ab ipſo ad certamen pietatis provocatos, jamque publica, & in ſe præclara, hujus pietatis documenta editurus. Principalem iſtam BENEDICTI XIV. munificentiam experta fuerat aliquot annis ante Liturgica Academia Conimbricenſis Canonicorum Regularium S. Crucis, cujus Academiæ nomine publicum jam grati animi ſpecimen „ daturus eſt *Emmanuel de Azevedo*, Societati Jeſu adſcriptus. Is, venia a Pontifice ſummo impetrata, in uſum Academiæ, Operum omnium BENEDICTI typis iterandorum, & *Tomis XII.* abſolvendorum, conſilium prorſus nobiliſſimum cepit. Præcipuum illorum Operum jure habetur illud *de Servorum Dei beatificatione, & Beatorum canonizatione*, quippe rara & multiplici doctrina expolitum, quod ita hic exhiberi cœptum „ eſt, ut duo priores Libri *Tom. I. & II.* Operum „ conficiant. Species illorum externa & interna jam „ olim a nobis non male, ut ſperamus, delineata eſt „ in his *Novis Eruditorum Actis An.* 1740. *Menſ.* „ *Octobr. & A.* 1741. *Menſ. Januar.* unde Lectores „ noſtri facile repetent, quæ lectu digniſſima in tanta „ egregie dictorum copia videri poſſint. Accedit „ autem jam demum huic Operi nova S. Rev. Editoris Præfatio, cujus æque ac reliquorum, quæ jam „ recens ſunt addita, nobis habenda ratio eſt. Præfationi ipſi præmiſſa eſt Epiſtola *Emanuelis* ad BENEDICTUM XIV., dedicandi cauſa ſcripta, plurimum & gravitatis, & elegantiæ, & venuſtatis, habens. De doctrina laudatiſſimi Principis ita eo vero „ ſcribit: *Mirum eſt, unum hominem aut ſcientia* „ *comprehendere, aut memoria retinere, aut ſcripto complecti, tantas res, tam varias, tantis* „ *difficultatibus atque obſcuritate & diſſenſione* „ *Autorum impeditas, potuiſſe; unum tot vetuſtæ* „ *& poſteriorum ætatum monumenta inſpicere, ſcriptores legere, libros diverſi adeo argumenti, exterarum linguarum, editos remotiſſimis regionibus, noſſe, ſolerter examinare, quæ ſcitu utilia* „ *pro-*

„ *proponebantur*, *amplecti*, *reſpuere ac refutare contraria*. Augetur hujus rei admiratio cum graviſſimis muneribus, quibus præeſſe longis inde a temporibus juſſus eſt *Benedictus*, poſtquam eas artes, quibus nobilium juvenum ætas ad ingenuum ſive corporis habitum, ſive cultum animi, formari conſuevit, ſolida perceperat. Hinc Juriſprudentiæ traditus, eam penitus pernoſcere, & ejus myſteria ſcrutari, ſuum eſſe duxit, ex quo inter Conſiſtorialis aulæ Advocatos cooptatus, atque ad fidei promotoris dignitatem evectus, ſacræque Congregationi Concilii Tridentini Interpretum a ſecretis eſſe juſſus eſt. In hac vitæ conditione, & in his a ſacra antiquitate alienis fere ſtudiis, admiranda eſt opera, a *Benedicto* in ſacrorum Canonum, & Hiſtoriæ ſacræ, tam veteris, quam novæ, cognitione collocata, quibus in ſtudiis etiam tum fuiſſe totum ſcimus, cum in auguſtiſſimum ampliſſimorum Patrum Collegium adlectus, primo Anconitanam, deinde Bononienſem, eccleſiam regendam ſuſcepiſſet. Nec nunc inter concatenatos Apoſtolicæ Sedis labores doctiſſimorum ſcribendorum operum curas abjicit; cui rei indicio eſt liber compoſitiſſimus *de Synodo*, inter Apoſtolatus labores, furtim quaſi, ipſo *Benedicto* teſte, abſolutus. Quæ omnia, ut in unum colligerentur corpus, non ſolum ob perſonæ dignitatem, ſed ob rei etiam gravitatem, utilitatem, & neceſſitatem, digna eccleſiæ Romanæ ſociis, & quidni omnibus? quam maxime videbantur. Has *Emmanuelis* ad *BENEDICTUM XIV.* literas aliæ *Benedicti* ad *Emmanuelem* ſequuntur, modeſte, prudenter, atque diligentiſſime, perſcriptæ, in quibus, præter alia, a Sanctiſſimo Patre ſplendor literarum, in Academia Conimbricenſi effulgens, celebratur, & in Deo fiducia ponitur, fore, ut Congregationis hujus alumni, aliique adoleſcentes, ſedulam porro in utraque facultate operam ponant, & laborum aliquando fructus eximios percipiant. Collaudat deinde Pontifex Max. diſtributionem *Operum* in *Tomos XII.* faciendam, & approbat Vitas aliquot Sanctorum, a Clariſs. Editore in Latinam linguam ex Italica converſas. Tandem efflagitat, ut in *primo* Operum *Tomo* imprimantur Apoſtolicæ ſuæ literæ, in forma Brevis ad *Facciolatum*, Virum Celeberrimum, datæ, qui ſuam alteri *de Canonizatione Sanctorum* editioni operam impendit, nec, ſi rumor ad nos vera attulit, ſatis ſe æquum in judicio de noſtris ſtudiis ferendo præbuit. Tum ſpectanda nobis exhibetur Pontificis Maximi imago, æri affabre inciſa, cum addita hac Inſcriptione:

BENEDICTO XIIII. P. O. M.

QUOD

ACADEMIAM . LITURGICAM

MAGNO . LUSITANIAE . TOTIUS . BONO

CONIMBRICAE . INSTITUERIT

REDDITIBUS . LIBERALITER . ATTRIBUTIS

PERPETUAM . EFFECERIT

SUO . ET . APOSTOLICAE . SEDIS . PATROCINIO .

COMMUNIVERIT

CANONICI . REGULARES . REFORMATI

CONGREGATIONIS . SANCTAE . CRUCIS

POSUERUNT.

„ Excipiunt hæc pietatis monumenta literæ, a S. Rev. Editore ad auditores Liturgicæ Academiæ Conimbricenſis perſcriptæ, in quibus is multa de conditione univerſitatis illius, & de viris doctis ſuæ Congregationis, diſſerit. De Academia Conimbricenſi in univerſum ſcribit, eam propter auditorum frequentiam eſſe nobilem, & tanta Magiſtrorum copia ornatam, ut cum præclariſſimis totius Europæ eo nomine videatur comparanda. Septem Magiſtri, ut ipſe dicit, tradunt Theologiam, ſeptem Jus Canonicum, decem civile, quinque Medicinam, duo Anatomiam, & Chirurgiam, unus Muſicam, quinque Mathematicam & Philoſophiam, duo Rhetoricam, duo linguas Hebraicam & Græcam, novem humaniores literas & Grammaticæ rudimenta, præter eos, qui honorificentioribus in Academia muneribus funguntur, & centenarium numerum exſuperant. Omittendum hic loci id ea de cauſa non putavimus, ut Lectores noſtri Luſitaniæ de literis auſpicato cedentibus gratulentur. Huc accedit Pontificis Romani gratia, qua uberiores Academiæ Liturgicæ redditus attribuit, non ſolum ut Magiſtris quatuor perpetuo inſtructa ſit, ſed ut auditorum etiam diligentiæ remuneratio ne deſit, utque ſplendor Academiæ conſervetur. De ipſa novæ liturgicæ ſcholæ ratione hic longiores literæ *Benedicti* leguntur, ex quibus harum rerum cupidi habebunt, quo exſatientur. Denique recenſio *XII. Tomorum Operum BENEDICTI XIV.* ſplendide edendorum additur, quorum *quatuor* priores de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione, agent. *Tomus quintus* exhibebit Acta Canonizationis, ab eodem Pontifice Max. celebratæ; *ſextus* dabit Appendices lectu digniſſimas; *ſeptimus* documenta, huc pertinentia, ſuppeditabit; in *octavo* Index copioſiſſimus rerum præcedentium occurret; *nonus* Commentarium de S. S. Miſſæ ſacrificio continebit; *decimum* occupabit Commentarius de Feſtis Chriſti Domini, ſanctiſſimæque ejus Matris; cui acceſſio fiet nonnullorum Sanctorum, de quibus officium & Miſſa celebrabitur in Bononienſi Diœceſi; *undecimus* repræſentabit Inſtitutiones Eccleſiaſticas, a SS. Patre, cum Bononienſi, tum Anconitano Epiſcopo, editas. Ultimus denique, ſeu *duodecimus*, *Tomus* librum diu multumque expetitum *de Synodo* comprehendet. Hæc ſunt, quæ ſcire intererat Lectorum. Nos communibus orbis & Chriſtiani & literati plauſibus noſtros jungimus, immortalia Summi Pontificis, quo fortaſſe melior & bonis artibus faventior nunquam extitit in omne genus literarum, merita venerantes, & S. Rev. Editoris, illa ad ſeram poſteritatem tranſmittendi ſtudium, præclarum iis laudibus proſequentes, quibus, qui bona & utilia conantur, jure meritoque ſunt condecorandi.

JUDI-

JUDICIUM III.
LUSITANUM

Excerptum ex Epiſtola Antiſtitis Conimbricenſis, quæ una cum multiplici elogio Operum BENEDICTI XIV. habetur in Præfatione Operis, cui titulus: COELUM NOVUM, *ſeu Congregatio Canonicorum Regularium S. Auguſtini in Luſitania ad priſtinam obſervantiam reſtituta.*

JAmdiu publica Conimbricæ ſtudia, tum ingenti Auditorum frequentia, tum facultatum, ſelectorumque Doctorum copia ſeſe fecerant in Europa celebratiſſima. Ex quo tamen beneficio Immortalis Pontificis BENEDICTI XIV. bonarum artium, ſcientiarumque omnium Patroni, ac luminis fulgentiſſimi, Liturgica Academia in ea Urbe erecta eſt, & Liturgicarum rerum theſaurus doctiſſimis, atque eruditiſſimis ſuis Operibus ſuppeditatus, tanta iiſdem facta eſt ſplendoris & commodi acceſſio, ut nihil jam ſupereſſe videatur deſiderandum. Fuere quidem certe in omni ætate viri Principes, qui Academias magnis redditibus vel a fundamentis erexerunt, vel novis adjectis commodis, ac Profeſſoribus, amplificarunt; ſed qui præter commoda ac redditus, materiam quoque præſtantiſſimam, circa quam Profeſſores verſarentur, ſuis ſcriptis exhibuerit, ſolum hunc fortaſſe Pontificem ſera poſteritas recenſebit. Enimvero quid eſt, quod ad ſacros Ritus, remque omnem Liturgicam, imo ad univerſam Catholicæ Religionis doctrinam pertineat, & a BENEDICTO XIV. in ſuis Operibus profundiſſimo ingenio, mira eruditione, ſummo conſilio collectum non fuerit, ac pertractatum? *Is* de Sanctorum cultu, & Canonizatione, is de ſublimiſſimis Chriſti Domini, ac Deiparæ Myſteriis, diebuſque feſtis, is de auguſto Miſſæ ſacrificio, is de Synodorum Diœceſanarum celebratione, is demum de innumeris ad Eccleſiæ Fidem, ac diſciplinam ſpectantibus tanta cum perſpicuitate atque excellentia ſcripſit, ut Magiſter iiſdem de rebus jam paſſim audiat, & a cordato quolibet viro jure optimo cenſeatur. Hinc ſi Magiſter ſententiarum, ſi Angelicus Aquinas, ſi ſubtiliſſimus Scotus, ſi eximius Suarez tantum doctrina ſua apud doctiores homines ſunt promeriti, ut Cathedræ, ac Scholæ integræ erectæ ſint in Academiis, quibus ſanctum eſſet eorum doctrinam ſequi, textuſque explicare: non minore profecto jure id ipſum deberi viſum eſt *admirabili Proſpero Lambertino*, ut nimirum tum in Romana Societatis Jeſu Academia, tum in Conimbricenſi hoc noſtro Sanctæ Crucis Lyceo Doctores conſtituerentur, quorum munus eſſet tanti viri doctrinam de re præſertim Liturgica Auditoribus tradere, Commentariiſque explanare. Quantæ vero utilitatis Fideliſſimo huic Regno id ſit futurum, vel ex eo conjectare licet, quod jam Clerus non ſolas Scholaſticorum quæſtiones, atque ſubtilitates, ſed ipſa Religionis dogmata, ſed Eccleſiaſticam Hiſtoriam ac diſciplinam, ſed Sanctiſſimos Vetuſtiſſimoſque Ritus ſumma cum alacritate addiſcat, & callere penitus incipiat. Quapropter nullum puto iniri potuiſſe conſilium opportunius, omnibuſque Luſitaniæ Eccleſiis conducibilius, quam de diligenti Lambertinianorum Operum editione ad harumce Scholarum uſum procuranda; plus enimque ſacræ ac perneceſſariæ doctrinæ in his Operibus collectum vidimus, quam in integris, ut ita dicam, Bibliothecis. Et ſane quanta Theologicarum Virtutum, & quam profunda cognitio, quanta ſacrorum Canonum ſcientia, quanta ſolidæ atque utilis Theologiæ peritia in aureo illo Opere *de Servorum Dei Beatificatione, & Canonizatione* ſeſe offert conſiderandam? Si vero opus alterum percurramus, quod *de Chriſti Domini, ac Deiparæ diebus Feſtis* inſcripſit, nullum occurret ſublimius Religionis noſtræ Myſterium, quod ſumma perſpicuitate, profunditate, atque eruditione non explicetur. Quid dicam de eximia illa doctrina, quæ in præclariſſimo Commentario *de Sacrificio Miſſæ* paſſim effulget? Quid de pulcherrimis quæſtionibus in Opere *de Synodo Diœceſana* mirifice enodatis? Quid demum de incredibili Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ, ſacrorum Scriptorum, veteriſque diſciplinæ ſcientia, qua ubique ſcatent *Eccleſiaſticæ Inſtitutiones* a SS. Patre cum Anconitano tum Bononienſi Epiſcopo olim editæ, & ad reformandos Eccleſiarum mores appoſitiſſimæ? Hoc eſt vere ſapere: hæc eſt vera Eccleſiaſticorum hominum eruditio: hæc ſolida Catholicæ Religionis Theologia, quæ ſummo Dei Optimi Maximi beneficio ex libris BENEDICTI XIV. Luſitaniæ noſtræ aliquando tandem innotuit. Evulgantur jam, omniumque manu ſumma cum admiratione teruntur præclara Opera: jam in hac noſtra Urbe doctrina in iiſdem contenta publice edicitur ac circumfertur: jam Eccleſiaſtici homines ingenti cum gaudio atque utilitate illi aſſueſcunt; quod ſane tanta fit cum animi mei voluptate, ut inter difficiles Epiſcopatus curas nihil unquam jucundius evenire mihi potuiſſe, plane ſentiam. Quid enim Epiſcopo optabilius, quam Religionis doctrinam ex libris ſupremi Eccleſiarum omnium Paſtoris videre deductam? Quid jucundius, quam adſpectare Eccleſiaſticos homines non ſubtiles tantum commentationes, ſed res maximi uſus atque momenti callere? ... Faxint ſuperi ut a quo tantum boni accepimus, is ad totius Eccleſiæ commodum diu ſoſpitetur incolumis.

APPEN-

APPENDICES AD QUATUOR LIBROS

DE

SERVORUM DEI BEATIFICATIONE,

ET

BEATORUM CANONIZATIONE

APPENDICES XV.

MONUMENTA COMPLECTENTES AD PRIMUM TOMUM PERTINENTIA.

APPENDIX PRIMA.

Relatio facta in Conſiſtorio Secreto coram SS. D. N. URBANO PAPA VIII. *a Franciſco Maria Epiſcopo Oſtienſi S. R. E. Cardinali a Monte die 13. Januarii 1625. ſuper vita, ſanctitate, Actis Canonizationis, & miraculis piæ memoriæ* BEATÆ ELISABETHÆ *Luſitaniæ Reginæ, (de qua in cap. 9. tomi I.)*

SANCTITATEM in Regno, quaſi gemmam in auro, Beatiſſime Pater, ſapientes rerum æſtimatores jure ſuſpiciunt; qui probe norunt, ſocietatem ejuſmodi tam præclaram eſſe, quam raram. Ut enim Veritatis æternæ vox eſt quovis certior oraculo: difficilis atque anguſtus eſt aditus in cælum iis, qui nimis late poſſident terram. Quod ſi ad faſtum & pompam Regiæ majeſtatis feminei ſexus accedat natura plus nimio proclivis in vanum formæ ſtudium, & levem pulcritudinis ambitionem, vix ullus relinquetur ſanctimoniæ locus. Atque adeo, ſiqua ſit femina Regio ſplendore conſpicua, quæ fulgeat etiam claritate virtutum, appellari merito

Digitized by Google

merito poteſt cæleſte prodigium. E cælo quippe detur neceſſe eſt, quod tam difficile reperitur in terris. Neque alius quiſquam ſanctitatem Regibus, quaſi novam coronam, imponere aut debet aut poteſt, niſi Rex ille Regum, *in cujus manu cor Regis eſt*, & *per quem Reges regnant*. Hic inter alias feminas nobiliores virtute, quam genere, in quibus dare ſpectaculum voluit mundo potentiæ ſuæ, Beatam Eliſabetham Luſitaniæ Reginam elegit: ut humanum genus doceret exemplo ſuo, poſſe unum caput corona duplici nobilitari; altera majeſtatis in terris, altera ſanctitatis in cælo. Quod geminum decus in Eliſabetha ſtatim agnoſcet, qui res ab ea tota vita præclare ſancteque geſtas voluerit intueri. Hæc ſane Regina *adſtitit*, ſi minus *a dextris*, ſaltem ante conſpectum Dei *in veſtitu deaurato circumdata varietate*. Quid enim aliud fuit ejus ætas univerſa, cum ſumma morum integritate, atque innocentiæ laude tranſacta, quam aurata quædam veſtis, quæ non ſolum oculos animoſque mortalium in ſui contemplationem admirationemque rapiebat, ſed ipſos etiam cæli cives, ipſum rerum omnium parentem ac moderatorem Deum ad tam ſingulare ſpectaculum invitabat? Quid tam multæ, tam variæ, tamque inſignes animi dotes atque virtutes, quibus anima illa puriſſima fuit a teneris annis exornata; quid, inquam, erant aliud, niſi gemmæ pellucidæ, pretioſique lapilli, quorum varietate circumdata cæleſti Regi pulcherrimum ſui ſpecimen dedit? His illa conſpicuis cælo terræque prænitens ornamentis, non Luſitaniæ modo, in qua tanta cum ſanctimoniæ laude regnavit, non Hiſpaniæ, cujus e nobiliſſima provincia Aragonia felicem nacta eſt hujus lucis uſuram, ſed Chriſtiano cuilibet Regno propoſita fuit a ſupremo rerum Principe Deo, tanquam numeris abſolutum omnibus Regum exemplar. Ab illa diſcent, qui ſceptra moderantur, quanto plus religioni tribuendum ſit, ac Deo, quam privatis, aut publicis utilitatibus; quanto comparanda ſit ſtudio Principes inter pax atque concordia; quam pie gubernanda ſit etiam Regia familia; quanta exhibenda ſit egentibus liberalitas; quam humaniter ac benigne populi complectendi. Nulla denique laus Regalis ac virtus in hac Principum Chriſtianorum idea deſideratur.

Unum tantum deſiderari videtur, non tam ad hujus abſolutionem imaginis, quæ Divinæ dexteræ ductibus variis virtutum coloribus jam olim fuit expreſſa, ſed ad religioſiſſimam Catholici Regis petitionem, ad commune totius Luſitaniæ votum, ad publicam Principum utilitatem, ad Chriſtiani nominis gloriam ac ſplendorem, ut ipſe, Beatiſſime Pater, qui Dei vices apud homines geris, & hominum cauſas agis apud Deum, Beatam hanc Reginam in Sanctorum numerum uſitatis Eccleſiæ cæremoniis referre non dubites. Quem ad finem, de vita, ſanctitate, & miraculis hujus B. Reginæ juxta ſacros Canones inquiri, pro ſua benignitate juſſit Sanctitas veſtra. Quapropter, fabricatis de more neceſſariis proceſſibus, illiſque per deputatos idoneos viros mature diſcuſſis, in eo ſtatu verſari nunc hujuſmodi cauſa cenſetur, ut legitime inſtructa videatur.

Juſſu

Juſſu igitur Sanctitatis veſtræ coram ampliſſimo ſacro Senatu ſtatum illius breviſſime relaturus, ordine tripartito ſic illum exponam.

Primo loco, B. Reginæ vitam integerrimam,ac mortem ſanctiſſimam explicabo.

Secundo, præclaras illius virtutes.

Tertio, inſignia per eam tam viventem, quam mortuam patrata miracula; & res in cauſa geſtas.

Quæ tria ſi ſatis veſtræ Sanctitati probata fuerint, poſtremum caput recenſendum decreverit; reliquum erit, rogatis de more ſingulorum Reverendiſſimorum Dominorum meorum ſententiis, quid pro Dei gloria, & Catholicæ Fidei exaltatione magis expediat deliberare ac ſtatuere.

PARS PRIMA.

De Vita.

Regium genus ab utroque parente traxit Eliſabetha. Pater ei fuit Rex Aragoniæ Petrus, Jacobo Rege natus, & Violantia Regis Hungariæ filia. Mater Conſtantia, Manfredi Siciliæ Regis filia, Federici II. Imperatoris neptis. Nata eſt Eliſabetha anno a Virginis partu 1271. Prodiit autem ex utero genitricis, iis (præter morem) undique obvoluta membranis, quas *Secundas* appellant; quod fortaſſe prodigium cælitus datum fuit, quaſi futuræ modeſtiæ verecundiæque præſagium. Recens a partu ad Regem Jacobum avum allata, atque ab eodem ad ſextum ætatis annum Chriſtianis moribus imbuta fuit: de qua ille prædicare, ac pæne prædicere ſolitus erat, neptem illam, atque alumnam ſuam feminarum omnium optimam clariſſimamque futuram, quæ ex Aragoniorum Regum ſtirpe natæ unquam fuiſſent. Ex humanis erepto Jacobo Rege, ſexennis puella reducitur in patris domum. Ibi, quam ab avo didicerat, proſecuta eſt integerrimæ vitæ rationem. Pueriles ludos, ornatum corporis, voluptatum delicias fugiebat. Divinis precibus, ciborum abſtinentiæ, charitatis operibus impenſe vacabat: Ut pater ipſe fuerit ſolitus affirmare, ſuarum rerum, ac Regni felicitatem Eliſabethæ virtutibus ac meritis apud Deum acceptam eſſe referendam. Ubi vero, plenis jam annis, nubilis fuit, ob egregiam tantæ virtutis famam late vagantem, a pluribus Chriſtianorum Principum filiis per crebras legationes ac litteras poſtulata in matrimonium eſt. Vicit unus ex omnibus Luſitaniæ Rex Dionyſius, Alphonſi III. filius; cui Regiis, & Chriſtianis ritibus nupſit Eliſabetha anno partæ ſalutis 1282. Ejus diſceſſum ægerrime tulit parens, cum diceret lacrymabundus, abſtrahi a ſe rem omnium cariſſimam & pretioſiſſimam. Nuptiis maximo cum apparatu, &, qua Reges decebat,pompa celebratis, Eliſabetha ætatis anno decimo ſeptimo Conſtantiam peperit; viceſimo vero Regni heredem Alphonſum. Interim illa non minorem

Digitized by Google

excolendis virtutibus, quam liberis educandis, dabat operam; viro placere ſtudens, ſed magis Deo. In ſacris precibus aſſidua, frequens ad rem Divinam erat; ubicumque verſaretur, ſacellum habebat religioſe ac magnifice ornatum, Sacerdotibus, Symphoniacis, aliiſque ſacris miniſtris inſtructum. Ibi ejus erat requies; ibi ſere ſemper habitabat. Humanitatis vero, manſuetudinis, ac providentiæ laude omnium ſibi animos demerebatur. Cum vero Dionyſius Rex annos aliquot cum illa conjuncte integreque vixiſſet, vel ætatis flexu, vel flagitioſorum conſiliis, & quibuſdam quaſi voluptatis injuſtæ præſtigiis faſcinatus, animum ac voluntatem ab ea cœpit avertere, nullo ipſius merito; atque ad alias amorem tranſtulit mulierculas, a quibus ſingulis ſingulos liberos, ſeptem nempe, ſuſcepit. Hæc ab aliis aliiſque nuntiis accipiens Eliſabetha, tam palmarem injuriam tam patienter ac moderate tulit,ut admirationi omnibus eſſet; immo pueros ipſos aliunde Regi natos educavit pro ſuis, & diligenter ad omnem laudem inſtitui curavit. Quibus excelſiſſimæ ac Deo plenæ mentis indiciis victus, ac mutatus in meliorem frugem Dionyſius, reliquum tempus cum uxore caſte ſancteque traduxit.

Interea componendis Principum aliqua ſibi affinitate junctorum diſſenſionibus ut multum operæ poſuit Eliſabetha, ita plurimum gloriæ reportavit. Ac primo quidem ortum inter Dionyſium Regem, & ejus fratrem Alphonſum grave diffidium, vel potius apertum bellum, copiis utrinque coactis, & univerſa ſerme Luſitania pro diverſis partibus armata, ſedavit ac diremit amantiſſima pacis Regina, fuſis ad Deum precibus ac votis aſſiduis, adhibitis Antiſtitibus ac Principibus viris, ſuis poſtremo ad utrumque adhortationibus atque obſecrationibus ſæpius interpoſitis. Deinde vero non minore deſudavit induſtria, ut ceſſarent mota jam arma ab Rege Dionyſio in Ferdinandum puerum Caſtellæ Regem, ejuſque tutores. Tum graviſſimæ aliorum Principum affinium diſſenſiones pacatæ,quæ ruinam univerſæ Hiſpaniæ ſecum trahere videbantur. Sed nulla glorioſior, ac magis neceſſaria conciliata pax ab Eliſabetha, quam, cum Dionyſius parens, & filius Alphonſus pluſquam civilia inter ſe bella ſuſcepiſſent. Iratus enim Dionyſius ob arrogantiam filii, qui ſtipatus facinoroſis hominibus,patris auctoritatem atque imperia contemnebat,atque ipſum Regno dejicere velle videbatur, eum opprimere ſtatuit ex improviſo. Ad omnes vias poſuit cuſtodes, ne quis ad Alphonſum periculi nuntius perveniret; tum armari milites juſſit, & expeditos proficiſci ſecum contra filium, ut juſtum de illo, ſed acerbum, ſupplicium ſumeret. At Eliſabetha, rei facta certior, multos diverſis itineribus nuntios clam dimiſit, qui ſignificarent filio ſummum, in quo erat, diſcrimen; monerentque, ut iram patris effugeret. Ipſa interim, ſacris pluribus ob eam rem fieri juſſis precibus, & lacrymis expoſcebat a Deo, ut tantum a viro, a filio, a Regno malum averteret. Ejus itaque diligentia ac pietate factum eſt, ut ſaluti ſuæ conſulens filius, ex eo loco digrederetur, ubi opprimendus erat a patre. Ad ma-

matrem vero ſe conferens, pro tanto beneficio maximas egit gratias. Illa verbis, monitis, precibus contumacem Alphonſi animum infringere aggreſſa eſt: ſed fruſtra. Nam is nihilo melior factus, aut ſedatior, ſceleratum parare cœpit in patrem bellum. Pater, & facinoris indignitate commotus, & ſtimulatus ab aliis, omnem quærebat viam ad impietatem filii vindicandam. Exulcerabant hæc animum Eliſabethæ; quæ ſummopere cupiebat, ac poſtulabat a Deo mitiorem viro mentem, filio ſaniorem. Non tamen defuere, qui eam apud Dionyſium nimiæ charitatis in filium, & indulgentiæ muliebris accuſarent; atque adeo ſegregandam illam dicerent, & ademptis caſtellis in liberam cuſtodiam tradendam, ne qua filium ope juvaret. Aſſentitur iis Dionyſius: amandat Eliſabetham; bonis fere omnibus ereptis, vetat egredi ſtatuto loco. Ne verbum quidem illa contra viri acerbum imperium dixit; ſtatimque paruit, &, reclamantibus aliis, moderata eſt. Interea Alphonſus expugnandis, atque in ſuam poteſtatem redigendis urbibus; Dioniſius iis, quæ a ſua poteſtate defeciſſent, diruendis atque evertendis; uterque in Luſitania miſere devaſtanda opes omnes operamque ponebant. Quo tempore Beata Regina, religioſiſſimis quibuſque feminis undique ad ſe convocatis, cum iis tota erat in jejuniis, precibus, lacrymis, aliiſque piis operibus ad exorandum Deum, ut impendentem ruinam cæleſti aliqua ope ſubmoveret. Ubi vero audivit, bellum vehementibus utrinque odiis inflammari magis in dies, neque extingui poſſe quodammodo, niſi vel viri, vel filii ſanguine, civium ſtrage, civitatum excidio; continere ſe non potuit, quin, ſua ſalute ſuorum incolumitati poſthabita, e cuſtodia convolaret ad caſtra, virum obſecraret, filium obteſtaretur, cum utroque per Principes viros ageret, lapidem omnem moveret, ut patris in gratiam filius reconciliaretur. Conceſſum tandem eſt magis Divino munere, quam humano, quod Eliſabethæ pia ſedulitas merebatur: ſed non diuturna fuit illa concordia. Cum enim contra voluntatem patris Alphonſus ad urbem Scalabin (vulgo *Sanctarenum*) accedere inſtructo agmine conaretur, obviam illi cum exercitu proceſſit Dionyſius. Ergo armatas acies contra filium pater direxerat; datum utrinque fuerat belli ſignum; concurrebant ex utraque parte cognatis armis milites; ventum erat ad manus: cum Eliſabetha tam novæ indignitatis admonita, ſine famularum comitatu, ſine cultu, raptim accurrit; interponit ſe inter virum, & filium, non a telis ultro citroque jactis deterrita, non a ſuæ vitæ periculo retardata; filium adhortationibus morigerum patri, virum obſecrationibus placatum filio reddit; utrique vitam, utrique ſalutem reſtituit propemodum deſperatam.

Filiam habuit (ut initio dictum eſt) Eliſabetha Conſtantiam. Hanc, ut ſolarentur ob mortem viri Ferdinandi Caſtellæ Regis, adiit cum uxore Dionyſius. Secuta Reginam eſt Urraca Vaſchia ejus familiaris; quæ, cum ſubitis acerrimiſque doloribus cruciaretur, Eliſabetham rogavit, ut illius mali ceſſationem, fuſis precibus, impetraret a Deo: oravit; impetravit.

Cum

Cum vero, Conſtantia e vivis erepta, Regina Olyſſiponem iret cum Dionyſio, ab ignoto quodam Anachorita monita eſt, ut pro filia, quæ purgante igne torquebatur, unius anni ſpatio quotidie Sacrum fieri per integrum caſtumque Sacerdotem curaret: id enim ſe in ſomnis ab ipſa Conſtantia cognoviſſe dicebat. Fabula videbatur aliis: at Regina, de viri conſilio, filiæ voluntati morem geſſit; quæ, exacto jam anno, videndam ſe per quietem præbuit matri, e cruciatibus in æternam felicitatem tranſeuntem.

Jam vero Dionyſius ætate gravis, & imbecilla valetudine affectus, in morbum incidit. In quo vel maxime nituit conjugalis Eliſabethæ charitas, aſſiduitas, diligentia. Non uxorem præſtabat ſe, ſed ancillam, adeo in rebus omnibus demiſſe aſſidueque miniſtrabat. Igitur annum agens ille ſexageſimum quartum, omnibus rite peractis, quæ vel Chriſtianum hominem, vel prudentem Regem decebant, exceſſit e vivis anno a Chriſto nato 1325. menſe Januario, cum ſex & quadraginta regnaſſet annos. Ex hoc obitu ſui jam facta juris Eliſabetha, annum agens quartum ſupra quinquageſimum, ſtatim atque vir mortuus eſt, in cubiculum ſe recepit cum una e carioribus ancillis; ibique ab ea ſuſcepit cum eximio animi ſenſu veſtem aliquot annis ante præparatam Religioſarum Virginum propriam: tum, rudi funiculo præcincta, candido linteo caput velavit. Hoc habitu proceſſit in publicum ante viri cadaver. Proſecuta deinde eſt ſolemne funus cum pari laude conjugalis amoris, & pluſquam femineæ fortitudinis ad vicum uſque Odivellas prope Olyſſiponem in templum Ciſtercienſium Virginum S. Dionyſio dicatum, atque ab Rege Dionyſio ædificatum; ubi Regis ejuſdem corpus, ex ipſius teſtamento, cum præclaro funeris apparatu ſepultum eſt. Ex eo tempore Beata Regina pro mariti anima ſuas preces, lacrymas, jejunia, pœnas alias ſponte ſuſceptas offerens, aliorum obſecrationes, & Sacrificia frequenter aſſidueque juſſit offerri. Quin etiam ad Compoſtellanum Divi Jacobi templum, æſtate Regis obitum conſequente, ſe contulit; illudque procul aſpiciens deſcendit in terram, ac pedibus itineris reliquum confecit. Obtulit ad eamdem diem pretioſiſſima munera; coronam gravi pondere, multis & magnis gemmis illuminatam; veſtes pennis pulcherrimis, margaritis, & lapillis lucentibus diſtinctas; undulata peripetaſmata acu picta; pocula ex argento prægrandia; mulam aureo, argenteo, gemmeo inſtrumento præclaram; Pontificalem denique Sacrorum ornatum, numeris omnibus abſolutum. Ingentes vero pecunias partim in templi ſumptus obtulit, partim egentibus diviſit. Peractis omnibus religionis officiis, Compoſtellanus Archiepiſcopus proficiſcenti ſcipionem dedit, & peram, piæ peregrinationis inſignia ipſi longe cariſſima. Sub anni finem ad anniverſarias Dionyſii exequias, ejus adivit ſepulcrum cum Alphonſo filio; ubi, magna Sacerdotum, & Monachorum frequentia, juſta funebria Regi magnifice inſtaurata ſunt.

His rite peractis, Regina domeſticas omnes opes vel in ſacros uſus con-

convertit, vel aliis diſpenſavit. Ipſa ſolitudini, jejuniis, precationibus vacare impenſius cœpit. Sacrarum Virginum domum prope Conimbricam Divæ Claræ nomine ædificandam ſummo ſtudio curavit:ædes etiam ſibi aliquas ſecus eum locum poni voluit, ut facilior & brevior eſſet ad parthenonem trajectio; cujus pro voluntate ingrediendi, ac ſamularum Chriſti dulciſſima conſuetudine fruendi, poteſtatem a ſummo Pontifice impetrarat. Publicas & privatas identidem ad eas adhortationes habebat. Ex illo numero, & S. Claræ familia quinque apud ſe feminas integritate conſpicuas habebat aſſidue, cum quibus religioſam extra Clauſtra degebat vitam. Quamquam enim Deo ſe conſecrare inter ſacras Virgines habuerat in animo, a prudentibus tamen æſtimatoribus rerum datum ei potius conſilium fuit, ut ad majorem omnium utilitatem publicam illam perſonam ac dignitatem retineret. Omnibus igitur una præſto erat opibus, conſilio, auctoritate, quacunque alia re juvare poterat. In ædiculis prope memoratum parthenonem quindecim egentes viros, ac totidem feminas ſibi vicinas ali perpetuo certis ſumptibus juſſit; Sacerdotemque proximum cum ſacello & cœmeterio conſtituit, qui Sacrum iis præſentibus quotidie faceret, & ſolemnes omnium horarum precationes concineret. Interea Caſtellæ Regem Alphonſum nepotem ſuum audiens alterius ab uxore feminæ conſuetudine teneri, eum adivit, ac fidem ab illo extorſit, honeſtius in poſterum vivendi. Plurimum exinde temporis atque operæ impendit in eo Divæ Claræ cœnobio perficiendo, amplificando, exornando; in quo ſuas omnes contineri delicias exiſtimabat. Quo die primum in nova cœnatione Moniales diſcubuerunt, miniſtravit eis Regina cum ſua nuru Beatrice Regina, raro Chriſtianæ demiſſionis & charitatis exemplo.

Anno vero 1333. Conimbricæ Regina commorante, ingens annonæ caritas ac fames eam urbem vexavit. Enituit tunc, ut cum maxime, B. Eliſabethæ charitas in omne hominum genus, adeoque liberalem ſe cunctis præbuit, ut ab opum adminiſtratoribus admoneretur, ne ob alienorum opitulationem ac ſuſtentationem nimis aſſiduam ſibi poſtmodum ſuiſque deeſſe cogeretur: ſed illa Deo freta, anguſtos aliorum animos reprehendit. Cum vero jam ad quartum & ſexageſimum annum perveniſſet, Divi Jacobi templum inviſere iterum voluit:quod tamen eſt maxime mirum, ac minimum credibile videtur, tantum ſuſcepit itineris femina id ætatis, & Regina, paucis comitata, mutato veſtitu ignobilis; immo ſua ſarcina gravis, per vicos & domos mendicans, pedibus & ivit, & rediit. Sed jam tempus erat, ut e terris, ubi peregrinata diutius illa anima fuerat, remearet in cælum patriam ſuam. Ergo, cum ad ſedandas Alphonſi filii cum Caſtellæ Rege nepote diſcordias,ad oppidum Eborenſe *Stremotium* appellatum (ubi tunc filius verſabatur cum conjuge) ſe contuliſſet, partim ætatis imbecillitate, partim itineris defatigatione, in morbum incidit, qui ſupremus illi fuit: &, quamquam filii, ac nurus aſſiduitate diligentiſſime curaretur, inanis tamen omnis cura ſucceſſit: jam enim illa vocabatur

batur a Deo, Deique Parente; ut illud præmonſtraſſe videtur, quod paulo ante ſupremum diem evenit. Nam, præſentibus multis, ac nuru præſertim, nihilque videntibus: *Filia, filia*, exclamavit, *concede, quæſo, locum illi mulieri*. Cui mulieri? reſpondit nurus admirans. *Illi*, inquit, *quæ amictu candido venit ad nos*. Jam vero morti ſe proximam intelligens, Divinis myſteriis, ac ſupremis Eccleſiæ Sacramentis ſeſe ſanctiſſime muniit; ut piæ vitæ religioſa mors optime reſponderet. Poſtquam autem cum Alphonſo neceſſariis de rebus Regni colloquuta aliquantulum eſſet, a filio quem relinquebat, ad cæleſtem converſa Parentem quam adibat, ſupremis & ſolemnibus iis vocibus illam compellavit:

Maria mater gratiæ,
Mater miſericordiæ,
Tu me ab hoſte protege,
Et hora mortis ſuſcipe.

Deinde Fidem ex Apoſtolorum Symbolo profeſſa, traditam a Domino precationem, aliaſque recitavit, voce paulatim ac ſenſu deficiente: donec animam Auctori ſuo reddidit, ita compoſito corporis habitu, ut non tam periiſſe, quam obdormiiſſe videretur in Domino. In hunc modum B. Regina vitam integerrime traductam ſanctiſſima morte coronavit quarto nonas Julii anno a Chriſto nato 1336., ab ipſius B. Eliſabethæ ortu 65.

PARS SECUNDA.

De Virtutibus.

Etſi tota vita Sanctorum hominum perpetua quædam eſt exercitatio virtutum, atque adeo, illa cognita, hæ debent eſſe perſpectæ; par eſt tamen, ad eorum clarius agnoſcendam ſanctitatem, virtutes ſingulas diligentius contemplari. Quæ igitur in B. Regina præſtantis animi dotes præcipuæ floruerunt, per RR. PP. Rotæ Auditores confirmatæ, & per ſacrorum rituum Congregationem legitime comprobatæ fuerunt, hæ potiſſimum numerantur.

FIDES.

Quantum hac prima Chriſtianæ religionis virtute præſtiterit B. Regina, nemini poterit obſcurum eſſe, qui reputaverit animo, eam primo a Chriſtianis, & Catholicis Regibus ortam fuiſſe; qui toties noſtram Fidem contra perfidos hoſtes, contra Saracenos, & Barbaros fortiſſime defenderunt: deinde ſacris illam aquis ablutam, & aliis Eccleſiæ myſteriis rite munitam, ſemel ſuſceptam Fidem conſtanti animo ad extremum uſque vitæ ſpiritum retinuiſſe: ac poſtremo jam ex hac vita migraturam, intermortuis vocibus perfectum illud Fidei compendium ab Apo-

ſtolis

ſtolis concinnatum recitaſſe. Quæ omnia meruerunt, ut Eliſabetha ſemper ab omnibus habita fuerit ſacroſanctæ Fidei non excultrix modo religioſiſſima, ſed etiam ſtrenuiſſima propugnatrix.

Enituit etiam hujus Fidei ſplendor e piis illis operibus, quibus Beata Regina tantopere fuit omni tempore vitæ conſtanter addicta. Licet enim Fides, ex Theologorum ſententia, in mente & cogitatione præcipue ſita ſit; ut ea tamen juvet, opus habet operibus Fidem confirmantibus, ſine quibus mortua eſt, uti Jacobus Apoſtolus pronuntiavit. Qualis igitur, & quam vivida in illa fuiſſe Fides dicenda eſt, cujus univerſa vita bonis operibus conſecrata fuit? Integri dies in Divino cultu ab ea traducebantur, præſertim poſt obitum viri. Nam de multa nocte vigilans cum feminis piorum ſtudiorum ſociis, matutinis precibus recitandis vacabat. Diluculo Sacrum fieri jubebat in ſuo cubiculo. Inde in publico ſacello cum omni familia intererat alteri Sacrificio, quod cum lugubri cantu fiebat pro demortuo Rege ac marito. Tertium denique Sacrum, ejus diei proprium, coram ſe ſupplice volebat celebrari. Divini Officii reliquas horas poſtea peragebat. Tum ad juvandos alios vel re, vel verbis incumbebat. Inde ad ſeſe colligendam, vel contemplationi, vel ſacri cujuſpiam libri lectioni ſe dabat. Ad ſeram poſtremo noctem Divinas res mente pertractabat cum incredibili ſenſu voluptatis, & dulcium copia lacrymarum; ut jam tum totos dies non terræ, ſed cælo vivere videretur.

Ejuſdem Fidei excellentiam tunc Beata Eliſabetha præ ſe tulit vel maxime, cum graviſſimis vexata calamitatibus, & rerum adverſarum jactata tempeſtatibus, rectum tamen tenuit curſum pietatis in Deum: & præſertim, cum a viro Dionyſio Rege feminis aliis in amore poſthabita poſt conjugium, cum ab eodem relegata in liberam cuſtodiam periculoſiſſimo tempore, cum tot ſuorum vidit & deflevit in univerſis Hiſpaniæ Regnis diſſidia. Quibus omnibus acerbiſſimis caſibus, in ejus vitæ narratione commemoratis, concuti quidem ipſa potuit atque percelli; de recta vero mentis, ac Fidei ſtatione deturbari non potuit.

SPES.

NON alium ſibi proponere viſa eſt Beata Regina ſcopum, in quem omnia ipſius vota collinearent, niſi illum, qui non confundit, aut deſerit ſperantes in ſe. Hinc factum eſt, ut in quibuſcumque periculis ac neceſſitatibus nihil haberet antiquius, quam ad ſacras preces, ad pia Sacrificia, ad jejunia, ad voluntarias pœnas, uno verbo, ad Divinam opem implorandam confugere. Cumque in Regio collocata faſtigio, rebuſque circumfluens omnibus, quibus humana inhiare ſolet ambitio, in iis ſpem ſuam collocare potuiſſet, ut plerique mortalium faciunt, ſtatuit illa, non in Principibus, ac Principatibus, non in copia divitiarum, non in amplitudine Regni, non in multitudine militum ſubjectorum, ſed in eo ſolo ſpem omnem reponere, a quo vitam ſperabat ſempiternam.

CHARITAS IN DEUM.

HÆC regina virtutum, perfectio legis, & vinculum perfectionis non ultimum obtinuit locum in anima laudum feraciſſima B. Reginæ. Teſtatur hoc univerſa illius vita, quæ perpetuum amorem præſeferebat in Deum. Nam & parentes coluerat, & virum diligebat, & filios materna benevolentia complectebatur, ob unius amorem Divini Numinis, quod ceteris omnibus anteferebat. Ex eadem vi Charitatis oriebatur ille fluxarum opum, & mortalium rerum contemptus opinione major. Inde etiam erat odium, quo vitia & impuritates proſequebatur: ut, ſi quando Divinam lædi majeſtatem animadvertebat, injuriam ſibi fieri, ſe ipſam læſam exiſtimaret. Hujus denique vis amoris dulces ei reddebat acerbiſſimas pœnas, quas ipſa ſibi ultro inferebat; jucunda jejunia, quibus frequenter enutritum in Regum deliciis corpus macerabat; nocturnas vigilias, diurnos labores, longas peregrinationes non faciles modo, ſed etiam apprime ſuaves.

Verum ille præ ceteris religionis ſenſus, quo venèrabile Sacramentum, ejuſque inſtrumenta, miniſtros, celebrationem proſequebatur, locupletiſſime teſtari poteſt hanc in Deum eximiam Charitatem. Deferre ſolita erat B. Eliſabetha ſecum, quocumque iret, ad rem Divinam faciendam aptum altare, omnibus rebus inſtructum atque ornatum; ut, ubicumque eſſet, in ſuo cubiculo ara pararetur ad Sacrum, eoque, ceu domeſtico ſacrario, frequenter uteretur: quaſi moræ impatienti ipſius amori in Deum, ac deſiderio fieri non poſſet ſatis, niſi in promptu eſſent, ac prope, quæcumque ad evocandum e cælo Sponſum animarum adhiberi ſolent. Erga Sacerdotes vero tanta erat pietate, atque obſervantia, ut Sacrificio præſens, poſt Apoſtolorum Symbolum decantatum, accederet ad altaris gradus, more Majorum; & in genua procumbens, oſculanſque manus Sacerdoti, pecuniam offerret modo majorem, modo minorem, ut diei ratio poſtulabat. Agnoſcebat illa nimirum in quolibet Sacerdote ſummi Sacerdotis ac Pontificis Chriſti perſonam; eamque demiſſe venerabatur, diligebat ardenter. Unde etiam oriebatur ſancta illa cupiditas rei Divinæ, qua impellente Eliſabetha, ſingulis diebus, ternis intererat Sacris.

CHARITAS IN PROXIMUM.

AMoris in Deum legitimus partus eſt Amor in Proximum; recteque unus internoſcitur ex alio, velut ex imagine filii plerumque cognoſcitur parens. Hujuſmodi vero virtute quantum B. Eliſabetha floruerit, nimium eſſet exemplis omnibus confirmare. Hujus enim exhibuit ſpecimen ſingulare, cum vitam ac ſalutem ſuam in diſcrimen adduxit, ut virum cum filio pugnantem eidem pacatum redderet, atque utriuſque vitam,

tam, & ex ea ſuſpenſam Luſitani Regni ſalutem ac tranquillitatem tueretur. Hanc oſtendit illa in Conimbricenſi penuria ac fame liberalitas in omne genus hominum effuſiſſima. Eamdem virtutem declarat celeberrimum illud D. Claræ cœnobium, ſacris Virginibus ab ea juſſum ædificari tanta cum diligentia atque aſſiduitate, tot reditibus dotatum, tot nobilium feminarum frequentia nobilitatum, illius præſentia toties illuſtratum; ut ibi jam tum ſitum cor ſuum habere videretur, quemadmodum ibidem poni poſt obitum voluit corpus ſuum. Almoſterienſe quoque monaſterium prope Scalabin, ſeu Sanctarem a Berengaria nobili femina inchoatum Eliſabetha perfecit. Aliam domum, ubi partus a parentibus expoſiti educarentur, quam Martinus Epiſcopus Guardienſis morte occupatus abſolvere non potuit, non modo abſolvit B. Regina, ſed reditibus etiam, & excipiendorum numero puerorum amplificavit. Xenodochium e regione ſuæ domus prope Conimbricam erexit, ubi triginta pauperes non ſolum, certis attributis ſumptibus, alebat ac veſtiebat; ſed etiam ſua identidem præſentia, allocutione, miniſtrandi quoque officio ſolabatur. His illa deliciis, his amœnitatibus proxime fruebatur. Non exiguum frumenti numerum dabat Religioſis familiis, quæ in quibuſlibet Luſitaniæ partibus verſabantur. Cœnobiis Monachorum, quacumque iter faceret, certam pecuniæ ſummam quotannis aſſignabat in veſtem. Nullus inopum occurrebat, in quem non ſtipem illa benigniſſime conferret: atque ex infinita multitudine, qua ſe videbat aſſidue circumfuſam, vacuum abire neminem patiebatur. Quos intelligebat præ pudore ſtipem cogere non audere, quamvis id ſuaderet neceſſitas, non ſolum ſublevabat pecunia, ſed etiam alebat. Denique communis omnium parens & patrona cenſebatur. Hæc autem omnia, quæ memorata ſunt e multis pauca, quam aliam habuerunt originem, niſi perennem illam ac liberalem in Proximos Charitatem?

PRUDENTIA, JUSTITIA, FORTITUDO, TEMPERANTIA.

Proximum ab iis virtutibus, quæ Deum ſpectant, locum obtinent illæ, quæ morales inter præcipuæ, cardinales dicuntur. Earum etiam ornatu ſplendido cumulare Deus voluit B. Eliſabetham, quæ mundum omnem muliebrem, & exquiſitum corporis cultum, animo ſupra muliebrem conditionem erecto, negligebat.

Prudentiam igitur præ ſe B. Regina tulit eximiam, quoties graviſſimis inter Principes viros diſſenſionibus una ipſa femina interveniens modum ac finem imponere & optavit, & ſcivit. Ardentia, non tota modo Luſitania, ſed per univerſam Hiſpaniam bella prope civilia non ſemel Eliſabetha reſtinxit; ac lites de poteſtate atque ambitione difficillimas, quas Reges ferro decidere, ac multorum hominum ſanguine terminare decreverant, ipſa potuit imbellis, ſui ſagacitate conſilii, ſuis ad Principes allo-

cutionibus ſedare. In rebus vero domeſticis diſponendis, in ſuæ ditionis adminiſtratione, mirum, quantam reportavit ab omnibus Prudentiæ laudem; quam a ſapientiſſimis Majoribus hereditario jure ſuſceptam i,ngenii ſui ſolertia propagavit, auxit induſtria.

Juſtitia vero tantum Eliſabethæ cordi fuit, ut, quæ ſemper erat clementiſſima, atque in juvandis miſeris vere mater; in puniendis tamen ſontibus, hoc eſt in protegenda Juſtitia, virilem quemdam rigorem nacta videretur. Illud etiam proprium Juſtitiæ munus exequebatur, unicuique tribuendi jus ſuum. Deferebat enim illa pietatis obſequium Deo, charitatis affectum viro, humanitatis officia reliquis omnibus; ut quæ Juſtitiam, tanquam Regina, exactura eſſet ab aliis, Juſtitiæ ſpecimen præberet in ſe, tanquam æterno Regi ſubjecta.

Fortitudinis declarandæ tot habuit argumenta Beata Regina, quot illi Deus obtulit patientiæ tentamenta. Quo enim animo, & quam forti pectore tulerit juvenis viri in conjugali fide atque amore inconſtantiam; filii patri rebellis, immo bellantis in patrem arrogantiam, ſibi totique Regno funeſtiſſimam; jacturam cariſſimorum ſibi capitum; & alia multa, quæ illi adverſa atque aſpera contigerunt; ſatis eſſe potuit exploratum ex iis, quæ ſuperius narrata ſunt.

Temperantiam poſtremo diligentiſſime ſemper coluit Eliſabetha cum omnium admiratione: nam in cibo potuque non modo moderata, ſed etiam parca, non tam abjecit a ſe ſupervacanea, quam neceſſaria ſubtraxit. Quadruplex illa jejunium ab adoleſcentia ſolemne habuit: quadragenarium, & commune Chriſtianorum omnium; id, quo præparari ſolent homines Religioſi ad Chriſti Adventum; & quod Angelorum appellant, a die feſto B. Virginis Aſſumptæ ad Archangeli Michaelis diem; ac poſtremo a feriis S. Joannis Baptiſtæ ad diem Aſſumptæ Virgini ſacrum. A vino conſueverat abſtinere. In reliquis vero corporis voluptatibus adeo ſibi temperavit, ut non e noſtræ mortalitatis origine nata, ſed e beatarum choris mentium ad mortales tranſmiſſa potuerit exiſtimari.

ALIÆ QUÆDAM VIRTUTES.

QUæ baſis aliarum virtutum & fundamentum appellari ſolent, animi demiſſio, & Chriſtiana Humilitas tanto fuit in B. Regina admirabilior, quanto videbatur ab ejus conditione remotior. Raro ſiquidem infra alios abjiciunt ſeſe, quos ſupra ceteros evehit faſtigium dignitatis. Et tamen Eliſabetha plerumque non Reginam ſe præſtitit, ſed ancillam: quamquam eo magis tum dici Regina meruit, quod ſtrenue regeret ſurgentes cum Regia majeſtate ſuperbiæ motus. Miniſtravit illa, ut dictum eſt, Religioſis D. Claræ Virginibus: famulata ſæpius eſt ægrotis pauperibus. Verum una præ omnibus humilis animi ſignificatio admirationem pariat maximam, neceſſe eſt. Sextis omnibus feriis quadragenarii jejunii

junii tredecim pauperes elephantiaſi, ſeu lepra contaminatos in ſuas ædes occulte duci jubebat: ibi lavabat eis pedes, ac ſtipem tribuebat. Feria vero quinta ſanctioris hebdomadæ mulieribus aliquot eodem affectis morbo pedes abluebat, abſtergebat linteo, oſculabatur; poſtremo novam veſtem, & calceos præbebat: ut ambigi poſſet, an eſſet in illa Charitas altior, an profundior Humilitas.

Ceteras ejus virtutes enarrare, longum eſſet. Floruit enim illa Manſuetudine quadam inſigni, qua ſibi omnium animos facile demerebatur: Fide in virum, conjugiumque conſtanti, neque ullis ejus injuriis, aut aliorum delationibus labefactata: Pietate, ac Religione, quæ, ut paulo ante dictum eſt, integros in ejus vita ſibi dies vindicaret: Perſeverantia demum in piis ac juſtis rebus, quæ, veluti virtutum reliquarum corona, Regium illius caput in cæli Regia circumplexa eſt.

FAMA ET EXISTIMATIO SANCTITATIS.

AB ipſo ſtatim exortu B. Eliſabetha ſpecimen præbuiſſe viſa eſt Sanctitatis, cum ſecundinis illis (ut appellant) prodiit involuta: quas quidem parens Conſtantia (quaſi jam tum proſpiceret in puella ſanctum quid ac Divinum) in argentea capſula conditas in ſuis theſauris juſſit aſſervari; ut vix in lucem editi corporis B. Reginæ ſacræ tanquam reliquiæ in pretioſis loculamentis reconderentur. Avus vero Jacobus præſenſiſſe quodammodo futuram Sanctimoniam credi poteſt, cum eam ex Aragoniæ Regum ſtirpe feminarum præſtantiſſimam pronuntiavit. Simile de illa judicium fuit Petri parentis; ſimile viri Dionyſii; ſimile Alphonſi filii: omnium demum, qui eam noverant, de ejus eximia Sanctitate una fuit ſententia. Ad ejus non modo humanam opem, ſed etiam efficaces ad Deum preces multi mortales cujuſvis generis confugiebant, velut ad ſacram anchoram, aut ſalutis aram. Ejuſdem extinctæ patrocinium bono ſuo imploravere complures; ut in ſubjectis miraculis videre erit. Toto denique Luſitaniæ Regno, tot continentibus annis, de ipſius Sanctimonia, ac meritis apud Deum publica fama percrebuit, ac Deus ipſe, veracem eam eſſe, tot collatis per miraculum beneficiis, ejus patrocinio impetratis, palam omnibus comprobavit.

PARS TERTIA

De Miraculis.

UT illuſtrior eſſet Eliſabethæ Reginæ Sanctitas, voluit etiam Deus illi miraculorum addere lucem, quæ tantopere mortalium oculos animoſque perſtringit. Aliquot igitur Beatæ hujus Reginæ meritis patrata miracula, tum e certiſſimis hiſtoriis deprompta, tum juratis

tis teſtibus confirmata proferentur in medium. Ac primo, quæ, dum illa viveret, edita ſunt.

DE MIRACULIS IN VITA.

Puella, a nativitate cæca, ſolo tactu manus B. Eliſabethæ, viſum conſequitur.

MIRACULUM PRIMUM.

CUM aliquando Regina Eliſabetha proficiſceretur Conimbrica in urbem Portum, per vicum quemdam iter habebat, nomine *Arriſanam.* Hic illi proceſſit obviam ruſticana quædam femina filiolam ſecum ducens ab ortu cæcam. Oravit Reginam ſupplex, ut oculos puellæ manibus tantum attingeret. Illa obſecratione ſimul ac miſeratione permota, morem geſſit matris voluntati. Poſt paucos dies obviam Eliſabethæ venit eadem femina exultans & geſtiens cum filiola; quæ ſtatim atque tacta fuerat, uſum oculorum acceperat. Agunt immortales Reginæ gratias. Hæc vero, ut erat ab ambitione laudis & gloriæ alieniſſima, vetuit, illas quicquam hac de re dicere, quoad ipſa viveret: idque ut ab iis facilius impetraret, veſtem utrique dono dari juſſit, & miraculum beneficio cumulavit. Quod totum & veriſſimis mandatum eſt hiſtoriis, & multorum teſtium juramento confirmatum.

Tuber in ſtomacho Margaritæ cujuſdam a B. Regina Crucis ſigno ſtatim ſanatur.

MIRACULUM SECUNDUM.

IN æde ſacrarum Virginum, cui nomen eſt *Chelis*, prope Olyſſiponem nobilis erat & religioſa mulier, Margarita Freila. Hæc Reginam in urbe commorantem inviſere decrevit. A qua ſtatim atque pallida viſa fuit, macieque confecta, cauſam rogatur tantæ tenuitatis. Tuber (inquit) quod natum eſt ſuper ſtomachum, hujus vultus, & magni mihi cruciatus eſt cauſa. Signum illa Crucis impoſuit ægræ parti: quo facto, reſedit omnis tumor, deceſſit dolor. Margarita gravi morbo liberata, non potuit ſe præ gaudio continere, quin illico palam omnibus faceret, ſe ope Reginæ ſanitatem fuiſſe conſequutam. Id, cum ad aures Eliſabethæ perveniſſet, non parum illi moleſtiæ attulit: accerſit ad ſe mulierem, graviter accuſat, imperat ſilentium ea ſuper re in poſterum. Neque enim id beneficii ſuæ deberi virtuti dicebat, ſed omnium Bonorum auctori Deo, cujus erat laus omnis & gloria.

Lepro-

Digitized by Google

Leproſus graviter in capite vulneratus, B. Reginæ manibus ovi albo impoſito, confeſtim a vulnere liberatur.

Miraculum tertium.

SOlita erat B. Eliſabetha feria ſexta ſanctioris hebdomadæ elephantiacos aliquot, ſeu leproſos ad ſe accerſere, iiſque pedes abluere, & ſtipem elargiri cum pari laude demiſſionis animi & charitatis. Id aliquando cum perfeciſſet in oppido quodam *Scalabi* appellato (vulgo *Sanctarem*) ex iis unus, quibus id præſtiterat officium, reliquis tardior, ob morbi vim vehementiorem, ſubſtitit parumper in Regia. Quod ubi janitor quidam animadvertit, ferox & aſper, ac rei geſtæ ignarus, acerrimis eum conviciis eſt inſectatus: cumque ille reclamaret, fuſtem arripiens hominis, qui ſe præ morbo commovere vix poterat, caput ſumma vi percuſſit, & graviter vulneravit. Concidit infelix in terram, ea plaga accepta, & calamitatem ſuam cœpit ejulans lamentari. Adſuit & vocibus, & miſerabili ſpectaculo Urraca Vaſchia, Reginæ ob ſtudium pietatis familiariſſima. Ad Eliſabetham excurrit; quid factum fuerit, narrat. Illa hominis miſeri atque innocentis calamitate commota, in ſuum cubiculum eum imperat deportari. Deinde album ovi exceptum ſtupa vulneri ſuis ipſa manibus imponit, additaque pecunia in reliquos ſumptus, hominem dimittit. Poſtridie, quam hæc geſta fuerant, ſciſcitatum mittit, qui ſe æger habeat: optime, reſponſum fuit; & cicatricem, poſt factam a Regina medicinam, ſtatim fuiſſe obductam. Ita Regii famuli injuriam B. Reginæ ſanctitas & clementia compenſavit.

Inſanabilis cancer ſigno Crucis, oſculoque B. Reginæ ſanatur.

Miraculum quartum.

FEria quinta ſanctioris hebdomadæ lavabat B. Eliſabetha de more duodecim mulierum elephantiaſi, ſeu lepra laborantium pedes. Quibus etiam pecuniam & veſtes elargiri ſolebat, & ad menſam ſplendide acceptis miniſtrare. Earum una pedem alterum cancro affectum tam male habebat, ut parum abeſſet, quin duo digiti deciderent. Altero igitur abluto pede, ut alterum in pelvim immitteret, Regina poſtulavit. Illa conſcia latentis mali, & horribilis deformitatis, pedem illum aut Reginæ manibus attingi, aut oculis videri, indigniſſimum judicabat; ideoque magis eum occulebat. Regina Urracæ Vaſchiæ, quæ huic facto aderat, jubet, ut ipſa mittat in pelvim recuſantis pedem. Id ubi factum eſt, tam gravis illico afflatus eſt odor ac peſtilens, ut omnes Regiæ miniſtræ, cum eum præ faſtidio ferre non poſſent, ſe proripuerint foras. Eliſabetha

ſola

ſola manſit, quæ Chriſtiana magnanimitate & charitate memorabili ardens, ulcus non modo non horruit, ſed ſuis manibus tractavit, ac medicinam aliquam adhibere contendit. Accedit ergo plena miſericordiæ, plena humanitatis; procumbit ante miſeram feminam; fovet calida pedem; & ulcus leniter ac molliter expurgat. Denique, ad operis ſanctiſſimi & glorioſiſſimi ſummam, ipſum cancrum, cujus vel odor erat intolerabilis, oſculatur, & ſalutare ſignum Crucis imponit. Mirum dictu, ſed tanta virtute digniſſimum: nulla interpoſita mora, & ſigno Crucis, & oſculo, & ſimul ingenti S. Reginæ merito inſanabile ulcus tactum eſt ſanum.

Aqua in vinum a Beata Eliſabetha converſa.

MIRACULUM QUINTUM.

JAcebat aliquando B. Regina gravi ſtomachi morbo laborans in oppido Alenquerio. Præſcripſerunt ei Medici, quod requirere videbant morbi genus, ut vino modico uteretur. Illa, quæ abſtinere ſolita erat vino, cum id curationi valetudinis neceſſarium eſſe non duceret, negavit, ſe eſſe facturam. Aquam igitur afferri ſibi juſſit, quæ bis allata, bis in vinum eſt commutata; ut quodammodo videretur eo miraculo Deus & religioſo Beatæ feminæ propoſito, & Medentium præſcripto ſatisfacere velle.

Opes pauperibus diſtribuendæ, a B. Regina media hieme vertuntur in roſas.

MIRACULUM SEXTUM.

UT erat in egenos maxime liberalis B. Eliſabetha, in ſinu ſæpe ferebat, quæ iis benigniſſime diſpenſaret. Accidit, ut eam hæc in ſinu clam gerentem vir ipſius, Rex Dionyſius, obſervaret, qui forte factus ei fuerat obviam: & facile, quid rei eſſet, ſuſpicatus, non ut illam a benefaciendo revocaret, ſed ut Regis, ac viri poteſtate uteretur, interrogavit, quid in ſinu portaret. Eliſabetha, vel operis boni gloriam diſſimulans, vel timens, ne id facere prohiberetur in poſterum, roſas, reſpondit: ac, Dionyſii juſſu explicato ſinu, opes illæ diſtribuendæ pauperibus in recentes roſas commutatæ cernuntur, manifeſto miraculo: cum ea pars anni ageretur, quæ gignendis intempeſtiva roſis eſt, hiems videlicet. Ex quo præclaro facinore duxit originem illa Pictorum conſuetudo Sanctæ hujus Reginæ Imaginem cum roſis in ſinu paſſim effingendi.

DE

DE MIRACULIS POST MORTEM.

Incorruptum ex obitu manet B. Reginæ corpus, & miris fragrat odoribus.

MIRACULUM PRIMUM.

SUmmus ille bonorum omnium Auctor, qui *mirabilis eſt in Sanctis ſuis,* B. Eliſabetham non ſolum in humanis agentem Divinis illuſtravit virtutibus & miraculis, ſed etiam ad æternæ felicitatis regna translatam admirabilibus rerum eventibus nobilitavit in terris. Ac primo quidem ejus corpus a corruptione liberum integrumque monſtravit in hunc modum. Teſtamento mandaverat B. Regina filio Alphonſo Regi, ut ipſius corpus ex oppido Stremotio, ubi diem clauſura erat extremum, Conimbricam in ædem Monialium S. Claræ deferri curaret. Cum vero Conimbrica centum & viginti octo millibus paſſuum a Stremotio diſtaret, & Julii menſis vehementiſsimi calores, quo illa tempore obierat, obſtarent, quin corpus tam longe deportaretur ſine maximo putreſcentis cadaveris fœtore, atque intoleranda tam deferentium, quam ſunus comitantium moleſtia; plerique cenſebant, opportunius fore, ſi vel in templo D. Franciſci in eodem oppido, vel in æde maxima Eborenſi non ita longe diſſita corpus tumularetur: exeſa deinde oſſa Conimbricam transferrentur. Abnuit nihilominus Alphonſus a ſuprema matris voluntate recedere; ac funus juſſit Conimbricam deduci. Tempus æſtivum; circumfuſi frequentia populi eam proſequentis extinctam, a qua vivente tot fuerat beneficiis ornatus; ſuccuſſio loculi, in quo fuerat incluſum cadaver, juſtum timorem incuſſerant omnibus, ne paulo poſt, ob intolerandum fœtorem, cœptum opus deſerere cogerentur. Non tamen ejus corpus deſeruit Divina providentia, cujus animam aſpectu ſuo beabat in cælo. Septem dierum ſpatio delatum cadaver, non modo gravis odoris nihil afflavit, ſed potius tam ſuaves circumfuſæ multitudini inſpiravit odores, ut in eo loculo pro putreſcente cadavere omnia aromatum genera concluſa viderentur. Quod ubi palam omnes cognovere, ac propius accedentes experimento comprobarunt; in effuſam lætitiam, in Dei laudem, in venerationem ſacri corporis ſeſe totos converterunt. Verum adhuc majus exhibere Deus voluit ad Beatæ Reginæ gloriam in ejus corporis integritate miraculum. Anno enim Domini 1612. VII. kalendas Maji, Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi DD. Epiſcopi Conimbricenſis, & Lerienſis, & Doctor Franciſcus Vazius Pintus hujus cauſæ Judices Commiſſarii, cum aliis præcipuis Medicis, ſacræ Theologiæ Magiſtris, ac Religioſis viris præſentes adfuerunt, dum B. Reginæ ſepulcrum patefactum, & ſacrum ejuſdem corpus recognitum fuit. Inventum igitur hoc eſt integrum atque incorruptum, candido colore, cum carne, cum rutilis capillis, naſo, auribus, oculis minime tabefactis, reliquis etiam

partibus inſtructum, ac membris; quæ tacta non frangebantur, aut liqueſcebant. Manabat e corpore ſuavis admodum ac jucundus odor: neque ſolum id expers corruptionis extiterat, ſed veſtes etiam circumjectæ, ac plura lintea ſuperimpoſita, ſolida atque tenacia permanebant. Nemo denique ſpectantium, & rem adeo novam atque inexpectatam admirantium non agnovit, atque extulit Divinæ potentiæ vim; quæ vitæ, animæque integritatem, qua Beata hæc Regina pollebat, ipſius poſt mortem corporis integritate cenſuit remunerandam.

Faber e tecto cadens, B. Reginæ ope implorata, ſurſum attollitur.

MIRACULUM SECUNDUM.

IN monaſterio D. Claræ pars quædam ædium fabricabatur: & jam tecto ligna imponebantur. Ibi Dominicus Machadus faber lignarius operam dabat lignis clavorum adminiculo configendis. Ecce autem inopinato aliquot ex iis lignis refixa dilabebantur in terram, ſecumque fabrum illum præcipitem trahebant. Tum ille B. Eliſabethæ ſalutare ſubſidium in tanto vitæ diſcrimine imploravit: nec ſurdis auditus eſt auribus. Extemplo, per ſummum miraculum, ipſe una cum lignis, occulta quadam vi, ſurſum relatus, & in eumdem locum, e quo ceciderat, reſtitutus fuit: ligna etiam ſuis reddita ſedibus, & coaptata. Dominicus a præſenti periculo liber & incolumis, cum admiratione ac ſtupore ſpectantium, tantum in ſe B. Reginæ beneficium ex animo teſtatus eſt.

Monialis, cruribus male affectis, ab inceſſu impedita,
B. Eliſabethæ imploratione ſanatur.

MIRACULUM TERTIUM.

ANna Azpilcueta una erat e ſacris Virginibus, quæ prope Conimbricam in vico, cui *Cellis* nomen eſt, D. Mariæ ſacrum cœnobium colunt. Hæc diu capta cruribus, & reſolutis nervis ita tenebatur, ut per ſe incedere nullo modo poſſet. Nullum a Medicis non tentatum remedium fuit; ſed ſanitatis reſtituendæ gloria B. Reginæ relinquebatur. Proximus erat ſolemnis B. Eliſabethæ dies. Nocte vero, quæ antecedebat, Annæ Magiſtra plura exponens beneficia illius Reginæ imploratione ſuſcepta hortatur eam, ut ab ipſa præſens auxilium petat. Morem geſſit illa diligenter, & in arctiſſimum ſomnum ſoluta eſt. Ecce autem per quietem audire ſibi videtur imperantem, ut ſurgat; valetudine jam Eliſabethæ ope reſtituta. Excitata Virgo, artubus contremuit omnibus. Exilit e lecto ſola; veſtes induit; in odeum (vulgo *Chorum*) venit, ubi ceteræ matutinas preces canebant. Mirantur omnes, lætantur, præ animi pietate lacrymantur.

tur. Rem hanc totam publicis litteris commendavit Martinus Azpilcueta, is, qui Pontificio juri lumen ſuis libris attulit immortale.

Quinquagenaria Mulier lac abunde conſequitur, ope B. Reginæ, ad pauperem nepotem alendum.

MIRACULUM QUARTUM.

IN oppido Sarnacenſi Conimbricenſis diœceſeos Maria Antonia, Michaelis Aloyſii uxor, quinquagenaria erat, etiam a duobus ac viginti annis infœcunda: quin etiam ex morbo quodam ab antiquo tempore in ſiniſtro ubere lacte carebat. Hæc nepotem ex paupere filia parvulum ſuſceperat educandum. Equitis etiam cujuſdam Olyſſiponenſis filium lactabat. Quamobrem nepotem cibis dulcibus enutrire tentavit, quos tamen ille reſpuebat. Venit igitur una cum eo Conimbricam ad D. Claræ cœnobium: infelicem pueri conditionem amicis Monialibus enarravit: retulit ab iis conſilium, ut rem totam B. Reginæ commendaret, ac ſummo mane jejuna reverteretur illuc, vinum hauſtura cum croco; quam B. Eliſabetha potionem ad ejus mali remedium præſcripſerat. Sequitur illa conſilium: vino illo ſumpto, ad B. Reginæ ſepulcrum accedit ſupplex: ſummis eam precibus obſecrat, ut ſibi lac a Deo impetret ad miſellum nepotem enutriendum. Audita eſt obſecratio: lac ſtatim ſenſit uberibus largiter affuſum, ut abunde potuerit in poſterum derivatum cælitus alimentum inſtillare nepotulo.

Angina, morbiſque aliis Agnes Dalmeida liberata, lactis copiam impetrat a B. Regina.

MIRACULUM QUINTUM.

AGnes Dalmeida, Joannis de Guerres Medici uxor, ſeptima poſt filii partum hebdomade, in anginæ morbum incidit, quo vehementer cruciabatur. Neque ſumere cibum, neque proferre verbum poterat. Lac etiam defecerat ad natum puerum nutriendum. Vir, ut artis medicæ peritus, plurima illi adhibuit medicamenta; ſed fruſtra. Quin adeo morbus in dies invaleſcebat, ut jam vir de ſalute conjugis deſperaret. Ergo Berenſem in agrum ſe contulit ad accerſendam filio nutricem. Ibi, dum nocte curis anxius commoratur, ſubit animum ſanctitas B. Eliſabethæ. Illi ſuam enixe, religioſeque commendat uxorem. Flagitat ab illa præſens in tanto vitæ diſcrimine ſubſidium. Summo mane reverſus domum, uxorem reperit ſanam, atque ab omni ægritudine liberam. Quærit ex illa, qua hora ſe melius habere cognoviſſet. Exacte eam uxor indicavit. Tum is probe perſpexit, eodem temporis articulo, quo ipſe procul domo

pro uxore B. Reginam oraverat, ab eadem ſe clementer auditum impetraſſe, quod poſtulabat. Singulares uterque gratias Deo agit, ac B. Eliſabethæ. Idem poſtea vir templum adivit, ubi B. Reginæ corpus aſſervabatur, interfuit Sacro, iterumque ſuppliciter ab eadem popoſcit uxori lac, quo natus infans nutriri poſſet. Domum reverſus, hoc etiam ſe beneficio cumulatum agnovit; & veneratus eſt adeo liberalem B. Reginæ beneficentiam.

Inveteratus morbus ſanatur oſculo feretri, ubi jacebat B. Eliſabethæ corpus.

MIRACULUM SEXTUM.

IN D. Claræ cœnobio Conſtantia Ania, civis Eborenſis, jamdiu inſanabili atque horribili morbo premebatur. Peſtiferum quoddam ulcus ei labia gingivaſque cum maximo cruciatu corrodebat, ſenſimque ſerpebat latius; & parum aberat, quin illa dentes omnes amitteret. Præ doloris impetu vociferabatur aſſidue, ceterarumque tranquillitatem ac Religioſam quietem interturbabat. Nullum Medicorum artificium ſufficiens erat ad eam peſtem depellendam. Cum igitur B. Reginæ corpus ab oppido Stremotio Conimbricam in D. Claræ cœnobium allatum eſſet, ſtatim Conſtantia magna cum pietate ac fide acceſſit ad feretrum, ubi corpus adhuc inſepultum jacebat; itaque loculum oſculata eſt, ut oris partem lue confectam ei applicaret. Recedit deinde cum ceteris. Ubi vero ſacrum B. Eliſabethæ corpus ad ſepulcrum deferri cœpit, Conſtantia, ſe cruciatu liberatam cognoſcens, advocat ſocias; iis os inſpiciendum præbet: nulla peſtis illius indicia apparebant. Quo miraculo omnes obſtupefactæ conclamant una voce, magnam eſſe Reginæ ſanctitatem, quam Deus tam inſigni miraculo teſtatam omnibus atque exploratam eſſe voluerit.

De Actis cauſæ, & legitima illorum confectione.

JAM vero quod attinet ad res in cauſa geſtas, & Acta Canonizationis ad S. V. ita refero. Cum fama ſanctitatis B. Reginæ, frequentia miraculorum, quæ ipſius apud Deum meritis edebantur, magis ac magis increbreſceret, atque in ejus venerationem Chriſtianorum hominum animi vehementius incitarentur; anno Chriſti 1516. Luſitaniæ Rex Emmanuel per Michaelem Sylvium Legatum ſuum a Leone X. Pont. Max. S. V. prædeceſſore & poſtulavit & impetravit, ut B. Eliſabetha tota Conimbricenſi diœceſi ſolemni ritu cum Beatæ titulo coleretur, ejuſque Imagines publice ac privatim dedicare liceret. Anno vero 1551. Lucius Andreas Reſendius, vir apprime doctus, in ejus honorem ſacras laudes, quas vulgo vocant *Officium*, compoſuit. Nec multo poſt Rex itidem Luſitaniæ Joannes Emmanuelis filius a Pont. Max. obtinuit, ut in Regia eamdem ſibi vene-

venerari liceret. Ac Pompejus Zambeccarius ſummi Pontificis Legatus anno 1553. omnibus Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam ad B. Reginæ ſepulcrum recitantibus ipſius feſto die cum octo inſequentibus, & aliorum quorumdam Sanctorum conceſſit omnes pœnarum remiſſiones (*Indulgentias* appellant) quas conſequuntur, qui iiſdem diebus Romæ templa vel intra vel extra mœnia religioſe inviſunt.

Poſt aliquot annos Rex etiam Luſitaniæ Sebaſtianus (qui ad Regni tranquillitatem ac ſalutem, B. Eliſabethæ meritis a Deo dicitur impetratus) agit apud Paulum IV. Pont. Max., ut ſuperiorum Pontificum diplomata de B. Regina amplificaret: idque conſequutus eſt, ac præterea poteſtatem ejus Imagines exponendi, annua Sacra faciendi, eique preces fundendi per univerſam Luſitanorum Regum ditionem: ejuſque feſtus dies dictus eſt is, quo migravit in cælum, nempe IV. nonas Julii.

Anno deinde 1611. Catholicus Rex Philippus hoc nomine tertius, & Regina Margarita Auſtriaca poſtularunt a Paulo V. Pontifice Maximo S. V. prædeceſſore, ut canonizare, & in Sanctorum catalogum adſcribere dignaretur B. Eliſabetham. Cum igitur tantorum Principum petitioni Sanctiſſimus Pater plurimum deferendum cenſuiſſet, cognitionem ejus cauſæ demandavit tribus ſacræ Rotæ Auditoribus, Franciſco Peniæ Decano, Franciſco Sacrato, & Alphonſo Manzanedo. Hi vero conceſſerunt ſuam Remiſſoriam, & Compulſoriam in forma directa Epiſcopo Conimbricenſi, Lerienſi, & Doctori Franciſco Vazio Pinto, qui Catholicæ Majeſtati erat a Conſiliis; ut adhiberent neceſſarias probationes teſtibus, ac ſcriptis, aliaque authentica documenta ſtatuerent ſuper vita, ſanctitate, ac miraculis B. Reginæ. Hi omnes cum cauſæ Procuratoribus, examinatis multis teſtibus, extractis juribus, & juridicis proceſſibus formatis, Romam eos ad jam dictos Rotæ Auditores tranſmiſerunt. Dum vero in hujuſmodi proceſſibus diligenter expendendis tempus atque operam illi impenderent, accidit, ut Paulus V. prius, deinde Gregorius XV. Pontifices Maximi S. V. prædeceſſores ex hac vita migrarent: quapropter inchoatum opus abſolvi non potuit.

Poſtquam vero S. V., poſtulantibus meritis, ad iſtud Pontificatus faſtigium evecta eſt, inſtare iterum cœpit Catholicus Rex Philippus per ſuum totius Luſitanici Regni Agentem Michaelem Suarium Pereiram, ut religioſum hoc munus perduceretur ad exitum. Placuit S. V. tam æquis tanti Principis poſtulatis aſſentiri. Quapropter a Rotæ Auditoribus Joanne Baptiſta Coccino Decano, Alphonſo Manzanedo, & Rotæ Locumtenente Jacobo de Cavaleriis relatum fuit de ſtatu cauſæ, clareque ſignificatum, poſſe eam ad noſtram ſacrorum rituum Congregationem tranſmitti: ut, cum ipſa vidiſſet ac perpendiſſet ea, quæ in re videnda & perpendenda judicaret, ſuper petita Canonizatione ſuam ſententiam diceret.

Nos vero, Beatiſſime Pater, accepta relatione vitæ ac miraculorum Beatæ Reginæ, & S. V. voluntate percepta; habitis ſuper ea pluribus

bus ſeſſionibus, in quibus dictorum Auditorum concluſiones accurate ac diligenter examinavimus; unanimi conſenſu cenſuimus, omnes ſupradictos proceſſus fuiſſe & eſſe validos, legitimos, & legales, & eorum probationes ſuper ſanctitate ac miraculis B. Eliſabethæ fuiſſe legitimas & ſufficientes.

Hæc ſunt, Beatiſſime Pater, quæ ex legitimis Actis hujus cauſæ dicenda fuerunt de vita & moribus B. Reginæ Eliſabethæ, deque miraculis illius beneficio patratis. Quibus copioſius in multis Congregationibus perpenſis atque diſcuſſis, Cardinales Congregationis ſacrorum rituum in eam ſententiam unanimes venerunt, poſſe Sanctitatem veſtram (ſi ei placuerit) ad ulteriora procedere, & Canonizationem B. Reginæ Eliſabethæ juxta ſacros Romanæ Eccleſiæ ritus perficere & ſolemniter celebrare.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDIX II.

Conſtitutio Sanctiſſimi Domini noſtri BENEDICTI PP. XIV., *qua ſtatuitur, ut Servorum & Ancillarum Dei Beatificationes & Canonizationes in baſilica Principis Apoſtolorum peragantur,* (*de qua cap.36. §.2. lib.1.*)

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

AD ſepulcra Apoſtolorum, quorum conſecrata ſanguine Roma, quæ fuerat magiſtra erroris, ſacta eſt diſcipula veritatis; ad ſacros Beati Petri cineres, ſuper cujus Fidei firmitate extructa totius ſacri ædificii cælo inferenda conſurgit ſublimitas, Romana Mater Eccleſia in ſuis triumphat filiis, qui, calcatis mundi blanditiis, & infernalis hoſtis ſuperatis inſidiis, ad præmia pervenerunt æterna, & quos inter Sanctos Dei Servos, & cæleſtis beatitudinis conſortes congruo devotionis cultu venerandos Romani Pontificis a Chriſto Domino accepta, & per Petrum ad Succeſſores ſuos derivata decernit auctoritas. Quæ igitur a Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris prudenti conſilio & provida ratione inſtituta ſunt, & longo deinde uſu recepta, pie ſancteque ſervata, Nos, quorum humilitatem ineffabilis Dei benignitas ad Cathedram Petri evehere dignata eſt, decet diligenter ſervare & ſtudioſe cuſtodire, & ſi quid vel temporum vel rerum varietate immutatum eſt, in integrum reſtituere, & ad priſtinam rationem ac formam revocare, atque alia diſponere, prout in Domino videtur expedire.

Sane quidem omnes & ſingulas Beatorum Canonizationes in Urbe noſtra peragendas, in baſilica Beati Petri Apoſtolorum Principis ſemper peractas fuiſſe, antiqua ac fide digna teſtantur monumenta: Cum autem ſel. record. Benedictus Papa XIII. prædeceſſor noſter, a quo ad Cardinalatus honorem aſſumpti fuimus, in eadem Vaticana baſilica Beatos Turribium ex Majorga, Jacobum a Marchia, Agnetem a Monte Politiano, Peregrinum Latioſum, Joannem a Cruce, Franciſcum Solanum, Aloyſium Gonzagam, Stanislaum Koſtkam, & biennio poſt Beatam Margaritam a Cortona Sanctorum cultu honorandos ſolemniter de more conſtituiſſet, ac deinde Beatum Joannem Nepomucenum in Sanctorum numerum ſimiliter referre vellet, ei perſuaſum eſt, ut id in baſilica noſtra Lateranenſi ſolemni ritu perageret. Nos, qui per id temporis Eccleſiæ Anconitanæ ex conceſſione & diſpenſatione Apoſtolica præeramus, eumdem Benedictum prædeceſſo-

deceſſorem per noſtras litteras certiorem facere non prætermiſimus ; Beatorum Canonizationes , quoties in Urbe faciendæ erant , nonniſi in Vaticana baſilica ab antiquo tempore celebrari conſueviſſe ; & ad hujuſmodi officium præſtandum eo magis Nos teneri credidimus , quia per plures annos , dum in minoribus eramus , unus ex inſignis ejuſdem baſilicæ Capituli Canonicis extitimus , & per plures etiam annos munere Promotoris Fidei functi fuimus . Tum autem Roma benigne Nobis reſponſum eſt , quod in baſilica Lateranenſi ſolemnis apparatus pro Canonizatione ibidem habenda jam nimium proceſſerat , noſtræque litteræ ſerius , quam oportebat , ad Urbem pervenerant .

Poſtmodum a piæ mem. Clemente PP. XII. ſimiliter prædeceſſore noſtro ab Eccleſiæ Anconitanæ ad Eccleſiæ Bononienſis regimen Apoſtolica ejus auctoritate translatis Nobis ſignificatum eſt , prædictum Clementem prædeceſſorem BB. Vincentii de Paulis , Joannis Franciſci Regis , Catharinæ Fieſchi Adorni , & Julianæ Falconeriæ Canonizationem propediem in eccleſia Lateranenſi ſolemniter celebraturum : Sed quoniam per id tempus jam primus tomus Operis noſtri de Servorum Dei Beatificatione , & Beatorum Canonizatione in publicum editus fuerat , in quo nullam ante præfati Benedicti prædeceſſoris tempora Beatorum Canonizationem in Urbe ſolemniter , niſi in dicta baſilica , celebratam fuiſſe ſatis ſuperque demonſtratum fuerat , ulterius animi noſtri ſenſus aperire ſuperfluum duximus .

Præterea , cum ante fel. rec. Alexandri PP. VII. pariter prædeceſſoris noſtri tempora,nulla ſtatuta eſſet ſolemnitas in Beatificatione Venerabilium Servorum & Ancillarum Dei obſervanda , idemque ritum & ſolemnitatem adhibendam in ſacra functione hujuſmodi , eamque debita cum pompa in Vaticana baſilica explendam decreverit , ita ſemper poſterioribus temporibus ſervatum eſt , ut omnes Beatificationes in eadem Vaticana baſilica celebrarentur uſque ad præfati Benedicti XIII. tempora , quo Romanam Eccleſiam gubernante , quamvis in Vaticana baſilica Beatificatio Ancillæ Dei Beatæ Hiacynthæ Mariſcottæ , & Servi Dei B. Joannis de Prado facta ſit ; nihilominus Beatificatio Servi Dei B. Fidelis a Sigmaringa paulo poſt Canonizationem B. Joannis Nepomuceni in baſilica Lateranenſi celebrata fuit . Poſt hanc vero Beatificationem in ejuſdem Benedicti Pontificatu in baſilica Vaticana ſolemni ritu relati fuerunt in Beatorum numerum Servus Dei poſtea Beatus & nunc Sanctus Vincentius de Paulis , & Servus Dei Beatus Petrus Forerius ; in Pontificatu autem Clementis XII. , paulo poſt ſupradictas Canonizationes in baſilica Lateranenſi uno eodemque die unica ſolemnitate peractas , in eadem baſilica ſolemniter adſcriptus eſt inter Beatos Servus Dei nunc Beatus Joſeph a Leoniſſa : Cum autem a Nobis , ob ineffabilem Dei benignitatem Pontificatus honorem ac onus gerentibus , decretum fuiſſet , ut inter Beatos Servus Dei Alexander de Saulis adſcriberetur , ſolemnis ejuſdem Beatificationis functio in baſilica Vaticana celebrata eſt . Ma-

Matura igitur conſideratione perpendentes, quod a Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris omnes Venerabilium Servorum & Ancillarum Dei Sanctificationes in Urbe noſtra ſolemniter peragendæ, laudabili inſtituto optimiſque ex cauſis ab antiquiſſimo tempore in Vaticana baſilica, & quod ab Alexandri PP. VII. prædeceſſoris noſtri, & ſucceſſivis deinde temporibus Beatificationes quoque in eadem Vaticana baſilica, exceptis nonnullis ſupramemoratis Canonizationibus, & Beatificationibus ab iiſdem prædeceſſoribus noſtris Benedicto, & Clemente in baſilica Lateranenſi peractis, ſemper celebratæ fuerunt: Ne igitur commendabili & antiquæ conſuetudini, & prædictæ Vaticanæ baſilicæ prærogativæ hujuſmodi ex B. Joannis Nepomuceni Canonizatione, ac Venerabilis Servi Dei Fidelis a Sigmaringa Beatificatione a Benedicto, nec non ex Beatorum Vincentii de Paulis, & Joannis Franciſci Regis, ac Beatarum Catharinæ Fieſchi Adorni, & Julianæ Falconeriæ reſpective Canonizatione, & Venerabilis Servi Dei Joſephi a Leoniſſa Beatificatione a Clemente prædeceſſoribus prædictis in eccleſia Lateranenſi celebratis præjudicium aliquod afferatur; hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione veterem conſuetudinem, ac venerandum prædeceſſorum noſtrorum inſtitutum, decretumque Alexandri prædeceſſoris prædicti, ac integrum ejus tenorem Apoſtolica auctoritate approbantes, confirmantes, & innovantes, ac illis quodcumque Apoſtolicæ firmitatis robur adjicientes, motu proprio, ex certa ſcientia, ac Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine decernimus, præcipimus, & conſtituimus, ut in poſterum, & perpetuis inde futuris temporibus omnes & ſingulæ Venerabilium Servorum & Ancillarum Dei Beatificationes, ac BB. Canonizationes in Urbe noſtra prædicta pro tempore celebrandæ non in aliis, quam in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe prædicta privative quoad reliquas baſilicas, eccleſiaſque ejuſdem Urbis celebrari omnino debeant; utque Canonizationes, & Beatificationes in eadem eccleſia Lateranenſi a Benedicto, & Clemente prædeceſſoribus prædictis, ut præfertur, peractæ, nullo unquam tempore, perinde ac ſi in ea celebratæ non fuiſſent, præjudicium aliquod antiquo inſtituto, & Vaticanæ baſilicæ prærogativæ afferre valeant. Inſuper quoniam ab eodem Alexandro prædeceſſore noſtro uſque ab anno 1659. alterum emanavit decretum ſuper contributione tam in Beatificationibus, quam in Canonizationibus favore ſacrarii ejuſdem baſilicæ facienda, quod a Nobis in prædicto tomo primo Operis noſtri de Beatorum Canonizatione relatum eſt; motu, ſcientia, & poteſtate ſimili illud approbamus & confirmamus, & quatenus opus ſit, quæ ab ipſo Alexandro prædeceſſore decreta ſunt, rurſus decernimus & conſtituimus, & in futurum ab omnibus inviolabiliter obſervari volumus & mandamus.

Præſentes quoque ex eo quod intereſſe ad præmiſſa habentes ad hoc vocati, & auditi non fuerint, aut ex alia quavis juridica & legitima, etiam neceſſario exprimenda cauſa, vel quocumque prætextu de intentionis noſtræ,

ſtræ, aut alio quovis defectu notari vel impugnari nullo unquam tempore poſſe, ſed ſemper firmas, validas & efficaces fore & eſſe.

Sicque & non alias per quoſcumque Judices etiam cauſarum palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, ac quoſcumque alios Judices quacumque judicandi facultate ſuffultos judicari & definiri debere, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, irritum quoque & inane quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Non obſtantibus Canonizationibus & Beatificationibus in prædicta eccleſia Lateranenſi, ut præſertur, celebratis, ac noſtræ & Cancellariæ Apoſtolicæ regula de jure quæſito non tollendo; nec non Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ſi quæ contra litterarum noſtrarum hujuſmodi tenorem editæ exiſtant, ſtatutis, conſuetudinibus, privilegiis quoque, & indultis, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, ac derogatum eſſe volumus contrariis quibuſcumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri decreti, ſtatuti, conſtitutionis, confirmationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem nono cal. Decembris anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo primo, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

D. Cardin. Paſſioneus.

VISA DE CURIA
N. Antonellus. X. Sub-Datarius.

I. B. Eugenius.

Anno a Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo primo indictione IV. die vero 13. Decembris ſupradicta Conſtitutio affixa & publicata fuit ad valvas baſilicæ Lateranenſis, Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque Generalis, in Monte Citatorio, in Acie Campi Floræ de Urbe, ac in aliis locis ſolitis, & conſuetis per me Antonium Pelliccia Apoſt. Curſ.

Nicolaus Cappelli Mag. Curſ.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDIX III.

Publica Inſtrumenta Canonizationum S. Vincentii a Paulo, S. Joannis Franciſci Regis, S. Julianæ Falconeriæ, S. Catharinæ Fliſcæ Adurnæ, S. Eliſabethæ Luſitanorum Reginæ, (*de quibus cap.36. lib.1. & alibi.*)

Canonizatio B. VINCENTII A PAULO *Fundatoris Presbyterorum Sæcularium Congregationis Miſſionis, & Societatis Puellarum, quæ* Charitatis *nuncupantur.*

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

§.1. SUperna Jeruſalem, & beata Dei viventis civitas, in qua a cæleſti Patrefamilias unus æternæ vitæ denarius æqualiter omnibus, qui in vinea ſua operati ſunt, diſtribuitur, habet diverſa loca & manſiones, quas quiſque pro ſuo accepturus eſt merito. Itaque anxios Apoſtolos de morte Chriſti, & de ſua infirmitate trepidos, & de futuro præmio ſollicitos, cum audiviſſent Petrum promptiorem animo ac fidentiorem, & qui ceterorum caput & Princeps conſtitutus fuerat, ter Dominum ad galli cantum negaturum, ſolatus eſt Chriſtus Dominus, dicens: *Non turbetur cor veſtrum; in domo Patris mei manſiones multæ ſunt:* ſignificans his verbis, quod nemo eorum, licet alius alio fortior, alius alio infirmior, alius alio juſtior, ab illa felici domo excluderetur, in qua multæ eſſent manſiones, nempe diverſæ meritorum in una vita æterna dignitates. Siquidem alia eſt claritas ſolis, alia claritas lunæ, alia claritas ſtellarum; ſtella enim a ſtella differt in claritate, & non una expreſſa eſt in Euangelio fœcunditas; nam facit aliud quidem centeſimum, aliud autem ſexageſimum, aliud vero trigeſimum: ubi centenus fructus Martyribus, ſexagenarius Virginibus, alius aliis aſſignatur. Multæ igitur in domo Dei manſiones, non una ſtellarum claritas, non idem, ſed multiplex eſt fructus, ita etiam non una eſt corona, quæ tempore perſecutionis accipitur: habet & pax coronas ſuas, quibus de varia & multiplici congreſſione victores, proſtrato & ſubacto Adverſario, coronantur: libidinem ſubegiſſe, continentiæ palma eſt: contra iram, contra injuriam repugnaſſe, corona patientiæ eſt: de avaritia triumphus eſt pecuniam ſpernere: laus eſt Fidei fiducia futurorum mundi adverſa tolerare: & qui ſuperbus

bus in proſperis non eſt, gloriam de humilitate conſequitur: & qui ad pauperum ſovendorum miſericordiam pronus eſt, retributionem theſauri cæleſtis adipiſcitur: & qui invidere non novit, quique unanimis & mitis fratres ſuos diligit, dilectionis & pacis præmio honoratur. In hoc virtutum ſtadio, ad has juſtitiæ palmas & coronas accipiendas Beatus Dei Servus Vincentius a Paulo non ſolum ipſe pervenit, ſed alios etiam plurimos opera & exemplo ſuo perduxit. Nam tanquam ſtrenuus Dei miles, deponens omne pondus & circumſtans peccatum, propoſitum ſibi certamen aliis virtute præcurrens inivit, & ad longævam uſque ſenectutem adverſus Principes, & Poteſtates, & Rectores mundi tenebrarum harum fortiter ac legitime certavit, & de manu Domini in æterna illa beatitudine meruit coronari. Quem autem Deus, qui facit mirabilia magna ſolus, æternæ felicitatis præmio donaverat in cælis, in terris quoque ſignis ac prodigiis illuſtrem reddere voluit, eo potiſſimum tempore, quo in Galliis Novatores falſis fictiſque miraculis ſuos diffundere errores, pacem Catholicæ Eccleſiæ turbare, ſimplices ab unitate Romanæ Sedis abducere conabantur.

§.2. Itaque Divinæ obſequentes voluntati, ut ad currendam viam ſalutis excitentur Fideles, ut perverſorum coerceatur pravitas, & Hæreticorum confundatur improbitas, Servum Dei Vincentium ab univerſo Fideli populo, cujus regimini ſuperna dignatione immerentes præſidemus, Sanctorum cultu & honoribus colendum ac venerandum hodierna die Apoſtolica auctoritate decrevimus. Exultet igitur & gaudeat Eccleſia, novum a Deo Patronum ſibi oblatum eſſe, qui pro peccatis populi apud Dominum preces adhibeat. Laudent eum univerſi Fideles, & eo cultu atque iis honoribus proſequantur, quibus Deus in Sanctis ſuis honoratur. In pſalmis igitur, in hymnis, & canticis ſpiritualibus, in compunctione cordis, & egenorum miſeratione præclaram de mundo ac Diabolo relatam victoriam, & ſpiritualem Servi Dei triumphum celebremus. Templa quidem in ejus honorem immortali Deo ædificentur; ſed nos, qui templum Dei ſumus, humanæ pravitatis labe polluere ac violare timeamus, demuſque operam, ne quid immundum aut profanum templo Dei, hoc eſt animæ noſtræ inferatur, ne offenſus ſedem, quam inhabitat, derelinquat. Ejus memoriæ, & altaribus dona, & munera offerantur; Sed exhibeamus quoque corpora noſtra hoſtiam viventem, ſanctam, Deo placentem, rationabile obſequium noſtrum: ejus denique religioſa ſimulacra, ſacræque Imagines in veneratione & cultu habeantur, ſed ejus virtutum egregiam formam, ſanctæque converſationis imaginem, Divina opitulante Gratia, in nobis ipſis exprimere ac repræſentare quoad cujuſque noſtrum imbecillitas patitur, ſollicite ſtudeamus.

§.3. In humili pago, quem *Ranquines* dicunt, Aquenſis diœceſis, ex pauperrimis, ſed piis parentibus natus eſt Vincentius a Paulo, qui a pueritia tanquam innocens Abel paſtor ovium fuit, & ad eum, & ad munera ejus

ejus reſpexit Dominus. Nam in innocentia vivens, de ſua parſimonia & abſtinentia gratum Deo offerebat ſacrificium pietatis; Siquidem farinam, dum a mola rediret, & panem ſibi in tenuem victum a parentibus traditum, pauperibus diſtribuebat; impendens virtuti, quod propriæ ſubtrahebat ſuſtentationi, ut fieret refectio pauperum abſtinentia jejunantis. Ardentem enim pii adoleſcentuli charitatem paupertas non retardabat, licet parvum eſſet, quod poſſet de ſua facultate decerpere, tamen animi magnitudine cenſus anguſtiam ſuperabat. Itaque dimidium ſcutum, quod quotidiana parſimonia, & induſtria frugalitate e ſuis laboribus minutatim collegerat, occurrenti miſero totum elargitus eſt, ad exemplum illius pauperculæ viduæ, quæ a Domino meruit laudari, quia non ex eo, quod abundabat illi, ſed de penuria ſua omnia, quæ habuit, miſit totum victum ſuum.

§.4. Ab agreſti & paſtoritia vita avocatus a Patre, Aquas miſſus eſt, ut in convictu Fratrum Ordinis S. Franciſci litteris operam daret. Id autem ſedulo ac diligenter executus eſt, ea morum integritate, & erga Deum pietate ſe gerens, ut æqualibus exemplo, majoribus admirationi fuerit. Hinc Toloſæ, deinde Cæſareæ Auguſtæ in Theologiæ ſtudiis opera diligenter poſita, caſtus, humilis, & modeſtus, & quales in ſortem Domini vocatos eſſe decet, per omnes Eccleſiaſticos Ordines ad Sacerdotii ſublimem dignitatem aſcendit.

§.5. Vix autem fuerat Sacerdotali honore inſignitus, inſcius & abſens, cum fama ejus probitatis & doctrinæ increbuiſſet, ad pinguem Beneficii Præbendam nominatus eſt, quam, ubi reſcivit, ſine judiciali controverſia ſe adipiſci non poſſe, ſponte ac libenter dimiſit; nam amans potius injuriam accipere, & fraudem pati, quam judicio cum fratre contendere, uberi voluit carere proventu, quem ſine lite, ab Eccleſiaſtico viro (ut ipſe ajebat) omnino fugienda, conſequi non potuiſſet.

§.6. Interea, ne aliis oneri eſſet, ſed ſibi & pauperi matri victum honeſtis laboribus & laudabili induſtria ſubminiſtraret, humaniores litteras in caſtro non ignobili, quod *Buſſetum* vocant, diœceſis Toloſanæ, deinde in ipſa urbe edocuit. Et quoniam ejus potiſſima cura & vigil ſollicitudo erat adoleſcentum mentes non rerum Divinarum ſterili dumtaxat notitia inſtruere, ſed eorum animos ad cæleſtem ſapientiam amplectendam impellere, & mores ad ſublimem Chriſtianæ profeſſionis virtutem & ſanctitatem informare, nobiles viri certatim filios ſuos ejus curæ committebant, ut in via Domini, & in Sanctorum ſcientia ſub tanti viri proficerent Euangelica diſciplina, & pietatis magiſterio.

§.7. Profectus Maſſiliam, ut pecuniam, quæ ex credito relictæ ſibi hereditatis debebatur, acciperet, cum Maſſilia Narbonem verſus remeaturus Toloſam ſecundo vento navigaret, in Turcas incidit, qui navis magiſtro, aliiſque interemptis, Vincentium ſagitta vulneratum, veſtibus exutum, & catenis onuſtum in Africam captivum abduxerunt. Multa & gravia

gravia a Turcarum ſævitia ne Legem Domini ſui deſereret paſſus eſt, ſciens non eſſe condignas paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.

§.8. Narrant, cum forte unum e conſervis ſuis ſub gravi catenarum pondere miſere laborantem conſpexiſſet, nec ad ſublevandas miſeri illius anguſtias haberet quod traderet, ſe ipſum dediſſe in vincula, ut corporis ſui diſpendio alienam redimeret calamitatem. Duris agrorum culturæ laboribus immiti ab hero addictus fuerat, qui ultimus extitit, (nam tres toto captivitatis tempore habuit); eumque ſæpe conſueverat una ex concubinis herilibus adire, quæ a nativitate profeſſione Mahumetana, Chriſtianæ tamen religionis Inſtituta & Fidem audiendi percupida erat. Quadam die cum plura de Deo, & Chriſtiana religione rogaſſet, juſſit, ut aliquid cantaret ex canticis Sion. Tunc vero Servus Dei Pſalmum illum, *Super flumina Babylonis illic ſedimus, & flevimus*, aliaque pia carmina cecinit; dum autem ad incircumciſas Mahumetanæ mulieris aures ſacrum Domini canticum ex ore Vincentii reſonabat, Deus operatus eſt in corde profanæ feminæ, ut aliquam cæleſtis dulcedinis ſuavitatem perſentiret. Itaque domum regreſſa, maritum, qui a Chriſtiana Fide, ut Mahumetis ſequeretur deliramenta, defecerat, convenit, eumque reprehendit religionem ſuam reliquiſſe, quam optimam eſſe cenſebat, tum ex iis, quæ de ore ſervi audierat, tum ex inuſitata voluptate, quam ex cantico perceperat, quanta neque in Majorum ſuorum paradiſo ſe fruituram eſſe ſperabat. Verbis feminæ commotus impius ille reſpexit fœditatem ſuam, eamque damnavit, atque exuere decrevit, adjuvantibus monitis & orationibus probi famuli ſui Vincentii, quocum, re compoſita, parva navicula e Turcarum manibus in Gallias aufugit, ibique a Vincentio Apoſtolicæ Sedis Avenionenſi Pro-Legato exhibitus, ſacris ſervatis ritibus, impoſitaque pœnitentia, Eccleſiæ reconciliatus eſt.

§.9. Romam deinde Servus Dei ſe contulit, ut ſacras Martyrum veneraretur exuvias, quorum ſanguine expiata Urbs, quæ fuerat ſedes ſuperſtitionis, facta eſt mater, & magiſtra religionis, & ut ad ſepulcra Apoſtolorum ſe proſterneret, & Cathedram Petri adoraret, cujus dignitas etiam in indigno herede non deficit.

§.10. Reverſus in Gallias, ſuadente eximia pietate viro Petro Berullo auctore Congregationis Oratorii Jeſu, & poſtea S. R. E. Cardinali, primum in Pariſienſi, deinde in Lugdunenſi diœceſi parœciam adminiſtrandam ſuſcepit, ubi factus forma gregis ex animo, oves ſibi commiſſas dirigens in viam Domini, verbo pavit & exemplo. Et quoniam meſſis quidem multa, operarii autem pauci, juniores Clericos in ædibus ſuis alendos educandoſque excepit, quibuſcum communem vitam agens eos in Lege Domini inſtruebat, ut ad majorem provecti ætatem poſſent verbo Dei, & doctrina ſalubri Eccleſiam Domini ædificare.

§.11. Fama pietatis Vincentii, & odor bonæ ejus converſationis pervenit

venit ad Sanctum Franciſcum Saleſium, qui eum Sanctimonialibus Viſitationis nuncupatis, quarum monaſterium nuper Pariſiis erectum fuerat, præpoſuit: In commiſſo autem ſibi difficili miniſterio vigil ſacrarum ancillarum cuſtos, & prudens animarum rector oſtendit, & opere comprobavit, quam verum & rectum eſſet judicium ſanctiſſimi Præſulis, qui Sacerdotem Vincentio digniorem nullum ſe noſſe palam affirmabat. Porro per quadraginta annos ſingulari prudentia, cura, & ſollicitudine ſacris illis Virginibus ad viam ſalutis Beatus Dei Servus conſuluit, ut quæ a carnali concupiſcentia recedentes tam carne, quam mente ſe Deo voverant, conſummarent opus ſuum, & ad Dei munera per Divina præcepta pervenirent.

§.12. Sed flagrans Vincentii Charitas haud intra Sanctimonialium clauſtra continebatur, ſed cum probe intelligeret nullam eſſe excellentiorem præſtantioremque curam, quam quæ curandis ſanandiſque animis collocatur, ad ineundam ſpiritalem pugnam contra concupiſcentiam carnis, & pravitatem mundi, contra ſuperbiam & malitiam ſæculi, contra calamitates & miſerias filiorum Adam, contra parvulorum ignorantiam, contra demum ſpirituales nequitias inſtruxit exercitus fortium, qui præliarentur prælia Domini. Nam anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto inſtituit Congregationem Presbyterorum Sæcularium Miſſionis, qui contemptis atque deſertis mundi hujus illecebris, in communem vitam caſtiſſimam ſanctiſſimamque congregati, nihil proprium habentes, ſimul ætatem agerent, viventes in orationibus, in lectionibus, in exhortationibus, aliiſque ſpiritualibus exercitiis, quibus Clericos Sæculares in ſcientia Domini, in Eccleſiaſticis ritibus, & ſacro inſtruerent miniſterio: Laicos autem mandatorum Divinorum, rerumque cæleſtium meditatione eis propoſita ad viam ſalutis currendam accenderent: qui perpetuo voto ad peragendum Apoſtolicum ſacrarum Miſſionum opus, præſertim in pagis, in villis, lociſque campeſtribus, ubi jacentibus in tenebris & umbra mortis raro Euangelicæ veritatis lumen affulget, ſe Deo obſtringerent: qui nulla ſuperbia tumidi, nulla pervicacia turbulenti, nulla invidentia lividi, ſed modeſti, verecundi, pacati, concordiſſimam vitam, & intentiſſimam in Deum, Proximorumque ſalutem, gratiſſimum munus omnium bonorum Datori offerrent.

§.13. Chriſtiana autem Charitas erga Proximum, quæ a Charitate Dei, tanquam a fonte proficiſcitur, & mirabili quodam modo tanquam gradibus per eam ad perfectum Dei amorem aſcenditur, non ſolum providet ſaluti animarum, ſed etiam corporis indigentiis conſulit. Itaque Servus Dei perfecta ardens Charitate, & animis & corporibus ſubvenire ac benefacere ſatagebat, agebatque quantum poterat, ut Proximus ſalvus corpore, ſalvuſque animo eſſet, ita tamen ut omnem corporum curam ad ſalutem animarum, de qua potiſſima debet eſſe ſollicitudo, referret. Quamobrem totis miſerationis viſceribus compatiens calamitatibus & anguſtiis miſerorum præſertim ægrotantium, ſenum, puerorum, puellarumque,

que, qui viribus infirmi ac debiles ſibi ſuccurrere non valentes, ſæpe neceſſario deſtituti auxilio, ſuis miſeriis opprimuntur, Societatem Puellarum Charitatis nuncupatarum ſundavit, quæ ſenibus, pueris, egenis, & omnis generis ægrotantibus curandis inſerviendiſque diu noctuque allaborarent.

§.14. Præterea non ſolum in ſingulis urbium, ſed etiam pagorum, & villarum parœciis Sodalitates matronarum inſtituit, quarum ſollicita cura & diligenti ſollicitudine miſerorum preſſuræ & anguſtiæ levarentur, ægrotantibus remedia tam corporalia, quam ſpiritualia, calamitoſis opes atque auxilium, egentibus pecunia, nudis veſtimenta, afflictis conſolatio afferretur; erigendas etiam curavit, variiſque in locis jam ante erectas adjuvit, maximeque promovit Societates Puellarum Crucis, Providentiæ, & Sanctæ Genoveſæ, a quibus educarentur, inſtruerenturque in ſemineis opificiis, honeſtiſque moribus pauperes puellæ, ne in maturiorem ætatem adultæ ignorantia Dominicæ Legis, aut Divinorum myſteriorum inſcitia laberentur, vel otioſæ diſcerent circumire domos, & loquentes quæ non oportet, retro Satanam converterentur, vel manibus laborare neſcientes domeſticis oppreſſæ difficultatibus ad flagitia & peccata, inopia & egeſtate impellerentur.

§.15. Inſuper hoſpitium pro amentibus cuſtodiendis, domum ad immorigeros adoleſcentes corrigendos, & amplum hoſpitale ad ſovendos alendoſque ſenes, & artifices, qui ad ſibi victum manibus ſuis quærendum impotentes calamitate aliqua evaſerunt, ædificavit. Demum valetudinaria pro infirmis remigibus, qui prius in antra more beſtiarum detrudebantur, Pariſiis, & Maſſiliæ eo enixe procurante, Regia liberalitate conſtructa & dotata fuere, in quæ miſeri illi ægritudine laborantes translati, & ſpiritualibus & corporalibus ſubſidiis recrearentur.

§.16. Eximia enim Vincentii probitas, vitæque integritas eo magis magiſque in diem elucens, quo ſtudioſius ab ipſo occultabatur, claræ memoriæ Ludovico XIII. Galliarum Regi innotuerat, ideoque vivens ejus opera ad diſtribuendas occultas eleemoſynas, ejuſque conſilio in nominandis Clericis ad Epiſcopales Cathedras & Eccleſiaſtica Beneficia utebatur; Moriens autem in ultimo illo agone Vincentium ſibi adjutorem conſolatoremque eſſe voluit.

§.17. Poſt vero illius obitum, claræ memoriæ Anna Auſtriaca illius uxor & Galliarum Regina eum licet reluctantem & invitum in ſanctius conſcientiæ conſilium adſcivit: ipſe autem ubique, & in palatio inter aulicos, & domi inter ſuos Miſſionis alumnos, & in ſoro inter cives, & in privatis domibus inter egentes & calamitoſos, & in publicis hoſpitalibus inter ſenes & ægrotos, & in villis ac pagis inter villicos & agreſtes, & in ſacrarum Virginum aſceteriis, & in Eccleſiaſticis Clericorum conventibus, & ubique inter omnes charitatis officia obibat; ſanctitatis lucem diſſundebat, bonum Chriſti odorem diſſeminabat; ſiquidem in Regia domo

ſæculi

ſæculi vanitate contempta, & divitiis ac honoribus conculcatis, ad Deum converſas & in cælo fixas omnes cogitationes ſuas habebat. Itaque ejus præcipua cura fuit, ut parochialibus Præbendis, Eccleſiaſticis dignitatibus, & Beneficiis, quæ ſunt Bona pauperum, & patrimonium Chriſti, digniores præficerentur; & cum nobiles viri filios ſuos commendarent, & promiſſis, aut minis urgerent, vel ſperanda præmia irriſit, vel prætentas minas calcavit. Neque anima fortis & robuſta, detrimento hereditatis Chriſti, & Crucis diſpendio potentes ſibi optavit amicos, aut de comminatis malis trepida inimicos formidavit.

§.18. Inter ſuos autem ſacrarum Miſſionum ſocios, quos ſecum præſertim ad ruſticos & agreſtes Fidei Catholicæ myſteria, & Divina præcepta edocendos voto obligari, tum etiam Clero rite inſtituendo, aliiſque charitatis operibus addici voluerat, robore accinctus ex alto, toto peregrinationis ac converſationis ſuæ tempore fidelem ſe miniſtrum, ſtrenuumque ac indefeſſum vineæ Domini cultorem atque operarium exhibuit.

§.19. Cum autem illorum regimen, non ut quidam, vim feciſſet, ut adipiſceretur, ſed vim paſſus eſſet, ut acciperet, ita verſabatur, ut omnes intimis charitatis viſceribus complecteretur. Curabat enim, ne quem triſtitia affligeret, ne cogitatio ſæcularis urgeret, & vigili pietatis diſpenſatione providebat, ne illum nimius labor gravaret, ne nimia hic quiete torpeſceret, valentes corpore avocans a deſidia, ferventes ſpiritu cogens ad requiem, ſuave Chriſti jugum omnibus allevans, & quidquid Diabolus injeciſſet avertens, omnes in ſanctam animorum ſocietatem, & perfectam Chriſti charitatem unitos ad currendum Chriſtianarum virtutum ſtadium verbo & exemplo animabat.

§.20. Ipſe autem, qui omnibus ſanctitatis merito, & dignitatis gradu anteibat, humili animi demiſſione inferior erat; ſemetipſum palam hominem dictitabat nihili, filium villici, & olim gregis addictum cuſtodiæ, perpetua ſuæ Congregationis præfectura in generali conventu ſe ineptum & imparem muneri ferendo præ humilitate affirmans ſe abdicavit, & efflagitanti in locum ſui alium ſubſtitui, ab iteratis totius conventus precibus vis ei quodammodo illata eſt, ut impoſterum exerceret. Etenim quo ſublimius ad ſanctitatis altitudinem Deum cognoſcendo & amando aſcendebat, eo inferius agnitione & contemptu ſui ſe demittebat; ideo viliſſima quæque domus obibat officia, & ſæpe genibus flexis & fluentibus lacrymis veniam a ſuis petebat, quod malis exemplis aliorum animos offendiſſet: ob eximia pietatis opera excellenteſque virtutes ſummam gratiam adeptus erat in aula Regia; Plurimi enim faciebat eum Galliarum Regina, & apud omnes tum Epiſcopos, tum Cardinales, alioſque Optimates, & Eccleſiaſticos, & Sæculares, & apud omnes cujuſvis generis ſtatus & conditionis homines magno in honore & exiſtimatione habebatur. Ipſe vero coram Deo omnium bonorum datore humilians ſe, nihil vanum, aut ſuperbum, nihil procax, aut inverecundum, nihil intemperans, aut im-

moderatum, vel in opere, vel in ſermone præſeferebat; ſed omnia ordinata, & ad Chriſtianam diſciplinam, & Euangelicam ſanctitatem compoſita aperte oſtendebant, nihil intus latere tenebrarum, ubi foris tanta lux virtutum præfulgebat.

§.21. Temporum iniquitas, & civilium bellorum tumultus Galliarum Cleri ſanctitatem, invecta ignorantia, corruptiſque moribus labefactaverat: ad reparandum decorem domus Dei, reſtituendamque Eccleſiaſticam diſciplinam vires omnes & cogitationes ſuas Vincentius intendit. Itaque ut reſtauraretur Eccleſiaſticæ diſciplinæ vigor, qui languore vitiorum enervatus fuerat, Religioſas domos recipiendis Clericis, qui ad ſacros Ordines promovendi eſſent, aſſignavit, eoſque in ſacris ritibus peragendis, ſanctiſque moribus efformandis, qui ad gradus dignitatem reſponderent, per ſe, ſuoſque Miſſionis ſocios inſtruendos curavit: hinc autem ſacrarum cæremoniarum nitor, & venerabilis obſervantia in multas Galliarum eccleſias revocata eſt.

§.22. Inſuper cœtus adunavit Sacerdotum, qui ſtatis diebus de Divinis rebus inter ſe conferrent, & ſe in ſacris diſputationibus exercerent, ut potentes eſſent exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere. Exemplo autem Moyſis, qui priuſquam a Deo præficeretur Iſraelitico populo, ut eum e captivitate liberatum per deſertum ad ſacrificandum Deo in monte, & deinde ad terram promiſſionis deduceret, a ſtrepitu Pharaonis aulæ aufugit in ſolitudinem.

§.23. Ita Clericis in ſortem Domini vocatis, qui in hujus mortalis vitæ terra deſerta & inaquoſa ad altare Domini miniſtrantes, verbo & exemplo, ſanctæ Dei plebi tendenti ad cæleſtem patriam, excuſſo diabolicæ captivitatis jugo, præire debent, auctor fuit, ut priuſquam ad Eccleſiaſticos gradus aſcenderent, a mundanis tumultibus in ſanctam ſecedentes ſolitudinem per aliquot dies Divinis rebus meditandis, contemplandiſque ſui muneris officiis vacarent.

§.24. Profecto non ſolum Dei Servus Vincentius egregius fuit miniſtrorum altaris inſtitutor, ſed & boni & fidelis diſpenſatoris formam in ſe exhibuit: nam erat veluti omnium egentium & miſerorum perfugium, & cujuſvis generis pauperes, erogatis etiam nonnunquam, quæ ſibi ſuiſque Miſſionum ſociis videbantur neceſſaria, ita largis ſublevabat eleemoſynis, ut communiter Pauperum Pater nuncuparetur. Aſſiduam, licet jam provectus eſſet ætate, Apoſtolico ſacrarum Miſſionum miniſterio dabat operam, huc illuc alis charitatis ſuper omnem laborem, & ſuper ſenilis ætatis vires volitans, lucem Euangelicæ veritatis, & Divinorum mandatorum ſcientiam ambulantibus in tenebris & vitiorum caligine perferebat, præſertim pauperrimis villarum & pagorum incolis, quos lumine Chriſtianæ doctrinæ deſtitutos, in ignorantiæ nocte per devia aberrantes, in viam Domini reducebat. Et quoniam Charitas menſuram non habet, Servi Dei virtus Galliarum terminis reſtricta non eſt, ſed longe lateque diffuſa eluxit:

eluxit: nam ad amplificandam Fidem & pietatem, Euangelicos miſit ex ſuis alumnis operarios non ſolum in Italiam, Poloniam, Scotiam, Hiberniam, ſed etiam ad Barbaros, & Indos, noſtriſque terris diſſociatas gentes, quas ſuorum alumnorum opera, diſpulſis idololatriæ tenebris, ad lucem veritatis adduxit.

§.25. In remotis autem provinciis animarum ſalutem expetens, corporum etiam egeſtatibus conſulere non omittebat, ut per temporalia ſubſidia carnales homines ad Deum attraheret. Itaque non modo Lotharingiam, Campaniam, Picardiam, peſte, fame, belloque vaſtatas largiter refecit, miſſis ingentibus pecuniarum ſummis, ad quas diſtribuendas fideli opera Puellarum Charitatis utebatur, ſed in aliis etiam remotiſſimis regionibus hominibus, inopia aut calamitate aliqua laborantibus ſubvenit; Et cum ipſa Pariſiorum civitas ingenti annonæ penuria graviſſime vexaretur, domi ſuæ ad duo millia pauperum ſuſtentavit.

§.26. Et quanquam variis multiſque tum Regiæ aulæ, tum ſuæ Congregationis, aliorumque locorum, quæ ſundaverat, vel quorum curam habebat, diſtentus negotiis eſſet, in quibus omnibus indefeſſam ad Dei gloriam navabat operam, tamen omnium neceſſitatibus ſubveniebat, omnium ſublevabat anguſtias, nullum a ſe repellebat, omnes in Chriſto complectebatur. Profecto mirum erat, quod nemini ad ſe negaret aditum, faciles omnium poſtulationibus accommodaret aures, blande reſponderet, comiter exciperet, nullius alienaret animum, nullius concitaret invidiam, ſed omnibus omnia factus, aliorum curaret corpora, aliorum ſanaret ſpiritus, & prout quiſque indigens erat, aut veſtimentis, aut ſumptibus, aut doctrina, veſtiret, aleret, inſtrueret, oſtendens quemadmodum etſi non omnibus omnia, omnibus tamen Charitas, nulli debeatur injuria; etenim injurias, quæ ab aliis ſibi propter juſtitiam inferebantur, tantum abſuit, ut, cum facile poſſet, ulciſceretur, quin neque unquam de illis queri auditus fuerit, quia de ſe humiliter ſentiens, illas, ſi quando accipiebat, merito ſe pati judicabat. Itaque adeo patienti animo eas tulit, ut a convicium ſibi faciente, veniam flexis genibus petiverit, percutienti autem maxillam, alteram humiliter præbuerit.

§.27. Militibus cæca rabie & inſano furore infortunatum quemdam artificem jam vulneratum nudis gladiis, ut morti traderent, perſequentibus corpus ſuum oppoſuit, & ſe in apertum vitæ diſcrimen objecit, ut Deo lucraretur, quem e faucibus præſentis mortis periculo capitis, & ſanguinis ſui eripuiſſet: & quidem tanta tamque inuſitata animi fortitudine attonitis, & verbis Servi Dei mollitis militum animis, pacati receſſerunt; miſer autem ille vivus evaſit.

§.28. Sed quoniam Dominicus ager, cujus nos operarii ſumus, rorante deſuper Gratia Dei, Fide munitur, jejuniis exercetur, eleemoſynis ſeritur, orationibus fœcundatur; Ideo Beatus Vincentius ne mortalis corporis ſpirituali cultura neglecta generoſum germen periret, & innaſcentibus

tibus ſpinis ac tribulis ea producerentur, quæ urenda ſunt flammis, non quæ Dominicis horreis reconduntur, membra ſua domare cilicio, conterere jejuniis, aliiſque Pœnitentiæ operibus, præcipue in communibus totius Galliarum Regni, & Catholicæ Eccleſiæ calamitatibus conſuevit.

§.29. Si in negotio aliquo gravi & difficili ſententiam rogatus, reſponſum dare cogeretur, aut ſi aliquid arduum & inſolitum faciendum ſibi propoſitum eſſet, Deum, ut Sanctus Rex David, priuſquam rem aggrederetur conſulebat, & ſupplex a Patre luminum poſtulabat, ut menti ſuæ lucem ejus claritatis infunderet, qua & quæ reſpondenda, aut agenda eſſent perſpiceret, & quæ cognita & perſpecta eſſent, Divina præveniente Gratia, ſequeretur, & quod bonum & placitum Deo eſſet, ea adjuvante, perficeret; Quoties e cubiculo domus ſuæ prodibat in publicum, ſe coram Deo in terram proſternebat, & Divinam opem enixis, ſed brevibus precibus implorabat, ne tranſiens, licet invitus, per ſemitas ſæculi, & terrena ac mundana tractans, cœno filiorum hominum inquinaretur. Ubi vero domum rediverat, intrabat ſecreta cordis ſui, & latitantem conſcientiam ad examen vocabat, & cogitationibus inter ſe invicem accuſantibus, aut etiam defendentibus ſollicite inquirebat, ſtudioſe emendabat, ſevere puniebat, ſi quid imprudens ex ore excidiſſet, aut incaute operatus eſſet, adeo diligens erat in cuſtodiendis viis Domini, qui mandavit mandata ſua cuſtodiri nimis.

§.30. Aſſiduæ autem orationi deditus a Divinarum rerum contemplatione nullis turbis, nullis negotiis, nullis rebus aut lætis, aut triſtibus abſtrahebatur. Deum enim ſemper præſentem menti habebat, & in ejus conſpectu ſtabat: omnia autem, quæ ipſius oculis obverſabantur, diligenti cura ſanctaque induſtria effecerat, ut rerum omnium Creatorem in ejus mentem revocarent, & Dei gloriam, Divinaſque laudes ei ſuo modo loquentia, ad cæleſtem pulcritudinem contemplandam excitarent. Itaque ſemper modeſtus & mitis, manſuetus & benignus, in omnibus mirabili animi æqualitate utens, neque lætis efferebatur, neque turbabatur adverſis, quia cum Propheta dicere poterat: *Providebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam a dextris eſt mihi ne commovear.*

§.31. Ab incruento altaris Sacrificio numquam abſtinuit, ita vivens, ut quotidie offerre poſſet. Et quia nonnullis ante obitum menſibus, ob tibiarum morbum graviſſime adauctum, pedibus inſiſtere nequibat, aderat quotidie Miſſæ ſacrificio, & pane Angelico refectus, poſt humilem gratiarum actionem ſolemnes Eccleſiæ preces pro agonizantibus præſcriptas, veluti propediem ex corporeo carcere ad cæleſtem patriam migraturus, pio animi ſenſu recitabat.

§.32. Viva enim in Deum Fide animabatur, cujus dum vixit ſtrenuus defenſor & propugnator fuit: nam exorta in Galliis hæretica tempeſtate, quæ turbine ſuo cuncta turbaverat, ingemuit Dei Servus, poſtquam ſenſit Catholicam Fidem in pleriſque Janſeniana labe violari, & ab Hæreticorum

aſtutia

aſtutia plurimorum illudente ſimplicitati, ex omni ordine multos in pravum aſſenſum trahi. Itaque ſancto Dei zelo ſuccenſus, contra communes hoſtes arma Fidei arripienda cenſuit; & quærens Deo non hominibus placere, ſacros Eccleſiæ Paſtores excitavit, ut ſupra Chriſti Domini ovile excubias agentes, non ſinerent lupos rapaces Dominicas oves latenter occidere. Itaque eo quantum poterat hortante ac ſuadente, octoginta quinque Galliarum Epiſcopi, quibus poſtea alii adjuncti ſunt, clam irrepentem morbum & latentem peſtem ad culmen Apoſtolatus ad Cathedram Petri detulerunt, ad quam pericula quæque & ſcandala in regno Dei emergentia, ea præſertim, quæ Fidem lædunt, referenda ſunt, ut ibi potiſſimum damna Fidei reſarciantur, ubi nequit Fides ſentire defectum. Itaque datis ad felicis recordationis Innocentium X. prædeceſſorem noſtrum litteris, Galliarum Præſules humillimis precibus poſtularunt, ut Apoſtolico ore pullulantes damnarentur errores, quo ſuis conſtabilita regulis Eccleſia, & eo, quod illi timebant, pronunciationis juſtæ firmata decreto, improbis ad eam aditus patere non poſſet, qui perverſis inſtructi verborum ambagibus, & callidis argumentorum argutiis ſub imagine Catholicæ Fidei diſputantes, & peſtiferum exhalantes virus, hominum recte ſentientium in deteriorem partem corda corrumpere, & totam veri dogmatis de libero arbitrio, & Gratia Dei, & hominum redemptione per Paſſionem & mortem Chriſti Domini quærebant evertere veritatem.

§.33. Ubi vero reſponſum Roma venit, decretum Succeſſoris Petri ſubmiſſa animi veneratione ſuſcepit, & exultans in Domino, ſententia Apoſtolicæ Sedis cauſam finitam eſſe, ut tandem finiretur error, ſummo ſtudio allaboravit; Et prima ejus cura ac ſollicitudo fuit, ut ab omnibus Religioſis cœtibus, quos ipſe fundaverat, vel quorum curam gerebat, occulta Catholicæ Fidei inimica peſtis arceretur, ne tabidæ alicujus partis contagione ſana quoque membra corrumperentur. Præterea magnam noſcens eſſe pietatem prodere latebras impiorum, & ipſum in eis, cui ſerviunt, Diabolum debellare, Apoſtolica libertate, qualis in negotio Fidei Servum Dei decet, Regem, Reginam, Regioſque Miniſtros commonere non deſtitit, ut debitis pœnis contumaces ad obedientiam inducerent, pertinaces vero in ſuis erroribus, e toto Galliarum Regno tamquam peſtiferam luem propellerent, atque ita ſæcularis diſtrictio prodeſſet Eccleſiaſticæ lenitati, quæ etſi Sacerdotali contenta judicio cruentas refugit ultiones, ſeveris tamen Chriſtianorum Principum Conſtitutionibus adjuvatur, dum ad ſpiritale nonnunquam recurrunt remedium, qui timent corporale ſupplicium.

§.34. Demum plenus dierum & meritorum, cum ad octogeſimum quintum ſuæ ætatis annum perveniſſet, non minus ſenio, quam corporis laboribus confectus, quos pietatis operibus, & animarum ſaluti jugiter intentus alacriter ſuſceperat, & ad extremum uſque ſpiritum fortiter toleraverat, Eccleſiæ Sacramentis munitus, cæleſtia anhelans, terrena deſpiciens,

ciens, Sacerdotibus extrema religionis officia præbentibus, ad verba illa ſibi familiaria *Deus in adjutorium meum intende*, reſpondens *Domine ad adjuvandum me feſtina*, non de ſua virtute, ſed de Divino adjutorio confiſus Pariſiis in Domo S. Lazari Presbyterorum Sæcularium Congregationis Miſſionum feliciter curſum conſummavit quinto kalendas Octobris anno milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo.

§. 35. Poſt ejus mortem longe lateque fama ſanctitatis percrebuit, quam etiam multis Deus conteſtatus eſt ſignis & miraculis, quibus admirabilis ejus providentia abundantiorem exanimis Servi ſui Reliquiis venerationem conciliavit, declarans quanto in honore apud Deum ejus anima eſſet, cum apud ejus corpus, quod vita emigrante tanquam deforme remanſerat, tam evidenter præſens vitæ dator appareret.

§. 36. Itaque Pariſiis duo proceſſus, ut moris eſt, auctoritate ordinaria conſtructi fuerunt, alter ſuper fama ſanctitatis, virtutibus, & miraculis, alter vero ſuper cultu non exhibito, quibus permiſſu felicis recordationis Clementis XI. prædeceſſoris noſtri apertis, eorumque validitate in ſacrorum rituum Congregatione approbata, die quarta menſis Octobris anno Domini milleſimo ſeptingenteſimo nono commiſſio introductionis cauſæ ſignata fuit, ſubinde præmiſſis omnibus, quæ ex Apoſtolicæ Sedis præſcripto in hiſce cauſis exiguntur, tractatum eſt, an conſtaret de virtutibus Theologalibus & Cardinalibus in gradu heroico; Poſt ultimam autem Congregationem Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus præpoſitorum, quæ generalis fuit, piæ memoriæ Benedictus XIII., qui Nobis in Pontificatu præceſſit, die vigeſima prima menſis Septembris anno Domini milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo ſeptimo decretum, videlicet conſtare de virtutibus tum Theologalibus tum Cardinalibus in gradu heroico, publicari mandavit.

§. 37. Ventum eſt deinde ad examen miraculorum, quod peractum fuit in tribus Congregationibus, quarum ultima generalis habita fuit die decima ſecunda menſis Julii ejuſdem anni, & approbata fuerunt quatuor miracula, ſcilicet: Primum ſubitæ ſanationis Claudii Joſephi Compoin a cæcitate. Secundum, inſtantaneæ largitionis loquelæ & virium Mariæ Annæ Lullier puellæ octenni a nativitate mutæ, & ad motum artuum inferiorum impotenti. Tertium, inſtantaneæ ſanationis Sororis Mathurinæ Guerin ab inveterato & maligno ulcere in tibia. Quartum vero, ſubitæ ſanationis Alexandri Philippi le Grand ab inveterata & contumaci paralyſi.

§. 38. Quod autem de miraculis a præfata rituum Congregatione judicatum fuit, idem Benedictus prædeceſſor noſter confirmans, ejuſdemque rituum Congregationis eſſe locum ſolemni Servi Dei Beatificationi pronuntiantis decreto annuens, die decima tertia menſis Auguſti anno Domini milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo nono Vincentium a Paulo in Beatorum numerum adſcripſit, & ut de B. Dei Servo quotannis die anniverſaria

ſaria felicis ejus obitus quibuſdam in locis Officium recitaretur, & celebraretur Miſſa de Confeſſore non Pontifice juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani, Apoſtolica auctoritate indulſit, ac deinde ut ejuſdem Servi Dei nomen inter Sanctos, qui in Romano Martyrologio leguntur, referretur, & propriæ de eodem Beato Vincentio lectiones a prænominata rituum Congregatione, audito Fidei Promotore, approbatæ, in ſecundo Nocturno publice recitarentur, permiſit.

§.39. Expeditis poſtea litteris remiſſorialibus & compulſorialibus pro conficiendo conſueto auctoritate Apoſtolica proceſſu ſuper novis miraculis, quæ ſupervenerant poſt decretam ejuſdem Servi Dei Beatificationem, eoque ad Urbem delato, & ejuſdem validitate recognita, præmiſſis conſuetis Congregationibus præparatoriis & antepræparatoriis nuncupatis, miraculorum examen delatum eſt ad Nos, qui eidem Benedicto XIII. in ſacro Apoſtolatus onere, Divina diſponente bonitate, ſucceſſimus; & in Congregatione generali coram Nobis habita die trigeſima menſis Januarii anno Domini milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo ſexto, auditis Venerabilium Fratrum noſtrorum ſententiis, poſt imploratum Divinæ opis præſidium, die vigeſima quarta menſis Junii ejuſdem anni duo ex ſeptem, quæ afferebantur, miraculis, plene approbavimus, videlicet: Primum, inſtantaneæ ſanationis Sororis Mariæ Tereſiæ a S. Baſilio a putridis & diuturnis ulceribus cum longa & contumaci urinæ retentione, atque enormi hydrope: Et ſecundum, inſtantaneæ ſanationis Franciſci Richer ab hernia perfecta inveterata & deſperata.

§.40. Quod cum a Nobis peractum fuiſſet, habita iterum coram Nobis generali Congregatione, in deliberatione poſitum eſt, an tuto procedi poſſet ad ſolemnem Beati Vincentii a Paulo Canonizationem; & unanimi voto Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus aſſentientibus, decretum de peragenda Canonizatione ſolemniter pronunciavimus.

§.41. Pluribus menſibus poſtea elapſis Nos Conſiſtorium ſecretum de more convocari juſſimus, in quo dilectus filius Antonius Felix Tituli S. Praxedis Presbyter Cardinalis Zondadarius nuncupatus, ſuo & totius Congregationis ſacrorum rituum nomine primum retulit, ſcripturas, proceſſum, omniaque cauſæ Acta rite confecta fuiſſe, & pleniſſimam auctoritatis & legitimæ probationis vim obtinere, deinde Beati Vincentii vita, virtutibus, ac miraculis diligenter expoſitis, ſe & ceteros dictæ Congregationis Cardinales unanimi ſuffragio cenſere, Beatum Vincentium, ſi ita Nobis videretur, poſſe in Sanctorum catalogum adſcribi; in quorum ſententiam reliqui omnes Cardinales, qui præſentes aderant, conceſſerunt.

§.42. Quare in tam ſancto ac gravi negotio nihil omnino neceſſariæ diligentiæ prætermittentes, ex more inſtitutoque Majorum decrevimus, ut ad ulteriora procederetur; & poſt nonnullos dies publico Conſiſtorio congregato, in eo dilectus Filius Thomas Antamorus Conſiſtorialis aulæ noſtræ Advocatus, eximia Beati Vincentii charitate, vitæ innocentia, & mira-

& miraculis copioſe enarratis, cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Ludovici Francorum Regis Chriſtianiſſimi, & cariſſimæ in Chriſto Filiæ noſtræ Mariæ eorumdem Francorum Reginæ Chriſtianiſſimæ ejus conjugis, aliorumque Catholicorum Principum, necnon Venerabilium Fratrum noſtrorum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, & univerſi Cleri Regni Galliarum, totiuſque inſuper Congregationis Presbyterorum Sæcularium Miſſionis nomine, ut Beatum Vincentium in Sanctorum catalogum referre vellemus, ſuppliciter a Nobis poſtulavit. Nos autem pro rei graviſſimæ magnitudine maturius adhuc cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, & ceteris Archiepiſcopis, & Epiſcopis deliberandum eſſe cenſentes, publicas orationes & jejunia indiximus, atque omnes Chriſtifideles hortati ſumus, ut Deum Nobiſcum precarentur, ut daret Nobis ſpiritum Sapientiæ & Intellectus, quo hæc arcana cæleſtia, quæ ratione humana comprehendi non poſſunt, cognoſceremus, & illuminaret oculos mentis noſtræ, ut quid in hac graviſſima cauſa ſecundùm Divinum beneplacitum ſtatuendum eſſet perſpiceremus.

§.43. Deinde aliud Conſiſtorium ſemipublicum a Nobis habitum eſt, in quo etiam Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos in curia Romana exiſtentes, Protonotarios quoque noſtros, qui ex numero dicuntur, & ſacri palatii Apoſtolici cauſarum Auditores intereſſe juſſimus, quibus præſentibus cum plura a Nobis de eximia ſanctitate Servi Dei, ac miraculorum celebritate commemorata fuiſſent, recenſitis etiam inſtantiis Catholicorum Principum, & præſertim enixis precibus univerſæ Congregationis Presbyterorum Sæcularium Miſſionis, omnes rogavimus, ut quid cenſerent liberis ſuffragiis exponerent: illi autem ſinguli ex ordine gravibus ſententiis dictis, reſponderunt uno ore benedicentes Deum, Beatum Vincentium inter Sanctos Confeſſores reponendum eſſe. Horum omnium audito conſenſu, intimo cordis affectu exultavimus in Domino, qui concordes efficeret Fratrum noſtrorum voluntates, ut nomen ejus glorificaretur in Servo ſuo, ad quem honorandum, quantum homines mortales poſſunt, corda noſtra impelleret, & mentes noſtras illuſtraret. Itaque Canonizationis diem indiximus, eoſque monuimùs, ut in orationibus ac jejuniis perſeverantes, Nobis in tanto opere exequendo ſupernum lumen atque auxilium impetrarent.

§.44. Omnibus autem rite abſolutis, quæ ex ſacris Conſtitutionibus, Romanæque Eccleſiæ conſuetudine peragenda erant, hodie, quæ fuit dies Dominica Sanctiſſimæ Trinitatis, in ſacroſanctam Lateranenſem baſilicam decenter ornatam, cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, necnon Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Romanæque curiæ Prælatis, Officialibus, & Familiaribus noſtris, Clero Sæculari, & Regulari, ac maxima populi frequentia convenimus, ubi repetitis pro Canonizationis decreto petitionibus a dilecto Filio noſtro Nereo S. R. E. Diacono Cardinali Corſino nuncupato, noſtro ſecundum carnem ex fra-

tre

tre nepote, per eumdem Thomam Antamorum Advocatum, & decantatis ſacris precibus & litaniis, ac Spiritus Sancti gratia humiliter implorata, ad honorem Sanctæ & individuæ Trinitatis, ad exaltationem Fidei Catholicæ, & Chriſtianæ religionis augmentum, auctoritate D. N. Jeſu Chriſti, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac noſtra, matura deliberatione præhabita, & Divina ope ſæpius implorata, ac de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Urbe exiſtentium conſilio & conſenſu, B. Vincentium a Paulo Sanctum eſſe decrevimus, definivimus, ac Sanctorum catalogo adſcripſimus, prout tenore præſentium ſimiliter decernimus, definimus, & adſcribimus, illumque univerſos Chriſtifideles tanquam vere Sanctum honorare & venerari mandavimus & mandamus: ſtatuentes, ut ab univerſali Eccleſia in ejus honorem eccleſiæ & altaria, in quibus Sacrificia Deo offerantur, ædificari & conſecrari, & ſingulis annis die decimanona menſis Julii memoria ipſius inter Sanctos Confeſſores non Pontifices pia devotione recoli poſſit.

§.45. Eademque auctoritate omnibus Chriſtifidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui annis ſingulis eodem feſto die ad ſepulcrum, in quo corpus ejus requieſcit, viſitandum acceſſerint, ſeptem annos & totidem quadragenas de injunctis eis, aut alias quomodolibet debitis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxavimus & relaxamus in forma Eccleſiæ conſueta.

§.46. His peractis, Deum Patrem æternum, Regemque gloriæ Chriſtum Dominum Patris ſempiterni filium, & Sanctum Paraclitum Spiritum, unum Deum, unumque Dominum laudibus & confeſſionibus venerati, ſacroque hymno *Te Deum* ſolemniter decantato, omnibuſque Chriſtifidelibus tunc præſentibus plenaria omnium peccatorum ſuorum Indulgentia & remiſſione conceſſa, propter corporales noſtras infirmitates, affectamque valetudinem, ſenilemque ætatem ab eadem Lateranenſi eccleſia receſſimus, remanentibus in ea Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & univerſo Clero, & populo, quibus præſentibus a Venerabili Fratre noſtro Thoma S. R. E. Cardinali Epiſcopo Præneſtino Ruffo nuncupato tanquam Cardinali in ordine antiquiori in ara maxima præfatæ baſilicæ ex indulto & de licentia noſtra ſolemniter Miſſa cum Sancti ejuſdem Confeſſoris commemoratione celebrata eſt.

§.47. Decet autem nos gratias agere, & gloriam dare Deo viventi in ſæcula ſæculorum, qui benedixit Conſervum noſtrum in omni benedictione ſpirituali, ut eſſet Sanctus & immaculatus coram ipſo, & cum illum dederit nobis quaſi fulgentem ſolem in templo ſuo in hac nocte peccatorum & tribulationum noſtrarum: adeamus cum fiducia thronum Divinæ miſericordiæ, ore & opere ſupplicantes, ut Sanctus Vincentius univerſo Chriſtiano pópulo proſit meritis & exemplo, precibus adſit & patrocinio, & in tempore iracundiæ fiat reconciliatio.

§.48. Ceterum, quia nimis difficile foret, præſentes noſtras originales litteras ad ſingula loca, ubi opus eſset, deferri; volumus, ut earum exemplis etiam impreſſis, manu publici Notarii ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem, quæ ipſis præſentibus fides ubique adhibeatur.

§.49. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum decreti, adſcriptionis, mandati, ſtatuti, conceſſionis, elargitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud S. Joannem in Laterano anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo ſeptimo, ſexto decimo kalendas Julii, Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

✠ Ego Clemens Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

† *Ego Franciſcus Epiſcopus Oſtien. Card. Barberinus.*
† *Ego Petrus Epiſcopus Portuen. Card. Othobonus.*
† *Ego Thomas Epiſcopus Præneſtinus Card. Ruffus.*
†
† *Ego Ludovicus Epiſcopus Albanen. Card. Picus.*
† *Ego Petrus Epiſcopus Tuſculanus Card. Corradinus.*
† *Ego Joannes Antonius Tit. S. Laurentii in Lucina Cardinalis De Via.*
† *Ego Antonius Felix Tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis Zondadari.*
†
†

†
†
†
†
†
†
†
† *Ego Georgius Tit. S. Mariæ in Tranſtiberim Card. Spinula.*
†
† *Ego Ludovicus Tit. S. Priſcæ Card. Belluga.*
†
† *Ego Alvarus Tit. S. Bartholomæi in Inſula Cardinalis Cienfuegos.*
† *Ego J. B. Tit. S. Matthæi in Merulana Card. de Alteriis.*
† *Ego Vincentius Tit. S. Petri ad Vincula Presb. Card. Petra Major Pœniten-*
† *(tiarius.*
†
†
† *Ego Nicolaus Maria Tit. SS. Joannis, & Pauli Card. Lercari.*
†
† *Ego Franciſcus Antonius Tit. S. Sixti Presb. Card. Finus.*
†
†
†
† *Ego Fr. Vincentius Ludovicus Tit. S.Pancratii Presb.Card.Gotti Ord. Præd.*
† *Ego D. Leander Tit. S. Caliſti Presb. Card. de Porzia.*
† *Ego P. Aloyſius Carafa Card. Tit. S. Laurentii in Pane & Perna.*
†
†
† *Ego Franciſcus Burgheſius Card. Tit. S. Silveſtri in Capite.*
†
†
† *Ego Vincentius Tit. S. Petri in Monte Aureo Presb. Card. Bichius.*
† *Ego Joſeph Tit. S. Thomæ in Parione Presb. Card. Firrao.*
† *Ego Ant. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presb. Card. Gentili.*
† *Ego Fr. Jo. A. Card. Guadagni Tit. SS. Silveſtri & Martini ad Montes.*
† *Ego T. Card. de Aquaviva Tit. S. Cæciliæ.*
† *Ego Dominicus SS. Quirici & Julittæ Presb. Card. Riviera.*
† *Ego Marcellus Tit. S. Mariæ in Ara Cœli Presb. Card. Paſſari.*
† *Ego Petrus Card. Aldrovandus Tit. S. Euſebii.*
†
† *Ego Fr. P. M. Tit. S. Joannis ante Portam Latinam Card. Pieri.*
† *Ego Joſephus Tit. S. Pudentianæ Presb. Card. Spinellus.*
† *Ego L. Sanctæ Mariæ in Via Lata Prior Diaconorum Card. de Alteriis.*

† *Ego Carolus S. Agathæ in Suburra Diaconus Card. Columna.*
† *Ego Fabius SS. Viti & Modeſti Diaconus Card. Oliverius.*
†
† *Ego Alexander S. Mariæ in Coſmedin Diac. Card. Albanus.*
† *Ego Nicolaus S. Mariæ ad Martyres Diac. Card. Judice.*
† *Ego Nerius S. Euſtachii Diaconus Card. Corſinus.*
† Ego *B. SS. Coſmæ & Damiani Diaconus Card. Ruſpolus.*
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†

Loco † Plumbi.

Antonius Card. Pro-Datarius.
F. Cardinalis Oliverius.

VISA DE CURIA
N. Antonellus.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Cano-

Digitized by Google

Canonizatio Beati JOANNIS FRANCISCI REGIS *Societatis* JESU *Presbyteri*.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

§.1. AD ſublimem ſanctitatis montem, in quo Chriſtus Dominus ſedens, Diſcipulos ſuos ſeorſim a Judaicis turbis evocatos, Chriſtianæ ſapientiæ præcepta edocuit; ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, Spe firmi, Fide robuſti, Charitate ardentes, gratia & virtute Divina aſcenderunt. Hi ſunt, qui venerunt de tribulatione magna, & lavantes ſtolas ſuas, & dealbantes eas in ſanguine Agni, intra denſiſſimam nubem, & imperſcrutabilis divinitatis caliginem ingreſſi ſunt, ubi Divinus Moyſes Deum Patrem alloquitur, & ad ejus dexteram ſedens, & compatiens infirmitatibus noſtris interpellat pro nobis. Huc autem accedere non audeat carnalis Judæus, ſed intra terminos & ſepta Legalium præceptorum ſe contineat, & longe ab ima montis parte ſumum, caliginem, & ignem, fulgura, & tonitrua, ſonitum, & clangorem tubarum, gloriam Domini, hoc eſt magnalia gratiæ ſuæ, & prodigia ſanctitatis, admiratione ſimul & terrore perculſus, proſpiciat. Procul hinc omnis impurus & profanus, omnis fera beſtia, & animal immundum, ne loci ſanctitatem ſanguine fœdet, vel impuritate contaminet. Foris canes, & venefici, & impudici, & homicidæ, & idolis ſervientes, & omnis, qui amat & facit mendacium. Accedant autem, qui vitalibus aquis in ſacro fonte renati, vel purgati ſacramento Pœnitentiæ, amicti ſunt ſtolis candidis, accedant, ſed ſolutis antea calceamentis ex corio mortuorum animalium, nempe mortuis relictis operibus, quia terra ſancta eſt. Arcta eſt via, arduus atque anguſtus eſt limes, & nemo tutus per eum ingreditur, & ad culmen ſecurus pertingit, niſi veſtigiis inſiſtat Chriſti Domini clamantis & dicentis: *Si quis vult venire poſt me, tollat crucem ſuam quotidie*. Ambulandum eſt igitur veſtigiis paribus, & æmula ingreſſione nitendum; quia non eſt major domino ſuo ſervus, nec liberatore liberatus, & qui cupimus eſſe Chriſtiani, debemus quod Chriſtus dixit & fecit, imitari, ut reſpondeat ad fidem nominis ſectatio veritatis. Aſpera & laborioſa hac via inceſſit fortis Dei miles Joannes Franciſcus Regis, qui accinctus robore, & in ſpiritu ambulans, calcatis deſideriis carnis, & paſſionibus hujus temporis fortiter toleratis, per tribulationes ac contumelias, per labores & anguſtias, in orationibus, in jejuniis, in vigiliis ad montis evaſit faſtigium, aſpiciens in auctorem Fidei & conſummatorem

rem

rem Jeſum, qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem, confuſione contempta. Nos autem, quibus ſuperna dignatione commiſſum eſt Fidelem Dei plebem in viam ſalutis dirigere, Beatum Dei Servum, qui ad locum latitudinis per labores & anguſtias tranſivit, qui ad cæleſtem patriam per hujus mortalis vitæ tribulationes & ærumnas pervenit, in Sanctorum numerum ſolemniter ex veteri more & inſtituto Romanæ Eccleſiæ hodierna die adſcripſimus, ut ejus propoſitis virtutibus, & apud Deum ſuffragantibus precibus, per merita unius Divini mediatoris Jeſu Chriſti noſtra adjuvetur infirmitas, excitetur Spes, roboretur Fides, accendatur Charitas. Itaque Beati Dei Servi, qui in cælis jam a Deo coronatus eſt, triumphum in terris ſpirituali lætitia exultantes in Domino celebremus, ſed ita celebremus, ut ejus labores, Fidem, Charitatem, ſanctéque res geſtas intueamur. Celebremus ergo triumphum, laudemus victoriam, ut illius amemus virtutes, ut laborioſam vitam ſanctamque converſationem, quam breviter populis pro noſtro Paſtoralis ſollicitudinis officio annunciamus, ſedulo imitemur; & illius exemplo dirigatur via noſtra in conſpectu Domini. Anguſta eſt, ſpinoſa eſt, dura eſt, ſed talibus tamque multis tranſeuntibus lenis facta eſt. Tranſiit prior ipſe Dominus, tranſierunt Apoſtoli intrepidi, poſtea Martyres, pueri, mulieres, puellæ, tranſiit noviſſime Beatus Joannes Franciſcus: ejus ergo non timeamus laborioſam vitam ſequi, ſi ejus præmium cupimus, ſi locum, ſi patriam deſideramus.

§. 2. Joannes Franciſcus Regis pueritia inter ſuos mira innocentia exacta, poſitaque opera ediſcendis primis linguæ Latinæ rudimentis in oppidulo Galliæ Narbonenſis, cui nomen *Fons Coopertus*, ubi pridie kalendas Februarii anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſeptimo natus eſt, Biterras mittitur, ut in gymnaſio Societatis Jeſu ſtudiorum curſum abſolveret. Enituit ſtatim inter æquales eximia adoleſcentis virtus: nam otium, & improborum conſuetudinem, veluti peſtem declinans, non vetitis modo voluptatibus, ſed etiam juvenilibus ludis abſtinuit; & quod a litterarum ſtudio ſupererat temporis, fundendis ad Deum precibus, piis legendis libris, ferendis de Deo Diviniſque rebus ſermonibus, viſitandis templis Sanctorumque memoriis impendebat.

§. 3. Ut vero nec illecebris caperetur ſæculi, nec Diaboli ſuperaretur inſidiis, nec demum pravis commoveretur exemplis, ſed partam Baptiſmo gratiam, & illibatum virginitatis florem ſervaret, Virginem Mariam matrem Domini pio ſemper coluit affectu, ut hinc ſumeret exempla vivendi, ubi, tanquam in ſpeculo, ſpecies caſtitatis, & forma probitatis refulget. Nam potenti Matris Dei apud æternum Filium Redemptorem noſtrum patrocinio confiſus, minime dubitabat a Deo impetraturum, ut currenti ſibi per arduas virtutum ſemitas id, in quo humana conditio ab infirmis viribus ſuis deſtituta langueſcit, ſuperna Dei gratia ſufficeret, & quod non poſſet infirmitate humana, aſſequeretur virtute Divina.

§. 4. Angelum quoque ſui cuſtodem religioſo cultu proſequutus eſt, ad beati

ad beati Spiritus clientelam eo fidentius confugiens, quod certo ſibi perſuaſerat, ſe a Dei offenſa, & æterno animæ interitu illius cæleſti opera & internis monitis, Divina annuente miſericordia & Chriſti adjuvante gratia, liberatum iri, quia caſu quodam, qui ei adhuc puero contigit, plane compertum habebat, Sancti Angeli tutelaris præſidio ſe ab inſtanti mortis periculo ereptum fuiſſe.

§.5. At enim probo adoleſcenti non ſatis viſum eſt Deum colere, Deiparam, alioſque Sanctos pie venerari, & florentis ætatis & mundi calcatis blanditiis, toto animo ſectari virtutem; niſi etiam plures ex ſodalibus ſuis raperet ad Deum, quem ex toto corde & tota mente ſua amabat. Itaque alios a juvenili licentia, vel noxia levitate abduxit, alios ad virtutem impenſius ſequendam incitavit, ex omnibus ſex electis, quibuſcum, præſcripta ſibi vivendi forma, ab ea, quæ a Clericis in Seminariis ſervari ſolet, non diſſimili, ſanctum Sodalitium pietatis inivit. Talibus præclaræ virtutis initiis proluſit ad Apoſtolicum ſacrarum Miſſionum opus, jam tum in omnibus juvenilibus actibus prædiſcens Deum ſolum quærere, & ſaluti animarum procurandæ intentam mentem, & devotum Deo pectus habere.

§.6. Decimum & nonum ætatis ſuæ annum agens, Societatem Jeſu ingreſſus eſt; ubi nunquam interrupto curſu, per altas Chriſtianæ perfectionis ſemitas ad Deum contendens, humilitate, odio ſui, contemptu mundi, paupertatis amore, orationis aſſiduitate, Divinæque gloriæ ſtudio, ceteriſque Chriſtianæ religionis virtutibus, iis ipſis, a quibus in pietatis decurrendo ſtadio inſtitui quærebat, admirationi atque exemplo fuit.

§.7. Poſtea autem demandato ſibi humanas litteras edocendi munere, teneros adoleſcentium animos non tam litterarum ſcientia, quam pietate in Deum imbuendos curabat. Itaque ſæpe de diligendo Deo, de obeundis Chriſtianæ vitæ officiis, ſugiendoque peccato, & privatim & publice cum diſcipulis ſermonem habebat: quæque in ſcholis ex Ethnicorum libris explicari ſolent, quæque ab adoleſcentibus ſcribi tractarique, exercitii cauſa, conſueverunt, huc referebat omnia, ut eorum animos non modo eruditione excultos, ſed etiam probos ſanctoſque efformaret: Quod tam diligenti cura & tam uberi fructu per ſeptennium explevit, ut ejus diſcipuli a ceteris gravitate morum, vitæque innocentia diſcernerentur.

§.8. Ad Sacerdotii ſublime faſtigium præ animi modeſtia reluctans atque invitus, Superiorum juſſu aſcendit: Sacerdos autem factus, cogitans quomodo Deo placeret, cum plane intelligeret nullum certiorem gradum ad Dei amorem eſſe, quam hominis erga hominem charitatem, totum ſe ſublevandæ egentium inopiæ, & procurandæ animarum ſaluti devovit.

§ 9. Nemo hominum erat, quem ampla ejus non complecteretur charitas, potiſſimam tamen pauperum curam gerebat, ſequens Chriſti Domini exemplum, qui, ut humanam ſuperbiam retunderet, cum ad ſanandum Reguli filium, illius domum rogatus ire noluiſſet; ad Centurionis ſervum, non invitatus, ire paratus fuit. Ita ejus Servus ſpiritu Dei plenus,

plenus, qui ſuper humiles requieſcit, & humilibus dat gratiam, vili atque humili plebi ſe præbebat, & pauperibus, magiſque indigentibus ferebat auxilium, ſpectabatque in hominibus imaginem, qua ad Dei ſimilitudinem facti ſunt, & pretium magnum, quo redempti ſunt, non autem honores, & divitias, & pompas, & vanitatem ſæculi.

§.10. Intimis igitur animi ſenſibus, & totis charitatis viſceribus, cum pauperum anguſtias cerneret, commovebatur. Nullum genus erat calamitatis, quod non ſublevaret; nullus æger, cui non ſuccurreret; nullus miſer, cui opem non ferret: alios verbis conſolabatur, aliis opere ſubveniebat. His natum, atque inſerviendis addictum ſe putabat; his diurnam nocturnamque operam in ergaſtulis, in noſocomiis, in eorum caſis præſtabat: duos præſertim ægrotos, ſeu potius hominum cadavera, quæ fœditate morbi, & maleolenti odore omnes a ſe averterant, ipſe adivit, ſolatus eſt, & omni officiorum genere fovit: miracula ipſa & prodigia, fere non in aliorum, quam in pauperum gratiam, atque in miſerorum auxilium patrare videbatur.

§.11. Deſpectis inſolentis vulgi ludibriis, & puerorum exſibilationibus, viſus eſt per mediam urbem, & conſertas populo vias ire onuſtus ſtramentorum faſcibus, quos emendicando paraverat, ut ægrotantibus egenis lectum ſterneret.

§.12. Ceſſante commercio, cum langueſcerent artes, & artificibus nihil valeret induſtria; ut ſe, ſuamque familiam alerent, eorum opificia ad divites mercatores ferebat, eoſque exorabat, ut æquo pretio emerent. Puellis, quarum res domi anguſta erat, ne egeſtate opprimerentur, aut corrumperentur otio, ipſe opera feminei artificii facienda quærebat, ut laboribus ſuis viverent, nec aliis oneri, nec ſibi detrimento atque exitio eſſent.

§.13. Oſtiatim ſtipem emendicabat, ut deinde collectam, ad alendos pauperes, & ſuſtentandos carcere incluſos diſtribueret. Pupillorum & viduarum cauſas apud Judices ſtrenue tuebatur, ne divitum potentia oppreſſi, vel improborum fraude circumventi, damnum atque injuriam acciperent: itaque miſerorum perfugium, pupillorum tutor, viduarum defenſor, eſurientium cibus, calamitoſorum ſpes, ægrorum ſolatium, communis omnium parens erat, atque ab omnibus vulgo appellabatur.

§.14. Montem Falconenſem oppidum, vicinaque loca, quo ad hibernas Miſſiones, ineunte anno milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo, advenerat, atrox peſtilentia invaſerat: omnium, qui erant contagioſo morbo correpti, curam alacris ſuſcepit, contemnens præſentis mortis periculum, cui vivere Chriſtus erat, mori autem lucrum.

§.15. Anicii gravi ſæviente fame, ingentes pauperum greges pauper ipſe, ſola Dei providentia confiſus, alendos ſuſcepit, & ſubſidiis undique induſtrioſa charitate, & pia ſollicitudine corrogatis, ter etiam multiplicato per miraculum frumento, ſuſtentavit. Siquidem renovavit benigniſ-

nigniſſimus Deus, per manus Servi ſui, prodigia Eliæ in multiplicatione frumenti, quod in alimoniam pauperum, in ſumma illa caritate annonæ, feminæ cuſtodiendum tradiderat. Nam Servo Dei jubenti, ut pauperibus diſtribueret, reſpondit illa, arcam jam frequentibus largitionibus exhauſtam fuiſſe; Juſſa autem inſpicere, imperioque parens, frumento exundantem invenit; nec id ſemel, ſed tertio contigit. Sed quoniam perfecta dilectio, quæ ab amore Dei proficiſcitur, agit quidem quantum poteſt, atque etiam ſupra id quod poteſt, ut Proximus ſalvus corpore, ſalvuſque animo ſit, ſed curam corporis ad ſanitatem animi refert, ideo Beatus Dei Servus curabat, ut per temporalia ſubſidia homines ad Deum traheret, & per corporalem alimoniam cæleſti Euangelicæ doctrinæ cibo reficeret.

§.16. Quare Anicii ter quaque hebdomada omnes in eccleſia convocatos erudiebat, ſæpenumero eorum audiendis Confeſſionibus noctes prorſus traduxit inſomnes; tanto enim animi ſtudio & charitatis ardore eorum invigilabat ſaluti, ut nullos labores, nulla vitæ incommoda ſentiret.

§.17. Numeroſa ſemper pauperum turba, ubicumque degeret, ſtipatus erat: moleſtē atque inurbane in eum irruentes, ſuavi excipiebat benignitate, & admirabili ferebat patientia; aliorum ſublevans corporis anguſtias, aliorum ſanans animæ infirmitates, nullum a ſe, ſi minus temporali ſuccurrere poſſet, ſpirituali auxilio deſtitutum præteribat: Sui enim oblitus, id unum præ oculis habebat, ut omnes Chriſto lucrifaceret. Hæc erat omnium votorum & cogitationum ſuarum ſumma, regnum Chriſti amplificare, Dei gloriam, & hominum ſalutem promovere: ideo quandoque dicebat, ſe nequaquam recuſaturum cæli deliciis ſerius frui, ſi ea dilatione ſibi concederetur, ut plures ad Dei agnitionem amoremque perduceret.

§.18. Quare id unum diu noctuque propoſitum habebat, id vigili cura, inſomni ſtudio, ardentique charitate curabat in urbe, in agris, in templis, in foro, in cuſtodiis publicis, in noſocomiis, in privatorum ædibus, in eo demum, quod pœnitentibus mulierculis extruxerat cœnobio, ut bonos inflammaret ad virtutem, ſceleſtos & improbos revocaret a vitiis, curaret languidos, foveret tepidos, ſanaret infirmos, ſanos validoſque ad currendum in via Domini impelleret.

§.19. Vitiis bellum indixerat; & quietem, famam, vitamque ipſam parvipendens, neque laboribus, neque anguſtiis, neque minis, neque metu, neque ulla periculorum denunciatione retardabatur, quominus in diſcrimine æternæ ſalutis verſantibus accurreret, flagitioſos homines a peccatis revocaret, perditæ famæ profligatæque pudicitiæ mulieres e turpitudinum cœno educeret, orbas parentibus puellas, quarum pudicitia periclitabatur, in tuto collocaret: ſæpe a flagitioſis hominibus multis obrutus injuriis, atque etiam verberibus graviter cæſus, dum a luporum rapacium manibus innoxias vel infirmas animas abſtrahere conatur: ſæpe

 ab im-

ab improbis nebulonibus deceptus, & contumeliis atque opprobriis vexatus, dum quaſi ad moribundi Confeſſionem audiendam per jocum ac ludibrium evocatur; nunquam tamen fieri potuit, ut nocturnam morientibus operam, etiam cum ſuo gravi damno & detrimento conjunctam, præſtare omitteret; aut, ut in procuranda animarum ſalute remiſſius ageret, aut, ut egentibus atque ægrotis opem per ſe ipſum, ſi neceſſitas urgeret, cunctantius afferret: Quippe bene redemptam exiſtimabat quolibet ſuo famæ vel capitis periculo quamcumque opem atque auxilium, quod hominibus vel inopia vel infirmitate afflictis, vel de animæ ſalute periclitantibus ferre poſſet.

§. 20. Biberat enim calicem Divini amoris, de quo ait Propheta: *Calix tuus inebrians, quam præclarus eſt*, & inebriatus fuerat ab ubertate domus ejus. Hoc enim calice inebriati, ibant Apoſtoli gaudentes a conſpectu concilii, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Jeſu contumeliam pati; hoc inebriati Martyres, læti euntes ad tormenta. ad leones, ad gladios, ad flammas, ad necem, non agnoſcebant uxores flentes, non filios, non parentes, non amicos; hoc inebriatus Beatus Dei Servus Joannes Franciſcus, non labores, non anguſtias, non dolores, non contumelias, non infamiam, non mortem ipſam videbat; ſed omnia terrena Bona fluxa & caduca parviſaciens, nihil erat tam arduum, tam difficile, tam laborioſum, tam cum vitæ, & mundani honoris diſcrimine conjunctum, quod non ultro lætus & alacris pro Dei gloria, & animarum ſalute aggrederetur, in omnibus exhibens ſe ipſum, ſicut Dei miniſtrum, in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus, in anguſtiis, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in caſtitate. Mirum dictu eſt, quot procellis jactatus, quot probris exceptus, & maledictis laceratus, quot injuriis & contumeliis appetitus, quam ſæpe conſperſus luto, in cœno conçulcatus, verberibus contuſus, plagis pæne ad mortem uſque vulneratus fuit. Manſit invictum ad mundi procellas Euangelicum ſacerdotalis pectoris robur; & domum, quæ ædificata fuerat ſupra firmam petram, nec furentes improborum turbines, nec violenti tribulationum fluctus proſtravere: mens in pietate ſolida, in Fide firma, Deo devota, non victa eſt tentationibus aut periculis, ſed probata.

§. 21. Majori enim ſemper animo, & erectiori mente, primis ſuperatis aut laboribus aut periculis, ad nova imperterritus pro Dei gloria veniebat. Itaque edoctus magiſterio Dominico, ſæpe unam percutientibus maxillam, alteram lætus exhibuit; minantibus ſtricto gladio necem, vel caput obtulit, vel pectus aperuit, ſciens animam, qua diligebat Deum, mori non poſſe, niſi ab ipſa Dei dilectione, ob quam mors intentabatur, ceſſaret: ſi quis illius vicem doleret, corripiebat, admonens eum ignorare, quantum in tolerandis pro Chriſto opprobriis voluptatis ineſſet; ſed qui propriis non movebatur malis, aliena ſorte mœrebat, miſerans adverſariorum cæcitatem, furorem excuſans, calamitatem deplorans, & fervidis ad Deum

Deum precibus pro eorum ſalute deprecabatur, atque ita, quemadmodum Servi Dei ſolent, ſe de ſuis inimicis ulciſcebatur, ut cujuſque animum, quo magis ſibi experiretur infenſum, eum majoribus demulceret officiis charitatis.

§. 22. Etenim una erat ejus animi ſollicitudo, una cura, una cogitatio, ne Deus peccatis hominum offenderetur; ideo cum id vel audiret, vel videret, maxime ſi prohibendi facultas nulla ſupereſſet, intimo doloris ſenſu urebatur, ut ex oculis lacrymæ, e pectore ſuſpiria prorumperent, & interdum præ doloris magnitudine, pæne animo deficeret, ut recte cum Sancto Davide exclamare poſſet: *Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus Legem tuam.*

§. 23. Plena enim & integra charitate in Deum flagrabat, Deum menti præſentem ubique habebat, quem aſſidue in corde geſtabat; neque ab ejus ſuaviſſimo complexu ulla re avellebatur: nullus illi erat ſermo, niſi de Deo, Diviniſque rebus; Deum in proſperis laudabat, ad Deum confugiebat in adverſis, eum conſulebat in dubiis, in eo omnes delicias & voluptates, omnem conſolationem & gaudium, quod non datur impiis, collocatum habebat: magnam noctis partem orans tranſigebat, quando poterat, in eccleſia coram ſacroſancta Euchariſtia; immaculatam Hoſtiam quotidie Deo immortali offerebat ea cæleſtis ſuavitatis dulcedine, eo ſervore charitatis, ut pæne a ſenſibus alienatus videretur.

§. 24. Rebellantis carnis motus ſalutari pœnitentiæ diſciplina obterendi ſunt, & terreni corporis infeſta labes, ſpiritali vigore calcanda eſt. Ut igitur caro, quæ concupiſcit adverſus ſpiritum, omni terrenæ infirmitatis pondere depoſito, ad Deum anhelantem ſpiritum ſequeretur, Servus Dei ceteris omnibus ſuavis & mitis, uni ſibi aſper ſancteque inimicus, corpus domabat aſperrimo cilicio, cruentis flagellationibus, brevi ſomno, eoque ſuper nuda tabula aut humi capto, aquæ potu, vilique & modico cibo, quo mortem arceret potius, quam famem pelleret, ſe, ut Deo viveret, ſuſtentabat: itaque omnes animi motus adeo compoſitos atque in ſua poteſtate habebat, ut nullus unquam in eo obſervatus fuerit, qui ad exactam Chriſtianæ perfectionis regulam non conveniret: nunquam de ſe ſuiſque rebus, in gloriam Dei & Proximorum ſalutem geſtis, verba faciebat; gratulantibus autem de tot pertinacibus Hæreticis converſis ad Fidem & innumeris peccatoribus ad Pœnitentiam traductis, modeſte reſpondebat, Non ego, ſed Deus.

§. 25. Honore ab aliis affectus & laudibus ornatus, vehementer dolebat & graviter triſtabatur, laudem ſibi tribui, quæ Deo ſoli deberetur, palam dictitans, ſi probe notus eſſet ac pro merito tractaretur, ſe prætereuntium pedibus, ut viliſſimum omnium mortalium, proculcatum iri. Nam ex veraciſſima Divinæ magnitudinis, & humanæ parvitatis agnitione, & abjectiſſimæ filiorum Adam conditionis intuitu in ſe ipſo, quod ſuum erat contemnens, & omne datum optimum & omne donum perfectum de-

ſurſum eſſe cognoſcens, perſuaſum habebat, nullam eſſe infamiam aut injuriam, quam non promeruiſſet: ideo ſi quiſpiam eum, ut ſæpe contigit, alapis aut verberibus peſſime acciperet; Gratiam habeo (inquiebat), pro certo habe, me pluribus dignum eſſe.

§. 26. Manſuetus, mitis, & beneficus erga omnes, Angelicam quamdam modeſtiam in verbis, inceſſu, vultu, totiuſque corporis habitu præſeferebat, ut ſpectantium animis reverentiam & venerationem ſui, & amorem virtutis injiceret.

§. 27. Divinus enim amor intus latens in pectore, tranſiverat in decus corporis, & internam ſanctitatem externa prodebant ſigna virtutum: Profecto amorem erga Deum, & animatam charitate Fidem, ſanguine ſuo teſtatam facere, & vitam ipſam pro Deo profundere ardentiſſime cupiebat; ut ei non defuiſſe credendum ſit coronam Martyrii, cui animus patiendi non deſuit. Nam præter certa famæ & capitis pericula, quæ pro Dei amore libenter atque ultro ſubivit, non ſemel dicere auditus eſt: Quid mihi optatius, quam pro Chriſto mori? & ad Canadenſem Miſſionem, ut mortem pro Chriſti nomine oppeteret, proficiſci voluit, ſed altiſſimo Divinæ providentiæ conſilio ei conceſſum non eſt, ut ſuæ gentis utilitati ſerviret.

§.28. Quippe ultimos decem vitæ annos in ſacris peragendis Miſſionibus impendit, quorum ſex primos partim in inferiori Occitania, partim in Vivarienſi, Valentinaque diœceſi, noviſſimos autem quatuor in reſtituenda ſtabiliendaque apud Velaunos Vivarienſibus finitimos pietate collocavit. Anicii autem, quod provinciæ caput eſt, æſtivum tempus traducebat, hyeme vero agebat in circumpoſitis urbi locis, cum frigore & nivibus ab agrorum cultura coloni impediti, in ſuis tuguriis & mapalibus otiantur.

§.29. Modus autem ac ratio vitæ, quam ſibi ab initio conſtitutam, ad finem uſque in Miſſionibus conſtanter ſervavit, hujuſmodi erat. Horas nonniſi binas, vel ad ſummum ternas ſomno concedens, reliquam noctis partem meditando, precando, concioneſque parando impendebat: Ubi ad deſtinatum locum pervenerat, imbre licet madidus, aut nive perfuſus, itineris laſſitudine & labore confectus, Divini auxilii expoſcendi cauſa, rectà ſe ad eccleſiam conferebat, quam ſi clauſam reperiſſet, præ foribus in genua provolutus, vel humi proſtratus, Deum tanta ſpiritus contentione orabat, ut nec vi frigoris, nec ubertim quandoque cadentibus nivibus a piis cum Deo colloquiis avocaretur. Poſtridie ſummo mane eccleſiam ingreſſus, obvia familiarique oratione aliquod doctrinæ Chriſtianæ caput explicabat: operam deinde dabat peccata confitentibus; mox dicebat ad populum, Apoſtolico zelo & animi contentione vitia exagitans, impellenſque ad virtutem: quo peracto ſedebat rurſus in ſacro Pœnitentiæ tribunali, quoad oblato Divinæ Hoſtiæ ſacrificio, matutinum tempus clauderet. Pomeridianum tranſmittebat erudiendis pueris, viſitandis ægris, paupe-
ribus

ribus ſublevandis, ſedandis litibus, & diſſidentibus in mutuam gratiam reducendis: ſub veſperam iterum concionabatur, confitentes ſubinde audiebat ad multam noctem, adeout ſæpe adhuc jejunum a ſacro tribunali Parochi, vel populi ipſi veluti per vim avellerent.

§.30. Sermo & prædicatio ejus non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis: nam ſimplex quidem, incompta, & popularis oratio, ſed verbis inerat quædam occulta vis, & cæleſtis gratiæ virtus, quæ audientium corda penetrabat, & eorum mentes atque animos, ſive ad ſugiendum vitium, ſive ad amplectendam virtutem facile impellebat. Accedebat actio ipſa vehemens & zelo Dei incenſa, voxque mire ad movendum efficax, ardoris nempe & ſuavitatis plena, & quod longe majus eſt, conſtans atque firma apud omnes opinio veræ, non adumbratæ virtutis, cui reſpondebant habitus oris ad modeſtiam & humilitatem compoſitus, ſancta ſine fuco ſimplicitas, pœnitentiam præſeferens, & paupertatem; omnia demum cæleſtem quamdam ſpirantia ſanctitatem, quæ aſpectu ipſo commovebant animos, & ad Dei amorem rapiebant.

§.31. Hinc incredibilis fiebat ad eum auſcultandum, ſive ex æquo, ſive e ſuperiore loco de rebus Divinis diſſereret, hominum concurſus cujuſvis generis, cujuſvis conditionis, cujuſvis ætatis, ipſique adeo Hæretici virtutis admiratione capti, Catholicorum ardorem quodam modo æmulari & vincere certabant.

§.32. Difficile eſt hominum inire numerum, quos vel ab omni genere flagitiorum ad bonam frugem reduxit, & in ea confirmavit, vel ab Hæreſi ad Eccleſiæ Catholicæ ſinum revocavit; & quod mirabilius eſt, plures Catholicos adverſus ipſum peſſime animatos, & hoſtili odio incenſos, pluresque Calvinianos in ſuis erroribus pertinaces, & quorum converſionem fruſtra alii Catholici dogmatis Doctores aggreſſi fuerant, paucis ipſe verbis, ſceleribus erroribuſque ereptos, Chriſtianæ virtuti Catholicæque veritati reſtituit. Itaque ubicumque Euangelici ſeminis ſerendi cauſa per aliquod tempus degerat, conſpiciebantur compreſſa odia, extincta diſſidia, expulſa impietas, debellata impudicitia, hæreſis multorum animis evulſa, perditiſſimis etiam mulieribus inſpiratus amor caſtitatis, reſtitutus Sacramentorum uſus, pueri & majoris ætatis homines in Chriſtiana doctrina rite inſtituti, mores omnium immutati, & ad Chriſtianæ pietatis regulas conformati: tales erant ejus laborum & Apoſtolici zeli fructus, talia ejus ſanctitatis & Euangelicæ prædicationis illuſtria monumenta.

§.33. Sacro autem verbi miniſterio primum per aliquot dies diligentem navabat operam in oppido vel pago, qui totius regionis tractus, hominum frequentia, & loci quadam dignitate princeps quodammodo erat; deinde curas & labores ſuos ad loca vicina conferebat: nullus erat locus tam incultus tam agreſtis, quo ſua eum charitas non propelleret: per vias ſitu aſpectuque horridas, per aperta vitæ pericula, ruſticos in ſilvis & montibus, in ſuis mapalibus, ſeu potius latibulis ſparſim degentes ſtudioſiſſimus

ſiſſimus animarum venator pedes ſemper & jejunus ut plurimum, vel modico cibo refectus, inveſtigabat quos erudiret, quos ſolaretur, quos omni ope ſublevaret; exemplo Euangelici Paſtoris, qui relictis nonaginta novem, vadit ad ovem quæ perierat, donec inveniat eam, & ſi invenerit eam, ſuis humeris imponit gaudens, & ad ovile reducit.

§.34. Quærens igitur deperditas oves, ibat anxius & ſollicitus, actus impetu Divini amoris indefeſſo curſu per ardua & immania quæque tendentis; iter faciebat per invia plerumque nemora, per abrupta montium aſperrimorum juga, per duratam frigore glaciem, per congeſtas, vel ſolutas ſtagnanteſque exundantibus aquis nives, per denſiſſimos imbres, procelloſoſque hiberno cælo ventos, per anguſtos tramites præcipitiis vallatos, per quos manibus pedibuſque reptare nonnunquam cogebatur: nihil eſt enim tam durum atque ferreum, quod non amoris igne vincatur.

§.35. Nullis igitur deterritus incommodis, nullis retardatus periculis, ſæpe per ignotos calles recta deerravit via, ſæpe in deſertis mapalibus imbri & frigori apertis pernoctavit, ſæpe cum rerum omnium inopia conflictatus eſt: arduum aliquando montem ſuperare aggreſſus, errante per glaciem & nivem veſtigio, ita corruit, ut crus frangeret, baculo tamen innixus, & a ſocio ſuſtentatus, ſeu potius Divino fretus auxilio, continuavit iter, & cum ad locum, quo tendebat, perveniſſet, humanis deficientibus remediis, crus divinitus ſanatum eſt, & obducto callo, mirabiliter coaluit. Viribus interdum adeo fractus erat, ut pedibus conſiſtere non poſſet: non ſemel contigit, ut e ſuggeſtu deſcendens, animo linqueretur; ſed nullo commovebatur periculo, omni ſpe ac fiducia in Deo repoſita, quæcumque temporum, locorum, negotiorumque facies eſſet, eumdem oris habitum quietum & ſerenum præſeferebat, & tranquilliſſima animi Deo inhærentis dulcedine fruebatur. Placebat ſibi in infirmitatibus ſuis, in contumeliis, in neceſſitatibus, in perſecutionibus, in anguſtiis pro Chriſto: cum enim infirmabatur, tunc potens erat, cæleſtibus affluens deliciis, quibus ſervos ſuos benigniſſimus Deus conſolari ſolet.

§.36. Itaque poſt Euangelicæ doctrinæ ſemen in multis locis diſſeminatum, Miſſionem Laloveſci, ignobili Vienneſis diœceſis pago in horridis Helviorum montibus poſito, ultimis Adventus Dominici diebus habendam indicit, quam ſibi fore poſtremam, Deo docente prædicit. Intolerabilis tunc, adulta jam hieme, erat vis frigoris, & inexplicabilis viarum difficultas inter inacceſſos montes nivibus ac glacie coopertos, vallibuſque difficillimis interjectos ſuperanda occurrebat; nihilominus Dei nomine invocato, in viam ſe dedit.

§.37. Ad ceteros duriſſimos illius itineris caſus acceſſit, quod recta deerrantem via, cum nox ſuperveniſſet, & nemo eum hoſpitio acciperet, in derelicto tugurio, ventis ac nivibus pervio, intempeſtam & perfrigidam noctem ducere neceſſe fuit. Et quoniam ſudore madidus ob laborem itineris conſtiterat, concrevit aſpero frigore conſtrictus ſanguis, & lateris

ris dolore graviſſimo, ſimulque acuta ſebri correptus eſt. Sed ſuper omnem laboris magnitudinem, & pœnarum anguſtias, ferventis amoris vi in Deum raptus, trahenſque ſecum terrenum corporis pondus, liber & admirandus ſupervolitavit animus pennis pulcherrimis & integerrimis, quibus ad Dei amplexum amor caſtus innititur.

§.38. Pervenit Laloveſcum, ubi Deum ſolum quærens, ad cæleſtia ſola aſpirans, nullo cuiquam verbo de infirmitate corporis facto, concionem habuit ad frequentem populum e vicinis montibus collectum, in qua labentis corporis imbecillitatem, amantis animi fervor, & Apoſtolicus Sacerdotalis pectoris vigor ſuſtinuit. Inde nullo ſumpto ad reſpirandum ſpatio, Pœnitentes, Confeſſionibus tota die auditis, Deo reconciliavit. Poſtridie erat Natalis Dominici dies: licet deterius ſemper ſe haberet, ter ad populum verba fecit, & reliquum temporis in ſacro tribunali ſedit; idem fecit inſequenti die, donec exhauſtis prorſus viribus, & animo deficiente, humanæ conditioni cedere coactus, concidit. Vix poſt quartam horæ partem ſpiritu recepto, Confeſſiones audire perrexit, ad focum aſſidens in domo Parochi, quo fuerat a ruſticis deportatus; ſed cum iterum animo linqui cœpiſſet, in lecto repoſitus eſt, ubi totius anteactæ vitæ ſacram exomologeſim, quam paucos dies ante peregerat, iterum fecit; poſtea ingraveſcente morbo, ut ſummam Chriſti naſcentis humilitatem paupertatemque, quam totius vitæ tempore impenſe dilexerat, in ultimo vitæ actu exactius ac diligentius imitando exprimeret, in ſtabulum deferri precatus eſt; ſed ne citius deficeret, juſſus lecto ſe continere, ibi ſacroſanctæ Euchariſtiæ viatico, & extremæ unctionis Sacramento munitus, dextera Crucifixi imaginem tenens, & ad cæleſte regnum & immortalis gloriæ coronam a Chriſto Domino & Virgine Maria invitatus, qui ſe videndos ei præbuerant, anima Divino Salvatori commendata, inter pauperum & ruſticorum turbas, quibus juvandis & erudiendis omnem vitam ſuam ac labores impenderat, hilari ac ſereno vultu ſpiritum Deo reddidit circa mediam noctem ultimæ diei exeuntis anni milleſimi ſexcenteſimi quadrageſimi.

§.39. Ut vero Dei Servus ex hac mortali vita deceſſit, una omnium vox fuit, Sanctum obiiſſe; & quamvis rigidiſſimum anni tempus vias faceret impeditiſſimas, tamen ad hanc vocem, quaſi in vicinis locis omnibus ac montibus exaudita fuiſſet, duo ſupra viginti Parochi, & tam denſa convenere montanorum agmina, ut propter infinitam populi multitudinem concurrentem ad videndum & oſculandum defuncti corpus, differri in alium diem funus oportuerit.

§.40. Poſtmodum, percrebreſcente ſanctitatis ejus ac miraculorum fama, Laloveſcus exiguus antea vicus, paucis tantum conſtans caſis & tuguriis, cœpit incolis frequentari, & quotannis redundare ingentibus advenarum catervis, eo per aſperrimos montes confluentium ad beatos Apoſtolici viri cineres venerandos, & opem ejus in variis morborum & calamitatum generibus implorandam.

§.41.

§.41. Itaque a bonæ memoriæ Armando de Bethune Anicienſi Epiſcopo, auctoritate ordinaria anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo ſexto confectus eſt proceſſus ſuper vita & miraculis Servi Dei.

§.42. Duobus ſupra viginti poſtea annis elapſis, die vigeſima quinta Januarii ſignata eſt commiſſio introductionis cauſæ. Datis ſubinde litteris remiſſorialibus ad conficiendum novum proceſſum auctoritate Apoſtolica ſuper non cultu, eoque ad Urbem tranſmiſſo, ejuſque validitate recognita, die trigeſima prima Julii, anno milleſimo ſeptingenteſimo approbata fuit ſententia lata ab Archiepiſcopo Viennenſi ſuper cultu non exhibito juxta decreta felicis recordationis Urbani Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri.

§.43. Impetratis ſubinde litteris tam remiſſorialibus quam compulſorialibus eidem Archiepiſcopo Viennenſi, & Epiſcopis Anicienſi, & Valentinenſi directis, quorum in diœceſibus diu verſatus eſt Dei Famulus, ut de virtutibus illius ac miraculis nova haberent teſtium examina, & novos auctoritate Apoſtolica proceſſus conficerent: Quibus itidem Romam miſſis, diligenterque expenſis poſt diuturnum & accuratum examen habitum in pluribus Congregationibus Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus præpoſitorum, tam ſuper validitate proceſſuum, quam ſuper virtutibus Servi Dei, demum piæ memoriæ Clemens Papa XI. prædeceſſor noſter die vigeſima ſeptima Martii, anno milleſimo ſeptingenteſimo duodecimo, auditis antea in generali ſacrorum rituum Congregatione S. R. E. Cardinalium ſententiis, declaravit Joannem Franciſcum de Regis tres virtutes Theologales, quatuor vero Cardinales in gradu heroico exercuiſſe.

§.44. Placuit deinde aggredi examen miraculorum, de quibus idem Archiepiſcopus Viennenſis biennio ante datis, rogatu totius diœceſanæ Synodi, ad ipſum ſummum Pontificem Clementem XI. prædeceſſorem noſtrum litteris, teſtatus fuerat: idemque fecerant, miſſis ad eumdem prædeceſſorem noſtrum litteris, Epiſcopus Anicienſis, & Epiſcopus Valentinenſis Judices in cauſa delegati.

§.45. Quorum Antiſtitum graviſſima teſtimonia confirmaverant viginti duo, partim Archiepiſcopi, partim Epiſcopi Occitaniæ, quadraginta urbium Legati, & univerſi Optimates, quorum nomine ad eumdem ſummum Pontificem prædeceſſorem noſtrum Archiepiſcopus Narbonenſis in generalibus provinciæ comitiis ſcripſit.

§.46. Sed quoniam tot miracula non poterant propter multitudinem ſingula ſeorſim expendi, & multorum variis de cauſis, ut accidere ſolet, legitimæ neceſſariæque probationes vel deperierant, vel haberi non poterant, nonnullis ex omnibus ſelectis, & in pluribus Congregationibus S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus præpoſitorum per triennium diſcuſſis; duo anno milleſimo ſeptingenteſimo decimoquinto idem prædeceſſor noſter Clemens XI. decreto ſuo approbavit, miraculum ſcilicet repentinæ liberationis Joannæ Mariæ Peret Monialis a diuturna inferiorum artuum ad

motum impotentia, & hydrope tympanite: & miraculum inſtantaneæ ſanationis Joannis Gaſparis Montereymar Anicienſis ab enormi hernia. Et demum anno inſequenti, die vigeſima quarta Maji idem prælaudatus Pontifex prædeceſſor noſter Servum Dei Joannem Franciſcum in Beatorum Confeſſorum numerum ſolemni ritu adſcripſit.

§.47. Ab illo tempore non deſtitit Deus pluribus miraculis ſanctitatem Servi ſui magis magiſque teſtari, ut in ejus gloriam erga ejus fidelem Servum cultus & veneratio augeretur: etenim vere pretioſa eſt in conſpectu Domini mors Sanctorum ejus, quando nec terra carnis, vita deferente, contemnitur, & inviſibili anima de domo viſibili diſcedente, habitaculum Servi cura Domini cuſtoditur, & in gloriam Domini a conſervis fidelibus honoratur.

§.48. Itaque novis Apoſtolica auctoritate proceſſibus in Gallia conſcriptis de miraculis, quæ per interceſſionem Beati Joannis Franciſci poſt ejuſdem Beatificationem omnipotens Deus operatus eſt, ſeptem examini ſacrorum rituum Congregationis coram Nobis habitæ propoſitis, duodecima nona die menſis Martii currentis anni approbavimus: videlicet primum inſtantaneæ liberationis Mariannæ Forget ab ingenita in infernis artubus ad motum impotentia Toloſæ in eccleſia Societatis Jeſu, dum Beatificationis ſolemnia peragerentur: Secundum inſtantaneæ ſanationis Sororis Mariæ Tereſiæ de Montplaiſant Monialis Profeſſæ in monaſterio Viſitationis civitatis Sancti amoris diœceſis Lugdunenſis ab ingenti duritie ſeu tumore in ventre, acuta febri, aliiſque exitialibus ſymptomatibus morti jam proximæ, nullo remanente morborum veſtigio, ac viribus incontinenti receptis.

§.49. Denique Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, in generali ſacrorum rituum Congregatione, unanimi ſententia ſuffragium ferentibus, ad ſolemnem Beati Joannis Franciſci Canonizationem tuto deveniri poſſe, implorato prius a Patre luminum præſidio, die quinta Aprilis ſolemniter decrevimus.

§.50. Quod autem faciendum ſupererat, ut de præmiſſis omnibus ad univerſum S. R. E. Cardinalium Collegium relatio fieret, in Conſiſtorio ſecreto diligenter peractum eſt a dilecto Filio noſtro Antonio Felice Tituli Sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali Zondadario nuncupato, qui ſuo, & aliorum Cardinalium ſacrorum rituum Congregationis nomine, B. Joannis Franciſci Regis fidei integritatem, ceteraſque egregias virtutes & miracula, accommoda oratione expoſuit, aſſerens omnia ex ſacrorum Canonum præſcripto optime comprobata fuiſſe; proinde ſe, Collegaſque ſuos cenſere ad ulteriora, ſi ita Nobis videretur, progredi licere, & Beatum Dei Servum in Sanctorum numerum referri poſſe; quod ceteri omnes, qui tunc aderant Cardinales, gravibus ſententiis dictis, unanimes comprobarunt.

§.51. Convocato deinde publico Conſiſtorio, in quo dilectus Filius

Joannes Aſcevolinus aulæ noſtræ Conſiſtorialis Advocatus pro ejuſdem Servi Dei Canonizatione eloquenter peroravit, ac nomine cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Ludovici Francorum Regis Chriſtianiſſimi, & cariſſimæ in Chriſto Filiæ noſtræ Mariæ eorumdem Francorum Reginæ Chriſtianiſſimæ ejus conjugis, & quamplurium Venerabilium Fratrum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Regni Galliarum, & potiſſimum provinciæ Occitaniæ, necnon dilectorum Filiorum Magiſtratuum, Procerum, & populorum ejuſdem provinciæ, & totius inſuper Ordinis Clericorum Regularium Societatis Jeſu, ut ad eam deveniremus, humiliter ſupplicavit: Nos rei gravitatem ac magnitudinem præ oculis habentes, Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos ibidem præſentes omni animi contentione hortati ſumus, ut orationibus, jejuniis inſtantes eſſent, quo benigniſſimus Deus lucem ſuæ claritatis ſuper mentem noſtram effundere, & in voluntate ſua dirigere dignaretur.

§.52. Deinde in ſemipublico Conſiſtorio vocatis non ſolum Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis prædictis, ſed etiam noſtris, & Sedis Apoſtolicæ Notariis, Protonotariis nuncupatis ex numero participantium, ac palatii noſtri Apoſtolici cauſarum Auditoribus de more præſentibus, quæ opportuna & neceſſaria videbantur, de eximia B. Joannis Franciſci ſanctitate commemorata ſunt; cumque omnes ad ejus Canonizationem deveniendum, concordibus ſuffragiis cenſuiſſent, Nos unanimi eorum conſenſu audito, aperuimus os noſtrum in benedictionibus, ac Dei nutum & voluntatem ſecuti, juſtum & debitum eſſe cenſentes, ut quos Deus honorat in cælis, Nos venerationis officio laudemus & glorificemus in terris, celebrandæ Canonizationis diem indiximus, cunctos adhortati, ut in orationibus, jejuniis, & eleemoſynis perſeverantes, Spiritus Sancti gratiam noſtræ humilitati in tam alto negotio impetrare ſtuderent.

§.53. Demum peractis omnibus, quæ ex ſanctorum Patrum auctoritate, canonicis ſanctionibus, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ antiqua conſuetudine, ac novorum decretorum præſcripto agenda & obſervanda erant, hodie, hoc eſt, die feſto Sanctiſſimæ Trinitatis, in ſacroſancta Lateranenſi baſilica, in quam ſolemni ritu cum Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis ſupradictis, nec non dilectis Filiis Romanæ Curiæ Prælatis, Officialibus, & Familiaribus noſtris, Clero Sæculari, & Regulari, ac maxima populi frequentia mane convenimus; poſt repetitas a dilecto Filio noſtro Nereo S. R. E. Diacono Cardinali Corſino nuncupato, noſtro, ſecundum carnem, ex fratre germano nepote, per dilectum FiliumThomam Antamorum Conſiſtorialis noſtræ aulæ Advocatum, prædictas inſtantias, quæ dudum Sedi Apoſtolicæ pro hujuſmodi Canonizatione porrectæ fuerant, Nobiſque a præfato Ordine Clericorum Regularium Societatis Jeſu ſuppliciter porrigebantur, poſt ſacros hymnos, litanias, aliaſque preces decantatas, ac Spiritus Sancti gratiam humiliter implora-

tam,

tam, ad honorem Sanctæ & individuæ Trinitatis, ad exaltationem Fidei Catholicæ, & Chriſtianæ religionis augmentum, auctoritate D. N. Jeſu Chriſti, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac noſtra, matura deliberatione præhabita, & Divina ope ſæpius implorata, ac de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Urbe exiſtentium conſilio & conſenſu, B. Joannem Franciſcum de Regis Confeſſorem, Sanctum eſſe decrevimus & definivimus, ac Sanctorum catalogo adſcripſimus, prout tenore præſentium ſimiliter decernimus, definimus, & adſcribimus; Statuentes, ab Eccleſia univerſali illius memoriam quolibet anno, die vigeſima quarta menſis Maji, inter Sanctos Confeſſores non Pontifices pia devotione recoli debere; parique auctoritate omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui ſingulis annis dicta die vigeſima quarta Maji ad ſepulcrum, in quo ejus corpus requieſcit, viſitandum acceſſerint, ſeptem annos & totidem quadragenas de injunctis eis, aut alias quomodolibet debitis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxavimus & relaxamus in forma Eccleſiæ conſueta.

§.54. His peractis, Deum Patrem æternum, Regemque gloriæ Chriſtum Dominum Patris ſempiterni filium, & Sanctum Paraclitum Spiritum, unum Deum, unumque Dominum laudibus & confeſſionibus venerati, ſacroque hymno *Te Deum* ſolemniter decantato, omnibuſque Chriſtifidelibus tunc præſentibus plenaria omnium peccatorum ſuorum Indulgentia & remiſſione conceſſa, propter corporales noſtras infirmitates, affectamque valetudinem, ſenilemque ætatem ab eadem Lateranenſi eccleſia receſſimus, remanentibus in ea Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & univerſo Clero, & populo; quibus præſentibus a Venerabili Fratre noſtro Thoma S. R. E. Cardinali Epiſcopo Præneſtino Ruffo nuncupato tanquam Cardinali in ordine antiquiori in ara maxima præfatæ baſilicæ ex indulto & de licentia noſtra ſolemniter Miſſa cum Sancti ejuſdem Confeſſoris commemoratione celebrata eſt.

§.55. Convenit autem, ut Deum cæli benedicamus, & coram omnibus viventibus confiteamur ei, quia fecit nobiſcum miſericordiam ſuam, agnoſcamuſque, non ſine magna Dei providentia factum eſſe, ut hiſce afflictis Romanæ Eccleſiæ temporibus, quibus maxime multiplici Sanctorum ſuffragio indigemus, novus hic ſuffragator & patronus Fideli populo tribueretur.

§.56. Quamobrem eumdem Patrem miſericordiarum, qui humiles exaltat, humiliter deprecemur, ut, per interceſſionem S. Joannis Franciſci, Eccleſiæ ſuæ pacem & tranquillitatem, Regibus & Principibus concordiam & unionem, Schiſmaticis & Hæreticis agnitionem veritatis & ſalutis, miſeris Infidelibus Catholicæ Fidei lumen largiatur.

§.57. Ceterum quia difficile foret, præſentes noſtras litteras ad ſingula loca, ubi opus eſſet, deferri; volumus, ut earum exemplis etiam impreſ-

ſis, manu tamen publici Notarii ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem ubique fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ & oſtenſæ.

§. 58. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri decreti, definitionis, adſcriptionis, mandati, ſtatuti, conceſſionis, elargitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud S. Joannem in Laterano anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo ſeptimo, ſexto decimo kalendas Julii, Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

✠ Ego Clemens Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

† *Ego Franciſcus Epiſcopus Oſtien. Card. Barberinus.*
† *Ego Petrus Epiſcopus Portuen. Card. Otthobonus.*
†
† *Ego A. Epiſcopus Sabinen. Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*
† *Ego Ludovicus Epiſcopus Albanen. Card. Picus.*
† *Ego Petrus Epiſcopus Tuſculanus Card. Corradinus.*
†
†
†
†
†
†

†

†
†
†
†
† *Ego Georgius Tit. S. Praxedis Presb. Card. Spinula .*
†
† *Ego Ludovicus Tit. S. Mariæ Tranſtiberim Cardinalis Belluga .*
†
† *Ego Alvarus Tit. S. Bartholomæi in Inſula Presb. Cardinalis Cienfuegos.*
† *Ego Jo. B. Card. de Alteriis Presb. S. Matthæi in Merulana .*
† *Ego Vincentius Presb. Card. Petra Tit. S. Petri ad Vincula Major Pœniten-*
† *(tiarius .*
†
†
† *Ego Nicolaus Maria Presb. Card. Lercari Tit. SS. Joannis & Pauli .*
†
† *Ego Franciſcus Antonius Tit. S. Sixti S. R. E. Presb. Card. Finy .*
†
†
†
† *Ego Fr. Vincentius Ludovicus Tit. S.Pancratii Presb.Card.Gotti Ord. Præd.*
† *Ego D. Leander Card. de Porzia Presb. Card. S. Caliſti .*
† *Ego P. Aloyſius Card. Carafa Presb. Tit. S. Priſcæ .*
†
†
† *Ego F. Tit. S. Silveſtri in Capite Presb. Card. Burgheſius .*
†
†
† *Ego Vincentius Tit. S. Laurentii in Pane & Perna Presb. Card. Bichius .*
† *Ego Joſeph Tit. S. Thomæ in Parione Presb. Card. Firrao .*
† *Ego Antonius Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presb. Card. Gentili .*
† *Ego Fr. Jo. A. Card. Guadagni Tit. SS. Silveſtri & Martini ad Montes.*
† *Ego Trojanus Tit. S. Cæciliæ Presb. Card. de Aquaviva .*
† *Ego Dominicus Tit. SS. Quirici & Julittæ Presb. Card. Riviera.*
† *Ego Marcellus Tit. S. Mariæ in Ara Cœli Presb. Card. Paſſari .*
†
†
† *Ego Fr. P. M. Tit. S. Joannis ante Portam Latinam Card. Pieri .*
†
† *Ego Laurentius Prior Diaconus Card. de Alteriis .*
† *Ego Carolus S. Agathæ in Suburra Diaconus Card. Columna .*
† *Ego Fabius SS. Viti & Modeſti Diaconus Card. Oliverius .*
†

† *Ego*

Digitized by Google

† *Ego Alexander S. Mariæ in Coſmedin Diac. Card. Albanus.*
† *Ego Nicolaus S. Mariæ ad Martyres Diac. Card. Judice.*
† *Ego Nerius S. Euſtachii Diaconus Card. Corſinus.*
† *Ego Bartholomæus SS. Coſmæ & Damiani Diaconus S. R. E. Card. Ruſpolus.*
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†

Loco † Plumbi.

Antonius Card. Pro-Datarius.

Pro Domino Cardinali Oliverio

Cajetanus Amatus.

VISA DE CURIA
N. Antonellus.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Cano-

Digitized by Google

Canonizatio B. JULIANÆ FALCONERIÆ *Tertii Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis Fundatricis.*

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. HUmanum genus, quod morſu infauſti pomi primus parens perdiderat, æternus Dei filius Chriſtus Dominus e captivitate peccati redempturus, formam ſervi ex Virginali utero accipere voluit, atque ita Virginis filius, & ipſe virgo virginem ſibi copulavit Eccleſiam, cujus fœcunditati non obeſt virginitas, ſicut nec fœcunditas adimit virginitatem: Caſta enim, & virgo tota Fide, quam nulla Hæreſis inficit macula, nullus mendax contaminat error, cæleſtis Sponſi ſui ſequitur veſtigia, læta numeroſa prole filiorum, quos inexhauſto & nunquam ſeneſcenti partu quotidie ſacri lavacri undis æternam parit ad vitam. Sterilis peperit plurimos, & quæ multos habebat filios, infirmata eſt. Sed flos Eccleſiaſtici germinis, decus atque ornamentum gratiæ ſpiritalis, laudis & honoris opus integrum atque incorruptum, Dei imago reſpondens ad ſanctimoniam Domini, illuſtrior portio gregis Chriſti Virgines ſunt, quæ a carnali concupiſcentia, & a corruptione ſæculi recedentes, tam carne, quam mente ſe Deo voverunt; quæ de virginitate ſua gloriam foris non quærentes; ſed ſpe ad interiora raptæ, carnem macerantes jejuniis, & toto deſiderio ad ſupernam patriam anhelantes, contentæ mercede Divina, laudes contempſere terrenas; quæ vigiles in præceptis Dominicis, oleum ſanctorum operum in vaſis habentes, acceptis lampadibus ſuis, obviam cæleſti Sponſo iverunt, & cum eo intraverunt ad nuptias. Gaudet per illas, atque in illis largiter floret Eccleſiæ Matris glorioſa fœcunditas; & licet ſæculi creſcat iniquitas, non deſinit Eccleſia ſancta eſſe in membris, & copioſa ſacrarum Virginum prole adverſus ſynagogas Satanæ quotidie lætari. Etenim non parit Virgines ſacras niſi Virgo illa ſacra, quæ deſponſata eſt uni viro caſta exhiberi Chriſto. Ex illa non tota corpore, ſed tota virgine ſpiritu naſcuntur ſanctæ Virgines, & corpore, & ſpiritu. Fremat igitur infernalis hoſtis, & ſanctæ virginitatis invidia lividus contabeſcat; primæ parentis victor ſe ab infirmis puellis quotidie victum ingemiſcat, & cæleſtem hanc virtutem, quam improbitas aſſequi nequit, per ſuos impietatis miniſtros infamet. Parit Eccleſia quotidie Virgines, quas nulla ſæculi contagione coinquinatas offert Sponſo ſuo, ut ſequantur Agnum quocunque ierit, & quibus os obſtruat obloquentium iniqua, & vituperatorum ſanctæ virginitatis impudentiam confundat. Non deſerit enim Deus Eccleſiam ſuam, neque ceſſat eam in diem, operans magnalia potentiæ ſuæ, nova Sanctorum prole fœcundare, & imbecillitati humanæ nova ſemper parare ſubſidia, dum in ſervis ſuis mira proponit imitationis exempla, quorum merita & orationes noſtra vult eſſe ſuffragia. Fecit Nobiſcum miſericordiam ſuam benigniſſimus Deus, & par-

parvitati noſtræ concedere voluit, ut ſacram Virginem Julianam Falconeriam, quæ in eadem Florentina urbe nata eſt, ubi primum mortalem hanc lucem aſpeximus, & quam jam antea plebi ſuæ in gloria miraculorum manifeſtaverat, Nos cuncto Chriſtiano populo Sanctarum Virginum cultu venerandam Apoſtolica auctoritate decerneremus. Itaque manus ad cælum tollentes, gratias agimus omnium Bonorum Largitori, qui inter multiplices tribulationes, quibus ob peccata noſtra aſſidue affligimur, dedit Nobis de Beatæ Virginis virtutibus ac meritis lætari, & ſanctam ejus converſationem, & mirabilia Divinæ Gratiæ annunciare populis, ut cujus ſacras exuvias, ac religioſas Imagines pio devotionis affectu venerantur, pari religionis ardore vitæ ſanctitatem imitentur. Non enim beatos eſſe homines cenſendum eſt, ſi Juſtis, & Sanctis carnis propinquitate junguntur, vel natali ſolo ſocientur; ſed ſi eorum doctrinæ, ac moribus obediendo, atque imitando cohæreſcant. Nam ſicut Fratribus Chriſti Domini, ideſt ſecundum carnem cognatis, qui non in eum crediderunt, nihil profuit illa cognatio; ſic & materna propinquitas nihil Mariæ profuiſſet, niſi felicius Chriſtum corde, quam carne geſtaſſet.

§.2. Ex Falconeria gente perilluſtri patre, nomine Clariſſimo, & matre Reguardata ſterilibus atque in ſenectutem vergentibus nata eſt Juliana Florentiæ tanquam præmium paternæ pietatis, eo tempore in lucem prodiens, quo ejus pater Florentinæ reipublicæ conſulari poteſtate Princeps in Beatiſſimæ Virginis ab Angelo Salutatæ honorem magnificum templum Deo Opt. Max. extruendum curabat.

§.3. Sed quoniam faſtigium nobilitatis eſt inter Dei filios computari, nec addere nobis quidquam ad dignitatem terrenæ originis decus, niſi contemptu ſuo poteſt; ideo Sanctorum nobilitatem, cæleſtemque patriam ab infantia inquirens B. Juliana, ſplendorem terrenæ patriæ, & originis decus reſpuendo auxit, contemnendo dilatavit. Nam in ipſo nutricis ſinu, dum faſciis involvitur, infantiles manus ſponte ſua in cælum tendens, mutam adhuc per ætatem linguam in dulciſſima Jeſu & Mariæ nomina diſſolvit, ſcilicet ex abundantia cordis ſanctiſſima nomina proferens, quorum amor tenero in pectore latebat; manibus autem in cælum protenſis, quaſi hominibus indicaret, quo ſtadium mortalis hujus vitæ ingreſſa, curſum ſuum, ſuperno ſpiritu gubernante, dirigeret. Hinc factum eſt, ut puerilia omnia illius ætatis declinans, ſpiritualibus dumtaxat exercitationibus ſtuderet, quibus in ſecretiori parte domus Anachoretarum receſſus imitata, ſedulam adeo navabat operam, ut Beatus Alexius Julianæ patruus, unus ex ſeptem Ordinis Servorum Mariæ Fundatoribus, cujus exemplo & doctrinis inſtituebatur, in teneris annis grandævam puellæ virtutem admirans, genitrici ſolitus fuerit dicere, eam non puellam, ſed Angelum peperiſſe.

§.4. Et quidem mentis puritatem, qua Angelicis Spiritibus aſſimilamur, in primis coluit, diligentiſſime præcavens omnia, quæ eam lædere poſ-

poſſent; tanta enim modeſtia uſa eſt, ut oculos nunquam in toto vitæ curſu ad hominis faciem intuendam erexerit: Non monilium, aut veſtium quærens ornamenta, ſed morum, ſpeculum aliaque muliebris vanitatis inſtrumenta ſemper abhorruit, & ornamento crinium, quod alienæ voluntati obſequens adhibere cogebatur, ſpiſſis acicularum aculeis infixis ingenioſe caput lacerabat, ne inter mundanos ornatus amor vanitatis irreperet, & mentem caſtam ac puram Deoque dicatam ſæcularia deſideria proſanarent.

§.5. Decimum quartum ætatis annum agens, conſpicuis ſibi propoſitis nuptiis, toto animo exhorruit puriſſima Virgo, probe ſciens, quod mulier, quæ nupta eſt, cogitat quæ ſunt mundi, quomodo placeat viro; quæ vero innupta & virgo, cogitat quæ Domini ſunt, ut ſit ſancta corpore & ſpiritu. Urgebatur blanditiis & minis conſanguineorum; ſed forte pectus, quod cæleſtis Sponſi amor occupaverat, nec mundi illecebræ, nec hominum territamenta expugnare potuerunt. Nam de ſua infirmitate timens, in auxilium Matrem & exemplar puritatis Deiparam Virginem ferventibus precibus advocat, ac deinde terrenum conjugium deſiderio nuptiarum cæleſtium plurimis lacrymis a ſe deprecatur. Adſuit Famulæ ſuæ Beatiſſima Virgo, ejuſque ope & potenti apud Deum patrocinio, in cujus manu corda hominum ſunt, conſanguineorum voluntatis Juliana victrix evaſit.

§.6. Ut vero in futurum mundanarum nuptiarum ſpem omnem ſuis adimeret, propriis manibus ſibi crine reciſo, jampridem carnalibus circumciſis deſideriis, eligens abjecta eſſe in domo Patris ſui, ſacrarum Virginum, quas *Mantellatas* vocant, pauperem habitum humillime petiit, exultanter obtinuit. Anno probationis exacto,ſtetit ad altare Domini hoſtia pudoris, victima caſtitatis, & tria ſolemnia vota, quæ jampridem animo conceperat, immortali Deo nuncupavit, adſtante Dei Sacerdote Beato Philippo Benitio, qui ſacrum ei velamen, quo amatoribus mundi occultaretur, impoſuit. Qui poſtea proxime futuri ſui obitus certior divinitus factus, Florentia Peruſium, ac deinde Tudertum ſecedere cogitans, excellentem Julianæ virtutem & ſanctitatem compertam habens, ejus orationibus nedum ſacrarum Virginum Societatem Tertii Ordinis Servorum Beatæ Mariæ Virginis, quæ tum exoriebatur, ſed univerſum Servorum Ordinem commendavit, fore prædicens, ut ipſa ejuſdem Tertii Ordinis caput & fundatrix, leges ei præſcribendo, futura eſſet, ſimulque monens, ne præ animi humilitate delatum ſibi munus pertinacius recuſaret.

§.7. Interea devotum Deo pectus,& mens cæleſti Sponſo dicata, mundana quæque contemnens, & ſæcularia cuncta faſtidiens, cupiebat elongari fugiens, & manere in ſolitudine, ut remotis terrenarum rerum turbis in ſancta Dei contemplatione quieſceret. Sed retraxit Charitas, quæ non quærit quæ ſua ſunt, & Lex Domini, qua filii honorem & cultum parentibus exhibere præcipiuntur. Ideo ne vidua mater unicæ filiæ ſolatio

deſtituta, mœrens ſolitaria in domo vitam tranſigeret, debita parenti pietatis & ſervitutis officia, quoad vixit, præſtare non detrectavit. Remanſit igitur in ſæculo, ut ſæculum virtutem edoceret; ibi enim adeo pie ſanctẹque vitam inſtituit, adeo bonis omnibus virtutum operibus mundo præluxit, ut complures nobiles Virgines, ac Matronas, ſæcularibus pompis repudiatis, ad Deo ſerviendum in eodem Religioſo Inſtituto exemplo ſuo provocaverit. Quin mater ipſa, ſublimis virtutis & Chriſtianæ ſanctitatis pulcritudinem in Juliana admirata, ſe filiæ ſuæ in juſtificationibus Domini,& ſequendis ſemitis ejus pie erudiendam inſtituendamque dedit.

§.8. Cum autem Ancillarum Dei ſocietas ad eum numerum excreviſſet, ut conveniens eſſe videretur, eis in unum cœtum adunatis aliquam vivendi formam ac regulam præſcribi, nulla aptior ad hujuſmodi grave opus explendum, ipſo Beato Philippo Benitio, dum viveret, præmonſtrante, judicata eſt, quam Juliana, quæ jam imaginem ſecundi hominis, qui de cælo eſt, in ſe portabat: Hanc enim virginitas portat, portat integritas, ſanctitas portat, & veritas. Itaque ſapientiam edocta, ſapientiam vero non hujus ſæculi, neque Principum hujus ſæculi, qui deſtruuntur, tam prudentes ac ſapientes regulas condidit, ut hujus Apoſtolicæ Sedis auctoritate meruerint approbari. Cuſtos virginitatis Charitas eſt, locus autem hujus cuſtodis humilitas; ibi quippe habitat qui dixit, ſuper humilem & quietum, & trementem verba ſua requieſcere Spiritum ſuum. Itaque Ancilla Dei, pede humilitatis ad ſublimia virtutum aſcendens, quanto magis in ſanctitate proficiebat, tanto magis ſe humiliabat in omnibus, ut coram Deo inveniret gratiam. Defuncta igitur matre, a jugo piæ ſervitutis libera, nudis pedibus, ſune ad collum alligato, ad Sanctimonialium, quas ipſa inſtituerat, domum convolavit; ibique coram omnibus genuflexa, quæ omnium erat mater, tanquam addictiſſima ſerva, ut in earum conſortium admitteretur, humillimis precibus efflagitavit. At vero ſacræ Virgines profundam Magiſtræ ſuæ humilitatem & ſublimem virtutem admiratæ, unanimi conſenſu ei monaſterii regimen detulere; quod ipſa invita & reluctans, ſed tandem Superiorum cedens juſſibus, ſuamque ſubmittens voluntatem,accepit, tantumque oneris ob humilitatem recuſatum, ex obedientia ſuſceptum prudentia geſſit, charitate adminiſtravit.

§.9. Nam corde humilis, verbis gravis, animo prudens, loquendi parcior, orandi ſtudioſior, nunquam otioſa, aut vacua, ſed orationi, aut operi manuum intenta, ſolita quæ Dei ſunt, non quæ ſua, quærere, offendere neminem, juvare omnes, fugere jactantiam, rationem ſequi, amare virtutem, facta eſt forma ſui parvi gregis inſtruens verbo & exemplo. Etenim frequenter Filias ſuas monere ſolebat: Deiparam Virginem præ oculis ſemper habendam eſſe, tanquam perfectiſſimum virginitatis exemplar, in quo velut in ſpeculo refulget ſpecies caſtitatis & forma virtutis. Hinc ſumenda exempla vivendi, ubi expreſſa magiſteria probitatis quid corrigi, quid evitari, quid tenere oporteret, oſtenderent; doloroſæ earum Matri, Dei ſcilicet Genitrici, ut ſimiliores efficeſſe-

ficerentur, amandam eſſe potius domum luctus, quam domum convivii; ſpernendam eſſe veſtium vanitatem, ut Beatæ Virginis Religioſo habitu digniores fierent; militiam eſſe vitam hominis ſuper terram, ideo ſemper ad pugnam paratas eſſe debere; amatorum mundi irriſiones & obtrectamenta, quibus feminæ Deo dicatæ impetuntur, animæ lucrum æſtimanda eſſe, ideoque Apoſtoli verba animo perpetuò retinenda: *Si hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem*; recte ab eis factum, non ſemper ab aliis laudatum iri: malum autem magis in Mariæ Ancillis, quam in ceteris mulieribus exaggerandum fore, pro certo haberent: otium ut peſtem fugere, & aliquid indeſinenter operari curarent; Vacuum enim deſidioſumque pectus vanis cogitationibus, & diabolicis inſidiis patere: arbitrum mentis non hominem, ſed Deum quærendum: mundi plauſus declinandos eſſe: non a creaturis, ſed a ſolo Deo in afflictionibus ſolatium, in recte factis laudem ac præmium expectarent: nihil arduum ac inſolitum ſine prævio maturoque conſilio aggrediendum, humanæque prudentiæ dictamen reſpuendum eſſe, ubi Divinæ Legis præſcripto adverſatur: Charitatem vero, quæ nulli inimica, omnibus mater eſt, inter Sorores ita ſervandam eſſe, ut nulla divitum, vel pauperum, nulla nobilium, aut ignobilium, nulla denique perſonarum diſcretio fieret. His atque aliis fidelis & prudens Dei Ancilla, quam conſtituerat Dominus ſuper familiam Matris ſuæ, aſſiduis virtutum documentis ad currendum in via Domini Filias ſuas muniebat.

§.10. Ipſa autem luce ſuarum virtutum omnibus præibat, & Angelica quadam modeſtia, admirabili manſuetudine, ſingulari animi demiſſione ſecum ad Deum alias rapiebat. Memor verborum Chriſti Domini, qui fecit, & docuit dicens Diſcipulis ſuis, *Qui major eſt in vobis, fiat ſicut minor, & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator*; quas dignitate anteibat, honore ſibi præferebat, humillima quæque monaſterii munia obibat, infirmas omni officiorum genere fovebat, aliarum voluntati obſequebatur, moleſtias patienter ferebat, conſilia libenter auſcultabat, ſtabilis in Fide, humilis in timore, ad omnem tolerantiam fortis, ad ſuſtinendam injuriam mitis, ad faciendam miſericordiam facilis; amabat paupertatem, proſequebatur obedientiam, cuſtodiebat virginitatem adeo religioſe, ut ad extremos uſque digitos Sorores ſuas manicatas incedere voluerit; ipſa vero adeo verbis, vultu, habitu, inceſſu modeſta fuit, ut externa corporis ſpecies ſimulacrum eſſet mentis, humilitatis forma, imago integritatis.

§.11. Juſtitia noſtra, non cruciatibus delectatur Deus; ſed contra illecebras ſæculi, contra rebellantis concupiſcentiæ impetus, contra minaces fremitus inviſibilium inimicorum, non corporis fortitudine, nec carnis eſt ſaturitate certandum: Cum hoc maxime hominis interiora corrumpat, quod exteriora delectat; & tanto fiat rationalis anima purgatior, quanto fuerit ſubſtantia carnis afflictior. Itaque hæc Beata Virgo, quæ fuit una de numero prudentum, ducta a Spiritu Sancto in deſertum

pœnitentiæ, ſeverum hunc vitæ tenorem a primis adoleſcentiæ annis ad mortem uſque conſtanti in propoſito voluntate retinuit. Sive frigus hiemale glaciaret, ſive calor arderet æſtivus, rudi ſemper vilique panno reliquum corpus induta, pedibus nudis incedebat. Vino a pueritia abſtinuit, & ſi quando eo uti vel obedientia vel neceſſitas cogeret, ita aqua diluebat, ut omnem prorſus vini ſaporem adimeret. Crura & brachia nodoſis funibus, virgineos autem lumbos aculeata ferreaque zona tam arcte conſtrinxerat, ut ad eam e defunctæ corpore extrahendam ſuperinductam carnem reſecare neceſſe fuerit: Aſpero cilicio veſtiebat corpus ſuum in ſervitutem redigens, & quotidianas inſuper addebat flagellationes, ut pæne exanimis quandoque deficere videretur; præſertim feria qualibet ſecunda durius carnem ſuam jejuniis, flagriſque affligebat, offerens ſe Divinæ juſtitiæ pro animabus in igne purgatorio detentis hoſtiam placationis per merita unius mediatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti. Feria vero quarta & ſexta in Chriſti Paſſionis memoriam ab omni ſemper abſtinuit cibo, cæleſti Euchariſtiæ pane dumtaxat refecta, ſingulis autem ſabbatis in honorem Beatæ Mariæ Virginis, quam ejus ſectando virtutes impenſe coluit, modico tantum panis fruſto, & frigidæ aquæ potu corpus ſuſtentabat; reliquis autem diebus, viliſſimis cibis uſa eſt, & quibus non tamem ſatiaret, ſed mortem repelleret.

§.12. Diſcipula autem Divini Magiſtri, qui manens in terris, non habebat ubi caput reclinaret, ſuper nuda humo, & ubi aliquantulum ægro corpori indulgendum eſſet, rudi ſuper ſtorea ſomnum breviſſimum capiebat, reliquum vero noctis in Divinarum rerum contemplatione, præcipue vero in Chriſti, ejuſque Sanctiſſimæ Matris doloribus meditandis impendebat, quos tam ardenti perferendi deſiderio incenſa fuit, ut ab eadem Dei Matre pœnarum, quas in unigeniti Filii morte paſſa fuit, particeps fieri jugiter efflagitaret, cupiens ſe paſſionum ſociam eſſe, ut eſſet & conſolationis. Nec abnuit votis Ancillæ ſuæ Regina Martyrum, tantumque dolorum, tamque acrem ſenſum ei a Filio impetravit, ut veluti cruci affixa quandoque pæne mori videretur, atque in ejus caſtiſſimo pectore, & pœnarum acerbitate, & amoris Divina dulcedine alternante dicere ſæpe conſueviſſe traditur: Nemo de corde meo rapiat Amorem meum crucifixum.

§.13. Spiritualibus igitur abſtinentiæ & pœnitentiæ armis munita, quibus vitiorum omnium incentiva exciderat, ingreſſa eſt generoſa Virgo ad pugnam contra infernales nequitias, contra antiquum ſerpentem irreconciliabilem humani generis inimicum: ſiquidem inviſibilis hoſtis filiorum Adam, qui ſtimulante invidiæ livore, primo homini gratiam datæ immortalitatis eripuit, non deſtitit & occultis inſidiis & aperto bello ſanctiſſimam Virginem per plures annos impetere, ut a ſancto virginitatis & Religionis propoſito averteret, & eadem ruina, qua ipſe perditus eſt, involveret. Modo enim impuriſſimis ſuggeſtionibus puriſſimam ſanctæ Virginis mentem polluere, modo terribilibus ſpectris fortiſſimum ani-

animum terrere tentavit, modo crudeliſſimis ictibus efferatam rabiem ac furorem ſuum in eam effudit. Quadam die cum caſtiſſimum pectus totis infernalis nequitiæ viribus expugnare aggreſſus eſſet, & vehementiſſimo ejus incurſu virginea mens turbaretur, & jam humana nutaret infirmitas, ſubito Dei offenſæ horrore correptam, & impetu Divini amoris actam ex imo pectore ferunt exclamaſſe: Exple Domine; exple ſitim crudelis hoſtis, meque in Infernum dejice; æternum cruciabor quidem, ſed te non offendam.

§.14. Nihil igitur veteres profuere artes, nihil profuit infernalis aſtutia; ſed irriti ceciderunt diabolici conatus, & virgineum pectus Divina gratia armatum infernalia tela ferire non potuerunt: ut enim potentis inimici tutius ſuperaret inſidias, & frementis hoſtis facilius repelleret impetus, Deo per orationem, quam ad decem uſque, ſæpe ad viginti, nonnunquam ad viginti quatuor horarum ſpatium protrahebat, frequentiſſime uniri ſtudebat. Ex intima autem cum Deo unione factum eſt, ut tam immenſo Divini amoris flagraret incendio, ut extremo in Dei offenſam exardeſcens odio, ad ſolum peccati nomen tota contremiſceret; quin immo quadam die ſceleris cujuſdam narratione audita, tanto perculſa dolore eſt, ut prope exanimis corruerit.

§.15. Flagranti autem charitate, qua Deum amabat, complectebatur & Proximos, quos a Divinis offenſis avertere ſedula cura, ſollicitaque induſtria, omnique animi conatu ſatagebat. Itaque ex aliorum peccatis maximo animi concepto dolore, aliena crimina ſeveris in ſe animadverſionibus, copioſiſque lacrymis ulciſcebatur. Et quoniam compertum habebat ex publicis diſſidiis inteſtina odia naſci, atque inde multa gigni ſcelera & peccata, civiles diſcordias hortationibus & conſiliis compeſcuit, & diſſidentes ad pacem & amicitiam revocavit. Præterea matronarum luxum & vanitatem coercuit, multos ad pœnitentiam adduxit, plurimos virtute firmavit, omnes verbis ædificavit & exemplo. Pauperes, & Infirmos ſumma miſeratione & charitate a teneris annis complexa eſt. Nam adhuc adoleſcentula nudos cooperire, & famelicos paſcere, propriis veſtibus exutis, & pretioſioribus e menſa dapibus detractis conſuevit, jam tunc in parvo præmeditans cuncta contemnere, & ſua ſimul univerſa largiri. Nam poſtea ſui juris facta, paternam maternamque hereditatem ad pauperum & Servorum Mariæ inopiam ſublevandam impendit. Inſuper opulentas feminas, ad proprias in egentium alimoniam opes diſtribuendas, ſuaſionibus & exemplo perduxit.

§.16. Publica noſocomia, dum in ædibus maternis habitabat, frequentans, & ægrotantium inſerviens neceſſitatibus, eos verbis animabat ad patientiam, doctrinis inſtruebat ad pietatem. Quare, ut benigniſſimus Deus eximiam Servæ ſuæ virtutem in oculis hominum illuſtriorem redderet, ægrotos ad ejus manuum contactum ſæpe priſtinæ ſanitati reſtituit; aliis etiam gratiæ donis eam inſignivit: inter cetera ut eos, qui virginitatem colerent, ex mira odoris fragrantia cognoſceret.

§.17. In

§.17. In orationibus autem tanta cæleſtis dulcedinis ſuavitate animus ejus perfundebatur, ut in frequentes ecſtaſes corpore e ſolo in altum ſublato raperetur. At vero illud omnium animos in admirationem ſui atque amorem trahebat, quod inter tam inſignia Divinæ Gratiæ dona, & admirabilium ejus virtutum laudes, eamdem ſemper modeſtiam, manſuetudinem, & humilitatem ſervavit, ut quanto altius virtutum incremento eveheretur, tanto demiſſius humilitatis profunditate deſcenderet.

§.18. Demum continuatis jejuniis, diuturniſque carnis macerationibus, tum etiam ob ſenilem ætatem, quippe ſeptuagenaria major, debilitati ſtomachi morbo graviter affecta, eumque in dies ingraveſcentem hilari ſemper vultu conſtantique animo perferens, ad ultimum ſpiritum redacta eſt. Cum autem extremæ Unctionis, & Pœnitentiæ ſacramentis receptis, ſacram Euchariſtiam ob indignantis ſtomachi vitium ſibi denegari intellexit, maximum in modum doluit ſacra Dei Ancilla in extremo illo agone communione Corporis & Sanguinis Chriſti deſtituta procedere ad pugnam, & ſanctiſſimo Viatico minime refecta ex hac mortali vita proficiſci, & denique in ultimo vitæ momento a dilectiſſimo Sponſo ſuo quodammodo ſeparari, & ab Euangelici Patriſfamilias cœna, & a regalibus nuptiis, nulla ſua culpa, ſed ſola vi morbi excludi, graviter ingemuit.

§.19. Ut vero amantiſſimi cordis ſui anguſtiis lenimentum aliquod adhiberet, Fratrem ejuſdem Ordinis Servorum B. Mariæ Confeſſarium ſuum rogavit, ut ſacra Pyxide ad ſe delata, aſpectu ſaltem auguſtiſſimi Sacramenti, dolorem animi ſui ſolaretur. Obſequente ejus voluntati Sacerdote, ſtatim ac Euchariſticus Panis illo deferente apparuit, Juliana corporeis quidem viribus deſtituta, ſed ferventis charitatis robore ſuſtentata, ſe in formam crucis ſuper terram Dominum ſuum adoratura proſtravit, ejuſque facies antea ſqualLore morbi & macie deformata, Angelico quodam decore honeſtata eluxit. Sed præſentia ſanctiſſimi Corporis Chriſti immenſæ charitatis exaggerato potius, quam reſtincto ardore, orat, ut ſibi liceat Diviniſſimum Sacramentum deoſculari; renuente autem Sacerdote, ſupplex iterum efflagitat, ut ſupra pectus ſuum candido expanſo velo ſacra Hoſtia ponatur. Voti compos effecta eſt, ſed Panis ille cæleſtis, ubi virgineum attigit pectus, ſtatim, ut credibile eſt, interiora Sponſæ ſuæ pectoris arcana penetrans, ex adſtantium oculis diſparuit; illa vero eodem temporis momento cæleſtem Sponſum dulciter compellans, ac dicens; *Dulcis mi Jeſu*, inter caſtiſſimos Divini Sponſi complexus felicem animam Deo reddidit decimo tertio kalendas Julias anno Chriſti milleſimo trecenteſimo quadrageſimo primo.

§.20. Dum vero ſacræ Virginis corpus a ſuis Sororibus, ut fieri ſolet, curabatur, inventa eſt circa ſiniſtrum pectoris latus Hoſtiæ forma carni veluti ſigillo impreſſa, quæ Chriſti crucifixi imaginem referebat. Ita Divina operante omnipotentia, ut imago Chriſti crucifixi, quem vivens mente & corde ſemper geſtaverat, defunctæ in corpore a mortalium oculis

oculis conſpiceretur, veluti ſignaculum Divini amoris dilectam hortantis, & dicentis, *Pone me ut ſignaculum ſuper cor tuum, ut ſignaculum ſuper brachium tuum*.

§.21. Ubi autem felix beataque Julianæ mors audita eſt, fama ejus ſanctitatis, & novo atque inaudito ſacroſanctæ Hoſtiæ miraculo excitata, tota ferme Florentina civitas per plures dies ad Virginis Mariæ Annunciatæ baſilicam confluxit, ſacrum Virginis corpus Spiritus Sancti templum veneratura. Ut vero benigniſſimus Deus Ancillam ſuam, quam cæleſti & immarceſcibili gloria donaverat, glorioſam quoque in terris efficeret, ad ſolum illius feretri, aut veſtis contactum infirmos plurimos a variis morborum generibus mirabiliter liberavit. Quamobrem ab ejuſdem obitus die uſque in præſens, & miraculis illuſtris, & Beatæ, Sanctæque nomine nuncupata, populis ad ejus ſacras colendas exuvias undique confluentibus, in cultu nunquam intermiſſo habita eſt. Nec ſolum in Etruria, ſed in multis etiam o.bis Chriſtiani provinciis Ancilla Dei ſumma jamdiu veneratione colitur, ubi quoque plura ſacrarum Virginum monaſteria Julianam veluti Matrem ſuam, ac Tertii Ordinis Servorum Mariæ Inſtitutricem venerantur, ejuſque Regulam a felicis recordationis Innocentio Papa VIII. & Martino Papa V. prædeceſſoribus noſtris anno milleſimo quadringenteſimo viceſimo quarto, decimo ſeptimo kalendas Aprilis approbatam profitentur. Quin etiam felicis recordationis Paulus V. prædeceſſor noſter in ſuis litteris in forma Brevis datis quarto idus Maji anno milleſimo ſexcenteſimo octavo ad claræ memoriæ Julianam Gonzagam Archiducem Auſtriæ præfati Ordinis Profeſſam, & in Germania Reſtauratricem, Beatæ, atque ejuſdem Inſtituti Patronæ titulo Julianam condecoravit.

§.22. Fama vero illius ſanctitatis ac miraculorum in dies percrebreſcente, anno ſexcenteſimo ſexageſimo ſeptimo ſupra milleſimum a piæ memoriæ Clemente IX. ſignata fuit commiſſio introductionis cauſæ Canonizationis ad effectum etiam recognoſcendi, ut cautius in re tam gravi procederetur, ejus virtutes & miracula: Ac deinde anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo tertio ſuper ejuſdem cultu immemorabili & caſu excepto, proceſſu Florentiæ fabricato, Judicis delegati ſententia pro cultu immemorabili & caſu excepto emanavit, quæ ad relationem bonæ memoriæ Decii S. R. E. Diaconi Cardinalis Azzolini nuncupati habitam diebus nona, & viceſima ſexta menſis Julii anno ſexcenteſimo ſeptuageſimo octavo ſupra milleſimum a Sede Apoſtolica confirmata fuit. Felicis autem recordationis Innocentius XII. diebus decima menſis Januarii, & decima ſeptima Octobris anni milleſimi ſexcenteſimi nonageſimi tertii univerſo Ordini Servorum Beatæ Mariæ Virginis, & Florentinæ civitati facultatem indulſit de illa celebrandi Miſſam & Officium de Communi Virginum ſub ritu ſemiduplici, quam deinde anno ſupra milleſimum ſeptingenteſimo decimo octavo, die decima menſis Septembris ad ritum duplicem elevavit piæ recordationis Clemens XI. prædeceſſor noſter, eo

quod

quod Beatam Julianam Tertii Servorum Ordinis Fundatricem fuiſſe compertum habuit.

§.23. Anno denique milleſimo ſeptingenteſimo viceſimo octavo, die viceſima menſis Martii a felicis recordationis Benedicto XIII. prædeceſſore noſtro approbatæ fuerunt lectiones propriæ ejuſdem Officii cum hymno & Oratione, dieque ſeptima menſis Auguſti ejuſdem anni B. Julianæ nomen cum elogio inſcriptum eſt in Martyrologio Romano. Interea temporis cauſa ejuſdem Canonizationis in ſacra rituum Congregatione mature diſcuſſa anno milleſimo ſeptingenteſimo viceſimo quinto, die quinta menſis Februarii ab eodem Pontifice decretum fuit ita conſtare de virtutibus ejus Theologalibus & Cardinalibus, ut recte pergi poſſit ad diſcuſſionem miraculorum. Quibus ſubinde in eadem ſacra Congregatione (ut moris eſt) ad examen vocatis, denique die octava menſis Septembris Nativitati Beatæ Mariæ Virginis ſacra anno milleſimo ſeptingenteſimo viceſimo nono idem ſanctæ mem. Benedictus XIII. ex novem propoſitis miraculis quatuor ſequentia ſolemni decreto probavit, videlicet. Primum, inſtantaneæ ſanationis Sororis Felicis Fortunatæ de Sardis Monialis Profeſſæ in monaſterio Sancti Benedicti civitatis Piſarum ab affectionibus iſtericis, convulſionibus atrociſſimis, & febri per quindecim annos continua, in tertio genere. Secundum, odoris ſuaviſſimi promanantis a Reliquia Beatæ Julianæ, conſiſtente in una ex ejus coſtis, in ſecundo genere. Tertium, inſtantaneæ ſanationis Patris F. Horatii Riminaldi Ordinis Servorum Beatæ Mariæ Virginis ab apoplexia, ſeu paralyſi, & attractione nervorum. Et quartum, inſtantaneæ emiſſionis fœtus, in utero Mariæ Magdalenæ Cittadelli a pluribus diebus jam mortui; iiſque in tertio genere.

§ 24. Propoſito demum in alia generali ſacrorum rituum Congregatione coram ſupralaudato Pontifice die quarta menſis Octobris anni milleſimi ſeptingenteſimi viceſimi noni a Venerabili Fratre noſtro Ludovico Epiſcopo Albanenſe S. R. E. Cardinali Pico de Mirandula nuncupato ſubrogato in locum bonæ memoriæ Joſephi Renati Presbyteri Cardinalis, dum viveret, Tituli S. Laurentii in Lucina Imperiali nuncupati Ponentis ſeu Relatoris altero dubio, quod in hac cauſa ſupererat, nimirum: An, ſtante approbatione prædictorum quatuor miraculorum, tuto quandocumque procedi poſſit ad ſolemnem Beatæ Julianæ Canonizationem; omnibuſque tam Conſultoribus, quam S. R. E. Cardinalibus affirmative reſpondentibus, idem Pontifex prædeceſſor noſter, poſt imploratam de more Sancti Spiritus aſſiſtentiam, die quinta ejuſdem menſis & anni, decretum de ejuſdem Beatæ Canonizatione ſuo tempore & loco peragenda pronunciavit. Cum vero idem Benedictus XIII. humanæ peregrinationis viam compleviſſet, Noſque nullis noſtris meritis, ſed ſola Divinæ gratiæ dignatione ad Eccleſiæ gubernacula vocati eſſemus, ad augmentum Divini honoris & ſanctæ Eccleſiæ utilitatem pertinere arbitrati ſumus,ut quod præfatus Prædeceſſor noſter faciendum ſibi propoſuerat, ad effectum & complementum perduceremus. Nam plurimum etiam ad præſentium temporum calamitatem

Digitized by Google

tatem levandam intereſſe exiſtimavimus, ſi Chriſtifidelium devotio erga Sanctos & Electos Dei, qui pro nobis in tantis neceſſitatibus intercederent, augeretur.

§.25. Mandavimus itaque, ut omnibus, quæ in cauſa acta fuerant, diligenter inſpectis & recognitis, relatio eorum Nobis, & Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus in Conſiſtorio fieret. Itaque die ſexta Maji præſentis anni in Conſiſtorio noſtro ſecreto dilectus Filius noſter Antonius Felix Tituli S. Praxedis Presbyter Cardinalis Zondadarius nuncupatus totius proceſſus ſummam, ac ſuam, aliorumque Cardinalium ſacris ritibus præpoſitorum ſententiam, nec non vitæ ſanctitatem, & miracula Beatæ Julianæ accurate & luculenter expoſuit; quibus auditis reliqui omnes Cardinales, qui aderant, ad ulteriora fore procedendum, communi ſuffragio pronunciarunt. Cum igitur in publico Conſiſtorio proxime a Nobis convocato dilectus Filius Nicolaus Maria Sacripantes Conſiſtorialis aulæ noſtræ Advocatus pro ejus Canonizatione eleganter peroraſſet, ac nomine diverſorum Catholicorum Regum, & Principum, & præſertim univerſi Ordinis Fratrum Servorum Beatæ Mariæ Virginis, & ipſius Familiæ Falconeriæ, ut ad eam procedere dignaremur, humiliter ſupplicaſſet; Nos de re tanta Venerabiles Fratres noſtros S. R. E. Cardinales, & Epiſcopos in curia præſentes conſulturos eſſe reſpondimus, atque interim Cardinales, atque Epiſcopos, qui aderant, in viſceribus Chriſti hortati ſumus, ut orationibus inſtantes, in jejuniis & eleemoſynis animos ſuos coram Deo Nobiſcum humiliantes, precibus a Deo Patre luminum expoſcerent, ut ex alto ſuper Nos lucem & veritatem ſuam emitteret, quæ Nos ad voluntatem & beneplacitum ejus cognoſcendum & perficiendum deduceret.

§.26. Itaque in ſemipublico Conſiſtorio, quod deinceps congregatum eſt, advocatis non modo Cardinalibus, ſed Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in curia noſtra exiſtentibus, intervenientibus etiam noſtris, ac Sedis Apoſtolicæ Notariis, Protonotariis ex numero participantium nuncupatis, ac ſacri palatii Apoſtolici cauſarum Auditoribus, cum a Nobis de eximia ſanctitate Ancillæ Dei, ac miraculorum celebritate, quæ neceſſaria videbantur, commemorata fuiſſent, omnes concorditer ac uno ore benedicentes Deum amicos ſuos honorificantem in terris, & coronantem in cælis, Beatam Julianam in ſanctarum Virginum numerum adſcribendam eſſe cenſuerunt. Quorum omnium audito conſenſu, intimo cordis affectu exultavimus in Domino, gratias agentes Deo, & filio ejus Domino noſtro Jeſu Chriſto, quod Eccleſiam ſuam non derelinqueret, ſed gloria Sanctorum ſuorum illuſtrare, & patrocinio munire dignaretur. Canonizationis itaque indiximus diem, eoſdemque Fratres, ac Filios noſtros monuimus, ut in orationibus & eleemoſynis perſeverantes, a Divina benignitate impetrarent, ut in tanto opere exequendo ſplendor Domini Dei noſtri eſſet ſuper Nos, qui opus manuum noſtrarum ad perficiendam ejus voluntatem dirigeret.

§.27. Demum rite omnibus abſolutis, quæ ex ſacris Conſtitutionibus, Romanæque Eccleſiæ conſuetudine peragenda erant, hodie, quæ fuit dies Dominica Sanctiſſimæ Trinitatis, in ſacroſanctam Lateranenſem baſilicam decenter ornatam cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, nec non Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Romanæque curiæ Prælatis, Officialibus, & Familiaribus noſtris, Clero Sæculari, & Regulari, ac maxima populi frequentia convenimus, ubi repetitis pro Canonizationis decreto petitionibus a dilecto Filio noſtro Nereo S. R. E. Diacono Cardinali Corſino nuncupato, noſtro ſecundum carnem ex fratre nepote, per dilectum Filium Thomam Antamorum Conſiſtorialis aulæ noſtræ Advocatum, & decantatis ſacris precibus & litaniis, ac Spiritus Sancti gratia humiliter implorata, ad honorem Sanctæ & individuæ Trinitatis, ad exaltationem Fidei Catholicæ, & Chriſtianæ religionis augmentum, auctoritate Domini noſtri Jeſu Chriſti, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac noſtra, matura deliberatione præhabita, & Divina ope ſæpius implorata, ac de Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Urbe exiſtentium conſilio & conſenſu Beatam Julianam Falconeriam Sanctam eſſe decrevimus & definivimus, ac Sanctorum catalogo adſcripſimus, prout tenore præſentium ſimiliter decernimus, definimus, & adſcribimus, illamque univerſos Chriſtifideles tanquam vere Sanctam honorare & venerari mandavimus & mandamus, ſtatuentes, ut ab univerſali Eccleſia in ejus honorem eccleſiæ & altaria, in quibus Sacrificia Deo offerantur, ædificari & conſecrari poſſint, & ſingulis annis die decima nona menſis Junii, qua ad cæleſtem gloriam vocata eſt, inter ſanctas Virgines non Martyres pia devotione recoli debeat: eademque auctoritate omnibus Chriſtifidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui annis ſingulis eodem feſto die ad ſepulcrum, in quo corpus ejus requieſcit, viſitandum acceſſerint, ſeptem annos & totidem quadragenas de injunctis eis, aut alias quomodolibet debitis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxavimus ac relaxamus in forma Eccleſiæ conſueta.

§.28. His peractis, Deum Patrem æternum, Regemque gloriæ Chriſtum Dominum Patris ſempiterni filium, & Sanctum Paraclitum Spiritum unum Deum, unumque Dominum laudibus & confeſſionibus venerati, ſacroque hymno *Te Deum* ſolemniter decantato, omnibuſque Chriſtifidelibus tunc præſentibus plenaria omnium peccatorum ſuorum Indulgentia & remiſſione conceſſa, propter corporales noſtras infirmitates, affectamque valetudinem, ſenilemque ætatem ab eadem Lateranenſi eccleſia receſſimus, remanentibus in ea Venerabilibus Fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & univerſo Clero, & populo, quibus præſentibus a Venerabili Fratre noſtro Thoma ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali Epiſcopo Præneſtino Ruffo nuncupato, tanquam Cardinali in ordine antiquiori, in ara maxima præfatæ baſilicæ,

licæ, ex indulto & de licentia noſtra, ſolemniter Miſſa cum Sanctæ ejuſdem Virginis non Martyris commemoratione celebrata eſt. Decet autem, ut pro tam inſigni beneficio cum omni humilitate benedicamus & glorificemus Deum, cui omnis honor, & gloria, & poteſtas in ſæcula, aſſiduis precibus ab eo poſtulantes, ut per interceſſionem Electæ ſuæ non ſecundum peccata noſtra faciat nobis, ſed infinitam bonitatem ſuam reſpiciens, & indignationem ſuam avertens a culpis noſtris, oſtendat nobis lucem miſericordiarum ſuarum, & immittat timorem ſuum ſuper Gentes, quæ non cognoverunt eum, ut cognoſcant, quia non eſt alius Deus, niſi Deus noſter.

Ceterum quia difficile foret, præſentes noſtras litteras ad ſingula loca, ubi opus eſſet, deferri, volumus, ut earum exemplis etiam impreſſis, manu tamen publici Notarii ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem ubique fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri decreti, definitionis, adſcriptionis, mandati, ſtatuti, conceſſionis, elargitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Joannem in Laterano anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo triceſimo ſeptimo, ſextodecimo kalendas Julii, Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

✠ Ego Clemens Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

† *Ego Franciſcus Epiſcopus Oſtien. Cardinalis Barberinus.*
† *Ego Petrus Epiſcopus Portuenſis Cardinalis Otthobonus.*

†
† *Ego A. Epiſcopus Sabinen. Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*
† *Ego Ludovicus Epiſcopus Albanen. Card. Picus.*
† *Ego Petrus Epiſcopus Tuſculanus Card. Corradinus.*
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
† *Ego Georgius Tituli Sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis Spinula.*
†
† *Ego Ludovicus Tituli Sanctæ Mariæ in Tranſtiberim Cardinalis Belluga.*
†
† *Ego Alvarus Tituli S. Bartholomæi in Inſula Presbyter Cardinalis Cienfuegos.*
† *Ego Jo: B. Cardinalis de Alteriis Presbyter S. Matthæi in Merulana.*
† *Ego Vincentius Card. Petra Tituli S. Petri ad Vincula Major Pœnitentiarius.*
†
†
†
† *Ego Nicolaus Maria Presbyter Cardinalis Lercari Tituli SS. Joannis & Pauli.*
†
† *Ego Franciſcus Antonius Tituli S. Sixti S. R. E. Presbyter Cardinalis Finy.*
†
†
†
† *Ego Fr. Vincentius Ludovicus Tit. S. Pancratii S. R. E. Presbyt. Card. Gotti Ordinis Prædicatorum.*
† *Ego D. Leander Cardinalis de Porzia Presbyter Cardinalis S. Caliſti.*
† *Ego P. Aloyſius Cardinalis Carafa Presbyter Tituli S. Priſcæ.*
†
†
† *Ego F. Tituli S. Silveſtri in Capite Presbyter Card. Burgheſius.*
†
†
† *Ego Vincentius Tituli S. Laurentii in Pane & Perna Presbyter Card. Bichius.*
† *Ego Joſeph Tituli S. Thomæ in Parione Presbyter Cardinalis Firrao.*

† *Ego*

† *Ego Antonius Tituli S. Stephani in Monte Cœlio Presb. Card. Gentili.*
† *Ego Fr. Jo. Antonius Card. Guadagni Tit. SS. Silveſtri & Martini ad Montes.*
† *Ego Trojanus Tituli S. Cæciliæ Presbyter Cardinalis de Aquaviva.*
† *Ego Dominicus Tituli SS. Quirici & Julittæ Presb. Card. Riviera.*
† *Ego Marcellus Tit. S. Mariæ in Ara Cæli Presb. Card. Paſſari.*
†
†
† *Ego Fr. P. M. Tit. S. Joannis ante Portam Latinam Card. Pieri.*
†
† *Ego Laurentius Prior Diaconus Card. de Alteriis.*
† *Ego Carolus Sanctæ Agathæ in Suburra Cardinalis Columna.*
† *Ego Fabius SS. Viti & Modeſti Diac. Card. Oliverius.*
†
† *Ego Alexander S. Mariæ in Coſmedin Diac. Card. Albanus.*
† *Ego Nicolaus S. Mariæ ad Martyres Diac. Card. Judice.*
† *Ego Nerius S. Euſtachii Diaconus Card. Corſinus.*
† *Ego Bartholomæus SS. Coſmæ & Damiani Diaconus S.R.E. Card. Ruſpolus.*
†
†
†
†
†
†
†
†
†

Loco † Plumbi.

Antonius Card. Pro-Datarius.

Pro Domino Cardinali Oliverio

Cajetanus Amatus.

VISA DE CURIA

N. Antonellus.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Canc-

Canonizatio Beatæ CATHARINÆ FLISCÆ ADURNÆ.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

GAudet & exultat Romana Catholica Eccleſia ſuorum filiorum læta victoriis, qui telis quidem ſæcularibus nudi, ſed Divina virtute armati, adverſus blandientis mundi inſidias, vel frementis infernalis hoſtis impetus, vel ſæcularium turbinum minas, Spe vivida, mente incorrupta, conſtanti Fide, Charitate ferventi, fortes & ſtabiles in acie ſteterunt, & bonum certamen, certamen cæleſte, certamen ſpiritale, prælium Chriſti decertarunt, glorioſum curſum conſummarunt, immarceſcibilem coronam de manu Dei meruerunt. Gloriatur igitur, & merito gloriatur pia Mater Eccleſia fortitudine Martyrūm, conſtantia Pœnitentium, Viduarum pietate, caſtitate Virginum, & ceteris præclaris ſuorum Fidelium virtutibus, qui ſpectaculum facti mundo & Angelis & hominibus, militantes fortiter & conſtanter dimicantes, in ſeipſis exhibuerunt ſupernæ prodigia virtutis. Infirma enim mundi elegit Deus, ut confundat fortia, & ea, quæ non ſunt, ut ea, quæ ſunt, deſtrueret. Omnipotens enim Dei virtus in ſervorum infirmitate clareſcit, & ſupernæ dignationis ſplendor, quo ſervos illuſtrat, in Eccleſiæ refunditur honorem, quæ illos ſalutari lavacro ſpiritaliter peperit, doctrinæ lacte aluit, ſacrarum Scripturarum roboravit eloquiis, Sacramentis armavit ad pugnam, hortamentis perduxit ad coronam. Itaque quo inimicorum major eſt impetus, ſævior pugna, longius certamen, pugnantis autem infirmior ætas, ſexus imbecillior, eo magis creſcit vincentis meritum & laus, & amantiſſimæ Matris gaudium & gloria, quæ Sanctorum recolens triumphos, eorum exhilarata laudibus, & potenti confiſa patrocinio, quotidianas, quas ab ingratis accipit filiis, ſolatur injurias, & aſſiduas abſtergit lacrymas, quibus funera plangit & ruinas plurimorum. Benedictus Deus, qui non continet in ira miſericordias ſuas, & Eccleſiam ſuam quotidie non deſinit Divinæ gratiæ prodigiis, & glorioſis Sanctorum victoriis conſolari. Cujus conſolationis Nos, quos nullis noſtris meritis, univerſalis Eccleſiæ regimini præficere dignatus eſt, inter aſſiduos tribulationum & adverſitatum fluctus, quibus pro peccatis noſtris graviter vexamur, participes eſſe voluit in Beata Catharina Genuenſi, quæ fortis illa mulier fuit, quam inventu difficilem Scriptura edixit, & cujus conſtantis animi fortitudinem cæleſtibus auxiliis roboratam, nec infernalis hoſtis impetus, nec multarum tribulationum impulſus quatere potuit, & ab illo avertere,

quod

quod in ſublimitate mentis ſuæ altiſſime conceperat, propoſito ſanctitatis. Nam per gratiam Spiritus Sancti, naturæ uſum, & ſexus infirmitatem tranſgreſſa, accincta robore, & in ſpiritu ambulans, deſideria carnis non perfecit, ſed in Divina charitate altius fixis radicibus, & domicilio ſuo ſuper petram robuſta mole ſolidato, firma & inconcuſſa ad infernales incurſus, & ad procellas & turbines ſæculi ſtetit, ut ad Dei munera per Divina præcepta fortiter pergens feliciter perveniret. Hanc igitur hodierna die ſervatis de more ſolemnibus, in Sanctarum Viduarum numerum ab omnibus Fidelibus colendam, auctoritate cælitus Nobis impertita retulimus; & ideo ejus pie ſancteque res geſtas, præclaraſque virtutes breviter exponemus, ut earum commemoratione dolorem cordis noſtri, & pectoris noſtri anguſtias leniamus, & Fideles omnes ad fugienda mundi hujus blandimenta, ſequendaſque virtutes præclaræ hujus Viduæ exemplo provocentur. Experientia enim docente quotidie ediſcimus, humanam infirmitatem in ſtadio virtutum decurrendo exemplo amplius, quam præceptis proficere; quoniam nec difficile, quod jam factum eſt, æſtimatur; & utile, quod probatum; & religioſum, quod hereditario quodam paternæ virtutis uſu in nos eſt ſucceſſione transfuſum.

I. Genuæ, quæ celebris eſt in Liguria civitas, & totius Genuenſis reipublicæ caput, Catharina nata eſt anno milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo ſeptimo: Patrem habuit Jacobum Fliſcum Proregem Regni Neapolis, quem a Roberto fratre felicis recordationis Innocentii IV. prædeceſſoris noſtri genus duxiſſe tradunt, & matrem Franciſcam de Nigro ſanguinis vetuſtate nobiles, ſed longe prole ipſa nobiliores, quæ ſplendorem generis virtutum præſtantia, quæ ſola apud Deum nobilitas eſt, ſuperavit. Vix enim uſu rationis potita, & octavum ætatis ſuæ annum attingens, amore erga Deum, erga parentes obſequio, erga ſe ipſam contemptu, eximiis virtutum argumentis ad futuram ſanctitatem præluſit. Etenim Spiritu Sancto inſtruente edocta, Chriſtianam ſapientiam eſſe ſcire Jeſum Chriſtum, & hunc crucifixum, frequenter in Chriſti patientis imaginem e pariete cubiculi ſui pendentem figebat oculos, cujus obtutu miro patiendi deſiderio accendebatur, ut crucifixis carnalibus deſideriis, mente ſoluta & libera ad amorem inviſibilium tenderet. Itaque jam magiſterium virtutis adepta, quæ præjudicium vehebat ætatis, ſpreta lecti mollitie, paleis culcitræ, ligno cervicalis vicem & uſum præbentibus, ſomnum breviſſimum capiebat: omnia autem puerilia oblectamenta contemnens, rigida ſilentii cuſtos, ſola oratione delectabatur.

II. Quamobrem ſpiritali orationis cibo nutrita, adeo in ea cæleſtis patriæ amor, mundique contemptus ſuccreverat, ut decimum tertium annum agens, conſilio Confeſſarii ſui adhibito, ſe in Sanctimonialium monaſterio dicare Deo, totamque dedere decreverit. Sed ſacræ Virgines, quas adulta animi Catharinæ fortitudo, & ſpiritale robur latebat, ejus teneros annos, & imbecillam corporis valetudinem ratæ non aptam ferendis la-

dis laboribus, & monaſticæ vitæ muneribus, conſuetudinem monaſterii excuſantes ob teneram ejus ætatem in ſuum conſortium admittere recuſarunt. Ita diſponente altiſſimo Divinæ providentiæ conſilio, a Religioſo monaſterii ſeceſſu repellitur, quæ poſtea in ſæculo remanens feminis nuptis, ac viduis, quarum mentibus carnalium cupiditatum tenebras mundi conſuetudo offuderat, viam Domini ingredi volentibus tanquam lucerna in tenebroſo loco ſuper candelabrum poſita præluceret. Repulſam Dei Ancilla patienter tulit; & intelligens Dominum a ſe obedientiam velle, non ſacrificium, parentum voluntati atque imperio obſecuta, nobili atque diviti viro Juliano Adurno nupſit.

III. Sed ne mundanarum voluptatum fallenti capta dulcedine in viam ſæculi abduceretur, tribulationes & preſſuras immiſit Dominus, qui non derelinquit diligentes ſe. Namque Sponſus ab ipſo nuptiarum die eam vehementer averſatus eſt. Ille enim luxum & pompam, hæc frugalitatem & modeſtiam; ille hominum cœtus & frequentiam, hæc ſilentium & ſecretum; ille ludos & oblectamenta ſæculi, hæc orationem & caſtas Deum amantium delicias ſequebatur. Ideo ob contraria voluntatum ſtudia alienato mariti animo, aſpere ac duriter ab eo tractabatur. Ipſa vero etiam ſi nulla erga virum maritalis obſequii & cultus prætериret officia, maxime tamen illius morum ac vitæ tædebat, unde caligantibus triſtitiæ tenebris oppreſſum eſt cor ejus, nec erat, qui conſolaretur eam. Quinquennium in luctu & mœrore tranſegit: deinde amicis, & conſanguineis feminis ſuadentibus aliquid priſtinæ vitæ conſuetudinis remittere, ut mœrentis animi ſublevaret triſtitiam, aliarum nobilium feminarum cœtus ac domos frequentare, & vivendi rationem ſequi inſtituit. Sed omnia benigniſſimus Deus felle amaritudinis conſperſerat, ut Servæ ſuæ anima ſalſa mundi oblectamenta faſtidiens, cæleſtes dulcedines eſuriret. Habet enim poteſtas illa juſtiſſima miris & incomprehenſibilibus modis per quaſdam ſecretiſſimas ſucceſſiones rerum ſibi ſervientium, quas creavit, & ſeveritatem vindicandi, & clementiam liberandi.

IV. Itaque altero fere quinquennio elapſo, cum a terrenis rebus animi potius augeretur mœror & triſtitia, quam levaretur anguſtia (ſevera enim miſericordia nihil Deus Ancillæ ſuæ ſinebat dulceſcere, quod ipſe non eſſet) ita ſupra modum gravata eſt ſupra virtutem, ut tæderet etiam vivere, & in ſe ipſa reſponſum mortis haberet. Graves inter animi angores propriam ſororem, quæ Sanctimonialis erat, conſuluit; cujus hortatu Presbyterum monaſterii Confeſſarium adivit, ad cujus pedes vix dum ſe proſtraverat, cum caligantibus jam in ſæculo mentis oculis Divinæ lucis lumen ſubito affulſit, & doloris ſimul atque amoris vulnere percuſſa, parum abfuit, quin prolaberetur in terram. Ut vero domum redivit, cum ab arcano fundo alta conſideratio, irradiante Divinæ Gratiæ lumine, contraxiſſet, & congeſſiſſet totam miſeriam ſuam in conſpectum cordis ſui, obortus eſt ingens imber lacrymarum, projectiſque muliebribus ornamentis,

quæ

quæ nunquam in poſterum reſumeret, amariſſima cordis contritione, ſanctaque indignatione ſui deteſtata eſt anteactæ vitæ culpas, admirans Divinam clementiam, ac ineffabilem Dei bonitatem retrahentem recedentes a ſe, & derelinquentes fontem aquæ vivæ, ut ſodiant ſibi ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas. Itaque timore Divinæ juſtitiæ, admiratione miſericordiarum Domini, odio erga mundum, indignatione erga ſe, dolore de peccatis, tanta denique tamque gravi diverſorum affectuum cordis intima agitante procella, accendebatur jam concepta flamma Divini amoris, & pectore ſuſpiria, & oculis cadebant flumina lacrymarum, acceptabile ac gratum Deo ſacrificium.

V. Cum ſubito mentis oculis apparuit Salvatoris crucem bajulantis imago, toto corpore ſanguine diffluentis. Quam ſpeciem animo alte infixam, viviſque expreſſam coloribus ita mente in poſterum retinuit, ut quæcunque oculis cerneret, pretioſo Chriſti ſanguine ei viderentur adſperſa, quocunque ſe verteret, Salvatoris patientis imaginem ſibi videretur intueri. Hinc ingens patiendi ardor, ut ſe Paſſioni Chriſti Domini conformans, de admiſſis vel levibus culpis Divinæ juſtitiæ in ſanguine & per merita Divini mediatoris ſatisfaceret, & veterem hominem in ſe crucifigeret, & deſtrueret corpus peccati, ut non amplius peccato ſerviret. Itaque carnem ſuam ciliciis, flagellis, fame, ſiti, vigiliis, jejuniis edomuit, ne ſpinas ac tribulos vitiorum produceret, ſed ſancta corpore & ſpiritu hoſtiam Deo placentem ſe offerret.

VI. Uno vel altero anno ab admirabilis ejus converſionis die, voce Chriſti Domini ad interiores cordis aures reſonante invitata eſt ad peragendum cum Domino Salvatore Quadrageſimale jejunium, quo exercita tria illa tentationum genera, quibus ille volens tentatus eſt, ſuperare ediſceret, nempe intus verbo Dei nutrita non quæreret in iſta mortalis vitæ eremo voluptatem, immo ita domitam cupiditatem haberet, ut nec fami cederet; uni Deo tantum ſubjecta non deſideraret in monte, hoc eſt in terrena elatione jactantiam, ſed nulli creaturæ ſerviens, & neminem præter Deum adorans, ſuperbiam ſæculi & vanitates vanitantium calcaret; æterno demum incommutabilis veritatis ſpectaculo inhærens, curioſitatis illecebram contemneret, nec Deum tentaret, nec per faſtigium templi, ideſt per oculos corporis ſe præcipitem ageret, ut ad temporalia & inferiora, recedendo a Deo, templum, hoc eſt animam noſtram inhabitante, perveniret: atque ita tria illa prorſus ſibi ſubdita, & penitus confracta jejunio & oratione teneret concupiſcentiam carnis, concupiſcentiam oculorum, & ambitionem ſæculi. Auſcultavit ſubito invitamenta Dominica fortis Dei mulier, & ſecuta eſt ſpiritum ducentem in deſertum Pœnitentiæ longe a mundanis oblectamentis, & ſæcularibus curis inhabitantibus terras. Et non ſolum primæ illius Quadrageſimæ tempus, ſed per annos plures (ut fertur) nedum Quadrageſimæ, verum etiam Adventus ferias ſolo cæleſti orationis cibo, & ſacroſancto Euchariſtiæ pane, ſuſten-

tata tranſegit, amariſſimo tantum aquæ liquati ſalis, atque aceti potu ſitim quandoque excrucians potius quam reſtinguens; quo tamen jejunii tempore robuſtior atque vividior laborioſis charitatis muneribus perfungebatur. Ita per gratiam Spiritus Sancti, naturæ uſum & ſexus infirmitatem tranſgrediens, cibo abſtinentiæ & potu amaritudinis aluit corpus ſuum, docens non ſolum neſcire vitia, ſed etiam cauſas neſcire vitiorum.

VII. Ad ſanctitatis igitur ſublimitatem per arctas Pœnitentiæ ſemitas celeri gradu progrediens Catharina, & a Divino humilitatis Magiſtro edocta, altitudinem perfectionis menſuram eſſe debere humilitatis, elegit abjecta eſſe in domo Patris ſui magis quam habitare in tabernaculis Peccatorum. Itaque ſe comitem adjiciens, vel potius in pietate ducem aliis nobilibus matronis, quarum cura erat infirmis pauperibuſque ſuccurrere, & miſerorum calamitates & anguſtias opere & pecunia ſublevare, circuibat per vicos & plateas, quærens in pauperibus & infirmis, quem diligebat anima ſua. Incedebat autem per urbem gradu ſobrio, veſte humili, vultu modeſto, fixis in terram oculis, ita ut prænuntia ſanctitatis anteirent ſigna virtutum. Egenorum vero neceſſitatibus prompte ac liberaliter ſubveniebat, & feminas infirmas ſingulari charitate complectebatur. Sternebat lectos, purgabat ſordes, vilia quæque munia obibat, ſolabatur verbis, inſerviebat manibus, pecunia ſuſtentabat, cibis reficiebat. Laborioſum atque humile infirmis inſerviendi munus primùm in privatis domibus, deinde in publico noſocomio, cujus regimen ei demandatum eſt, ſedula cura & diligenti ſollicitudine exercuit, & ad felicem uſque vitæ ſuæ finem retinuit, militans ſtipendiis ſuis; nihil enim unquam accepit de ſubſtantia noſocomii, ſed quæ ſibi pro victu & indumentis erant neceſſaria, ſuis expenſis ſibi miniſtrari volebat.

VIII. Aſſiduis autem charitatis officiis erga Proximum, quaſi quibuſdam gradibus, ad purum illum & mirabilem Dei amorem aſcendit. Siquidem cum ejus corpus templum Dei inhabitantis effectum eſſet, animus veluti altare Domini, in quo ſacrificium laudis quotidie Altiſſimo immolaretur, manu æterni Sacerdotis excuſſo mundanorum affectuum pulvere, & terrenarum cogitationum remotis cineribus, totus exarſit, vaporem exhalans Divini ignis non ſolum penetrantis inflammantiſque cordis intima, ſed pertingentis uſque ad exteriora corporis, & ad ſenſus mortalium hominum. Nam thorax, ceteræque corporis partes, quæ cor ambiunt, ignem ſpirare videbantur, nec manibus tangi poterant, quin & dolore afficerentur, & intolerabilem ardorem perſentirent.

IX. Quare per altas contemplationis vias introducta a cæleſti Sponſo in cubiculum ſuum, & ad contemplandam æternæ majeſtatis pulcritudinem admiſſa, Divinæ lucis fulgore mens repercuſſa, intimo cognitionis ſenſu percipiebat comparatione immenſæ illius altitudinis imam mortalis conditionis paupertatem & miſeriam, inanitatem vilitatemque ſui; & cernens faſtigium celſitatis ſurſum, & faciem abyſſi deorſum, adeo ſe conte-

contemnebat, ſeque ab aliis ſperni amabat, ut ſemetipſam nunquam proprio vocaret nomine, atque ægre ferret ab aliis ſe nominari. Affirmabat enim nihil eſſe in creaturis, quod bonum eſſet, & Deo placere poſſet, ſed ex nihilo eductas, & contagione labis primi parentis contaminatas in malum ſemper propendere, & frequentiſſime in illud prolabi, niſi Dei Gratia miſericorditer liberentur: Ideo curandum eſſe ut deſtruatur quod ex noſtro eſt, ut Chriſtus ædificetur in nobis, cujus Gratia adjuti dicere valeamus cum Apoſtolo: *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Chriſtus*. Etenim non ſolum temporalibus indigentium neceſſitatibus, & ægrotantium corporibus ſanandis curandiſque ſedulo navabat operam, ſed etiam aliorum animis medendis curam omnem ac ſtudium impendebat: Ideo & qui ægrotantes in noſocomio decumbebant, & qui eam adibant, his atque aliis ſanctiſſimis inſtruebat monitis, quibus & ad peccati fugam, & ad Dei amorem impelleret.

X. Immo dilatans ſpatia charitatis, dialogum etiam ſcripſit, in quo allegorice inducens animam & corpus peregrinationem facere ſtatuentes, convenienteſque abſque diſſidio iter peragere, mire oſtendit, quanto detrimento anima cæci amoris ſui laqueis implicata, in recto æternæ ſalutis itinere peragendo impediatur.

XI. Sed maximo ad virtutem ſequendam incitamento & exemplo atque admirationi omnibus erat, feminam ſplendido genere natam adeo humilem, ut viliſſima quæque munera in publico noſocomio exerceret; adeo mitem & patientem, ut alacri animo procacium ſervorum injurias & contumelias exciperet; tanta ferventem charitate, ut corpore licet infirma omnium ægrotantium curæ præſto eſſet. Et quamvis Divinæ contemplationis dulcedine in ecſtaſim rapta frequenter a ſenſibus alienaretur, tamen vocata ad peragenda charitatis officia illico ſurgebat, & hilari ac rubicundo vultu, veluti ex conſortio ſermonis Domini accurrebat, expletiſque charitatis muneribus ad orationem redibat, ita Deo unita, ut nullius creaturæ recordaretur; ita Proximorum curæ, & animarum ſaluti intenta, ut ſui prorſus oblita videretur.

XII. Nam a Deo impetraverat, ut Proximorum neceſſitatibus ſublevandis inſerviens, tametſi id tanta ſedulitate & diligentia præſtaret, quantam alius nemo pari charitate non præditus adhibere poſſet, tamen ſtatim ac officium charitatis impleverat, ejus, cui inſerviverat, oblivisceretur. Itaque nulla creaturæ imago illam, quam alte corde & mente infixam patientis Salvatoris imaginem gerebat, obumbrabat; & flagrantem illam Divini amoris flammam, qua cor illius ſuaviter æſtuabat, nullus terrenus affectus vel reſtinguebat vel minuebat: idcirco vere cum Apoſtolo exclamare poterat, *Neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque Virtutes, neque inſtantia, neque futura, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos ſeparare a Charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Jeſu Domino noſtro.*

 XIII. Pro-

XIII. Profecto non illam aſpera natura, & diſſoluti intolerabileſque viri mores, quos ſemper patienti & remiſſo animo toleravit: non contemptus & irriſiones, dum pietatis opera peragebat; gaudebat enim quod digna habita eſſet, pro nomine Jeſu contumeliam pati: non dura eorum, qui noſocomio miniſtrabant imperia, quæ humilis ac lubens exequebatur: non carorum, & conſanguineorum jactura, quam benedicens Domino æquiſſimo animo tulit: non corporis infirmitas, aſſiduæque ægritudines; cum enim infirmabatur, tunc potentior erat: non denique ſive proſpera, ſive adverſa, ſive præſentia, ſive futura a Deo avellere potuerunt. Sed tanquam petra immobilis adverſus furentes ſæculi turbines, & frementis hoſtis impetus ſtabat, nec cæleſtibus donis ditata efferebatur, nec adverſis concuſſa deprimebatur, ſed perſeverantiſſima animi puritate complectens Deum, quem ſemper præſentem gerebat, ad eum toto affectu ſe tenens, non habebat quod expectaret, vel timeret futurum; nec in præteritum trajiciens, quod meminiſſet; nec in præſens reſpiciens, quod amaret; ideo nulla vice variabatur, nec ulla in tempora diſtendebatur: ſed cohærens Summo vero, & vere æterno Bono, quod ſolum animæ diligenti illud ſufficit, ejuſque flagrans deſiderium explere poteſt, in nullam temporum varietatem & viciſſitudinem ab illo ſe revolvebat, & ad ſe declinabat, vel defluebat ad alia. Nam invento quem diligebat anima ſua, tenebat eum, nec dimittebat, in eo exultabat, gaudebat, gloriabatur, ejuſque ſanctum nomen ſemper gerebat in corde, ſemper habebat in ore, nullum majus perſentiens gaudium ac ſolatium, quam ſi dulce Jeſu nomen etiam ab aliis pronunciari audiret.

XIV. Quamdam mulierem contagioſa febre in extremo vitæ laborantem, & vi morbi loquendi facultate privatam, ſæpius adhortata, ut ſanctum Jeſu nomen pronunciaret, ſtatim atque moventem ora animadvertit, impetu amoris ſanctiſſimi nominis abrepta, ſuique oblita, fœtidi & peſtilentis oris labia exoſculata eſt; quorum contactu eodem infecta morbo, parum abfuit quin vitam cum morte commutaret. Sanitate deinde Dei voluntate ſibi reſtituta, nihilo ſecius ac antea nulla cautione adhibita, omnique vitæ & ſalutis periculo contempto, priſtina erga infirmos pietatis officia alacris & læta repetiit. Ex abundanti enim Divini amoris fonte emanabat mira illa pectoris conſtantia, & animi firmitas in currenda via Domini, & ſectandis ſemitis ejus.

XV. Nam idem ſemper vultus, eademque frons, & præclara in omni actu vitæ æquabilitas: humilis, mitis, modeſta, & miſericors humana deſpiciens, cæleſtia inquirens, admirabilem ſuavitatem in verbis ac moribus præſeferebat, omnes ad ſe confugientes excipiebat benigne, amanter ſolabatur, prudenter admonebat, prompte ac ſtudioſe ſublevabat. Una, & aſſidua ejus cura, & perpetua cogitatio erat Dei honor, gloria, & laus nominis ejus, vitiorum ac ſcelerum deſtructio, peccantium converſio, animarum ſalus; id curabat, id ſatagebat, huc referebat cogitationes omnes,

omnes, & ſedulam illam, quam pro corporibus Proximorum ſanandis ſublevandiſque curam adhibebat.

XVI. Plures igitur abeuntes in conſilia impiorum & ſequentes ſemitas ſæculi, orationibus & ſuaſionibus ſuis, divina operante miſericordia, ad viam Domini revocavit, & potiſſimum illud accidit, quod fore Apoſtolus prædixerat, ut ſanctificaretur vir per mulierem fidelem. Nam etiam Julianum Adurnum virum ſuum lucrata eſt Domino, loquens illi ſanctis moribus ſuis, quibus eam Deus pulcram fecerat, & reverenter amabilem, atque admirabilem. Etenim primum ab eo impetravit, ut ſibi in caſtitate vivere liceret, deinde ipſe ultro ad illam veniens, collatiſque cum ea conſiliis a viis ſæculi recedens, induto habitu Tertii Ordinis S. Franciſci, piam vivendi rationem inſtituit. Cum autem in poſtrema ægritudine ſua, ut erat ad iram proclivis, morbi incommoditatum pertæſus, tanta eſſet impatientia & indignatione correptus, ut in periculo æternæ ſalutis verſari videretur; id ubi ſancta uxor conſpexit, ingreſſa cubiculum ſuum oravit Dominum, qui ventis & tempeſtatibus imperat, & ſerenitatem cælo, mari tranquillitatem reddit; & ſtatim ab immortali Deo obtinuit, ut tranquillaretur impatiens mariti animus, & procelloſa tempeſtas ſedaretur. Siquidem nondum finita oratione, vir, ſtupentibus omnibus, mutatus eſt, & tranquillato animo ſubmiſſoque Divinæ voluntati, patienterque toleratis extremæ vitæ moleſtiis ac doloribus, mortem obivit.

XVII. Anxia autem Catharinæ cura & ſollicitudo de ſalute animarum, & fervor ejus charitatis erga Proximum pars exigua erat immenſæ flammæ, qua in Dei amorem exarſerat, & qua ex animo refluente in corpus, non ſolum cor, vicinæque partes Divini ignis ardore fervere videbantur; ſed inſuper pars illa cutis, quæ cordis regionem ambit, igneo rubore ſuffuſa, poſt felicem ejus obitum mortalium oculis apparuit. Itaque ubi non vocabat Charitas, vel aliorum præcepta impellebant, ad orationem redibat, in qua cæleſtibus fruens contemplationis deliciis alienabatur a ſenſibus, & animæ a rerum ſenſibilium tumultu & perturbatione liberæ in ſuaviſſima quiete ſupra pectus Divini Magiſtri recumbenti cæleſtia revelabantur ſecreta, quæ intellectus humanus percipere nequit: ineffabilis ſcilicet Divinæ ſapientiæ modus, quo hominum æternæ conſulit ſaluti; humanæ cæcitatis miſera conditio, quæ lacrymabili inſaniens ægritudine oblata ſibi repellit remedia, & Divina beneficia in ſuam perniciem vertit; vis ſuperni amoris, Gratiæ ſanctificantis pulcritudo, æternæ beatitudinis gloria: Quæ poſtea a ſuis interrogata, cum maxime vellet, humanis verbis exprimere nequibat: quod enim mens Divino lumine illuſtrata conceperat, lingua carneis innodata vinculis parere non poterat; ut jam illud Apoſtoli uſurpare poſſet: *Scio hujuſmodi hominem, ſive in corpore, ſive extra corpus, neſcio, Deus ſcit; quoniam raptus eſt in paradiſum, & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.*

XVIII. Ita igitur Beatæ Catharinæ aſſiduæ orationis & cæleſtis contempla-

templationis uberibus inhærentem charitas erga Deum & erga Proximum nutriverat ac roboraverat animum, qui cum jam eſſet ſequendo Deo factus idoneus, ac dicere poſſet cæleſti ſponſo, *Trahe me poſt te, curremus*: & Divinæ majeſtatis ſublimitas ex tanta parte, quantam mortali homini vix ferre licet, ſeſe aperuiſſet, adeo mirabilis ille charitatis ardor excrevit, & tantum Divini amoris ſurrexit incendium, ut exuſta omni terrena labe, atque interiori homine purgato & ſanctificato, cæleſtis amoris ignis ex animo in corpus exundans, vivus & efficax, penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens uſque ad diviſionem animæ ac ſpiritus, infirmam carnem tanto ferendo ardori imparem fere conſumpſerit, & jam pæne ſolo ſpiritu viveret, nec in alio corporis ſarcinam ſentiret, quam in doloribus & languoribus, quos æſtuantis amoris vis atque impetus in eam redundans efficiebat: unde in ea jam ſatis appareret quam divine dictum ſit: *Ego ſum ignis conſumens*; & illud: *Ignem veni mittere in terram*; tum etiam: *Lampades ejus, lampades ignis, atque flammarum*.

XIX. Pleno igitur pectore æſtuabat, & totis flagrabat viſceribus Catharina, & animus morarum impatiens ad caſtiſſimum cæleſtis Sponſi ferebatur amplexum, ut ſæpe amoris impetu acta cum Apoſtolo dicere cogeretur: *Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto*. Nam dulce quidem eſt vinculum corporis, quo ligatus eſt homo, & ab eo ſolvi non vult, illa tamen quia ſciebat, quid ſibi repoſitum eſſet, & jam guſtaverat primitias ſpiritus, concupiſcebat diſſolvi, & eſſe cum Chriſto; adeo ut quod aliis metum ac terrorem ingerit, ipſi gaudio ac ſolatio eſſet; ſi nempe aut de vita cum morte commutanda ſermonem audiret, aut ſi aliquos in noſocomio morientes aſpiceret, aut ſi ſacris precibus aut ſancto Sacrificio, quod pro mortuis offertur, intereſſet, interna quadam lætitia & ſpirituali gaudio afficiebatur.

XX. Gemebat enim gemitibus inenarrabilibus in peregrinatione ſua recordans Jeruſalem, & elevato atque extento ſurſum corde cæleſtem requirebat patriam, amatam patriam, deſideratam patriam, pulcram & ſanctam civitatem, & Deum ſuper eam regnatorem & illuſtratorem, patrem, dominum, ſponſum ſuum, dilectum ſuum, caſtas & fortes delicias, beatam requiem, & ſolidum gaudium, unum, ſummum, verum, & ſempiternum Bonum. Gratulabatur ergo aliquando ſolvenda eſſe vincula carnalium membrorum, ut acciperet indumenta & ornamenta virtutum; ponendam eſſe carnem, ut coronam reciperet; diſcedendum eſſe a corpore, ut cum Deo conjungeretur; migrandum eſſe e terris, ut ad cælum perveniret. Felix mutatio, ſancta migratio! Verum Divinæ exequendæ voluntati ſemper intenta, & ſolum quod Domino placitum eſſet, faciendi cupida & ſollicita, eique omne ſuum deſiderium ſubmittens, omnemque cogitationem ad Dei voluntatem conformans, vitam ſibi produci non recuſabat, ut per diuturna dolorum tormenta conformior fieret imagini Filii ſui; quia ſicut ſocii paſſionis erimus, ita erimus & reſurrectionis.

XXI. Quare inter hujuſmodi ſuaviter adverſantium deſideriorum conflictus

flictus novo quodam cæleſtis amoris angebatur martyrio, quo factum eſt ut infirma caro inuſitata quadam & gravi ægritudine, quæ poſtrema fuit, correpta ſuccumberet. Cum autem inſolitæ infirmitati ſanandæ nulla remedia proficerent, qui ejus ſalutis curam gerebant, ut omnia experirentur & nihil intentatum relinquerent, convocarunt decem Medicorum conſilium, qui cum jacentem conſpexiſſent, nec ullum morbi indicium appareret, perpenſis cauſis, quibus ægrotare cœperat, ægritudinis ſymptomatibus diligenter inſpectis, cum nullum ex propinatis remediis prodeſſet, ſed tantum cæleſtes viſiones, & ſacram Euchariſtiam, qua tantummodo refecta, per quatuordecim ante obitum poſtremos dies vitam duxit, proſtratis ejus viribus ſolatio & adjumento eſſe cognoviſſent, morbi novitate attoniti aliquid Divinum in mirabili illa infirmitate manifeſte comperientes, in eam convenere ſententiam, ejus ægritudinem non humanam, nec humanis ſanandam remediis, ſed eam divinitus immiſſam, & cæleſti animarum Medico relinquendam.

XXII. Sexageſimum tertium ætatis ſuæ annum agebat, cum optatum tempus advenit, quo diſſolutis corporei carceris vinculis, ad optatum cæleſtis Sponſi complexum libera evolaret. Præſentiens igitur jam ſibi finem mortalis vitæ inſtare, oculis atque manu cælum indigitans, quo mox profectura erat, verbis illis *In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum* ſuaviſſime pronunciatis, paulo poſt magnitudine potius charitatis, quam morbi languens, in ſecreto & mentibus hominum impervio Divini amoris ſilentio, placidiſſime obdormivit in Domino, decimo ſeptimo kalendas Octobris anno milleſimo quingenteſimo decimo.

XXIII. Ubi vero Beatæ Dei Famulæ mortis rumor urbem Genuenſem pervaſit, ad ſacras ejus exuvias in magno noſocomio, ubi deceſſerat, venerandas ex omni ordine atque ætate viri & mulieres frequentes confluxere. Ibique plurimi ſolatium quibus angebantur moleſtiis, quibuſque affictabantur ægritudinibus, medicinam ejus interceſſione invenerunt. Interea corpus ejus, quod flexile, incorruptum, rubroque colore circa cor & vivo omnino ſimili cernebatur, poſt aliquot dies in ſepulcro in noſocomii eccleſia recenter conſtructo ſumma veneratione collocatum fuit. Poſt duodeviginti menſes illo aperto, ut Sanctæ Viduæ corpus ad novum tumulum decentius ornatum transferretur, quo ingenti civium multitudini, quæ ad illud venerandum accurrebat, fieret ſatis, repoſitum eſt intra ſacelli cancellos, quibus conſertim irruentium turba arceretur. Per octo continuos dies ita permanſit, populorum concurſu nunquam deficiente, aucta præſertim veneratione ex miraculis, quæ omnipotens Deus circa illud operabatur. Quibus diebus elapſis, in eadem eccleſia ad marmoreum tumulum in ſublime erectum delatum eſt, ubi miraculis clarum publicæ venerationi expoſitum, devotionis fervore erga ſacras Beatæ Catharinæ Reliquias nunquam imminuto, ad noſtra uſque tempora permanſit, Divina omnipotentia teſtimonium prodigiis dexteræ ſuæ perhibente, ſibi non
perire

periꝛe quod moritur, & mortalium mentibus indicante, quanta in gloria eſſet in cælis anima hujus Beatæ Viduæ, cujus caro exanimis tam eximiis divinitatis effectibus in terris ornabatur.

XXIV. Itaque nedum Genuenſium, verum etiam ceterorum populorum erga hanc Sanctam Dei Servam devotio, & ad ſacrum ejus corpus venerandum, cujuſvis generis & conditionis hominum, aſſiduus concurſus fuit. Cultu igitur & veneratione erga illam conſtanter perſeverante, & poſt centum annorum lapſum percrebreſcente, poſt confectos auctoritate ordinaria proceſſus ſuper ejus ſanctitate & miraculis, eoſque in ſacra rituum Congregatione exhibitos, expedita fuit commiſſio die viceſima quarta menſis Maji anno milleſimo ſexcenteſimo triceſimo ſexto ad effectum fabricandi proceſſum auctoritate Apoſtolica ſuper cultu immemorabili, & caſu excepto a decretis fel. record. Urbani VIII. prædeceſſoris noſtri; illoque abſoluto, a bon. mem. Decio S. R. E. Diacono Cardinali Azzolini nuncupato cauſæ Relatore propoſitum fuit dubium, an ſententia ab Epiſcopo Genuenſi Judice delegato lata ſuper cultu immemorabili & caſu excepto eſſet confirmanda, & reſponſum fuit conſtare de caſu excepto: proinde præfatam ſententiam eſſe confirmandam, quod decretum piæ memoriæ Clemens X. pariter prædeceſſor noſter die ſexta Aprilis anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo quinto confirmavit. Præterea eodem Cardinali Azzolino cauſæ Ponente, obtenta eſt die decima ſeptima menſis Auguſti anno milleſimo ſexcenteſimo octogeſimo tertio facultas conficiendi proceſſum ſuper ſanctitate vitæ, virtutibus, & miraculis, ut ad Beatæ Canonizationem deveniri poſſet. Labentibus deinde pluribus annis, ac proceſſu poſt nonnullas prorogationes & ſubrogationes nondum abſoluto, ſuffectoque in Ponentem cauſæ bon. mem. Joſepho Renato S. R. E. Diacono Cardinali Imperiali nuncupato, ſupplicatum fuit pro conceſſione Officii & Miſſæ de eadem Beata; & S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus præpoſitorum Congregatio edito decreto a fel. recordat. Clemente XI. prædeceſſore noſtro confirmato, die decima nona menſis Septembris anno milleſimo ſeptingenteſimo decimo conceſſit, ut in civitate Genuenſi recitaretur Officium, & celebraretur Miſsa de Communi Viduarum in honorem B. Catharinæ, nec multo poſt eadem conceſſio ad totum Genuenſis reipublicæ dominium fuit ampliata, ac tandem approbatum extitit Officium & Miſsa propria de eadem Beata cum ejuſdem elogio in Romano Martyrologio apponendo.

XXV. Completo autem proceſsu ſuper virtutibus, propoſitoque dubio in præfata ſacrorum rituum Congregatione, prodiit decretum affirmans conſtare de virtutibus in gradu heroico, quod fuit a Nobis die trigeſima menſis Maji anno milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo ſecundo confirmatum: Abſolutoque etiam altero proceſsu ſuper miraculis, ventum eſt ad illorum examen, ſuffecto interim in cauſæ Relatorem dilecto Filio Georgio Tituli S. Mariæ trans Tiberim S. R. E. Presbytero Cardinali Spinula

nula nuncupato in locum bon. mem. Joſephi Renati S. R. E. Diaconi Cardinalis Imperialis nuncupati, viam univerſæ carnis ingreſſi, in Congregatione coram Nobis habita die ſecunda menſis Aprilis anno milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo ſeptimo, ex quatuor miraculis propoſitis, tria ſequentia fuere approbata, videlicet: Primum, ſubitæ ſanationis Mariæ Magdalenæ Rizzi: Hæc enim mulier, in qua a novem circiter annis iniqua vitiati humoris ſeritas defluxa ad infernos artus, non minus, quam ad latus ſiniſtrum extenſa, quantum vetuſtate ſua in latere acerbos enutriverat, acerbioreſque per intervalla cruciatus excitaverat, tantum in tumefactis cruribus liberam motus ademerat facultatem, jamdiu ad incurabiles amandata, quum tota nocte ſanationem præcedente a lateris dolore ſævius torqueretur, poſt invocationem B. Catharinæ, brevi ſomno correpta, ſana ſurrexit diluculo, ac Liberatrici ſuæ gratias referens, ad conſueta benevalentium officia incolumis reverſa eſt. Tertium, ſanationis repentinæ Mariæ Franciſcæ Xaveriæ Gentilis patritiæ Genuenſis, quam & ſcorbutica ægritudo a tredecim fere annis invaſerat, & ſpirandi difficultas, convulſiones cum nervorum in pedibus attractione, ac vivæ lucis, omniſque rumoris intolerantia ita vexabant, ut nec ambulare, nec decumbere poſſet omnino, niſi cervicalibus plurimis fulciretur. Hæc in ſpem conſequendæ ſalutis erecta, ſi Beatæ exuvias coram ei datum eſſet venerari; voti compos facta, in geſtatoria ſella a Beatæ viſitatione domum redux, nil hæſitans ſe divinitus perfectam obtinuiſſe ſalutem, domeſticas ſcalas animoſa conſcendere, ſedere, ſurgere, atque ambulare illico cœpit, quibus afflictabatur morbis undequaque depulſis. Et quartum, inſtantaneæ curationis Blanchæ feminæ in hoſpitali incurabilium a vigintiquinque annis jacentis, quæ ex antiqua femoris luxatione, artuum infernorum, dexteræque manus paralyſi gravabatur, dum ad Beatæ ſepulcrum toto ſpiritus conatu ſalutem flagitat, repente attractam manum extendit, & utrumque crus imbecille expedite movet, ac graditur, perfectæ incolumitati reſtituta.

XXVI. Denique generali ſacrorum rituum Congregatione coram Nobis convocata, propoſitaque quæſtione, an ſtante præfatorum miraculorum approbatione, ad ſolemnem Beatæ Catharinæ Fliſcæ Adurnæ Canonizationem tuto poſſet deveniri: Cum Venerabiles Fratres noſtri S. R. E. Cardinales præfatæ Congregationis ſacris ritibus præpoſitæ affirmative reſpondiſſent, Nos poſt humillimas noſtras, aliorumque fuſas ad Deum preces, ut in re tam gravi cæleſtis adjutorii lumen concederetur ex alto, die trigeſima Aprilis anno milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo ſeptimo ad B. Catharinam ſolemni ritu in Sanctarum album adſcribendam procedi poſſe, declaravimus.

XXVII. Poſtea die ſexta ſequentis menſis Maji in Conſiſtorio noſtro ſecreto a dilecto Filio Antonio Felice Tituli S. Praxedis Presbytero Cardinali Zondadario nuncupato præmiſſorum omnium, quæ in cauſa acta

 fuerant,

fuerant, nec non vitæ & miraculorum Beatæ Catharinæ ſummatim & appoſite relatione facta, cum reliqui Cardinales, qui adfuerunt, idem cenſuiſſent, in publico Conſiſtorio proxime a Nobis habito, audita per dilectum filium Gabrielem Serianum Conſiſtorialis aulæ noſtræ Advocatum diſerta oratione de virtutum excellentia, vitæque ſanctitate B. Catharinæ; tum etiam humillimis ſupplicationibus, quæ Nobis pro ejuſdem Beatæ Dei Servæ Canonizatione nomine totius Cleri & populi inclitæ Genuenſis reipublicæ porrigebantur, de re tanta, tamque arduo negotio Nos, ut oportebat, cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis maturius deliberaturos reſponſo dato, eoſdem Cardinales, & Epiſcopos ad implorandum eleemoſynis, jejuniis, & orationibus Divinum auxilium in Domino hortati ſumus. Deinde eorumdem Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Urbe præſentium, Conſiſtorio ſemipublico indicto, in quo etiam noſtri, & Apoſtolicæ Sedis Notarii, Protonotarii nuncupati ex numero participantium, & ſacri palatii Apoſtolici cauſarum Auditores vocati adfuerunt, iidem Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi omnes Beatam Catharinam ex iis, quæ a Nobis propoſita & in proceſſibus relata fuerant, in Sanctorum numerum adſcribendam eſſe cenſuerunt; Quorum ſententiis auditis, Nos gratias Deo agentes, quod Ancillam ſuam per miniſterium noſtrum honorificari velle dignaretur, Canonizationis diem indiximus, omneſque interim, ut eleemoſynis, orationibus, ac jejuniis, ad Nobis cæleſtem Spiritus Sancti gratiam in tanta re gravique negotio impetrandam, diligenter ac perſeveranter inſiſterent, iterum adhortati ſumus.

XXVIII. Demum rite omnibus abſolutis, quæ ſanctorum Patrum auctoritas, ſacrorum Canonum ſtatuta, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ antiqua conſuetudo in re hujuſmodi peragenda præſcribunt, hodie, quæ fuit dies Dominica Sanctiſſimæ Trinitatis, in ſacroſanctam Lateranenſem baſilicam decenter ornatam cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, nec non Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Romanæque Curiæ Prælatis, Officialibus, & Familiaribus noſtris, Clero Sæculari, & Regulari, ac maxima populi frequentia convenimus, ubi repetitis pro Canonizationis decreto petitionibus a dilecto Filio noſtro Nereo S. R. E. Diacono Cardinali Corſino nuncupato, noſtro, ſecundum carnem ex fratre nepote, per dilectum Filium Thomam Antamorum Conſiſtorialis aulæ noſtræ Advocatum, & decantatis ſacris precibus & litaniis, ac Spiritus Sancti gratia humiliter implorata; Ad honorem Sanctiſſimæ & individuæ Trinitatis, ad exaltationem Fidei Catholicæ, & Chriſtianæ religionis augmentum, auctoritate D. N. Jeſu Chriſti, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac noſtra, matura deliberatione præhabita, & Divina ope ſæpius implorata, ac de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Urbe exi-

exiſtentium conſilio & conſenſu B. Catharinam de Fliſco Viduam Sanctam eſſe decrevimus & definivimus, ac Sanctarum catalogo adſcripſimus, prout tenore præſentium ſimiliter decernimus, definimus, & adſcribimus, illamque univerſos Chriſtifideles tanquam vere Sanctam honorare & venerari mandavimus & mandamus, ſtatuentes, ut ab univerſali Eccleſia in ejus honorem eccleſiæ & altaria, in quibus Sacrificia Deo offerantur, ædificari poſſint & conſecrari,& ſingulis annis memoria ipſius die decima quinta menſis Septembris inter Sanctas nec Virgines nec Martyres pia devotione recoli debeat: eademque auctoritate omnibus Chriſtifidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui annis ſingulis eodem feſto die ad ſepulcrum, in quo corpus ejus requieſcit, viſitandum acceſſerint, ſeptem annos & totidem quadragenas de injunctis eis, aut alias quomodolibet debitis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxavimus ac relaxamus in forma Eccleſiæ conſueta.

XXIX. His peractis, Deum Patrem æternum, Regemque gloriæ Chriſtum Dominum Patris ſempiterni filium, & Sanctum Paraclitum Spiritum unum Deum, unumque Dominum laudibus & confeſſionibus venerati, ſacroque hymno *Te Deum* ſolemniter decantato, omnibuſque Chriſtifidelibus tunc præſentibus plenaria omnium peccatorum ſuorum Indulgentia & remiſſione conceſſa, propter corporales noſtras infirmitates, affectamque valetudinem, ſenilemque ætatem ab eadem Lateranenſi eccleſia receſſimus, remanentibus in ea Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & univerſo Clero, & populo; quibus præſentibus a Venerabili Fratre noſtro Thoma S. R. E. Cardinali Epiſcopo Præneſtino Ruffo nuncupato tanquam Cardinali in ordine antiquiori, in ara maxima præfatæ baſilicæ,ex indultò & de licentia noſtra, ſolemniter Miſſa cum Sanctæ ejuſdem nec Virginis nec Martyris commemoratione celebrata eſt. Cum omni autem humilitate æquum eſt, ut nos pro tam inſigni beneficio gratias Deo agamus,& confiteamur Domino Dominorum, per quem amici ejus coronantur in cælis, & honorificantur in terris, & a quo gloria, & honor, & pax omni operanti bonum. Et quoniam Sanctæ hujus præſidium videmus nobis divinitus comparatum, ineffabilem Dei clementiam obſecremus, ut cujus in terris voluit his noſtris calamitoſis temporibus gloriam manifeſtari, ejus ſuffragantibus precibus, per merita & paſſionem filii ſui Chriſti Domini Salvatoris noſtri faciem ſuam a peccatis noſtris avertens, nos a præſentibus hujus mortalis vitæ anguſtiis liberare, & in hoc ſæculo cæleſti gratia ſua, & in futuro æterna Sanctorum felicitate donare dignetur.

XXX. Ceterum quia difficile foret, præſentes noſtras litteras ad ſingula loca, ubi opus eſſet, deferri; volumus, ut earum exemplis etiam impreſſis, manu tamen publici Notarii ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem ubique fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli er-

li ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri decreti, definitionis, adſcriptionis, mandati, ſtatuti, conceſſionis, elargitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Joannem in Laterano, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo ſeptimo, ſexto decimo kalendas Julii, Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

✠ Ego Clemens Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

† *Ego Franciſcus Epiſcopus Oſtien. Cardinalis Barberinus.*
† *Ego Petrus Epiſcopus Portuenſis Cardinalis Otthobonus.*
†
† *Ego A. Cardinalis S. Clementis Epiſcopus Sabinen. S. R. E. Camerarius.*
† *Ego Ludovicus Epiſcopus Albanen. Card. Picus.*
† *Ego Petrus Epiſcopus Tuſculanus Card. Corradinus.*
†
†
†
†
†
†
†
†
†

†

†
† *Ego Georgius Tituli Sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis Spinula.*
†
† *Ego Ludovicus Tituli Sanctæ Mariæ in Tranſtiberim Cardinalis Belluga.*
†
† *Ego Alvarus Tituli S. Bartholomæi in Inſula Presbyter Cardinalis Cienfuegos.*
† *Ego Jo: B. Cardinalis de Alteriis Presbyter S. Matthæi in Merulana.*
† *Ego Vincentius Card. Petra Tituli S. Petri ad Vincula Major Pœnitentiarius.*
†
†
†
† *Ego Nicolaus Maria Presbyter Cardinalis Lercari Tituli SS. Joannis & Pauli.*
†
† *Ego Franciſcus Antonius Tituli S. Sixti S. R. E. Presbyter Cardinalis Finy.*
†
†
†
† *Ego Fr. Vincentius Ludovicus Tit. S. Pancratii S. R. E. Presbyt. Card. Gotti Ordinis Prædicatorum.*
† *Ego D. Leander Cardinalis de Porzia Presbyter Cardinalis S. Caliſti.*
† *Ego P. Aloyſius Cardinalis Carafa Presbyter Tituli S. Priſcæ.*
†
†
† *Ego F. Tituli S. Silveſtri in Capite Presbyter Card. Burgheſius.*
†
†
† *Ego Vincentius Tituli S. Laurentii in Pane & Perna Presbyter Card. Bichius.*
† *Ego Joſeph Tituli S. Thomæ in Parione Presbyter Cardinalis Firrao.*
† *Ego Antonius Tituli S. Stephani in Monte Cœlio Presb. Card. Gentili.*
† *Ego Fr. Jo. Antonius Tit. SS. Silveſtri & Martini Card. Presb. Guadagni.*
† *Ego Trojanus Tituli S. Cæciliæ Presbyter Cardinalis de Aquaviva.*
† *Ego Dominicus Card. Riviera Tituli SS. Quirici & Julittæ Presb.*
† *Ego Marcellus Tit. S. Mariæ in Ara Cœli Presb. Card. Paſſari.*
†
†
† *Ego Fr. P. M. Tit. S. Joannis ante Portam Latinam Presb. Card. Pieri.*
†
† *Ego Laurentius Prior Diaconorum S. R. E. Card. de Alteriis.*
† *Ego Carolus Sanctæ Agathæ in Suburra Cardinalis Columna.*
† *Ego Fabius SS. Viti & Modeſti Diac. Card. Oliverius.*
†
† *Ego Alexander Tit. S. Mariæ in Coſmedin Diac. Card. Albanus.*
† *Ego Nicolaus S. Mariæ ad Martyres Diac. Card. Judice.*

† Ego

† *Ego Nerius S. Euſtachii Diaconus Card. Corſinus.*
† *Ego Bartholomæus SS. Coſmæ & Damiani Diaconus S.R.E. Card. Ruſpolus.*
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†

Loco † Plumbi.

Antonius Card. Pro-Datarius.

D. Card. Paſſioneus.

VISA DE CURIA

N. Antonellus.

I. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Cano-

Digitized by Google

Canonizatio Beatæ ELISABETHÆ *Luſitanorum Reginæ*.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

RAtioni congruit, & convenit æquitati, ut ea, quæ Romani Pontificis provida deliberatione, ac Venerabilium Fratrum ſuorum S. R. E. Cardinalium, nec non Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum tunc in Romana curia commorantium unanimi conſilio decreta, definita, & ſtatuta fuerunt, licet, ipſius ſuperveniente obitu, litteræ Apoſtolicæ deſuper confectæ non fuerint, ſuum debitum conſequantur effectum.

I. Gaudeat in Domino, & in donis Gratiæ ſuæ glorietur felix Luſitaniæ Regnum; ſed laudent alii cæli illius temperiem, amœnas Tagi ripas, divitias ex toto orbe navibus eo illatas & congeſtas, nobilitatem urbium, hominum ingenium & ſolertiam, & in remotiſſimis terrarum orbis regionibus detegendis ſubjiciendiſque felicitatem. Una eſt, quæ præcipuam ex Sacerdotali ore laudem meretur, & quæ in ſancta Dei Eccleſia merito extolli & prædicari debet, ſuorum ſcilicet Regum pietas & religio. Hæc enim Luſitanum Regnum fundavit, hæc ampliavit, hæc ad ſummam gloriæ & laudis magnitudinem evexit, hæc in ea amplitudine, qua nunc floret, ſervat & cuſtodit. Nam Princeps ille, & genere & virtute clarus Henricus, qui Luſitaniæ Regni decus ac gloriam, barbararum gentium incurſu, ac veluti inundatione afflictam, erexit atque inſtauravit, cum in Hiſpania adverſus Mauros Alphonſo VI. ſtrenuam navaſſet operam, & Theraſiam ejus filiam in uxorem, & Luſitaniæ partem in dotem, & præmium virtutis accepiſſet, eam ſtatim, ereptis e Maurorum poteſtate aliis oppidis, plurimum auxit. Poſteaquam vero e Hieroſolymitana expeditione, quam pietatis & religionis ſtudio ſuſceperat, reverſus eſt, nunquam bello contra Mauros abſtinuit. Nam quinque ſupra viginti de Mauris reportatis victoriis, multiſque de manubiis ac ſpoliis hoſtium templis ac cœnobiis erectis, ad Aſturicam, quam obſidebat, in armis, prout Fidei propugnatorem decebat, ultimum diem obiit. Nec ejus filius Alphonſus tanto patre inferior fuit. Teſtes ſunt Leiria urbs munitiſſima Mauris erepta, Scalabis inexpugnabile oppidum in poteſtatem redactum, Olyſſippo expugnata, innumerabiles Maurorum & Barbarorum copiæ pauco militum numero pluries disjectæ, unus & triginta Barbarorum Reges armis devicti. Siquidem nunquam a perſequendis bello Crucis hoſtibus terra marique ceſſavit, donec eliminata e Luſitaniæ finibus Mahumetana ſuperſtitione,

ſtitione, Catholica religio a pluribus annis exul veluti triumphans in propriam ſedem reduceretur: Cujus non minus virtus in bello, quam pietas in pace reſplenduit. Nam egregio pietatis documento cum ex acie domum redibat, in monaſterium Sanctæ Crucis ſe recipere, ibique cum Religioſis viris Chorum adire, orare, pſallere, ſacriſque myſteriis adeſſe ſolitum fuiſſe traditur. Difficilis quidem res eſſet, ſi quis Luſitanorum Principum, qui Henrico & Alphonſo ſucceſſerunt, fortiter ac pie geſta perſequi, & præſtita ab eis in Catholicam religionem officia recenſere vellet. Innumera enim non ſolum in vicinis, ſed in remotiſſimis partibus adverſus Mauros, Turcas, Saracenos, Idololatras bella pro religione ſuſcepta, relatæ victoriæ, parta pietatis trophæa. Ingentes claſſes adverſus Chriſtianorum hoſtes maximo ſumptu paratas, & omni re inſtructas in ultimas & prorſus ignotas orbis regiones miſſas quis ignorat? Et antiqua Luſitanorum Regum virtutis exempla adverſus Chriſtiani nominis inimicos renovata noſtra memoria vidimus, & contra ferales Turcarum debacchantium impetus præſens in Luſitanorum Regum pietate Roma & Italia ſenſit auxilium. Sed Chriſtianum nomen non ſolum armis, opibus, & ſanguine ſuo Luſitani Reges tutati ſunt; verum etiam longe lateque ſtudio, cura, ac ſollicitudine propagarunt, ut hanc unam egregiam laudem propriam ſibi facere velle viſi ſint, Euangelium Chriſti Domini diſſeminare, Catholicæ Fidei lucem diffundere, ſuperſtitioſos cultus abolere, Crucis vexillum in longe diſſitas, & nunquam ab aliis aditas regiones inferre. Nam eorum opera ora Punica arcibus occupata, mari Atlantico emenſo, inſuliſque per illud ſparſis, totaque ulteriore Lybia qua mari luſtrata, qua terra penetrata, Arſinario promontorio, Guinea, Zanguebaria, & promontoriis intra & ſub Æquatore conſtitutis, & ultra ad Cancri tropicum utraque Æthiopia, inſuliſque vaſtis, Perſici & Arabici freti ſinubus pervaſis, qua Aſia ab Africa disjungitur, barbaris atque efferis nationibus venerandum Chriſti nomen ac ſalutaris Euangelii doctrina annunciata eſt. Inſuper India, qua late intra Indum & Gangem protenditur, tranſmiſſa, in Auream Cherſoneſum, & Sumatram, plurimaſque immenſi illius Archipelagi inſulas ad Moluccas uſque, ultimamque Japoniam, & in Sinicum Imperium, & Tartarico Regno proximas regiones; inſuper ad Occidentales Indos curſu deducto, in Pernambucum, Marananiam, ceteraſque vaſtiſſimæ Braſiliæ terras ſacris Miniſtris, & verbi Dei Concionatoribus Regio ſumptu, & Apoſtolicæ Sedis auctoritate miſſis, populis habitantibus in regione umbræ mortis, Luſitanorum Regum aliorumque Catholicorum Principum pietate, lux Euangelicæ Fidei affulſit. Profecto admiratione ſuſpici potius, quam pro meritis laudari in Domino poteſt munificentia, & religio Luſitanorum Regum in large ac ſplendide protegendis ſublevandiſque populis ad Catholicam veritatem recens adductis, in alendis ac ſuſtentandis ſacrarum Miſſionum Miniſtris, in ædificandis inter barbaras gentes immortali Deo templis, in extruendis Religioſorum virorum cœnobiis, in erigendis

gendis

gendis pro erudienda in Catholica religione & Eccleſiaſtica diſciplina juventute ſacris ædibus & Seminariis; aliiſque peragendis, quæ ad expellendas Mahumethanæ impietatis, vel Idololatriæ errorum tenebras, & ad diffundendum Chriſtianæ veritatis lumen conducebant. Itaque tantis pietatis operibus, & tam præclare a Luſitanis Regibus in bello & pace pro religione geſtis, hanc inter cetera amplam mercedem retulit benigniſſimus Deus, ut in Regia domo ac familia exiſterent feminæ morum integritate & vitæ ſanctitate illuſtres, quæ Deo dilectæ, & mundo mirabiles in Servorum Dei numerum a Catholica Eccleſia adſcribi mererentur; ut ſi Luſitaniæ Regnum in terris ſuorum Regum virtute & pietate maxime confideret, majus in cælis in ſuorum Principum ſanctitate & meritis incolumitatis ſuæ præſidium haberet. Ex hoc numero fuerunt Theraſia, Sancia, Mafalda, Joanna. Sed præ omnibus & ſanctarum operationum laude, & cæleſtium miraculorum magnitudine emicat Beata Eliſabeth Regina, quam fel. rec. Urbanus Papa VIII. prædeceſſor noſter pro ſua Paſtorali ſollicitudine tanquam ſanctam & electam Dei in univerſali Eccleſia colendam & venerandam, Apoſtolica auctoritate decrevit. Et Nos, quos in Apoſtolatus miniſterio, licet immerentes, Divini conſilii altitudo ſuccedere voluit, ejus vitam & res mirabiliter ſancteque geſtas Chriſtiano populo conſiderandas proponimus, ut Principes feminæ inter Regales delicias & mundanos aulæ faſtus præ oculis habeant, quam imitentur; omnes vero ad quam calamitoſis hiſce temporibus, & in tanta rerum omnium perturbatione ſupplices confugiant, ut quæ in terris contrarias diſſidentium Principum voluntates miro Gratiæ Dei dono in concordiam reducebat, modo in cælis Beata precibus apud Deum pro nobis intercedere velit, quo tanti graviſſimorum bellorum motus, armorumque turbines potentiſſimæ Divinæ voluntatis juſſu compeſcantur, & diremptis diſſidiis, reconciliatiſque inter ſe diſcordantium Principum animis, ſancta Dei Eccleſia Regi pacifico & omnium Bonorum Datori gratiarum hymnos & debitas laudes perſolvens, in tranquillitate quieſcat, ac pace & concordia filiorum ſuorum lætetur.

II. Nata eſt Eliſabeth anno a Virginis partu milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo primo: Pater ei fuit Rex Aragoniæ Petrus, Jacobo Rege natus, & Violantia Regis Hungariæ filia: Mater Conſtantia, filia Manfredi Siciliæ Regis, & Friderici II. Imperatoris neptis. Præluxit in ea fax illa virtutum, quæ cum ætate ipſa adoleſcens, & in diem magis magiſque relucens in hoc ſæculo, tanquam in tenebricoſo loco, lumine ac ſplendore ſuo viam ſalutis aliis præmonſtraret. Recens enim a partu ad Regem Jacobum avum allata, atque ab eodem ad ſextum ætatis annum Chriſtianis moribus imbuta, de ipſa prædicare ac pæne prædicere ille ſolebat, neptem illam atque alumnam ſuam feminarum omnium optimam clariſſimamque futuram, quæ ex Aragoniorum Regum ſtirpe natæ unquam fuiſſent. Ex humanis erepto Jacobo, ſexennis puella reducta in patris domum,

ibi, quam ab avo didicerat, proſecuta eſt integerrimæ vitæ rationem: Pueriles ludos, ornatum corporis, voluptatum delicias tenera adhuc & infantili ætate, ſed cælo matura fugiebat; Divinis precibus, ciborum abſtinentiæ, Charitatis operibus impenſe vacabat, ut pater ipſe fuerit ſolitus affirmare, ſuarum rerum ac Regni felicitatem Eliſabethæ virtutibus ac meritis apud Deum acceptam eſſe referendam.

III. Educata pudice ac ſobrie, ubi plenis annis nubilis facta eſt, longe clareſcens honeſtis moribus ſuis, quibus eam Deus etiam mortalibus oculis pulcram faciebat, & reverenter amabilem atque mirabilem, a pluribus Chriſtianorum Principum filiis per crebras legationes & litteras in matrimonium expetitur. Sors obtigit Luſitaniæ Regi Dionyſio Alphonſi III. filio, cui Regiis & Chriſtianis ritibus nuptui tradita, non tanquam viro, ſed tanquam Domino ſubdita fuit, ſtudens eum demereri conjugalibus obſequiis, & Deo lucrifacere. Et quoniam Bonum conjugii eſt, & Dei donum proles ex legitimis nuptiis ſuſcepta, hanc quoque Deus largitus eſt Famulæ ſuæ, ut pudicitia, ſanctiſque moribus, & fœcunditate etiam viro ſuo probaretur. Nam ætatis anno decimo ſeptimo Conſtantiam filiam peperit, viceſimo vero Regni heredem Alphonſum. Sed quos in hanc mortalem lucem ediderat, iterum parturiens Deo, bonis erudiebat monitis, ſanctiſque moribus informabat; & exemplo ſuo, quod longe efficacius verbis eſt, ad pietatem, omnemque virtutem inſtituebat.

IV. Etenim illa non minorem excolendis in ſe virtutibus, quam in liberis educandis, aliiſque neceſſariis rebus procurandis dabat operam; In ſacris precibus aſſidua, frequens ad rem Divinam erat; ubicumque verſaretur, ſacellum habebat religioſe conſtructum ac magnifice ornatum, Sacerdotibus aliiſque ſacris Miniſtris inſtructum, quo a tumultuantibus ſæculi curis ſecedens in ſancta Dei contemplatione quieſceret; ibi enim ejus erat requies, ibi fere ſemper habitabat ſoli Deo intenta; & cæleſtibus inhians divitiis, terrenas opes, & vana corporis ornamenta, quibus animæ pulcritudo non augetur, ſed corrumpitur, contemnebat: decenti & modeſto induta cultu, compoſito vultu, & demiſſis oculis incedens, externo præferebat in habitu virtutem, quæ intus latebat in corde. Ubique enim Deum ſibi præſentem habebat; & quo magis in eum amore ferebatur, eo vehementius vitia & peccata odio proſequebatur, ut ſi quando Divinam lædi majeſtatem animadvertebat, injuriam ſibi fieri, & ſe ipſam læſam exiſtimaret.

V. Hujus etiam vis ſancti amoris dulces ei reddebat acerbiſſimas pœnas, quibus ſubjicere corpus, & in ſervitutem redigere curabat, ne ad Creatorem ſuum tendentem animum cœnoſis terrenarum cogitationum motibus impediret, & rebellantium paſſionum turbis ad terrena a cæleſtibus avocaret. Quadruplex illa jejunium ab adoleſcentia ſolemne habuit: quadragenarium & commune Chriſtianorum omnium; alterum, quo præparari ſolent homines Religioſi ad Chriſti Adventum; tertium, quod Ange-

Angelorum appellant, a die feſto Beatæ Virginis Aſſumptæ ad Archangeli Michaelis diem; ac poſtremum a feriis S. Joannis Baptiſtæ ad diem Aſſumptæ Virgini ſacrum. His igitur jejuniis, & inſuper nocturnis vigiliis, diurniſque laboribus, aliiſque pœnis in Regum deliciis enutritum corpus macerabat; a vino, in quo eſt luxuria, adeo aſſueverat abſtinere, ut mediam fere anni partem ſolo pane tranſigeret & aqua.

VI. Cum aliquando jaceret gravi ſtomachi morbo laborans in oppido Alenquerio, præſcripſerunt ei Medici, ut vino uteretur; illa vero, cum id curationi valetudinis neceſſarium eſſe minime duceret, & ſanctum ſuum propoſitum in abſtinendo a vino levi ex cauſa mutare timeret, renuit id facere, juſſitque aquam ſibi afferri. Sed æterni Dei benignitas, qui voluntatem timentium ſe facit, dignata eſt voluntati Famulæ ſuæ obſequi, ne hominum conſilio indictam ſibi abſtinentiæ legem tranſgredi cogeretur, voluitque eam uti remedio, quod per os Apoſtoli ſui diſcipulo ejus Timotheo ægrotanti ſuggeſſerat, ſcribente ad eum Paulo, *Utere modico vino propter ſtomachum*. Itaque renovato mirabili illo prodigio, quod primùm, cum inter homines Chriſtus Dominus verſaretur, in nuptiis Canæ ſactum eſt, aqua bis ad eam allata, bis omnipotentis voluntatis ſuæ nutu, quo res omnes e nihilo eduxit, in vinum commutata eſt.

VII. Ex amore Dei ſumma illa charitas erga Proximum oriebatur, qua conſolabatur afflictos, ſuccurrebat egenis, pauperibus inſerviebat, curabat ægrotos, omnes in Chriſto complectebatur, ſublevabat pecunia, reficiebat alloquio. Nullus inopum occurrebat, in quem illa ſtipem benigniſſime non conferret; atque ex infinita multitudine debilium, languentium, pauperum, infirmorum, qua ſe videbat aſſidue circumfuſam, vacuum abire, aut ſolatio deſtitutum neminem patiebatur: Quos intelligebat præ pudore ſtipem cogere non audere, quamvis id ſuaderet neceſſitas, non ſolum prompta eis ſubveniebat pecunia, ſed etiam quotidianis ſumptibus ſuſtentabat: Non exiguum frumenti numerum dabat Religioſis familiis, quæ in quibuſlibet Luſitaniæ partibus verſabantur: cœnobiis Monachorum, quacumque iter faceret, certam pecuniæ ſummam quotannis aſſignabat in veſtem. Almoſterienſe monaſterium prope Scalabim a Berengaria nobili femina inchoatum ipſa perfecit: Aliam domum, ubi partus a parentibus expoſiti educarentur, quam Martinus Epiſcopus Guardienſis morte occupatus abſolvere non potuit, non modo abſolvit, ſed redditibus etiam, & excipiendorum numero puerorum amplificavit. Xenodochium e regione ſuæ domus prope Conimbricam erexit, ubi triginta pauperes certis attributis ſumptibus alebat ac veſtiebat, atque identidem præſentia, allocutione, miniſtrandi quoque officio ſolabatur; denique communis omnium parens & patrona cenſebatur; & temporalibus neceſſitatibus miſerorum ſubveniens, animas, quorum corporibus ſuccurrebat, humanitate ac benignitate ſua ad Deum trahere ſatagebat.

VIII. Conſueverat Beata Eliſabeth feria ſexta majoris hebdomadæ

 elephan-

elephantiacis aliquot, ſeu leproſis pedes abluere, & ſtipem elargiri. Id aliquando cum perfeciſſet in oppido quodam Scalabi appellato, ex iis unus, quibus id præſtiterat officium, reliquis tardior ob morbi vim vehementiorem ſubſtitit parumper in Regia, quod ubi Atrienſis quidam ſervus animadvertit, ferox & aſper, ac rei geſtæ ignarus, acerrimis eum conviciis eſt inſectatus: cumque ille reclamaret, fuſtem arripiens hominis, qui ſe præ morbo commovere vix poterat, caput ſumma vi percuſſit & graviter vulneravit. Concidit infelix in terram ea plaga accepta, & calamitatem ſuam cœpit ejulans lamentari. Accurrit & vocibus & miſerabili ſpectaculo Urraca Vaſchia, renunciatque Reginæ, cui ob ſtudium pietatis erat familiariſſima, quid factum fuerit: illa hominis miſeri atque innocentis calamitate commota, in ſuum cubiculum eum imperat deportari; deinde album ovi exceptum ſtupa vulneri ſuis ipſa manibus imponit, additaque pecunia in reliquos ſumptus eum dimittit. Poſtridie quam hæc geſta fuerant, ſciſcitatum mittit, quomodo ſe æger habeat; optime, reſponſum fuit, & cicatricem poſt factam a Regina medicinam ſtatim fuiſſe obductam. Ita Regii famuli injuriam, Beatæ Reginæ ſanctitas & clementia compenſavit.

IX. Ejuſdem majoris hebdomadæ feria quinta lavare duodecim mulierum elephantiaſi, ſeu lepra laborantium pedes, iiſque etiam pecuniam & veſtes donare, & ad menſam ſplendide acceptis miniſtrare conſueverat. Earum una pedem alterum cancro affectum tam male habebat, ut parum abeſſet, quin duo digiti deciderent; altero igitur abluto pede, alterum in pelvim immittere, Regina poſtulante, renuebat. Conſcia enim latentis mali, & turpis deformitatis, pedem illum aut Reginæ manibus attingi, aut oculis videri indigniſſimum judicabat. Sed Urraca Vaſchia, quæ Eliſabethæ aderat, ejus juſſu recuſantis pedem in aquam mittit. Id ubi factum eſt, odor illico afflatus eſt tam gravis ac peſtilens, ut omnes Regiæ Miniſtræ, cum eum præ faſtidio ferre non poſſent, ſe proripuerint foras; ſola imperterrita manſit Regina, quæ Chriſtiana magnanimitate & charitate memorabili ulcus non modo non horruit, ſed ſuis manibus tractare, ac medicinam aliquam adhibere aggreſſa eſt. Accedit ergo plena miſericordiæ, plena humanitatis, procumbit ante miſeram feminam, fovet calida pedem, & ulcus leniter ac molliter expurgat; poſtremo ejus, *qui vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, & reputatus eſt quaſi leproſus, & percuſſus a Deo*, amoris impetu acta ipſum cancrum, cujus vel odor erat intolerabilis, oſculatur, & ſalutare ſignum Crucis imponit. Mirum dictu, ſed tanta virtute digniſſimum! nulla interpoſita mora, & ſigno Crucis, & oſculo, & ſimul Beatæ Reginæ merito inſanabile ulcus Dei omnipotentia factum eſt ſanum.

X. Cum aliquando proficiſceretur Conimbrica in urbem Portum, per vicum quemdam iter habuit nomine Ariſanam; hic illi obviam proceſſit ruſticana quædam femina filiolam ſecum ducens ab ortu cæcam; oravit Reginam ſupplex, ut oculos puellæ manibus tantum attingeret; illa obſecra-

ſecratione ſimul, ac miſeratione permota morem geſſit matris voluntati; poſt paucos dies exultans & geſtiens venit ad Eliſabetham cum filiola, quæ ſtatim atque tacta fuerat, uſum oculorum acceperat; agunt immortales Reginæ gratias, ipſa vero a Magiſtro humilitatis edocta, qui pertranſiens benefaciendo & ſanando omnes, ſe tamen beneficiorum auctorem prodi nolebat, vetuit illis rem palam facere; utque facilius impetraret, veſte utramque donavit. Nobilis quædam & religioſa mulier Margarita Freila, quæ in æde ſacrarum Virginum, cui nomen eſt Chelis, prope Ulyſſipponem morabatur, Reginam in urbe commorantem adivit, a qua ſtatim ac pallido vultu & macie confecta viſa eſt, cauſam rogatur; tuberculum, reſpondit, ſuper ſtomachum natum; ſignum illa Crucis ægræ parti imponit; quo facto, reſedit omnis tumor, dolorque deceſſit. Margarita tam gravi morbo liberata, præ gaudio continere ſe nequivit, quin illico omnibus manifeſtaret Eliſabetham tam inſperatæ curationis auctricem. Quod cum ad aures ejus perveniſſet, non parum inde moleſtiæ accepit, dolens laudem ſibi aut gloriam ullam tribui, quam ſoli Deo debitam intelligebat. Itaque accerſita ad ſe muliere, graviter cum ea conqueſta eſt, ſilentiumque in poſterum imperavit. Et quoniam profuſa in egenos charitate maxime erat liberalis, in ſinu ſæpe ferebat, quæ iis benigniſſime diſpenſaret. Accidit, ut eam hæc in ſinu clam gerentem vir ipſius Rex Dionyſius obſervaret, qui forte ei factus obviam interrogavit, quid in ſinu portaret, roſas, inquit; ac Dionyſii juſſu explicato ſinu, opes illæ diſtribuendæ pauperibus in recentes roſas verſæ conſpiciuntur. Ita omnipotens Deus, qui aridam Aaron virgam germinare fecit, & turgentibus gemmis erumpere flores, ad dictum Beatæ Eliſabethæ opes pauperibus deſtinatas in fragrantes roſas media hieme commutavit, ut quantum ſibi gratum ac ſuave eſſet Famulæ ſuæ miſericordiæ in pauperes ſacrificium, tam mirabili prodigio oſtenderet.

XI. Neceſſitatem tribulationum non uno in loco nos monet Spiritus Sanctus in ſacris Scripturis dicens: *Sicut ſocii paſſionum eſtis, ſic eritis & conſolationis*: & rurſus: *Heredes quidem Dei, coheredes autem Chriſti, ſi tamen compatimur, ut & conglorificemur*. Itaque benigniſſimus Deus, qui per ineffabiles providentiæ ſuæ vias amariſſimis offenſionibus etiam illa adſpergens, quæ licito quidem, ſed fortaſſe nimio amore a ſervis ſuis tenentur, totis cordis affectibus & intimis animi conatibus ad ſe miſericorditer ſæviens eos ire compellit, B. Eliſabetham maximis perturbationum fluctibus, & adverſitatum tempeſtatibus jactari ſivit. Et quidem Conſtantiam filiam præreptam ſibi inverſo quodammodo naturæ ordine, graviter doluit; tum etiam aliorum cariſſimorum jacturam non mediocri animi ſui dolore fortiter ſuſtinuit. At Conſtantia filia, permittente Deo, qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra, exacto unius anni ſpatio, quo pro ipſius anima Sacrum quotidie fieri per integrum caſtumque Sacerdotem curaverat, matrem conſolata eſt, cum per quietem e purgantis ignis pœ-

pœnis in æternam felicitatem tranſeuntem ſe illi præſentem exhibuit.

XII. Sed inter alia multa adverſa & aſpera, quæ ipſi acciderunt, maximo quidem mœrore afflixit Regis mariti abalienatus animus, & ad illicitos amores abreptus. Nam Dionyſius, qui aliquot annos cum illa conjuncte integreque vixerat, quibuſdam quaſi voluptatis injuſtæ præſtigiis faſcinatus, voluntatem ab ea cœpit avertere, omnemque amorem ad quaſdam tranſtulit mulieres, ex quibus liberos etiam ſuſcepit. Toleravit illa patienter ſpreti cubilis injurias, & fracti maritalis fœderis crimen; atque humili cordis oculo indignas mulieres ſibi prælatas reſpexit, neque cum aliquo de mariti infidelitate conqueſta eſt, neque ullam hac de re cum eo habuit ſimultatem; ſed expectans in ſilentio miſericordias Domini, qui ſolus facere poteſt mundum de immundo conceptum ſemine, loquebatur ei ſanctis operibus ſuis, pietate ſua, manſuetudine ſua, tolerantia ſua, humilitate ſua. Tantæ igitur virtutis luce e lethali peccati ſomno excitus Dionyſius, aperuit mentis oculos, agnovitque turpitudinem ſuam, eamque deteſtatus, reliquum vitæ tempus caſte ſancteque traduxit.

XIII. At vero piiſſimæ Reginæ animum non minori mœrore ac triſtitia perculerunt exorta inter ſumma & cariſſima ſibi capita diſſidia. Sed hoc quoque Servæ ſuæ grande donum conceſſerat ille, cui juxta Prophetam nomen eſt *Admirabilis*, *Conſiliarius*, *Deus fortis*, *Pater futuri ſæculi*, *Princeps pacis*, ut inter diſcordes animas tam ſe fortem gereret, ut labores, ærumnas, & extrema vitæ pericula pro earum ſalute contemneret; tam mitem, ut irarum morſibus exaſperata pectora alloquio ſuo leniret; tam prudentem & pacificam, ut irreconciliabili odio diſſidentes ad pacem & concordiam reduceret. Ac primo quidem gravem inter Dionyſium Regem, & ejus fratrem Alphonſum ortam diſcordiam, vel potius apertum bellum, copiis utrinque coactis, ſciſſaque univerſa Luſitania in contrarias partes, compreſſit ac diremit amantiſſima pacis Regina, fuſis ad Deum precibus, ſacrorum Antiſtitum & Principum virorum opera adhibita, ſuis poſtremo ad utrumque adhortationibus atque obſecrationibus ſæpius interpoſitis. Deinde vero non inferiori laboravit cura atque induſtria, ut revocarentur mota jam arma ab Rege Dionyſio in Ferdinandum puerum Caſtellæ Regem, ejuſque tutores: Tum graviſſimæ aliorum Principum affinium diſſenſiones per eam pacatæ ſunt, quæ pernicioſa mala univerſæ Hiſpaniæ allaturæ videbantur.

XIV. Sed nulla illuſtrior, ac magis neceſſaria conciliata pax ab Eliſabetha, quam cum Dionyſius parens, & filius Alphonſus pluſquam civilia inter ſe bella ſuſcepiſſent. Indignatus enim Dionyſius ob filii contumaciam, qui facinoroſorum turmis ſtipatus patris auctoritatem & imperium contemnebat, Regnoque dejicere minabatur, ſtatuerat ex improviſo eum opprimere. Appoſitis igitur ad omnes vias cuſtodibus, ne quis periculi nuncius ad Alphonſum iret, armatos raptim milites & expeditos ſecum proficiſci juſſit, ut acerbas de filio pœnas ſumeret. At Eliſabetha rei certior

tior facta, per nuncios diverſis itineribus emiſſos quanto in diſcrimine verſetur, filio ſignificat, monetque, ut iram patris declinet. Ipſa interim precibus & lacrymis apud Deum expoſcebat, ut tantum a viro, a filio, & a Regno malum averteret. Ejus itaque diligentia atque pietate factum eſt, ut filius digreſſus e loco, ubi opprimendus erat, ſaluti ſuæ provideret, cujus contumacem in patrem animum pia Mater, ad quam de tanto beneficio gratias acturus ſe contulerat, monitis ac precibus infringere aggreſſa eſt. Verum is nihilo melior factus ſceleratum parare cœpit in patrem bellum, qui facinoris indignitate commotus, aliorumque conſiliis ſtimulatus omnem viam ad vindicandam impietatem filii quærebat. Exulcerabant hæc animum Eliſabethæ, quæ demiſſe atque aſſidue a Deo precabatur mitiorem viro mentem, filio ſaniorem. Accuſata vero apud Dionyſium nimiæ charitatis in filium, & muliebris indulgentiæ, ademptis caſtellis, Boniſque fere omnibus ereptis, ne qua filium ope juvaret, in liberam cuſtodiam tradita eſt, juſſaque ne ſtatuto loco egrederetur. Æquo animo indignam paſſa eſt calumniam piiſſima Regina, neque conqueſta eſt de acerbo viri imperio; ſed ſtatim paruit, & aliorum reclamantium querelas compeſcuit. Interea Alphonſus expugnandis, atque in ſuam poteſtatem redigendis urbibus; Dionyſius iis, quæ a ſua poteſtate defeciſſent, diruendis atque evertendis, uterque in Luſitania miſere devaſtanda opes omnes operamque ponebant. Quo tempore Beata Regina religioſiſſimis quibuſque feminis undique ad ſe convocatis, cum iis tota erat in jejuniis, precibus, lacrymis, aliiſque piis operibus ad exorandum Deum, *qui ventis & mari imperat, & obediunt ei*, ut horridam tempeſtatem, quæ ingentem ruinam ſecum ferebat, ſuperna ope ſedaret. Ubi vero accepit, bellum vehementius in diem inflammari, neque extingui poſſe niſi vel viri, vel filii ſanguine, civium ſtrage, civitatum excidio, continere ſe nequivit, quin Charitatis pennis e cuſtodia convolaret ad caſtra, virum obſecraret, filium obteſtaretur, cum utroque per ſe & per Principes viros ageret, ut patris in gratiam filius reſtitueretur. Conceſſum eſt Dei munere, quod Eliſabethæ pietas merebatur; Sed non diuturna fuit illa concordia. Etenim cum Alphonſus contra voluntatem patris ad oppidum Scalabin accedere inſtructo agmine conaretur, obviam illi cum exercitu proceſſit Dionyſius. Itaque armatas acies contra filium jam pater direxerat, datum utrinque fuerat belli ſignum, concurrebant ex utraque parte cognatis armis milites, ventum erat ad manus, cum Eliſabeth ſui oblita, de animarum ſalute tuntummodo ſollicita, ſine famularum comitatu, ſine cultu raptim accurrit, interponit ſe inter virum, & filium, non a telis ultro citroque jactis deterrita, non a ſuæ vitæ periculo retardata, filium adhortationibus morigerum patri, virum obſecrationibus placatum filio reddit; utrique vitam, utrique ſalutem, operante Domino & loquente ad eorum corda, dum Famulæ ſuæ ad aures verba inſonabant, reſtituit.

XV. Jam vero Dionyſius ætate gravis, & imbecilla valetudine affectus in le-

in lethalem morbum incidit; tum vero vel maxime enituit conjugalis Eliſabethæ charitas, aſſiduitas, diligentia. Præſtitit enim ſe non uxorem, ſed ancillam, adeo in rebus omnibus demiſſe diligenterque miniſtrabat, non minus operi intenta, quam orationi, cui quod ab infirmi mariti cura ſupererat temporis, die ac nocte vacabat, magis de illius animæ, quam de corporis ſalute ſollicita. Dionyſius autem annum agens ſexageſimum quartum, omnibus rite peractis, quæ vel Chriſtianum hominem vel prudentem Regem decebant, ex hac mortali vita exceſſit, cum annos ſex & quadraginta regnaſſet.

XVI. Mariti morte ſui juris facta Eliſabeth totam ſe Deo tradidit, & ſecuta eſt exemplum fortiſſimæ mulieris Judith, quæ poſt obitum viri *in ſuperioribus domus ſuæ fecit ſibi ſecretum cubiculum, in quo cum puellis ſuis clauſa morabatur; & habens ſuper lumbos ſuos cilicium, jejunabat omnibus diebus vitæ ſuæ*: Ita Beata Eliſabeth ſtatim ac vir deceſſit, in cubiculum ſe recepit cum una e carioribus ancillis, ibique ab ea ſuſcepit eximio animi ſenſu pauperem veſtem Religioſarum Virginum propriam, tum rudi funiculo præcincta, candido linteo caput velavit; domeſticas autem opes vel in ſacros uſus convertit, vel egentibus diſpenſavit: ædes inſuper aliquas ſecus ſacrarum Virginum domum, quam prope Conimbricam Beatæ Claræ nomine ædificandam ſummo ſtudio curaverat, ſibi poni voluit, ubi ex illarum Virginum cœtu quinque apud ſe integritate conſpicuas habebat aſſidue, cum quibus Religioſam extra Clauſtra degebat vitam. Siquidem de multa nocte vigilans cum Virginibus piorum ſtudiorum ſociis, matutinis precibus recitandis vacabat; diluculo Sacrum fieri jubebat in ſuo cubiculo; inde in publico ſacello cum omni familia intererat alteri Sacrificio, quod cum lugubri cantu fiebat pro demortuo Rege ac marito; tertium denique Sacrum ejus diei proprium coram ſe ſupplice volebat celebrari. Divini Officii reliquas horas poſtea peragebat, tum ad juvandos alios vel re vel verbis incumbebat; inde ad ſeſe colligendam, vel contemplationi, vel ſacri cujuſpiam libri lectioni ſe dabat; ad ſeram poſtremo noctem Divinas res mente pertractabat cum incredibili ſenſu voluptatis, & dulcium copia lacrymarum, ut integros dies non terræ, ſed cælo vivere videretur.

XVII. Præterea ceteras omnes virtutes, quas in Viduis exigit Apoſtolus Paulus ſcribens ad Timotheum, in ſe diligenter atque eximie expreſſit, pietatis ſcilicet officium, hoſpitalitatis ſtudium, humilitatis obſequium, miſericordiæ miniſterium, liberalitatis ſubſidium, omniſque boni operis executionem. Nam in ædiculis prope memoratam Virginum domum exſtructis, quindecim egentes viros, ac totidem feminas ali perpetuo certis ſumptibus juſſit, Sacerdotemque proximum cum ſacello & cœmeterio conſtituit, qui Sacrum iis præſentibus quotidie faceret, & ſolemnibus ſtatutarum horarum precationibus præeſſet. Miſericordia autem & liberalitas maxime in Beata Vidua excelluit, cum ingens annonæ caritas ac fames Conimbricam urbem vexaret; tanta enim fuit largitate in omne hominum

minum

minum genus ſublevandum, adeoque liberalem ſe cunctis præbuit, ut ab opum adminiſtratoribus admonita fuerit, ne ob alienorum opitulationem ac ſuſtentationem nimis aſſiduam, ſibi poſtmodum ſuiſque deeſſe cogeretur; Sed illa Deo freta, non minus ac Sareptana Vidua, quæ, ut Prophetæ Domini ſubveniret, omne vitæ ſuæ ſubſidium ultro ei deferens, nihil ſibi reliquit, anguſtos aliorum animos reprehendit.

XVIII. Quæ vero ad pietatem erga Deum, curam erga ſuos, humilitatem, manſuetudinem, abſtinentiam pertinent, longum ac difficile eſſet omnia referre. Abſoluto B. Claræ cœnobio, in quo perficiendo plurimum pecuniæ atque operæ impenderat, quo die primum in nova cœnatione Moniales diſcubuerunt, miniſtravit eis cum ſua nuru, raro Chriſtianæ demiſſionis & charitatis exemplo. Quartum & ſexageſimum ætatis annum agens, Jacobi Apoſtoli templum iterum adire decrevit; tantum ſuſcepit itineris Femina id ætatis & Regina paucis comitata, mutato veſtitu ignobilis, immo, quod prorſus mirabile eſt, ſua ſarcina gravis per vicos & domos mendicans, pedibus ivit, & reverſa eſt, intuens certe in præclarum illud impigræ devotionis exemplar, Beatam videlicet Mariam Virginem, quæ per omnes annos in die ſolemni Paſchæ cum Joſeph Jeruſalem petebat. Pervenit ad illius aures, Alphonſum nepotem ſuum Caſtellæ Regem alterius ab uxore feminæ conſuetudine teneri; ad eum nulla interpoſita mora proficiſcitur, tantumque præſentia ſua ac verbis effecit, ut ab eo fidem acciperet, honeſtius in poſterum vivendi. Inter ipſum Alphonſum nepotem, & Alphonſum filium gravi enato diſſidio, ad ſedandas exortas diſcordias pacifici & cæleſtis Regis diſcipula in oppidum Eborenſe Stremotium appellatum, ubi tunc filius verſabatur cum conjuge, ſe contulit; ſed partim ætatis imbecillitate, partim itineris defatigatione in morbum incidit, qui ſupremus illi fuit. Cum autem jam ſe morti proximam intelligeret, Divinis myſteriis, ac ſupremis Eccleſiæ Sacramentis ad ultimum illud certamen ſeſe ſanctiſſime muniit, ut piæ vitæ religioſa mors optime reſponderet. Poſtquam autem cum Alphonſo neceſſariis de rebus Regni colloquuta aliquantulum eſt, a filio, quem relinquebat, ad cæleſtem converſa Parentem, quam adibat, & quæ paulo ante ſe videndam ei præbuerat, ſacris illis Eccleſiæ vocibus Beatam Virginem compellavit: *Maria Mater gratiæ, Mater miſericordiæ, tu nos ab hoſte protege, & hora mortis ſuſcipe*: deinde Fidem ex Apoſtolorum ſymbolo profeſſa, Dominicam orationem, aliaſque recitavit voce paulatim ac ſenſu deficiente, donec die quarta Julii anno a Chriſto nato milleſimo trecenteſimo triceſimo ſexto, ab ipſius Beatæ Eliſabethæ ortu ſexageſimo quinto, ſanctiſſimam animam Auctori ſuo reddidit.

XIX. Divulgato autem obitus nuncio, maximus cujuſvis generis hominum concurſus ad ejus funus factus eſt. Nam fama illa ſanctitatis, quæ de ipſa, dum adhuc viveret, univerſum Luſitaniæ Regnum impleverat, poſteaquam ex hac mortali vita diſceſſit, maxime percrebuit. Itaque ejuſdem

defunctæ patrocinium bono ſuo imploravere complures, ſingularibus a Deo beneficiis per ejus interceſſionem obtentis. Nam clementiſſimus Deus, cujus natura bonitas, cujus voluntas potentia, cujus opus miſericordia eſt, Beatam Eliſabetham non ſolum in humanis agentem Divinis illuſtravit miraculis, ſed etiam ad æternæ felicitatis regna tranſlatam admirabilibus rerum eventibus nobilitavit in terris. Ex quibus Nos ea ſolum, quæ in cauſæ Canonizationis examine rite diſcuſſa & perpenſa, tanquam ejus ſanctitatis cæleſtia indicia & argumenta, cunctorum ſuffragiis approbata fuerunt, hoc loco referemus. Ac primo quidem ejus corpus a corruptione liberum integrumque a Deo ſervatum eſt. Quoniam delatum ex oppido Stremotio, ubi ultimum diem obiverat, Conimbricam per longiſſimum iter ſeptem dierum æſtivo tempore non modo fœtoris nihil afflavit, ſed potius tam ſuaves circumfuſæ multitudini inſpiravit odores, ut in eo loculo pro putreſcente cadavere omnia aromatum genera concluſa viderentur. Sed quod longe mirabilius eſt, cum anno Domini milleſimo ſexcenteſimo duodecimo Beatæ Reginæ ſepulcrum apertum, & ſacrum ejuſdem corpus recognitum fuit, inventum eſt integrum atque incorruptum cum carne, capillis, auribus, oculis minime tabefactis, & quæ tacta non frangebantur, aut liqueſcebant. Manabat autem ex toto corpore ſuavis admodum ac jucundus odor, & Divinum incorruptibilitatis beneficium cum veſtibus ipſis circumjectis, & pluribus linteis ſuperimpoſitis quodammodo communicaverat, quæ ſolida & integra poſt adeo diuturnum tempus permanebant.

XX. Pars quædam ædium in monaſterio Sanctæ Claræ recens fabricata erat, eique imponebantur ligna tecti, dabatque operam in ligna clavis configenda Dominicus Machadus faber lignarius, cum inopinato aliquot ex iis lignis refixa dilabuntur in terram, ſecumque fabrum illum præcipitem trahunt; tum ille Beatæ Eliſabethæ opem implorat. Extemplo ipſe una cum lignis occulta quadam vi ſurſum relatus, & in eumdem locum, quo ceciderat, reſtitutus fuit, & ligna etiam ſuis reddita ſedibus & coaptata.

XXI. Anna Azpilcueta Virgo ſacra in cœnobio Beatæ Mariæ prope Conimbricam in vico, cui nomen Cellis, diu capta cruribus, & reſolutis nervis ita tenebatur, ut per ſe incedere nullo modo poſſet, nulloque a Medicis remedio ſanari. Proximus erat ſolemnis Beatæ Eliſabethæ dies; nocte vero, quæ antecedebat, Annæ Magiſtra expoſitis pluribus beneficiis illius imploratione ſuſceptis, hortatur eam, ut ab ipſa præſens auxilium petat. Morem geſſit illa diligenter, & in arctiſſimum ſomnum ſoluta eſt. Ecce autem per quietem audire ſibi videtur imperantem, ut ſurgat, valetudine jam Eliſabethæ ope reſtituta. Excitata Virgo exilit e lecto, veſtes induit, in odeum (vulgo Chorum) venit, ubi ceteræ matutinas preces canebant. Mirantur omnes, & præ animi gaudio & pietate lacrymantes agunt gratias omnium Bonorum Auctori, qui mirabilis eſt in Sanctis ſuis.

XXII. In

Digitized by Google

XXII. In oppido Sarnacenſi Maria Antonia Michaelis Aloyſii uxor jam quinquagenaria, & quæ jampridem ex quodam morbo in ſiniſtro ubere lacte carebat, nepotem ex paupere filia parvulum ſuſceperat enutriendum, & cujuſdam Equitis filium lactabat. Nepotem cibis dulcibus, lacte ſibi deficiente, enutrire tentavit, eos tamen ille reſpuit. Inops igitur conſilii venit una cum eo Conimbricam ad Beatæ Claræ cœnobium, & Monialium hortatu ſumit vinum cum croco, quod Beata Eliſabeth ad hujuſmodi mali remedium præſcripſerat; ſupplex deinde ad ejus ſepulcrum accedit, oratque ſummis precibus, ut lac ſibi a Deo impetret. Exaudita eſt precatio, lac ſtatim ſenſit uberibus affuſum, ut abunde potuerit in poſterum donatum cælitus alimentum utrique infanti ſufficere.

XXIII. Agnes de Almeida Joannis de Guerres Medici uxor, ſeptima poſt filii partum hebdomada in anginæ morbum incidit, quo vehementer cruciata, & cibum ſumere, & verba proferre impediebatur. Lac etiam defecerat ad natum puerum nutriendum. Vir, omni artis ſuæ opera fruſtra adhibita, deſperans de ſalute conjugis Berenſem in agrum ſe contulit ad accerſendam filio nutricem. Ibi dum nocte curis anxius commoratur, ſubit animum ſanctitas Beatæ Eliſabethæ, illi ſuam enixe religioſeque commendat uxorem; ſummo mane reverſus domum, uxorem reperit ſanam. Quærit ex illa, qua hora ſe morbo liberam ſenſerit, comperitque ab omni ægritudine liberatam eodem temporis momento, quo ipſe procul domo Beatam Reginam oraverat. Subinde templum adit, ubi Reginæ corpus aſſervabatur, intereſt Sacro, iterumque ſuppliciter ab eadem expoſcit uxori lac, quo natus infans nutriri poſſit; demum regreſſus, hoc etiam ſe beneficio cumulatum agnovit.

XXIV. Conſtantiæ Aniæ civi Eborenſi in cœnobio Beatæ Claræ peſtiferum quoddam ulcus labia gingivaſque cum maximo cruciatu corrodebat, ſenſimque ſerpebat latius; præ doloris impetu vociferabatur aſſidue, ceterarumque Virginum tranquillitatem Religioſamque quietem interturbabat, nullaque Medicorum arte ea peſtis depelli poterat. Allato Beatæ Reginæ corpore ab oppido Stremotio Conimbricam in beatæ Claræ cœnobium, ſtatim Conſtantia magna cum pietate ac fide acceſſit ad feretrum, ubi corpus adhuc inſepultum jacebat; & ita loculum oſculata eſt, ut oris partem lue infectam ei applicaret. Recedit deinde cum ceteris; ubi vero ſacrum Beathæ Eliſabethæ corpus ad ſepulcrum deferri cœpit, ſe cruciatu liberatam ſentiens, advocat ſocias, iis os inſpiciendum præbet, & nulla amplius peſtis illius indicia apparebant. Quo mirabilis rei eventu omnes attonitæ, admirantur Dei potentiam, & Beatæ Reginæ ſanctitatem laudibus efferunt, quam tam inſigni miraculo Deus omnibus teſtatam atque exploratam eſſe volebat.

XXV. Cum igitur fama ſanctitatis Beatæ Reginæ ob frequentiam miraculorum, quæ ipſius apud Deum meritis edebantur, magis ac magis increbreſceret, atque in ejus venerationem Chriſtianorum hominum animi

vehementius incitarentur, fel. record. Leo Papa X. prædeceſſor noſter anno milleſimo quingenteſimo decimo ſexto, inſtante clar. mem. Emmanuele Luſitaniæ Rege, per litteras Apoſtolicas in forma Brevis conceſſit, ut in eccleſiis & monaſteriis civitatis & diœceſis Conimbricenſis de præfata Dei Famula ſemel in anno Commemorationem vel Officium recitari, & in eorumdem locorum eccleſiis & domibus juxta piorum Fidelium devotionem ejuſdem Imaginem depingi, ac illam inter alias Sanctorum Imagines teneri, & ut Beatam coli & reputari liceret, poſſentque Chriſtifideles ad illam preces effundere, & ab ea petere, ut pro ipſis apud Altiſſimum intercederet; & ſubinde fel. pariter record. Paulus PP. IV. ſimiliter prædeceſſor noſter, inſtante clar. mem. Sebaſtiano Luſitaniæ Rege, qui ad Regni tranquillitatem ac ſalutem Beatæ Eliſabethæ meritis a Deo dicebatur impetratus, conceſſionem & indultum hujuſmodi ad totum Portugalliæ Regnum extendit & ampliavit: poſtea piæ mem. Gregorius Papa XIII. ſimiliter prædeceſſor noſter Officium & Miſſam pro Cathedrali & diœceſi Conimbricenſi, & nonnullas Indulgentias Confratribus cujuſdam Confraternitatis ſub ejuſdem Beatæ Eliſabethæ invocatione erectæ, & omnibus Chriſtifidelibus eccleſiam dictæ Confraternitatis die feſto ejuſdem Beatæ Eliſabethæ viſitantibus de Apoſtolica auctoritate elargitus eſt. Anno vero milleſimo ſexcenteſimo undecimo, univerſo Luſitaniæ Regno pro dictæ Beatæ Canonizatione inſtanter agente, recol. memor. Paulus Papa V. pariter prædeceſſor noſter cognitionem cauſæ demandavit tribus cauſarum Palatii Apoſtolici Auditoribus, Franciſco nempe Pæniæ Decano, Franciſco Sacrato, & Alphonſo Manzanedo, qui proceſſus Apoſtolica auctoritate conficiendos decreverunt, atque ad id munus peragendum Conimbricenſem, & Leirienſem Epiſcopos, & Doctorem a Regis Conſiliis Franciſcum Vazium eadem auctoritate deputarunt; utque Epiſcopi, & Doctor Franciſcus præfati diligenter demandato negotio perfuncti fuere, omnia Acta eiſdem Auditoribus tranſmiſerunt. Cumque interim, dum proceſſus hujuſmodi conficiebantur, præfatus Paulus prædeceſſor, & recol. etiam memor. Gregorius Papa XV. ſimiliter prædeceſſor noſter humanitatis debitum perſolviſſent, & præfatus Urbanus prædeceſſor ad ſacrum Apoſtolatus apicem Divina providentia aſſumptus fuiſſet, ac pro parte præfati Luſitaniæ Regni inſtanter requiſitus eſſet, ut negotium hujuſmodi promovere & ad ulteriora procedere dignaretur, accederentque aliorum idem ſuppliciter expoſcentium preces, præfatus Urbanus prædeceſſor, ut ea maturitate quæ rem tantam decebat, negotium tranſigeretur, habitam a præfatis Auditoribus de ſtatu cauſæ relationem, ad S.R.E. Cardinales ſacris ritibus præpoſitos remiſit, qui eam diligentiſſime inſpicerent, ac de tota cauſa accurate cognoſcerent. Quod cum illi ita perfeciſſent, ac pro Beatæ Reginæ Canonizatione omnes unanimiter cenſuiſſent, bon. mem. Franciſcus Maria Epiſcopus Oſtienſis S. R. E. Cardinalis a Monte nuncupatus totius proceſſus ſummam, & ſuam Collegarumque ſenten-

ſententiam coram dicto Urbano prædeceſſore in Conſiſtorio ſuo ſecreto expoſuit; quibus auditis reliqui Cardinales, qui aderant, ad ulteriora fore procedendum communi ſuffragio pronunciarunt. Igitur cùm in publico Conſiſtorio quondam Joannes Baptiſta Mellini tunc aulæ Conſiſtorialis Advocatus pro ejus Canonizatione peroraſſet, ac nomine prædicti Luſitaniæ Regni, ut ad eam procedere dignaretur, humiliter ſupplicaſſet, dictus Urbanus prædeceſſor de re tanta S. R. E. Cardinales, & Epiſcopos in Romana Curia præſentes conſulendos eſſe reſpondit; atque interim Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos præſatos intimo cordis ſui affectu vehementer in Domino hortatus eſt, ut orationibus inſtantes, in jejuniis & eleemoſynis animas ſuas coram Deo ſecum humiliantes, expoſcerent a Deo Patre luminum, ut ex alto ſuper ipſum lucem & veritatem ſuam emitteret, quæ ipſum ad voluntatem & beneplacitum ejus cognoſcendum & perficiendum deduceret. Sequenti itaque ſemipublico Conſiſtorio vocatis ad illud non modo Cardinalibus, ſed Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Curia exiſtentibus, præſentibus etiam Sedis Apoſtolicæ Notariis, ac palatii Apoſtolici cauſarum Auditoribus, cum plura ab eo de eximia ſanctitate Beatæ Reginæ, ac miraculorum frequentia, & celebritate, populorumque erga eam devotione commemorata fuiſſent, expoſitis etiam inſtantiis præſatis, quæ coram ipſo fiebant, omnes concorditer ac uno ore benedicentes Deum amicos ſuos honorificantem, Beatam Reginam Eliſabetham canonizandam eſſe, atque inter Sanctas Viduas adſcribendam cenſuerunt: Quorum omnium audito conſenſu, intimo cordis affectu exultavit in Domino, & jubilavit in ſalutari ejus gratias agens Deo, & filio ejus D. N. Jeſu Chriſto, quod Eccleſiam miſericorditer reſpexiſſet, ac tanta gloria illuſtrare decreviſſet. Canonizationis inde publicavit diem, eoſdemque Fratres, & Filios ſuos monuit in orationibus & eleemoſynis perſeverandum eſſe, ut in tanto opere exequendo ſplendor Dei eſſet ſuper ipſum, mentemque ſuam ad perficiendam ejus voluntatem dirigeret. Demum peractis omnibus, quæ ex ſacris Conſtitutionibus, ac Romanæ Eccleſiæ conſuetudine peragenda erant, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo viceſimo ſexto, octavo calendas Julii Pontificatus ſui anno tertio in ſacroſancta Principis Apoſtolorum baſilica cum eiſdem Cardinalibus, nec non Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Romanæque Curiæ Prælatis, Officialibus, & Familiaribus ſuis, nec non Clero Sæculari, & Regulari, ac maxima populi frequentia convenit, ubi repetitis pro Canonizationis decreto petitionibus nomine totius Luſitaniæ Regni a Michaele Suarez Pereyra per Joannem Baptiſtam Mellini Conſiſtorialis aulæ ſuæ Advocatum præfatum, decantatis ſacris precibus & litaniis, ac Spiritus Sancti gratia humiliter implorata; Ad honorem Sanctiſſimæ & individuæ Trinitatis, & Fidei Catholicæ exaltationem, auctoritate omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac

ſua,

Digitized by Google

ſua, de eorumdem S. R. E. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Romana Curia præſentium conſilio ac unanimi conſenſu, glorioſæ memoriæ Reginam Eliſabetham, de cujus vitæ ſanctitate, fidei ſinceritate, & miraculorum excellentia plene conſtabat, Sanctam eſſe definivit, ac in Sanctarum Viduarum catalogo adſcribendam eſſe decrevit, & adſcripſit, illamque ab univerſis Chriſtifidelibus tanquam vere Sanctam honorari ac venerari mandavit, ſtatuens ab univerſali Eccleſia in ejus honorem eccleſias & altaria, in quibus Sacrificia Deo offeruntur, ædificari & conſecrari, & ſingulis annis die quarta Julii, qua ad cæleſtem gloriam tranſlata fuit, ejus Officium, ut de Sancta Vidua ad præſcriptum Romani Breviarii celebrari poſſe. Eademque auctoritate omnibus Chriſtifidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui ſingulis annis ad ſepulcrum, in quo corpus ejus requieſcit, viſitandum acceſſiſſent, feſto die præfato unum annum & unam quadragenam, in ejus vero octava quadraginta dies de injunctis eis, ſeu alias quomodolibet debitis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxavit. Poſtremo gratiis Deo actis quod Eccleſiam ſuam inſigni hoc novoque luminari illuſtrare dignatus eſſet, cantata in Sanctæ Eliſabethæ honorem infraſcripta a ſe compoſita oratione temporum illorum calamitatibus, ac Sanctæ Reginæ virtutibus accommodata, videlicet: *Clementiſſime Deus, qui Beatam Eliſabetham Reginam, inter ceteras egregias dotes, bellici furoris ſedandi prærogativa decoraſti, da nobis ejus interceſſione poſt mortalis vitæ, quam ſuppliciter petimus, pacem ad æterna gaudia pervenire. Per Dominum &c.* ad altare Principis Apoſtolorum Miſſam celebravit cum ejuſdem Sanctæ Reginæ Viduæ commemoratione, omnibuſque Chriſtifidelibus tunc præſentibus plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam conceſſit. Ne autem de definitione, decreto, adſcriptione, mandato, ſtatuto, relaxatione, aliiſque præmiſſis, pro eo quod ſuper illis per eumdem Urbanum, ejuſque Succeſſores piæ memor. Innocentium X., Alexandrum VII., utrumque Clementem IX., & X., Innocentium XI., Alexandrum VIII., Innocentium XII., Clementem XI., Innocentium XIII., Benedictum XIII., atque Clementem XII. Pontifices prædeceſſores noſtros litteræ de more conſcriptæ, & promulgatæ non fuerunt, unquam poſſit in poſterum quomodolibet hæſitari; Nos, qui iiſdem Romanis Pontificibus, diſponente Domino, in Cathedra Beati Petri, licet immeriti ſucceſſimus, volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quod definitio, decretum, adſcriptio, mandatum, ſtatutum, relaxatio, aliaque præmiſſa a dicto die octavo calendas Julii anni milleſimi ſexcenteſimi viceſimi quinti ſuum debitum ſortiantur effectum, ac ſi ſuper illis ipſius Urbani prædeceſſoris litteræ ſub datum ejuſdem diei confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur, quodque præſentes litteræ ad probandum plene definitionem, decretum, adſcriptionem, mandatum, ſtatutum, relaxationem, & alia præmiſſa ubique ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Ceterum quia difficile foret, præſentes noſtras

noſtras litteras ad ſingula loca, ubi opus eſſet, deferri; volumus, ut earum exemplis etiam impreſſis, manu publici Notarii ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem ubique fides habeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum decreti, & voluntatum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, quarto calendas Maji anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo ſecundo, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

† *Ego T. Epiſcopus Oſtien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus & S. R. E. Vice-*
† *Ego A. Epiſcopus Sabinen. Card. S. Clementis S. R. E. Camerarius. (Cancellarius.*
† *Ego L. Epiſcopus Portuenſis Card. Picus.*
† *Ego Petrus Epiſcopus Tuſculanus Card. Corradinus.*
† *Ego V. Epiſcopus Praneſtinus Card. Petra Major Pœnitentiarius.*
†
†
†
†
†
†
†

† *Ego*

Digitized by Google

† *Ego Ludovicus Tituli Sanctæ Praxedis Presb. Card. Belluga.*
†
†
†
†
†
†
†
†
† *Ego Fr. Vincentius Ludovicus Tit. S. Sixti Presb. Card. Gotti Ord. Præd.*
† *Ego Joſeph Tit. S. Mariæ Tranſtiberim Presb. Card. Accorambonus.*
†
†
†
†
† *Ego Vincentius Tituli S. Matthæi in Merulana Presb. Card. Bichius.*
† *Ego Joſeph Tituli S. Crucis in Jeruſalem Presb. Card. Firrao.*
† *Ego Antonius Tituli S. Stephani in Monte Cœlio Presb. Card. Gentili.*
†
† *Ego T. Tituli S. Cæciliæ Presbyter Cardinalis de Aquaviva.*
† *Ego D. Tit. Baſilicæ Sanctorum Duodecim Apoſtolorum Presb. Card. Riviera.*
† *Ego P. Tit. S. Euſebii Presb. Card. Aldrovandus.*
† *Ego F.P.M. Tit. S. Joannis ante Portam Latinam Presb. Card. Pieri Ordinis*
† *(Servorum B. M. V.*
†
†
†
†
†
†
† *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presb. Card. Paſſioneus.*
† *Ego S. Tit. S. Priſcæ Presb. Card. Valenti.*
†
† *Ego P. Tit. SS. Nerei & Achillei Presb. Card. de Tencin.*
†
† *Ego Alexander Tit. S. Agathæ in Suburra Diac.. Card. Albanus.*
† *Ego Nicolaus S. Mariæ ad Martyres Diac. Card. Judice.*
† *Ego Nerius S. Euſtachii Diac. Card. Corſinus.*
† *Ego A. S. Georgii in Velabro Diac. Card Moſca.*
† *Ego J. B. S. Cæſarei Diac. Card. Spinula.*
†
† *Ego C. S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac. Card. Rezzonicus.*
† *Ego P. S. Angeli in Foro Piſcium Diac. Card. Columna.*

† *Ego*

Digitized by Google

† *Ego C. M. S. Mariæ in Porticu Diac. Card. Sacripantes.*
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†

P. Card. Pro-Datarius.
D. Card. Paſſioneus.

VISA DE CURIA

N. Antonellus.

I. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Digitized by Google

APPENDIX IV.

Publica Inſtrumenta ſolemnium Beatificationum S. Rosæ Limanæ, *&* S. Turribii, *(de quibus in cap.*24. *)*

Monumenta publica Solemnium Beatificationis Servæ Dei Roſæ de S. Maria a civitate Limæ, dicta Regum in Peruvio, *Tertii Ordinis S. Dominici, in baſilica Principis Apoſtolorum, & in eccleſiis Beatæ Mariæ ſuper Minervam, Sancti Ignatii Societatis Jeſu, & Sanctorum Jacobi & Ildephonſi nationis Hiſpanorum de Urbe peractorum anno* 1668.
Ex Actis ſacrorum rituum Congregationis.

In Nomine Domini. Amen.

In baſilica Principis Apoſtolorum. PRæſenti publico inſtrumento cunctis ubique pateat evidenter & ſit notum, quod anno a Nativitate ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo octavo, indictione ſexta, die Dominico, decima quinta menſis Aprilis, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Divina providentia Papæ Clementis IX. anno primo. Poſtquam, ſervatis ex forma decretorum fel.record. Papæ Urbani VIII. ac de ſtylo ſacrorum rituum Congregationis ſervandis, ad inſtantiam admod. R. P. Magiſtri Fr. Antonii Gonzalez Sacerdotis Profeſſi Ordinis S. Dominici, Prædicatorum nuncupati, provinciæ Peruanæ Diffinitoris, ac Reverendiſs. P. Fr. Joannis Baptiſtæ de Marinis ejuſdem Ordinis Generalis Magiſtri ſocii, & cauſæ Beatificationis & Canonizationis Venerabilis & Beatæ Servæ Dei Roſæ de Sancta Maria Tertii ejuſdem Ordinis a civitate Lima, ſeu Regum in Peruvio Procuratoris coram eadem ſacrorum rituum Congregatione, cui primo dicta cauſa per præfatum Papam Urbanum VIII., ac ſecundo per fel. item recordat. Papam Alexandrum VII. commiſſa fuerat, præviis proceſſibus auctoritate ordinaria compilatis, diſcuſſi fuerunt etiam proceſſus auctoritate Apoſtolica fabricati ſuper ſanctitate vitæ, virtutibus, & miraculis ejuſdem Servæ Dei, populique in eam devotione; &, admiſſa illorum validitate, indultaque etiam per eumdem Papam Alexandrum VII. cognitione ſuper relevantia, non obſtante, quod, juxta præſcriptum decretorum prædicti Urbani VIII., ſpatium quinquaginta annorum ab ejuſdem Servæ Dei obitu non eſſet elapſum, fuerunt approbatæ ejuſdem Servæ Dei virtutes Theologales & Cardinales in gradu heroico, pluraque miracula poſt illius mortem a Deo patrata; dictaque ſacra Congregatio de mandato ejuſdem Sanctiſſimi D. N. Papæ Clementis IX. habita cenſuit, quandocumque eidem Sanctiſſimo viſum

viſum fuerit, ad ſolemnem ejuſdem Servæ Dei Canonizationem, & interim ad Indultum, ut in toto orbe terrarum Beata nuncupetur, deveniri, & de ea, tanquam Virgine non Martyre, in certis die & locis Miſſam celebrari, & Officium recitari poſse; idemque Sanctiſſimus ad preces potentiſſimi Caroli II. Hiſpaniarum Regis Catholici, ac Sereniſſimæ Mariannæ Reginæ viduæ ejus genitricis, totiuſque Ordinis prædicti S. Dominici Indultum prædictum ſuper dictæ Servæ Dei in Beatam nuncupatione, illiuſque corporis & Reliquiarum Fidelium venerationi expoſitione, ac Imaginum radiis & ſplendoribus exornatione, Officiique & Miſſæ de ea, hoc eſt, de Virgine non Martyre, juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani, ſub duplici ritu celebratione, facultatemque etiam ſolemnia Beatificationis intra certa tempora ac certis etiam in locis, &, poſtquam in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe celebrata eſſent, in eccleſia S. Jacobi nationis Hiſpanorum de Urbe celebrandi benigne conceſſit ex litteris Apoſtolicis datis Romæ apud S. Sabinam die 12. Februarii anni currentis 1668. ſub anulo Piſcatoris, ut moris eſt, expeditis, inferius regiſtrandis, ad quas habeatur relatio: &, poſtquam etiam prædicti Patris Magiſtri Fr. Antonii Gonzalez cauſæ Procuratoris vigilanti ſolertique opera magnificentiſſime parata fuerunt omnia, quæ ad ſolemnia dictæ Beatificationis in prædicta baſilica neceſſaria viſa ſunt; ac præſertim, quoad ornatum baſilicæ, infixa in extrinſeca templi facie ſuper media majorique ex quinque foribus depicta Servæ Dei ad cælum evolantis effigies, ſuperpoſita duobus hinc inde cycnis, unaque ſtella ex cæruleo argenteoque mixtis coloribus, & quodam epigrammate, illique ſubmiſſa eorumdem Sanctiſs. D.N. Papæ, Catholici Regis, dictæque civitatis Limæ ſimul, & Ordinis Dominicani Inſignia; parietes dein porticus induti aulæis varie interſutis, & pluribus in plures & diverſas formas refertis, ſeu eis additis auro linitis picturis, hieroglyphicis, epigrammatibus compendiatis dictis & ſalibus Servæ Dei virtutes & acta ſubtiliter & eleganter exprimentibus; atque hinc maximum & auguſtiſſimum templum undique conveſtitum villoſis & Damaſcenis purpurei coloris holoſericis, corrigiis aureis per ſpatia corrigatis, a majori corona ad imum per pilas & parietes pariter, citra magnos fornices, & hemiſphærium, interpoſitis periſtromatibus auro ſericoque mire elaboratis; encarpaque, vulgo *feſtones*, panniculis ſericis bicoloribus conflata ſemicirculo duplici arcubus averſa, interpendulis ex eadem materia inverſis adinſtar volemarum ſurculis, in ſingularum Capellarum & fornicum fronte; ac eorumdem Sanctiſſimi D. N. Papæ, Catholici Regis, & Reginæ matris colorata in telas ſimulacra in intrinſeca ſupra portas facie percommode appenſa; ac prope ſupremam templi partem attalicis ſuper indumentis quatuor a lateribus ſuſpenſæ pictæ tabulæ quaſdam a Deo per Servam ſuam receptas gratias referentes; & in extrema apſide, quæ pretioſam atque mirificam D. Petri continet cathedram, & ſatis amplum explicat theatrum, decenter aptata alia picta tabula cum

Imagine ejuſdem Servæ Dei ſupra nubes elatæ, puerum Jeſum in ulnas tenerrime geſtantis, ac ſupra ſe binos Angelos ipſam quaſi roſea corona redimientes, & infra plures utrimque Indos eam adorantes habentis; & ad ipſius tabulæ pedes collocatum ejuſdem Servæ Dei dormientis, & Angeli in gratantem oris contemplationem molli elevatione extremitatis, ſcilicet veli a fronte, ac manicatæ tunicæ prope manus vertebram, eam leniter excitantis marmoreum ſimulacrum ſuper altari, Cruce & candelabris argenteis, aliiſque paramentis ex eccleſiæ cultu luculenter ornato; ac in eodem theatro prope, & ab utroque altaris latere compoſita ſedilia, a dextera ſcilicet pro Eminentiſſimis & Reverendiſſimis DD. S.R.E. Cardinalibus eidem ſacrorum rituum Congregationi præpoſitis, ac Illuſtriſſimis & Reverendiſſimis DD. ejuſdem ſac. Congregationis Prælatis, & Conſultoribus, & a læva pro Eminentiſſimo & Reverendiſſimo D. Cardinali dictæ baſilicæ Archipresbytero, ac Illuſtriſſimis & Reverendiſſimis DD. ejus Vicario, baſilicæ prædictæ Canonicis, & adm. Rev. P. Magiſtro Fr. Petro Maria Paſſerino ſupradicti Ordinis generali, ac prænominato Fr. Antonio Gonzalez dictæ cauſæ Procuratoribus, aliique tres hinc pariter inde demiſſorum ſubſelliorum ordines pro reliquo ejuſdem baſilicæ Clero; elevataque ad ſubſelliorum dorſum duo pro Principibus & Magnatibus, alterum ſcilicet virilis, & alterum muliebris ſexus, ad proſpectum tabulata, theatro ipſi imminentia, attalicis quoque fimbriatis operta; quatuor deſuper æquo ſpatio diſpertitis ex ligno ſculptis, ac per ſcuta coloribus diſtinctis, levique argento circumdatis eorumdem Sanctiſs. D. N. Papæ, Regis Catholici, civitatis Limæ, & Ordinis Dominicani ſtemmatibus; ac per ſingula fulcra infixis argento item coopertis Angelorum ſtatueolis; & quamplurimi cerei & candelæ in Confeſſione SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, ſeu inſigni loco, in quo Reliquiæ illorum aſſervantur, & ara maxima, dictumque circa theatrum ſuper argenteis, & per ſingula baſilicæ altaria ſuper æneis candelabris impoſitæ; pluraque etiam thuriferaria, & florum vaſa ſuaviter olentia certis in locis accommodata; ſtrataque villoſis tapetibus area; & ſex Muſicorum chori cum organis, tubis, aliiſque muſicalibus inſtrumentis non longe a theatro diſpoſiti; & ipſum quidem theatrum ligneis repagulis, cuſtodiaque militum Helvetiorum ex cohorte Pontificia ad arcendum ſupervenientis turbæ impetum munitum; paratæque ſimul extra baſilicam in ampliſſimi amphitheatri circo peditum ſclopetariorum phalanges, atque illic etiam, & in certis, ut poſtea cognitum eſt, aliis Urbis locis ænea tormenta, ignivomæ pilæ, tubæ, tympani, atque campanæ;atque in locis ſolitis affixum edictum per Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Cardinalem ejuſdem Sanctiſs. D. N. Papæ Generalem Vicarium emanatum ſuper Indulgentia plenaria & remiſſione peccatorum per eumdem Sanctiſſimum conceſſa confeſſis & ſacra Communione refectis dictæ Beatificationis ſolemniis intereſſentibus, ſeu prædictam baſilicam eo die devote viſitantibus: Ego ejuſdem ſacrorum rituum Congregationis Notarius, Can-

Cancellarius,& Archiviſta infraſcriptus advocatus ad adnotandum ejuſdem Beatificationis ſolemnia, & prope paratum in theatro ſuggeſtum collocatus inſedens, præmiſſis omnibus & ſingulis adnotatis, alia quoque inferius deſcribenda adnotavi, videlicet: Accenſis & undique collucentibus ante dictis cereis & candelis, dictiſque militibus Helvetiis theatrum ab anteriori ſepientibus, confluenteque, & extra theatrum ſtante innumera populi multitudine, multiſque utriuſque ſexus Principibus tabulata occupantibus, ac pluribus etiam Rom. Cur. Prælatis in corona dictorum militum permanentibus, advenere primum in theatrum Eminentiſſimi & Reverendiſſimi DD. Cardinales, ex dictæ ſacrorum rituum Congregationi præpoſitis, Ginettus Præfectus, Brancaccius, Sfortia, de Ilcio, Roſpillioſus, Gualterius, Azzolinus, Celſus, Medices, ac Sigiſmundus Chiſius, & Illuſtriſs. & Reverendiſs. DD. Roccius electus Damaſcenus ſacri palatii Apoſtolici Præfectus, de Aquino Protonotarius Apoſtolicus ad Acta ejuſdem ſacræ Congregationis deputatus, Libellus ex eodem Ordine Dominicano ejuſdem palatii Apoſtolici Magiſter, Caſanata ſacræ Congregationis ſanctiſſimæ Inquiſitionis Aſſeſſor, Albergatus, & Bevilacqua ſacræ Romanæ Rotæ & cauſarum palatii Apoſtolici Auditores, de Rubeis ſanctæ Fidei Promotor, & Caſalius ejuſdem ſacrorum rituum Congregationis Secretarius, necnon plures diverſorum Ordinum ſacræ Theologiæ Doctores prædictæ ſacræ Congregationis Conſultores, ſcilicet Eſparza Societatis Jeſu, Tartalea Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum, Bona Ordinis Ciſtercienſis, Leo Ordinis Carmelitarum, Lauria Ordinis Minorum Conventualium S. Franciſci, & Galicius Ordinis Clericorum Regularium S. Pauli; quibus per parata ſubſellia conſedentibus, ſupervenerunt a ſacrario, præcedente Cruce, & Acolythis, proceſſionaliter Clerus totus dictæ baſilicæ, & ſuis locis Illuſtriſs. & Reverendiſs. DD. Canonici Rochetto & Superpelliceo contecti, cum Illuſtriſs. & Reverendiſs. Domino olim Epiſcopo Vaſionenſi Eminentiſs. D. Cardinalis Archipresbyteri dictæ baſilicæ Vicario: &, poſt factam adorationem ad altare ſanctiſſimi Sacramenti, ante quod appenſæ videbantur ſex lampades argenteæ, effigie, & inſcriptione nominis, nativitatis, mortis, & Beatificationis Servæ Dei affabre cælatæ, certaſque ad Confeſſionem & altare SS. Apoſtolorum emiſſas preces, Illuſtriſs. & Reverendiſs. D. Phœbeus Archiepiſcopus Tarſenſis, archihoſpitalis S. Spiritus in Saxia Præceptor, Sanctiſs. D. N. Papæ Prælatus domeſticus, & cæremoniarum Præfectus, ejuſdem ſacræ rituum Congregationis Conſultor, & prædictæ baſilicæ Canonicus Pluviali albo pretioſo indutus cum Mitra ſolemnia celebraturus inter duos Concanonicos cum Dalmaticis, ſubſequente Eminentiſſimo & Reverendiſs. D. Cardinali Carolo Barberino ejuſdem baſilicæ Archipresbytero. Hiſque pariter una cum prænominatis Ordinis Dominicani Generali, & dictæ cauſæ Procuratoribus, poſt ſimiliter factam ad Crucem exiſtentem in altari Cathedræ, in quo & dictæ Servæ Dei Imago & ſimulacrum aderant, genuum & capitis inclinationem,

loca

loca ſua, dicto vero Illuſtriſs. D. Archiepiſcopo celebraturo paratum ad ſiniſtram faldiſtorium tenentibus, ac duobus illico baſilicæ & Capituli præfatorum cæremoniarum Magiſtris ad nutum prædictorum Eminentiſſimorum DD. Cardinalium conducentibus, dictus Illuſtriſs. D. Caſalius e ſuo ſe loco removens acceſſit ad ſtandum a latere Eminentiſſimi D. Cardinalis Ginetti Præfecti; & uno eodemque tempore coram & ante eum, alioſque prænominatos DD. Cardinales dictæ ſacræ Congregationis conſtiterunt ſupradicti generalis Ordinis, & particularis cauſæ Procuratores: habenteſque præ manibus Breve, ſeu litteras prædictas Apoſtolicas Sanctiſs. D. N. Papæ Clementis IX. in forma Brevis, ut præfertur, expeditas ſuper indulto denominationis dictæ Servæ Dei in Beatam, conceſſioniſque venerationis & cultus & aliorum prænarratorum, illudque, ſeu illas eidem ſacræ Congregationi reverenter præſentantes, ipſo Patre Procuratore generali perorante, inſtiterunt, ſeu idem P. Procurator generalis inſtitit in ſequentem ſententiam; videlicet: In hac ſacrorum rituum Congregatione viſis meritis V. Servæ Dei Roſæ de S. Maria Tertii Ordinis S. Dominici, Limæ in Regno Peruano Indiarum Occidentalium ortæ ſimul, & mortuæ, conſtitoque de ejus ſanctitate vitæ, virtutibus Theologalibus & Cardinalibus, pluribuſque miraculis, quæ Deus omnipotens ad ejus poſt mortem interceſſionem operatus fuit, eadem ſacra Congregatio decrevit, quandocumque Sanctiſſimo placuerit, tuto deveniri poſſe ad ejuſdem Servæ Dei Canonizationem; & interim indulgeri, ut Beatæ nomine nuncupetur, ac in certis die & locis de ea, tanquam Virgine non Martyre, Miſſam celebrari, & Officium recitari poſſe. Continuo autem, Catholico Rege Carolo II. ac Regina Marianna ejus matre, dictoque Ordine S. Dominici humiliter & enixe ſupplicantibus, Sanctiſs. D. N. Papa Clemens IX. pro ſua benignitate per Breve datum die 12. Februarii præſentis anni 1668. conceſſit, ut ipſa Beatæ nomine nuncupari colique & venerari poſſit; facultatemque de ea Miſſam & Officium ſub duplici ritu de Virgine non Martyre, ſolemniaque Beatificationis in expreſſis in dicto Brevi, ſeu litteris Apoſtolicis die, temporibus, & locis celebrandi & recitandi, & in hac præſertim baſilica ipſa ſolemnia peragendi, atque alias, prout in dictis litteris, impertitus fuit. Quæ ut exequutioni debitæ demandentur, ac de eis penes omnes Fideles conſtet indubie, Ego, tanquam dicti Ordinis generalis Procurator, una cum Pat. Magiſtro Fr. Antonio Gonzalez cauſæ dictæ Beatificationis & Canonizationis Procuratore hic præſente, humili ſupplicatione ab eadem ſacra Eminentiarum veſtrarum Congregatione inſtanter peto, dictum Breve, ſeu litteras Apoſtolicas, quas originaliter exhibeo, recipi & admitti, & in dicta primum baſilica publicari; & juxta illius ſeu illarum præſcriptum & formam, ac ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ritum ſolemnia publicationis, & Beatificationis hujuſmodi celebrari; aliaque omnia & ſingula deſuper neceſſaria & opportuna ex diſpoſitione Brevis & litterarum prædictarum exequi mandari ad majorem Dei, & Servæ

ſuæ

Digitized by Google

ſuæ gloriam omni meliori modo &c. Dictique tunc Eminentiſſimi DD. ſacrorum rituum Congregationis Cardinales receptas pro ipſa Congregatione ab eodem Eminentiſs. Præfecto litteras prædictas Apoſtolicas, illaſque viſas integras, illæſas, intactas, nulliuſque vitii ſuſpectas admiſerunt; & publicari, dictaque ſolemnia celebrari, & alia deſuper neceſſaria & opportuna ad earumdem litterarum formam fieri & exequi mandarunt: dictiſque Procuratoribus inde cum reverentia & gratiis recedentibus, & loca ſua repetentibus, illas quidem ad prædictum Eminentiſſimum D. Cardinalem Archipresbyterum e conſpectu aſſidentem deferendas cum relatione præcedentis inſtantiæ Procuratorum, ac ſuæ ipſorum deliberationis, dictus Eminentiſs. Præfectus (aliis conniventibus) conſignavit eidem Illuſtriſs. D. Caſalio Secretario; per quem incontinenti cum relatione delatas idem Eminentiſs. D. Cardinalis Archipresbyter viſas, & ſimili cum reverentia receptas uni ex dictis cæremoniarum Magiſtris dedit cum mandato, per Manſionarium Archiviſtam dictæ baſilicæ palam & publice perlegi faciendi; prout ex illius ad hujus manus perventas, porrecto mihi &c. ibidem aſſiſtenti per ejuſdem cauſæ Procuratorem illarum tranſumpto impreſſo ſigillo dicti Eminentiſſimi D. Cardinalis Præfecti munito, ac ejuſdem Illuſtriſſimi D. Secretarii manu ſubſcripto, meque illud præ manibus tenente & auſcultante, idem Manſionarius Archiviſta, tanquam filius obedientiæ, conſcenſo ſuggeſtu, de verbo ad verbum alta & intelligibili voce perlegit & publicavit, & e ſuggeſtu deſcendens, retento pariter penes ſe ſimili tranſumpto impreſſo, ſigillato, & ſubſcripto, eidem Patri Procuratori adhuc præſenti & recipienti reſtituit tenoris ſequentis; videlicet:

CLEMENS PAPA IX. Ad perpetuam rei memoriam. SANCTÆ Matris Eccleſiæ, quæ virgo caſta uni viro deſponſata eſt Chriſto, glorioſa fœcunditas in omni quidem prole, quam per Dei gratiam quotidie profert, multipliciter gaudet; in ſacris vero Virginibus, quæ ſtudioſa chariſmatum meliorum æmulatione expertem carnalis contagionis integritatem virtutum floribus exornarunt, ineffabiliter exultat, atque floret. Illarum, quæ, accenſis lampadibus, exierunt obviam Sponſo, & intraverunt cum eo ad nuptias, ſublimem gloriam condignis honoribus in terris celebrari decet; ut, quæ ſequuntur Agnum, quocumque ierit, luctanti cum ſæculi tentationibus infirmitati noſtræ adjutorii cæleſtis opem atque præſidium a Sponſo jugiter impetrare dignentur. In hanc curam Nos ex debito Paſtoralis officii, quo Catholicæ Eccleſiæ adſtringimur, propenſius incumbentes, piis Catholicorum Regum, aliorumque Chriſti Fidelium votis, quibus Ancillarum Dei in cælis regnantium veneratio in terris promovetur, libenter annuimus; ſicut matura deliberatione adhibita, ad omnipotentis Dei gloriam, Eccleſiæ honorem, Chriſtianæ religionis robur, ac ſpiritualem Fidelium conſolationem atque ædificationem ſalubriter in Domino expedire arbitramur. Cum itaque, diligentiſſime diſcuſſis atque per-

perpenſis per Congregationem Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus præpoſitorum proceſſibus de Sedis Apoſtolicæ licentia confectis ſuper vitæ ſanctitate, & virtutibus in gradu heroico, quibus Serva Dei Roſa de Sancta Maria Virgo Limana Tertii Ordinis S. Dominici multipliciter claruiſſe, necnon miraculis, quæ ad ejus interceſſionem a Deo patrata fuiſſe aſſerebantur, Congregatio præfata coram Nobis conſtituta unanimiter cenſuerit, quandocumque Nobis videretur, ad ſolemnem ejuſdem Servæ Dei Roſæ Canonizationem juxta ritum ejuſdem S. R. E. tuto poſſe deveniri; interim vero indulgeri, ut in toto orbe terrarum Beata nuncupetur: hinc eſt, quod Nos piis atque enixis cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Caroli Hiſpaniarum Regis Catholici, ac cariſſimæ in Chriſto Filiæ noſtræ Mariannæ Reginæ viduæ ejus genitricis, & totius Ordinis S. Dominici ſupplicationibus Nobis ſuper hoc humiliter porrectis benigne inclinati, de prædictorum Cardinalium conſilio & unanimi aſſenſu, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut memorata Dei Serva Roſa de Sancta Maria in poſterum Beatæ nomine nuncupetur; ejuſque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferenda) exponantur; Imagines quoque radiis ſeu ſplendoribus exornentur; atque de ea ſub duplici ritu recitetur Officium, & Miſſa celebretur de Virgine non Martyre ſingulis annis juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani die vigeſima ſexta Auguſti, quæ prima eſt non impedita poſt diem vigeſimam quartam ejuſdem menſis, qua ſpiritum Creatori reddidit: hæc vero in locis duntaxat infraſcriptis, nempe in civitate & diœceſi Limenſi, ac univerſo Ordine S. Dominici, tam Fratrum quam Monialium; &, quantum ad Miſſas attinet, etiam a Sacerdotibus confluentibus. Præterea, primo duntaxat anno a datis hiſce litteris, & quoad Indias, a die, quo eædem præſentes litteræ illuc pervenerint, inchoando, in eccleſiis civitatis & diœceſis, ac Ordinis Prædicatorum, necnon in omnibus Cathedralibus & Metropolitanis Hiſpaniarum, & Indiarum ſolemnia Beatificationis ejuſdem cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis conſtituta, & intra ſex menſes promulganda celebrandi facimus facultatem. Romæ vero in eccleſia S. Jacobi nationis Hiſpanorum intra bimeſtre, poſtquam tamen in baſilica Principis Apoſtolorum celebrata fuerint, eadem ſolemnia pariter celebrari permittimus. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis ſuper non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Secretarii præfatæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus, & ubique, tam in judicio quam extra illud habeatur, quæ præſentibus ipſis haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Sabinam ſub anulo Piſcatoris, die duodecima Februarii 1668. Pontificatus noſtri anno primo. I. G. Sluſius. Romæ ex typo-

typographia Rev. Cameræ Apoſtolicæ 1668. Bernardinus Caſalius ſac. rituum Congregationis Secretarius. Loco † ſigilli dicti Eminentiſſimi D. Cardinalis Præfecti.

Qua lectione abſoluta, Illuſtriſs. D. Archiepiſcopus celebrans e faldiſtorio inter Diaconum & Subdiaconum medius ſtans, depoſita Mitra, elata voce inchoavit canticum *Te Deum laudamus*. Reliqua proſequentibus Muſicorum choris, & in ipſo cantici initio ſubmotis velis ſericis, quibus tam dictæ in altari Servæ Dei Imago & ſimulacrum, quam aliæ quatuor in baſilica, & reliquæ ſuper media ex foribus exiſtentes Imagines obductæ fuerant, idem Celebrans, & Miniſtri illi aſſiſtentes, Eminentiſſimi DD. Cardinales, ac Prælati, & Conſultores dictæ ſacræ Congregationis ſupra memorati, Eminentiſſimus D. Cardinalis Archipresbyter cum illius Vicario, necnon Canonici omnes & cunctus Clerus, ceterique ibidem præſentes Principes & Magnates, & reliqua univerſi populi multitudo in genua procidentes, Imagines ipſas devotiſſime venerati ſunt; & in ſignum lætitiæ auditus eſt ingens organorum, & aliorum muſicalium inſtrumentorum concentus, tormentorum æneorum, pilarum, & ſclopetorum boatus, tubarum clangor, tympanorum pulſus, & campanarum ſonitus: finitoque dicto *Te Deum laudamus* cantico, ac per Diaconum Euangelii prolato verſiculo, *Ora pro nobis*, *Beata Roſa*, habitaque Chori reſponſione, *Ut digni efficiamur promiſſionibus Chriſti*, necnon per ipſum Illuſtriſſimum Dominum Celebrantem recitata Oratione propria de dicta Beata, & illius Imagine ac ſimulacro thurificatis, idem Illuſtriſſimus Dominus Celebrans cum Aſſiſtentibus Pontificalibus ad Sacrificium indutus, Miſſam de Virgine non Martyre ſolemniter celebravit; egregiis ac primæ claſſis percantantibus Cantoribus, ac perſonantibus organis, & univerſæ fere Muſices inſtrumentis: certis interim in ſpatiis dicto cauſæ Procuratore Imaginem Beatæ in ſerico delineatam, & impreſſam, ac aureis virgulis intextis circumdatam, in grandiorem & auguſtiorem formam pro ratione perſonarum, una cum dictarum litterarum Apoſtolicarum tranſumpto impreſſo, ac liberculo compendii in Latinum, compendioloque in Italicum vitæ dictæ Beatæ prædictis Eminentiſs. DD. Cardinalibus, Prælatis, Canonicis, Conſultoribus, Principibus, & aliis de dicto Clero diſtribuente. Atque ita ſolemnia Beatificationis dictæ Servæ Dei ROSÆ de S. Maria Tertii Ordinis S. Dominici in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe mane dicti diei Dominici celebrata ſunt. Ad Vaticanum in civitate Leonina, quæ *Regio Burgi* dicitur, præſentibus, videntibus, audientibus, & intelligentibus Perilluſtri ac Rever. D. Dominico Cappello Sacerdote Aſculan. diœceſis Protonot. Apoſtol. & Illuſt. D. Dominico de Homine Abbatiæ Farfen. Nullius diœceſis, teſtibus ad præmiſſa ſpecialiter habitis.

In Veſperis autem ejuſdem diei Dominici prælibatus Sanctiſſimus Dominus noſter Papa Clemens IX. multis præcedentibus Nobilibus, Ma-

gnatibus, Dynaſtis, Principibus, ac Sanctitatis ſuæ ſecundum carnem Conjunctis, & Familiaribus, pluribuſque Eminentiſs. & Reverendiſs. DD. S. R. E. Cardinalibus, atque Prælatis cum eorum Aulicis, ac Stipatoribus Helvetiis ex ipſorum Ductoris juſſu de more per latera procedentibus & adſtantibus, templumque maximum complente innumera populi multitudine, perſonaliter acceſſit ad dictam baſilicam Principis Apoſtolorum; ibique, prius adorato SS. Euchariſtiæ ſacramento, ſe contulit ad citatum in antecedenti inſtrumento altare Cathedræ, & in geniculario ante illud pro Sanctitatis ſuæ majeſtate decenter accommodato genuflexus, una cum Eminentiſs. DD. Cardinalibus, Prælatis, Principibus, & Magnatibus, ceteriſque Sanctitati ſuæ inſervientibus in præpoſteram ſemicoronam ſuper genibus ſolo innixis, Deo preces ſumma cum devotione fudit, ac expoſitis in eodem altari Imagine, marmoreoque ſimulacro B. Roſæ de S. Maria e civitate Limæ in Peruvio Tertii Ordinis S. Dominici ex indulto ſuæ Sanctitatis ejuſdem diei mane in Beatam nuncupat. cultum & venerationem palam & publice exhibuit: oblatamque inde Sanctitati ſuæ per Reverendiſs. P. Fr. Joannem Baptiſtam de Marinis dicti Ordinis S. Dominici Generalem Magiſtrum, & adm. Rev. P. Mag. Fr. Antonium Gonzalez cauſæ Beatificationis & Canonizationis dictæ B. Roſæ Procuratorem in genua pro gratiarum actione Imaginem ejuſdem Beatæ pretioſo multiformique lapide circumſultam lætanter excepit, ac ſui oris oſculo devote confovit; oblatoſque etiam in pluribus pollubris argenteis acervos Imaginum pariter ejuſdem Beatæ in ſerico diverſorum colorum delineatarum, aureiſque ligulis pro laciniis concluſarum, majoris & minoris moduli, impreſſorumque Brevis Apoſtolici ſuper Beatificatione, & liberculorum compendii vitæ ejuſdem Beatæ, florumque etiam, & florum faſciculorum, hilari gratoque vultu, a ſuis Familiaribus accipi, & ad ſui votum diſtribuendos conſervari, mandare dignatus fuit. Aſſiſtentes vero Eminentiſs. DD. Cardinales, Prælati, Principes, Dynaſtæ, Magnates, Sanctitatis ſuæ Familiares omnes, multique Aulici, & poſt Sanctitatis ſuæ receſſum, alii pariter S. R. E. Cardinales, Oratores Cæſareus, ac Regis Galliæ, Reipublicæ Venetæ, Sereniſſimi Ducis Etruriæ, aliique civitatum Oratores, Principes, & Magnates utriuſque ſexus, qui ad eamdem baſilicam eo die numeroſe confluxerunt, ex aliis congrue exornatis & impreſſis Imaginibus, Apoſtolicis Brevibus, liberculis, & floribus illis præ lætitia diſtributis, alias, alia, & alios multa cum devotione per totum diei reliquum receperunt. Et, ut ad me fama retulit, in ejuſdem diei nocte ad eccleſiam SS. Jacobi & Ildephonſi nationis Hiſpanorum, S. Mariæ ſuper Minervam, aliaque monaſteria tam Fratrum quam Monialium ſupradicti Ordinis S. Dominici, ac ad Excellentiſſimi Catholici Regis Oratoris palatium, plateamque Hiſpaniæ nuncupatam feſti ignes ardere, luminaria collucere, igniti radii convolare, ac pulverariæ pilæ obſtrepere viſæ & auditæ ſunt; ita ut univerſalis in Urbe pro dicta Beatificatione crederetur lætitia. Super quibus &c. Eiſ-

In Eccleſia S. Mariæ ſuper Minervam.

Eiſdem anno, indictione, & Pontificatu, quibus ſupra, die vero Dominico 13. menſis Maji, Ego ſac. rit. Congregat. Not. Cancellarius & Archiviſta infraſcriptus, qui ad requiſitionem adm. Rev. P. Magiſt. Fr. Antonii Gonzalez Sacerdotis Profeſſi Ordinis S. Dominici provinciæ Peruanæ Diffinitoris & Socii Reverendiſs. Patris Fr. Joannis Baptiſtæ de Marinis ejuſdem Ordinis Generalis Magiſtri, ac Procuratoris cauſæ Beatificationis & Canonizationis B. ROSÆ de S. Maria Tertii ejuſdem Ordinis e civitate Lima regni Peruani in America metropoli ſub die decima quinta Aprilis proxime præteriti ex præſcripto Apoſtolico fel. rec. Papæ Alexandri VII. in S. R. E. ritum deducto adnotavi ſolemnia Beatificationis ejuſdem Beatæ in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe primum peracta: requiſitus iterum, ut ſolemnia quoque hujuſmodi in eccleſia S. Mariæ ſuper Minervam ejuſdem Ordinis ſecundo loco, ac primo mane ex diebus octo pro illis in ea deſtinatis pariter celebranda adnotarem; accedens ad dictam eccleſiam, quæ magnificam refert baſilicam olim Deæ Minervæ impia ſuperſtitione dicatam, & deinceps inter redempti generis humani ſæcula, omnipotentis Dei beneficio, B. Mariæ ſemper Virgini Catholico ritu ſacratam, & conſiſtens in dictæ eccleſiæ platea, quæ tunc multo curruum & populi cœtu referta erat, quadratam in formam inſignita obeliſco Ægyptiis notis exſculpto marmorei elephanti dorſo ſuſtentato, propriis oculis vidi domorum ſingularum parietes aulæis undequaque contectos, & ex diverſis coloribus pallia in feneſtrarum liminibus expanſa, parataque etiam tunc perlucido die, licet mortua, pro nocturnis tenebris luminaria, & a dextera ejuſdem plateæ, ſi contra eccleſiæ faciem iveris, magnum excitatum altare candelabris majoribus & minoribus, ac florum vaſis, & ſimulacris argenteis inſtar acuminati montis multipliciter exornatum, & candelis ardentibus elucens, cum Cruce & crucifixo Domino noſtro Jeſu Chriſto pariter argenteis, ac delubro ejuſdem Beatæ nonnullis ſuper nubeculis in cacumine ſtantis, & cælum intuentis habitu dicti Dominicani Ordinis induto, atque altius umbella ſerica cooperto: & mox converſus ad extrinſecam templi faciem, quæ integram ambit plateæ latitudinem, inſpexi medio in ſupercilio ejuſdem Beatæ ad cælum aſcendentis in ovatam circulationem depictam Imaginem; & ab eodem ſupercilio totam faciem ſericis diſcoloribus, æquo tamen ordine ad mediam, & exinde, atque a lateribus uſque ad exteriorem graduum areolam aulæis pariter obductam; ac prædictis ſuper ſericis, & aulæis diſpoſitas quatuor grandiores pictas tabulas, & alia permulta pennicillo & pigmentis expreſſa, argentoque & auro peruncta ejuſdem Beatæ geſta, necnon ſtemmata, emblemata, elogia, & encomia in eamdem Beatam, & in prælibatum Sanctiſs. D. N. Papam Clementem IX., Catholicum Hiſpaniarum Regem, Eminentiſs. & Reverendiſs. DD. S. R. E. Cardinales, Ordinis Dominicani Protectorem, & eccleſiæ prædictæ Titularem, Excellentiſſimumque ejuſdem Regis Catholici apud Sanctiſſimum Orato-

 rem,

rem, necnon Senatum Populumque Romanum, & ipſum Ordinem, Regnumque Peruanum, ac denique in quartam partem orbis Americam medium faciei locum, in muliebrem formam coloratam cum aliis quibuſdam ſibi in genua ancillantibus occupantem exarata: viſui quidem, & ingenio meo jucundiſſima. Quibus paſtus, mediam ex tribus foribus eccleſiæ ejuſdem attingens, primo ac longo intuitu ara majori noviter extructa, multiſque luminibus emicante oculorum acie pertacta, mediam quoque luculentiorem ex tribus, aliaſque duas a lateribus longiſſimi latique admodum templi naves ſeu ſtationes perluſtrans, templum totum pulcherrime & graviter a ſummo ad imum adornatum conſpexi; Damaſcenis ſcilicet rubei coloris holoſericis, aureis lineis inſtriatis, muros & arcus expanſe; ſericis vero purpureis villoſis, & Attalicis croceis pilas & ſummum odeum obſtruentibus, cum aureis quoque in coronam circa ſummitatem pendentibus laciniis: &, ne (ut credo) ex uniformi & longa conſtructionis ſpecie ſatiaretur, ſed hilari varietate recrearetur & remoraretur intuitus, vidi pariter ſuper eiſdem plura interpolato quodam ordine diſtributa peripetaſmata, ſacras & alicubi fere latenter profanas hiſtorias referentia; & per ipſam mediam majoremque navem ſpatiis intercalaribus, totidem culcitras opere Phrygio ex auro atque ſerico elevato contextas, Beatorum & Sanctorum Dominicani Ordinis a cingulo ſurſum effictas Imagines in ipſarum centro concludentes. Cumque ulterius procedere vellem, a dextera mihi ſe obtulit concamerata Capella pro dicta Beata eadem in eccleſia ſelecta, ferreis cancellis ab anteriori præſepta, ac egregie intus & foris in altera ejuſdem eccleſiæ navi tentorio duplici levium crocei & purpurei coloris ſericorum fornicata, & inde venuſte conſutis periſtromatibus, ac floruIentis aureis ſerico commixtis, & contraſciſſis ex raſo ſericis apparata, cum eademmet figura, in qua primum venerationis cultum eadem Beata in baſilica Principis Apoſtolorum obtinuit, ſuperimmiſſa altari Cruce & candelabris ex argento, atque pluteolo ex lapidibus pretioſis perdecenter compoſito: ante quod Cruce & Imagine conſalutatis, in averſa intrinſecus eccleſiæ facie, mediaque ſupra majorem portam navi vidi etiam tres affixas pictas tabulas coronis ligneis auro nitentibus circumvallatas cum ejuſdem Sanctiſſimi D. N. Papæ, & Catholicorum Pueri adhuc, & viduæ Matris Regum Iconibus: & inde, laborioſe per ſtipatam multitudinem progrediendo, ſolitum ad conciones ſuggeſtum, & octo utrinque per intervalla diſpoſita ad cantica & modulationes tabulata conveſtita aliis holoſericis Damaſcenis, culcitriſque materia e ſimili, cyanei tamen coloris, pariter phrygiatis, cum aliis Beatorum & Sanctorum Dominicani Ordinis a medio ſurſum effictis Imaginibus; atque e fornicibus mediæ, & alterius tranſverſæ ſuperioris navis ſuſpenſa quinque pendula ex ligno contexta atque contorta, æneoque colore perfuſa candelabra cum plurium accenſarum candelarum, quaſi palmitum e ceſpitibus erumpentium, manipulis; eoſdemque forni-

ſornices per totam prædictarum majoris, & alterius tranſverſæ navis longitudinem concinnatos percrebris quadripartitis encarpis ex bombycino bicolori conſertis, eorum quidem, & ipſorum fornicum ſemicirculis orbes totidem efformantibus, & e præſignatis finibus in ſuſpenſas piramidulas terminantibus: ita ut oculi in tam ſplendidum & multiformem apparatum occupati, ſingula alia eccleſiæ altaria prædiviti & eleganti ſupellectili, ac in unoquoque collucentibus candelis inſtructa fere prætermiſerint, aut non niſi obiter attigerint. Sed, cum propter confertam ac obluctantem turbam ulterius proſequi nequirem, vix retrogradus ad alteram ex foribus reverſus, & ex proxima Conventuali porta perductus a Sacriſta ad locum Chori ea occaſione ab anterioribus tabularum ſepibus explicati, qui ſubpoſitis gradibus reliquæ imminet eccleſiæ, excultiora quidem & ditiora, ne dicam excultiſſima & ditiſſima vidi. Nam, eodem toto Choro, atque Chori fornice convelato conſarcinatis holoſericis pariter Damaſcenis aureis ſulculis raſtratis, & infra Attalicis & villoſis (ut præmiſſum eſt) ſericis, & Phrygio etiam opere, & laciniis dupliciter circumvinctis, ſoloque operto tapetiorum ſtragulis, ac ex eodem fornice pendulo alio deſcriptis conſimili candelarum ceſpitio in ſequentibus ſolemnium diebus paulo infra in tranſverſa navi, ut mihi aſſertum fuit, transferendo; erant in eadem tranſverſa, ſcilicet ad dexteram, Capella D. Dominico dicata cum altare argenteis ſimiliter Cruce, candelabris, Sanctorum ſemiconibus, & pallio, aliiſque ornamentis ubertim expolito; & ad ſiniſtram ante Capellam D. Thomæ de Aquino ad id in inferiori parte, facili tamen cum aditu, concluſam duo xyſti, ſeu ligella duas etiam pro quolibet ſtationes habentia, a ſe tamen ſeparata, ad Principes mares ſegregatim a feminis, & e contra excipiendos angulatim conſtructa, ac holoſericis pariter Damaſcenis, & aliis levioribus conopeata, vittiſque ſimiliter Phrygiis circumſepta, ac plura illis in pavimento ſubpoſita pro aliis Proceribus ſcamna. Medius vero ante novum altare locus quadrangulatus, militibus Helvetiis Pontificiis in locis opportunis præmunitus, ac villoſis etiam tapetibus ſtratus continebat ſubſellia a duobus, & fere toto tertio lateribus e ſerico pariter purpureo, & in eo medium genicularium, ac bina pulvinaria purpureo etiam ſerico, villoſo tamen, contecta pro Eminentiſſ. DD. Cardinalibus parata: & huic denique ſuperſtans portæ majori per diametrum oppoſitum ſurgebat theatrale ſemiperiſtylium unius ordinis rotundarum columnarum, ex ligno quidem, ſed adeo artificioſe connexarum & compictarum, ut ab ea, quam effingebant, pretioſi lapidis materia nequaquam extraneæ viderentur; exceptis rimulis a medio ad epiſtylia, & inde vermiculationibus in diverſas formas ad baſes uſque ex argento perlinitis, ipſiſque etiam exceptis epyſtiliis, quæ ex argento pariter, ſeu argentatis laminulis ſtanneis in roſas & lilia diſtributis circumquaque coronata videbantur, cum encarpulis conſimilibus columnis hinc & inde adhærentibus, cumque unica ſemizona pariformiter collineata, & abſolutis numeris cor-

rimata

rimata columnas ipſas conſulciente pro ſemiperiſtylii termino ſimul & baſi; in qua recta a columnarum capitibus collocatæ ſtabant ex materia in colorem marmoreum redacta ſex integræ dicti Ordinis Dominicani ſanctarum mulierum ſtatuæ redimitæ fertis fictarum e ſerico roſarum albarum, & mileſiarum, quaſi plaudentes, ac Beatæ a cingulo ſurſum in medio earum ad proſpectum inter ſerica depictæ triumphum condecorantes: & in dicto ſemiperiſtylii centro aderat ara major, ſeu majus altare ſumptuoſe non minus, quam ſplendide conſtructum; & in tapetiato pavimento ante dictum altare diſpoſitæ ſeptem magnæ argenteæ conchæ plenæ roſis, aliiſque diverſicoloribus bene redolentibus floribus in varias, ac præſertim fontium & pyramidum, formas comportatis. Cumque gradatim aſcenderet oculus, exultabat in & circa dictum altare permicans multa candelabrorum, & funalium argenteorum, ac una pretioſiori cryſtallinorum cohorte, numeroſaque candelarum & cereorum collucentium ſerie tam in ipſo altari, quam a lateribus perapte diſtributa, & in ipſis quoque circumcirca columnis, ac ſemiperiſtylii zona inter bicolores e ſerico fictas roſas circulatim infixa; & in pallio quidem ex operoſa ac perlucida variarum gemmarum congerie, auratoque argento artificioſe elaborato, ut ita dicam, cæcutiebat: nam ex pretioſioribus nullus fere deerat, qui operi non famularetur atque ſplendeſceret, lapillus; inter quos mirabilior, utpote apud me forſan innotior, erumpebat quatuor in planis columnulis pretioſorum item lapidum perpolita cylindrorum in botris & acinis commutatorum compactio; ita ut certo modo, ad diſcutiendum, dixerim, oculorum ophthalmiam opus eſſet aciem altius intendere, ac ſuper ipſo altari videre: prout intendens vidi eam marmoream, quæ in baſilica Principis Apoſtolorum prima ſolemnium die expoſita fuit, Beatæ dormient's, & Angeli eam excitantis Statuam cum ſuperadditis, velut in marmore pariter effictis, ſimulacris B. Mariæ Virginis quaſi excitationem demandantis, & Pueri Jeſu in illius ſinu aſſidentis, Matriſque mandatis, ac excitaturæ motibus conniventis inter alios Angelos, & nubes pariter effictas marmoreo Angelo excitanti conterminas: & nihil tandem non ſumptuoſum, non magnificum, non eleganter & ſymmetrice diſpoſitum, non admiratione & commendatione dignum; mihi tamen pro munere neque amplificandum, neque extenuandum, ſed veridice tantum ac pure & ſimpliciter exarandum; & nihilominus dubitandum, ſingula abſolviſſe, aut deſcribi præſumpta jejune deſcripſiſſe, ſeu quod multiplici varietate præoccupatus, ſeu quod impar oneri fuerim. Præmiſſis autem ſic, meque cornu tenus Epiſtolæ ſtantibus, prævia, ut mihi &c. aſſertum fuit, de licentia SS. Domini N. Papæ per Sanctitatis ſuæ Curſores pro habenda ibidem Capella Cardinalitia, de more facta intimatione, ſupervenerunt in eccleſia ſingulatim Eminentiſſ. & Reverendiſſ. DD. Cardinales Brancaccius, Urſinus, Sfortia, Odeſcalchus, Raggius, Homodeus, Otthobonus, Borromæus, Vidonus, Piccolomineus, Ninus, Spinula, Roſpillioſus, Maidalchinus,

Lanth-

Lanthgravius, Carolus Barberinus, Gualterius, Azzolinus, Franzonius, Celſius, Medices, & Sigiſmundus Chiſius; qui, poſt adoratum SS. Eucharistiæ ſacramentum in uno ex altaribus navis a Choro dexteræ collocatum, ac ſucceſſive aliquantulum oratum ante ſupra deſcriptum altare majus, aſſiderunt in paratis ſubſelliis: ſtatimque, prædictis octo Muſicorum choris armonioſe & graviter, & aliquando ſelectis magis canoris vocibus magis etiam ſuaviter excantantibus, ac muſicalibus inſtrumentis ſymphonizantibus, per Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. Dominum a Cornea ex eodem Ordine Dominicano Epiſcopum Urbevetanum indutum ſacris pretioſis ſericis veſtibus ex raſo albo aureis lineis intercurrentibus phrygiatis cum multis miro artificio pictis acu roſis, & floribus, civitatiſque Limanæ, & Ordinis Dominicani permixtis non longe a fimbriis inſigniis, prius in faldiſtorio aliquantiſper immoratum, ſolemniter celebrata fuit Miſſa de Virgine non Martyre cum Oratione propria de eadem Beata; aſſiſtentibus ei uno cum Pluviali, & aliis duobus cum Dalmaticis e ſimili conſutis Diacono, & Subdiacono, ac cæremoniarum Magiſtro, aliiſque Clericis miniſtrantibus: & inter ejuſdem Miſſæ ſolemnia poſt Euangelium per Reverendiſſ. Paulum Olivam Soc. Jeſu Generalem Præpoſitum Apoſtolicum, & magni nominis Concionatorem in alio ſuggeſtu a communi ſejunctim excitato habita ſuper vita, geſtis, & miraculis Beatæ excelſa & candida elocutione Italice contexta panegyris: in elevatione ſanctiſſimi Sacramenti pro ſolemnium, ſeu triumphi plauſu exoneratis in proximis plateis numeroſis pilis ferreis pulvere bellico onuſtis horriſone reboantibus, multiſque congemino pulſatis verbere tympanis elate perſtrepentibus, atque cavis inflatis tubis peracute clangentibus: factaque poſt Communionem per duos ex Reverendis Patribus dicti Ordinis Dominicani ſingulis DD. Cardinalibus, & Principibus, atque Magnatibus diſtributione Imaginis ejuſdem Beatæ in ſerico filis aureis circumligato, necnon in ovatis ſigillis argenteis, ac ſimul liberculi vitæ ejuſdem Beatæ, Breviſque Pontificii ſuper illius Beatificatione, ſerieique Concionatorum ad laudes explicandas qualibet die infra Octavam deſtinatorum in papyro reſpective impreſſorum: atque, præter innumeram gentium multitudinem, inter ceteros in ligellis ſpectantibus & audientibus Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. DD. Catholicæ Majeſtatis, & Reipublicæ Venetiarum apud Sanctiſſimum Oratoribus, Camillo Roſpillioſio ejuſdem Sanctiſſimi germano fratre, illiuſque tribus Excellentiſſ. filiis, & aliis pluribus vtriuſque ſexus Principibus, atque Magnatibus. Super quibus &c. Actum Romæ ante & in dicta eccleſia, præſentibus, videntibus, & intelligentibus Illuſtribus Dominis Franciſco de Corduba Toletanæ diœceſis, & Joanne de Zenzano Calaguritanæ diœceſis teſtibus ad præmiſſa vocatis ac ſpecialiter habitis &c. Poſt hæc autem requiſitus pro adnotatione continuationis dictorum ſolemnium audivi, & plerumque etiam vidi in prædicta eccleſia S. Mariæ ſuper Minervam modo & forma præmiſſis exornata eadem ſolemnia continuata, & reſpective Miſſas de Virgine non Martyre,

ac

ac Veſperas cum Oratione propria de dicta Beata ſolemniter celebratas per infraſcriptos Celebrantes, & ſuos Aſſiſtentes indutos Pluvialibus & Dalmaticis pretioſis opere Phrygio, ſerico & auro contextis, Clericoſque dicti Ordinis Dominicani Alba, & ex eodem opere ſemicaputiis, atque cruralibus in Alba petiis, ſingulis diebus per hebdomadam; ardentibus ſemper candelis iteratis vicibus renovatis in altaribus, candelabris, & locis ſupra deſcriptis, Muſicorum choris percantantibus, & organis, lyris, aliiſque teſtudineatis nervorum lignis perſonantibus, cum ſtrepitu pilarum, tympanorum, & tubarum ad elevationem ſanctiſſimi Sacramenti in Miſſis, & ad Canticum *Magnificat* in Veſperis: ſcilicet eodem die Dominico 13. Maji ad Veſperas per eumdem, qui Miſſam eo mane celebraverat, Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. a Cornea Epiſcopum Urbevetanum; die Lunæ 14. per Reverendiſſ. P. Fratrem Jo. Baptiſtam de Marinis ejuſdem Ordinis Generalem Magiſtrum; die Martis 15. per Reverendiſſ. Pat. Fr. Hyacinthum Libellum ex eodem Ordine ſacri palatii Apoſtolici Magiſtrum; die Mercurii 16. per Reverendiſſ. P. Magiſtrum Fr. Dominicum Mariam Puteobonellum ex eodem Ordine, ſacræ & univerſalis Inquiſitionis adverſus hæreticam pravitatem Commiſſarium; die Jovis 17. per adm. Rev. P. Magiſtrum Fr. Petrum Mariam Paſſerinum ejuſdem Ordinis Generalem Procuratorem; die Veneris 18. per adm. R. P. Magiſtrum Fr. Leonardum Hanſen Provincialem Angliæ, ac Reverendiſſ. P. Magiſtri Generalis ejuſdem Ordinis a Secretis & Socium; die Sabbati 19. per Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Bernardinum Caſalium ſac. rit. Congregationis Secretarium, & baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Canonicum; & denique die Dominico 20. dicti menſis Maji, in quo cecidit dies Pentecoſtes, per Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Franciſcum Mariam Phœbeum Archiepiſcopum Tarſenſem, Archihoſpitalis S. Spiritus in Saxia Præceptorem, Sanctiſſimi D. N. Papæ Prælatum domeſticum, & cæremoniarum Præfectum, ſac. rit. Congregationis Conſultorem, & baſilicæ ſupradictæ S. Petri de Urbe Canonicum, qui tamen Miſſam de Spiritu Sancto cum Oratione propria de dicta Beata ſolemni ritu celebravit: Et in fine Veſperarum cujuslibet diei ſuper ejuſdem eccleſiæ pulpito habitas ſublimes & vividas in Italicum orationes rhetoricis, & ſacris numeris conſtantes ſuper vita, virtutibus, miraculis, & laudibus ejuſdem Beatæ, populi mentes & animos informantes, ac ad devotionem & exemplum excitantes per egregios, & ex diverſis Ordinibus ſelectos Doctores populo prænotificatos per impreſſas & in pluribus Urbis locis affixas notulas; ſcilicet die Lunæ, per Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Fr. Thomam de Aquaviva ex eodem Ordine Dominicano Electum Bituntinum; Martis, per adm. Rev. Pat. Fr. Joannem Auguſtinum Tartaleam Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum, ſacrorum rituum Congregationis Conſultorem, & S. Officii Inquiſitionis Qualificatorem; Mercurii, per adm. Rev. Pat. Fr. Joſephum Euſanium Procuratorem Generalem Ordinis S. Auguſtini; Jovis, per adm. Rev. P. Fr. Ludovicum Garzonium Procuratorem Genera-

neralem Ordinis Servorum B. Mariæ; Veneris,per adm. Rev. P. Fr. Martialem Peregrinum Ordinis Minorum Conventualium S. Franciſci, Conſultorem ſacræ Congregationis Indicis, & in inſigni Gymnaſio Sapientiæ Urbis lectorem; Sabbati, per adm. Rev. P. D. Blaſium Mariam Landum Congregationis Canonicorum Regularium Lateranenſium; Dominico Pentecoſtes poſt Miſſam per adm. Rev. P. Fr. Angelum Nuzzam Ordinis Dominicani, & poſt Veſperas per adm. Rev. P. Fr. Andream Lao Procuratorem Generalem Ordinis Carmelitarum, Conſultorem ſac. Congregationis rituum, & S. Officii Inquiſitionis Qualificatorem: Confluente ad quælibet dictarum Miſſarum, Veſperarum, & orationum Officia, atque etiam continuatis horis ad inviſendum, & ad altaria præſertim dictæ Beatæ & majus,orandum numeroſa gentium multitudine; & in ipſo quidem die Dominico octavo dictorum ſolemnium, ante Capellam dictæ Beatæ exiſtentem, ut præmiſſum fuit, in eadem eccleſia, in qua per Sanctiſſimum D. N. Papam confeſſis & ſacra Communione refectis indicta & conceſſa fuerat plenaria peccatorum remiſſio, ſuſcipiente SS. Euchariſtiæ ſacramentum; ut vix numerari, & cum aliis ſimilibus in Urbe a memoria hominum per mihi &c. a pluribus fide dignis factas aſſertiones comparari non poſſit: Et in quolibet dictæ hebdomadæ ſero ad multam noctem perlucentibus candelis ad altare conſtructum in platea dictæ eccleſiæ, aliiſque luminibus ad feneſtras circum jacentium domorum, atque funalibus in ipſa platea, & in ſublimiori loco faciei ejuſdem eccleſiæ; pluribuſque ardentibus doliis, & convolantibus ignitis per aera radiis, iteratoque & commixtim horribili ſimul & hilari ſonitu pariter, ut ſupra, reboantibus pilis ferreis, ac perſtrepentibus tubis, & tympanis. Super quibus &c.

Eiſdem anno, indictione, & Pontificatu, quibus ſupra; die autem vigeſima tertia ejuſdem menſis Maji. Ad eccleſiam S. Ignatii Societatis Jeſu ut ego idem ſacrorum Congregationis rituum Notarius, Cancellarius, & Archiviſta accederem, monitus, majori ſuper porta adeſſe vidi magnam tabulam coloribus depictam cum ejuſdem Beatæ a ſolo ſupra nubes elatæ, & ore ad vulnus lateris Domini noſtri Jeſu Chriſti adhærentis, & quorumdam aſſiſtentium Angelorum Imaginibus; prædictamque eccleſiam bombycino rubeo per ſpatia apparatam, & in altari majori conſimilem, diverſæ tamen formæ, & alterius, ut apparebat, Artificis manus, expoſitam tabulam, dictumque altare coornatum candelabris cum accenſis ex cera alba candelis, pluribuſque eximii operis & pretii ſemiconibus argenteis, ac effictorum florum vaſis in ſymmetricum, gravem, & venuſtum ordinem compoſitis; & in ipſius eccleſiæ majori navi fere per totam multas pretioſas, & inferioris generis ſellas, ligneaque ſedilia pro auditoribus diſpoſita; ac a dextera, in puncto ſcilicet, ut videbatur, medio accommodatum ſuggeſtulum conopeatum; & hinc inde, mutuo conſpectu ad pilarum baſes, quatuor pro modulationibus choros holoſericis pariter villoſis & Damaſcenis conveſtitos. Quibus a me &c. perluſtratis, Eminentiſſ. & Reverendiſſ. D.

In Eccleſia S. Ignatii Societatis Jeſu.

Martius Epiſcopus Portuenſis S. R. E. Cardinalis Ginettus Sanctiſſimi D. N. Papæ Generalis Vicarius, ſac. rit. Congregationis Præfectus, & Romani puerorum Seminarii Protector, ac Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Abbas Felix, & Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. D. Thomas fratres de Roſpillioſiis Sanctiſſimi D. N. Papæ nepotes, nonnulli S. R. E. Prælati, pluresque diverſorum Ordinum Religioſi, ac permulti diverſæ conditionis & qualitatis viri ſedilia occuparunt, & reſpective ſteterunt: atque illico, ſacro quodam hymno per Muſicorum choros ad organa & alia inſtrumenta muſicalia percantato, unus in ſolutum, ac ſecundus ejuſdem Seminarii Alumni, qui *Convictores* nuncupantur, ac tertius Collegii Romani ejuſdem Societatis Scholares imberbes talaribus veſtibus induti, & biretto ex tempore contecti in vinctum, qui pedibus adſtrictus, ſeu in verſibus compoſitus dicitur, ſermonem Latinum, interpolatis eorumdem Muſicorum cantionibus, in duabus & ultra horis, miras de Beata laudes gratis vocibus, & geſtaminibus exararunt. Super quibus &c.

In Eccleſia SS. Iacobi & Ildephonſi nat. Hiſp.

Eiſdem anno, indictione, & Pontificatu, quibus ſupra; die vero Dominico, decima menſis Junii. Cum Ven. eccleſia SS. Iacobi & Ildephonſi nationis Hiſpanorum de Urbe, in qua per Sanctiſſ. D. N. Papam Clementem IX. indultum fuerat, ut ſolemnia Beatificationis Servæ Dei Roſæ de S. Maria Tertii Ordinis S. Dominici e civitate Limæ Regni Peruani intra bimeſtre, poſtquam in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe celebrata fuiſſent, etiam celebrari poſſent, per litteras Apoſtolicas die 12. Februarii proxime præteriti ſub anulo Piſcatoris apud S. Sabinam datas & regiſtratas in inſtrumento deſcriptionis eorumdem ſolemnium ſub die 15. Aprilis pariter proxime præteriti per me &c. recepto, ad quod &c. ſive Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. Dominus Joannes Antonius de Ottallora ſac. Romanæ Rotæ, & cauſarum palatii Apoſtolici Auditor, ejuſdem eccleſiæ Gubernator, & Perilluſtris D. Firminius de Balanza Adminiſtrator vice & nomine dictæ eorum nationis in dicta Beatificatione exultantes, & effectu gratiæ, & Indulti prædictorum congaudere cupientes die, de qua ſupra, pro celebratione ſolemnium in dicta eorum eccleſia deſignata adornari fecerint duas, quas habet dicta eccleſia, facies, alteram ſcilicet conſpectum inſignis Gymnaſii Sapientiæ, & alteram magnam celebremque Agonis plateam reſpicientes, configuratis & vernantibus aulæis cum pluribus ſparſim deſuper infixis in ſphæricam, ovatam, quadratamque formam graphice pictis eorumdem Servæ Dei, Sanctiſſimi D. N. Papæ, Regis Catholici, & eccleſiæ prædictæ Imaginibus, geſtis, & inſigniis, ac in illos, & illorum quemlibet elogiis & emblematibus; & ante dictas facies ferme ſemicirculatim ſuper haſtilibus humi fixis pedamentis ad emicandum in nocte diſpoſitis bituminatis ſartaginibus, ac ad obſtrependum compreſſo obſtructis pulvere pilis ferreis, tubis, & tympanis; & ad ejuſdem eccleſiæ portas, aliaque Urbis loca affigi plenariam papyro impreſſam per Sanctiſſimum conceſſam Indulgentiam iis, qui eam ipſo die Dominico a primis Veſperis uſque ad occaſum

fum

ſum Solis devote viſitarent; præfatamque interius eccleſiam per parietes, pilas, arcus, & fornices undique conveſtiri: duarum ſcilicet a lateribus navium Damaſcenis holoſericis rubei, & alterius bene cum eo cohærentis coloris, ac in ſpiſſorum arcuum ſpatiis conchyliatis ex bombycino bicolori panniculis, & ex fornicibus pluribus concurvis eorumdem panniculorum pancarpiis quadrangulatim pendentibus; latioris vero, mediæque navis oſtrinis pariter Damaſcenis holoſericis gravioribus recenter conſtructis numeroſo aurearum ligularum ordine collimatis, aureiſque laciniis prope ſummitatem circumdatis, & in quolibet illius arcu ex ipſa holoſericorum ſobole conchyliis auro itidem rimulatis ſimul & coronatis, totoque fornice ab odeo citra prorſus obducto quatuor ex bombycino conopeis ad invicem ſuccedaneis in conchyliis auro pariſormiter corrimatis, & in ipſo odeo villoſis purpureis, & Attalicis croceis auro contextis cum laciniis pariter aureis ex ipſo villoſo in coronam procedentibus, in dictoque odei fornice aliis Damaſcenis holoſericis auro ſimiliter ligulatis, ac certis in partibus ſpatio & ordine congruis conchyliatis, & inde retro in averſa eccleſiæ facie majori ſuper porta ſuſpenſis ejuſdem Sanctiſſimi D. N. Papæ, Catholici Regis, & Reginæ matris iconibus: Ego ejuſdem ſacrorum rituum Congregationis Notarius, Cancellarius, & Archiviſta, qui ejuſdem Beatificationis ſolemnia primum in baſilica Principis Apoſtolorum, ac deinde in B. Mariæ ſuper Minervam, & S. Ignatii Societatis Jeſu eccleſiis paracta deſcripſeram, pro deſcriptione etiam ſolemnium hujuſmodi in dicta eccleſia SS. Jacobi & Ildephonſi requiſitus, poſtquam præmiſſa omnia & ſingula adnotavi, in dicta quoque eccleſia vidi & adnotavi quatuor pro ſacris cantionibus, atque Cantoribus elevata ligella ab utroque dictæ majoris navis latere diſtributa, oſtrinis item Damaſcenis holoſericis cooperta, aureiſque laciniis coronata, atque cratibus ex ligno aurato compactis, ac fictis ex argento vaſculis & floſculis ſuperfulta; odeumque deinceps intra, & prope columnularum ſepem magna argentea candelabra cum cereis, & inde ſupra plures continens ſuaveolentium florum acervos, in turritum nempe ac monticuloſum modulos expreſſos, duaſque etiam a majoris altaris lateribus cum ipſis floribus magnas conchas argenteas; ac ipſum denique altare majus in conſpicuam atque gravem compoſitum majeſtatem; Cruce, ac multiformium candelabrorum argenteorum cum cereis deſuper collucentibus eleganti ſerie præmunitum, & ſuper eo expoſitam grandiorem pictam tabulam cum Beatæ in ſomnis, ſeu in raptum, dum oraret, viſentis, ac Domini noſtri Jeſu Chriſti in nubibus aſſidentis, & fere Cruci a tergo erectæ inter Angelorum choros innixi, manuque dextra pro pœnis temporalibus coronarum præmia trutinantis Imaginibus induſtri Pictoris manu ad vivum delineatis: Et dum hæc conquirebam, in eccleſiam ingreſſus eſt Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. D. Don Antonius Petrus Alvarez, Oſorius, Gomez, Davila, & Toledo Marchio de Aſtorga, de Velada, & de S. Romano, Comes de Traſtamadara, Dux de Aguiar, Dominus ſeptem

 Vil-

Villarum &c. pro Catholica Majeſtate apud Sanctiſſimum Orator, magna ſervorum & aulicorum ſtipatus caterva; qui, adorato SS. Euchariſtiæ ſacramento in uno ex altaribus ad ſiniſtram perdecenter aſſervato, ad ſupradictum majus accedens, Crucem, ac D. N. Jeſum Chriſtum, Beatamque in dicta tabula expreſſos veneratus eſt: eoque inde in parata ad dextram ſella conſedente, ac ſolemne Miſſæ ſacrificium opperiente, ex alia dictæ eccleſiæ Capella, quæ S. Didaco dicata eſt, ac ad paramenta Celebraturi & Aſſiſtentium electa fuerat, ad adorationem ejuſdem SS. Sacramenti, & inde ad dictum altare majus proceſſit Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. Fr. D. Thomas de Sarria Archiepiſcopus Tarentinus ex Ordine S. Dominici pretioſioribus Mitra, & Caſula, ſeu talari antipartita Tunica, quæ *Pluviale* dicitur, indutus cum Aſſiſtente, ac Diacono, & Subdiacono, præcedentibus Florerio, ſeu, quem vocant, *Los Pertiqueros*, ac ſucceſſivo ordine Cruce cum Acolytis; ibique, peracta in genua aliquantiſper oratione, atque tunc Muſicorum choris in gravem ſonorumque tonum percantantibus, ſeque ſacris ad Miſſæ ſacrificium veſtibus albis ſericis eleganter phrygiatis prope, & in Faldiſtorio ad ſiniſtram contegente, ſic contectus una cum ejuſdem Aſſiſtente, Diacono, & Subdiacono conſimili ſerico, aliiſque pluribus pro miniſterii ſervitio Cotta indutis Sacerdotibus, & Clericis Miſſam de Virgine non Martyre cum Oratione propria de dicta Beata ſolemni pompa celebravit: & inter ſolemnia hujuſmodi adm. Rev. Pat. Nicolaus Martinez Societatis Jeſu in ſuggeſtu ſimilibus holoſericis purpureis auro laciniatis conveſtito & umbellato amplam habuit de vita virtutibus & miraculis Beatæ in Hiſpanicum orationem; chorique Muſicorum ad organa, & alias connervatas cymbulas concertatis modo, alterniſque modo vocibus, & cantionibus intra morem Ecclesiæ, aures & animos permulcendo ad ſuperna rapuerunt; & in elevatione ſacratiſſimæ Hoſtiæ exploſa eſt commixta multipliciter, fragoſaque ad lætitiam excitans pilarum, tubarum, & tympanorum quantitas: Adſtantibus ſemper dicto Excellentiſs. D. Oratore, & ingenti populi continue confluentis & refluentis multitudine. Acta ſunt hæc Romæ extra, & prope, ac in dicta eccleſia, præſentibus &c. Illuſtribus DD. Joanne de Zenzano Calaguritan. & Franciſco de Corduba Toletan. diœceſum teſtibus ad præmiſſa ſpecialiter habitis &c. Solemnia autem hujuſmodi cantionum, & exploſionum in eadem eccleſia, & circa eam ſervata etiam eſſe, non ſolum per atteſtationes teſtium ſupradictorum ex poſt facto cum juramento adhibitorum, ſed ex facti notorietate compertum, cognitumque fuit, ad Veſperas in præcedenti die Sabbati, & in ipſo die Dominico, ac ad Orationem *Salve Regina*, & Litanias B. Mariæ Virginis, aliaſque de dicta Beata cantiunculas ſerotinis horis in duobus ſubſequentibus diebus Lunæ & Martis; ardentibus in noctem paratis in haſtis bituminibus, & inter bomborum, ſonituum, & clangorum ſtrepitus e proximis ædibus pluribus erumpentibus ignitis radiis recto, obliquo, & circulato curſu tenebras effindentibus, & crepitantibus ad plauſum in terris Beatæ, gaudiique illius cæleſtis gloriæ ſignificationem. Ex

Ex quibus factum eſt, ut ſuper prænarratis quoad continuationem ſolemnium in Veſperis in baſilica Principis Apoſtolorum, ac in S. Mariæ ſuper Minervam, S. Ignatii, & SS. Jacobi, & Ildephonſi eccleſiis, atque extra eas reſpective, tamquam notoriis, nullos ſpeciales teſtes adhibendos eſſe putaverim; ſed mei ſolius atteſtationis, & fidei, ac ſuper aliis omnibus & ſingulis præmiſſis coram me, & teſtibus prænominatis peractis, præſens a me petitum, & alia plura, publicum & publica confecerim atque tradiderim inſtrumentum & inſtrumenta.

Ego Horatius de Abbatibus ſac. rit. Congreg. Notarius, Cancellarius, & Archiviſta de præmiſſis rogatus ſubſcripſi, & cum ſigno quo utor, publicavi requiſitus.

Loco † ſigni.

Nos Martius, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus Portuen., S. R. E. Cardinalis Ginettus, Sanctiſſimi D. N. Papæ Vicarius Generalis, Romanæque Curiæ, ejuſque Diſtrictus Judex Ordinarius, & ſacrorum rituum Congregationis Præfectus. Univerſis fidem facimus & atteſtamur, ſupradictum D. Horatium de Abbatibus de præmiſſis rogatum, & qui præſentes ſubſcripſit & publicavit, eſſe ejuſdem ſacrorum rituum Congregationis Notarium, Cancellarium, & Archiviſtam publicum, authenticum, legalem, & fide dignum, ac talem, qualem ſe facit; ſuiſque ſcripturis ſimilibus, ſeu alias ab eo ſubſcriptis, in judicio & extra ſemper adhibitam fuiſſe, & de præſenti indubiam adhiberi fidem. In quorum &c.

Datum Romæ ex ædibus noſtris hac die 16. Julii 1668.

Loco † ſigilli.

Pro D. Carolo Cæſareo Gerard.
Hieronymus Morettus in fidem &c.

MONUMENTA PUBLICA

Solemnium Beatificationis Servi Dei TURRIBII Archiepiſcopi Limani in eccleſia Principis Apoſtolorum, & in eccleſia Beatæ Mariæ Montis Serrati, necnon feſtivitatis in Collegiata eccleſia S. Anaſtaſiæ de Urbe in altari eidem Beato primum erecto.

IN NOMINE DOMINI. AMEN.

PRæſenti publico inſtrumento cunctis ubique pateat evidenter & ſit notum, quod anno ab ejuſdem Sanctiſſimi D. N. Jeſu Chriſti nativitate milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo nono, indictione ſecunda, die vero ſecunda menſis Julii, Pontificatus autem Sanctiſſimi in eodem

In baſilica Principis Apoſtolorum.

Digitized by Google

eodem Chriſto Patris, & D.N.D. Innocentii Divina providentia Papæ XI. anno tertio. Cum Congregatio Eminentiſſimorum & Reverendiſſimorum DD. S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum habita coram Sanctiſſimo D. N. Innocentio Papa XI. poſt maturam diligentemque diſcuſſionem proceſſuum auctoritate Apoſtolica peractorum ſuper ſanctitate vitæ, heroicisque virtutibus, & miraculis Ven. Servi Dei TURRIBII olim Archiepiſcopi Limani, auditis etiam Reverendiſſimorum Conſultorum ſuffragiis, uno ſpiritu, unaque voce cenſuerit, poſſe, quandocumque eidem Sanctiſſimo placeret, ad ſolemnem ejuſdem Servi Dei Canonizationem, juxta S. R. E. ritum, tuto deveniri, ac interim indulgeri, ut Beatus nuncupetur, & de eo, tanquam Confeſſore Pontifice, Officium recitetur, & ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium celebretur; idemque Sanctiſſimus ad pias enixaſque preces Majeſtatis Catholicæ Caroli Hiſpaniarum Regis, ac Mariannæ Reginæ viduæ ejus genitricis, ac Reverendiſſimorum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, necnon Cleri, Univerſitatum, Collegiorum, & populorum tam Hiſpaniarum, quam Regni Peruani, de conſilio unanimique aſſenſu dictorum Eminentiſs. & Reverendiſs. DD. Cardinalium dd. ſacris ritibus Præpoſitorum, auctoritate Apoſtolica indulſerit, ut præfatus Servus Dei Turribius olim Archiepiſcopus Limanus in poſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferenda) exponantur, Imagines quoque radiis ſeu ſplendoribus exornentur, ac de eo ſub ritu ſemiduplici in omnibus eccleſiis tam Sæcularium quam Regularium utriuſque ſexus Officium recitetur, & Miſſa celebretur de Confeſſore Pontifice ſingulis annis juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani die 27. Aprilis, qua ipſius Servi Dei corpus translatum, & in Metropolitana eccleſia Limana repoſitum fuit, intra certa tempora & certis in locis, poſtquam tamen in baſilica Principis Apoſtolorum Urbis fuerint eadem ſolemnia celebrata; ut latius atque diffuſius apparet ex litteris Apoſtolicis datis Romæ apud S. Petrum ſub anulo Piſcatoris die 28. Junii proxime præteriti, ad quas condigna habeatur relatio: Cumque omnia, quæ ad ſolemnia dictæ Beatificationis in prædicta baſilica neceſſaria viſa ſunt, diligenti opera Perilluſtris & adm. Rev. D. Joannis Franciſci Vagliadolid cauſæ Beatificationis & Canonizationis dicti Servi Dei Procuratoris ſpecialiter conſtituti parata fuerint; & præſertim in extrinſeca maximi & auguſtiſſimi templi facie infixa effigies dicti Servi Dei, & ſupra ejuſdem templi januas; nempe ſupra mediam inſignia dicti ſummi Pontificis, ac præfati Regis Catholici, ſupra vero binas alias laterales ſtemmata dictæ civitatis Limanæ, & reſpective Reverendiſs. Capituli dictæ illius Metropolitanæ; porticus autem, totumque templum prædictum conveſtitum ſericis paramentis purpurei coloris cum corrigiis aureis; ac alia tabula pariter cum effigie depicta dicti Servi Dei aptata ſupra altare dicatum Cathedræ S. Petri, Cruce & candelabris argenteis auratis,

Digitized by Google

ratis, aliiſque paramentis pretioſis ornatum; & ibi ab utroque dicti altaris latere compoſita ſedilia, a dextera ſcilicet pro dictis Eminentiſs. & Reverendiſs. DD. Cardinalibus dictæ ſacrorum rituum Congregationi Præpoſitis, ac Illuſtriſs. & Reverendiſs. DD. ejuſdem ſac. Congregationis Prælatis, & Conſultoribus, a ſiniſtra vero pro Eminentiſs. & Reverendiſs D. Cardinali Archipresbytero, Illuſtriſs. & Reverendiſs. DD. ejus Vicario, & Canonicis dictæ baſilicæ, ac dicto Rev. D. Joanne Franciſco Vagliadolid Procuratore præfato, pluresque alii demiſſorum ſcamnorum ordines pro reliquo ejuſdem baſilicæ Clero, & aliis Prælatis, nobilibuſque viris; necnon quamplurimi cerei ſeu candelæ tam in altari, in quo aſſervantur Reliquiæ SS. Apoſtolorum Petri & Pauli ſuper argenteis, quam in ſingulis aliis altaribus dictæ baſilicæ ſuper æneis candelabris impoſiti; & quatuor Muſicorum chori cum organis non longe a prædictis ſedilibus compoſiti; ac etiam cuſtodia militum Helvetiorum ex cohorte Pontificia ad arcendum populi multitudinis impetum: Ego ejuſdem ſacrorum rituum Congregationis Notarius, Cancellarius, & Archiviſta infraſcriptus vocatus ad notandum ejuſdem Beatificationis ſolemnia, præmiſſis omnibus adnotatis, alia quoque infra dicenda fideliter adnotavi; videlicet. Accenſis & collucentibus dictis cereis ſeu candelis ſuper dicta altaria, ut ſupra, poſitis, pluribuſque Prælatis, ac nobilibus viris in corona dictorum militum permanentibus, magnaque utriuſque ſexus populi multitudine extra coronam eorumdem militum exiſtente, advenerunt primo Eminentiſs. & Reverendiſs. DD. Cæſar Fachenettus dictæ ſac. Congregationis Præfectus, aliique Cardinales eidem ſac. Congregationi Præpoſiti, ac Illuſtriſs. & Reverendiſs. DD. Prælati, & Conſultores ejuſdem ſac. Congregationis, totamque ſacram Congregationem præſatam repræſentantes; &, eiſdem conſidentibus in ſedilibus ipſis reſpective paratis, e ſacrario dictæ baſilicæ proceſſionaliter diſceſſerunt, præcedente Cruce & Acolytis, totus Clerus ejuſdem baſilicæ, Illuſtriſs. & Reverendiſs. DD. Canonici Rochetto & Superpelliceo induti, Illuſtriſs. & Reverendiſs. D. Vicarius Eminentiſſimi & Reverendiſſimi D. Archipresbyteri dictæ baſilicæ, ac Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus D. Phœbeus Archiepiſcopus Tarſenſis, Ven. Archihoſpitalis S. Spiritus in Saxia pariter de Urbe Præceptor, Sanctiſs. D. N. Papæ Prælatus domeſticus, & cæremoniarum Præfectus, dictæque ſacrorum rituum Congregationis Conſultor Pluviali albo indutus cum Mitra ſolemnia celebraturus inter duos Canonicos cum Dalmaticis, ſubſequente Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Cardinali Franciſco Barberino ejuſdem baſilicæ Archipresbytero; & facta adoratione ad altare SS. Sacramenti, effuſiſque precibus ante altare ſanctorum Apoſtolorum, ſeſe contulerunt ad locum, ut ſupra, paratum & deſtinatum pro dicta ſolemnitate: prædictiſque omnibus loca ſua tenentibus, cum duobus baſilicæ prædictæ cæremoniarum Magiſtris Illuſtriſs. & Reverendiſs. D. Bernardinus Caſalius ſacræ Congregationis præfatæ Secretarius

tarius e loco ſuo ſe movens acceſſit ad ſtandum e latere dicti Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Cardinalis Fachenetti Præfecti; & eodem tempore coram Eminentia ſua, aliiſque Eminentiſs. & Reverendiſs. DD. Cardinalibus dictæ ſac. Congregationis conſtitutus prædictus Rev. D. Joannes Franciſcus Vagliadolid Procurator antedictus habens præ manibus litteras Apoſtolicas prædictas in forma Brevis, ut ſupra, expeditas, illaſque dictæ ſac. Congregationi debita reverentia præſentans, ac perorans inſtetit dictas litteras Apoſtolicas, quas originaliter exhibuit, recipi & admitti, ac in dicta Baſilica juxta illarum formam, ac S. R. E. ritum ſolemnia publicationis & Beatificationis hujuſmodi celebrari, aliaque omnia & ſingula deſuper neceſſaria & opportuna, ex diſpoſitione Brevis, litterarumque prædictarum exequi mandari ad majorem Dei, dictique ſui Servi gloriam, omni meliori modo &c. Hujuſmodique oratione ſeu inſtantia completa, dicti Eminentiſs. & Reverendiſs. DD. Cardinales præfatæ ſac. Congregationis, receptis pro ea per dictum Eminentiſs. D. Cardinalem Fachenettum Præfectum litteris Apoſtolicis prædictis, eiſque repertis illæſis, nulloque modo ſuſpectis, illas admiſerunt, ac publicari, dictaque ſolemnia celebrari, & alia deſuper neceſſaria & opportuna ad earumdem litterarum formam fieri mandarunt: dictoque D. Procuratore inde recedente, redditis tamen prius debitis gratiis ea qua potuit reverentia, prædictus Eminentiſs. D. Cardinalis Præfectus, aliis annuentibus, conſignavit dicto Illuſtriſs. & Reverendiſs. D. Caſalio Secretario prædictas litteras Apoſtolicas, ad effectum deferendi cum relatione præcedentis inſtantiæ dicti D. Procuratoris, omniumque ab Eminentia ſua, & aliis Eminentiſs. DD. Cardinalibus dictæ ſacræ Congregationis, ut ſupra, mandatorum ad dictum Eminentiſs. D. Cardinalem Archipresbyterum e conſpectu ſedentem, prout illæ per dictum Illuſtriſs. D. Caſalium incontinenti delatæ fuerunt; quas idem Eminentiſs. D. Archipresbyter debita cum reverentia recepit, & vidit, unique ex dictis DD. cæremoniarum Magiſtris dedit, & mandavit, per Manſionarium Archiviſtam dictæ baſilicæ palam & publice perlegi; prout dictus Archiviſta eaſdem litteras ſuis præ manibus receptas, porrecto tamen mihi Notario ibidem aſſiſtenti per dictum D. Vagliadolid Procuratorem præfatum illarum tranſumpto impreſſo, ſigillo dicti Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Cardinalis Præfecti munito, & per dictum Illuſtriſs. D. Caſalium Secretarium ſubſcripto, meque illud præ manibus tenente, & auſcultante, idem Manſionarius Archiviſta parendo mandatis prædictis, conſcenſo ſuggeſto retro ſedilia dd. Reverendiſſimorum DD. Canonicorum exiſtente, de verbo ad verbum alta & intelligibili voce perlegit, & publicavit, & e ſuggeſto deſcendens, retento pariter penes ſe ſimili tranſumpto, eidem D. Procuratori adhuc præſenti & recipienti reſtituit, tenoris inferius regiſtrandi. Qua lectione abſoluta, Illuſtriſs. & Reverendiſs. D. Archiepiſcopus celebrans, depoſita Mitra, inchoavit canticum *Te Deum laudamus*, reliqua proſequentibus Muſico-

rum

rum choris: & in ipſo cantici initio, amotis velis ſericis, quibus dictæ Imagines prædicti Servi Dei, ut ſupra reſpective exiſtentes, contectæ fuerant, idem Celebrans & Miniſtri ei aſſiſtentes, Eminentiſſimi DD. Cardinales, Illuſtriſſimi DD. Prælati, & Conſultores dictæ ſac. Congregationis, ac Eminentiſs. D. Cardinalis Archipresbyter, & illius Vicarius, necnon Canonici, & cunctus Clerus, ceterique Prælati, & nobiles viri, ac reliqua populi multitudo, genibus flexis, Imaginem præfatam ſupra prædictum altare Cathedræ collocatam & exiſtentem devotiſſime venerati ſunt; & ſtatim plurimorum tormentorum bellicorum extra dictam baſilicam paratorum & poſitorum ſtrepitus, & bombus auditus ſuit: finitoque dicto cantico, ac per Diaconum Euangelii prolato verſiculo *Ora pro nobis, Beate Turribi*, habitaque Chori reſponſione *Ut digni efficiamur promiſſionibus Chriſti*, necnon per ipſum Illuſtriſs. D. Celebrantem recitata Oratione propria de dicto Beato, illiuſque Imagine thurificata, idem Illuſtriſs. D. Celebrans cum dictis Aſſiſtentibus Pontificalibus ad Sacrificium indutus, Miſſam de Conſeſſore Pontifice ſolemniter celebravit, perſonantibus organis, & Cantoribus percantantibus, dictoque D. Procuratore Imagines dicti Beati delineatas, vel impreſſas, videlicet unam in ſerico aureis virgulis circumdatam in grandiorem, aliam in anguſtiorem formam pro ratione perſonarum, & alteram in papyro, una cum libercuIo compendii vitæ dicti Beati cuilibet ex adſtantibus Eminentiſs. DD. Cardinalibus, Prælatis, Canonicis, Conſultoribus, nobilibus perſonis, & aliis de dicto Clero diſtribuente. Et ita ſolemnia Beatificationis dicti Servi Dei Turribii olim Archiepiſcopi Limani in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe mane dicti diei Dominici celebrata ſunt; præſentibus ibidem, audientibus, & intelligentibus his, videlicet Perilluſtr. & admod. Rev. D. Dominico de Homine, & D. Bartholomæo Buturo dicti Illuſtriſs. & Reverendiſs. D. Caſalii Secretarii Familiaribus, teſtibus ad prædicta omnia & ſingula vocatis, habitis ſpecialiter, atque rogatis. Tenor vero tranſumpti impreſſi litterarum Apoſtolicarum, de quo ſupra fuit facta mentio, eſt, qui ſequitur; videlicet. Innocentius Papa XI. Ad perpetuam rei memoriam. Laudemus viros glorioſos, qui magni virtute adepti ſunt gloriam in converſatione gentis, & commiſſas ſibi Chriſti oves verbo & exemplo fideliter paſcere, Deique domum ædificare atque corroborare ſtuduerunt; qui, quaſi arcus refulgens inter nebulas gloriæ, & quaſi flos roſarum in diebus vernis, Eccleſiam univerſam nominis ſui celebritate, & ſpiritualium aromatum odore impleverunt; ac demum, feliciter decurſo mortalis ævi ſtadio, immarceſcibilem juſtitiæ coronam in æterna cæleſtis Jeruſalem ſtabilitate accipere meruerunt. Quos inter cum Dei Servus Turribius, olim Archiepiſcopus Limanus, chariſmata meliora æmulatus, ac Theologicarum moraliumque virtutum omnium fulgore conſpicuus, longe lateque ſplenduerit; Apoſtolici muneris, quod, viribus licet & meritis impares, Divina dignatione gerimus, ratio

exigit, ut illius cultui & venerationi in terris, ad Dei laudem, ad Eccleſiæ decus & præſidium, ad Chriſtiani populi ſpiritualem conſolationem atque ædificationem, poteſtate Nobis a Domino tradita conſulamus. Cum itaque, confectis dudum ex hujus ſanctæ Sedis Apoſtolicæ licentia proceſſibus de vitæ ſanctitate, heroicisque virtutibus, quibus idem Servus Dei Turribius multipliciter fulſiſſe, piiſque ſtudiis, quibus Catholicam Fidem Eccleſiaſticamque diſciplinam per ſanctæ Synodi Tridentinæ decreta ſancitam in nova illa Chriſtianitate ſtabiliviſſe, ac miraculis, quæ ad manifeſtandam hominibus ejus ſanctitatem a Deo patrata fuiſſe aſſerebantur, Congregatio Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum poſt maturam diligentemque illorum diſcuſſionem coram Nobis conſtituta, auditis etiam Conſultorum ſuffragiis, uno ſpiritu unaque voce cenſuerit, poſſe, quandocumque Nobis placeret, ad ſolemnem ipſius Servi Dei Turribii Canonizationem juxta ejuſdem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ritum tuto deveniri, ac interim indulgeri, ut nuncupetur Beatus, & de eo tamquam Confeſſore Pontifice, Officium recitetur, & ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium celebretur: Hinc eſt, quod Nos piis enixiſque precibus cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Caroli Hiſpaniarum Regis Catholici, & cariſſimæ in Chriſto Filiæ noſtræ Mariannæ Reginæ viduæ ejus genitricis, ac Venerabilium Fratrum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, Cleri, Univerſitatum, Collegiorum, & populorum tam Hiſpaniarum, quam Regni Peruani Nobis ſuper hoc humiliter porrectis paterna benignitate annuentes, de memoratorum Cardinalium unanimi conſilio pariter & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut idem Servus Dei Turribius olim Archiepiſcopus Limanus in poſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferenda) exponantur, Imagines quoque radiis ſeu ſplendoribus exornentur, atque de eo ſub ritu ſemiduplici in omnibus eccleſiis tam Sæcularium quam Regularium utriuſque ſexus recitetur Officium, & Miſſa celebretur de Confeſſore Pontifice ſingulis annis juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani die vigeſima ſeptima Aprilis, qua ipſius Servi Dei corpus translatum, & in Metropolitana eccleſia Limana repoſitum fuit, cum ſpiritum Creatori reddiderit die vigeſima tertia Martii, quæ feriis Quadrageſimæ, vel feſtis Paſchalibus impedita eſſe ſolet. Hæc autem, videlicet recitationem Officii, & Miſſæ celebrationem fieri concedimus in locis duntaxat infraſcriptis; nempe in civitate & diœceſi Limana, ubi obiit, in civitate Majoricæ, in qua natus eſt, & in Collegio Ovetenſi nuncupato Univerſitatis Studii Generalis Salmanticenſis, in quo humanis Diviniſque litteris imbutus fuit; & quantum ad Miſſas attinet, etiam a Sacerdotibus confluentibus. Præterea, primo duntaxat anno a datis hiſce litteris, & quoad Indias, a die quo eædem litteræ illuc pervenerint, inchoando, in eccleſiis civitatum & diœceſis, ac Collegii præfatorum reſpective ſolemnia Beatificationis ejuſdem Servi Dei cum Officio, & Miſſa ſub ritu dupli-

duplici majori, die ab Ordinariis locorum reſpective conſtituta, & intra ſex menſes promulganda.poſtquam tamen eadem ſolemnia in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe celebrata fuerint, pariter celebrandi facimus poteſtatem: Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Secretarii prædictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus & ubique, tam in judicio quam extra illud habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S.Petrum ſub anulo Piſcatoris die vigesima octava Junii milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo nono, Pontificatus noſtri anno tertio. I. G. Sluſius. Loco † ſigilli Eminentiſs. Præfecti. Bernardinus Caſalius Secretarius.

Eiſdem anno, indictione, & Pontificatu, quibus ſupra; die vero decima nona menſis Novembris. Cum ad pias preces Majeſtatis Catholicæ Caroli Hiſpaniarum Regis, & Mariannæ Reginæ viduæ ejus genitricis, ac Reverendiſſimorum DD. Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Hiſpaniæ, & Indiarum porrectas Sanctiſſimo D. N. D. Innocentio Papæ XI. poſt celebrata in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe ſolemnia Beatificationis Servi Dei Turribii olim Archiepiſcopi Limani, vigore litterarum Apoſtolicarum in forma Brevis ſub anulo Piſcatoris expeditarum die vigeſima octava præteriti menſis Junii, prælibatus Sanctiſſimus hujuſmodi ſupplicationibus inclinatus, eadem ſolemnia Beatificationis memorati Servi Dei cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori in certis locis, die ab eorumdem locorum Ordinariis conſtituendo,.Romæ vero in eccleſiis S. Jacobi, S. Mariæ Montis Serrati nationis Hipanorum, & S. Caroli in Via Lata, ſeu Curſus nationis Mediolanenſis conceſſerit, indulſerit, ſeu permiſerit, ut ex aliis litteris Apoſtolicis in forma Brevis, ut moris eſt, expeditis pariter ſub anulo Piſcatoris Romæ apud S. Mariam Majorem die 27. Septembris etiam proxime præteriti; quarum exemplum impreſſum, manu publici Notarii ſubſcriptum, ſigilloque perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitum mihi Notario, Cancellario, & Archiviſtæ ſacrorum rituum Congregationis conſignatum a Perilluſtri, & adm. Rev. D. Joanne Franciſco Vagliadolid cauſæ Beatificationis & Canonizationis dicti Servi Dei Turribii Procuratore, præſentibus &c. Ego idem Notarius allegavi tenoris inferius regiſtrandi: Cumque dictus Rev. D. Vagliadolid conſueta ſua diligenti opera & cura intra terminum in præinſertis litteris Apoſtolicis præfixum curaverit, hujuſmodi ſolemnia etiam in d. eccleſia S. Mariæ Montis Serrati celebrari, omniaque ad hoc neceſſaria & opportuna præparari; & ſignanter totam eccleſiam prædictam paramentis ſericis rubeis cum liſtis ſeu faſciis aureis ornari; ſupra altare majus Cruce & candelabris argenteis, aliiſque præſtantiſſimis paramentis exornatum tabulam pictam cum effigie

In eccleſia Sanctæ Mariæ Montis Serrati.

dicti Beati apponi & aptari; ac ibidem ſedem, materiæ operæque pretioſam, a cornu dextero dicti altaris collocari, ſubſequentibus ab utroque latere ejuſdem altaris ſedilibus nobiliter indutis; cunctaque alia altaria dictæ eccleſiæ conſimilibus paramentis, Crucibus, candelabris, aliiſque ſacris ſupellectilibus conveſtiri; & in ſingulis candelabris prædictis cereos vel candelas imponi; duoſque quamplurimorum Muſicorum choros cum organis prope ordinem dd. ſedilium componi: hiſque omnibus per me Notarium, Cancellarium, & Archiviſtam vocatum ex parte dicti D. Procuratoris deſcriptis, alia quoque ad inſtantiam ejuſdem fideliter adnotavi, ut infra; videlicet: Accenſis & fulgentibus dictis candelis, ut præfertur, impoſitis, pervenit ad eccleſiam prædictam Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. D. Don Gaſpar de Haro & Guzman apud Sanctiſſimum D. N. præfatæ Catholicæ Majeſtatis Orator cum comitatu Illuſtriſſimorum & Reverendiſſimorum DD. Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Prælatorum, numerum in totum viginti conſtituentium, aliorumque innumerorum nobilium virorum, & Aulicorum; factaque per omnes, genibus flexis, ante SS. Euchariſtiæ ſacramentum adoratione, effuſiſque ſimili modo precibus ante dictum altare majus, Excellentia ſua ſe poſuit in primo deſcripta ſede, Patriarchæ vero, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, aliique Prælati in memoratis ſedilibus, reliqui autem nobiles viri & Aulici prope ſedilia prædicta e conſpectu ejuſdem altaris, ſubſequente per totam dictam eccleſiam magni populi multitudine: hiſque ſic exiſtentibus, diſceſſit e ſacrario ejuſdem eccleſiæ Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Angelus a Nuce Archiepiſcopus Roſſani Pluviali albo indutus cum Mitra, ſolemnia celebraturus inter duos Sacerdotes cum Dalmaticis, præcedentibus Cruce, & Acolytis; factaque pariter per eos adoratione ad altare SS. Sacramenti, ſeſe contulerunt ad prædictum altare majus pro hujuſmodi ſolemnitate deſtinatum; & ſucceſſive, venerata prius ac thurificata Imagine prædicti Servi Dei ſupra dictum altare, ut præfertur, collocata, præfatus Illuſtriſſ. & Reverendiſs. D. Archiepiſcopus de Roſſano Pontificalibus indutus cum dictis Aſſiſtentibus Miſſam ſub ritu duplici majori ſolemniter celebravit, inflantibus organis, aliiſque ſonantibus inſtrumentis, & Muſicis canentibus, pluribuſque Sacerdotibus nomine dicti D. Vagliadolid Procuratoris Imagines dicti Beati, tam in ſerico, quam in papyro delineatas vel impreſſas, juxta gradus perſonarum, una cum liberculo compendii vitæ ejuſdem Beati prædictis Excellentiſſimo D. Oratori, Reverendiſſimis DD. Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Prælatis, aliiſque nobilibus viris, & populo adſtanti diſtribuentibus. Hujuſmodi ſolemnitatibus durantibus, non defuerunt plures Eminentiſſ. & Reverendiſſ. DD. S. R. E. Cardinales, qui devotionis cauſa ad venerandum dictum Beatum præfatam eccleſiam petierunt. Et ita ſolemnia Beatificationis dicti Servi Dei Turribii de mane dicti diei in dicta eccleſia celebrata ſunt. De ſero autem ejuſdem diei ab omnibus Sacerdotibus, totoque Clero præfatæ eccleſiæ cum ſimili organorum, aliorumque inſtru-

ſtrumentorum ſonitu, ac Muſicorum cantu Officium ejuſdem Beati ſolemniter recitatum fuit, perſeverante concurſu & multitudine populi confluentis ad ſolemnia hujuſmodi uſque ad occaſum ſolis. Et ita &c. Super quibus &c. Actum in eccleſia prædicta, præſentibus ibidem, audientibus, & intelligentibus his; videlicet DD. Melchiorre Petruccio de Canepina Hortanæ diœceſis, & Joanne Carolo Mancino Sabino, teſtibus ad prædicta omnia & ſingula vocatis, habitis ſpecialiter, atque rogatis. Tenor vero exempli impreſſi litterarum Apoſtolicarum, de quibus ſupra fuit facta mentio, talis eſt, prout infra; videlicet. Innocentius Papa XI. Ad futuram rei memoriam. Cum Nos per noſtras die vigeſima octava Junii proximi præteriti expeditas litteras, de Venerab. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum unanimi conſilio pariter & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica indulſerimus, ut Servus Dei Turribius olim Archiepiſcopus Limanus in poſterum Beati nomine nuncuparetur, ejuſque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferenda) exponerentur, Imagines quoque radiis ſive ſplendoribus exornarentur, atque de eo ſub ritu ſemiduplici in omnibus eccleſiis tam Sæcularium quam Regularium utriuſque ſexus civitatis & diœceſis Limanæ, ac civitatis Majoricæ, & in Collegio Ovetenſi nuncupato Univerſitatis Studii Generalis Salmanticenſ. Officium & Miſſa recitaretur & celebraretur de Confeſſore Pontifice ſingulis annis die vigeſima ſeptima Aprilis: Præterea, primo duntaxat anno a datis præfatis litteris, & quoad Indias, a die quo eædem litteræ illuc perveniſſent, inchoando, in eccleſiis civitatum, & diœceſis, ac Collegii præfatorum reſpective ſolemnia Beatificationis ejuſdem Servi Dei cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis locorum reſpective conſtituta, & intra ſex menſes promulganda, poſtquam tamen eadem ſolemnia in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe celebrata fuiſſent, pariter celebrandi fecerimus poteſtatem, & alias, prout in noſtris litteris præſatis in ſimili forma Brevis emanatis, quarum tenorem præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſo & inſerto haberi volumus, uberius continetur: Et ſicut pro parte cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Caroli Hiſpaniarum Regis Catholici, & cariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ Mariannæ Reginæ ejus genitricis, ac venerabilium Fratrum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Hiſpaniæ, & Indiarum Nobis nuper expoſitum fuit, ipſi, ſolemnia Beatificationis hujuſmodi in aliis quoque eccleſiis pro ſpirituali populorum conſolatione celebrari poſſe, plurimum deſiderent: Nos piis eorumdem Regis, & Reginæ, ac Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum precibus Nobis ſuper hoc humiliter porrectis benigne inclinati, eiſque paterna charitate, quantum cum Domino poſſumus ſavorabiliter annuere cupientes, ut intra annum proximum, & quoad Indias, a die quo præſentes litteræ illuc pervenerint, numerandum, in Cathedralibus & Metropolitanis eccleſiis Hiſpaniæ, & Indiarum, ac in una eccleſia Oppidi Madriti Toletanæ diœceſis per Ordinarium loci deſignanda ſolemnia Beatificationis memorati

rati

rati Servi Dei Turribii itidem cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis locorum reſpective conſtituta, & intra ſex menſes promulganda, pariformiter celebrari valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium concedimus & indulgemus; Romæ vero in eccleſiis S. Jacobi, & S. Mariæ Montis Serrati nationis Hiſpanorum, ac S. Caroli in Via Lata ſeu Curſus nationis Mediolanenſis eadem ſolemnia intra bimeſtre proximum ſimiliter celebrari, permittimus. Præterea ad augendam Fidelium religionem,& animarum ſalutem cæleſtibus Eccleſiæ theſauris pia charitate intenti, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Chriſti Fidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, ac ſacra Communione refectis, qui aliquam ex eccleſiis ſupradictis, die quo ſolemnia Beatificationis hujuſmodi juxta præſcriptum præſentium litterarum ibidem reſpective celebrabuntur, devote viſitaverint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, ac ſanctæ matris Eccleſiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus: Præſentibus pro una vice tantum valituris. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides tam in judicio quam extra illud habeatur, quæ haberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub anulo Piſcatoris die vigeſima ſeptima Septembris milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo nono, Pontificatus noſtri anno tertio. I. G. Sluſius. Loco † ſigilli Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Stephani Brancatii Archiepiſcopi Adrianopolitani. Ita eſt: Jacobus Antonius Redoutey Notarius publicus Apoſtolicus. Super quibus omnibus & ſingulis præmiſſis petitum fuit a me ejuſdem ſacræ Congregationis rituum Notario, Cancellario, & Archiviſta infraſcripto, ut unum vel plura, publicum ſeu publica conficerem atque traderem inſtrumentum, & inſtrumenta, prout opus fuerit, & requiſitus ero.

Ego Jacobus Saſſus Sabinus publicus Apoſtolica auctoritate Notarius, in archivio Romana Curiæ deſcriptus, ac ſacrorum rituum Congregationis Notarius, Cancellarius, & Archiviſta de prædictis ſolemnitatibus in præfatis baſilica, & eccleſia reſpective celebratis rogatus, præſens inſtrumentum ſeu inſtrumenta ſubſcripſi, & publicavi, meoque ſolito ſigno ſignavi requiſitus &c.

Loco † ſigni.

Nos Gaſpar Tituli S. Silveſtri de Capite S. R. E. Presbyter Cardinalis de *Carpineo SS. D. N. Papæ Vicarius Generalis, Romanæque Curiæ, ejuſque Diſtrictus Judex ordinarius &c. Univerſis & ſingulis fidem facimus & atteſtamur, ſupradictum D. Jacobum Saxum de præmiſſis rogatum, eſſe ejuſdem ſac. rituum*

tuum Congregationis Notarium, Cancellarium, & Archiviſtam publicum, authenticum, legalem, & fide dignum, talemque, qualem ſe facit, ejuſque publicis & ſimilibus ſcripturis, ſemper in judicio & extra, adhibitam fuiſſe, & de præſenti adhiberi fidem. In quorum &c. Datum Romæ ex ædibus noſtris hac die prima Septembris 1680.

Loco † ſigilli.

Pro D. Antonio de Blanchis Not.
Antonius Nardus, in fidem &c.

IN NOMINE DOMINI. AMEN.

Feſtivitas in eccleſia Collegiata S. Anaſtaſiæ.

PRæſenti publico inſtrumento cunctis ubique pateat evidenter & ſit notum, quod anno ab ejuſdem D. N. Jeſu Chriſti ſalutifera nativitate milleſimo ſexcenteſimo octogeſimo, indictione tertia, die vero quinta menſis Maji, Pontificatus autem Sanctiſſimi in eodem Chriſto Patris, & D. N. D. Innocentii Divina providentia Papæ XI. anno ejus IV. cum alias, ſervatis juxta formam decretorum ſan. mem. Urbani VIII. ac ſacrorum rituum Congregationis ſervandis, Sanctiſſ. D. N. Innocentius Papa XI. ad enixas ac repetitas preces potentiſſimi Caroli II. Hiſpaniarum Regis Catholici, ac Sereniſſimæ Mariannæ Reginæ viduæ ejus genitricis, necnon Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Cleri, Univerſitatum, Collegiorum, & populorum tam Hiſpaniarum, quam Regni Peruani indulſerit, ut Venerabilis Dei Servus Turribius Archiepiſcopus Limanus Beati nomine nuncupetur, ejuſque Reliquiæ, & Imagines radiis ſeu ſplendoribus exornatæ publico Fidelium cultui exponantur, ac de eo, tamquam de Confeſſore Pontifice, ſub ritu ſemiduplici, juxta Rubricas Miſſalis & Breviarii Romani, die XXVII. Aprilis certis in locis Miſſa celebrari, & Officium recitari poſſint; prout litteris in forma Brevis ſub anulo Piſcatoris die 28. Junii anni proxime præteriti 1679. expeditis plenius continetur: Cumque hujuſmodi indultum Sanctitas ſua ad Ven. Collegiatam eccleſiam S. Anaſtaſiæ de Urbe extendi poſſe conceſſerit ſuis litteris pariter in forma Brevis expeditis die nona menſis Martii prox. præt. tenoris ſequentis, videlicet: Innocentius Papa XI. Ad futuram rei memoriam. Illius vices, licet immeriti, gerentes in terris, qui Sanctos, & electos ſuos corona juſtitiæ donat in cælis, piis Chriſti Fidelium votis ad augendam eorumdem Beatorum cæleſtis Jeruſalem civium venerationem laudabili ſtudio tendentibus libenter annuimus, illaque favoribus & gratiis proſequimur opportunis. Cum itaque, ſicut dilectus Filius Joannes Franciſcus de Vagliadolid Canonicus Metropolitanæ eccleſiæ Limanæ, ac Poſtulator in cauſa Canonizationis B. Turribii olim Archiepiſcopi Limani Nobis nuper exponi fecit, ipſe, ad augendam Chriſti Fidelium erga eumdem B. Turribium venerationem, illius Imaginem in Sæcu-

Sæculari & Collegiata eccleſia S. Anaſtaſiæ de Urbe ſuper altari ibidem a dilectis etiam Filiis Capitulo & Canonicis ejuſdem eccleſiæ ad id conceſſo publico Fidelium cultui exponi poſſe, plurimum deſideret; Nos ipſius Joannis Franciſci deſiderio hac in re, quantum cum Domino poſſumus, favorabiliter annuere volentes, eumque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium duntaxat conſequen. harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, ſupplicationibus ejus nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, de Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum conſilio, ut Imago memorati B. Turribii in prædicta eccleſia S. Anaſtaſiæ ſuper altari ad id, ſicut præmittitur, conceſſo, publicæ Chriſti Fidelium venerationi exponatur, ipſiuſque B. Turribii feſtum die 27. Aprilis, uti certis in locis, quæ in litteris noſtris in ſimili forma Brevis ſuper illius Beatificatione emanatis expreſſa ſunt, etiam in ipſa eccleſia S. Anaſtaſiæ cum Officio & Miſſa, juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani, & quantum ad Miſſas attinet, a Sacerdotibus quoque confluentibus celebretur, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium concedimus & indulgemus: Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub anulo Piſcatoris, die nona Martii 1680. Pontificatus noſtri anno IV. I. G. Sluſius. Loco † anuli Piſcatoris. Cum autem in præfata die 27. Aprilis feſtivitati B. Turribii, ut præmittitur aſſignata, occurrerit hoc anno Sabbatum in Albis, ideoque juxta rubricas Breviarii Romani idem feſtum ad aliam diem transferri contigerit, & ab eodem Sanctiſſ. D. N. indultum fuerit, ut illud hoc anno in die quinta Maji Dominica ſecunda poſt Paſcha cum Officio, & quoad Miſſas, etiam a confluentibus, in memorata eccleſia S. Anaſtaſiæ celebrari poſſit & valeat.: Ego Notarius publicus infraſcriptus requiſitus pro parte & ad inſtantiam d. Rev. D. Don Joannis Franciſci de Vagliadolid Metropolitanæ eccleſiæ Limanæ Canonici, & in cauſa Canonizationis ejuſdem B. Turribii Poſtulatoris vigilantiſſimi, ut ſolemnia feſtivitatis hujuſmodi adnotarem, ad præfatam vetuſtiſſimam eccleſiam S. Anaſtaſiæ ſub Palatio acceſsi, meque perſonaliter contuli; & ubi perveni ad viam Foro Boario obverſam, quæ ad eamdem eccleſiam ducit, arcum triumphalem ibi erectum holoſericis conveſtitum conſpexi, in quo effigies prædicti B. Turribii inter ſummi Pontificis, ac Regis Catholici, his vero hinc Capituli, inde civitatis Limæ ſubjecta ſtemmata, eminebat. Extrinſeca templi facies undique aulæis ac periſtromatis exornata ſupra portam Beati Imaginem ſuæ Sanctitatis, Senatus Populique Romani, ac Cardinalis Gaſtaldi eccleſiæ Titularis inſigniis imminentem præferebat. Eccleſiam ingreſſus, illam undique ſericis paramentis pulcherrime adornatam aſpexi; ſed præſertim in primo ſtatim aditu, quamvis longo intuitu, ſtromata e ſerico Damaſceno rubro, aureis a ſum-

a ſummo ad imum uſque rectis lineis decurrentibus diſtincta, quibus tota aræ maximæ apſis, ac latera altaris in principio navis majoris ad ejuſdem Beati honorem erecti utrinque tegebantur, jucundiſsimum efficiebant proſpectum. In media ac latiori templi nave plura ſuper eiſdem holoſericis induſtri acu picta peripetaſmata, quæ ſacram Davidis hiſtoriam referebant, inter feneſtras diſtincto idoneoque ordine diſtributa, vaga & ſpecioſa varietate totius ornatus elegantiam non mediocriter augebant. Quamplurimi cerei ſuper argenteis candelabris per altaria collucebant; & in primis, præter aram maximam, prædictum altare in principio navis majoris inter argenteas thecas, non ſolum eximio opere, verum etiam pretioſiſsimis B. Turribii Reliquiis conſpicuas, pluribus illuſtre luminibus, multiſque ex argento florum vaſis exornatum emicabat. Tabula in illo erat, quæ Imaginem B. Turribii, Miſſæ Sacro peracto, aquam ex arido ſolo ad populi levamen, non ſine magno adſtantium ſtupore, educentis, a non obſcuri nominis Pictore ad vivum expreſſam repræſentans, ſpectantium ad ſe oculos animoſque trahebat; ita ut omnes, flexis genibus, eumdem Beatum venerantes, gratias ab illo aut implorarent, aut ei pro acceptis beneficiis ſingulari pietatis ſenſu redderent. In ipſa majori nave ſcamna viridi panno, albis deſuper impoſitis mappis, cooperta hinc inde in quadrum diſpoſita longo ordine excurrebant; ut ibi confluentes Chriſti Fideles a frequenti & conferta multitudine non interturbati ea, qua par erat, pietate & reverentia ſacra Euchariſtia reficerentur. Tanta autem fuit populi frequentia ad hæc B. Turribii ſolemnia, inſolito concurſu, & eo majori devotionis fervore confluentis, quo ſibi apertos fuiſſe dignoſcebat cæleſtium gratiarum theſauros per Indulgentiæ plenariæ, ac generalis peccatorum expiationis conceſsionem a Sanctiſsimo D. N. factam omnibus utriuſque ſexus Chriſti Fidelibus, qui eamdem eccleſiam ipſo die Dominico a primis Veſperis uſque ad occaſum Solis devote viſitarent, ac inſuper per ſacra numiſmata cum iiſdem Indulgentiis, ſtatutis diebus, juxta formulam a Sanctitate ſua ultimo injunctam acquirendis, & animabus quoque in Purgatorio exiſtentibus per modum ſuffragii applicandis, iis omnibus diſtributa, qui eo mane, animo rite expiato, in eadem eccleſia cæleſti dape refecti ſunt; qui quidem ad omnipotentis Dei gloriam, ac B. Turribii laudem & venerationem, ut infraſcripti teſtes medio juramento, tactis pectoribus, more &c. aſſeruerunt, & ex Particulis eo die conſumptis dignoſcere potuerunt, ad numerum fere octo millium aſcenderunt. Hujuſmodi vero Indulgentiarum conceſsionis, necnon diſtributionis ſacrorum numiſmatum cum præfatis Indulgentiis edicta publica typis impreſſa ſolitis in locis ac compitis viarum affixa fuerunt, prout ego obſervavi, ac etiamnum proſtare vidi, tenoris ſequentis, videlicet: Loco † † † Imaginis prædicti B. Turribii in medio, & hinc inde ſtemmatum ſummi Pontificis Innocentii XI. & Eminentiſſ. & Reverendiſſ. D. Cardinalis Gaſtaldi ejuſdem Collegiatæ eccleſiæ Titularis. *Invito alla Comunione generale nella chieſa di S. Anaſtaſia*

Domenica 5. Maggio per la feſta del Beato Torribio Arciveſcovo di Lima. Domenica 5. Maggio nella chieſa di S. Anaſtaſia ſi celebrerà la feſta del glorioſo B. Torribio Arciveſcovo di Lima. E tutti quelli, che Confeſſati, e Comunicati, dalli primi Veſperi ſino al tramontar del ſole di detta Domenica, divotamente viſiteranno la ſudetta chieſa, ed in eſſa l' altare del ſopradetto Beato, dove ſtaranno eſpoſte le ſue ſante Reliquie, conſeguiranno l' Indulgenza plenaria, e remiſſione di tutti li peccati, conceduta per iſpezial Breve da noſtro Signore Innocenzio XI. con pregare S. D. M. conforme la ſua ſanta intenzione. In oltre per maggior profitto ſpirituale, a tutti quei Fedeli, che ivi ſi comunicheranno, ſi diſtribuirà la medaglia con la benedizione in articolo di morte, e con altre Indulgenze da applicarſi anche all' anime del Purgatorio per modo di ſuffragio, ſecondo la forma ultimamente ſtabilita da ſua Santità. Perciò s' eſorta ciaſcun fedel Criſtiano all' acquiſto di sì gran teſoro d' Indulgenze. In Roma nella ſtamperia della Reverenda Camera Apoſtolica 1680. Præſtituta hora, Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Proſper Bottinius Archiepiſcopus Myren. ſacræ Fidei Promotor, qui, ut infraſcripti teſtes pariter aſſeruerunt, die ſecunda prædicti menſis Maji currentis præfatum altare eidem B. Turribio dicatum conſecraverat, a DD. Capitulo & Canonicis ejuſdem eccleſiæ ad Miſſæ Sacrum peragendum invitatus, e ſacrario, præcedente Cruce cum Acolytis, Clericis, aliiſque pro miniſterii ſervitio Sacerdotibus Cotta amictis, necnon præfatis Canonicis, inter duos ex ipſis antiquiores Rochetto & Mantelletto indutus ad altare majus ſe contulit: ubi, brevi facta oratione, ſedens in faldiſtorio ſacras & ad Miſſæ ſacrificium idoneas, multo rigentes auro ac eleganter phrygiatas veſtes cum Mitra pretioſa induit; & aſſiſtentibus ſibi Presbytero, Diacono, & Subdiacono, pluribuſque ex ſupradictis Clericis, necnon Canonicis ſuis in ſtallis conſidentibus Miſſam de Confeſſ. Pontiſ. organorum, & Muſicorum concentibus intermixtam ſolemni pompa celebravit. Duo enim ad Cantores excipiendos odea ſeu tabulata aulæis ſericis conveſtita, ac ligneis craticulis auro ſplendentibus permunita, inter majorem minoreſque templi naves hinc inde aſſurgebant. In elevatione auguſtiſsimi Sacramenti (prout etiam ſummo mane, & ad canticum *Magnificat* in utriſque Veſperis peractum eſt) quamplurimæ ignivomæ pilæ æneæ incendiario pulvere onuſtæ, pro hujuſmodi ſolemnitatis plauſu exploſæ, horribili ſimul ſtrepitu adſtantium lætitiam cum religione conjunctam geminarunt. Demum Veſperarum Officia, aſsiſtentibus DD. Canonicis, ceteriſque Sacerdotibus, ac Clericis, per D. Canonicum Decanum, jucundis ac exquiſitis Muſicorum vocibus, & ſuavibus variorum inſtrumentorum harmoniis abſoluta fuerunt. Inſuper innumeræ Imagines ejuſdem B. Turribii in varias formas impreſſæ, ſingulæ tamen admiranda & glorioſa ejus geſta exhibentes, necnon compendium ejus vitæ innumerabili utriuſque ſexus Chriſti Fidelium multitudini a ſummo mane uſque ad Veſperas ad præfatam eccleſiam, vt Beatum Archiepiſcopum, ejuſque Reliquias ſuper altari expoſitas venerarentur, ac ſuam erga eumdem pietatem & religionem oſtenderent, celebri

ac

ac innumerabili concurſu confluenti, pro qualitate & gradu quoque ſuo, tanta liberalitate diſtributæ fuerunt, ut unuſquiſque ſuæ ſatisfecerit erga prædictum Beatum devotioni. Atque ita hujuſmodi ſolemnia in honorem B. Turribii celebrata ſunt. Super quibus omnibus & ſingulis prædictis petitum fuit a me Notario publico infraſcripto, ut unum ſeu plura publicum ſeu publica, inſtrumentum & inſtrumenta conficerem atque traderem, prout opus fuerit, & requiſitus ero. Actum Romæ in dicta eccleſia S. Anaſtaſiæ ſub Palatio, præſentibus ibidem, videntibus, & omnibus prædictis intereſſentibus Perilluſtri & adm. R. D. Carolo Philippo de Angelis filio q. Dominici Romano, ac R. D. Ambroſio dell' Aquila filio q. Franciſci Ruben. diœceſis, Magiſtro cæremoniarum, & Sacriſta reſpective ejuſdem Collegiatæ, teſtibus ad ſupradicta omnia & ſingula vocatis, habitis ſpecialiter, atque rogatis.

Ego Jeremias de Rubeis Curiæ cauſarum Eminentiſſ. & Reverendiſſ. D. Sanctiſſimi D. N. Papæ Cardinalis Vicarii Generalis Notarius de præmiſſis rogatus præſens inſtrumentum ſubſcripſi, & publicavi requiſitus &c.

Loco † ſigni.

Nos Gaſpar Tituli S. Silveſtri de Capite S. R. E. Presbyter Cardinalis de Carpineo, SS. D. N. Papæ Vicarius Generalis, Romanæque Curiæ, & ejus Diſtrictus Judex Ordinarius &c. Univerſis &c. fidem facimus &c. ſupradictum D. Jeremiam de Rubeis de præmiſſis rogatum, fuiſſe & eſſe publicum, verum, legalem, authenticum, & fide dignum Notarium, ac talem, qualem ſe facit; ſcripturiſque ſuis publicis, & ſimilibus, ſemper in judicio & extra adhibitam fuiſſe, & de præſenti magis indubiam adhiberi fidem. In fidem &c. Datum Romæ ex ædibus noſtris hac die prima Septembris 1680.

Loco † ſigilli.

Pro D. Antonio de Blanchis Not.
Andreas de Achillis, in fidem &c.

APPENDIX V.

***Brevia Beatificationum Servi Dei* Petri Forerii, *Servæ Dei* Catharinæ de Ricciis, *Servi Dei* Alexandri Saulii, *& Servi Dei* Camilli de lellis, *de quibus in cap.* 24. *lib.* 1.**

Beatificatio Servi Dei Petri Forerii *de Mataincuria Sacerdotis Lotharingi, Præpoſiti Generalis, & Reformatoris* Congregationis Salvatoris noſtri, nuncupatæ Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini, *necnon Inſtitutoris* Monialium Congregationis ſub titulo Dominæ noſtræ, & Regula ejuſdem Sancti Auguſtini.

BENEDICTUS PAPA XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

LAudemus viros glorioſos, qui in converſatione gentis non ſecundum carnem ambulantes, ſed ſpiritu facta carnis mortificantes, non ſolum ſemetipſos ac voluntatem ſuam cum omnibus terrenis deſideriis abnegarunt, atque ſub ſuavi Regularis diſciplinæ jugo obtulerunt Deo in holocauſtum, verùm, diffuſa in cordibus ſuis charitate, non minus de aliena, quam de propria ſalute ſolliciti, viam mandatorum Domini, ac Chriſtianæ perfectionis ſemitam, in qua direxerant greſſus ſuos, Chriſti Fideles verbo & exemplo, ſaluberrimiſque præceptis & inſtitutis conſtanter ſectari, ac tuto decurrere edocuerunt; feliciterque confecto mortalis hujus ævi ſtadio, æternam repromiſſionem, ac juſtitiæ coronam in cæleſti Jeruſalem ſtabilitate accipere meruerunt. Quos inter cum longe, lateque refulſerit Dei Servus PETRUS FORERIUS de Mataincuria, Sacerdos Lotharingus, Præpoſitus Generalis, & Reformator Congregationis Salvatoris noſtri, nuncupatæ Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini, necnon Inſtitutor Monialium Congregationis ſub titulo Dominæ noſtræ, ac Regula ejuſdem S. Auguſtini, digna tanti Parentis ſoboles, quæ, quaſi arcus refulgens inter nebulas, & quaſi flos roſarum in diebus vernis, Eccleſiam nominis ſui celebritate, ac ſpiritualium aromatum odore implevit; Apoſtolici miniſterii, quod, viribus licet & meritis longe impares, Divina dignatione gerimus, ratio poſtulat, ut illius cultui & venerationi in terris, ad Dei laudem, ipſius Eccleſiæ decus, ſpiritualemque populi Chriſtiani ædificationem, poteſtate Nobis a Domino tradita conſulamus. Cum itaque, mature diligenterque diſcuſſis atque perpenſis per Congregationem venerabilium Fratrum noſtrorum S.R.E.

S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum proceſſibus de Apoſtolicæ Sedis licentia rite & recte confectis ſuper vitæ ſanctitate & virtutibus heroicis, quibus idem Servus Dei PETRUS FORERIUS multipliciter claruiſſe, necnon miraculis, quæ ad ejus interceſſionem, & ad manifeſtandam hominibus illius ſanctitatem a Deo patrata fuiſſe aſſerebantur, & ſubinde auditis per Nos de more eorumdem Cardinalium, ac etiam hujus Congregationis Conſultorum ſuffragiis, aſſiduiſque ac humilibus precibus implorato prius ſuperni luminis auxilio, alias decreverimus, prædictum Servum Dei Beatum cum ſolitis indultis declarare: Hinc eſt, quod Nos piis atque enixis cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Caroli Hiſpaniarum Catholici, & Romanorum Regis in Imperatorem electi, ac dilecti Filii nobilis juvenis Franciſci Lotharingiæ & Barri Ducis, & dilectæ pariter in Chriſto Filiæ nobilis mulieris Carolæ Eliſabethæ a Francia Lotharingiæ itidem & Barri Duciſſæ viduæ, necnon venerabilium Fratrum Epiſcoporum Tullenſis, & Virdunenſis, dilectorumque Filiorum totius Cleri & populi Ducatuum Lotharingiæ & Barri hujuſmodi, ac univerſi Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini, præcipue vero dictæ Congregationis Salvatoris noſtri, ac inſuper Monialium memoratæ Congregationis ſub titulo Dominæ noſtræ ſupplicationibus Nobis ſuper hoc humiliter porrectis paterna benignitate annuentes, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut idem Servus Dei PETRUS FORERIUS in poſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferenda) exponantur, Imagines quoque radiis ſeu ſplendoribus exornentur, ac de eo recitetur Officium, & Miſſa celebretur de Confeſſore non Pontifice ſingulis annis juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani die VII. Julii, cum dies IX. Decembris, qua ipſe Servus Dei ſpiritum Creatori reddidit, & aliæ plures illam ſubſequentes, ut notum eſt, impeditæ reperiantur. Porro recitationem Officii, ac Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus in locis duntaxat infraſcriptis, videlicet in oppido Mirecuriæ Tullenſis diœceſis, in quo dictus Servus Dei natus eſt, in monaſterio ſeu abbatia de Calmuſiaco, Gallice Chaumouſey, ubi habitum præfati Ordinis Canonicorum Regularium ſuſcepit, profeſſionemque Regularem emiſit, in oppidis Mataincuriæ ejuſdem Tullenſis diœceſis, in quo curam animarum obivit, ejuſque venerabile corpus requieſcit, ſeu depoſitum reperitur, & Graii in Comitatu Burgundiæ, unde ad cælos evolavit, & ubi cor illius aſſervatur, ac Lunevillæ, ubi prima ſuſceptæ reformationis fundamenta jecit, ab omnibus utriuſque ſexus Chriſti Fidelibus tam Sæcularibus quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, necnon in univerſa Congregatione Salvatoris noſtri, ac eccleſiis, ſive Capellis, vel oratoriis Congregationis Monialium ſub titulo Dominæ noſtræ, quas idem Dei Servus reformavit, ac reſpective inſtituit, ſicut præmittitur; & quantum ad Miſſas attinet, etiam ab omnibus Presbyteris ad eccleſias,

in

Digitized by Google

in quibus feſtum peragetur, confluentibus. Præterea, primo duntaxat anno a datis hiſce litteris, & quoad Indias, a die quo eædem litteræ illuc pervenerint, inchoando, in eccleſiis oppidorum, monaſterii ſeu abbatiæ, ac utriuſque Congregationis hujuſmodi ſolemnia Beatificationis ipſius Servi Dei cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori die ab Ordinariis, gratiam & communionem Sedis Apoſtolicæ habentibus reſpective conſtituta, poſtquam tamen in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe celebrata fuerint eadem ſolemnia, pro qua re diem XXIX. currentis menſis Januarii aſſignamus, pariter celebrandi facimus poteſtatem: Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut præſentium litterarum tranſumptis ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Secretarii ſupradictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti, ſeu Pro-Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus & ubique, tam in judicio quam extra illud habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Petrum ſub anulo Piſcatoris, die decima Januarii 1730. Pontificatus noſtri anno ſexto.

Pro D. Card. Oliverio
C. Archiepiſcopus Emiſſenus.

Beatificatio Servæ Dei CATHARINÆ DE RICCIIS *Monialis expreſſe Profeſſæ Ordinis Sancti Dominici.*

CLEMENS PAPA XII.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

IN Apoſtolicæ dignitatis faſtigio, nullis licet meritorum noſtrorum ſuffragiis, per ineffabilem Divinæ bonitatis abundantiam conſtituti, ad ea, per quæ ſacrarum Virginum cum cæleſti Sponſo in beata æternitate regnantium, in quibus, utpote vaſculis imbecillioribus, opus dexteræ Excelſi mirabilius apparuit, ac tanquam pretioſis monilibus multipliciter gaudet atque refulget Eccleſiæ matris glorioſa fœcunditas, cultus & veneratio in terris promoveatur, libenter intendimus; ſicut pia Chriſtifidelium, præſertim Catholicorum Principum, vota poſtulant, & ad omnipotentis Dei gloriam, ipſiuſque Eccleſiæ decus & præſidium, ac ædificationem Fidelium, & animarum ſalutem cognoſcimus in Domino expedire. Cum itaque, accurate diſcuſſis atque perpenſis per Congregationem Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum proceſſibus de Sedis Apoſtolicæ licentia confectis ſuper vitæ ſanctitate, & virtutibus in gradu heroico, quibus Serva Dei Catharina de Ricciis

ciis Monialis expreſſe Profeſſa Ordinis S. Dominici claruiſſe, necnon miraculis, quæ ad ejus interceſſionem a Deo patrata fuiſſe aſſerebantur, Congregatio præfata coram Nobis conſtituta, auditis etiam Conſultorum ſuffragiis, unanimiter cenſuerit, ad ejuſdem Servæ Dei Beatificationem, quandocumque Nobis videretur, tuto procedi poſſe: Hinc eſt, quod Nos piis atque enixis dilecti Filii nobilis viri Joannis Gaſtonis Etruriæ ſibi ſubjectæ Magni Ducis, ac totius Ordinis S. Dominici, necnon dilectarum in Chriſto Filiarum Monialium monaſterii S. Vincentii civitatis Pratenſis, in quo prædicta Serva Dei Regularem profeſsionem emiſit, atque in Domino obdormivit, ſupplicationibus Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, de memoratorum Cardinalium conſilio & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut eadem Serva Dei CATHARINA DE RICCIIS in poſterum Beatæ nomine nuncupetur, ejuſque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſsionibus circumferenda) exponantur, Imagines quoque radiis ſeu ſplendoribus exornentur, ac de ea ſub ritu duplici recitetur Officium, & Miſſa celebretur de Virgine non Martyre ſingulis annis juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani die XIII. Februarii. Porro recitationem Officii, ac Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus in locis tantum infraſcriptis, nempe in civitate Florentina, ubi dicta Serva Dei ortum habuit, in præſata civitate Pratenſi, ubi diem clauſit extremum, ac in univerſo Ordine S. Dominici tam Fratrum, quam Monialium, cujus habitum geſsit; &, quantum ad Miſſas attinet, etiam a Sacerdotibus confluentibus. Prætere, primo duntaxat anno a datis hiſce litteris, & quoad Indias, a die quo eædem præſentes litteræ illuc pervenerint, inchoando, in eccleſiis civitatum Florentin. ac Pratenſ. & Ordinis prædictorum ſolemnia Beatificationis ejuſdem cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis reſpective conſtituta, & intra ſex menſes promulganda, poſtquam tamen in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe celebrata fuerint ejuſmodi ſolemnia, pro qua re diem XXIII. menſis Novembris proxime venturi aſsignamus, pariter celebrandi facimus poteſtatem: Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac decretis de, & ſuper non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut ipſarum præſentium litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſsis, manu Secretarii ſupradictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti, ſeu Pro-Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus & ubique, tam in judicio quam extra illud habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub anulo Piſcatoris, die prima Octobris 1732. Pontificatus noſtri anno tertio.

F. Cardinalis Oliverius.

Bea-

Beatificatio Servi Dei ALEXANDRI SAULII *ex Clericis Regularibus S. Pauli Barnabitis nuncupatis, primum Aleriæ, deinde Papiæ Epiſcopi.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

BEnignitatem Dei noſtri, & divitias bonitatis ejus in Servi Dei Alexandri Saulii primum Aleriæ, deinde Papiæ Antiſtitis virtutibus ac meritis extollere & prædicare, non religionis modo debitum eſſe ducimus officium; ſed nihil etiam intelligimus in hac temporum conditione eſſe opportunius, quam ut univerſis Chriſtifidelibus, & animarum maxime Paſtoribus uberiora ſuppetant ad imitationem exempla; atque in ejuſdem patrocinio, factiſque admirandis præſidia, ad pacem, tranquillitatem, & ſalutem tam inter Chriſtianos omnes, quam inter eos potiſſimum populos procurandam, quos ab illo per viginti & amplius annos, non tanquam ſolius Aleriæ Epiſcopo, ſed totius Corſicæ Apoſtolo, olim ſalutaribus monitis ac legibus inſtructos, & moribus correctis, extinctis odiis, conciliatis animis, reformatiſque Clericis, viam mandatorum Dei currere edoctos ipſa rerum humanarum divinarumque perturbatio jamdudum inibi exorta a tradita ſanctiſsima diſciplina alienos tenet. Eapropter inter præcipuas partes Apoſtolici muneris, quod altiſſimo Divinæ ſapientiæ conſilio infirmitati noſtræ impoſitum eſt, illam miniſterio noſtro rite ſancteque obeundo magis congruentem reputamus, ut ad cæleſtem Nobis promerendam opem ſtudeamus, quantum Nobis ex alto conceditur, ad omnipotentis Dei gloriam, Catholicæ Eccleſiæ decus, bonumque Chriſtiani populi exemplum, promovere cultum & venerationem ejuſdem Servi Dei, qui pueritiæ curriculo ſumma cum pietatis & doctrinæ ium laude confecto, ſeverioris diſciplinæ Inſtitutum in Congregatione Clericorum Regularium S. Pauli Barnabitarum nuncupata amplexus, omnium Religioſarum virtutum ſplendore longe lateque præfulſit, & ad Paſtorales ovium ſibi commendatarum curas evocatus, ita ſe geſſit, ut optimi Paſtoris officio perſunctum a Paſtorum Principe Jeſu Chriſto æterna mercede donatum fuiſſe non dubitemus. Cum igitur mature diligenterque diſcuſſis atque perpenſis per Congregationem Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum proceſsibus de Apoſtolicæ Sedis licentia confectis ſuper vitæ ſanctitate, & virtutibus tam Theologicis quam moralibus, in gradu heroico, quibus idem Servus Dei Alexander Saulius multipliciter claruiſſe, necnon miraculis, quæ ad ejus interceſsionem & ad manifeſtandam hominibus ipſius ſanctitatem, a Deo patrata fuiſſe aſſerebatur; eadem Congregatio coram Nobis conſtituta, auditis etiam Conſultorum ſuffragiis, uno ſpiritu unaque voce cenſuerit,

poſſe,

poſſe, quandocumque Nobis videretur, prædictum Servum Dei Beatum declarari cum conſuetis Indultis; hinc eſt, quod Nos piis atque enixis quamplurium Ven. Fratrum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, necnon dilectorum Filiorum Magiſtratuum, Procerum, & populorum Italiæ præſertim, ac totius inſuper antedictæ Congregationis Clericorum Regularium S. Pauli ſupplicationibus (quas olim etiam humiliter datas fel. record. Prædeceſſoribus noſtris Innocentio Papæ X. clar. mem. Ferdinandus Romanorum Rex in Imperatorem electus, Clementi Papæ X. bon. mem. Emmanuel Sabaudiæ Dux, & Innocentio Papæ XI. Coſmus itidem bon. mem. Etruriæ ſibi ſubjectæ Magnus Dux, piarum ſuarum precum acceſsione roboraverant, & fel. pariter record. Clementi Papæ XII. itidem prædeceſſori noſtro cariſsima in Chriſto Filia noſtra Maria Amalia utriuſque Siciliæ & Jeruſalem Regina illuſtris, ac Nobis ipſis nuper dilecti Filii nobiles viri Dux & Reſpublica Januenſis renovarunt) Nobis ſuper hoc humiliter porrectis benigne inclinati, de ſupradictæ Congregationis conſilio & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut idem Dei Servus Alexander Saulius in poſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſsionibus circumferendæ) exponantur. Imagines quoque radiis ſeu ſplendoribus exornentur, ac de eo quotannis die vigeſima tertia menſis Aprilis recitetur Officium & Miſſa de Communi Confeſſoris Pontificis cum Oratione a Nobis approbata, juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani. Porro recitationem Officii, & Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus dumtaxat in univerſa Congregatione eorumdem Clericorum Regularium S. Pauli Barnabitarum, in civitate Mediolanenſi, ubi natus, & Regularem emiſit Profeſſionem, in diœceſibus tam Alerienſi quam Ticinenſi, quibus Epiſcopus præfuit, & in civitate Januenſi, unde originem duxit, & ubi adhuc ejus nobilis gens & familia perſtat, ab omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus tam Sæcularibus quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, & quantum ad Miſſas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad eccleſias, in quibus feſtum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hiſce litteris, & quoad Indias a die, quo eædem litteræ illuc pervenerint, inchoando, in eccleſiis Congregationis civitatum & diœceſum antedictarum ſolemnia Beatificationis ipſius Servi Dei cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis reſpective conſtituta, poſtquam in baſilica noſtra S. Petri in Vaticano de Urbe celebrata fuerint eadem ſolemnia ipſa die 23. currentis menſis Aprilis, pariter celebrandi facimus poteſtatem; non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis ſeu exemplis etiam impreſſis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus

ſus fides ab omnibus & ubique, tam in judicio quam extra illud habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub anulo Piſcatoris die 23. Aprilis 1741. Pontificatus noſtri anno primo.

D. Cardinalis Paſſioneus.

B R E V E

Beatificationis Beati CAMILLI *De* LELLIS *Fundatoris Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis.*

BENEDICTUS PP. XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

IN virtutibus, rebuſque a Servo Dei CAMILLO DE LELLIS Congregationis Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis Fundatore ad Divini honoris cultum promovendum augendumque,& ad opportuna procurandæ animarum Chriſtifidelium ſaluti commoda ac remedia comparanda præclare geſtis, in quibus magnificata eſt dextera Excelſi, & ampliſſime triumphavit virtus Spiritus Sancti, Divina ipſius miſericordiarum Patris, qui mirabilis eſt in Servis ſuis, opera revelare & confiteri non ſolum honorificum, ſed in hac potiſſimum aſpera temporum conditione ſalutare etiam ac neceſſarium eſſe ducimus, ut & univerſi Chriſtifideles benignitatem Dei noſtri, & divitias bonitatis ejus prædicantes, nova atque uberrima habeant ad imitationem exempla, & ipſe Servus Dei meritis honoribus mactatus in terris certa e cælis patrocinio ſuo in diebus noſtris impetret perpetuæ inter Chriſtianos Principes pacis, communis populorum tranquillitatis, & æternæ ſalutis auſpicia atque præſidia. Erraverat ille quidem a ſemita, quam tenuerant Servi Dei, qua iter ad cæleſtem patriam intenditur, & ipſum fore perſecuturum capta quædam in nativitate auguria addicebant; ſed peculiari miſerentis Dei providentia in viam rectam in ſolemni die Purificationi Beatæ Virginis Mariæ immaculatæ ſacra revocatum adeo replevit ſpiritus timoris Domini, ſpiritus conſilii, & fortitudinis, ut ejuſdem amoris igne accenſus, amarè fleverit; atque arduum Chriſtianæ pœnitentiæ & perfectionis ſtadium ingreſſus, curriculum omnium virtutum, relicto aliis, atque ſui præſertim inſtituti alumnis ad præeuntem impigre ſectandum incitamento, confecerit; Unde a Bonorum omnium largitore Deo immortalis beatitudinis bravium accepiſſe, nullus ambigendi ſit locus. Quamobrem nihil ad ſupremum graviſſimumque Apoſtolicæ ſervitutis in Catholicæ Eccleſiæ procuratione imbecillitati noſtræ per ineffabilem Divinæ bonitatis abundantiam demandatum miniſterium rite ſancteque obeundum

dum

dum intelligimus eſſe aptius, aut magis idoneum, quam ut, quantum Nobis ex alto conceditur, ejuſdem Servi Dei CAMILLI de republica Chriſtiana, atque hac alma Urbe noſtra, in qua maxime luculentiſſima ſuarum virtutum præſetulit ſpecimina, & mortali vitæ finem impoſuit, benemerentiſſimi cultum & venerationem ad omnipotentis Dei gloriam, Catholicæ Eccleſiæ decus, & Chriſtiani populi utilitatem promoveamus. Cum itaque, mature diligenterque diſcuſſis atque perpenſis per Congregationem Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum proceſſibus de Apoſtolicæ Sedis licentia confectis, ſuper vitæ ſanctitate, & virtutibus tam Theologicis quam moralibus in gradu heroico, quibus eumdem Servum Dei CAMILLUM DE LELLIS multipliciter claruiſſe, nec non miraculis, quæ ad ejus interceſſionem, & ad manifeſtandam hominibus ipſius ſanctitatem a Deo patrata fuiſſe aſſerebatur, eadem Congregatio coram Nobis conſtituta, auditis etiam Conſultorum ſuffragiis, uno ſpiritu unaque voce cenſuerit, poſſe, quandocumque Nobis videretur prædictum Servum Dei Beatum declarari cum conſuetis Indultis: Hinc eſt, quod Nos piis atque enixis antedictæ Congregationis Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis jamdudum ſæpius porrectis ſupplicationibus, quibus olim ſuas, & clar. mem. Hiſpaniarum Reges Catholici, tum Philippus III. tum Philippus IV. ad fel. rec. Paulum PP. V., Gregorium PP. XV., & Alexandrum PP. VII. prædeceſſores noſtros, & utriuſque ſexus Principes, ac Duces, nec non nobiles viri electi civitatis Neapolitanæ, aliique ex Ordine Eccleſiaſtico preces & vota conjunxerant, Nobis nuper iterum porrectis benigne inclinati, de ſupradictæ Congregationis conſilio & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut idem Servus Dei CAMILLUS DE LELLIS in poſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis ſeu ſplendoribus exornentur, ac de eo quotannis die xv. menſis Julii recitetur Officium & Miſſa de Communi Confeſſoris non Pontificis cum Oratione a Nobis approbata juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani. Porro recitationem Officii, & Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus dumtaxat in univerſa Congregatione eorumdem Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis, & in civitate, ac diœceſi Theatina, ubi natus, ab omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus tam Sæcularibus quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, & quantum ad Miſſas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad eccleſias, in quibus feſtum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hiſce litteris, & quoad Indias a die, quo eædem litteræ illuc pervenerint, inchoando, in eccleſiis Congregationis, civitatis, & diœceſis antedictæ ſolemnia Beatificationis ipſius Servi Dei cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis reſpective conſtituta, poſtquam in baſilica noſtra S. Petri in Vaticano celebrata fuerint eadem ſolemnia Dominica ſecunda poſt Paſcha Reſurre-

ctionis D. N. JESU CHRISTI currentis anni MDCCXLII. pariter celebrandi facimus poteſtatem. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus & ubique, tam in judicio quam extra illud habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub anulo Piſcatoris die vii. Aprilis MDCCXLII. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

D. Card. Paſſioneus.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDIX VI.

Breve Solemnis Beatificationis BB. MARTYRUM GORCOMIENSIUM *Undecim ex Ordine Fratrum Minorum S. Franciſci de Obſervantia, & aliorum octo, qui in odium Orthodoxæ Fidei 9. Julii 1572. ſimul Brilæ perempti ſunt. De quo in cap. 27. lib. 1.*

CLEMENS PAPA X.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

SAnctorum Martyrum, quos a charitate Chriſti non tribulatio, non anguſtia, non fames, non nuditas, non periculum, non perſecutio, non gladius ſeparavit, ſed Fidei dilectioniſque vigor inter cruciatuum certamina, Agonotheta Chriſto adjuvante, victores præſtitit, & conſummato paſſionis curſu, ad cæleſtis coronæ gloriam evexit, agones & triumphos in ſancta Dei Eccleſia celebrari, ac condignis laudum præconiis, atque venerationis honoribus decorari decet; ut qui ſanguinis ſui pretio immortalitatem emerunt, illuſtriaque invictæ virtutis ſuæ exempla reliquerunt, de noſtra ſint ſolliciti, qui de ſua ſunt ſalute ſecuri; & pia potentique apud Imperatorem noſtrum, qui in fortiſſimorum pugilum ſuorum honoribus honoratur, & cui ipſi in ſtolis candidis die ac nocte ſerviunt in templo ejus, interceſſione, imbecillitati noſtræ inter ſæculi tentationes laboranti cæleſtis Gratiæ munera impetrent, quibus & nos rectum vitæ curſum tenere, & propoſitum nobis æternæ beatitudinis bravium conſequi mereamur. In hanc Nos curam ex debito Paſtoralis officii, quod infirmitati noſtræ credidit Divina dignatio, propenſis ſtudiis incumbentes, flagitantia id ipſum Chriſtifidelium vota, & exauditionis gratiam libenter admittimus; ſicut ad gloriam omnipotentis Dei, ad exaltationem Catholicæ Fidei, ſpiritualemque Fidelium conſolationem atque ædificationem ſalubriter in Domino expedire arbitramur. Cum itaque mature diligenterque diſcuſſi & perpenſi fuerint per Congregationem Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum proceſſus de hujus ſanctæ Sedis Apoſtolicæ licentia confecti ſuper Martyrio, & cauſa Martyrii novemdecim Dei Servorum Gorcomienſium nuncupatorum, undecim quidem Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci de Obſervantia nuncupatorum, videlicet Nicolai Pichi Gorcomienſis Guardiani, Hieronymi Werdani Vicarii, Theodorici Emdeni Amersfortii, Nicaſii Joannis Hezii, Willehadi Dani, Godefridi Mervellani, Antonii Werdani, Antonii Hornarienſis, Franciſci Rodii Bruxellenſis Sacerdotum, & Petri Aſcani, ac Cor-

Cornelii Wicani Laicorum, & aliorum octo, nempe Joannis Sacerdotis Ordinis Prædicatorum, & Adriani Becani, ac Jacobi Lacopii Aldenardenſis amborum Ordinis Præmonſtratenſis, & Joannis Oſterwicani Canonici Regularis Ordinis S. Auguſtini, ac Leonardi Vecchelii Buſcoducenſis, Nicolai Poppelii Weldani, Godefridi Dunei Gorcomienſis, & Andreæ Waltheri Sacerdotum, & Parochorum Sæcularium, qui omnes ſimul in odium Catholicæ Fidei, primatus Romanæ Eccleſiæ, & auguſtiſſimi Euchariſtiæ ſacramenti poſt atrociſſima & immaniſſima tormenta Brilæ in Hollandia anno 1572. interfecti palmam Martyrii accepiſſe aſſerebantur, ac ſuper ſignis, prodigiis, & miraculis, quæ ad manifeſtandam mundo finalem eorum perſeverantiam a Deo edita & patrata fuiſſe dicebantur; factaque demum coram Nobis omnium, quæ in hac cauſa geſta ſunt, plena & diſtincta relatione, præfata Congregatio Cardinalium, auditis etiam Conſultorum ſuffragiis, cenſuerit poſſe, quandocumque Nobis videretur, ad ſolemnem eorumdem Dei Servorum Canonizationem tuto deveniri, interim vero indulgeri, ut in univerſo terrarum orbe Beati nuncupentur: Hinc eſt, quod Nos piis atque enixis cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Leopoldi Romanorum Regis illuſtris in Imperatorem electi, aliorumque Principum, ac diverſorum, præſertim Belgii, Antiſtitum, necnon Ducatus Brabantiæ, & Comitatus Flandriæ Ordinum, ac dilectorum Filiorum Franciſci Mariæ a Cremona Miniſtri Generalis, & totius Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci de Obſervantia nuncupatorum, & ſignanter Ignatii de Broeyer ejuſdem Ordinis Profeſſoris, & Secretarii Generalis, ac nationis Germano-Belgicæ Ordinis hujuſmodi in Romana Curia negotiorum Geſtoris ſeu Agentis Generalis, hujuſque cauſæ Procuratoris ſupplicationibus Nobis, & huic ſanctæ Sedi ſuper hoc humiliter porrectis benigne inclinati, de memoratorum Cardinalium conſilio & unanimi aſſenſu, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut præfati Servi Dei Nicolaus Pichus, Hieronymus Werdanus, Theodoricus Emdenus, Nicaſius Joannes Hezius, Willehadus Danus, Godefridus Mervellanus, Antonius Werdanus, Antonius Hornarienſis, Franciſcus Rodius, Petrus Aſcanus, Cornelius Wicanus, Joannes Adrianus Becanus, Jacobus Lacopius, Joannes Oſterwicanus, Leonardus Vecchelius, Nicolaus Poppelius, Godefridus Duneus, & Andreas Waltherus in poſterum Beatorum nomine nuncupentur, eorumque corpora & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferenda) exponantur, Imagines quoque radiis ſeu ſplendoribus exornentur, ac de eis quotannis die felicis eorum tranſitus recitetur Officium, & Miſſa celebretur de communi plurimorum Martyrum juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani. Porro recitationem Officii, & Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus in locis duntaxat infraſcriptis, videlicet in tota Hollandia ab omnibus utriuſque ſexus Chriſti Fidelibus tam Sæcularibus quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, ac in eccleſiis tam Fratrum, ſeu Canonicorum Regularium, quam Monalium omnium Ordinum,

num, quos memorati Servi Dei ſuo Martyrio illuſtrarunt; & quantum ad Miſſas attinet, etiam a Sacerdotibus ad eccleſias hujuſmodi confluentibus. Præterea, primo duntaxat anno a datis hiſce litteris, & quoad Indias, a die, quo eædem litteræ illuc pervenerint, inchoando, in eccleſiis Hollandiæ, & Ordinum præfatorum reſpective ſolemnia Beatificationis eorumdem Dei Servorum cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis reſpective conſtituta, & intra ſex menſes promulganda, poſtquam tamen in baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe celebrata fuerint eadem ſolemnia, quam ad rem diem xxiv. currentis menſis Novembris aſſignamus, pariter celebrandi facimus poteſtatem: Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Secretarii prædictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus & ubique, tam in judicio quam extra illud habeatur, quæ haberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem ſub anulo Piſcatoris die xiv. Novembris 1675. Pontificatus noſtri anno ſexto.

I. G. Sluſius.

Loc. † anuli Piſcatoris.

In hanc Appendicem inſertæ ſunt litteræ Apoſtolicæ non ita obviæ, vel ſaltem adhuc non editæ in Bullario Romano, nonnullorum Dei Servorum formali Beatificatione beatificatorum: cumque poſt librum primum jam typis editum ſanctæ mem. Clemens Papa XII. in Beatorum numerum retuliſſet Servum Dei Joſephum a Leoniſſa Sacerdotem expreſſe Profeſſum Ordinis Capuccinorum S. Franciſci, operæ pretium eſſe cenſuimus litteras Apoſtolicas in hanc Additionem inſerere.

B R E V E

Solemnis Beatificationis B. JOSEPHI *a* LEONISSA *Sacerdotis expreſſe Profeſſi Ordinis Capuccinorum S. Franciſci.*

CLEMENS PAPA XII.

Ad perpetuam rei memoriam.

PAſtorum Princeps Jeſus Chriſtus, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, quemadmodum nova ſemper in Eccleſia ſua inſtaurat exempla virtutum, & de terra noſtra novos ſibi ſuſcitat, & erigit Servos, ut collocet eos cum Principibus populi ſui, & ſolium gloriæ teneant in cælis,

cælis, ac tanquam ſtellæ fulgentes in perpetuas æternitates, illuminent his qui in tenebris & in umbra mortis ſedent, ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis; ita Nos debitum ſacroſancti Apoſtolatus noſtri officium ducimus, & Catholicæ religioni magis adaugendæ, & Chriſtifidelibus ad pietatem amplius excitandis in hac temporum conditione valde opportunum, ut benignitatem Dei noſtri, & memoriam ſanctitatis ejus in virtutibus ac meritis Servorum ſuorum extollentes ac prædicantes, eorum præſertim debitæ venerationis cultum promovere ſatagamus, qui poſtquam lubricum inter blandientis mundi illecebras pueritiæ iter mira cum morum innocentia confeciſſent, arduum perfectionis curriculum ſub ſeverioris diſciplinæ inſtituto ineuntes, non ſolum dignos in pietatis, & doctrinarum palæſtra progreſſus fecerunt, verum etiam verbo & exemplo facem ceteris præferentes, adeo incredibili Divinæ gloriæ, & animarum ſalutis procurandæ zelo exarſerunt, ut, omnes Chriſto lucrifaciendi cauſa, labores, ludibria, verbera, cruciatus, ac mortem ipſam Chriſtiana fortitudine contemnentes, tandem evolarint ad coronam legitime certantibus repoſitam in cælis a Bonorum omnium largitore Deo, qui Servorum ſuorum agones ac labores laudabiliter pro ſui nominis gloria completos, ſignis etiam & miraculis illuſtrare dignatus eſt. Cum itaque mature diligenterque diſcuſſis atque perpenſis per Congregationem Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum proceſſibus de Apoſtolicæ Sedis licentia confectis ſuper vitæ ſanctitate, & virtutibus tam Theologicis quam moralibus in gradu heroico, quibus Servum Dei Joſephum a Leoniſſa Presbyterum expreſſe Profeſſum Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci Capuccinorum nuncupatorum multipliciter claruiſſe, necnon miraculis, quæ ad ejus interceſſionem & ad manifeſtandam hominibus ipſius ſanctitatem a Deo patrata fuiſſe aſſerebatur; eadem Congregatio coram Nobis conſtituta, auditis etiam Conſultorum ſuffragiis, uno ſpiritu unaque voce cenſuerit, poſſe, quandocumque Nobis videretur, prædictum Servum Dei Beatum declarari cum conſuetis Indultis: Hinc eſt, quod Nos piis atque enixis nonnullorum Ven. Fratrum Antiſtitum, Catholicorum Principum, & Univerſitatum, necnon totius memorati Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci Capuccinorum, & nominatim Gregorii a Roma ejuſdem Ordinis Sacerdotis expreſſe Profeſſi, hujuſque cauſæ Poſtulatoris, ſupplicationibus Nobis, & huic ſanctæ Sedi ſuper hoc humiliter porrectis benigne inclinati, de ſupradictæ Congregationis conſilio & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut præfatus Servus Dei Joſephus a Leoniſſa in poſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſsionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis ſeu ſplendoribus exornentur, atque de eo quotannis die felicis ejus tranſitus, ſeu alia die non impedita illam immediate ſequenti, recitetur Officium, & Miſſa celebretur de communi Confeſſoris non Pontificis, juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani.

mani . Porro recitationem Officii , & Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus duntaxat in univerſo Ordine Minorum S. Franciſci Capuccinorum utriuſque ſexus , in Loco Leoniſſæ diœceſis Spoletanæ , in quo natus eſt , & ubi venerabile ipſius Corpus requieſcit , atque in Terra Amatricis Reatinæ diœceſis , unde ad cælos evolavit , ab omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus tam Sæcularibus quam Regularibus , qui ad Horas Canonicas tenentur ; & quantum ad Miſſas attinet , etiam ab omnibus Sacerdotibus ad eccleſias , in quibus feſtum peragetur , confluentibus . Præterea primo duntaxat anno a datis hiſce litteris , & quoad Indias , a die quo eædem litteræ illuc pervenerint , inchoando , in eccleſiis Ordinis , Loci , ac Terræ præfatorum ſolemnia Beatificationis ipſius Servi Dei cum Officio & Miſſa ſub ritu duplici majori , die ab Ordinariis reſpective conſtituta, poſtquam tamen in eccleſia Lateranenſi de Urbe celebrata fuerint eadem ſolemnia , pro qua re diem vigeſimam ſecundam currentis menſis Junii aſſignamus , pariter celebrandi facimus poteſtatem : Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis , ac Decretis de non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque . Volumus autem , ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis ſeu exemplis , etiam impreſſis , manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis , & ſigillo Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus & ubique, tam in judicio quam extra illud habeatur , quæ ipſis præſentibus haberetur , ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ .

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub anulo Piſcatoris die 19. Junii 1737. Pontificatus noſtri anno ſeptimo .

APPENDIX VII.

Compendia vitæ, virtutum, & miraculorum necnon Actorum in cauſis Canonizationis Beatorum PII QUINTI, ANDREÆ AVELLINI, FELICIS A CANTALICIO, *&* CATHARINÆ DE BONONIA, *de mandato ſanctæ memoriæ* CLEMENTIS XI. *compoſita ab hujus Operis* AUCTORE *tunc* FIDEI PROMOTORE *ægrotante bonæ memoriæ* INGHIRAMIO *Secretario Congregationis ſacrorum rituum; De quibus nempe in cap. 34. lib. 1.*

Compendium vitæ, virtutum, & miraculorum, necnon Actorum in cauſa Canonizationis B. PII QUINTI *ſummi Pontificis.*

Ex Secretaria Congregationis ſacrorum rituum.

PIUS, inter Romanos Pontifices hujus nominis quintus, Michael antea dictus, in oppido Boſchi Derthonenſis diœceſis in Inſubria natus eſt, anno reparatæ ſalutis 1504. quarto decimo kalendas Februarii, Paulo Ghiſilerio Patre, Matre vero Dominica Augeria. Etenim Ghiſileria gens, quæ Bononiæ perantiqua nobilitate illuſtris, atque Ordini Senatorio adſcripta, civilium diſſidiorum cauſa, ut ab Hiſtoricis memoriæ proditum eſt, in varias Italiæ regiones diſtracta fuerat, præfato etiam apud Inſubres oppido ſedem ac domicilium poſuit: ubi, quamquam ob rei familiaris inopiam, in anguſtum redacta, nihilominus tamen uſque ad Michaelis ortum inter principes ejuſdem oppidi familias locum tenere viſa fuit. Michael igitur hujus gentis alumnus ſacro regenerationis lavacro cælo renatus, & pia Chriſtianaque educatione ad majora virtutum faſtigia præformatus, ſtatim ac quartum decimum ætatis annum attigit (prævenerat enim eum Dominus in benedictionibus dulcedinis) mundo vale dixit, & Fratrum Prædicatorum Inſtituto nomen dedit: in quo quidem, exacta diſciplinæ Regularis obſervantia cum primis elucens, Genuæ Sacerdotio initiatus fuit anno 1528. Poſtmodum vero, ubi quam multa Ordinis munia, Lectoris ſcilicet, Prioris, & Definitoris, ut vocant, laudabiliter obivit, peracto ſumma fidelitate ac prudentia apud Novocomenſes primum, deinde apud Bergomates Fidei Quæſitoris munere, ſupremæ Romanæ Inquiſitionis Commiſſarius renuntiatus eſt. Quo quidem in munere cum ſtrenue fideliterque laboraſſet, Paulus IV. Pont. Max. ad Epiſcopale regimen Nepeſinæ Eccleſiæ illum aſſumpſit, ac ſubinde anno 1557. in ſacrum Cardinalium Ordinem cooptavit; Eique ſupremi ac perpetui Inquiſitoris provinciam nemini unquam antea, nec poſtea collatam demandavit, facta omnibus Epiſcopis, ac Delegatis juſſione, ut in rebus ad ſanctum Officium pertinentibus, ipſum veluti Superiorem agnoſcerent. Hanc vero ampliſsimam

mam dignitatem Pius IV., qui Paulo IV. in Pontificatu ſucceſſerat, Cardinali Alexandrino (hoc enim nomine B. Pius inter Purpuratos Patres dignoſcebatur) nedum confirmavit, verum etiam a Nepeſino Epiſcopatu ad regendam ampliorem Eccleſiam Montis Regalis in Subalpinis Pium novis in dies fulgentem meritis tranſtulit. Interea, Pio IV. die 9. Decembris anni 1565. viam univerſæ carnis ingreſſo, Cardinalis Alexandrinus ſummo omnium Patrum conſenſu Pontifex maximus renuntiatur die 7. Januarii anni 1566. qui, aſſumpto Pii V. nomine, poſtquam Eccleſiam rexiſſet annos ſex, menſes tres, dies viginti quatuor, ætatis ſuæ anno ſexageſimo octavo obdormivit in Domino, & ad cæleſtem patriam migravit.

Ex his, quæ hactenus ſtrictim curſimque dicta ſunt, perſpicue colligi poteſt, quatuor fuiſſe gradus, ac veluti cardines, quibus vitæ B. Pii decurſus ſumma cum laude peractus eſt. Egit enim inter Fratres Prædicatores viri Religioſi partes; in Eccleſia vero, tanquam lucerna ſuper candelabrum poſita, & lucens & ardens, Epiſcopi, Cardinalis, ac ſummi Pontificis dignitate præfulſit. Quamdiu vero in S. Dominici familia vixit, id unum ſemper præ oculis habuit, ac re ipſa implevit, ut ſingulas Ordinis ſui Regulas ſanctioneſque ſervaret. Litterarum ſtudio addictus in eo totus erat, ut viva probatorum Patrum exempla ſibi proponeret imitanda; ratus, & quidem merito, baſim ac fundamentum vitæ ſpiritualis in aſſidua ad Deum precatione, atque in legendis imitandiſque ſanctorum virorum rebus geſtis, S. Dominici præſertim, ac eorum, qui Dominicanam familiam ſanctitatis fama illuſtraverant, eſſe collocanda. Præceptoris munere aliquando functus, ita perpetuo auditores ſuos inſtituit, ut non ſolum ab eo ſcientiarum cognitionem acciperent, ſed etiam ad formandos mores optima caperent documenta virtutum. Fratrum regimini præpoſitus, Priorque deſignatus, & rerum temporalium, & animarum curam magna cum laude conjunxit: præſertim vero in regendis ſacrarum Virginum cœnobiis diligens illius prudentia, nulli unquam reprehenſioni obnoxia, mirabiliter enituit. Neque aliter ſeſe exhibuit, cum munus Definitoris exercuit. Ita denique animo fuit non minus, quam corpore ad modeſtiam ac gravitatem compoſitus, ut ab omnibus non jam Frater Michael (quod erat ei nomen a Baptiſmo inditum, & in Religione retentum) ſed Sanctus Bernardinus paſſim appellaretur.

Verum in exercendo ſanctæ Inquiſitionis miniſterio plane invictus hujus viri zelus pro tuenda Orthodoxa religione apparuit. Etenim neque manifeſtum aliquando vitæ diſcrimen, neque laicalium Poteſtatum, quæ metuenda erat, indignatio facere potuerunt, quin ille, ut par erat, curſum quibuſdam Hæreticorum libris Novocomenſi cuidam mercatori, ut per Italiam evulgarentur, tranſmiſſis fortiter inhiberet. Erat tunc temporis ſuo viduata Paſtore Curienſis Eccleſia apud Rhætios; cui Canonicus quidam e gente Planta dictus, etſi ſuſpectæ Fidei, ob ſuffragiorum numerum forte præficiendus erat. Mittitur propterea hujuſce cauſæ cognitor

X 2 B. Pius

B. Pius; eaque ad juris normam probe confecta, hæreſeos crimine reus Canonicus ille declaratus eſt. Pius vero rem hanc totam ita forti animo geſſit, ut nunquam Ordinis ſui indumenta per breve tempus exuere voluerit; quamquam eum omnes, ut alieno veſtitu incederet, hortarentur, ne oculos Hæreticorum offenderet, qui capitale odium adverſus Dominicanos Fratres profitebantur. Negavit id ſe facturum Pius, ſancte teſtatus, ſe quam libentiſſime, ſi ita Deo viſum fuerit, ſacra illa veſte indutum mortem oppetiturum. Pari ſane conſtantia Bergomenſem civitatem ab Hæreticorum peſte diligenter purgavit, ubi invicto animo adverſus Medolacum falſæ doctrinæ propagatorem acerrime inſtitit, quamvis magna amicorum, ac conſanguineorum copia ſuffultum, a quibus ſubinde graves excitatæ turbæ. Id quoque præſtitit adverſus ejuſdem urbis Epiſcopum, cujus profecto præpotens auctoritas eo devenerat inſaniæ, ut quoſdam nefarios homines immitteret, qui integerrimum Fidei Miniſtrum vi, dolove captum, ultimo fato maximis cruciatibus addicerent. Verum uterque tandem jure ac merito hæreſeos damnatus, Hæreticorum pœnas luit. Medolacus enim carceri apud Venetos mancipatus, extremum diem miſerrime clauſit; Epiſcopus vero e Sede Epiſcopali dejectus, dignitatem amiſit.

Quæ in Epiſcopatu Pius V. operatus eſt, cum iis, quæ Cardinalium Collegio adſcriptus item geſſit, una eademque ratione conſideranda ſunt. Etenim (ut diximus) eodem quaſi tempore & Nepeſinus Epiſcopus, & Cardinalis renuntiatus eſt, pauloque poſt Montis Regalis Eccleſiam gubernavit. Quare hic primo loco ſeſe offert admirabilis hujus viri humilitas, qua ille Epiſcopale onus, ut viribus ſuis impar, ſibi a Paulo IV. oblatum a ſe avertere adniſus fuit; additis precibus, ut miſſionem a ſæculi curis impetraret, utque in tranquilla Ordinis ſui ſtatione tandem aliquando quieſceret, atque ut pauperculus & humilis in nidulo ſuo moreretur. At Divina providentia ad majora vocatus, tantum abſuit, ut voti compos efficeretur, ut ampliſſima Cardinalis dignitate, quaſi novo lumine cohoneſtaretur; nova enim hæc dignitas ſplendorem coloremque addidit virtutibus ſuis: neque bene præparatum Pii animum, vel minimo humani faſtus tumore corrupit, ſed intra cancellos conſuetæ humilitatis ac modeſtiæ ab omni ambitus ſuſpicione liberum ſervavit. Etenim paucos in famulatum ſibi adſcivit homines, probos illos quidem, quoſque, veluti filios pater amantiſſimus, ſumma charitate proſecutus, more Religioſorum vitam ſecum agere conſueſecit. Porro, cum ea tempeſtate, apud Tridentum coacta Synodo, ardua religionis diſciplinæque Eccleſiaſticæ negotia tractarentur, illaque Romæ maturo conſilio ac diſcuſsione in Præſulum doctiſsimorum conventu examini ſubjicerenrur, magni ponderis apud omnes, ſummoque in pretio erant Cardinalis Alexandrini ſuffragia; qui ſæpius, data opportunitate, liberrime in rebus maximi momenti mentem ſuam aperiebat, etſi quorumdam odium incurrendum eſſe prævidiſſet. Dici vix poteſt, quanta fuerit hujus viri erga pauperes libera-

liberalitas, præſertim cum non niſi infra neceſſarios ſumptus annuum cenſum obtineret. Diœceſim Montis Regalis ſollicitudine vere Paſtorali inviſit, ut damna, quæ gravia, Prædeceſſorum hac de re negligentia, invaluerant, reſarciret: ſed, ubi nullum a ſæculari Magiſtratu auxilium ad puniendos Hæreticos impetrare potuit, Romam invitus rediit, rebus illius gregis ad animarum ſalutem ea, qua potuit, prudentiori diſciplina compoſitis.

Nunc, ut ad ea gradum faciamus, quæ Pius, ut Pontifex ſummus, exhibuit exempla virtutum, illud in primis in eo mirabile fuit, quod nec quæſiiſſe unquam, nec optaſſe quidem ſupremæ dignitatis faſtigium viſus fuerit; ſed Pontificali oneri mira ſibi ſacri Collegii conſenſione delato, non niſi poſt fuſas Deo ferventiſsimas preces, humillime collum ſubmiſerit. Jam vero ultra compendii fines excurrere oporteret, ſi cuncta ſingillatim clementiæ beneficentiæque monumenta recenſenda forent, quibus nedum eos, qui vel minimum commodi ipſi contulerant, verum etiam illos, qui de ſe male meriti fuerant, abunde cumulavit. Longum item nimis eſſet, orationum precationumque frequentiam recenſere, interdiu nunquam intermiſſam, de nocte vero ſæpius adauctam, ubi alicujus momenti negotium erat decernendum. Nulla denique, quamvis prolixa, ſatis eſſet oratio, ut abſtinentias, carnis macerationes, jejunia a piiſsimo Pontifice inter tot tantaſque ardui miniſterii curas nunquam intermiſſa explicaret. Pius enim in Pontificatu, ſi veſtium externam formam demas, nihil de priſtina Religioſæ vitæ ſeveritate quidquam immutaverat. Unum hic aperire ſufficiat, illum ſcilicet non titulis, non divitiis, non novo quodam honoris gradu Conſanguineos ſuos inſignitos ac donatos voluiſſe. Nam Michaelem Bonellum ſuum ex ſorore pronepotem, non niſi poſtquam & Dominicanæ familiæ nomen dedit, & ſacrarum Litterarum peritiam adeptus eſt, & totius ſacri Collegii approbationem meruit, Cardinalibus adſcripſit. Neminem item in aula Pontificia locum habere paſſus eſt, niſi illum, quem probatæ vitæ ratio, atque integerrimi mores commendaſſent. Nulli apud ipſum ad Eccleſiæ dignitates aditus patuit, niſi cui merita prudenti judicio expenſa ad illas obtinendas viam ſtraviſſent, vireſque ad illas probe exercendas abunde ſuppeditaſſent. Totus in eo fuit, ut Subditorum commoda provideret; Quorum querelas, ſupplicesque recurſus, quantovis ſanitatis ſuæ diſpendio, data cuilibet ſandi copia, prolataque audiendi patientia a mane uſque ad veſperas, pæne quotidie excipiebat. Flagrans in eo propagandæ religionis Catholicæ deſiderium: indefeſſus pro inſtauranda Eccleſiaſtica diſciplina labor: incredibilis, ac quaſi perpetua in extirpandis erroribus vigilantia: ad ſublevandam indigentium inopiam prona & inexhauſta beneficentia: pro tuendis Eccleſiæ juribus ferreum pectus, ac robur invictum: talis demum ac tantus in eo effulſit ſplendor virtutum, ut ab ejus ſanctitatis radio illuſtrati, & nobilis quidam Anglus, & Ollicæ Dux, Hebræi-

Digitized by Google

Hebræique nonnulli ad admirabile Euangelii, Orthodoxæque Fidei lumen libenter acceſſerint; quos inter Elias quidam Archiſynagogus, divitiis famaque celebris, una cum filiis Vaticano in templo ſolemni ritu B. Pii Pontificis manu ſacri Baptiſmatis gratiam accepit.

Qua rectitudine, qua juſtitia, qua æquitate S. Apoſtolicæ Sedis regimen, totumque Eccleſiaſticum Ordinem Pius adminiſtraverit, editæ ab eo ſanctiones inter Romanorum Pontificum Decreta typis evulgatæ, probe teſtantur. Quanta porro ipſe fecerit, ut in Gallia, Belgio, Germania, Scotia, Anglia, Poloniaque ſarta tecta Catholica religio conſervaretur ac propagaretur, ex autographis Scriptorum monumentis, ac publicis, omnique fide dignis Hiſtoricis colligi poteſt: atque, ut famigerata illa inter Chriſtianos Principes adverſus Selimum Turcarum Tyrannum, & animorum & armorum conſpiratio perficeretur, ita Pium V. adlaboraſſe conſtat, ut merito, quod in ea geſtum fuit, Pii V. opus publica prædicatione dictum fuerit.

Cum Galliam omnem hæreſis Hugonottorum appellata, ſuſque deque verteret, atque hujus rei cauſa, nonnulla eſſent parum Orthodoxæ religioni conſentanea in publicum emiſſa edicta, ita forti animo apud Regem Chriſtianiſſimum inſtitit Pius V., ut illa penitus fuerint abrogata. Tum conſilio, pecunia, commeatu, ac militibus in Galliam, Duce Comite Sfortia Sanctæ Floræ Domino, opportune tranſmiſſis, taliter Catholicorum partes adjuvit, ut celebri adverſus Hæreticorum copias parta victoria, acciſis illius Regni rebus non leve remedium allatum fuerit.

Neque minores in Belgio turbas ad labefactandam religionem excitaverant Heterodoxi; quibus ne ſtatim curſum inhiberet Hiſpaniarum Rex, curatis tantummodo in præſens politicis rebus, dilatoque in aliud tempus religionis negotio, auctores erant Aulicorum Conſiliariorum quamplurimi. Pius igitur Pontifex evertit tam pernicioſa conſilia; collataque tempeſtive pecunia, nonnulliſque inter Italos bellicoſis viris, ut Belgium pro Fide pugnaturi peterent, perſuaſis, in cauſa fuit, ut quamplurimæ, Albano Duce belli ſummam dirigente, de Hæreticis victoriæ fuerint reportatæ.

Prope erat, ut Cæſar neceſſitate compulſus, in Auſtriæ Archiducatu Dynaſtis, & Nobilibus Auguſtanæ Confeſſionis liberum exercitium permitteret, ni Pius Pontifex, miſſo ad Cæſarem Cardinali Commendono, pericula Orthodoxæ religionis, quæ jam jam imminebant, opportune avertiſſet.

Neque minori præſidio præſens fuit paterna Pii V. charitas Mariæ Stuardæ Scotorum Reginæ, ubi illam per ſummam injuriam carceri mancipatam reſcivit ab Angliæ Regina Eliſabetha, quam hæreſis crimine notatam Regio jure exutam Pontificia auctoritate declaravit.

Apud Polonos publicis edictis exilio multati fuerant Antitrinitarii, Hæreticique reliqui: at Confeſſionis Auguſtanæ, Calvinianæque hæreſeos profeſ-

profeſſoribus in Polonia degere erat impune permiſſum. Quare Pius V. apud Regem effecit, ut ſolemnem ille ac jurejurando firmatam ſponſionem ederet, qua ſeſe in religione Catholica ad mortem uſque perſeveraturum, ac nunquam paſſurum, vel minimum imminui immutarive Romanæ Fidei dogmata, avitoſque ritus, quidquid contra niterentur Hæretici, ſancte promitteret.

Quis autem enumerare poterit unquam, quot quantoſque labores, ſumptus, curaſque impenderit Pius in firmando illo, quod ſupra diximus, Chriſtianorum Principum fœdere, quo Selimi Turcarum Tyranni victoriis multis arroganter intumeſcentis ſuperbia pæne confracta eſt? Nam præſens adſuit Divinæ dexteræ auxilium ferventibus Pii Pontificis precibus imploratum, cum, inito ad Echinadas navali prælio, talem de victis hoſtibus, qualem nunquam antea, triumphum Chriſtiana claſſis reportavit.

Verum alia, & fortaſſe majora, ad religionis incrementum, Pium Pontificem cogitantem præpropera mors, Deo ſic diſponente, pervaſit. Cujus in occurſum, humilem, conſtantem, patientemque animum præſeferens piiſſimus Senex, extrema vi morbi correptus, acerbiſſimos dolores ita fortiter pertulit, ut ſolum ad Jeſu Chriſti crucifixi Imaginem dulciter ſuſpirans, hæc ſæpius ingeminare verba auditus fuerit: *Domine, adauge dolores, ſed auge etiam patientiam*. Ubi vero morbus invaluit, negotiis quavis de re longe ſepoſitis, in id unum, quod erat omnibus anteponendum, totus incubuit, ut ſcilicet ſeſe bene præparato animo morti advenienti ſiſteret. Iteratis igitur vicibus mundata Pœnitentiæ ſacramento conſcientia, ſanctiſſimo Jeſu Chriſti corpore ſibi per manus Cardinalis Alexandrini pronepotis porrecto, ſalutari illo ſupremi itineris viatico refectus eſt. Poſtmodum, quod ſane mirandum fuit, ad inviſendas ſeptem celeberrimas Urbis eccleſias inceſſit, potioremque viæ partem e baſilica S. Pauli ad S. Sebaſtiani templum nullo vehiculo uſus, pedibus perſecit; timentibus, qui aderant, ne vitæ curſum medio in itinere conſummaret. Denique, ſtatim ac noviſſimam appropinquare horam præſenſit, ſacrum Chriſtianorum Principum fœdus Cardinali Alexandrino ferventiſſime commendavit. Dein Davidicos Pſalmos ſibi prælegendos popoſcit, lectori mandans, ut illos alta voce pronuntiaret, ſacta ſingulis verſiculis pauſa; ut ipſe Divina eloquia per aures admiſſa dulciſsimo contemplationis ruminaret affectu. Tandem, cum hiſtoria Paſsionis Domini noſtri Jeſu Chriſti ex Euangelio legeretur, manibus in modum Crucis extenſis, nullo motu ſtrepituve facto, ſuaviter efflavit animam, eamque reddidit Creatori.

Maxima, eo defuncto, ſtatim percrebuit de piiſsimo Pontifice fama ſanctitatis. Quare non Romani populi ſolum, verum etiam plurimorum e vicinis regionibus hominum concurſus ad viſendum illius cadaver ſactus eſt; ut majorem cuſtodum militumque numerum adhibere opus fuerit,

fuerit, ne populi fervor, qui beati cadaveris veſtes jam violenter ſciderat, carnes etiam in fruſta diſtractas ſecum aſportare præſumeret.

Agi cœptum de Pio inter Sanctos referendo, anno 1621. cujus rei gratia inſtructis variis & ordinaria & Apoſtolica auctoritate, ut vocant, proceſſibus, fuit (ut mos erat illius temporis) tribus antiquioribus Romanæ Rotæ Judicibus eoſdem examinandi demandata facultas: qui, lato de hac re judicio, & documentorum auctoritatem probarunt, & virtutum præſtantiam heroicum gradum attigiſſe, ac miracula ſupra communem naturæ uſum fuiſſe patrata dixerunt. Horum judicio ſac. rituum Congregationis examen ſuperinductum; in quo pariter loco ſuo ſtetit juridica Actorum validitas, atque in gradu heroico comprobatæ virtutes, ſimulque duo, quæ ſubſequuta fuerant miracula plene comprobata. Quorum primum fuit, ab igne penitus illæſas remanſiſſe hujus beati Pontificis Icones duas, ex papyro unam, alteram ex tela confectas, in ſacello D. Antonii Cardonæ, & Seſſæ Ducis e pariete pendentes; quanquam ignis ita vehementer per totam ædem graſſatus fuiſſet, ut etiam argentea ſimulacra ignea vi liquefacta fuerint, lapideumque altare in formam cocti pumicis tranſierit, ac univerſa ſacra illius ædiculæ ſupellex (dictis duntaxat duabus Imaginibus, ..que pavimenti parte, in quam una Imaginum ceciderat, exceptis) .. .avillam & cinerem redacta fuerit.

Alterum fuit Tiburtiæ Florentiæ Auximanæ mulieris ſeptuagenariæ repentina ſanatio. Hæc ſiquidem, acuta malignaque febri correpta, aliiſque congeſtis morbis oppreſſa, ita ut Medicorum teſtimonio intra trium horarum ſpatium jam jam moritura crederetur, ubi Beati Pii induſium ægro corpori devote applicavit, nulla interpoſita mora, firma ac vegeta e lectulo ſurrexit, multoſque deinceps annos feliciter vixit.

Fuerunt Pontificio decreto firmata, tum quæ ad virtutes, tum quæ ad miracula pertinerent, ſacræ Congregationis judicia; remiſſo in aliud tempus reliquorum miraculorum, quæ a cauſæ Poſtulatoribus proponebantur, examine.

Interea, cum ſan. mem. Urbanus VIII. de hujuſmodi cauſis novas leges evulgaſſet, novum condere proceſſum de non cultu, ut dicunt, ac quaſdam a Pio Pontifice exaratas epiſtolas exhibere neceſſe fuit. Quibus omnibus ad amuſſim impletis, de obſervantia decretorum conſtitit: conſtitit etiam, nihil in prædictis epiſtolis contineri, quod non pietatem tanti Pontificis redoleret. Quamobrem inſtauratum fuit examen miraculorum nedum relictorum, ſed eorum etiam, quæ intermedio tempore aſſerebantur contigiſſe. Horum duo præcipue omnium calculis approbata: Primum fuit mira quædam triticeæ farinæ perampla multiplicatio, quæ in monaſterio Sanctimonialium S. Dominici apud Pratum in Etruria accidit. Alterum Divina illa B. Pio immiſſa cognitio, qua eadem prorſus die eademque hora, quibus navalis (quam ſupra innuimus) victoria a Chriſtianis reportata fuerat, Pius V. clariſſime illam reſcivit, atque iis,

iis, qui ſecum aderant, pateſecit: qui, cum menſem, diem, horamque notaſſent, ubi poſtea certus de victoria nuntius advenit, illam, uti Pius ipſis prædixerat, eveniſſe, apertiſſime cognoverunt.

Judicium de hiſce duobus miraculis a ſacra rituum Congregatione pronuntiatum ſummus Pontifex confirmavit: Cumque eadem ſacra Congregatio judicaverit, Pium V. inter Beatos cenſeri poſſe, Officio ac Miſſa in ejus honorem conceſſis; Clemens X. Pontifex maximus, Pium Beati nomine inſigniri, ejus Reliquias publice venerari, & aliquibus in locis de eo Officium recitari, Miſſamque Confeſſoris Pontificis ſecundum Breviarii Romani rubricas celebrari, permiſit; ut ex Brevi Apoſtolico, die 27. Aprilis anni 1672. dato, perſpicue colligitur. Aliæ item extant hujuſmodi indulti poſtmodum datæ extenſiones.

Verum, reaſſumpta denuo cauſa, expeditiſque remiſſorialibus ac compulſorialibus litteris, ut, quæ poſt indulti cultus conceſſionem ſupervenerant, rite probarentur, novi proceſſus fuerunt efformati; quorum diligenter perpenſa, & deinde admiſſa validitate apud ſacr. rituum Congregationem, hujus reſcriptum Sanctiſſimus in Chriſto Pater Clemens XI. quem Deus omnipotens diu ſervet incolumem, comprobavit. Firmata Actorum validitate, ſuum ſubiit examen eorumdem relevantia; duoque propterea de novo expenſa in generali Congregatione coram ſummo Pontifice, & ſimul approbata miracula. Unum fuit; Margarita Maſſia decennis puella paralyſi diuturna laborans, quo morbo ejus crura ac coxendices vehementer agitabantur, momento ſanitati reſtituta. Alterum, inſtantanea item eductio fœtus materno in utero multos ante dies prædefuncti abſque parientis dolore, ab evidenti mortis diſcrimine ſervata pariter Iſabella Riccia genitrice. Auditis Cardinalium, & ſac. Congregationis Conſultorum ſuffragiis, nulla ſtatim a Sanctiſſimo Domino capta deliberatio, ut in re tanti momenti Divinum de more in anteceſſum imploraret auxilium. Probavit tandem Sanctitas ſua duo illa ultimo loco poſita miracula; habitaque denuo coram Sanctitate ſua generali Congregatione, fuit in deliberatione poſitum, *An tuto ad ſolemnem Canonizationem B. Pii deveniri poſſet*: cumque unanimi conſenſu omnes affirmative reſpondiſſent, iterum Sanctiſſimus Dominus noſter, antequam hoc de negotio quidquam decerneret, Divinæ Gratiæ adjutorium expetendum cenſuit. Vocatis poſtmodum ſacræ rituum Congregationis Secretario, atque Promotore Fidei, Decretum pro canonizando, & inter Sanctos referendo B. Pio V. publicavit. Pro cujus Decreti exequutione precibus in veſtibulo cauſæ olim a Regibus, & Principibus Chriſtianis quamplurimis devote porrectis, ſuas modo humillimas ſupplicationes addit omnis Fratrum Prædicatorum Ordo.

Compendium vitæ, virtutum, & miraculorum, necnon Actorum in cauſa Canonizationis B. ANDREÆ AVELLINI *Presbyteri Congregationis Clericorum Regularium Theatinorum.*

Ex Secretaria Congregationis ſacrorum rituum.

ANDREAS Avellinus, in ſacro fonte Lancellottus appellatus, apud Caſtrum Novum in Regno Neapolitano Lucaniæ provinciæ oppidum anno 1521. parentibus Joanne Avellino, & Margarita Apella, natalem diem ſortitus eſt. A patruo ejuſdem loci Archipresbytero, qui educandi nepotis curam in ſe receperat, Chriſtianis moribus pie ac laudabiliter inſtructus, primiſque in Patria Grammaticæ rudimentis informatus, ut alibi majori cum fructu ſublimiorum ſcientiarum cognitionem acquireret, paterna e domo diſceſſit.

Ita vero ad litterarum exercitationes animum applicavit, ut numquam ex ſui ipſius mente Dei timorem excidere paſſus fuerit; ratus in primis, veræ pietatis amorem, atque animæ perficiendæ negotium reliquis bonarum artium ſtudiis merito eſſe anteponenda. Quo factum eſt, ut piiſſimus adoleſcens, quamquam in ipſo effervescentis ætatis flore non ſemel ab impudicis mulieribus ad inhoneſtas voluptates allectus, caſtimoniæ candorem ſancte coluerit, illibatumque ſervaverit.

Redux in Patriam Clericali militiæ, Deo vocante, nomen dedit; totuſque in eo præcipue fuit, ut Proximorum ſaluti quam diligentiſſime vacaret. Quapropter & in Patria commorans, & per vicina oppida excurrens, Chriſtianæ Fidei inſtituta pueros docere paſſim, omneſque regionum illarum incolas ad exercendos devotionis actus incendere cœpit ſummo animarum emolumento. Verum, quia nondum legibus operam navaverat, materno conſilio acquieſcens, Neapolim ſe contulit, ut juris utriuſque adeptus peritiam, reliqua litterarum ornamenta nova Juriſprudentiæ acceſſione cumularet. Sacerdos interea factus, ac legalibus diſciplinis non leviter eruditus, cauſarum patrocinia, in Foro duntaxat Eccleſiaſtico, proque privatis quibuſdam perſonis ſecundum ſacrorum canonum ſanctiones agere incœpit: a quo tamen munere non diu poſtea abſtinuit, Joannis Marinonii Clerici Regularis Theatini perſuaſione diſtractus. Hic enim vir probatæ virtutis, quem ille ſibi conſcientiæ ducem ſelegerat, ut eam vivendi rationem Andreas iniret, quæ ab omni tumultu, animæque periculo ſepoſita uni Deo vacare ſolet, effecit.

Nam quidquid honoris, quidquid dignitatis, lucrive a Forenſi exercitatione ſe conſecuturum aliquando ſperaret, vanitatis pleniſſimum demonſtravit; ſummam vero Chriſtianæ vitæ in eo eſſe poſitam, ut quiſquis, Sacerdos præſertim, & animæ propriæ, & Proximorum ſalutis curam haberet quam diligentiſſimam.

Igi-

Igitur per hujuſce perfectionis iter incedere cupiens B. Andreas eam vivendi conſuetudinem arripuit, quæ Sacerdotis eximii nomen ita inter probos Neapolitanæ urbis Eccleſiaſticos jure ac merito ei conciliavit, ut Archiepiſcopi Vicarius ad abolendos, qui licenter irrepſerant inter monaſterii cujuſdam Sanctimoniales adverſus Regularem diſciplinam abuſus, Andream, veluti huic rei perficiendæ mirifice idoneum, deſtinandum putaverit. Ille vero, porrectis in anteceſſum ferventiſſimis Deo precibus, exploratoque conſcientiæ ſuæ moderatoris conſilio, arduum hujuſmodi reformationis opus alacriter aggreſſus eſt. Quod quidem nullis unquam parcens laboribus, ita, Deo auxiliante, feliciter abſolvit, ut Moniales, illæ præſertim, quæ longius ab Inſtituto deſciverant, ad optimam frugem cito redierint, unique Deo, ac ſpiritualibus rebus arctius ſeſe adſtrinxerint.

Aliqua erat inter eas, quæ per annos bene multos profani viri cujuſdam commercio implicita fuerat. Hunc ergo Diaboli laqueum Andreas forti brachio penitus contrivit, facto utrique interdicto: viro ſcilicet, ne ad monaſterium accederet: Moniali, ne crates gratia colloquendi cum eo frequentaret. Quo facto, tanto in Dei Servum exarſit odio perditus homo ille, ut hanc ſibi illatam, ut male putabat, injuriam ulciſci adverſus B. Andream, obfirmato animo deliberarit. Quamobrem Sicarios, qui Andream, ſicubi inveniſſent, perderent, quater immiſit. Horum primo fruſtrata eſt impetus non bene cognita ſceleratis hominibus Beati Viri facies. Secundo, loci ſanctitas intra cancellos continuit; etenim Andream flexis genibus in templo, ingenti fervore, orantem invenerant. Tertio poſtmodum, id facinus aggreſſi, leve in ejus facie vulnus inflixerunt. Quarto tandem, duabus in vultu pariter inflictis plagis, peſſime habitum reliquerunt; nam alterum ex vulneribus profundius adactum, atque ab una ad alteram faciei partem late perductum, diſſecta inſigniori arteria, aut in proximo ei mortem allaturum, aut, ſi unquam medicas manus admiſiſſet, maximum perpetuumque deformitatis veſtigium ejus in vultu relicturum exiſtimabatur.

Nihil vero in ipſo percuſſionum impetu Andreas dicere auditus, niſi Deo gratias agere, quod ob Divini honoris cauſam hujuſmodi affici contumelia, quam gloriæ loco reputabat, aliquando dignatus eſſet. Protinus ad cœnobium Sancti Pauli Theatinorum ſeſe afferri, popoſcit, ut ibi a Joanne Marinonio Directore, cui eo tempore regendæ illius Domus erat demandata provincia, auxilium, ac levamen acciperet. Verumtamen ad majora, Deo ſic diſponente, ſervatus, nedum e mortis faucibus ereptus, ſed ita penitus poſtea convaluit, ut nullum ex acceptis vulneribus indicium cicatricis apparuerit, niſi e proximo, & diligentius intuenti.

Decumbentem aſſidua charitate ſolati ſunt Theatini Patres; atque, ut conſtanter ferret dolorum anguſtias, blandis ac piis ſermonibus confirmarunt. Ipſe vero Dei amore permotus, non ſolum veniam percuſſoribus hilari animo impartitus eſt, verum etiam tunc exiſtentem Proregem, ami-

corum opera, ne rei tanti facinoris meritas darent pœnas, enixe rogavit. Aliud hujuſmodi heroicæ manſuetudinis exemplum præclare exhibuit, cum; audita cujuſdam nepotis ſui nece, hujus interfectori, data ſtatim pace, Chriſtiana magnanimitate prorſus ignovit.

Sed, ut ad vulnerati curam redeamus; hæc in ædibus Theatinis (ut ſupra meminimus) peracta, viam ſtravit omnipotenti gratiæ Dei, quæ, hac data occaſione, Andream ad amplectendum Theatinorum Inſtitutum in auxilio opportuno efficaciter vocavit. Horum enim Patrum ſatis ille probaverat vivendi rationem; eamque arbitratus fuerat non genio ſuo tantum, verum etiam ad procurandam & animæ ſuæ, & Proximorum ſalutem maxime accommodatam. Anno igitur 1556. ætatis ſuæ 35. Clericis Regularibus Theatinis adſcriptus eſt, virum illum in tyrocinio Præceptorem ſortitus, quem in ſæculo conſcientiæ ſuæ moderatorem elegerat, Joannem ſcilicet Marinonium. Hoc duce, celeri curſu præcipuis Religioſæ vitæ documentis plene imbutus eo perfectionis ſtatim pervenit, ut ſociis eſſet grande virtutis exemplum.

Emicuit in eo ſupra ceteras ſolidæ humilitatis virtus admirabili invictæque patientiæ, & manſuetudini conjuncta. Itaque in exercendis vilioribus miniſteriis, laudabili more apud Religioſos Regulari diſciplina inſignes dudum recepto, ſatis ſuperque probatus, ut ſeni cuidam infirmo phreneſi pæne continua ob morbi violentiam laboranti opem ſuam impenderet, juſſus fuit. Quam ſane ſedulo impendit, ſummo charitatis affectu, ab officiis quantumvis contemptibilibus, & nauſeam moventibus minime abhorrens. Et quamquam æger aliquando in ipſo furoris exceſſu Andream pugnis ac colaphis impeteret, nunquam ille, hac de cauſa, conqueri auditus: tantumque abſuit, ut ab incepto ſerviendi officio deſiſteret, ut adhuc poſt emiſſam Profeſſionem per aliud circiter biennium in hac humili pietatis exercitatione uſque ad ægroti obitum hilariter perſeveraverit.

Expleto probationis tempore, votiſque ſolemnibus emiſſis, Romam venit, Superiorum permiſſu, loca ſacra veneraturus; ea præſertim, in quibus SS. Martyrum Reliquiæ religioſiſſime ſervantur. Ad horum ſepulcra, & aſſiduas fundere preces, & cordis ſui Divino igne æſtuantis incendia exhalare viſus eſt: Eorum, ſæpe enim ajebat, beatam invidere ſortem, quibus in Orthodoxæ Fidei teſtimonium, & ad majorem Dei gloriam propagandam, ſanguinem vitamque profundere datum fuit. Diebus quinque ſupra triginta Romæ commoratus Neapolim rediit: ubi Tyronum inſtitutioni præfectus, ſummum cujuslibet Religioſæ familiæ bonum e recta Novitiorum educatione originem trahere, ſecum ipſe animo reputans, ita ſedulo in hanc curam incubuit, ut prima virtutum lineamenta in Tyronum animis perfecte duceret, eoſque præſertim ad ſanctæ orationis ſtudium excitaret. Eſſe enim orationem (dicere ſolitus erat) animarum cibum, adeoque Religioſi cujuſque propriam, ut neminem ab orationis amore alienum Religioſi nomine dignum ipſe putaret.

Hic

Hic autem, quamplurimis hujuſmodi præclare geſtis ſilentio prætermiſſis, minime reticenda erit celebris illa Nicolai Zecchii a B. Andreæ inſtitutionibus profecta in optimam frugem mutatio. Etenim Nicolaus, famigeratus in ſæculo Doctor, ac publicus legum Interpres, prope ſexagenarius in Clericorum Regularium Ordinem admiſſus, neſcio quid mundani tumoris a doctrina, ac veteri conſuetudine exurgentis adhuc inter Religioſos retinere videbatur. Ad hujus mali radicem B. Andreas veræ humilitatis cultor ſumma dexteritate falcem applicuit, eo felici eventu, ut Nicolaus non amplius alte ſapere, ſed de ſe perquam humillime ſentire viſus fuerit, atque in omni virtutum genere, maxime in calcanda humilitatis ſemita, multum deinceps profecerit.

Itaque, cum admirabile quoddam prudentiæ lumen in ſingulis hujuſce B. Viri actibus Theatina familia elucere vidiſſet, Patres rati, optimum fore ac conſentaneum ad Religionis commoda, ſi regimini Neapolitanæ Domus Divi Pauli Andreas admoveretur, illum præfatæ Domus Præpoſitum declararunt. Andreas vero ſtatim ac hujuſmodi provinciam ſubiit, hæc; tamquam præcipua ſui muneris exercitamenta, ſemper præ oculis habuit: ut nimirum omnes ad Divinas laudes perſolvendas frequentes adeſſent: ut graviter ac decenter pſallerent: ut ſingulas cæremonias, rituſque ſervarent: ut ſilentii tempora ſerio cuſtodirent: ut demum uniuſcujuſque viri Religioſi vita, veluti Chriſti bonus odor, in omni loco ad populorum ædificationem nil, niſi ſanctum rectumque ſpirare videretur. Quare, ſi quis unquam fuit Conſtitutionum Ordinis prævaricator, ſi quis remiſſe Dei ſervitium obiret, is profecto acrem Andreæ cenſuram incurrit.

Erat autem ipſe viva quædam omnium cenſura. Nam quidquid verbo doceret, firmare ſolebat exemplo. Ad miniſtrandum Pœnitentiæ ſacramentum Superiorum auctoritate deſignatus, etiam cum Novitiis dirigendis ac cœnobii Præpoſitus eſſet, fideliter ac patienter id munus executus eſt. His vero ſolutus oneribus, vix dici poteſt, quanta aſſiduitate ac diligentia, Fidelium Confeſſiones exciperet. Nulla apud eum acceptio perſonarum. Nobiles, ac plebejos, bene valentes, & ægrotos, Domi, & extra Domum, ſingulos ope ſua indigentes, omnibus omnia factus, paterno charitatis amore complectebatur. Ut animas Chriſto lucrifaceret, ac miniſterium ſuum impleret, incommoda quæcumque, quantumvis ſibi gravia & dura, flocci fecit. Non hiemales pluviæ, non æſtivus calor, non opprobria, non pericula, non humana quædam prudentiæ carnis dictamina, Andreæ unquam impedimento fuere, quin poſcentibus Pœnitentiæ ſacramentum miniſtraret. Immo, quoties ſpiritualis Proximorum utilitas ad id impelleret, & Domo egredi, & ad templum accedere Pœnitentes excepturus, ſollicitus animarum pater, donec vixit, conſuevit: quamquam, e loco ſuo dilapſis in ſcrotum inteſtinis, incredibili aliquando acerbiſſimoque dolore torqueretur. Quamobrem jure ac merito factum eſt, ut animarum totius Neapolitanæ civitatis Moderator ac Magiſter

com-

communi appellatione & diceretur, & eſſet. His enim charitatis artibus fidelis ſervus & prudens conſtitutus a Domino ſuper familiam ſuam, accepta cælitus talenta Deo cum fœnore reddidit. Animarum lucro ſemper intentus quamplurimas e peccatorum barathro, in quo diu multumque voluntario vinculo obſtrictæ jacuerant, miſerandas animas ad acquirendam filiorum Dei libertatem revocavit. Quamplurimis item, ut aſcenſiones in corde ſuo diſponerent, irentque de virtute in virtutem, lumina quædam ad id opportuna obtulit, viamque paravit. Nam ſolida ſpirituum diſcretione præditus, propria ſingulis remedia, ut recto tramite ad Deum tenderent, ad cujus honorem & gloriam omnia dirigebat, prudenter impertiebatur.

Hæc & ſimilia Chriſtianæ & heroicæ charitatis documenta B. Andreæ nomen apud Neapolitanos jam ſatis ſuperque inclareſcere fecerant; cum S. Carolus Borromæus, ut in urbe Mediolanenſi Theatinorum Patrum Collegium inſtitueretur, optavit. Noverat enim ipſe, dudum regnante Pio IV. Pontifice maximo, cum Romæ ageret, quænam eſſet Clericorum Regularium Inſtitutio, & quænam apud illos optima & exemplaris vivendi ratio. Patres igitur in generalibus Comitiis anno 1570. celebratis, quoſdam ex ſuis, quos inter Andream Vicarii titulo inſignitum, ut ſanctiſſimi Cardinalis voto plene ſatisfacerent, Mediolanum mittere ſtatuerunt. Summa & humanitate & veneratione Theatinos excepere Mediolanenſes. Tum S. Carolus æquus probitatis æſtimator ſtatim novit, quanti valerent B. Andreæ virtutes: unde non audiendis duntaxat Confeſſionibus, ceteriſque hujuſmodi piis exercitationibus Andream addixit, verum etiam in arduis quibuſque ampliſſimæ diœceſis negotiis, illius non ſemel uſus eſt conſilio.

At nondum integer excurrerat annus, ex quo Regulares Clerici Mediolani primam ſedem fixerant, cum B. Andreas (ægre nimis id ferente S. Carolo) Placentiam, ibi novam Religionis ſuæ Domum excitaturus, petere juſſus fuit. Placentinam Eccleſiam ea tempeſtate regebat Paulus de Aretio Theatini Inſtituti olim Profeſſor, & B. Andreæ in tyrocinio ſocius; qui ſacro poſtea Cardinalium Collegio adſcriptus, Neapolitanam metropolim gubernavit, ac tandem ea ſanctitatis fama obiit, ut ejus Beatificationis cauſa apud ſacram rituum Congregationem introducta fuerit. Hic ergo piiſſimus Præſul, quos olim in ejuſdem Inſtituti profeſſione Fratres habuerat, Epiſcopus in Paſtorali gregis ſui cura Theatinos voluit coadjutores. Hoc igitur in loco quam benigne, quam amanter Andreas ab Epiſcopo exceptus fuerit, ac quanto ipſe ſtudio Placentinis Sacramenta miniſtrare ſuſceperit, longum nimis eſſet enarrare ac ſuperfluum. Mirabile vero fuit, minimeque reticendum illud flagrantiſſimæ charitatis opus, quo mulieres in libidinis cœno perditas, ac pæne ſepultas, ferventi conatu a peccandi conſuetudine penitus retrahere Andreas contendit. Ex harum numero duodecim feliciter emerſas, Epiſcopo opem auxiliumque ferente, intra ſepta do-

domus cujuſdam, de B. Mariæ Magdalenæ nomine poſtea dictæ, tanquam in refugii loco, male actæ vitæ crimina expiaturas ſimul habitare coegit. Crevit autem in dies hujuſmodi feminarum pœnitentium numerus & Inſtitutio, aſſidua Beati Andreæ ſolicitudine ac diligentia; qui, quas ipſe primus ſeminarat, pietatis fruges, agri Dominici laborioſus cultor etiam atque etiam excolere nunquam deſtitit.

Vitioſi quidam corruptique mores altas in Placentinæ diœceſis Clero dudum radices fixerant. Has Paſtorali zelo, ſecundum Tridentini Concilii de reformatione Decreta, Paulus Epiſcopus evellere cupiens, B. Andreæ opera, opportuno ſatis conſilio, uti cogitavit. Andreas ergo, quamquam ignoti nominis advena, dux piis viris huic rei adlaborantibus datus, difficillimum reformationis opus ad extremum uſque perfecit.

Interea ad Religionis ſuæ incrementa, vigilans in Lombardiæ provincia Viſitator eſt deſignatus; & poſtmodum, ut in novo Collegio Præpoſiti munere fugeretur, iterum Mediolanum miſſus, ubi nova exhibuit S. Carolo Borromæo exempla probitatis. In quibus illud ſane præcipuum, quod ex eleemoſynis a liberali manu ſanctiſſimi Archiepiſcopi quolibet menſe Andreæ donatis, ipſe, illa tantum portione retenta, quæ ad alendam familiam ſuam erat ſatis, reliquum Sancti Patris ſui Cajetani imitator diligentiſſimus, ad ipſum donatorem remittebat. Romanam item, ac Neapolitanam provinciam viſitaturus acceſſit; in quibus maximas Ordini ſuo utilitates afferre curavit. Denique, quamquam ab omni Superioritatis gradu maxime abhorreret, invitus ad regendam Neapolitanam S. Pauli Domum, Deo ſic diſponente, iterum adſcitus fuit, ut inſignior ejus virtus magis atque magis eluceret. Etenim orto ea in urbe ingenti populi tumultu ob annonæ caritatem, Andreas non ſolum quidquid frumenti domeſtico in horreo ſervabatur pauperibus diſtribuit, verum etiam, ut Divinam averteret iram, ſolemnem ſupplicationem indixit: unde Beati Viri verbo & exemplo quamplurimi ad pœnitentiam revocati, ſeſe e tumultuantium numero ſubtraxerunt; quo factum eſt, ut ſeditionis furor penitus conquieverit.

Verum pro coronide rerum a B. Andrea præclare geſtarum hoc unum ultimo loco addere ſufficit. Duobus peculiari religione votis ſeſe Deo Vir piiſſimus obſtrinxerat. Unum erat, quo ſemper propriæ voluntati obſiſteret; alterum, quo Divinæ Gratiæ adjutus præſidio ad novum aliquem de die in diem perfectionis gradum contendere, firma ſponſione ſtatuerat. Quibus promiſſis fideliter ſtetiſſe, conſtat tum ex iis, quæ breviter hactenus dicta ſunt, tum ex aſperrimis ſui corporis afflictationibus; quibus, veluti pœnitentiæ victimam ſanctæ mortificationis gladio mactatam, ſeſe obtulit Deo viventi: qui hujus hoſtiæ odoratus odorem ſuavitatis, bene multa chariſmatum dona ad ejus ſanctitatem manifeſtandam fideli Servo ſuo largiri dignatus eſt, veluti maximarum ſigna virtutum. Emicuit inter ea divinitus collatum pæne familiare prophetiæ lumen: quo quidem illuſtratus, & futura, & abſentia quaſi præſentia ſæpe vidit; & quod ſummum eſt, cordium ſecreta funditus aliquando penetravit. At

Digitized by Google

At jam octavum ſupra octogeſimum ætatis ſuæ annum, qui erat 1608. reparatæ ſalutis, attigerat B. Andreas, cum e ſtrato ſurgens primo mane, ſacellum ingreſſus, ac Sacerdotalibus de more ornamentis indutus, ad aram Miſſæ ſacrificium celebraturus acceſſit. Ubi vero rem Divinam agere cœpit, ad illa verba, *Introibo ad altare Dei*, ita repente apoplexia perculſus fuit, ut, niſi Miniſter ſacrificio inſerviens jam jam labantem, ſuppoſita manu ſuſtentaſſet, dubio procul in terram corruiſſet.

Accurrere protinus adſtantes: tum Patres hac de re admoniti ſupervenientes, Beatum Senem, ut ut eis datum, in ædem templo proximam adductum ſacris veſtibus exuerunt. Quapropter plurima ſunt adhibita, ſed incaſſum, medicamenta. Nam prævalida morbi vis omnem ei loquendi uſum interdixerat, illæſa tamen in totum diſcernendi facultate, quod per data ab ipſo ſigna plane compertum fuit. Etenim motibus quibuſdam ac nutibus, ut ad aram majorem perduceretur, ardens deſiderium oſtendit.

Cum vero Superior, an ſuſcipiendæ Euchariſtiæ gratia id expeteret, interrogaſſet, annuit ille, iterato capitis flexu: nec a nutibus deſiſtere aut quieſcere viſus, niſi, cum hoc de negotio ſe idem Superior illi facturum ſatis ſpopondiſſet, poſtquam ſcilicet, quod erat tunc opportunius, in cubiculum ægrotans aſportatus fuiſſet. Eo perductus, ac lectulo ſtratus, Medicis, qui jam advenerant, nullam ſalutis ſpem dantibus, ſed intra paucas horas ægrum moriturum pronuntiantibus, ſanctiſſimo Viatico primum, extrema dein Unctione munitus fuit. In tanta vero perturbatione ſpirituum id plane mirandum, quod, ſingulari Dei beneficio, ita mente ſemper integra permanſit, ut, viſo a longe in Sacerdotis manibus Diviniſſimo Sacramento, datis haud vulgaribus pietatis ac devotionis indiciis, e lecto ſurgere, quantum per vires licuerat, conatus fuerit, non niſi humi ſtratus, Dominum gloriæ in ſui cordis hoſpitium ſuſcepturus. Verum, ne id executioni mandaret, obſtitere pariter & morbi adverſarius impetus, & Superioris præceptum.

Itaque poſt ſuſcepta Eccleſiæ Sacramenta per aliquot horas aliquatenus conquieſcens, quamplurimis, tum ex Religioſis viris, tum ex Sæcularibus in ejus cubiculum introeuntibus, atque ab eo benedictionem poſtulantibus, ſingulos ille penitus agnoviſſe indicans, ſingulorum votis, paterna impartita benedictione, ſatisfecit. Extremo poſtmodum ingruente agone (quoniam non ſemel, ſe validiſſimum cum humani generis hoſte certamen in illa noviſſima lucta habiturum, ipſe prædixerat; ac propterea omnes orationi inſtantes vellet, quod, iis intercedentibus, Divinæ miſericordiæ auxilium, quo victor evaderet, affuturum ſperaret) ſtatim ac ii, qui præſentes erant, Andreæ vultum, quaſi inducta pavoris ac mœroris nube, infuſcatum viderunt, pugnæ tempus a Beato Viro prædictum adeſſe rati, ferventiſſimas pro eo preces ad Deum fundere cœperunt. Verum Andreas, converſis iterum atque iterum ad Imaginem devotiſſimam e cubiculi pariete pendentem firmiſſimo intuitu oculis, conſuetæ hilaritati redditus, placida

Digitized by Google

cida ſerenaque facie ex hujuſce vitæ pelago ad æternæ tranquillitatis portum feliciter evolavit.

Qualis quantaque fuerit poſt ejus obitum, quæ de Beato Andrea longe lateque diffuſa eſt, fama ſanctitatis, notum eſt apud omnes. Igitur earum rerum, quas illo tempore accidiſſe conſtat, peculiarem diſtinctamque narrationem ſilentio prætereuntes, quæ ſequuta ſunt, paucis indicaſſe ſufficiet. Igitur Andreas anno 1608. eo mortis genere, quod paulo ante commemoravimus, defunctus eſt: anno vero 1625. inter Beatos ſolemni ritu adſcriptus. Etenim nondum latæ leges erant, quibus cavetur, ne hujuſmodi Beatificationis Servorum Dei quorumcumque, ac Canonizationis cauſæ, niſi poſt elapſum ab illorum obitu annum quinquageſimum, tractarentur: hoc ſolum interea permiſſo, ut ſcilicet & virtutum & miraculorum probationes procurare ac conficere liceret; ne per tam longa ætatum intervalla, certiora atque illuſtriora monumenta ſanctitatis prorſus interciderent. Quamobrem nonnulli ſtatim poſt Beati Viri deceſſum, & ordinaria primum, & Apoſtolica dein auctoritate efformati fuere proceſſus. Quorum examine, ſecundum morem ea tempeſtate receptum, tribus antiquioribus Romanæ Rotæ Auditoribus demandato, Actorum illi validitatem approbarunt; tum, Beati Andreæ virtutes heroicum attigiſſe gradum, & octo inter alia, partim dum viveret, partim poſt mortem ab ipſo patrata miracula, communem operandi modum a natura inſtitutum tranſcendiſſe, prævia legitima diſcuſſione, declararunt.

Horum omnium relatio in ſacra rituum Congregatione expoſita una cum Rotali judicio ſeriam rigidamque cenſuram ſubiit. Qua peracta, eadem ſacra Congregatio, & validos proceſſus, & Andreæ virtutes heroicas eſſe, cenſuit. Tum, admiſſis inter vera ac probata miracula ſeptem inſtantaneis ſanationibus, etiam pro miraculo habendum dixit, quod hic ſubjungimus. Accidit aliquando, ut Beatus Andreas domum Camilli de Curtis Neapolitana in Curia Regentis, Catharinam Caraffam morbo decumbentem viſitaturus adiret, eique Chriſtianæ pietatis officia more ſuo præſtaret. Quibus inde perfunctus, circa tertiam noctis horam, recuſato, quod in promptu erat, rhedæ commodo, pedes ad Domum Theatinorum a Divi Pauli nomine indigitatam reverſurus diſceſſit. Interim copioſus, dum iret, ac pæne inundans e cælo indeſinenter cadebat imber: nihilo tamen minus ne una quidem aquæ guttula Servi Dei, ſociique veſtes aſperſit, tetigitve. Immo homines duo, qui viæ comites dati, ut accenſam præferrent facem, ubi hæc imbrium ac ventorum impetu extincta eſt, Andream repentina luce circumfuſum viderunt; quare omnes ad Divi Pauli cœnobium feliciter pervenere. Ad hæc, iidem duo per longum itineris tractum, & dum Dei Servo famularentur, & dum ad ſuas poſtmodum ædes redirent, continuo maxima circumquaque imbrium copia decidente, in nulla aut corporis aut veſtimentorum parte injuriam, quantumvis minimam, ab aquis undique confluentibus paſſi ſunt.

Porro quidquid a ſacra rituum Congregatione de validitate proceſſuum, tum de heroico virtutum gradu, ac de miraculis judicatum ſummus Pontifex confirmavit. Deinde, cum eadem ſacra Congregatio eſſe locum ſolemni Servi Dei Beatificationi, dixiſſet, Urbanus VIII. diplomate dato die 10. Junii anni 1625. Andream Beatorum faſtis adſcripſit: & Clericis Regularibus Theatinis, ut in ejus honorem Officium ac Miſſam de communi Confeſſorum non Pontificum celebrarent recitarentque, die obitus Servi Dei anniverſaria, quotannis indulſit. Eadem poſtea celebrandæ Miſſæ poteſtas Sacerdotibus quibuſcumque die præfato in eccleſia Patrum Theatinorum rem ſacram facturis ab eodem etiam Pontifice conceſſa fuit.

Interea Neapolitana civitas, ac nonnullæ utriuſque Siciliæ urbes Beatum Andream in Patronum ac Protectorem ſumma religione ſibi eligendum ſtatuerant. Quapropter Urbanus VIII., dato ſuper hoc negotio ſpeciali reſcripto, Patribus Theatinis facultatem dedit, ut Neapolitanis civibus partem corporis B. Andreæ dono darent inter lipſana eccleſiæ Metropolitanæ reponendam. Fuit autem neceſſarium hujuſmodi Apoſtolicæ auctoritatis decretum, quod in Generalibus Theatinorum comitiis lege cautum erat, ne quemquam vel minima a Beati cadavere diſtracta portione donatum vellent. Idem vero ſummus Pontifex, audita prius hac de re ſacræ rituum Congregationis deliberatione, ut de B. Andrea, tamquam de Patrono ac Protectore, apud Neapolitanos, Panormitanos, Capuanoſque & Miſſa & Officium recitarentur, indulſit. Nondum enim ab Apoſtolica Sede, ne ii, qui Beatorum duntaxat nomine inſigniti, nec inter Sanctos adhuc ſolemniter relati fuerunt, in urbium, locorumque Patronos adſciſcerentur, ſtatutum fuerat.

Igitur poſt Urbani VIII. generalium decretorum promulgationem, facta novæ Commiſſionis gratia, negotium Canonizationis B. Andreæ reaſſumptum fuit; atque, ob Apoſtolicas hactenus commemoratas conceſſiones a legibus prædictis per Urbanum VIII. ſancitis ejuſmodi cauſam excipiendam eſſe, a Patribus declaratum. Tum, adaucta in dies hujus Servi Dei fama ſanctitatis, ejus nomen Pontificia ſanctione una cum illis, quæ in Romano Martyrologio leguntur, rite adnumeratum; ac Patribus Theatinis permiſſum, ut proprias de B. Andrea lectiones a ſacra rituum Congregatione, audito Fidei Promotore, approbatas in ſecundo Nocturno publice recitarent. Datis poſtea litteris remiſſorialibus, ut vocant, ac compulſorialibus, ut earum rerum, quæ poſt Beatificationem acciderant, probationes perficerentur, varii de novo diverſis in locis conditi fuere proceſſus; quorum poſtea diſcuſſa ac probata validitas. Tum ex octo a Poſtulatoribus in Congregatione coram Sanctiſſimo Domino noſtro habita propoſitis miraculis, tertium, quartum, & ſextum plenis calculis approbata.

Fuit autem tertium ſanitas Jacobo Giovio in inſtanti reſtituta. Hic enim, attracta atque exſiccata nervorum compage in dimidia ſuperioris corporis parte, vitale officium minime expeditum habebat.

Quar-

Quartum fuit inſtantanea item curatio Joannis Baptiſtæ Corizzi a nimis profundo capiti inflicto vulnere, ne relicto quidem vel minimo cicatricis indicio.

Sextum denique fuit pueri Scipionis Arlei inſtantanea pariter ſanatio; ſiquidem hujus graviter contuſa frons, ac laxatæ, quæ per collum extenduntur, vertebræ illico fuerunt priſtinæ integritati reſtitutæ.

His itaque ordine ſuo peractis, Sanctiſſimus Dominus noſter Clemens XI. dilato per id temporis judicio, ut precibus ad Deum de more porrigendis, ac in re tam gravi ſumme neceſſariis in anteceſſum vacaret, poſtmodum die 25. Maji anni 1704. tria proxime laudata miracula ſuffragio ſuo comprobavit.

Denique, cum die 18. Novembris ejuſdem anni 1704. generali Congregatione coram Sanctitate ſua indicta, propoſito Dubio, *An tuto ſolemnis B. Andreæ Canonizatio perficienda foret*, affirmative Patres reſpondiſſent; eadem Sanctitas ſua & preces ipſa fundere ſtatuit, &, ut a Chriſtifidelibus funderentur, indixit. Poſtremo, vocatis & Secretario ſacræ Congregationis, & Fidei Promotore, die 12. Maji anni 1707. ut B. Andreas ſolemni ritu Sanctorum albo adſcriberetur, decrevit: cujus decreti executionem enixe modo flagitat Patrum Theatinorum Ordo univerſus, qui poſtulationibus Catholicorum Regum, ac Principum dudum in ipſa cauſæ introductione Apoſtolicæ Sedi exhibitis ſuas etiam humillimas preces adjungit.

Compendium vitæ, virtutum, & miraculorum, necnon Actorum in cauſa Canonizationis B. Felicis a Cantalicio *Laici Capuccini*.

Ex Secretaria Congregationis ſacrorum rituum.

CANTALICIUM diœceſis Civitatis Ducalis caſtrum in Reatinorum finibus poſitum, Beati Felicis natale ſolum fuit. Hic enim anno 1513. (ut veroſimilior fert opinio) ex parentibus manuum laboribus, agrorumque culturæ addictis, piis tamen ac Deum timentibus, primam lucis uſuram accepit. Anno dein 1543. Capuccinorum Religionem ingreſſus eſt. Ac tandem die 18. Maji anno 1587. ex hac vita deceſſit.

Felix ubi primum ei per ætatem licuit, agriculturam & ipſe exercere cœpit: quo in ſtatu jam inde a puero plurima ab eo exhibita fuerunt indicia ſanctitatis, quæ futuram hujus Beati Viri admirabilem virtutem præſignabant. Erat quippe apud omnes recte vivendi exemplar, a quavis peccandi occaſione abhorrens, Beatæque Virginis Mariæ cum primis aſſiduus fervenſque cultor.

Litterarum plane rudis, geſta veterum Patrum ab aliis ſibi prælecta continuo imitari cupiens, ubi, illorum quoſdam rigidioris abſtinentiæ ſectatores paucis pro cibo fructibus ac leguminibus contentos eſſe, animad-

vertit; inſpirante Patre luminum, Capuccinorum Regulam auſteros Eremitarum mores inter Cœnobitas renovantem, ſumma animi contentione amplectendam decrevit. Quare hujuſmodi conſilium viro Religioſo, qui Fratribus prædictis in Civitatis Ducalis cœnobio præerat, patefecit. Accidit autem, ut quanto magis iſte rigorem atque aſperitatem Inſtituti Capuccinorum Felici ob oculos ponere ſatagebat, tanto ille ferventiori conatu ad ineundam aſperrimæ hujus vitæ rationem incenderetur. Denique Felicem in eccleſiam prudens Superior (*Guardianum* Minores Fratres appellant) adduxit; illique oſtenſa Crucifixi Imagine: *En*, inquit, *quanta pro nobis Jeſus Chriſtus Dominus noſter perpeſſus eſt!* His auditis, ita compaſſivi doloris jaculum B. Felicis animam tranſverberavit, ut in effuſiſſimas lacrymas erumpere viſus fuerit. Senſit propterea Guardianus, quam ardens firmumque foret Felicis in ſancta vocatione propoſitum.

Acceptis igitur litteris ad Romanæ provinciæ Præſulem, Romam ſe contulit, ut quod diu multumque optaverat, Religioſæ profeſſionis habitum inter Fratres Capuccinos impetraret. Optimi adoleſcentis deſiderio a Patribus factum ſatis; qui, ut annum probationis de more compleret, Felicem Anticolim (hoc in loco cœnobium erat ad id deſignatum) miſerunt.

Mira hic edere cœpit Seraphici Patris imitator, humilitatis, obedientiæ, ac ferventiſſimæ devotionis exempla. Sed, aliquali poſtmodum morbo correptus, parum abſuit, quin ab emittenda Profeſſione arceretur: at, integerrimis moribus, rectaque Felicis indole bene penſitatis, illum eorum contubernio dignum Patres exiſtimarunt; præſertim, cum adverſam ejus valetudinem nihil prorſus obſtitiſſe viderint, quin omnes ipſe muneris ſui partes ad amuſsim expleret.

Solemni ergo Profeſsione emiſſa, Felici, quoniam & laboribus idoneus, & morum candore inſignis, & ſancta quadam ſimplicitate conſpicuus merito reputabatur, Superiores quæritandi oſtiatim per Urbem res alendis Fratribus neceſſarias curam demandarunt. Quod ſane laborioſum munus per integros quadraginta annos, admirabili patientia modeſtiaque inſigni, ita exercuit, ut nemini offendiculo, omnibus eſſet exemplo. Ut vero hujus viri Dei imaginem ſuis depictam coloribus, quoad fieri poteſt, ante oculos habeamus, breviter hic illa recenſenda eſt vivendi ratio, quam ille iniit & in cœnobio cum Fratribus vivens, & per Urbem excurrens eleemoſynas collecturus.

Erat iſti in Conventu ſemper cara ac dilecta ſolitudo; non aſpera illa quidem, & humanitatis expers, ſed quæ, dum charitas amorque fraternitatis id poſtularent, comis, blanda, & officioſa. Erant Divini amoris igne examinata & caſta, tum ſemper ad Proximorum ædificationem directa ejus eloquia. Nullum, quod propriæ laudis quidquam ſaperet, verbum protulit unquam humillimus Dei Servus; erga ſingulos, ſuos præſertim Superiores, obſequentiſsimus. Si quid quandoque in aliquibus corrigendum animadverteret, Chriſtianæ Charitatis lege compulſus, hoc, parum alio-

alioquin ſuperbæ naturæ gratum, remedium ita dulci humanitatis condimento, ac prudentiæ ſale mitigabat, ut nullius iram atque indignationem moveret; ſed potius leniter, quos monebat, ad meliorem frugem amplectendam induceret.

Egregia in eo virtus Obedientiæ promicuit; quæ profecto in viro petendæ eleemoſynæ cauſa extra monaſterii ſepta dies pæne totos inſumente cenſenda eſt ſingularis, cum Fratribus hujuſmodi officia exercentibus liberior quædam vagandi poteſtas ſæpe concedatur. Si quid ex aſſiduis hujus actuoſæ vitæ laboribus ſupererat temporis, Felix, veterum Monachorum ritu, otii inimicus infenſiſſimus, in efformandis ligneis quibuſdam ſanctæ Crucis ſimulacris protinus ad excitandam Jeſu Chriſti Paſſionis memoriam devote diſtribuendis inſumebat. Sane, ut, quam pie ſanctèque inter domeſticos cœnobii parietes vixerit Beatus Felix, plene innoteſceret, unum ſufficeret dixiſſe: illum ſcilicet ſanctiſſimi Ordinis, quem profitebatur, Inſtituta integre inviolabiliterque ſervaſſe; adeo ut etiam ſtatis apud Capuccinos horis orationi mentali quotidie ſemper interfuerit, quamquam miniſterii onus, quo indeſinenter occupabatur, aliter ei ſuadere potuiſſet.

Verumtamen non ea ſolum, quæ Capuccinorum Regula ſtatuit, fideliter implere, ſed quamplurima peculiarium virtutum exercitia Felix ad majoris perfectionis apicem contendens, ſuperaddere viſus fuit. Nam præſcriptam Fratribus Laicis ſemel in hebdomada Dominici Corporis ſumptionem, ter ille in hebdomada frequentavit. Tum per quindecim, qui obitum ſuum præceſſere, annos Sacerdoti primam in eccleſia Miſſam celebranti devote miniſtrans, ſingulis diebus Divino Euchariſtiæ pane, Directoribus id permittentibus, refectus eſt. Noverant enim ejus conſcientiæ Moderatores eximiam Beati Viri puritatem, ignitumque Divinæ Charitatis fervorem; quare illi quotidianæ Communionis gratiam merito concedendam putarunt. Ille vero & uberrimo lacrymarum imbre perfuſus, ut vix, ac ne vix quidem aliquando Confeſſionem, quæ Communioni præmitti ſolet, proferre valeret, & ſummo devotionis æſtu ad cæleſtem menſam inhians, mira panis Angelici omne delectamentum in ſe habentis ſuavitate recreabatur.

Primo noctis crepuſculo, Fratribus de more in eccleſia vigilantibus, aliqualem laſſo corpori requiem daturus, cubitum ire ſolebat. At ſecunda noctis hora ſurgens e lectulo, eccleſiam, ſtatim ac Fratres ab ea receſſiſſent, ingrediebatur; ibique, remotis arbitris, aut in cœmeterio ſubtus eccleſiam poſito, aſpero flagello corpus ſuum diverberabat. Inde cum vocali, tum mentali orationi intentus, uſque dum tempus matutinas Laudes recitandi adveniſſet, inter Divina commercia vigilabat: atque, ut eccleſiæ Curatori, qui ex munere id agere debuerat, levamen afferret, conſueta ſigna, quibus ad Matutinum Fratres excitantur, ipſe dabat; ac protinus cellam repetens, modiciſſimo ſomno aliquantulum

reſe-

refectus, expletis matutinis Laudibus, iterum eccleſiam ingreſſus, ſanctæ orationis ſtudia ad auroram uſque proſequebatur. Qua primum illuceſcente, dato ſolito campanæ ſigno pro Angelica ſalutatione recitanda, primæ Miſſæ ſacrificio adſtabat, non prius ab eccleſia egreſſurus, niſi, cum tempus exeundi e Conventu ad eleemoſynas petendas adveniſſet.

Duo ſolemnia jejuniorum tempora apud Fratres Minores Capuccinos, ſancita lege, ſervantur. Unum omnibus Chriſti Fidelibus commune, quod *Quadrageſimale* appellamus. Alterum, peculiari Statuto inter Fratres Minores receptum, initium ſumit a feſto Omnium Sanctorum, & uſque ad Dominicam Nativitatem producitur. Quibus inſuper Capuccini Fratres ſpeciatim tertium addere ſolent; idque *Benedictorum* nomine, ex oraculo S. Patris Franciſci, communiter indigitant. Hiſce ſolemnibus jejuniis alia nonnulla ſuperaddidit B. Felix rigidiſſima, ſupra communem uſum exacte ſervata abſtinentia, duabus præſertim ſextis feriis, ac Sabbatis Dominicas Reſurrectionis ac Pentecoſtes præcedentibus, in quibus ab omni prorſus alimento abſtinere conſuevit.

Quoniam vero ob muneris ſui exercitium, ſtata hora communi Fratrum refectioni intereſſe rariſſime poterat, peculiarem quemdam, inaſſectatum, & Fratrum oculos fugientem jejunandi modum invenit. In Romano Capuccinorum cœnobio, ob ingentem Fratrum multitudinem, quorum nonnulli juſtis de cauſis a primo ſumendæ refectionis tempore eximuntur, quaſi per omnes diei horas menſæ locus, pane duntaxat ſingulis mantilibus ſuppoſito, paratus inviſitur. Redux igitur a munere ſuo B. Felix, non advocatis menſæ Miniſtris, ſolo pane contentus, & libentius aliquando collectis, quæ in ciſtula ſupererant, fragmentis, hauſta e puteo aqua, ſitim ſedabat; vino duntaxat, & communibus Fratrum cibis tunc refici ſolitus, cum hæc a Miniſtris de ejus reditu certis palam apponerentur.

Sæpiſſime vero, ut promptius de nocte ſurgeret, dormiebat incœnatus. Storea nudis trabibus ſuperpoſita lectuli loco ipſi erat; pulvinar lignum palmitum male junctorum faſce involutum. Poſt tot tantoſque per diem exantlatos labores, ſomnum tandem aliquando capere coactus, non jam ſtertens, ſed de genu flexus ſupra lectulum, ſuppoſita manu caput ſuſtentabat; & non niſi extrema naturæ laſſitudine ad id cogente, ſomnum brevem, ſecundum meræ neceſſitatis menſuram, recubans carpebat. Nudis ſemper pedibus inceſsit, ſandaliis nunquam uſus, niſi per octo ante obitum annos, hiemali duntaxat tempore, tum ob ſenectutem, tum ob colicæ affectionem, qua graviter affligtabatur, cujuſque inſultus eximia atque heroica patientia toleravit.

Quotidiana ambulandi exercitatione, diſruptæ calcaneorum cuti, ad vim doloris augendam, craſsiori ex filo ſuturas inducere ſolebat. Septem celebriores Urbis baſilicas (quod frequenter agebat) devotionis gratia viſitaturus, interula ferreis anulis intertexta, quam modo hic, modo

modo illic in ædibus per viam occurrentibus clam abſcondere ſolitus erat, ad nudam carnem indutus incedebat. Quod quidem pium macerandæ carnis inſtrumentum, veluti quoddam inſignis pœnitentiæ trophæum, poſt Beati Viri mortem Bavariæ Duci dono dedere Patres Capuccini inter venerandas Reliquias collocandum.

Hactenus de clauſtrali ac domeſtica vivendi ratione, quam B. Felix inter Fratres, non interrupto virtutum exercitio, uſque ad exitum vitæ proſequendam curavit. Nunc ad ea, quæ per Urbem eleemoſynas colligens late præbuit, pietatis ac religionis documenta gradum faciamus.

Mirabile profecto fuit, ut fidelis Domini Servus alienis ſemper commodis addictus, nunquam de nimia gravique laborum ſarcina queſtus fuerit. Mirabile fuit, ut per longum annorum quadraginta decurſum nullus de eo rumor ad aures Superiorum pervenerit, qui integerrimæ ejus probitatis nomen, morumque candorem vel minimum inſuſcaret. Mirabile fuit, ut nemo unquam a ſemel ſuſcepto munere Felicem ſubmovendum putaret: ut nullus demum fuerit, qui de Beato Viro aut ſiniſtri quidquam ſuſpicari, aut male obloqui auderet; tametſi ille viros inter, ac mulieres indiſcriminatim, officii ſui cauſa, verſari pæne quotidie coactus fuiſſet. Tam ſancta, tam prudens, tam grata omnibus erat ab eo ſuſcepta vivendi ratio; tam inſuper eximia, tam ſingularis illius modeſtia, ut nunquam oculos puriſſimæ caſtitatis amator in mulierum vultus licenter conjiceret; nunquam vanæ curioſitati indulgens, per vicos & plateas oberrare viſus, nulloque ſæcularis amicitiæ, aut ſuſpectæ familiaritatis vinculo obſtrictus fuerit.

Spargebat paſſim verbo & exemplo irreprehenſibili efficacia ſalutis monita, ac cæleſtis ſemina pietatis. Benefactoribus ægrotantibus ſumma charitate præſens aderat, ea quæ poterat, cum animæ, tum corporis ſolatia collaturus; preceſque pro eis & fundebat ipſe, & ut Fratres reliqui in Oratorio funderent, auctor erat. Nobilium, plebejorum, divitum, pauperum, omnium votis ſatisfacere paratus, ſingulis ædificationem, ſingulis opportunum levamen afferebat. Si aliquando contigerat, eum cum aliqua ex illuſtribus feminis de animæ negotio ſermonem habere, a laudibus cujuſpiam probæ mulieris facto verborum initio, ad hujus perfectionem, ad quam illa nondum acceſſerat, colloquentem inducere conſueverat. Quæ pietatis ſenſa intimo cordis affectu prolata, atque unice ex deſiderio ſalutis alienæ profecta ingentem in audientium animis virtutis amorem excitabant.

Tantus erat in eo rerum Divinarum fervor, tantuſque ſimplicitatis & innocentiæ candor, ut ſæpe, a devotis amicis ad id invitatus, cantiunculas quaſdam a ſe olim digeſtas, ut Divini amoris flammas excuteret, & recitare & canere quandoque minime recuſaret. Si quæ familia ad egeſtatem redacta in oculos B. Felicis incurrerat, hanc ille, protinus collato, quod in promptu erat, ſubſidio, benigne ſublevabat; facta a Superioribus

rioribus facultate, ut tanquam diſpenſator fidelis, ubi neceſſitas cogeret, aliquid ex collectis eleemoſynis in pauperum uſum erogaret. Summa rectæ intentionis puritate præditus, quacumque ex re hortandi Proximos ad bona opera exercenda opportunitatem mirifice capiebat. Contigit aliquando, ut in bibliotheca Juriſperiti cujuſdam ſua tempeſtate inſignis, hinc magnam librorum copiam, illinc Crucifixi Imaginem proſpiceret. Quamobrem ſtatim in hæc verba prorupit: *Inutilia prorſus erunt tot librorum volumina, niſi, & ut Jeſum Chriſtum diſcamus, & ut mandatis ejus fideliter obtemperemus, inſerviant.*

Satis ſuperque conſpicua ſunt, quæ & Cardinalis Sfortia, & Divus Philippus Nerius de B. Felice humilitatis experimenta ceperunt. B. Felicem ſemel per Urbem incedentem laudatus Cardinalis advocavit; tum roſam auriculæ impoſitam, ac malum perſicum odorantis in morem geſtare, & per vicos & plateas incedere, juſſit. Paruit illico Servus Dei, & admirantis populi ludibriis contemptis, ſic incedens ad cœnobium uſque humiliter perrexit.

Summam cum Divo Philippo Nerio familiaritatem ac neceſsitudinem B. Felix contraxerat. Igitur accidit, ut ſemel in una ex celebrioribus urbis Romanæ ſemitis alter alterum offenderet. Tum peractis de more viciſsim humanitatis officiis, Felix Philippum, an ſitiret, interrogavit: cui Philippus, *maxime*, reſpondit. Tunc Felix, *Modo experiar*, inquit, *an vere mortificationem diligas*; & ei lagenam e collo ſubductam, ut biberet, miniſtravit. Hinc adſtantis populi multitudo Philippum ſic bibentem admirata, nihil ex eo offendiculi cepit, ſed omnes uno ore dixerunt: *Ecce, quomodo Sanctus Sancto propinat ad bibendum*. Philippus autem, ut Felici ſuam rependeret vicem, novoque humilitatis experimento illius ſanctitatem probaret, pileum ſuo e capite detractum Felicis capiti impoſuit, atque, ut eo coopertus ambularet, injunxit. Dicto paruit Felix. Quare Philippus, cui Felicis humilitas ſatis perſpecta erat, reſumpto pileo, reliquum viæ, Felice comite, eſt proſequutus; diſceptantibus, qui aderant, quis eorum altero humilior foret, perfectiorque. Multa præterea leguntur in Actis horum Sanctorum, quæ mutuam inter ipſos amicitiam ac familiaritatem maxime teſtatam faciunt. Etenim ſæpe invicem ſeſe inviſere ſolebant ea tenerrimi amoris ſignificatione, ut aliquando præ gaudio dulces inter amplexus nec verbum quidem proferre poſſent.

Sed jam noviſsimum vitæ ſuæ tempus inſtare B. Felix agnovit: quo quidem ſplendidiora ſunt, quæ ipſe edidit, exempla virtutum, ac ſigna ſanctitatis. Obitum enim ſuum ante præſcitum jam jam futurum bis prænuntiavit: & in ædibus Olgiatorum, cum ſe non amplius ad petendas eleemoſynas illuc acceſſurum dixit; & in ædibus pariter Cæſarinorum, ubi datis præter morem ad oſculandum manibus, ſe quantocyus hanc vitam relicturum, illoſque præſentiæ ſuæ copiam haud iterum habituros, adſtan-

adſtantibus quamplurimis, auditus eſt affirmare. Et ſane non diu poſt lethali morbo vexatus decubuit. Quapropter, ſanctæ obedientiæ virtute, ut iis uteretur commodis, quæ Fratribus infirmis permittuntur, Superiores præceperunt. Ipſe vero, quamdiu per vires licuit, e lectulo ſurgens ad eccleſiam Deum oraturus convolabat; donec id quoque eadem obedientiæ lege ipſi interdictum fuit. Denique, noviſsimo mortis agone ſingulari conſtantia tolerato, Eccleſiæ Sacramenta, ut petiit, ſummo pietatis ac religionis fervore ſuſcepit; viſaque cælorum Regina Angelicis choris comitata, extremum vitæ ſpiritum ſuaviter exhalavit.

Sic igitur, exactis inter Fratres Capuccinos annis fere quatuor & quadraginta, B. Felix die 18. Maji anni 1587. plenus dierum & meritorum ex hac laborioſa vita ad æternæ quietis ſtationem migravit. Ita vero ſanctitatis ejus fama, dum inter vivos ageret, longe lateque percrebuerat, ut ſtatim ac illius obitus innotuit, innumera Romani populi multitudo ad eccleſiam Divi Bonaventuræ turmatim accurrens, non niſi difficillime Beati cadaver ad templum e cœnobio transferendum permiſerit.

At, media in eccleſia locato tandem corpore, ſenſim longe frequentior invaluit concurſus. Oſculari pedes, diſcindere veſtes, capillos piloſque e mento ac capite certatim divellere, pia turba ſatagebat. Quare cadaver e medio ſublatum intra aræ majoris cancellos, atque ut a ſingulis commode conſpici poſſet, eminentiori ſitu locare neceſſe fuit. Quo in loco Marianus Perbenedictus Urbis Gubernator prudenti conſilio Curiæ Miniſtros adſtare juſſit. Verum populi fervor in ædiculam, quam B. Felix, dum viveret, incoluerat, ſumma vi irrumpens, quidquid in ea reperit, tamquam pietatis monumentum, abſtulit diſtraxitque.

Interea Cardinalis Sanctæ Severinæ, Ordinis Capuccinorum eo tempore Protector, præter morem a Fratribus hactenus ſervatum, plumbeam propriis expenſis arcam faciendam, atque in ea poſitum Beati Felicis corpus in cœmeterio, quod erat Fratrum ſepulturæ deſtinatum, ſepeliendum curavit. Cum vero in dies frequentior devotus populus ad cœmeterium ventitaret, ſive B. Felicis interceſſione Divinam opem imploraturus, ſive pro acceptis beneficiis Deo gratias acturus, pretioſum corpus e cœmeterio in templum transferre, atque in dextera parte ſacelli Jeſu Chriſto crucifixo dicati, Cardinalibus Sanctæ Severinæ Ordinis Protectore, ac Ruſticuccio Sanctiſſimi Domini Papæ Vicario præſentibus, ſepulturæ mandare, viſum eſt opportunum.

Tantum vero abfuit, ut inde populorum concurſus deferbuerit, ut valentiores poſtea vires (Deus enim hujus Servi ſui precibus quamplurima miraculorum dona impertiri dignabatur) per tempus acquiſierit. Porro Sixtus V. Pont. Max. cujus auctoritate corporis translatio e cœmeterio ad eccleſiam peracta creditur, duodecim comitantibus S. R. E. Cardinalibus, poſtquam Euchariſtiæ ſacramentum in eccleſia Patrum Capuccinorum adoravit, ſacellum ſanctiſſimi Crucifixi, ac B. Felicis ſepulcrum genufle-

xus inviſit, ejuſque precibus ſeſe commendavit. Idem præſtitit Gregorius XV. qui ſingulares a Deo gratias hujuſce Servi Dei interceſſione teſtatus eſt accepiſſe. B. Felicis Imaginem Paulus V. imprimi permiſit, addita epigraphe, quæ illius ſanctitatem indicaret.

Porro, cum multos ſuper virtutibus ac miraculis B. Felicis compilaſſent proceſſus Ordinarii ſimul, & Apoſtolici Delegati, contigit, ut, antequam de prædictis agendi locus datus fuiſſet, Urbani VIII. Decreta evulgarentur, quibus remotio ac ſuſpenſio cultus præſcribitur quorumcumque Dei Servorum, quos nondum Romana Sedes aut inter Beatos, aut inter Sanctos recenſendos dixiſſet. Quare, exorto dubio, an horum Decretorum vigore B. Felici cultus denegandus eſſet, idem Pontifex Urbanus VIII. quod B. Felici Pontificiæ auctoritatis interventione fuerat jam cultus exhibitus, eumdem cultum interrumpi nec poſſe, nec debere, minimeque hujuſmodi caſum legibus ab eo latis obnoxium eſſe, declaravit. Quamobrem ex more, qui tunc temporis obtinuerat, tribus antiquioribus Romanæ Rotæ Auditoribus Beatificationis & Canonizationis B. Felicis cauſa eſt demandata; qui validitatem Actorum, virtutes in gradu heroico, & miracula, facta omnium prædictorum relatione, approbaverunt.

Tum ſacra rituum Congregatio, iiſdem ſedulo perpenſis, de virtutibus in gradu heroico, & de quatuor miraculis plene conſtare pronuntiavit, ac ſummus Pontifex Congregationis judicium confirmavit. Fuerunt autem probata miracula, quæ ſequuntur.

Clarix Guarneria mulier Romana moleſtiſſimo pedum tumore, tanta doloris vehementia, ut e lecto ſurgere minime poſſet, laborabat. Tertius annus erat, ex quo vi morbi ita affictabatur, ut viribus macie pæne conſumptis, vix ipſi per lectulum ſeſe movere concederetur. Itaque, poſt adhibita incaſſum pharmaca, B. Felicis opem expetitura, ad eccleſiam Capuccinorum advehitur; ibique, inunctis a viro Religioſo ægrotæ pedibus oleo lampadis ad ſepulcrum B. Felicis accenſæ, ſtatim & dolor & tumor evanuit, ut incolumis domum repetere potuerit, ac ſi nullo unquam morbo affecta fuiſſet.

Paulus item Tiburtinus Capuccini Ordinis Profeſſor Romano in cœnobio degens, articulari morbo correptus (cujus tanta vis erat, ut non ſolum ei motum inceſſumque, verum etiam ne manum ori admovere poſſet, prohiberet) quadraginta dierum ſpatio miſerum in morem pæne deſperatus jacuerat. At, B. Felicis implorato præſidio, has ſibi viſus eſt audire voces: *Meum pete ſepulcrum*. Quare, cum e lecto ſurgere conanti morbi violentia impedimento eſſet, denuo B. Felicem oravit ægrotus. Præſens ſtatim adſuit B. Felix, miriſque irradiata ſplendoribus cella, juſſit, ut oleum e ſua lampade ſumptum acciperet, efficax in eo adverſus morbi violentiam præſidium habiturus. Credidit dictis ægrotus, oleoque inunctus ſtatim convaluit priſtinæ ſanitati reſtitutus.

Dominicus Floronus ex agro Tiburtino oriundus, acuta continuaque

que febri divexatus, apoplexia, paralyſi, aliiſque hujuſmodi ſymptomatibus ſupervenientibus, miſerandum in modum jacebat ægrotus. Et jam cancer latus ejus corrodere, tumor præterea caput, ac quaſi totum corpus extendere cœperat: unde, fruſtra omni Medicorum ope advocata, menſes excurrerant quatuor, ex quo immobilis, veluti cadaver, in proximo moriturus exiſtimabatur. Uxor igitur Romam accedens, in B. Felicis interceſſione omni poſita fiducia, ejuſdem lampadis oleum domum reverſa attulit: Ægroti corpus unxit, & illico omnem illam morborum congeriem abſceſſiſſe comperit, ac ſumma lætitia maritum integram corporis ſanitatem conſecutum fuiſſe, mirata eſt.

Puer annorum quatuor a variolis male habitus, oculorum lumen penitus amiſerat, ut nec, quod ei comedendum porrigebatur, agnoſcere, nec nummorum valorem diſcernere, nec, niſi adhibito viæ duce, incedere poſſet. Quapropter, cum nulla medicamentorum ſubſidia profutura viderent mœſtiſſimi parentes, uni Deo, quem, B. Felice intercedente, quamplurima patrare miracula non ignorabant, filii ſanitatem commendandam putarunt. Inunctis igitur ſæpe laudatæ lampadis oleo pueri oculis ante Servi Dei ſepulcrum, ſtatim videndi uſum filio reſtitutum mirabiliter agnoverunt.

His itaque miraculis ac virtutibus luculenter probatis, Felix Beatorum faſtis adſcriptus eſt: nam Urbanus VIII. Pont. Max., dato Apoſtolico diplomate kalendis Octobris anno 1625. ut Felix Beati nomine inſigniretur, atque ut Officium ac Miſſa in ejus honorem quibuſdam in locis celebrari poſſent, indulſit. Quod poſtea Indultum latius fuit ampliatum.

Jamque ab anno 1630. B. Felicis nomen Romano Martyrologio fuit adſcriptum: ut vero a Beatificatione ad ſolemnem Canonizationem jure ſuo pateret iter, novam Innocentius X. facultatem commiſit. Unde, confectis denuo Apoſtolica auctoritate proceſſibus, eorumque expenſa ac probata validitate, perſeverare & ſanctitatis famam, & venerationem, & cultum, & populorum erga B. Felicem devotionem, Patres declararunt. Item præhabito ſacræ rituum Congregationis conſilio, idem Innocentius X. unum ex miraculis, quæ poſt indultam Beatificationem ſupervenerant, approbavit. Etenim Carolus a Tuderto Laicus Capuccinus tumore quodam, eoque pertinaci afflictus, ſiniſtri poplitis liberum uſum taliter amiſerat, ut non niſi ligneis fulcris innixus, viam carpere poſſet. Hic B. Felicis adiutorium expetens, ejuſdem lampadis oleo poplitem unxit. Quo peracto, apparuit ægroto B. Felix, & die Purificationi B. Mariæ Virginis ſacro, ſe priſtinæ incolumitati reſtituendum fore prædixit. Et ſane ita accidit; nam eo ipſo die convaluit, etſi die præcedenti inſanabilem Caroli morbum Medici pronuntiaſſent.

Hæc inter plurima ſelecta fuere miracula, relictis iis, quorum non ſatis plena allata probatio. Demum aliis ſuper ceteris miraculis, quæ patrata dicebantur, confectis proceſſibus, generalique rituum Congrega-

tione coram Sanctiſſimo Domino noſtro Clemente XI. die 31. Januarii anni 1708. celebrata, aliud ex iis, quæ poſt Beatificationem contigerant, miraculum approbatum; inſtantanea nimirum Leopoldi Franciſci de Tozzis, mirabiliſque curatio. Hic ſiquidem adhuc puer in peracutam malignamque febrim inciderat e pulmonum inflammatione prognatam; cujus vi vehementiſſime perculſus, amiſſis motu ac loquela, oculiſque jam clauſis, veluti mortuus exiſtimabatur. Quare hujus mater, B. Felicis auxilium ut imploraret, vix ad templum Capuccinorum proceſſerat, cum illico puer ipſe convaluit.

Firmato igitur a Sanctitate ſua ſacræ Congregationis judicio, alteroque indicto Conſeſſu, ac in eo propoſito Dubio: *An tuto deveniendum foret ad B. Felicis Canonizationem:* Patres unanimes affirmarunt. Sanctitas vero ſua, dilata ad tempus deliberatione, poſt ſuas aliorumque fuſas ad Deum preces, cæleſtis adjutorii lumen enixe expetens, ſacræ Congregationis Secretario, ac Promotore Fidei coram ſe vocatis, die 8. Maji anni 1709. Decretum ſolemnis Canonizationis B. Felicis pronuntiavit. Pro cujus executione, poſt Regum ac Principum ſupplicationes initio cauſæ Sanctæ Sedi porrectas, modo etiam humillime poſtulat ac reverenter flagitat tota Fratrum Capuccinorum familia.

Compendium vitæ, virtutum, & miraculorum, necnon Actorum in cauſa Canonizationis B. CATHARINÆ DE BONONIA *Monialis Profeſſæ Ordinis S. Claræ.*

Ex Secretaria Congregationis ſacrorum rituum.

VIGRIORUM familia divitiis ſatis affluens honeſto loco apud Ferrarienſes fuit. Ex hac ortus eſt Joannes, qui ſtudiorum cauſa Bononiam miſſus, ac in celebri illa Univerſitate juris utriuſque lauream conſecutus, Benvenutam ex domo Mamolina, vetuſta nobilitate conſpicua, ea in urbe uxorem duxit. Hiſce parentibus in lucem prodiit B. Catharina die 8. Septembris anno 1413. Hujus futura ſanctitas inſigni prodigio divinitus præmonſtrata. Nam, quum Patavii domeſtica curaturus negotia, Joannes ejus pater moraretur, ipſamet nocte, qua Bononiæ Benvenuta uxor Catharinam peperit, cæleſti viſione admonitus futuras natæ puellæ virtutes præcognovit

Igitur Catharina ſtatim a puerilibus annis magnarum præbere cœpit indicia virtutum; ad quarum apicem, creſcente ætate, pervenit. Etenim, ſpretis illis, quibus innocenter gaudere pueritia ſolet, oblectamentis, cum vix pedibus incedere didiciſſet, mira erga pauperes affecta animi benignitate ac miſericordia, quidquid præ manibus habere contigerat, in egenos liberaliter erogabat. Anno ætatis XI. Ferrariam a parentibus adducta, ut in aula Margaritæ Nicolai Marchionis Eſtenſis filiæ nobilium puellarum con-

contubernio adſcriberetur, ea in urbe Bononiæ cœptum Latinarum litterarum curriculum ita proſecuta eſt, ut uni ſacrorum Librorum lectioni toto mentis conatu ſe conſecraverit. Erat in Virgine Catharina ſenilis prudentia, modeſtia vero ſingularis, quibus non amorem duntaxat omnium, qui ſecum agere conſueverant, verum etiam ſpeciem quamdam venerationis ſibi conciliabat. Exacto in aula Ferrarienſi quaſi triennio (Margarita Eſtenſi Roberto Malateſtæ Ariminenſium Domino in matrimonium tradita) ubi ſe ab aulæ vinculis ſolutam ſenſit, illico a ſæculi tumultu ſeſe abſtrahere cogitavit. Facillime vero hujuſce voti compos effecta eſt: nam, defuncto patre, piiſſima genitrix, quæ ſola ſuperſtes erat, ſanctum filiæ propoſitum ſtudioſe adjuvit, probavitque ſententiam.

Eminebat ea tempeſtate inter Ferrarienſes mulieres pietate & religione inſignis Lucia quædam de Maſcarone dicta, quæ habitu Tertii Ordinis S. Auguſtini induta, aperto domi ſuæ veluti quodam pietatis gymnaſio, nonnullas in eo ſæculari veſte adoleſcentulas ita ad Chriſti ſectanda veſtigia erudiebat, ut ſecum religioſiſſime vitam traducerent, eſſentque omnibus exemplo. Nam, aut in fundendas aſſidue ad Deum preces, aut in honeſtos manuum labores, quidquid ſupererat temporis impendentes, non niſi feſtis diebus, ut Sacris intereſſent, per urbem incedere videbantur. Hunc ſibi locum, tamquam virtutis tyrocinium, B. Catharina eligendum putavit: quo quidem non ſolum poſtea Regularis Monialium clauſura, verum etiam, ut perfectioris vitæ deſiderio, ad quam piæ illæ Virgines anhelabant, plene ſatisfieret, tum quoad habitus formam, tum quoad præcepta diſciplinæ, S. Claræ Inſtitutio ſtabilita fuit. Hinc primum, omni penitus rerum terrenarum ſolicitudine ſepoſita, arctius perfectionis iter Catharina, ut ſociis, tanquam virtutis exemplum, præluceret, mirabiliter arripuit: nunquam & nuſquam verba facere audita eſt, niſi cum Deo, vel de Deo locutura, otioſis allocutionibus, iiſque præſertim, quæ vel minimo alicui offendiculo eſſe poterant, penitus interdictis.

Eo potiſſimum omnem animi curam ſemper intendit, ut cunctis ob amorem Jeſu Chriſti contemptui eſſet.

Ac quemadmodum ipſa viliſſimam ſeſe inter creaturas ex corde reputabat, ita apud ſingulos idem de ſe judicium extare cupiebat; probe noſcens, veræ ſanctitatis ædificium non niſi humilitatis fundamento ſuperſtrui poſſe, nullumque hactenus hominum, niſi per regiam humilitatis viam, ad regna cælorum perveniſſe, aut aliquando perventurum. Quamobrem & viliora ſibi indumenta, & abjectiora miniſteria ſemper optabat: tantoque charitatis fervore operam ſuam Sororibus, ægrotis præſertim, alacri promptoque animo locabat, ut a nullo unquam officio, quamvis ſordido ac laborioſo, abhorrere viſa fuerit. Ex hujuſmodi ſanctæ humilitatis radice, vel uti legitimus fructus, exactæ Obedientiæ virtus originem traxit, quæ totius Religioſæ vitæ baſis eſt ac fundamentum. Hujus vero eximiæ Obedientiæ ſpecimen non unum B. Catharina exhibuit. Nam difficillimis ſæpenumero

mero probata experimentis,nihil unquam de prompta ad exequendum voluntate remiſit, ardua quæque longe multumque ſupra vires jam jam executura aliquando, niſi eadem Obedientiæ lex, ne illa executioni mandaret, protinus interceſſiſſet. Nihil illi dulcius, ſuavius nihil, quam ſanctæ orationis, Divinæque contemplationis pabulo refici quotidie, tamquam unico vitæ ſpiritualis alimento. Quamquam gravibus, iiſque diuturnis, tentationibus ab humani generis hoſte vexata, nunquam tamen, Divinæ Gratiæ præſidio munita, victa ſuccubuit; ſed multas illuſtreſque de triumphatis hoſtibus victorias reportavit. Hinc factum eſt, ut ſuo ſatis edocta experimento, iiſque, quæ ſpiritualis vitæ ſtadium incipientibus offendiculo eſſe ſolent, plene perceptis, mirabile illud ſcripſerit volumen, quo imbecillioribus animis adverſus hujuſmodi infirmitates præſentiſſima remedia præpararet.

Verum,cum ſecreto quodam humilitatis inſtinctu volumen ad calcem uſque perfectum flammis comburendum tradidiſſet, ſuperno Divinæ vocis oraculo admonita, illud iterum ſcribere coacta eſt de ſeptem ſpiritualibus armis titulo prænotatum. Hoc vero nemini, quoad vixit, videndum, ſed conſcientiæ Moderatori duntaxat jam jam moritura exhibuit: ut, ſingulis ipſe eo in volumine contentis maturo judicio expenſis, tunc ejus legendi copiam Sororibus faceret; cum id ad animarum ſalutem, majoremque Dei gloriam conducere exiſtimaſſet. Et ſane, quam magna ex iſto B. Catharinæ volumine iteratis typis evulgato profluxerit utilitas, quamplurimæ orandi ſtudio addictæ animæ, ſummo cum fructu hujuſmodi librum aſſidue legentes, præſenſque in illo auxilium adverſus occultas Tentatoris inſidias invenientes, experientia comprobarunt.

Diuturnis affecta morbis, jejuniis inſuper, vigiliis, innumeriſque afflictationibus voluntarie aſſumptis, invictam tolerantis animi conſtantiam ſemper exhibuit. Quare, veluti aurum in camino tribulationis, diu multumque probata, uberrimos cæleſtium gratiarum fontes in ſe derivavit,dono præſertim prophetiæ, variiſque a Deo immiſſis viſionibus illuſtrata. Hannibalem Bentivolum adverſus Philippum Mediolanenſium Ducem pugnaturum victorem fore, prædixit eo ferme modo, quo poſtea per omnia veridicum B. Catharinæ vaticinium monſtravit eventus. Futurum Orientalis Imperii excidium,caſuramque regiam Conſtantinopolis urbem in Mahumetis II. manus poſt bimeſtrem obſidionem ipſo pervigilio Pentecoſtes anni 1453. item prædixit; ut neminem lateret,ruinam Græcorum propter ipſorum adverſus Spiritum Sanctum blaſphemias juſto Dei judicio fuiſſe permiſſam.

Beatum Thomam Cantuarienſem Epiſcopum & Martyrem ſibi Divinæ orationis Præceptorem ſemel præſentem habuit, bis vero Seraphicum Patrem S. Franciſcum. Item, cum Dominicæ Nativitatis nocte de more vigilans orationi eſſet intenta, Deiparam videre meruit Puerum Jeſum in ulnis geſtantem.

Nec

Digitized by Google

Nec ſilentio prætereundum, quod ſemel inter Miſſarum ſolemnia choros Angelicos Divinum Triſagium ita dulciter canentes audierit, ut, ſi diutius (quemadmodum ipſamet teſtata eſt) cæleſtis ille cantus perduraſſet, animam profecto ſuaves inter concentus efflaviſſet.

Interea apud Moniales primum, ac poſtmodum per Ferrarienſem urbem vicinaſque regiones fama ſanctitatis B. Catharinæ longe lateque percrebuerat. Quare defuncta monaſterii Abbatiſſa, de ſubroganda in demortuæ locum B. Catharina Sanctimoniales unanimiter deliberarunt. Illa vero, ubi Sororum conſilia reſcivit, dici vix poteſt, quanta vi verborum, additis inſuper ſingultibus lacrymiſque, ut hujuſmodi onus a ſe deprecaretur, conata fuerit: id unum vehementer optans, ut ab omni prælationis honore aliena, continuum exhiberet Sororibus ſingulis, viliori cuiquam infimoque miniſterio addicta, famulatum. Hos vero heroicæ humilitatis ſenſus tam intimo cordis affectu ſinceriſſime protulit, ut Abbas Sanctæ Juſtinæ, qui Romæ degere ſolitus, Ferrariæ tunc ſorte aderat, maximum ex hiſce ceperit veræ virtutis documentum; ac deinde, quoties aut animi aut corporis anguſtia premeretur, precibus B. Catharinæ adhuc viventis ſeſe commendare ſolitus fuerit; ratus, ſe certo certius, quidquid in votis haberet, B. Catharinæ precibus a Deo impetraturum: nec quidem illum hujuſmodi fiducia unquam feſellit. Tantum propterea valuit apud Moniales B. Catharinæ humilis excuſatio, ut tunc a munere regendi monaſterium fuerit liberata. Verum non diu poſt, ut virtuti ſanctæ Obedientiæ morem gereret, onus ſuſcipere coacta fuit.

Hæc igitur ſublimium virtutum exempla ardens in nonnullis Italiæ urbibus deſiderium excitarunt, ut ſanctarum Virginum, quæ Ferrariæ tot tantoſque ſanctitatis radios, B. Catharina duce, emittebant, pium ac laudabile Inſtitutum longe lateque propagatum vellent.

Id in primis civitas Bononienſis expetiit, & Romanum Pontificem, ut voti compos efficeretur, oravit; atque Apoſtolicis, quæ opus erant, obtentis reſcriptis, Ferrariam Legatos miſit, ut ſecum inde ad novum monaſterium Bononiæ excitandum Moniales aliquot, quarum una Abbatiſſæ ac Fundatricis munere fungeretur, aſportarent. Legati benigne ſuſcepti, ac rebus ſingulis rite compoſitis, eorum admiſſa petitio: & demum B. Catharina id oneris ſubire, ſociiſque aſſumptis ad novam fundationem, ſanctæ Obedientiæ mandato, ſeſe accingere juſſa eſt.

Poſtremo Legatis abeuntibus Ferrarienſium Monialium Gubernatrix, *Habebitis*, inquit, B. Catharinam deſignans, *Virginem, quæ famam S. Claræ, moreſque ſanctiſſimos erit apud vos aliquando inſtauratura*. Verum dixiſſe, rei probavit eventus. Interea B. Catharina, quamquam eo tempore gravi oppreſſa morbo decumberet, ita ut in itinere defectura crederetur, nihilo tamen minus iter aggreſſa eſt; accidit que, ut Divino favente præſidio, illico aliquatenus convaleſceret. Ut vero tumultus, qui facile oriri poterat inter Ferrarienſes cives diſceſſionem B. Catharinæ ægre ferentes, provide evita-

evitaretur, Legati Bononienſes, Fratreſque Divi Franciſci, qui comites itineris dati erant, noctu diſcedere deliberarunt. Ubi primum proximus ſacrarum Virginum adventus Bononienſibus nuntiatus, incredibilis inter eos animorum conſenſio, etſi hactenus in acerrimas factiones diſtractos, apparuit; qua certatim ſummis & honoris & benevolentiæ ſignis pium illud agmen, ducem præſertim B. Catharinam, exceperunt, Cardinalibus Beſſarione Pontificio Legato, ac Philippo Calandrino urbis Epiſcopo obviam euntibus, Clero, Magiſtratibus, & Senatu univerſo comitantibus.

Menſes fere quatuor in S. Antonii xenodochio moram fecere novellæ Moniales; donec S. Chriſtophori cœnobium B. Catharinæ cura ac vigilantia in commodiorem formam redactum fauſtis auſpiciis ingreſſæ, inſigne ſacrarum Virginum collegium aperuerunt. Hujus vero Inſtituti ſanctitas, exemplo præſertim Beatæ Fundatricis, adeo, tamquam Chriſti bonus odor, late manare cœpit, ut brevi temporis intervallo quamplurimæ ex nobilioribus familiis honeſtiſſimæ Virgines in Catharinæ ſocietatem receptæ, cæleſtem illam vivendi formam fuerint amplexatæ.

His itaque bene ſapienterque conſtitutis, venit in mentem Franciſcanis Fratribus monaſterii Directoribus, ut ad ſervandas ſanctiori methodo inter Moniales S. Claræ Conſtitutiones, diploma Apoſtolicum impetrarent, quo munus Abbatiſſæ non uni Monialium, donec viveret, ut hactenus ſervatum, ſed ſingulis trienniis, renovata electione, modo uni, modo alteri conferendum ſtatueretur. Hujus conſilii novitas non levem injecerat metum, ne in ſingulis Monialium collegiis turbæ excitarentur. Ægre enim Abbatiſſas, quæ ſemel regendi munus cum earum vita duraturum ſuſceperant, ab illo removeri poſſe, nonnulli exiſtimabant. Quapropter provinciæ Præſul, cui nota ſatis erat B. Catharinæ humilitas, ut apud reliqua Franciſcani Ordinis monaſteria novæ huic Conſtitutioni faciliorem viam ſterneret, provido conſilio a Bononienſi hoc cœnobio hujuſmodi reformationem incœpit: atque, ubi primum ad iſtud acceſſit, coacto Monialium Capitulo, diploma Pontificium de triennali Abbatiſſarum electione inſperato promulgavit.

Quo audito, tantum abſuit, ut quid humanum B. Catharina paſſa fuerit, ut lætanter exultans, humi ſtrata Deo gratias egerit, quod tandem aliquando ſuis annuiſſet precibus Divina Majeſtas; hilarique vultu ad Præſulem converſa, gratias ei dixit de bono nuntio reddendas: atque illico monaſterii negotia ita componere ſtuduit, ut futuræ Abbatiſſæ ſuis præcipue monitis inſtructæ regiminis ſarcina levior faciliorque redderetur.

Hæc ſingularis animi moderatio non provinciæ Præſidem ſolum, verum etiam Moniales ſingulas in admirationem rapuit: quæ ſane majorem in modum excrevit, ubi congregatis ad novam electionem Abbatiſſæ Monialibus, B. Catharina Capitulum ingreſſa humillimo inceſſu vultuque, petita venia, ſeſe libere libenterque officio ſpoliavit. Quo facto, Sorori Annæ Morandæ Ravennati (una hæc erat e Monialibus Ferraria Bononiam

niam tranſlatis) cœnobii regimen plenis ſuffragiis collatum. Verum hæc, cum in gravem morbum incidiſſet, vix elapſo anno, Præfecturam dimittere coacta fuit. Quare Monialibus conſilium novæ Abbatiſſæ eligendæ ineuntibus, una omnibus non ſine prodigio injecta mens eſt, ut B. Catharinam iterum in Abbatiſſam eligerent. Quam quidem electionem, utpote Divinæ voluntatis opus, ratam habuit Provincialis Miniſter, omnibus plaudentibus, una duntaxat id ægre ferente Catharina; quæ, niſi validiſſimus ſanctæ Obedientiæ ſtimulus acceſſiſſet, ut denuo præfecturam ſuſciperet, nullo modo in animum induxiſſet.

Hujus novæ electionis rumor ſtatim ac per urbem innotuit, multas nobilioris ordinis puellas, ut ad S. Claræ Inſtitutum profitendum, Catharina duce, locum præfato in monaſterio enixe flagitarent, excitavit. Verum, cum ob cellularum anguſtias omnium votis minime ſatisfieri poſſet, Deo fundendas de more preces Catharina cogitavit. Tum Deus Sponſæ ſuæ deſideriis obſecundans, puellarum Conſanguineis liberalem animum cælitus indidit: quo factum eſt, ut collatis pecuniis ad dilatandos monaſterii fines accurrerint, illudque in ampliorem commodioremque formam redegerint.

Interea Catharinam materna quadam ſolicitudine nihil reliqui facientem, ut optime rerum & temporalium & ſpiritualium regimen in monaſterio procederet, morbus acer, idemque mortiferus invaſit. Quapropter Virgo prudens convocatis Sororibus, quamplurima ſalutis monita æſtu Divinæ charitatis pleniſſima communicavit: ſuſceptiſque reverenter Eccleſiæ Sacramentis, ſeſe in occurſum Divini Sponſi, lampade non vacua, præparabat. Erat autem una omnium Sororum, eaque fervens, ad Deum fuſa deprecatio, qua tot tantiſque cumulatam virtutibus beatæ matris vitam diutius in commune commodum protrahendam poſtulabant. Annuit piarum Virginum precibus clementiſſimus Dominus. Nam poſt ecſtaſim, quam paſſa fuerat Catharina, e lectulo incolumis ſurrexit, atque ad obeunda conſueta munia ſtatim ſeſe applicavit. Annum vero, quem unum ſupervixit, inſignioribus Chriſtianarum virtutum operibus, ac ferventiori charitatis exercitio Catharina coronavit. Solitudini intentius vacans, ſacros pioſque libros aſſidue volutabat; & non interrupta precum meditationumque frequentia, vitam potius inter cælites, quam inter mortales, agere videbatur. Nam ſæpiſſime in eccleſiæ ſecretiori angulo poſita, uni rerum cæleſtium contemplationi addicta, majorem diei noctiſque partem dulciter illacrymans, atque ad beatam patriam ſuſpirans, impendebat. Tum Sororibus, ut aliquid remitteret, monentibus, ne recens a morbo ob inclementiam rigidioris aeris longe gravius incurreret vitæ diſcrimen, *Nondum* reponebat, *venit hora mea*.

At jam hebdomadæ majoris tempus advenerat, quo, ablutis de more Sororum pedibus, ſatis prolixam orationem habuit, qua ſingulas ad mutuam charitatem, atque ad amorem Crucis vehementer hortata eſt: tum, altera in Capitulo habita concione, reſolutionis ſuæ tempus jam jam in-

ſtare prædixit. Id vero minime tunc a Sororibus animadverſum; præſertim, cum iis diebus familiarius inter eas verſari, nullo dato vicinæ mortis ſigno, lætior hilariorque viſa fuerit. Sed tandem, ſumpta cœna in communi refectionis loco, ubi prope dormitorium acceſſit, levatis in cælum oculis, hæc proferre audita eſt: *Poteras, Jeſu dulciſſime, hanc mihi gratiam impertiri, ut, cum privatam agerem vitam, animam meam ad te vocares.* Quæ quidem verba cum ad aures Illuminatæ de Bembis Monialis perveniſſent, hæc, an male ſe haberet, Catharinam interrogavit: cui illa reſpondit: *Jam vita mea curſum conſummavi.* Protinus acerrimis correpta doloribus, ægrotantium more decubuit. Tum, mira Chriſtianaque patientia mortiferis illis toleratis anguſtiis, ſumptiſque ſummo religionis affectu Sacramentis, oculis in Imaginem Crucifixi e pariete pendentem ſæpe converſis, hymnos quoſdam, quos ipſamet ad excitandos devotionis igniculos compoſuerat, recitavit. Denique, advocata Vicaria, cui poſt ejus obitum gubernandi monaſterii provincia erat demandanda, eidem Sorores ſingulas tota animi contentione commendavit: atque iis ac ſimilibus tenerrimæ pietatis affectibus, aſſiduaque ſanctiſſimi nominis Jeſu invocatione extremum diem clauſit, atque in oſculo Domini moriens, caducam vitam cum æterna commutavit anno Domini 1463. ætatis autem quinquageſimo.

Hujus beatæ Virginis obitu ſummo mœrore affectæ Moniales, cum illam magno, dum viveret, ſanctitatis nomine celebrem reverenter obſervaſſent, certatim aliquam veſtium Defunctæ particulam, aut rei cujuslibet, quæ beatæ Virgini uſui fuerat, rapere contendebant, veluti venerandum piæ matris monumentum. Elato in eccleſia pretioſo cadavere, ut Juſta Chriſtiano ritu perſolverentur, inſtauratæ paſſim lacrymæ, inſtaurati denuo gemitus, inſtaurata ſuſpiria. Hæc manus oſculabatur, illa pedes, aliæ vultum: omnes a dulciſsimo beati corporis amplexu minime divelli poterant. Fuit pretioſus ille Theſaurus primum in cœmeterio ſepulturæ mandatus: ſed, cum cæleſtem e ſepulcro odorem efflare cœpiſſet, atque ægrotos quamplurimos, qui ſepulturæ locum frequenter inviſebant, ac ſeſe B. Catharinæ precibus commendabant, omnipotens Deus, mirabilis in Sanctis ſuis, ſanitati reſtituere dignatus fuerit; Moniales, abſque ligneæ ſaltem arcæ tegmine beatum corpus terræ mandaſſe, pœnituit. Novum igitur conſilium capiunt, quod Sacerdoti, qui eis a ſacris Confeſſionibus erat, aperiunt. Hic, rejecta primum Monialium petitione, poſtmodum fuſis ad Deum precibus, humum effodere permiſit, hac data conditione, ut, ſi quid fœtoris inde exiret, denuo congeſta humo, ab incepto deſiſterent; ſi vero odor adhuc perciperetur, capſa lignea cadaver includerent, illudque iterum terræ mandarent. Verum, id conſilii exequi ubi incipiunt Moniales, maxima imbrium copia, atque immanis ventorum vis ſtatim oborta eſt. Sed indicta ad Deum ſupplicatione, illico ſerenitas rediit: quare beatum corpus e terra erutum, ſuaviſſimum ſpirans odorem, candidum, incorruptum, miraque pulcritudine exornatum, etſi per decem & octo dies

dies humatum jacuiſſet, repertum eſt. Hujus prodigii fama per urbem totam longe lateque perlata. Hinc Alexander Longarius, Bononienſis diœceſis Vicarius, cui propter abſentiam Calandrini Cardinalis Epiſcopi rerum ſpiritualium cura commiſſa erat, locum inviſit; deque ſingulis certior factus, Beatæ defunctæ virtutes, habita ad Moniales concione, laudibus exornavit. Venerandum inſuper Beatæ corpus ſeptem dierum ſpatio ante oculos omnium exponi permiſit. Ad hoc viſendum, tanta populorum multitudo non ex urbe, agroque Bononienſi ſolum, verum etiam ex vicinis regionibus occurrit, ut per urbis ſemitas, ne quis oriretur inopinus tumultus, vigiles militum copias collocare neceſſe fuerit. Cum vero omnipotentis Dei bonitas varia chariſmatum dona ægrotis nonnullis, hujus Famulæ ſuæ interceſſione, Divinam opem poſtulantibus largita fuerit; novo excitato ſarcophago, in quo ſacrum illud Depoſitum fuit collocatum, duæ appoſitæ claves, quarum unam Sacerdos Pœnitentiæ miniſter, alteram Moniales cuſtodirent. Porro hujuſmodi ſepulcrum nimia feſtinatione extructum, non levem injecit metum, ne a recenti calce, quæ fortaſſe nondum ſatis exaruerat, atque ab intercluſa aeris humiditate beatum cadaver aliquid vitii contraxiſſet, unde corrumperetur: quare illud in aptiorem ac ſalubriorem monaſterii locum transferre, decretum fuit. Cum vero ad venerandum beati corporis prodigium peregrinantium turba pæne quotidie ventitaret, Moniales in altiorem Chori partem ſæpius illud aſportare cogebantur, ut ex oſtiolo, quo Sororibus Euchariſtiæ ſacramentum porrigebatur, piæ advenarum devotioni beati cadaveris præſentia ſatisfacerent: quod ſane perpetuum, & non leve incommodum erat. Quapropter, prope vetus ſacrarium parata ædicula, apertaque in pariete feneſtra, beatum ex ea corpus omnibus videri datum, incorruptum quidem, non cadaverum more decumbens, ſed viventis ad inſtar ſedens atque erectum. Frequens exinde ac nunquam interrupta nedum Bononienſium, verum etiam Alienigenarum erga B. Catharinam viſa eſt efflorere devotio.

Dudum a Pontificatu Clementis VII. qui Bononiam Carolo V. Imperii Romani coronam collaturus advenerat, ac mirabilem beati corporis incorruptionem inſpexerat, deque ſumma rerum ſedulo inquiſierat, actum fuit, ut inter Sanctas ſolemni ritu B. Catharina referretur. Et ſane de hoc negotio perficiendo Clemens Pontifex mentem ſuam ſatis explicarat: ſed tot ac tantæ publicæ privatæque, arduæ illæ quidem, tunc temporis res emergentes impedimento fuere, ne huic cauſæ manus admoveret Romana Curia, in varias magnaſque negotiationes diſtracta. Nihilo tamen minus laudatus Pontifex Bononienſibus Monialibus in monaſterio præfato degentibus facultatem conceſſit, ut quotannis in honorem B. Catharinæ Officium a Magiſtro Apoſtolici palatii approbatum, anniverſario die, quo Beata e vivis exceſſerat, Eccleſiaſtico ritu recitarent, tum ſingulis anni diebus inter Horas Canonicas de eadem commemorationem haberent. Atque ut ii, qui die feſto B. Catharinæ dicato, Pœnitentiæ & Euchariſtiæ ſacramentis

rite ſuſceptis, eccleſiam, ubi corpus Beatæ requieſcit, devote inviſiſſent, Indulgentiam peccatorum conſequerentur, idem Pontifex conceſſit. Tum etiam idem recitandi Officii Indultum ad quædam Monialium civitatis Ferrarienſis monaſteria extendit; utque in die feſto B. Catharinæ una cantaretur Miſſa propria in eccleſiis Monialium præſatarum Bononiæ, & Ferrariæ, reliquis vero diebus privatæ Miſſæ devotionis cauſa, ſecundum Romanæ Eccleſiæ ritum, non a quibuſcumque, ſed a Sacerdotibus duntaxat, qui Monialibus eſſent a Confeſſionibus, celebrarentur, indulſit. Poſtea vero, cum Sixtus V. Curtio Franco Vaticanæ baſilicæ Canonico Officia Romani Breviarii expurgandi corrigendique negotium demandaſſet, fuit ab eodem B. Catharinæ Officium ad normam prædictam reformatum. Clemens vero VIII., habito hac de cauſa in ſacra rituum Congregatione examine, nomen B. Catharinæ Romano Martyrologio Apoſtolica auctoritate inferendum mandavit.

Anno tandem 1645. ſolemnis Canonizationis cauſa introducta fuit; & ſecundum Urbani VIII. Decreta, habita prædictorum Indultorum ratione, hujus caſus exceptio approbata: atque pariter examini ſubjectum probatumque fuit opus ſupra laudatum, cujus titulus, *de ſeptem ſpiritualibus armis*, a B. Catharina conſcriptum. Proceſſu item ſuper fama ſanctitatis in genere, Apoſtolica auctoritate confecto, atque hujuſmodi fama rite approbata, ad ſpecialem inquiſitionem gradum fecit ſacra Congregatio: in qua facta diſcuſſione validitatis ac relevantiæ Actorum in ſpecie, utrumque probatum, & Decreto ſuo cenſuit ſacra Congregatio, conſtare de virtutibus Theologalibus & Cardinalibus in gradu heroico: ſummus vero Pontifex Innocentius XI. anno 1680. tale Decretum confirmavit.

His peractis, novi ſuere inſtructi proceſſus de miraculis, quæ poſt permiſſam venerationem ſupervenerant. Horum proceſſuum perpenſa ſimul fuit & admiſſa validitas. Hinc tranſitus factus eſt ad examen relevantiæ; & ex octo a Poſtulatoribus propoſitis miraculis, duo in generali rituum Congregatione coram Sanctiſſimo Domino noſtro Clemente XI. habita die 31. Martii an. 1701. approbationem meruerunt; ſextum ſcilicet, & octavum. Nihil tunc pronuntiatum a ſummo Pontifice; qui tamen poſtea, cauſa exactius penſitata, ubi Divini Spiritus opem ferventibus precibus imploravit, ſacræ Congregationis Decreto robur Apoſtolicæ confirmationis adjunxit, prædictis ſexto, & octavo miraculo approbatis die 5. Decembris anni 1703.

Fuit autem ſextum miraculum Juſtinæ Calcinæ Monialis in monaſterio Corporis Chriſti Bononiæ inſtantanea curatio. Hujus enim male luxata manus, quæ jam inde a novem menſibus minime flecti, ac teſtimonio Medicorum nullo naturali pharmaco curari poterat, ſtatim fuit ſanitati reſtituta. Octavum vero miraculum inſtantanea item curatio fuit Sororis Mariæ Gertrudis de Ghirardellis eodem in monaſterio Monialis; cujus, ob febrim vehementiſſimam phreneſi ac lethargo comitatam, fuerat a Phyſicis peni-

penitus conclamata ſalus. Poſt horum miraculorum approbationem, coacta tandem Congregatione coram Sanctiſſimo Domino die 18. Novembris anni 1704. cum in ea diſceptatum, an eſſet locus, ut B. Catharina ſolemni ritu inter ſanctas Virgines deſcriberetur, annuerunt unanimiter Patres: Sanctitas vero ſua judicium diſtulit, donec poſtmodum, ſuis, aliorumque Chriſti Fidelium precibus Divino implorato præſidio, ſacræ Congregationis Secretario, Fideique Promotori die 17. Maji anno 1707. juſſit, ut publici juris facerent Decretum Canonizationis B. Catharinæ; pro qua ſupplicationibus Regum, ac Chriſtianorum Principum, cauſæ initio ſanctæ Sedi porrectis, modo ſuas etiam humillime adjungit Senatus Populuſque Bononienſis.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDIX VIII.

Reſponſiones Præſulum a Secretis Brevium ad Principes, latæ in publicis Conſiſtoriis nomine ſcilicet CLEMENTIS VIII. *in Canonizatione* SANCTI HYACINTHI, *nomine* SIXTI V. *in Canonizatione* SANCTI DIDACI, *& nomine* GREGORII XV. *in Canonizatione* SANCTÆ TERESIÆ, *de quibus cap. 34. lib. 1.*

PRO CLEMENTE VIII.

In Canonizatione SANCTI HYACINTHI.

Ex Actis ejus Canonizationis editis a Fr. Severino Cracovienſi.

QUÆ de Beati Hyacinthi excellenti fide, & charitate, illuſtri totius vitæ ſanctitate, & miraculorum gloria, copioſa modo ſunt oratione explicata, jucunda admodum fuere Sanctiſsimo D. N. Grata quoque pia & efficax poſtulatio de eodem Viro Dei in Sanctorum numerum referendo; non ob id ſolum, quod Sigiſmundi III. Poloniæ, & Sueciæ Regis filii ſui cariſſimi perſpectam pietatem agnoſcat, neque ex eo tantum, quod Regni Poloniæ Ordinum omnium religioſo hoc ſtudio delectetur; ſed propterea maxime, quod in hac etiam cauſa intuetur admirabilem Dei providentiam in Eccleſiæ Catholicæ gubernatione, quam unigeniti Filii ſui pretioſo ſanguine acquiſivit. Nam, cum his noſtris periculoſis temporibus, in quæ fines ſæculorum devenerunt, extiterint homines ſuperbi, blaſphemi, reprobi circa Fidem, qui Satanæ inſtinctu veritati reſiſtentes, auſi ſunt dicere, Sanctos cum Chriſto regnantes, non eſſe venerandos, neque invocandos; ad eorum impietatem hac etiam ratione coarguendam, hoc ipſo potiſſimum tempore, excitavit Deus corda Regum, quæ in ejus manu ſunt, & quocumque vult, convertit illa, populorum quoque devotionem accendit, ut beatos quoſdam viros ſervos ſuos, qui vitæ innocentia ſingulari & miraculis claruerunt, Romani Pontificis auctoritate, eorum Sanctorum numero adſcribi poſtularent, quos Catholica & Apoſtolica Eccleſia toto terrarum orbe religioſe veneratur. Sic ante paucos annos, magnis & aſſiduis precibus Philippi Regis Catholici, in Sanctorum numerum a Sixto V. Pont. Max. relatus eſt Beatus Didacus; ſic a tribus Poloniæ Regibus apud complures Romanos Pontifices actum eſt, & nunc magna contentione agitur, ut idem honor B. Hyacintho tribuatur; quorum alter Seraphici Patris Franciſci, alter ex glorioſi Patriarchæ Dominici ſanctiſſima diſciplina proditi: Deo fortaſſe ita diſponente, ut duo clariſ-

clariſſimi Ordines, unde tam multæ ad Eccleſiam Dei utilitates promanarunt, hac etiam noſtra ætate duorum ſummorum Pontificum, & duorum illuſtriſsimorum Sanctorum conſimili gloria decorentur, tantoque magis Hæreticorum perfidia convincatur de veneratione & cultu Sanctis jure optimo adhibendo, qui ſempiterna felicitate in cælo perfruuntur, quos Deus ipſe, ut Amicos ſuos, miris modis honorat, & in quibus mirabilis & glorioſus apparet, & quorum meritis & interceſsione magna in hominum genus confert beneficia. Sed & eo quoque nomine Deo & Patri miſericordiarum gratias agit S. D. N. quod hoc difficillimo tempore, cum Eccleſia Catholica, & Chriſtiana reſpublica ab Hæreticis & Turcis vehementiſsime oppugnatur, Reges pii & populi fideles Spiritus Sancti afflatu plures ſibi cæleſtes Patronos & Advocatos adoptare ſtudeant, quorum patrocinio & gratia a multis, quæ imminent, periculis liberentur. Et quidem Sanctitas ſua pie exiſtimat, digitum Dei hic eſſe: etenim tam diuturna tot Catholicorum Poloniæ Regum, & Præſulum, omniumque Ordinum in eadem re ab hac S. Apoſtolica Sede petenda perſeverantia, & duorum maximorum Pontificum graviſsima Decreta tanti ſunt momenti, ut B. Hyacintho in Sanctis adſcribendo viam quodammodo muniiſſe videantur. Verum tanta eſt hujus rei magnitudo, & deliberationis gravitas, ut adhuc Sanctitas ſua attentius atque diligentius, quid facto opus ſit, conſiderandum, & cum his Ven. Fratribus ſuis S. R. E. Cardinalibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis inquirendum ac conſulendum eſſe, cenſeat. Quare eos omnes magnopere hortatur & monet, ut Acta, quæ de vita, ſanctitate, & miraculis B. Hyacinthi confecta ſunt, diligenter expendant; Deumque humiliter orent, quemadmodum ſua quoque Sanctitas & fecit & faciet, ut Eccleſiam ſuam, quæ eſt columna & firmamentum veritatis, ſuo, ut ſemper ſolet, numine moderetur & regat, & eorum corda, qui Miniſtri Chriſti ſunt & diſpenſatores myſteriorum ejus, ſuæ Gratiæ lumine colluſtret, ut in tam pio & præclaro opere, in tam gravi & religioſa actione id ſolum, quod ad ipſius Dei gloriam, ad incrementum Fidei, ad Eccleſiæ Catholicæ exaltationem, denique ad Chriſtiani populi ædificationem maxime pertineat, ab eadem Sanctitate ſua deliberetur & decernatur.

PRO SIXTO V.

IN CANONIZATIONE SANCTI DIDACI.

Ex ejus Actis collectis a Penia.

Diuturnam Philippi Regis Catholici poſtulationem de B. Didaco, viro & vitæ ſanctitate, & miraculorum copia & magnitudine clariſsimo, in Sanctorum catalogum adſcribendo digniſsimam judicat Sanctiſsimus Dominus noſter perpetua Regis ipſius pietate & gloria. Qui enim curam cogitationemque omnem habet locatam & fixam in Catholica

tholica religione tuenda & propaganda ; qui & ſemper antea, & hoc maxime tempore ſummis opibus contendit, ut, deleta Hæreticorum perfidia, Fides Catholica in veterem dignitatem atque amplitudinem vindicetur ; cujus omnia tum belli, tum pacis ſtudia ad Dei gloriam referuntur, inque ea conſumuntur ; huic, cenſet Sanctiſsimus Dominus noſter convenire, de augenda etiam quodammodo Cæleſtium gloria cogitare & poſtulare (ſi ita videatur Romano Pontifici, cujus ea poteſtas atque actio propria eſt) ut ei viro, cui nihil fuiſſet in hac vita Deo carius, quique ipſe Deo cariſsimus fuiſſet, is honos tribuatur, qui poſsit maximus adhiberi, ut Pontificis ſcilicet ipſius Decreto declaretur Sanctus eſſe ex eorum numero, quos Eccleſia quotidianis honoribus veneratur. Et Beati quidem illius vita, ac miracula aliquot de multis nunc ſunt diſerta & gravi oratione expoſita. Agit autem Sanctiſsimus Dominus noſter Deo gratias immortales, quod tanta cum ſui nominis gloria, cum Eccleſiæ lætitia, cum Piorum fructu cumulet Servos ſuos ſummis virtutibus, velitque, illos ſumma apud omnes in veneratione atque admiratione eſſe. Laudatur Deus in Sanctis ſuis, ac mirabilis prædicatur : proponitur auxilium ad implorandum, exemplum ad imitandum, ſegnities noſtra ad accuſandum, dum agnoſcimus, tanto nos illis inferiores eſſe, tamque longe ab illorum perfectione abeſſe. Sed facit rei magnitudo, ut cenſeat Sanctiſsimus Dominus noſter, de Regis poſtulatione eſſe etiam atque etiam cogitandum, cumque ſuis Fratribus deliberandum. Hortatur igitur eos, monetque, ut de Actis B. Didaci, quæ confecta ſunt, quam diligentiſsime conſiderent, quodque ipſe jampridem facit, Deum orent, e cujus vultu debent hominis judicia prodire ; ut oſtendat, quid facto maxime opus ſit, actionemque hanc omnium graviſſimam totam dirigat ad ſuam gloriam, ſanctæque Eccleſiæ ſuæ fructum atque amplitudinem.

Pſ. 150. & 67. S. Bernard. in Vig. SS. Petri, & Pauli.

Pſ. 16.

PRO GREGORIO XV.

In Canonizatione Sanctæ Tereſiæ.

Ex Actis ejuſdem Viennæ Auſtriæ editis anno 1628.

SPectaculum Deo gratiſsimum, atque hominibus admirandum præbuit Hiſpanæ Virginis fortitudo, in ipſo vitæ ſemper militantis tyrocinio omnium Imperatorum laudes ſupergreſſa. Atque in id mentis oculos libentiſsime convertit S. D. N. Qua ætate vel ipſas materni cubiculi tenebras plerique formidamus, puella ſeptennis, jam micans ſplendoribus Sanctorum, a parentum complexu divellitur, monſtrorum feracem Africam petitura, deducente pietate, ac periculis invitantibus, ubi ferox amore martyrii Tyrannorum ſævitiam provocaret ; clamitans, plaudente cælo : *Quis nos ſeparabit a charitate Chriſti? Tribulatio, an anguſtia, an pericu-*

periculum, an gladius? Compendiarium illa quidem iter inſtiterat, ut violenta raperet regnum Dei: verum opportunis id ſepſit impedimentis miſericordiarum Pater, quo tanta virtus orbi profutura per longiores Divinorum mandatorum, ac conſiliorum ſemitas ad æternitatis palmam properaret.

Id autem ita cumulate præſtitit, ut non iiſdem, quibus vitam, finibus opera ſuæ pietatis concluſerit. Vivit adhuc Tereſiæ ſanctimonia in religioſis Virginibus, ac Viris Carmelitanis, quos voluntariis ſuppliciis edocuit, vires corporis, id eſt, arma vitiorum, continenter expugnare; & modo Principes juvat Sapientium Magiſtra, modo Divini eloquii voce tonans, & gladio ſalutis armata in aciem prodit de impiorum ſententiis triumphatura.

In his, ceteriſque laudibus non præſenti ſolum oratione, ſed totius Chriſtianæ reipublicæ plauſu celebratis, in Principum, populorumque, ac præſertim Philippi IV. Catholici Regis, precibus triumphalia ſanctitatis ornamenta B. Tereſiæ poſtulantium Divinæ clementiæ magnitudinem agnoſcit S. D. N. atque admirabilem Hiſpaniæ gloriam Sanctos non minus religioſe venerantis, quam feliciter progignentis. Sed tanta in deliberatione cælum jejuniis, precibus, atque eleemoſynis petendum eſt; ut per hos bene hærentes ſcalarum gradus, in tertii cæli altitudinem Pontificiæ mentis pietas aſcendat, mortalibus renuntiatura, quæ ſponte non licet homini loqui. Proinde rogat omnes Sanctitas ſua, ut his pietatis officiis ſecum Patrem luminum imploretis. Ipſe autem Ven. Fratres ſuos S. R. E. Cardinales, tum Patriarchas, Archiepiſcopos, atque Epiſcopos in conſilium adhibebit, ut in cæleſtibus honoribus decernendis, Divinitatis juſſa capeſſat, & Catholicæ Eccleſiæ laudibus inſerviat.

In hanc ſententiam reſpondere me, juſsit Sanctiſsimus Dominus noſter.

APPENDIX IX.

Summorum Pontificum Allocutiones habitæ in ſemipublicis Conſiſtoriis, Pauli videlicet Papæ V. cum agebatur de Canonizanda B. Franciſca Romana, & Urbani Papæ VIII. cum de Canonizando B. Andrea Corſino, de quibus cap. 34. lib. 1.

Sanctissimi Domini Nostri
PAULI PAPÆ V.

Ex Manuſcripto apud Auctorem.

Mirabilis eſt Deus in Sanctis ſuis, cujus egregia facinora, pietate, miſericordia, & admiratione plena, quemadmodum elapſis temporibus in Servis ſuis, ita nunc etiam in hac ſua Ancilla Franciſca Romana inſigniter promulgare voluit; ut, ſi quid Divinus cultus & honor erga Majeſtatem ſuam, ſuoſque Sanctos magis magiſque in dies augetur, veluti auctus, & ad hæc noſtra uſque tempora propagatus in hac ſua dilecta Famula Franciſca videatur. Quocirca jure merito ob eximias ejus, atque adeo excellentes virtutes dignam exiſtimamus, quæ Sanctarum catalogo adſcribatur. Adſunt in ipſa, quæ omnia requiruntur, de puritate Fidei, de vitæ ſanctitate, ac de miraculorum coruſcatione, in Beatorum Canonizationibus neceſſaria atque opportuna. Hæc namque Dei Serva, alta quadam & profunda ſui animi demiſſione (quæ vere virtutum omnium eſt fundamentum) perpetua in Majores, ac Superiores ſuos obedientia aſſociata reſplenduit; ardentiſſima in Deum & Proximum repleta charitate; in adverſis fortis, & patiens in ſolicitudinibus ac tribulationibus, quas illi præpotens Dei manus, ut meritum merito adderet, inferebat, conſtantiſſima; ac denique in tentationibus, quibus illam humanæ naturæ hoſtis, ut eam ab amore ſui Domini averteret, ſæpe affligebat & excruciabat, veluti inexpugnabilis arx, immobilis ſemper extitit. Potus cibique abſtinentiſſima fuit; & ut plurimum corpus ſuum ita acriter macerabat, idque tantum, ut ſpiritus in ſe fervor concreſceret, ut perſæpe a ſenſibus alienata ad ipſummet Dei Filium, ejuſque ſanctiſſimam Matrem, & Sanctos ſuos intuendum conſcenderit. Talis tantaque præterea fuit hujus Famulæ Dei Franciſcæ puritas Fidei, charitaſque, & amor erga ſuam Divinam Majeſtatem, quamplurimis aliis, innumerabilibuſque virtutibus comitibus, ut merita ſit, in ſocium, cuſtodem, & protectorem Archangelum continuo habere, quem ipſa evidenter conſpiciebat, & familiariter cum eodem,

eodem, perinde ac inter conjunctiſſimos fieri ſolet, verſabatur; quin etiam per ipſum ab incurſionibus & cruciatibus Diaboli perpetuo defendebatur. Unde tot tantiſque meritis ac virtutibus longe lateque collucente, mirum haudquaquam videtur, ſi per ipſam Deus optimus maximus, tam dum viveret, quam poſt ejus felicem in Domino obdormitionem, infinita prope prodigia operatus fuerit; inter quæ potiſſimum nonnulla iis ſimillima fecit, quæ Salvator noſter in terris patravit. Deficientem panem Conſororibus ſuis multiplicavit, ut Chriſtum ſequentibus ipſum turbis in deſerto feciſſe legimus: & confidens in aquis, nil minus eſt madefacta. Hominum inſuper corda Divino repleta ſpiritu cognoſcebat, & eorum intimiores ac ſecretiores partes atque cogitationes mirabiliter penetrabat. Poſt ejus vero glorioſam animi a corpore ſegregationem, pretioſiſſimus ille venerabiliſque theſaurus non fœtorem, ut cetera ſolent cadavera, ſed ſuaviſſimum, ac nectareum odorem emanavit: atque ita, ejus meritis & interceſſione, tam dum inter mortales vixit, quam poſt ejus obitum, quamplurimi utriuſque ſexus Chriſtifideles contagioſis, diverſiſque morbis, peſte, febre, multiſque aliis variis diverſiſque infirmitatibus ac tribulationibus liberati fuerunt; ut latius ex relatis in hac cauſa a Decano veſtro in Conſiſtorio Secreto dignoſcere facillime potuiſtis. Quare, propter hæc omnia, exiſtentibus in hac beata Dei Serva iis omnibus neceſſariis & opportunis, quæ in alicujus Sancti Canonizatione requiruntur, hanc etiam in ſanctarum mulierum cœtum referri poſſe, judicamus. Veruntamen opinioni noſtræ minime inhærentes, quid de hoc vos, Fratres cariſſimi, ſentiatis, hodie audire cupimus.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI URBANI PAPÆ VIII.

Propoſitio, et ſententiarum rogatio pro Canonizatione

BEATI ANDREÆ CORSINI.

Ex ſuffragiis in ejus Canonizatione editis Romæ anno 1629.

Militantis Eccleſiæ ſolicitum variiſque perturbationibus obnoxium ſtatum non aptius alio, quam navis in mari fluctuantis ſymbolo, ſi quis attente conſideret, exprimi poſſe crediderit: quod facili negotio comprobarit, ſi velit ire per ſingula, quæ congruunt utriuſque regimini. Nec abs re fuerit exiſtimare, nobis hanc a Chriſto Domino inſinuatam fuiſſe cognitionem, dum ſæpius in mari voluit e navicula docere Diſcipulos: & huc forſan reſpexerunt ſummorum Pontificum primi, qui ſibi ad ſubſignanda diplomata delegerunt anulum effigie Piſcatoris in navicula cælatum: hinc etiam videtur invaluiſſe mos, ut de Eccleſia differentes, eam Petri navim dicamus; nec Patrum deſideratur auctoritas, qui na-

vim Eccleſiæ typum eſſe confirment. Hanc profecto navim Sancti Spiritus afflatu dirigi, non licet ambigere. Quod cum ita ſit, quis eat inficias, ab eodem Sancto Spiritu Eccleſiæ eam injectam fuiſſe mentem, ut Beatiſſimam Virginem maris ſtellam nuncupet? Hujus ſaluberrimæ lucis opem ſentire eos, qui rerum humanarum tempeſtatibus agitati, ejuſdem Virginis implorant patrocinium, pro comperto eſt: quod illa ſæpe liberaliter ſolet, & clementer impertiri, fuſis ad Filium precibus, ut Divinam ob peccata noſtra vindictam nobis imminentem avertat. Noſtris vero præſertim temporibus varias minitantibus procellas, luculentum liberalitatis exhibuit, & clementiæ teſtimonium. Non ſatis enim fuit ut ipſa genus humanum pravis affectibus æſtuans luce ſua juvaret & ſolaretur; ſed, quos antiquitus vana gentium ſuperſtitio ſplendores Caſtori & Polluci ad tutelam navigantium perperam tribuit, videmur jure optimo nos Sanctiſſimæ Virginis beneficio acceptos referre debere. Suſpicimus enim geminos ab ejus luce radios recenter promicantes, Sanctam videlicet Tereſiam nuper albo Cælitum adſcriptam, & Beatum Andream Corſinum præcipuis ejuſdem Virginis prærogativis inſignitum, ex cujus Religioſa de Monte Carmelo familia prodiit amborum decor & ſplendor, qui nobis affulget. Omnium jam patet oculis affatim Sanctæ lumen Tereſiæ: ſed, ut etiam magis eſſet conſpicuum Beati jubar Andreæ, ferventiſſimis votis, & accuratiſſimis precibus olim Reſpublica Florentina, ſuo Civi generis nobilitate præſtanti, ſuppliciter a noſtris Prædeceſſoribus petiit, Sanctorum cultum rite decerni; nec minori deinde ſtudio Corſina Gens, & Ordinis Carmelitani Generalis Præpoſitus intermiſſam rerum viciſſitudine petitionem proſecuti ſunt; quibus pluries iterata Regum, aliorumque magnorum Principum efficax acceſſit poſtulatio. Quamobrem Servi Dei, quæ per tria fere ſæcula conſtanti fama percrebuit, ſanctimoniam, ac priuſquam naſceretur, præſagitam, & in mira ad Epiſcopatum Feſulanum electione celebratam, diligens habita more Majorum perquiſitio comprobavit. Nam in palatii noſtri Auditorio, & per Patres a ſacris ritibus ſolerter eſt examinata; ac demum in Conſiſtorio noſtro Secreto relata ſimul cum operibus, quæ ſupra mortalis conditionis vires B. Andreas vivens, & poſt obitum mirabiliter patravit: Inter quæ hecticæ, & aſſiduæ pulſæ repente febres, morbus comitialis ſanatus, corpus a lepra mundatum, crura ulcerum ſanie ſcatentia ſtatim priſtinæ reſtituta valetudini, cæcoque lux reddita. Poterant hæc cæleſtem B. Andreæ partam felicitatem præmonſtrare; ſed certiorem de ea facile eſt concipere notitiam. Nam Dei Mater Virgo Famulo ſuo, integerrime vita peracta, paucos dies antequam decederet, in ſomnis apparens perennem beatarum Mentium voluit gloriam prænuntiare. Ceterum, cum S. Tereſia feminis exemplar virtutum e Beatiſſimæ Virginis Carmelitano Inſtituto propoſita ſit; ſi templis & aris colatur B. Andreas, habebunt etiam viri generatim, quem invocent & imitentur. Nec quiſquam, licet perditiſſimis imbutus moribus, ſalutaris immutationis privabitur ſpe: nam & ipſe

ipſe e lupo in agnum converſus , ac tandem Paſtor effectus egregie Paſtorali functus eſt munere ; cujus optime adminiſtrandi ſpecimen petere poterunt Epiſcopi , & hinc præcipue , qui fortiter onus Epiſcopale ſuſtinent , ſolicitudinum & perturbationum , quibus premuntur , ſingulare ſolamen accipere . Denique de tutelari præſidio B. Andreæ , in quo ſe gloriaturam Dei Mater aſſeruit , cur gloriari poſſe non ſperet mater Eccleſia , cum ſit alias illum adverſus hoſtiles acies propitium Apoſtolicæ Sedis experta propugnatorem ?

Utrum igitur B. Antiſtiti Andreæ , qui dudum in cælo Dei fruitur aſpectu , Sanctorum titulos in terris , & venerationem rite decernamus , deliberandum eſt . In re tam gravi , Venerabiles Fratres , dicite quid ſentiatis : nihil enim , vobis inconſultis , ſtatuere volumus .

Digitized by Google

APPENDIX X.

Suffragia in ſemipublicis Conſiſtoriis lata a venerabili viro Cardinali Bellarmino tempore Clementis VIII. *& tempore* Pauli V. *cum agebatur de Canonizatione* S. Raymundi, & S. Franciscæ Romanæ. *Accedunt ſuffragia in ſemipublicis Conſiſtoriis ab Auctore lata, non tanquam Fidei Promotore, ſed ut Archiepiſcopo Theodoſiæ, dum tempore* Benedicti XIII. *pertractabantur Canonizationes Sanctorum* Peregrini Laziosi, Aloysii Gonzagæ, Stanislai Kostkæ, Jacobi de Marchia, Joannis a Cruce, Agnetis Politianæ, Francisci Solani, Alphonsi Turribii; *De quibus nimirum cap. 34. lib. 1.*

Addita etiam libentiſſime fuiſſent excellentiora ſuffragia in modo dictis ſemipublicis Conſiſtoriis adjecta a Cardinalibus, & aliis Epiſcopis doctrina longe præſtantioribus; ſed, licet inſtanter petita fuerint, obtineri haud potuerunt.

CLEMENTI VIII. PONT. MAX.

Suffragium Roberti Cardinalis Bellarmini in Canonizatione Sancti Raymundi.

Quod veteri inſtituto, maturo conſilio, publico teſtimonio, excellentium virorum ſanctitas ab Apoſtolica Sede declaretur, Deo perhonorificum, ſanctis virisglorioſum, atque Eccleſiæ univerſæ utiliſſimum eſſe, non dubito. Quod vero ad S. Raymundum attinet, ego fretus diligentia graviſſimorum Patrum, quibus hoc negotium commiſſum fuit, facile mihi perſuadeo, de hujus viri innocentia vitæ, miraculorum gloria ſatis conſtare; ac propterea cenſeo, honorem meritis ejus debitum, non eſſe ulterius differendum: & eo magis in hanc ſententiam adducor, quod S. Hyacinthum Sanctitas veſtra paucis ante annis in numerum Sanctorum retulit. S. Hyacintho S. Raymundus ſimillimus fuit: eodem ſæculo vixit, eumdem habitum geſtavit, iiſdem Inſtitutis informatus ad perfectum vitæ culmen pervenit, eodem Fidei ardore, ac profectu Euangelium prædicavit, ſimili gloria miraculorum floruit, atque adeo ſimili, ut aquarum profunda uterque ſine navi, ſine ponte tranſierit. Decet igitur, SS. Pater, ut biga iſta Sanctorum (Chryſoſtomi verbo utor) quæ Chriſti jugum pari devotione portavit in terris, & nunc pari felicitate triumphat in cælis, ab eodem ſummo Pontifice, Chriſtique Vicario conſecretur.

PAU-

PAULO QUINTO PONT. MAX.

Suffragium ejuſdem Cardinalis Bellarmini in Canonizatione
SANCTÆ FRANCISCÆ ROMANÆ.

VErſamur hodie, Pater Beatiſſime, in negotio arduo atque difficili: fortaſſe etiam in negotiorum omnium maximo. Quamvis enim Sanctorum, qui cum Chriſto regnant in cælis, tam ingens ſit numerus, ut S. Joannes in Apocalypſi dixerit: *Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat*; tamen pauci ſunt, quos Deus ſingulari providentia elegit, ut eis per Vicarium ſuum in terris publici decernantur honores. Neque enim ad hanc excellentiam ſatis eſt, ut coram Deo Sancti ſint; ſed oportet, ut certiſſimis documentis probetur, eos, dum viverent, veræ ſanctitatis gloria aliis præluxiſſe, & in eadem ſanctitate diem extremum clauſiſſe, & demum, poſt mortem carnis, animas eorum ad æternam beatitudinem perveniſſe. In horum paucorum, ſed feliciſſimorum hominum numerum S. Franciſcam Romanam referri poſſe merito, jureque optimo credimus. Nam ex diuturna & accurata diſcuſſione ſatis conſtitit, eam non ſolum vitæ ſanctitate, ſed etiam ſignis & prodigiis Divinis, & dum viveret, & poſt obitum, claruiſſe. Accedit etiam, quod, cum ii qui in album Sanctorum referuntur, quaſi faces clariſſimæ in edito loco ponantur, ut multis mortalibus viam ad perfectionem oſtendant, S. Franciſca omni ætati, omni gradui exemplar virtutum proponeretur: quippe quæ ab ipſa infantia multis annis virginitatem coluit; aliis non paucis in caſto conjugio verſata eſt; poſtea etiam laborioſam viduitatem exercuit; ad ultimum vitam religioſam & perfectam in monaſterio duxit. Itaque & Virginibus, & Conjugatis, & Sanctimonialibus ejus declarata ſanctitas mirifice proderit. Quare cenſeo, finem huic tanto negotio jam tandem per Sanctitatem veſtram omnino eſſe ponendum.

SUFFRAGIA AUCTORIS IN CANONIZATIONIBUS ANTEA MEMORATIS.

BEATI PEREGRINI.

Beatiſſime Pater.

MOnet egregius Eccleſiæ Doctor Ambroſius *in prima David apologia*, electos Domini aliquando cadere, & actiores ad currendum reſurgere, nec a lapſu ullum illis impedimentum afferri, ſed velocitatis potius incentiva cumulari, Divinamque Gratiam eos aliquando præterire; ut, ſicut innocentiæ, ita & pœnitentiæ magiſterium ab eorum actibus deſumamus: quæ omnia paucis verbis Theologi, quos Scholaſticos appellamus, complexi ſunt, cum docuerunt, permiſſionem peccatorum in prædeſtinatis eſſe prædeſtinationis effectum: nec ab eis receſſerunt alii, qui

qui de Canonizatione tractantes dixerunt, aliquos propter innocentiam, ceteros propter pœnitentiam canonizari.

Porro, hæc in B. Peregrino contigiſſe, certum eſt. Poſtquam etenim juvenili furore percitus S. Philippo Benitio concionanti alapam impegit, ad ejus pedes ſtatim provolutus, & in Ordinem Servorum Matris Dei non ſine Divino prodigio receptus, vitam in cinere & cilicio uſque ad octogeſimum annum traduxit, & ejus anima poſt obitum, Sanctis comitantibus, ad cælum deferri mirabiliter viſa eſt; & dum adhuc corpus erat inhumatum, multa a Deo ejus interceſſione miracula patrata ſunt; & adeo magna percrebuit fama ſanctitatis, ut ejus cultus nedum meruerit approbari, & ampliſſimis Indultis a Sede Apoſtolica augeri, ſed omnibus etiam rite & recte adimpletis, quæ a ſacris Canonibus poſtulabantur, nihil in ejus cauſa deſideretur, ſi ſolam ſolemnis Canonizationis ſententiam excipiamus.

Hanc a te, Beatiſſime Pater, univerſi expectamus, ut novum in cælis Interceſſorem, & novum pœnitentiæ exemplum quod imitemur, habeamus. Eam a te expectat Ordo Servorum Matris Dei, & jure ſuo quodammodo expoſcit. Novit enim, ſuam firmitatem, & Apoſtolicam inſtaurationem ſe debere Nicolao III. ex tua gente Urſina Summo Pontifici. Novit etiam, Apoſtolica miniſteria S. Philippo Benitio ab eodem Nicolao III. commiſſa, & laudabiliter exercita multum contuliſſe, ut ſanctus eſſet. Quapropter in eam ſpem fidenter erigitur, ut ſuprema & infallibilis a te ſententia proferatur, per quam B. Peregrinus S. Philippi Benitii alumnus inter Sanctos recenſeatur.

BEATI ALOYSII.

Beatiſſime Pater.

SI ea, quæ, dum Cardinalis & Archiepiſcopus eras, in honorem B. Aloyſii feciſti, attente conſidero, ſuperflua mihi profecto videntur ea omnia, etſi maximi momenti, quæ tibi pro ejus impetranda Canonizatione proponere poſſe exiſtimarem. Tu etenim bina ei dicata altaria publica cæremonia conſecraſti; & poſtquam de ejus ſanctitate in Synodo diœceſana plura luculenter diſſerueras, publicas pro Canonizatione, de qua Romæ tractandum audiveras, preces indixiſti, conceſſa precantibus Indulgentia. Tu Parochis edixiſti, ut ſicubi miraculum Beati contingeret, aut contigiſſet, id tibi ſtatim denuntiaretur; & altero ex Canonicis miraculum denuntiante, proceſſum ſuper eo inſtituiſti ad omnes novi etiam juris regulas tam exactum, tam accuratum, & abſolutum, ut ceteris ad exemplum proponi poſſit: eodemque inſtructus Romam adveniens Miſſam primum & Officium de eo pro tua Metropolitana, & deinde pro tota diœceſi impetraſti; & Beneventum rediens media in Synodo favorabilia Decreta promulgaſti, Beati nomen in Kalendario repoſuiſti, & eum toti Clero Patronum dediſti, & feſtum, quod antea una cum *Capitulo* in eccleſia Patrum Societatis Jeſu celebrare

lebrare conſueveras, in eccleſiam Metropolitanam tranſtuliſti, & Pontificale Sacrum, Veſperas, & panegyricam de eo concionem habuiſti. Tu denique, viſis matureque ponderatis ſcripturis ad te, licet ab Urbe abſentem, tranſmiſſis, quæ ſuper cauſæ reſumptione fuerant compoſitæ, mihi Fidei Promotoris munere fungenti litteras dare dignatus es, quibus ſapienter ſcripſiſti, eam concluſioni, quam reſumptioni, propiorem. Agebatur enim, uti ſubdebas, de Principe, Chriſti cauſa ſpoliato; de Virgine, nullis libidinum ſtimulis tentato; de Contemplativo, nullis mentis evagationibus obnoxio; de Innocente, ſimul tamen & Pœnitente; de Confeſſore, ſimul tamen & Martyre Charitatis; denique de Beato, cujus plane ſingularis ſanctitas teſtimonio Ven. Dei Servi Cardinalis Bellarmini, & S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis fuerat confirmata, cujus nomen peculiari elogio in publicas Eccleſiæ tabulas relatum eſt, & cujus cultus centum abhinc annis in Eccleſia, & Romana præſertim, non interruptus perſeverat. A reliquis abſtineo, quæ, prævio ſacræ Congregationis rituum conſilio, ad ſummum Pontificatum evectus, pro cauſæ concluſione feciſti. Quapropter nihil aliud mihi ſupereſſe videtur, quam meas tibi humillime preces exhibere, ut conſilium, quod antea dabas, nunc accipere non dedigneris, ſolemnique ritu B. Aloyſium Gonzagam Sanctorum Confeſſorum catalogo auctoritate, qua polles, tandem adſcribas.

BEATI STANISLAI.

Beatiſſime Pater.

SUorum heroicitatem ſeu ſanctitatem Filiorum Eccleſia canonizat, hoc eſt, imitandam ſimul & venerandam proponit, divinitus edocta, lucernam non ponere ſub modio, ſed ſuper candelabrum, ut luceat.

Et in Martyre quidem, cujus ſola mors imitanda proponitur, ſatis habet, ſi vel momentanea ſit heroicitas mortis; in qua tamen vel ſola tanta plerumque colligitur heroicitas, quanta vel in longam alterius vitam poſſet extendi.

At in Confeſſore, cujus non modo mortem, ſed & vitam imitandam Fidelibus proponit, heroicitatem deſiderat non momentaneam, ſed diuturnam, nec ſolius mortis, ſed etiam vitæ; quantæ autem, non eſt definitum: nec vero facile definiri poteſt, cum fieri valeat, ut brevis interdum Heros longum adæquet, ſive, ut verbis utar Sapientis, *conſummatus in brevi expleat tempora multa*.

Talis fuit heroicitas Tobiæ in Deum pii, in concaptivos liberalis, hominum conſortia fugientis, nihilque puerile in pueritia gerentis: *Hæc*, inquit Scriptura, *& his ſimilia, ſecundum Legem Dei, puerulus obſervabat*. Talis heroicitas Samuelis, pueri ante Deum magnificati & proficientis, ac tam Deo, quam hominibus placentis. Talis heroicitas Danielis, Sociorumque, aquam & legumina præ cibo ac potu regio poſtulantium. Talis

heroicitas Joannis, qui puer creſcebat & confortabatur Spiritu, & erat in deſertis.

Ac talis denique fuit heroicitas ejus, de quo nunc agitur, Beati Stanislai. Puerulus voces minus pudicas audiens, exanimis in terram cadebat; quotidiana fratris vexatione ab arctiori ad laxiorem vitam ſe pertrahi nunquam eſt paſſus; tandem Dei amore ſic æſtuabat, ut gelida pectus aqua refrigerari oporteret: ita ut nec delicatior potuiſſet eſſe adulti caſtimonia, nec firmior fuiſſet viri conſtantia, neque charitas poſt ſæculum vehementius arſiſſet.

Cenſeo igitur, brevem annis, longum virtutibus Heroem, Fidelium imitationi, ſimul & venerationi proponendum; ut puer annorum octodecim pudori ſit puero centum annorum, condemnetque juſtus mortuus vivos impios, & juventus celerius conſummata longam vitam injuſti, nec ſuus denique deſit Beniamin adoleſcentulus in familia Sanctorum.

B. JACOBI DE MARCHIA.

Beatiſſime Pater.

ABſtineo libentiſſime a commemoratione virtutum & miraculorum B. Jacobi Piceni; ſatis enim ſuperque nota ſunt, & hucuſque fuerunt ab aliis luculentiſſime relata. Ut autem ad ſolemnem ejus Canonizationem tandem procedere digneris, fas ſit, in memoriam revocare, te, dum Cardinalatus officio fungebaris, propriis oculis alterum ex miraculis vidiſſe, quod ad ſummum Pontificatum evectus, juridicis accedentibus documentis, & prævio ſacrorum rituum Congregationis conſilio, approbaſti. Ferunt Hiſtorici, Innocentium IV. ſuis oculis miraculum vidiſſe a Deo interceſſione B. Staniſlai Cracovienſis patratum, inductumque ab hoc fuiſſe, ut inchoatam ejus Canonizationem abſolveret. Hujus itaque tui Præceſſoris exemplum, Beatiſſime Pater, ſequi ne dedigneris; ut Fratrum Minorum familia novum Euangelicæ perfectionis exemplum, Apoſtolici Miniſtri formam ſeduli & invicti Operarii, Fideles omnes Interceſſorem, & Chriſtiana reſpublica difficillimis hiſce temporibus ſolidiſſimum adverſus hæreſes, quas Jacobus vivens profligavit, habeat patrocinium.

B. JOANNIS A CRUCE.

Beatiſſime Pater.

EX multis aliqua proferam, quæ exoptatæ B. Joannis a Cruce Canonizationi mihi plurimum prodeſſe poſſe videntur. Sancta etenim Tereſia eum adhuc viventem eximia ſanctitatis laude in ſuis epiſtolis proſecuta eſt: & quantum auctoritatis momentum ſtatuendum ſit in Sanctorum atteſtationibus de aliorum ſanctitate prolatis, tabulæ Eccleſiaſticæ, quas *Mar-*

Martyrologium appellamus, facile oſtendunt. Succedit quod ſuorum Coenobitarum perſecutiones, eaſque diuturnas & aſperas, propter juſtitiam invicto animo toleravit: quæ profecto ſanctitatis teſſera eſt, quemadmodum ex Actis SS. Benedicti, Romualdi, & Columbani, qui ſimilia a ſuis paſſi ſunt, ut cetera prætereantur, deſumitur; nec non ex hujus S. Sedis antiquiſſima obſervantia, quæ in diſcutiendis Sanctorum, etiam Confeſſorum, geſtis ſedulo ſemper exquiſivit, an & quo animo calumnias & contumelias paſſi ſint, teſte Henrico Cardinali Oſtienſi, qui ſæculo XIII. ſua in Decretales commentaria exaravit. Additur, quod conſilio & opera validiſſimum præbuit S. Tereſiæ adjutorium, ut Ordinis Carmelitani viros ad ſeveriorem diſciplinam revocaret: & ſancta hæc Sedes Canonizationis honorem illis libenter indulgere conſuevit, quorum admiranda vitæ ſanctitas ſit utilitati populorum conjuncta; inter quos illi recenſentur, qui virtute inſignes, & prodigiis illuſtres, ſanctorum Ordinum fuerunt Fundatores; quibus alii ſuccedunt, qui Religioſas familias ad ſanctioris Inſtituti ſtudium proſpere invitarunt, ut *in bulla Canonizationis S. Petri de Alcantara* fel. rec. Clemens Papa X. inquit. Demum unum ex miraculis approbatis contigit, dum ſolemnia Beatificationis peragebantur: miraculumque tali præſignato tempore a Deo patratum voluntatem oſtendit de majori cultus amplitudine in ejus honorem ſtatuenda. Eum itaque, Beatiſſime Pater, ſanctorum Confeſſorum catalogo ſolemniter adſcribe: Deo ſiquidem perhonorificum, ſanctis viris glorioſum, atque Eccleſiæ univerſæ utiliſsimum eſt, quod publico teſtimonio excellentium virorum ſanctitas ab Apoſtolica Sede declaretur.

B. AGNETIS VIRGINIS POLITIANÆ.

Beatiſsime Pater,

NOn ſine peculiari Dei providentia factum arbitror, Canonizationem B. Agnetis Monialis Profeſſæ Ordinis Prædicatorum ad hæc uſque tempora dilatam, ut ejus videlicet ſanctitas S. Catharinæ Senenſi ejuſdem Ordinis divinitus revelata, Decreto ſummi Pontificis Ordinem quoque Prædicatorum profeſsi, univerſæ Eccleſiæ colenda proponeretur. Opus itaque a Clemente VII. inchoatum, quodque Clemens VIII. & Gregorius XIII. proſecuti ſunt, feliciter abſolve; & Agnetem, quam Dominus ſemper vigilantem invenit, tot heroicis virtutibus præditam, tot cæleſtibus chariſmatibus, dum viveret, illuſtratam, tot prodigiis & miraculis poſt obitum clarificatam, quamque non procul nec in ultimis finibus terræ, ſed in Clauſtris Monialium præclariſsimi tui Ordinis Prædicatorum in Etruria inveniſti, ſanctarum Virginum catalogo adſcribe: ut enim opportune monet *in homilia de SS. Epipodio, & Alexandro* S. Eucherius hiſce aureis verbis: *Magnum eſt publicis atque communibus dare vota ſolemnitatibus; ſed excellentior quædam feſtivitas judicanda eſt, alumnis exultare virtutibus.*

Digitized by Google

B. FRANCISCI SOLANI.

Beatiſsime Pater.

HAbuit in Beatis Jacobo Piceno, ac Franciſco Solano Eccleſia Dei nobile par Heroum. Ambo in eodem Ordine Minorum virtutis ſtadium alacriter ingreſsi, brevi metam attigere. Par utrique ardor, corpus ciliciis & flagellis cruciandi, ac perpetua fere a carnibus abſtinentia macerandi. Ambo longis itineribus ad longinquas peregrinati ſunt nationes, ſementem Euangelicam ſparſuri: atque euntes quidem ibant, & flebant mittentes ſemina ſua; venientes autem venerunt cum exultatione portantes manipulos ſuos, in horreum cæleſtis Patrisfamilias congregandos. Ambo denique tam ſimili miraculorum gloria floruerunt, ut per ſtupentes fluminum undas liquidum iter ſolidum utriuſque pedibus præbuerit obſequium. Hoc ſimilitudinis morum, ſignorum, ejuſdemque Inſtituti Regularis argumento felicisſime uſus eſt *in ſuo Conſiſtoriali ſuffragio poſt epiſtolas familiares edito* Ven. Dei Servus Cardinalis Robertus Bellarminus, ſummo Pontifici Clementi VIII. ſuaſurus, ut abſoluta per eum Canonizatione B. Hyacinthi Ordinis Prædicatorum, aliam B. Raymundi ejuſdem Prædicatorum familiæ abſolveret. Fas itaque etiam mihi ſit illud impræſentiarum uſurpare, dum ad pedes Beatitudinis veſtræ provolutus, humillimas exhibeo preces, ut Canonizationi jam præſignatæ B Jacobi Piceni Ordinis Minorum, aliam B. Franciſci Solani ejuſdem Ordinis ſuperaddere dignetur. Decet etenim (utor verbis S. Joannis Chryſoſtomi) decet, inquam, ut *biga Sanctorum*, quæ Chriſti jugum pari devotione portavit in terris, & nunc pari felicitate triumphat in cælis, ab eodem ſummo Pontifice Chriſtique Vicario conſecretur.

BEATI TURRIBII.

Beatiſsime Pater.

CUncta, quæ pro B. Turribii Canonizatione per ſacros Canones poſtulabantur, poſt longa temporum intervalla, te Judice tandem, te Præſide, expleta ſunt. Ei itaque debitos ſanctitatis honores ne differas; ut Sanctorum ex orbe novo Dyptica, quæ a Roſa de S. Maria, Virgine Limana Tertii Ordinis S. Dominici initium habuerunt, Archiepiſcopi Limani acceſsione feliciter augeantur; ut Fides Chriſtiana, quam Fratres Prædicatores in ampliſsima regione Peruviana ſudoribus & ſanguine primi irrigaverunt, novo hoc præſidio munita lætius adoleſcat; ut omnes demum per orbem Catholicum Antiſtites, etſi Paſtorali ſolicitudine inſignes, in tanto Archiepiſcopo Sanctis annumerando habeant quod admirentur, quod imitentur, & colant.

APPEN-

APPENDIX XI.

Reſponſiones in ſolemni Canonizatione datæ a Præſulibus Secretariis Brevium ad Principes Poſtulatorum petitionibus nomine ſummorum Pontificum; hoc eſt, pro Clemente VIII. *in Canonizatione* Sancti Raymundi, *pro* Sixto V. *in Canonizatione* Sancti Didaci, *& pro* Benedicto XIII. *in Canonizationibus Beatorum ab eo factis, de quibus ſupra.*

Accedit brevis relatio cæremoniarum, quæ habitæ fuerunt in Canonizatione quinque Beatorum Isidori, Ignatii, Francisci Xaverii, Teresiæ, *&* Philippi Nerii, *dum in Sanctorum album a* Gregorio XV. *relati ſunt:*

Quæ nempe omnia tetigimus in cap. 36. lib. 1.

PRO CLEMENTE VIII.

In Canonizatione Sancti Raymundi.

Ex ejuſdem Actis collectis a Penia.

DEbito obedientiæ munere perſoluto, Paulus Alaleo Magiſter cæremoniarum Odoardum Cardinalem Farneſium advocavit, qui protinus cum Bernardino Scotto Conſiſtoriali, & Regis Advocato ad Pontificem in ſolio ſedentem acceſsit; exhibitaque reverentia conſueta, ſtante Cardinali ante infimum ſolii gradum, Advocatus, poſitis humi genibus, ſupplex primo rogavit, ac Regio nomine inſtanter poſtulavit (vulgus primam facere inſtantiam dicit) ut B. Raymundus Sanctorum numero adſcriberetur, his verbis.

Beatissime Pater.

REverendiſſ D. Cardinalis Farneſius hic præſens, nomine Catholicæ Majeſtatis Philippi III. Hiſpaniarum Regis, inſtanter petit, per Sanctitatem veſtram pronuntiari B. Raymundum de Peniafort Barcinonenſem Ordinis Prædicatorum, catalogo Sanctorum D. N. Jeſu Chriſti adſcribendum, & tamquam Sanctum venerandum ab omnibus Chriſtifidelibus.

Huic primæ petitioni Marcellus Veſtrius Secretarius domeſticus nomine ſuæ Sanctitatis ita reſpondit.

Digitized by Google

PRIMA RESPONSIO.

Regiæ poſtulationi Sanctiſſimus Dominus noſter ſic me jubet reſpondere. Juſtorum quidem omnium magna eſt & admirabilis dignitas; nam ſemita bonorum operum, quibus ad perennem vitam gradiuntur, quaſi lux ſplendens procedit & creſcit uſque ad perfectam diem, cæleſtis nimirum beatitudinis & æternæ claritatis; ſed illorum certe præſtantia major eſt, quibus propria laus eruditionis accedit; erit enim lumen eorum in cælo, veluti ſplendor firmamenti. Qui autem non ſibi ſolum juſti ſunt, verum etiam ad juſtitiam erudiunt multos, horum profecto amplitudo longe maxima eſt; ſiquidem fulgebunt, tamquam ſtellæ, in perpetuas æternitates. Merito igitur pia mater Eccleſia, quæ ab ipſo juſtitiæ, & ſanctitatis Auctore Deo ſanctificatur & regitur, ſacris ac ſolemnibus myſteriis intenta, etſi omnes ſempiternæ felicitatis poſſeſſores debitis laudibus proſequatur, clariſſima tamen mundi lumina, viros ſcilicet inclitos & glorioſos, doctrina, ſanctitate, miraculis illuſtres præcipuis honoribus veneratur, & prærogativa potioris cultus attollit. Cum vero ſummus Eccleſiæ principatus a Chriſto Domino traditus ſit Romano Pontifici, qui in altiſſimo dignitatis Apoſtolicæ faſtigio, & ſupremi Sede judicii conſtitutus, ſecreta Divini beneplaciti manifeſtat, & quæ Fidei ſunt, certiſſima diſpoſitione determinat; idcirco ejus eſt de Juſtorum innocentia, & miraculorum veritate rectam ferre ſententiam, Sanctorum venerationem præcipere, & Chriſtifideles ad illorum invocationem & exemplum invitare. Quamobrem S. D. N. egregios illos Eccleſiarum Regni Aragoniæ Antiſtites, ſummos Reges, & inſignes populos ſapienter admodum & religioſe feciſſe exiſtimat, cum B. Raymundum a Peniafort Barcinonen. Ordinis Prædicatorum, qui ſua ſingulari ſcientia, morum ſanctimonia, & operum admirandorum magnitudine Hiſpaniarum Regna, tamquam lucidiſſimum ſidus, jamdiu illuſtravit, ſanctis Confeſſoribus in Eccleſia Dei annumerari ſuppliciter petierunt: etenim illi rem auctoritate Romanorum Pontificum digniſſimam, & eiſdem Regnis perutilem ac glorioſam poſtularunt. Magnopere autem Sanctitas ſua lætatur, cariſſimum in Chriſto Filium ſuum Philippum III. Hiſpaniarum Regem Catholicum, virtutum omnium, & præſertim pietatis laude clariſſimum, omnibus tandem, quæ ad hanc rem peragendam requiruntur, abſolutis, id unum flagitare, nempe ut Beatus hic Vir ex Hiſpaniarum Regnis, quæ ſuperioribus ſæculis multis viris ſanctis abundarunt, ſecundus ætate noſtra Sanctus eſſe decernatur, qui ad totius Eccleſiæ tranquillitatem ſuo apud Deum patrocinio tuendam communibus Fidelium precibus invocetur. In quo gratias agit Deo Bonorum omnium largitori, quod ejuſdem Regis pietatem hoc tempore, quo hæreticæ pravitatis ſectatores, Sanctos invocandos eſſe, temere adhuc negant, ut Catholicæ Fidei veritas magis illuſtretur, ad hoc poſtulandum excitarit. Quocirca, ut ea, quæ pie & ſancte hoc in genere inſtituta ſunt, ſummo ſtudio & matura conſultatione adhibita, conficerentur, Sanctiſſimus D. N. Acta vitæ & miraculorum B. Raymundi viris Divini & humani juris peritiſſimis examinanda commiſit, & ipſe diligenter perlegit, in ſacro Conſiſtorio omnia recenſuit, ſententias

Digitized by Google

tias Ven. Fratrum ſuorum S. R. E. Cardinalium, & ceterorum Antiſtitum, qui tunc in eo interfuerunt, attente audivit, illos ad eleemoſynas, preces, & jejunia tum oratione tum exemplo invitavit. Demum, ut hac præſtantiſſima actio ad optatum finem perducatur; quæ ſuperſunt, rite peracturus, hunc celeberrimum diem, & locum in hac ſacroſancta & auguſtiſſima baſilica, fideliſſimo videlicet Apoſtolorum Principis ſuper quem verbo Domini ædificata eſt Eccleſia, ac myſteriorum Redemptionis noſtræ ſacrario, cum magno & ſolemni apparatu indixit. Sed, quoniam tanta eſt hujuſce rei magnitudo & difficultas, ut omnem humanam facultatem ſuperet, hanc ob cauſam, antequam rem diffiniat, hortatur omnes, ſimul in Domino ſecum orare; ut, meritis & precibus Sanctiſſimæ Virginis ac Matris Dei Reginæ Confeſſorum omnium, quibus magnus hic Servus Dei petitur aggregari, & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, qui ſuo Martyrio huic Urbi Fidem & ſanctitatem attulerunt, ac glorioſi Patris S. Dominici, ex cujus diſciplina B. Raymundus prodiit, totius denique Curiæ cæleſtis, per Apoſtolicæ ſervitutis miniſterium, quo fungitur, ſi ita Divinæ bonitati placuerit, hujus Beati Viri cultus in terris, & Sanctorum lætitia in cælis augeatur.

Hac reſponſione abſoluta, Papa de ſolio deſcendens ad faldiſtorium, poſitis genibus cum Mitra oraturus acceſſit.

Interim a duobus Cantoribus litaniæ decantatæ ſunt, quibus Cantorum chorus reſpondebat.

His abſolutis, Papa iterum ſolium conſcendit.

Ruſus Magiſter cæremoniarum Farneſium Cardinalem advocavit una cum Scotto Advocato; & eadem reverentiæ cæremonia ſervata, idem Cardinalis per eumdem Advocatum inſtanter & inſtantius eiſdem verbis pro Canonizatione peragenda ſummopere ſupplicavit. Tunc vero idem Veſtrius Secretarius in hæc verba reſpondit.

SECUNDA RESPONSIO.

HÆc deliberatio, in qua de B. Raymundo in numerum Sanctorum referendo agitur, tam ſublimis & ardua eſt, ut Sanctiſſimus D. N. iterum communes & publicas preces adhibendas eſſe cenſeat. Itaque omnes etiam atque etiam monet, orationi unanimiter inſtare, ut Spiritus Sanctus, Spiritus ille ſanctificationis & gratiæ, ſine quo nihil ſanctum eſt, Divinum hoc opus cæleſti ſuo numine proſequatur.

Quibus dictis, iterum Papa ex ſolio deſcendens, ad faldiſtorium una cum Mitra oraturus proceſſit.

Tum Franciſcus Cardinalis Sfortia Diaconus Cardinalis Aſsiſtens a dextris Papæ, ad populum converſus, alta voce dixit: *Orate*. Illico Pontifici fuit Mitra detracta; & Cardinales & Prælati omnes Mitras deponentes, genibus humi poſitis, ſecreto una cum Pontifice magna devotione oraverunt, donec Alexander Perettus Cardinalis Montaltus Diaconus Aſſiſtens a ſiniſtro Pontificis latere alta voce pronuntiavit: *Levate*. Nam mox Papa, & ceteri ab oratione ſurrexerunt. Tunc

Tunc Prælati Aſsiſtentes librum ad Pontificem ante faldiſtorium ſine Mitra ſtantem detulerunt, ex quo Papa hymnum *Veni, Creator Spiritus* inchoavit: & iterum in genua procumbens, quod etiam ceteri Prælati fecerunt, tamdiu genuflexi perſtiterunt, quamdiu primus verſiculus expleretur. Nam, eo expleto, Papa conſurgens, accepta Mitra, iterum ſolium conſcendens, ibidem mox eadem Mitra depoſita, ſtans hymni finem expectavit, ſimiliterque omnes ſine Mitris ſtantes conſtiterunt.

Hymno expleto, duo Cantores verſic. *Emitte Spiritum tuum, alleluja* cecinerunt; & cantato ſimiliter reſponſo per Cantores *Et renovabis faciem terræ, alleluja*. Papa ex libro, quem ſibi Prælati Aſsiſtentes detulerunt, Orationem *Deus, qui corda Fidelium* recitavit.

Oratione finita, Papa, ſuſcepta Mitra, conſedit; & tunc tertio Magiſter cæremoniarum eumdem Cardinalem Farneſium advocavit, qui eadem cæremonia retenta, pro Canonizatione tandem peragenda Regis nomine inſtanter, inſtantius, & inſtantiſsime ſupplicavit.

Ad hæc tandem Veſtrius Secretarius his brevibus verbis reſpondit.

TERTIA RESPONSIO.

Tempus jam adveniſſe exiſtimat Sanctiſſimus Dominus noſter, quo B. Raymundus meritorum ac virtutum omnium, quæ Sanctos decent, gloria cumulatiſſimus, auctore Deo, Sanctorum catalogo adſcribatur. Ad laudem igitur Divini nominis, & Catholicæ religionis exaltationem, juxta Apoſtolicas traditiones, & Sanctorum Patrum Conſtitutiones, eum illi honorem in Eccleſia Dei decernere ſtatuit, qui ſanctis Confeſſoribus exhibetur. Quare, Ordinis Prædicatorum Religioſi, mementote Præpoſitorum veſtrorum, qui vobis locuti ſunt verbum Dei, quorum intuentes exitum converſationis, imitamini Fidem: Chriſtifideles, annuntiate hoc in univerſa terra, quoniam mirificavit Dominus Sanctum ſuum; lætamini in Domino, & confitemini memoriæ ſanctificationis ejus.

His omnibus rite ſervatis & ſolemniter actis, Pontifex ex libro, quem ſibi Prælati Aſsiſtentes detulerunt, quorum unus ſupra caput ſuſtinuit librum, & alter candelam accenſam, cum Mitra in ſolio ſedens hanc Canonizationis ſententiam in hæc ipſa verba pronuntiavit.

Ad honorem Sanctæ & Individuæ Trinitatis, exaltationem Fidei Catholicæ, ac Chriſtianæ religionis augmentum, auctoritate ejuſdem Dei omnipotentis, Patris & Filii & Spiritus Sancti, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & noſtra, de Fratrum noſtrorum conſilio decernimus & definimus, bonæ memoriæ Raymundum de Peniafort Barcinonenſem Ordinis Fratrum Prædicatorum Sanctum eſſe, ac Sanctorum catalogo adſcribendum, ipſumque catalogo hujuſmodi adſcribimus: ſtatuentes, ut ab univerſali Eccleſia anno quolibet in die ſeptima Januarii feſtum ipſius & Officium, ſicut pro uno Confeſſore non Pontifice, devote & ſolemniter celebretur.

Inſuper, eadem auctoritate, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui annis ſingulis

gulis, eodem die feſto, ad ſepulturam ejuſdem devote acceſſerint, eaſdem Indulgentias concedimus, quæ ceteris dicti Ordinis Sanctorum eccleſiis conceſſa ſunt.

PRO SIXTO V.

IN CANONIZATIONE S. DIDACI.

Ex ejuſdem Actis a citato Penia collectis.

Quod ſummis precibus Catholicus Hiſpaniarum Rex Philippus tum a ſuperioribus Pontificibus, tum a Sanctiſſimo D. N. Sixto V. poſtulavit, poſtulatque hodierno die, ut B. Didacus Apoſtolica auctoritate in Sanctorum catalogum adſcribatur; id facere, ſemper judicavit Sanctiſſimus Dominus noſter, eſſe ſua ſponte maximum, omnium exiſtimatione ampliſſimum, cultu & religione perpetuum. Antecedere vero oportere tria quædam ſumma ejus qui hoc tanto honore dignus declaretur, Fidei ſinceritatem cum ſingulari quodam zelo conjunctam, miraculorum perſpicuitatem, vitæ ſanctitatem; hoc eſt, perfectam virtutum omnium comprehenſionem. Hæc igitur ſecum reputans voluit Sanctiſſimus Dominus noſter, his omnibus de rebus quam diligentiſſime cognoſci; quid, quo loco, quo tempore, quibus teſtibus factum diceretur, conſiderari: Fratres ſuos ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ceteroſque Antiſtites, re etiam cum viris doctiſſimis, & rerum cognoſcendarum judicandarumque peritiſſimis communicata, ſententiam dicere voluit; ipſe denique omnia Beati Didaci vitæ ac miraculorum Acta perlegere, accuratiſſimeque examinare: totam vero rem Divino in primis præſidio muniendam eſſe exiſtimavit. Ergo ante illa omnia, multum ac ſæpe Deum precatus eſt, ut vellet tum ſibi adeſſe, tum ceteris quos in conſilium adhiberet, & univerſam Actionem gubernare. Ubi compertum eſt tandem, ea, quæ de Beato Didaco ferebantur, quæque ad hanc cauſam maxime pertinebant, vera eſſe, & multis teſtimoniis confirmata, egit continuo & ſuo, & B. Didaci, & Regis Catholici, & utriuſque tum militantis, tum triumphantis Eccleſiæ nomine gratias Divinæ bonitati, quod voluerit, multas maximaſque res per ſe potiſſimum agi uno tempore; Beatum illum hoc gaudio cumulari; ſummo ac pietatis pleno Regis deſiderio ſatisfieri; ad Catholicam religionem hoc etiam incrementum accedere; Beati hujus opem, implorantium fidem Apoſtolica auctoritate munitam, certiorem eſſe, fructum præſentiorem (quid enim non impetret firma fides, ac pia & ſine ulla hæſitatione precatio?); cæleſtem denique Jeruſalem matrem noſtram, noſtra in primis cauſa, hac nova etiam lætitia exultare, quod, dum Sanctorum ex hac vita diſceſſum publico honore proſequimur, facile ſeſe oſtendat (modo ſapienter id faciamus) noſtra Fides, & Charitas. Illis enim laborum, dolorum, ærumnarum finem, bonorumque omnium adeptionem perpetuamque poſſeſſionem gratulamur: noſtrum vero ipſi animum ac vitam, ſimilem exitum optantes precanteſque, illorum cogitatione confirmamus. Etenim, ſi plerique in gymnicis certaminibus athletarum plauſu & lauro commoti ſeſe exuerunt, ſeque multo cum

Marc. 1. Jac. 1.

Origen. lib. 1. in Job.

S. Chryſoſt. de continentia in Joſeph tom. 1.

cum ſudore cædi & contundi (modo vincerent) gloriæ loco duxerunt, ac ne ingemuerunt quidem, ut lauri ſcilicet & oleæ ramum referrent; quanta cum alacritate oportet nos labores omnes ſubire & perferre, propoſita illorum patientia & virtute, quos ſempiterna gloria redimitos credimus & veneramur? Hoc igitur tam multarum tamque præſtantium rerum ſtudio adductus, hac charitate incenſus huc ſe contulit Pater Sanctiſſimus, quæ reſtant, cupidiſſime confecturus. Sed, ut illud ve-
Jac. 5. *riſſime dictum eſt*, Multum valet Juſti deprecatio aſſidua, *ſic cupit, omnes una ſecum orare; ut meritis ac precibus Beatiſſimæ Virginis Mariæ, cujus hodierno die Viſitatio celebratur, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ad quorum corpora hæc peraguntur, B. Franciſci, in cujus Ordine B. Didacus eluxit, Beatorum omnium, quorum cultus augetur, velit Deus & Dominus noſter Actionem hanc ſuæ gloriæ cauſa ſuſceptam ſua ope amplecti & fovere.*

His habitis, Cardinalis Deza receſſit. Pontifex ex ſede eminenti deſcendens ad faldiſtorium, poſitis genibus, cum Mitra oraturus acceſſit. Interim litaniæ in Choro decantatæ ſunt. Quibus abſolutis, Papa ad ſedem eminentiorem eſt reverſus.

Iterum Magiſter cæremoniarum Cardinalem Dezam advocavit, qui, per eumdem Advocatum iterum dicendo, inſtanter & inſtantius pro Canonizatione peragenda ſummopere ſupplicavit. Tunc vero idem Secretarius Boccapadulius in hæc verba reſpondit:

Summa rei gravitas facit, ut cenſeat Sanctiſſimus D. N., eſſe etiam atque etiam implorandam opem & gratiam Spiritus Sancti, Spiritus conſilii & ſapientiæ, qui nos monet, movet, edocet, ſicque illuſtrat & ducit; ut nullo nos loco errare, aut hærere patiatur.

Quibus dictis, iterum Papa ex ſede eminentiori deſcendens ad faldiſtorium una cum Mitra oraturus proceſſit.

Tum Cardinalis Sfortia Diaconus a dextro Pontificis latere ad populum converſus, alta voce dixit: *Orate*. Illico Pontifici fuit Mitra detracta, ceterique Prælati eam depoſuerunt; & genibus humi poſitis, ſecreto una cum Pontifice magna devotione oraverunt, donec Cardinalis Montaltus Diaconus a ſiniſtro Pontificis latere alta voce pronuntiavit: *Levate*. Mox Papa, & ceteri ab oratione conſurgunt. Prælati vero Aſſiſtentes librum ad Pontificem ante faldiſtorium ſtantem deferunt, ex quo Papa hymnum *Veni, Creator Spiritus* inchoavit; & iterum in genua procumbens, quod etiam ceteri Prælati effecerunt, tandiu genuflexi perſtiterunt, donec primus verſiculus expleretur. Tunc conſurgens Pontifex, ſuſcepta Mitra, ad ſedem eminentem revertitur, ceteris interim ſtantibus. Hymno expleto, Cantores verſiculum *Emitte Spiritum tuum &c.* concinerunt: & Pontifex Orationem *Deus, qui corda Fidelium &c.* recitavit.

Qua peracta, Cardinalis Deza tertio, cum eodem Advocato Canonizationem peragi & abſolvi dicendo, inſtanter, inſtantius, & inſtantiſſime ſupplicavit.

Ad hæc Boccapadulius Secretarius his brevibus verbis reſpondit.

Poſt-

Poſtquam ita placere credit Sanctiſſimus D. N. Divinæ bonitati, decrevit, B. Didacum, virum, & vitæ ſanctitate, & miraculorum virtute clariſſimum, in Sanctorum catalogo adſcribere.

His omnibus rite ſervatis, & ſolemniter actis, Prælati Pontifici Aſſiſtentes librum de more ad ſuam Sanctitatem attulerunt.

Tunc Pontifex in ſede illa eminentiori, de qua ſæpe dixi, id eſt, in ſolio Pontificio, ut graviſſimum illud & maximum negotium perageret, Mitra indutus, ſedens tandem B. Didacum Sanctum, & Sanctorum catalogo adſcribendum definivit atque decrevit, ut in diplomate Canonizationis narratur, his verbis.

Demum, cum jam nihil omnino ex his, quæ a Majoribus pie ſancteque ſunt hoc de genere inſtituta, eſſet prætermiſſum, immo potius matura deliberatio ſummaque diligentia abundantius adhibita; invocato Sancto Creatore Spiritu, cujus conſilio & ſapientia ſancta Eccleſia, columna & firmamentum veritatis regitur, ejuſque numen ſæpe a Nobis ex intimo corde multis etiam lacrymis imploratum, præſens adeſſe non dubitantes:

Ad honorem Sanctæ & Individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus Sancti, ad exultationem ſupernæ & triumphantis Jeruſalem matris noſtræ, ad exaltationem Fidei Catholicæ, & Chriſtianæ religionis augmentum, auctoritate ejuſdem Sanctæ Trinitatis, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac noſtra, de Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, omnium Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Romana Curia exiſtentium conſilio & unanimi conſenſu, Beatum Fratrem Didacum de Sancto Nicolao provinciæ Bæticæ Hiſpanum, Ordinem Minorum S. Franciſci expreſſe profeſſum, ſepultumque Compluti in eccleſia Fratrum ejuſdem Ordinis, de cujus Fidei puritate, excellentia vitæ, & miraculorum in vita & poſt mortem claritate Nobis pleniſſime conſtat, in Sanctorum Confeſſorum numerum & catalogum adſcribendum eſſe, decrevimus, & adſcripſimus, prout per præſentes decernimus & adſcribimus, eumque, ut Sanctum, ab omnibus venerandum eſſe, mandamus: ſtatuentes, ut ab univerſali Eccleſia anno quolibet die 12. Novembris feſtum ipſius & Officium, ſicuti pro uno Sancto Confeſſore tantum, ad formam in rubricis Breviarii præſcriptam, devote celebretur; quodque in ejus honorem eccleſiæ & altaria, in quibus Deo Sacrificia offerantur, erigi & fundari poſſint. Eademque auctoritate omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui ſingulis annis eodem die feſto ſupradictam eccleſiam oppidi Compluten. Toletanæ diœceſis, ubi ipſius corpus requieſcit, necnon altaria & eccleſias, quæ in ejus honorem conſtructæ erunt, devote viſitaverint, eaſdem Indulgentias, privilegia, & gratias conceſſimus & elargiti ſumus, quemadmodum concedimus, & elargimur, quæ ceteris dicti Ordinis Sanctorum eccleſiis conceſſæ ſunt.

PRO BENEDICTO XIII.

IN CANONIZATIONE SS. TURRIBII, JACOBI DE MARCHIA, ET AGNETIS POLITIANÆ.

AD PRIMAM POSTULATIONEM.

APprime intelligit Sanctiſſimus Pater, in quantam nominis gloriam, & Catholicæ religionis ornamentum ceſſura ſint, & quam utiliter opportuneque ad imitationis incitamentum, Chriſtianæque diſciplinæ fructum redundatura illuſtria exempla, & merita BB. Turribii Archiepiſcopi Limani, Jacobi de Marchia laudatiſſimi Ordinis Minorum, & Agnetis Politianæ Virginis ex inclita Prædicatorum familia, ſi ſolemni judicio colenda proponantur Eccleſiæ, atque ex hac ſublimi Beati Petri Sede Apoſtolico præconio populis annuntientur. Vt tamen, quæ, Deo auctore, ſuſcepit, eodem adſpirante perficiat, inde cenſet, eſſe invocandum Spiritum conſilii, unde Pugiles Chriſti ad certandum bonum certamen Spiritum fortitudinis hauſerunt. Hortatur proinde ſacrum Cardinalium, ceteroſque inſignes Ordines, Chriſtique Fideles univerſos, qui ad ſanctam hujuſce diei celebritatem convenerunt, ut ad hanc principem aram procumbentes ſupplices preces effundant, Divinamque opem ardentius implorent.

AD SECUNDAM.

INſtantius eſſe pulſandas cæleſtis clementiæ fores, Pater Sanctiſſimus cenſet ac præcipit; ut lumen Divini vultus, quo humanæ mentis colluſtratur obſcuritas, perſeverantia obſecrationis obtineat.

AD TERTIAM.

QVod eſt tamdiu flagrantibus votis expetitum, Sanctiſſimus Pater non vltra differre animum induxit. Itaque inter Sanctos Confeſſores Pontifices B. Turribium, inter Sanctos vero Confeſſores non Pontifices B. Jacobum de Marchia referet; Beatam vero Agnetem de Monte Politiano Sanctis Virginibus adſcribet; ad omnipotentis Dei laudem, qui glorificatur in conſilio Sanctorum, eorumque corona, & merces eſt magna nimis.

In Canonizatione autem SS. Aloysii Gonzagæ, ac Stanislai Kostkæ.

AD PRIMAM POSTULATIONEM.

Cum inter mirabilia opera Domini nihil memoriam ſanctitatis ejus magnificentius extollat, quam vita immaculata, & merces copioſa Juſtorum, ſuper quos effloruit ſanctificatio ejus; in gaudio Spiritus Sancti excipit Beatiſſimus Pater digniſſimam poſtulationem, ut BB. Aloyſii Gonzagæ, & Staniſlai Koſtkæ e Societate Jeſu ſuaviſſima nomina Eccleſiaſticis Sanctorum tabulis conſignentur. Præſertim quod, acriores Chriſtifidelibus ſtimulos ad currendam ſalutis viam admoveri non poſſe, reputet, quam ſi propoſitos habeant ad imitandum integerrimos Adoleſcentes, qui inter obſtantes & occurſantes illecebras & offenſiones tam contento curſu properarunt ad palmam, ut ipſa vitalis ſtadii brevitas inter præcipuas eorum laudes emineat; quibus nimirum incredibilis virtutis ardor, & vis charitatis curſum vitæ diuturnioris abrupit. Ut vero ad ferendam promulgandamque ſententiam, propitio Deo, aggrediatur, præcipit, ut una cum ſacro Cardinalium Senatu ceteri Ordines, Chriſtique Fidelium conventus ad hoc ſanctuarium Altiſſimi, vota preceſque ſuſcipiant; ut, quæ ad majorem ipſius gloriam, & Chriſtianorum eruditionem ſalubriter inſtituta ſunt, in laudem gloriæ gratiæ ſuæ, & in magnificentia ſanctificationis abſolvantur.

AD SECUNDAM.

Nimis profundæ factæ ſunt cogitationes ejus, qui exaltat electos de plebe ſua, ut ſolium gloriæ teneant. Mandat propterea Sanctiſſimus Pater, novas preces effundi ad Deum veritatis; ut, ſicut illos per ſemitas juſtitiæ deduxit in via mirabili, ita per oſtenſionem virtutis ſuæ tanto judicio præire, & Apoſtolicos greſſus dirigere dignetur.

AD TERTIAM.

Nihil jam ſupereſſe intelligit Sanctiſſimus Pater, quod Chriſtianæ plebis lætitiam, ac debitam BB. Adoleſcentibus nominis & cultus celebritatem, lauream que morari poſſit. Mox igitur Aloyſium, & Staniſlaum inter Sanctos Confeſſores non Pontifices referet: ac fore confidit, ut qui, veluti novellæ plantationes in juventute ſua, tempori antevertentes fructuum ubertate lætificaverunt Eccleſiam, coruſcantes in firmamento cæli, veluti ſtellæ in perpetuas æternitates, luceant his qui in tenebris ſedent; & quibus exemplo viam munierunt ad Patriam, precibus etiam ſuis ac patrocinio ſubvehant ad coronam.

Ac-

Digitized by Google

Accurata & perbrevis relatio cæremoniarum, quæ habitæ fuerunt in ſolemni Canonizatione quinque Sanctorum ISIDORI, IGNATII, FRANCISCI XAVERII, TERESIÆ A JESU, ET PHILIPPI NERII, *qui a* GREGORIO XV. PONT. MAX. *die 12. Martii anni 1622. in Sanctorum numerum relati fuerunt. Ex Actis Canonizationis* SANCTÆ TERESIÆ *Viennæ Auſtriæ impreſſis anno 1628.*

Sapientiam Sanctorum narrent populi, & laudes eorum nuntiet Eccleſia. Nomina autem eorum vivent in ſæculum. Eccl. 44.

CAtholica Eccleſia ab Spiritu Sancto edocta atque illuminata, magna quidem ſapientia ordinavit, ut, qui in hoc ſæculo piam coluerunt vitam, veramque Legem Euangelicam in perfecto Dei & Proximi amore obſervavere, eſſent, quemadmodum in cælo ſcripti in libro vitæ, ita pariter inter nos mortales præclaro æternoque nomine connotati; verificans dictum illud Prophetæ dicentis: *In memoria æterna erit Juſtus*. Et hoc illa præſtat, præter gloriam, quæ Deo exhibetur, ut nos miſerrimi peccatores, qui terrenis rebus, earumque affectibus annexi, a quibus, niſi per Sanctorum exemplum, pæne ſeparari neſcimus, animadvertentes & conſiderantes, quod illi Chriſti amore operati ſunt, confundamur in corde noſtro non præſtantes ſimilia opera, nec eorum veſtigia ſequentes; cum videamus, ipſos pariter non fuiſſe minus fragiles, tentatos, nec minoribus affectos perſecutionibus, nec alterius naturæ, quam nos. Iſta igitur de cauſa, inter alia, pia mater Eccleſia proponit nobis horum quinque Sanctorum ſequenda veſtigia, declarando & definiendo illos veræ ſanctitatis exemplaria hac celebri Canonizatione: nempe Iſidorum nobiliſſimi oppidi Matriti Patronum, qui circa annum 1150. natus fuit, agriculturamque profeſſus obiit anno 1170.; Ignatium de Loyola Hiſpanum, Inſtitutorem Societatis Jeſu, qui ortum habuit Aſpeithiæ in nobiliſſima Guipuſcoæ provincia in Cantabria, Pompejorumque diœceſis anno Domini 1491. & ad Superos evolavit die ultima menſis Julii anni 1558.; Franciſcum Xaverium, qui natus fuit in parte illa Regni Navarræ, quæ ad Hiſpaniam pertinet anno 1497., obiit deinde in Inſula deſerta nomine *Sanciano*; Tereſiam a Jeſu, Carmelitarum Diſcalceatorum Fundatricem, quæ orta in urbe Abulæ anno Domini 1515., animam Deo reddidit die 5. Octobris 1582.; Philippum Nerium Florentinum, Fundatorem Congregationis Patrum Oratorii, nominatorum *Eccleſiæ novæ*, qui ortum habuit Florentiæ anno Domini 1515. & obiit anno 1595. qui omnes conſpectui mundi apponuntur, tamquam lucidiſſima ſanctitatis ſpecula, a quibus poterunt Sacerdotes Sæculares & Regulares, Laici, & mulieres particularem imitationem deſumere. Itaque, ut illorum deſiderio ſatisfacerem, qui huic ſolemni feſtivitati

ſtivitati intereſſe non poterunt, peroptant tamen, quamvis non integram, tamen particularem cognitionem de ejus deſcriptione habere, brevem hanc & ſummariam relationem promere deliberavi; attingens, ut commodius potero, præcipua quæque ad ritus & cæremonias pertinentia.

Locum tantæ ſolemnitatis celebrandæ præbuit baſilica ipſa S. Petri in Vaticano, toto orbe longe celeberrima. Immenſum foret ſingula recenſere, quæ ad apparatum & pompam ingenioſe fuerunt excogitata; ut nihil omnino omiſſum fuerit, quod ad decorem ac magnificentiam tantæ feſtivitatis conducere videbatur. Ne ergo iis minutatim recenſendis diutius immoremur, ad cæremonias, quæ in hoc ſolemni actu principaliorem partem obtinent, ſpecialiter recenſendas ſermonem convertemus. In dicta igitur Canonizatione, die illo ad hunc effectum præſcripto, qui fuit duodecimus Martii, hora decima quarta, cum jam omnia præparata eſſent in dicta baſilica, & omnia theatri & altaris luminaria accenſa eſſent, & cerei ſacroſanctum Chriſti vultum circumſtantes, necnon Reliquiarum ſanctæ Lanceæ, & innumerabilium candelarum ante ceteras Sanctorum Reliquias accenſarum copia eſſet, deſcendit Sanctiſſimus Dom. Noſt. Gregorius XV. Pont. Max. a palatio ſuo S. Petri in Vaticano, præcedentibus Illuſtriſſ. Dominis Cardinalibus, humeris hominum allatus, ſedens ſolemni pompa in ſede, a qua prope altare deſcendens genua flexit ad pedem faldiſtorii; ubi primas preces ſudit ad Deum, ad hoc, ut ejus cor & animum dirigeret circa Actionem, quæ ſperabatur ad Dei gloriam & dictorum Beatorum in catalogo Sanctorum adſcribendorum honorem. Hoc facto, ſedente iterum in ſua Pontificali ſede, venerunt Illuſtriſſ. Domini Cardinales, & acceſſerunt ad eum adorandum, & reverentiam & obedientiam ſuæ Sanctitati præſtandam: & poſtea, ſedente unoquoque ſuo proprio loco, fuerunt præſentati coram ſummo Pontifice per Magiſtrum cæremoniarum Illuſtriſſimus Dominus Cardinalis Ludoviſius nepos ſuæ Beatitudinis, ac Procurator pro dictis Beatis, & Advocatus Reverendiſſ. Dominus Zambeccarius, ambo ad hoc deputati, qui pro parte Cæſareæ Majeſtatis, Regum, & Principum Chriſtianorum primam protulerunt inſtantiam in hunc modum:

Beatiſſime Pater: Cardinalis Ludoviſius hic præſens, nomine ſuæ Cæſareæ Majeſtatis, Regum, ac Principum Catholicorum inſtanter petit, per Sanctitatem veſtram pronuntiari, Iſidorum Agricolam, Ignatium Loyolam, Franciſcum Xaverium, Tereſiam de Jeſu, ac Philippum Nerium catalogo Sanctorum Domini noſtri Jeſu Chriſti adſcribendos, & tamquam Sanctos venerandos ab omnibus Chriſtifidelibus.

Ad hanc primam inſtantiam nomine ſuæ Beatitudinis reſpondit ejus Secretarius dicens:

Quoties ex ætherea mundi regione inſolitum aliquod lucis ſpectaculum effulget, novum repente in cælo ſidus pullulare, vulgus arbitratur, fallaci oculorum indicio, atque incerto coloris teſtimonio credens. At enim cæleſtium rerum periti auxi-

auxiliaria inſtrumenta adhibent, aliorumque ſententiis perſpectis, novitii ſplendoris itinera ſæpe ac diligentiſſime ipſi metiuntur; nihil tam metuentes, quam, ne temere ſempiterno ſtellarum cœtui inſerant evanidum aliquod igneſcentis aeris ludibrium. Conſimilem ferme rationem in Eccleſia Dei, quæ regnum cælorum appellatur, licet agnoſcere. Enituit aliquando in his mortalitatis tenebris alicujus hominis pietas ſuper communes humanæ virtutis fines evecti: nonne videmus, quam non difficulter populi religione imbuti eum fama ac voluntate in cælum tollant, ac tamquam coheredem Chriſti, & domeſticum Dei venerentur?

Verum lubricos illos aſſenſus ſuſtinet Apoſtolica auctoritas, penes quam ſupremum ſanctitatis judicium eſt. Neque enim ſolummodo vilis terrarum vapor alieno lumine, aut pereunte igne coruſcans cæleſtes ſtellarum fulgores, ſed etiam Angeli tenebrarum Angelos lucis imitantur.

Quare ſapienter conſtitutum eſt, ut hominis in Sanctorum numerum referendi res geſtæ accuratiſſimis quæſtionibus explorentur, jurati teſtes adhibeantur, rogentur Eccleſiaſticorum Principum ſententiæ, miracula ipſa examinentur, quæ videntur eſſe Angelorum linguæ, & teſtimonia Divinitatis, denique jejuniis & orationibus veritas conquiratur; ut Deus ipſe, qui numerat multitudinem ſtellarum, & ſingulis eis nomina vocat, & nobis aſtra indicare videatur, quæ ſanctimoniæ radiis firmamentum Eccleſiæ illuſtrantia fulgebunt in perpetuas æternitates.

Hæc omnia rite, ac more Majorum confecta eſſe, gaudet Sanctiſſimus Dominus noſter, ita ut, hominibus conſentientibus, & Spiritu Sancto docente, explorata jam ſit eorum quinque Beatorum virtus, quibus Sanctorum nomina, atque inſignia Imperatoris, Regum, Principum, populorumque precibus petuntur in præſentia.

Quis enim de B. Iſidori meritis hodie dubitaverit, cui quingentos prope annos famulatur illa in utroque orbe dominans Hiſpania? Triumphalis Agricola, Regum obſequio, & provinciarum patrocinio clariſſimus; qui, dum glebas, inopia cogente, ſubigeret, theſauros Divinæ Gratiæ effodit, quibus cæleſtis gloriæ principatus emercaretur.

Ignatius Loyola, in cuius meditatione Divini amoris ignis æternus exarſit, univerſas terrarum regiones, cunctaſque ſæculorum ætates animo complexus, in quas Chriſtianum Imperium propagaret, Societatem inſtituit, quæ pietatis ac ſapientiæ armis communita nomen Jeſu portaret coram Gentibus, impioſque Hæreticorum conatus continenter infringeret.

Jam vero ceteris orbis finibus excedendum eſt ei, qui Franciſci Xaverii laudes velit populorum utilitate metiri. Cum enim Euangelii luce Orientis tenebras illuſtraverit, patuit, majora Chriſtianorum Sacerdotum charitati, quam ſalutarium ſiderum converſionibus beneficia ab Indiis deberi, cælumque, quod Dei gloriam enarrat, Catholicam Eccleſiam eſſe, unde Alienigenis in mortis umbra habitantibus ſol juſtitiæ oriatur.

Tereſia virginitatis liliis coronata, & voluntariis ſuppliciis cupiditatum arma in proprio corpore contundens, ſemper de viribus Dæmonum in militante Eccleſia triumphavit; cui æterna Sapientia loqui videbatur, ſanctiora Divinitatis arcana

arcana patefaciens; quæ Martyrii palmam conſecuta eſſet, niſi cæleſtis Sponſus perpetuo virginei cordis holocauſto delectatus, victimam hanc incruentam, ſervaſſet ſacris Carmeli paſcuis in priſtinum decorem reſtituendis.

Demum cujus Bellatoris triumphos non obſcurat inexpugnabilis Philippi Nerii pax, atque tranquillitas? Ejus cor Angelorum præſidio, & Dei excubiis cuſtoditum, Inferni æternus hoſtis, cum, tamquam cæleſtis fortitudinis turrim, a ſe expugnari poſſe deſperaret, ſacrilegis armis aggredi vix audebat; ſcilicet, ne in perpetuis ejus victoriis ſua dedecora ſemper agnoſceret.

Hi autem omnes, cum in terris commorantes, animo in cæleſtem patriam demigrarent; nunc regnantes in cælo, præſentiam, opemque ſuam orbi terrarum quotidianis miraculis teſtantur.

Quare totius Chriſtianæ reipublicæ votis gratificaturus Sanctiſſimus Dominus noſter, diem hodiernum Beati Gregorii ſplendoribus illuſtrem illuxiſſe putat in omnem poſteritatis memoriam celebrandum, quo Rex gloriæ hos Beatos in cæleſtis regni conſortium jam pridem aſcitos, humano generi palam adorandos imitandoſque Apoſtolica auctoritate proponi velit.

Sed judicia Dei abyſſus multa, atque omnipotentis fulgorem non ipſa Cherubim virtus audet oculis irretortis intueri. Quamobrem nunc potiſſimum religionis ſupplicationibus adeundus eſt Dominus Sanctorum principatum tenens, ut, Beatiſſima Virgine, ac Sanctis omnibus ſuffragantibus, præcipue vero faventibus Beatis Apoſtolorum Principibus, quorum corpora in hoc auguſtiſſimo Orthodoxæ religionis domicilio coram veneramur, Spiritus Sancti lux Pontificiæ menti affulgeat; & negotium hoc, quo generis humani gloria, Divini cultus incrementum, atque ipſius æternitatis gaudia continentur, tandem, terra cæloque plaudentibus, pie ac rite perficiatur.

In hanc ſententiam reſpondere me, juſsit Sanctiſsimus Dominus noſter.

Quibus verbis prolatis, ſummus Pontifex deſcendit a ſua ſede, & genua flexit, capite Mitra cooperto, acceſsitque ad faldiſtorium, ubi per aliquod tempus oravit, & in Choro decantatæ fuerunt litaniæ Sanctorum cum aliis precibus: quibus terminatis, redivit Papa iterum ad ſuam ſedem; & jam ſecundo acceſſerunt idem Cardinalis, & Advocatus ad ſecundam ferendam inſtantiam eadem forma, qua primo: quibus idem Secretarius reſpondit in hæc verba:

Solemnes ſanctitatis titulos atque triumphos Apoſtolica auctoritate hominibus decernere omnino nihil aliud eſt, quam cæli Principes, & terrarum Patronos declarare, ac Pontificiis laudibus arcanum Divinitatis ſanctuarium patefacere. Quod quidem tanti eſt, ut Sanctiſsimus Dominus noſter ejuſmodi opus mox abſoluturus, iterum in hoc Eccleſiaſticæ hierarchiæ Senatu, & variarum nationum frequentia, Spiritus Sancti lumen implorandum hoc temporis momento arbitretur.

In hanc ſententiam reſpondere me, juſsit Sanctiſsimus Dominus noſter.

Quibus dictis, ſecundo deſcendit Papa a ſede Mitra capiti impoſita, & acceſsit ad faldiſtorium, ubi Cardinalis Diaconus Aſsiſtens plebem verſus alta voce dixit *Orate*, & ablata Mitra, flexit genua Papa cum omnibus

bus Cardinalibus, & aliis, & orationem ſuderunt tacitam. Poſtea, dicto ab eodem Cardinali *Levate*, cum ſtarent omnes, præſentato libro per Prælatos Aſſiſtentes ſummo Pontifici, alta voce ipſe intonavit hymnum *Veni, Creator Spiritus*, & poſtea genua flexerunt omnes tanto tempore, ut Chorus primum verſum abſolverit. Poſtea redeunte ſua Beatitudine ad ſedem, reliquis ſtantibus, fuit terminatus a Choro Muſica præclara dictus hymnus cum verſiculo *Emitte Spiritum tuum &c.* & ſua Beatitudo dixit Orationem *Deus, qui corda Fidelium &c.* & ſedit iterum. Tunc jam tertio acceſſerunt idem Cardinalis, & Advocatus tertiam inſtantiam proferentes, ſupplicanteſque eadem forma, qua primo, & ſecundo: quibus Secretarius idem nomine ſuæ Beatitudinis reſpondit in hunc modum:

Audite, cæli, quæ loquor; audiat Terra verba oris mei.

CUM e re Chriſtiani nominis eſſe ſibi pie perſuadeat Sanctiſſimus Dominus noſter, cæleſtes honores quinque hiſce Beatis tribui, Divino Numine inſtinctus ex altiſſima hac Chriſtianæ ſapientiæ cathedra, quam Divinæ Veritatis oraculum Deus ipſe conſtituit in terris, Iſidorum Agricolam, Ignatium Loyolam, Franciſcum Xaverium Hiſpanos, Philippum Nerium Florentinum in Sanctorum Confeſſorum catalogum, Tereſiam de Jeſu Hiſpanam in Sanctarum Virginum numerum referendos eſſe, decernit.

Quibus peractis, idem Cardinalis Ludoviſius, & Advocatus prædictus referens Sanctiſſimo debitas & perhoneſtas gratias ſic tandem affatus eſt:

Beatiſſime Pater: Idem Cardinalis Ludoviſius hic præſens nomine Cæſareæ Majeſtatis, Regum, ac Principum Catholicorum acceptat pronuntiationem per Sanctitatem veſtram factam, & ei immortales gratias agit; ac eodem nomine ſupplicat, ut Sanctitas veſtra dignetur decernere litteras Apoſtolicas ſuper hac Canonizatione facta.

Rogantur etiam omnes & ſinguli Protonotarii, aliique Notarii hic præſentes, ut ſuper hujuſmodi ſolemnis Canonizationis actu conficiant unum vel plura publica, inſtrumentum vel inſtrumenta ad perpetuam rei memoriam.

Tunc Sanctiſſimus ipſos benedicens manu dextra, facto ſigno Crucis, reſpondit *Decernimus*. Et ſtatim unus ex Prælatis Aſſiſtentibus legit alta voce ſententiam Sanctiſſimi, & decretum Canonizationis.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDIX XII.

TAXATIO NOTARII

Congregationis ſacrorum rituum de qua in cap. 46. lib. 1.

ORDINI, E TASSA

Da oſſervarſi dal Notajo della ſacra Congregazione de' riti, rinovati e ſtabiliti dalla medeſima ſacra Congregazione.

SI ordina, che il Notajo non faccia regiſtri, ſe non degli Atti giudiziarj, e non dell' eſame de' teſtimonj, o altro; e quelli ſieno ſenza eſtenſione de' termini, o ripetizione de' titoli, eccetto che nel primo Atto: quali regiſtri debbano onninamente farſi in tutte le Cauſe.

2 Che per ogni centinajo de' fogli di regiſtro benfatto, e ſecondo la riforma della fel. mem. di Paolo V. ſotto il titolo de' regiſtri, non pigli più di quattro ſcudi, nè per collazionatura, nè per rubricatura, nè per qualſivoglia altro preteſto.

3 Le iſtanze de' Principi, Religioni, Univerſità, ed altri nelle Cauſe di Beatificazioni e Canonizzazioni dal Segretario ſi conſegnino al Notajo, il quale le regiſtri negli Atti, non altrimenti *per extenſum*, ma indicando ſolamente il nome del Principe, o altri, che fa l' iſtanza, e la data della Lettera, cioè *Pro introductione Cauſæ inſtant Talis Rex ſuis litteris datis die tali &c. & talis Rex &c.* ed in altra ſeparata, o ſuſſeguente carta, dopo gli Atti fatti per l' introduzione della Cauſa, ſcriva *Pro Cauſæ proſecutione, ad effectum obtinendi litteras remiſſoriales in genere, inſtant N. Rex &c.* e gli originali ſi conſervino nell' archivio; nè ſe ne dia l' eſtratto *de verbo ad verbum*, ma ogni volta che ſarà richieſto il Notajo, ne dovrà dare un riſtretto da cavarſi dal detto regiſtro, o Manuale, come ſopra: e per eſſe copie ſi paghi a ragione di copia, come ſi dirà al ſeguente num. 4. E per la fede di eſſe ſi dieno due giulj per ciaſcuna copia, delle quali una ſi darà all'Eminentiſſ. Signor Cardinal Ponente, l' altra a Monſig. Segretario, e l' altra a Monſig. Promotore della Fede.

4 Per la copia degli Atti fatti in Curia, o fuori di eſſa in forma di buon' originale non ſi paghi più di bajocchi ſette e mezzo per foglio da tutte due le bande; e la facciata ſia di linee ventiquattro, e la linea di ſillabe ſedici: ed eſſendo ſcritta in forma di regiſtro, ſi paghi a ragione di regiſtro, come ſopra.

5 Per la copia pubblica di qualſivoglia proceſſo tanto fatto *auctoritate ordinaria*, quanto *Apoſtolica*, ſi paghino al Notajo bajocchi ſette e mezzo per foglio ſolamente, ſenz' alcun' altro emolumento o mercede per detta

copia o ſcrittura ; ed il foglio ſia di facciate , linee , e ſillabe come al detto numero 4.

6 Tutti li regiſtri , copie , e ſcritture ſi debbano fare in carta buona, e lettera intelligibile , e ſecondo la riforma , ed ordini ſopradetti ; altrimenti il Notajo ſia tenuto farle copiar di nuovo ; ſenza altra ſpeſa .

7 Che li proceſſi , che vengono *de partibus* , tanto fatti *auctoritate ordinaria* , quanto *auctoritate Apoſtolica* , non ſi regiſtrino per conto alcuno , ſecondo la detta riforma , ancorchè non paſſaſſero venti fogli, ma ſolo ſi poſſano rubricare , ſe non ſaranno rubricati , e non interamente ; nel qual caſo ſi poſſa ſolo rubricare quello , che manca , e non altro .

8 Per la rubricazione di qualſivoglia coſa , che n' abbia biſogno , ridotto il proceſſo a carte buone , conforme alla detta riforma , oltre detti bajocchi ſette e mezzo per foglio la ſcrittura , ſi paghino giulj dieci per cento ; e tale rubricazione debba in ſoſtanza contenere tutto quello , che contiene il corpo della ſcrittura : e venendo proceſſo , o altra ſcrittura rubricata *de partibus* , non eſſendo interamente rubricata , ſi paghi ſolamente quello che manca , come ſi è detto .

9 Per l'aſcoltazione, e collazione de' proceſſi , ogni volta che ſia continuata a ragione di ſei ore il giorno, non ſi paghi al Notajo più d' uno ſcudo il giorno , oltre gli emolumenti ſudetti ; e gli Ajutanti ſieno deputati dalle Parti , dalle quali loro ſi paghi quel tanto , che ſarà convenuto : e per la fede dell' aſcoltazione di tutto il proceſſo ſi paghino giulj cinque per la prima copia ſolamente : e quando le Parti voleſſero altre copie autentiche di detti proceſſi, oltre la prima , non poſſa il Notajo pretendere più di bajocchi cinque per foglio ridotto , come ſopra , compreſavi la rubricatura ; ma , oltre detti bajocchi cinque per foglio , ſe gli debba la mercede della collazionatura ed aſcoltazione , come ſopra , e per la fede di detta aſcoltazione bajocchi venticinque per ciaſcuna di dette copie duplicate .

10 Per le Compulſorie ſi paghino giulj dodici conforme preſcrive la riforma ſudetta di Paolo V. al Tribunale dell' A. C.

11 Per le Remiſsorie in genere , anche *ſuper non cultu* , *ſuper caſu excepto*, o altre , in oſservanza ed eſecuzione de' decreti della ſantiſsima Inquiſizione , non ſi paghi più di ſcudi ſei ; per quelle in iſpecie , di ſcudi dieci in tutto ; compreſavi la ſcrittura , ed ogni altra coſa ſpettante alle medeſime ſpedizioni . Nè per la ſcrittura degl' interrogatorj , che ſi mandano chiuſi, prenda il Notajo mercede alcuna ; ma per gli articoli l'eceſſività della ſcrittura ſopra a quindici fogli ſe gli paghi a ragione di bajocchi ſette e mezzo il foglio , come al num. 5. Ed occorrendo di dette Lettere darne duplicati , non debba il Notajo per eſſi eſigere altro , che la metà della mercede ſtabilita per la prima ſpedizione ; ed eſſendovi eceſſività di ſcrittura degli articoli , come ſopra , debba la detta eceſſività pagarſi a ragione di bajocchi 5. il foglio .

12 Per compulſa di qualſivoglia ſcrittura fuori di Officio , per l' acceſſo ,

ceſſo, e per ſeſſione di tre ore non poſſa pigliar più d'otto giulj: per la ſede in fine del proceſſo compulſato cinque giulj; e per la ſcrittura a ragione di bajocchi ſette e mezzo per foglio, come al num.4. Dentro l'Officio per ciaſcuna ſeſſione di tre ore giulj cinque per la ſede, e ſcrittura, come ſopra.

13 Dovendoſi compulſare libri ſtampati, dandoſi dalle Parti un ſunto, ſia tenuto il Notajo inſerirlo in fine del proceſſo, ſenza farne copia o regiſtro di ſorte veruna.

14 Per ogni eſame nell'Officio, ſe finiſce in una ſeſſione, ſi paghino giulj tre; ſe ci vogliono più ſeſſioni, finche ſi finiſce l'eſame di d. teſtimonio, non poſſa il Notajo pretendere più di giulj due per ſeſſione, e fuori dell'Officio il doppio.

15 Per le ſurrogazioni de' Giudici, o nuovi termini nelle Cauſe di Beatificazioni e Canonizzazioni non ſe gli paghi più di quindici giulj in tutto: per ciaſcuna ſpedizione di lettere remiſſoriali e compulſoriali, proroghe di termini, e ſurrogazioni di Giudici da farſi ſolamente per comandamento degli Eminentiſſ. Sig. Cardinali, Prefetto della ſacra Congregazione, o Ponente nelle Cauſe controverſe, non ſi paghi più di quello, che preſcrive la riforma ſudetta al Tribunale dell' A. C.

16 Per qualſivoglia citazione ſemplice da ſpedirſi ſolamente come ſopra, e da eſeguirſi fuori di Roma, non ſi paghi più di giulj tre; e per quelle, che ſi ſpediſcono con le inibizioni in virtù delle Commeſſioni, giulj dieci.

17 Per il duplicato di qualſivoglia ſcrittura publica, o privata con ſottoſcrizione, ſigillo &c. o ſenza, non ſi debba pagar più di cinque bajocchi per foglio.

18 Occorrendo dar' altra ſcrittura, o far' altre fatiche non eſpreſſe nella preſente taſſa, l'emolumento ſi ſtabiliſca dall' Eminentiſſ. Sig. Cardinal Prefetto; nè poſſa il Notajo prendere alcun' altro emolumento, ancorchè concorra la medeſima, o maggior ragione delle mercedi eſpreſſe.

19 Che nelli proceſſi delle Beatificazioni, e Canonizzazioni s' oſſervi puntualmente per le Commeſsioni, Remiſſorie, Compulſorie, articoli, interrogatorj, ed altro la forma preſcritta nelli decreti, e norma di fare i detti proceſsi pubblicati d' ordine della ſan. mem. d' Urbano VIII. l' anno 1642. ed ora conſermati da N. Sig. coll' aggiunte che ſi ſon fatte.

20 Che il Notajo debba ritenere il libro *receptorum*, e fedelmente in eſſo notare quanto gli entra in mano de' ſuoi emolumenti, ſotto pena della privazione dell' officio.

21 Che ſi facciano due Manuali, cioè uno degli Atti delle Cauſe di Beatificazioni e Canonizzazioni, e l' altro degli Atti delle Cauſe controverſe; nelli quali ſi regiſtrino tutte le comparſe, proteſte, citazioni, ed intimazioni con le ſue intitolazioni, quali reſtino ſempre nell' Officio; nè per queſti ſi paghi coſa alcuna: e poſſano ſempre da tutti gl' intereſſati eſ-

ſer

ſer veduti, e letti *gratis*, e il Notajo ſia ſempre obbligato moſtrarli.

22 Non poſſa il Notajo eſtrarre fuori di Officio gli proceſsi originali, o qualſivoglia altra ſcrittura prodotta; ma debba darne copia pubblica, o ſemplice, ſecondo che le Parti chiederanno.

23 Per la reſtituzione di qualſivoglia ſcrittura prodotta, *dimiſſa copia*, ſi diano tre giulj, e debba il Notajo far buoni due fogli, e dalli due in ſu gli ſi paghi a ragione di ſette bajocchi e mezzo, come ſopra al num.4.;Ma, ſe ſi reſtituiſcono in una volta più ſcritture prodotte in un ſol' atto, ſi debbano ſolamente tre giulj, e di più l'eccesſività della copia, come ſopra.

24 Che, volendo le Parti veder proceſsi, o qualſivoglia altra ſcrittura originale dentro l'Officio, ſia il Notajo tenuto laſciarle vedere ſenza mercede alcuna.

25 Sappiano le Parti, che nella Segreteria della ſacra Congregazione tutto ſi ſpediſce *gratis*, nè perciò debbono al Notajo per ſigillo, ſcrittura, ſottoſcrizione, o qualunque altra coſa, che ſi faccia in Segreteria, emolumento o mercede alcuna.

26 Che non poſſa pretendere il Notajo per il viatico coſa alcuna nell' andare a leggere citazioni.

27 Che il Notajo debba dare il giuramento in S. Congregazione d'oſſervare la preſente taſſa, ed ordini nella forma ſeguente.

Ego N. Notarius a ſacra Congregatione ſpecialiter deputatus in Cauſis ejuſdem ſacræ Congregationis, tactis ſacroſanctis Dei Euangeliis, juro, et promitto, fideliter exercere officium mihi conceſſum, et ad unguem obſervare ſupradictam taxam, ſub pœna perjurii, privationis officii ipſo facto incurren. et reſtitutionis contra et ultra dictam taxam habitorum et acceptorum, aliiſque pœnis arbitrio ipſius ſacræ Congregationis.

28 Che ſi facciano ſtampare li preſenti ordini e taſſa, ed il Notajo debba tenerli pubblicamente affiſsi nell'Officio, affinchè a ciaſcuno poſſano apparire; ed il tutto ſia obbligato ad oſſervare tanto nelle Cauſe di Beatificazioni e Canonizzazioni, quanto riſpettivamente in quelle de' ſacri riti, ſotto le pene contenute nel detto giuramento: dandoſi facoltà di ricorrere ad ognuno, che ſi ſentiſſe gravato, e vedeſſe non oſservarſi quanto è eſpreſso di ſopra; perchè vi ſi prenderà la debita provviſione. Dato in Roma li 6. Agoſto 1678.

A 15. Ottobre 1678. Avendo io infraſcritto fatta relazione della ſudetta taſsa a noſtro Signore Innocenzio XI. con la ſua intera lettura, la Santità ſua l'ha lodata ed approvata; ed ha comandato, che ſi oſservi e ſi pubblichi.

Gio. Battiſta de Luca Auditore, e Segretario de Memoriali.

AP-

APPENDIX XIII.

TAXATIO MERCEDIS

Procuratorum, et Advocatorum, de qua in cap.46. lib.1.

TASSA

Per gli AVVOCATI, e PROCURATORI, che patrocinano le Cauſe di Beatificazione, e Canonizzazione nella ſacra Congregazione de' riti, rinnovata, e ſtabilita dalla medeſima ſacra Congregazione.

1 PEr lo ſpoglio univerſale, che ſi fa *pro una vice tantum*, ſi oſſervi la taſſa del 1658. al §.3. ove ſi dice, che non ſi poſſa dare più di ſcudi 4. per ogni centinajo di fogli di eſſo proceſſo ridotto, cioè, che il foglio ſia di due facciate, e ciaſcheduna facciata ſia di linee 24., e la linea di ſillabe 16.

2 Per le ſcritture ne i due ſoli dubbj principali, cioè *ſuper virtutibus, et miraculis*, ſi poſſano dare ſcudi 20. per ciaſcheduna, e non più.

3 Per le riſpoſte ne i medeſimi dubbj ſi poſſano dare ſcudi 10., e per tutte l'altre ſcritture, che riſguardano fatica conſiderabile, in tutti gli altri dubbj ſi poſſano dare ſcudi 15. per ciaſcheduna ſcrittura, e non più.

4 Per le ſcritture d'introduzione delle Cauſe nuove, e di riaſſunzione di quelle introdotte avanti li decreti del 1642. ad effetto di ſegnarſi nell'une e nell'altre la Commeſsione, ſi poſſano dare ſcudi 15. e non più.

5 Per le copie originali di tutte le ſcritture ſi paghino bajocchi 15. il foglio, ridotti come ſopra.

6 Per il ſommario, che ſi farà ſopra ciaſchedun dubbio, ſi diano cinque bajocchi per carta dello ſteſſo ſommario, che ſarà fatto, ridotte le carte come ſopra.

7 Per li memoriali di qualſivoglia ſorta, o grandi o piccioli che ſiano, non ſi diano più di giulj 12. per ciaſcheduno; eccettuate le ſcritture di riaſſunzione o introduzione delle Cauſe, quali ſogliono andare ſotto nome di memoriali, per le quali s'oſſervi ciò che s'è diſpoſto di ſopra al num.4.

8 Per la prima copia originale tanto delli ſopradetti ſommarj, quanto de i memoriali ſi dia ſolo bajocchi ſei la carta, ridotta come ſopra.

9 Per l'informazione in voce, quando s'informa tutta la Congregazione con l'intervento dei Conſultori, non ſi diano più di ſcudi 30. tra il Procuratore, e gli Avvocati; e quando s'informa la ſola Congregazione ordinaria, ſi dia la metà.

10 L'emo-

10 L' emolumento degli Avvocati ſia di ſcudi 10. per la ſcrittura; e per l'informazione in voce ſia il medeſimo, che ſi dà a' Procuratori.

11 Per la minuta di qualſivoglia Commeſsione non ſi paghi più di giulj 15. e per le due copie da farſi al Signor Cardinal Ponente, ed al Segretario ſi paghi a ragione di bajocchi ſei il foglio, ridotto come ſopra.

12 Per l' acceſso del Procuratore al Signor Cardinal Ponente, ed al Promotore, e per la minuta, o copia originale del fatto concordato non ſi paghi più di giulj 12.

13 Per l' informazione in voce di noſtro Signore, e dell' Auditore di ſua Santità ſi diano al Procuratore ſcudi 3. moneta, ed altrettanti all' Avvocato, ſe informerà anch' eſso.

14 Per le citazioni, ed intimazioni non ſi paghi cos' alcuna; e per l' eſecuzione di eſse ſi paghi a ragione della taſsa de' Curſori.

15 Le copie delle oppoſizioni del Promotore, eccetto la prima originale, ſi facciano fare dalle Parti, le quali, fatte che ſaranno, dovranno portarle al Promotore, che ſigillate le darà alle medeſime Parti, per diſtribuirle alli Signori Cardinali, Protonotario, Segretario, e Conſultori.

16 Per qualſivoglia fatica, o ſcrittura non eſpreſse di ſopra, s' intenda l' arbitrio de' Signori Cardinali Prefetto della ſac. Congregazione, e Ponente della Cauſa; nè poſsano i Curiali arbitrare da ſe medeſimi.

17 E li ſudetti ordini ſi debbano regiſtrare ne i regiſtri della ſac. Congregazione, e ſi debbano fare ſtampare, e pubblicare, e puntualmente oſſervare ſotto pena di perpetua privazione del patrocinio, e ſollecitazione delle Cauſe vertenti nella detta Congregazione, e ſotto altre pene ad arbitrio della medeſima ſac. Congregazione.

A 15. Ottobre 1678, Avendo io infraſcritto fatta relazione della preſente taſsa a noſtro Signore Innocenzio XI. la Santità ſua l' ha lodata ed approvata; ed ha comandato, che ſi oſservi e ſi pubblichi.

Gio. Battiſta de Luca Auditore, e Segretario de' Memoriali.

AP-

APPENDIX XIV.

Taxatio pro mercede ſcripturarum Excuſoris, necnon Fidei Subpromotoris pro earum reviſione, Correctorumque pro correctione. De qua in cap. 46. lib. 1.

QUamvis fel. record. Urbanus VIII. decreto edito die 31. Januarii 1631. moxque relato, & impreſſo inter noviſſima decreta die 12. Martii 1642. pag. 61. in cauſis Beatificationum & Canonizationum expreſſe prohibuerit, relationes Auditorum Rotæ, informationes in facto & in jure, & alias quaſcumque ſcripturas tractantes de cauſis Beatificationum & Canonizationum imprimi ante earumdem cauſarum terminationem: cum tamen experientia fuerit deinceps compertum, in illis exemplandis per amanuenſes, ob eorum imperitiam vel incuriam, ut plurimum multa errata irrepere, quæ verum illarum ſenſum immutant, & Poſtulatores cogi graves impenſas ſubire, quæ maxima ex parte minuerentur, ſi eiſdem liceret, illas typis mandare: ideo Sanctiſſimus Dominus noſter Alexander Divina providentia Papa VII. utrique malo provida ſolicitudine conſulere volens, de conſilio S. R. E. Cardinalium ſacr. rituum Congregationi Præpoſitorum, in qua hujuſmodi negotium diſcuti mandaverat, habito die 9. Aprilis præſentis anni 1661., motu proprio & ex certa ſcientia, ſuo ſpeciali decreto indulſit & mandavit, ut in poſterum informationes tam in facto quam in jure, ſummaria, memorialia, oppoſitiones R. P. D. Fidei Promotoris, reſponſiones, replicationes, ac omnes & quæcumque aliæ ſcripturæ quomodolibet pertinentes ad cauſas Beatificationum & Canonizationum, imprimi & typis mandari poſſint & valeant; non obſtantibus præfatis decretis, quibus in hac parte duntaxat Sanctitas ſua ſpecialiter & expreſſe derogavit, & derogatum eſſe voluit.

Ut vero præſens decretum ſuum, integrum ac plenum effectum ſortiatur; eadem Sanctitas ſua licentiam & facultatem hujuſmodi impreſſionis conceſsit Impreſſori ſeu Typographo Camerali pro tempore. Cumque in litteris fel. record. Sixti Papæ V. datis Romæ apud S. Petrum kalendis Februarii anno 1589. Pontificatus 4. ſuper erectione officii Impreſſoriæ Cameralis in Urbe, eidem inter alia concedentis privative quoad omnes alios facultatem imprimendi litium informationes, non fuerit ſtatutum juſtum pretium, quod dictus Impreſſor legitime petere ac exigere valeat a Partibus imprimere volentibus dictas informationes; ac præterea ſcripturæ hujuſmodi ad cauſas Beatificationum & Canonizationum pertinentes non potuerint comprehendi in inſtrumento Affictus noviſsime facto cum Typographo moderno, ex quo tunc & hucuſque vetitum eſſet, illas typis mandari: ideo Sanctiſsimus, pro minori Partium diſpendio, ac ſum-

ptus æquitate conſtituenda, congruam taxationem in certa ſumma, cujus limites nullatenus tranſgredi poſſint, pro dictis informationibus, aliiſque ſcripturis, ad cauſas Beatificationum & Canonizationum pertinentibus duntaxat, ſtatuere ac præſcribere volens, expreſſe declaravit & mandavit, ut ad ſummum ſolvantur julii quindecim obulorum decem in ſingulos pro quolibet folio cum apoſtillis, omnibus & ſingulis ipſius Impreſſoris ſumptibus & impenſis, etiam quoad correctionem, papyrum, & alia quæcumque; imprimendo tamen, ut infra: videlicet:

Ut folium contineat quatuor paginas, quælibet autem pagina ſeu facies dicti folii debeat continere lineas quinquaginta quatuor, & quælibet linea litteras ſexaginta quinque circiter; additis præterea apoſtillis opportunis in margine: Charta vero ſit alba, & quæ vulgo dicitur, *Franceſe da ſcrivere*, melioris conditionis, quæ poſſit inveniri; & character *Silvius* cum ſuo *curſivo* ſimili, in apoſtillis tamen longe minor.

Inſuper ſexaginta tantummodo exemplaria imprimantur, niſi plura deſiderentur a Secretario dictæ Congregationis ſacr. rituum; quo caſu pro exemplaribus, quæ ſupra prædictum numerum imprimentur, ſolvantur julii tres duntaxat pro unoquoque folio aliorum quinquaginta exemplarium, integro pariter Impreſſoris ſumptu, ut ſupra; & ſic reſpective ad majorem ſeu minorem quantitatem.

Omnia vero & ſingula exemplaria impreſſa conſignentur eidem Secretario, ab eoque ſubſcribantur, & ſigillo ejuſdem ſacræ Congregationis muniantur, præſente Impreſſore. Si vero penes Impreſſorem, vel alios quoſcumque quavis dignitate, præeminentia, vel auctoritate, etiam ſpeciali ac individua expreſſione dignos, præter ſubſcripta & ſigillata, ut ſupra, aliquod aliud exemplar reperiri contigerit, talis Impreſſor, & alius quicumque luat pœnam aureorum quingentorum pro quolibet exemplari ex nunc ipſo jure Cameræ Apoſtolicæ applicandorum.

Neque prædicta quoquo modo imprimantur, niſi prius reviſa & ſubſcripta fuerint per Fidei Subpromotorem; cui Poſtulatores, ſeu Agentes cauſarum pro honorario reviſionis hujuſmodi ſolvere teneantur, carolenum unum ad rationem cujuslibet folii impreſſi, abſque eo quod opus ſit alia reviſione, licentia, aut approbatione, etiam Viceſgerentis, Cardinalis Vicarii in Urbe, ac Magiſtri ſacri palatii Apoſtolici: exceptis tamen oppoſitionibus, reſponſionibus, & replicationibus, aliiſque ſcripturis ipſiuſmet Promotoris Fidei, quibus ſola ejus ſubſcriptio ſufficiat.

Pro correctione vero impreſsionis ab iiſdem cauſarum Poſtulatoribus, ſeu earum Agentibus duo caroleni pro quolibet folio perſolvantur Correctoribus ab iiſdem deputandis; qui deducendi erunt a ſumma prædicta juliorum quindecim, vel quatuordecim, niſi correctio ipſimet Impreſſori demandetur ab eiſdem Poſtulatoribus, ſeu cauſarum Agentibus.

Quod ſi Impreſſor, ſeu Typographus Cameralis pro tempore onus imprimendi informationes ac ſcripturas prædictas pertinentes ad cauſas Bea-

Beatificationum & Canonizationum ſubire noluerit pro pretio, ut ſupra, per Sanctitatem ſuam ſtatuto & taxato, aliiſque conditionibus, modis, limitationibus, ac declarationibus ſuperius expreſſis; tunc Sanctitas ſua ſimili motu proprio & ex certa ſcientia, ſpecialiter & expreſſe, quatenus opus ſit, derogando præfatis litteris Sixti Papæ V. ſuper erectione dicti officii Impreſſoriæ Cameralis in Urbe, aliiſque forſan Conſtitutionibus, ordinationibus, ſeu litteris Apoſtolicis, aut alias quomodocumque & qualitercumque in favorem dicti officii impreſſoriæ Cameralis emanatis, quarum tenores pro plene ac ſufficienter expreſſis haberi voluit, perinde ac ſi litteraliter, ac de verbo ad verbum in præſenti decreto eſſent inſertæ, facultatem & licentiam hujuſmodi imprimendi dictas informationes, ceteraſque omnes & ſingulas ſcripturas ad cauſas Beatificationum & Canonizationum quomodolibet pertinentes conceſſit omnibus & ſingulis Impreſſoribus, ſeu Typographis Urbis pro eodem pretio taxato, ut ſupra, minorique etiam, ſi reperiatur, aliiſque conditionibus, modis, limitationibus, ac declarationibus ſuperius expreſsis.

Ne autem in executione præſentis decreti aliqua mora, dilatio, aut impedimentum ſuboriri queat, Sanctitas ſua mandavit Typographo Camerali, ut poſt triduum a notificatione præſentis decreti per Secretarium ſacræ Congregationis facienda declarare teneatur ac debeat eidem Secretario, an ſupradictum onus impreſsionis modo, quo ſupra, ſubire velit: alioquin, ipſo Impreſſore Camerali intra dictum terminum non acceptante, vel eidem Secretario non declarante voluntatem ſuam, ex tunc libera licitaque ſit hujuſmodi impreſsio omnibus & ſingulis Impreſſoribus, ac Typographis Urbis, ut ſupra, cum clauſula ſublata, & decreto irritante, & non obſtantibus ſupradicta Conſtitutione Sixti V., necnon altera Pii IV. de regiſtrando, & cunctis quomodolibet concernentibus intereſſe Cameræ, & quibuſcumque aliis Conſtitutionibus ac litteris Apoſtolicis, necnon Regulis Cancellariæ a Sanctitate ſua editis, etiam de jure quæſito non tollendo, ceteriſque omnibus in contrarium quomodolibet facientibus.

Expreſſe quoque declaravit Sanctitas ſua, quod tales informationes, ſummaria, & aliæ quæcumque ſcripturæ Canonizationum, quantumvis impreſſæ, reviſæ, ſubſcriptæ, & ſigillatæ, ut ſupra, nullum prorſus probationis gradum faciant in ordine ad Beatificationem & Canonizationem; ſed eam tantummodo fidem mereantur, quam alias haberent, ut ſimplices copiæ, abſque tali impreſsione, reviſione, ſubſcriptione, & obligatione prædictis.

Ac ita Sanctitas ſua decrevit, declaravit, juſsit, voluit, derogavit, & inviolabiliter obſervari mandavit reſpective: addito, quod præſens decretum ad perpetuam rei memoriam in codices Congregationis ſacr. rituum referatur, ac de more ſubſcriptum & obſignatum in authentica forma tradatur & exhibeatur in Actis ejuſdem ſacræ Congregationis;

nis; utque illud, ac omnia & ſingula in eo contenta ad omnium, etiam quorum ſpecialiter intereſſet, intererit, ſeu intereſſe poterit, notitiam & certam ſcientiam deducantur: &, ne aliquis de illius ignorantia excipere poſsit, voluit pariter ac juſsit, illud imprimi ac typis mandari. Die 19. Julii 1661.

SUbpromotor Fidei a Rev. Patre Promotore deputatus, cui onus incumbit primo loco ſpoliandi & examinandi proceſſus (ex quibus pendet Beatificationum & Canonizationum ſubſtantia) ad effectum referendi eidem Promotori, debeat hujuſmodi munus diligentiſsime, ac cum omni rigore adimplere; ac ſummaria, quæ ſolent a Procuratoribus fieri, antequam typis mandentur, conſerat cum proceſſibus, ſubſecuta atteſtatione, quod fuerunt per ipſum reviſa, & in quolibet ſolio ſe ſubſcribat: eamdemque diligentiam conferendi cum exemplari manuſcripto iterum faciat, poſtquam fuerint impreſſa, cum iterata ſubſcriptione in fine; quam ſubſequatur ſubſcriptio, & ſigillum Secretarii: nec ante prædictas ſubſcriptiones poſſint tam ſummaria, quam informationes publicari, ſub graviſſimis pœnis tam quoad Poſtulatores, quam etiam quoad Impreſſorem, arbitrio ſac. Congregationis, ſeu Eminentiſſ. Cardinalis Præfecti infligendis. Idemque Subpromotor (quatenus ipſe D. Promotor ex diligenti & accurata reviſione proceſſuum, quam ſacere ſolet, neceſſarium vel opportunum duxerit) teneatur aliud ſummarium objectionale ad comprobationem oppoſitionum conficere, quod ſacra Congregatio plurimum expedire cognoſcit, ad hoc, ut veritas magis eluceſcat. Et pro quolibet proceſſu ab eodem Subpromotore examinando in quolibet dubio perſolvatur ei ſtipendium decem ducatorum auri præſcriptum in decretis generalibus *pag. 62.* cum declaratione tamen, quod reſpectu proceſſuum auctoritate Apoſtolica in ſpecie, qui pluries ad diverſum effectum examinari debent, dictum ſtipendium debeatur pro tribus dubiis tantum, nempe prima vice, quando diſputatur validitas, ſecunda vice, quando diſputatur de virtutibus, ſeu de Martyrio, & cauſa Martyrii, & tertia vice, quando diſputatur de miraculis; quamvis diſputationes alicujus ex dictis dubiis pluries reiterari contingat, ſeu eadem dubia in diverſas inſpectiones pro faciliori reſolutione dividantur.

Conſiderans quoque ſacra Congregatio, quod principale fundamentum in cauſis Beatificationum & Canonizationum conſtitui debet in fideli interpretatione proceſſuum extero idiomate confectorum, & quod, licet ex laudabili obſervantia Interpres ſemper fuerit electus ab Eminentiſſ. Ponente, citato & audito Rev. Patre Fidei Promotore, nihilominus ſuper hoc decreta generalia nihil diſponunt: idcirco decrevit, quod in poſterum in qualibet cauſa Interpres eligatur ab Eminentiſſ. Cardinali Ponente, citato & audito Rev. Patre Fidei Promotore; & pro majori cautela, poſtquam interpretatio ſuerit facta, revideatur ab ali-

quo viro probo & perito, qui ſecrete ad hoc officium aſſumatur ab eodem Eminentiſſ. Ponente; &, ſi reperiatur aliquis error ſubſtantialis, Interpres ſevere puniatur arbitrio ſacræ Congregationis; per quem Eminentiſsimum deferri debeat tam Interpreti, quam Reviſori juramentum de fideliter ſibi munus commiſſum adimplendo: quibus etiam eadem ſacra Congregatio aſsignavit mercedem pro ſuis laboribus, nempe carolenum unum pro quolibet folio reducto, ita ut facies ſit linearum 24. & linea ſyllabarum 16.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDIX XV.

Nuova taſſa, e riforma delle ſpeſe per le cauſe delle Beatificazioni, e Canonizzazioni, e dell' altre ſpeſe per la ſolennità delle medeſime Beatificazioni e Canonizzazioni fatta e pubblicata per ordine di noſtro Signore PAPA BENEDETTO XIV.

LA Santità di noſtro Signore Papa BENEDETTO XIV. volendo con ſtabile provvedimento rimediare a qualche diſordine o abuſo introdotto, e molto più prevenire quei maggiori, che in progreſſo di tempo potrebbero introdurſi circa le ſpeſe, che ſi fanno nelle cauſe di Beatificazione, e Canonizzazione; e volendo altresì ſopire varie controverſie eccitate ſopra l' intelligenza ed oſſervanza di altre taſſe fatte da' ſuoi Predeceſſori: dopo avere per lo ſpazio di più meſi, e in molte conferenze con perſone perite, prudenti, e diſintereſſate, eſaminata, e fatta eſaminare parte per parte tutta la materia, inerendo a ciò, che ſua Beatitudine nello ſcrivere della materia iſteſſa in più luoghi, ma particolarmente nel *Lib.* 1 *de Servor. Dei Beatificatione cap.* 46. preventivamente aveva inſinuato, ha conſegnata a me infraſcritto Segretario della Congregazione de' ſacri riti la ſeguente nuova taſſa, e riforma, con ordine preciſo alla ſteſſa ſacra Congregazione, che in avvenire la faccia inviolabilmente oſſervare da qualunque perſona, a cui reſpettivamente ciò ſpetti, procedendo contra i traſgreſſori alle pene in eſſa contenute, ed altre a ſuo arbitrio: non oſtante qualunque altra taſſa, conſuetudine, o decreto, che vi foſſe in contrario, derogandovi anco, quando faccia di biſogno. E prima in quanto al

Promotore della Fede.

1 PER la copia delle animavverſioni da lui ſottoſcritte, che chiamaſi *Copia originale*, ſopra la Commeſſione per introdurre, o riaſſumere la Cauſa, o ſopra il culto, o non culto, o ſopra la validità de' proceſſi, o ſopra la fama delle virtù, e de' miracoli *in genere*, gli ſi poſſano dare *ſcudi cinque di giulj dieci*, e non più.

2 Per la copia originale delle animavverſioni ſopra le virtù *in ſpecie*, o ſopra il martirio, o ſopra i miracoli, *ſcudi dieci*, e non più. E per quelle ſeconde, e terze animavverſioni ſopra gl' iſteſſi dubbj, ſe dopo la Congregazione antepreparatoria, o preparatoria gli occorrerà di doverle fare, *ſcudi cinque*, e non più,

3 Per la copia originale delle animavverſioni, o note, che la ſacra Congregatione impongagli di fare ſopra conceſſione d'Uffizio, deſcrizione nel Martirologio, reviſione di ſcritti, ordinatorj di giudizio, ſpedizione di lettere remiſſoriali &c. ed anche ſopra l' ultimo dubbio, *An tuto deveniri poſſit ad Beatificationem, vel Canonizationem*, *ſcudi tre*, e non più. 4 Per

4 Per la copia originale delle iſtruzioni, che per la ricerca degli ſcritti attribuiti a' Servi di Dio, o per altra ſimile occorrenza, d' ordine della ſacra Congregazione dovrà fare, *uno ſcudo d' oro*, e non più. E per altre copie della medeſima iſtruzione, che in più, e diverſi luoghi debbano mandarſi, *giulj due*, e non più.

5. Per la copia originale degl' interrogatorj, ſopra de' quali ſi debbono eſaminare i teſtimonj ne' proceſſi del non culto, o culto, o ſama della ſantità *in genere ſcudi due*, e non più; delle virtù *in ſpecie*, o miracoli, *ſcudi tre*, e non più.

6 Dichiarando, che per ogni altra opera o fatica, che per ragione dell' uffizio ſuo nelle dette cauſe egli ſaccia, o debba fare, come di acceſſi ad archivj, librerie, altari, cappelle, ſepolcri, a riconoſcere ſcritture, iſcrizioni, culto, non culto, cadaveri da eſaminarne l' incorruzione, o farne traslazione &c. non gli ſi dee verun altro emolumento, o regalo: reſtando quelle a ſufficienza rimunerate colle rendite dell' Avvocatura Fiſcale, quando ad eſſa ſi trovi unito il Promotorato della Fede; e quando no, colla penſione annua di *ſcudi trecento*, ſolita aſſegnarſi ſu le dette rendite, e colla parte di Palazzo, che in tal caſo dall' Avvocato Fiſcale ſuol traſferirſi al Promotore.

7 Ed avverta il predetto Promotore di ſtendere le ſue animavverſioni con la poſſibile brevità, che permetta la materia, di cui ſi tratti; aſtenendoſi dal ripetere quelle oppoſizioni, che ſiano ſtate già rigettate, come irrilevanti, in altre ſimili Cauſe: ſiccome ancora riſtrignendo le ſeconde, e terze animavverſioni unicamente ai punti delle difficoltà eccitate da' Conſultori nelle Congregazioni precedenti, ed all' indicazione di quelle, che eccitate nelle prime animavverſioni, ſecondo il giudizio de' Conſultori, non hanno avuta ſufficiente riſpoſta.

Sottopromotore della Fede.

1 PER lo ſpoglio ed eſame di quei proceſſi, ſiano Ordinarj o Apoſtolici, ſiano remiſſoriali, o compulſoriali, o pure remiſſoriali e compulſoriali inſieme, che, per notare ciò che vi ſia da opporre, egli dovrà diſtintamente fare tre o quattro volte, cioè ora per la ſegnatura della Commiſſione introduttiva o riaſſuntiva della Cauſa, ora per il dubbio della validità de' proceſſi, ora per quello delle virtù *in ſpecie*, o del martirio, ed ora per quello de' miracoli, regolando l' emolumento ſuo di tre o quattro volte a proporzione di quello dovuto al Procuratore, che ne fa lo ſpoglio univerſale per una ſola volta, e v' impiega maggior tempo e fatica, gli ſi paghino *giulj quindici*, e non più per ogni centinajo di carte, che ſiano di facciate due, e la facciata di linee ventiquattro, e la linea di ſillabe ſedici, in ciaſcheduno de' ſudetti eſami.

2 Per gli proceſſi ſopra la ſama della ſantità, e de' miracoli *in genere*, e ſo-

e ſopra il non culto, dovendoſene fare una ſola volta lo ſpoglio e l' eſame, per ogni cento carte ridotte, come ſopra, *ſcudi tre*, e non più.

3 L'iſteſſo, e non più, cioè *ſcudi tre*, ſe gli dia per lo ſpoglio ed eſame del proceſſo particolare ſopra il culto. Ma quando il proceſſo ſia unitamente fatto ſopra la fama &c. e ſopra il culto, allora ſiccome per queſto proceſſo ſi ſaranno dati al Sottopromotore *giulj quindici* per ogni cento carte, trattandoſi di ſegnare la Commiſſione; così non gli ſi dia per ogni cento carte del medeſimo proceſſo più di *giulj* parimente *quindici*, e non più, trattandoſi di approvare il culto.

4 Per gli proceſſi, che ſi formano ſopra i miracoli ſeparatamente dal proceſſo delle virtù, facendoſene lo ſpoglio e l' eſame diſtintamente due volte, cioè quando ſe ne diſputa la validità, e quando ſe ne eſamina la rilevanza, ſe gli paghino in ciaſcheduno di detti eſami *ſcudi due*, e non più, per ogni centinajo di carte ridotte, come ſopra.

5 Per le note, o copia originale delle note, o difficoltà, che nello ſpoglio del proceſſo dovrà aver ricavato in apparecchio delle animavverſioni (*che dee poi ſtendere il Promotore, e non eſſo Sottopromotore*) ſopra la fama della ſantità *in genere*, o ſopra il non culto, *giulj quindici*, e non più: ſopra la Commiſſione per introdurre, o riaſſumere la Cauſa, o ſopra il culto, o ſopra la validità di più proceſſi, *ſcudi due*, e non più: ſopra le virtù *in ſpecie*, o ſopra il martirio, o ſopra i miracoli, in qualunque numero eſſi ſiano, *ſcudi tre*, e non più. Nè oltre al detto emolumento poſſa egli pretendere altro ſotto qualſivoglia titolo o preteſto. Ma quando a queſte note vada unito ſommario obbiezionale che il Promotore per avventura imponga gli di fare; gli ſe ne paghi la copia a ragione di *bajocchi ſei il foglio* ridotto, come ſopra.

6 Per la reviſione delle ſcritture ſtampate, e per la reviſione, o confronto de' ſommarj o documenti della Cauſa con i proceſſi o altri originali, *un carlino*, e non più, per ogni foglio di ſtampa, che ſia di quattro facciate.

7 Per la correzione de' ſommarj, che ſi ſtampano, gli ſi paghino dallo Stampatore *carlini due* per ogni foglio di ſtampa, come ſopra.

8 Ritrovandoſi Poſizioni ſtampate col *Reviſa* del Sottopromotore antecedente, e volendoſene la ſottoſcrizione dal Sottopromotore ſucceduto; non poſſa egli pretendere, nè il Poſtulatore per eſſa dargli verun' emolumento: avendolo già dato al ſuo Anteceſſore, quando quelle ſi ſtamparono.

9 In caſo però di doverſi le dette Poſizioni, o ſommarj riſtampare, per la reviſione, o confronto della ſtampa nuova coll'antica, il Poſtulatore gli dia *un carlino*, e non più, per ogni foglio di ſtampa, come ſopra. E per la correzione lo Stampatore Camerale dovrà dargli *carlini due* per ogni foglio di ſtampa, come ſopra.

10 Per le ſeſſioni, o aſſiſtenza ne' proceſſi Apoſtolici, che ſi formino in Roma, gli ſi diano *bajochi dodici e mezzo*, per ogni foglio delle teſtimonianze,

nianze, *e bajocchi cinque* per ogni foglio degli Atti, e non più: con queſto, che il foglio ſia di due facciate, e la facciata di linee ventiquattro, e la linea di ſillabe ſedici; e che nel calcolo di detti fogli non vada compreſo il tenore de' documenti prodotti, o compulſati, o regiſtrati nel proceſſo, nè del Mandato di procura, privilegio de' Notaj, articoli, interrogatorj, decreti della ſacra Congregazione, ſurrogazioni de' Giudici, proroghe di termini, e ſimili. Nè oltre al detto emolumento, poſſa egli pretendere altro a qualſivoglia titolo.

11 In dette ſeſſioni, e in ciaſchedune di eſſe, non poſſa impedire al Procuratore della Cauſa d'indurre, e far giurare contemporaneamente quel numero de' teſtimonj, che vorrà. Avvertendo a non far multiplicare Atti ſuperflui; mentre non ſaranno atteſi: ma la mercede ſi paghi ſolamente per quegli Atti, che ſono puramente neceſſarj per la validità del proceſſo.

12 Per le ſeſſioni, o aſſiſtenza nell'aſcoltare, e confrontare le copie de' documenti inſeriti, o compulſati nel proceſſo, co' loro originali; e ſimilmente nell'aſcoltare e confrontare la copia del proceſſo, (che alla ſacra Congregazione poi ſi preſenta) pure col ſuo originale, gli ſi poſſa dare *uno ſcudo di giulj dieci*, e non più, per ogni cento carte, come ſopra.

13 Nè per verun'altra operazione, o fatica, quì non eſpreſſa, poſſa egli a qualunque titolo, e per qualſiſia ragione eſigere, o le Parti dargli mercede veruna.

14 E queſto regolamento, che ſi dà per il Sottopromotore della Fede, intendaſi pur anche dato per il Promotore Fiſcale del Cardinale Vicario in Roma, o de' Veſcovi fuori, nel far proceſſi, o altro, che gli ſia comune col detto Sottopromotore: ſe non che, ove la taſſa degli altri Tribunali ſia minore, quella debbaſi oſſervare.

15 Stampata queſta, dovrà il Sottopromotore nella ſacra Congregazione giurarne l'oſſervanza nella forma, che più abbaſſo ſi troverà preſcritta per il Notajo.

Notajo.

1 FAccia tutti i regiſtri, copie, ſcritture in carta buona, con lettera e carattere intelligibile, e ſecondo la riforma ed ordini di Paolo V. al titolo de' regiſtri: altrimente ſia tenuto a farle copiare di nuovo ſenz' altra ſpeſa delle Parti.

2 Tenga due manuali: uno degli Atti nelle Cauſe di Beatificazione e Canonizzazione; e l'altro delle Cauſe controverſe o contenzioſe: in ciaſcun de' quali ſi regiſtrino tutte le comparſe, proteſte, citazioni, e intimazioni, colle ſue intitolazioni; e reſtino ſempre nell' Uffizio; nè per queſti ſi paghi coſa alcuna; e poſſano ſempre da chi vi ha intereſſe eſſer veduti, e letti *gratis*; e il Notajo ſia ſempre obbligato a moſtrarli.

3 In ogni Cauſa faccia onninamente regiſtro, ma ſolamente degli

Atti giudiziarj, e non dell' eſame de' teſtimonj, o di altro: ſenza eſtenſione di termini, o ripetizioni di titoli, fuorchè nel primo Atto.

4 Non regiſtri negli Atti *per extenſum* le iſtanze de' Principi, Religioni, Univerſità, ed altri, che il Segretario de' riti dovrà conſegnargli: ma ſolo accennando il titolo della Beatificazione o Canonizzazione, o altro più particolare dell' introduzione, o riaſſunzione, o ulterior proſeguimento della Cauſa, per cui ſono prodotte; ſotto il detto titolo ponga i nomi, o catalogo degl' Iſtanti, rimettendo gli originali delle iſtanze a conſervarſi nell' archivio de' Riti. Nè di eſſe richieſto dovrà darne eſtratto *de verbo ad verbum*: ma un riſtretto da cavarſi dal detto regiſtro, o manuale. E per le copie di tale riſtretto, che i Poſtulatori dovranno dare al Cardinal Ponente della Cauſa, al Segretario, e al Promotore, paghiſi a ragion di copia, come appreſſo ſi dirà. Nè per la fede di ciaſcuna copia ſi paghi più di *giulj due*.

5 Così neppure dovranno, ſecondo la detta riforma, in conto alcuno regiſtrarſi i proceſſi, che vengono *de partibus*, o ſian' Ordinarj, o Apoſtolici, ancorchè non paſſaſſero fogli venti: ma ſolo poſſano rubricarſi, ſe non ſaranno rubricati, o non interamente: nel qual caſo potrà ſolo rubricarſi quello, che manca, e non altro.

6 Per la rubricazione di qualſivoglia coſa, che ne abbia di biſogno, ridotto il proceſſo a carte buone, conforme alla detta riforma, oltre ad *un carlino* per ogni foglio di ſcrittura, il quale ſia di facciate due, e la facciata di linee ventiquattro, e la linea di ſillabe ſedici, gli ſi paghino per ogni cento carte di rubricatura *giulj dieci*, o non più. E la rubricatura debba in ſoſtanza contenere quanto per diſteſo contiene il corpo della ſcrittura.

7 Per ogni cento carte di regiſtro ben fatto, e ſecondo la ſuddetta riforma di Paolo V. non riceva più di *ſcudi quattro*, nè per confronto, nè per rubricatura, nè per qualunque altro preteſto.

8 Per qualſivoglia ſemplice citazione da ſpedirſi ſolamente, come ſopra, e da eſeguirſi fuor di Roma, non ſi paghi più di *giulj tre*. E per quelle, che ſi ſpediſcono colle inibizioni in virtù delle Commiſſioni, non più di *giulj dieci*. Nell' andare però egli a leggere citazioni, non poſſa pretendere alcuna coſa per viatico.

9 Per ogni eſame nell' Uffizio, ſe finiſce in una ſeſſione, non poſſa pigliare più di *giulj tre*; nè appreſſo più di *due*, ſe a finirlo ci vanno più ſeſſioni.

10 Per le Remiſſorie *in genere*, e (dove occorra) ſopra il culto, o non culto, ed altre ſimili, non ſi paghi più *di ſcudi ſei*; e per le Remiſſorie *in ſpecie* non più di *ſcudi dieci* in tutto, e per tutto, compreſavi la ſcrittura, ed ogni altra coſa ſpettante a tale ſpedizione. Che ſe occorrerà duplicare queſte Remiſſorie; allora ſi dimezzi la mercede. Nè per la ſcrittura degl' interrogatorj, che ſi mandano chiuſi, prenda il Notajo coſa alcuna: ma per gli articoli, quel di più, che ſarà ſopra fogli quindici, ſe gli paghi a ra-

ragione di *un carlino*; e nel Duplicato, a ragione di *bajocchi cinque* il foglio, come ſopra. Nelle Cauſe controverſe però per ciaſcuna ſpedizione di Remiſsorie, e Compulſorie, proroghe di termini, e ſurrogazioni di Giudici (da non farſi, ſe non per comando de' Cardinali Prefetto della Congregazione, e Ponente della Cauſa) non ſi paghi più di quello, che la ſuddetta riforma preſcrive al Tribunale dell' A. C.

11 Per ſurrogazione de' Giudici, o nuovi termini in Cauſe di Beatificazione e Canonizzazione non ſi paghi più di *giulj quindici* in tutto.

12 Per le Compulſorie non ſi paghi più di *giulj dodici*, come preſcrive la ſuddetta riforma di Paolo V. al Tribunale dell' A.C.

13 Dovendoſi compulſare ſcritture fuori dell' Uffizio, per gli Atti di detta Compulſa ſi paghino *bajocchi cinque* per ſoglio ridotto, come ſopra; e per la copia delle ſcritture compulſate *bajocchi ſette e mezzo*, e non più; nè per acceſſo, o altro gli ſi debba alcun emolumento. E per la collazione di dette ſcritture con il loro originale *bajocco uno* per ſoglio ridotto, come ſopra.

14 Nella Compulſa di libri ſtampati dandoſene dalle Parti un ſunto, ſia egli tenuto inſerirlo nel proceſſo al fine ſenza farne copia, o regiſtro alcuno.

15 Per l'aſcoltazione, e confronto de' proceſſi non ſi paghi al Notajo più di *bajocco uno* per ſoglio ridotto, come ſopra: e gli Ajutanti ſiano deputati dalle Parti a quel prezzo, che fra loro ſarà convenuto. Nè per la fede dell' aſcoltazione, o confronto di tutto il proceſſo col ſuo originale ſi paghi più di *giulj cinque* per la prima copia ſolamente. E quando le Parti ne voleſſero altre copie autentiche, non poſſa il Notajo pretender più di *bajocchi cinque* per ſoglio ridotto, come ſopra, con tutta la rubricatura. In oltre ſe gli debba la mercede del confronto, e aſcoltazione, come ſopra, e per la ſede di eſſa *bajocchi venticinque* per ciaſcuna delle dette copie duplicate.

16 Non poſſa il Notajo eſtrarre dall' Uffizio i proceſſi originali: ma debba darne copia autentica, o ſemplice, ſecondo che le Parti chiederanno.

17 Per la copia degli Atti fatti in Curia, o fuori di eſſa, in forma di buon originale, non ſi paghi più di *bajocchi cinque* il foglio, che ſia di pagine o facciate due, e la facciata di linee ventiquattro, e la linea di ſillabe ſedici. Ed eſſendo ſcritto in forma di regiſtro, paghiſi a ragione di regiſtro, come ſopra.

18 Per la copia pubblica di qualſivoglia proceſſo Ordinario, o Apoſtolico non ſi dia più di *un carlino* il ſoglio ridotto, come ſopra, ſenza altro emolumento o mercede per eſſa copia o ſcrittura.

19 Portando il Poſtulatore al Notajo copia di qualche proceſſo originale eſibito per gli Atti ſuoi, debba egli riceverla, e ſervirſene in luogo della copia, che di quel proceſſo far dovrebbe, con bonificare al Poſtulatore *bajocchi cinque* per ogni ſoglio ridotto, come ſopra.

Google

20 Per il duplicato di qualunque ſcrittura pubblica o privata, con ſottoſcrizione, ſigillo &c. non ſi debba pagar più di *bajocchi cinque* il foglio ridotto, come ſopra.

21 Occorrendo dare altra ſcrittura, o fare altra fatica quì non eſpreſſa, l'emolumento ſi tratti dal Cardinal Prefetto della ſacra Congregazione; nè poſſa il Notajo prendere di più, benchè concorra la medeſima, o anche maggior ragione d'altre mercedi quì eſpreſſe.

22 Per la reſtituzione di qualſivoglia ſcrittura prodotta, *dimiſſa copia*, gli ſi diano *giulj tre*; e debba il Notajo far buoni due fogli: e da queſti due in ſu, ſe gli paghi a ragione di *un carlino* il foglio ridotto, come ſopra. Ma ſe ſi reſtituiſſero in una volta più ſcritture prodotte in un ſol' Atto; gli ſi debbano per tutte inſieme ſolamente *giulj tre*, con quel di più, che porterà l'eceſso della copia ſopra i due fogli condonati, come ſopra.

23 Volendo le Parti vedere proceſſi, o qualſivoglia ſcrittura originale dentro l'Uffizio; ſia tenuto il Notajo laſciarla loro vedere, ſenza mercede alcuna.

24 Sappiano le Parti, che nella Segreteria della ſacra Congregazione de' Riti tutto ſi ſpediſce *gratis*; e però non debbano al Notajo per ſigillo, ſottoſcrizione, o qualunque altra coſa, che ſi faccia nella detta Segreteria, pagare mercede o emolumento alcuno.

25 Debba il Notajo tenere il libro *receptorum*, e fedelmente in eſſo notare quanto gli entra in mano de' ſuoi emolumenti, ſotto pena d'eſſer privato dell'Uffizio.

26 Ai Notaj del Tribunale del Cardinale Vicario, che ſi deputano per Attuarj de' proceſſi tanto Ordinarj, che Apoſtolici, che ſi fanno in Roma, per ogni foglio ridotto, come ſopra, degli eſami de' teſtimonj, ſi paghi l'emolumento *di un giulio*, e non più; e per ogni ſimil foglio degli Atti di detti proceſſi puramente neceſſarj per la validità de' medeſimi, *bajocchi cinque*, e non più.

Per l'intera copia autentica di detti proceſſi comprenſiva tanto delle teſtimonianze, quanto de' documenti prodotti o compulſati, e degli Atti de' medeſimi proceſſi, che ſi dee preſentare alla ſacra Congregazione de' Riti, ſi paghi *un giulio*, e non più, per ogni foglio di eſſa copia, ridotto come ſopra.

Per il confronto, o aſcoltazione di detta copia con i proceſſi, e documenti originali, ſi paghi *un bajocco*, e non più, per ogni foglio ridotto, come ſopra. Nè poſſano eſſi Notaj pretendere altro emolumento, oltre il già ſopra taſſato, per qualſiſia altro titolo o preteſto, o per ragione di viatico, o di farſi fuori del loro Uffizio i proceſſi.

27 Quanto poi a' Notaj delle Curie Eccleſiaſtiche d'altre Dioceſi, oſſervisi la taſſa locale di eſſe Curie, ſe ſarà minore di queſta; o debba oſſervarſi queſta, ſe quella ſarà maggiore.

28 Stampati che ſiano queſti ordini, e taſſe, debba il Notajo della ſacra

ſacra Congregazione tenerli ſempre patentemente affiſſi nell' Uffizio; affinchè a ciaſcuno poſſino apparire.

29 E il tutto ſia egli obbligato ad oſſervare tanto nelle Cauſe di Beatificazione o Canonizzazione, quanto nelle altre appartenenti ad eſſa Congregazione, ſotto le pene contenute nel giuramento, che egli dovrà fare in queſta forma nella Congregazione iſteſſa: *Ego N. Notarius ab hac ſacra Congregatione in Cauſis ad eam pertinentibus ſpecialiter deputatus, tactis ſacroſanctis Euangeliis, juro & promitto, me fideliter exequuturum officium mihi commiſſum, ac taxam auctoritate Sedis Apoſtolicæ mihi conſtitutam omnino obſervaturum, ſub pœna perjurii, privationis officii ipſo facto incurrendæ, ac reſtitutionis omnium contra vel ultra dictam taxam habitorum aut acceptorum, aliiſque pœnis ipſius ſacræ Congregationis arbitrio imponendis.*

30 Ed a chiunque, per non oſſervarſi quanto ſopra ſi diſpone, ſi ſentiſſe gravato, ſia lecito ricorrere alla ſacra Congregazione de' Riti, che provederà.

Traduttore, e Reviſore.

AL Traduttore de' proceſſi da lingua ſtraniera in Italiana, o Latina e al Reviſore della traduzione fatta, deputati dal Cardinal Ponente della Cauſa, per ogni foglio, che ſia di facciate due, e la facciata di linee ventiquattro, e la linea di ſillabe ſedici, paghiſi *un carlino*, e non più.

Stampatore Camerale.

PEr ogni foglio di ſtampa, che ſia di pagine, o facciate quattro, e la facciata di linee cinquantaquattro, e la linea di lettere ſeſſantacinque in circa, di carattere *Silvio*, col ſuo corſivo corriſpondente, ma più piccolo nelle poſtille marginali, in carta della migliore, che ſi trovi, al numero di copie ſeſſanta, gli ſi poſſano dare al più *giulj quindici*, ove ſiano, *e quattordici*, ove non ſiano poſtille: reſtando a ſuo carico tutta la ſpeſa pur anco della correzione. Ma ſe per biſogno della Cauſa il Segretario della ſacra Congregazione giudicherà, che ſe ne ſtampino in maggior numero; allora per ogni ſimil foglio d' altre *copie cinquanta* gli ſi paghino *giulj tre* ſolamente: come più diffuſamente ſi ordina nel decreto di Aleſſandro VII. *a dì 19. Luglio 1661.* In caſo però, che lo Stampatore non oſſervi puntualmente, come dee, la taſſa circa la ſtampa; neppure i Poſtulatori ſiano tenuti ad oſſervarla circa il pagamento: ma gli diano tanto di meno, a proporzione della inoſſervanza.

Soſti-

Soſtituto della Segreteria.

1 AL Soſtituto della Segreteria de' Riti, e ſuo Compagno, non ſi dee ricognizione o emolumento alcuno per i decreti, o altro; dovendo ſpedire tutto *gratis*.

2 Volendo però i Poſtulatori il duplicato di qualche decreto, ſi paghi al Soſtituto *teſtone uno*, e non più. Ma quando ſiano più, o molti decreti inſieme in occaſione di ricavare lo ſtato di una Cauſa, o ſimile, gli ſi diano *bajocchi quindici*, e non più, per ogni decreto, non compreſi però quei decreti, che concernono le proroghe de' termini, per li quali non ſi paghi coſa alcuna.

3 E quando nelle lettere, che la ſacra Congregazione ſcrive ſopra qualche punto, s' inſeriſcono iſtruzioni, gli ſe ne paghi la copia, per inſerirla ne' regiſtri a ragione di *bajocchi cinque* per carta.

Giudici.

INerendo al decreto fatto dalla ſacra Congregazione de' Riti a dì 15. Settembre 1678. approvato dal Ven. Innocenzio XI. che in eſſo volle compreſo anche ſe ſteſſo, non ſia lecito a veruno di dare, nè di ricevere propine o ſportule per decreti fatti, o da farſi in Cauſe di Beatificazione e Canonizzazione. Nè da queſta proibizione reſtino in conto alcuno eſcluſi il Segretario di eſſa Congregazione, o il Promotore, o il Sottopromotore della Fede (a' quali per altro non manca, come più avanti ſi dirà, a titolo di regaglia la debita ricognizione;) e molto meno i Giudici ordinarj, o aggiunti, o delegati, quando fanno decreto, o danno ſentenza ſopra il culto, o non culto. Neppure poſſano i detti Giudici pretendere, o conſeguire alcun emolumento per l' aſſiſtenza alla formazione de' proceſſi sì ordinarj, che Apoſtolici, e tanto in Roma, che fuori; ma ſolo nei giorni di tal aſſiſtenza, ſe ſiano obbligati al Coro, s' intendano diſpenſati dal medeſimo, e lucrino le diſtribuzioni, come i preſenti. Quando poi doveſſero andare a luogo diverſo da quello del loro domicilio, ſi ſomminiſtrino dai Poſtulatori le ſpeſe neceſſarie pel viaggio, e per gli vittuali (moderati però, e frugali) in tutto il tempo, che la neceſſità del proceſſo richiederà una tale aſſenza.

Avvocati, e Procuratori.

1 PEr l' iſtruzione a formar un proceſſo gli ſi poſſano dare *ſcudi quattro*, e non più; e la copia ſi paghi a ragione di *bajocchi ſei il foglio*, che contenga due facciate, ed ogni facciata linee 24., e la linea ſillabe 16.

2 Per lo ſpoglio de' documenti a formare gli articoli da produrre ne' pro-

ne' proceſſi, ad ogni cento carte *ſcudi quattro*, e non più. E per ciaſcuno articolo, *giulio uno*, e non più,

3 Per ogni memoriale grande, o piccolo che ſia, e ſua copia, *giulj dodici*, e non più.

4 Per la minuta di qualſiſia Commiſſione da ſegnarſi dal Papa *giulj quindici*, e non più; e per le due copie da darſi a tal effetto al Segretario della Congregazione *bajocchi ſei* ad ogni foglio ridotto, come ſopra, e non più.

5 Per le citazioni e intimazioni, facendoſi dal Procuratore, e Sollecitatore, non ſi paghi coſa alcuna; e per l'eſecuzione di eſſe paghiſi a ragione della taſſa de' Curſori.

6 Per lo ſpoglio univerſale, che il Procuratore fa tutto in una volta, del proceſſo, ad ogni cento carte di eſſo ridotte, come ſopra, *ſcudi quattro*, e non più.

7 Per la ſcrittura ne' ſoli dubbj principali delle virtù, o martirio, o de' miracoli *in ſpecie*, ſi poſſano dare *ſcudi venti* e non più.

8 Per le ſcritture ne' dubbj ſopra l' introduzione della Cauſa, o ſua reaſſunzione, o ſopra la validità de' proceſſi, o ſopra il culto, o ſopra il non culto, o ſopra la fama della ſantità, e virtù *in genere*, ed altri conſimili, *ſcudi quindici*, e non più.

9 Per le riſpoſte all' animavverſioni del Promotore ne' dubbj maggiori delle virtù, o martirio, o miracoli, o alle cenſure ſopra gli ſcritti &c. *ſcudi dieci*. Ma dove in queſte, o altra ſcrittura il punto, che ſi tratta, richiegga ſtudio e fatica conſiderabile, entri l' arbitrio del Cardinale Ponente della Cauſa per l' aumento di detta mercede. Simile ſomma, e non più di *ſcudi dieci* ſi poſſa dare per le riſpoſte all' animavverſione de' dubbj dell' introduzione, o reaſſunzione della Cauſa, validità de' proceſſi, e culto immemorabile; e per quelle della fama della ſantità *in genere*, e non culto, ſi diano *ſcudi cinque*, e non più.

10 Per la ſcrittura ſopra la conceſſione d' Uffizj e Meſſe, deſcrizione nel Martirologio, e ſimili, *ſcudi tre*; e per le riſpoſte all' animavverſioni del Promotore, quando ſi fanno d'ordine della ſacra Congregazione, *ſcudi tre*.

11 Per la copia originale di tutte le ſcritture, e riſpoſte ſopra enunziate, ſottoſcritte dal Procuratore, o Avvocato, ad ogni foglio ridotto, come ſopra, *carlini due*.

12 Per il ſommario de' documenti, e depoſizioni de' teſtimonj ſopra ciaſcun dubbio ad ogni foglio ridotto, come ſopra, *bajocchi cinque*; e per la copia originale di eſſo ſommario ad ogni foglio ridotto, come ſopra, *bajocchi ſei*, e non più.

13 Per le poſtille nel margine d' eſſo ſommario, o delle ſcritture, ad ogni centinajo di eſſe, *ſcudi due*, e non più.

14 Per il riſtretto degli Atti diſputandoſi della validità de' proceſſi, *ſcudi tre*: e la copia originale ſi paghi a ragione di quella de' ſommarj, come ſopra.

15 Per

15 Per la tabella o catalogo de' teſtimonj, che ſi dà nel medeſimo dubbio, *giulio uno* per teſtimonio, e non più.

16 Per l' informazione in voce alla Congregazione, ove intervengono i Conſultori, ſi diano *ſcudi trenta* tra il Procuratore, e l' Avvocato, quando anch' eſſo informi; altrimente ſpettino tutti al Procuratore. Per l' informazione alla ſola Congregazione ordinaria ſi diano *ſcudi quindici*; e quando s' informa per la conceſſione d' Uffizio e Meſſa, deſcrizione nel Martirologio ec. ſi dia *la metà*, e non più.

17 Per l' informazione in voce al Papa, e al ſuo Uditore, *ſcudi tre* al Procuratore, ed altrettanti all' Avvocato, ſe anch' eſſo informerà.

18 Per l' acceſſo del Procuratore al Cardinale Ponente, e al Promotore della Fede, e per la Minuta e copia originale del fatto concordato *giulj dodici*, e non più.

19 L' iſteſſo, e non più cioè *giulj dodici*, ſi dia per l' acceſſo, e informazione al Cardinale Prefetto, o al Cardinal Ponente, o al Promotore della Fede, o al Segretario per memoriali e iſtanze che ſi propongano *extra folium*, e per la ſollecitazione ancora de' decreti.

20 Per congreſſo co' Periti, e Poſtulatore circa gli ordinatorj del giudizio, o altro a ben condurre la Cauſa, ſi diano *teſtoni otto* al Procuratore, ed altrettanti all' Avvocato, ſe v' interverrà.

21 Per qualſivoglia altra fatica, o ſcrittura non eſpreſſa di ſopra rimettaſi la mercede al Cardinale Prefetto, o Cardinale Ponente della Cauſa, e non all' arbitrio de' Curiali.

22 E chi non oſſerva queſti ordini, ſia privato del patrocinio delle Cauſe appartenenti alla ſacra Congregazione de' Riti, con altre pene ad arbitrio della medeſima.

Medici.

NOn debbano i Medici, che ſono deputati a ſcrivere, o *ad opportunitatem*, o *pro veritate* ſopra i miracoli, far diſtinte e proliſſe ſcritture; ma in una ſola ſcrittura addurre ſtrettamente le ragioni ſopra ciaſcuno de' miracoli propoſti. Nè tampoco debbano riſpondere a tutte le oppoſizioni del Promotore della Fede: ma ſolamente a quelle, che ſpettano alla loro profeſſione. E per tali ſcritture, e riſpoſte, ſi poſſono dar loro *ſcudi trenta in tutto*, benchè più, o meno ſiano i miracoli propoſti.

Mancie.

1 SIa in totale libertà ed arbitrio degli Agenti, Poſtulatori, e Procuratori delle Cauſe, dare, o non dar mancie alle famiglie del Cardinale Prefetto, del Cardinale Ponente, del Segretario, e del Promotore per gl i reſcritti favorevoli, che portano. Ma volendo ſpontaneamente dar loro

ro qualche ricognizione, ſi permette, che ſolamente in occaſione di reſcritto favorevole ſopra la reviſione delle opere, la ſegnatura della Commiſſione, il culto, e non culto, la fama della ſantità, la validità de' proceſſi, e conceſſione d' Uffizio e Meſſa per li Beati dopo il culto dichiarato, e non di altri Reſcritti, ad ogni famiglia de' ſopra nominati, e non di altri poſſa darſi *teſtone uno*; e in occaſione del Reſcritto, o decreto approvativo delle virtù, o del martirio, o de' miracoli, e per il final decreto della Beatificazione o Canonizzazione, *teſtoni due*, e non più. Non vietando, che al Soſtituto della Segreteria altresì poſſa darſi da chi voglia, per quei primi Reſcritti, *teſtoni due*, e per queſti ſecondi *teſtoni quattro*, e non più.

2 Altrettanto, cioè *teſtoni quattro*, e non più, ſi permette, che dianſi ai Servidori del Segretario ſolamente per la fatica di girare intimando ai Cardinali, e Conſultori ogni Congregazione ſtraordinaria, cioè antepreparatoria, o preparatoria, o generale, per le virtù, o il martirio, o i miracoli: ſiccome pure per la fatica di ſigillare le poſizioni *teſtoni due*.

3 E a quelli del Promotore ſi permette, che diaſi *teſtone uno*, e non più, per quando inſieme colle animavverſioni riportino i proceſſi a caſa del Poſtulatore, o Procuratore della Cauſa.

Regali.

A Quelli, che ſtudiano, o votano ſopra a queſte Cauſe, non poſſano i Poſtulatori, e Procuratori di eſſe, ſotto pena di privazione dell' uffizio, ed altre più rigoroſe ad arbitrio della ſacra Congregazione de' Riti, dar verun regalo, ancorchè ſia di ſoli commeſtibili, tanto prima che le dette Cauſe ſi propongano nelle Congregazioni, quanto dopo propoſte, ed anco riſolute. Anzi neppure ſia loro permeſſo dare alcuna coſa per avere ſollecitamente o le note dal Sottopromotore, o le animavverſioni dal Promotore della Fede; ma ſolamente loro ſi permette di uſare qualche corteſia in piccola quantità di comeſtibili nel Dicembre, e nell'Agoſto a quelli, che ſecondo il coſtume ſuole uſarſi, cioè al Segretario, Promotore, Avvocato, Procuratore, Sottopromotore, e Soſtituto della Segreteria, e queſto in tempo di Cauſa viva, che ſtiaſi agitando, e non quando per anni e anni reſta ſoſpeſa, o per farſi i proceſſi, o per altro motivo.

Quadri.

1 PEr la ſegnatura della Commiſſione poſſa darſi ſecondo il ſolito un Quadro rappreſentante il Servo di Dio al Cardinal Ponente della Cauſa, e al ſuo Uditore, al Segretario della Congregazione, e ſuo Soſtituto, al Promotore della Fede, e ſuo Sottopromotore, all'Avvocato, e al Procuratore; e per la formale Beatificazione, oltre a queſti, anco al Papa, e al Cardinal Prefetto, e non ad altri.

Digitized by Google

2 Per la ſolenne Canonizzazione poi poſſa darſi al Papa, a i Cardinali, e Conſultori della Congregazione, al Maggiordomo, al Maeſtro di Camera, ai Maeſtri di cerimonie, all' Avvocato Conciſtoriale, che fa l' orazione, all' Uditore del Cardinal Ponente, al Soſtituto della Segreteria, all Avvocato, e Procuratore della Cauſa, al Sottopromotore della Fede, al Notajo della ſacra Congregazione, e non ad altri: nè d' una miſura, o d' uno iſteſſo prezzo a tutti: ma più, o meno, ſecondo la qualità della perſona, a cui ſi dà.

Beatificazione.

1 PER il decreto della Beatificazione ſi paghino, ſecondo la diſpoſizione di Aleſſandro VII. alla ſagreſtia di S. Pietro per ſuppellettili da provederſi ad uſo di eſſa baſilica, *ſcudi cinquecento d' oro*, che di moneta corrente ſono *ſcudi ottocento venticinque*.

2 Per il Breve della Beatificazione alla Segreteria de' Brevi *ſcudi quarantatre, e bajocchi ſettantacinque*: e per mancia alla Sala, o famiglia del Cardinale Segretario *ſcudi tre*, e non più.

3 Ai Maeſtri di cerimonie della baſilica Vaticana in tutto *ſcudi dodici*, e non più.

4 Ai Sagreſtani minori, ed altri Miniſtri di detta baſilica *ſcudi ventuno, e bajochi cinquanta*, da diſtribuirſi fra loro, ſecondo il ſolito dai Sagreſtani maggiori.

5 A chi legge dal pulpito il Breve della Beatificazione *giulj quindici*, e non più.

6 La ſpeſa per l' apparato della baſilica, cera per la funzione, Quadro per l' altare, muſica per la Meſſa cantata, Immagine in ſeta, e carta, Compendio della vita del Beato, e per tutto il reſto a decoro di tal ſolennità, potrà da' Poſtulatori regolarſi ſecondo il conſueto.

7 Al Notajo della ſac. Congregazione de' Riti per l' aſſiſtenza, e rogito dell' Atto *ſcudi tre*, e non più.

8 Alla Guardia degli Svizzeri *ſcudi dodici*.

9 Ai Bombardieri pure degli Svizzeri per lo ſparo del cannone *ſcudi quattro*.

10 Ai Bombardieri di Caſtello per lo ſparo de' mortaletti vicino alla baſilica *ſcudi quattro*.

11 Ai Trombetti del Popolo Romano *ſcudi tre*.

12 Per mancia, o ricognizione al Soſtituto della Segreteria de' Riti, e ſuo Compagno, *ſcudi cinque*, e non più. Alla Sala del Papa, del Cardinale Prefetto, del Cardinale Ponente, del Segretario de' Riti, e del Promotore della Fede, per ciaſcuna, *ſcudi tre*, e non più. Alla Sala del Prelato, che celebra la Meſſa, *giulj ſei*; ed altrettanto a quella dell' Uditore del Papa,

Cano-

Canonizzazione.

1 PER il decreto della Canonizzazione di ciaſcun Beato alla ſagreſtia di S. Pietro, come ſopra *ſcudi mille d' oro*, che di moneta corrente ſono, *ſcudi mille ſeicento cinquanta*.

2 Gli ſcudi ſeimila di moneta corrente per la Canonizzazione di ciaſcun Beato, ſoliti contribuirſi dai Poſtulatori, e sborſarſi al Papa, applicati già da Aleſſandro VII. ad eſtinguere il debito contratto per l'apparato della gran baſilica di S. Pietro, ed eſtinto poi quello, rivolti dai Succeſſori ad altri uſi pii, e ridotti anche or a quattro, ed or a tremila; da quì avanti ſtabilmente ſi riducono a ſoli *tremila*, ed in perpetuo reſtino applicati *alla ſac. Congregazione de propaganda Fide*, per doverſi erogare in ſuſſidio delle graviſſime ſpeſe neceſſarie per le Miſſioni, e mantenimento de' Miſſionarj nelle parti degl' Infedeli: ſperandoſi, che anco gli altri Pontefici ſucceſſori approveranno un sì pio uſo per la propagazione della Fede Cattolica, e per la converſione de' popoli, che vivono nelle tenebre dell' errore.

3 Le ricognizioni, che con titolo di calici, di veſti, e di regaglie in queſta occaſione dai Poſtulatori alle perſone della famiglia, e cappella Pontificia, e ad altri ſi davano, multiplicandole ancora ſecondo il numero de' Beati, qualora più inſieme ſi canonizzaſſero; per l' avvenire reſtino ridotte al numero, norma, e quantità, che deſcritta e taſſata ſi troverà nell'infraſcritta liſta.

4 E quanto alle veſti, o calici, inerendo al riſoluto *il dì 27. Settembre* 1712. da una Congregazione di tredici Cardinali ſopra ciò da Clemente XI. particolarmente deputati, non ſi multiplichino più; ma diaſi una ſola veſte, o un ſolo calice: quantunque più inſieme ſi canonizzino Beati, e taluno abbia inſieme più uffizj, per ragione de' quali ſia ſtato conſueto darſi.

5 L' iſteſſo ſi oſſervi ancora quanto alle regaglie, che in caſo di canonizzarſi più inſieme, non dovranno per ogni Beato multiplicarſi con tutti univerſalmente: ma ſolo con quelli, che o nella precedente cauſa di quel Beato, o ne' prevj Conciſtori, o nella Canonizzazione ſteſſa avranno fatta qualche particolare operazione: ſiccome anche con quelli, che avranno a titolo oneroſo qualche uffizio, per ragione di cui ſono ſtati delle dette regaglie ſoliti partecipare; e ſono il Segretario de' Riti, e ſuo Soſtituto, il Segretario de' Brevi a' Principi, il Promotore della Fede, e ſuo Sottopromotore, l' Avvocato Conciſtoriale, che fa l' orazione, e l'iſtanze, il Procurator generale del Fiſco, il Segretario del ſacro Collegio, l'Avvocato, e il Procuratore della Cauſa, i Mazzieri, e i Curſori del Papa, gli Oſtiarj, la Guardia del Governatore di Roma, i Cuſtodi della Catena, e della Porta ferrea, i Mandatarj del Cardinal Vicario, e la Sala del Papa.

6 Nè verun altro, il quale non ſia nominato, nè deſcritto nell' infra-

ſcritta liſta, poſſa pretendere ricognizione alcuna a titolo di veſti, e regaglie, ancorchè per ragione di carica o uffizio, che abbia nel palazzo Apoſtolico, e appreſſo al Papa, poteſſe allegare qualch' eſempio in favor ſuo: dichiarandoſi fin d' adeſſo abolita ogni conſuetudine in contrario, anche riſpetto alla quantità della ricognizione aſſegnata a ciaſchedun deſcritto nella detta liſta; volendoſi, che quella non ſia maggiore della notata e taſſata in eſſa. E ſia ſolo in arbitrio del Papa il diſtribuire tra alcuni della ſua famiglia non regiſtrati nella mentovata liſta, ma altronde meritevoli per qualche rifleſſo, o pur farne altro uſo, che ſtimerà più conveniente, *ſcudi dugento* per ciaſcun Beato, da depoſitarſi dai Poſtulatori nelle mani del Maggiordomo a diſpoſizione di ſua Santità per queſt' effetto. In caſo però, che mutandoſi coll' andar del tempo le circoſtanze, non ſi giudicaſſe di ſtare a quello, che circa tali ricognizioni quì ſi diſpone; reſtino ancora diſobbligati da tal contribuzione, e depoſito i Poſtulatori.

7 Gli Uffiziali della Foreria del palazzo Apoſtolico debbano dare gli ſtrati di panno roſſi, e verdi, che ſervono per coprire i banchi, il pavimento, e i gradi del gran ſoglio Pontificio, ed anche gli ſcabelli, che biſognano; e per gli detti ſtrati, ed altro, come ſopra, e per paratura, gli ſi diano in tutto *ſcudi quattrocento*, e non più, oltre la ſolita regaglia.

8 Per la bolla della Canonizzazione di ciaſcun Santo, acciocchè ſollecitamente (come ſi dee) ſi ſpediſca, e non ſe ne differiſca, come talora è occorſo, per un ſecolo e più la ſpedizione, prima della Canonizzazione ſteſſa ſiano depoſitati da ciaſcun Poſtulatore nel Monte della Pietà, o nel Banco di S. Spirito *ſcudi ſeicento quarantanove* di moneta corrente (e non più, come per avanti coſtumavaſi) da ripartirſi, come ſiegue. Al Prelato, che ſtende la bolla, *ſcudi centocinquanta*. All' Uffizio dello Scrittor ſegreto, Straordinario, e per le Majuſcole, *ſcudi centoſettanta cinque*. All' Uffizio del Piombo *ſcudi ottantaſette, e bajocchi cinquanta*: Alla Segreteria de' Brevi, e per il Regiſtro, *ſcudi cento ſettantaſei, e bajocchi cinquanta*. E allo Spedizioniere *ſcudi ſeſſanta*: con che a carico ed obbligo ſuo ſia di fare qualunque altra ſpeſa, e fatica per la compita ſpedizione della bolla, e darne al Poſtulatore una copia colle poſtille per la ſtampa.

9 Le altre ſpeſe occorrenti per la paratura della baſilica in funzione sì ſolenne, cera per l' illuminazione, e proceſſione, ſuppellettili ſacre sì per l' altare, che per il ſommo Pontefice celebrante, e ſuoi Miniſtri alla gran Meſſa, Immagini del Santo in ſeta, e carta, Compendj della ſua vita da diſtribuirſi, ed altre coſe a sì gran ſolennità neceſſarie e convenienti, potranno regolarſi ſecondo l' uſato nell' altre Canonizzazioni.

10 Ed affinchè quanto di ſopra intorno alle ſpeſe della ſolenne Canonizzazione ſi è preſcritto, eſattamente ſi eſeguiſca, la ſacra Congregazione de' Riti deputi perſona di autorità, che abbia per tale affare abilità, e inſieme le facoltà neceſſarie ed opportune.

11 Per ultimo ſi avverte, che quantunque ai Poſtulatori, e Agenti delle

delle Cauſe, i quali amminiſtrano il denaro di chi le promuove, non ſi faccia per ora quì alcuna nuova determinazione; ma ſi laſcino le coſe nello ſtato, in cui ſi trovano, e debbono trovarſi ſecondo la giuſtizia: potrà nondimeno la preſente nuova taſſa, e riforma ſervire di norma a chi ſomminiſtra il detto denaro da ſpenderſi nelle medeſime Cauſe, e di lume, a fine di riconoſcere l' amminiſtrazione, che ſe ne fa dagli Agenti, e Poſtulatori ſteſſi, confrontando le partite de' pagamenti con gli ordini di queſta nuova taſſa e riforma.

Liſta delle ricognizioni ſotto titolo di veſti, regaglie, ed altro da darſi ai ſeguenti nella ſomma, che ſi nota.

AL Maggiordomo per un calice ſcudi ſeſſanta.

Al Maeſtro di Camera del Papa per un calice ſcudi ſeſſanta.

Al Segretario della Congregazione de' ſacri riti per la *veſte* ſcudi cinquanta, e per *regaglia* ſcudi cento cinquanta.

Al Promotore della Fede per la *veſte* ſcudi cinquanta, e per *regaglia* ſcudi centocinquanta.

Al Segretario de' Brevi a' Principi per la *veſte* ſcudi cinquanta, e per *regaglia* ſcudi centocinquanta.

All' Avvocato Conciſtoriale, che fa l' iſtanze nella funzione della Canonizzazione, per la *veſte* ſcudi cinquanta, e per *regaglia* ſcudi trentaſette, e ba: 50.

Al medeſimo per l' orazione, o ſia relazione, che fa in Conciſtoro, della vita, virtù, e miracoli del Beato, ſcudi centocinquanta.

Al primo Maeſtro di cerimonie del Papa per la *veſte* ſcudi cinquanta, e per *regaglia* ſcudi centocinquanta.

Al ſecondo Maeſtro di cerimonie per la *veſte* ſcudi cinquanta, e per *regaglia* ſcudi centocinquanta.

Ai Maeſtri di cerimonie non Partecipanti ſcudi dugentodue, e ba: 50., cioè ſcudi novanta per le *veſti*, e ſcudi centododici, e ba: 50. per *regaglie*.

Agli altri Maeſtri di cerimonie Soprannumerarj ſcudi cinquanta in tutto, da dividerſi tra di loro.

Al Sagriſta del Papa per la *veſte* ſcudi diciotto, e per *regaglia* ſcudi quarantacinque.

Ai tre Prelati Aſſiſtenti ſcudi centonovantaſei in tutto da dividerſi tra di loro, cioè ſcudi centocinquanta per le *veſti*, e ſcudi trentaſei per *regaglie*.

Ai Camerieri Segreti del Papa ſcudi novecento in tutto, da dividerſi tra i ſoliti, cioè ſcudi quattrocentocinquanta per le *veſti*, e ſcudi quattrocentocinquanta per *regaglie*.

Al Maeſtro del ſacro Palazzo ſcudi trentaſette, e ba: 50. per *regaglia*.

Al

Al Segretario del ſacro Collegio ſcudi diciotto per *regaglia*.
Al Procuratore Generale del Fiſco ſcudi trentaſette, e ba: 50. per *regaglia*.
Al Commiſſario della Camera Apoſtolica ſcudi cinquanta per la *veſte*.
Al Foriere maggiore di palazzo ſcudi cinquanta per la *veſte*.
Ai Cappellani Segreti del Papa ſcudi dugentoquarantacinque in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito, cioè ſcudi dugento per le *veſti*, e ſcudi quarantacinque per *regaglia*.
Agli Ajutanti di Camera del Papa ſcudi centocinquantacinque in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito, cioè ſcudi centoventicinque per le *veſti*, e ſcudi trenta per *regaglie*.
Ai Cappellani Comuni per *regaglie* ſcudi diciotto in tutto, da dividerſi tra di loro ſecondo il ſolito.
Agli Accoliti Ceroferarj per *regaglie* ſcudi quindici in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Ai Buſſolanti per *regaglie* ſcudi trenta in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Al Sottoſagriſta per la *veſte* ſcudi quattordici, e per *regaglia* ſcudi trentacinque.
Ai Cherici di Cappella per *regaglia* ſcudi dodici in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Ai Sottocherici per *regaglia* ſcudi ſei in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Ai Cherici Segreti per *regaglia* ſcudi dodici in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Al Diacono, e Suddiacono Greci per *regaglia* ſcudi ſei in tutto.
Ai Muſici di Cappella ſcudi ſettantacinque in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Ai Muſici Soprannumerarj ſcudi ſei in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Ai Cuſtodi de' libri di detta Cappella ſcudi ſei in tutto.
Ai Camerieri *extra muros* per *regaglia* ſcudi trenta in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Agli Scudieri per *regaglia* ſcudi trenta in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Alle Lancie Spezzate per *regaglia* ſcudi dodici in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Agli Offiziali della Foreria ſcudi cinquantadue, e bajocchi 50. in tutto, cioè ſcudi trenta per le *veſti*, e ſcudi ventidue, e bajocchi 50. per le *regaglie*, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Al Cuſtode delle Obblazioni per *regaglia* ſcudi dieci.
Agli Offiziali, e Serventi della baſilica di S. Pietro per *regaglia* ſcudi ſeſſantanove, e bajocchi 40. in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito, dai Canonici Sagreſtani Maggiori di detta baſilica.

Al

Al Segretario del tribunale del Cardinale Vicario per *regaglia* ſcudi dodici.
All' Avvocato della Cauſa per *regaglia* ſcudi trenta.
Al Procuratore della Cauſa per *regaglia* ſcudi trenta.
Al Sottopromotore della Fede per *regaglia* ſcudi trenta.
Al Soſtituto della Segreteria della Congregazione de' ſacri riti per *regaglia* ſcudi trenta.
Al Notajo della Congregazione de' ſacri riti per *regaglia* ſcudi diciotto.
Al Cuſtode di detta Congregazione per *regaglia* ſcudi tre.
Al Capitano de' Cavalleggeri ſcudi cinquanta.
All' altro Capitano de' Cavalleggeri ſcudi cinquanta.
Alla Guardia de Cavalleggeri ſcudi ventidue, e bajocchi 50. in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Ai Trombetti de' medeſimi ſcudi tre in tutto.
Al Capitano degli Svizzeri ſcudi cinquanta.
Alla Guardia de' medeſimi, Tamburini, e Piſſeri ſcudi quarantatre, e bajocchi 50. da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Ai Bombardieri de' medeſimi ſcudi tre in tutto.
Ai Bombardieri di Caſtello ſcudi tre in tutto.
Al Concerto de' Tromboni di Caſtello ſcudi cinque in tutto.
Ai Trombetti, e Tamburini del Popolo Romano ſcudi tre, e bajocchi 20. in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Ai Mazzieri del Papa per *regaglie* ſcudi ventidue, e bajocchi 50. in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Ai Curſori del Papa per *regaglie* ſcudi ventidue, e bajocchi 50. in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Agli Oſtiarj ſcudi quindici in tutto per *regaglia* da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Alla Guardia del Governatore di Roma per *regaglia*, ſcudi venti in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Al Cuſtode delle Catene per *regaglia* ſcudi quindici.
Al Cuſtode della Porta Ferrea per *regaglia* ſcudi quindici.
Ai Mandatarj del Cardinal Vicario per *regaglia* ſcudi dieci in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito.
Agli Scopatori ſegreti, ed altra Famiglia baſſa del Papa per *veſti*, e *regaglie* ſcudi centoquarantotto in tutto, da dividerſi tra di loro, ſecondo il ſolito, a tenore della nota, che ſi dà al Maggiordomo a tal effetto.
Al Decano, e Palafrenieri del Papa ſcudi ſeſſanta in tutto, cioè ſcudi quindici al Decano per la *veſte*, e ſcudi quarantacinque al medeſimo, ed a detti Palafrenieri per le *regaglie*.
A ciaſcheduna Sala de' Cardinali della Congregazione de' ſacri riti ſcudi due, e bajocchi 40.
Alla Sala del Segretario di detta Congregazione ſcudo uno, e bajocchi 80. e l' iſteſſa ſomma alle Sale del Promotore della Fede, del Sagriſta, e delli due Maeſtri di cerimonie Partecipanti. Ed

Ed affinchè queſta nuova taſſa, e riforma ſia nota a tutti, ſpecialmente a quelli, che debbono oſſervarla ſotto le pene eſpreſſe nella medeſima, Noſtro Signore coll' oracolo della ſua viva voce ha ordinato, che ſi regiſtri ne' libri della Segreteria della ſacra Congregazione, e che ſottoſcritta, e munita del ſigillo, ſi pubblichi anche colle ſtampe.

Queſto dì 14. Aprile 1741.

Loco † ſigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secretarius.

FINIS APPENDIC. LIB. I.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDICES IX.

MONUMENTA COMPLECTENTES AD SECUNDUM TOMUM PERTINENTIA.

APPENDIX PRIMA.

Decreta ſanctiſsimæ Inquiſitionis edita ſub diebus 13. *Martii*, *&* 2. *Octobris* 1625.

De quibus paſsim in hoc Opere, maxime vero in lib. 2.

CUM Sanctiſſ. in Chriſto Pater, & D. N. D. Urbanus Divina providentia Papa VIII. *die* 13. *Martii* 1625. decretum ediderit infraſcripti tenoris, videlicet:

Sanctiſſ. D. N. ſolicite animadvertens abuſus, qui irrepſerunt, & quotidie irrepere non ceſſant in colendis quibuſdam cum ſanctitatis, aut martyrii fama vel opinione defunctis, qui etſi neque Canonizationis, neque Beatificationis honore inſigniti ſint ab Apoſtolica Sede, eorum tamen Imagines in Oratoriis, atque eccleſiis, aliiſque locis publicis ac etiam privatis, cum laureolis, aut radiis ſeu ſplendoribus proponuntur, miracula, & revelationes, aliaque beneficia a Deo per eorum interceſſiones accepta in libris rerum ab ipſis geſtarum enarrantur, & ad illorum ſepulcra tabellæ, Imagines, & res aliæ ad beneficia accepta teſtificanda, & lampades, & alia lumina apponuntur: Volenſque proinde hujuſmodi abuſibus pro debito officii Paſtoralis occurrere, re etiam cum Illuſtriſſ. & Reverendiſs. DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem in univerſa republica Chriſtiana generalibus Inquiſitoribus communicata, & mature conſiderata ac diſcuſſa, declaravit, ſtatuit, & decrevit, ne quorumvis hominum cum ſanctitatis, ſeu martyrii fama (quantacumque illa ſit) defunctorum Imagines, aliaque prædicta, & quodcunque aliud venerationem & cultum præſeferens & indicans, in Oratoriis, aut locis publicis ſeu privatis, vel eccleſiis tam Sæcularibus, quam Regularibus cujuſcumque Religionis, Ordinis, Inſtituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apoſtolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur, & (ſi quæ appoſitæ ſunt) amoveantur, prout eas ſtatim amoveri mandavit.

Ac pariter imprimi de cetero inhibuit libros eorumdem hominum, qui ſanctitatis, ſive martyrii fama vel opinione (ut præfertur) celebres e vita migraverint, geſta, miracula, vel revelationes, ſeu quæcumque beneficia, tanquam eorum interceſſionibus a Deo accepta continentes, ſine recognitione atque approbatione Ordinarii; qui in iis recognoſcendis, Theologos alioſque pios ac doctos viros in conſilium adhibeat, & ne deinde fraus aut error, aut aliquid novum ac inordinatum in re tam gravi committatur, negotium inſtructum ad Sedem Apoſtolicam tranſmittat, ejuſque reſponſum expectet. Revelationes vero, & miracula, aliaque beneficia ſupradicta, quæ in libris horum hominum vitam & geſta continentibus hactenus ſine recognitione atque approbatione hujuſmodi impreſſa ſunt, nullo modo approbata cenſeri vult, mandatque ſua Sanctitas.

Ad horum hominum ſepulcra vetuit etiam ac inhibuit, tabellas atque Imagines, ex cera, aut argento, ſeu ex alia quacumque materia tam pictas quam fictas atque exſculptas, appendi ſeu affigi, & lampades ſive alia quæcumque lumina accendi ſine recognitione, ab Ordinario omnino, prout ſupra, facienda, Sedique Apoſtolicæ referenda ac probanda.

Declarans, quod per ſupraſcripta præjudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum virorumque ſanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia ac tolerantia Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarii coluntur.

Ut autem præmiſſa diligentius obſerventur, univerſis & ſingulis tam Ordinariis, quam hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus diſtricte præcipit, ut in ſua quiſque diœceſi vel provincia ſedulo pervigilet, ne ſine approbationibus prædictis Imagines cum memoratis ſignis exponantur, aut miracula, revelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliave contra ſuperius diſpoſita fiant: Tranſgreſſores vero, ſi Regulares fuerint, privationis ſuorum officiorum, ac vocis activæ & paſſivæ, necnon & ſuſpenſionis a Divinis; ſi vero Clerici Sæculares, privationis pariter ſuorum officiorum, ſuſpenſionis a Divinis, & ab adminiſtratione Sacramentorum, executioneque ſuorum Ordinum reſpective, aliiſque arbitrio prædictorum Ordinariorum ſeu Inquiſitorum, pro modo culpæ infligendis pœnis plectendo. Qui autem libros impreſſerint, aut Imagines pinxerint, ſculpſerint, ſeu quoquo modo effinxerint vel formaverint, ceterique artifices circa præmiſſa qualitercunque delinquentes, prædicta omnia amittant, & inſuper pecuniariis, aliiſque, etiam corporalibus, pœnis, juxta criminis gravitatem, eorumdem Ordinariorum ſeu Inquiſitorum arbitrio afficiantur: Contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Et ne præmiſſorum ignorantia poſſit ab aliquo prætendi, voluit, ut decretum hujuſmodi, ſeu illius exemplum ad valvas baſilicæ Principis Apoſtolorum Urbis, ac in acie Campi Floræ affixum omnes proinde arctet atque afficiat, ac ſi unicuique perſonaliter intimatum fuiſſet; quodque præ-

præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, ac ſigillo alicujus perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis eadem prorſus fides habeatur, quæ præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Poſtmodum vero idem Sanctiſſ. D. N. a quibuſdam revocari in dubium accepit, an tabellas & Imagines, quas in poſterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conſervare liceret. Sanctitas ſua, quæ tantummodo voluit, occurrendo abuſibus qui irrepere videbantur, certiorem parare viam ad eorum in terris gloriam quorum ſanctimoniam Divinæ clementiæ placuerit admirandis operibus illuſtrare, re prius cum Illuſtriſſ. & & Reverendiſſ. DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus communicata, præſenti decreto declaravit, quod, ſicut nunquam prohibuit, nec ſuæ intentionis fuit prohibere oblationem receptionemque tabellarum & Imaginum hujuſmodi, ita, ut nulli deinceps hæſitationi locus relinquatur, ſtatuit in præſentiarum & decernit, ut, quoties ad aliquam eccleſiam aut Oratorium locumve alium publicum Sæcularem ſeu Regularem tabellas & Imagines aliudve ſimile quiſpiam detulerit, ac interceſſione hominum inter Sanctos vel Beatos non adſcriptorum, quamvis cum martyrii vel ſanctitatis fama demortuorum, optata ſe impetraviſſe dixerit, liceat Eccleſiaſticis perſonis eccleſiarum locorumve prædictorum curæ præpoſitis, tabellas & Imagines ſive pictas ſive ex quavis materia fictas, atque alia quæcumque collatæ gratiæ fidem facientia, ſimul cum deferentis aliorumque qui conſcii fuerint, atteſtationibus recipere, atque, approbantibus Ordinariis, ad quos referre ſtatim omnia teneantur, in ſecreto aliquo, ſeorſum ab eccleſia, loco cuſtodire, ibidemque jam amota collocare & aſſervare, ut, ſi quando Dominus talium virorum merita Beatificationis ſeu Canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent hujuſmodi ſanctitatis qualeſcumque probationes, Apoſtolicæ Sedis judicio tunc examinandæ: Contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Jo. Antonius Thomaſius S. Rom.
& Univerſ. Inquiſit. Not.

Anno 1625. indictione octava, Pontificatus S. D. N. Urbani Divina providentia Papæ VIII. die vero 30. menſis Octobris ſupradictæ litteræ, ſive decretum affixum & publicatum fuit ad valvas Principis Apoſtolorum Urbis, ac in acie Campi Floræ, ut moris eſt, per me Brandimartem Latinum prælibati S. D. N. Papæ Curſorem.

Alia decreta expedita per Breve 5. Julii 1634.

URBANUS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

CÆleſtis Jeruſalem cives, quorum glorioſis natalitiis ſancta lætatur mater Eccleſia, ſicut hujus ſanctæ Sedis Apoſtolicæ miniſterio a piis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus venerantur in terris, ita Romanum decet Pontificem militantis Eccleſiæ regimini Divina providentia præpoſitum pro ſuo præcipuo honoris domus Dei zelo invigilare, ne quid, in perſonarum cum ſanctitatis aut martyrii ſama vel opinione defunctarum memoriam ſive cultum, inconſulta ſancta Sede prædicta, innovetur. Alias ſiquidem Nos ſolicite animadvertentes abuſus, qui irrepſerant & irrepere non ceſſabant in colendis quibuſdam cum ſanctitatis aut martyrii ſama vel opinione defunctis, qui etſi neque Canonizationis neque Beatificationis honore inſigniti eſſent ab eadem Sede, eorum tamen Imagines in Oratoriis atque in eccleſis aliiſque locis publicis atque etiam privatis, cum laureolis aut radiis ſeu ſplendoribus proponebantur, miracula & revelationes aliaque beneficia a Deo per eorum interceſſiones accepta in libris rerum ab ipſis geſtarum enarrabantur, & ad illorum ſepulcra tabellæ, Imagines & res aliæ ad beneficia accepta teſtificanda, & lampades & alia lumina apponebantur; volenteſque proinde hujuſmodi abuſibus pro debito officii Paſtoralis occurrere, re etiam cum Ven. Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem in univerſa republica Chriſtiana generalibus Inquiſitoribus ab eadem Sede ſpecialiter deputatis communicata & mature conſiderata ac diſcuſſa, de eorumdem Cardinalium conſilio ſub *die* 13. *Martii* 1625. declaravimus ſtatuimus & decrevimus, ne quorumvis hominum cum ſanctitatis ſeu martyrii fama (quantacumque illa eſſet) defunctorum Imagines, aliaque præfata, & quodcumque aliud venerationem & cultum præſeferens & indicans, in Oratoriis aut locis publicis ſeu privatis vel eccleſiis tam Sæcularibus quam Regularibus cujuſcumque Religionis, Ordinis, Inſtituti, Congregationis, aut Societatis apponerentur, antequam ab Apoſtolica Sede canonizarentur, aut Beati declararentur, & (ſi quæ appoſitæ eſſent) amoverentur, prout eas ſtatim amoveri mandavimus. Ac pariter imprimi de cetero inhibuimus libros eorumdem hominum, qui ſanctitatis ſive martyrii fama vel opinione, ut præfertur, celebres e vita migraviſſent, geſta, miracula, vel revelationes, ſeu quæcumque beneficia, tamquam eorum interceſſionibus a Deo accepta, continentes ſine recognitione atque approbatione Ordinarii, qui in iis recognoſcendis Theologos alioſque pios ac doctos viros in conſilium adhiberet, & ne deinde fraus aut error aut aliquid novi & inordinati in re tam gravi committeretur, negotium inſtructum ad Sedem Apoſtolicam tranſmitteret, ejuſque reſponſum expectaret: revelationes vero & miracula aliaque beneficia

ficia ſupradicta, quæ in libris horum hominum vitam geſtaque continen-eatenus ſine recognitione atque approbatione hujuſmodi impreſſa erant, nullo modo approbata cenſeri, voluimus mandavimuſque. Ad horum hominum ſepulcra vetuimus etiam ac inhibuimus, tabellas atque Imagines ex cera aut argento ſeu ex alia quacumque materia tam pictas quam fictas atque exſculptas appendi ſeu affigi, & lampades ſive alia quæcumque lumina accendi ſine recognitione ab Ordinario omnino, prout ſupra, facienda, Sedique Apoſtolicæ referenda ac probanda. Declarantes, quod per ſupraſcripta præjudicare in aliquo noluimus neque intendimus iis, qui aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum virorumque ſanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia ac tolerantia præfatæ Sedis Apoſtolicæ vel Ordinarii celebrantur. Cumque poſtea *die* 2. *Octobris ejuſdem anni* 1625. a quibuſdam revocari in dubium accepiſſemus, an tabellas & Imagines, quas in poſterum offerri contingeret, recipere, & antea oblatas conſervare liceret; Nos, qui tantummodo voluimus, occurrendo abuſibus qui irrepere videbantur, certiorem parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum ſanctimoniam Divinæ clementiæ placuerit admirandis operibus illuſtrare, re prius cum eiſdem Cardinalibus communicata, de ſimili eorum conſilio declaravimus, quod, ſicut numquam prohibuimus, nec intentionis noſtræ fuit prohibere oblationem receptionemque tabellarum & Imaginum hujuſmodi, ita, ut deinceps nulli dubitationi locus relinqueretur, ſtatuimus & decrevimus, ut, quoties ad aliquam eccleſiam aut Oratorium locumve alium publicum Sæcularem ſeu Regularem tabellas & Imagines aliudve ſimile quiſpiam deferret, ac interceſſione hominum inter Sanctos vel Beatos non adſcriptorum, quamvis cum martyrii aut ſanctitatis fama demortuorum, optata ſe impetraviſſe diceret, liceret Eccleſiaſticis perſonis eccleſiarum locorumve prædictorum curæ præpoſitis, tabellas & Imagines ſive pictas ſive ex quavis materia fictas, atque alia quæcumque collatæ gratiæ fidem facien. ſimul cum deferentis, aliorumque qui conſcii fuiſſent, atteſtationibus recipere, atque, approban. Ordinariis, ad quos referre ſtatim omnia tenerentur, in ſecreto aliquo ſeorſum ab eccleſia loco cuſtodire, ibidemque jam amota collocare & aſſervare, ut, ſi quando Dominus talium virorum merita Beatificationis ſeu Canonizationis honore in terris decorare voluiſſet, extarent hujuſmodi ſanctitatis qualeſcumque probationes, Apoſtolicæ Sedis judicio tunc examinandæ. Demum vero, ut ejuſmodi decreta obſervarentur indubie ac omnimodam ſortirentur executionem, cum eiſdem Cardinalibus re pariter communicata, deque eorumdem conſilio præmiſſis addidimus, ſtatuimus, decrevimus, atque declaravimus, ne ex tunc deinceps quiſpiam Ordinariorum, aut ab Apoſtolica Sede ad hoc ſpecialiter Delegatorum ſuper alicujus utriuſque ſexus cum ſanctitatis aut martyrii fama vel opinione defuncti miraculis, revelationibus, aliiſque ejuſmodi ſanctitatem redolen. ex integro informationes quoquo modo re-

cipe-

ciperet, aut proceſſum inſtrueret, vel hucuſque receptas informationes inſtructumve proceſſum ulterius proſequeretur, niſi Poſtulator prius per legitimas juridice ſuſceptas probationes circa perſonam ejus, de cujus miraculis, revelationibus, aliiſve rebus geſtis ſanctitatem præſeferentibus ageretur, præſcriptam in præfato noſtro decreto formam omnino ſervatam extitiſſe docuerit, & niſi poſtea ſucceſſive idem Ordinarius, aut ab Apoſtolica Sede ad hoc ſpecialiter Delegatus, diligenti præhabita diſquiſitione circa eamdem perſonam, ſupra citato decreto nullatenus contraventum eſſe, rite pronuntiaverit; utque id inviolabiliter obſervetur, ſtatuimus inſuper ac decrevimus, ne tranſmiſſi ad Urbem undecumque hujuſmodi proceſſus a Congregationis ſacrorum rituum Secretario, minuſve a ſanctæ Fidei Promotore quomodolibet aperiantur, niſi prius in ipſa ſacrorum rituum Congregatione, alio ſejunctim oblato authentico proceſſu, ex eo Ordinarium, aut ab Apoſtolica Sede ſpecialiter Delegatum rite ac recte, ut præmittitur, cognoviſſe ac pronuntiaſſe, prælibato decreto nequaquam contraitum eſſe, plene conſtiterit, ac deinde a Nobis judicialiter aperiendi eos proceſſus facultas indulta fuiſſet. Inſuper longiſſimum tempus, illiuſve immemorabilem curſum, de quo in prædicto decreto, intelligi declaravimus eſſe tempus centum annorum metam excedens: deque his atque infraſcriptis omnibus, quæ in his decretis diſpoſita & ordinata ſunt, aliqua ſuboriente difficultate, Ordinariis locorum & Delegatis Apoſtolicis quibuslibet omnem omnino interpretandi facultatem ademimus; utque Sedem Apoſtolicam deſuper conſulerent, ab eaque reſponſum expectarent, mandavimus eiſdem, & alias, prout in decretis deſuper editis plenius continetur. Quare inviolabili decretorum prædictorum obſervationi, quantum cum Domino poſſumus, conſulere volentes, motu proprio & ex certa ſcientia ac mera deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine Decreta prædicta cum omnibus & ſingulis in eis contentis tenore præſentium perpetuo approbamus & confirmamus, illiſque inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus, omniaque & ſingula Decreta hujuſmodi ab omnibus, ad quos ſpectat & in futurum quomodolibet ſpectabit, obſervari omnino præcipimus, ſub pœna nullitatis quarumcumque informationum, proceſſuum, ac interpretationis aliter, quam prævia ſupraſcripta præcognitione, inſtructorum, eorumque admiſſionis, publicationis, ac interpretationis; ita ut earumdem informationum receptiones, proceſſuumve inſtructiones, nec non eorum admiſſiones ac publicationes & interpretationes habeantur pro non receptis, non inſtructis, non admiſſis, non publicatis, non interpretatis, eorumque amplius ratio aliqua nullatenus alicubi unquam haberi debeat. Decernentes, præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmiſſis, ſeu eorum aliquo intereſſe habentes, ſeu quomodolibet habere prætendentes ad præmiſſa vocati & auditi, minuſque cauſæ, propter quas eædem præſentes emanarint, adductæ, verificatæ, ſeu alias ſufficienter, aut etiam nul-

nullatenus juſtificatæ fuerint, nullo unquam tempore de ſubreptionis, obreptionis, nullitatis, & invaliditatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut alio quovis defectu, etiam quamtumvis magno, inexcogitato, & ſubſtantiali, ſive etiam ex eo, quod in præmiſſis, ſeu eorum aliquo ſolemnitates & quævis alia ſervan. & adimplenda, ſervata & adimpleta non fuerint, aut ex quovis alio capite a jure, vel facto, aut ſtatuto, vel conſuetudine aliqua reſultante, ſeu etiam enormis, enormiſſimæ, & totalis læſionis, aut quocumque alio colore, etiam in corpore juris clauſo, ſeu occaſione vel cauſa, etiam quamtumvis juſta, rationabili, & privilegiata, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmiſſorum neceſſario exprimenda foret, aut quod de voluntate noſtra hujuſmodi, & aliis ſuperius expreſſis ſeu relatis nihil ullibi appareret, ſeu aliter probari poſſet, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus vel controverſiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adverſus illas reſtitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam & terminos juris, aut aliud quodcumque juris, facti, gratiæ, vel juſtitiæ remedium impetrari, ſeu quomodolibet concedi, aut impetrato, vel conceſſo quempiam uti, ſeu ſe juvare in judicio vel extra poſſe, neque ipſas præſentes ſub quibuſvis ſimilium vel diſſimilium gratiarum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus pro tempore quomodolibet faciendis comprehendi, ſed ſemper ab illis exceptas, perpetuoque validas, firmas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ac per omnes & ſingulos, ad quos ſpectat, & quomodolibet ſpectabit in futurum, inviolabiliter obſervari; ſicque, & non aliter in præmiſſis omnibus & ſingulis per quoſcumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum palatii Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Nuntios, & alios quavis auctoritate & poteſtate fungentes in quavis cauſa & inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, ubique judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Ven. Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorum Ordinariis, necnon dilectis Filiis noſtris & Apoſtolicæ Sedis Nuntiis, ac hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus ubilibet exiſtentibus per Apoſtolica ſcripta mandamus, ut ſtatim atque præſentes litteræ noſtræ ad eorum, & cujuslibet eorum notitiam pervenerint, in ſua quiſque reſpective diœceſi vel provincia ſedulo pervigilet, ne ſine approbationibus prædictis Imagines cum memoratis ſignis exponantur, aut miracula, revelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliave contra ſuperius diſpoſita fiant; tranſgreſſores vero, ſi Regulares fuerint, privationis ſuorum officiorum, ac vocis activæ & paſſivæ, necnon ſuſpenſionis a Divinis; ſi vero Clerici Sæculares, privationis pariter ſuorum officiorum, ſuſpenſionis a Divinis & ab adminiſtratione Sacramentorum

exe-

executioneque ſuorum Ordinum reſpective, aliiſque arbitrio prædictorum Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendo. Qui autem libros impreſſerint, aut Imagines pinxerint, ſculpſerint, ſeu quoquo modo effinxerint vel formaverint, ceterique artifices circa præmiſſa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia amittant, & inſuper pecuniariis aliiſque etiam corporalibus pœnis juxta criminis gravitatem, eorumdem Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum arbitrio afficiantur. Contradictores quoslibet & rebelles, ac præmiſſis non parentes, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris & facti remedia, omni & quacumque appellatione, recurſu, & reclamatione remotis, compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, rec. mem. Bonifacii Papæ VIII. etiam prædeceſſoris noſtri de una, & in Concilio generali edita de duabus diœtis, ceteriſque in contrarium facien. quibuſcumque. Ut autem præſentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam deducantur, & ne aliquis de eis ignorantiam prætendere poſſit, volumus pariter & mandamus, quod eædem præſentes per aliquem, ſeu aliquos ex Curſoribus noſtris ad eccleſiæ Lateranen. & baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ valvas, ac in acie Campi Floræ affigantur & publicentur, &, cum inde amovebuntur, earumdem exempla in eiſdem locis affixa dimittantur; quæ ſic publicatæ & affixæ, poſt duos menſes a die publicationis computandos, omnes, & ſingulos, quos concernunt, perinde afficiant & arctent, ac ſi unicuique illorum perſonaliter intimatæ & notificatæ fuiſſent; quodque illarum tranſumptis impreſſis, ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, & manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub anulo Piſcatoris *die 5. Julii* 1634. Pontificatus noſtri anno undecimo.

M. A. Maraldus.

Anno 1634. indictione ſecunda, Pontificatus S. D. N. Urbani Divina providentia Papæ VIII. die vero 5. Septembris ſupradictæ litteræ, ſive decretum affixum & publicatum fuit ad valvas baſilicarum S. Joannis in Laterano, & Principis Apoſtolorum Urbis, ac in acie Campi Floræ, ut moris eſt, per me Alexandrum Latinum prælibati S. D. N. Papæ Curſ.

Pro D. Mag. Curſ. Dominicus Mag. Curſ.

VErum, *quia aliqui adhuc ſuper illis hæſitare non ceſſabant, idem SS. D. N. infraſcriptas declarationes, ac inſuper alia decreta inferius adnotata per nonnullos Eminentiſſ. & Reverendiſſ. DD. S. R. E. Cardinales, & RR. PP. DD. Romanæ Curiæ Prælatos diligenter examinata fieri mandavit.*

Imagines eorum, qui cum ſanctitatis ſeu martyrii fama obierunt, non apponan-

ponantur in altari publico vel privato, & multo minus cum diademate, laureolis aut radiis ſeu ſplendoribus, vel alio quocumque modo venerationem & cultum præſeferente & indicante. Hæ enim prohibentur apponi non ſolum in altaribus prædictis, ſed etiam in Oratoriis, vel eccleſiis, aut locis publicis ſeu privatis quibuſcumque, antequam a Sede Apoſtolica canonizentur, vel Beati declarentur.

Reſponſum, quod a Sede Apoſtolica in vim prædictorum decretorum expectare debent Ordinarii locorum, ut imprimi poſſint libri continentes geſta, miracula, ſeu revelationes eorum, qui cum prædicta fama ſanctitatis ſeu martyrii deceſſerunt, non detur, niſi cum infraſcriptis proteſtationibus in dictis libris & hiſtoriis inſerendis. Declarando etiam expreſſe, quod tales libri ſeu hiſtoriæ, licet ab Ordinariis reviſæ, & poſt Sedis Apoſtolicæ reſponſum approbatæ, non faciant majorem gradum probationis in ordine ad Canonizationem ſeu Beatificationem, quam quæ alias abſque tali approbatione de jure feciſſent, non obſtante quocumque longiſſimi temporis curſu.

Proteſtatio Auctoris in principio libri imprimenda.

CUm Sanctiſſimus D. N. Urbanus Papa VIII. *die* 13. *Martii anno* 1625. in ſacra Congregatione S. R. & Univerſalis Inquiſitionis decretum ediderit, idemque confirmaverit *die* 5. *Julii anno* 1634. quo inhibuit, imprimi libros hominum, qui ſanctitate ſeu martyrii fama celebres e vita migraverunt, geſta, miracula, vel revelationes, ſeu quæcumque beneficia, tamquam eorum interceſſionibus a Deo accepta, continentes, ſine recognitione atque approbatione Ordinarii, & quæ hactenus ſine ea impreſſa ſunt, nullo modo vult cenſeri approbata: Idem autem Sanctiſſimus *die* 5. *Junii* 1631. ita explicaverit, ut nimirum non admittantur elogia Sancti vel Beati abſolute, & quæ cadunt ſuper perſonam, bene tamen ea, quæ cadunt ſupra mores & opinionem, cum proteſtatione in principio, quod iis nulla adſit auctoritas ab Eccleſia Romana, ſed fides tantum ſit penes Auctorem: Huic Decreto, ejuſque confirmationi & declarationi obſervantia & reverentia, qua par eſt, inſiſtendo profiteor, me haud alio ſenſu, quicquid in hoc libro refero, accipere aut accipi ab ullo velle, quam quo ea ſolent, quæ humana duntaxat auctoritate, non autem Divina Catholicæ Romanæ Eccleſiæ, aut ſanctæ Sedis Apoſtolicæ nituntur, iis tantummodo exceptis, quos eadem ſancta Sedes Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum catalogo adſcripſit.

Sequens vero in fine libri.

LEctor, adverte, in elogiis virorum illuſtrium, quos hoc libro complexus ſum, nonnulla me obiter attingere, quæ ſanctitatem ipſis videantur adſcribere: perſtringo nonnunquam aliqua ab iis geſta, quæ, cum vires humanas ſuperent, miracula videri poſſunt; præſagia futurorum, arcanorum manifeſtationes, revelationes, illuſtrationes, & ſi quæ ſunt alia hujuſmodi; beneficia item in miſeros mortales eorum interceſſione divinitus collata: demum nonnullis ſanctimoniæ vel martyrii videor appellationem tribuere. Verum hæc omnia ita meis lectoribus propono,

Digitized by Google

ut nolim ab illis accipi tanquam ab Apoſtolica Sede examinata atque approbata, ſed tanquam quæ a ſola ſuorum Auctorum fide pondus obtineant, atque adeo non aliter, quam humanam hiſtoriam. Proinde Apoſtolicum ſacræ Congregationis S. R. & Univerſalis Inquiſitionis decretum *anno* 1625. editum, & *anno* 1634. confirmatum, integre atque inviolate, juxta declarationem ejuſdem decreti a Sanctiſſ. D. N. D. Urbano Papa VIII. *anno* 1631. factam, ſervari a me, omnes intelligant, nec velle me vel cultum aut venerationem aliquam per has meas narrationes ulli arrogare, vel famam & opinionem ſanctitatis aut martyrii inducere ſeu augere, nec quicquam ejus exiſtimationi adjungere, nullumque gradum facere ad futuram aliquando ullius Beatificationem vel Canonizationem, aut miraculi comprobationem; ſed omnia in eo ſtatu a me relinqui, quem, ſecluſa hac mea lucubratione, obtinerent, non obſtante quocumque longiſſimi temporis curſu. Hoc tam ſancte profiteor, quam decet eum, qui ſanctæ Sedis Apoſtolicæ obedientiſſimus haberi filius cupit, & ab ea in omni ſua inſcriptione & actione dirigi.

Ego N. N.

Particularis proceſſus cum ſubſequenti pronuntiatione Ordinarii, ſeu Apoſtolicæ Sedis Delegati, ſicut præcedere debet ex forma prædictorum decretorum ſuper cultu non adhibito, ita etiam præcedere debet, & ab iiſdem reſpective faciendus eſt, quando aliquis Poſtulator allegaret, ſe verſari in uno ex caſibus exceptis; nempe, quod cultus fuerit adhibitus ex indulto ſummorum Pontificum, vel permiſſione ſacræ Congregationis, vel per communem Eccleſiæ conſenſum, vel per immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum virorumque ſanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia atque tolerantia Sedis Apoſtolicæ vel Ordinarii, ut ſemper appareat in primis fuiſſe ſatisfactum ſupradictis decretis.

Votivæ tabellæ, Imagines, & res aliæ ad beneficia accepta teſtificanda, quæ in ſecreto retineri mandantur, etiam in ſacrario cuſtodiri permittuntur, ſecreto tamen, & eo modo, quo cultum & venerationem non præſeferant.

Sub prohibitione facta Secretario Congregationis ſacrorum rituum, necnon ſanctæ Fidei Promotori, ne aperiant proceſſus undecumque ad Curiam tranſmiſſos, niſi ſervata forma tradita in prædictis decretis, comprehendi declaratur etiam Protonotarium Apoſtolicum ad hujuſmodi munus pro tempore deſtinatum, & alium quemcumque.

IN cauſis Canonizationum & Beatificationum propter earum gravitatem ſolet Sedes Apoſtolica procedere cum magna maturitate; & hoc ut melius adimpleatur, pro illis referendis & diſcutiendis mandavit Sanctiſſimus D. N. tres Congregationes de menſibus Januarii, Maji, & Septembris coram Sanctitate ſua fieri debere, prohibens, agi de dictis cauſis extra præfatas tres Congregationes, in quibus, ultra Cardinales Congregationi ſacrorum rituum Præpoſitos, & Protonotarium Apoſtolicum, Sacriſtam Sanctiſſimi, Promotorem Fidei, & Secretarium eidem Congregationi aſſiſtentes, intereſſe debeant etiam illi Rotæ Auditores, quibus conti-

contigerit aliquam ex cauſis proponendis fuiſſe commiſſam. Et hi omnes, præter Congregationis Secretarium, & Fidei Promotorem, non admittantur in Congregatione, priuſquam cauſæ fuerint per Cardinales propoſitæ; & poſtea, eorum votis patefactis, a Congregatione recedant, ut Cardinales poſſint liberius examinare merita cauſæ.

Conſultores ſacrorum rituum Congregationis debeant in qualibet ex dictis Congregationibus adeſſe præ foribus aulæ Pontificiæ, ubi Congregatio celebrabitur, ut ſi Sanctitati ſuæ placuerit illos audire ſuper aliquo articulo ſeu difficultate, poſſint præſto eſſe.

Ad hoc ut in dictis Congregationibus coram Sanctitate ſua habendis, ordinate, dilucide, ac breviter procedatur, in unaquaque ex eis referantur per Cardinales tres, vel ad ſummum quatuor tantum cauſæ, & ſaltem per quindecim dies antecedentes dictis Congregationibus coadunari debeat altera particularis ſacrorum rituum Congregatio, vel plures (ſi opus fuerit) in palatio antiquioris Cardinalis ſacræ Congregationis Præpoſiti tunc temporis in Urbe præſentis, in qua Cardinales Ponentes cauſarum, concordato prius facto cum Promotore Fidei, illoque præſentato Sanctitati ſuæ, ac tranſmiſſo Cardinalibus ſacræ Congregationis, Protonotario, Rotæ Auditoribus intereſſe debentibus, Sacriſtæ, & Conſultoribus referant cauſas pro faciliori reſolutione poſtea facienda coram Sanctitate ſua.

Quando propter alias urgentes occupationes non poterit Sanctitas ſua vacare alicui ex dictis Congregationibus, ut ſupra deſtinatis, mandavit, ut cauſæ hujuſmodi proponantur coram ſe in menſe immediate ſequenti, & in die ab eo deputando, declarans ſuam voluntatem omnino eſſe, ut quolibet anno tres convocentur Congregationes pro dictis cauſis diſcutiendis.

Si in aliqua ex dictis tribus Congregationibus, poſt diſcuſſionem quæ erit diligentiſſime facienda ſuper unoquoque proceſſu circa illius validitatem, virtutes ac miracula alicujus Servi Dei, non ſupererit tempus Cardinalibus referendi ſtatum & merita alicujus cauſæ, poterit de ea agi & ad expeditionem procedi per Cardinales in prima eorum Congregatione ordinaria immediate ſequenti poſt quamlibet ex dictis tribus Congregationibus, facta deinde relatione per Secretarium Sanctitati ſuæ.

Idemque ſervari permittitur circa cognitionem & examen miraculorum, quæ coram Sanctitate ſua erit referenda, ſi in aliqua ex dictis Congregationibus diſcuti vel expediri non potuerit.

Permittit inſuper Sanctiſſimus, ut in qualibet ex Congregationibus ordinariis diſcutiantur & terminentur omnia & ſingula concernentia declarationem paritionis ſupradictis decretis de conſilio Congregationis ſanctiſſimæ Inquiſitionis a Sanctitate ſua editis, aperitionem omnium & ſingulorum proceſſuum, deputationem & ſubrogationem Judicum, & his ſimilia, dummodo de reſolutionibus habitis ſuper prædictis fiat per dictum Secretarium relatio Sanctitati ſuæ.

Juramentum præſtari ſolitum in Congregatione ſanctiſſimæ Inquiſitionis ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Sanctiſſimo reſervatæ, mandavit Sanctitas ſua, ut omnino præſtetur tam per Cardinales Congregationis ſacrorum rituum, & per

 duos

duos familiares ab unoquoque eorum deputandos, quam per Rotæ Auditores, & unum pro quolibet eorum arbitrio eligendum pro videndis & tranſcribendis ſcripturis neceſſariis & opportunis, ac etiam per Protonotarium, Sacriſtam, Promotorem Fidei, & Conſultores de non revelandis his, quæ in prædictis Congregationibus tractabuntur; a qua excommunicatione Sanctiſſimus declaravit & voluit nulli competere facultatem abſolvendi, neque etiam Majori Pœnitentiario, ſed Sanctitati ſuæ, & Succeſſoribus duntaxat; ſub quo juramento & pœna voluit etiam comprehendi omnes ſupra nominatos, qui receptis litteris commendatitiis, ſupplicibus libellis, aut aliis ſimilibus officiis ore tenus ſuper dictis cauſis, ea non revelaverint Secretario Congregationis ad effectum deducendi ad notitiam Sanctitatis ſuæ.

Forma Juramenti.

NOs infraſcripti S. R. E. Cardinales Congregationis ſacrorum rituum, tactis per nos ſacroſanctis Euangeliis coram nobis poſitis, juramus & promittimus fideliter exercere officium noſtrum in his, quæ proponuntur in Congregationibus ſacrorum rituum habendis coram Sanctiſſimo, & non revelare nec loqui, niſi cum aliis dictæ Congregationis Cardinalibus, tribus antiquioribus Rotæ Auditoribus, Conſultoribus, & Officialibus prædictæ Congregationis, ac duobus Familiaribus ab unoquoque noſtrum deputandis, quæ fient aut tractabuntur non ſolum in cauſis ſpectantibus ad dictam Congregationem, ſed etiam in aliis ad illam non ſpectan. in dicta Congregatione coram Sanctitate ſua, occaſione diſcurſus de rebus Magnatum, Religionum, vel aliis gravioribus occurrentibus, ſub pœna perjurii & excommunicationis latæ ſententiæ, a qua non niſi a ſummo Pontifice duntaxat (excluſo etiam Majori Pœnitentiario) præterquam in articulo mortis, abſolvi poſſimus; & ſub eadem pœna perjurii & excommunicationis, de qua ſupra, juramus ſimiliter & promittimus, quod, ſi per litteras, aut ſupplices libellos, ſive etiam ore tenus, vel per interpoſitas perſonas, commendationes a quocumque, etiam cujuſvis dignitatis & præeminentiæ, nobis factæ fuerint de cauſis pertractandis in dictis Congregationibus, præfatas litteras ſcienter non aperiemus, ſed clauſas & ſigillatas mandabimus conſignari in manibus Secretarii dictæ Congregationis. Si vero non informati de contentis in prædictis litteris, contigerit per nos aperiri & legi; ſi eædem continebunt ſimiles commendationes tantummodo, pariter eas tranſmittemus ad eumdem Secretarium; verum ſi de aliis negotiis in prædictis litteris pertractabitur, mandabimus tranſcribi illam tantum partem continentem commendationem, diem datæ, & locum, necnon etiam ſubſcriptionem illius, qui negotium commendavit, quam pervenire curabimus ad manus prædicti Secretarii, atque eiſdem litteris non reſcribemus, niſi de mandato dictæ Congregationis, & ſaltem in ipſo actu votandi propalabimus, a quo vel a quibus cauſa fuerit nobis commendata. Et ita nos præfati Cardinales promittimus & juramus; ſic nos Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Idem

Idem juramentum præſtabitur ab Officialibus, Rotæ Auditoribus, Conſultoribus, & familiaribus, mutatis mutandis.

SAnctitas ſua expreſſe prohibuit ſac. rituum Congregationi, ne deinceps procedat in cauſis Servorum Dei ad effectum Canonizationis, ſeu Beatificationis, aut Declarationis martyrii, niſi lapſis quinquaginta annis ab obitu illius, quin immo etiam lapſis quinquaginta annis de ſimilibus proceſſibus tam factis quam faciendis agi vetuit, niſi habita prius & expreſſe obtenta licentia a Sanctitate ſua, vel ejus Succeſſoribus.

Sub decreto hujuſmodi vult comprehendi etiam cauſas, in quibus modo repe riuntur expeditæ litteræ remiſſoriales, & compulſoriales, ac omnes aliæ nunc pendentes, quæ adhuc expectant perfectionem ſuam & complementum a facto futuro finalis determinationis. Quod ut firmius obſervetur, inſuper jubet, ut, ſi memoriale ſuper hoc directum Congregationi porrigatur cum reſcripto Sanctitatis ſuæ, ut aliqua ex hujuſmodi cauſis ad præſatos effectus examinetur, nullum ſortiatur effectum, niſi in eodem reſcripto ſpecialis prædictæ prohibitionis derogatio reperiatur.

Verum, ne pereant hujuſmodi dilationis occaſione probationes, permittit Sanctitas ſua, non habita ratione dictorum quinquaginta annorum, ut agi poſſit de prædictis proceſſibus, ſive de aliis auctoritate ordinaria fabricatis vel fabricandis, ad effectum deliberandi, an per Sedem Apoſtolicam debeant concedi litteræ remiſſoriales in genere; quibus obtentis, & fabricatis ſuper eis proceſſibus, ſervatis ſervandis, illiſque ſacræ rituum Congregationi præſentatis, permittit pariter Sanctitas ſua, ut in ſacra Congregatione diſcutiatur de eorum validitate ac etiam de relevantia, in ordine & ad effectum tantum cognoſcendi, an ſit procedendum ad proceſſus in ſpecie: & proceſſibus in ſpecie completis, & ſacræ Congregationi delatis, videatur tantum de illorum validitate; quibus definitis, iidem proceſſus per Secretarium claudantur & obſignentur ſigillo ſacræ Congregationis, non aperiendi, donec veniat plenitudo temporis dictorum quinquaginta annorum; quo completo, nullo modo de eis agi poſſit, niſi expreſſe mandetur a ſummo Pontifice.

IN proceſſibus faciendis, ſervari ſolent omnia diſpoſita in Cæremoniali ſeu Rituali Romano ſub Leone X. impreſſo, ac tradita per Oſtien. & alios DD. in cap. 1. de Reliq. & venerat. Sanctor. Nec prius Sedes Apoſtolica moveri ſolet, quam Reges, Principes, & aliæ perſonæ authenticæ & honeſtæ inſtanter ſupplicaverint ſummo Pontifici; & tunc etiam non ſtatim, ſed expectare, ut diu pulſetur: nam ſi perdurabunt miracula, & ſupplicantium inſtantiæ, præſertim ſpontaneæ, tunc ſummus Pontifex (ſi ei videbitur) per Commiſſionem manu Sanctitatis ſuæ ſignatam, citato Promotore Fidei, committit cauſam Congregationi ſacrorum rituum, in qua in primis & ante omnia cognoſci debet de adimplemento dictorum decretorum, de conſilio Congregationis ſanctiſſimæ Inquiſitionis a Sanctiſſimo D. Noſtro emanatorum.

Forma Commiſſionis generalis.

BEatiſſime Pater. Adeo hactenus aucta, in dieſque magis augetur fama ſanctitatis Servi Dei N. de N. una cum miraculis, quæ omnipotens Deus ejus meritis & interceſſione concedere dignatur, ut, concepta in diverſis

verſis mundi partibus, maxime vero N. N. erga eum devotione, a pleriſque in eorum neceſſitatibus invocetur; & plurimorum etiam gravium virorum exiſtimatione, Beatificationis & Canonizationis honore dignus, intercedente infallibili S. V. judicio, reputetur. Ex quibus motus, piaque in tentione, ac particulari erga d. Servum Dei N. devotione ductus Sereniſs. Rex N. (*aut alius magnus Princeps N. vel plures Principes N.N. qui pro tali Beatificatione vel Canonizatione inſtent*) per ſuas litteras inſtanter petiit S.V. ut ad ejuſdem N. Beatificationem & Canonizationem procedere dignaretur. Propterea, cum jam ſint confecti proceſſus auctoritate ordinaria ſuper ſanctitate vitæ, virtutibus, & miraculis d. Servi Dei N. illique jam ad Urbem tranſmiſſi ad effectum eoſdem proceſſus præſentandi in ſacrorum rituum Congregatione, pro parte devoti S. V. Oratoris N. de N. Procuratoris ſpecialiter in hac cauſa a præfato Sereniſſimo Rege N. ac etiam ab N. & N. (*Quæ debent eſſe perſonæ authenticæ & honeſtæ, nempe Univerſitates, Capitula, Religiones, & ſimiles*) qui pariter eidem S. V. pro Beatificatione & Canonizatione d. Servi Dei N. inſtantiam faciunt, conſtituti humiliter eidem S.V. ſupplicatur, quatenus dignetur cauſam, & cauſas Beatificationis & Canonizationis, necnon cognitionem virtutum morumque & miraculorum ac publicæ famæ ſanctitatis d. Servi Dei N. populorumque erga ipſum devotionis cum ſuis & illarum inciden. dependen. emergen. annexis & connexis, eidem ſacrorum rituum Congregationi committere & mandare cum facultate in primis & ante omnia aliquem ex Eminentiſs. DD. Cardinalibus ejuſdem ſacræ Congregationis in cauſæ Relatorem deputandi, & proceſſum ad partes factum ſuper obſervantia decretorum a S. V. in Congregatione ſanctiſs. Inquiſitionis ſuper non cultu editorum (*quatenus factus ſit*) recipien. aperien., & citato & audito Fidei Promotore, diſcutien. ex eodemque declarandi dictis decretis ſufficienter paritum fuiſſe (*Quatenus vero dictus proceſſus ſuper obſervantia dictorum decretorum ad partes factus non ſit*) illius confectionem, ſi in Curia aderunt probationes, committen. Eminentiſs. D. Cardinali S. V. Vicario, ſi vero extra Curiam, alicui Epiſcopo, ut ad ejuſdem proceſſus ad partes confectionem juxta tenorem eorumdem decretorum deveniat, ad effectum illum poſtea in eadem Congregatione præſentandi, & audito R. P. D. Fidei Promotore, diſcutien. & ex eo, ut ſupra, declarandi, factaque per eamdem ſacram Congregationem declaratione, ſupradictis decretis ſufficienter paritum eſſe, eaque poſt relationem S. V. per R. P. D. Secretarium Congregationis facien. ab eadem S. V. approbata, ad proceſſuum auctoritate ordinaria confectorum, & coram ea legitime præſentandorum aperitionem, diſcuſſionem, ac diligentem examinationem ad relationem Eminentiſs. Cardinalis in ea deputati, audito pariter & citato D. Promotore Fidei, deveniendi; & ſi ex illis eidem ſacræ Congregationi viſum fuerit, & S. V. placuerit, poſſe ad generalem inquiſitionem ſuper eadem ſanctitate vitæ, virtutibus, & miraculis Apoſtolica auctoritate deveniri, eidem ſacræ Congregationi pariter indulgere, & liberam

beram facultatem concedere,ut aliquibus Epiſcopis provinciæ N. committere valeat, ut per ſe ipſos inquirant de fama, & devotione populi, de miraculis, & aliis denuntiandis d. Servi Dei N. in genere tantum, & non in ſpecie; & quoad famam, ſi vigeat de præſenti, & ad hunc effectum aliquot articulos ad eoſdem Epiſcopos tranſmittat, ſuper quibus, & ſuper interrogatoriis per Promotorem Fidei conficien. debeant per ipſoſmet, & non alios, teſtes examinare cum interventu Subpromotoris Fidei per eumdem Promotorem in Curia nominandi, & cum poteſtate citandi & inhibendi, etiam ſub cenſuris &c. & etiam per edictum &c.Contradictores &c. Invocato &c. & aliis facultatibus opportunis: quibus peractis, ea quæ invenerint, fideliter reſcribant, & proceſſum hujuſmodi ad eamdem ſacram Congregationem ſub ſigillo clauſum per fidelem Nuntium tranſmittant cum ipſorum litteris, in quibus ſignificent, an eis videatur, quod prædictis teſtibus, & eorum depoſitionibus ſit danda fides, & quod ſuper veritate eorumdem ſit in ſpecie committenda inquiſitio. Quo proceſſu recepto, & per ſacram Congregationem diſcuſſo, eadem ſacra Congregatio S. V. referat, quid de ejus relevantia ſentiat ad effectum, ut S. V. ſtatuere poſſit, an ſit deveniendum ad inquiſitionem ſpecialem. Quod ſi S. V. ei locum eſſe judicaverit, eidem Congregationi mandare & injungere, quatenus eiſdem Epiſcopis N. N. N. vel aliis Epiſcopis committere valeat, ut veritatem ſuper d. Servi Dei N. fama, devotione populi, vitæ ſanctitate, puritate fidei, miraculis, & aliis a ſacris Canonibus requiſitis, exacte fideliter & prudenter ſecundum articulos & interrogatoria in Curia per Promotorem Fidei danda, & illis tranſmittenda,in ſpecie inquirant, & jura & monumenta exhibenda coram ipſis recipiant cum interventu Subpromotoris per eumdem Fidei Promotorem in Curia nominandi, & quicquid per inquiſitionem ſpecialem hujuſmodi invenerint, ſuis ſigillis incluſum caute ad eamdem ſacram Congregationem tranſmittant, ut deinde,omnibus mature examinatis, decernat, an proceſsus hujuſmodi ad Rotæ Auditores ſint tranſmitten. ut forment rubricas, ſuamque faciant relationem de his, quæ in dictis proceſſibus continentur, abſque tamen prolatione voti conſultivi alibi, quam in ſac. Congregatione coram S.V. haben. & eadem poſtea S.V. referantur, an talia ſint, propter quæ ad Canonizationem dicti Servi Dei N. juxta ſacrorum Canonum decreta,& S. R. E. ritum deveniri poſſit, cum facultate litteras remiſsoriales & compulſoriales ſuper præmiſſis, citato d. Fidei Promotore,ad quaſcumque mundi partes decernen. & relaxan. etiam in Curia, jura & monumenta recipien., & ſi opus fuerit, teſtes per Eminentiſs D. Card. Vicarium, ſeu Epiſcopos, & in loco ab eo deputan. juxta decreta S.V. examinari facien. prævia citatione,& cum interventu d. Promotoris, vel ejus Subpromotoris ſuper eiſdem articulis & interrogatoriis, ſub cenſuris, pœnis, & aliis facultatibus antedictis, aliaque omnia & ſingula in præmiſſis,& circa ea quomodolibet neceſsaria & opportuna facien. geren. & exequen. Non obſtan. Conſtitution. etiam in univerſalibus & ſynoda-

nodalibus Conciliis editis, & aliis ordinationibus Apoſtolicis, Regulis Cancellariæ, ceteriſque contrariis quibuſcumque; ſtatum &c. tenores &c. pro plene & ſufficienter expreſſis haben. &c.

Addendum, vel minuendum prædictæ Commiſſioni juxta ſtatum cauſæ, & contingentiam facti, vel formandæ Commiſſiones particulares in unoquoque articulo (prout Sanctiſſimo videbitur).

Advertendum eſt, quod in omnibus Actis citari debet in Urbe Promotor Fidei juxta formam Brevis a Sanctiſſimo D. N. eidem conceſſi, & extra Urbem Subpromotor ab eodem Promotore deputandus.

Breve Promotoris Fidei.

URBANUS PAPA VIII.

Dilecte fili; ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Cupientes, cauſas Beatificationum & Canonizationum Sanctorum ea, qua par eſt, circumſpectione tractari, ac de tua ſingulari pietate, doctrina, & Catholicæ religionis zelo plurimum in Domino confiſi, te, qui noſtræ Conſiſtorialis Aulæ & Fiſci & Cameræ Apoſtolicæ Advocatus exiſtis, & quem a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium duntaxat conſequendi, harum ſerie abſolvimus, & abſolutum fore cenſemus, in Promotorem Fidei cum facultate quibuſcumque Congregationibus, quæ ſuper Canonizationibus & Beatificationibus hujuſmodi tam coram Ven. Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, quam etiam Nobis fient, interveniendi, & in eis votum conſultivum ferendi, ac objectiones ſuper materiis pro tempore occurrentibus faciendi, & ſuper eis tam in facto quam in jure ſcribendi, & quando opus fuerit, tam Nos quam dd. Cardinales ore tenus informandi; & cum hoc, ut tu deinceps in omnibus proceſſibus ſuper dictis Canonizationibus & Beatificationibus conficiendis, & in ſingulis Actis faciendis, tamquam pars formalis, & ad inſtar Commiſſarii Cameræ & Fiſci Procuratoris, citari debeas; quodve tu interrogatoria cum proteſtationibus, quæ tibi videbuntur neceſſariæ, dare, & examinibus teſtium, & compulſationibus jurium & ſcripturarum quarumcumque, confectionibus plantarum, viſitationibus ſepulcrorum, & aliis quibuſcunque tam in Romana Curia, quam in qualibet alia parte orbis terrarum coram quibuſcumque Judicibus, etiam delegatis, per te, ſeu per alium Subpromotorem, cum facultatibus quæ tibi opportunæ videbuntur, a te deputandum, intervenire valeas; quodque Subpromotorem unum eligere poſſis & deputare ad tuum beneplacitum in Romana Curia, qui proceſſus hucuſque factos, vel alios in futurum faciendos tam auctoritate ordinaria quam Apoſtolica videre, ac in facto ſcribere, & comparere poſſit in Actis coram

coram Notario, & Secretario d. Congregationis, & etiam coram dd. Cardinalibus ad concordan. factum ſuper dubiis in Congregationibus proponendis, & alia faciendi nomine & arbitrio tuo, quæ tibi videbuntur opportuna & neceſſaria, & cum quo etiam conferre poſſis difficultates, & alia omnia, quæ in dd. Congregationibus tractabuntur, recepto tamen prius a te, & ab eo ſolito juramento de ſervando ſecretum, & cum hoc inſuper, ut tibi copia authentica proceſſuum factorum, ac omnium ſcripturarum producendarum, ac informationum faciendarum ſuper dubiis tempore opportuno diſputandis, ad effectum ea videndi & conſiderandi, eiſque objectiones & reſponſiones opportunas faciendi, detur, alioquin tu propoſitiones impedire valeas; ac demum cum omnibus & ſingulis aliis facultatibus Promotoribus hujuſmodi de jure, uſu, aut conſuetudine competentibus, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium deputamus. Mandantes propterea in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus & ſingulis, ad quos ſpectat & pro tempore ſpectabit, ut te in Promotorem prædictum juxta tenorem præſentium recognoſcant; ac decernentes, præſentes litteras validas, firmas, & efficaces exiſtere & fore, ac ab omnibus, ad quos ſpectat & pro tempore ſpectabit, inviolabiliter obſervari, ſicque per quoſcumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum palatii Apoſtolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & Congregationes prædictas judicari & definiri debere, & irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari: Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis quibuſvis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis & conſuetudinibus, privilegiis quoque, Indultis & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis & innovatis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub anulo Piſcatoris die 11. Januarii 1631. Pontificatus noſtri anno octavo.

M. A. Maraldus.

A tergo. Dilecto filio Antonio Cerro Aulæ noſtræ Conſiſtorialis, & Fiſci, & Cameræ Apoſtolicæ Advocato.

Poſtquam vero fuerit declaratum, eſſe ſatisfactum dictis decretis, ſi ſacra Congregatio coram Sanctitate ſua habenda cenſuerit, eſſe locum probationibus recipiendis, committit aliquibus Epiſcopis patriæ, viciniæ, ſeu provinciæ illius, qui petitur canonizari, ut inquirant de fama, de devotione populi, de miraculis, & aliis denuntiandis in genere tantum, & non in ſpecie.

Hujuſmodi litteræ remiſſoriales (ſi fieri poteſt) dirigi omnino debent Epiſcopis, & non minus, quam tribus, ita ut duo ſaltem ex illis intervenire debeant in proceſſu conficiendo; & pro forma tradi debet, ut teſtes primo examinentur juxta interrogatoria per Promotorem Fidei ex officio danda, & in litteris inſerenda, deinde ſuper articulis in eiſdem litteris includendis.

Formula litterarum remiſſorialium, & compulſorialium in genere.

N. S. R. E. Cardinalis N. ac ſacr. rituum Congregationis Præfectus, Vobis Illuſtr. & adm. RR. DD. Epiſc. N. N. N. Judicibus per Nos ad infraſcripta ſpecialiter deputatis, ſalutem in Domino, & in commiſſis obedientiam, ac noſtris hujuſmodi, immo verius Sedis Apoſtolicæ, firmiter obedire mandatis. Noveritis, quod alias S. D. N. per ſpecialem Commiſſionem huic ſacr. Congregationi directam, cauſam Beatificationis & Canonizationis Servi Dei N. de N. commiſit tenoris infra ſcripti, videlicet (*hic ponatur tenor Commiſſionis*) & coram eadem ſacr. Congregatione exhibitis proceſſibus auctoritate ordinaria, ſeu ad perpetuam (ut dicitur) rei memoriam pluribus in locis confectis ſuper ſanctitate vitæ, virtutibus, & miraculis Servi Dei N. de N. una cum ſupplicibus libellis Sanctiſſ. D. N. Urbano Papæ VIII. nomine N. N. N. porrectis, & ad eamdem ſacr. Congregat. ab eodem Sanctiſſ. tranſmiſſis, viſis, & diligenter diſcuſſis & examinatis hujuſmodi proceſſibus ad relationem Eminentiſſ. & Reverendiſſ. D. Cardinalis N. coram Sanctitate ſua in Congregatione ad id ſpecialiter deſtinata, communi omnium voto, & conſenſu prædictorum Eminentiſſimorum & Reverendiſſimorum DD. Cardinalium cenſuit eadem Congregatio & decrevit, poſſe, ſi eidem Sanctiſſ. D. N. videatur, ad generalem inquiſitionem quoad famam tantum per probationes deveniri, cui decreto Sanctiſſ. D. N. Urbanus Papa VIII. annuit: Ideoque in executionem ejuſdem decreti, ac vigore facultatis in præinſerta Commiſſione eidem Congregationi conceſſæ requiſiti pro parte dd. Oratorum, quatenus pro examinan. teſtibus tam in Curia quam extra degentibus, aliiſque in præinſerta Commiſſione narratis proban. & verifican. opportune providere dignaremur ad Dei gloriam, & S. R. E. exaltationem; volentes igitur, ea quæ a Sanctiſſ. D. N. committuntur, & quæ in ipſa ſacr. Congregatione ſtatuta ſunt, debitæ executioni, ut par eſt, demandare, expoſito Nobis in dicta ſac. Congregatione, nonnullos teſtes in civitate & dioeceſi N. necnon in locis adjacentibus adeſſe & reperiri de vita, ſanctitate, & miraculis ejuſdem Servi Dei N. notitiam habentes; conſiderantes etiam, æquum & juſtum eſſe, Dei gloriam, quæ in ſuis Servis reſplendet, manifeſtam fieri, præſentes litteras ad vos dirigendas ſub hac forma cenſuimus. Quamobrem pro parte N. de N. Procuratoris in hujuſmodi cauſa deputati, prout de ejus legitimo mandato docuit, exhibitis nonnullis Poſitionibus & articulis continentibus vitam, mores, virtutes, & miracula prædicti Servi Dei N. illiſque per Nos admiſſis, Remiſſoriales & Compulſoriales præſentes in genere duntaxat, & non in ſpecie, & quoad famam tantum ſuper præmiſſis conceſſimus, voſque in Judices exequutores illarum tam pro examinandis teſtibus, quam pro extrahendis ſcripturis neceſſariis, ad præfatum effectum ſolummodo, nominavimus & conſtituimus. Idcirco

co vobis omnibus ſupradictis, de quorum fide, integritate, ac religionis zelo, perpetua ac debita erga hanc S. Sedem Apoſtolicam obedientia plurimum in Domino confidimus, auctoritate ordinaria hujus ſacr. Congregationis, & reſpective Apoſtolica, qua fungimur in hac parte, per præſentes committimus & mandamus, ut vos, vel duo ad minus ex vobis conjunctim & ſimul, ac non alias, aliter, nec alio modo, vice noſtra in ſingulis actibus procedentes, omnes & ſingulos teſtes, litteras, ſcripturas, inſtrumenta, monumenta, & alia quævis probationum genera, qui, ſeu quæ coram vobis, ſeu duobus ſaltem ex vobis ſimul & conjunctim, ut ſupra, produci & compulſari contigerit a perſonis legitima mandata procuræ habentibus, recipiatis, & juxta interrogatoria a Promotore Fidei hic in Curia data, ac ſuper Poſitionibus & articulis in præſentibus noſtris contentis, quæ & quos ſub ſigillo noſtro incluſos & incluſa tranſmittimus in calce præſentium regiſtran. in locis ſupra nominatis in eccleſiis, aut Oratoriis, piiſque locis, exprimendo ſemper locum loci, reſpectu vero infirmorum quibuſcumque aliis locis per vos eligendis ſeu deputandis, pro tribunali ſedentes admittatis, receptoque prius in manibus veſtris ab ipſis teſtibus, cujuſcumque gradus, ſtatus, ſexus, & conditionis, etiam Sacerdotibus (exceptis Epiſcopis) exiſtant, juramento, tactis ſacroſanctis Euangeliis coram vobis ipſis poſitis, & non alias, aliter, nec alio modo, de veritate dicenda ſuper iis, ſuper quibus examinabuntur, primo juxta dicta interrogatoria, & deinde ſuper Poſitionibus & articulis prædictis per extenſum coram vobis, ſive duobus ſaltem conjunctim, ac coram fide digno Notario publico Apoſtolico ſeu Eccleſiaſtico a vobis ſimiliter deputando, qui coram vobis, ſeu duobus veſtrum, & in manibus veſtris ſolitum præſtet juramentum, tactis ſacroſanctis Euangeliis, de fideliter exercendo officium ſuum, diligenter juxta formam ſuperius expreſſam examinetis; hoc expreſſe ſervato, quod teſtes in eccleſiis, Oratoriis, piiſque locis, & in loco loci in iiſdem deputato omnino interrogentur, eorumque dicta excipiantur; animadvertendo, ut iidem teſtes, quæcumque habent, explanate & per extenſum deponant, nec ſe referant ad atteſtationes alias redditas, neque eis recitentur quæ alias ipſi depoſuerunt, cetera vero proceſſus Acta in loco ſolitæ audientiæ conficiantur: ipſorumque teſtium atteſtationes, dicta, depoſitiones, nec non Acta, citationes, & actitata quæcumque tranſcribi fideliter faciatis, necnon collationem ſeu auſcultationem ſupradictorum omnium per vos ipſos Judices, vel ſaltem duos ex vobis conjunctim, adhibito alio Notario, qui etiam juramentum præſtet, ut ſupra, faciatis, omniaque clauſa, veſtriſque ſigillis, aut duorum veſtrum munita, prævio prius juramento per fidelem Nuntium ſeu Portitorem præſtito, ad Nos tranſmitti curetis, ſignificantes Nobis, non ſolum generaliter, quæ fides teſtibus deſuper examinatis ſit adhibenda, ſed etiam particulariter ſuper his, quæ per eoſdem teſtes depoſita fuerunt, & an in deponendo aliquid viderint, per quod reddatur ſuſpecta eorum depoſitio,

& an vobis videatur, quod ex prædictis poſſit deveniri ad ſpecialem inquiſitionem: Decernentes irritum & inane, quicquid contra formam præſentis Remiſſoriæ ſcienter vel ignoranter fuerit executum. Ut autem prædicta omnia & ſingula liberius exequi valeatis, eadem auctoritate, qua ſupra; vobis committimus & mandamus, ut Nuntium ſeu Nuntios pro citationibus faciendis, & aliis mandatis, & decretis veſtris exequen. prævio prius juramento ab eis recepto de fideliter exercendo officium ſuum, deputare valeatis auctoritate noſtra, eumdemque, & teſtes præfatos, ut ſe examini ſubjiciant, ſub cenſuris & pœnis Canonicis, omni & quacumque appellatione poſtpoſita, omnibus juris & facti remediis opportunis cogere & compellere valeatis; & eodem modo recuſantes exhibere ſcripturas ad cauſam facientes compellere valeatis, citato in omnibus Actis D. N. Subpromotore Fidei per Promotorem in Curia nominato, & non alias, aliter, nec alio modo. Pro quibus omnibus exequendis, ut ſupra, veſtram diligentiam & curam, & qualem de vobis ſperamus, fidem adhibere, atque in præmiſſis ita vos gerere ſtudeatis, ut & gratiam ab hac ſac. Congregatione inire, & retributionem laboris veſtri ab Altiſſimo pro Servis ſuis conſequi poſſitis. In quorum omnium & ſingulorum præmiſſorum teſtimonium præſentes manu noſtra, necnon infraſcripti Protonotarii Apoſtolici de numero Participantium ad Acta Congregationis pro tempore deputati, & ejuſdem ſac. Congregationis rituum Secretarii, noſtroque ſolito ſigillo munitas fieri, expediri, & relaxari mandavimus per Acta infraſcripti Notarii ejuſdem ſacræ Congregationis. Dat. Romæ in palatio noſtræ ſolitæ reſidentiæ anno &c. indictione &c. die &c. Pontificatus &c. præſentibus &c.

Poſitiones & articulos infraſcriptos dat, exhibet, & producit Procurator, & eo nomine N. Regis N. & N. ad docendum de fama, & devotione populi, & de miraculis, & aliis denuntian. & ſuper his in genere, & non in ſpecie, & quoad famam tantum Servi Dei N. & ad omnem alium bonum finem & effectum, petens, illos ad proban. admitti, litteraſque deſuper opportunas pro examinan. teſtibus ad civitates ſeu loca N. & N. & ubi opus fuerit, concedi, non ſe adſtringens &c. ad onus ſuperfluæ probationis, de quo expreſſe proteſtatur, non ſolum præmiſſo, ſed & omni alio meliori modo &c. ſalvo jure &c.

In primis igitur repetit omnes & ſingulos proceſſus, inſtrumenta, jura &c. inquantum tamen, & non aliter &c. de quo &c. ex quibus credit, ſatis abunde conſtare non ſolum de fama, devotione populi, & miraculis, & aliis denuntiandis in genere, & quoad famam tantum, ſed etiam in ſpecie prædicti Servi Dei N. & his ſalvis poſſit, & quatenus opus ſit, probare vult & intendit.

Hic inſerendi ſunt articuli concernentes locum, ubi natus ſit Servus Dei, tempus, & parentes, vitam, & mortem illius.

Item,

Item, quod dictus Servus Dei ſemper vixit cum fama ſanctitatis, quæ continuavit etiam poſt mortem, & nunquam diminuta fuit, ſed potius aucta, non ſolum in locis, ubi vixit & mortuus fuit, ſed etiam in aliis vicinis & remotis; & quod iſtud fuit & eſt publicum & notorium, & fuit & eſt publica vox & fama.

Item, quod ejus corpus ſepultum fuit in loco N. & eccleſia N. & ſemper ac continuo fuit ad illud venerandum magnus concurſus populi, & aliorum exterorum ad illud confluentium propter famam & opinionem ſanctitatis illius; & quod hoc fuit & eſt publicum & notorium, ac fuit & eſt publica vox & fama.

Item, quod in locis, ubi vixit & mortuus fuit, ac etiam in aliis ſemper dictus Servus Dei habitus fuit in magna veneratione, & erga illum fuit maxima devotio non ſolum illorum, qui in dictis locis habitabant, ſed etiam aliorum exterorum; & quod hoc fuit & eſt publicum & notorium, & fuit & eſt publica vox & fama.

Item, quod fecit multa & magna miracula non ſolum in vita, ſed etiam poſt mortem, ſanando infirmos ex omni genere infirmitatis, prædicendo futura, & alia operando quæ naturaliter fieri minime poterant; & quod iſtud fuit & eſt publicum & notorium, ac fuit eſt publica vox & fama.

Item, quod de prædictis omnibus non ſolum in dictis locis, ubi vixit & mortuus fuit, ſed etiam in aliis propinquis & remotis, ac ubique locorum fuit ſemper, & nunc etiam eſt publica vox & fama & communis reputatio, quæ ſemper inconcuſſa & conſtans fuit, ita ut nunquam aliquid fuerit dictum, vel auditum, aut factum in contrarium.

ANtonius Cerrus ſac. Conſiſtorialis Aulæ, & Fiſci, & Cameræ Apoſtolicæ Advocatus in omnibus cauſis Beatificationum & Canonizationum Sanctorum a S. D. N. per ejus Breve dat. in Urbe ſub die 2. Januarii 1631. ſpecialiter deputatus petit & inſtat, teſtes inducendos & examinandos in cauſa Beatificationis & Canonizationis Servi Dei N. tam in Urbe quam extra, & ubique locorum, pro parte & ad inſtantiam adm. R. D. N. N. hujus cauſæ Procuratoris, vel ejus Subſtitutorum ſuper fama, & devotione populi, & ſuper miraculis, & aliis denuntiandis, & ſuper his in genere & non in ſpecie, & quoad famam tantum Servi Dei N., ac denique ſuper articulis in hac cauſa datis, antequam ſuper hujuſmodi articulis examinentur, præmiſſo juramento, tactis &c. & cum aſſiſtentia & interventu Subpromotoris Fidei per eum nominati ſuper infraſcriptis interrogatoriis fideliter & ſeparatim interrogari.

1 In primis ſerio moneatur quilibet teſtis, quantumvis nobilis, & quacumque dignitate præditus, de vi & importantia juramenti, & gravitate perjurii, præſertim in cauſis graviſſimis, prout ſunt iſtæ Canonizationum Sanctorum.

2 Deinde interrogetur quilibet teſtis, ut ſupra, de nomine, cognomine,

mine, patria, ætate, parentibus, exercitio, ſeu profeſſione, divitiis, vel paupertate, & aliis circumſtantiis ad ejus perſonam & conditionem ſpectantibus.

3 Item, an ſit confeſſus peccata ſua, & ſacræ Euchariſtiæ ſacramentum ſumpſerit; in qua eccleſia, a quo Sacerdote, quibus præſentibus, de quo menſe, & anno ultima vice id fecerit.

4 Ulterius, an fuerit unquam inquiſitus, accuſatus, vel proceſſatus de aliquo crimine, & quo, coram quo Judice, de quo anno; & an ſemel, vel pluries; & an ſecuta ſit abſolutio, vel condemnatio, ſeu abolitio.

5 Similiter, an ob aliquam cauſam fuerit unquam excommunicatus, & quoties, & ex qua cauſa; & an fuerit abſolutus, vel adhuc in eadem excommunicatione permaneat.

6 Rurſus, an fuerit ab aliquo inſtructus, quomodo deponere debeat, & a quo, & quo loco, quibus verbis, & de quo tempore.

7 Amplius, an ſciat, in qua provincia & diœceſi ſit civitas N. Si dixerit ſcire, illam exprimat, & dicat, an unquam acceſſerit ad talem civitatem, ſeu locum, & ob quam cauſam.

8 Inſuper, an cognoſcat, vel audiverit nominare N. Si reſponderit illum cognoviſſe, dicat, quomodo, & qua occaſione, in quo loco, de quo tempore, & an fuerit ipſum unquam alloquutus, & quoties, ac de quibus rebus, vel negotiis, & quibus præſentibus: ſi vero dixerit, illum audiviſſe nominare, dicat, a quo, ſeu quibus, qua occaſione, & ad quem finem & effectum, & quoties id contigerit.

9 Præterea interrogetur, an ſciat, in quo loco, & loco loci d. N. vitam ſuam egerit, & quæ fama & reputatio fuerit de ejus vita & ſanctitate in dicto loco, & an eadem fama & reputatio fuerit etiam in aliis locis, & quibus, & an fuerit continua vel interpolata, & per quantum tempus duraverit, & an fuerit communis reputatio omnium de illo loco, vel aliquorum tantum; & an ipſe teſtis idem reputaverit, & tam ipſe quam alii unquam ſecus ſenſerint, aut aliter alios ſentire audiverit.

10 Interrogetur quoque, an ſciat, in quo loco, & loco loci, & quo tempore, & ex qua infirmitate dictus N. obierit; & an ſciat, ubi ſit ſepultum corpus ejus, & an unquam ipſe acceſſerit ad ejus ſepulcrum, & audiverit alios ad illud accedere, & an ſemel, aut aliquoties tantum, vel frequenter & ſæpius; & an fama foret, quod talis acceſſus fieret, quia reputaretur pro Sancto, & intercedere poſſet pro ipſo & aliis; & dicat, a quibus, & quoties audiverit, & an audiverit, an diminutus fuerit concurſus, vel potius auctus, & quotidie augeatur ab eo tempore, quo incepit.

11 Interrogari debebit, an audiverit, quod populus habeat devotionem erga d. N. Si dixerit, quod ſic, dicat, qui populus fuerit, & an pars tantum, vel major pars, aut totus populus, unius tantum loci, vel plurium; & qui, & in quibus audiverit conſiſtere eorum devotionem, a quo tem-

tempore dicatur incepiſſe, & an ab illo tempore audiverit, quod diminuta, vel potius aucta fuerit, & quotidie augeatur.

12 Interrogetur, an dici audiverit, quod d. N. fuerit exactus obſervator mandatorum Dei & Eccleſiæ, ſalutis animarum & Dei gloriæ zelator, amator virtutum & laudabilis vitæ; & ſi dixerit audiviſſe, interrogetur, a quibus, quoties, & quibus in locis audiverit.

13 Interrogetur, an ipſe ſciat quid ſit miraculum, & explicet quid ſit; & an audiverit, quod dictus N. quandoque fecerit miracula in vita vel in morte, & a quibus, in quo loco, & loco loci audiverit; & an fuerit communis reputatio & fama, quod dictus N. miracula fecerit, vel aliquorum tantum, & an alii reportarent contrarium, quod miracula non fecerit, & quod illa, quæ pro miraculis reputabantur, proceſſerint ex medicamentis adhibitis, vel alia cauſa naturali.

14 Ultimo generaliter interrogetur circa famam, an ſciat quid ſit fama, & an illa viguerit in aliqua parte populi, an vero in majori, an orta ſit ex probabilibus cauſis, vel potius fuerit vanus rumor populi. An habuerit originem a perſonis nimis affectis, vel ſuſpectis, & intereſſatis, puta conjunctis vel affinibus, amicis intrinſecis, Religioſis ejuſdem Ordinis, vel aliis quibuſcumque, qui ratione eccleſiæ, in qua corpus reperitur, vel ob aliquam aliam cauſam aliquod intereſſe, ſaltem affectionis, habere poſſint. An perſonæ, a quibus fama orta eſt, eſſent perſonæ graves & fide dignæ, an potius leves & ordinariæ, puta mulieres, ruſtici, & alii idiotæ vel ignari. An hujuſmodi fama fuerit conſtans & perpetua, quæ ſemper duraverit, vel brevi & per modicum tempus, & cito evanuerit. An contra hujuſmodi famam fuerit unquam aliquid dictum, factum, vel auditum in contrarium. Denique, an hujuſmodi fama viguerit non ſolum in loco, ubi dictus N. vixit vel mortuus fuit, ſed etiam in aliis locis, & in quibus, vel potius in aliis locis; non autem in eo, in quo vixit vel mortuus fuit; vel e contra fuerit tantum in loco, in quo vixit & mortuus fuit, non autem in aliis locis; & unde hoc proceſſerit, quod fama non fuerit in omnibus locis, & maxime in eo, in quo vixit vel mortuus fuerit.

In hac prima Remiſſoria ſuper inquiſitione generali fieri ſolet magnum fundamentum, & merito; quia ſi non probetur fama ſanctitatis, in loco præſertim, ubi mortuus fuit ille, pro quo inſtatur, concedi non debet Remiſſoria ſuper inquiſitione in ſpecie; & propterea nunquam debet omitti hac inquiſitio in genere. Et eſt advertendum, quod non prius conceditur Commiſſio inquiſitionis ſpecialis, quam ſit abſoluta omnino inquiſitio generalis; ſuper qua ſi Epiſcopi deputati, ultra proceſſum, quem tranſmittere debent, reſcripſerint ſacræ rituum Congregationi talia, per quæ videatur quod inquiſitio committi debeat in ſpecie ſuper veritate eorumdem, tunc proponi debet negotium in Congregatione haben. coram Sanctitate ſua ad effectum, ut Sanctitas ſua (ſi ei videbitur) requiſito conſilio Cardinalium Congregationis, poſſit definire, utrum inquiſitio ſpecialis ſit committenda, vel non: quod ſi committenda videbitur, iterum erit committendum eiſdem Epiſcopis, vel

aliis

aliis, prout magis expediens judicabitur, ut veritatem inquirant primò de fama, ſecundò de vita, tertiò de miraculis exactè diligenter fideliter & prudenter ſecundum articulos tranſmittendos & interrogatoria inſerenda in litteris remiſſorialibus mittendis clauſis & obſignatis Epiſcopis deputandis, qui proceſſum conficere debent, citato Subpromotore Fidei nominando a Promotore generali.

Formula litterarum remiſſorialium, & compulſorialium in ſpecie.

Eſt eadem, quæ ſupra poſita in genere, ſolum mutato verbo (genere) in ſpecie, & ulterius in fine ante verſ. Pro quibus omnibus exequendis *ſuperadditur facultas viſitan. ſepulcrum per infraſcripta verba.*

INſuper vobis Judicibus prædictis, ut ſupra, committimus & mandamus, ut pro finali complemento præmiſſorum, ſepulcrum ſeu tumbam, in quo ſeu in qua dicitur reconditum corpus dicti Servi Dei, & alias ejus memorias adhuc exiſtentes viſitetis atque aperiatis, illudque & illas cum omnibus & ſingulis ſuis circumſtantiis & qualitatibus recognoſcatis & deſcribatis, recognoſcique & deſcribi faciatis; nec quivis alius, cujuſcumque fuerit ſtatus, dignitatis, & conditionis, etiam Ducalis, Archiducalis, & Regiæ, Eccleſiaſticæ, vel Laicalis dignitatis, aliquid in dicto ſepulcro ſeu tumba ponere, vel ex eo ſeu ea ſubtrahere, auferre, vel ſubjicere etiam ex devotione, audeat vel præſumat ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ eo ipſo auctoritate ejuſdem ſac. Congregationis, de qua ſupra, incurrenda, a qua non niſi a Romano Pontifice poſſit abſolvi, ſed omnia, prout in viſitatione & recognitione hujuſmodi fuerunt inventa, eodem in ſtatu, modo, & loco relinquantur, & in ſuo priſtino ſtatu reponantur. Actus autem viſitationis & recognitionis hujuſmodi, reſpectu ſepulcri ſecrete fiat, adhibitis tantum iis perſonis cum dicto Subpromotore Fidei, quæ vobis videbuntur pro teſtimonio ferendo de repertis, ut concurſus populi, & omnis occaſio vel offenſionis vel periculi evitetur.

Forma vero articulorum hic non ponitur, quia in qualibet cauſa debent exhiberi a Procuratore Partis, ſuper quibus Promotor Fidei debet formare interrogatoria cum eiſdem articulis in litteris remiſſorialibus tranſmittenda, ut ſupra dictum eſt.

Eſt etiam obſervandum in executione utriuſque Remiſſoriæ, generalis ſcilicet & ſpecialis, quod juramentum præſtetur, tactis ſacris Scripturis, ab omnibus teſtibus, etiam Sacerdotibus & Prælatis, exceptis Cardinalibus & Epiſcopis, quorum juramentum ſufficiat, tacto pectore; & examen fiat in aliqua eccleſia, vel loco pio, Deo dicato, niſi infirmitas teſtis, vel alia urgens neceſſitas aliud ſuadeat.

Nec prætereundum eſt, quod in Commiſſionibus ſummi Pontificis ſac. rituum Congregationi directis apponi debet clauſula, quod, quando erunt conficiendi proceſſus, & examinandi teſtes in Curia, eadem ſac. Congregatio ſubdelegare debeat S. D. N. Papæ Cardinalem Vicarium, qui per ſe, ſeu, ipſo impedito, per alios tantum Epiſcopos ab eo deputandos capiat informationes neceſſarias cum interventu Protonotarii pro tempore ſacr. rituum Congregationi deſtinati. Poſt-

Poſtquam vero per Epiſcopos Commiſſarios fuerit remiſſum ad ſacr. ritnum Congregationem, & Secretario ejuſdem conſignatum ſub ſigillis clauſum quicquid ipſi invenerint in inquiſitione ſpeciali, ſi proceſſus fuerint Servi Dei, qui infra quinquaginta annos obierit, videndum erit tantum de illorum validitate, prout ſupra diſponitur; ſi vero dicti proceſſus fuerint alicujus Servi Dei, qui ſupra quinquaginta annos deceſſerit, cognito prius in Congregatione, ut ſupra, habenda coram Sanctiſſimo, an ſint in ſtatu, quo poſſint ad Rotam tranſmitti, tunc ad eamdem Rotam tranſmittantur ad effectum cognoſcendi de validitate, de virtutibus, & de miraculis, atque de eiſdem Rotæ Auditores facere debent relationem ſummo Pontifici, niſi ſac. Congregatio ſuper præmiſſis pronuntiaverit.

Rotæ Auditores, quibus cauſæ fuerint commiſſæ, formare debent rubricas de iis, quæ in proceſſibus continentur, non tamen in relationibus proferre eorum vota conſultiva, quæ ſervari debent aperienda in Congregationibus ut ſupra faciendis.

IN proceſſibus faciendis illud maxime & præcipue obſervandum eſt, ut videatur exitus vitæ illius, qui petitur canonizari; quoniam, cum (ut dici ſolet) exitus acta probet, ſi finis vitæ illuſtris & ſanctimonia plenus, & publica præſertim teſtificatione ſit notatus, argumentum erit, quod actiones anteactæ poterunt eſſe ſanctæ; & ideo in formandis articulis videndum eſt, qualis fuerit vitæ exitus, & qualibus circumſtantiis ſanctitatis ſit munitus, nam in hoc articulo magnum cauſæ pondus conſiſtit.

Magnopere etiam conſiderari debet, antequam ad aliquos actus deveniatur, ut exploretur in loco, ubi mortuus fuit, vel requieſcit ille, pro quo petitur Canonizatio, ſi ad præſens fuerit & vigeat communis reputatio & fama ſanctitatis, & unde ortum habuerit; an ſponte homines ad venerationem, an vero arte & diligentia humana procuretur id exhiberi, quod non procuratum non exhiberetur.

Præterea illud etiam diligentiſſime indagandum eſt, an ille vel illa, pro cujus Canonizatione inſtatur, ſcripſerit aliquos libros, tractatus, opuſcula, meditationes, vel quid ſimile; nam, ſi ſcripſiſſe conſtiterit, non prius eſt ad aliquem actum inquiſitionis deveniendum, quam tales libri diligenter in ſac. Congregatione examinentur, utrum contineant errores contra Fidem, vel bonos mores, vel doctrinam aliquam novam & peregrinam, atque a communi ſenſu Eccleſiæ & conſuetudine alienam.

Pro habenda certiori veritate virtutum, ſanctitatis vitæ, & miraculorum Servorum Dei, pro quorum Canonizatione inſtatur, mandavit Sanctiſſimus, non debere in futurum procedi ad Canonizationem alicujus, qui aliqua veneratione, vel titulo Beati ſit decoratus, niſi prius in eadem ſacra Congregatione coram Sanctitate ſua fuerit iterum per Cardinalem in ordine Ponentem facta plena & diſtincta relatio non modo eorum, quæ in proceſſibus, & aliis ſcripturis continentur, & quæ illi per ſummos Pontifices intuitu ipſius venerationis elargita fuerunt, verum etiam eorum, quæ ſupervenerunt poſt conceſſam eidem venerationem, de quibus conſtare poſſit ad hoc, ut ex prædictis omnibus valeat ſummus Pontifex deliberare, an ſit procedendum ad Canonizationem.

Idem obſervandum circa proceſſus fabricatos ante publicationem præſentium decretorum; quia, antequam ad ulteriora deveniatur, dicendum erit de paritione prædictorum decretorum ſanctiſſimæ Inquiſitionis, & videndum, an proceſſus fuerint per æquipollens ſufficienter inſtructi, & ideo formandum erit dubium: An ſit procedendum ad ulteriora.

Proceſſus omnes in eadem ſac. Congregatione præſentati, ſigillati & clauſi per Secretarium conſignari debent Notario ejuſdem Congregationis, deferendi ad Protonotarium deputatum ad Acta Canonizationum, per quem, præcedente decreto ſac. Congregationis, & citato prius Promotore Fidei, ſervatiſque ſervandis, aperiri debent.

Ut obviaretur multis aliis abuſibus, fuit conſcripta epiſtola particularis pro Nuntiis Apoſtolicis ubique degentibus, & alia circularis cum inſertione infraſcripti decreti mittenda Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis ultra & citra montes.

Littera pro Nuntiis.

ADmodum Illuſtris & Reverendiſſ. Domine. Cum ſacra rituum Congregatio, matura habita conſideratione, judicaverit, ſi Pontificii per Europam Nuntii ſeſe ingerant in excipiendis inquiſitionibus de integritate vitæ, virtutibus, atque miraculis viri cujuſpiam cum aliqua ſanctitatis fama defuncti, facile futurum, ut progreſſione temporis, præſumpta palam opinione, videantur hujuſmodi Acta tanquam habere pondus Apoſtolicæ auctoritatis; ideo ſacra eadem Congregatio (re prius ad Sanctiſſimum relata) cenſuit, Dominationi tuæ in memoriam revocandum, ne ullius omnino hominum rogatu impulſuve ducatur in poſterum, ut apud tuum Tribunal, & ab aliis tua auctoritate fulfultis, de hujus generis rebus agi atque inquiri permittat, niſi eadem Congregatio per litteras remiſſoriales & compulſoriales, aut quavis alia ratione, per te ipſum fieri debere, ſpecialiter ſignificet. Et ne aliquis in tam gravi negotio ſubrepat abuſus, juſſit eadem Congregatio, Amplitudinem tuam hac epiſtola fieri certiorem de iis, quæ continentur in adjuncto decreto, ut curet ab omnibus omnino obſervari. Sacræ igitur Congregationis ſenſum libenter ſequetur Dom. tua, quam interim Deus incolumem proſperamque conſervet. Datum Romæ die 12. Martii 1631.

Amplitudinis tuæ Uti Frater.

D E C R E T U M.

CUm in tota Eccleſiæ gubernatione nihil majus, nihil ſit auguſtius Beatificatione & Canonizatione Sanctorum, utpote homines jam demortuos, etiam cum fama ſanctitatis ac miraculorum, declarare pro Sanctis, eoſque uti tales colendos & venerandos decernere:

Sacra rituum Congregatio, ut res hæc plane ampliſſima atque graviſſima

viſſima rite ſanctèque conficiatur, prohibet omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis tam Sæcularibus, quam Regularibus, etiam S. Joannis Hieroſolymitani, Societatis Jeſu, vel aliorum quantumvis ſpeciali nota dignorum, ne audeant ipſi per ſe aut per alios capere informationes ſuper ſanctitate aut miraculis alicujus defuncti, neque ullo modo exquirere aut obtinere ad hunc effectum extrajudiciales teſtificationes aut ſubſcriptiones, ſub pœnis arbitrio ſac. Congregationis infligen. Quod ſi Superiori, Sacriſtæ, ſeu alteri Officiali illius eccleſiæ, in qua requieſcit corpus ipſiuſmet defuncti, vel alterius etiam eccleſiæ, fuerint revelata aliqua miracula, ſeu prophetiæ dona, poſſint ea recipere ſub ſigillo ſecreti ab ipſis tantum relatoribus, in quorum gratiam contigiſſe narrabitur Teneantur tamen, quamprimum commode poterunt, eadem deferre, vel obſignata tranſmittere Epiſcopo loci, cum expreſſa declaratione, quod revelationes ſic, ut ſupra, receptæ non faciant aliquem probationis gradum, etiam cujuſvis longiſſimi temporis curſu.

Quod decretum cum fuerit ad notitiam Sanctiſſimi D. N. Urbani Papæ VIII. deductum, Sanctitas ſua illud approbavit, ac imprimi & ubique publicari mandavit. Die 12. Martii 1631.

Litteræ pro Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis.

ADmodum Illuſtris & Reverendiſſ. Domine. Cum quotidie magis notum fiat, quanta ſinceritate mentis, & maturitate cognitionis incipere & proſequi deceat eorum cauſas, qui diem ultimum obiere non ſine aliqua populis relicta opinione ſanctitatis, & quam accurate fideliterque in re tanti momenti adhiberi teſtes, & in examen vocari conveniat, ſacra rituum Congregatio (facto prius verbo cum Sanctiſſimo) ne aliquis ſubrepat abuſus, juſſit, Amplitudinem tuam hac peculiari epiſtola fieri certiorem de iis, quæ in adjuncto decreto continentur, nempe, ut curet, ne in poſterum ulla ex parte adverſus illud a quopiam in tua diœceſi aliquid committatur, ſed ab omnibus omnino inviolabiliter obſervetur: &, quando apud Amplitudinem tuam ab aliquo petitum fuerit, ut velit inquirere in ſanctitatem vitæ, & miracula alicujus, qui cum prædicta fama obiiſſe dicatur, quoniam nimia plerumque proclivitas atque celeritas occaſionem errori præbet, non prius generaliter ſuper vitæ ſanctitate inquiri permittat, quam particulariter de alicujus virtutis eminenti gradu, aut peculiari aliquo miraculo præcedat famæ comprobatio, prout prudentiæ tuæ magis expedire videbitur. Quod per te ipſum exequi ſacra Congregatio ſummopere exoptat: ſed, ſi ob invaletudinem, ſive ob legitimum aliud & grave impedimentum id conficere non valebis, ſuper quo conſcientiam tuam onerat eadem Congregatio, poterit Amplitudo tua delegare Vicarium tuum Generalem, vel alium in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, qui delegatus, ſive ille ſit Vicarius, ſive cujuſcumque dignitatis,

tis, cum aliis ad minus duobus doctis viris, altero ſcilicet Magiſtro in Theologia, altero vero graduato, vel licentiato in jure canonico, rem totam ita peragere debeant, ut omnes ſua nomina ſubnotent poſt ſubſcriptionem cujuſcumque teſtis, antequam diſcedant a loco ipſius examinis. Curabit inſuper Amplitudo tua, ut teſtes omnes, quæcumque habent, explanate & per extenſum deponant, nec ſe referant ad atteſtationes redditas, neque eis recitentur, quæ alias ipſi depoſuerunt. Poſtquam vero fuerint per Amplitudinem tuam, vel per alios a te ex cauſis ſupra narratis ſubrogatos Acta completa, ſecreto retineantur, præſtito etiam juramento a Notariis, & teſtibus, ſe nemini promulgaturos, quicquid ipſi ſcripſerint, & reſpective depoſuerint, vel de quibus interrogati fuerint. De his autem Actis, per te, aut juſſu tuo confectis, certiorem ſtatim reddere debebit Amplitudo tua ſummum Pontificem, eaque, quanto citius poterit, authentice tranſcripta, ac ſigillo obſignata ad ſacr. rituum Congregationem tranſmittere. Originalia vero eodem modo conſignata, & in capſa clauſa pluribus clavibus, quæ diverſis ad arbitrium tuum cuſtodiendæ tradantur, in archivo Patriarchali conſerventur. Notum tamen ſit Amplitudini tuæ, neque per hanc epiſtolam, neque per aliquid in ea propoſitum voluiſſe ſummum Pontificem, neque ſacram rituum Congregationem tribuere, aut augere juriſdictionem ſeu facultatem, quæ alias Epiſcopis competere poſſet. Atque, ut hæ litteræ nulla in poſterum oblivione deleantur, ſed ſemper in recordatione vigeant & tua & tuorum deinceps Succeſſorum, dabit operam Amplitudo tua, ut illæ quanto citius tam in curia tua Patriarchali, quam in archivo Capitulari ad perpetuam rei memoriam aſſerventur. Vale. Datum Romæ die 12. Martii 1631.

Amplitudinis tuæ Uti frater.

Declarando, per hujuſmodi decreta & ordinationes non cenſeri Ordinariis aliquam novam facultatem conceſſam ultra eam, quæ de jure eis competit.

Poſtquam vero Apoſtolica Sedes appoſuerit manum in aliqua ex prædictis cauſis, non poterit Ordinarius amplius in ea quoquo modo ſe intromittere, nec etiam ad effectum conficiendi particularem proceſſum ſuper cultu non adhibito, qui formandus erit per eum, cui per ſummum Pontificem, vel per ſacram rituum Congregationem hujuſmodi facultas fuerit delegata.

Relationes Auditorum Rotæ, informationes in facto & in jure, & aliæ quæcumque ſcripturæ tractantes de cauſis Beatificationum & Canonizationum imprimi omnino prohibentur ante earumdem cauſarum terminationem.

Decreta ſuper hac materia extendenda per Secretarium ſacr. Congregationis concipiantur ſemper nomine Congregationis per verbum (Videtur) *vel ſimile, ſervata in unoquoque negotio ſuprema determinatione ſummi Pontificis poſt factam relationem Sanctitati ſuæ.*

Quando Cardinales Ponentes cauſarum erunt abſentes a Curia pro interponendis Decretis neceſſariis in cauſis hujuſmodi, poterit adiri Cardinalis Præfectus pro tempore ſacræ Congregationis, ut illa interponat pro Cardinali abſente.

Pro-

Promotor Fidei (ut melius hujuſmodi cauſæ in poſterum diſcutiantur) teneatur in ſcriptis proponere difficultates eorum, quæ continentur in quolibet proceſſu.

Subſtituto Promotoris Fidei, pro quolibet proceſſu ab eodem Subſtituto examinando, per Procuratores cauſarum perſolvatur ſtipendium decem ducatorum.

S*Anctiſſimo D. N. ſic annuente, indultum eſt Protonotariis de numero Participantium*

Primò, quod in proceſſibus fabricandis, & præcipue in examinandis teſtibus ſuper martyrio alicujus Servi Dei, hic in Curia omnino intervenire debeat R. P. D. Protonotarius pro tempore ſacr. Congregationis.

Secundò, quod examen prædictum debeat eſſe ſubſcriptum ab ipſo D. Protonotario, alias examen nullam faciat fidem.

Tertiò, quod Notarius, qui examen prædictum recipiet, in hoc actu ipſi Domino Protonotario ſubordinatus cenſeatur & reputetur.

Item mandatum eſt, ut declamationes de rebus profanis, & plerumque de atrocioribus criminibus confictis & imaginariis, quæ fieri ſolebant in Conſiſtorio publico ab aulæ Conſiſtorialis Advocatis, quando Legati Sedis Apoſtolicæ in eorum reditu ad Urbem excipiuntur in eodem Conſiſtorio, vel quando per ſummum Pontificem traduntur pilei Cardinalitii novis Cardinalibus creatis, vel admittuntur Legati Principum ad præſtandam obedientiam Sedi Apoſtolicæ, abrogentur omnino, & earum loco ſubrogentur propoſitiones cauſarum Servorum Dei, qui fama ſanctitatis conſpicui mereantur adſcribi in numero Sanctorum, ſive Beatorum; pro quibus poterunt inſtare apud ſummum Pontificem Advocati, petendo, committi, proſequi, vel expediri reſpective cauſas arbitrio Sanctitatis ſuæ.

Et, facta per me Secretarium infraſcriptum de præmiſſis omnibus relatione Sanctiſſimo cum interventu R. P. D. Cerri Fidei Promotoris, Sanctitas ſua approbavit, abrogando ea quæ his contraria exiſtunt, & imprimi mandavit. Hac die 12. *Martii* 1642.

J. Card. Sacchettus.

Loco † *ſigilli.*

Julius Cincius Secr.

APPEN-

APPENDIX II.

Decreta noviſſima ſacræ rituum Congregationis ſervanda in cauſis Beatificationum & Canonizationum Sanctorum, edita juſſu ſanctæ memoriæ INNOCENTII XI. *& ab eodem laudata, confirmata, & approbata; De quibus paſſim in hoc Opere, maxime vero in lib. 2.*

SAnctiſſimus D. N. Innocentius XI. provide conſiderans, quod in tota Eccleſiæ gubernatione nihil majus aut gravius ſit, quam homines declarare pro Sanctis, eoſque uti tales colendos & venerandos decernere; & perpendens, quod, licet fel. rec. Urbanus VIII. de conſilio Congregationis ſanctiſſimæ Inquiſitionis nonnulla ſuper hoc ediderit decreta, ſubindeque ſac. rituum Congregatio alias ordinationes fecerit ſecundum caſuum contingentias a ſummis Pontificibus approbatas, nihilominus experientia docuit, quod adhuc nonnulla deſiderantur pro meliori cauſarum hujuſmodi directione; idcirco juſſit, materiam diligenter diſcuti primum in Congregationibus particularibus, deinde vero in generalibus, prout factum fuit; & ſub diebus 9. Julii, & 6. Auguſti 1678. emanarunt Reſolutiones ſequentes, ſi eidem Sanctiſſimo placuerit, publicandæ.

Primo. Animadvertens eadem ſacra Congregatio, quod neceſſarium ſit, ut proceſſus auctoritate ordinaria fabricandi conficiantur cum maxima diligentia, cenſuit, mandari Ordinariis locorum, ut ultra teſtes inductos a Poſtulatoribus, teneantur ipſi quoque inquirere ac examinare alios teſtes bene inſtructos ſuper vita & moribus Servi Dei; & ſi aliquid repererint in contrarium, quod ipſis videatur relevans, ſuperſedeant in ulteriori inquiſitione, donec ſacra Congregatio ab eis certiorata per litteras mandet, quid agendum ſit.

Secundo. Hujuſmodi diligentias ſervari vult etiam in proceſſibus auctoritate Apoſtolica faciendis a Judicibus delegatis, quibus per litteras particulares ſacræ Congregationis enixe commendari debeat: & idem faciat Promotor Fidei in litteris ſcribendis Subpromotoribus.

Tertio. Et pro majori cautela præſcribi debeat in litteris remiſſorialibus, quod non ſolum interrogatoria retineantur ſemper clauſa & ſigillata cum ſigillis eorumdem Judicum, non aperienda, niſi in actu examinis, & claudenda in fine; ſed ulterius depoſitiones ipſæ, antequam proceſſus ſit abſolutus, in fine cujuslibet ſeſſionis claudi & ſignari debeant cum ſigillis Judicum, nec poſſint aperiri, niſi in præſentia ipſorum in principio cujuslibet examinis & ſeſſionis, ac hujuſmodi diligentiæ fieri debeant etiam in proceſſibus fabricandis in Curia. Iidem Judices, prout etiam Subpromotores, & Notarii, tam in partibus, quam in Curia, ac teſtes, & in Curia etiam Protonotarius, debeant ante inchoationem proceſ-

ceſſuum præſtare juramentum de ſervando ſecretum religioſe, ſub pœna excommunicationis ipſo facto in caſu contraventionis incurrendæ, juxta formulam ejuſdem juramenti imprimendam in fine decretorum, & pro omnimoda obſervantia traſmittendam Judicibus delegatis in ipſis litteris remiſſorialibus, & Subpromotoribus in litteris Promotoris.

Quarto. Conſiderans quoque ſacra Congregatio, quod principale fundamentum in cauſis Beatificationum & Canonizationum conſtitui debet in fideli interpretatione proceſſuum extero idiomate confectorum, & quod, licet ex laudabili obſervantia Interpres ſemper fuerit electus ab Eminentiſſ. Ponente, citato & audito R. P. Fidei Promotore, nihilominus ſuper hoc decreta generalia nihil diſponunt; idcirco decrevit, quod in poſterum in qualibet cauſa Interpres eligatur ab Eminentiſſ. Cardinali Ponente, citato & audito R. P. Fidei Promotore, & pro majori cautela, poſtquam interpretatio fuerit facta, revideatur ab aliquo viro probo & perito, qui ſecrete ad hoc officium aſſumatur ab eodem Eminentiſſ. Ponente; & ſi reperiatur aliquis error ſubſtantialis, Interpres ſevere puniatur arbitrio ſacræ Congregationis: per quem Eminentiſſimum deferri debeat tam Interpreti, quam Reviſori juramentum de fideliter ſibi munus commiſſum adimplendo; quibus etiam eadem ſacra Congregatio aſſignavit mercedem pro ſuis laboribus, nempe carolenum unum pro quolibet folio reducto, ita ut facies ſit linearum 24. & linea ſyllabarum 16.

Quinto. Advertens etiam, quam neceſſaria ſit diligens cuſtodia proceſſuum originalium, decrevit, quod ii, ſicuti etiam interpretationes originales illorum, qui ſunt extero idiomate confecti, retineri debeant in archivo ſacræ Congregationis in Vaticano in loco clauſo & ſeparato ab aliis ſcripturis, nec poſſint amoveri, niſi de ordine Eminentiſſ. Cardinalis Ponentis, vel ad inſtantiam R. P. Promotoris, ad effectum videndi, quatenus opus ſit, & deinde reportandi; cujus archivi duæ ſint claves, una penes Protonotarium Apoſtolicum, qui pro tempore intervenerit ſacræ Congregationi, & altera penes Secretarium; & clavis loci, in quo cuſtodiuntur dicti proceſſus, ſtet penes eumdem Protonotarium, alterius vero, in quo retinentur aliæ ſcripturæ ſac. Congregationis, penes Secretarium.

Sexto. Idemque Protonotarius curam habeat revidendi inventarium dictorum proceſſuum; & quatenus non adeſſet, illud diligenter fieri mandet cum quatuor copiis, quarum una ſtet penes eumdem Protonotarium, altera penes Promotorem, altera penes Secretarium, & quarta in eodem archivo; & in fine anni iidem Protonotarius, Promotor, & Secretarius revidere debeant dictum inventarium, & conferre cum proceſſibus, ad effectum recognoſcendi, an aliquid deficiat, & curandi, ut reportentur, & Secretarius referat in prima ſequenti Congregatione.

Septimo. Cum pluries dubitatum fuerit circa intelligentiam decretorum pag. 28. quod non prius Sedes Apoſtolica moveri ſoleat, quam Re-

Reges, Principes, & aliæ perſonæ authenticæ & honeſtæ inſtanter ſupplicaverint ſummo Pontifici, & tunc etiam non ſtatim, ſed expectare, quod diu pulſetur, nam, ſi perdurabunt miracula, & ſupplicantium inſtantiæ, tunc ſummus Pontifex, ſi ei videbitur, committit cauſam ſacræ Congregationi; ideo, ſi ita Sanctiſſimo viſum fuerit, cenſuit eadem ſac. Congregatio, Commiſſionem non eſſe ſignandam, niſi poſt elapſum tempus decem annorum a die præſentationis proceſſus auctoritate ordinaria fabricati, & cum præcedenti rigoroſa diſcuſſione ejuſdem proceſſus cum ſcriptura & ſummario, & inſuper habitis poſt decennium a die fabricationis illius novis litteris Epiſcoporum circa percrebreſcentiam famæ ſanctitatis & miraculorum, ac devotionis populi enixe pro Beatificatione & Canonizatione inſtantis: niſi tamen in aliqua cauſa ex peculiaribus circumſtantiis ſac. Congregatio exiſtimaverit, anticipari poſſe tempus in diſcuſſione proceſſuum auctoritate ordinaria confectorum, & Sanctiſſimus hoc approbaverit.

Octavo. In cauſis Servorum Dei ante decreta ſel. rec. Urbani VIII. introductis, non ſignentur Commiſſiones reaſſumptionis, niſi prius per ſac. Congregationem examinatis proceſſibus tam auctoritate ordinaria confectis, quam auctoritate Apoſtolica, quatenus adſint.

Nono. Cum in decreto approbato a ſel. rec. Urbano VIII. die 12. Martii 1631. impreſſo in libello pag. 57. ſacra Congregatio cognoſcens, quod in hac re, utpote graviſſima, rite ſancteque procedendum eſt, prohibuerit omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis tam Sæcularibus quam Regularibus, quantumvis ſpeciali nota dignis, ne audeant per ſe vel per alios capere informationes ſuper ſanctitate, aut miraculis alicujus, nec ullo modo exquirere aut obtinere ad hunc effectum extrajudiciales teſtificationes aut ſubſcriptiones, ſub pœnis arbitrio ipſius ſac. Congregationis infligendis; illud confirmando, juſſit, quod hujuſmodi extrajudiciales atteſtationes non ſolum exquiri aut obtineri non valeant, ſed rurſus, quod hactenus obtentæ, ſive in futurum obtinendæ, non faciant aliquem gradum probationis, nec inſeri poſſint in proceſſibus tam ordinaria, quam Apoſtolica auctoritate fabricandis.

Decimo. Subpromotor Fidei a R. P. Promotore deputatus, cui onus incumbit primo loco ſpoliandi & examinandi proceſſus, (ex quibus pendet Beatificationum & Canonizationum ſubſtantia) ad effectum referendi eidem Promotori, debeat hujuſmodi munus diligentiſſime, ac cum omni rigore adimplere; ac ſummaria, quæ ſolent a Procuratoribus fieri, antequam typis mandentur, conferet cum proceſſibus, ſubſecuta atteſtatione, quod fuerunt per ipſum reviſa, & in quolibet folio ſe ſubſcribat; eamdemque diligentiam conferendi cum exemplari manuſcripto iterum faciat, poſtquam fuerint impreſſa, cum iterata ſubſcriptione in fine, quam ſubſequatur ſubſcriptio & ſigillum Secretarii; nec ante prædictas ſubſcriptiones poſſint tam ſummaria, quam informationes publicari, ſub graviſſimis pœnis tam quoad Poſtulatores, quam etiam quoad Impreſſorem arbitrio

Sac.

ſac. Congregationis, ſeu Eminentiſſ. Cardinalis Præfecti infligendis. Idemque Subpromotor (quatenus ipſe D. Promotor ex diligenti & accurata reviſione proceſſuum, quam facere ſolet, neceſſarium vel opportunum duxerit) teneatur aliud ſummarium objectionale ad comprobationem oppoſitionum conficere, quod ſac. Congregatio plurimum expedire cognoſcit ad hoc, ut veritas magis eluceſcat. Et pro quolibet proceſſu ab eodem Subpromotore examinando in quolibet dubio perſolvatur ei ſtipendium decem ducatorum auri præſcriptum in decretis generalibus pag. 62. cum declaratione tamen, quod reſpectu proceſſuum auctoritate Apoſtolica in ſpecie, qui pluries ad diverſum effectum examinari debent, dictum ſtipendium debeatur pro tribus dubiis tantum, nempe prima vice, quando diſputatur validitas, ſecunda vice, quando diſputatur de virtutibus ſeu de martyrio & cauſa martyrii, & tertia vice, quando diſputatur de miraculis, quamvis diſputationes alicujus ex dictis dubiis pluries reiterari contingat, ſeu eadem dubia in diverſas inſpectiones pro faciliori reſolutione dividantur.

Undecimo. Et quia materiæ gravitas & dignitas expoſcit, ut pertractetur & dirigatur a viris notæ probitatis, experientiæ, & peritiæ, cenſuit ſacra Congregatio, quod ad conficiendum tam informationes in facto, quam ſummaria, in quibus potiſſime conſiſtit cauſarum pondus, aſſumantur ſolum Procuratores Collegii ſacri palatii Apoſtolici; tribuendo Poſtulatoribus libertatem eligendi ex dicto cœtu quem voluerint, dummodo quilibet ex eis non poſſit eodem tempore patrocinari plures cauſas, quam quatuor, ad hoc ut eis facilius operam dare poſſint, ſub pœna inhabilitatis amplius ſcribendi in caſu contraventionis: & liceat Partibus in quocumque ſtatu cauſæ, rationabiliter tamen & prævia licentia Eminentiſſ. Ponentis, mutare Procuratorem, dummodo alius in ejus locum ſubrogandus ſit de eodem Collegio, & non habeat in totum plures cauſas, quam quatuor.

Duodecimo. Advocati vero ad ſcribendum in jure aſſumi debeant ad libitum Poſtulatorum, dummodo ſint ex Collegio ſac. Conſiſtorialis aulæ, vel ex duodecim aliis approbatis a ſac. Congregatione; ita tamen, ut quilibet eorum ſex tantum cauſas patrocinari poſſit.

Decimo tertio. Pro mercede autem prædictorum, ac etiam Notarii ſacra Congregatio juſſit ſervari taxas ab ea diligenter reviſas, quæ, ut omnibus innoteſcant, typis mandari debeant, & in fine decretorum inſeri.

Decimo quarto. Cum etiam obſervatum fuerit, ſæpe Poſtulatores dare ſcripturas Medicorum vel Chirurgorum pro confirmatione miraculorum, & ex alia parte non fuerit ſolitum reſponderi per Peritos ejuſdem profeſſionis, ideo videtur neceſſarium ad hoc, ut reſpondeatur ſecundum artem, quod Eminentiſſ. Ponens deputet ex officio, ſecretò, ac prævio juramento alium Medicum & Chirurgum celebriorem, qui reſpondeat pro veritate ad effectum videndi, an aſſerta miracula excedant vires naturæ.

Digitized by Google

Die 15. *Octobris* 1678. *facta per me infraſcriptum relatione Sanctiſſimo præfatorum decretorum cum eorum integra lectura, Sanctitas ſua laudavit & approbavit, atque ſervari mandavit & publicari.*

Jo. Baptiſta de Luca Auditor, & Secretarius Memorialium.

Locus † ſigilli.

Bernardinus Caſalius ſac. rit. Congregationis Secretarius.

Forma juramenti Judicum ante inchoationem proceſſuum.

EGO infraſcriptus, tactis ſacroſanctis Euangeliis coram me poſitis, juro & promitto, fideliter adimplere munus mihi commiſſum circa fabricationem proceſſus in cauſa Beatificationis & Canonizationis Servi Dei N. juxta formam decretorum ſac. Congregationis rituum, & præcipue noviſſimorum, quæ confirmata fuerunt a Sanctiſſimo D. N. Innocentio XI. Necnon juro & promitto, religioſe ſervare ſecretum tam de contentis in interrogatoriis, quam de teſtium depoſitionibus ſuper iiſdem, & ſuper articulis, nec de iis loqui cum aliqua perſona, exceptis aliis Judicibus, & Subpromotore, ac Notario pro eodem proceſſu deputatis, & in Curia excepto etiam Protonotario, ſub pœna perjurii & excommunicationis latæ ſententiæ, a qua non niſi a ſummo Pontifice (excluſo etiam Majori Pœnitentiario) præterquam in mortis articulo, abſolvi poſſim. Et ita promitto & juro: ſic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Idem juramentum præſtabitur a Subpromotore, & Notario, & in Curia etiam a Protonotario, mutatis mutandis.

Forma juramenti Teſtium.

EGO infraſcriptus, tactis ſacroſanctis Euangeliis coram me poſitis, juro, dicere veritatem tam ſuper interrogatoriis, quam ſuper articulis, ſuper quibus examinabor, necnon ſervare ſecretum, nec alicui penitus revelare tam contenta in iiſdem interrogatoriis, quam reſponſiones ac depoſitiones a me factas, ſub pœna perjurii & excommunicationis latæ ſententiæ, a qua non niſi a ſummo Pontifice (excluſo etiam Majori Pœnitentiario) præterquam in mortis articulo, abſolvi poſſim. Et ita promitto & juro: ſic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDIX III.

Antiqua Vita Beati Archangeli Canneti *Canonici Regularis Congregationis Salvatoris, inſerta in proceſſum auctoritate ordinaria confectum die 2. Maji 1617. a Vicario Generali Epiſcopi Eugubini,*
De qua lib. 2. cap. 18. num. 19.

Vita, & morte di Frate, ovvero del Beato Archangelo *da Bologna Canonico Regolare della Congregatione di S. Salvatore, raccolta da diverſe perſone degne di fede, per un devoto Religioſo dello ſteſſo Ordine & Congregatione.*

FU' il Padre D. Archangelo da Bologna figliuolo di Facino della nobile fameglia de Canedoli della città di Bologna; Quale dalla ſua pueritia fu ſempre devoto & ſpirituale, & molto dedito al culto Divino, quale ſendo ancora di tenera età, per le parti, che in quel tempo regnavano nella città di Bologna, gli fu amazzato ſuo padre, & fratelli. Et ſendo gionto à una certa matura età; conſiderando & conoſcendo li travagli & pericoli di queſto mondo (come haveva già viſto, & provato in parte, & li continui lacci del Demonio) inſpirato dallo Spirito Santo, diſpoſe nell' animo ſuo farſi Religioſo, & in sè ſteſſo riſoluto preſe, & ſi veſtì dell' habito de Canonici Regolari della Congregatione di S. Salvatore, & con molta devotione & ſantità l' anno 1484. ſi fece Canonico. Et accadendo, che per ſanta obedienza fù mandato ad habitare à Venetia nel monaſterio di S. Salvatore; Et vedendo il Prelato di eſſo monaſterio la ſua integerrima vita, & ſue ſpirituali attioni, & buoni coſtumi, & ſendo ancor giovinetto gli dette l' offitio di ricevere i Foraſtieri, quale con ogni charità & amore faceva l' offitio di Marta verſo gli Hoſpiti. Accadendo in quel tempo, che quelli, che già havevano amazzato ſuo Padre dimoravano per tempo avanti in Venetia, & havendo già queſti tali gran domeſtichezza con il Prelato del monaſterio, & un giorno dal detto Prelato quelli furno convitati à pranzo con lui nel monaſterio, & F. Archangelo per eſſer quello, che attendeva & ſerviva ai Foraſtieri, biſognava, che ſerviſſe à tavola. Dove mirando, & riguardando quelli tali più & più volte, riconobbe uno di quelli eſſere quel tale, che amazzò ſuo padre, à tale, che ſe gli commoſſe il ſangue, è molto tentato dal Demonio di far la vendetta dei ſuoi Conſanguinei contra quel tale. Il devoto Frate Archangelo temendo più Dio, che il mondo, con l' ajuto del ſuperno lume, volſe ſuperare la diabolica tentatione del Demonio, che già gli haveva meſſo nel cuore, in queſto modo la ſuperò, che vedendoſi acceſo & contaminato dalla colera, finſe eſſerli venuto un' accidente, & una indiſpoſitione, ſi ritirò da

rò da ſervire à tavola per non vedere quelli tali. Dove che col Divino ajuto ſuggì, e ſuperò tal tentatione di vendetta, che lui haveria facilmente potuto adempire, ſecondo che 'l Diavolo li metteva nel cuore contro quelli tali. Finito il pranzo, & licentiati li detti hoſpiti, il Prelato andò à viſitare Fra Archangelo domandandoli la cauſa del ſuo male, al quale li narrò tutto il fatto, à tale che il Prelato reſtò molto admirativo, & molto commendò la ſua conſtantia. Accreſcendo ogni giorno di bene in meglio nel ſanto propoſito, & continuamente nella devotione & humiltà, fù fatto Sacerdote, & con quanta devotione & humiltà preſe tal Ordine Sacerdotale, ſi tace, reputandoſi di tale dignità eſſer' indegno: Et vedendo, che il converſare, & practicare con gli altri Frati gli raffreddava lo ſpirito del buon propoſito, perche lui deſiderava & appetiva luoghi ſolitarij, per darſi meglio alla vita ſpirituale, la ſanta Obedienza lo mandò à ſtantiare nel monaſterio di S. Antonio di Venetia, nel quale monaſterio ſtette per anni tre, poi fù mandato à S. Salvatore di Venetia, & ivi dimorò per anni cinque; Poi ritornò al monaſterio di S. Antonio, & ivi ſtette per ſpatio di anni dui; Di poi fu meſſo per il monaſterio à Treviſi, & ivi dimorò anni tre. Et quantunque tali mutationi li foſſe moleſto e grave, però non mancò mai del ſuo buon propoſito, la notte & il giorno mai mancava per ſuo ſolazzo di ritrovarſi in Choro à laudare & benedire il Signor Dio, & à tutte l' altre oſſervanze della Congregatione; & per ſua devotione ogni giorno celebrava la Meſſa, & pregava il Signor Dio, che li deſſe gratia di patienza, & che gli preparaſse in qualche luogo una ſtantia ſolitaria, per poſſer meglio vacare, & darſi meglio alle ſue devotioni & orationi. Sentendo dire à molti, come à Gubbio vi era un noſtro monaſterio di S. Ambroſio molto propiſio & atto à chi ſi voleſse dare alla vita ſolitaria & contemplativa, e molto devoto ſito, nel qual luogo per alhora non vi ſtava il Priore, ma ſolo doi Frati, & dal monaſterio di S. Secondo era dato & adminiſtrato il vitto & veſtito, perchè tutta l' intrata & facultà, che gode il monaſterio di S. Secondo, era del monaſterio di S. Ambroſio. Ma per eſser il monaſterio di S. Secondo più capace di habitatione, la Congregatione dette e conceſse dette intrate & facultà al detto monaſterio di S. Secondo. Intendendo queſto F. Archangelo, ſupplicò con grande inſtantia al Reverendiſſimo Padre Generale, & Viſitatori della Congregatione, che per loro benignità li voleſseno compiacere di andare, & poſsere habitare al detto monaſterio di Santo Ambroſio, acciò nel ſervitio ſpirituale meglio ſi poteſse eſsercitare. Dove che l' anno 1498. conſeguì tal gratia, & ivi per ſpatio di ſette anni continui habitò, dandoſi à continui digiuni, vigilie, & orationi, aſtinenze, & meditationi, e parte del giorno à grandi eſsercitij corporali per maceratione della carne, per ridur' il corpo alla ſpiritual ſervitù. Nel qual luogo cavò, & fece una ciſternetta per ſuo ſervitio, qual poi fù reſtaurata la bocca, & intorno l' anno 1502. & ivi vi edificò una celletta ſequeſtrata dalla commune habitatione, dove lui ſtava parte del giorno

giorno alle ſue orationi & contemplationi. Vedendo il Nemico dell' humana Natura Diavolo infernale, che tanto aſſiduamente ſi dava al ſervitio dell'Altiſſimo, meſſe in mente alli RR. Padri per cattiva ſuggeſtione d'alcuni ſuoi emuli, che lo doveſſino levare da S. Ambroſio, allegando alcune falſità contra di Fra Archangelo, à tale, come naturalmente l'humana perſona è più dedita à credere il male, che al bene, di maniera che hebbe più forza la bugia, che la verità. L'anno 1505. per ſanta obedienza dalli Reverendi Padri fu mandato al monaſterio di S. Salvatore di Venetia, & ivi habitò per un'anno ſempre col ſuo ſolito obſequio verſo il Signor Dio. L'anno 1506. vedendo & udendo li Reverendi Padri la ſua buona vita & ſuoi buoni eſſemplari coſtumi, lo fecero Vicario del monaſterio noſtro di S. Daniel in Monte, fuora della città di Padova per ſpatio di dieci miglia, contra ogni ſuo volere, & contra ogni ſuo deſiderio, nel qual luogo dimorò per un'anno. Poi fu fatto Vicario del monaſterio dell'Iſola fuori della città di Vicenza ſette miglia, & ivi dimorò per dui anni ſequenti, cioè 1507. & 1508. Ma di tale offitio, & manco d'alcun'altra ſorte di dignità, fù mai anſioſo & deſideroſo, ma gittato da sè ogni ſorte d'ambitione, & calpeſtato e meſſo ſotto à piedi ogni ſorte di dignità; ma tutto il ſuo intento e deſiderio, altro non era, che la ſolitaria vita, altro non deſiderava, che la quiete dell'animo per poſſer meglio congiungerſi con il ſuo Creator Dio. Altro non deſiderava, non appetiva, che la ſtanza del monaſterio di S. Ambroſio, qual vedeva eſſer molto atta & commoda alla contemplatione, ſi come era la ſua buona volontà & intentione (che certo è luogo da ridurſi, e darſi alla vita contemplativa). Alla quale intentione e giuſta dimanda li ottimi & RR. PP. di quel tempo lo volſero conſolare, maſſime accertati, che le calunnie dei ſuoi Emuli erano falſiſſime, & anco accioche appreſſo l'onnipotente Dio mandaſſe in ſalute della Congregatione li ſuoi inſocati e degni preghi. L'anno dunque 1509. fu rimeſſo al ſopradetto monaſterio di S. Ambroſio, con un compagno detto F. Antonio Maria da Padova, nel qual luogo, ſecondo il ſuo coſtume, & riſcaldato più che prima nel divino amore, giorno e notte non ceſſava dalle ſue ſante operationi & orationi della ſua vita ſpirituale. Era in quel tempo uno Heremita nominato F. Thomaſo da Fabriano, perſona idiota, del terzo Ordine di Penitentia di S. Franceſco, quale habitava alla chieſa di S. Nicolao in una caſella ſequeſtrata à canto il monaſterio, che à lui era già ſtata donata con alcun'horto; quale per tempo avanti era ſtato huomo cattivo, & ridottoſi alla vita ſolitaria, quale per la buona fama udita di F. Archangelo, molto deſiderava havere ſua amiſtà, quale ogni giorno andava à Santo Ambroſio à udire la Meſſa, che Fr. Archangelo continuamente ogni giorno celebrava. Et havendo pigliato ſua domeſticanza, dopo Meſſa ſpeſſo havevano ſpirituali colloquij inſieme, & da lui ſi confeſſava. Et accoſtandoſi alla familiarità, & ammonitioni, avertimenti, & eſempi del devoto Padre F. Archangelo, di modo che di lupo diventò agnello, & in

& in tal modo ſi riduſſe alla vita ſpirituale per mezzo delle buone ammonitioni & eſſempi del Padre F. Archangelo, che in la città di Gubbio era tenuto perſona molto ſpirituale. Qual F. Thomaſo molte attioni ſpirituali ha riferito della vita del Padre F. Archangelo, e teſtificò, che per mezzo ſuo ſi era ridotto buon ſervo di Dio, & haver ſuperato molte acerbe tentationi diaboliche. Et accreſcendo ogni giorno la fama della bontà del P. F. Archangelo, la quale riſplendeva à tutti per li buoni eſſempi, & ſpirituali parlari, che à tutti dava mirabili & ſpirituali contenti, & ſpecialmente à quelle Signore d' Urbino, maſſime la Signora Ducheſſa Eliſabetta Gonzaga vedova per la morte del Duca Guidobaldo ſecondo Duca d' Urbino, & la Signora Emilia di caſa Pia moglie del Signor Antonio Feltrio, alle quali Signore era molto caro, al quale preſtavano molta fede per la ſua buona vita, che loro vedevano, & che univerſalmente ſentivano raccontare.

Qual Signora Emilia donò al monaſterio di S. Ambroſio tutto il corpo del Divino Offitio ſtampato, & annotato, & ligato tutto in corame roſſo. Et molte altre perſone, che nelle loro afflittioni e travagli à lui ricorrevano, & à tutti dava ſperanza e conforto, di modo che tutti ſi partivano conſolati & allegri in tutte le coſe, che prediceva, venivano ad effetto, che molti dicevano, che lui haveva lo ſpirito di profetia. Riferiſce F. Thomaſo Eremita come Franceſco Maria Duca d' Urbino intendendo il buono odore della ſantità del P. F. Archangelo, che molte coſe lui prediceva (come che haveſſe ſpirito profetico) dove che acceſo di molta fede e devotione, ſendo in una guerra molto pericoloſa, della quale temeva aſsai; mandò un ſuo fidato à Gubbio al P. F. Archangelo per conſiglio, & che doveſse fare oratione per lui. Al quale riſpoſe il P. F. Archangelo, che ſendo lui huomo peccatore, non meritava eſsere eſsaudito; ma che lui non mancaria di fare la charità & obedienza, e diſse à quel mandato, che doveſse ritornare à lui il giorno ſeguente à S. Ambroſio; Il P. Archangelo ſi miſe in oratione, & ivi ſtette in oratione per ſpatio di 9. hore continue. Et il giorno ſeguente riferì à quel mandato, che diceſse al Signor Duca, che li ſui negotij paſsariano bene, & così fu fatto.

Si come la lucerna ardente non può ſtare aſcoſa, così la fama del Padre F. Archangelo ogni giorno più accreſceva. Eſsendo un certo Fiſico alhora Medico della città di Gubbio, nominato m. Antonio di Nicolò Acquiſti da Caſtiglione Aretino, quale haveva condotto à Gubbio tutta la ſua famiglia, & il P. F. Archangelo per cagione d' una ſua infirmità haveva fatto amicitia con queſto m. Antonio, quale talvolta volontieri haveva colloquio col P. F. Archangelo, maſſime per haver ſentito la ſua buona fama di ſua vita; Et havendo queſto m. Antonio la ſua moglie d. Mathia, & una ſua nuora d. Maria Chriſtoſana moglie di Baldo ſuo figliuolo, due venerande e devote & ſpirituali donne, le quali havendo per mezzo del d. m. Antonio molta familiarità con una Monaca del monaſterio di S. Spirito

rito di Gubbio, quale era molto ſpirituale, & era tenuta per ſanta, & con lei hebbero colloquio inſieme raccontandoli le ſue tribulationi, & come deſideravano vedere & parlare con il P. F. Archangelo, che intendevano, che era appreſſo Dio di ſanta vita, ma intendevano, che lui non parlava à donne. Riſpoſe quella ſanta Monaca, che ogni volta che voi li volete parlare, io vi farò una poliza, & quantunque io non l' habbia mai viſto, nè parlato, ma come li darete la mia poliza per parte mia, lo vederete e parlarete.

Andando le devote donne à S. Ambroſio, & ricevuta la poliza, venne alla porta con gran domeſtichezza, & benignamente aſcoltate le loro gran tribolationi & affanni, molto le conſolò, di maniera che reſtorno molto ſatisfatte, e tutto quello, che gli prediſſe venne ad effetto.

Havendo d. m. Antonio Acquiſti una figliuola, la quale la voleva maritare, la qual fanciulla deſiderava più preſto farſi Monaca, che maritarſi, il Padre F. Archangelo gli diſſe più volte à m. Antonio, & à M. Mathia ſua madre, che il Signor Iddio voleva per lui detta fanciulla vergine, & non maritata, & non credendo alle parole del P. F. Archangelo; di modo che ſtatuito il giorno di far lo ſpoſalitio, la fanciulla s'infermò, & in brevi giorni rendette lo ſpirito al Signore ſuo ſpoſo, ſi come gli haveva predetto il P. F. Archangelo.

Eſſendo il magnifico Giuliano de Medici fratello di Papa Leone X. à queſti tempi in la Corte della città d' Urbino quando quella fioriva d'huomini illuſtri virtuoſi e dotti: qual magnifico Giuliano per le parti era ſtato cacciato & eſpulſo dalla città di Fiorenza; Et ſentendo la buona fama del P. F. Archangelo da molti, & ſpecialmente da quelle illuſtri Donne, la Signora Ducheſſa Eliſabetta, & la Signora Emilia, fu eſſortato, che andaſſe à viſitare à Gubbio il P. F. Archangelo, che da lui ſaria molto conſolato. Dove che il magnifico Giuliano non volſe contradire alle molte eſſortationi di molti altri ſuoi amici, andò à Gubbio à ritrovare & viſitare il P. F. Archangelo, & à lui eſpoſe e narrò tutti li ſuoi travagli, e la ſua mala fortuna, & dolendoſi aſſai della ſua diſgratia, con molte parole delle ſue tribolationi. Il P. F. Archangelo, inteſo che ebbe il tutto, lo conſolò aſſai, che ſteſſe di buona voglia, e che ſi confidaſſe in Jeſu Chriſto, & che il giorno ſeguente doveſſe ritornare à S. Ambroſio, e dopò molti colloquj il magnifico Giuliano ſi partì molto ripieno di conſolatione. Il giorno ſeguente ritornò il magnifico Giuliano al P.F. Archangelo, e dopò molte parole ſpirituali, gli diſſe: Conſolatevi nel Signor Dio, & in lui ſperate, ſappiate, come voi preſto ſarete conſolato, & la voſtra caſa più che mai ſarà eſſaltata, & ogni voſtra tribolatione tornerà in gaudio & allegrezza, & non varcò molto tempo, che ſuo fratello fu fatto e creato Papa, e fu nominato Papa Leon X. Et ſendo ritornato il magnifico Giuliano in Fiorenza con molto ſauſto, & con molto honore, & gloria. Et ricordandoſi di tutto quello, che gli haveva predetto il P. F. Archangelo, in queſto tempo

tempo venne à morire l'Arciveſcovo di Fiorenza,& il magnifico Giuliano, quale per la generoſità dell' animo, & memorevole dei benefitij, mandò un ſuo ſervitore a Gubbio con denari & cavalcature al P. F. Archangelo, che lui non reſtaſſe per cauſa alcuna, che lui doveſſe andare à Fiorenza. Et giunto à Fiorenza al noſtro monaſterio di S. Donato in Scopeto, fu dal Prelato benignamente ricevuto, & ripoſato alquanto, poi andò à viſitare il magnifico Giuliano, & con quanta allegrezza & amorevolezza, & grata accoglienza hebbe à vedere il P. F. Archangelo, non ſi potria narrare, e dopo molti parlamenti gli narrò qualmente ſendo morto l' Arciveſcovo di Fiorenza, deſiderava, che lui foſſe, & accettaſſe l' Arciveſcovato; Il P. Archangelo, che non appetiva, nè deſiderava ſimili offitij & dignità, & con molte efficaci ragioni li contradiſſe non eſſer buono, nè atto, nè ſufficiente à tal dignità, & mai ad alcune ſue ragioni volſe conſentire, come quello, che haveva calpeſtato & conculcato ſotto à piedi gli honori & glorie del mondo, ſapendo di quanto gravoſo peſo, & di quanta importanza era l' eſſer Paſtore, & havere à render ragione dell' anime à ſe commeſſe. Ma ben deſiderava, che il monaſterio di S. Ambroſio haveſſe tanta rendita, che vi poteſſe ſtare, & habitare, & vivere cinque, overo ſei Frati; & deſiderava che in eſſa chieſa di S. Ambroſio gli foſſer date & conceſſe tutte le ſtationi e perdoni, che erano dentro e di fuori della città di Roma. Il magnifico Giuliano gli promiſe, che di tal domanda, che haveva fatto, ſteſſe ſicuro, che juxta ſuum poſſe, operaria con il Pontefice, che conſeguiria il ſuo deſiderio, & volendo altro, che domandaſſe. Il P.F. Archangelo diſſe, che per alhora non voleva altro, & ſtando alquanti pochi giorni, deſiderava ritornare alla ſua ſolita quiete & orationi, e tolto licentia ſi miſe in camino, inſieme col ſuo compagno F. Antonio Maria da Padova, per ritornare à S. Ambroſio; Et per la ſtrada gli preſe la febre, di maniera che à pena ſi conduſſe à Caſtiglione Aretino, & con ſigurtà andò à caſa di Baldo figliuolo di m. Antonio Acquiſti (ma già m. Antonio era morto) dal quale fu benignamente ricevuto & accarezzato ſimilmente da do: Mathia, & do: Chriſtofana moglie del d. Baldo, che già à Gubbio con eſſe haveva domeſtichezza. Dal qual Baldo, & ſue donne ſempre gli fu amminiſtrato tutto quello, che alla ſua infirmità faceva biſogno, con tanta charità, quanta mai ſi può dire. Et ſtando così ammalato, parlando do: Mathia domeſticamente con il P. F. Archangelo, dicendo, Padre mio dubito rimaner cieca, per quanto li Medici mi hanno detto; Et io più preſto mi eleggeria la morte, che reſtar cieca, perchè non mi ſento habile con patienza ſopportare tale infirmità. Et pregava & ſi raccomandava, che pregaſſe Dio per lei; e più volte replicando, che lei più preſto moriria, che vivere in quella cecità. Et riſpondendo il P.F.Archangelo, tanto che più preſto vorreſte la morte, che perdere la viſta, della qual coſa ſpero nel Signor Iddio, che ci concederà queſta gratia, che voi domandate. Et nel tempo, che la luce gli cominciò fortemente à mancare, lei s' infermò, in breve tempo

tempo

tempo morſe, e tutti quelli di caſa ſi ricordorno de le parole, che il P. F. Archangelo gli haveva predetto. Et lamentandoſi Baldo ſopradetto con il Padre F. Archangelo di ſua madre, ch' ella era molto ſtrania, & crudele verſo di lui, & dei ſuoi figliuoli; il P. Archangelo riſpoſe: Figliuol mio habbiate patienza, accarezzate voſtra madre per amor di Dio, che poco tempo vi darà faſtidio, & in breve tempo, come è detto di ſopra, morſe. Accreſcendo di giorno in giorno la febre, & il male l'aggravava, non mancando però la cura de' Medici, & medicine, & buon governo, & buona ſervitù, che gli facevano quelle ſpirituali donne con amore e charità incredibile. Et conoſcendo lui eſſer à l' ultimo della vita ſua, diſſe à quelle donne: Madre, e ſorelle mie Mathia, & Chriſtoſana, voi poco tempo mi cibarete. Et quelle timoroſamente riſpondendo: Noi forſe non vi ſatisfacemo, ma noi pigliaremo altre donne, che ſaranno, & vi governaranno meglio di noi ſecondo il voſtro guſto. Riſpoſe il P. Archangelo: Io ſon ſtato governato & cibato beniſſimo à ſufficienza in tutte le coſe, il Signor Iddio ve lo rimeritarà per me. Et così ſtando, & conoſcendo il ſuo ultimo giorno chiamò F. Antonio Maria ſuo compagno, & gli diſſe: Andate preſto, & ſcrivete al R. Padre Generale in mio nome per l' ultima mia lettera, & ſimilmente al Signor Duca d' Urbino in mio nome, che queſta ſarà l' ultima, che io gli ſcrivo. Ma quello, che in eſſe lettere ſi conteneva, non s' è poſſuto ſapere. Andando F. Antonio Maria a fare la ſanta obedienza dello ſcrivere, ſecondo che gli era ſtato impoſto, più volte lo fece ſollecitare, perchè lui ſi ſentiva voler render l'anima & lo ſpirito al ſuo Signore Iddio. Ultimamente non havendo pienamente ſcritto lo fece venire à sè, che l'ajutaſſe à veſtire, & veſtito prendendo il ſuo baſtone ſi miſe à ſedere, dicendo al ſuo compagno, che gli raccomandaſſe l' anima (ma prima haveva ricevuti tutti li Sacramenti) & lui riſpondendo Amen. Et così dicendo, In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum, ſpirò, rendendo l'anima al ſuo Creatore Dio, à dì 16. d' Aprile. Et alli 17. Aprile, dal ſopramemorato Baldo Acquiſti, ſecondo il coſtume della S. Chriſtiana Chieſa, honoratamente fece preparare gli eſſequij nella chieſa di S. Franceſco, con quante Meſſe, & Religioſi, che dentro e fuori di Caſtiglione ſi puote havere, & nella d. chieſa di S. Franceſco fu meſſo in una caſſa non ſotto terra, ma fu fatto un depoſito, & ivi con molto honore racchiuſo dentro. Certi ſuoi veſtimenti di ſarza, che erano reſtati in caſa del detto Baldo, quali erano tutti tenghiati & mangiati dalle tarme, quali tenevano con devotione, quali da un noſtro Padre furno bruſciati; & vi è reſtato il ſuo baſtone, il ſuo brachiere, & le ſue calze di lino, ſane, intiere, dalli piedi ſino alla cintura non ſcavezze, quali tengono per memoria del P. Archangelo.

Sentendo li noſtri Reverendi Padri di S. Secondo, e tutta la città la ſua morte, ſi procurò di farlo portare à Gubbio. Ma prima avanti foſſe levato dalla chieſa di S. Franceſco di Caſtiglione, ove era ſtato fatto il depoſito, biſognò dare à quel Guardiano del monaſterio di S. Franceſco, no-

minato Fra Marco, ducati tre per mancia per l'amore di Dio. Et così honoratamente ſi partirono da Caſtiglione & per ſtrada dove paſſavano gli era fatto molto honore e riverenza ſi come era condecente, & che meritava la ſua ſanta vita. Et ſentendo li Conſoli della città, che alhora riſedevano nel palazzo della Communità, come tal corpo era appreſſo alla città di Gubbio, per il buon odore e ſanta vita, che nella terra haveva ſempre dato, ordinorono con tutto il Magiſtrato inſieme, che tutta la Chiereſia, Preti, e Frati, & Fraternite andaſſino incontra à quel ſanto corpo, & farli quell'honore, che meritava la ſua integrità di vita; Et li noſtri Frati inſieme con F. Antonio Maria, che mai per ſtrada non l'abbandonò, & gli altri Religioſi, che in Gubbio ſi trovavano, con gran pompa, e ſauſto di tutta la città l'accompagnorno al monaſterio di S. Ambroſio, ſtrada à quel tempo molto ardua e faticoſa, & ivi nella capella della Madonna ſu collocato, all'ultimo quaſi del meſe d'Ottobre 1513. con gaudio & giubilo ſpirituale.

Un certo Cecco da Cortona lavoratore de' Frati di S. Pietro de Gubbio, quale ſtava alli Puchelli, contado della Corte della città, eſſendo attratto d'una gamba, che andava con li baſtoni, cioè croccie, raccomandandoſi al B. Archangelo, mentre che il ſuo corpo era portato a S. Ambroſio alla ſepoltura, & accompagnandolo il prenominato Cecco, ſe li raccomandò con gran devotione, pregando, che li foſſe reſtituita la ſanità, fu liberato per li meriti ſuoi, avanti che il predetto corpo giungeſſe alla chieſa, & ivi laſsò le croccie, overo baſtoni, & ſe n'andò a caſa ſua ſano e ſalvo, come ſe mai non haveſſe havuto tale infirmità, & fu del 1513. Et di più ancora ſi avotì della rottura, e ſu integramente ſanato.

Un F. Silveſtro del 3. Ordine di S. Franceſco, quale habitava nel monaſterio di S. Nicolò appreſſo S. Ambroſio, & eſſendo rotto dalle parti di ſotto da tutte due le bande, mentre che accompagnavano il B. Archangelo alla ſepoltura, ſe gli avotì con grandiſſima devotione, ſe lui foſſe ſanato di quella rottura, che gli ſaria ſare una tavoletta, e fatto che lui hebbe il voto, fu liberato per li meriti del B. Archangelo.

Un nepote di Cecco da Cortona eſſendo rotto, ſu raccomandato al B. Archangelo, ſu liberato.

Una donna moglie di Bartoccio del Zeppa dal Bottone della Villa di Caſa Morcia contado di Gubbio, eſsendo un ſuo figliuolino infermo, cioè tutto rotto e guaſto dalle parti di ſotto, lo raccomandò al B. Archangelo, che pregaſse Dio, che gli voleſse donare la ſanità che lei ſarebbe dipingere il miracolo in una tavola, & la metteria alla ſua ſepoltura, & faria celebrare una Meſsa in la chieſa di S. Ambroſio, & fatto il voto ſu liberato da quella infirmità a dì 8. di Genaro 1514.

Un povero vecchio, quale haveva perſo la viſta, ſi raccomandò con fede & gran devotione, che Dio gli reſtituiſse il lume de gli occhi, & fatto che lui hebbe il voto di portarli una tavoleſta col miracolo dipinto, fù illuminato per li meriti del B. Archangelo. Una

Una Donna, la quale haveva un ſuo figliolino rotto dalle parti di ſotto, fece voto al B. Archangelo, che ſe il ſuo figliolino foſſe liberato da quella infermità, che lei faria dipingere il miracolo, & fatto che lei hebbe il voto, il figliuolo rihebbe la ſanità.

Una donna, la quale per otto anni era ſtata affatturata, & ſtava continuamente ſuora di memoria; in modo tale, che ſempre deſiderava di far male, & era del continuo tenuta legata, & non trovando alcun remedio al ſuo male, fù avotita al B. Archangelo con gran devotione, & per li meriti ſuoi da Dio fù integramente liberata da quella infermità.

Uno da Urbino, il quale era venuto nudo a viſitare il corpo del B. Archangelo, gli fù domandato dalli Frati la cauſa, perchè haveſſe fatto tal voto, riſpoſe, che per tal voto il B. Archangelo l'haveva liberato dal mal caduco, & queſto fu del 1521.

F. Andrea da Civitella, quale ſtava per Conventuale à S. Ambroſio, eſſendo aggravato da una gran febre, & afflitto da grandiſſimi dolori di capo, in modo, che non trovava luogo, ſi raccomandò à Dio & al B. Archangelo, e ricevette la ſanità.

Una donna, quale haveva doi figliuoli, quali erano in diſcordia infra loro, per volerſi partire d'aſſieme, & la predetta madre ne haveva gran dolore nel ſuo cuore, dubitando che non ſi amazzaſſero inſieme, & fece voto al B. Archangelo ſe ſi pacificavano inſieme, ſenza farſi diſpiacere, che lei porteria un cuore di cera alla ſepoltura del B. Archangelo, & ricevette la gratia.

Una donna, quale era inferma, & haveva portato un verme in corpo doi anni, & gli dava molta moleſtia, & non l'haveva mai poſſuto gittar ſuora, ſi avotì al B. Archangelo, & ſubito lo vomitò, & lei fece fare un verme d'argento.

Un huomo, ch'haveva una figliuola, la quale era ſtata da ſei meſi cieca, ſuo padre fece voto di mettere una torcia alla ſepoltura del B. Archangelo, che lui pregaſſe Dio, che illuminaſſe la figliuola, e fatto il voto, ritornò la viſta alla figliuola per gratia di Dio, & per li meriti del B. Archangelo.

Una donna del contado di Peroſia, la quale era gravida, & ſtette inferma dalla quareſima fin' alla feſta di S. Gio: Battiſta, & non poſſeva per alcun modo guarire, & ſtava ſpeſſe volte, come morta, fù dalli ſuoi parenti devotamente raccomandata al B. Archangelo, che ſe lei guariva, verria à viſitare il corpo ſuo. & gli offerirebbe la camiſa, & una veſte, che portava in doſſo, & gli offeriria un doppiero, & così fece, & fatto il voto fù liberata.

Una donna, quale haveva portato una grave infermità in un braccio, fece voto al B. Archangelo, ſe lei guariva, che li portaria un braccio di cera, & fu liberata da quella infermità per li meriti del B. Archangelo.

Uno da Peroſia gli fu data una gran ferita ſu la teſta, in modo, che

ſi credeva morire, non trovava ripoſo, fece voto al B. Archangelo, ſe lui guariva, che verria à viſitare la ſua ſepoltura, & li portaria una bella teſta di cera, & fatto il voto, par che gli ceſſaſſe il dolore della ferita, & preſto fu liberato per li meriti del B. Archangelo à dì 23. d'Agoſto 1522.

Berardino d' Aſſiſi fe voto al B. Archangelo di venire ſcalzo alla ſepoltura ſua, ſe lui impetrava gratia da Dio che lui, & il figliuolo faceſſino pace con un ſuo nemico, & fatto il voto ricevette la gratia, fu del meſe d'Agoſto 1522.

Un giovane ſi tagliò un ginocchio con un'acetta, rimaſo ſtroppiato, ſi raccomandò al B. Archangelo, & fu liberato.

Un giovane del contado di Gubbio eſſendo gravemente infermo di febre, di modo che ſtava per morire, & già ſegnato con la candela benedetta, fu avotato al B. Archangelo che ſe lui guariva, veniria a farli dire una Meſſa, & offerirli una candela d'un bolognino, & fu ſanato per gratia de Dio, & per li meriti del B. Archangelo, à dì 5. Marzo 1525.

Angelo di Betto da Foſſato haveva una ſua figliuola d. Agoſtina, la quale haveva havuto paura, & portò queſta infermità 3. anni, il padre la votò al B. Archangelo, e fu liberata 1532.

Un' huomo chiamato Pantaleone da Foſſato, havendo un ſuo figliuolino aggravato di febre, in modo, che ſtette tre giorni continui per morire, & non pigliava cibo, fù avotito alla Madonna, & al B. Archangelo, ſe lui guariva menarlo à viſitare la ſepoltura del B. Archangelo, & farli dire una Meſſa, & fatto il voto, il figliuolino cominciò à pigliare il cibo, & preſto fu ſanato per li meriti della Madonna, & del B. Archangelo.

Fù referto, che un certo m. Benedetto di Ser Reſtoro da Fiorenza, ſendo amalato della rottura à mal modo, & non trovava alcuno remedio, che volendoſi far caſtrare, li medici dubitavano della ſua vita, per eſſer lui di grande età, & portando il male adoſſo ſtava continuamente in gran dolore e tormento. Et andando a Caſtiglione Aretino per certe ſue facende, & intendendo la fama del B. Archangelo, come ad altri, per la fede grande, che havevano havuta in lui, & à molti haveva preſtato & fatto molti benefitij; dove che acceſo di devotione, & intendendo, come in caſa di m. Antonio Acquiſti vi era il brachiere, che portava il Beato Archangelo, & havendo fede, che portando d. brachiere lui guariria di quella infermità. Qual brachiere dimandandolo à quelli di caſa di m. Antonio, gli fu preſtato, quale lo portò circa 20. giorni, overo 30. & con l' ajuto di Dio, & meriti del B. Archangelo, fu liberato di d. infermità della rottura.

F. Pier Franceſco da Bologna.
F. Antonio da Bergamo.
F. Gio. Andrea da Venetia Bagnao.
F. Thomaſo da Fabriano del terzo Ordine
di S. Franceſco di Penitentia Eremita
habitante a S. Nicolò.
Betto di Compagnone ſuo Familiare.

AP-

APPENDIX IV.

Vita Sancti Bolonii, *ſeu* Bononii *extracta ex archivo Capituli Cathedralis* S. Eusebii Vercellensis, *et ad Auctorem miſſa ab Eminentiſſ. Domino Cardinali Ferrerio Epiſcopo Vercellen. De qua lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 20.

Extracta ex archivo Capituli Cathedralis S. Euſebii Vercellen. in codice pervetuſto characteribus antiquis in pergameno manu conſcripto, in quo habetur Textus ſacer libri Sapientiæ, & libri Job, & in quo leguntur Geſta & Paſſiones multorum Sanctorum; Poſt vitam S. Auguſtini legitur vita S. Bononii Abbatis, prout ſequitur.

Incipit Vita Sancti Bononii Abbatis.

Beatus igitur Bononius, Bononiæ oriundus fuit, ibique a pueritia ſe ſub monaſtico prætextu Divinæ ſervituti mancipavit. Inter cujus crepundia, plurima claruere virtutum inſignia. Quod a primæva ætate meditatus quid futurus erat ſicut legerat, utpote omnem vitam Sapientis eſſe meditationem mortis, quotidie moriebatur mundo, ut viveret Chriſto. Quatuor principales virtutes Scripturarum aſſertionibus noverat appetendas, prudentiam, juſtitiam, fortitudinem, temperantiam, ita ſibi invicem connexas, & mutuo cohærentes, ut qui unam non habuerit omnibus careat. Quas omnes ſic habuit vir venerabilis, ut tamen emineret in ſingulis Mundum, & ea quæ mundi poſthabuit, Domino adhæſit, ſæcularia judicia contempſit. Legerat enim primam virtutem Monachi eſſe, hominum judicia contemnere, & ſemper Apoſtolicam ſententiam ad memoriam revocare, *Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem.* Cumque per annos aliquot in eadem urbe in monaſterio Sancti Stephani carnem ſuam crucifixiſſet, & ætatis ac morum perfectione adoleviſſet, chariſmata meliora æmulatus excellentiorem viam eſt aggreſſus. De terra & cognatione ſua, & patria domo exiit, trans maria ſeceſſum ſolitudinis juxta Babylonem elegit, ibi freno durioris & ſuper modum continentioris vitæ corpus ſuum perdomuit, omnibus carnis illecebris triumphato agonitheta expugnavit. Fama igitur ejus boni odoris per totam Ægypti flagrante, Principes Ægypti, & potior pars populi mira dilectione cœperunt eum amplecti, adeo ut darent ei optionem quod vellet faciendi. At cum frequenter hoc facerent, gaviſus ſanctus Pater Bolonius Deo gratias egit, per quem barbarica feritas quievit, & in manſuetudinem converſa ſiluit, inſuper inter ſævitiam barbarorum intrepidus maneret ad perficienda univerſa opera Chriſtianorum. Primum itaque ſuarum virtutum ſpirituale jecit

jecit fundamentum laborando ad reparationem eccleſiarum barbarica vaſtatione dirutarum. Ibidem quamplurimas reparavit, monaſterium condidit, in quo Abbatem & Monachos ordinavit, quorum vitam ſecundum Regulam Sancti Benedicti instituit, de loco ad locum tranſibat, verbum Dei ſeminabat, fides credentium creſcebat; ad quorum informationem multis ſignorum miraculis coruſcans, alios ad fidem trahebat, & ſicut ager terræ bonæ fructum conteſimum, ſexageſimum. & trigeſimum producebat. Cumque quadam die ingreſſus navem cum mercatoribus illius regionis Alexandriam peteret, valida & inevitabili procella ſubito æquore turbato nullam evadendi jam ſpem habentes clamabant omnes in tanto diſcrimine conſtituti dicentes: Serve Dei, ecce miſerabiliter perimus, & tu nobiſcum, ſed ſecundum tuam prædicationem, talem credimus Deum tuum, ſi oraveris ad eum, liberabit te, & nos tecum, & liberati vovemus nos ſacramentum Baptiſmatis a te omnino ſuſcipere, & perfecte credere in eum. Ad cujus orationem repente vehemens maris commotio ſedata ſiluit, & navis a Deo directa, felici curſu portum Alexandriæ ſicut optaverant intravit. Et ſtatim de navi egreſſis, ac de manu mortis Deo miſerante ereptis, vir Dei ſæpe memorandus ſacramenta Baptiſmatis tradidit. Per totam Alexandriam rumor beatæ ejus opinionis ſonuit, quia per eum multa virtutum ſigna ibi Dominus oſtendit. Et ne humanus favor, ut ſæpe aſſolet, ejus mentem velo inſolentiæ obduceret, clam locum deſeruit, priſtinam Babylonis ſolitudinem repetens, vigiliis, jejuniis, orationibus, & univerſis ſanctis operibus vacavit, vias vitæ quamplurimis monſtravit, atque ut omnes lucriſaceret vir juſtus, omnibus eſt omnia factus. Non adulatione per potentiam appetebat potentes, nec faſtidio aſpernabatur. Superbos & inſolentes, memor illius invectionis, quam comminatus eſt Dominus, populi ſeductoribus dicens, *Væ vobis qui conſuitis pulvillos, & cervicalia ſub omni cubitu ad decipiendas animas, ecce ego diſrumpam eos de brachiis veſtris, ut non ultra capiatis animas volantes*, quoniam nec proſpera extollere, nec adverſa noverant inclinare; pauperes ſuſtentabat, divites ad benefaciendum admonebat; mollia ſtrata non habebat, ſed ſupra duram humum, ſubjecto cilicio, & lapide capiti ſubpoſito quieſcere conſueverat, ſi quies eſt dicenda, quæ jugibus orationibus dies & noctes continuabat, & membra ſua mortificabat, ſecundum illud Davidicum, *Lavabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis ſtratum meum rigabo*. Per idem tempus per univerſam Ægyptum erat ingens luctus, inter Babyloniorum enim ac Romanorum Reges graviſſimæ ſeditionis creverat tumultus, & facto conflictu inter eos, plurimi Ægyptiorum occubuerunt, Romani vero multi perierunt, & triumpho Chriſtianis non feliciter ſuccedente, multo plures in captivitatem ducti ſunt, inter quos Petrus divæ memoriæ venerandus Antiſtes Vercellen. vinctus & carcere retruſus aderat, qui nimia neceſſitate coactus, cautiſſime inquirebat, ſi quem forte Chriſtianum in eadem regione invenire poſſet, cujus conſilio fretus liberari ſperabat, & inceſſanter ex hoc ad Deum miſerabiliter

ſerabiliter ſuſpirabat. Sed quia certum, immo & certiſſimum eſt, quod Deus in ſe ſperantes non deſerit, Sanctum Bolonium ibidem eſſe Domino revelante cognovit, quem ad ſe devotiſſime accerſivit, & cauſam captivitatis ac miſeriæ ſuæ, ac ceterorum per ordinem innotuit; poſtremo ut ſibi & reliquis per miſericordiam conſcenderet rogavit, videlicet, ut Paganorum nexibus abſoluti de tam duriſſima captivitate exirent, & in patriam duce Deo, & Sancto Bononio redirent. Tunc Pater ſanctiſſimus magiſtris carceris pretium dedit, & locum ad captivos conſolandos introeundi accepit. Cum quadam die Rex Babylonis per pomerium arboribus, quibus balſamum funditur, conſitum nimia jucunditate deambularet, gratioſiores domeſtici ejus, inſpirante Deo, quadam concordiæ regula ad invicem conſentientes ſupplices rogabant eundem Regem, ut votis Sancti Bolonii adquieſceret, captivos, videlicet Chriſtianos vinculis carceris abſolutos eidem traderet, & in patriam redeundi licentiam eis cum eodem beatiſſimo Dei cultore, clementer concederet. Tunc Rex, uxoris & domeſticorum precibus motus, Sancto Bolonio adquievit, captivos ſibi quos tenebat reddidit, inſuper navigium quo ſinguli ad ſua remearent, & omnia navigantibus neceſſaria contulit. Igitur Sanctus Bolonius navem ingreſſus Hieroſolymam venit, & inde pertranſiens in montem Sinai locum ſuæ habitationis elegit, ut ſicut Moyſes ibi olim ſuſceperat Legem Dei, in eodem loco Chriſti Confeſſor adipiſceretur gratiam Spiritus Sancti, deinde venit Conſtantinopolim. Tunc cuſtodes navium, videntes tantam multitudinem captivorum paveſcentes ſperaverunt paratas eſſe adverſus eos inſidias inimicorum, & exceptoribus ad palatium miſſis, ex Imperiali edicto omnes ſunt capti, & carcerali cuſtodiæ mancipati. Cumque illius urbis Dei cultores ereptionis eorum cauſam Deo monſtrante cognoſcerent, apud Imperialem poteſtatem operam dederunt, ut injuſte capti abſolverentur, & in patriam ſuam cœpto curſu feliciter reverterentur. Quorum precibus Imperialis poteſtas annuit; omnes enim de carcere eductos abſolvit, & ex ærario Imperii ditatos, navigio quo advenerant, cum omnibus quibus indigebant miſericorditer reſtituit. Inde cum gaudio ſinguli ad propria ſunt reverſi. Petrus Vercellen. Epiſcopus priſtinæ ſuæ Sedi jure eſt reſtitutus, & ibi præfuit multis temporibus. Interim Servus Dei Divinæ legi ſe mancipaverat in monte Sinai, ubi tantarum virtutum ſignis claruit, quibus totam Hieroſolymarum viciniam ſacroſanctæ opinionis bono odore replevit. Non multo poſt Vercellen. diœceſeos Locedienſis Abbas obiit. Poſt cujus obitum Petrus prænominatus Pontifex, nunciis ad eum directis, eumdem ad ſe accerſivit, & nimiis & inevitabilibus precibus eum rogavit ut defuncto Abbati ſuccederet, & locum, & omnes Commiſſos ſecundùm Deum regeret. Cumque circa ſe Dei voluntatem intelligeret, nec diutius reſiſtere poſſet, invitus pater Monachorum effectus multis ibidem cœpit coruſcare virtutibus. Sed hoſtis antiquus, qui omnino, ſicut ſuum eſt, invidet bonis operibus, adverſum ſanctum Paſtorem, pugnæ conflictum adſumpſit,

ſumpſit, & monaſterium quodam procellæ turbine commovit. Ille vero memor illius Euangelici, *Si perſecuti vos fuerint in una civitate, fugite in aliam*, ſcandalum humiliter declinavit, atque inde recedens in partibus Tuſciæ habitavit. Ubi reparato ad plenum monaſterio, & ſecundum legem Dei, & Sancti Benedicti Inſtitutum, ſicut conſueverat ubivis locorum, claruit multorum indiciis ſignorum. Interim dum prioris loci commotio ſedata quievit, & Domino revocante ad monaſterium Locedienſe rediit, ut ibi plantatos clementia ſupernæ diſpenſationis ramos itidem diffunderet piæ converſationis, & per multa annorum curricula plurima ibi fulgerent virtutum ſuarum inſignia. Ille Angelicus vir ſemper latere quærebat, illud commemorans, *Cum feceritis, quæ præcepi vobis, dicite: Servi inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus*. At cum multo tempore ad conſtruendum domicilium Dei, vivis, & inſenſibilibus lapidibus laboraret, & in omnibus irreprehenſibilem ſe exhiberet, & jam tempus immineret, ut remunerante Deo ſui agonis bravium reciperet, conſummato opere Fratribus valeſecit, & ſpiritum Deo reddidit anno Domini 1026. Poſt cujus obitum evidenter apparuit quantus & qualis in vita fuit. Nam ad ejus ſepulcrum plurimas ægritudines curatas novimus, & de die in diem meritis ipſius fidem credentium informari gaudemus, ſicut olim verbis ſanctæ prædicationis, etiam nunc miraculorum ſignis. Dæmonia fugantur, cæci illuminantur, qualibuſcumque morbis languidi curantur, & manifeſte ſanctificatus Sanctis in cælo eſt coæquatus. Poſt cujus tranſitum Ardericus Vercellen. Eccleſiæ venerabilis Epiſcopus Divino Spiritu illuſtratus, ut debitam devotionem erga tantum Chriſti Confeſſorem impenderet, ſuper ſanctiſſimum ejus corpus altare erigendum & dedicandum devotiſſime adjudicavit. Clero igitur & populo totius ordinis & ætatis ac utriuſque ſexus in unum convenienti, ex hac cauſa verbum fecit, ut conniventia, ac faventis reſultatione plebis firmaretur exordium tantæ religionis. Sapientia itaque ſacroſancti Paſtoris, & plauſu totius gregis competenter ſancitum eſt, ut idem pius Pontifex, ut rata fieret ejus ſententia, & populi obedientiam ex hoc adquireret, Apoſtolicam auctoritatem, quæ ſupereminet omnem ſæculi poteſtatem, & ut religio eſſet devotior, & Beatiſſimi Bolonii commemoratio celebrior, idem memorandus Pontifex Romam abiit a Domino Joanne ſummo Pontifice & univerſali Papa Apoſtolicam auctoritatem adquiſivit, & inde regreſſus ſumma gratia, & totius plebis lætitia altare erexit & conſecravit adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

In

In alio codice pariter characteribus antiquis in pergameno manu conſcripto, in quo leguntur geſta & miracula aliorum Sanctorum, poſt vitam Sancti Philiberti Abbatis habetur de Sancto Bolonio Abbate, prout ſequitur.

Incipit Vita Sancti Bolony Abbatis quod eſt tertio Kalendas Septembris.

1 NOcturnis igitur hymnis atque laudibus, temporibus peractis, mos erat Beati Bolonii moratorio remorari, ubi vacans uberrimis fletibus, & oraminum obſecrationibus, pro ſtatu ſanctæ Dei Eccleſiæ, & omnibus Fidelibus vivis, atque defunctis, quanto ſecretius valebat non humanæ laudis appetitum deſiderans, dum jugiter ſupplicabat. Ea vero hora dum hæc agerentur, Frater quidam nomine Liutefredus vir magnæ reverentiæ provectæque ætatis, cupiditate victus, videns pulcram candelam in candelabro, ſubripuit & extinxit, atque in ſinu repoſuit ſuo.

Quod dum faceret, Dei juſto & occulto judicio meruit percuti ab Angelo. Hoc autem ipſum latuit tunc temporis nil mali ſentientem. Sed & candelæ ablatio, & Angeli percuſſio Beatum non latuere Bolonium, cujus perpurus mentis intuitus, omni luvione pulſa, ſedulo in extaſi raptus cæleſtia penetrabat, quippe ejus ſancta vita nec etiam levi ſamine erat maculata. Mane autem facto, primaque hora diei celebrata, ac facta Fratrum ex more collatione, Beatus Bolonius in eorum reſedit conventu. Et dictis dicendis, & juſte miſericorditer correctis corrigendis, ut pater filium, & Fratrem præfatum pro candelæ ſubreptione clementer increpavit. Qui licet invitus, tamen reddidit quod fuerat juſſus. Inde vero egreſſus, & ſingulis ad ſibi injuncta peragenda occupatis, quibuſdam ex ipſis ad ſe accerſitis, quod in eo factum eſſe cognoverat, Vir Dei inhærendo aperuit dicens: Filioli ſcitote Fratrem illum modo infirmaturum, & hac de clade vix mortem evaſurum, ite, & ei lectum in domo infirmorum conſtruite, eumque cum magna diligentia cuſtodite. Qui ſuſcepto, & peracto jubentis imperio, eidem jam aliquid mali patienti occurrentes, quæ a Dei Famulo audierant, & fecerant innotuerunt. Ipſe namque non multa adhuc infirmitate ſe videns gravari, ſibi relata per nimium parvi pendit, & non futurorum ipſius præſagio, ſed amentiæ ſtultiloquio deputavit. Qui graviter creſcente dolore, ut ſententia Viri Dei eſſet veridica, ita eſt ea die viribus corporis deſtitutus, ut de ejus vita funditus deſperaretur, ſicque per multos dies manſit. Et ut ipſe poſtea ſolitus erat referre, nunquam ea de infirmitate convaleſceret, & proculdubio credi licet, niſi Beatus Bolonius ſuis meritis & orationibus pro eo intercederet.

Aliud quoque narro miraculum, quod valde conſtat venerandum. Beato namque Bolonio ab adoleſcentia ſua omni tempore corpus ſuum cum vitiis & concupiſcentiis crucifigente, omnino ſpretis quatuor præcipue vi-

 ctibus,

ctibus, ſcilicet carnibus, adipibus, ovis, & caſeis, dum morem abſtinentiæ vini in Paſchali feſtivitate vellet obſervare, quo tantum in diebus quibus Euchariſtiam accipiebat propter ſtomachi everſionem permodicum guſtando, vaſe vix ſemiſſe apparente utebatur, non ei permiſit clementia ſuperna. Qui dum in præfata die, rite celebratis myſteriis Divini Officii, ad menſam acceſſiſſet, & miniſter juxta conſuetudinem in duobus vaſis in uno vinum, in altero vero aquam bibere detulit. Quod vas videlicet aquæ, dum facto ſigno ſanctæ Crucis, ori admiſiſſet, eam vinum factam invenit. Accitoque miniſtro dixit: Cur mihi ſolita conſuetudine aquam non propinaſti? Qui reſpondens ait: Etiam Domine Pater, en inquit, Vir Dei experire, & ſi ſit aqua an vinum per temetipſum addiſce. Ille vero bibere non diſtulit, & inveniens aquam vinum factam, multa admiratione perculſus obſtupuit. Et accipiens ſcifum foras vinum ejecit, atque ad fontem recurrens, inde aliam lympham Beato Bolonio reportavit, quam ſigno ſanctæ Crucis facto, & nomine Sanctæ Trinitatis invocato, cum iterum ad os miſiſſet, inventa eſt optimi meri ſaporem habens. Tunc Vir ſæpe memorandus tanquam irato animo dixit: Non tibi amens vinum, ſed aquam præcepi deferre. Scio inquam miniſter valde admirans Domine Pater ſcio, teſtem Deum invoco, quia & illa, & hac vice, ego ipſe ad fontem ivi, & meis manibus aquam extraxi, & huc ad te devexi. Beatus vero Bolonius illi non credens, rurſum aliam imperavit aquam afferri; quæ & ipſa converſa in optimum vinum, propriam mutavit naturam. Quo viſo Beatus Vir, cujus voluntas fuit in lege Domini die ac nocte, maximum habuit ſtuporem, atque recognita Dei pietate circa ſe miſerationem agente, ei grates dignas retulit. O Virum vere per omnia laudandum cunctorumque bonorum laudibus extollendum, ſcriptum eſt enim ut illicita committentes licitis interdum non utantur. Ipſe enim hujus præcepti non immemor, ut quotidie mortuus mundo, viveret Deo, hanc auctoritatem tranſiliens, etiam in die Reſurrectionis Dominicæ nedum in aliis, ac ſi illicita committeret, pleriſque licitis nullo modo fruebatur. Maxime cum ea die peccatoribus venia indulgentiæ conceditur, & animabus jam carne ſolutis cauſam purificandi pro commiſſis ſupplicio deputatis, requies exhibetur. Quin etiam hominum favorem effugiens, ut hæc indulgentia a Deo ſibi præſtita omnes lateret, eumdem miniſtrum, qui ſolus hoc noverat, ad ſe vocavit, & ne, quouſque hominem exueret, divulgaretur interdixit.

Beatus Bolonius pro cauſa monaſterii cum ſuis militibus in itinere directus, a quodam ruſtico in hoſpitio devote eſt receptus. Cui, ſuiſque refectis, appropinquante nocte, domus parvitate in ea jacendi facta difficultate, ſub dio lecta præparata fuerunt, ſed ruentibus cæli imbribus in eiſdem quieſcere nequiverunt. Domum igitur introierunt, & utcumque valuit ibi ſe quiſque collocavit. Chriſti vero Servus Bolonius ſuper quoddam vaſculum, ubi panis ſolebat confici, ſua ſancta membra dedit quieti, pro cujus honore vas illud poſtea veneratione habitum, donum non ſilendum

dum

dum accipere meruit, deinde dum panis ſubcinericius ex uſu ibi pararetur, operante Divina clementia, abſque levamine perſæpe fermentatus eſt repertus, ut qualis ac quantus eſſet vir ille quem ſuſtulerat, inſinuaretur. Quod inſolitum & inauditum videntes illius domus homines multum admirari cœperunt, ſed recolentes Beatum Bolonium ibi ſuperjacuiſſe, id ejus meritis fieri non dubitaverunt. Qui donec in carne manſit, ſui Domini acceptam pecuniam, non intra abſcondendo, ſed negotiando, quantum potuit multiplicare ſtuduit, unde recepta mercede in cælo, & in terra honorari & exaltari meruit.

Fuit quoque femina liberorum procreandorum aviditate plena, ſed a propaginum fecunditate per multorum annorum curricula aliena. Quæ prolem gignendi medicinis ſuſceptis, fruſtra concipiebat & pariebat, quia ſibi juſto Dei judicio prohibente diu vivere nequibant. Illa vero ſuorum pœnitens commiſſorum, audita ſancta opinione Beati Bolonii ad eum devenit, & ſupplex ejus meritis provoluta, cujus rei gratia adveniſſet patefecit. Quam ſuis ſanctis inſtructam monitis, ei indicta pœnitentia, in ſuis ſacris orationibus Dei prædictus Famulus ſuſcepit, eamque cum gaudio ad propria remiſit. Et quouſque vixit, concipiens & pariens meritis Domini Confeſſoris, filiis & filiabus non caruit. Nec mirum ſi tanta ac talia valuit obtinere apud Dominum, cum ipſe ſemper fuiſſet bonæ terræ ager, qui ſuſcepto ſemine, centeſimum obtulit fructum.

Quodam tempore dum contigit, eum iter facere, & in quodam vico ad domum cujuſdam cauſa hoſpitandi declinare, auditum eſt a quadam femina febricitante eum ibi adeſſe. Quæ feſtinans eo venit, & quis eſſet fuſurus aquas ejus manibus perquirendo invenit. A quo dum peteret aquas ejus manuum, ſciebat enim plurimos ſoſpitatem conſequutos per hauſtum earum, reſponſum eſt illi, hoc minime facere audeo, quia coram eo, ſolito more in terram projicio, ſed me ei aquas dante, prope adeſto, & dum in terram fudero, brachiale extendens non tantum ſponte, ſed caſu, & tamen quo plus latenter poteris eam ſuſcipe, domumque regrediens ablue, atque eamdem lavaturam confidenter ebibe, quia ſine ſpe poſſibilitatis, vana eſt petitio cujuslibet cupiditatis. Quæ ſiquidem mulier viſa non multum diſtare ab ea, quæ accedens retro tetigit fimbriam Domini, fecit quod ſibi fuerat imperatum, & illico convaluit, atque ei Dominus priſtinam ſanitatem ſui Famuli meritis reddidit.

Inter cetera quæ refero, nec illud ſilendum puto, quod meæ accidit matri interceſſione illius. Quæ cum eſſet frigoretica, & nimis inde laboraret, ad eum venit, atque ſuis ſe orationibus commendare ſtuduit. Quam ipſe Vir venerabilis ſatis benigne gratanterque ſuſcipiens, ſeque Dominum pro ea rogaturum promittens, tali prorupit in voce: Vade, & amplius noli febricitare. Continuo namque melius habuit, & citius inde profecta convaluit.

Alio quoque tempore, dum idem beatus Vir iter faceret, contigit

 ut

ut apud quoddam caſtrum, in quadam domo ad hoſpitandum declinaret. Ubi opacæ noctis tempore, tanta lucis claritas ſuper eum refulſit, ut a quibuſdam non longe manentibus tota illius domus fabrica, in qua excubaverat, igne conſumi putaretur. Qui conſurgentes ſub celeritate illuc perrexerunt, ſed ab eorum oculis ſublato lucis ſplendore eam inuſtam invenerunt. Quam videlicet claritatem nulli conſtat dubium fuiſſe ob ejus merita. Nec mirum, cum ipſe Dei Famulus a puerili ævo, toto conamine opera tenebrarum perfecte abjeciſſet, & armis lucis & Fidei optime indutus eſſet. Hoc idem & poſt ejus tranſitum in cellula, in qua dum in corpore viveret recumbebat, frequenter, & a multis viſum eſt. Unde aperte patet, quia ibi ſancta ſtuduit, & opera a Deo ſatis placita ab eo ſunt peracta.

Cum idem Dei Famulus alio etiam tempore eſſet apud quemdam vicum in domo cujuſdam matris familiæ, ab ea multis rogatus eſt precibus ut ibidem dignaretur prandere. Qui ejus obſecrationum inſtantiam videns, votis ipſius adquievit. Menſa namque appoſita, ad prandendum diſcubuit. Ubi autem conſumpta eſſent edulia quæ haberi poterant, ſi ficus quiviſſet habere inquiſivit. Cui quidem ſuus pater a prædicta matrona paulo ante ut ficus Dei Famulo miſſus reſpondit: Ego enim ad colligendum ivi, ſed omnibus diligenter circumſpectis, & immaturis repertis neminem ſumpſi; cui Vir Dei: Vade, ait, & collige, nobiſque huc defer. Presbyter vero ſancti Viri præcepto obediens, ad eaſdem quas adierat ficus rediit, & ut eodem referente cognovi, tot in eis maturas invenit, quot Viro Dei, & omnibus qui cum eo erant ſufficere potuerunt. Unde credentium fides informari ſimul debet, & augmentari. Nam unicus ſummi Patris omnium Dominus Servo ſuo præſtitit, quod ipſe quærens fructum in ficulnea ſibimet non exhibuit. Spopondit enim in ſe credentibus, *Opera quæ ego facio, facietis, & majora horum facietis*.

Quoniam aliqua quæ vivus peregerat, prout quivimus, ſummatim ſcribendo perſtrinximus; ad recolendum ea quæ poſt tranſitum egit, Domino adjuvante ſtylum vertamus.

Anno igitur Incarnationis Dominicæ milleſimo vigeſimo ſexto tempore dormitionis ſuæ in Domino accedente, gaudentibus Angelis, & flentibus populis, Beatus Bolonius tertio kal. Septembris ad omnium bonorum Remuneratorem feliciter perrexit, braviumque ſui agonis ut optimus athleta accepit. Quo defuncto, ita confeſtim ejus ſanctitatis fama totam per provinciam circumquaque eſt diffuſa, ac ſi præcones mitterentur; quibus is obiiſſe, & per eum ſigna fieri narrarentur. Quod audiens quidam validis compedibus vinctus, atque in carcerali cuſtodia magna cum diligentia poſitus, cœpit ingemiſcere, pectuſque pugnis tundere, & ad Deum toto mentis affectu preces fundere. Si vera, inquiens, ſunt Chriſte, quæ de Famulo tuo Bolonio auditu comperi, ejus quæſo meritis & interceſſione, fac miſericordiam mihi, ut per me liberatum a tantis quibus crucior doloribus, nomen tuum & Servi tui magnificetur, & hoc miraculum

lum tuæ dexteræ potentia factum cunctis intimetur, ut majora his quæ fieri in præſentiarum perhibentur, ejus interventu futura eſſe ſperentur. Hoc autem cum diu eſſet oratum, ſolutis vinculis, Domini miſeratione tantique Confeſſoris ſupplicatione ſe exauditum cognoſcens, abſque mora exiit, & eiſdem vinculis ſumptis ad ejus ſacri corporis tumulum feſtinato greſſu devenit, & ibi eadem, quæ multo tempore manſerunt, ſuſpendit, ac gratias agens Deo ſanctoque Confeſſori Bolonio, qualiter ei accidit per ordinem nobis narravit.

Eodem vero anno, quo ipſe Sanctus Dei Bolonius ex hac vita ad ineffabilem polorum gloriam migravit, quidam Frater, cui ipſe habitum ſanctæ converſationis tradidit, adeo acri dentium dolore torquebatur, ut etiam inediam dieſque ac noctes continuatim inſomnes duarum hebdomadarum ſpatio pateretur, atque ei omni quiete amota per cœnobii circuitum quaſi amens vagaretur. Nocte autem quadam poſt multam fatigationem dum caput in gremio infirmorum ſervitoris ponens, modicum ſomni caperet, apparuit ei Sanctus Bolonius, qui feſtinus ſurgens, ut ſibi per ſomnium videbatur, ob honorem tanti Patris ad ejus ſacra veſtigia oſculandum proruit. Sed eum Vir venerabilis amiciter per mentum accipiens erexit. Ad cujus tactum illico omnis dolor eſt fugatus, ſimulque Frater ille infirmus a ſomno quo tenebatur eſt excitatus. Hoc autem facto obſequentem ſibi vocavit dicens: Jam enim Sancti Bolonii viſione & conſolatione, omni dentium careo dolore. Sicque ſoſpitate recepta, in eadem omni vitæ ſuæ tempore manſit.

Quædam femina ab adoleſcentia conjugio copulata, videns ſibi non naſci filios, neque filias, una cum viro ſuo nimio tædio ac mœrore afficiebatur. Hæc autem, ut ſui uteri ſterilitatem amitteret, dum multa illicita, quæ putabat prodeſſe, faceret, cognovit ſe in vanum laborare, quod tentaret velle Dei per ſua maleficia ſuperare. Meliore ſiquidem conſilio divinitus inſpirata, erogans multas eleemoſynas pauperibus, ac inſiſtens aſſiduis orationum precibus, ſe funditus vertit ad Deum, qui ſolus eſt verum & unicum miſerorum præſidium. Non multo poſt tempore evoluto dum ſopita dormiret, vidit in ſomnis, quod ſi ex ſtillicidiis pluviæ ſtillantis a domo in qua Vir beatus degit, haberet atque potaret, a ſuo deſiderio fraudata non eſſet. Quæ a ſomno expergefacta, viſionem ſuam non diſtulit intimare marito. Tempore namque opportuno adveniente, una cum viro ſuo ad jam memorati Patris monaſterium devenit, atque ex aqua quam deſiderabat, per quemdam ſibi notum ab ea rogatum accepit. Qua denique exhauſta, domumque regreſſa, paucis tranſactis diebus concepit & peperit, atque intervenientibus Beati Bolonii meritis, utriuſque ſexus prole deinde fecunda permanſit.

Homo quidam erat fratricidii pœnitens, qui habebat mucronem, eum quo peremerat fratrem, fixum in ferreo circulo circum dextrum brachium ſtrictius poſito, cute & carne jam ſupereminente. Hic cum eſſet in ſepti-

ſeptimo pœnitentiæ ſuæ anno, multorum Sanctorum eccleſiarum limina calcando, in die ejus natalis venit, ubi beati Bolonii corpus jacet humatum. Qui flens & ejulans, ex intimo cordis alta trahens ſuſpiria, Dominum precabatur, ſibi propitium fieri interceſſione ſui tanti Famuli. Cumque diu orationi inſtaret, & Sanctum Confeſſorem Bolonium in ſuo ſuffragio invitaret, & Chriſti clementia ſubveniente, coram multa turba virorum & mulierum, circulus repente fractus & valde abjectus a brachio cecidit, qui ante ejus altare ad hujus rei memoriam multo tempore pependit. Unde intelligi datur, quia ſimiliter ab animæ reatu eadem hora eſt liberatus.

Eodem quoque die quidam ab infantia mutus proprii ſermonis recepit uſus, a cujus ore multum ſanguinis decidit, quod ſignum fracturæ linguæ vinculi extitit. His namque viſis miraculis, quique majorem ſpem & fidem in Deo, amplioremque devotionem & venerationem in ejus Confeſſore inde habentes, cum gaudio ad propria redierunt. Tua ſunt Domine Jeſu Chriſte hæc opera, & cui vivo ſemper adfuiſti, nunc mortuum magnificas, a quo hac in vita degente fideliter magnificabaris. Qui lucerna lucens, non ſub modio latuit, ſed ſuper candelabrum poſitus, omnibus in domo tua nobiliter ſplenduit.

Alio vero anno in die natalis ipſius, dum ex multis partibus orbis plurimi ad ejus ſacri corporis tumulum confluerent Dominum adoraturi, & confidentes ejus interventu, ab inſtantibus & futuris malis poſſe liberari, ipſius ſuffragia rogaturi, quædam femina a Dæmonio vexata multis eccleſiis pretioſiſſimorum Sanctorum petitis, a nemine illorum ejus depulſione conceſſa, illuc deducta eſt. Cujus eccleſiam mox ut fuit ingreſſa, Dæmon ſe graviter torqueri & ardere orationibus Bolonii, vociferans inceſſanter clamabat. Per triduum autem ibi ſtetit, & ſancti Confeſſoris ſupplicatu multis coram præſentibus, ab ea illud vomente cum ſanguine pietas Divina Dæmonium ejecit. A quo plaſma Dei jam diu poſſeſſum coacte fugiente magnus factus eſt ſtrepitus. Coronam argenteam ſuper altare ejus dependentem percuſſit, & auditis & viſis ictibus, ipſo non viſo ictore, miro modo in unum collegit, & tamen non eam omnino diſſolvit.

Alia quoque femina dum jacens in partu ſitiret, aquam petiit, eamque oblita facere ſignum ſanctæ Crucis bibit, ſicque ſpiritus *Fumaret*, quo nomine ipſe interrogatus ſe vocari perhibuit, eam invaſit malignus. Quam poſt partus purificationem ad quamdam eccleſiam in ejus honore dedicatam, perductam a Presbyteris, Monachis, & ceteris Fidelibus prius facta oratione, & omnium Sanctorum invocatione, per virtutem Domini noſtri Jeſu Chriſti conjuratus, coactus & confuſus Dæmon, ſancti Confeſſoris interventu, deſeruit, & confuſus ut fumus, a quo videtur vocabulum ſumpſiſſe, evanuit, nec ad eam ultra redire præſumpſit.

In eadem quoque eccleſia aliud conſtat eſſe actum miraculum multa admiratione venerandum. Erat quidam villicus cujuſdam Marchionis, vir-

mul-

Digitized by Google

multæ crudelitatis, qui ut aliquid ſibi quolibet ingenio raperet, ad eas partes ubi eccleſia Beati Bolonii ſita eſt, ſe ire diſpoſuerat. Quem illuc venturum homines qui ibi habitabant cognoſcentes, quæque ſua mobilia ſugientes ad ſupraſcriptam eccleſiam detulerunt. Circum quam dum multi ſues adeſſent, & ut illorum eſt, rimando per eccleſiæ cœmeterium diſcurrerent, ipſius muros tetigerunt. Unde quodam contagio ita in renibus ſunt percuſſi, ut inde funditus omnem vim amitterent, & ea die, excepta una ſue, cuncti interirent. Quam videlicet ſuem dum ruſticus, cujus erat, mirabiliter contractam & moribundam videret, votum vovit Domino, & Sancto Confeſſori Bolonio, quod ſi inde convaleſceret, unum e prioribus quos fœtu gigneret, in ipſius eccleſiæ ſervientium ſtipendio offerret. Facto autem voto mox ipſius ſus ſana efficitur. Quibus villico dictis non fuit incredulus illis. Nec mora, confeſtim equum aſcendit, & quod cognoverat auditu, ut certius ſciret venit cognoſcere viſu. His denique viſis, quodam tunc timore & amore compunctus, eccleſiam eſt ingreſſus. Vovitque Domino, & Sancto Bolonio, hominibus in illius eccleſiæ finibus commorantibus ſe unquam nil mali facturum, & a gravitate ſua deinde ceſſaturum. Qua ex re evidenter oſtenditur quantæ gratiæ & celſitudinis Beatus ſit Bolonius apud omnipotentem Dominum, qui ejus vitam a quibuſque cuſtodivit immundis, cujus ſacra loca immundos ſues non paſſus eſt tetigiſſe impune. Unde quorumdam hominum feritas minueretur, & ſub ipſius obtentu viventibus ſecuritas & protectio major tribueretur.

Tantorum fama miraculorum longe lateque diffuſa, quidam adoleſcens Adam nomine, confidens ſe ſanctiſſimi Confeſſoris meritis ab infirmitate ſat liberari, advehitur. Qui pæne etiam ab ipſis cunabulis ita erat contractus, ut cohærentibus calcaneis, natibus non plantis paſſus faciendo, ſed ſcamnellis, manibus ſubpoſitis rependo incederet. Tribus denique diebus continuatim & noctibus, ad memorati & memorandi almifici Confeſſoris altaris crepidinem jacens, ipſius ſuffragia poſtulans, quod optaverat Domino largiente ſui Famuli interceſſione accipere meruit. Cui hora ſuæ curationis redeunte ſoſpitali vigore, tantus æſtuationis calor adſuit, ut etiam interulam, qua erat indutus exueret, & nudus maneret, hiems tamen erat. Sanitate vero conceſſa, receſſit ab eo caloris nimietas, ſicque ſoſpitati redditus in eadem penes nos uſque hodie manet, ſui ſanatoris eccleſiæ ſerviens, & Deo, & ipſi gratias referens.

Per idem tempus alius quoque æger nomine Heli ætate grandævus, miſerabili atque diutina ſorte diræ peſtis damnatus advenit. Qui utrorumque pedum officio carens, genua per terram trahendo, & manibus ſcamnella habendo incedere ſolitus erat. Hic accedens ad ſacri corporis Confeſſoris ſepulcrum, ejus poſtulavit auxilium; cujus ad nutum, gratia ſanitatis eſt donatus priſtina. Qui in eadem adhuc degens, Deo, & ipſi Sancto Bolonio pro ſua erectione laudes refert, & quidquid ſervitii poteſt, ipſius eccleſiæ ſervientibus devote exhibet.

Qua-

Quadam die Comitiſſa quædam nomine Vuaza Vvilielmi Marchionis uxor multis ſtipata militibus venerat oratum ad eccleſiam, ubi beati Viri corpus jacet humatum. Quæ dum ſuper altare ejus Miſſas celebrari faceret, & præſens ibi cum ſuis, & aliis pluribus adeſſet, quidam mendicus ferens filium in ſcapulis, cujus pes & manus ſiniſtri lateris paralytico morbo aruerant, eam adiit, & ab ea alimonia ſibi, & nato petiit. Illa vero pietatis viſcere immota non ſolum ei non tribuit, verum etiam increpanter & exacerbanter propter ſuam improbitatem, ut a ſe diſcederet præcepit. Non mihi eſt, inquiens, tantarum copia opum, quæ mihi, & omnibus a me petentibus ſufficere poſſit. Præſtantius enim eſſet te iſtius ſancti Confeſſoris rogato ſuffragio ut tuo ſanitatem reddat filio, Domini miſericordiam implorare, qui dando poſtulata non minus theſaurizat Pſalmigraphi præconio impleto dicentis, *Tibi enim Domine derelictus eſt pauper, pupillo tu eris adjutor*. Homo autem ille quod audivit, facere non diſtulit. Filium ſiquidem de ſcapulis deponens propter ſacri corporis tumulum proſtravit, ac genibus flexis, & precibus ſuſis, demum ad petendum eleemoſynas hac & illac per eccleſiam feſtinando diſcurrit. Interea dum pater abeſſet, opitulantibus meritis almi Confeſſoris, præfato puero ſummi Dei bonitas non tarda fuit, & cui eleemoſyna denegabatur, ut claudo ad portam Templi ſedenti, argento & auro carius, membrorum ſcilicet ſanitas donatur. Hoc namque viſo miraculo magnus eſt factus plauſus exultationis ad laudem & gloriam omnium Creatoris ejuſque Confeſſoris. Mox autem hujus facti fama per cunctorum aures volitante illuc ab omnibus concurritur, inter quos, & pueri pater regreditur, quid vero & qualiter actum ſit exquiritur. Tunc præfata Comitiſſa, quomodo ſe res habuit cunctis exquirentibus innoteſcere non piguit. Taliter vero omnipotens Deus, qui mira cuncta diſpenſatione agit, hoc miraculum mundo propalari voluit, ut Servus ſuus hic veneratior & celebrior haberetur. Et quia teſtante Scriptura, ſigna Infidelibus dantur, ut ab Infidelitate declinantes diſcant ſperantes in Domino non deficere omni bono, Cujus laus, & gloria per cuncta ſæcula ſæculorum. Amen. Explicit vita Sancti Bolonii Abbatis.

Fr. Carolus Vincentius Ordinis Prædicatorum miſeratione Divina Tituli Sanctæ Mariæ in Via Presbyter Cardinalis Ferrerius Epiſcopus Vercellenſis &c.

Univerſis, & ſingulis fidem facimus ac atteſtamur, præmiſſa omnia fideliter extracta fuiſſe ex vetuſtis codicibus prædeſignatis in archivio hujus noſtræ Cathedralis eccleſiæ ab antiquo fideliter & tuto adſervatis: in quorum omnium & ſingulorum fidem has dedimus, & ſigilli noſtri munimine roborari juſſimus. Dat. Vercellis ex palatio noſtro Epiſcopali, die vigeſima ſeptima menſis Julii milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo ſecundo.

Fr. C. V. Cardinalis Ferrerius Ep. Verc.

I. F. Novareſe Cancellarius.

APPEN-

APPENDIX V.

Officium proprium SANCTI BONONII, *quod olim in Eccleſia Vercellenſi recitabatur, & de quo lib. 2. cap. 18. num. 20.*

Extracta ex archivio Cathedralis Euſebianæ Vercellenſis de S. BOLONIO, *ſeu* BONONIO *Abbate Leucedienſi.*

In Antiphonario antiquo, in quo leguntur geſta S. Euſebii, notis muſicalibus ſignato, poſt antiphonam S. Bartholomæi Apoſtoli, habetur Antiphona S. Bolonii, ut ſequitur:

Rubr. in S. Bolonio *Antiphona*.

PAſtor inſignis meritis, & laude digne Boloni, ſupplicanti populo clementi pietate ſubveni, ut plebs ad te clamans, pium patronum, verumque interceſſorem ſe apud Dominum in quocunque diſcrimine ſentiat.

In Miſſali antiquo ſecundum ritum Euſebianum ſub die 30. Auguſti hæc habentur.

Rubr. S. Bolonii Confeſſoris.

Oratio.

DEus mundi auctor & conditor, qui hodiernam diem præclaræ feſtivitatis Beati Bolonii migratione conſecraſti: præſta nobis, quæſumus, ut cujus annua celebritate, devotis exultamus obſequiis, ejus ſuffragiis, tuæ pietatis conſequamur auxilium. Per Dominum &c.

Secreta.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui Beatum Sacerdotem & Confeſſorem tuum Bolonium, & Sacerdotii officio, & Fidei munere ſublimaſti: tribue ſupplicibus tuis, ut quidquid peccati contagione contractum eſt in nobis, ipſo pro nobis interveniente, ſolvatur. Per Dominum &c.

Poſtcommunio.

EXaudi nos, Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, & Beati Sacerdotis & Confeſſoris tui Bolonii meritis hanc plebem tua ſolita miſeratione cuſtodi, benignitate conſerva, pietate ſalvifica, ut in æterna illi patria jungatur patrono, cujus hic exultat in feſto. Per &c.

In libro antiquo inſcripto: Liber Orationum, ſeu precum: *poſt Orationem SS. Martyrum Felicis & Adaucti legitur, ut ſequitur*.

Rubr. eodem die S. Bolonii Abbatis.

Oratio.

AUctor omnium Bonorum Deus, qui omnibus humiliter te invocantibus clementer ſubvenis: præſta, ut ſicut Sanctum Confeſſorem tuum Bolonium exultare facis in gloria, ſic ejus interventionibus cuſtodire digneris ſanctam Eccleſiam tuam ab hujus ſæculi illecebris impollutam. Per Dominum &c.

In vetuſtiſſimo codice ſignato Breviarium ſecundum uſum Eccleſiæ Vercellen. *antiquiſſimis characteribus, & vix intelligibilibus in pergameno conſcripto, ſub* 30. *Aug. habetur Officium S. Bononii Abbatis, ut ſequitur &c.*

Antiphona Paſtor inſignis &c.

Oratio Auctor omnium Bonorum.

Deinde, poſt commemorationem SS. Felicis & Adaucti, leguntur Lectiones, ut ſequitur.

Rubr. Incipit vita S. Bononii Abb.

Lectio prima.

BEatus igitur Bononius, Bononiæ oriundus fuit, ibique a pueritia, ſe ſub monaſtico prætextu, Divinæ ſervituti mancipavit; inter ejus crepundia, plurima claruere virtutum inſignia.

Lectio ſecunda.

QUod a primæva ætate meditatus, quid facturus erat, ſicut legerat, utpote omnem vitam Sapientis eſſe meditationem mortis, cotidie moriebatur mundo, ut viveret Chriſto.

Lectio tertia.

QUatuor principales virtutes Scripturarum aſſertionibus noverat appetendas, prudentiam, juſtitiam, fortitudinem, temperantiam, ita ſibi invicem connexas, & mutuo cohærentes, ut qui unam non habuerit, omnibus careat: quas omnes ſic habuit Vir venerabilis, ut tamen emineret in ſingulis.

Prædictæ Lectiones in Breviario Euſebiano typis impreſſo Venetiis anno 1504. *cum privilegio Canonicorum S. Euſebii Vercell. leguntur, ut ſequitur*.

Lectio prima.

BEatus igitur Bononius Bononiæ oriundus fuit: ibique a pueritia ſe ſub monaſtico habitu, Divinæ ſervituti mancipavit. Inter cujus crepundia, plurima claruere virtutum inſignia. Qui a primæva ætate meditatus,

ditatus, omnem vitam Sapientis eſſe meditationem mortis, quotidie moriebatur mundo, ut viveret Chriſto.

Lectio ſecunda.

QUatuor principales virtutes Scripturarum aſſertionibus noverat appetendas, prudentiam, juſtitiam, fortitudinem, temperantiam, ita ſibi invicem connexas, & mutuo cohærentes, ut qui unam non habuerit, omnibus careat: quas omnes ſic habuit Vir venerabilis, ut tamen emineret in ſingulis.

Lectio tertia.

MUndum, & quæ mundi ſunt, poſtpoſuit: Domino adhæſit: ſæcularia judicia contempſit. Legerat enim primam virtutem Monachi eſſe hominum judicia contemnere, & ſemper Apoſtolicam ſanctimoniam ad memoriam revocare, Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem.

Digitized by Google

APPENDIX VI.

Propriæ Lectiones, quæ recitantur in Officio SANCTI PETRI EPISCOPI VERCELLENSIS, *& in quibus plura habentur de Sancto* BONONIO.

Quarum nempe Lectionum mentio facta eſt lib. 2. cap. 18. num. 20.

PEtrus Epiſcopus Vercellenſis, patriæ cæleſtis ſitiens, præclaris religionis ſtudiis ſe in Epiſcopali munere excitavit ad omnem eximiam pietatis Chriſtianæ exercitationem. Is aliquando peregrinationis Hieroſolymitanæ religioſo deſiderio ductus, Babyloniam venit, quo tempore Chriſtianorum copiæ a Babyloniorum Rege magnam cladem acceperunt; in qua ipſe cum ceteris multis captus eſt. Itaque vinculis & compedibus aſtrictus in carcerem detruditur, ubi profuſis lacrymis continenter Deum orans, Divino admonitu, in ea regione Monachum ſanctum, Bononium nomine, eſſe cognovit, cujus opera inde liberaretur.

DIvina igitur ope ad liberationis ſpem excitatus, ſuppliciter cum Beato Bononio egit, ut ad ſe veniret. Qui, perſpecta ſanctiſſimi Epiſcopi religioſa pietate, cognitaque cauſa, quamobrem is, & ceteri Chriſtiani eo loco in vinculis eſſent, huic & illis opem ferre non deſtitit. Primo enim id a cuſtode impetravit, ut ſibi ad eos conſolandos aditus in carcerem pateſieret; tum Regis domeſticos, qui plurimum apud illum gratia poterant, precatus, hoc effecit, ut Petrus Epiſcopus & reliqui Chriſtiani e cuſtodia liberarentur. Quamobrem data abeundi facultate, beatus Antiſtes, quo magis ad omnem ſpiritualis diſciplinæ exercitationem inſtrueretur, Sanctum Bononium ad religionis ſtudia optime eruditum ſecum ſocium & comitem adhibuit.

ITaque navim Epiſcopus cum Bononio ceteriſque Chriſtianis conſcendens, Hieroſolymam venit; ubi totus meditationis ſtudio deditus, Domini ſepulcrum in primis, & reliqua illius ſacra rerum geſtarum monimenta, ac ſingula loca ſancta, quæ abſens intima pietate coluerat, præſens veneratus eſt religioſe. Quibus omnibus incredibili mentis ardore perluſtratis, inde Conſtantinopolim appulit. Unde Beatus Bononius, cum Hieroſolymæ deſiderio ob loci ſanctitatem teneretur, eò rediit, indeque ad Sinai montem. Sanctus autem Epiſcopus Vercellas tandem venit ad Eccleſiam ſuam. Paucis vero poſt diebus, cum Abbas Locedienſis monaſterii obiiſſet, hic Hieroſolymam certos homines miſit, qui illum Vercellas perduxerunt. Cujus religioſa ſanctaque conſuetudine, & frequenti congreſſu beatus Antiſtes ita perpetuo uſus eſt, ut Bononii ſocius vocitatus ſit. In omni autem Epiſcopali officio ad Dei in primis religionem, atque ad Gregis ſalutem Petrus Epiſcopus attentiſſimus, Eccleſia Vercellenſi pie recteque adminiſtrata, ſanctitatis laude clarus obiit in Domino idibus Februarii.

APPEN-

APPENDIX VII.

Cum *lib.* 2. *cap.* 24. hujus Operis ſermo tantum inſtitutus ſit de Servis Dei ſeu Beatis, in quorum Cauſis prodiit declaratio caſus excepti, quibuſque ſolemnis Canonizationis honores nondum decreti; idcirco in hac tertia editione Romana additis, præter B. Benedictum a S. Philadelphio, BB. Franciſco Patritio, Nicolao Albergato, & Pacifico a Ceredano, conſultò omiſimus quæ in editionibus Bononienſi ac Patavina *loc. cit.* retulimus de B. Catharina Fliſca Adurna, & B. Petro Regalato; quoniam utriuſque Cauſa jam felicem effectum aſſecuta eſt, & Catharina a Clemente XII., a Nobis Petrus Sanctorum faſtis adſcriptus. At nihilominus, ne quid deſideretur, recudendum inter Appendices curavimus quidquid in ſecunda editione de S. Catharina *num.* 37., & de S. Petro *num.* 50. laudati libri 2. *cap.* 24. habetur.

De Beata CATHARINA FLISCA ADURNA.

DECRETUM.

Januen. Canonizationis Beatæ Catharinæ Fliſcæ Adurnæ.

Propoſito dubio in ſacra rituum Congregatione per Eminentiſſimum Dominum Cardinalem Azzolinum, An ſententia Reverendiſſimi Archiepiſcopi Januen. Judicis delegati lata ſuper cultu immemorabili, & caſu excepto a decretis fel. record. Urbani VIII. ſit confirmanda in caſu, & ad effectum, de quo agitur, in cauſa Canonizationis Beatæ Catharinæ Fliſcæ Adurnæ; eadem ſacra Congregatio, audita prius relatione Eminentiſſimi Ponentis operum dictæ Beatæ, illiſque approbatis, diſcuſſoque prædicto dubio, & mature perpenſis oppoſitionibus R. P. D. Promotoris Fidei tam in voce, quam in ſcriptis, cenſuit, conſtare de caſu excepto, ideoque ſententiam Reverendiſſimi Ordinarii eſſe confirmandam, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro placuerit. Die 30. Martii 1675.

Et, facta de prædictis Sanctiſſimo relatione per me Secretarium, Sanctitas ſua (Clemens ſcilicet Papa X.) *benigne annuit, die 6. Aprilis 1675.*

Deceſſit Beata hæc Catharina *anno* 1510. cujus ſæpius meminit Sanctus Franciſcus Saleſius *in ſua introductione ad vitam ſpiritualem*, necnon *in ſuis ſpiritualibus epiſtolis*, eam Sanctam appellando, Divinoque æſtuantem amore exhibendo. Item Cardinalis Federicus Borromæus hæc habet (*in ſuo opere de Chriſtianæ mentis jucunditate*): *Munera autem hæc divina, & alia his ſimilia fere adjunctum habent fervorem quemdam ſpiritus, qualem Beata Catharina Genuenſis corporis ſenſu percipere ſolita fuit; ita ut torrido corpore reperiretur, nec poſſet cutis ipſa contrectari, & corde, follis inſtar, anhelabat; ac, ſi tale quiddam diutius paſſa fuiſſet, credebat ipſa, ſibi moriendum ob impetum vehementem*. Cardinalis etiam Bellarminus *in ſuo parvo tractatu de arte bene moriendi* ſic de Beata ipſa Catharina loquitur: *Sed vix etiam mulier quædam Sancta Avorum noſtrorum memoria nomine Catharina Adurna Genuenſis, quæ ſic arde-*

ardebat amore Chriſti, ut incredibili deſiderio cuperet diſſolvi, & ad Dilectum migrare. Hinc, quaſi mortis amore, capta, eam ſæpe uti pulcherrimam & ſpecioſiſſimam laudabat, id ſolum in ea reprehendens, quod ſe quærentes fugeret, & ſe fugientes quæreret. Interim vero, ut ceteri prætereantur Auctores, Marianus Grimaldus vitam ejus enarravit *in ſuo civitatis Jannenſis Sanctuario*; & vita pariter Beatæ ejuſdem typis impreſſa eſt ante ipſiuſmet opera: edidit enim duos inſignes tractatus, nempe dialogum inter animam, & corpus, amorem proprium, ſpiritum, humanitatem, ac Dominum Deum, alterum autem de Purgatorio; quos poſtmodum ex Italico in Latinum ſermonem tranſtulit Mathias Thanaſi Carthuſiæ Friburgenſis alumnus. Porro de ſenſu ſupra exſcripti decreti in medio ponitur, quod opera prædicta reviſioni ſubjecta fuerunt in ſacrorum rituum Congregatione, nihil autem in iis fuit inventum, quod remorari poſſet progreſſum cauſæ Canonizationis ejuſdem Beatæ: de cujus idcirco virtutibus & miraculis ad Urbem jam pervenerunt Apoſtolici proceſſus in civitate Januenſi confecti; quin immo, propoſitum etiam fuit, necnon favorabiliter reſolutum dubium de heroicis ejus virtutibus.

De Beato PETRO REGALADI Ordinis Minorum Recollectionis Sancti Franciſci.

DECRETUM.

Oxomen. Canonizationis Beati Petri Regaladi Ordinis Minorum Recollectionis Sancti Franciſci.

CUm ſit, quod alias fel. record. Urbanus VIII. prævia diſcuſſione proceſſuum auctoritate ordinaria peractorum ſuper ſanctitate vitæ, virtutibus, & miraculis Beati Petri Regaladi Ordinis Minorum Recollectionis Sancti Franciſci in Conventu Aquileriæ Oxomen. diœceſis anno 1456. defuncti, inſtantibus Majeſtate Regis Catholici, & univerſo Ordine Sancti Franciſci, per Commiſſionem a Sanctitate ſua ſignatam pro introductione cauſæ in ſacrorum rituum Congregatione mandavit, hujuſmodi cauſam eſſe in ſpecie inquirendam & diſcutiendam abſque alia in genere confectione proceſſuum; cujus vigore ab eadem ſacra Congregatione conceſſæ & expeditæ fuerunt litteræ remiſſoriales, & compulſoriales, & in earum executionem a Judicibus ſubdelegatis auctoritate Apoſtolica confecti fuerunt proceſſus; quorum præſentatione, aperitione, & interpretatione expletis, & tribus Rotæ antiquioribus Auditoribus, nempe Coccino Decano, Pirovano, & Merlino illorum examine demandato, iidem ſuam in ſcriptis relationem fecerunt; qua relatione juſſu ejuſdem Urbani VIII. iterato examine eidem ſacræ Congregationi commiſſa, ab eadem ſacra Congregatione ad relationem Eminentiſſimi Cardinalis de Torres ſub die 8. Junii, & 16. Novembris 1630. dictum fuit, conſtare de validitate dictorum proceſſuum, ac rituali examine teſtium in illis examinatorum, necnon de virtutibus in gradu heroico ad Canonizationem requiſitis: inſtante vero Poſtulatore in hujuſmodi cauſa pro ulteriori diſcuſſione contentorum in illis, reſponſum fuit, obſtare decreta dicti Urbani VIII. ſuper non cultu, ſeu caſu in

ſu in eiſdem excepto edita: percrebreſcente autem in dies fama ſanctitatis una cum miraculis prædicti Beati in diverſis mundi partibus, & maxime in regnis Hiſpaniarum, Sereniſſima Regina Catholica Marianna, & Reverendiſſimi Domini Archiepiſcopi Hiſpalen. & Burgen. ac Epiſcopi Legionen. & Oxomen. necnon Miniſter Generalis Ordinis Minorum Sancti Franciſci, aliique Magnates per ſupplices eorum litteras, ac preces ſupplicarunt fel. record. Clementi X. quatenus dignaretur ſignare, prout ſignavit, Commiſſionem reaſſumptionis hujuſmodi cauſæ in ſtatu & terminis, in quibus reperiebatur, cum facultate in primis, & ante omnia conficiendi proceſſum particularem ſuper paritione decretis Urbani VIII. ſuper non cultu editis, ſeu ſuper caſu ab eiſdem excepto; in cujus reſcripti executionem ab ipſa ſacra Congregatione ſub die 28. Septembris 1675. conceſſæ & expeditæ fuerunt litteræ remiſſoriales, & compulſoriales pro fabricando ſupradicto proceſſu directæ Reverendiſſimo Epiſcopo Oxomen. quarum quidem litterarum vigore a prædicto Epiſcopo Oxomen. confectus fuit hujuſmodi proceſſus cum ſubſecutiva pronuntiatione ſententiæ per eumdem Epiſcopum latæ ſub die 30. Septembris 1680. in qua declaravit, conſtare de cultu ab immemorabili tempore exhibito prædicto Beato Petro Regalado, & caſu excepto a decretis Urbani VIII. illiſque proptereà nullatenus contraventum: cum modo deveniendum ſit ad diſcuſſionem contentorum in hujuſmodi proceſſu, ideo ad reiteratas preces Sereniſſimi Regis Catholici, ac præfatorum nominatorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, necnon Miniſtri Generalis Ordinis Sancti Franciſci, plurimorumque Magnatum Sanctiſſimo Domino noſtro Innocentio Papæ XI. porrectas, necnon inſtante pariter Reverendo Patre Fr. Hieronymo Gutiexxes Prædicatore & Guardiano Conventus Dominæ noſtræ de Gratia de Villarilos provinciæ Conceptionis apud Hiſpanos, & in Romana Curia Procuratore hujuſmodi cauſæ, & præcipue prædicti cultus ſpecialiter conſtituto, in ſacrorum rituum Congregatione ab Eminentiſſimo & Reverendiſſimo Domino Cardinali Caſanate propoſito, ac diſcuſſo dubio: An ſententia Reverendiſſimi Domini Epiſcopi Oxomen. Judicis ſubdelegati lata ſuper cultu immemorabili, & caſu excepto a decretis fel. record. Urbani VIII. ſit confirmanda, vel infirmanda in caſu, & ad effectum, de quo agitur, in cauſa Canonizationis prædicti Beati Petri Regaladi; & eadem ſacra Congregatio, audito etiam Reverendiſſimo Domino Fidei Promotore in voce & in ſcriptis, cenſuit, ſupradictam ſententiam Ordinarii eſſe confirmandam, prout confirmavit, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro placuerit. Hac die 2. Julii 1683.

Et, facta de prædictis Sanctiſſimo relatione per me Secretarium, Sanctitas ſua (Innocentius videlicet Papa XI.) *benigne annuit, die 17. Auguſti 1683.*

Introducta igitur fuerat cauſa Canonizationis hujus Servi Dei, antequam ederentur Urbani VIII. decreta, atque adeo non ſolum diſcuſſæ fuerant virtutes, atque miracula, uti in more erat tunc temporis, a tribus Rotæ Auditoribus, quorum relatio fere integra edita eſt *ad diem 30. Martii in Actis Sanctorum* collectis ab Henſchenio, & Papebrochio continuatoribus Bollandianis; ſed, quod notabilius eſt, delato etiam virtutum examine ad ſacrorum rituum Congregationem, referente Cardinali de Tor-

Torres, eædem approbationem reportarunt, juxta decretum emanatum *die 16. menſis Novembris 1630.* Verum, ſupervenientibus poſtmodum Urbani decretis, quemadmodum inducta fuit neceſſitas oſtendendi, quod iiſdem paritum eſſet, ita operæ pretium exiſtimatum fuit planum facere, quod huic Dei Servo ab immemorabili tempore cultus præſtitus fuerat.

Mortuus eſt Beatus Petrus Regaladus *anno 1456.* de quo, præter ea, quæ ex proceſſibus deſumpta fuerunt, & expoſita in relatione Rotali, vita deſcripta ab Antonio Daza, ex Hiſpano idiomate in Latinum converſa fuit, & prælo typico in lucem emiſſa *inter Acta Sanctorum nuper citata ad diem 30. Martii*. Sed & plura de eodem Beato legi poſſunt *in Chronica Fratrum Minorum* Marci Ulyſſiponenſis Epiſcopi Portuenſis in libro inſcripto: *Speculum Minorum, ſeu firmamentum trium Ordinum; in Origine Seraphicæ Religionis* Franciſci Gonzagæ; *in hiſtoria Montis Cœli Beatæ Virginis de Saliceto* Petri Gonzalez; *in annalibus* Lucæ Wadingi *tom. 6.*; *in Chronica provinciæ Sancti Joſeph Ordinis Minorum* compoſita a Joanne a Sancta Maria, & paſſim apud alios, qui fuſe recenſiti fuere in proceſſibus confectis ſuper ejus cultu immemorabili.

Relatio Rotæ Auditorum in cauſa tunc Servi Dei, nunc Sancti PETRI REGALATI, *In qua ante judicium latum de caſu excepto a Decretis Urbani VIII. jam fuerant diſcuſſæ & approbatæ Virtutes. Edita ſcilicet fuit relatio ipſa a Bollandianis ad diem 30. Martii, ſed non integra: quare integra datur in hac Appendice ex typis Romanis anni 1630.*

De ſanctitate vitæ, & miraculis Servi Dei F. PETRI REGALATI *Auctoris Regularis Obſerv.* S. FRANCISCI *in Hiſpania, Relatio ad Sanctiſſimum* D. N. URBANUM VIII. *Pont. Opt. Max.*

Joannis Baptiſtæ Coccini Decani)
Philippi Pirovani) *Rotæ Auditorum.*
Clementis Merlini)

Extendit idem Reverendiſſ. D. Coccinus Decanus anno 1630.

Sanctiſſ. Domino Noſtro URBANO VIII. Pont. Opt Max.

Cant. 4. 2. ECcleſia, Pater Beatiſſime, quam in ſororem & ſponſam ſecundis ſibi nuptiis elegit Deus, hortus eſt, ſed concluſus, fontes habet, ſed ſignatos, ne ſcilicet furtiva voluptatum blandimenta, aut venenoſa impuritatis contagia ſeſe ingerant. Hauſit hortus iſte e Franciſcanæ Re-
Pſal. 18. ligionis fonte tamdiu fecundos latices, quouſque prima ſinceritatis puritatiſque retinuit ſignacula, quæ Seraphicus ille Parens in ipſius orificio poſuerat adverſus peccatum. Sed, ubi ſuperioribus ſæculis humanæ fragilitas naturæ fontem hunc aquæ vivæ non conſignatum, vel cuſtoditum reli-
Hier. 2. c. quit, ciſternaſque ſibi fodit diſſipatas, quæ aquas continere non valent, ecce fons turbatus pede, & vena corrupta, converſaque in ſanguinem flumina

na ejus & imbres, ne hortus Eccleſiæ biberet. Non diutius tamen hortus Cant. 4. d. Pſal. 41. a.
iſte Franciſcanum ſitivit ad fontem, quando eum, revocatis antiquæ diſciplinæ laticibus, nonnullorum replevit pietas; quos inter Servus Dei Frater Petrus Regalatus apud Hiſpanos fontis ejuſdem flumina derivavit foras, & in plateis diviſit aquas priſtinæ reſtitutas puritati, ab omnique ſordium Prov. 5. c.
fermento emundatas atque ſanatas, ut in eis non eſſet ultra mors, neque 4. Reg. 2. d.
ſterilitas, ſed viverent omnia, ad quæ torrens iſte in fonte prioris Sapientiæ redundans veniret. Hunc igitur de horto Eccleſiæ, quem tu rite claudis Ez. 47. a. b.
reſeraſque, Pater Beatiſſime, optime meritum tuos ſiſtimus ad pedes, ut, Prov. 25. d.
quemadmodum ille ſitienti effudit aquas Eccleſiæ, & anhelantem afflictamque Divinæ Sponſæ animam ſuaviſſimo potu replevit, ſic fiat ipſe tam- Iſa. 58. c.
quam hortus irriguus, & ſicut fons aquæ non deficientis in gloria militantis Eccleſiæ. Id enim jure merito inſignis adeo Viri ſanctitas depoſcit, quæ non tam virtutum ornamentis, quam miraculorum ſplendoribus eluceſcit, ut manifeſte conſtat ex ſerie Relationis iſtius, quam ad tria potiſſimum capita revocabimus.

Agemus enim in primo de virtutibus, quæ ſunt in Canonizando omnino neceſſariæ, cum in illis excellentia vitæ, ac totius ſanctitatis fundamentum conſiſtat. In ſecundo ea deducemus argumenta, quæ ad ejuſdem ſanctitatis probationem maxime conferunt, nempe famam ipſius ſanctitatis, ſepulcri Reliquiarumque venerationem; ac tandem miracula in Promovendo ad Canonizationem pariter neceſſaria, ut docent Canoniſtæ *in cap.* 1. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* ubi Innoc. *num.* 1. Oſtien. *num.* 5. *ante fin.* Joann. Andr. *num.* 14. Anchar. *num.* 5. & paſſim in aliis Relationibus fuit firmatum. In tertio autem & ultimo agemus de validitate proceſſuum, ac legitimo teſtium examine.

DE VIRTUTIBUS IN GENERE.

SEd, antequam ad præcipuas Servi Dei virtutes accedamus inſpiciendas, pro clariori dicendorum intelligentia nonnulla de virtutibus in genere breviter præmittemus. Sanctitas enim nihil aliud eſt, quam generalis quædam virtus complectens omnium virtutum actus, quos per imperium ordinat in bonum Divinum, hoc eſt omnium virtutum opera refert in Deum, S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 81. *art.* 8. *in corp.* ac propterea exigit primario Fidem, cum Spe tamen, & Charitate conjunctam; cum, proprie loquendo, aliæ virtutes ſine Charitate non ſint virtutes, idem Angelic. Doctor 1. 2. *quæſt.* 65. *art.* 4. & facit Text. *in cap. Ubi ſane Fides* 11. *quæſt.* 3. & Gloſſ. *in cap. Solet, circa med. in verb. Finem, de conſecr. diſt.* 4. Ac ideo Fides Spei, & Charitati conjuncta *Fides viva* appellatur, idem S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 4. *art.* 4. S. Antonin. *part.* 4. *tit.* 2. *cap.* 1. *in princ.* & tres iſtas virtutes *Theologicas* nuncupamus, quia ſcilicet Deum habent pro objecto, in quantum per eas recte ordinamur in Deum, vel quia a ſolo Deo nobis

 infun-

Digitized by Google

infunduntur, & a ſola Divina revelatione in ſacris Scripturis traduntur. S. Thomas 1. 2. *q.* 65. *art.* 1. *in corpore*.

Requirit inſuper Prudentiam, Temperantiam, Fortitudinem, atque Juſtitiam, non quatenus ſunt in Deo, in quo vocantur *exemplares*, cum in ipſo Deo ſint rerum omnium, & per conſequens harum quoque virtutum exemplaria, ſed in quantum conferunt ad perfectionem ſtatus hominum, in quibus *Cardinales* nuncupantur, quia ſcilicet ſunt principales, & tamquam fontes bonarum operationum, & ſolidum mentis noſtræ fundamentum ſuſtinent, ac in his totius boni operis ſtructura conſurgit. S. Gregor. 2. *moral. c.* 36. *circa princip.* S. Thomas 1. 2. *q.* 61. *num.* 2.

Virtutes autem habentur ab omnibus dupliciter. Uno modo communi & humano; & ſic dicuntur virtutes politicæ, ex quo homo eſt animal politicum. Alio modo excellenter, ſeu eminenter, quaſi modo Divino; & tales virtutes a Philoſopho 7. *Ethicor.* heroicæ, ſeu Divinæ appellantur. Modus vero iſte, ſeu ratio habendi virtutes hujuſmodi heroicas eſt duplex. Unus, prout homo eſt intendens ad talem perfectionem quaſi divinam; & ſic dicuntur *virtutes purgativæ*. Alius vero, prout homo aſſecutus eſt terminum dictæ tendentiæ, quantum poteſt habere in præſenti vita, & ſecundum hoc dicuntur *virtutes purgati animi*, quales habuit Beatiſſima Virgo, & aliqui in hoc mundo perfectiſſimi (S. Thomas 2. 2. *q.* 61. *art.* 5.) ita ſcilicet, quod Prudentia ſola Divina intueatur, Temperantia terrenas cupiditates neſciat, Fortitudo paſſiones ignoret, Juſtitia cum Divina Mente perpetuo fœdere ſocietur, eam ſcilicet imitando.

Ad effectum vero Canonizationis, virtutes iſtæ purgati animi non ſunt neceſſariæ, ſed ſufficit, eas eſſe purgatorias, quæ ſunt pariter virtutes heroicæ; nempe ut Prudentia mundana omnia Divinorum contemplatione deſpiciat, omnemque animæ cogitationem in ſola dirigat Divina, de qua S. Paulus *in epiſt.* 2. *ad Corinth. cap.* 4. *Non contemplantibus nobis quæ videntur*. Temperantia vero relinquat, quantum natura patitur, & quæ corporis uſus requirit, de qua idem Apoſtolus *in epiſt. ad Timoth. cap.* 6. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus*. Fortitudo autem talis ſit, ut anima non terreatur propter exceſſum e corpore, & acceſſum ad ſuperna, de qua idem *epiſtol.* 2. *ad Corinth. cap.* 5. *Audemus magis peregrinari a corpore, & præſentes eſſe ad Dominum*. Juſtitia denique, ut tota anima conſentiat ad hujuſmodi propoſiti viam, de qua pariter ipſemet Apoſt. *ad Philippen.* 1. *Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto*. Ita angelice S. Thomas 1. 2. *q.* 61. *art.* 5. *in corpore*.

Iſtæ porro virtutes inter ſe adeo ſunt connexæ, ut Prudentia non vocetur, quæ juſta, temperans, & fortis non ſit; nec perfecta Temperantia dicatur, quæ non ſit juſta, fortis, & prudens; nec Fortitudo integra exiſtimetur, quæ non ſit juſta, prudens, & temperans; nec vera Juſtitia appelletur, quæ non ſit temperans, fortis, & prudens: ut egregie more ſuo idem Angelicus Doctor *loco citato*.

DE

DE VIRTUTIBUS IN SPECIE.

ET PRIMO DE FIDE.

HIs igitur ad claram intelligentiam præmiſſis, nunc ad particularem inſpectionem virtutum Servi Dei Regalati veniamus; & cum prius diſcutiendæ ſint virtutes Theologicæ, prima ſeſe nobis offert Fides, quæ virtutum omnium eſt baſis, & fundamentum, & ſine qua impoſſibile eſt Deo placere, ut teſtatur Apoſt. *ad Hebr. cap.* 11. Hanc igitur eaſdem præcipuam inter virtutes *ſperandarum rerum ſubſtantiam, argumentum non apparentium* definit idem Apoſt. *loc. cit.*, S. Thomas 2. 2. *q.* 4. *art.* 1. Magiſter ſentent. *in* 3. *diſtinct.* 23. S.Bonaven. *ibid. art.*1. *q.*1. Antonin. *in* 4. *parte tit.* 8. *cap.* 2. Hæc, quemadmodum unico Divinæ Veritatis fundamento nititur, ita ad intellectum pertinet, & in ſpeculativa conſiſtit, S. Thomas *ubi ſupra art.* 2. *ad.* 3. Ideoque per eam, tamquam per mentis habitum, inchoatur in nobis vita æterna, faciens intellectum non apparentibus aſſentire, ut dicit Angelicus Doctor *loc. cit. q.* 4. *art.* 1. & tradunt Canoniſtæ *in cap. Firmiter, de ſumm. Trinitat. & Fide Cathol.*

Hanc igitur virtutem in Servo Dei Regalato effulgere, comperimus ex infraſcriptis.

Ortus eſt enim Valliſoleti in Regno Caſtellæ ex legitimis, fidelibus, Catholicíſque parentibus; ut de auditu a ſenioribus, antiqua traditione, publica voce & fama, ac communi opinione deponunt in proceſſu ſuper primo articulo primus, ſecundus, tertius, & alii teſtes, qui optime probant, ut inferius firmabitur in articulo famæ ſanctitatis. Ad quorum teſtium confirmationem accedit hiſtoria vitæ hujus Servi Dei inter excellentias civitatis Valliſoletanæ idiomate Hiſpanico conſcripta a R. P. F. Antonio Daza Ordinis Sancti Franciſci de Obſervantia, & provinciæ Conceptionis apud Hiſpanos Præfecto, ejuſdemque Ordinis generali Chronologo, qui *cap.* 2. præfatæ hiſtoriæ ex multorum teſtimonio, ac ſcriptis pro certo aſſerit, hunc Servum Dei, qui quandoque a Patris cognomine *Regalatus*, a matris gentilibus *de Coſtanilla*, a Conventus nuncupatione *Pincianus*, ac ut plurimum a loco originis more Religioſorum *Valliſoletanus* appellatur, patrem habuiſſe Petrum ex nobili & antiquo Regalatorum genere, matrem vero de Coſtanilla probos Chriſtifideles, & fortunæ bonis admodum aſſluentes, adeoque eleemoſynarios ac pauperibus benevolos, ut in copioſa bonorum erga eoſdem pauperes diſpenſatione adminiſtratores potius, quam fortunarum ſuarum domini viderentur; hos vero fuiſſe incolas, & naturales civitatis Valliſoletanæ, & tam ipſos, quam eorum parentes, avos, proavos, alioſque Majores Chriſtianæ Fidei puritatem profeſſos, ex quo Hiſpaniæ primum eamdem Catholicam Fidem receperunt: cui quidem hiſtoriæ credendum eſt, ut in articulo famæ ſanctitatis comprobabimus.

Digitized by Google

Sinceram natalium nobilitatem conſequuta eſt Fides infuſa per Baptiſmum, & per Confirmationem conſolidata.

Fuit enim hic Servus Dei Valliſoleti baptizatus in parochiali eccleſia S. Salvatoris, ac opportuno tempore confirmatus; ut pariter de auditu a ſenioribus, ac publica voce & fama deponunt teſtes ſuperius deducti, & concordat eadem hiſtoria vitæ *d. cap.*2. Quæ probatio circa Baptiſmum & Confirmationem licet abunde per ſe ſola ſufficiat, augetur tamen ex pluribus concurrentibus. Et primo, quia, cum notiſſimum ſit, parvulos in Regnis Hiſpaniarum Regi ſumme Catholico ſubjectis conſueviſſe baptizari & confirmari, hinc legitime reſultat præſumptio ejuſdem Baptiſmi atque Confirmationis; quia licet quis non præſumatur baptizatus & confirmatus ex regul. quod ea, quæ ſunt facti, non præſumuntur, ut in puncto eſt Text. *in cap. Parvulos, diſt.* 4. attamen hæc regula locum ſibi non vindicat in conſuetis & communiter accidentibus, in quibus etiam ea quæ ſunt facti, præſumuntur, ut tradunt Bald. *in l. Incendium, in fine, C. Si cert. petat.* Jaſon *in l. Sciendum, num.*2. *ff. de verb. oblig.* Secundo, quia in defuncto Baptiſmus præſumitur, *cap. Si eos*, ubi Gloſſ. *in verſic. Contendimus, de conſecr. diſt.* 4. & Gloſſ. *in cap. Presbyteri, in fine, in verbo Conſecretur* 68. *diſt.* Caſtellan. *de Canonizat. Sanctor. q.*4. *§. Quæro juxta præmiſſa, verſic. Contrarium eſt verum.* Tertio concurrit optima parentum qualitas ſuperius ponderata, quæ violentam Baptiſmi præſumptionem inducit, *c. Venies, in fin. de Presbyt. non baptiz.* Caſtellanus *loc. cit.*, *verſ.* 2. *per Text.* Ex quibus omnibus aperte conſtat, in Servo Dei probatam remanere Fidem per Baptiſmum infuſam, ad tradita per Butr. *in d. cap. Veniens, num.* 5. *de Presbyt. non bapt.* Jaſon. *conſ.* 77. *lib.* 3. Caſtell. *ubi ſupra d. q.* 4. *§. Quæro, juxta præmiſſa.*

Infanti jam conſpeximus infuſam, nunc tenellam atque creſcentem Fidem in puero Regalato nobis offerunt prima educationis cunabula: etenim ab iiſdem parentibus, & præſertim a matre, quæ ſola, defuncto poſtmodum patre, in filii cura atque inſtructione ſucceſſerat, pie ac catholice educatus, teneram adhuc pueritiam timore Dei, ac in Beatiſſimam Virginem, & Sanctos omnes devotione imbuit; ut ſuper 2. idem 1. 2. 3. & alii teſtes deponunt. Sed adultam quoque intuemur, dum properantes in adoleſcentiam, conſtantes in virilitatem, recedentes in ſenectutem annos ad majores virtutes, & ſanctitatem felici exemplaris vitæ periodo provexit; ut pariter iidem, & quamplures alii teſtes ſuper 3. deponunt. Sanctioris vitæ tamen exemplum clarioribus virtutum incrementis tunc demum præſtitit, cum, relictis mundi hujus illecebris, quicquid habuit maſculini ſexus, ſe ipſum ſcilicet, conſecravit Domino ingrediens Religionem Seraphici Patris Franciſci de Obſervantia, in qua, poſt ſuſceptum illius habitum, Profeſſionem emiſit; ut ſuper 4. & 15. iidem, & alii teſtes deponunt, & clare deducitur ex Scriptoribus, quos inferius in articulo famæ ſanctitatis ſubjiciemus. Unde hinc ſatis intelligimus, qualis fuerit in hoc Dei Servo Fidei ſplendor, dum tam claris virtutum omnium radiis effulſ-

Exod. 13. b.

Digitized by Google

effulget: ad ſupremum enim virtutum omnium exemplar, hoc eſt ad Divinæ bonitatis naturæque imitationem non alia, quam Fidei ipſius, ſeſe efformare potuit luce, quæ ipſi pariter ad humanarum rerum humilitatem, & Religioſæ vitæ ſublimitatem cognoſcendam in mundi tenebris ſplenduit. Fides enim eſt oculus animæ, & lumen mentis, ut docent ſacri Doctores *in Luc. cap.* 11. Hujuſmodi namque conſilia, per quæ homo relinquit omnia, ut cum Petro ſequatur Chriſtum, & cum Apoſtolo in Dei laudem ſervus omnium efficiatur, non ſine Divino recipi perficique poſſunt auxilio, ac præcipue non ſine Fidei conſtantis impulſu, ut teſtatur S. Antoninus *in Summa part.* 4. *tit.* 8. *cap.* 3. §. 2. Ad comprobandam denique virtutem Fidei, conferunt miracula Regalati viventis interceſſione a Deo operata, quæ inferius ſuo loco proponemus: hæc enim non ſine magna Fide fieri aut impetrari poſſunt a Deo, S. Anton. *loco mox allegato*, §. 7. & habetur Marci ult. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo Dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, ſerpentes tollent &c.*

Matt. 19. 1. ad Corinth. c. 9.

Cum vero hujuſmodi virtus ad tria reducatur præcepta, quorum primum eſt credere, ſecundum ſcire, tertium autem debito & opportuno tempore confiteri res Fidei:

Quantum attinet ad primum, ultra argumenta, quæ ex ſuperius deductis eliciuntur, conſtat, Regalatum huic credendi præcepto ſatisfeciſſe, dum maxima devotione toto vitæ ſuæ curriculo ſanctiſſima frequentavit Sacramenta, ad quorum pariter frequentiam ceteros quoque hortabatur, ut ſuper 7. deponunt iidem 1. 2. 3. & alii teſtes; ac inſuper, dum myſteriorum omnium Fidei, præſertim vero Sanctiſſimi Domini noſtri Jeſu Chriſti Incarnationis, Nativitatis, Paſſionis, Mortis, Reſurrectionis, & Aſcenſionis contemplationi devotiſſime vacabat, alioſque ad idem hortabatur, ut ſuper 8. iidem teſtes deponunt, & præ ceteris primus, qui ſubdit, in hanc uſque diem in Conventu Domus Dei de Aquilera aſſervari, & publicæ venerationi exponi quædam ſudariola, quibus amantiſſimus hic Dei Servus detergebat lacrymas ſibi manantes ex oculis, dum Paſſionem Domini noſtri Jeſu Chriſti meditaretur: ſuper quo concordat hiſtoria vitæ *cap.* 10. & viſitatio ſepulcri in proceſſu *fol.* 406. Devotionis enim ardor in Sacramentorum frequentiam, ac Fidei myſteria abunde teſtatur deliteſcentem in corde animoque vividæ fornacem Fidei.

Quantum vero attinet ad ſecundum, per quod res aliquas Fidei ſcire tenemur, S. Thomas 2. 2. *q.* 2. *art.* 5. 6. 7. & 8. Sanchez *in Summ. lib.* 2. *cap.* 2. & 3. Vir Dei Regalatus illi etiam ſatisfecit, cum non tam ſanctitate, quam ſcientia floruerit, ut teſtatur Marianus Florentinus in ſuis chronicis *lib.* 5. *cap.* 20. quæ manuſcripta hic in Urbe aſſervantur in bibliotheca Collegii Fratrum Minorum Strictioris Obſervantiæ ad S. Iſidorum, & Speculum Fratrum Minorum, ſeu Firmamentum Trium Ordinum *fol.* 37. *part.* 1. & fuerit plenus Spiritu Dei, ut refert Fr. Petrus Rodulphus Tuſſinianen. *hiſtoria Seraph. Relig. lib.* 2. *tit. de Regular. obſerv. nova familia apud*

exte-

exteras nationes, *fol.* 154. Et de hoc tanto minus videtur dubitandum in viro Religioſo, cui ad ſalutem neceſſaria optime cognita perſpectaque eſſe, credendum eſt; & maxime in Servo Dei Regalato, qui non ſolum Religioſæ vitæ inſtitutum profitebatur, ſed in eadem Religione Prælaturam obtinuit, ex cujus debito ad aliorum inſtitutionem tenebatur, S. Thomas 2. 2. *q.* 2. *art.* 5. & ejuſdem Religionis reformationem mire provexit, ut inferius dicetur.

Denique explicitam hanc credendarum rerum ſcientiam in Regalato comprobant devotiſſimæ illæ meditationes, quibus, ut dictum eſt, myſteria Fidei contemplabatur.

Tertium vero & ultimum Fidei præceptum, quod in externa ejuſdem Fidei confeſſione conſiſtit, Regalatus quoque adimplevit; quia in Catholicæ Fidei puritate ad obitum uſque ſemper vixit, non ſolum credendo, ſed illam etiam omni loco, & tempore confitendo, ut ſuper 6. deponunt iidem 1. 2. 3. & alii teſtes, ac etiam defendendo, ut ſuper 32. idem primus teſtis aſſerit.

D E S P E.

NUnc ad Spem gradum faciamus, quæ Theologicas inter virtutes proximum Fidei locum obtinet, noſque Deo facit adhærere, prout eſt in nobis principium perfectæ bonitatis: per Spem ſcilicet Divino innitimur auxilio ad beatitudinem obtinendam, ut loquitur S. Thomas 2. 2. *q.* 17. *art.* 6. *in corpore*. Hæc definitur eſſe certa expectatio futuræ beatitudinis ex gratia ac meritis proveniens, Magiſter *in* 3. *ſent. diſt.* 26. *cap.* 1. S. Thomas 2. 2. *q.* 17. *art.* 2. qui hanc definitionem colligit ex Apoſtolo 1. *ad Timoth. cap.* 1. dicente, *Scio, cui credidi, & certus ſum, quia potens eſt depoſitum meum ſervare*. Illius vero objectum eſt vita æterna, ut comprobat idem Apoſt. *ad Hebr.* 6. *Habemus ſpem, ſicut anchoram animæ, tutam, ac firmam, & incedentem ad interiora velaminis*: hoc eſt incedere facientem ad beatitudinem cæleſtem, ut *ibidem* Gloſſ. exponit, & confirmat S. Thomas *loc. cit.*: quod quidem objectum principaliter conſiſtit in gloria animæ, non autem in gloria corporis, idem S. Thomas *ubi ſupra art.* 5. *ad* 1. *& q.* 18. *art.* 2. *ad* 4. *& in* 3. *parte q.* 7. *ad* 1.

Hunc vero Dei Servum habuiſſe certam futuræ beatitudinis expectationem, & in vitam æternam, tamquam in gloriam animæ, ſuas cogitationes direxiſſe, apparet:

Quia, ut 3. 15. 18. & alii teſtes ſuper 9. deponunt, tota illius Spes
Thren. 3. c. erat in eo, qui bonus eſt Dominus in ſe ſperantibus, & animæ quærenti eum. Ipſius erat finis Deo inſervire, & conſequi cæleſtem gloriam, in
Pſal. 16. qua Sancti exultant, & qua, cum apparuerit, Juſti ſatiantur: Vincenti
Apoc. 2. b. enim dat Dominus edere de ligno vitæ, quod eſt in Paradiſo non deficientis, & interituræ numquam voluptatis. Nec ſolus ad fontem beatitatis con-

confidebat, ſed alios quoque ad ſperandas aquas futuræ gloriæ hortabatur ſubjiciens omnium menti, quam vanæ fugaceſque eſſent mundi hujus illecebræ, & quam celeri curſu blandimenta ſæculi tranſirent: quod facto etiam generoſe comprobavit, dum (ut jam diximus) abjectis eliminatiſque e cordis ſui domicilio voluptatibus humanis, Franciſcano habitu aſſumpto, ſe totum religioſæ mancipavit ſervituti, in qua Fidei perſpicaci lumine futuræ gloriæ libertatem agnoſcebat. Hinc porro manabat etiam contemptus ille, quo mundana omnia deſpiciebat, eadem pro nihilo reputans, ſcienſque, bonum eſſe confidere & ſperare in Domino, quam in hominibus, atque Principibus. Pſal. 117. Ipſe enim vera poſſidebat bona, dum timebat Deum, & ab omni recedens peccato bonum faciebat. Job. 4. 4. Divites namque eguerunt & eſurierunt, inquirentes autem Dominum bonis non minuentur.

Hancque Servi ſui Spem & confidentiam ſingulari teſtimonio comprobavit Deus. Quadam enim vice Regalatus, dum Conventui Domus Dei de Aquilera præſideret, expertus eſt Divinæ bonitatis providentiam, panem, qui jam omnino defecerat, nec aliunde ſperari poterat, abunde miniſtrantem, ut inter miracula ſuo loco dicemus, & ſuper 35. deponunt iidem teſtes, nempe primus, 2. & 3. qui in facto proprio non minoris admirationis eventum recenſet. Nempe de anno 1550. aut 1551. maxima annonæ caritate ingruente, dum ipſe una cum Fratribus, aliiſque domeſticis fame quaſi periret, matrem, cui omnes in depoſcendo pane erant aſſidue moleſti, exemplo ſuperioris facti ſuaſiſſe, ut ad Regalati interceſſionem confugerent; quo peracto, cum eadem mater teſtem ſibi ſocium eſſe juſſiſſet ad perquirendum illic in via fruſtum aliquod panis, invenerunt tres panes, qui domum allati, & inter ſexdecim & amplius perſonas diſtributi non modo omnibus ad ſatietatem ſuffecerunt, ſed etiam ſuperfuerunt. Quod factum idem teſtis ad miraculum refert, non tam ob inventos in maxima illa penuria, ac eorumdem raritate panes, quam ob præſtitam tot perſonis, & vehementer quidem eſurientibus, ſaturitatem.

DE CHARITATE.

Examinanda ſupereſt Charitas, virtutes inter Theologicas ordine quidem poſtrema, ſed nobilitate neceſſitateque nulli inferior, ut teſtatur Apoſtolus 1. *ad Corinth. Si linguis hominum loquar, & Angelorum, Charitatem autem non habuero, factus ſum velut æs ſonans, aut cymbalum tinniens; &, ſi habuero prophetiam, & noverim myſteria omnia, & omnem ſcientiam, & ſi habuero omnem Fidem, ita ut montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil ſum; &, ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum, ita ut ardeam, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt: Charitas patiens eſt, benigna eſt*, &c. cum aliis, quæ idem Apoſtolus ſuaviter ſubjungit; & late etiam ejuſdem Charitatis laudes & excellentiam

tiam proſequitur Proſper *de vita contemplativa*, ut habemus *in cap. Charitas extr. de Pœnit. diſt.* 2. cujus dicta videntur tamen intelligenda de Charitate perfectiſſima, quæ in hac vita haberi non poteſt, ut probat Textus *in cap. Charitas in quibuſdam, de Pœnit. diſt.* 2. quamvis perfecta habeatur, ut bene explicat D. Auguſtinus *in cap. Qui vult facere, cum tribus aliis ſeqq. de Pœnit. d. diſtinct.* 2.

Charitas igitur eſt dilectio, qua diligitur Deus propter ſe, & Proximus propter Deum, vel in Deo, Magiſter ſentent. *in* 3. *diſtinct.* 27. quem ſequuntur omnes communiter: & circa duo mandata adimplenda verſatur, quorum primum Dei reſpicit dilectionem, quod eſt primum & maximum in Lege mandatum, *Deut.* 6.; alterum vero ad Proximi dilectionem pertinet, *Matth. cap.* 22.

DE CHARITATE IN DEUM.

Quantum ergo attinet ad dilectionem in Deum, in hac ſane amantiſſimus Dei Regalatus præcelluit. Etenim, cum ſciret, in hoc apparuiſſe Dei Charitatem in nobis, quoniam ipſum ſuum Filium primogenitum miſit in mundum, ut vivamus per eum propitiatorem, ſcilicet pro peccatis noſtris, quæ, licet eſſent tamquam aquæ multæ & flumina, non potuerunt tamen Divinam extinguere vel obruere Charitatem; ideo quaſi reciproco dilectionis jure, totus in amorem Divinum erat intentus. Nec illi ſatis erat, amoris ejuſdem incendia in ſuo ſinu concepiſſe, ſed vehementer optabat, in alienis etiam pectoribus eaſdem ardoris flammas accendere, quas ideo, adhibitis hortationibus, ſenſim in illorum inſinuabat animos; &, quemadmodum totus ipſe in amore Divino reſidebat, ſic linguam continere non poterat, quin vere ex abundantia cordis de eodem ſemper amore loqueretur, quem mente, ſinu, animoque geſtabat aſſidue; ut prædicta omnia ſuper 11. deponunt 1. 2. 3. & alii teſtes.

(1. Joa. 4. 9. — Cant. 8. 7.)

Ejuſdem inſuper Regalati Charitatem in Deum deprehendimus non ſolum ex vehementi illo affectu, quo domum Dei, hoc eſt, honorem zelabat illius, qui diligentes ſe diligit, & ſe honorificantes glorificat, qui quidem zelus maximum amoris ſuggerit augmentum, ut *in cap. Quid crudele*, 22. *q.* 4. ſed etiam ex Divinis meditationibus, quibus Verbum Dei, licet humanis abſconditum oculis, non amoris tamen luminibus celatum contemplabatur, & vi quarum ſuaviſſima pediſſequam meditationis rapiebatur in ecſtaſim, hoc eſt, deſerto exteriori homine, ſui ipſius ſupra ſe voluptuoſa quadam elevatione ad ſuperintellectualem Divini amoris fontem ferebatur; ita namque ecſtaſim, quam mortem philoſophicam Platonici nuncuparunt, definit Bonaventura 2. *tom. tract. de ſeptem gradib. contemplationis*, & Divini amoris inſatiabili ſaturitate reficiebatur; ut ſuper 12. prædicta omnia deponunt 1. 2. 4. & alii teſtes.

(3. Reg. 2.)

Quod ſane mirum non eſt: quoties enim Chriſtum vera Fide contemplamur,

plamur, toties ille cordi noſtro inſidet, dicente Apoſtolo, *Qui adhæret Domino, unus ſpiritus eſt*: &, ſi deſiderium in amoris plenitudine compleatur, delectat animam, cujus elevationi corporis ſarcina ancillatur: & ideo non poteſt ad tantæ contemplationis dulcedinem cor ſæcularibus plenum negotiis aſpirare; ſed oportet, ut ſæculo moriatur, ut ſoli Deo per tantas meditationes, & deſideria ſuperius inhæreat, ut inquit D. Hieronymus ad Virgines Deo dicatas.

Perfecta denique ejuſdem Viri in Deum Charitas intelligitur ex eo, dum Religioſæ, & quidem auſterioris, vitæ inſtitutum amplexus, inediam, vigilias, labores, corporis non tam nuditatem, quam afflictationem, ceteraque hujuſmodi dilexit, quæ gradus eſſe ad perfectionem Charitatis in Deum obtinendam, tradit S. Thomas 2. 2. *q.* 186. *art.* 1. cum ille Divinæ dilectionis præceptum optime dicatur adimplere, qui pro amore Dei ſuæ ad tempus ſaluti non parcit, ſe ipſum periculis atque tribulationibus tradit, qui facultatibus propriis, parentibus, ceteriſque hujuſmodi renunciat, ut eleganter dicit Textus *in cap. Charitas, in fin. de Pœnit. diſt.* 2. Qui enim Divino famulantur ſervitio, ad amabilem perfectionem uniuntur, teſte Dionyſio *cap. 6. part.* 1. *in fin. Eccl. hierarch.* quia ſtatus Religionis inſtitutus eſt ad perfectionem adipiſcendam per quædam exercitia, quibus tolluntur impedimenta perfectæ Charitatis, quæ ejuſdem Religioſi ſtatus eſt finis, S. Thomas *loco citato in reſponſion. ad* 3. In quo quidem Religionis ſtatu Servus Dei Regalatus vovit, ſervavitque (ut dictum eſt) Paupertatem, Obedientiam, ac Caſtitatem; quæ, ſicuti ad perfectam Charitatem pertinent, Bagnes 2. 2. *q.* 23. *art.* 3. ita etiam demonſtrant, amantiſſimum Dei Regalatum perfectam erga eumdem Deum dilectionem habuiſſe, ut arguit S. Thomas *ubi ſupra artic.* 7.

DE CHARITATE IN PROXIMUM.

MAximum primumque Divinæ dilectionis præceptum alterum conſequitur mandatum illud, quo tenemur Proximum noſtrum, ſicut nos ipſos, diligere; hoc eſt ut, quem potuerimus, hominem beneficentia, conſolatione, vel informatione doctrinæ, vel diſciplinæ coercitione adducamus ad colendum Deum. Quod equidem Servus Dei Regalatus pleniſſime obſervavit: non ignorans enim, in Proximi dilectione Legis adimplementum conſiſtere, ex quo, ſi diligamus invicem, Deus in nobis manet, & Charitas ejus in nobis perfecta eſt: propterea ſemper animarum intentus erat ſaluti, cujus in tempore Proximi ſui caſum haud reveritus verbum non retinuit, quin immo præbens exemplum bonorum operum, omnes ad pœnitentiam inducebat, ut ſuper 13. deponunt 2. 5. & alii.

(Joan. 13. c. Joan. 4. cap. in fin. Eccl. 4. cap. in fin.)

Hujuſmodi vero Charitas præcipue eluceſcit in operum pietatis atque miſericordiæ exercitio, quo paſſim Regalatus detinebatur. Infirmis enim, ac carceratis viſitandis, hoſpitalibus frequentandis, inimicis recon-

ciliandis, alendis, veſtiendis, excipiendiſque non tam hoſpitio, quam ſalutaribus & ſolatoriis verbis pauperibus, redimendiſque captivis aſſidue vacabat; & non tam in amicorum inimicorumque ſalutem, atque ſubſidia, ſed in defunctorum etiam ſuffragia, orationes, lacrymas, jejunia, diſciplinas, & alia hujuſmodi offerebat, ut ſuper 14. deponunt 1. 2. 3. & alii teſtes: & præ ceteris idem 2. ſubdit, amantiſſimum Proximi Regalatum conſueviſſe, pauperes, atque infirmos ſibi in itinere obvios in Conventum traducere, ubi manibus propriis eorum pedes abluebat, oſculoque excipiebat, ita ut nonnullorum ulcera ad ſaluberrimi oris contactum ſanata fuerint, ut teſtatur etiam hiſtoria vitæ *cap.* 11. ac inſuper quadam vice eumdem Servum Dei Regalatum jam ſenem & ægrotum, quadraginta quatuor leucarum itinere denudatis pedibus abſoluto,hac ſolum de cauſa Fratrem Lopium de Salazar ſocium ſibi ac familiarem adiiſſe, ut Dei ſervitio vacaret, ac animarum conſuleret utilitati, ut etiam confirmat eadem hiſtoria vitæ *dicto cap.* 11. ubi ejuſdem Fr. Lopii teſtimonium inſeritur.

Piam vero Regalati non tam viventis, quam defuncti in Proximum dilectionem inſigni Deus omnipotens comprobavit gratitudinis teſtimonio. Vivens enim, cum quadam vice panis ac carnis fruſta pauperi cuidam in habitus complicato limbo recondita deferret, in Vicarium Conventus incidit, a quo interrogatus, quid illic repoſitum geſtaret, miſericors in pauperes Regalatus, ut Superioris vitaret indignationem, cujus periculum ſuſpecta in pauperes fecerat prodigalitas, reſpondit, flores deferre: ſed, Vicario rei veritatem oculari fide inquirente, cum Regalatus ſinum habitus explicuiſſet, compertum fuit, providam bonitatis Divinæ clementiam panem in candidas, carnem vero in purpureas roſas alieno prorſus tempore admirabiles commutaſſe; ut ſuper 38. deponunt 3. 23. & 60. & concordat eadem hiſtoria vitæ *dict. cap.* 11. *prope finem*, ut inferius in miraculorum diſcuſſione dicetur.

Defunctus vero pietatem etiam in Proximum retinuit. Cum enim pauperi cuidam Fratres Conventus Aquileriæ eleemoſynam denegaſſent, confugit pauper ille ad ſepulcrum Servi Dei, & ad illud orans exclamavit, Si tu, o Sancte, viveres, eleemoſyna mihi non deeſſet. Tunc autem, ſepulcro mirabiliter aperto, protulit brachium Regalatus, & manu panem Pauperi porrexit; brachioque ſtatim repoſito, ſepulcrum clauſum eſt: ut inferius in miraculorum diſquiſitione dicemus.

DE VIRTUTIBUS CARDINALIBUS.

ET PRIMO DE PRUDENTIA.

POſt Theologicas proxime ſuccedunt examinandæ virtutes Cardinales, quas ad integrandum ſanctitatis ædificium in Servis ſuis collocat Deus. Has inter primum obtinet locum Prudentia, quam S. Thomas 2. 2. q. 47.

q. 47. *art.* 2. definit rectam agibilium rationem, finem, ejuſque cognitionem præſupponentem, ex quo, tanquam ex principio, rationem mediorum ad finem ſumit: quæ quidem definitio venit intelligenda de pertinentibus ad veram perfectamque Prudentiam, eam ſcilicet, quæ in omnibus habentibus gratiam reperitur, & quæ ad bonum totius vitæ finem recte conſiliatur, judicat, & præcipit, quæ ſola etiam dicitur Prudentia, Sanctus Thomas *loc. cit. art.* 14.

Hæc igitur in Servo Dei Regalato abundanter eluxit: nam (ut ſuperius dictum eſt) ipſa pueritiæ exordia inter recta & munda opera informata, creſcentibus annis, ad majores provexit virtutes; quæ ſicuti a vitiorum contubernio alienationem continent, ſic nobis evidenter oſtendunt, Regalatum a primis uſque vitæ ſuæ cunabulis ea amplexum eſſe media, quibus optatum perfectionis finem aſſequeretur, quod, (ut diximus) ad Prudentiam pertinet; prout etiam operationes hujuſmodi, quæ in virtutum exercitatione conſiſtunt, ſunt effectus particularis Prudentiæ, ut conſiderat S. Antoninus *part.* 4. *tit.* 2. *cap.* 5. *§.* 4. *&.* 5.

Inſuper caute ambulans, non ut inſipiens, ſed ut ſapiens, ac redimens tempus in dierum malitia, non conformatus huic ſæculo, ſed reformatus in novitate ſenſus ſui, ut probaret, quæ eſſet voluntas Dei bona, beneplacens, atque perfecta, ſe ipſum (ut diximus) a mundi abdicavit periculoſo conſortio, vitamque ſuam, tamquam in ſecuritatis aſylum repoſitam, Deo conſecravit, Franciſcanam Religionem ingrediens, in qua Profeſſionem emiſit; ex quibus omnibus particularis argumentum Prudentiæ reſultat, cum vitam meliorem & perfectiorem elegerit; ii enim habendi ſunt ſapientiores, quam reliquum mortalium vulgus, qui ſe ipſos a mundi ſegregant conſortio, & vitam ſuam Deo conſecrant, ut inquit S. Gregor. Nazianz. *in oratione de laudibus Baſilii*. Apoſt. ad Rom. 12.

In eadem vero Religione in publicis privatiſque actionibus atque conſiliis prudenter ita ſe geſſit, ut non ſolum unionis cultor fuerit reputatus, ut ſuper 15. deponunt 2. 3. 4. & alii, ſed etiam Fr. Petro de Villacreces vitæ probitate, & miraculorum fama inſigni, primoque apud Hiſpanos Regularis Obſervantiæ promotori, & Eremitorii Domus Dei, & Scalæ cæli Vicario ſalutarem ac ſedulam præſtiterit operam in provehendo amplificandoque ejuſdem Obſervantiæ inſtituto, ut *in Chronicis ſuis* teſtantur Petrus de Salazar, Fr. Franciſcus Gonzaga Fr. Petrus Rodulphus Tuſſinianen. & Petrus Gonzalez *locis inferius ſubjiciendis* in articulo famæ ſanctitatis. Quin immo, eodem Fr. Petro de Villacreces defuncto, in eorumdem Eremitoriorum regimine propter inſignem Prudentiam fuit Regalatus unanimi omnium conſenſu ſubrogatus, ut dicit idem 2. teſtis ſuper 15. & concordant Petrus Gonzalez, & Fr. Franciſcus Gonzaga *locis inferius deducendis*, ac etiam hiſtoria vitæ *cap.* 8.

Inſignem quoque Prudentiam Regalatus oſtendit in afferendis Proximo ſuo opportune ſubſidiis; etenim ante tempus non judicabat, nec teme-

Digitized by Google

Jacob. 4. 6. ritate judicii præveniebat culpam: in quo enim judicio quis judicat, judicatur, & eadem menſura metietur. Ideo ſermone, nec minus opere fratri ſuo detrahebat, aut eumdem in errorem illapſum contemnebat, ne contemptus aſperitas ſpem tolleret emendationis; quin immo omnia in meliorem ſemper partem interpretabatur; ſi quando aliquos alienæ detrahentes famæ audiſſet, placidæ admonitionis medelam maxima charitate atque amore inſinuabat; virtutis gratiam, peccati odium, Legiſque Divinæ obſervantiam ſenſim in hominum animos ingerens, diſcordes & inimicos ſuis hortationibus ad pacem concordiamque reducebat. Ita ſuper 18. primus, 2. 3. & alii teſtes, &c.

DE JUSTITIA.

PRudentiam Juſtitia conſequitur, quæ morales inter virtutes primum jure merito locum ſibi vindicat, S. Thomas 2. 2. *q.* 58. *art.* 12. Juſtitia enim habita, omnes aliæ virtutes habentur, ſecundum Divum Ambroſium *in Hexamer. Ubi eſt Prudentia, interdum eſt malitia; ubi Fortitudo, ibi iracundia; ubi Temperantia, ibi impietas; ubi autem Juſtitia, ibi omnium virtutum eſt concordia*: & comprobat Auguſtinus *lib.* 4. *de civitate Dei*, & facit elegantiſſimus Textus *in Auth. ut omnes obediant Judic. provinc. in princ. coll.* 5. Hæc, ſecundum D. Thomam, & alios communiter definitur eſſe conſtans atque perpetua voluntas jus ſuum unicuique tribuens. Partes illius integrales ſunt virtutes illi annexæ, nempe Religio, Pietas, Obſervantia, Veritas, Gratia, ſeu Gratitudo, Vendicatio, Amicitia, Liberalitas; ut docet idem Angelicus Doctor *loco citato q.* 80. *art. unico*.

Prov. 11. Hinc Juſtitiæ nobilitatem Regalatus optime cognoſcens, & animadvertens, ſcire Juſtitiam radicem eſſe immortalitatis; ut inveniret vitam & gloriam, ſequutus eſt illam per aſſequutionem partium illius.

Nam, quantum attinet ad Religionem, per quam debitus Deo cultus redditur, actus illius tam interiores, quam exteriores in Servo Dei comperimus; interiores quidem, cum præcipue in Deum ac Beatiſſimam Virginem devotionis affectu orationi diu noctuque aſſidue adeo vacaret, ut paſſim inter orandum ſuaviſſimam raperetur in ecſtaſim (ut dictum eſt), & totam vitam orando tranſigeret, ut ſuper 21. deponunt 1. 2. 3. & alii teſtes; exteriores vero, quia in cultum Divinum ad orationem, Divinaque Officia aſſiduus adeo attentuſque incumbebat, ut nihil vel parum dormiret comederetque, ut ſuper 22. afferunt iidem teſtes. Religionem quoque Regalati teſtatur Gonzaga, qui eum ſummæ Religionis Virum appellat, ut inferius videbitur.

Pietatem vero atque obſervantiam, per quam parentibus, conſanguineis, ac Superioribus debitus honor ac cura exhibetur, non defuiſſe intelligimus Regalato, qui debitam Superioribus ſuis obedientiam ſemper præſtitit, ut ſuper 2. & 23. 1. 2. 3. teſtes afferunt; qui circa reliqua omnia

mnia pietatis & miſericordiæ opera continue verſatus eſt, ut ſuper eodem 23. prædicti teſtes deponunt; qui denique Juſtitiam adeo dilexit, ut ſemper actiones ſuas ad reddendum non tam Deo, quam Proximo juſtum direxerit obſequium: ideo enim peccatum, quo mediante Deus Proximuſque offenditur, tali proſequutus eſt odio, ut in eo aliquid peccati viſum nunquam auditumque fuerit, ut 3. & alii ſuper eodem 23. deponunt.

Nec illi defuit Pœnitentia, quæ, in quantum reſpicit debitam Deo ſatisfactionem in ſpiritu contribulato, pertinet ad vindicativam, quæ eſt pars Juſtitiæ, & per quam improbos, hoc eſt, pravos ſenſuum affectus nobili caſtigatione ante occupamus atque reprimimus: quod ſane Regalatus præſtitit, dum vivens in continuis vigiliis, jejuniis, afflictationibus corpus ſuum ferreis vinctum catenis, ciliciis præcinctum, flagellis ad ſanguinis uſque effuſionem edomitum, humi ad duram vere quietem proſtratum redigebat in ſervitutem, quæ liberum vitæ curſum naturaliter impediebat; ut ſuper 24. iidem & alii teſtes deponunt.

Nec defuerunt Regalato ceteræ partes Juſtitiæ, quas late *in art.* 5. enumeratas comprobant 2. 3. 7. & alii teſtes.

DE FORTITUDINE.

Prudentiæ, Juſtitiæque proxima eſt Fortitudo, quam D. Thomas 2. 2. *q.* 123. *artic.* 7. *in corpore*, animi firmitatem importare docet. Partes illius integrales ſunt quatuor; ſcilicet quoad actum ingrediendi, fiducia, atque magnificentia; quo vero ad actum ſuſtinendi, patientia, atque perſeverantia. Verſatur enim circa ardua atque terribilia, facitque, ut animus, nec prave timendo, nec temere audendo, deſciſcat a bono opere, S. Auguſtinus *lib.* 83. *q.*31. & juxta S. Thomam *loco citato artic.*3. *&* 4. animum in gravibus & maximis periculis firmat, timorem cohibet, audaciamque moderatur.

Hanc ſane omnipotens Deus, cujus oculi contemplantur univerſam terram, præbuit Servo ſuo Fortitudinem; quia perfecto corde credebat in eum, tamquam in firmamentum, refugium, & liberatorem ſuum. Intrepido enim fortique animo laboribus & periculis ob amorem Dei, & animarum ſalutem libentiſſime ſe exponebat, ut ſuper 25. iidem teſtes deponunt; quod comprobat magnanime exceptum fortiterque, nec ſine difficultatibus provectum Reformationis Inſtitutum, in quibus ſuperandis difficultatibus nulli parcebat labori, ut teſtatur Gonzal. *in hiſtor. Montis Cæli Beatæ Virginis de Saliceto libro* 2. *cap.* 7. *fol.* 225. quod etiam confirmat laborioſum illud quadraginta quatuor leucarum iter, quod in poſtrema ſenectute ob amorem Dei, & animarum progreſſum, denudatis pedibus & infirmo corpore confecit, ut jam diximus. Neem.I.

Impavido quoque ac forti animo adverſitatum procellas, perſequutionum tempeſtates, inimicitiarum turbines, infirmitatum denique impetus

petus ſuſtinuit, & ſeſe in omnibus voluntatis Divinæ ſuaviter omnia diſponentis arbitrio commiſit ac conformavit; ut ſuper 26. iidem teſtes deponunt.

DE TEMPERANTIA.

POſtrema ex virtutibus Cardinalibus ſupereſt Temperantia, quæ generaliter ſumpta dicitur moderatio quædam, quam in operationibus paſſionibuſque humanis ratio ponit: quod omni virtuti morali commune eſt. Si vero conſideretur antonomaſtice, in quantum ſcilicet refrenat appetitum ab his, quæ maxime alliciunt hominem, & in quantum verſatur circa delectationes moderandas, & ſic circa Bonorum ſenſibilium concupiſcentias, atque triſtitias ex eorumdem Bonorum privatione, ſeu abſentia manantes, eſt ſpecialis virtus, ut docet S. Thomas 2.2.*q.*141. *art.*2. *in corpore.*

Hæc ſane Regalato non defuit, qui non ſolum abſtinuit ab omni ſpecie mala, & ab omnibus iis quæ militant adverſus animam, hoc eſt a peccatis, quæ nunquam a ſe ipſo admiſſa odio particulari proſequebatur, ut ſuperius ex teſtium depoſitione ſuper 23. *articulo* collegimus, ſed eam quoque abſtinentiæ partem mire profitebatur, quæ ex ſuo nomine ciborum ſubtractionem importat, juxta D. Thomam 2. 2. *q.* 146. *art.* 1. per quam ſcilicet caſtigatur corpus non ſolum contra luxuriæ illecebras, ſed adverſus etiam gulæ oblectationem, quo in tentationum lenocinia homo fortius inſurgat, & Diaboli proculcet irritamenta. Regalatus enim in cibo potuque temperantiſſimus, aſſiduis vacabat jejuniis, quæ pane & aqua tranſigebat, e quibus etiam per integros abſtinebat dies, ita ut virium debilitas ad vitæ ſuſtentationem non ſufficeret, & cum Davide poſſet dicere, Pſal. 108. 24. *Genua mea infirmata ſunt a jejunio, & caro mea immutata eſt propter oleum*: oleum ſcilicet lacrymarum. Eamdem porro moderationem oſtendit non ſolum in veſtitu, cujus humilitas atque paupertas deprehenditur ex inſpectione veſtium, quæ in hanc uſque diem, tamquam Reliquiæ aſſervantur in Conventu Aquileriæ, ſed in omnibus etiam aliis actionibus ſuis; ut ſuper 27. iidem teſtes deponunt. Quod vero triſtitias ex Bonorum ſenſibilium privatione naſcentes Vir Dei non ſenſerit, ſatis ſuperque conſtat ex eo, dum Religioſæ & auſterioris vitæ inſtitutum, hoc eſt Franciſcani Ordinis aſperitatem in primævum a ſe rigorem quoque reſtitutam amplexus, æquo hilarique animo mundanis renunciavit illecebris, & aſſidua jejuniorum, pœnitentiæ, ceterarumque mortificationum exercitatione ab omni voluptatum ſenſualitatiſque contubernio revocavit.

DE CETERIS VIRTUTIBUS, AC SUPERNATURALIBUS DONIS.

PAr erat, ut in eo, qui Theologicarum ac Cardinalium virtutum radiis tam mire eluceſcit, ceterarum quoque non deſiderarentur ſplendores virtutum, quibus ad exemplar perfectiſſimum lucida ſanctitatis lampas ſuper Eccleſiæ candelabrum poſita exardeſceret.

Et,

Digitized by Google

Et, quoniam in præcedenti virtutum diſquiſitione, orationis, devotionis, pœnitentiæ, mortificationiſque ſplendida conſpeximus lumina, ideo, his poſthabitis, ad ceterarum lucem oculos convertamus.

Et primæ ſe nobis offerunt Obedientia, Paupertas, & Caſtitas, quæ, ut nuncupatis votis Religioni Deoque promiſerat Regalatus, ita religioſiſſime obſervavit. Exactiſſimam enim Obedientiam Prælatis ac Superioribus ſuis præſtitit: Paupertatem non ſolum ad Religioſi Inſtituti præſcriptum retinuit, ſed in tenuitate victus, in veſtitus vilitate, ac in humilitate ſpiritus, qua temporalia quælibet contemnebat, eamdem quoque Paupertatem profeſſus eſt; ut ſuper 16. 3. 4. & 6. deponunt. Caſtitatem vero ac pudicitiam toto vitæ ſuæ ſpatio integre adeo cuſtodivit, ut non modo peccatorum ſordes ac immunditiam a corporis animique ſui conſortio eliminaverit, ſed otioſum ne quidem verbum admiſerit. Immo in exemplum honeſtatis modeſtiæque omnibus factus, aliorum quoque mores, verba, atque ſermones ad ſui ſimilitudinem ac formam vere honeſtiſſima traducebat violentia, ita ut coram ipſo quilibet ad tam bonam non fallacis imaginem ſpeculi ſeſe efformaret componeretque; ut ſuper 17. 1. 2. & 3. teſtes deponunt.

Præcedens Regalati Modeſtia exigit, ut proponamus etiam Humilitatem, quæ ad eamdem Modeſtiam pertinet, tamquam pars illius, S. Thomas 2. 2. *q.* 161. *art.* 4. & eſt virtus, quæ animum format, ne immoderate ad excelſa tendat, S. Thomas *ubi ſupra artic.* 1. reſpicitque ſubjectionem hominis ad Deum, propter quem aliis humiliando ſe ſubjicit, Viger. *de virtut. Temper. cap.* 7. *§.* 5. *verſ.* 8. S. Antoninus 1. *part. cap.* 12. Hanc vero præ ceteris dilexit Regalatus: aſpernabatur enim fugiebatque humanas laudes, quia Deus, qui fecerat magnalia, laus erat illius; quin immo reputabat ſe maximum peccatorem, & quamvis contemneretur, non indignabatur, ut ſuper 19. iidem teſtes referunt. Deut. 10. d.

Hæc porro Humilitatis virtus nos commonet, ut, omiſſa aliarum virtutum enumeratione, quas longa ſerie *in* 5. *articulo* expreſſas Regalati animum cumulatiſſime exornaſſe aſſerunt 2. 3. 7. & alii teſtes, tranſitum faciamus ad inſpicienda dona ſupernaturalia, quæ omnipotens Deus concedit iis, qui in ſpiritu humilitatis & manſuetudinis ſibi deſerviunt. Inquit enim Dominus, *Ad quem reſpiciam, niſi ad humilem, & quietum, ac paventem ſermones meos?* & faciunt ponderata per Clement. 1. *lib.* 8. *Conſtit. Apoſtolic.*

Hic igitur Dei Servus inſignitus fuit a præpotentis dextera pluribus donis ſupernaturalibus, ut ſuper 28. deponunt 1. 2. 3. & alii teſtes: præ ceteris autem dono Prophetiæ ac Revelationis, quod ad ſanctitatis probationem maxime confert, Auguſtinus de Ancona *de poteſtate Eccleſiæ q.* 15. *art.* 3. & 5. Cum enim Divinis Chori Officiis intereſſet in Conventu Tribuli, vulgo *dell' Abrojo*, cui tunc præſidebat, Fratribus communicavit, ſibi revelatum, mulieris cujuſdam in flumine Duria ſubmerſæ animam ſalutis

lutis ſtatum adeptam ; & ideo una cum dictis Fratribus in proximi fluminis ripam profectus, ejuſdem feminæ cadaver inventum ſepulturæ mandavit, ut ſuper 33. deponit 3. 6. 13. 17. & 20. qui ſubdunt, hujuſmodi factum inter alia miracula depictum conſpici in monaſterio Aquileriæ, ut etiam colligitur ex viſitatione ſepulcri in proceſſu *fol.* 405. & concordát hiſtoria vitæ *cap.* 12. & alii Scriptores & Hiſtorici inferius ſubjiciendi *in articulo famæ ſanctitatis*. In poſtremo quoque vitæ termino conſtitutus, cum Fratres extremæ Unctionis ſacramento inſtarent ipſum inungere, prædixit, mox affuturum Epiſcopum Palentinum miſſum a Deo, ut illud ſibi miniſtraret, ideoque tantiſper expectarent ; prout ſtatim idem Epiſcopus advenit, & Sacrâmentum miniſtravit, ut inferius in miraculorum diſquiſitione videbimus.

Inſuper amore Dei accenſus (ut dictum eſt) non ſolum Divinas inter contemplationes rapiebatur in ecſtaſim, & ſuaviſſimo in Deum mentis exceſſu reficiebatur, ſed eædem amoris flammæ, quæ pectus accendebant, orantis etiam & in ecſtaſim rapti faciem miris adeo ſplendoribus illuſtrabant, ut cubiculi terminos ſupergreſſæ, & ſurſum liberiori aditu erumpentes ſpeciem luculenti procul exhiberent incendii ; proximi vero incolæ ſuppetias adverſus ignem laturi cum accurriſſent, eas ſolummodo flammas invenerunt, quas in Regalati cubiculo ferventis orationis ardor excitaverat, ut inferius in miraculorum inſpectione conſtabit.

Unde ex his omnibus vitæ excellentiam in Servo Dei Regalato abunde comprobantibus abſoluta remanet prima pars hujus relationis ; nunc igitur ad ſecundam progrediamur.

DE FAMA, COMMUNIQUE OPINIONE SANCTITATIS.

HActenus, Pater Beatiſſime, Regalati ſanctimoniam ſingulari virtutum fide comprobavimus : nunc ea ſubjiciemus argumenta, quæ ad generalem ſanctitatis ipſius probationem maxime conferunt, famam nempe, communemque ſanctitatis opinionem ; quæ, ſicuti viventem Regalatum fuerat comitata, ſic defunctum majoribus etiam incrementis proſequuta eſt, & quam in promovendis ad Canonizationem neceſſariam eſſe, ex pluribus concludit Caſtellanus *de Canonizat. Sanctor. q.* 5. *verſic. Ex his colligitur*, & plurimum ad ſanctitatis probationem conducere, tradit Auguſtinus de Ancona *de poteſtate Eccleſiæ q.* 15. *art.* 3. & 5.

Hanc igitur famam, communemque ſanctitatis opinionem luculenter deprehendimus tam ex teſtibus in proceſſu examinatis, quam ex iis, quæ extra proceſſum apud Scriptores & Hiſtoricos habentur.

Et quantum attinet ad teſtes, ex illorum depoſitionibus conſtat, Servum Dei Regalatum, emenſo feliciter humanæ vitæ ſpatio, poſt ſuſcepta Eccleſiæ Sacramenta in Aquileriano Conventu ſanctiſſime in Domino quieviſſe, & ob famam ſanctitatis ipſius in univerſo populo excitatam,

omnes

omnes qui illuc ex diverſis partibus confluxerant, quæſiviſſe aliquid de ejus veſtimentis pro Reliquiis aucupari: ita ſuper 30. primus, 3. & 4. Quæ quidem fama, communiſque opinio conſtanti perpetuitate in illis regionibus duravit, ita ut numquam ſimilis erga alium Sanctum viſa fuerit devotio Fidelium; ut deponit ſuper 31. ſecundus, & comprobat tertius dicens, Servum Dei Regalatum, ſanctum fuiſſe reputatum, & nunc eſſe, & tamquam Beatum, & Sanctum hodie etiam ab omnibus Fidelibus venerari. Nec ſolum in civitate Oxomenſi, ſed in univerſo etiam regno Caſtellæ, aliiſque adjacentibus provinciis apud omnes utriuſque ſexus Fideles tam Eccleſiaſticos, quam omnium ſtatuum, ordinumque Sæculares quoſcumque hic Servus Dei communiter palam & publice tam vivens, quam defunctus, centum & octuaginta annorum circiter continua ſucceſſione reputatus eſt, & nunc reputatur virtutibus omnibus ornatiſſimus, inſuperque in maxima ſanctitatis opinione habitus fuit, hodieque habetur; ut ſuper 32. primus, 2. & 6. Quæ quidem fama remanet abunde probata cum teſtes de univerſi populi opinione deponant; licet ad iſtum effectum ſufficeret depoſitio de majori parte populi, Jo. de Anan. *conſ.* 1. *num.* 8. *verſ.* 2. *Quod fama*, Alex. *conſ.* 166. *num.* 9. *verſ. Præſertim cum fama*, *lib.* 6.

Et, quamvis iſti teſtes, prout etiam alii omnes, in toto examinis decurſu plerumque deponant de auditu a fide dignis, & a Maioribus, qui referebant, id ſe a ſuis antiquioribus audiviſſe, & conjunctim de librorum, ſcripturarumque inſpectione atque lectura, ſimulque de traditionibus antiquis, de certo, publico, notorio, ac de publica & indubitata voce, communique reputatione; attamen, cum verſemur in antiquis, viventiumque memoriam longe excedentibus, nempe ultra centum & quinquaginta annos ab obitu hujus Servi Dei, bene probant; cum geſta antiqua probentur per teſtes de publica voce & fama deponentes, Innoc. *in c. Veniens*, *num.*6. *verſ. Et non mireris, de verb. ſignificat.* Abb. *in c. Inter dilectos, num.*6. *de fide inſtrum.* late Felin. *in c. Veniens*, *il* 1. *num.* 26. *de teſtib. & in c. Cum cauſam*, *num.* 9. *verſ. Sed dicas*, *de probat.* Bart. & alii *in l. Si arbiter ff. eodem tit.* Aretin. *conſ.* 37. *num.*4. Rimin. jun. *conſ.* 23. *num.* 290. *& ſeqq. lib.* 1. Bellam. *dec.* 70. Caſſad. *dec.*2. *de probat.* Caputaq. *dec.* 344 *num.* 3. *&* 347. *num.* 4. *par.* 3. Put. *dec.* 74. *num.* 2. *lib.* 1. *& dec.* 62. *num.* 4. *& dec.* 348. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 2. *in correct.* Seraph. *dec.* 449. *num.* 3. & paſſim in terminis Canonizationum Majores noſtri firmarunt, & nuper fuit late deductum in relatione B. Gregorii Papæ X. in articulo ſanctitatis in genere. Quod quidem tempus antiquum in teſte, ſecundum opinionem Rotæ, eſt ſexaginta annorum, Veral. *dec.* 5. *num.* 3. *par.* 3. Put. *dec.* 103. *& dec.* 506. *num.* 2. *lib.*2. *in. nov.* Paul. Granut. *theoremat.* 22. *num.* 4. *&* 5. Farinacc. *in prax. crimin. tit. de teſtib. q.* 78. *in fin. num.* 145. & ſæpiſſime in cauſis Canonizationum Majores noſtri pariter firmarunt, & nos quoque teſtati ſumus in relatione B. Thomæ de Villanova in articulo Fidei.

Quod vero attinet ad Scriptores & Hiſtoricos, quibus ſtandum eſt,

l. 1. *ibi, a quibuſdam Scriptoribus traditum eſt, ff. de offic. Præf. Prætor.* Abb., Felin., Dec. & alii *in c. Cum cauſam, de probat.* Decian. *conſ.* 21. *num.* 29. *vol.* 1. Hieronym. de Monte Brixiano *de finib. regend. cap.* 62. *num.* 6. Faber. *in §. Item pretium, num* 5. *Inſtit. de empt. & vend.* Garz. *de nobilit. gloſſ.* 18. *num.* 10. Roderic. Suarez *alleg.* 8. *num.* 11. Addentes ad Lup. *in rub. de donat. in introduct. num.* 2. Laſarte *de gabellis in præfat. num.* 23. *&* 25. Caputaq. *dec.* 190. *par.* 2. Zerol. *in prax. part.* 1. *in verb. Arma, verſ.* 2., & paſſim in aliis Sanctorum relationibus firmatum fuit, & nuper fuit etiam late deductum in præſata relatione B. Gregorii Papæ X. *loco allegato*; quod tamen venit intelligendum, quando verſamur in facto antiquo, & hujuſmodi Scriptoribus atque Hiſtoricis fuit ab antiquo fides adhibita, ut late per Felin. *in c. Ex parte, num.* 49. *verſ. Et dum ſupra tactum eſt, de reſcriptis,* cum hinc evidenter pateat, hujuſmodi ſanctitatis ſamam non ſolis hominum mentibus animiſque contentam, in membranis etiam domicilium vel immortalitatis duratione perennius, vel gloriæ incrementis amplius ſibi comparaſſe; ideo, omiſſis iis qui ex profeſſo vitam Regalati ſcripſerunt, nempe Fr. Antonio Daza, & aliis, qui penes præfatum Conventum Aquileriæ manuſcripti aſſervantur, hic aliorum ſanctitatem Regalati teſtantium ſubnectemus verba, ad latinum tamen ſermonem translata, quibus credi poſſe cenſuimus, tum quia verſamur in antiquis, tum etiam quia ipſorum qualitas ſufficientem illis fidem conciliat, maxime cum eorum auctoritas adminiculative ſolum adhibeatur.

Ex Fratre Marco de Lisbona Epiſcopo Portuen. in Chronicis Fratrum Minorum, lib. 1. *cap.* 10.

Fr. Petrus Regalatus, ſeu Valliſoletanus Magiſtrum habuit Fr. Petrum de Villacreces. Orationi potiſſimum atque contemplationi a prima uſque juventa virtuti deditus vacavit. Aliquoties in Domo Aquileriæ, cui præſidebat, & in Conventu Tribuli quatuordecim leucarum ſpatio diſtante eodem mane Capitulum habuit. Spiritu prophetiæ potitus, nocte quadam, dum in Choro Tribuli horis matutinis intereſſet, præſocatam mulierem per flumen Duriam deſcendere cognovit, & una cum Fratribus ad flumen accedens, eam educi, & in loco ſacro humari mandavit; juſtiſque perſolutis, ſignificavit, eam, priuſquam præſocaretur, peccatorum pœnituiſſe, acceptamque a Deo fuiſſe pœnitentiam. Per Quintanilliæ oppidum tranſiens in reditu admiſſurum ſe ſpopondit quemdam Religionis habitum avide expoſcentem: ſed rediens, cum defunctum hominem inveniſſet, aperiri juſſit ſepulcrum, aſſerens mortuum ſibi deberi; apertoque ſepulcro, eumdem Religioſorum habitu indutum invenerunt, quem ſecularibus indutum veſtimentis humaverant.

Idem lib. 3. *cap.* 61.

In Conventu Aquileriæ ab hac vita migravit ad Dominum Fr. Petrus Regalatus die Martis, quæ annum 1456. concluſit. Quam fuerit accepta Deo vita illius, maxima teſtantur miracula, quinto ab obitu illius menſe ſub-

ſubſequuta, quorum plurima manu publici Tabellionis deſcripta, & authenticis teſtibus approbata ſunt: quæ documenta in præſato Conventu aſſervantur. Valetudini reſtituit mancos, ac debilitatos quadraginta ſex; in ultimo vitæ termino conſtitutos ſex; binos ſurdos ſimul ac mutos; cæcos quinque; tres paralyticos; duos morbo comitiali laborantes; ſurdos quatuor; diſtortos tres: geminos a lepra; unum a podagra; alium a febri ethica abſolvit: tres ruina compreſſos ſanavit: manuum capitiſque tremorem a tribus abſtulit: tribus ægre parientibus opem tulit: quatuor a quartana; quinque a crurum brachiorumque ægritudine; duas mulieres a pectoris infirmitate vindicavit: unam manu mancam, ac mutam; alteram energumenam; aliam dementem; duos homines a renum languore; binos infantes ab innata deformitate; & quatuordecim alios variis a morbis liberavit. Quamplurima alia patravit miracula, quæ non fuerunt deſcripta: ſed quarto decimo ab obitu illius die res mira admodum evenit, ut publico penes eumdem Conventum documento conſtat. Vicarius ejuſdem Conventus Aquileriæ, ut Servo Dei devotis ſatisfaceret, duobus Fratribus juſſit, ut ſepulcrum illius aperirent, & nonnullas tam ex habitu, quam e corpore Reliquias deſumerent: &, cum terram educere incepiſſent, ſuaviſſimum ſenſerunt odorem, qui eo magis augebatur, quo ſanctum ad corpus accedebant. Vicarius autem a Fratribus accerſitus, ut pretioſum odorem perciperet, ſe jam a cubiculo uſque præſenſiſſe illum aſſeruit; & duo illi Fratres multis etiam ab illinc diebus eamdem ſenſere fragrantiam: Vicarius vero, cum Reliquias in cubiculum proprium detuliſſet, propter odoris vim magnam a ſomno arcebatur. Cum autem ſanctum iſtud corpus de mandato Iſabellæ Reginæ Catholicæ translatum fuiſſet in ſepulcrum affabre admodum elaboratum, in quo adhuc quieſcit, repertum eſt omnino integrum atque incorruptum; & tunc, cum juſſu præſatæ Reginæ quatuor digiti fuiſſent a dicto corpore amputati, manavit ſanguis adeo recens, eoque colore, ac ſi vivo prodiiſſet e corpore: ex quibus digitis unum Regina habuit; alter repoſitus eſt in loco, in quo corpus erat antea reconditum; duo alii in ſacrario Aquileriæ remanſerunt, quorum alter fuit poſtea delatus ad S. Franciſcum Matritanum, & in ſacrario oſtenditur.

Ex libro inſcripto Speculum Minorum, ſeu Firmamentum trium Ordinum, *part. 1. fol.* 32.

Alii viri præcellentes ſcientia & ſanctitate floruerunt eodem tempore, utpote bon. mem. P. F. Petrus de Regalata, qui innumeris miraculis claruit in vita, & poſt mortem. Familiæ Domus Dei ſpecialis Pater, patronus, & ædificator extitit, & in eadem Domo Dei honorifice eſt tumulatus.

Ex Chronicis Regis D. Joannis II. Caſtellæ, cap. 32. *fol.* 330.

Fr. Petrus de Villacreces fuit magnus Concionator, probatæque admodum vitæ. Illum ſubſequutus eſt B. Petrus Valliſoletanus, qui tam vivens quam defunctus fertur magna patraſſe miracula, quorum aliquibus

interfuit Inricus Manriquez Epiſcopus Jacen. poſtea Archiepiſcopus Seguntinus, Prælatus admodum inſignis, & fide dignus.

Ex Chronicis manuſcriptis Mariani Florentini penes bibliothecam Fratrum Minorum Strictioris Obſervantiæ ad S. Iſidorum in Urbe.

Fr. Petrus de Regalada ſcientia & ſanctitate floruit iſto etiam tempore (1450.) in dicta provincia S. Conceptionis, qui innumeris miraculis claruit in vita & poſt mortem. Familiæ Domus Dei ſpecialis Pater, patronus, & ædificator extitit, & in eadem Domo Dei honorifice eſt tumulatus.

Ex Fr. Petro Rodulpho Toſſinianen. in hiſtoria Seraphica, lib. 2. tit. de Regulari Obſervantia novæ familiæ apud exteras nationes, fol. 154. a terg.

Adjutuſque eſt P. F. Petrus Villacrecius opera ſubſidiaria F. Petri a Regalada Pinciani, non ab eo & nomine & re ipſa diſſimilis. Ambo ſpiritu Dei pleni.

Ex Petro de Salazar in Chronicis provinciæ Caſtellæ Ordinis S. Franciſci, lib. 3. cap. 12. fol. 157.

Fratri Petro de Villacreces pariter fuerunt ſocii, eumdemque plurimum in Reformatione Obſervantiæ coadjuvarunt Fr. Petrus de Regalada, & Fr. Petrus de Santoyo ſanctitate & virtutibus inſignes.

Ex Fratre Franciſco Gonzaga de origine Seraphicæ Religionis, par. 1. fol. 9.

Aſſequutus (Frater Petrus Villacrecius) deinde hominem ſibi per omnia ſimilem, ac omnino ſecundum cor ſuum, nempe ſummæ religionis virum, ac patrem Fratrem Petrum a Regalada Pincianum, qui & ſpiritu prophetico donatus fuit, illum ſuis moribus ac piiſſimis deſideriis informavit, ejuſque opera ſumme adjutus, &c. Is igitur tantus Pater, poſtquam omnia pro facta ſibi facultate ſuaviſſime diſpoſuiſſet, neophytum gregem ſuo ſucceſſori, atque cariſſimo diſcipulo, Patri videlicet Petro Pinciano, committens in Minoritico Conventu, qui Hiſpanico idiomate *Pennafiel* nuncupatur, diem vitæ ſuæ clauſit extremum, &c.

Idem dict. par. 1. in catalogo Beatorum Seraphici Ordinis, fol. 99.

B. Petrus a Regalada Hiſpanus, miræ ſanctitatis vir, atque Regularis Obſervantiæ apud Hiſpanos auctor, virtutibus inſignis ſanctiſſime quievit.

Idem in 3. par. Convent. 17. fol. 869.

Quemadmodum B. Pater Petrus Villacrecius Pennaſelianum, & B. Petrus a Santoyo Pincianum ſuis funeribus illuſtres reddunt, ita quoque B. Petrus a Regalada (cujus Chronicorum noſtri Ordinis Auctor 3. ſui operis parte meminit, noſque in Caſtellæ provincia mentionem fecimus) præſentem Conventum ſuo obitu ſummopere commendat. Nam, ut primum 30. Martii, anno vero Domini 1456. diem clauſit extremum, miraculis coruſcare cœpit. Quadraginta ſiquidem & ſex utriuſque ſexus homines omnino contractos, tres paralyticos, duos itidem leproſos, alioſque quamplurimos graviſſime febricitantes integræ ſoſpitati reſtituit. Inſuper & ſurdis auditum, & mutis affatum, & cæcis viſum, atque claudis rectificatio-

cationem ſuis meritis a Deo Opt. Max. omnium Bonorum largitore impetravit. Præterea mortali adhuc carne indutus, dum præcedentis, atque præſentis Domuum, quarum altera ab altera 40. eoque amplius miliariis diſtat, Vicarium ageret, ad utriuſque loci Fratres infra horam Capitulum de religioſo more habuit; atque ſæpius, ſtrato ſupra Duriam flumen palliolo,ex una in alteram ripam ſe tranſtulit. Cujus denique corpus, cum per aliquot annos in communi Fratrum ſarcophago jacuiſſet, inde ad alabaſtrinum ſepulcrum,opera Sereniſſimæ Eliſabethæ Hiſpaniarum Reginæ fabrefactum, translatum extitit; ubi & in maxima veneratione tum a Sæcularibus, tum quoque a Fratribus habetur, & innumera fere miracula contigerunt, atque adhuc hodie contingunt.

Ex Petro Gonzalez in hiſtoria Montis Cæli B. Virginis de Saliceto, lib. 2. cap. 6.

Humana fragilitas, quamvis vitæ circumſcripta limitibus,ſuperiorem conſequuta agilitatem, & Cæleſtium particeps gloriæ, fidem patratis in alienam opem miraculis inſinuans, eloquenti ſane teſtimonio aperit, Sanctum Fratrem Petrum Regalatum Chriſti ſequutum eſſe veſtigia, &c. (*Et inferius*.) Quare applauſus, Fideliumque pietas, tribus eum a cælo donatum, contemplabatur; virtute, qua mancos, claudos, atque contractos ad ambulandum reſtituit; admirabilique vita, atque orationibus ægros ſanavit; prophetiæ ſpiritu, quo futura proſpiciebat, prout, quando una cum Fratribus e Conventu Tribuli poſt horas matutinas recitatas egreſſus eſt ad ripam fluminis Duriæ, ut mulieris ex deſperatione demerſæ corpus exciperet, aſſerens, eam,dum ſe præcipitem ageret, pœnituiſse, ideoque ex Divinæ miſericordiæ impulſu ſepeliendam, &c. (*Et inferius*.) Quintanilliæ vero Adoleſcens, cui Regalatus habitum Religionis promiſerat, prædefunctus, cum a Regalato tamquam proprius vindicaretur, aperto ſepulcro,inventus eſt Religioſo habitu indutus. (*Et inferius*.) Tandem, ut omnibus conſtaret, aſperitatem, tolerantiam, atque humilitatem Sanctum hunc Angelicæ conſortem naturæ in agilitate itinerum fecisſe, cum Aquileriæ Vicarium ageret, a Deo tanquam illius miniſter obtinuit, ut brevi intervallo locorum diſtantiam ſuppleret,& injunctum officii debitum impleret, &c. (*Et inferius*.) Poſt felicem vero obitum innumera patravit miracula ſanans ſurdos, cæcos,ac mutos, &, ut inquit Gonzaga, ſurdis auditum, mutis affatum, cæcis viſum, & claudis rectificationem conceſſit. Hodie ſanctum illius corpus conquieſcit in alabaſtrino ſepulcro ipſi extructo a Regina Iſabella in Conventu Aquileriæ,in quo in dies novis effulget miraculis ad devotionis incrementum, religionis honorem, & Divinæ gloriam Majeſtatis.

Unde negari non poteſt, quin ex præfatis omnibus reſultet plena probatio famæ ſanctitatis, quam etiam teſtantur Judices remiſsoriales in fine proceſsus *fol.*408. aſserentes, Servum Dei Regalatum communiter haberi pro Sancto.

De

De frequentia populi ad ſepulcrum, ejuſdemque ſepulcri, necnon Reliquiarum, & Imaginum veneratione.

Poſt virtutes, communemque hominum opinionem proximum ad Regalati ſanctimoniæ probationem præſtat nobis argumentum Veneratio, qua homines interne conceptam ex virtutibus opinionem ſanctitatis exteriori teſtantur expreſſione; quæ ſane Veneratio erga hunc Dei Servum inſignis eſſe deprehenditur.

Siquidem non ſolum in illius obitu ex diverſis partibus gens plurima ad ſanctitatis famam accurrit, ſed ad illius etiam glorioſum in terris ſepulcrum maximus Fidelium numerus aſſidue confluxit, ac confluit, ut illius corpus veneretur, ſeque ejuſdem interceſſioni devote commendet; ut ſuper 30. deponunt 1. 3. 4. ſuper 31. iidem 1. 2. & 3. ac ſuper 32. idem 1. & 7. qui de viſu ſubdunt, Philippum Tertium Regem Catholicum, ac Reginam Margaritam Auſtriacam una cum Archiepiſcopo Toletano, Sedis Apoſtolicæ Nuntio, quamplurimiſque aliis Epiſcopis, ac Proceribus dictum ſepulcrum viſitaſſe; in quo concordant ſuper eodem 32. *artic.* 8. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 21. & 26. qui ſubjungit, decem annorum ſpatio prædictos ſexies idem ſepulcrum viſitaſſe: quem etiam univerſi populi concurſum & frequentiam ad dictum ſepulcrum comprobant Judices remiſſoriales in proceſſu *fol.* 408. *terg.*

Nec vanas aut fruſtratorias fuiſſe viſitantium commendationes & preces, oſtendunt innumera circa idem ſepulcrum appenſa a Fidelibus vota, ut ſe eorum factos compotes teſtarentur, de quibus ſuper eodem 3. *art.* deponunt teſtes ſuperius allegati.

Hæc autem veneratio uniformis etiam colligitur in Reliquias hujus Servi Dei: omnes enim in illius obitu quærebant aliquid de ejus veſtimentis pro Reliquiis deſumere, ut ſuper eodem 30. iidem 1. 3. & 4. hodieque Fideles ad præfatum ſepulcrum confluunt non ſolum ut corpus venerentur, ſed etiam Reliquias, nempe ſanguinem, digitos, cucullum, pallium, calceos, & alia hujuſmodi, de quibus in viſitatione ſepulcri *fol.* 406. *a terg.* & deponunt ſuper 15. 2. & ſuper 31. 3. 1. & 2. qui de viſu & facto proprio ſubjungit, eam eſſe populi in hunc Dei Servum devotionem, ut Fideles ad ſepulcri illius viſitationem confluentes nolint inde recedere, niſi ipſis ejuſdem oſtendantur Reliquiæ, quas ut videant ac venerentur, ſolent multo temporis ſpatio expectare; prohibetur enim aliquando, ne oſtendantur, ut in Conventu naſcituri tumultus evitentur, &c.

Has vero inter Reliquias inſignem admirationis obtinent locum præfati digiti, qui in hanc uſque diem incorrupti integrique aſſervantur, necnon cucullus, qui adhuc propria ſervatus in integritate, & miri odoris fragrantiam emittens viſitur: quarum Reliquiarum contactu Fideles paſſim obtinent gratias quamplures, & nonnulli priſtinæ ſanitati reſtituuntur, ut prædicta omnia teſtantur ſuper 41. & 42. 1. 2. 11. ac 18. Quin immo Reliquiæ hujuſmodi aliquando per Præſidem Conventus Aquileriani

ad

ad Philippum Quartum nunc Hiſpaniarum Regem Catholicum in Arandæ de Duero oppido tunc gravi infirmitate laborantem delatæ, illique impoſitæ eumdem ad ſomnum revocarunt, a quo experrectus ſtatim in melius progredi cœpit, integreque convaluit; vt ejuſdem Sereniſſimi Regis Majeſtas piiſſimo teſtatur affectu in litteris ad Excellentiſſimum Comitem de Montereji apud S. V. Oratorem ſuum tranſmiſſis, & concordant ſuper 42. 2. teſtis, ſuper 60. 6. & 11. & ſuper 61. 9. ac tandem hiſtoria vitæ *cap.* 15.

Nec intra corpus, aut Servi Dei Reliquias Fidelium veneratio contenta eſt; ſed ad illius etiam Imagines devota propagatione proceſſit, non ſine inſigni conceptæ de ſanctitate opinionis argumento. Imagines enim, teſte Baſilio *lib. de Spiritu Sancto cap.* 18., ad exemplar referuntur, ita, ut, cum picturam in Imagine cernimus, ad veram formam, cujus Imago eſt, mentis oculo tranſeamus, eum, quem cælo frui credimus, & apud Deum interceſſorem elegimus, pie venerantes, non ipſi quidem picturæ venerationem attribuentes, ſed ejus Imaginem pro noſtro erga eum, qui ſe nobis benignum interceſsorem exhibet, amore atque benevolentia complectentes, ut loquitur S. Joannes Damaſcenus *in vita Barlaam cap.* 19. *verſ. Venerandam*, & facit illud Senecæ *epiſt.* 64. *Quidni ego magnorum virorum Imagines habeam incitamenta animi, & natales celebrem?*

Imagines vero hujus Servi Dei variis in locis pictas impreſsaſque conſpici & conſervari, prout extant, ſuper 31. deponunt 3. & ſuper 32. 1. 3. 5. 9. 14. 16. 20. qui ſubdit, ſolitum fuiſse Servum Dei Regalatum pingi cum flammis & ſplendoribus ignis, 23. qui teſtatur de picturis antiquis & recentibus, cum quo concordant 24. 28. ac 31.

Quæ omnia clarius etiam comprobantur ex ſerie viſitationis ſepulcri in proceſsu *a fol.* 402. *uſque ad fol.* 408. in qua Notarius ac Judices referunt, inveniſse ſepulcrum Servi Dei ex alabaſtro elaboratum, & ad menſuram hominis elevatum, in cujus cacumine expoſita conſpiciebatur ſtatua Regalati, & in ejus ſuperiori parte legebatur inſcriptio in eodem alabaſtro inciſa continens ejuſdem Regalati laudes, indicanſque, ipſius oſsa in eodem ſepulcro conquieſcere, quod Comitiſsa de Haro extruxit. Præfatæ vero inſcriptionis tenor in eadem viſitatione ſubſtantialiter relatus per hæc formalia verba habetur.

JACET ORNATA CARO, FULGENT OSSA QUIETA,
PERSEVERANS CHRISTO SERVIVIT, MUNDUM AB INFANTIA FUGIENS,
HONORESQUE DESPEXIT MISERABILIS SÆCULI
PETRUS REGALATUS VICARIUS DE DOMO DEI ET SCALA CÆLI
HIC FINIVIT SUB REGULÆ PAUPERTATE S. FRANCISCI,
NULLUM SÆCULI QUÆRENS PRÆMIUM.
OB GRATIAM CHRISTI
COMITISSA DE HARO ADORNAVIT SEPULCRUM,
QUI IN PRÆMIUM ORAT PRO EA ASSIDUE CHRISTUM,
LABORIBUS CARNIS FINEM DEDIT
DIE II. RESURRECTIONIS DOMINI MCCCCLVI. ANNO.

Cui

Cui quidem inſcriptioni in antiquo adeo lapide inciſæ plena fides adhibenda eſt; Bald. *conſ.* 319. *vol.* 5. Bart. *conſ.* 135. Abb. *in c. Quanto, num.* 10. *de jurejur.* & Gloſs. *in c. Cum cauſam, in verb. Per libros, de probat.* Brixianus *de finibus regend. cap.* 63. *num.* 2. Guidop. *deciſ.* 341. *num.* 3. Zerol. *in prax. part.* 1. *verb. Arma, verſ.* 2.

Ulterius in eadem viſitatione ſupradicti referunt, in præfato ſepulcro inciſa eſſe plura ejuſdem Regalati miracula, quæ pariter in tabulis duabus antiquis deſcripta, ac etiam aliis in locis tam ſacelli, quam etiam Conventus, & eccleſiæ Aquilerianæ depicta conſpiciuntur.

Item circa dictum ſepulcrum innumera adeſſe vota, lintea ſepulcralia, antiquiſſima fulcra, ac baculos; necnon compoſitos ex cera pedes, manus, crura, brachia, aliaque hujuſmodi illic a Fidelibus in recuperatæ valetudinis ſignum, receptarumque Regalati interceſsione gratiarum fidem appenſa.

Imaginem pariter ejuſdem Servi Dei antiquiſsimo opere in ſacrario dicti Conventus reperiri depictam, diademate, ſplendoribuſque caput ornatam (& hoc quidem in ſignum regni ſpiritualis, & conſequutæ beatitudinis argumentum, ut tradit Caſtellanus *de Canonizatione Sanctorum* 9. *quæſt. principali, verſ. Conſequenter etiam*) & in pœnitentis ſpeciem vultu admodum extenuato expreſſam cum inſcriptione hujuſmodi: *Anima mea liquefacta eſt tamquam cera liqueſcens in medio ventris mei.*

Plures inſuper magna veneratione, atque ornatu aſſervari Reliquias ejuſdem Servi Dei, nempe ſudariolum, quo inter meditationes abſtergebat lacrymas, & alterum, quod ſuppoſitum manantem excepit ſanguinem, cum de mandato Reginæ Iſabellæ manus a reliquo corpore Regalati amputata eſt, necnon calceos, cucullum, pallium, ac digitos.

Tabulam præterea admodum antiquam, in qua legebatur inſcripta quædam Antiphona, Oratio, & Verſiculus in laudem Regalati compoſitus.

Ac denique in aperitione capſæ, in qua recondita erant oſſa Servi Dei, optimum ſenſiſſe odorem magnamque fragrantiam; quæ quidem fragrantia odoriſque ſuavitas ex aliis etiam Reliquiis mirabiliter, & ſupra omnem naturæ conditionem manans, ut dicunt ſuper 41. & 42. 21. 18. & 2. & concordant etiam Judices remiſſoriales in proceſſu *fol.* 408. *terg.* inſitæ velut divinitatis eſt argumentum. Nam, ut inquit Bozius *de ſignis Eccleſiæ lib.* 15. *ſign.* 64. *cap.* 8. Sicuti, ne quid ad ſummam felicitatem corporibus Sanctorum reſurgentium deſit, atque ut ad eorum ſenſus jucundiſſima quæque deferantur, Deus illud conſtituit, ut ex iis, & aliis corporibus & circumſtantibus odor ſuaviſſimus emittatur; ſic, ut rei hujus aliquod pignus in terris habeamus, mirabiliter providit interdum, ut, quamvis naturaliter a defunctorum cadaveribus fœtor intolerabilis manare ſoleat, a corporibus tamen Sanctorum mirifice odores, nullamque cum ceteris habentes affinitatem afflentur. Plura in hujus rei teſtimonium exempla de corporibus Sanctorum Dyſibodi, Leontii Epiſcopi, Humberti, Magdalenæ,

Digitized by Google

næ, Bernardini Senenſis, aliorumque affert idem Bozius, & per Majores noſtros, ac per nos etiam paſſim in Sanctorum relationibus ponderatum eſt. Unde ex his omnibus negari non poteſt, quin inſignia in hoc Servo Dei Regalato concurrant argumenta ſanctitatis.

DE MIRACULIS.

SEd tranſitum faciamus ad miracula, quæ, ſicuti magis certam atque indubitatam ſanctitatis fidem afferunt, ſic juxta S. R. E. ritum, & ſacrorum Canonum ſanctiones in Promovendis ad Canonizationem requiruntur, DD. *in cap. 1. de Reliq. & venerat. Sanctorum*, & de communi omnium ſententia teſtatur Caſtellan. *loco ſæpius citato, quæſt. 5. verſ. Quinto*, neceſſaria. In quo quidem articulo, omiſſis conſulto diſputationibus, quæ miraculorum eſſentiam, requiſita, operationes, gradus, probationemque reſpiciunt, de quibus Majores noſtri, & nos quoque in præcedentibus Sanctorum relationibus diſceptavimus, nonnulla ſubjiciemus miracula ex illis, quæ omnipotens, & in Sanctis ſuis mirabilis Deus, Regalato intercedente, operatus eſt. Innumera enim glorioſum hunc Servum Dei patraſſe miracula, colligitur ex teſtium depoſitionibus, de quibus in proceſſu, ex Hiſtoricorum relationibus ſuperius inſertis, ac eorum præcipue, qui vitam Regalati ſcripſerunt, ac denique ex tenore ſupra ponderatæ viſitationis, in qua non ſolum exprimuntur miracula in ſepulcro alabaſtrino antiquo opere inciſa, quorum ſingularis habenda eſt ratio, ut de inſcriptione ejuſdem ſepulcri jam fuit conſideratum, & plura alia referuntur in Conventu atque eccleſia, depicta, necnon duabus antiquis tabulis deſcripta, quæ tabulæ, ſi neceſſaria concurrant requiſita, ſolent fidem mereri, ut nuper fuit firmatum in præcitata relatione B. Gregorii *in primo miraculo*, ſed Notarius teſtatur, in archivio Conventus Aquileriæ vidiſſe, ac reperiri librum in forma authentica, in quo habentur centum & ſexdecim miracula, Regalati interceſſione operata, ac legali Notariorum manu ſcripta, illaque poſtmodum anno 1456. coram Alphonſo Fernandez Vicario & Judice Eccleſiaſtico oppidi de Aranda, ac Joanne Martinez de Sancto Dominico Rectore Villænovæ, Didaco Diez de Palacios, necnon Joanne Sanchez de Aranda publicis Notariis fuiſſe authorizata & approbata; ac tandem anno 1550. coram Petro Alphonſo de Alameda Archipresbytero, & ejuſdem oppidi de Aranda Judice Apoſtolico, & Licentiato Franciſco de Villa Fag Correctore, necnon coram Chriſtophoro Ortunno, Ferdinando Hermoſo, & Gregorio de Aranda Regiis Actuariis & Notariis Apoſtolicis fuiſſe tranſumptata, & utrumque librum, tam originalem, quam tranſumptatum, in publica forma reperiri ſignatum atque authenticatum, &c. Proponemus igitur primo loco nonnulla ex miraculis, quæ Regalatus vivens, Deo operante, patravit: ſecundo autem loco aliqua ex iis ſubnectemus, quæ idem Deus omnipotens, defuncti Servi ſui interceſſione, operatus eſt.

MIRACULUM PRIMUM IN VITA.

Panis ac carnis fruſta, pauperibus diſtribuenda, in roſas convertit.

Miſericors fuit adeo in pauperes Regalatus, ut illius liberalitas prodigalitatis ſuſpicionem aliquando injecerit: quadam enim vice reſidens in Conventu Tribuli, cum triclinii reliquias, hoc eſt nonnulla panis & carnis fruſta in habitus complicato limbo clam recondita deferret, incidit in Vicarium Conventus: a quo interrogatus, quid illic repoſitum geſtaret; ut Superioris vel evitaret indignationem, cujus periculum ſuſpecta in pauperes liberalitas fecerat, vel nimiam in pauperes ſolicitudinem, Deo inſpirante, redargueret, reſpondit, ſe flores deferre: ſed, Vicario rei veritatem eo magis inquirente, quo flores erant ab eo tempore alieni, cum Regalatus ſinum habitus explicuiſſet, compertum fuit, Divinæ providentiam bonitatis panem in candidas, carnem vero in purpureas roſas commutaſſe. Ita ſuper 38. *art.* de auditu a ſenioribus fide dignis, de publico ac notorio, publicaque & indubitata voce & fama, necnon antiquis traditionibus concludunt 1. 3. 9. 11. 12. 13. 15. 17. 23. 25. atque 60. teſtes, qui ſubdunt, hoc factum inter alia miracula depictum conſpici; cum quibus concordat hiſtoria vitæ *cap.* 11.

Id vero adſcribendum eſſe miraculo, patet evidenter, cum vires naturæ omnino excedat, non quidem quoad ſubſtantiam facti, cum natura valeat creare roſas, ſed quoad ſubjectum, in quo evenit, ex quo natura ex fruſto panis aut carnis roſas creare non poteſt; ut in ſimili de pecuniis in roſas converſis ponderavimus in relatione S. Eliſabethæ Reginæ Portugalliæ in poſtremo miraculo in vita. Nec peregrina aut aliena a Charitate ſunt hujuſmodi miracula: qui enim quinque panes multiplicavit, aquam Ægypti tranſmutavit in ſanguinem, virgam in ſerpentem, flammamque in rorem tranſtulit, multo facilius glorioſa hujuſmodi operatur miracula, ut eleemoſynæ virtutem ac meritum comprobet, ut inquit Auctor *in vita Joannis Eleemoſynarii cap.* 9. ubi quid ſimile refert de ſtanno in argentum converſo per eleemoſynam Joannis, & e contrario non diſſimilia etiam operatur crudelis erga pauperes avaritia. Aliquando enim, cum nauclerus quidam pauperi eleemoſynam negaret, ſimulate prætexens, ſibi nihil præter lapides ſuppetere, ſtatim omnia, quæ in navi erant comeſtibilia, in ſaxa & lapides converſa ſunt; ut teſtatur Gregorius Turonenſis *de gloria Confeſſorum cap.* 108. in hiſtoria Patrum *fol.* 350. ſubdens, impudentem avaritiam pauperem feciſſe hominem, qui non porrigendo pauperi, putavit ſe poſſe fieri ditiorem.

Nec reprehendenda, quin immo commendanda eſt hæc Regalati liberalitas in pauperes: licet enim Religioſus non poſſit eleemoſynas facere ſine conſenſu Superioris, ut de filiofamilias tradit S. Thom. 2. 2. *quæſt.*32. *art.*8.

Digitized by Google

art. 8. *in reſponſione ad* 3. attamen, ut inquit idem S. Doctor, concluſio non habet locum in modica eleemoſyna, quam filius præſumere poteſt patri non diſplicere, Alexand. de Hales 4. *par. memb.* 4. *artic.* 3. *in reſolutione*, prout etiam non habet locum, quando filiusfamilias illam eleemoſynam, quam facit bona fide, credit ratam habiturum patrem, Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 12. *cap.* 10. *poſt princ.* & conſentit Leonardus Leſſius *lib.* 2. *cap.* 12. *dub.* 1. *n.* 79. In propoſito autem, cum eleemoſyna eſſet de fruſtis panis ac carnis, quæ in menſa ſuperfuerant, ut declarat 9. teſtis, & hiſtoria vitæ *d. cap.* 11., negari non poteſt, quin eſſet admodum modica, & ſic nulla ratione contra permiſſionem Superioris, cujus ſolicitudo in hoc caſu verſabatur circa ſuſpicionem exceſſus, & profuſæ prodigalitatis: & tollit omnem difficultatem miraculum ipſum, quod non permiſiſſet Deus, ſi vel circa leviſſimam rei illicitæ materiam potuiſſet verſari; maxime cum id omne a Regalato præſtitum cenſeri poſſit, Deo inſpirante, ut meritum Charitatis Servi ſui in pauperes comprobaret.

MIRACULUM SECUNDUM IN VITA.

Orans, in ecſtaſim rapitur, ingentemque diffundit ſplendorem.

SÆpenumero, dum orationi, cui impenſe addictus erat, Regalatus incumberet, in ſuaviſſimam mentis ecſtaſim raptus eſt, in qua dum conſtitutus eſſet, facies ejus ad ſimilitudinem flammæ coruſcans ingentem late ſplendorem diffudit, qui cubiculi clauſtro non concluſus, ſed, perruptis tecti retinaculis, ſurſum in liberiorem aeris campum erumpens, luculenti ſpeciem ignis procul adſpicientibus præbuit. Accidit quadam nocte, ut incolæ oppidi de Gomiel de Mercado monaſterium oppidi de Aquileria, in quo Petrus morabatur, magno fulgore collucere animadverterent, idque incendio conflagrare exiſtimantes, feſtini ad opem ferendam accurrerent. Hi, poſtquam emenſo, quæ locorum diſtantia erat, mille quingentorum paſſuum ſpatio, ad cœnobium pervenere, nullum ibi ignem, aut ignis veſtigium reperientes, manifeſte perſpexerunt, eam luminis claritatem a Regalati cubiculo effundi. O nobilem Servorum Dei prærogativam! Quid mirum, ab illo pectore, vitiorum flammas exulaſſe, in quo tam ardentia Divini amoris incendia conciperentur? Aderat tunc temporis in oppido de Aquileria Epiſcopus Burgenſis, cujus in diœceſi regio erat; qui, ut tam inſigne miraculum ex illis qui viderant, intellexit, ab eis enixe petiit, ut ſi denuo id videri contigiſſet, illico certiorem ſe facerent, uti & ipſe pulcherrimo ſpectaculo frueretur. Nec diu Præſul expectavit. Ecce in ſequenti nocte beatum iteratur incendium: accurrunt, quibus hoc muneris erat impoſitum; Epiſcopo rem ſignificant: domo is egreditur; quod optaverat, videt; neque ſe continet, quin exclamet: Jure monaſterium hoc Domus Dei vocari poteſt, in quo talis Dei Servus inhabitat. Epiſcopi vo-

 cem

cem populi conſenſus excepit, atque ex illo cœnobium hoc *Domus Dei* vulgo appellari cœpit, hodieque appellatur.

Ita de auditu a ſenioribus fide dignis, qui aſſerebant, id audiviſſe a Majoribus qui propriis oculis viderant, de publico ac notorio, publicaque voce & fama ſuper 12. 7. 25. 15. 9. 13. 60. & alii deponunt; qui etiam paſſim ſubdunt, inter cetera miracula picturis expreſſa Regalatum hodie cum iiſdem flammis orantem depictum conſpici in Conventu Aquileriæ. Hi vero teſtes, cum verſemur in antiquis, ultra centum & quinquaginta annos, optime probant, ut ſuperius firmatum fuit *in articulo famæ ſanctitatis*.

Ad quorum teſtium confirmationem primo accedit fides Notarii in viſitatione ſepulcri in proceſſu *fol.* 404. qui teſtatur, intra eccleſiam Conventus Aquileriæ reperiri majorem picturæ tabulam, quæ Servum Dei in oratione flammas ſplendoreſque fundentem repræſentat cum inſcriptione miraculum ſuperius enarratum continente.

Secundo concurrit hiſtoria vitæ *cap.* 10. ubi aſſeritur, id non tam in Conventu Aquileriæ, ſed etiam in cœnobio Tribuli, hoc eſt, *dell' Abrojo*, eveniſſe.

Id vero adſcribendum eſſe miraculo, apertiſſime conſtat: ab humani enim corporis natura omnino alienæ ſunt prodigiales hujuſmodi flammæ, quas nullo enutritas alimento non alius ardor confovebat, quam ille, cujus incendiis Regalatus gloriari poterat dicens, *Cor meum concaluit intra me, & in meditatione mea exardeſcet ignis*: ille ſcilicet ignis, qui circa ipſius caput ad deſignanda futuræ beatitudinis auſpicia præluxit: eorum enim vultus cum radiis pinguntur, qui Beati reputantur, teſte Caſtellano *de Canonizat. Sanctor. 9. quæſt. principali, verſ. Conſequitur etiam, in fine*, ut ſuperius dictum eſt.

Sed iſta eſt vulgaris Sanctorum prærogativa, ut futuræ beatitatis gloria, properat votorum felicitate, interdum corporibus illorum communicetur, ſeque ut prodat, eluceſcat interdum luce quadam mirabili & conſpicua; ut eleganter dicit Thomas Bozius *de ſignis Eccleſ. lib.* 15. *ſign.* 61. *cap.* 5. inter exempla plurimorum, qui flammis & ſplendoribus emicare videbantur, referens, Bononium Abbatem, cum ſe aliquando ex itinere in diverſorium ad orationem recepiſſet, maxima undique luce fuiſſe circumdatum in ipſa nocte; quocirca vicinos exiſtimantes, locum conflagrare incendio, accurriſſe, ut illud extinguerent. Simile etiam de Seraphico Franciſco recenſet, quo de rebus cæleſtibus in menſa loquente, abſtracti ſunt omnes a ſenſibus, viſa omnia circumcirca ardere, & ingens undique incendium excitari: accurrunt undique Aſſiſiates, ignem nullum vident, ſed cunctos in Divinorum obtutu defixos. Subdit inſuper, Antoninum Archiepiſcopum Florentinum, dum precaretur Deum, cæleſti quodam lumine viſum totum cubiculum perfundere; pariterque Ignatium Loyolam viſum eſſe aliquando in precibus nocte intempeſta, nonnullis ipſum

ipſum de induſtria obſervantibus, tota facie mirum in modum radiare. Ita ut hinc intelligamus, corporibus Sanctorum viventibus quandoque communicari beatorum corporum dotes, eumque ſplendorem, quo in ſæculorum æternitates poſt reſurrectionem fulgebunt.

MIRACULUM TERTIUM IN VITA.

Defuncto, & jam ſepulto dat habitum S. Franciſci.

CUM aliquando ab oppido de Aquileria ad oppidum Abroyo Regalatus iter faceret, perque locum, cui *Quintanilla* nomen eſt, tranſiret, acceſſit ad eum juvenis quidam non modico profitendi Franciſcanum Inſtitutum deſiderio flagrans, utque ad ſuſcipiendum habitum admitteretur poſtulans. Agnovit Petrus pietatem rogantis, &, ſe quidem, cum reverteretur, habitum ipſi daturum reſpondit; ceterum illa ipſa hora ſe in Franciſcanam eum recipere familiam. Pervenit ad oppidum de Abroyo Petrus, ibique dies aliquot moratus eſt. Interim juvenis præfatus moritur, ac ſepulturæ traditur. Revertitur Petrus, perque locum illum tranſiens ex Propinquis intelligit, juvenem exceſſiſſe cum vehementi Franciſcani habitus deſiderio. Quibus reſpondens Regalatus, *Jam meus eſt*, inquit: *eum enim in Religioſorum numerum receperam, habitumque ei conceſſeram*. Perſtabant illi, & eum re vera habitum non accepiſſe, ajebant. Tum Petrus, *Accepit*, inquit; *eoque nunc indutus eſt: aperite ſepulcrum, ſi libet, & inſpicite.* Aperuerunt itaque Propinqui ſepulcrum, & quem ſindone involutum humaverant, Franciſcano indutum habitu repererunt.

Factum iſtud concludunt teſtes, ut ſupra, de publica voce & fama, & aliis deponentes, nempe ſuper 60. *artic.* 2. 3. 17. 23. 26. & alii; quorum plurimi teſtantur, id factum reperiri depictum inter alia miracula in eodem Conventu Domus Dei de Aquileria: cum quibus etiam ſuper hoc concordat viſitatio ſepulcri in proceſſu *fol.* 403. *terg.* Accedit etiam auctoritas Hiſtoricorum ſuperius relatorum, qui idem factum recenſent, nempe Fr. Marci de Liſbona, Fr. Petri Gonzalez, & hiſtoriæ vitæ *d. cap.* 10. *fol.* 91.

Id vero miraculoſe factum, patet evidenter: in defuncti enim cadavere veſtium mutatio nullo naturæ miniſterio adjuta ad illius ſolam dexteram referenda eſt, qui Fidelium vota, immutatis etiam hæſitantis ejuſdem naturæ legibus, facile exaudit, & pronos in ſe ipſum Religioſorum affectus pro effectibus acceptos munifice libenterque compenſat.

Quod vero Religionis iſte habitus, Regalati interceſſione, fuerit defuncto juveni conceſſus, in aperto eſt; cum id ſe omnino in reditu facturum promiſiſſet, & a ſe præſtitum indicaverit Regalatus.

MIRA-

Digitized by Google

MIRACULUM QUARTUM IN VITA.

Unius horæ ſpatio, duorum & quadraginta milliarium iter abſolvit.

PRæerat Petrus eodem tempore duobus cœnobiis, loci videlicet Domus Dei de Aquileria nuncupati, & loci Tribuli, vulgo de Abroyo, in Regno Caſtellæ. Examinanda erant ſtato tempore pro Religioſorum more acta ſingulorum, & providenda, quæ ad cœnobiorum regimen viderentur neceſſaria, quod vulgo Capitulum habere dicimus. Munere ſuo Petrus jam hac in re functus erat in loco de Aquileria, cum illico iter verſus locum de Abroyo, ac diſcalceatus arripuit, ibi quoque ea, quæ ex re forent, exequuturus. Sed noluit Divina bonitas, corpus illius eundo fatigari, cujus ſpiritus amando non fatigaretur, Servumque ſuum minore, quam unius horæ, ſpatio ad locum de Abroyo (duorum & quadraginta milliarium Italicorum iter eſt) traduxit; adeo ut, qui in loco de Aquileria hora ſeptima matutina Capitulo, ut vocant, præſederat, hora octava in loco de Abroyo eodem officio fungeretur.

Ita more ſolito de publica voce & fama, aliiſque ſuper 34. deponunt 3. 12. 13. 18. 25. 60. & alii; cum quibus concordant Fr. Marcus de Liſbona, Fr. Franciſcus Gonzaga, Fr. Petrus Gonzalez *locis ſupra citatis*, & hiſtoria vitæ *d. cap.* 10. *fol.* 92. *terg.*

Iter hujuſmodi quadraginta duorum milliarium tam brevi unius horæ ſpatio naturaliter abſolvi non poteſt, quamvis perniciſſimus in curſum equus adigeretur; ideoque multo magis eidem impar itineri dicendus eſt ſenex pedibus denudatis, viribuſque infirmis incedens: unde jure merito id miraculo adſcribendum eſſe, cenſuimus. Breviſſimo enim temporis intervallo ex aliis in alia loca transferri, id humanis corporibus nulla tenus conceſſum: id tamen corpora Beatorum rediviva facillime aſſequentur, & dicto citius, quocumque animus feret, ibi continuo ſe ſiſtent. Interim vero, ut aliquod tantæ rei pignus habeatur, hanc etiam miræ agilitatis dotem viventium Sanctorum corporibus communicare Deus interdum ſolet, ut his plane verbis teſtatur idem Thomas Bozius *de ſignis Eccleſiæ lib.* 15. *ſign.* 61. *cap.* 5. quo referente, Apoſtoli per diverſa orbis loca diſperſi, eodem tempore in ſublime arrepti, Hieroſolymis ad obitum Sanctiſſimæ Virginis convenerunt; Theodoſius Cœnobiarcha Ponticus ſæpius, cum longiſſime diſtaret, re vera apparuit petentibus opem ſuam: & S. Antonius Ulyſſiponen. Patavio Ulyſſiponem divinitus nocte una eſt delatus, prout etiam teſtatur Petrus Gonzalez *loco ſupra citato*, *fol.* 224.

MIRA-

MIRACULUM QUINTUM IN VITA.

Flumina, extenſo ſuper undas pallio, tranſgreditur.

Quotieſcumque iter faciens ad Duriam, aliave flumina Regalatus perveniſſet, ac navicula, qua veheretur, non eſſet ad manum, pallium ſuper undas extendebat, illudque, aquis prius Cruce ſignatis, una cum ſocio inſiſtens ad alteram ripam nulla madefactus undarum adſpergine deferebatur. Par erat, ut ei, qui puro Deum corde coleret, obſecundaret unda, venti adſpirarent, ipſa rerum natura ancillaretur.

Ita ſuper 36. pariter de publica voce & fama more conſueto deponunt 3. 4. 6. 7. 8. 10. 11. 13. 18. & alii; ex quibus nonnulli, nempe 3. 4. 7. 13. inter alia miracula id quoque depictum eſſe, aſſerunt, prout & conſtat ex viſitatione ſepulcri *fol.* 404. *a terg.* & concordant Petrus Gonzalez, Petrus de Salazar, & Frater Franciſcus Gonzaga *locis citatis*, & hiſtoria vitæ *loco pariter allegato*.

Cum naturalibus principiis omnino repugnet, ut aquæ elementum corpora ſuſtineat graviora, quæ ſuopte nutu ima petunt, ideo Regalatum ſuper aquas profundas, nulla vi natationis, vel alia re ſuſtinente, miraculoſe cenſuimus ambulaſſe dexteræ auxilio illius, paterna cujus providentia ab initio cuncta gubernat, quoniam dedit in mari viam, & inter Sap.14. a.
fluctus ſemitam firmiſſimam oſtendit, quia potens eſt ex omnibus ſanare, etiamſi ſine rate quis adeat mare; qui ſiccavit mare aquam abyſſi vehe- Iſai.51. d.
mentis; qui poſuit profundum maris viam, ut tranſirent filii Iſrael liberati. Hanc enim agilitatis dotem Sanctorum corporibus communicare Deus interdum ſolet, ut ſuperius ex Bozio deduximus: quo etiam teſte *loc. pracit.* Quirinus Martyr alligatus ad ſaxum, demerſuſque in flumen enatavit, & placide ſuper aquas ambulavit, ſuſtinentibus ſaxum, ferentibuſque undis; & Maria Ægyptiaca ſuper Jordanis aquas, ſigno Crucis impreſſo, bis aſcendit ſuper eas, & ambulans liquidum ſuper æquoris fluctum ibat, quaſi per ſolidum iter, ut refert Hieronymus, ſeu quivis alius *in illius vita cap.*22. *&* 23. Franciſcus Abbas flumen tranſmiſit ſuper aquas deambulans, Beſarion Chryſoroan fluvium pedibus tranſivit, ut in vitis Patrum *lib.*6. *libello* 2. *num.* 2. *fol.*649. & proximum magis eſt factum S. Raymundi de Pennafort, qui pallio quoque inſiſtens, mare transfretavit, ut in ipſius ſanctitatis relatione Majores noſtri ponderarunt.

MIRACULUM SEXTUM IN VITA.

Religioſis pane deſtitutis ſuccurrit.

Hiemali quadam die in monaſterio Domus Dei de Aquileria panis, ceteraque edulia, quibus Religioſi veſcerentur, omnino defecerant; nec aliunde poterant adferri, cum eſſent omnia nivibus obſita & aquis impedita. Præſidebat monaſterio Petrus, qui ſigno, quo ad menſam Religioſi vocarentur, dari juſſo, Patrem miſericordiarum orare cœpit, ut egenti familiæ ſuæ ſubveniret. Interim, dum Religioſi, qui ſe ad menſam audierant invitari, ſe invicem circumſpiciunt; pulſatur oſtium. Accurrit Oſtiarius, quid hoc rei eſſet, inſpecturus: & ecce mulam pane onuſtam ſine agaſone, aliove duce ad oſtium ſtantem. Agnitum eſt miraculum, accepti panes, ſtatimque mula evanuit; Religioſi vero abunde refecti ſunt.

Ita ſuper 35. de publica voce & fama, & aliis deponunt 13. 20. 21. 23. 25. 26. 60. & alii; qui etiam teſtantur, hoc inter cetera miracula Servi Dei interceſſione a Deo operata depictum in eodem Conventu Aquileriæ reperiri; cum quibus concordat hiſtoria vitæ *cap.* 12. *fol.* 100.

Mulam vero iſtam, quæ inter indigentis naturæ anguſtias poſt ſuppeditatum abunde panem evanuit, miraculoſe tranſmiſſam cenſuimus ab illius providentia, qui ſe timentibus dat eſcam, & mandat nubibus deſuper, januas cæli aperit, ut pluant filiis Iſrael manna ad manducandum, panem cæli dans ei, & cibum mittens in abundantia. Sic enim, teſte Hieronymo, corvus leniter ſubvolans panem Paulo primo Eremitæ defert: & Deus Opt. Max., ut refert Rufinus Aquilejenſis, annonam cæleſtem præbuit in deſerto cuidam Monacho, qui ſupernum Regem pervigilibus præſtolabatur excubiis; ut enim cibi uſum naturæ poſcebat neceſſitas, ingrediens ſpeluncam inveniebat menſæ panem ſuperpoſitum miræ ſuavitatis, mirique candoris: & ſimile narrat Palladius Helenopolitanus Epiſcopus de Abbate Joanne, cui dabat Deus ſuper menſam panem duorum vel trium dierum, ut & videretur, & eſſet, eoque uteretur, & ingrediens ſpeluncam, quando ſentiebat corpus indigere, inveniebat nutrimentum: prout etiam eveniſſe narrat Abbati Eliæ, ad quem cum plures Fratres acceſſiſſent, pane deficiente, ingreſſus cellam mœrore animi confectus ob penuriam cibi, invenit tres recentes panes illic poſitos, quos lætus accepit & appoſuit; cum autem viginti viri comediſſent ad ſatietatem, ſuperfuit unus, quo de menſa ſublato, uſus eſt vigintiquinque diebus.

Hanc vero mulam, Regalati interceſſione, tranſmiſſam fuiſſe mirabiliter, ſatis indicant convocati ad imparatam menſam juſſu illius Religioſi, necnon ad Deum ab ipſo preces emiſſæ.

MIRA-

MIRACULUM SEPTIMUM IN VITA.

Prædicit adventum Epiſcopi Palentini, & Gibboſum ſanat.

DEcumbebat ex lethali morbo Petrus; cumque jam ſacroſanctæ Euchariſtiæ viatico munitus eſſet, ac Religioſi extremam ei Unctionem præpararent, eos ipſe admonuit, ut expectarent pauliſper, adventare miſſum a Deo Epiſcopum Palentinum, a quo ſibi hoc Sacramentum impertiretur. Nec mora; adeſt Epiſcopus nepotem ſuum ſecum adducens peſſimo deformem gibbo. Extremam Unctionem Petro Epiſcopus contulit, eumque deinde rogavit, ut nepoti ſuo ſanitatem a Domino impetraret. Oravit Regalatus, adfuitque Servi ſui precibus Deus: etenim qui curvus eo atque gibboſus venerat, rectus inde, omnique a gibbo liber receſſit.

Ita de publica eadem voce & fama, aliiſque, ut ſupra, deponunt ſuper 29. 3. 6. 9. 14. 16. 18. 20. & alii, qui ſubdunt, factum iſtud inciſum conſpici in ſepulcro Servi Dei, ac etiam inter miracula in eodem Conventu Aquileriæ depictum eſſe, prout etiam comprobat viſitatio ſepulcri *fol.*402. & 404. *terg.* & concordat hiſtoria vitæ *dicto cap.*12. *fol.*101. *terg.* & *cap.*10. *fol.* 90. *terg.*

Secundum Philoſophos de futuris contingentibus nulla eſt certa & determinata veritas, cum humani intellectus cognitio ad ea proſpicienda non extendatur, quæ Divina vel humana voluntate futurum ſortiuntur eventum: prout idem etiam Divina teſtatur Sapientia apud Iſaiam, dum ſimulacrorum redarguens mendacia, *Annuntiate*, inquit, *quæ ventura ſunt in futurum, & ſciemus, quia Dii eſtis vos*. Hinc fit, ut jure merito exiſtimemus, futurum Epiſcopi Palentini adventum miraculoſe revelatum Servo Dei, qui etiam (ut ſupra attigimus) prophetiæ dono inſignitus fuit a Deo Opt. Max., qui futurarum rerum oracula Dilectis ſuis pandere conſuevit; ut de Aloyſio Bertrando, Catharina Raconiſia, & aliis refert idem Bozius *loc. ſup. alleg. lib.*6. *ſign.*19. *cap.*2. & per nos etiam ponderatum fuit in relationibus Mariæ Magdalenæ de Pazzis, ac Catharinæ de Ricciis, & factum huic ſimile de Euſebio Cæſarienſi narrat Hieronymus *in vita Baſilii cap.* 5. Cum enim Baſilius una cum Eubulo ad Cappadocenſium regionem properaret, jam jamque ingreſſuri eſſent Cæſarienſium civitatem, in viſione noctis revelatus eſt tunc Epiſcopo ipſius urbis Euſebio eorum adventus. cap.41.

Subſequutam pariter Gibboſi curationem miraculoſam fuiſſe, cenſuimus non tam ex qualitate morbi, qui propter induratam atque conſolidatam membrorum attractionem difficillime medicamentis curatur, ut tradit Hieronymus Capivacc. *in prax. lib.*1. *cap.*25. Fernel. *de part. morb. & ſymptomatib. lib.*5. *cap.*3. *§. Convulſio*, ſed quia eadem curatio abſque medicamentis ſtatim poſt preces Deo porrectas a Regalato ſubſequuta eſt; quæ

inſtantanea ſanatio ab hujuſmodi morbis omnino aliena, ut teſtantur Capivacc. & Fernelius *locis citatis*, & tamquam excludens miniſterium naturæ per temporaneas & ſucceſſivas alterationes operantis, ex Ariſtotele *lib.4.phyſicor.cap.*14. miraculum arguit, Archidiacon. *in c.Nec mirum num.6. & 8. & ibidem* Bellam. *num.* 5. 26. *q.* 5.

Quod autem curatio hujuſmodi miraculoſa, Regalati interceſſione, emanaverit, abunde teſtantur & præcedens ipſi facta commendatio, & porrectæ ab eodem preces.

MIRACULUM PRIMUM POST MORTEM.

Defunctus pauperi panem porrigit.

Acceſſit aliquando ad monaſterium de Aquileria poſt Petri obitum Mendicus quidam eleemoſynam, ut fieri adſolet, ab Oſtiario petens: ſed, cum jam inter eos qui priores venerant, quicquid eleemoſynæ dari poterat, diſtributum eſſet, nihil recepit; vicemque ſuam dolens, eccleſiam ingreſſus eſt, poſitiſque ad Regalati ſepulcrum genibus, *Si tu, Beate Dei Serve*, inquit, *viveres, procul dubio neque ego fame perirem, & mihi eleemoſyna non deeſſet*. Ad quæ verba (o rem præclaram!) apertum eſt ſepulcrum, brachiumque ſuum Petrus exeruit, & panem unum pauperi porrexit; quem cum ille accepiſſet, brachium Regalatus retraxit, clauſumque eſt ſepulcrum, uti prius. Magnam profecto charitatem viventis fuiſſe oportuit, cujus tam inſigne documentum præbuerit mortuus.

Ita de auditu, ac publica voce & fama, ut ſupra, deponunt ſuper 43. primus, 2. 6. 9. & alii, qui pariter teſtantur, hoc etiam inter alia ejuſdem Servi Dei miracula depictum reperiri; ſuper quo concordat viſitatio ſepulcri *fol.*405. *terg.* & hiſtoria vitæ *cap.*13. *fol.*103. *terg.*

Miraculoſum ſane, & adverſus omnia naturæ principia eſſe conſtat, ut nullo ejuſdem hæſitantis naturæ miniſterio marmoreum aperiatur ſepulcrum, & cadaver vitalibus fungatur officiis, ac ſi vivido adhuc revocatæ humanitatis ſpiritu regeretur. Sed iſta Divinæ dexteræ in Sanctorum gloriam paſſim obvia: Sancti enim, quamvis ex hac luce migraverint, dormire tamen ac quieſcere dicuntur, ut, ſimul ac Deus adnuerit, exſurgant, & ad peragenda vitæ munia procedant; ut inquit idem Bozius *locis citatis lib.* 15. *ſign.* 65. *cap.* 9. qui plura in hanc rem adducit exempla de Dionyſio Areopagita, Urſo, Victore, ac Sociis capita obtruncata manu geſtantibus, de Abacino æternam ſibi vitam in obedientiæ præmium conceſſam e ſepulcro reſpondente, & aliis.

MIRA-

MIRACULUM SECUNDUM POST MORTEM.

Sanguis recens e Regalati corpore ſextum & trigeſimum annum ſepulto emicat.

POſtquam Petrus, expleto vitæ curriculo, cæleſtem migravit in patriam, corpus ejus ſepulturæ datum eſt in loco, in quo ceteri ejuſdem cœnobii Religioſi humari conſueverant: ubi cum per ſex & triginta annorum ſpatium quieviſſet, Iſabella Caſtellæ Regina fama ſanctitatis Servi Dei, quæ late per Hiſpanias percrebuerat, excita ad venerabile illius corpus inviſendum ſe contulit. Quod cum, ipſa rogante, exhumatum eſſet, ſuavem emiſit odorem, & ita tractabile fuit, ut recenter ſpiritu deſtitutum videretur. Dum Regina, ut aliquid inde Reliquiarum ſecum auferret, dexteram manum abſcindi, ſibique tradi, petiit. Mirandum dictu! cum abſcinderetur manus, magna inde recentis vivaciſque ſanguinis copia profluxit, pannoſque brachio ſuppoſitos ubertim madefecit, qui in hodiernum uſque diem in eodem monaſterio de Aquileria adſervantur, adveniſque oſtenduntur. Regina vero ad digniorem tam venerabilis corporis cuſtodiam, alabaſtrinum ei ſepulcrum conſtrui curavit, ſubque altari majori, ubi nunc viſitur, collocari.

Ita more ſolito deponunt ſuper 40. 1. 2. 3. 18. 22. & alii teſtes, & concordat Fr. Marcus de Liſbona, & Petrus Gonzalez *locis ſuperius inſertis,* necnon hiſtoria vitæ *cap.* 15. *fol.* 130. & viſitatio ſepulcri *fol.* 406.

Poſt animæ ſeparationem a corpore jure merito cadaveris corruptionem natura depoſcit, ut ex pulvere compactum in pulverem redigat. Hinc ſane intelligimus Regalati corpus a corruptionis labe per tot annos vindicatum opera illius, cujus admirari libet providentiam, qui tot cadavera Sanctorum abjecta, inhumata, per multos annos omnibus temporum, aeris, aquarum, beſtiarumque injuriis obnoxia, incorrupta prorſus, nullaque ex parte læſa conſervat; juxta illud (quod tamen de Chriſto intelligendum eſſe, dixit Gloſs. *in c. Et hoc diximus, in verb. Deſcendo,* 17. *q.* 7.) Ps. 15. *Non dabis, Sanctum tuum videre corruptionem*; ut ad propoſitum ponderat idem Bozius *loc. cit. lib.* 15. *ſign.* 63. *c.* 7. ubi id de Zacharia Propheta, Gereone, Cutberto Lindisfarnenſi, Albano Martyre Britanno, & aliis innumeris teſtatur, & per Majores noſtros, ac nos etiam paſſim in Sanctorum relationibus fuit conſideratum: unde, id miraculo adſcribendum eſſe, dicit D. Thom. 2. 2. *q.* 178. *art.* 1. *ad* 3. & *in* 1. *part. q.* 100. *art.* 4. *in corpore,* & *in opuſc.* 2. *c.* 136. & facit Gloſs. *in c.* 1. *in verb. Sedis Apoſtolicæ, de Reliq. & venerat. Sanctorum.*

Odoris quoque ſuavitas, quæ incorruptionis dotem ſubſequuta eſt, tanquam corporibus Sanctorum plerumque conceſſa, pariter miraculum arguit; ut late ſuperius ex eodem Bozio ponderavimus, cum de Reliquiarum egimus veneratione.

Sed incorruptionis dotem, odoriſque fragrantiam excedit ſanguinis quaſi recentis ex eodem Regalati corpore effuſio poſt tam diuturni temporis intervallum: quod ſane cum poteſtatem ſuperet naturæ, quæ, ſicuti cadaveris incorruptionem non admittit, ita multo magis ſanguini in cadavere diutius conſervando eſt impar, hinc clare cognoſcimus, id miraculoſe factum ab illius dextera, qui corpora Sanctorum, quamvis vitali ſpiritu deſtituta, plurimis amplificavit ornamentis, quæ maximam cunctis incuterent admirationem, ſimulque ſingularia præſtarent beneficia; juxta illud Iſaiæ, *Videbitis, & gaudebit cor veſtrum, & oſſa veſtra, quaſi herba, germinabunt*; ut pariter conſiderat idem Bozius *locis citatis cap.*10. ubi non tam ſanguinem, quam alios etiam humores ex plurium Sanctorum corporibus mirifice manantes recenſet.

MIRACULUM TERTIUM POST MORTEM.

Sanguinis fluxu laborantem, mortique proximam ſanat.

ANna Bertranda incola oppidi de Gomiel de Hizan diuturno ſanguinis fluxu affecta, poſt experta varii generis remedia, eo devenerat, ut jam jam moritura putaretur. Aderant Infirmæ nonnulli Franciſcanæ familiæ Religioſi, qui ex monaſterio oppidi de Aquileria advenerant, ut ei in his, quæ ad animæ ſalutem pertinent, præſto eſſent. Ad quorum unum ſe Anna convertens, *Pater*, inquit, *velim, Beatum Regalatum pro me roges: ego, ſi mihi ſanitatem ille a Deo impetraverit, ad ſepulcrum ejus inviſendum pedibus accedam*. Attulerat unus e præfatis Religioſis cucullum a Regalato geſtari ſolitum, eumque Infirmæ admovit: illa vero a fluxu convaluit, priſtinamque recepit ſanitatem.

Ita ſuper 48. concludunt 7. qui per 14. annos Bona ejuſdem Annæ adminiſtravit, & deponit de viſu; 8. ejuſdem Annæ filia, quæ pariter deponit de viſu; 13. ejuſdem & Annæ Affinis, qui deponit de auditu ab ipſa Anna, & ab aliis, & de publica voce & fama; de qua deponunt non ſolum prædicti teſtes, ſed etiam primus, 3. 14. 15. & alii.

Hujuſmodi vero ſanationem miraculoſam eſſe, cenſuimus, quia fluxus iſte ſanguinis, qui Ægram paſſim torſerat, & ſæpius ad extremum vitæ ſpiritum redegerat, jam factus erat naturaliter adeo inſanabilis, ut, quamvis plura fuiſſent adhibita, expertaque varii generis remedia, nihilominus illa nihil proficerent. Accedit inſuper Medicorum judicium, qui de ſalute Infirmæ deſperaverant. Quibus tamen non obſtantibus, Ægra adeo convaluit, ut, licet per plures annos poſtea ſupervixerit, nunquam tamen eodem amplius morbo, qui antea ipſi paſſim erat obvius, laboraverit; ut aſſerunt iidem 7. & 8. teſtes.

Hinc etiam miraculo fidem adſtruit brevi tempore, & abſque ulla medicamentorum applicatione ſubſequuta ſanitas, ut dicit idem 8. teſtis,

cum

eum certum ſit, vim morbi diuturni naturæ viribus, vel Medicorum pharmacis expelli non poſſe, niſi longo temporis ſpatio, Fernel. *de part. morb. & ſymptomatib. lib.* 5. *cap.* 3. *§. Convulſio*, Capivacc. *in prax. lib.* 1. *cap.* 25. & ſic multo difficilius abſque iiſdem Medicorum pharmacis, quæ maxime purgativa morbi iſtius natura poſcere videbatur, ex quo ſanguinis iſte fluxus ad vitioſam ipſius ſanguinis qualitatem venit referendus. Unde, cum nullo rite operantis naturæ artiſve miniſterio, ſed ad ſolam cuculli applicationem Ægra tam cito atque integre convaluerit, utique id divinitus per merita & interceſſionem Regalati fatendum eſt a Deo emanaſſe: quod comprobant præcedentes Infirmæ preces ac votum, necnon cuculli contactus; maxime cum omnes teſtes uno ore aſſerant, ſanationem fuiſſe miraculoſam.

Neque obſtat, curationem non fuiſſe inſtantaneam, quia non eſt neceſſe, miraculum fieri in inſtanti, ſed ſufficit, fieri ſucceſſive, juxta Archidiac. *in c. Nec mirum*, 26. *q.* 5. ubi arguit ad partes, & ita videtur concludere: & hanc opinionem tenet Bellamera *in cap.* 1. *de Reliq. & vener. Sanctor.* Franciſcus de Pavino in relatione S. Bonaventuræ *in* 2. *part. q.* 5. quos refert, & ſequitur Caſtellanus *de Canonizat. Sanctor.* 6. *quæſt. princip. art.* 3. *verſ. Quaro, an ſit neceſſe.*

Quod tamen intelligi debet, dummodo, ut in caſu iſto, eo præcipue tempore, licet longiuſculo, contingat, quo ex natura rei contingere non potuiſſet; ut advertit Bellamer. *in d. c. Nec mirum, num.* 5. *verſ. Sed quæro,* 26. *q.* 5. & fuit ſæpius in aliis relationibus ponderatum, & nuper in relatione Ancillæ Dei Catharinæ de Ricciis *in* 3. *miraculo.*

MIRACULUM QUARTUM POST MORTEM.

Ulcera incurabilia ſanat.

JOanna Garzia incola oppidi de Gomiel de Mercado in Regno Caſtellæ miſerandum in morbum incidit, ventre tam fœde exulcerato, ut ſeptem in eo foramina conſpicerentur: peſſima erant, perque illa cibi potuſque excrementa egerebantur omnia. Adhibita ſunt per multos menſes varii generis remedia; quibus nihil proficientibus, incurabilem eum morbum Medici pronuntiarunt. Joanna hoc in ſtatu conſtituta, de ope Regalati imploranda cogitare cœpit, ac ſepulcrum ſe illius viſitaturam promiſit, ægreque impetrata a patre venia, equo impoſita eſt, faſciis arctiſſime circumligata, ne inteſtina offenderentur. Pervenit ad eccleſiam monaſterii de Aquileria, ibique, criminibus Pœnitentiæ ſacramento deletis, ſacroſanctaque Euchariſtia ſuſcepta, ad Petri ſepulcrum ſe contulit, ſeque illius interceſſioni enixis pro ſanitate a Deo obtinenda precibus commendavit. Nec fruſtra; ſiquidem illico foraminoſa conſolidata ſunt ulcera, morboque omni depulſo, priſtinæ incolumitati Joanna reſtituta eſt.

Factum

Factum iſtud deponit de facto proprio ſuper 7. 53. teſtis, nempe eadem Joanna Garzia; de certa ſcientia & de viſu 54. ſcilicet mater ejuſdem Joannæ; 55. Conſobrina ipſiuſmet Joannæ de publico & notorio, prout etiam 6. ſuper 60. & depictum reperitur inter alia miracula in præfato Conventu Aquileriæ, ut teſtatur dictus teſtis 54. & concordat viſitatio ſepulcri *fol.* 404. *terg.*

Sanationem hanc fuiſſe miraculoſam, & non abſimilem ei, quam de Andrea Apoſtolo Ulceroſum ſanante recenſet Abdias primus Babyloniæ Epiſcopus in hiſtoria Apoſtolica *lib.* 3. demonſtrat primo qualitas ipſius morbi, qui, cum eſſet diuturnus, tranſitumque feciſſet in habitum, difficulter ſanari poterat: ulcera enim, quæ longo tempore durant, difficulter ſanari poſſunt, ut generaliter affirmat Galen. *in aphoriſ.* Hippocrat. *lib.*4. *comment.*6. *aphoriſ.*45. & Avicenn. *lib.*4. *ſect.*4. *tract.*3. *cap.*1.

Quam curationis difficultatem comprobant etiam adhibita in vanum remedia, & Medicorum aſſertiones; de quibus deponunt eadem Joanna, & illius mater.

Secundo comprobat inſtantaneus ſanationis modus; ulcera enim fuerunt ſtatim abſque ullo medicamento perfecte concluſa, ut eadem Joanna aſſerit, & de uſu ſequenti die teſtatur illius mater. Unde miraculum remanet plene probatum ex ſupra deductis; maxime cum morbus iſte non ſolum inſtantaneam, ſed etiam brevem curationem excluderet, ut notat Joannes Fernelius *de externis corporis affectibus cap.*9.*fol.* 641.

Id vero Regalati tribuendum interceſſioni teſtantur præcedens Infirmæ in Servo Dei confidentia, illiuſque interceſſionis invocatio, cui ut ſe Ægra commendavit, ſtatim ſe convaluiſſe cognovit; ut eadem Joanna deponit.

MIRACULUM QUINTUM POST MORTEM.

Claudum ſanat.

FRanciſcus Garzias incola loci de Sutillo in Regno Caſtellæ, cum peſſime ex utroque crure laboraret, adeo ut progredi ſine ſulcris minime valeret, ad opem Petri Regalati, cujus fama ſanctitatis per eas regiones erat celeberrima, confugit; & equo vectus ad illius ſepulcrum contendit; ubi cum per novem horas (*Novenam* vocant) intimo cordis affectu ei ſe commendaſſet, ut ſanitatem ſibi a Divina impetraret clementia, repente ab omni crurum infirmitate & claudicatione liberatus eſt, pedibuſque domum reverſus, fulcris ad miraculi memoriam relictis. Factum de viſu recenſet ſuper 44. 11. teſtis, filia ejuſdem Franciſci; 12. filius pariter ejuſdem, qui deponit de propria ſcientia; 3. qui quoad morbum & recuperatam ſanitatem deponit de viſu, quo vero ad modum deponit de auditu ab eodem Franciſco; & de publica voce & fama deponunt 5. 6. & alii.

Hanc

Hanc quoque ſanationem miraculoſam demonſtrat tum qualitas morbi, tum modus curationis brevi adeo novem horarum intervallo abſque ullo medicamentorum miniſterio obtentæ. Certiſſimum eſt enim, convulſionem ſeu membrorum attractionem nec facile nec confeſtim, adhibitis etiam medicamentis, curari; ut tradit Hieronymus Capivacc. *in praxi d. libr.* 1. *cap.* 25. Fernel. *de partium morbis & ſymptomatibus libr.* 5. *capit.* 3. *§. Convulſio.*

Unde, cum factum iſtud naturæ vires facultatemque excedat, referendum procul dubio venit ad dexteram illius, qui virtutem curationum hujuſmodi in ſe ipſo inchoatam, ut patet *apud Matth. c.* 11. in Dilectos ſuos paſſim transfert: ſic enim omiſſis conſulto Apoſtolorum geſtis, ut de Petro habetur *Act.* 3. & refert Abdias Babylonius *in hiſtoria Apoſtolica lib.* 1. *in princ.* & de Joanne *in illius vita* Prochorus *cap.* 6. Germanus Altiſiodorenſis, ut refert Beda *in hiſtoria Anglor. lib.* 1. *cap.* 21. Elaſii filium, quem in ipſo flore adoleſcentiæ, areſcentibus nervis, & contracto poplite, debilitas invaſerat, ſedere compulit adtrectans poplitem debilitate curvatum, & per tota infirmitatis ſpatia medicabili dextera percurrens; unde ſalubrem tactum feſtina ſanitas ſubſequuta, ariditas ſuccum, nervi officia receperunt, & in conſpectu omnium incolumis patri reſtituitur. Idem de quodam viro Dei Joanne recenſet Palladius *in hiſtoria Patrum ſect.* 56. de S. Martino Turonenſi Antiſtite Gregorius ipſius Succeſſor *de gloria Confeſſorum cap.* 11. & de Abbate Juliano Theodoretus *in religioſa hiſtoria ſect.* 2. *verſus finem.*

Id vero ad Regalati interceſſionem referendum comprobant præcedens commendatio, & per novem horas ad illius ſepulcrum preces porrectæ.

MIRACULUM SEXTUM POST MORTEM.

Puerum ſubmerſum reſuſcitat, &c.

NOviſſimis quoque hiſce temporibus, anno videlicet ſalutis 1627. Servum ſuum Deus præclari miraculi gloria illuſtravit. In oppido, cui *Gomiel de Mercado* vulgo nomen eſt, fons quidam extat publicus Sancti Petri nuncupatus. Ad hunc cum aliquando puerulus triennis nomine Joannes Joannis Reinoſi filius ſeu ludendi gratia (ut fieri ſolet) ſeu aliquid quidpiam facturus acceſſiſſet, in vas, quo aqua fontis excipitur, decidit, ibique ſubmerſus eſt; ubi cum per trium fere horarum ſpatium (ut ex ſupputatione temporis, quo domo egreſſus fuerat, conjectari potuit) jacuiſſet, puella quædam ad fontem venit, aquam de more hauſtura, quæ triſti ſpectaculo conterrita, ut puerum agnovit, clamoribus & ejulatu cuncta complevit. Advolant vicini: jacebat miſellus ſub aqua ſupinus, atque ore aperto, nec facies ab aquarum ſuperficie multum aberat, quæ modico tinctæ ſanguine cernebantur. Extractum eſt itaque corpuſculum, & ore deor-

deorſum verſo, inter manus eorum, qui accurrerant, aliquandiu ſuſpenſum, ut aqua efflueret: verum, cum ne gutta quidem exiret, nec ulla in eo motus, aut vitæ veſtigia conſpicerentur, cum planctu & lamentationibus quamdam in porticum delatum eſt. Accidit, ut Pater Didacus de Ordonnez Vicarius in monaſterio Domus Dei de Aquileria præfatum per oppidum ad obeunda munera ſibi a monaſterii ſui Præſide commiſſa tranſiret. Is, cum frequentem mulierum turbam triſtem & attonitam ad eamdem porticum confluentem videret, quid hoc rei eſſet, ab adſtantibus petiit, caſumque edoctus eſt. Senſit Didacus, interius ſe moveri, ut puero vitam per merita Regalati, de quo in Sanctorum numerum referendo recenter tunc agi cœperat, a Divina poſtularet clementia; propiuſque accedens ægre per conſertam multitudinem ad puerum pervenit. Luridum erat ac frigidum corpuſculum, inverſi tumebant oculi, diſtentus aquarum copia turgebat venter: auxit lugubris adſpectus Didaci miſericordiam, ſpeque vehementiori ad vitam puero recuperandam animum ejus inflammavit. Acceſſit, diligenterque tenella membra pertractavit: quæ ubi frigida, rigentia, omni arteriarum pulſu deſtituta, vitaque omnino ſpoliata reperit, ſilentio manuum colliſione indicto, ad circumſtantes converſus, *Quando*, inquit, *nullum jam, niſi a Deo, remedium ſperari poteſt, Servo ipſius Regalato puerum hunc commendemus*. His dictis, quotquot aderant, una cum Didaco enixe Deum precati ſunt, ut Regalati interceſſione ac meritis puero vitam reddere dignaretur; ac promiſerunt, ſi voti compotes fierent, puerum ſe, necnon ſindonem, qua involutus erat, ad ejuſdem ſepulcrum delaturos. Tum Didacus junctis manibus ſignum Crucis ſuper puero formans, *In nomine Patris*, inquit, *& Filii*, *& Spiritus Sancti*, *ad interceſſionem & per merita B. Regalati*, *Deus tibi vitam impertiatur*: ac deinde bis pueri aures oſculatus, arctiſſime eum amplexus eſt. Mirandum dictu! ſtatim puer clamorem edidit, caputque movens Didacum intuitus eſt, poſtque dimidium horæ quadrantem lætus ac rubicundus, nec ulla læſionis alteriuſve incommodi veſtigia præſeferens evaſit, inque miraculi memoriam habitu S. Franciſci indutus, ac deinceps Regalatus vulgo dictus eſt.

Hæc deponit idem Fr. Didacus Ordonnez 59. teſtis tam in proceſſu, quam in repetitione illius facta hic in Curia, & concordat 49. teſtis Maria Gonzalez de Penillos, quæ prima vidit puerum ſubmerſum in fonte, 48. Maria Caſſada, quæ puerum extraxit e fonte, 45. Dominicus de Reynoſo avus pueri, 47. Maria de Segobia avia, 50. Stephanus Botero patruus magnus pueri, 46. Bartholomæus de Sanctes comes Fratris Didaci Ordonnez, qui omnes deponunt de viſu & certa ſcientia; cum quibus etiam conveniunt ſuper 60. 2. & 4. ſuper 61. 17. 21. & 22. & concordat hiſtoria vitæ *ad fin. fol.* 134.

Dubitari non poteſt, quin puer iſte fuerit ad vitam revocatus miraculoſe; cum, ſecundum Philoſophos, a privatione ad habitum non detur regreſſus, & ſecundum Fidei dogmata, niſi finis hujus mundi advenerit, humanum

manum genus a ſomno mortis non evigilabit, ut *in c. 1. col. 2. de ſumm. Trinit. & Fid. Cath.* & facit illud Job. 14. *Donec atteratur cælum, non evigilabit, nec conſurget de ſomno ſuo*. Ideoque, cum id naturæ vires facultatemque omnino excedat quoad factum, ut inquit Archidiac. *in c. Nec mirum, 26. q. 1.* merito adſcribendum eſt illi, cujus vox cedros Libani confringit; *Pſal. 28.* qui mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit; qui Divinæ vocis oraculo prope Lazari ſepulcrum intonans repente compulit eum, qui quatriduo in monumento jacuerat, caput, pedibus, manibuſque ligatis, extollere e ſpelunca, ut habetur *Jo.* 11.; qui filio matris ſuæ unico, maximo ejuſdem parentis dolore e vivis erepto, placidiſſimo vocis ſonitu vitalis auræ ſpiritum reſtituit; eademque ad Dilectorum ſuorum preces paſſim etiam præſtare conſuevit. Etenim Elias Propheta maximus, ut ſacræ teſtantur hiſtoriæ 3. *Regum* 17. expandit ſe, & menſus eſt tribus vicibus ſuper puerum, precibuſque ad Deum emiſſis, ipſum jam mortuum, tunc vero matri ſuæ viventem ſpirantemque reſtituit: Eliſeus quoque, ut eædem teſtantur hiſtoriæ 4. *Regum*, Sunamitidis filium, quem, ipſo prophetante, pepererat, univerſæ viam carnis ingreſſum, poſitis oculis ſuper pueri oculos, manibuſque ſuper manus, incurvans ſe ſuper eum ad vitam revocavit: ſic etiam Thomas Apoſtolus proſtratus in oratione, apprehenſa manu mulieris, eam ſuſcitavit, ut refert Abdias Babylonius *Apoſtolic. hiſtoriæ lib. 9.* Philippus pariter ad ſtatuam Martis deductus, ut ad ſacrificandum compelleretur, Pontificis filium, qui ignem miniſtrabat, & duos Tribunos a dracone divinitus immiſſo occiſos ſuſcitavit, ut recenſet idem Abdias Babylonius *loc. alleg. cap.* 10.; & Matthæus filium Eupheniſſæ Reginæ Æthiopum, apprehenſa illius manu, in nomine Jeſu Chriſti crucifixi ad vivos revocavit, ut teſtatur idem Abdias *loc. cit. c.7.*; & factum noſtro ſimillimum de Joanne Apoſtolo & Euangeliſta recenſet Prochorus in illius *vita c.* 37. cum enim filius cujuſdam Sacerdotis fuiſſet, Dæmonis opera, in quodam balneo ſuffocatus, audienſque Sacerdos, proprium filium ſuffocatum eſſe, cucurrit ad balneum, &, ut filium humi jacentem vidit, dolens & triſtis receſſit, confugiens ad Joannem, qui, apprehenſa manu adoleſcentis, dixit: *In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti filii Dei ſurge*: & illico vivus ſurrexit.

Nec viſum fuit nobis, dubitari poſſe de obitu pueri iſtius; cum ſatis evidentia mortis ſigna concurrant. Primo, quia, ut conjectari poteſt a tempore quo receſſit a domo, diuturni temporis ſpatio demerſus in fonte permanſit; ut dicit 47. teſtis Maria de Segobia avia pueri, quæ deponit de tribus horis.

Secundo, quia inventus eſt jacens immobilis, ſub aqua ſupinus, expanſis brachiis, ore aperto atque aquæ ſuppoſito, necnon comperta eſt aqua ſanguine tincta; ut de viſu deponit 49. teſtis Maria Gonzalez, quæ prima illum vidit, 48. Maria Caſſada, quæ illum extraxit e fonte, & de auditu ceteri teſtes.

Tertio, quia, poſtquam e fonte extractus fuit, inventum eſt illius

corpuſculum aquarum copia turgidum, omni ſpirituum motu deſtitutum, facieque lurida ac nigricanti, oculiſque ad terrorem inflatis, necnon frigidis ac rigentibus membris; ut de viſu præfati teſtes concludunt.

Quarto denique, quia teſtes omnes conveniunt, ut præ ceteris bene explicat idem Fr. Didacus Ordonnez, prædictum puerum abſque ulla difficultate fuiſſe mortuum.

Unde, circumſcripto etiam reſurrectionis ipſius miraculo, quod abunde remanet probatum ex deductis, cum, his non obſtantibus, vix ſigno Crucis in nomine Sanctiſſimæ Trinitatis ſuper ipſo firmato, puer non ſolum clamorem ediderit, ſed poſt dimidium horæ quadrantem lætus ac rubicundus, nec ulla læſionis aut alterius incommodi ſigna præſeferens evaſerit, ex hoc ſolo probatio miraculi reſultat, cum naturaliter in corpuſculo tam languido non poſſit dari brevis adeo regreſſus ad primum ſtatum: quæ enim longo tempore, & vehementioribus affectibus tenuantur corpora, lente reficere oportet, 2. *aphor*. 7. ut in iſtis terminis de duobus pueris ad vitam revocatis, & ad primum vitæ ſtatum intra breve ſpatium reſtitutis diximus in relatione B. Thomæ de Villanova *in primo miraculo poſt mortem*.

Hoc autem miraculum, Regalati meritis & interceſſioni tribuendum, ſatis comprobant porrectæ ad ipſum preces, & voti nuncupatio &c.

DE VALIDITATE PROCESSUS, AC LEGITIMO TESTIUM EXAMINE.

Reliquum eſt, Pater Beatiſſime, ut poſtremum faciamus gradum ad tertiam ultimamque hujus relationis partem, in qua nobis agendum ſupereſt de validitate proceſſus, ac legitimo examine teſtium, ex quibus tum vitæ ſanctitatis, tum miraculorum deductæ ſunt probationes.

Et, quantum attinet ad proceſſum auctoritate Apoſtolica fabricatum in Regno Caſtellæ Veteris, & in oppido de Aranda diœceſis Oxomen. cenſuimus, de illius validitate dubitari non poſſe.

Poſtquam enim S. Veſtra ſupplicibus totius Ordinis Minorum S. Franciſci de Obſervantia libellis benigne inclinata, ſacræ rituum Congregationi hujuſmodi cauſam commiſit, ut in eodem proceſſu *fol.* 2. fuerunt in vim præfatæ commiſſionis per eamdem ſacram Congregationem de anno 1627. expeditæ litteræ remiſſoriales directæ Reverendiſſ. DD. Epiſcopis Oxomen. & Valliſoletano, necnon Archidiacono, Decano, & Sacriſtæ præfatæ Cathedralis Eccleſiæ Oxomen. cum facultate, ut duo ex illis juxta præfatam S. Veſtræ commiſſionem conjunctim procederent, ut *a fol.* 1. *uſque ad fol.* 18. Quæ litteræ Reverendiſſ. Domino Martino Manſo de Zuniga Epiſcopo Oxomenſi, necnon Doctori Alphonſo de Portillo ejuſdem Oxomenſis Eccleſiæ Theſaurario præſentatæ fuerunt per Fratrem Didacum Ordonnez, tamquam deputatum in hac cauſa a Religione Procuratorem,

& pro

& pro illarum exequutione inſtantem *d. fol.* 18. *terg.* & docentem de legitimo mandato procuræ *fol.* 21. *terg.* a præfatis Judicibus admiſſo *fol.* 23. *terg.*

Nec aliquam facere difficultatem debet, quod Doctor Alphonſus de Portillo enuntietur Oxomenſis Eccleſiæ Theſaurarius, de quo litteræ remiſſoriales non loquuntur, quæ ſolum fuerunt directæ Archidiacono, Decano, & Sacriſtæ; quia advertendum eſt, apud Hiſpanos Sacriſtam appellari *Theſaurarium*, cum vocabulum *Sacriſtæ* apud eoſdem infimi miniſterii ſignificationem recipiat, ut teſtantur Curiales in fide exhibita, de qua in proceſſu *in principio*; & removet omnem difficultatem alia fides ipſiuſmet Epiſcopi Oxomen. de qua in proceſſu *loco allegato*, qui teſtatur, præfatum Doctorem Alphonſum de Portillo eſſe Sacriſtam in eadem Eccleſia Oxomenſi, & Theſaurarium nuncupari, nomenque Theſaurarii & Sacriſtæ eſſe unum & idem; qui ſenſus nec eſt alienus a jure Canonico, ut patet *in cap. Perlectis ad fin.* 25. *diſt.* in quo Sacriſta eccleſiæ appellatur *Theſaurarius*, & late proſequitur Petrus Gregorius Toloſanus *ſyntagmat. juris univerſi part.* 2. *tit. de perſonis lib.* 15. *cap.* 39. *num.* 4.

Cum vero Judices præfati acceptaſſent, atque aperuiſſent dictas litteras *fol.* 19. *terg.* pro illarum exequutione deputarunt Notarium, ac Nuntium *fol.* 20. qui jurarunt de fideliter exercendo officium *d. fol.* 20. *&* 21. Elegerunt inſuper ac deputarunt pro loco loci Audientiæ, & examinis teſtium Capellam & Oratorium domus Epiſcopalis, quæ loci deputatio tamquam de ſubſtantia judicii erat neceſſaria, *c. Statutum*, *§. In nonnullo quoque*, *de reſcript.* Rot. *dec.* 15, *num.* 1. *de offic. Deleg. in nov.* pro diebus vero Audientiarum deputarunt omnes & ſingulos dies non feriatos, & pro hora horam octavam de mane uſque ad undecimam, & ab hora ſecunda de ſero uſque ad quintam *fol.* 23. *terg.*

Et coram iiſdem Judicibus factus fuit in præfato oppido de Aranda proceſſus iſte, qui, Procuratore prædicto inſtante *fol.* 408. *terg.* & prævio Judicum Decreto *fol.* 409. necnon deputatione Notarii ad collationandum *d. fol.* 409. *terg.* ac ejuſdem Notarii juramento de fideliter exercendo *fol.* 410. fuit tranſumptatus, ac cum originali collationatus per Notarium cauſæ, & alterum deputatum; qui poſt ſubſcriptiones, & appoſita Judicum ſigilla *d. fol.* 410. ſe ipſos ſubſcripſerunt *d. fol.* 410. *terg.* & *fol.* 411. & de fideli collatione atque auſcultatione teſtantur; cum tamen ad effectum, ut proceſſus iſte diceretur eſſe in forma probanti, ſufficeret ſubſcriptio Notarii de illo rogati, ut tradunt communiter Scribentes *in Auth. Si quis in aliquo*, *C. De edendo*, Rot. *dec.* 1. *de fid. inſtrum. in nov. & dec.* 4. *eod. tit. in antiq.* Verall. *dec.* 170. *p.* 1.

Demum vero clauſus & ſigillatus cum atteſtatione a tergo trium publicorum Notariorum circa legalitatem Judicum, Notarii cauſæ, & Adjuncti *fol.* 411. *& ſeq.* una cum litteris eorumdem Judicum remiſſorialium, de quibus in eodem proceſſ. *fol.* 1. fuit præſentatus in ſac. rituum Congregatione, ut in principio Actorum in Curia; ac demum, inſtante eodem

Digitized by Google

Fr. Didaco Ordonnez, uti Procuratore, ac mandatum exhibente *d. fol.* 1. *terg.* fuit apertus *fol.* 2. &, de mandato ejuſdem ſac. Congregationis deputato Interprete, commiſſum fuit examen ſuper illius recognitione *fol.* 3. qui quidem Interpres debitum præſtitit juramentum de fideliter interpretando *d. fol.* 3. & dictum proceſſum una cum litteris Judicum a ſe fideliter interpretatis, ut teſtatur *fol.* 413. reportavit *d. fol.* 3. *terg.* & proceſſus iſte ſormiter recognitus *d. fol.* 3. *terg.* 4. 5. 6. per ſex teſtes dicentes, ſe habere notam manum, perſonas, & ſigna, quod ſufficit, Put. *dec.* 1. *de fid. inſtrum.* Achill. *dec.* 2. *eod. tit.* fuit tandem Rotæ Auditorio per eamdem ſac. Congregationem remiſſus *fol.* 6. *terg.*

Quantum vero attinet ad teſtes, cenſuimus, illos, exceptis tamen 41. 42. & 59. fuiſſe rite ac recte examinatos: fuerunt enim formiter examinati, ea ſcilicet diligentia, quæ in hujuſmodi gravioribus cauſis requiritur ad Textum *in c. Venerabili, de teſtib.* & tradita per Caſtellanum *de Canoniz. Sanctor.* 7. *q. princip. verſ. Quaro, qualiter teſtes*, nempe prævia eorumdem inductione facta per Procuratorem, ac citatione ſeu monitorio per Judices decreto *fol.*24. *&* 25. *terg.* & per Curſorem ſive Nuntium contra quemlibet eorum perſonaliter exequuto *a fol.*27. *terg. uſque ad* 34. *terg.* Quæ quidem citatio & monitorium, tanquam de ſubſtantialibus judicii, erant omnino neceſſaria, Innocen. *in c. Tua, de cohabit. Cleric. & mulier.* & *in c. Ad noſtram, num.* 3. *col.* 1. *de jurejur.* Qui omnes teſtes formiter jurarunt de veritate dicenda, prout requiritur, cum in juramento depoſitionis ſubſtantia conſiſtat, *c. Nuper, de teſtibus, l. jurisjurandi, C. eod. tit.* & ſingillatim fuerunt examinati, prout neceſſe eſt ex eodem Text. *in c. Venerabili, de teſtibus, & ibid. Gloſſ.* Caſtellan. *ubi ſupra, verſ. Singillatim*, deponentes primo juxta interrogatoria, deinde ſuper articulis in Remiſſoria contentis, ut ex ſerie depoſitionis eorumdem teſtium *a fol.* 44. *uſque ad fol.* 400.

Et, quoniam Fr. Didacus Ordonnez in hac cauſa Procurator 59. teſtis, quem ſuperius inter exceptos recenſuimus, non fuerat legitime ac rite examinatus ex eo, quod ſuper interrogatoriis non fuerat examinatus, prout omnino neceſſe erat juxta formam litterarum remiſſorialium, quæ ad unguem ſervanda eſt, *c. Cum dilecta, de reſcript.* Rot. *dec.* 8. *de dolo & contumac. in nov.* Verall. *dec.* 143. & *dec.* 250. *par.* 3. ideo, cum idem Fr. Didacus eſſet præſens in Curia, viſum fuit ſac. rituum Congregationi, ejuſdem teſtis repetitionem nobis committere; ad quam, ſervatis de jure ſervandis, nos Joannes Baptiſta Coccinus Decanus, & Clemens Merlinus Auditor proceſſimus, ut in proceſſu *ad finem Actorum in Curia*: & licet D. Philippus Pirovanus pariter Auditor impeditus non intervenerit, attamen, duos ex nobis interveniſſe, cenſuimus ſufficere, cum ſac. rituum Congregatio eamdem nobis repetitionem ſimpliciter commiſerit; quam commiſſionem interpretati ſumus tanquam dependentem a prima, in qua nobis datur facultas, ut duo etiam, tertio impedito, procedamus, & ſic intrat

intrat regula, quod clauſulæ appoſitæ in prima commiſſione cenſentur in omnibus aliis ſubſequentibus repetitæ, Ægid. *dec.* 41. Caſſador. *dec.* 8. *n.* 5. *de reſcript.* Ptolom. *dec.* 30. Rot. *dec.* 321. *n.* 1. *p.* 1. & *dec.* 43. *n.* 1. *&* 2. *p.* 2. *diverſ.*

Ex quibus conſtat, teſtes rite ac recte examinatos; cum de juriſdictione Judicum, qui illos examinarunt, appareat ex dd. litteris remiſſorialibus eiſdem, ut ſupra, directis, & de forma per eoſdem rite ſervata ex teſtium inductionibus, citationibus, juramentis, ac depoſitionibus primo ſuper interrogatoriis, & deinde ſuper articulis.

Non obſtat, quod aliqui ex teſtibus, nempe 1. 2. 30. 43. *&* 59. hic in Curia repetitus, ſint ejuſdem Ordinis, cujus eſt Regalatus, ideoque in ipſis videatur cadere ſuſpicio affectionis ad cauſam; quia, cum de ſingulari ipſorummet Religioſorum commodo non agatur, pro Religioſo, & ſuper Religioſi virtute teſtimonium ferre non prohibentur, Felin. *in c. Inſuper, num.* 2. *&* 6. ubi etiam Abb. *num.* 2. Butr. *num.* 1. Joann. Andr. *num.* 1. Henric. Boich. *num.* 11. *de teſtib.* Bald. *conſ.* 391. *n.* 1. *lib.* 1. & *conſ.* 443. *num.* 1. *lib.* 5. Alex. *conſ.* 68. *ſub. num.* 14. *lib.* 2. & paſſim in aliis relationibus fuit dictum, & nuper in relatione Ancillæ Dei Catharinæ de Ricciis.

Nec replicetur, quod ſaltem dictus Fr. Didacus hic in Curia repetitus, tanquam Procurator in cauſa, veniat excludendus ex regula, quod Procurator in cauſa, quam agitat vel agitavit, teſtis eſſe non poſſit pro Domino, *c. Romana, de Procurat. in* 6. *l. fin. ff. de teſtibus* cum aliis innumeris, quæ poſſent allegari; quia prædicta regula non obtinet locum, quando, ut in caſu iſto, cum dicto Procuratoris concurrunt teſtes idonei, ad tradita per Joann. de Amicis *conſ.* 120. *num.* 11. *poſt.* Bald. quem allegat *in l.* 1. *col.* 1. *C. de teſtibus* Hector Æmilius *de teſtibus in verb. Advocatus, num.* 46. Quod maxime procedit, quando, ut pariter in caſu iſto, Procurator eſt bonæ conditionis & famæ; nam, ſi Sollicitator in his terminis a ferendo teſtimonio non repellitur, ut poſt Roman. *conſ.* 420. tradit Gabriel *concluſ.* 12. *de teſtibus*, multo minus debet repelli Procurator, qui minus teſtimonium ferre prohibetur, quam Sollicitator, Rot. *deciſ.* 154. *in nov.* Roman. *d. conſ.* 420. *num.* 1. & in ſimili, quod, licet teſtis domeſticus regulariter a teſtimonio repellatur, admittatur tamen, ſi ſit probatæ vitæ & opinionis, tradit idem Rom. *d. conſ.* 420. *num.* 5. Marſil. *in l.* 1. *§. Ad quæſtionem, col.* 2. *&* 3. *ff. de quæſtionibus*, & poſt eos Gabr. *concluſ.* 10. *num.* 19. *de teſtib.* & ad propoſitum faciunt cumulata per Aym. *conſ.* 56. *num.* 13. *&* 14. & in puncto dicit Joſeph Ramonius *conſ.* 68. *num.* 15.

Ex quibus, firmata tam proceſſus, quam examinis teſtium validitate, abſoluta quoque remanet tertia & ultima pars hujuſmodi relationis. Unde, cum Regalati virtutes atque miracula, quæ S. Veſtræ oculis ſubjecimus, ſatis teſtentur, qualem ſibi cælo gloriam fortunatiſſimus hic Chri-

ſti

Digitized by Google

ſti Aſſecla comparaverit , hoc unum ſupereſt , ut eumdem infallibili ſuæ non errantis vocis oraculo terris æque glorioſum reddat . Cenſemus enim , cauſam in eo ſtatu eſſe , ut poſſit S. Veſtra, quandocumque ſibi placuerit , ad ulteriora procedere , &c.

Joannes Bapt. Coccinus Rotæ Dec.

Ph. Pirovanus Rotæ Auditor .

Clemens Merlinus Rotæ Auditor .

Digitized by Google

APPENDIX VIII.

Relatio Rotæ Auditorum in cauſa B. Gregorii Papæ X. *in qua approbatis virtutibus ante Decreta Urbani VIII. poſt eadem Decreta pronuntiatum fuit ſuper caſu ab iiſdem excepto. Relatio ipſa manuſcripta extat apud Auctorem, & edita etiam fuit poſt vitam ejuſdem Beati compoſitam ab Antonio Maria Bonuccio Presbytero Societatis Jeſu.*

Hujus autem Beati, necnon prædictæ Rotæ Auditorum Relationis mentio facta eſt lib.2. cap.24. num.131. & ſequentibus.

Beati Gregorii *Papæ Decimi Placentini Vitæ, Virtutum, ac Miraculorum Relatio facta Sanctiſſimo Domino noſtro Urbano PP. VIII. per ſacræ Rotæ Auditores Jo. Baptiſtam Coccinum Decanum, Philippum Pirovanum, & Clementem Merlinum ad effectum Canonizationis ejuſdem.*

UT ſtella differt a ſtella in claritate (Beatiſſime Pater) ſic inter hominum merita, qui in Eccleſia Dei ceteris ſanctitate prælucent, diſcrimen neque exiguum, neque obſcurum eſt. Aliquorum virtus magna eſt illa quidem, ſed circumſcripta loco, ſed definita perſonis, atque ut oculis, ita imitationi ſubtracta; aliorum vero latiſſime patet, in populorum conſpectu exemploque verſatur, omnium ſaluti commodiſque dirigitur. Etenim ad magnitudinem virtutis æſtimandam multum facit & publica hominum utilitas, & locorum amplitudo, & occaſionum opportunitas, & quidam quaſi ſplendor & excellentia, qua non magis gradu hominibus præſtant homines, quam virtutes aliæ inter alias obtinent principatum: &, quemadmodum vitia non paria ſunt omnia, immo infra vitium eſſe aliquid afferunt Sapientes, quod hominem infra homines deponat, & quaſi ferarum in numero conſtituat, ideoque feritati nomen indiderunt; ita plane diſputant de virtutibus, inter quas eſſe affirmant aliquas, quæ hominem extrahant ab hominibus, atque inter Heroes, ſive (ut Priſci loquebantur) Semideos extollant, eaſque propterea nobiliori appellatione Heroicas nominarunt. Horum in numero, quos magnæ principeſque virtutes ſupra ceteros extulerunt, quam merito reponatur Famulus Dei Gregorius Decimus Pontifex maximus, facile aſſentietur, quiſquis ſecum reputabit, nihil ab eo ad ſanctitatis palmam contendente, ac Dei gloriam obſequiumque ſpectante, nihil certis locorum anguſtiis concluſum, nihil paucorum hominum commodis definitum, ſed ampla & publica omnia, omniumque utilitatem fructumque complexa. Italiæ populi ex atrociſſimis bellis ad pacem ſæpenumero revocati: Græcorum Imperator,

tor, ac natio univerſa ad concordiam cum Romana Eccleſia reducti: ad Syriæ expeditionem, ſacrumque bellum, populi ac Reges inflammati: Pontificiis Comitiis ratio, leges, locus accurate præſcripta: in Concilio Lugdunenſi, cui Pontifex ipſe, Græcique Imperatoris Nuntii interſuere, quamplurima ad Eccleſiæ dignitatem amplitudinemque decreta: nulla pars Chriſtianæ reipublicæ prætermiſſa: Pauperes a Potentiorum vi acriter defenſi: ad Captivorum libertatem cura & pecunia liberaliter impertita: Catholici Principes, Regeſque, ac Cæſares nunc, depoſitis armis, inter ſe reconciliati, nunc ab uſurpatis Eccleſiæ Bonis abſterriti, ſemper officii & pietatis admoniti: univerſus ſibi commiſſus Chriſti grex aſſiduis ad Deum precibus, ſimulque indefeſſa vigilantia & charitate cuſtoditus. Quid hæc aliud prædicant, quam excellentium virtutum, ac ſanctimoniæ inſignis Heroem poſitum a Deo ſuper Eccleſiæ candelabrum, ut omnibus, qui magna hac mundi domo continentur, ſuæ beneficentiæ radios longe lateque diffundat?

Verum, ne aut rerum a Gregorio geſtarum varietatem & copiam complexione confundamus, aut graviſſimas Sanctitatis veſtræ curas prolixitate fatigemus, partite ac breviter omnia comprehendendo, relationem univerſam dividemus in partes quatuor; quarum prima proceſſuum validitatem, ſecunda Gregorii vitam, tertia ejus virtutes, quarta miracula complectetur.

De proceſſibus remiſſorialibus & compulſorialibus, Placentino, & Aretino, de illorum legitima fabricatione, & de valido examine teſtium.

DE validitate proceſſuum & Actorum ſumma cum ratione ſolemus diligenter quærere & inveſtigare, tamquam de baſi ac fundamento veritatis geſtorum per Dei Servos; quæ veritas per teſtes, inſtrumenta, & Acta nobis innoteſcere debet, ut inde ex probatis in judicio, non autem ex his, quæ privatim ac particulari ſcientia perceperimus, ſententiam dicamus, *c. Judicet* 3. *q*.7. S.Thom. 2. 2. *q*. 67. *art*. 2. Jo. Major *in* 3. *ſentent. diſt*. 33. *q*. 4.

Poſtquam igitur placuit Sanctitati veſtræ ex particulari ſuo Reſcripto ſacræ Congregationi rituum cauſam Canonizationis ſan. mem. Gregorii X. committere cum ſufficienti & legitima juriſdictione eidem data procedendi tam in Curia, quam extra ubique locorum, & teſtes in partibus per Epiſcopos, ſeu alias perſonas in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutas ab ipſa Congregatione deputandas vigore litterarum remiſſorialium examinandi, & jura & ſcripturas in univerſis locis compulſandi, exinde ab eadem ſacra Congregatione emanarunt litteræ remiſſoriales & compulſoriales pro diœceſibus tam Placentina, quam Aretina; & primo pro Placentina ad inſtantiam Petri Mariæ Campi Canonici Placentini, & Hortenſii

tenſii de Comitibus Cauſidici pariter Placentini Procuratorum Capituli Eccleſiæ Placentinæ, & Cleri totius civitatis & diœceſis ac Communitatis civitatis Placentinæ directæ Joanni Linato Epiſcopo Placentino, Publio Petrejo Stirpio Archidiacono, ac Mauritio Baldino Decano Dignitatibus in eadem Eccleſia Placentina exiſtentibus; & pro Aretina ad inſtantiam Andreæ Lippii, Jacobi Buralii, & Æmilii Vezzoſii Procuratorum civitatis Aretii directæ Antonio de Ricciis Epiſcopo Aretino, Æmilio Guadagno Canonico Aretino, & Ludovico Gualterio Præpoſito pariter Eccleſiæ Aretinæ; in quibus reſpective litteris præſcripta legitur certa forma ſervanda in utroque proceſſu tam remiſſoriali, quam compulſoriali: quibus abſolutis per Judices delegatos, & ad eamdem ſacram Congregationem tranſmiſſis, aperti fuerunt, & de ordine ejuſdem recognitæ manus Notariorum & Judicum, ſigilla, & legalitates per teſtes habentes notam manum, ut ex Regeſto, & juxta ſtylum Curiæ, de quo teſtantur Put. *deciſ.* 18. *de fide inſtrument.* & Veſtr. *in ſua praxi lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 8. Et, cum eadem ſacra Congregatio inveniſſet in proceſſu fabricato Aretii nonnullos defectus, nempe circa deputationem Notarii, qui ex forma litterarum remiſſorialium debebat eſſe Apoſtolicus, vel Eccleſiaſticus, & tamen Notarius Imperialis & Ducalis tantummodo nuncupabatur, quamvis eſſet Curiæ Epiſcopalis Cancellarius; ſecundo, quia in eodem proceſſu deerant illa verba: *Saltem coram fide digno Notario Apoſtolico, ſive Eccleſiaſtico a vobis &c.*; tertio, non apparebat aliquod mandatum ſpeciale in proceſſu auctoritate Apoſtolica fabricato, ſed tantum fuit productum primum mandatum, ſeu electio per Conſilium civitatis Aretii in perſonas diverſorum facta; quarto, Judices interpoſuerunt Decreta horis Tertiarum, & Veſperarum, cum tamen citationes continerent terminum de mane hora ſexta; quinto, nonnulli teſtes fuerunt citati ad ſubjiciendum ſe examini pro die quarta, & juramenta & examen recepta fuerunt ſub die vigeſima octava; ſexto, deficiebat in tertio teſte verbum hoc: *Admiſſus per Dominos Judices*; ſeptimo, quia unus ex Procuratoribus fuit examinatus uti Medicus; ac demum, quia in eiſdem litteris remiſſorialibus ab Urbe tranſmiſſis erratum fuerat in nomine Judicum delegatorum, quamvis cognomen eſſet idem, prout expreſſum legitur: ſupplicatum fuit Sanctitati veſtræ pro ſanatione, abundando in cautela, ne unquam poſſet dubitari de validitate proceſſuum; & ea obtenta, ſacra Congregatio auctoritate Sanctitatis veſtræ ſanavit prædictos defectus, præter quintam nullitatem teſtium extra terminum examinatorum: exinde eadem auctoritate & quintam ſuſtulit; ac poſtmodum ex novo Sanctitatis veſtræ reſcripto & auctoritate iidem proceſſus ad nos tranſmiſſi fuerunt, ut de validitate eorum, ſanctitate vitæ, & miraculis in dictis proceſſibus contentis relationem faceremus.

Quare dicimus, conſtare de validitate utriuſque proceſſus tam remiſſorialis quam compulſorialis, & de legitimo rectoque teſtium examine, quia forma data in litteris fuit ſervata, & ordo juris in procedendo non

fuit omiſſus; quibus concurrentibus, pro validitate ſemper pronuntiandum eſt, *cap. Cum dilecta, de reſcript.* Caputaq. *deciſ.* 143. *num.* 5. *part.* 3. Bald. *in lib.* 2. *columnn. final. Cod. Quomodo & quando Judex*, & *in cap.* 1. *Qui ſucceſſ. teneantur in uſib. feud.*

De juriſdictione autem ſacræ Congregationis, & Judicum ab ea delegatorum dubitari non poteſt, quia per Reſcripta ſufficienter illa tribuitur, Innoc. *in c. Cum M. in fine, de reſcript.* Caſſad. *dec.* 1. *eod. tit.* & fluit a ſummo Pontifice, qui eſt fons juriſdictionum *c.* 1. , 22. *diſtinct.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 14. *num.* 2. Maſtrill. *de Magiſtris lib.* 2. *cap.* 2. Et, cum litteræ remiſſoriales fuerint eiſdem Judicibus præſentatæ, & ab eiſdem acceptatæ, firmata remanſit juriſdictio, Clement. 1. *in verb. Receptis de Procur.* Caſſador. *deciſ.* 8. *num.* 12. *de reſtitut. ſpoliat.* Gabr. *de execut. rei judicat. concluſ.* 3. *num.* 3. cum qua, ad ulteriora procedendo, Notarios & Nuntios deputarunt, recepto ſolito juramento de fideliter eorum officio exercendo; mox loca & dies Audientiarum deputarunt: Procuratores vero nominati coram Delegatis comparuerunt, & eorum mandata exhibuerunt, ut in Placentino *fol.* 11. & in Aretino *fol.* 26. qui poſtmodum comparentes inſtiterunt pro receptione teſtium & juramentorum delatione: & conſtat ex eiſdem proceſſibus, valide & juris ordine ſervato, illos fuiſſe receptos; quia quilibet fuit citatus ad ferendum teſtimonium, & omnes juramenta vere præſtiterunt, tactis ſcripturis per Laicos, & per Religioſos more Sacerdotali manu ad pectus poſita; deinde fuerunt interrogati primo ſuper interrogatoriis pro forma in litteris remiſſorialibus datis, deinde ſuper aliis, poſtremo ſuper articulis: quibus peractis, Procuratores inſtiterunt pro tranſumptione proceſſuum, quæ per Judices delegatos fuit decreta, & ad eum effectum deputatus fuit Notarius, qui cum Notario actuario ad collationem deveniret; quæ poſtmodum facta fuit, prævia auſcultatione, *fol.* 53. in Placentino, *& fol.* 208. in Aretino; & clauſi & ſigillati traditi fuerunt Portitori, recepto ab eo juramento de fideliter eis conſignandis, prout vere ſacræ Congregationi conſignati fuerunt.

Proceſſus etiam compulſoriales valide fabricatos exiſtimamus, quia conſtat ex eiſdem de tenore litterarum compulſorialium inſertarum in litteris remiſſorialibus, de acceptatione per eoſdem Judices delegatos, Notariorum & Curſorum deputatione, de citatione eorum, penes quos ſcripturæ compulſandæ reperiebantur, ut illas exhiberent, & de exhibitione conſtat, & de recognitione earumdem per teſtes valide examinatos, de Decretis Judicum ſuper extractione, collatione, & auſcultatione, quæ executioni mandata fuerunt per Notarios deputatos cum receptione ſoliti juramenti; quibus peractis, clauſi fuerunt & ſigillati, & Portitori conſignati, & ſacræ Congregationi tranſmiſſi, & ab ea, ſervatis ſervandis, recogniti: quæ omnia & formæ datæ in litteris, & diſpoſitioni juris convenire comperimus.

Proceſſus vero noviſſime factus in civitate Aretina, & nobis præſentatus

tatus ad probandam publicam vocem & ſamam quoad particularia miracula habet eamdem formam probantem: rite recteque teſtes in eo fuerunt examinati, & valide recognitæ ſunt manus Judicum & Notariorum, ac legalitates; quia ſervata fuerunt omnia in litteris deſiderata, & quæ ex diſpoſitione legum pro forma dantur ſecundum ponderationem ſupra factam.

Nunc ad alteram relationis partem gradum faciamus.

De nativitate B. Gregorii Papæ X. ejuſque pueritia, & adoleſcentia, ac in virtutibus progreſſu.

NAtus eſt hic Dei Servus in civitate Placentiæ, regionis Italiæ, provinciæ vero Lombardiæ citra Padum, ex nobiliſſima & antiqua Vicecomitum progenie, legitimis conjugibus, & juxta ritum S. R. E. baptizatus, Thealdi, ſeu Theobaldi nomine ſuſcepto, pie ac laudabiliter ab eiſdem educatus eſt; qui in puerili ætate, quantus futurus eſſet in oculis Dei, præclara exhibens indicia Clericalem habitum ſuſcepit, ut de ſorte Domini eſſet, & Chriſti Eccleſiæ inſerviret, ſeque & alios virtutum ductu regeret, ac regnum cum Deo haberet. Adoleſcens ab humanioribus litteris ad liberales diſciplinas gradum fecit, & in jus Canonicum aſsiduus incubuit, non tam ut mentem paſceret, quam ut per cognitionem Canonum & Decretorum Deo utiliorem ſe præberet. Sed prædictis non contentus, ad perfectiora reſpiciens, ad quæ propria virtute & viribus pertingere haud facile ſperaret, audita concivis ſui Jacobi Cardinalis Pecoraria Epiſcopi Prænestini vita & ſanctitate, ſummo ſtudio, ſe illi adjungi, curavit; cui dum inſerviret, adeo dulcia fuerunt faucibus ejus colloquia Domini, ut facile eiſdem virtutibus imbueretur, quibus vir ille præclarus, ornatus erat. Invaleſcente poſtmodum gravi & infeſta perſecutione contra Romanam Eccleſiam, quam ei Federicus Imperator acrius inferebat, idem Epiſcopus Præneſtinus, per Gregorium IX. commiſſo ſibi Legationis officio, pergens ad Franciæ, & Germaniæ Regna, domui & familiæ ſuæ Dei Servum præpoſuit, &, vacante Archidiaconatu in Eccleſia Leodienſi, ea dignitate illum condecoravit. Redeunte demum a munere ſuæ Legationis Jacobo Cardinale, Archidiaconus in Regno Franciæ morbo implicitus non ſine Divini Numinis providentia remanſit: mox valetudini reſtitutus Theologiæ Pariſiis operam dedit, ubi munus Magiſtri adeptus, & in ea urbe, & Leodii, alibique verbo ac exemplo omnes, & præcipue Reges & Principes ad Terræ ſanctæ recuperationem vehementer accendit; & ipſe Archidiaconus, dum Laicos adeo fervore Fidei incenſos proſpicit, non minori inflammatus ardore intrepidus maris periculis ſe exponens eo etiam pervenit, ubi verbo & opere Reges & Principes animavit, ne Terram, in qua Dei Filius natus eſt, & ubi ſacramentum redemptionis noſtræ patraverat, a Saracenis poſſideri & detineri permitterent: & factum eſt, ut

Digitized by Google

Dei Servus his intentus, incenſo quidem amore, viribus tamen imparibus, dum tam gravem provinciam inconcuſſo animo aggrederetur, a Cardinalibus, qui Viterbii in eligendo ſummo Pontifice diſſidebant, quamvis abſens, & multis ignotus, Divino Spiritu afflante, qui homines, non ubi ſint, ſed qui ſint, expendit, ad apices ſummi Apoſtolatus eveheretur; ut, quem zelus domus Dei comedebat, dextera Domini exaltaretur, ac domui Domini præficeretur.

Quantos vero labores, quæ incommoda in his itineribus ſuſtinuerit, quibus virtutibus & cæleſtibus donis divinitus inſignitus Pontificatum adminiſtraverit, de illis ſingillatim in hac tertia relationis parte agendum erit.

De Virtutibus Theologalibus, & primo de excellentia Fidei B. Gregorii.

SI hæc virtus per ſuas partes examinetur in Servo Dei, nempe per actus credendi, ſciendi, & res Fidei confitendi, & quæ definitur *Subſtantia ſperandarum rerum, argumentum non apparentium*, dum per illud movetur intellectus ad bonum, inhærendo veritati per ſolam Dei auctoritatem revelatæ, ut docet S. Thomas 2. 2. *qu.* 4. *art.* 1. Oſtienſ. & Innoc. *in c. Firmiter, de ſumm. Trinit. & Fide Cathol.* Azor. *inſtit. moral. tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 7. *qu.* 1. Sanchez *in Summa lib.* 2. *cap.* 1. *in princ.* eiſdem ſatisfeciſſe, Acta proceſſuum plene juſtificant.

Præcepto credendi ſatisfactum exiſtimamus, quia ex piis & Catholicis parentibus natus eſt, & juxta ritum S.R.E. baptizatus, Clericali poſtmodum corona inſignitus, mox ad ſacros Ordines promotus, & denique Pontifex creatus; quæ omnia fuerunt articulata in utroque proceſſu remiſſoriali Aretino, & Placentino *art.* 11. & probata per teſtes de publica voce & fama, qui in antiquis, & excedentibus hominum memoriam ſupra annos 300. ut hic, ſolent concludenter probare, ut infra, cum de articulo ſanctitatis in genere tractabimus, opportune ſubjiciemus: nam prædicta deponunt in proceſſu remiſſoriali Aretino I. teſtis *fol.* 38. II. *fol.* 44. III. *fol.* 51. IV. *fol.* 58. V. *fol.* 66. VI. *fol.* 73. VII. *fol.* 80. VIII. *fol.* 90. & in Placentino remiſſoriali VI. teſtis *fol.* 67. VII. *fol.* 72. IX. *fol.* 83. & confirmant litteræ ſacri Collegii ad eumdem de ipſius electione, quæ in Regeſto Vaticano aſſervantur, quarum etiam partem refert IX. teſtis in Placentino proceſſu remiſſoriali *ſuper* 26. *fol.* 84. & dum de ſorte Domini factus eſt, Deique Miniſter evaſit, ejuſque vices in terris gerere cœpit, per virtutem intellectualem adhæſiſſe dicitur his, quæ a Deo ſunt revelata, ut per Charitatem, tamquam Fidei objectum, forma ejuſdem Fidei in eo perficeretur, & per eam Deum cognoſceret, ut dixit S. Gregorius *ſuper Eccleſiaſtic. homil.* 3.

Verum & de ſecundo præcepto, quod eſt ſciendi res Fidei, credimus, ex eiſdem proceſſibus abundanter conſtare; quia in Theologo, Concionatore,

natore, & Dei Vicario non ſunt movendæ quæſtiones implicitæ vel explicitæ ſcientiæ, ſed agendum de tertio præcepto, nempe Fidei confeſſione, in qua B. Gregorius per dilectionem & honorem Dei ſui tam magna operatus eſt in vita ſua, ut cum Paulo *ad Galatas c.* 2. exclamare poſſet: *Vivo autem jam non ego; vivit vero in me Chriſtus*.

Nam inſignem Beati Pontificis Fidei confeſſionem, præter verbi Dei prædicationem, dum adhuc eſſet Archidiaconus, & ad Chriſtifideles cohortationes ad ſacram Militiam contra Saracenos ſuſcipiendam, oſtendunt publica & ſolemnis ipſius, & Patrum in Concilio Lugdunenſi aſtantium Fidei profeſſio, de qua *in c. Unico, de ſumm. Trinit. & Fide Catholica in 6.* ejuſdemque Pontificis zelus, lacrymæ, labores immenſi, exhortationes, miſſiones, inquiſitiones pro eadem Fide a barbaris nationibus profitenda & amplexanda; quæ, tanquam ordinata ad ſignificandum id, quod Beatus Vir interius gerebat, bene inferunt ad actum Fidei, qui ſecundum S.Thomam 2. 2. *quæſt.* 3. *art.* 1. eſt conceptus interior eorum, quæ ſunt Fidei, a quo exinde emanat ſermo confitentis, ut loquatur quod credidit, ut *in Pſalm.* 115. David loquens de iſto interiori conceptu dicit: *Credidi, propter quod locutus ſum*, & Apoſtolus 2. *Corinth. cap.* 4. referens eadem verba: *Habentes*, inquit, *eumdem ſpiritum Fidei credimus, propter quod loquimur*.

Quare Beatus Pontifex, ut omnes eumdem ſpiritum Fidei haberent, Palæologum Græcum Imperatorem interpellavit, lacrymis & profundis ſuſpiriis, immenſi Dei bonitatem invocans, ut ipſe, in cujus unitate fundatur Fidei veritas, ſuam, ſanctamque, atque Catholicam reintegrando, uniret, & uniendo reintegraret in ſinu ejus, populis univerſis Latinis & Græcis ſpecialiter adunatis in Fide integra, Spe ſolida, & Charitate ſincera. Cujus verba, quaſi alterius Danielis, ex die, quo poſuit cor ſuum ad intelligendum, ut ſe affligeret in conſpectu Dei ſui, exaudita fuerunt. Litteris namque ab eodem Palæologo per Nuntios acceptis, unus ex eis, ſe viva voce a dicto Imperatore in mandatis habere, referens, quod poſſet jurare in animam ipſius, ſi Domino Papæ placeret, profeſſus eſt, Fidem Romanæ Eccleſiæ, quæ lecta fuerat in Concilio, tenere dictum Imperatorem, & Imperium, eamque perpetuo ſervaturos, Papa ſtatim alta voce, *Te Deum laudamus*, incipiente, & ſtante ſemper erecto, ac ſine Mitra cum multa devotione, & lacrymarum profuſione, Choro proſequente ac complente, unde & in voces exultationis dictus Dei Servus erumpens poſtea in epiſtolis ad eumdem Palæologum inquit: *O utinam, Fili, tibi pateret ad plenum, cum quanto in his occurrit tripudio eadem Eccleſia nuper in Lugdunenſi Concilio congregata! O, ſi voces Pſallentium inibi, Deumque, flexis genibus nudatiſque capitibus, laudantium, præcipue Prælatorum, in tuis ſonuiſſent auribus, & revelata facie ipſorum oculos deducentes quaſi aquarum exitus inſpexiſſes! profecto prudenter adverteres, quod erant eorum lacrymæ tam exceſſivi doloris indices, quam adeptæ lætitiæ proditrices*: & in aliis

aliis epiſtolis ad Andronicum ejuſdem Palæologi Imperatoris primogenitum : *Habes, fili, unde in Domino tuo exultes, & fatearis humiliter, tibi de immenſo ipſius dono conceſſum, veræ Fidei agnoſcere veritatem* : ac demum in epiſtolis ad Prælatos Græciæ : *Illi ergo laus, illi gloria, qui largitor bonorum omnium tantam nobis & vobis largitus eſt gratiam, ut nos in hæc tempora reſervaverit, ut diem hunc nobis videre conceſſerit, quem videntes ſumus in immenſum non indigne gaviſi, ex immenſitate gratiæ menſuram lætitiæ metientes.*

Abagham Tartarorum Regem pie & ſuppliciter cohortatus ad Fidem ſanctam ſuſcipiendam reduxit ; cujus Nuntiis tempore congregati Concilii advenientibus, & ad eumdem Regem mox remiſſis, B. Pontifex ei ſignificavit, quam contrito corde & humiliato ſpiritu exoraverit Altiſſimum, ut ipſe, qui eſt lux vera omnem hominem venientem in hunc mundum illuminans, & ei, & ſuis ſua pietate concederet, ſic ſemper in lumine vultus ſui lumen agnoſcere, quod in ſuis beneplacitis ambulantes ad exaltationem Fidei Chriſtianæ, & eorum ſalutem indefeſſo propoſito intenderent.

Spiritu fremens contra blaſphemantes nomen Salvatoris invehebatur dicens : *Proh dolor! deteſtabilius ſolito blaſphematur in gentibus nomen Chriſti, cum jam non tam verbis, quam rebus ipſis, & factis Chriſtianis inſultetur ab Infidelibus, & dicatur : Ubi eſt Deus eorum ?*

Et non minori indignatione commotus, contra arma deferentes Saracenis comminabatur, *Horribile ſcelus* (inquiens) *& execrabile crimen merito reprobandum, quod nonnulli maledictionis alumni, ſolo nomine Chriſtiani, victualibus, armis, vaſis navalibus, & aliis neceſſariis cauſa damnati quæſtus Chriſti muniunt inimicos.*

Contra quos ſolertius invigilans, ne per eorum cum Fidelibus converſationem Chriſtiana religio infici poſſet, aut aliquo modo fermentari, diſtricte Ordinariis præcipiebat, ut diligentius inquirerent, omnia ſingillatim deſcriberent, conſilia de remediis adhibendis ſuggererent, & ad ſe per fideles Nuntios tranſmitterent.

Quæ omnia teſtimonio Vaticani Regeſti de geſtis per eumdem B. Pontificem *a pagina* 58. *uſque ad* 182. comprobantur : quorum poſtmodum ſonus in omnem terram exivit, poſtquam ex omni natione Scriptores eadem geſta & virtutes recenſuere, de quibus mentio in articulo de ſanctitate in genere habebitur ; & in ſpecie de Palæologo, ejuſque, ac Regis Tartarorum Nuntiis teſtantur Ptolem. Lucen. *in annal. Lucen. & vit. Pontif.* Matth. Weſtmonaſt. *in floribus hiſt.* Simon Majol. Epiſcopus Vulturarien. in Dedicatoria ad Pium V. *in comment. Concilii ejuſdem Gregorii X.* Jacob. Zenus Epiſcopus Patavinus bibliothecæ Vaticanæ Præfectus *in vita ipſius Gregorii.*

Et magnum Fidei zelatorem eumdem declarant ſanctiſſimi Crucifixi oſcula & amplexus, & beatiſſimæ Virginis Mariæ ſalutatio, dum ſpiritum emiſit ; ut deponunt teſtes in Aretino ; nempe I. *fol.* 39. II. *fol.* 44. III. *fol.* 52. IV. *fol.* 58. V. *fol.* 67. VI. *fol.* 74. VII. *fol.* 81. VIII. *fol.* 90. & Vita manu-

manuſcripta in Placentino compulſata *fol. 96. a tergo* eadem omnia recenſet. Ita etiam eumdem appellant Fidei magnum Zelatorem S. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus *hiſt. part. 3. tit. 20. c. 2.* Jo. Pineda *in monarchia Eccleſiæ part. 3.*

De firmiſſima Spe Beati Gregorii.

HÆc virtus in Dei Servo fuit perfectiſſima, qui ſemper gaudens in ſpe futuræ beatitudinis magnas ante Deum operatus eſt virtutes. Viri enim ſancti, & Amici Dei magnam lætitiam habent, & non ſine lætitia & gaudio in ipſa Spe, ut dicit D. Bernardus *ſerm. 37. in Cantic.* & Apoſt. *ad Roman. 12. Spe gaudentes*: & Propheta *Pſalm. 121.* tanta ſpe lætatur, dum gaudet in his, quæ ei dicta ſunt, *In Domum Domini ibimus*: & cum de rebus ſanctis gaudium ſit ſtilla & gutta de illo flumine, cujus *impetus lætificat civitatem Dei*, ut dicit idem D. Bernard. *in ſerm. Non eſt regnum Dei eſca & potus*. Hinc B. Gregorius, ab impetu fluminis aquarum Spiritus Sancti lætificatus, de certa expectatione futuræ beatitudinis factus Mons Sion, non innitebatur propriæ prudentiæ, ſed in Domino ex toto corde fiduciam habebat, abſque dubitatione & hæſitatione ardua aggrediebatur, urebatur ardentiſſimo deſiderio migrandi ex hac vita, ut eſſet cum Chriſto. Quæ omnia tam ex indictione & concluſione Concilii Lugdunenſis, quam ex peregrinatione per eum ſuſcepta, dum in minoribus eſſet, in Terram ſanctam pro ſalutis ſuæ remedio, ex prædicatione verbi Dei ad eamdem etiam Spem alios inflammando, ſic elucent, ut alia probatione non egeant.

Et nihilominus in Servo Dei virtutem hanc in ſummo gradu perfectam pronuntiant

Suſceptio oneris Pontificalis; ad quod cum ſufficere non poſſe præſciret, levando oculos ad montem Dei, unde opportunum illi proveniret auxilium, & hoc humiliter petiit, devote ſperavit, & Divino munere obtinuit:

Laborum perferendorum ſecuritas; ſub Spe namque illius qui dat lapſis virtutem, & ſub fiducia illius qui de ſua miſericordia omnes confortat, onera parvi pendit, & labores conſideratione calcavit, debilitatemque propriam contempſit, ut inde & Reges & Prælati ſub eadem ſpe, ac virtute animati ab itinere ad Concilium Lugdunenſe pedem non referrent:

Pacis conciliandæ ſolicitudo; cum & ſub Spe illius, cui eſt facile (ut ipſe ajebat) res etiam deſperatas ſine moliminis tarditate perficere, complurium diſſidentium corda indiſſolubilis charitatis bitumine univerit:

Obſecrationes ad Reges & Principes, ut per miſericordiam Jeſu Chriſti, & ob immarceſcibilis coronæ gloriæ fiduciam propoſitum ſuccurrendi Terræ ſanctæ efficaciter implerent:

Miſſiones Fratrum Minorum in Germaniam, quorum labores humano

no affectu penſando, paterna quidem pietate illis commiſerabatur; ſed, altius conſiderationis oculos levando, attendenſque, illos in ſervitio illius laborare, cui nunquam ſine remuneratione ſervitur, congaudendum illis potius exiſtimavit, quod magnitudine laborum certam immenſæ retributionis ſpem tenerent, perquam & ipſorum laborantium zelus accendebatur.

Quæ omnia pariter & Vaticana Regeſta *a pag. 1. uſque ad* 182. & Hiſtorici referendi in articulo de ſanctitate in genere commemorant, aliaque inferius dicenda clarius etiam comprobabunt.

De immenſa Charitate Beati Pontificis in Deum.

N*Iſi Charitatem habuero, nihil ſum*, dicit Apoſtol. 1. *ad Corinth. cap.* 3. quia vere eſt aliarum virtutum totum continens, & *Vinculum perfectionis*, idem Apoſtol. *ad Coloſſen. cap.* 3. & S. Doctor 2. 2. *q.* 23. *art.* 6. dicit, quod eſt ceterarum virtutum mater, & eſt illa, quæ nos Deo conjungit, ut illum ſummum Bonum diligamus propter ipſius bonitatem, reliqua autem omnia in ipſo & propter ipſum: in qua virtute quantum profecerit ſanctus Pontifex, & quem gradum eminentiæ pertigerit, ut anima illius eſſet pretioſa in conſpectu Dei, ſequentia facile juſtificant.

Primo enim hujus Divini amoris indicia deſumuntur ex eo, quod, dum ætatem puerilem vix pertingeret, habitum Clericalem ſuſcepit, ut Deo, & Eccleſiæ ſerviens per ardentiſſimam voluntatem ſerviendi, & Deo placendi, ex puro ſamulatu uniretur ad amabilem perfectionem: quod vere poſtea conſequutus eſt, quia Divino amore adeo incenſus fuit, ut ei videretur continua Dei præſentia frui, & quaſi impatiens cupiebat diſſolvi & eſſe cum Chriſto, juxta ea quæ refert S. Bonaventura *proc.* 6. *Relig. c.* 8. & hoc idem Beatus ipſe Pontifex Patribus in Concilio aperte manifeſtavit, ut legitur in vita ejus compulſata in Placentino proceſſu remiſſoriali *fol.* 95. & litteræ ſacri Collegii idem comprobant.

Secundo, Divini amoris ardor eo magis detegitur, quia Dei Servus fuit vigilantiſſimus mandatorum Divinorum obſervator, &, quantum potuit, alios ad eamdem obſervantiam impulit; ut per conſequentiam obſervationis præceptorum mereretur ore Salvatoris Dilectus pronuntiari, ſecundum illud Joann. *in Euang. c.* 14. & S. Gregorii *in homil.* 30. *ſuper eodem Euang. Qui diligit me, ſermones meos ſervabit*: & inde per repromiſſionem frueretur Divina præſentia, ut in eodem Euangelio ſubjungitur: *Ad eum veniemus, & cum eo manſionem faciemus*. Et de hac accurata diligentia & ferventi deſiderio deponunt octo teſtes in Aretino *ſuper* 1. *&* 3. *reſpective articulis*, & legitur in ejus vita manuſcripta compulſata in Placentino *fol.* 92. 93. *&* 95. & litteræ Vaticani Regeſti *pag.* 243. ſcriptæ ad Jacobum Aragoniæ Regem idem teſtantur, in quibus Regem illum vehementiſſime reprehendit ob adulterium, Dei ultionem comminando, & Paſtoralis officii executionem promittendo.

Ter-

Tertio, vehementius apparuit Beati Pontificis amor in Deum ex deſiderio ejuſdem omnipotentis Dei gloriæ ac laudis, & ut Terra ſancta vindicaretur e manibus Infidelium; cujus rei gratia, dum in minoribus eſſet, in Palæſtinam ſe contulit, & creatus Pontifex firmo propoſito decrevit, ut probat IX. teſtis in Placentino *ſuper 16. articulo fol.83.*, Vita ejuſdem Beati Pontificis compulſata *fol.95.*, & Martinus Polonus, ac Ptolemæus Lucenſis, ambo *in vita Gregorii X.*, & Bernardus Guido Ordinis Prædicatorum Epiſcopus Luteven ſis *in chronolog. Rom. Pontific.* & eadem Vaticana Regeſta *pag.* 51. 101. 115. 116. 120. 195. in quibus referuntur luctus, lacrymæ, ſingultus, ſuſpiria Beati Viri tam ſuper civitatem Jeruſalem, quam ſuper Cleri & populi perditos mores, quos reformare intendebat, ac providere etiam, ne propterea blaſphemaretur in Gentibus nomen Chriſti, & ibi præſertim, ubi idem Salvator *factus obediens uſque ad mortem, ſaturatuſque opprobriis, clavis affixus, aceto & felle potatus, confoſſus lancea in crucis patibulo tam dira mortis paſſionem ſubiit, myſterium noſtræ redemptionis perficiens, ſine qua parum nobis nativitas profuiſſet; excitante ob id Pontifice ipſo Principum & Regum animos, & cunctorum Chriſtifidelium ad vindicandas Redemptoris noſtri injurias, & redimenda ignominioſæ conculcationis opprobria*.

Quarto, heroici amoris ſignum deſumitur ex rerum temporalium contemptu, qui fuit maximus in Servo Dei, ut probant IX. teſtis in Placentino *ſuper 16. articulo fol.* 83. & in Aretino octo priores teſtes *ſuper* 1. & 3. *articulis*, & ex Hiſtoricis tradunt Jacobus Zenus Epiſcopus Patavinus in eumdem Gregorium X. dicens: *Humana omnia contemnens, de cæleſtibus cogitabat*. Greg. Polyd. *in ſuo Gregoriano addit.* Vincent. Belluac. *in ſpec. hiſt. lib.* 31. *cap.* 14. Non enim auro, aut argento, vel pretioſis quibuſque inhians, ſed Dei omnipotentis gloriam & honorem quærens, in perfecta charitate Creatori ſe conjungebat: quod non niſi ſemotis omnibus impedimentis, & hujuſmodi compedibus, contingere poſſe, affirmavit S. Doctor 2. 2. *q.* 186. *art.* 6.

Quinto, flammæ Divini amoris tunc vehementius eruperunt, cum de ſacro generali Concilio Lugduni ineundo cogitare cœpit B. Pontifex, in quo de morum reformatione, de cultu Divino augendo, de Græcorum reconciliatione, de Tartaris ad Fidem reducendis, de ſacra expeditione obeunda pro vindicatione Terræ ſanctæ, de Romano Imperio firmando agendum erat; quæ poſtmodum ad gloriam Dei omnipotentis re ipſa complevit: nam & pro reformatione morum, & ut diſſiparet conſilia gentium, ac ambientium artes compeſceret, ne Eccleſia Dei ſuo Paſtore diutius careret, formam Conclavis in poſterum ſervandam ordinavit per Decreta *in c. Ubi periculum §. Ceterum*, & *§. Quia vero, de elect. in 6.* Et, ne domus Dei eſſet domus confabulationum, ſed orationis, per aliud Decretum *in c. Decet domum, de immunit. Eccleſ.* eaſdem confabulationes prohibuit, & quæcumque alia, quæ poſſent Divinum turbare Officium, aut oculos Divinæ

Majeſtatis offendere: ſimiliter pro Divino cultu augendo, litteras ad Provinciales Ordinum pro Jeſu Chriſti Cruce prædicanda deſtinavit, quæ in compulſoriali Placentino leguntur *fol.* 103. Et, ut ſecura Deo ſerviretur libertate, complura alia Decreta pro Eccleſiaſtica libertate firmavit, nempe *cap. Sciant cuncti*; *& cap. Generali Conſtitutione, de elect.*; *cap. Abſolutionis de iis, quæ vi, metuſve cauſ. fiunt*; *cap. Hoc conſultiſſimo, de reb. Eccleſ. non alienan.*; *cap. Quicumque, de ſent. excommunic.*; *cap. Unico de injur. & damn. dat.* Græcam Eccleſiam cum Latina univit, in qua reconciliatione Patres Græcæ Eccleſiæ in ſignum unionis confeſſi ſunt, Spiritum Sanctum a Patre Filioque procedere, & Symbolum ſolemniter in Concilio decantarunt: Nuntii vero Tartarorum intra Concilium baptizati ad propria redierunt: Terram ſanctam iterum inviſere & adire ſtatuit, recuperationi illius intentus, ut a Chriſtianis liberius poſſet habitari; quæ omnia probantur ex Actis ejuſdem Concilii, & Hiſtorici teſtantur, qui de hujuſmodi Concilio & Geſtis in eo ſcripſerunt, nempe Martinus Polonus, Ptolemæus Lucenſis, Bernardus Guido, & alii, qui ſuo loco ponentur: & demum Imperium Romanum firmavit, & primitus in Auſtriacam Domum contulit; ut commemorant Ferdinan. de Caſtillo *hiſtor. S. Dominici part.* 1. *lib.* 3. Alphonſ. Ciaccon. *in vita B. Pontificis*, Gonzal. de Illeſcas *hiſtor. Pontific. lib.* 5. Ex quibus omnibus Servi Dei perfectionem in vinculo Charitatis colligimus; cujus mens, verba, & opera ſemper eo tendebant, ut Deus laudaretur & glorificaretur, *non quærentis, quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti*, per effectus veri amoris & dilectionis, quæ *patiens eſt, benigna eſt, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet*, ut Apoſtol. 1. *ad Corinth.* 13. nobis inſinuat.

De perfectiſſima Charitate Servi Dei in Proximos.

DUo ſunt, in quibus pendet univerſa Lex & Prophetæ, dicit Dominus in Euangelio Matthæi *cap.* 22. *Diligere Deum ſuum*, de quo jam diximus, *& Proximum ſuum, ſicut ſeipſum*: & hoc etiam poſtremum, examinando comperimus, B. Gregorium obſervaſſe.

Primo enim perfectiſſima hæc charitas in Proximum probatur ex immenſo deſiderio, quo urebatur, de ſalute univerſorum, nulla habita exceptione perſonarum, ſequendo Apoſtoli dictum *ad Rom. cap.* 1. *Græcis ac Barbaris, Sapientibus & Inſipientibus debitor ſum*; ut enim Deo reconciliarentur & in Deo eſſent, inceſſanter verbum Dei prædicabat tam in ditione ſui Archidiaconatus, quam Pariſiis, & in Terra ſancta, Pontifexque creatus in Concilio Florentiæ, & alibi, ut per auditum intraret dilectio, & per dilectionem præceptorum Dei obſervatio, juxta illud *Joan. cap.* 14. *Qui audit verba mea libenter, ille diligit me*: &, *qui habet mandata mea, & ſervat ea, ille eſt, qui diligit me*: & *cap.* 15. *Si præcepta mea ſervaveritis, manebitis in dilectione mea.* Quod quam in ſummo gradu præſtiterit

rit B. Pontifex, & maximo zelo & vigilantia continuaverit, probant hiſtoria vitæ compulſatæ in Placentino proceſſu *fol.* 92. *&* 94. Paul. Æmil. *de reb. Francor. lib.* 7. Marcus Guatius *in Chronic.* Platina, & Ciaccon. *in vita ejuſdem B. Pontificis*, & concio ipſa ad Florentinos habita de anno 1273. quæ refertur per S. Antoninum *hiſtor. part.* 3. *tit.* 20. *cap.*2.; & ut vitia exſtirparentur, ſuis litteris commonuit Prælatos ad Concilium acceſſuros, ut, quinam in provinciis ſeu diœceſibus ſuis committerentur exceſſus, diligenter obſervarent, & remedia vel conſilia, quibus illis eſſet occurrendum, ſecum afferrent; quæ maxime ad notitiam perfectæ Charitatis pertinent, ut Proximus in Deo ſit & maneat per obſervationem præceptorum, ut S. Doctor dicit 2. 2. *quæſt.* 25. *art.*1.; & ne ſalutaris eſca deficeret, eadem etiam Vaticana Regeſta teſtantur *pag.* 6. 16. 94. 95. quam ſolicite & aſſidue Beatus Vir premeretur, ne viduatæ Eccleſiæ longæ vacationis diſpendia paterentur. Per hoc enim gratum ipſi Deo (ajebat ille) præſtatur obſequium, proſpero ipſarum Eccleſiarum ſtatui providetur, & grex Dominicus ſub Paſtoris providi regimine poſitus ſalubriter gubernatur.

Secundo, eadem ſervens charitas probatur, quia de Proximo adeo ſolicitus fuit, ut ad ſingulos quaſi manum extendens illos curare ſatageret. Nam ad Palæologum Græcorum Imperatorem ſcribens, de Nuntiis pro unione ad eum miſſis ſic ait: *Magnificentiam tuam monemus rogamus & hortamur in Domino unigenito Dei Filio Jeſu Chriſto per ſuæ Crucis myſterium, & immenſum redemptionis humanæ beneficium in charitatis viſceribus obſecrantes, quatenus ipſos benigne recipiens, & ad illum reſpiciens ſalutis & pacis auctorem, qui operatus eſt in medio terræ ſalutem, qui oriens ex alto pacem ſibi acceptam, & ab omnibus acceptandam eam in Ortu ſuo Angelico miniſterio bonæ voluntatis hominibus nuntiavit, & inter homines converſatus verbo docuit, prædicavit exemplo, ut ad Ovile Domini redeas.* Et ad Cham Tartarorum Imperatorem nedum litteras Paſtorales direxit, ſed magnos etiam Theologos Ordinis Prædicatorum, qui tunc in civitate Acri commorabantur, nempe Fratrem Nicolaum de Vicentia, & Fratrem Guillielmum de Tripoli, cum facultate ordinandi Eccleſiam Dei: Placentinos autem concives ſuos nedum ex ſuſcepti Paſtoralis officii debito, ſed etiam ex ſingulari, quem erga eos gerebat, charitatis affectu monuit & hortatus eſt ad odia deponenda, ut ex litteris in Placentino remiſſoriali adductis *fol.* 73. Leodienſem etiam Epiſcopum de incontinentia redarguit per litteras eum commonens, ut jam reſipiſceret, motus non ſolum ex officio, ſed ex ſincera charitate, quam erga Epiſcopum, & Eccleſiam illi commiſſam habebat; quæ litteræ in Vaticano Regeſto ponuntur, & ab Hiſtoricis etiam recenſentur, nempe a Joanne Hocſemo *hiſtor. Leodien. tom.* 2. *cap.* 9. *pag.* 299. prout & de litteris ac Nuntiis (ut ſupra) ad Magnum Cham miſſis teſtantur Marcus Paulus Venetus *de region. Orient. lib.*1. *cap.*5. & Joann. Baptiſta Ramus *navigat. vol.*2. *in princip.* Vaticanaque

Regeſta habent *fol.* 115. illum quoque Reginam Franciæ S. Ludovici relictam ſuis litteris admonuiſſe, ut intentæ conſiderationis oculos haberet ad Redemptorem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & ipſum gereret in ſuis viſceribus figuratum, ſua beneplacita proſequi delectaretur, & provide proſpiceret, quod hujus mundi figura præterit, quodque abierunt & abeunt Reges & Principes.

Tertio, argumenta charitatis magis comprobantur ex vigilanti ſtudio animos componendi, ut per pacis donum gratiſſimum liberius Deo ſerviretur: Eccleſiæ namque Prælatos inter ſe de juriſdictione, & temporalibus ſuarum Eccleſiarum juribus diſſidentes compoſuit; Regum & Principum inimicitias ſedavit; populorumque & provinciarum inteſtina odia & factiones extirpavit.

Referunt enim Vaticana Regeſta *a pag.* 1. *uſque ad pag.* 246. eumdem B. Pontificem Archiepiſcopum Toletanum, & Archiepiſcopum, & provinciam Narbonenſem concordaſſe; Toletanum pariter, & Tarraconenſem ſedaſſe; Archiepiſcopum Lugdunenſem, & Capitulum de temporalibus contendentes conciliaſſe; lites inter Metenſem Epiſcopum, & Ducem Lotharingiæ, & Comitem Barenſem terminaſſe.

Inter Reges autem Henrici Regis Angliæ filios, Eduardum, & Edmundum, ad fraternam dilectionem reduxit; Reges Bohemiæ, & Hungariæ diſſentientes univit; Rodulpho Imperatori, & eidem Bohemiæ Regi obtulit ſe promptum pacem inter eos tractare; erga Palæologum Græcorum Imperatorem, & Philippum Imperatorem Conſtantinopolitanum, & Carolum Siciliæ Regem idem præſtitit officium; & ut fœdera plenioris concordiæ firmarentur inter Regem Portugalliæ, & Prælatos illius Regni, optataque pax & concordia ſequeretur, omnino voluit, & ut viri providi & fideles ab eo cum ſufficientibus Mandatis ad ſe ipſum mitterentur; inter Regem Reginamque Daciæ, & eorum Prælatos pacem quoque iniit; per Regem Norvegiæ, & Archiepiſcopum Nidroſienſem diſſenſiones ſuſtulit; ac Regem Navarræ, & Ancherum Presbyterum Cardinalem S. Praxedis, & Capitulum Trecenſis Eccleſiæ S. Urbani ſuper juribus & proprietatibus dictæ Eccleſiæ contendentes in tranquilla pace poſuit, Rege tunc afferente, ſe concordiæ inclinatum precibus ipſius ſanctiſſimi Patris Gregorii ſummi Pontificis.

Populorum denique bella, odia, & factiones diſſipavit: nam Venetos, & Januenſes initio fere ſui Pontificatus compoſuit; Florentinos Guelphorum, & Ghibellinorum reſpective partes ſectantes ad ſinceram pacem reduxit graviſſimis pœnis munitam adverſus ejuſdem violatores; Aretini quoque, Peruſini, & Urbevetani, jubente Beato Viro, conſimili vinculo colligati fuere; Placentini autem concives ſui in factionibus diu diviſi, ut concordia amabilem fraternitatem firmarent, quam maxime optavit & ſummis viribus procuravit: quæ omnia, ultra Vaticana teſtimonia, comprobant etiam Vita ejuſdem manuſcripta in Placentino proceſſu *fol.* 93.

S. Anto-

S. Antoninus *in hiſtoria part. 3. tit. 20. cap. 2.* Jo. Villan. *in hiſtoria Florentina lib. 7. cap. 43.* Platina, Ciacconus, & alii *in vita ejuſdem Pontificis*.

Quarto, accedunt cura exactiſſima, & pietas erga pauperes; nempe eleemoſynarum largitiones, pedumque eorumdem pauperum quotidianæ ablutiones relatæ in ejus vita manuſcripta & compulſata *fol. 98.* in Placentino, ubi & IX. teſtis *ſuper 16. articulo deponit fol. 83.* & Ptolem. *in annal. Lucen.* ſcriptum reliquit, B. Gregorium X. primum fuiſſe, qui ſolemnem ordinavit eleemoſynam in Romana Curia, ad quam faciendam quemdam Fratrem Converſum inſtituit Ordinis Prædicatorum, cui nomen Frater Joannes, quem de partibus Ultramontanis ſecum duxerat.

Et magis ſpecifice Vaticana Regeſta *pag. 165. 181. 189.* enuntiant Beati Viri pietatem perfectam & ſinceram charitatem injungentis quibuſdam viris, de quorum integritate confidebat, ut mille marcas argenti a Piſanis Eccleſiæ Romanæ, & ſibi debitas inter diverſas pauperum ſpecies ejuſdem civitatis diſtribuerent, ut in multitudine miſeranda omnes comprehenderet; nempe Infirmos, quos in hoſpitalibus ægritudinis lectus detinebat; alios, quos erubeſcentia palam mendicare non ſinebat; tertia portio erogaretur pauperibus puellis maritandis; quarta vero inter pauperes communes diſtribueretur. De qua etiam ſingulari pietate Beati Viri, ac eleemoſynis erga pauperes in ſpecie teſtantur Martin. Polon., Bernard. Guid., Platina, Ciacconus & alii *in Gregor. X.* Joann. Andreas, & Gemin. *in cap. Ubi periculum, de elect. in 6.*

Quinto, lacrymæ ejuſdem Beati Pontificis, ſummi amoris indicium, confirmant hanc erga Proximos dilectionem & charitatem: deſcendebat enim ad partes Lombardiæ, & videns provinciam illam diſſidiis & armis miſerrime agitatam flevit ſuper eam, & ſpiritu infremuit vehementer, & ad cogitanda remedia, quibus mala ingruentia ſopirentur, ſe totum dedit; quemadmodum & audita morte Sancti Ludovici Francorum Regis, maximo dolore angebatur, quia & Proximorum adjutor, & Eccleſiæ defenſor defecerat, uti legitur in vita compulſata in Placentino *fol. 94. & 95.* nec minori premebatur ob damnum inæſtimabile ab Eccleſia Dei perpeſſum ex obitu Fratris Bonaventuræ Cardinalis & Epiſcopi Albanenſis, qui poſtea Sanctus declaratus eſt, ut ex Notula Actorum Lugdunenſis Concilii colligitur relata *in tomo 4. Concilior. Romæ impreſſorum anno 1628. fol. 83.*

Sexto, Inimicorum & Perſequutorum dilectio juſtificat in altiori gradu Divinam hanc in Servo Dei virtutem: nam, dum adhuc eſſet Canonicus & Archidiaconus Leodienſis, & exceſſus illius Epiſcopi audiret, redarguit eum in Capitulo, a quo pede calcatus fuit; qua de re cum Inimici Epiſcopi vellent ſuper eum irruere, ut illum occiderent, ſe oppoſuit Archidiaconus, ut *in hiſtor. Leodien. tom. 2. cap. 7.* refert Joannes Hocſemus. Creatus exinde Pontifex, de Infidelium converſione, & Perverſorum reditu ad ſanctam Eccleſiam adeo gaudebat, ut non ſolum ad petitam miſericordiam inclinaret, verum etiam exultaret in illo, qui eos revocaſſe dignatus

gnatus fuerat ab initio, & ad viam reduxerat ſalutis; ſic enim paratus de longinquo redeuntibus apertis occurrere brachiis, in amplexum illos lætanter excipiebat.

Henricum Epiſcopum Londonienſem, qui excommunicationem incurrerat, eo quod tempore turbationum Angliæ non publicaverat cenſuras a Legato latas contra Barones Regni turbatores, ſed eis potius adhæſerat, celebrando etiam in contemptum Eccleſiaſtici Interdicti; Epiſcopum Ciceſtrēnſem, & Henricum electum Trevirenſem ob eaſdem cauſas cenſuris innodatos, alioſque populos aberrantes, & ad gremium ſanctæ Eccleſiæ redeuntes more pii patris offenſarum immemor benigna diſſimulatione tranſiens, remiſſis injuriis, pro filiis habuit: quæ omnia colliguntur ex eiſdem Vaticanis Regeſtis *pag*.27. 28. 71. 92. 164. 182. & idem referunt Platina, & Ciaccon. *in vita ejuſdem B. Gregorii X.*, & S. Antoninus *in hiſtoria part*.3. *tit*.20. *cap*.2.

Septimo, pro coronide tantæ virtutis concurrit pietas immenſa B. Pontificis erga Defunctos; pro quorum animabus ita anxius & ſolicitus fuit, ut etiam in Concilio generali decreverit, per univerſum mundum Miſſas celebrari pro animabus eorum, qui mortui fuerant, adveniendo, ſtando, vel recedendo a Concilio, ut ex Actis ejuſdem.

De Virtutibus Cardinalibus, & primo de Prudentia.

D*Eus Charitas eſt, & qui manet in Charitate, in Deo manet, & Deus in illo*: 1. Joannis 4.: Et *ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia*: ut Apoſtolus meminit *ad Roman*. 11. ita ut qui perfecte vivit in Charitate, virtutes omnes morales poſſidere, fatendum ſit ſecundum veriorem, de qua per S. Thomam *part*.2. *quæſt*.65. *artic*. 1. & 3. In qua Charitate cum jam firmaverimus B. Pontificem maxime excelluiſſe, per conſequentiam admittere poſſumus, inſimul cum Charitate & Prudentiam hanc a Deo divinitus in animam Servi Dei fuiſſe infuſam.

Verum, ſicuti moralis eſt, & de ea agendum eſt per ſuos actus, nempe per conſultationem, electionem, & imperium ſecundum Ariſt. *lib*.6. *ethic*. *cap*.9. & 10. & S. Doctorem 2. 2. *quæſt*.47. *art*.13. dum dicit, quod recte conſiliatur, judicat, & præcipit, credimus, Beatum Pontificem in hac etiam virtute excelluiſſe.

Nam, quod per conſultationem inveſtigaverit media ad finem optimum totius vitæ, jam patet, dum religioſam vitam a teneris annis ſibi propoſuit, tamquam medium tutiſſimum, ut inde de ſorte Domini fieret, novum hominem indueret, & Angelicam vitam inchoaret: &, quod per electionem magis apta ad Dei honorem, & animarum ſalutem ſeligeret, probant geſta in regimine ſubditorum ſuorum in Archidiaconatu Leodienſi, quæ habentur in ejus vita compulſata in Placentino *fol*. 92. & narrantur per VI. teſtem *ſuper* 2. *fol*.69. & IX. *ſuper* 17. *fol*.81. in Placentino; probant itidem

Digitized by Google

itidem miſſiones de perſona Beati Pontificis, dum in minori ſtatu exiſteret, in Angliam cum Ottobono Cardinali expedito per Clementem IV.,ut tollerentur diſſidia inter Regem illum, & Primates, prout fuerunt ſublata, ut deponit in remiſſoriali Placentino IX. teſtis *fol.* 82., Vita manuſcripta compulſata *fol.*93., Ciaccon. in vita ejuſdem in verbo *Ottobonum Fliſcum*; & accedit Legatio eidem commiſſa ab eodem Clemente IV., ſive a ſacro Collegio, Sede vacante, in partibus Syriæ, quam referunt Marc. Paul. Venet. & Joannes Bapt. Ramus *locis ſupra relatis*, ac Jacob. Boſ. *in hiſtor. Equit. Hieroſol. part.*1. *lib.*10. S. Antonin. *part.*3. *tit.*20. *c.*2.

Sed fundamentum ſummæ Prudentiæ iſtius B.Pontificis magis elicitur ex imperio, dirigendo voluntatem ad executionem eorum, quæ Dei gloriam, & Fidei propagationem, & animarum ſalutem reſpiciebant; nempe ex celebratione ſacri generalis Concilii Lugdunenſis, in quo interſuerunt 500. Epiſcopi, 60. Abbates, & Prælati mille circiter, & vocati fuerunt S. Thomas de Aquino, qui in itinere deceſſit, S. Bonaventura, qui in ipſo Concilio diem ſuum clauſit, B. Albertus Magnus, & alii ſanctiſſimi viri, ut inde cum ſaniori deliberatione conſiliata, & judicata ad operandum præciperentur, quæ proprie ſecundum D. Thomam 2. 2. *q.*47. *art.*8. pertinent ad Divinam Prudentiam: ſicque ſanctiſſima Decreta univerſo orbi ſaluberrima emanarunt tam reſpectu regiminis & gubernii,quam pro morum reformatione neceſſaria; nempe forma Conclavis in poſterum ſervanda *in cap. Ubi periculum, de elect. in* 6. ad tollendas longiſſimas Sedis Apoſtolicæ vacationes, cum ea per triennium fere miſerabiliter vacaſſet, Reſidentia habentium curam animarum,& Ordo Sacerdotii, & ne plures Curatæ haberentur, *cap. Licet Canon. cap. Nemo deinceps, de elect. in* 6., Prohibitio uſurarum, *cap. Quamquam, de uſur. in* 6. Declaratio, quod non valeat excommunicatio in participantes, niſi fuerint nominatim moniti, *cap. Conſtitutionem,de ſentent. excommun. in* 6. & alia quamplura extant Decreta in 6. Decretalium regiſtrata, quæ omnibus patent; & in eodem Concilio finem impoſuit longiſſimo Schiſmati occaſione Imperii tam per præceptum ab eodem Beato Pontifice Electoribus tranſmiſſum,quam per confirmationem Rodulphi ab illis electi, & expeditionem inſuper ſacri belli in Saracenos decrevit: prout hæc omnia habentur inter Acta ejuſdem Concilii *in præalleg. tom.*4. *Conciliorum Romæ impreſſorum*, & ponunt etiam Hiſtorici omnes, & ſignanter Martinus Polonus, Ptolemæus Lucenſis, Bernardus Guido, Platina, Ciacconus, & alii *in Gregorio X.*; & de vocatione S. Thomæ, & S. Bonaventuræ ad præfatum Concilium meminit Breviarium Romanum *in lectionibus de eorum feſtivitate*, hiſtoriaque præfixa ipſi Concilio *in tomo prædicto*; & de præcepto Electoribus facto Gerard. de Rot. *in annal. hiſt. Auſtriac.* deponitque IX. teſtis in Placentino *ſuper* 16. *fol.*82.

De

Digitized by Google

De Juſtitia.

HÆC virtus cum ſoleat dividi per Ariſtot. *4. ethic. cap.2.* & per S.Thomam 2. 2. *quæſt.58. art.5.* & *quæſt.61. art.1.* in legalem, diſtributivam, & commutativam; & legalis definiatur ea eſſe, per quam omnium virtutum actus ad bonum commune ordinantur, diſtributivæ vero ſit dirigere diſtributionem omnium bonorum in partes Reipublicæ, & commutativæ multos actus inter Privatos ſubordinare; in prima parte mirabiliter Dei Servum excelluiſſe, comperimus, quia totus fuit in communi bono ordinando, nempe in depravatorum morum correctione, pro qua ab eo emanarunt tot leges, Decreta, & Conſtitutiones, de quibus in 6. Decretalium *ſub diverſis titulis* ſupra *in articulo Prudentiæ* narratis, ſimiliter in Divino cultu augendo, in quo zelantiſſimus fuit, in converſione Infidelium, & ſubſidio pauperum, ita ut vere omnium eſſet unus Pater & Paſtor, non habita perſonarum exceptione: nam & ad Imperatorem Græcorum miſit quatuor Fratres cum litteris & formula Fidei pro firmanda & perficienda unione, ut jam *in articulo de Fide* diximus, & in Syriam ad Chriſtifideles pro Terræ ſanctæ ſuccurſu ſubſidium tranſmiſit, ut teſtantur Vaticana Regeſta, Annal. Eccleſ. *ad annum* 1272., Boſius *in hiſtor. Equit. Hieroſol. part.1. lib.10.* & primus fuit, qui deputavit Officiales pro eleemoſynis pauperibus Jeſu Chriſti erogandis, ut diximus *in articulo de Charitate in Proximos*.

In aliis vero partibus, nempe diſtributiva, & commutativa, quæ, ſicuti in ratione Juſtitiæ particularis in communi conveniunt, ſic quoque conveniunt in eo, quod utraque reſpicit debitum aliquo modo, quatenus per eas redditur alicui, quod ſuum eſt, vel ad quod habet jus, uno modo ratione contractus, alio æqualitatis conſtituendæ, & in his Beatus Pontifex fuit etiam vigilantiſſimus.

Et primo, dum adhuc eſſet in minoribus, Leodii reſidens in dignitate ſui Archidiaconatus, Vir ſanctus & juſtus fuit; cum ea, quæ pro juriſdictione ſui tituli dirigenda erant, erga bonos & malos reſpective ſumma cum integritate compleverit, ut deponunt VI. teſtis in Placentino *ſuper 2. fol.69.* & IX. *ſuper 16. fol.81.* & legitur in ejus vita compulſata *fol.92.*

Et deinde Pontifex creatus, quod debitum erat ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ſubtrahi non permiſit; nam a Cardinalibus Viterbii poſt Pontificium ſuſceptum requiſitus, ubi coronam recipere vellet, Viterbii, an Romæ? ſic reſpondit: *Scitis, Fratres cariſſimi, quod Imperator Conſtantinus, mundi Monarcha, ex Imperiali vertice coronam depoſuit, & eam ex ſua munificentia contulit Beato Silveſtro tunc Romano Pontifici in ſignum decoris Regii, & dominii temporalis; & quia iſtud in Urbe factum dignoſcitur, ſuadet ratio, monet æquitas, & requirit honeſtas, quod ibi ipſa Eccleſia in noſtra perſona, licet indigna, hujuſmodi debeat diademate inſigniri.* Quæ verba ponuntur in ejus vita compulſata *fol.94. a tergo* in Placentino, & referuntur per teſtes in Aretino *ſuper 7. & 8. articulis.* Poſtre-

Digitized by Google

Poſtremo fuit diligentiſſimus defenſor jurium Eccleſiæ; nam a Carolo Rege Siciliæ debitum fidelitatis juramentum pro Regno Siciliæ exegit, ſimiliter & a Rodulpho Cæſare pro Imperio, & Terræ ſanctæ ſuccurſu juramentum voluit, & a Jacobo Rege Aragoniæ tributum annuum Cameræ Apoſtolicæ perſolvendum petiit, ut probant Ferdin. de Caſtillo *in hiſtor. S. Dominici part.1. lib.3. cap.39.* Joann. Marian. *hiſtor. de reb. Hiſpan. lib.3. cap.22.* & alii, ac Vita in Placentino compulſata *fol.94. verſ. Completis*, & *fol.96. verſ. Poſt hæc*; & per eamdem rationem reddendi cuique quod ſuum eſt, vel ad quod jus habet, Leodienſem Epiſcopum, & Federicum Abbatem S. Pauli de Urbe propter exceſſus ab ipſis commiſſos compulit reſpective cedere Eccleſiæ, & Abbatiæ, ut teſtantur Acta Concilii Lugdunenſis ſuperius relata.

Quibus accedit Affabilitas, quam inter finitimas Juſtitiæ partes S. Doctor ponit 2. 2. *quæſt.*80. & partem Juſtitiæ potentialem appellat; quæ in Beato Pontifice fuit eminentiſſima, ex quo per eam a S. Ludovico Rege fuit ſemper humaniſſime in minoribus receptus, ut habetur in ejus vita manuſcripta, & apud Ciacconum *in Gregorio X.*, deponuntque teſtes in dicto Placentino proceſſu V. *ſuper 4. fol.66.* VI. *ſuper 2. fol.69.* VII. *ſuper 26. fol.75.* & IX. *ſuper eodem 26. fol.*84. & alios Reges & Principes ad ſe alliciebat, quos inter ſe diſſidentes in pace firmiſſima conciliavit, & ad veritatem Fidei reduxit, ut diximus *in articulo de Charitate in Proximos verſic. Secundo eadem.*

De Fortitudine eximia.

EST hæc virtus in ordine inter Cardinales tertia ſecundum S. Thomam 2. 2. *quæſt.*123. & ab eodem dicitur eſſe audaciæ moderatrix, & timoris expers; in qua Beatus Pontifex mirabiliter ſe geſſit aggrediendo ardua cum ſumma fiducia & magnanimitate, & ea ſuſtinendo cum perfecta patientia & perſeverantia.

Nam, quam ardua aggreſſus fuerit, & magna cum fiducia ac magnanimitate compleverit, eadem Vaticana Regeſta *a pag.52. uſque ad pag.246.* teſtantur, Actaque Concilii *in prealleg. 4. tomo Concilior.* commemorant, S. Antonin. Archiepiſc. Florent. *hiſtor. part.3. tit.20. cap.2.* Joann. Magnus Gotheus Upſalen. Archiepiſcopus *de vitis Pontificum Upſalen. lib. 3.* & ponuntur multa per Joannem Marianam *de rebus Hiſpan. lib.13. cap.22.*

Nempe Jacobo Aragoniæ Regi, cum adeo libidini intentus eſſet, ut uxorem vaſſalli ſui abduxiſſet, cum eaque conſuetudinem haberet, præcepit, ut adulteram dimitteret; eoque negligente, mandavit, ut, ſi ante octavum diem, poſtquam litteras accepiſſet, eam non dimiſiſſet ut viro ſuo reconciliaretur, Archiepiſcopus Tarraconenſis, & Epiſcopus Dertuſenſis in eum anathema diſtringerent, & locum, ad quem ille, vel illa adultera divertiſſet, Eccleſiaſtico Interdicto ſupponerent.

Alphonſum Luſitaniæ Regem, qui Bracharenſem, Conimbricenſem, Viſenſem, & Lamecenſem Eccleſias poſſeſſionibus & reditibus exuerat, nonnullaque alia commiſerat, Beatus Pontifex redarguit; uſque dum a violandis perſonis & rebus Eccleſiaſticis abſtineret; tum injuriarum ac damnorum nomine iis, quos affecerat, ſatiſdaret, ſeverius admonuit: quod ſi contemneret, Priori cœnobii Ulyſſiponenſis Ordinis Prædicatorum, & Cuſtodi atque Guardiano Ordinis Minorum, ut cenſuras Eccleſiaſticas in eum promulgarent, & Sacra omnia Regno Portugalliæ interdicerent, omnino mandavit.

Alphonſum alterum Caſtellæ Regem, qui & ſe inſcribere Romanorum Regem, & Imperiali ſigillo uti audebat, ſimili modo abſterruit, litteris ad Archiepiſcopum Hiſpalenſem datis.

Carolum Siciliæ Regem, ne jura Beneventanæ Eccleſiæ uſurparet, prohibuit per litteras Anagnino Præſuli, ac Decano Antiocheno directas.

Ottocarum Bohemiæ Regem redarguit, quod in ipſum Papam commotus per litteras ſignificaſſet, ſe nolle illius ſententiæ ſuper negotio Imperii Romani acquieſcere.

Magnum etiam Norvegiæ Regem, ne amplius Eccleſiis in contemptum Eccleſiaſticæ libertatis gravamina imponeret, continuit per litteras ad Archiepiſcopum Nidroſienſem.

Philippum Galliæ Regem, ut Comitatum Venaiſſinum Eccleſiæ Romanæ ab Alphonſo Comite Pictaviæ ejus patruo raptum, & eidem Philippo Regi ex teſtamento relictum reſtitueret, commonuit per Nuntium Guilelmum Matiſconenſem Apoſtolicum Capellanum ac generalem cauſarum ſacri palatii Auditorem; quo audito, Rex non modo ea quæ injuſto titulo poſſidebat, ex integro reſtituit, verum etiam poſtulanti Pontifici auxilia pro Terræ ſanctæ recuperatione promiſit, & ſubmiſit ex variis litteris ſubinde datis.

Electoribus Imperii Romani diu vacantis uti electionem differentibus præcepit, Eccleſiaſticis quidem ſub pœna privationis officii, & Sæcularibus ſub pœna excommunicationis, ut, omni cunctatione poſtpoſita, Eccleſiæ Advocatum darent, nempe Imperatorem, comminando inſuper, quod alias hæc ipſe faceret; & illi mandatis paruerunt, quia non multo poſt, habito inter eos tractatu, in Regem Romanorum elegerunt Rodulphum Comitem de Hauſpurg.

Rodulphum poſtea ab eis electum, & ab ipſo Pontifice confirmatum, niſi præſtituto tempore in Italiam adveniſſet cum Germanico exercitu pro ſacro bello in Saracenos agendo, & in Urbe ſe præſentaſſet pro corona Imperiali ſuſcipienda, certiorem fecit, ſe illum & excommunicatione, & Imperii privatione mulctaturum.

Stephanum Hungariæ, & Ottocarum Bohemiæ Reges inter ſe contendentes cum Beatus Pontifex invicem conciliaſſet, & pacis fœdera inter illos firmaſſet, Archiepiſcopis Pragenſi, & Strigonienſi, ac Epiſcopis Olomucenſi,

mucenſi, & Vacienſi in mandatis dedit, ut pacem hujuſmodi ſub cenſuris & pœnis ab omnibus inviolabiliter obſervari facerent.

Hugonem Cypri Regem, coronam Regni Hieroſolymitani in præjudicium Mariæ natæ olim Iſabellæ Magnæ Hieroſolymitanæ Reginæ affectantem, peremptorie, ut ſe Apoſtolico conſpectui præſentaret, citari mandavit ex litteris ad Archiepiſcopum Nazaræum datis.

Valdemarum Sueciæ Regem, libertatis Eccleſiaſticæ, & Pontificiæ auctoritatis contemptorem, jam miſerabile mancipium omnium enormium flagitiorum effectum, per ſuos Legatos Regia auctoritate privavit, in ejuſque locum Ladiſlaum Magnum ipſius fratrem prudentia, juſtitia, & æquitate, pietateque longe inſigniorem ſuffecit.

Henricum Daciæ ſeu Danorum & Sclavorum Regem ob Archiepiſcopi Lundenſis, aliorumque Prælatorum ab illorum Sedibus ejectionem, & Bonorum Eccleſiaſticorum privationem, per Apoſtolicæ Sedis Legatum excommunicatione perculſum approbavit, & in ſe poſtmodum reverſum a cenſuris, integra libertate Eccleſiæ præſervata, abſolvit.

Contra Palæologum Græcorum Imperatorem tam pro unitate Fidei, quam pro defenſione Primatus Eccleſiæ Romanæ viriliter inſtitit, ac inſtanter ſolicitavit; & tandem, Deo dante, quod humilibus precibus & continuis lacrymis expoſcebat, feliciter obtinuit.

A Duce Venetorum per Apoſtolica ſcripta petiit, ne ſineret, per aliquos Venetos arma, ferrum, lignamina, naves Saracenis deferri, vel aliter quoquo modo illis auxilium impendi.

Ducem Brabantiæ, Eccleſiæ Leodienſis libertatem turbantem, & homines Villæ Sancti Trudonis multipliciter vexantem, tempore præſertim Concilii, quo Epiſcopus Leodienſis aberat, increpuit acerrime, ut ab omni moleſtia in Bonis & juribus dictæ Eccleſiæ, & potiſſimum reſpectu Villæ Sancti Trudonis ſe abſtineret.

Ducem Lotharingiæ, & Comitem Barenſem, qui L. Epiſcopum Metenſem defenſioni terræ Metenſis Eccleſiæ inſiſtentem violenter invaſerat, & carceri mancipaverat, in priſtinam libertatem ut eum reſtitueret, coegit, recepta ulterius ab eis promiſſione & obligatione de Apoſtolico mandato ſuper præmiſſis obſervando.

Ducibus quoque ac Regibus & Imperatoribus ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ præcepit, ne Guidonem de Monforti, qui Henricum de Alemannia Viterbii in eccleſia occiderat, aliquo modo reciperent, aut recipi permitterent.

Januenſes, & Florentinos, Piſanos, Bergomenſes, Papienſes, Urbinates, & alios pacis violatores, libertatis Eccleſiæ turbatores, aut alias contumaces cenſuris diſtrinxit, & civitates eorum Interdicto ſuppoſuit.

Ex quibus, Divina hæc virtus quam perfecte fuerit in Servo Dei, facile dignoſci poteſt, cum per eam majeſtate ſuperbos terruerit, & per-

verſorum iniquitates irruperit, conſtantiæ ſuæ ac magnanimitatis immenſam a Deo reportans remunerationem.

Verum & ex aliis hæc virtus non minus in Servo Dei eluxit, per patientiam nempe ac ſufferentiam & perſeverantiam in adverſis, ut inter eaſdem paginas Vaticani Regeſti commemoratur; adeo ut, quo magis ſe offerrent labores, itinera, peregrinationes, pericula, ægritudines, eo fortior & robuſtior redderetur.

Labores immenſos ſuſtinuiſſe illum, facile probant geſta in eodem Concilio Lugdunenſi, nempe morum reformationes, Decreta, Conſtitutiones pro Eccleſia, & ejus libertate ſublevanda, conciones item ad Reges & Principes excitandos ad ſacram militiam ſuſcipiendam contra Saracenos & Infideles, & demum cum præclaro ſanctitatis ipſius elogio litteræ Innocentii V. ejus in Pontificatu ſucceſſoris (de quibus *in codice Vaticano* Marini de Ebulo *pag.* 47.)

Itinera vero & peregrinationes probantur ex Legationibus per eum in minori ſtatu initis cum Cardinale Jacobo in Galliam & Germaniam, & cum Cardinale Ottobono in Angliam, cum quibus aſſociatus in parte ſolicitudinis fuit; Vita manuſcripta in Placentino *fol.*91. *&* 93. & IX. teſtis in eodem proceſſu *ſuper* 16. *fol.* 81. *&* 82. Ciaccon. *in Gregorio IX.*, *& X.*, & Matthæus Weſtmonaſterienſis *in floribus hiſtoriarum ad an.*1267. Et Pontifex creatus Florentiam profectus eſt, ut cives illos ad concordiam reduceret; S. Antoninus *hiſtor. part.*3. *tit.*20. *cap.*2. Joannes Villanus, Platina, Ciacconus, & alii *in Gregorio X.*

Nec pericula ingentia defuerunt, quæ ipſe, veluti Fortitudinis inexpugnabilibus armis accinctus, nequaquam extimuit, quia poſt mortem S. Ludovici de Brunduſio diſcedens intrepidus tranſivit ad Terram ſanctam Palæſtinam, ut Chriſtifideles opera & conſilio adjuvaret, ſpretis omnino maris periculis; quod refert Auctor vitæ manuſcriptæ in Placentino *fol.* 94. & deponit IX. teſtis in eodem *ſuper* 16. *fol.* 82. necnon Matthæus Weſtmonaſterienſis *loco ſupra citato*, & Jacobus Zenus *in Gregorio X.*; & creatus Pontifex non pertimuit eadem maris, & itinerum pericula, præcipue in reditu tam ex Terra ſancta tempore hiemali, quam ex Lugdunenſi Concilio, tranſiens per diſcrimina montium Galliæ & Tuſciæ in ſpiritu Fortitudinis, ac zelo & amore ſuæ Eccleſiæ; ut narrant idem Auctor vitæ manuſcriptæ *eodem fol.*94. *& fol.*96. Chronic. Man. in eodem Placentino compulſatæ *fol.* 100. Bernardus Guido, Onuphrius Panvinus *addition. ad Platinam*, & alii *in Gregorio X.*, necnon litteræ ejuſdem Gregorii ad Palæologum Græcorum Imperatorem in Vaticano Regeſto *pag.*58. *num.* 37.

Denique ægritudines fuerunt Beato Pontifici comites, & eas recenſet ipſemet Beatus Vir in litteris tam Regi, quam Reginæ Angliæ directis, & in proceſſu habito in die Cœnæ Domini anno 1272. & in alio Lugduni anno 1273. reſpective publicatis: nam Urbeveteri, Bononiæ, Lugduni,

duni, & demum Aretii ob labores in ſenili ætate perpeſſos graviſſimis ſebribus tentus fuit, ſed nuſquam ab opere abſtractus Dei Eccleſiam regendi, cujus Pontifex factus fuerat & Rector. Quod etiam diſertis verbis teſtatus eſt idem Innocentius V., tamquam ocularis teſtis, in prænarratis litteris ad Reges & Prælatos tranſmiſſis, ſtatim ſequuto obitu ipſius Gregorii.

De Temperantia admirabili.

CArdinalium virtutum hæc eſt poſtrema, quam Ariſtot. 3. *etic.* appellat mediocritatem circa tactus, guſtuſque voluptates, & S. Doctor 2. 2. *quæſt.* 141. *art.* 1. illam dicit moderationem ſeu temperiem, quam ratio facit: & hanc moderationem & temperiem in excellenti gradu fuiſſe in Beato Pontifice, ex probatis comperimus.

Fuit enim hic Dei Servus temporalium rerum maximus contemptor; quod, cum pertineat ad abſtinentiam, inter partes ſubjectivas Temperantiæ ponitur ab eodem Sancto Doctore *dict. quæſt.* 141. *art.* 1. &, hanc eſſe veram ſpiritus paupertatem, definiunt D. Ambroſ. *homil. lib.* 5. *in Lucam cap.* 6. & D. Hieronymus *in Matthæum cap.* 5. relati ab eodem S. Doctore 2. 2. *quæſt.* 19. *art.* 12. nam, cogitante Innocentio IV. de removendo Epiſcopo Placentino, uti minus canonice inſtituto, Theobaldo huic (tunc Archidiacono) liberaliſſime Eccleſiam illam obtulit; ſed ipſe recipere noluit, ut in vita ejuſdem compulſata *fol.* 92. & etiam refert Ciacconus *in Gregorio X.* Verum, eamdem abſtinentiam magis practicaſſe, dignoſcitur in confirmatione electionis Rodulphi Regis, in qua, reprobatis Nuntiis Regis Hiſpaniæ, & Regis Bohemiæ ad Imperium Romanum enixe aſpirantium, ſprevit munera ipſius Ottocari Bohemiæ Regis, ut ſcribit Siffridus Presbyter *in ſua epit. lib.* 2. & eamdem abſtinentiæ virtutem fuiſſe peculiarem in Beato Pontifice, ut ab omni munere manus ſuas excuteret, auroque aut argento non inhiaret, humanaque omnia contemneret, narrant Vita compulſata *fol.* 98., Jacobus Zenus Epiſcopus Patavinus, Platina, Ciacconus, & alii *in Gregorio X.*, teſtis in remiſſoriali Placentino IX. *ſuper* 16. *fol.* 90. & Joann. Andreas *in cap. Ubi periculum, de elect. in* 6. ac denique, quam ſumme hanc virtutem coluerit, particulari etiam Conſtitutione declaravit *in c. Exigit perverſorum audacia, de cenſ. in* 6. & Decreto idem ſpeciali, quo Familiaribus & Domeſticis ſuis eamdem munerum receptionem vetuit, ex prædicta vita compulſata *eodem fol.* 98.

Præterea & ſeverius adhuc hanc virtutem obſervavit in ſe ipſo; nam ſingularis quidem eſt virtus Temperantiæ in abſtinendo, ſed illa, quæ ſubtrahit, tanto erit perfectior, quanto magis de convenienti ſubtrahit; D. Thom. 2. 2. *q.* 146. 147. *&* 149.

Erat enim parciſſimus in loquendo, ut non, niſi ædificationis gratia, & ſale diſcretionis condita, ab eo verba proferrentur, ſermoque ejus eſſet viri perfecti in verbo non offendentis. Eadem quoque abſtinentia utebatur

tur in ſubtrahendo ſe a cibo & potu, unica tenuique comeſtione in die contentus, & quidem ab omni ſenſus delectatione abſtracta, dum per ſacræ Scripturæ lectionem in menſa divinæ meditationi intentus tantummodo guſtaret, quam ſuavis ſit Dominus, & quam dulcia eſſent verba Domini faucibus ſuis, naturalis delectationis tunc oblitus; ut ipſe propterea aſtantibus ſæpe referre ſoleret, ſe neſcire, quid in ea comeſtione tunc ſumpſiſſet; quod legitur in ejus vita compulſata in Placentino *fol.* 98. & idem deponunt III. teſtis *ſuper* 18. *fol.* 62. & IX. *ſuper* 16. *fol.* 83. in dicto remiſſoriali Placentino, & alii in Aretino *ſuper* 15. *articulo*.

De puriſſima Caſtitate Beati Pontificis.

CAſtitatem eſſe partem ſubjectivam Temperantiæ, ponit S.Thom. 2.2. *quæſt.* 143. *art.* 1. adeoque Jeſu Chriſto gratam, ut illius candore delectetur: &, a Deo omnipotenti hac etiam virtute Beatum Pontificem fuiſſe ornatum, facile ex ſequentibus probari poteſt.

De ea enim deponunt octo teſtes in remiſſoriali Aretino *ſuper primo, & ſeqq. articulis uſque ad* 23. dum, reſpondendo, dicunt, ſe credere, etiam contenta *in articulo* 16. eſſe vera, tam ex publica voce & fama, quam ex hiſtoriis, ad quas ſe referunt & teſtes in remiſſoriali Placentino, nempe VI. *ſuper* 2. *fol.* 69. VII. *ſuper* 15. *fol.* 74. IX. *ſuper* 26. *fol.* 84. affirmantes Beatum Virum ſpeculum honeſtatis fuiſſe, & quod numquam (ut creditur) criminis contagione pollutus fuerit; & in vita ejuſdem compulſata *fol.* 91. dicitur, quod ab infantia vitam ita inſtituit ab omni immunditia liberam, ut in ejus juventutis flore ob hanc ſingularem vitæ munditiam ceteris norma & ſpeculum honeſtatis eſſet: *& fol.* 98. ſubditur: In carne quoque ſua ſervavit munditiam, nulla unquam, ut creditur, criminis contagione pollutam.

Quod etiam videtur ex circumſtantiis ſummæ honeſtatis & modeſtiæ, ac prædicationis verbi Dei convinci, ne, dum aliis hanc virtutem prædicaret, ipſe reprobus efficeretur, & ex morum correctione contra Reges, & Eccleſiaſticos ſimili immunditia notatos, de qua diximus *in articulo de Fortitudine*. Unde facile colligi poteſt, quo odio oderat crimen hoc, per quod anima ſeparatur a Charitate Chriſti.

Quam Caſtitatis & Virginitatis probationem Dominus noſter dignatus eſt etiam manifeſtis indiciis comprobare, ex mirabili illius corporis integritate & incorruptione per annos tercentum & amplius conſervata, de qua deponunt octo teſtes in Aretino remiſſoriali *ſuper* 24. *articulo*: &, quamvis non ita integrum ejus corpus a paucis annis videatur (quod forte propter frequentem Fidelium ad ejus ſepulcrum acceſſum, & luminum intus poſitorum calorem, coronarumque contactum contigere potuit) hoc tamen minime tollit præmia Puritati corporis iſtius Beati Pontificis correſpondentia, quia, niſi adſit aliquid prohibens, ſicut homo

homo non poteſt evadere mortem, ita nec putrefactionem, nec corruptionem, ut notat S.Thom. *ſuper 3. ſent. diſtinct.21. art.2. ad 4.* & ad comprobandam Sanctæ Tereſiæ Virginitatem fuit hæc corporis incorruptiō ſimili modo ponderata in ejus relatione *in articulo de puriſſima Caſtitate*.

De profundiſſima Humilitate Beati Pontificis.

D*Iſcite a me, quia mitis ſum & humilis corde*, dicit Dominus noſter in Euangelio Matthæi *cap.11.* quia per hanc ſanctam virtutem vere animus firmatur, ne inordinate extollatur ad ſenſibilium concupiſcentiam, ut explicat S. Thom. 2. 2. *quæſt.161. art. 1. & 4.* in qua quantum Beatus Pontifex profecerit, ſequentia demonſtrant.

Ore enim proprio ſolebat ſui ipſius diffidentiam, indignitatem, & inſufficientiam fateri, ut probant ejus Vita compulſata *fol.94. a tergo*, & litteræ ab eodem Beato Pontifice directæ ad Patriarcham Hieroſolymitanum de anno 1272. in Regeſto Vaticano, ſequendo reſponſa B. Joannis Baptiſtæ in Euangelio Joannis *cap.1. Non ſum, non ſum, ſum vox clamantis in deſerto*: & Apoſtol. *ad Philippen. cap. 2. In humilitate Superiores ad invicem arbitrantes*: & Prophetam *in Pſalm. 21. Sum vermis, & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis.*

Ex eadem humili cogitatione, & ſui ipſius diffidentia Eccleſiam Placentinam ab Innocentio IV. ſibi oblatam recuſavit; & eadem ratione electioni in ſummum Pontificem reſtitiſſet, niſi majori virtute victus, zelo ſcilicet reparandæ calamitatis Eccleſiæ Dei triennio vacantis, commotus fuiſſet, ut litteræ ejuſdem Beati Pontificis teſtantur ad Palæologum Græcorum Imperatorem, & ad Patriarcham Hieroſolymitanum, necnon Archiepiſcopum Senonenſem, & eorum reſpective Suffraganeos, de quibus in Vaticano Regeſto *pag.58. & 121.*

Et agnoſcens eamdem infirmitatem in ſe ipſo, cum eſſet ſummus Pontifex, quæ in aliis eſſe poſſet, ſequendo Apoſtol. *ad Hebr. cap. 5.* ſeipſum Deo, & aliorum orationibus commendabat; quæ proprie ad agnitionem virium deficientium pertinent, & humilitatem indicant, ut *in Pſalm. 25. 37. & 101.* Rex David prænuntiat.

Et formam ſervi accipiens, pauperibus Jeſu Chriſti miniſtrabat, & pedes eorumdem quotidie propriis manibus abluebat, ut Vita ejus compulſata commemorat *fol. 98.* In cujus operis exercitio hæc virtus maxime elucebat, cum fuerit ab eodem Domino noſtro cœpta, & præcepta in Euangelio Joannis *c.13. Scitis quid fecerim vobis?*

De

Digitized by Google

De Sanctitate Beati Pontificis in genere.

PRobationem hanc genericam non, niſi ex pluribus argumentis, impleri poſſe eo modo, quoad probandam famam, reputationem, nobilitatem, virtutem, & ſimilia, voluerunt Bald. *in l. Providendum C. de poſtulat.* & *in leg.* 1. *C. de dignit. num.* 97. Guidopap. *deciſ.* 88. Covarruv. *lib.* 1. *var. reſol. c.* 16. *num.* 10. quippe quæ pendeat ab opinione hominum, quæ ex diverſis ſoleat colligi; quod etiam ponderarunt Majores noſtri in relationibus Sanctorum Hyacinthi, Raymundi, Iſidori, Tereſiæ, & B. Juliani.

Inter alia autem argumenta cum virtutes ipſæ Theologicæ & Cardinales primum obtineant locum, quandoquidem illæ neceſſario probandæ ſint, non minus, quam miracula, in canonizando Dei Servos, *cap.* 1. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* Gloſſa communiter approbata *in cap.* 1. *in verb. Sedi Apoſtolicæ, eod. tit. in* 6. ubi Oſtienſ. *num.* 5. Joann. Andr. *num.* 4. Archidiac. *num.* 5. Bellam. *in cap. Venerabilis, num.* 2. *de teſtib.* Troil. Malvet. *in tract. de Canonizat. Sanctor. dub.* 3. *num.* 1. *&* 73. Caſtill. *eod. tract. quæſt.* 4. *principal.* & *quæſt.* 5. *verſ. Quinto neceſſarium eſſe*, Caſſan. *in catalog. glor. mund. part.* 3. *conſid.* 50. Maſcard. *de probat. concluſ.* 262. *num.* 2. Pavin. *in relat. S. Bonaventuræ part.* 1. *art.* 8. *&* 9. & idem fuit dictum in relatione S. Reginæ Eliſabeth *in princ.*

Primum argumentum deſumimus ex probatione virtutum hujus Beati Pontificis; quas in ſummo gradu exiſtere, ſupra deduximus, & per quas viri ſama boni a ceteris in veneratione habentur, quippe qui conſiderantur in multis laboribus & vigiliis, in moribus caſtis, in ſtrenuis actibus, *c. Miramur,* 61. *diſt.*; *cap. Quatuor,* 12. *quæſt.* 2.

Secundum eſt fama communis, reputatio, & vox populi, & quidem Catholici, Sanctos venerantis; quæ moveri non potuit humano affectu, vel cupiditate lucri temporalis, ſed ſolo pietatis & Divini amoris deſiderio, acclamantis per continuata tempora a die obitus iſtius Beati Pontificis, qui contigit die 10. menſis Januarii 1276. ipſum ab omnibus communiter habitum & reputatum fuiſſe pro Beato & Sancto, & quod populus cum magna devotione interceſſioni illius ſe commendat; ita teſtes in remiſſoriali Aretino *ad* 5. *interrogatorium*, & *ſuper* 26. *articulo* concludenter deponunt, nempe I. *fol.* 36. II. *fol.* 48. III. *fol.* 49. IV. *fol.* 54. V. *fol.* 62. VI. *fol.* 70. VII. *fol.* 76. VIII. *fol.* 87. IX. *fol.* 91. X. *fol.* 96. XI. *fol.* 99. XII. *fol.* 102. XIII. *fol.* 106. XV. *fol.* 111. & XVI. *fol.* 113. & in remiſſoriali Placentino decem teſtes idem confirmant *ſuper* 26. *articulo* I. *fol.* 56. II. *fol.* 58. III. *fol.* 61. IV. *fol.* 64. V. *fol.* 65. VI. *fol.* 69. VII. *fol.* 71. VIII. *fol.* 79. IX. *fol.* 80. X. *fol.* 89. Quam probationem, cum verſemur in antiquiſſimis, nempe ſupra annos 350. a die obitus Beati Pontificis, viſum fuit hic firmare, eſſe plenam & concludentem in materia Canonizationis, prout & illam, quæ deducitur per hiſtorias antiquas & approbatas; ut propterea, cum conti-

contigerit ſuper eiſdem probationibus firmare factum miraculorum, de veritate iſtarum concluſionum hæſitandum non ſit. Hanc igitur concluſionem, quod Geſta antiqua probentur per teſtes deponentes de publica voce & fama, firmarunt Innoc. *in cap. Veniens, num.6. verſ. Et non mireris, de verb. ſignific.* Bald. *in l. Inſuper, num.2. C. de rei vendic.* & *in l. Proprietatis, num.4. C. de probat.* Abb. *in c. Inter dilectos, num.6. de fid. inſtrum.* late Felin. *in cap. Veniens, num.16. de teſtib.* & *in cap. Cum cauſam, num.9. verſ. Sed dicas, de probat.* Marſil. *in rubr. C. eod. num.* 214. Roman. *conſ.* 109. *verſ. Aut enim*, Alex. *in l. Rem, quæ nobis, num.18. ff. de acquir. poſſeſſ.* Gabr. qui plures refert, *concl.1. num.* 84. *de præſcript.* latiſſime Maſcard. *de probat. concluſ.* 752. *num.7. & ſeq.* Bellamer. *deciſ.70.* Caſſador. *deciſ.* 2. *de probat.* Caputaquen. *deciſ.* 344. *num.* 3. *&* 347. *num.* 4. *part.* 3. Seraphin. *deciſ.* 449. *num.3.* Put. *deciſ.62. num.2. lib.2. in correct.* Et quod hiſtoriæ, & Chronicæ ſimiliter probent, & illis ſit ſtandum, dixerunt Gloſſ. *in cap. Inter dilectos §. Sed contra, in verb. Magis &c.* & ibi Butr. & Abb. *num.17. in fine, de fid. inſtrum.* Gloſſ. *in c. Cum cauſam, in verb. Per libros antiquos*, ubi Doctores communiter *de probat.* Specul. *§. Videndum, verſ. Nono per libros &c. de probat.* Geminian. *in cap. Placuit, num.* 2. *diſt.16.* & *in c.* 1. *num.* 2. *notabil. diſtinct.* 27. & *in c. Abſit, num.* 2. *diſt.* 50. Præpoſ. *in proœm. decret. in princ.* Felin. *in cap.* 2. *in fine verſ. Et dicit, de reſcript.* Bart. *in l. prima num.* 22. Jaſ. *num.*25. Dec. *num.*76. Rip. *num.*72. *&* 74. *ff. Si cert. petat.* Bald. *in l.*1. *num.2. ff. de offic. Quæſtor.* Marſil. *in rubr. C. eod. tit. num.* 213. Pariſ. *conſ.*1. *num.*50. *lib.*1. Collegium Paduan. poſt conſ. Zabarell. *conſ.* 2. *num.*53. Bellam. *deciſ.*70. *num.*2. Soccin. *in regul.* 21. *in litter. l. incipit libri, ſeu ſcripturæ in 2. fallentia*, Menoch. *conſ.*378. *num.*8. Maſcard. *de probat. concluſ.*287. *per tot.* Gratian. *diſcept. forenſ. c.*893. *num.*7. Caſtell. *in tractat. de Canonizat. Sanctor. quæſt.* 7. *verſ. Quaro, an in Canonizatione Sanctorum*: quorum dicta procedunt, etiamſi Chronicæ, vel libro hiſtoriali non reperiatur inſcriptum nomen Auctoris, Pavin. *in relatione S. Bonaventuræ fol.* 20. *verſ. Ad octavum*, quem ſequitur Felin. *in dicto cap.* 2. *in fine, de reſcript.* & prædictas concluſiones Majores noſtri ſequuti ſunt in relationibus SS. Bonaventuræ, Franciſci de Paula, Homoboni, Hyacinthi, Raymundi, Franciſcæ Romanæ, Tereſiæ, Franciſci Xaverii, Iſidori, & noviſſime in relatione Sanctæ Reginæ Eliſabeth *in articulo de ſanctitate vitæ in genere*; ex quibus credimus, de illis in præſenti non poſſe dubitari.

Tertium deducitur argumentum ex hiſtoriis & ſcriptoribus, qui ab obitu ejuſdem emanarunt; ex quibus facile probatur, quod hæc ſanctitatis fama non ſe continuit in Placentino aut Aretino populo tantum, ſed per orbem univerſum diffuſa continuat, dum ex omni fere natione ſcripſerunt de virtutibus, geſtis, & ſanctitate hujus Beati Pontificis, nempe Itali, Hiſpani, Galli, Germani, Poloni, Flandri, Angli, Britanni, & alii, quos placet ſeriatim hic ſecundum nationes referre pro gloria hujus ſanctiſſimi Viri, & Eccleſiæ Dei, qui mirabilis eſt in Sanctis ſuis.

Ex Italis Scriptoribus,

SAcri Collegii S.R.E. Cardinalium litteræ ad ipſum Gregorium X. tunc Thealdum Leodienſem Archidiaconum pro ejus electionę ad Pontificem datæ anno 1271. Septembri menſe *ex Regeſto Vaticano* Marini de Ebulo *pag*.45.

Marcus Paulus Venetus *de region. Oriental. lib*.1. *cap*.5.

Ptolemæus de Luca ex Ordine Fratrum Prædicatorum Epiſcopus Torcellenſis, & bibliothecæ Vaticanæ Præfectus *in vitis Pontificum*, *in Gregorio X.*

Idem Auctor etiam *in annalibus Lucenſibus*.

Ricobaldus Ferrarienſis *in ſua hiſtoria*.

Ricordanus Malaſpina *in hiſtoria Florentina cap*.196. *& ſequent*.

Joannis Papæ XXII. litteræ ad Archiepiſcopum Piſanum, & Epiſcopum Mutinenſem pro ejuſdem Gregorii X. Canonizatione inſtituenda 6. Idus Maji 9. Pontificatus datæ, *ex Regeſto Vaticano*.

Codex Statutorum civitatis Aretii anno 1327. conditorum *lib*. 2. *in ſtat. num*.42. *&* 48.

Joannes Andreas, & Geminianus *in c. Ubi periculum, de election. in* 6.

Andreas Dandolus Dux Venetiarum *in ſuo Chronico*.

Franciſcus Petrarcha *in vitis Pontificum*, *in Gregorio X.*

Nicolaus Poliſtorus *in ſuo Chronico*.

Joannes Villanus *hiſtoria Florentina lib*.7.

Bartholomæus Piſanus Ordinis Fratrum Minorum *lib*. 1. *conformit. S. Franciſci fructu* 8.

Flavius Blondus Forolivienſis *decad*. 2. *lib*. 8. & etiam *lib. de regione Lombardiæ*, *ubi de Placentia*.

Leonardus Aretinus *hiſtoriæ lib*.3.

S. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus *hiſt. part*.3. *tit*.2. *cap*.2. ponens formalia verba: *Fuit autem vir optimus, & procul dubio ſanctiſſimus, ingentis animi quidem contra Chriſtiani nominis inimicos*. Et quoad illius ſepulcrum addidit: *Sepultus eſt Aretii ſumma cum veneratione, multaque circa illius corpus miracula poſtmodum ſubſequuta fidem ejus ſanctitatis indubiam præbuere*.

Jacobus Zenus Epiſcopus Patavinus & Bibliothecarius Vaticanus *in vitis Pontificum*.

Baptiſta Platina *in Gregorio X.*

Joannes Franciſcus Pavinus ſacræ Rotæ Auditor *in relatione S. Bonaventuræ part*. 1. *art*.4. & *part*.2. *art*.7.

Joannes Philippus de Lignamine Meſſanenſis *in Chronic*.

Robertus Licienſis Ordinis Minorum Epiſcopus Aquinas *in ſermone de S. Bonaventura*.

Marcus

Marcus Antonius Coccius Sabellicus *ænead. 9. lib.7.*
Podius Floren. *in hiſtoria Florentina.*
Marian. Floren. Ordinis Minorum *Chronic. lib.3. cap.1.*
Raphael Volaterranus *comment. lib.22.*
Paulus Interianus *hiſtor. Genuen.*
Joannes Stella Venetus *in vitis Pontificum.*
Thomas Radinus Todiſcus Placentinus Ordinis Prædicatorum ſacri palatii Magiſter *in ſiderali abyſſo c. 49.*
Paulus Æmilius Veronenſis *de rebus Francorum lib.7.*
Alexander Geraldinus Epiſcopus civitatis S. Domnini *in vitis Pontificum.*
Polydorus Virgilius Urbinas *hiſtoria Anglicana.*
Bernardinus Franciſcus Cipellarius Buxetanus *in panegyrico S. Antonini Martyr. lib.3.*
Hieronymus Perbonus Marchio Inciſæ & Oviliarum Dominus *lib. 2. Oviliarum pag.30.*
Auguſtinus Juſtinianus Genuenſis Epiſcopus Nebienſis *hiſtor. lib.3.*
Marcus Geratius *in Chronic.*
Bartholomæus Bagarottus Placentinus *in Chronic. Placentin.*
Joannes Hieronymus Albanus (poſtea Cardinalis) *in libro de Cardinalatu ad Paulum III.*
Rolandus Malavolta *hiſtor. Senen. part.2. lib.3.*
Joannes Baptiſta Ramuſius *navigat. vol.2. in princip.*
Cyprianus Manentus *hiſtoria Urbevetana.*
Honuphrius Panvinus Veronenſis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini *in epitome Romanorum Pontificum*, & etiam *in notis ad Platinam.*
Joannes Tarcagnotta *hiſt univerſ.*
Umbertus Locatus Epiſcopus Balneoregienſis *de origin. Placentin. pag. 181.*
Simon Majolus Epiſcopus Vulturarienſis *in epiſtola ad Pium V.* & etiam *in alia ad pium lectorem*, & *in notis commentariorum in Concilium Lugd. ipſius B.Gregorii*, & in libro quoque *de ſacris Imaginibus cent.13.c.15.*
Gaſpar Bugatus Mediolanenſis *hiſtor. univerſ.*
Carolus Sigonius Mutinenſis *de regno Italiæ lib.20.*
Franciſcus Sanſovinus *in Chronic. univerſ. part.2.*
Petrus Pizarius Sentinas *in annal. Genuenſ.*
Joannes Baptiſta Pigna *hiſtor. de Principibus Eſtenſibus lib.3.*
Pompejus Pellinus *hiſtor. Peruſ. part.1. lib.4.*
Angelus Conſtantii *hiſt. Neapolit.*
Elias Capreolus *hiſtor. Brixien.*
Petrus Rodulphus Toſſinianenſis Ordinis Minor. Epiſcopus Venuſinus *hiſtor. Seraph. lib.1.*
Gregorius Lombardellus Ordinis Prædicatorum *in vita B. Franchi Senenſis c.7.*

Antonius Cicarellus ſacræ Theologiæ Doctor *in vitis Pontificum*.

Franciſcus Gonzaga Ordinis Minorum Epiſcopus Mantuæ *hiſtor. Seraphicæ Religionis*.

Mutius Panza *in ſua Bibliotheca Vaticana part.2. diſc.12.*

Joannes Petrus Maſſæus Bergomenſis Societatis Jeſu *in vita S. Thomæ Aquinatis*.

Joannes Petrus Stupanus ſacræ Theologiæ Doctor *in compend. inſtit. Pontif.*

Thomas Coſta Neapolitanus *in epitome vit. Pontif.*

Jacobus Boſius Eques *hiſtor. Relig. Equitum Hieroſolymit. part.1. lib.10.*

Cherubinus Gherardatius Ordinis Eremitarum S. Auguſtini *hiſtor. Bononienſ. lib.7.*

Hieronymus Menghus Ordin. Minorum *in theſaur. cæleſt. Mariæ Virginis lib.2. cap.24. & ſeq.*

Gregorius Polydorus Piſtorienſis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini *in ſuo Gregoriano*.

Scipio Ammiratus Florentinus *hiſtor. Florent.*

Joannes Nicolaus Dolionus *in comp. hiſtoric. part.3.*

Gaſpar Sillingardus Epiſcopus Mutinenſis *in catalogo Epiſcoporum Mutinenſium*.

Bartholomæus Dionyſius de Fano *hiſt. part.2. cap.153. & ſeq.*

Joannes Baptiſta Signius Canonicus Regularis S. Salvatoris *de Ordin. & ſtatu Canonico lib.1. cap.14.*

Marinus Sanutus Patritius Venetus *hiſtor. Orient. tom.2. lib. 3. cap.13.*

Hippolytus Doneſmundus Ordinis Minorum *hiſt. Eccleſ. Mantuæ par.1. lib. 4.*

Hiſtoria præfixa Concilio Lugdunenſi II. *tom. 4. Conciliorum, edita Romæ anno 1612.*

Antonius Poſſevinus junior Philoſoph. & Medicus Mantuanus *hiſtor. Gonzag. lib.2.*

Archangelus Gianus Florentinus *in annal. Ordinis Servorum part. 1. lib.4. cap.3.*

Franciſcus Longus a Coriolano Ordinis Minorum Capucin. *in breviario chronologico*.

Philippus Ferrarius Ordinis Servorum *in catalogo Sanctorum*.

Baſſianus Gattus Placentinus Monachus S. Hieronymi Erem. *in poemate Matris Dei lament. 5. num. 50.* & etiam *in indice littera G. Bononiæ impreſſo*.

Pandulphus Ricaſolus Canonicus Florentinus *in vita B. Philippi Benitii lib.2. cap.12.*

Nicolaus Baccetius Florentinus ex Ordine Ciſtercien. Abb. *hiſtor. Septimian. lib.7.*

Ex

Ex Hiſpanis Scriptoribus.

Fr. Nicolaus Cardinalis de Aragonia *in collect. lib. exiſtente in bibliotheca Vaticana.*
Bernardinus Gomeſius Epiſcopus Albaratinenſis *in vita Jacobi Regis Aragonum lib.* 19.
Petrus Mexias *in vita Rodulphi Imperatoris.*
Fr. Marcus Ulyſſiponenſis Epiſcopus Porti in Luſitania *in Chronica Fratrum Minorum part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 7.
Joannes Pineda *in monarchia Eccleſiaſt. part.* 3.
Ferdinandus de Caſtillo *part.* 1. *hiſtoriæ generalis Ordinis S. Dominici lib.* 3. *cap.* 9. *& cap.* 39. *cum ſeq.*
Gonzalus de Illeſcas *in hiſtor. Pontific. part.* 1. *lib.* 5. *c.* 40.
Alphonſus Ciacconus Ordinis Prædicatorum *in vitis Pontificum, in Gregorio X.*
Joannes Mariana Societatis Jeſu *de rebus Hiſpanicis lib.* 13. *cap.* 22.
Petrus Ribadenerius Societatis Jeſu *in flore Sanctorum, in vita S. Bonaventuræ.*

Ex Gallis.

Gulielmus de Mangis Monachus S. Dionyſii *in vita Philippi Regis Franciæ filii S. Ludovici.*
Gulielmus Duranti cognomento Speculator *in comment. ad Concilium Lugdunenſe ipſius Gregorii X.*
Bernardus Guido Ordinis Prædicatorum Epiſcopus Luteventis *in chronolog. Pontif. Rom.*
Vincentii Belluacenſis Additionator *in ſpeculo hiſtoriali lib.* 31. *cap.* 14.
Robertus Gaguinus *hiſtoria Francorum lib.* 7.
Nicolaus Ægidii Secretarius Regius *in annal. Franciæ.*
Chriſtophorus Ropiniacus Coſageus Præſes & Conſiliarius Regius *de re Sacerd. ſeu Pontific. lib.* 2. *c.* 30.
Franciſcus Belforeſtius *coſmograph. tom.* 2.
Franciſcus de Roſiers Archidiaconus Tullenſis *tom.* 5. *ſtemmat. Lotharingiæ Ducum.*
Gilbertus Genebrardus Theolog. Pariſ. *lib.* 4. *chronol.*
Jacobus Severtius Theolog. *hiſtor. chronolog. Antiſtitum Lugdunenſium part.* 1. *num.* 86. & *part.* 3. *cap.* 1. *ſect.* 5. *§.* 1. *& ſeq.*
Gabriel Michael Andegavenſis *in tabula chronol. Pariſiis impreſſa* 1615.
Leonardus Coqueus Theolog. Ordin. Eremit. S. Auguſtini *in Antimorneo tom.* 2.
Henricus Spondanus Epiſcopus Apamienſis *in auctario chronologico ad annales Baronii.*

Claudius

Claudius Robertus Presbyter Lingonienſis *in Gallia Chriſtiana*, ubi *de Epiſcopis Leodienſibus*.

Ex Germanis.

Henricus Stero Monachus Althaenſis *in Chronico ſui cœnobii*.
Annales Dominicanorum Colmurenſium *part.* 1.
Siffridus Presbyter *in epitome lib.* 2.
Joannes de Suſato Ordinis Prædicatorum *in Chronic. Magiſtri Generalis dicti Ordinis*.
Wernerius Rolevinchus *in faſciculo temporum*.
Hartmanus Schedeluis Doctor *in Chronica univerſali*.
Chronic. generale antiquum totius mundi *impreſſ. ann.* 1495.
Joannes Tritemius *in Chronic. monaſterii Hirſaugienſis*.
Paulus Langius Cigneus Monachus Bozavienſis *in Chronica Citizenſi*.
Georgius Wicellius *in epitome Romanorum Pontificum*.
Franciſcus Joannettus J. U. D. *de Pontif. Rom. cap.* 162.
Antonius Bonefidius J. C. *de jure Orient. in ſanctionibus Imperatoris*.
Sebaſtianus Verronius Præpoſitus Friburgenſis *in Chronico Eccleſ. & Monarch. lib.* 8.
Gerardus de Root *in hiſt. Auſtriaca lib.* 1.
Severinus Binus Canonicus *in Concil. general. tom.* 3. *part.* 2.
Chriſtophorus Hertmannus Monachus S. Benedicti *in annal. Eremi Deiparæ Matris monaſterii in Helvetia*.
Petrus Opimereus *in opere chronologico*.
Jacobus Gretſerus Societatis Jeſu *in examine monaſterii Pleſſeani c.* 55.

Ex Flandris,

Joannes Inveſtitus S. Joannis de Warnans *hiſtor. Leodienſis*.
Joannes Hocſemius *de geſtis Pontif. Leodienſ. tom.* 2.
Magnum Chronicon Belgicum *anno* 1607. *impreſſum, tom.* 1. *pag.* 260.
Jacobus Meyerius *in annal. Flandricis lib.* 9.
Richardus Vaſſiburg Archidiaconus Virdunenſis *in antiquitatibus Belgicis*.
Joannes Molanus *in natal. Sanctorum Belgii die* 10. *Januar.*
Ferreolus Locrius Paulinus *in Chronico Belgico*.
Sacrarium Sanctorum patriæ Leodien. *anno* 1618. *Leodii impreſſum*,
Aubertus Myræus *in faſtis Belgicis*.

Ex Polonis,

Martinus Polonus Archiepiſcopus & Pœnitentiarius Papæ *in Chronico Romanorum Pontificum*.

Abraham

Abraham Bzovius Ordinis Prædicatorum *in annal. Eccleſ. tom.* 13. & *in hiſtoria Eccleſ. lib. 6.*

Ex Anglis.

Matthæus Pariſ. Monachus S. Albani *in hiſtoria ſua.*
Matthæus Weſtmonaſterienſis Monachus S. Benedicti *in floribus hiſtoriarum lib.* 2.
Thomas Walſinghamus Monachus *in hiſtoria Anglicana.*
Nicolaus Harpsfeldius *hiſt. Eccleſ. Anglicanæ.*

Ex Britannis.

Joannes Rioclus Ordinis Minorum Miniſter Provincialis *in compendio temporum, & hiſtor. Eccleſ.*

Ex Hibernis.

Lucas Wadingus Ordinis Minorum *tom.* 2. *annal. dicti Ordinis.*

Ex Scotis.

Petrus Kintire Sacerdos *in oratione de laudibus, vita, & morte Gregorii X.*
Martinus Scottus Ordinis Ciſtercienſis *in chronica Martiniana.*
Joannis Fordani continuator *hiſtor. Scotiæ.*
Gilbertus Brunus *in Anacl. hiſtor. Scotorum Eccleſ. pag.*57.
Jacobus Gordonius Societatis Jeſu *chronologia.*
Thomas Dempſterus J. C. Baro de Mureſch. Eques Aurat. *hiſt. Eccleſ. gentis Scotorum lib. 6. num.*555. *pag.*296. & *lib.*10. *n.*780. *pag.*422.

Ex Græcis.

Michaelis Palæologi Græcorum Imperatoris litteræ reſponſivæ ad ipſum Gregorium X. *in Regeſto Vaticano.*
Nicephorus Gregoras Conſiliarius Imperatoris Andronici junioris *lib.*5. *hiſtor. Rom. poſt princ.*
Annalium Glycæ Continuator.

Quartum elicitur argumentum ex quamplurimis antiquis Inſtrumentis, Decretis, Statutis tam generalibus civitatis Aretii, quam particularibus inter Artes ejuſdem populi enuntiativis cum titulo Beati, & Sancti, quæ per tempora emanarunt ab anno 1327. uſque ad annum 1550. de quibus habetur in compulſoriali Aretino *a fol.*192. *uſque ad fol.* 203. & in Placentino *fol.*106. apparet de rogitu publico Placentiæ anno 1395. in honorem

rem hujus piiſſimi Viri nedum cum titulo *Beati*, ſed etiam *Sanctæ recordationis*: ex quibus in jure non minus plene probatur ſama antiqua, quam per teſtes de ea ſormiter deponentes, prout firmant Bald. *in l. Cum aliquis, num.*4. & apertius Salicet. *num.*3. *verſ. Si tamen plura*, Caſtrenſ. *num.6. C. de jur. deliber.* Cravett. *de antiqu. temp. part.* 1.*verſ. Ampliatur nunc,num.*14. Caputaquen. *deciſ.*344. *num.*2. & 342. *num.*4. *lib.*3.

Quintum deprehenditur ex Tabula vetuſtiſſima ſepulcro Beati Pontificis appenſa; & ab anno 1276. uſque in præſentem diem conſervata, in qua ſunt ſcripta miracula quamplurima, quæ Dominus noſter Jeſus Chriſtus facere dignatus eſt meritis Viri Dei diverſis perſonis, ſingulari devotione & affectu Beato Gregorio ſe devoventibus; quæ procul dubio pronuntiant, ſanctitatem Beati Pontificis multis Dei ſigillis obſignatam & probatam fuiſſe, & de quibus erit agendum, cum de miraculis in ſpecie tractabitur: interim tamen, tanquam antiquiſſima, in Aretino proceſſu exemplata *fol.* 159. cum longinquitate temporis fulciatur, & conſervata fuerit, titulus appellari debet ſecundum Baldum *conſ.* 310. *An patronatus lib.*5. Bartol. *in l.*1. *fin. princip. ff. de Bonor. poſſ. ſecundum tab.* Alber. *in l. in finalibus ff. finium regun.* Cravett. *conſ.*158. *num.*4. Ripa *in l.*1. *num.*73. *ff. Si cert.pet.* & per conſequens, tanquam inſcriptio in antiquo opere facta, probat, Gloſs. *in cap. Cum cauſam, de probat.*, *in cap. Ad audientiam, de reſcript.*, *cap. Cum olim, de cenſib.*, *cap. Sane* 24. *quæſt.*2.

Sextum ſe præbet argumentum ex litteris Joannis Papæ XXII. ſub data 6. Idus Maji 1326. in quibus ipſe fama ſanctitatis Beati Pontificis motus, cauſam inquiſitionis faciendæ de ejus vita, converſatione, & miraculis commiſit; quæ cum non, niſi probata fama ſanctitatis, tamquam ex præambulo neceſſario ad inquiſitionem & proceſſum Apoſtolica auctoritate faciendum, ſoleat concedi, ut dicit Pavin. in relatione S. Bonaventuræ, & illam eſſe expectandam, voluerint Oſtienſ. & alii adducti in relatione Canonizationis S. Franciſcæ Romanæ *part.* 3. *art.* 7. conſequitur, ſatis conſtare de hac fama ſanctitatis in genere, ex quo, ea ſuppoſita, litteræ commiſſariæ emanaverint: quibus accedit teſtimonium Sedis Apoſtolicæ permittentis, illum, uti Beatum, in veneratione haberi, diem ejus natalis celebrari, ſtatuas erigi, & inter alias Sanctorum Imagines coli; quæ etſi non ſufficiant, ut in catalogo Sanctorum relatus dici poſſit, ex illis tamen ſanctitatis maximum reſultat argumentum, cum is honor non niſi Sanctis cum Deo regnantibus tribui ſoleat, ut notant *in c.* 1. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* Oſtienſ. *num.*5. Joann. Andr. *num.*3. Caſtellin. *de Canonizat. quæſt.*1. *verſ. Et fiat certa die*.

Septimo, magis hæc fama comprobatur ex confluentia piorum Fidelium ad ſepulcrum Beati Pontificis omni tempore nedum ex Aretina ipſa civitate, ac finitimis Etruriæ partibus, ſed ex aliis quoque regionibus & provinciis remotiſſimis cum oblationibus cereorum & lampadarum ardentium in ſignum acceptorum beneficiorum gratitudiniſque ac devotionis

erga

erga Dei Servum, accedente ejuſdem ſepulcri ornatu in die obdormitionis illius, de quibus omnibus deponunt teſtes in remiſſoriali Aretino, nempe I. *ſuper* 25. *artic. fol.* 39. II. *ſuper* 26. & 28. *fol.* 46. & 47. III. *ſuper* 28. *fol.* 53. IV. *ſuper* 28. *fol.* 60. & VI. *ſuper* 28. *fol.* 74. quorum depoſitiones comprobantur ex viſitatione ſepulcri in eodem remiſſoriali Aretino *fol.* 190. in qua Judices delegati referunt, circa ſepulcrum vidiſſe multas tabellas depictas, & alia vota argentea, & ex aliis materiis appenſa ad ſepulcrum Beati Pontificis demonſtrantia gratias ab omnipotente Deo meritis & interceſſionibus ejuſdem a diverſis Fidelibus acceptas: quæ omnia ſolent augere uniformem populi opinionem & devotionem, ut in relatione Beati Juliani fuit ponderatum.

Octavo, concurrunt Conſtitutiones, Statuta, & Decreta ſuper celebratione Feſti Beati Pontificis; quæ cum fieri non ſoleant a Magiſtratibus & Univerſitatibus, niſi cum magna facti veritate & cognitione, & virorum frequentia, non videtur hæſitandum, quin præceſſerit fama ſanctitatis & miraculorum, ex qua moti præſumuntur ad piam & laudabilem ejus memoriam conſervandam: ex Statutis namque antiquis Aretii anni 1345. in Aretino proceſſu *fol.* 192. *a tergo* referuntur formalia verba *rubric.* 39. *lib.* 2. *De honore faciendo Beato Gregorio Papa Decimo: Statutum eſt, quod omni anno expendantur in feſtivitate Beati Gregorii de Havere Communis centum libræ in ceris, quæ debeant offerri dictæ Feſtivitati ſuæ.* Et ex Statuto Artis Fabricantium de anno 1386. *fol.* 183. in eodem Aretino inter Feſtivitates obſervandas ordinatur dies Feſtivitatis Beati Gregorii de menſe Januarii; & ex Statutis Artis lanæ ejuſdem civitatis compilatis de anno 1407. & in remiſſoriali *fol.* 177. *a tergo* ſimilis ordinatio deſumitur venerandi feſtum Beati Pontificis.

Nono, prædictis accedit obſervantia continuata ab anno 1276. immediate poſt obitum Beati Pontificis uſque in præſentem diem, quæ veritatis hujus famæ ſanctitatis fideliſſima eſt interpres: nam Tabula miraculorum, appenſa ſepulcro Beati Pontificis, habet formalia verba: *In nomine Dei æterni. Amen. Anno Domini* 1276. *indictione quarta, Domino Innocentio Papa Quinto reſidente: Infraſcripta ſunt miracula, quæ Dominus noſter Jeſus Chriſtus fecit meritis Beati Gregorii Decimi in perſonis infraſcriptis, quæ ſe cum reverentia devoverunt Beato Gregorio ſupraſcripto.* Et cum eadem Tabula concordant aliæ duæ ſimiles in Vaticano tabulario, & in bibliotheca Patrum Oratorii de Urbe conſervatæ exprimentes diem, annum, indictionem, & Pontificatum, & nonnulla miracula ex ſupradictis relata in eodem primo proceſſu Aretino *fol.* 159. *ad* 165. & exinde emanarunt Statuta civitatis Aretinæ, necnon & Artium de anno 1327. incipientia & continuantia in reformationibus eorumdem uſque ad annum 1550. & confirmationem de feſto celebrando, & ordines de cera offerenda in die feſti; quæ omnia in Aretino compulſata leguntur ſingulis fere annis: ex quibus duo ad majorem ſanctitatis famam probandam inferuntur, nempe obſervantia morti Beati Pontificis

tificis proxima, & continuatio abſque intermiſſione per trecentos & ulteriores annos, quæ ſolent effectum obſervantiæ plene comprobare, Cravett. *conſ.* 101. *num.* 3. Bald. *conſ.* 245. *num.* 2. *lib.* 3. Rota *deciſ.* 301. *num.* 8. *par.* 1. *recentior*.

Decimum & ultimum argumentum præbent ſupplicationes Principum tam Eccleſiaſticorum quam Sæcularium pro Servi Dei Canonizatione; cujus ſanctitas ſicuti per orbem univerſum divulgata eſt, ita Principes ex eodem orbe univerſo ex diverſis provinciis ſupplicarunt pro gratia referendi ſanctiſſimum Virum in Sanctorum catalogum. Humiliter enim preces porrexerunt Ferdinandus Archiepiſcopus & Elector Colonienſis, Capitulum & Eccleſia Leodienſis, Ordines Prædicatorum, Minorum, & Servorum, Imperator, Rex Chriſtianiſſimus, Rex Catholicus, Reſpublica Veneta, Magnus Dux Etruriæ, Dux Parmæ & Placentiæ, ipſaque Placentiæ Civitas, Capitulum & Clerus Placentinus, Civitas & Capitulum Aretinum, Reſpublica Genuenſis, & alii Proceres: ex quibus bene concluditur hæc generica ſanctitatis probatio, ut quartam partem ingredi facile poſſimus.

De Miraculis poſt obitum Beati Gregorii Papæ Decimi.

CUm de miraculis poſt mortem tantum hic agendum ſit, poſſunt facile omitti quæſtiones, quæ ſolent moveri, an ſufficiant miracula ad canonizandum, ſi probentur facta in vita tantum illius; vel etiam requiratur, ut eadem probentur poſt mortem. Similiter neque eſt immorandum in diſcutiendo requiſita ad miraculum probandum neceſſaria, quia hæc ſæpius fuerunt examinata in aliis relationibus, ſignanter in illa S. Andreæ Corſini, & B. Thomæ de Villanova Epiſcopi Valentini, quæ facile ad manus deferri poſſunt. Viſum tamen fuit non incongruum, hic ſubjicere tenorem Tabulæ appenſæ ad ſepulcrum Beati Pontificis, cum de miraculis in ea contentis particulariter ſit agendum.

Tenor Tabulæ appenſæ ad ſepulcrum Beati Pontificis compulſatæ in proceſſu Aretino.

APud Aretinam civitatem Tuſciæ depoſitio corporis Beatiſſimi Gregorii Papæ Decimi de nobili genere Vice-Comitum de Placentia, qui cum eſſet Archidiaconus Leodienſis exiens in civitatem Achon cum Chriſtianis contra Saracenos a Cardinalibus in civitate Viterbienſi miraculoſe fuit electus in Papam, & cum ſummo honore Romæ coronatus. Fecit autem Lugduni ſolemne Concilium, ubi inter alia cum Imperatore, multis Regibus, & Baronibus pro recuperanda Terra ſancta paſſagium ordinavit, & perſonaliter illuc iter arripiens, & recedens anno Dom. 1276. *in civitate Aretii migravit ad Dominum, ſepultuſque eſt in eccleſia Cathedrali.*

In

In nomine Dei æterni. Amen. Anno Domini 1276. indictione quarta, Domino Innocentio Papa Quinto reſidente. Infraſcripta ſunt miracula, quæ Dominus noſter Jeſus Chriſtus fecit meritis Beati Gregorii Papæ in perſonis infraſcriptis, quæ ſe cum reverentia devoverunt Beato Gregorio ſupradicto.

I. Die Martis decimo die exeunte menſe Aprilis D. Lamandina uxor Ghirardutii de civitate Florentiæ, quæ vexabatur a Dæmonio, & vexata ſteterat ſpatio 25. annorum, ſicut ipſa mulier in verbo fidei affirmabat, meritis Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devovit, liberavit eam Deus: prædicta teſtificati fuerunt Anchiere Tarnaldi, Landus filius fratris Orlandi, D. Mengharda Riccomanni, & Accurſius Clericus majoris eccleſiæ Aretinæ.

II. Dicta die Martis D. Imeldina olim Venturæ Braumantis de caſtro de Comis Communitatis Aretii, quæ vexabatur a Dæmonio, meritis Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devovit, liberavit eam Deus: prædicta teſtificati ſunt Gherardutius Faber filius Bencivenis, Ventura filius Joannis, Coppis filius Velli, & Benvenuta uxor Bencivenis mater dictæ Imeldinæ, qui viderunt eam dæmoniacam, & poſtea ſanam.

III. Die Lunæ 27. menſis Aprilis Adalert mulier Theutonica filia Herrigi de civitate Ruodolinghenæ diſtrictus Comitis de Feringhene, quæ veniebat a civitate Romana, & viſitaverat limina Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & etiam S. Nicolai, aſſociata, juravit tacto libro per Deum vivum & per Jeſum Chriſtum ejus filium & per B. Virginem Mariam ejus matrem & per omnes Apoſtolos & Sanctos & Sanctas Dei, computato eidem mulieri ſacramento per Joannem Theutonicum, qui ſciebat linguam Latinam, quod ipſa mulier non vidit aliquo modo neque cælum, neque terram, neque ſolem, neque aliam rem exiſtentem in mundo, jam ſunt octo anni elapſi, & veniendo ab Urbe avocola cum ſocietate ad civitatem Aretinam venit ad monumentum Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe cum reverentia devovit, quod idem redderet lumen oculorum ſuorum, & facto voto ſtatim meritis Beati Gregorii ſupradicti aperti ſunt oculi ſui, & vidit cælum & terram & homines & mulieres & omnia quæ reſpiciebat. Et idem Joannes Theutonicus juravit ad ſancta Dei Euangelia, quod ipſa mulier ſic juraverat, & juravit, quod vidit eam cæcam jam ſunt quatuordecim dies in Urbe: Et hæc omnia teſtificati fuerunt Reugo Joannis de Franchiſorte de Alemania, & multi alii, qui venerant & duxerant eam ad Urbem, & liberata eſt prædicta mulier præſentibus DD. Caccia Plebano de Sancto Donato, de Martinellis Canonico Aretino, Orlandino Plebano Plebis Pontenano, Coppo Velli, & coram magno numero hominum & mulierum, & juravit coram Domino Bono Præpoſito Aretino, Rainerio de Greſſa, & Donato de Martinellis Canonicis Aretinis, & coram multis aliis.

IV. Die Lunæ prædicta D. Iſamberga uxor olim Joannis de caſtro Bibienæ, quæ vexabatur & vexata extiterat a Dæmonio jam ſunt decem anni & ultra, ſicut ipſa mulier in verbo fidei affirmavit, meritis Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devoverat, ſtando ſub monumento ejuſdem, liberavit eam Deus. Prædicta teſtificatus fuit Joannes filius Sodi, Pace filius Benamati, & Arlottus ejus frater, & Benamatus prædictus, & Bonus de Piſcinale, dicentes, quod viderunt eam dæmoniacam, & poſtea ſanam.

V. Die Veneris prima die menſis Maji Benintende filius Benincaſæ de Vocognano dixit ſuo juramento, quod jam ſunt quinque anni & plus, quod propter gravem infirmitatem, quam habuit, aliquo modo non potuit ire, nec redire ſine baculo ſive ſcaccis; & quando ibat cum ſcaccis, ſemper ibat contortus & gibbus, & adeo incurvatus, quod quaſi retinebat caput & faciem ſuam juxta terram, & aliter non poterat ire, nec ſe erigere. Et veniendo, & ſtando cum magna reverentia ad monumentum Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devovit, & invocando auxilium ſuum, meritis ipſius liberavit eum Deus a dicta infirmitate ita, quod libere ſine baculo vel alio adjutorio prædictus vadit & redit quocumque vult. Omnia teſtificatus Arengutius Albergatore nepos dicti Benintendis, D. Subilia uxor dicti Arengutii, Giana famula dicti Arengutii, & multi alii, qui viderunt eumdem ſic infirmum & contortum, & modo ſanum, & hæc teſtificati fuerunt coram Raynerio de Greſſa, & Donato de Martinellis Canonicis eccleſiæ Cathedralis Aretinæ, & multis aliis.

VI. Die Veneris prima die Maji Domna Bona uxor quondam Donati Notarii de civitate Aretii de Populo S. Petri parvi, dixit & affirmavit ſuo juramento, quod ipſa ſine aliqua interpolatione ſtetit avocola, & amiſit lumen oculorum ſuorum, jam eſt unus annus & plus, ita quod aliquo modo non potuit videre, & veniendo & ſtando ſub ſepulcro Beati Gregorii Papæ Decimi ſupradicti, cui ſe devovit cum magna reverentia, meritis ipſius beatiſſimi Patris Deus liberavit eam ſtando ſub monumento ejuſdem, ita quod bene vidit, & cognovit omnes res, quæ ſibi monſtrantur; & prædicta juraverunt ſic eſſe vera Domna Guidalotta uxor Capardini, quæ fuit de Senis, quæ moratur cum ipſa D. Bona in domo, & D. Imelda uxor Rubei Sbragernæ, D. Servita filia olim Orlandi, & D. Bruna uxor Guidonis Furnarii, & hæc teſtificatus fuit in verbo fidei D. Amadeus Prior S. Petri parvi Sacerdos dictæ D. Bonæ, & poſtea juraverunt & teſtificati ſunt præſentibus DD. Rainerio de Greſſa, Donato de Martinellis, Henrico, & Uberto Canonicis majoris eccleſiæ, & multis aliis.

VII. & VIII. Die Lunæ quarta die menſis Maji intrantis Druda uxor Amici de Rocha de Vezzano, & Vivella filia Baldutii dicti loci, in verbo veritatis & in judicio, quod deberent recipere in die judicii, dicunt & affirmant, quod ipſæ ſteterunt vexatæ & occupatæ a Spiritibus malignis pluribus temporibus, & ſpecialiter ipſa Druda dixit, quod ſteterat vexata ab ipſis Spiritibus bene per quinque annos, & Amicus maritus Drudæ, & Bonanſegna filius Ognibene de Rocha prædicta teſtificati ſunt eodem modo, dicentes, dictas mulieres verum dixiſſe, ſicut viderant & audiverant, & meritis Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devoverunt ſub monumento ſuo, liberavit eas Deus; teſtificati fuerunt hæc præſentibus DD. Bonſignore Primicerio, Donato, & Herrigo Canonicis, & multis aliis.

IX. Die Lunæ prædicta D. Bonaſia uxor Galgani de Caſtilione filiorum Alberti dixit ſuo juramento, quod vexata ſtetit ab immundis Spiritibus bene per triginta annos & plus, vel alia crudeli infirmitate detenta ſtetit a tempore, quo viſa eclipſis univerſalis uſque ad primum diem Dominicum menſis Maji proxime præteritum extitit ſic vexata, & multorum Medicorum ..... requiſita non potuit liberari. Veniens prædicta mulier ..... Gregorii ſupradicti, & devovit ſe Deo, & Beato Gregorio,

Digitized by Google

rio, & ab ..... ab ipſa infeſtatione Dæmonum, meritis B. Gregorii ſupradicti eſt liberata, adeo rejectando per os multum a longe plus quam poſſet pati humana natura, multis aſtantibus & videntibus hominibus & mulieribus, quæ erant ſub tumulo ipſius Beatiſſimi Patris, & audivit vocem dicentem ſupradictæ mulieri : Bonaſia ſurge ,& ter ſaluta B. Virginem Mariam, quoniam liberata es, *& ipſa Bonaſia ſubito ſurrexit, quaſi terrens homines & mulieres, infirmos aſtantes ſubtus ſepulcrum prædictum, & liberavit eam Deus ab ipſa infirmitate ſive infeſtatione Dæmonum : & hoc teſtificantur Orlandinus quondam Pretatii de Caſtilione, & Domna Encaſa uxor ... Piſani, quæ erat ſecum ſub prædicto monumento, & hæc omnia dixit coram D. Bonſignore Primicerio Aretino, Presbytero Joanne Manſionario majoris eccleſiæ, Jacobo Clerico, & Fratre Andrea de Florentia de Regula Apoſtolorum, & coram multis aliis.*

X. *Die* 13. *menſis Maji intrantis Balduſinus filius olim Orlandi civis Aretinus de Populo S. Michaelis, & D. Jacopina ejus uxor, dicunt & affirmant in verbo veritatis & in Fide Jeſu Chriſti, quod Neria eorum filia fuit adeo contracta in omnibus membris ſuis, quod non potuit ſe erigere, nec ire aliquo modo ſine adjutorio hominis vel mulieris, & faciendo dictam filiam apportare a quadam ſerva dicti Balduſini ad monumentum Beati Gregorii ſupradicti, cui devoverunt dictam eorum filiam, ſtando ſub ejus monumento meritis ipſius liberavit eam Deus, ita quod per ſe ſine adjutorio alicujus poteſt ſe erigere & libere ire. Et hæc teſtificatur fuiſſe vera D. Beneludus Orlandus quondam Jacobi, Rainerius olim D. Ubertini, & plures alii teſtes.*

XI. *Die* 9. *menſis Maji intrantis Rubertus quondam Cambii de Florentia dicit & affirmat in verbo veritatis, quod ſtetis ſurdus, & non audivit aliquem hominem loquentem, jam ſunt ſexdecim anni & plures, & veniendo ad ſepulcrum Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devovit, & tangendo ejus ſepulcrum, & ſtando ſub eo, audivit quemdam ſonitum locuſtæ & cicadæ, & ab ipſa hora in antea meritis Beatiſſimi Patris Gregorii Dominus ſanavit eum, & reddidit ei auditum, ita quod bene audit & intelligit omnia, quæ ſibi dicuntur ab hominibus. Et hæc teſtificatus eſt in præſentia DD. Raynerii de Greſſa, Donati de Martinellis, et Uberti, Canonicorum, et plurium aliorum.*

XII. *Die* 9. *prædicti menſis Joannes olim Tucciardi de Rancho dixit et affirmavit in verbo fidei et veritatis, quod ipſe ſtetit ſurdus, et non audivit aliquam vocem, jam ſunt* XXI. *anni, et veniendo ad monumentum Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devovit, et ſtando ſub ſepulcro ejuſdem Beatiſſimi Patris, & tangendo ipſum monumentum, ſubito liberatus eſt ita, quod bene audit omnia, quæ ſibi dicuntur, meritis ipſius Beatiſſimi Patris, & hæc dixit præſentibus D. Uberto Canonico Aretino, M. Bonſiolo, & Ruberto quondam Cambii.*

XIII *Nona die prædicta Joannes Petri de Carpignalo Plebatus Plebis S. Petri de Maſſa dixit & affirmavit, quod ſtetit avocolus, & non potuit videre, jam eſt annus, vel parum minus, ita quod non videbat lumen, & veniens ad monumentum Beatiſſimi Patris Gregorii ſupradicti, cui ſe devovit, & ſtando ſub monumento prædicto, & tangendo ipſum monumentum, meritis ipſius ſubito liberatus eſt, ita*

quod

quod bene videt. Et hoc teſtificatus fuit Timideus, & D. Berta uxor ipſius Timidei.

XIV. Die 10. *menſis Maji Margarita uxor Joannis Saviæ de caſtro Plebis de Maſſa Trebatia dixit et affirmavit, quod ipſa non potuit loqui aliquo tempore vitæ ſuæ aliquo modo, vel audire: veniens ad ſepulcrum Beati Patris Gregorii ſupradicti devota fuit; et ſtando ſub eodem ſepulcro, et tangendo illud, meritis ipſius Beatiſſimi Patris Gregorii liberavit eam Deus ita, quod loquitur, et bene audit. Et hoc teſtificata fuit Litiaria ejus ſoror coram D. Bonſignore Primicerio, Rayneris de Greſſa, et D. Donato de Martinellis, Canonicis Aretinis.*

Præterea notum ſit omnibus videntibus ſeu legentibus iſtam chartam, quod multa alia miracula per merita prædicti Sanctiſſimi Patris Gregorii Decimi fecit Deus, quæ longiſſimum eſſet narrare, & quia non poſſet hæc brevis charta multa ejus miracula ad plenum continere, ideo quicumque ejus miracula ad plenum noſcere deſiderat, ad Sacriſtam hujus eccleſiæ accedat, qui ſibi plenos codices miraculorum prædicti Beatiſſimi Papæ libenter oſtendet.

PRIMUM MIRACULUM.

Mulier obſeſſa a Dæmone, & vexata per viginti quinque annos continuos, meritis Beati Pontificis liberatur.

LAmandina uxor Gherardutii Florentina, cum vexaretur a Dæmone, & vexata ſteti ſſet per viginti quinque annos, meritis Beati Gregorii, cui ſe devovit, liberata remanſit.

De operatione miraculoſa non dubitavimus: nam fugare Dæmones non eſt humanæ virtutis, ſed inter miracula facta per Salvatorem computatur, ut in Euang. Matthæi 8. *Obtulerunt ei multos Dæmonia habentes, & ejiciebat Spiritus verbo*. Et cap. 9. *Ecce obtulerunt ei hominem mutum, Dæmonium habentem; &, ejecto Dæmonio, loquutus eſt mutus*. Et cap. 12. *Tunc oblatus eſt ei Dæmonium habens, cæcus et mutus; et curavit eum, ita ut loqueretur et videret*. Vel computatur inter miracula eorum, quibus a Deo poteſtas data eſt, ut in Euangelio Lucæ *cap.* 10. *Ecce do vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes, et ſcorpiones, et ſuper omnem virtutem inimici, et nihil vobis nocebit*. Et Matthæi *cap.* 10. *Convocatis duodecim Diſcipulis, dedit eis poteſtatem in Spiritus immundos, ut ejicerent eos*. Similiter apud Acta Apoſtolorum inter miracula Diſcipulorum ponitur Dæmones ejicere, dum ſola Philippi prædicatione Dæmonia de corporibus exibant.

Factum probatur, nempe infirmitas Obſeſſæ, & liberatio, ex depoſitione teſtium in ſecundo proceſſu remiſſoriali Aretino de publica voce & fama; in ſpecie de liberatione Lamandinæ uxoris Gherardutii I. *ſuper primo articulo fol.* 26. IV. *fol.* 44. V. *fol.* 50. & in genere per relationem ad Tabulam ſepulcro Beati Pontificis appenſam deponunt teſtes ejuſdem ſecundi remiſſorialis Aretini, II. *fol.* 34. III. *fol.* 39. VI. *fol.* 57. & in primo remiſſoriali

ſoriali Aretino IX. *ſuper* 27. *fol.*94. & in Placentino IX. *ſuper* 26. *fol.*85. & ulterius dicunt, contenta in articulo eſſe vera de publica voce & fama; quod ſufficeret, ut adhuc videantur in ſpecie deponere ſuper articulatis miraculis, Bald. *conſ.*56. *num.*12. *lib.*4. Caſſador. *deciſ.*3. *num.*9. *de probat.* Rot. *deciſ.*578. *num.*1. coram ſan. mem. Papa Gregorio XV. quorum dicta plene & concludenter probare, cum verſemur in antiquiſſimis ſupra 300. annos, firmavimus ſupra *in articulo de Sanctitate in genere.* Quibus convenit Tabula ad ſepulcrum Beati Pontificis appenſa pariter ſupra 300. annos conſervata ſub data anni 1276. quarta indictione, Pontificatus Innocentii Papæ V., in qua formalia verba ponuntur: *Die Martis decimo die exeunte menſe Aprilis 1276. Domna Lamandina uxor Gherardutii de civitate Florentiæ, quæ vexabatur a Dæmonio, et vexata ſteterat ſpatio* 25. *annorum, ſicut ipſa mulier in verbo fidei affirmabat, meritis Beati Gregorii ſupraſcripti, cui ſe devovit, liberavit eam Deus; prædicta teſtificati fuerunt Anchiere Tarnaldi, Landus filius fratris Orlandi, Domna Mengharda Riccomanna, et Accurſius Clericus majoris eccleſiæ Aretinæ.* Secundo, concurrunt aliæ duæ ſimiles Tabulæ conſervatæ in Vaticano, & in bibliotheca Oratorii eccleſiæ Vallicellanæ: in Vaticano quidem codice *num.*3457. in Vallicellano autem *litt. C.* 16. *fol.*155. ubi eadem verba enuntiantur. Ex quibus enuntiativis antiquiſſimis non minus deſumitur probatio, quam ex ipſa teſtium depoſitione, cum habeant vim famæ probatæ, Caſtrenſ. *in l. Cum aliquis, num.*6. *C. de jur. delib.* Alexand. *conſ.* 90. *num.*1. *et* 2. *lib.*6. Cravett. *de antiq. temp. part.*1. *verſ. Ampliatur nunc, num.*8. *et* 14. Soccin. *conſ.*86. *num.*1. *lib.*1.

Neque dubitavimus, hanc Tabulam ſepulcro Beati Pontificis appenſam antiquiſſimam eſſe, & in ſua antiquitate veriſſimam, non obſtante, quod data in ea poſita anni 1276. non ſoleat probare antiquitatem ſecundum Put. *deciſ.*186. *lib.*3. & 439. *lib.*1. *&* 9. *de fid. inſtrument.*; quia, cum ex pluribus remaneat adminiculata, ceſſat exceptio & periculum antidatæ, ex eodem Put. & aliis allegatis in Firmana Juriſpatronatus prima Decembris 1589. coram bon. mem. Penia: nam hæc eadem Tabula, dimiſſa copia ad ſepulcrum, fuit conſervata in archivio Operæ publicæ majoris eccleſiæ Aretinæ, a quo archivio, uti bene cuſtodito per perſonam particulariter deputatam, ſolet recipere robur veritatis in qualibet ſui parte, Auth. *Ad hæc C. de fid. inſtrum.* Cravett. *conſ.* 158. *num.*4. Gabr. *de probat. concluſ.*5. Put. *deciſ.*430. & 441. *lib.*2. & 384. *lib.*3. *in correctis*; rurſum aliæ duæ ſimiles cum eodem anno, indictione, & Pontifice, ut dicebamus, conſervantur in Vaticano, & Vallicellano; & de hac ipſa Tabula mentionem facit Joannes Molanus *in Natalibus Sanctorum Belgii* dicens illam authenticam, & fide dignam, miraculis plenam, ponens eamdem datam; & de antiquitate concludunt teſtes in remiſſoriali Placentino, VI. *ſuper* 27. *artic. fol.* 70. *a tergo*, VII. *fol.* 77. IX. *ſuper* 26. *fol.* 85. & in primo Aretino I. *juxta* 5. *fol.*37. *a tergo*, V. *juxta* 5. *fol.*64. *a tergo*, & duo alii teſtes compulſoriales ſuper recognitione dictæ Tabulæ in eodem proceſſu, V. *fol.*144.

& VI.

Digitized by Google

& VI. *fol.* 146. & atteſtatio Notarii actuarii eodem proceſſu *fol.* 159. & in ſecundo remiſſoriali Aretino I. *ſuper primo*, *fol.* 25. *a tergo*, & VI. *juxta* 5. *fol.* 57. de publica voce & fama antiquiſſima deponentes. Ex quibus omnibus credimus, & datam, & antiquitatem Tabulæ eſſe probatam, & illi propterea, junctis maxime teſtibus in ſpecie & in genere de fama & publica voce miraculi deponentibus, fidem adhibendam, *cap. finali in princ. num.* 24. *quæſt.* 2. ubi Gloſſ. *in verb. Diptychis*, Speculator *de probat.* §. *Videndum reſtat*, *num.* 12. *verſic. Per libros antiquos & antiquas ſcripturas*, Cravett. *de antiquit. tempor. part.* 1. *ſect.* 8. *Datur limitatio*, *num.* 12. Rota *deciſ.* 482. *n.* 4. *part.* 1. *recent.* ubi antiquæ Inſcriptioni poſitæ in eccleſia multum defertur; & in Auguſtana Parochiali 18. Aprilis 1603. coram Epiſcopo Atrebatenſe, & in Barenſ. Juriſdictionis 16. Februarii 1609. coram bon. mem. Cardinali Sacrato in ſpecie ponderantur hujuſmodi Tabulæ, quæ ſolent in eccleſiis, vel ſacriſtiis conſervari; Duran. *de rit. Eccleſ. Catholic. lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 8. & 9. & ſimilem probationem fuiſſe admiſſam, teſtantur relationes S. Raymundi *artic.* 10. in qua extabat liber miraculorum ejuſdem Servi Dei, & S. Hyacinthi *in tertio miraculo*, ubi deſumitur ſeries miraculi ex libro vetuſto vitæ ejuſdem Sancti.

Quod ſi adhuc deſiderentur adminicula, credimus, plura concurrere, & quidem urgentia; nam Joann. Andr. *in cap. Ubi periculum*, *num.* 1. *de elect. in* 6. teſtatur, ſuo tempore inquiſitionem ſuper ſanctitate & miraculis hujus Beati Pontificis fuiſſe commiſſam tunc Archiepiſcopo Piſano, & Epiſcopo Mutinenſi. Sed magis urget obſervantia tanti temporis, quo iſta Tabula per Ordinarios appenſa ad ſepulcrum fuit tolerata; cujus veritas niſi fuiſſet patens & notoria, non permiſiſſent ipſi, tanto tempore illam appenſam ab omnibus legi, & in publico conſervari, Bald. *conſ.* 310. *lib.* 5. Dec. *conſ.* 135. *num.* 1. Joann. de Anan. *conſ.* 86. *circa finem*, Ferrett. *conſ.* 293. *num.* 9. & ad rem hanc eadem ponderatio fuit facta in relatione S. Andreæ Corſini *part.* 5. §. 1. Demum magis comprobat teſtimonium Eccleſiæ in celebrando feſto Beati Pontificis per 300. & plures annos in illius honorem, & cum oblationibus; quod per ſe ſufficeret ad dandam fidem ſcripturæ, quamvis informi, dum obſervata fuit ſanctitas in illa Tabula enuntiata, Bald. *conſ.* 400. *num.* 1. *lib.* 4. & *conſ.* 401. *num.* 9. *lib.* 5. Cravett. *conſ.* 101. *num.* 4.

Neque poteſt dubitari de ſubſtantia miraculi ex eo, quod teſtes tam in ſpecie, quam in genere ſe referant ad Tabulam, & Tabula non juſtificet infirmitatem Obſeſſæ, niſi per aſſertionem illius, cui in re tam gravi, prout eſt in miraculo concludendo, ſtandum non ſit, ne ſit in facultate unius mulierculæ declarare miraculum, ubi non eſt aliter probatum:

Quia miraculum non deſumitur ex Tabula, prout eſt probandum, ſed prout jam eſt ſequutum & perfectum, ita ut, ſi ſubſtantialia miraculi in Tabula non exprimerentur, nihilominus probaret factum jam perfectum; ut dicimus de probanda venditione perfecta ex apoca, quamvis ſub-

ſtantialia

ſtantialia venditionis non contineantur in ea, Ægid. *deciſ.690. num.8.* Curt. jun. *conſ.168. num.10. & 11.* Rip. *in l. Admonendi, num.154. ff. de jur. juran.* & idem Rota firmavit *in Pariſien. Pecuniaria 30. Martii 1612.* coram D. Coccino Decano, & *in Romana Palatii 6. Junii 1618.* coram bon. mem. Cardinali Sacrato. Animadvertimus præterea, aſſertionem iſtius mulieris non eſſe ſimplicem, ſed in verbo fidei confirmatam, quod idem importat ac juramentum, Gloſſ. *in cap. Pervenit, in verb. Religionem fidei, de fidejuſſ.* Gemin. *in cap.1. num.3. de ſpecul. in 6.* Bald. *in cap. Litteras, num.13. de præt.* Afflict. *deciſ.389. num.2.* Surd. *deciſ. 225. num.2.* & addimus, in factis antiquis probari infirmitatem, & Infirmi liberationem ex atteſtatione illius tantum, qui gratiam recepit, ubi aliæ probationes deficiunt, ut in relatione S. Raymundi *part. 2. octavo miraculo* & S. Ignatii *in ſecundo miraculo* fuit admiſſum.

SECUNDUM MIRACULUM.

Aretina mulier, quæ a Dæmone vexabatur, voto facto, libera remanſit.

E*Adem die Martis, exeunte menſe Aprilis 1276. Domna Imeldina olim Ventura Bramantis de caſtro de Comis Comitatus Aretii, quæ vexabatur a Dæmonio, meritis Beati Gregorii ſupraſcripti, cui ſe devovit, liberavit eam Deus: prædicta teſtificati fuerunt Gherardutius Faber filius Bencivennis, Ventura filius Joannis, Coppis filius Velli, & Benvenuta uxor Bencivennis mater dicta Imeldina, qui viderunt eam dæmoniacam, & poſtea ſanam.*

Hæc pariter ſunt verba deſumpta ex eadem Tabula, & leguntur in aliis duabus conſervatis in Vaticano, & Vallicellano Oratorio, & concurrunt teſtes de hoc miraculo in perſona Imeldinæ facto, particulariter deponentes de publica voce & fama in ſecundo remiſſoriali Aretino, I. *ſuper 2. articulo fol. 26.* IV. *fol. 44.* & V. *fol. 51.* & in eodem proceſſu II. *fol. 34.* III. *fol. 39.* & VI. *fol. 57.* in genere deponunt de Dæmoniacis liberatis interceſſione hujus Beati Pontificis; & in primo remiſſoriali Aretino idem dicit IX. teſtis *fol. 94.* dum deponit de Mangarda Ricommana adſcripta pro teſte, a qua ille teſtis aſſerit ſe originem ducere; & in remiſſoriali Placentino IX. teſtis *ſuper 26. fol. 85.* qui enumerat quinque Dæmoniacos liberatos, & in ſpecie de contentis in Tabula ſupradicta: quibus accedunt eadem adminicula in primo miraculo ponderata, nempe admiſſio Tabulæ per tempus ſupra 300. annos, obſervantia, & continuatio ſanctitatis, oblationes, & feſtorum celebrationes, teſtimonium Eccleſiæ, & alia deducta *in articulo de Sanctitate in genere*; quæ ſolent ſupplere defectum probationis, quatenus de ea poſſit dubitari, *l. Inſtrumenta C. de probation.* Crav. *de antiq. temp. par. 1. Viſo de verbis, num. 7.* Rot. *deciſ. 751. num.1.* & *813. part.1. diverſ.*

Neque dubitandi cauſam præbent illa verba Tabulæ, quod teſtes aſ-

ſerant, illam vidiſſe dæmoniacam, & poſtea ſanam, quaſi abſque eo, quod non reddant cauſam ſcientiæ, non ſit fides adhibenda, dum hæc cognitio non cadat ſub ſenſu corporeo; quia, ut diximus *in primo miraculo*, non deducimus miraculum, prout eſt probandum, ſed prout jam eſt perfectum, concurrente depoſitione teſtium & in ſpecie & in genere cum aliis adminiculis ſupra *in primo* ponderatis, ex quibus de perfecta & plena probatione illius non poteſt dubitari.

TERTIUM MIRACULUM.

Mulier Theutonica, ab octo annis cæca, lumen recipit.

ADalert mulier Theutonica filia Herrigi de civitate Ruodolinghena diſtrictus Comitis de Feringhene, quæ veniebat a civitate Roma, & viſitaverat limina Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & etiam S. Nicolai, aſſociata, juravit tacto libro per Deum vivum & per Jeſum Chriſtum ejus filium & per B. Virginem Mariam ejus matrem & per omnes Apoſtolos & Sanctos & Sanctas Dei, computato eidem mulieri ſacramento per Joannem Theutonicum, qui ſciebat linguam Latinam, quod ipſa mulier non vidit aliquo modo neque cælum, neque terram, neque ſolem, neque aliam rem exiſtentem in mundo, jam ſunt octo anni elapſi, & veniendo ab Urbe avocola cum ſocietate ad civitatem Aretinam venit ad monumentum Beati Gregorii ſupraſcripti, cui ſe cum reverentia devovit, quod eidem redderet lumen oculorum ſuorum; & facto voto, ſtatim meritis Beati Gregorii ſupradicti aperti ſunt oculi ſui, & vidit cælum & terram & homines & mulieres & omnia quæ reſpiciebat. Et idem Joannes Theutonicus juravit ad ſancta Dei Euangelia, quod ipſa mulier ſic juraverat, & juravit, quod vidit eam cæcam jam ſunt quatuordecim dies in Urbe: Et hæc omnia teſtificati fuerunt Reugo Joannis de Francheforte de Alemania, & multi alii, qui venerant & duxerant eam ad Urbem, & liberata eſt prædicta mulier præſentibus DD. Caccia Plebano de Sancto Donato, de Martinellis Canonico Aretino, Orlandino Plebano Plebis Pontevano, Coppo Velli, & coram magno numero hominum & mulierum; & juravit coram Domino Bono Præpoſito Aretino, Rainerio de Greſſa, & Donato de Martinellis Canonicis Aretinis, & coram multis aliis.

Hæc omnia ſunt verba Tabulæ ſupradictæ, rei totius geſtæ narrativa; cum quibus conveniunt teſtes ſecundi proceſſus remiſſorialis Aretini de publica voce & fama in ſpecie hujus miraculi deponentes, ſcilicet I. *ſuper* 3. *articulo fol.* 26. II. *fol.* 35. IV. *fol.* 44. V. *fol.* 57. & ex eodem proceſſu in genere de ſanatione Cæcorum deponunt III. *fol* 40. VI. *fol.* 57. & in primo proceſſu Aretino in genere de contentis in Tabula deponunt I. *ſuper ultimo fol.* 42. II. *fol.* 47. III. *fol.* 53. IV. *fol.* 60 V. *fol.* 68. & in remiſſoriali Placentino III. *ſuper* 26. *fol.* 62. VI. *ſuper ultimo fol.* 70. VII. *fol.* 79. IX. *fol.* 89.

Neque dubitavimus, quin actio ipſa reſtitutionis luminis tam in ſe ipſa conſiderata, quam etiam quoad modum operandi, contineat, miraculum;

lum; quia, etſi natura poſſit dare lumen corpori, non tamen cæcæ, & dare vitam, non tamen mortuo, ut dicit S.Thom. *part.1. quæſt.105. art.8. in corpore verſ.2.* & propterea, cum excedat vires naturæ creatæ, & nos miraculo adſcribendum cenſuimus, ſequendo D. Thomam ſupra allegatum, & Canoniſtas communiter *in cap. 1. de Reliq. & venerat. Sanctor. in 6.* Quibus adducti Majores noſtri in conſimili miraculo idem dixerunt in relationibus SS. Caroli Cardinalis Archiepiſcopi Mediolani, Reginæ Eliſabeth, & Beati Felicis de Cantalicio.

QUARTUM MIRACULUM.

Mulier de caſtro Bibienæ per decennium a Dæmone vexata, ſtando ſub monumento Beati Pontificis, liberatur.

ISamberga uxor olim Joannis de caſtro Bibienæ, quæ vexabatur & vexata extiterat a Dæmonio jam ſunt decem anni & ultra, ſicut ipſa mulier in verbo fidei affirmavit, meritis Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devoverat, ſtando ſub monumento ejuſdem, liberavit eam Deus. Prædicta teſtificatus fuit Joannes filius Sodi, Pace filius Benamati, & Arlottus ejus frater, & Benamatus prædictus, & Bonus de Piſcinale, dicentes, quod viderant eam dæmoniacam, & poſtea ſanam.

Hæc ſunt pariter verba deſumpta ex Tabula ſupradicta, cujus fidem *in primo miraculo* ex multis comprobavimus, & operationem miraculorum *in ſecundo* firmavimus: & de infirmitate & liberatione ejuſdem Iſambergæ in ſpecie deponunt teſtes excedentes annum quinquageſimum, aſſerentes, audiviſſe a Majoribus ſuis, qui etiam a Majoribus audierunt, Iſambergam a Dæmone vexatam interceſſione Beati Pontificis fuiſſe liberatam, nempe I. in ſecundo remiſſoriali Aretino *ſuper* 4. *fol.*27. IV. *fol.*45. & V. *fol.*51. in genere autem de Obſeſſis liberatis; & per relationem ad Tabulam deponunt eodem proceſſu II. *fol.*35. III. *fol.* 40. VI. *fol.*58. & in informativo Aretino VIII. teſtis *ſuper* 8. 9. & 10. *interrogat. fol.* 71. & in remiſſoriali Placentino IX. *ſuper* 26. *artic. fol.*85. Nec in ipſa hiſtoria in Tabula perpetuata hoc ipſum miraculum probatione deſtitutum reperitur, quia legitur in ea etiam juramentum Obſeſſæ per verba *in verbo fidei*, quæ, ut & illa *in verbo veritatis*,& *ſub comminatione futuri Judicii*,juramentum important *c. Etſi Chriſtus*, ubi Abb. *in 6. notab. de jure juran.* Seraphin. *de privileg. juram. privileg.95.n.7.* & adnotati ſunt quinque teſtes aſſerentes,quod illam viderunt dæmoniacam, & poſtea ſanam; cum quibus convenit, ſaltem in genere, Vita manuſcripta ejuſdem Pontificis in Placentino compulſata, & conveniunt etiam modernis temporibus circumſtantiæ in miraculo enuntiatæ tam reſpectu temporis anni 1276. quo currebat indictio quarta, ut ex Joanne Lucido *de emend. temp. par.*2. quam reſpectu caſtri prædicti.

Nec refert, quod teſtes dixerint, vidiſſe eam dæmoniacam, abſque ratione eorum dicti, prout neceſſarium eſt, quando materia non cadit ſub

 ſenſu

ſenſu corporeo; quia huic objecto ſatisfecimus *in primo ſimili miraculo* ex juramento Obſeſſæ, ex ſcriptura enuntiante factum perfectum, & ex eo, quod Infirmæ credatur, quando deſtituatur factum alia poſſibili probatione: & nunc addimus tolerantiam hiſtoriæ narratæ per tot ſæcula, & teſtimonium Eccleſiæ in celebratione feſti hujus Beati Pontificis; ex quibus credimus, non poſſe dubitari de veritate facti in Tabula enuntiati.

QUINTUM MIRACULUM.

Gibbus & contortus, ſtando ad ſepulcrum Beati Pontificis, ſanus ſurrexit, & abiit.

B*Enintende filius Benincaſa de Vocognano dixit ſuo juramento, quod jam ſunt quinque anni & plus, quod propter gràvem infirmitatem, quam habuit, aliquo modo non potuit ire, nec redire ſine baculo ſive ſcaccis; & quando ibat cum ſcaccis, ſemper ibat contortus & gibbus, & adeo incurvatus, quod quaſi retinebat caput & faciem ſuam juxta terram, & aliter non poterat ire, nec ſe erigere. Et veniendo, & ſtando cum magna reverentia ad monumentum B. Gregorii ſupraſcripti, cui ſe devovit, & invocando auxilium ſuum, meritis ipſius liberavit eum Deus a dicta infirmitate ita, quod libere ſine baculo vel alio adjutorio prædictus vadit & redit quocumque vult. Prædicta omnia teſtificantur Arengutius nepos dicti Benintendis, Domna Subilia uxor dicti Arengutii, Giana famula dicti Arengutii, & multi alii, qui viderunt eumdem ſic infirmum & contortum, & modo ſanum; & hæc teſtificati fuerunt coram Raynerio de Greſſa, & Donato de Martinellis Canonicis eccleſiæ Cathedralis Aretinæ, & multis aliis.*

Miraculum articulatum, & totam ſeriem rei ſic geſtæ narrat eadem Tabula, cujus fidem ex antiquitate, tolerantia, obſervantia, & aliis adminiculis ſupra probavimus; & junctis teſtibus de publica voce & fama in ſpecie hujus miraculi, & aliis in genere deponentibus, etiam per relationem ad Tabulam, credimus, ſufficienter factum probari, ſequendo Gloſſ. *in cap. Cum cauſam, de probat.* Bellam. *deciſ.*70. Caſſad. *deciſ.*2. *de probat.* cum aliis *in articulo de Sanctitate in genere* relatis; nam in ſecundo remiſſoriali Aretino deponunt in ſpecie I. teſtis *ſuper* 5. *fol.* 28. IV. *fol.* 45. V. *fol.* 52. & ex eodem proceſſu in genere II. *fol.*35. III. *fol.*40. & VI. *fol.* 58. & VIII. teſtis ex informativo Aretino *juxta* 8. 9. & 10. *interrogatorium fol.* 71. & IX. in remiſſoriali Placentino *ſuper 26. artic. fol.* 83. cum quibus etiam convenit Vita ejuſdem Beati Pontificis manuſcripta in compulſoriali Placentino regiſtrata. At cum miraculi ſeries deduceretur ex codicibus antiquis, fuit recepta in multis relationibus Sanctorum, Hyacinthi *verſic. Primum ergo ad laudem,* Sancti Raymundi, Sancti Iſidori, & Sanctæ Reginæ Eliſabethæ.

Nec dubitavimus, ex facto probato colligi miraculum, quia infirmitas Gibbi & contorti cum proveniat a nimia humiditate, vel ſiccitate, Savonarol. *in prax. tract.6. de ægritud. nervorum cap. 2. rubr.2. verſ. Cauſa*, ex naturæ

naturæ viribus, aut medicinali cura vis morbi in iſtanti expelli non poteſt, ſed longo temporis ſpatio curatur. Et idem fuit obſervatum in relatione Beatæ Mariæ Magdalenæ de Pazzis *in tertio miraculo in vita*, & in relatione B. Joannæ de Cruce *in quarto miraculo poſt mortem*, & de valde Contorto in relatione Sanctæ Tereſiæ *in quarto miraculo*.

SEXTUM MIRACULUM.

Aretina mulier cæca, ſtando ſub ſepulcro Beati Pontificis, illuminatur.

Bona uxor Donati de civitate Aretii de Populo S. Petri parvi, dixit & affirmavit ſuo juramento, quod ipſa ſine interpolatione ſtetit avocola, & amiſit lumen oculorum ſuorum, jam eſt unus annus & plus, ita quod aliquo modo non potuit videre; & veniendo & ſtando ſub ſepulcro Beati Gregorii Papæ Decimi ſupradicti, cui ſe devovit cum magna reverentia, meritis ipſius beatiſſimi Patris Deus liberavit eam ſtando ſub monumento ejuſdem, ita quod bene videt, & cognoſcit omnes res, quæ ſibi monſtrantur; & prædicta juravit ſic eſſe vera Domna Guidalotta uxor Capardini, quæ fuit de Senis, quæ moratur cum ipſa Domna Bona in domo, Domna Imelda uxor Rubei Sbragernæ, Domna Servita filia olim Orlandi, & Domna Bruna uxor Guidonis Fornarii, & hoc teſtificatus fuit in verbo fidei Don Amadeus Prior S. Petri parvi Sacerdos dictæ Domnæ Bonæ.

Hujuſmodi miraculum, eodem modo ex Tabula ſexto loco deſumptum, nititur eiſdem probationibus, nempe teſtium depoſitioni in ſpecie & in genere de voce & publica fama, & teſtimonio antiquæ hujus Tabulæ: nam teſtes in ſecundo proceſſu remiſſoriali Aretino in ſpecie deponunt de illuminatione hujus mulieris cæcæ, meritis ejuſdem Beati Pontificis, de publica voce & fama, & de auditu a Majoribus, prout I. *ſuper 6. articulo fol.* 28. IV. *fol.* 46. V. *fol.* 52. & in genere ex eodem proceſſu II. *fol.* 35. III. *fol.* 40. VI. *fol.* 58. in Placentino IX. *fol.* 85. deponit de tribus Cæcis illuminatis, & in Aretino informativo VIII. teſtis *fol.* 71. & de Cæcis illuminatis idem refert hiſtoria vitæ ejuſdem Beati Pontificis compulſata in Placentino *fol.* 98. Et huic miraculo conveniunt enuntiata in Statutis Aretinis de anno 1536. impreſſis, & depoſitio teſtis I. proceſſus remiſſorialis Aretini, a quibus fit mentio eccleſiæ parochialis S. Petri parvi, de qua enuntiatur hæc mulier cæca, & Rector ſeu Prior, qui teſtimonium ſuper miraculo perhibuit: ita ut, cum verſemur in antiquiſſimis ſupra 300. annos, ut in aliis miraculis hujus Tabulæ firmavimus, & teſtes de auditu & fama, & hiſtoriæ plene probant; & junctis ſupradictis, eo plenior remanet probatio, quia conjecturæ & præſumptiones valde coadjuvant enuntiativas, & dicta teſtium de auditu & publica voce & fama, *cap. Cum cauſam, de probat.* & Seraphin. *deciſ.* 75. Rota *deciſ.* 694. *num.* 7. *part.* 2. *recent.* & in relationibus Sanctorum Hyacinthi, & Raymundi fuit firmatum.

SEPTI-

SEPTIMUM, ET OCTAVUM MIRACULUM.

Duæ mulieres a Dæmone vexatæ, poſitæ ſub monumento Beati Pontificis, liberantur.

DRuda uxor Amici de Rocha de Vezzano, & Vivella filia Baldutii dicti loci, in verbo veritatis & in judicio, quod deberent recipere in die Judicii, dicunt & affirmant, quod ipſæ ſteterunt vexatæ & occupatæ a Spiritibus malignis pluribus temporibus, & ſpecialiter ipſa Druda dixit, quod ſtetit vexata duodecim annis & plus; & Vivella ejus nepos dicti loci dixit, quod ſteterat vexata ab ipſis Spiritibus bene per quinque annos; & Amicus maritus Drudæ, & Bonanſegna filius Ognibene de Rocha prædicta teſtificati ſunt eodem modo, dicentes, dictas mulieres verum dixiſſe, ſicut viderant & audierant; & meritis Beati Gregorii ſupradicti, cui ſe devoverunt ſub monumento ſuo, liberavit eas Deus; teſtificati fuerunt hæc præſentibus DD. Bonſignore Primicerio, Donato, & Herrico Canonicis Aretinis & multis aliis.

Cum hujuſmodi narrativa, quæ legitur in ſupradicta Tabula, concurrunt depoſitiones teſtium in ſpecie de hoc miraculo deponentium, & aliorum in genere, & per relationem ad Tabulam de publica voce & fama in civitate Aretii, & in locis originariis mulierum, in quarum perſonis miracula contigerunt; & veritati prædictorum conveniunt etiam conjecturæ Vitæ Beati Pontificis manuſcriptæ. De publica voce & fama in ſpecie deponunt in ſecundo remiſſoriali Aretino *ſuper* 7. *&* 8. *artic.* I. *fol.*28. IV. *fol.* 46. V. *fol.* 52. & in genere ex eodem proceſſu II. *fol.*35. III. *fol.*40. VI. *fol.*58. & IX. teſtis in remiſſoriali Placentino *f.l.*85. Nec deſunt infirmarum Obſeſſarum atteſtationes & juramenta, & atteſtationum per viros Religioſos receptiones. Ex quibus viſum fuit, ad hujus miraculi, ſeu duorum miraculorum ſubſiſtentiam, ſufficientem concurrere probationem, cum verſemur in antiquiſſimis, ut in aliis miraculis fuit jam dictum, & fugare Dæmones non ſit humanæ facultatis, ſed Divinæ, ut ſupra *in primo miraculo* fuit jam firmatum.

NONUM MIRACULUM.

Mulier per triginta annos a Spiritibus immundis vexata, interceſſione Beati Pontificis, liberatur.

BOnaſia uxor Galgani de Caſtilione filiorum Alberti dixit ſuo juramento, quod vexata ſtetit ab immundis Spiritibus per triginta annos & plus, vel alia crudeli infirmitate detenta ſtetit a tempore, quo viſa eclipſis Solis, uſque ad primam diem Dominicam menſis Maji. Extitit ſic vexata, Deo, & Beato Gregorio ſe devovit. & ab ipſa Dæmonum infeſtatione liberata fuit, & audivit vocem ſibi dicentem: Bonaſia, ſurge, & ter ſaluta B. Virginem Mariam, quoniam

niam liberata es. *Et ipſa Bonaſia ſubito ſurrexit, quaſi terrens homines & mulieres, infirmos aſtantes ſubtus ſepulcrum prædictum, & liberavit eam Deus ab ipſa infirmitate ſeu Dæmonum infeſtatione: & hoc teſtificantur Orlandinus quondam Pretatii de Caſtilione, & Domna Encaſa uxor Piſani, quæ erat ſecum ſub prædicto monumento; & hæc omnia dixit coram D. Bonſignore Primicerio Aretino, Presbytero Joanne Manſionario majoris eccleſiæ, Jacobo Clerico, & Fratre Andrea de Florentia de Regula Apoſtolorum, & coram multis aliis.*

Et hac hiſtoria, tamquam deſumpta ex Tabula prædicta in compulſoriali Aretino poſita, & concurrente probatione teſtium de fama & publica voce deponentium tam in ſpecie quam in genere, & enuntiativis Vitæ ejuſdem Beati manuſcriptæ, tolerantia, obſervantia, & teſtimonio Eccleſiæ roborata, dicimus, factum miraculoſum probari: nam teſtes in ſpecie de Bonaſia deponunt in ſecundo remiſſoriali Aretino *ſuper nono articulo,* nempe I. *fol.* 29. IV. *fol.* 47. V. *fol.* 53. & ex eodem proceſſu II. in genere *fol.* 35. III. *fol.* 46. VI. *fol.* 58. & in informativo Aretino VIII. *ſuper* 8. 9. & 10. *interrogatorio*, & in remiſſoriali Placentino IX. *ſuper* 26. *articulo fol.* 85.

Neque credimus, quidquam obſtare, quod hiſtoria ſupradicta narret, quod Bonaſia ſtetit vexata per triginta annos, vel alia crudeli infirmitate detenta; quaſi dubitari poſſit, an vere fuerit obſeſſa, cum potuerit alia infirmitate detineri, quamvis gravi & crudeli:

Quia, etiam quod agatur de crudeli infirmitate ſupra triginta annos continuata, quæ nulla Medicorum arte ſanari potuit, ut eadem hiſtoria præſupponit, & in inſtanti, ſtando ſub monumento Beati Pontificis, liberata fuerit, non minus exiſtimavimus miraculum: ſed verius credidimus, ex ſignis in ſerie miraculi narratis nos verſari in Obſeſſa a Dæmone, quia evomuit multa, quæ humana natura non patitur, & deinde vocem ſalutarem audivit, *Bonaſia, ſurge, & ter ſaluta B. Virginem Mariam, quoniam liberata es*; quodque ad hanc vocem ſurrexit, ac terruit homines & mulieres ſub monumento adſtantes; ita ut hæc magis Dæmoniacam reſpiciant, quam naturali infirmitate perturbatam.

DECIMUM MIRACULUM.

Puella membris contracta, ſtando ſub monumento, meritis Beati Pontificis, ſanatur.

B*Alduſinus filius olim Orlandi civis Aretinus de Populo Sancti Michaelis, & D. Jacopina ejus uxor, dicunt & affirmant in verbo veritatis & in Fide Jeſu Chriſti, quod Neria eorum filia fuit adeo contracta in omnibus membris ſuis, quod non potuit ſe erigere, nec ire aliquo modo ſine adjutorio hominis vel mulieris, & faciendo dictam filiam apportare a quadam ſerva dicti Balduſini ad monumentum Beati Gregorii ſupradicti, cui devoverunt dictam eorum*

rum filiam, ſtando ſub ejus monumento meritis ipſius liberavit eam Deus, ita quod per ſe ſine adjutorio alicujus poteſt ſe erigere & libere ire. Et hæc teſtificantur fuiſſe vera D. Beneludus Orlandus quondam Jacobi, Rainerius olim D. Ubertini, & plures alii teſtes.

Hujus miraculi factum deſumpſimus ex eadem Tabula, prout jacet, in ordine decimum; & pro cujus probatione deducimus ea omnia, quæ ſuperius in aliis miraculis fuerunt dicta, nempe hiſtoriam antiquæ Tabulæ ad ſepulcrum Beati Pontificis appenſæ, teſtes in ſpecie, & ſingillatim de hoc miraculo deponentes de auditu & publica voce & fama in loco Infirmæ una cum aliis in genere de communi reputatione & fama veritatis miraculorum deponentibus cum aliis adminiculis & circumſtantiis ad factum pertinentibus. Teſtes in ſpecie *ſuper* 10. *articulo* in ſecundo remiſſoriali Aretino hoc deponunt, I. *fol.* 29. IV. *fol.* 47. V. *fol.* 57. & ex eodem proceſſu in genere II. *fol.* 35. III. *fol.* 40. VI. *fol.* 58. quod ſemper audierunt a ſuis Majoribus & Senioribus, qui etiam a Majoribus ſuis audierunt, miraculum ſupradictum ſequutum ad ſepulcrum Beati Pontificis, & quod de eo tam in civitate Aretii, quam in locis circumvicinis extitit & extat publica vox & fama: quibus accedunt VIII. teſtis in informativo *fol.* 71. & IX. in remiſſoriali Placentino *fol.* 85. & hiſtoria ipſa teſtibus munita, & in ſua narrativa verificata quoad diem, indictionem, Pontificatum, ſepulcri ſituationem, nempe ſuper columnis poſiti, parochiam Sancti Michaelis, oppidum Maſſæ: quæ omnia probantur ex relatione Notarii in primo remiſſoriali Aretino *fol.* 190. & ex teſtibus ejuſdem proceſſus, III *juxta* 5. *interrogatorium fol.* 50. & IV. *fol.* 56. V. *fol.* 62. VI. *fol.* 71. VII. *fol.* 78. VIII. *fol.* 88. XIII. *fol.* 106. & XVII. *fol.* 118. Unde, jungendo hiſtoriam Tabulæ antiquiſſimæ cum teſtibus de publica voce & fama, & aliis ſupra *in primis miraculis* ponderatis, factum credimus concludenter probatum ex concluſionibus ſupra firmatis: & de miraculoſa operatione non dubitavimus tam quoad infirmitatem, quam quoad modum, cum in utroque caſu vires naturæ, & humanæ artis excedat, ut de conſimili miraculo fuit firmatum in relationibus Beatorum Bertrandi *in* 15. *miraculo*, & Paſchalis *in* 4. & 5. & Mariæ Magdalenæ de Pazzis *in tertio miraculo*, & Sanctæ Tereſiæ *in quarto*.

UNDECIMUM MIRACULUM.

Cæcus, ſtando ſub monumento Beati Pontificis, & illud tangendo, ſtatim lumen recipit.

J*Oannes Petri de Carpignalo Plebatus Plebis S. Petri de Maſſa dixit & affirmavit, quod ſtetit avocolus, & non potuit videre, jam eſt annus, vel parum minus, ita quod non videbat lumen, & veniens ad monumentum Beatiſſimi Patris Gregorii ſupradicti, cui ſe devovit, & ſtando ſub monumento prædicto,*

dicto, & tangendo ipſum monumentum, meritis ipſius ſubito liberatus eſt, ita quod bene videt. Et hoc teſtificatus fuit Timideus, & D. Berta uxor ipſius Timidei.

Ad probationem hujus miraculi, quod in eadem Tabula in ordine decimum tertium recenſetur, concurrunt eædem probationes, nempe Hiſtoriæ, Tabulæ, teſtium in ſpecie & in genere de publica voce & fama deponentium; nam I. in ſecundo remiſſoriali Aretino *ſuper* 11. *articulo fol.* 30. IV. *fol.* 47. V. *fol.* 53. in ſpecie hujus miraculi deponunt de publica voce & fama, & auditu a Majoribus antiquis, & in genere ex eodem proceſſu II. *fol.* 36. VI. *fol.* 59. cum quibus conveniunt VIII. in informativo Aretino *fol.* 71. IX. in remiſſoriali Placentino *fol.* 85. & hiſtoria vitæ ejuſdem Beati Pontificis manuſcripta compulſata in Placentino, Tabulæ ipſæ eccleſiæ Aretinæ, Vaticani, & Vallicellæ, & alia adminicula ſupra ponderata, quæ ſufficere credimus ad antiquiſſimi facti probationem, ſicuti in præcedentibus firmavimus: & ad qualitatem miraculi, & illius ſubſiſtentiam, ultra jam dicta de aliis Cæcis *in tertio, & ſexto*, ad duo advertimus, quæ miraculum celebre & admirandum magis reddunt, quod ad contactum ſepulcri, & ſtatim Cæcus lumen recepit. Per contactum eſt quidem modus operandi miracula communicatus Humanitati Sanctiſſimi Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut docet D. Chryſoſtomus *hom.* 5. *in Sanctum Marcum*, & Sanctus Cyrillus *lib.* 2. *in Sanctum Joannem cap.* 4. quem dum Sanctis ſuis Deus communicat, ille dicitur excellentior modus operandi miracula, qui ad illa poteſtative, ſeu tamquam inſtrumentum phyſicum concurrit, Divus Gregorius 2. *dialogorum cap.* 4. & S. Doctor *quæſt.* 3. *de malo art.* 3. & 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 1. Cum igitur Deus per contactum ſepulcri Beati Pontificis miraculum perfecerit, oſtenditur, illi ſuam virtutem communicaſſe, & donum dediſſe Servo ſuo operandi miracula. Et non minus celebre miraculum præſignat operatio ſalutis in inſtanti, cum ille modus ſuperet omnes vires naturæ creatæ ſecundum Divum Thomam *part.* 1. *quæſt.* 105. *art.* 3. *verſic. Tertio modo*, & fuit obſervatum in relationibus S. Tereſiæ *in tertio miraculo*, in vita B. Joannæ de Cruce *in ultimo miraculo poſt mortem*.

DUODECIMUM MIRACULUM.

Mulier muta & ſurda a nativitate, ſtando ſub ſepulcro Beati Pontificis, & illud tangendo, ſanatur.

Margarita uxor Joannis Savia de caſtro Plebis de Maſſa Trebatia dixit & affirmavit, quod ipſa non potuit loqui aliquo tempore vitæ ſuæ aliquo modo, vel audire: veniens ad ſepulcrum Beati Patris Gregorii ſupradicti devota fuit; & ſtando ſub eodem ſepulcro, et tangendo illud, meritis ipſius Beati Patris Gregorii liberavit eam Deus ita, quod loquitur, et bene audit. Et hoc teſtificata fuit Litiaria ejus ſoror coram D. Bonſignore Primicerio, Raynerio de Greſſa, et D. Donato de Martinellis, Canonicis Aretinis.

Factum deſumpſimus ex eadem Tabula in ordine 14. & miraculi veritatem comprobamus ex eiſdem fere argumentis & probationibus, nempe teſtium in ſpecie & genere deponentium, ex Tabula antiquiſſima ad ſepulcrum appenſa, & in tribus archivis conſervata, Aretino, Vaticano, & Vallicellano, adminiculis & circumſtantiis in aliis miraculis ponderatis: nam ſpecifica probatio de auditu & fama publica hujus miraculi in loco Infirmæ, & partibus vicinis datur in ſecundo remiſſoriali Aretino *ſuper* 14. *articulo* per I. teſtem *fol.* 31. IV. *fol.* 48. V. *fol.* 54. & ex eodem proceſſu in genere per II. *fol.* 36. VI. *fol.* 59. qui bene concludunt, quod ſemper audiverunt a ſuis Majoribus & Senioribus, qui etiam a Majoribus ſuis audiverant, miraculum ſupradictum ad ſepulcrum Beati Pontificis ſequutum fuiſſe circa perſonam nominatam, & ſemper habitum & reputatum pro vero miraculo ſequuto ad interceſſionem Beati Pontificis, & quod tam in civitate Aretii, quam in locis circumvicinis extitit & extat publica vox & fama. Concurrit præterea Hiſtoria vitæ manuſcriptæ ejuſdem Beati Pontificis compulſata in Placentino, ubi formalia verba habentur: *Ad tumulum ejus Cæcis lumen, Claudis greſſus, Mutis verbum, & Surdis auditus miraculoſe redduntur*. Et in informativo Aretino VIII. teſtis *fol.* 71. & in remiſſoriali Placentino IX. *fol.* 85. Ex quibus omnibus junctis remanet probatum hujuſmodi factum, quæ in antiquiſſimis ſolent implere probationem, ut in concluſionibus ſupra in aliis miraculis fuit firmatum.

Neque de ſufficienti probatione in hoc miraculo dubitavimus ex eo, quod Tabula, ex qua deducitur factum, enuntiet unicum teſtem, & feminam abſque juramento:

Quia fundamentum probationis hujus facti deduximus ex teſtibus de publica voce & fama ad hæc uſque tempora in civitate Aretii vigente, ex Hiſtoria continuata per plura ſæcula, tolerantia Ordinariorum, teſtimonio Eccleſiæ in feſtis hujus Beati Viri celebrandis, in oblationibus, & aliis ſupra ad famam ſanctitatis relatis; & nihilominus etiam defectus juramenti in antiquis non tollit adminiculum deſumptum ex dictis teſtium, Ripa *in l. Admonendi, num.* 200. *ff. de jur. jurand.* & numerus teſtium cum qualitate ſexus feminei non obſtat, quia duo concurrunt, nempe Margarita, quæ in propria perſona miraculum recepit, & ſoror ejus Litiaria, qui numerus in qualibet materia ſufficit, *l. Ubi numerus, ff. de teſtibus*. Ad qualitatem autem ſexus non attenderunt Majores noſtri, prout in relatione S. Raymundi *in tertio miraculo*, ubi mulieres admiſſæ fuerunt, & miraculum fuit probatum per depoſitionem duorum teſtium, qui erant vir & uxor, in quorum perſonis contigerat miraculum, & S. Hyacinthi *verſic. Ad tertium modum, in* 7. *&* 8. *miraculo*, quæ fuerunt firmata ex depoſitione duarum mulierum, in alio quidem matris & filiæ, & in altero duarum ſororum, in quarum altera miraculum contigerat.

Nos autem, attenta facti probatione, exiſtimavimus, pro miraculo eſſe judicandum; & concurrit gravitas infirmitatum auditus & loquelæ, & ſanitas

& ſanitas in inſtanti recepta ad contactum ſepulcri: & hujuſmodi infirmitates ſic a nativitate provenientes, remediis naturalibus curari non poſſunt ſecundum Hippocr. 3. *de articulis* §. *Oportet autem & incurabilia cognoſcere num.* 68. Galen. 3. *pronoſt.* 26. & idem fuit dictum in relatione S. Tereſiæ *in quarto miraculo poſt mortem*. Unde, cum excedat vires totius naturæ creatæ, miraculo adſcribendum venit, S. Thom. *part.* 1. *quæſt.* 105. *art.* 8. *in corpore*, *verſ. Secundo aliquid*.

DECIMUM TERTIUM MIRACULUM.

Mulier ſiniſtro fœtu laborans, morti proxima, voto per fratrem illius facto, interceſſione Beati Pontificis, fœtu emiſſo, ſalva & incolumis remanſit.

ALexandra de Spadariis nobilis Aretina uxor Joannis Antonii de Lappolis, cum jam concepiſſet, adveniente tempore partus 5. Martii 1625. cœpit doloribus maximis torqueri, & exinde infans in utero tranſverſus brachium emiſit. Die ſequenti hora decima in eodem ſitu cum brachio emiſſo exiſtens fœtus mortuus eſt; fœtumque exanimem ſuſtinens illa maximis doloribus agitata, & viribus deſtituta emittere non potuit. Deplorato miſerabili caſu hujus mulieris per obſtetrices & Medicos adſtantes, & deſperatam ſalutem Conſanguineis lugentibus, frater illius Canonicus & Sacerdos Aretinus ſororem de inſtanti tranſitu monuit, & animam illius Deo commendare ſatagit. Verum paulo poſt circa horam primam noctis idem Canonicus ab ea ſeceſſit in proximum cubiculum, ubi aderant plures Sanctorum Imagines; & cum ad pedes Crucifixi proſtratus pro ſalute ſororis preces effunderet, & auxilium Beati Pontificis imploraret, ſtatim illi renuntiatur, fœtum mortuum ab utero matris egreſſum fuiſſe, muliere ſalva & incolumi.

Factum probatur ex depoſitione quatuor teſtium, nempe ipſius Canonici fratris, duarum obſtetricum, & Phyſici, qui infirmæ aſtiterunt, & viderunt mulierem in initio dolorum, exinde brachium infantis emiſſum, & per diem integram mortuum, eamdemque viribus deſtitutam, doloribus confectam, & animam agentem: poſtquam autem Canonicus frater diſceſſit ad orandum, viderunt eam poſt partum ſanam liberam & incolumem. In circumſtantiis etiam bene concordant, nempe de die tertia Martii, quo cœpit dolores pati, & de miſſione brachii, & quod die ſequenti hora decima fœtus obierit, ac poſtmodum, quod hora prima noctis ſubſequentis Canonicus tranſierat in proximum cubiculum, & eadem hora prima ſequuta fuerit fœtus emiſſio, & mulieris liberatio.

Neque veritatem facti obſcurare poteſt Canonici depoſitio, quod circa horam primam noctis ipſe aſtabat ſorori adhuc fœtum in utero habenti, obſtetrices vero, & Phyſicus deponant de partu ſequuto hora prima

noctis; quia eorum dicta bene inſimul conveniunt, nec aliquam patiuntur contrarietatem propter illam dictionem *circa*, quæ ſuſtinet actum intra modicum tempus ſufficiens ad compatibilitatem depoſitionum arbitrio Judicis determinandam: Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 57. Cæſar de Graff. *dec.6. num.4. de teſtibus*, Rota *dec.*344. *num:*10. coram Papa Gregorio XV. Unde, cum & in ipſa hora prima Canonicus adſtaret, & in fine potuerit recedere, & orare, & ſtatim ante lapſum horæ fœtum mulier emittere, bene ſe compatiuntur depoſitiones; maxime quia iſtud intermedium tempus determinatur & reſtringitur per obſtetricem ſecundam teſtem ad quartam partem unius horæ, quo temporis ſpatio Canonicus potuit abeſſe, orare, & gratiam impetrare.

Et nos attenta probatione facti, conſultiſque primariis Phyſicis ſuper qualitate infirmitatis, & deſperata in eo ſtatu ſalute parturientis, cenſuimus, pluribus ponderatis, miraculum eſſe Servi Dei interceſſione patratum.

Primo, quia, figuram partus, de quo agitur, præ omnibus difficillimam eſſe, omnes Medici conſentiunt, ex quo brachium porrexerat infans, ita ut non, niſi capite in ſcapulas complicato, exire cogeretur, quod nec attentari ſine maxima matris pernicie, & attentatum ſuccedere non potuiſſet, quam ſi ad naturalem ſitum, & figuram reductus fuiſſet: Hippoc. *lib.*1. *de morb. mulier.* & *de nat. puer. infant.* Paul. *lib.*3. *cap.* 66. Ætius *ſermone* 16. *cap.*22. aſſerentes, fœtus hujuſmodi, naturali ordine non ſervato, qui eſt, ut, capite primum producto, reliquum corpus ſubſequatur, comitari plerumque morte infantis, vel matris, vel utriuſque.

Secundo, quia infans brachium emiſerat, & tranſverſus in utero die 3. Martii 1625. ſiſtebat, & in eadem figura exiſtens die ſequenti hora decima mortuus repertus fuit, ut deponunt obſtetrices, & Medicus ſuper hoc facto examinati, & ſupra relati: quo caſu idem Hippocr. *dicto lib.* 1. *de morb. mul.* dicit: *Quicumque fœtus mortui manum foras protendunt, eam optimum quidem fuerit, ſi id fieri poſſit, intro retrudere, & has partes in caput vertere; ſi vero hoc fieri non poſſit, ſecare.* His plane verbis conſtat, difficultatem in caſu noſtro ad impoſſibilitatem reduci, in quo nedum manus, ſed brachium probatur emiſſum: & cum Hippocrate communis eſt Medicorum opinio, Paulus *lib.* 6. *cap.* 74. Ætius *lib.* 6. *cap.*23. Avicenna 21. 3. *tract.*2. *cap.*14. Savonarola *tract.*6. *cap.*21. *rubr.*41.

Tertio, quia mater fœtum jam mortuum in utero per diem ſuſtinuerat, qui, tamquam fœtens, internam corruptionem arguit: unde venter parturientis tumidior factus fuit, & vires illius omnino labefactatæ, ita ut etiam animam ageret, ut deponunt omnes teſtes *ſuper* 27. Et, cum ad partus actionem requiratur calor vegetus & fortis nedum matris, ſed etiam ipſius fœtus, ut dicit Hippocr. *eodem lib.* 1. *de morb. mulier.* jam patet, altero mortuo & fœtente, & matre in extremo poſita, utrumque defeciſſe, & conſequenter actionem pariendi non ad vires infantis, vel matris eſſe referendam, ſed Divino auxilio eſſe tribuendam.

Quarto

Digitized by Google

Quarto, ſucceſſit ſubita partus emiſſio non excedens quartam partem unius horæ, ut deponunt teſtes ſupra relati: quæ actio cum inter figuras pariendi omnium difficillima, ut infans, capite in ſcapulas complicato, exire cogatur, communi Medicorum ſententia reputetur, conſequitur etiam impoſſibile, ut tam brevi tempore natura ſuum proſequatur effectum.

Quinto, contigit hæc emiſſio fœtus, matre ſtatim ſalva remanente, & ad hunc uſque diem ſana exiſtente; quod ſecundum artem fieri non poterat, ſed vel illa perire, vel uterus totus exulceratus remanere debebat, vel, alio majori morbo corripi eam, neceſſe erat.

Quæ omnia, ſimul ſaltem ponderata, primariis Phyſicis viſa fuerunt miraculum concludere; & nos in eamdem ſententiam venimus, ſequendo illorum judicium, tamquam in arte peritorum, *l. Septimo menſe*, ubi Bald. *in ultima additione ff. de ſtat. hom.*, *l. prima ff. de ventr. inſpic.*, *cap. Propoſuiſti, de probat.* late Pariſ. *conſ.* 56. *num.* 13. *lib.* 2. Boer. *deciſ.* 223. *num.* 21. Rota *deciſ.* 125. *num.* 9. coram ſan. mem. Gregorio XV. & in caſibus minorem difficultatem in figura habentibus idem fuit reſolutum, ut in relatione Sancti Raymundi *miraculo undecimo*, ubi agebatur de infante in caput ferente, qui modus naturalis eſt; & in relatione Sancti Caroli *miraculo* 54. in qua agebatur de fœtu tranſverſo abſque alicujus membri emiſſione, & in relatione Beati Franciſci Borgiæ *miraculo primo*, qui caſus præſenti conſimilis eſt, ex quo parturiens puerum mortuum in utero geſtabat venientem ex tranſverſo cum brachio jam emiſſo.

Neque dubitavimus, miraculum ad interceſſionem Beati Pontificis ſucceſſiſſe, ex eo, quod de antecedenti deprecatione, & voto in illius honorem per Canonicum emiſſo, viſitandi ſcilicet illius ſepulcrum una cum ſorore, & tabellam in ſignum impetratæ ſalutis appendendi, deponat ipſe ſolus Canonicus; quia, cum ipſe etiam ſolus ſe contulerit in proximum cubiculum, ita ut caſus aliunde probari non poſſit, quam per illius dictum, & hanc qualitatem & circumſtantiam omnes teſtes ſupra relati concludant, ſitque Sacerdos, & vir probatæ fidei, fueritque ſolitus in ſuis neceſſitatibus confugere ad præſidium Beati Pontificis, & deponat de facto proprio, & de actu interno, ſtandum eſt teſtimonio illius ad perfectam probationem inducendam, Caſtr. *in leg. Quicumque*, *cod. de ſerv. fugit.* Gabriel. *de teſtib. concl.* 1. *num.* 18. Et, quod de miraculo ſequuto in perſonis aſſerentium eorum proprio teſtimonio credatur, ſæpe fuit admiſſum apud Majores noſtros in relationibus Sancti Franciſci de Paula *pag.* 44. Sancti Hyacinthi *ad finem*, Sancti Raymundi *art.* 8. Sanctæ Franciſcæ Romanæ *miraculo octavo*, Sancti Caroli *miraculo* 18. Sanctæ Tereſiæ *art.* 3. in prima relatione Sancti Ignatii *miraculo ſecundo*, & Sancti Franciſci Xaverii *miraculo nono*.

Hæc habuimus, Beatiſſime Pater, quæ de Beati Gregorii Decimi proceſſibus, vita, virtutibus, ac miraculis dicenda propoſuimus; ex quibus ſæpe expenſis, canoniceque confectis, referri poſſe Beatum Vitum in San-

Sanctorum numerum, rite cenſuimus, modo Sanctitas veſtra, cui traditæ ſunt ſecretorum cæleſtium Claves, hac ſuper re aperiat Chriſtiano populo Divinitatis oraculum. Et ſane, divinitus factum videtur, ut in hæc tempora reſervaretur is, quem ſua olim ætas Regum pacificatorem, conciliatoremque populorum experta eſt; ut inter hoſce, qui Italiæ imminent, bellorum apparatus, & Urbani ſapientia in terris, & e cælo Gregorii patrocinio tuti ſimus.

APPEN-

Digitized by Google

APPENDIX IX.

EXEMPLAR

TABELLÆ TESTIUM

De qua lib. 2. cap. ultimo in fine;

Quæ ſcilicet ſacrorum rituum Congregationi exhibetur, cum agitur de validitate proceſſuum auctoritate Apoſtolica, & Ordinaria confectorum, ubi Teſtium Nomen, Cognomen, Ætas, Inductio, Citatio, Juramentum, & Examen indicantur.

Porro Tabella hæc, quæ pro exemplo datur, exhibita fuit ſacrorum rituum Congregationi in Cauſa Beatificationis & Canonizationis Venerabilis Servi Dei Fratris Gundiſalvi Diaz de Amarante Laici Profeſſi Ordinem Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, quando propoſitum fuit Dubium,

An conſtaret de validitate proceſſuum auctoritate Apoſtolica in ſpecie, & Ordinaria reſpective conſtructorum, teſtes eſſent rite & recte examinati, & jura legitime compulſata &c.

Sed conſimilis Tabella exhibetur eidem ſacræ Congregationi in omnibus Cauſis, cum agitur de validitate proceſſuum ſive per Dubium ſeparatum, ſeu particulare, ſive cum de validitate opus eſt habere ſermonem, puta, cum agitur de *ſignatura Commiſſionis*, vel de fama Sanctitatis in genere.

TABEL-

Digitized by Google

TABELLA TESTIUM

Examinatorum in proceſſu Apoſtolico.

Num.	*Nomen, Cognomen, & Ætas.*	*Inductio.*	*Citatio.*	*Juramentum.*	*Examen.*
1 *Ex to- mo 2.*	D. Alphonſus Fernandez de Heredia Magiſter Campi annorum 70. Proc. fol. 10.	Die 29. Aprilis 1687. Proc. fol. 1.	Die 29. Aprilis 1687. Proc. fol. 3. ter.	Die 29. Aprilis 1687. Proc. fol. 4. ter.	Die 30. Aprilis 1687. Proc. fol. 6. ter.
2	D. Maria Cavallon Civitatis Regum ætatis annorum 74. Proc. fol. 66. ter.	Die 17. Maji 1687. Proc. fol. 53. ter.	Die 21. Maji 1687. Proc. fol. 59. ter.	Die 21. Maji 1687. Proc. fol. 61.	Die 23. Maji 1687. Proc. fol. 62. ter.
3	Rev. D. Baccalaureus Auguſtinus de Almendares Civitatis Regum, & Sacerdos annorum 27. Proc. fol. 105. ter.	Die 24. Maji 1687. Proc. fol. 97. ter.	Die 24. Maji 1687. Proc. fol. 99.	Die 24. Maji 1687. Proc. fol. 100.	Die 26. Maji 1687. Proc. fol. 101. ter.
4	Admod. Rev. Pater Magiſter Fr. Joſeph Barrazza Sacerdos Regii Ordin. B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, & Qualificator S. Officii annor. 51. Proc. fol. 134. ter.	Die 24. Maji 1687. Proc. fol. 97.	Die 6. Junii 1687. Proc. fol. 126. ter.	Die 6. Junii 1687. Proc. fol. 128. ter.	Die 7. Junii 1687. Proc. fol. 130. ter.

TABELLA TESTIUM

Examinatorum auctoritate ordinaria, & compulſat. in proceſſu Apoſtolico.

Num.	Nomen, Cognomen, & Ætas.	Inductio.	Citatio.	Juramentum.	Examen.
1 *Ex tomo 9.*	Reverendus Pater Frater Franciſcus de Oroſco Religioſus Profeſſus, & Prior Ord. S. Dominici annorum 32. Proc. fol. 6. ter.	Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 6.		Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 6.	Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 6. ter.
2	Reverend. Pater Frater Lopez de Salinas Religioſus Profeſſus dicti Ord. ann. 40. Proc. fol. 8.	Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 8.		Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 8.	Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 7. ter.
3	Reverend. Pater Frater Gaſpar de Vargas Religioſus Profeſſus dicti Ord. ann. 29. Proc. fol. 9.	Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 9.		Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 9. ter.	Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 9.
4	Reverend. P. Fr. Franciſcus de Soliva Religioſus Profeſs. dicti Ordinis annor. 54. Proc. fol. 10. ter.	Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 10. ter.		Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 10. ter.	Die 4. Maji 1618. Proc. fol. 10. ter.

Finis Appendic. Libri Secundi.

Digitized by Google

APPENDICES V.

MONUMENTA COMPLECTENTES AD TERTIUM TOMUM PERTINENTIA.

APPENDIX PRIMA.

Epiſtola Mariæ Stuartæ, Jacobi V. Regis Scotiæ filiæ, & Angliæ Reginæ ad ſummum Pontificem Sixtum V. data. Cujus facta eſt mentio in cap. 13. num. 10. lib. 3. ex Gallico autographo.

JESUS MARIA

✠

Pater Sancte.

Quandoquidem Deo placuit per ſuam Divinam providentiam certum in Eccleſia ſua ordinem conſtituere, ex cujus præſcripto voluit, ut ſub ejus Filio Jeſu Chriſto crucifixo omnes in illum credituri, & qui baptizarentur in nomine Sanctæ Trinitatis recognoſcerent unam Eccleſiam univerſalem & catholicam pro matre, cujus mandata, ſub pœna damnationis, una cum decem præceptis Legis debemus obſervare; requiritur ut unuſquiſque, qui ad vitam aſpirat æternam, hic oculum habeat fixum. Cum igitur ego ex Regibus & parentibus in eadem Eccleſia baptizatis orta ſim, & ipſa quoque ſimiliter baptizata, & ulterius, licet indigna, ab uberibus matris evecta ad Regiam dignitatem, uncta quoque & conſecrata ex ejuſdem Eccleſiæ auctoritate, & per ejus miniſtros, ac ſub illius alis, & in ejus gremio nutrita & educata, atque per eam inſtructa de illa obedientia per omnes Chriſtianos ei debita, quem illa, Spiritu Sancto directa, elegit: ſecundum antiqua Decreta & ordinationes primitivæ Eccleſiæ, ad Sedem Apoſtolicam, uti noſtrum in terris caput, cui Jeſus Chriſtus in ſuo ultimo teſtamento, Sancto Petro loquens de hujus Eccleſiæ fundamento, ſaxo videlicet vivo, poteſtatem dedit ligandi & ſolvendi pauperes peccatores a vinculis Satanæ, per ſe aut ſuos miniſtros ad id deputatos, ab omnibus criminibus & peccatis per nos commiſſis & perpetratis, ſi nos illorum pœniteat, & quantum in nobis eſt, ſatis pro

pro illis faciamus, poſtquam illa ſecundum Eccleſiæ ordinationes ſumus confeſſi: Ego teſtem appello meum Salvatorem Jeſum Chriſtum, beatam Trinitatem, glorioſam Virginem Mariam, omnes Angelos & Archangelos, Sanctum Petrum paſtorem, meum ſingularem interceſſorem, & ſpecialem advocatum, Sanctum Paulum gentium Apoſtolum, S. Andream, & omnes Sanctos Apoſtolos, Sanctum Georgium, & in univerſum omnes paradiſi Sanctos & Sanctas, me ſemper vixiſſe in hac Fide, quæ eſt Eccleſiæ univerſalis Catholicæ Apoſtolicæ & Romanæ, in qua ego regenerata ſemper in animo habui debitum meum ſanctæ Sedi Apoſtolicæ perſolvere obſequium, cujus deſiderii, non ſine magno animi mei dolore, non potui juſtum præſtare teſtimonium Sanctitati veſtræ, per hanc meam captivitatem, & propter longam quoque corporis infirmitatem. Sed cum nunc Deo placuerit, Sanctiſſime Pater, permittere propter mea, & hujus infelicis Inſulæ peccata, ut ego ex Angliæ & Scotiæ ſanguine Regio ſola jam relicta, quæ hanc Fidem profitear, ſim poſt viginti annorum captivitatem, in ſtricto carcere concluſa, & denique ad mortem condemnata per Ordines & hæretica Comitia hujus regionis; uti hodie mihi fuit ſignificatum ore proprio Baronis Bucherſt, per Annam Pauletum meum cuſtodem, quendam Dereum Drurium equeſtris ordinis militem, & Secretarium nomine Beal eorum Reginæ nomine, qui & mihi præceperunt, ut me ad mortem obeundam pararem, & ad me conſolandum obtulerunt unum ex ſuis Epiſcopis, & quendam Decanum (Sacerdotem enim, quem habebam, jam diu mihi abſtulerunt, & penes ſe neſcio quo in loco detinent) exiſtimavi meas eſſe partes primum ad Deum converti, & deinde rem omnem mea manu Sanctitati veſtræ ſignificare; ut licet non poſſim hæc ante mortem ad notitiam veſtram deducere, ſaltem poſt meam mortem ejus cauſa & occaſio ei innoteſcat; quæ ſane cauſa, ſi res tota bene perpendatur & conſideretur, eſt ſubverſio religionis illorum, uti dicunt, in hac Inſula per me machinata, & ad meum favorem attentata tam per proprios eorum ſubjectos Sanctitati veſtræ obedientes, qui eiſdem ſeſe inimicos declararunt, quam per exteros, & præſertim Principes Catholicos, & meos propinquos; qui omnes (uti iſti exprobrant) meum ad coronam Angliæ jus tuentur, meque talem nominant in ſuis orationibus, in eccleſiis, & per earum miniſtros hujus nationis, qui mihi ſubjectionem & obedientiam profitentur. Remitto Sanctitati veſtræ, ut conſideret hujus judicii ſequelam & præjudicium; eamque rogo, ut curet preces ad Deum ferri pro mea miſera anima, & pro illorum quoque animabus, qui mortui ſunt, aut morientur vi ejuſdem aut ſimilis judicii: eleemoſynas quoque diſtribuat ad Dei honorem (& idem fieri ab Regibus curet) illis, qui ex hoc naufragio vivi evadent. Et cum mihi animus is ſit, ut, ſecundum Eccleſiæ Conſtitutiones, peccata mea confitear; pœnitentiam, quantum in me erit, faciam; meum Viaticum recipiam, ſi meum obtineam Capellanum, aut alium legitimum Eccleſiæ miniſtrum, qui hæc mihi Sacramenta adminiſtret; & ſi ille mihi

 deſit,

deſit, corde contrito & pœnitente me proſterno ad pedes Sanctitatis veſtræ, & Deo confiteor, & omnibus Sanctis, ac Paternitati veſtræ me indignam eſſe peccatricem, & damnationis æternæ ream; niſi Deo propitio placuerit, qui pro peccatoribus mortem obivit, me recipere ex ſua infinita miſericordia ad numerum pauperum peccatorum pœnitentium, & ad ſuam miſericordiam; vobiſque ſupplico, ut hanc meam generalem ſubmiſſionem & humilitatem recipiatis pro teſtimonio meæ intentionis & animi adimplendi reliqua ad normam ab Eccleſia ordinatam & præceptam, ſi id mihi permittatur; ac mihi veſtram detis abſolutionem generalem, uti noſtis & ſcitis eſſe requiſitum & conſultum ad Dei gloriam, Eccleſiæ honorem, & ſalutem paupérculæ animæ meæ; inter quam & Dei juſtitiam interpono ſanguinem Jeſu Chriſti pro me crucifixi, & pro omnibus peccatoribus; ex quibus ego me eſſe unam maxime execrabilem confiteor, cum reſpicio infinitas, quas ab eo gratias recepi, & male recognovi & impendi; quæ res me remiſſionis indignam reddit, niſi me audacem faceret ejus promiſſio, qua omnes peccatis & calamitatibus ſpiritualibus oneratos ad ſe invitat, ut ab eo ſubleventur, & ejus miſericordia juventur, ut juxta ejus mandatum ad eum veniam, meamque ſarcinam portem; quo per eum exonerari poſſim, ad exemplum filii prodigi; & ulterius ad pedem Crucis ejus libenter offero meum ſanguinem pro defenſione Eccleſiæ ejus, & fideli erga eam zelo; ſine cujus reſtauratione ego nunquam vi[illegible] deſidero in hoc ſcelerato ſæculo. Præterea, Pater ſancte, cum nulla mihi in hoc mundo ſint relicta bona, ſupplico Sanctitati veſtræ, ut mihi a Rege Chriſtianiſſimo impetret, ut ex mea dote æs alienum a me contractum diſſolvatur, & ſtipendia dentur ſervis meis pauperibus ac miſeris, & fiat anniverſarium funus pro anima mea, & omnium Confratrum noſtrorum, qui pro hac juſta cauſa obierunt: nec enim aliud mihi peculiariter propoſitum fuit, uti mei paupéres ſervi in iſta mea calamitate mecum præſentes vobis teſtabuntur & affirmabunt, quemadmodum in Hæreticorum horum conventu meam libenter vitam obtulerim pro defenſione meæ religionis Catholicæ Apoſtolicæ & Romanæ, & reductione eorum, qui in hac Inſula ſunt ſeducti; & proteſtata fuerim, me eo caſu libenter relicturam omnem titulum omnemque dignitatem Regiam, & omnem exhibituram honorem omneque ſervitium eorum Reginæ, ſi illa deſiſtere vellet & abſtinere a Catholicorum hominum perſecutione. Ut brevis ſim, proteſtor hunc eſſe ſcopum, ad quem collineavi ſemper, ex quo tempore in hac regione moror; nec ullo teneor regnandi deſiderio, aut aliena occupandi, mei lucri cauſa; cum morbo & longa calamitate ita fracta & debilitata ſim, ut nullum jam reſtet deſiderium me in aliis hujus mundi rebus implicandi, quam in Eccleſiæ ſervitio, & animabus hujus Inſulæ Deo lucrandis; ad cujus rei teſtimonium in hoc vitæ meæ fine non omittam præferre ſalutem publicam privato commodo carnis & ſanguinis. Vos itaque rogo, non ſine dolore vel morte ipſa acerbiori, quem concipio ex perditione mei filii, ut poſtquam

quam

quam illum modis omnibus conati eritis lucrari, tanquam verus Pater (uti fuit Sanctus Joannes Euangeliſta illi adoleſcenti, quem à conſortio latronum retraxit) accipere dignemini tandem omnem eam auctoritatem in eum, quam ego vobis poſſum dare ad illum cogendum; & ſi vobis placuerit, appellare Regem Catholicum, ut vos adjuvet per temporalia, & ut communi veſtro conſilio tentetis eum matrimonio alligare. Quod ſi Deus propter mea peccata permiſerit, ut obſtinatus perſiſtat, cum nullum ſciam eſſe Principem hodie, qui magis pro religione contendat, aut majoribus polleat viribus & modis ad procurandam reductionem hujus Inſulæ, quam Regem Catholicum, cui ego quoque plurimum debeo & obſtricta ſum, quia ipſe me unus ſuis & nummis & conſiliis juvit in meis neceſſitatibus, ſub veſtro arbitrio totum jus, quod ego habere poſſum ad hujus Regni regimen, ſi meus filius obſtinatus extiterit extra Eccleſiam, eidem Regi Catholico defero. Si vero reduci poterit, cupio illum per Regem Catholicum & meos propinquos Guiſianos juvari & defendi, eorumque conſiliis dirigi, eique per meam ultimam voluntatem præcipio, ut illos, poſt Sanctitatem veſtram, parentum loco teneat, & ex eorum conſilio & conſenſu affinitatem contrahat cum una ex his duabus familiis; utinam autem Deo placeret, ut dignus haberetur, qui gener fieret Regis Catholici. Ecce cordis mei ſecretum, & finem meorum in hoc mundo deſideriorum; quæ tendunt, uti ego exiſtimo, ad Eccleſiæ commodum, & meæ conſcientiæ liberationem. Et hoc exhibeo ad pedes Sanctitatis veſtræ, quos humillime exoſculor. Narrabitur vobis, quomodo fuerim nuperrime capta, & quæ acta ſint contra me & pro me; ut, ubi veritatem intellexeritis, calumniæ, quas mihi Eccleſiæ hoſtes impingere volent, poſſint per vos refelli, & veritas rerum appareat, ob quam cauſam, qui has perferret, ad vos miſi. Poſtremo peto ſanctam benedictionem veſtram, & ultimum vale dico Sanctitati veſtræ, & Deum rogo, ut vos ſua gratia munitum diu ſervet, ad Eccleſiæ commodum, & veſtri gregis afflicti, præcipue hujus Inſulæ, quem hic relinquo valde diſperſum, niſi Dei miſericordia & veſtra paterna ſolicitudo ſuccurrat. Ex Fodringhay hoc die 23. Novembris 1586.

Excuſet ſcriptionem hanc apud Sanctitatem veſtram brachii mei infirmitas. Audio non ſine magno meo dolore malos rumores de nonnullis, qui iſthic ſunt apud Sanctitatem veſtram, qui ſtipendia ab hoc Ordinum ſtatu recipere dicuntur, ut Dei cauſam prodant; & in ea re Cardinales quoque implicantur. Sanctitati veſtræ remitto, ut id examinet, & obſervet oculis attentis quendam S. Joannis Dominum, quem plurimi ſuſpicantur magni hujus Theſaurarii eſſe exploratorem. Sunt ſane falſi fratres. Spondeo vero illos, quos ego commendavi, eſſe integros.

Veſtræ Sanctitatis humillima & devota filia

Maria Regina Scotiæ Dotaria Franciæ.

APPEN-

APPENDIX II.

SS. D. N. Urbano PP. VIII Japoni, ſeu Ordinis B. Franciſci Fratrum Diſcalceatorum Canonizationis viginti ſex Martyrum Relatio

Trium ſacræ Rotæ Auditorum deputatorum Jo. Baptistæ Coccini *Decani*, Alphonsi Manzanedi *Patriarchæ Hieroſolymitani*, Philippi Pirovani *Auditoris*: *In qua proceſſuum Acta & probationes expenduntur, & judicium ſuper Canonizatione facienda interponitur ad præſcriptum ſacrorum Ritualium S. R. E. Cujus ſæpe facta eſt mentio, cum de Martyrio ageretur.*

Beatiſſime Pater.

EX ultimis terræ finibus in tuum conſpectum prodeunt hodie invicti Fidei pugiles, Chriſtianæ religionis teſtes, conſtantes Catholicæ veritatis aſſertores: tuæ Sanctitatis ſolio ſe ſiſtunt formoſi in ſtolis ſuis, in accepto gloriantes vulnere, ipſis honorifico, aliis ſalutari. Ad remotiſſimas enim orbis plagas progreſſi, ut Chriſti nomen portarent coram Gentibus, tolerarunt fortiter uſque ad conſummationem gloriæ duriſſimam quæſtionem, & Divino quodam uſi doctrinæ compendio pro ſalutifera glorioſi nominis confeſſione ita occubuerunt, ut plurimos ex mortifera Infidelitatis caligine ad luminoſam vivificæ Fidei profeſſionem erexerint. Et nimirum, cum illi cenſendi ſint veræ Fidei magiſtri, qui & Fidem proprio ſanguine confirmant, & plures pariunt Chriſto diſcipulos moriendo, quam docendo; ita probatum eſt in horum Martyrum tormentis, in remotiſſimis Indiis plures Chriſtiano nomini ex Cruce, quam ex Cathedra, aggregaſſe diſcipulos, dum inſignes magiſtros viderunt, eam Fidem, quam verbo docuerunt, ſanguine rubricaſſe. Iſtos defenſores Fidei hodie Beatitudini veſtræ præſentamus, ut etiam in ultimis finibus terræ perſpiciat, quales habeat Chriſtiana religio fortes athletas, & quantum undique Catholica Fides ſuſcipiat incrementi, & quantum in illis partibus propagetur & dilatetur. Quæ magis abſque dubio augebitur, dum novella illa Fidei germina viderint ſuos magiſtros Sanctorum honore celebrari, & quam ab eiſdem hauſerunt doctrinam, in publico eorumdem cultu firmiter approbari. Japonenſi enim Eccleſiæ iſti novellæ, cujus triumphum narraturi ſumus, Beatiſſime Pater, bene aptantur verba cæleſtis Sponſi *Cantic.* 8. *Soror noſtra parva eſt, & ubera non habet: quid faciemus ſorori noſtræ in die, quando alloquenda eſt*? Eccleſia enim iſta Japonenſis parva eſt, & ubera non habet: parva non ſolum annorum ætate, ſed exortæ tempeſtatis grandine percuſſa: ubera deni-

denique non habet, quia miniſtros & doctores Euangelicos perſecutionis pruina partim martyrio ſuſtulit, partim in lateribus abdidit, unde non niſi furtim & in occulto teneros adhuc filios Chriſtiano lacte nutrire poſſit. Quid enim faciemus ſorori noſtræ in die, quando alloquenda eſt? nempe quando a tyrannis de fide ſua interroganda eſt? Remedium eſt in promptu: *Si murus eſt, ædificemus ſuper ea propugnacula argentea*. Martyres enim Eccleſiam, ſicut columnæ, ſuſtinent. Habet jam Eccleſia Japonenſis plurima Martyrum propugnacula, nondum tamen argentea, nempe hujus Apoſtolicæ Sedis approbatione honorata. Quod ſi a S. V. obtinuerint iſti primi Martyres, o quot alii ad Fidem allicientur odore iſtius portæ cedrino! Et maxime quando viderint iſtos Martyres deſcribi in cedro, Apoſtolicæ Sedis calamo numquam jam abolendos, ſicque in dies magis ac magis propagabitur in illis partibus Fides; quatenus viderint Magiſtros, qui doctrina, proprio ſanguine, & exemplo meruerunt in Sanctorum numero referri, & a Sanctitate veſtra declarari: tunc enim libentius impoſterum *Deo ſervient viventi, illique ſoli honorem & gloriam dabunt, qui hactenus immolarunt perituris.*

Ut jam igitur ad rem deveniamus, & in hac relatione debitus ordo ſervetur, illam in tres articulos diſtinctos & ſeparatos dividendam duximus.

In primo namque articulo de proceſſibus remiſſorialibus & compulſorialibus, & qualiter fuerint legitime fabricati, agemus; ibique de examine teſtium, & quod fuerint valide examinati, oſtendemus; deinde ad proceſſum compulſorialem devenientes, & ad ſcripturas, & alia documenta compulſata. Quæ omnia demonſtrabimus legitime, & ſervatis ſervandis, de jure confecta, ita ut jura ſic compulſata eſſe in forma probanti appareat.

In ſecundo vero articulo principali de martyrio, & cauſa potiſſima illius, & qualiter Sancti Martyres in illo ſuſtinendo ſe habuerint.

In tertio autem articulo, in quo alias ſolet tractari de miraculis, probabimus, quod illa non ſunt neceſſaria in Martyribus; ultra quod præterea enarrabimus aliqua in illorum morte antea, & poſtea ſecuta, quæ licet non firmemus fuiſſe miracula, & ne contrarium quidem affirmare audeamus, ea tamen tanquam mirabilia proponemus.

ARTICULUS PRIMUS.

De proceſſibus remiſſorialibus, & examine teſtium, necnon de proceſſibus compulſorialibus.

Commiſſa nobis a ſel. rec. Paulo V. cauſa Canonizationis iſtorum Servorum Dei de anno 1616. prout in Commiſſione, de qua *in Regiſtro fol.* 2. & ex ſubrogatione ſacta R. P. D. Pirovani loco bon. mem. Illuſtriſſimi D. Cardinalis Sacrati tunc Rotæ Auditoris, de qua conſtat ex Commiſſione

ſione obtenta ad inſtantiam Miniſtri Generalis Ordinis S. Franciſci expedita die 4. Februarii 1625. & de illa apparet *in Regiſtro fol.*92. & per nos humiliter acceptata juriſdictione nobis per datas Commiſſiones tributa, deputavimus in Notarium cauſæ Quirinum Farinam Rotæ Notarium, qui præſtitit juramentum de fideliter exercendo, prout *in eodem Regiſtro fol.* 7. *&* 8. *& ſer. ſer.* ad inſtantiam ejuſdem Patris Generalis, & illius Procuratoris, de cujus mandato conſtat *in Regiſtro fol.* 37. fuerunt expeditæ litteræ remiſſoriales diverſæ, ut patet ex ſequentibus.

In primis Inſtrumentum Remiſſoriæ fuit expeditum pro nova Hiſpania, directumque DD. Archiepiſcopo Mexicano, & Epiſcopo Ilaxcalen. ſimul cum duabus Dignitatibus, aut altera earum eligen. a prædictis Prælatis, ut *in Regiſtro fol.*50.

Secunda Remiſſoria fuit expedita pro nova Hiſpania, & Civitate Oppidangen. directa Epiſcopo Ilaxcalen. & duabus Dignitatibus ejuſdem Eccleſiæ, ſeu alteri earum eligen. ab eodem Epiſcopo.

Aliud Inſtrumentum Remiſſoriæ exequen. in Regno Japonico directum Patri Vicario Provinciali Ordinis Sancti Dominici ejuſdem Regni, & Fratribus Joanni de Rueda, & Hyacintho Orſanel, vel aliis duobus Patribus ejuſdem Ordinis in eorum defectum, ſeu alteri illorum ſubrogandis in Conjudices, *in Regiſtro fol.*59.

Fuit alia Remiſſoria conceſſa pro Regno Japonico directa Vicario Provinciali Societatis Jeſu, & duobus Patribus dictæ Societatis, ſeu alteri illorum, ut *in Regiſtro fol.*68.

Alia Remiſſoria fuit conceſſa pro Inſulis Philippinis, & fuit directa D. Archiepiſcopo Manilien. & duabus Dignitatibus illius Eccleſiæ, ſeu alteri illarum per ipſum Archiepiſcopum eligendis, ut *in Regiſtro fol.*75.

Tandem & aliud Inſtrumentum Remiſſoriale fuit expeditum, directum D. Archiepiſcopo de Goa, ſeu Gonen. & Epiſcopo Machanen. ſive Chinen. ſimul cum duabus Dignitatibus, ſeu altera illarum de prædictis Eccleſiis, per ipſos Prælatos reſpective eligendis.

Dictæ Remiſſoriæ fuerunt per dictum Procuratorem præſentatæ cuilibet dictorum Judicum, qui illas, & juriſdictionem ſibi in illis commiſſam acceptarunt, & quilibet illorum nominavit Conjudices juxta ordinem ſibi datum in dictis litteris, & unuſquiſque Epiſcopus, & Conjudex deputarunt Notarium pro Remiſſoria ſibi directa exequenda, quin & Curſores, qui veniunt in forma de fideliter exercendo, deſignaruntque locum audientiæ, dies & horas pro audientia, & ſic proceſſerunt ad dictum examen quilibet in ſuo Diſtrictu, & ut late apparet *in Regiſtro*.

Et in quolibet ſupradictorum proceſſuum remiſſorialium teſtes fuerunt legitime examinati, cum unoquoque illorum proceſſuum fuerint ad inſtantiam dicti Procuratoris relaxata Monitoria contra teſtes examinandos, quibus illa fuerunt præſentata, & cuilibet dictorum teſtium citatio in forma facta ad dictum effectum, & teſtibus coram Judicibus productis in locis,

in locis, diebus, & horis aſſignatis, fuit per Judices ab illis receptum juramentum de veritate dicenda, *& fuerunt interrogati prius per interrogatoria Fiſcalis*, deinde vero per articulos Rotuli, & in fine ſimul cum dictis Judicibus, & Notario cauſæ ſe ſubſcripſerunt, ut apparet ex depoſitione cujuſlibet ipſorum.

Et in quolibet dictorum proceſſuum remiſſorialium fuit deputatus alter Notarius, qui cum Notario originali cauſæ auſcultaret, & collationaret dictum proceſſum, a quo Notario ſic adjuncto fuit prius a Judicibus receptum juramentum de fideliter collationando. Qua collatione facta, & diverſis copiis cujuſlibet dictorum proceſſuum tranſumptatis, fuit illis omnibus adhibitum Decretum judiciale, & ab ipſis Judicibus, & ab eiſdem Notariis ſubſcriptum, & tandem mandarunt, dictos proceſſus claudi & ſigillari, prout fuit factum, & quod conſignarentur Portitoribus ad illos tranſportandum ad Curiam. Qui Portitores jurarunt in forma de dicta tranſportatione fideliter facienda, prout apparet ab eventu ſic fuiſſe factum, & dictos proceſſus remiſſoriales ad nos perveniſſe,ut de omnibus conſtat *ex Regiſtro*,& de quolibet illorum proceſſu.

Ex prædictis fuimus in ſententia, quod prædicti proceſſus remiſſoriales eſſent in forma probanti, & quod teſtes in illis adducti eſſent legitime examinati.

Ex dictis proceſſibus ſic ad nos tranſportatis, ad inſtantiam dicti Procuratoris juſſimus, illos recognoſci, & aperiri, & interpretari de Hiſpano in Latinum ſermonem, prout factum fuit.

De Proceſſibus Compulſorialibus.

IN litteris remiſſorialibus conceſſis pro Inſulis Philippinis e Decretis D. Archiepiſcopo Manilien. & duabus Dignitatibus illius Eccleſiæ, ſeu alteri illarum per ipſum Archiepiſcopum eligen. *ut in dicto Regiſtro fol.75.* conceditur facultas eiſdem Judicibus compulſandi quaſcumque ſcripturas & inſtrumenta pertinentia ad hanc cauſam; & cum ibi apud Conventum Sancti Franciſci reperiretur tantummodo ſententia originalis per Imperatorem lata contra iſtos Sanctos Martyres,& quædam epiſtola miſſiva, quam ſcripſit D.Petrus Martinez Societatis Jeſu Epiſcopus Japonen.qui fuit præſens martyrio dictorum viginti ſex Servorum Dei, directa P. Provinciali Sancti Franciſci provinciæ Philippinarum; iſtarum duarum ſcripturarum tantummodo per dictos Judices fuit facta compulſatio, & credimus, legitime factum fuiſſe,quia conſtat de præſentatione dictarum litterarum facta legitimis Procuratoribus, de quorum mandatis jam ſupra diximus conſtare, quin etiam de acceptatione juriſdictionis per dictum Archiepiſcopum, necnon de deputatione duorum Conjudicum Dignitatum ejuſdem Eccleſiæ, & illorum acceptatione, ac de deputatione Notarii, & Curſoris una cum illorum juramento, & de deſignatione loci,diei, & horarum pro acti-

bus ſaciendis, de citatione illorum, penes quos ſcripturæ compulſandæ reperiebantur, ut illas exhiberent, & de illarum exhibitione per eos ſacta, de decreto Judicum extractionis, & compulſationis, & inſertionis in Actis una cum inſertione ſubſecuta, de recognitione dictorum jurium ſic exhibitorum, & de decreto Judicum, quod ſcripturæ compulſatæ auſcultarentur cum Notario ad hunc effectum deputato & jurato, & compulſatas dictas ſcripturas mandarunt Judices ſigillari & claudi, & tradi Portitori fideli cum ſolito juramento ad effectum tranſmittendi ad Urbem, prout in effectu ſuerunt tranſportatæ, & de Mandato noſtro conſignatæ Notario Cauſæ, apertæ & recognitæ, & de Hiſpano in Latinum ſermonem traductæ per Interpretem ad id deputatum.

Ex quibus viſum ſuit nobis, dictas ſcripturas legitime fuiſſe compulſatas, quin & eſſe in forma probanti.

Nomina, Patria, & Numerus iſtorum Beatorum Martyrum.

ISti Sancti Martyres fuerunt viginti ſex, quorum ſex fuerunt Ordinis Sancti Franciſci, & iſtorum tres erant Sacerdotes, reliqui erant Laici, & ex prædictis

Fr. Petrus Baptiſta Sacerdos & Concionator Commiſſarius oriundus ex oppido de Sant Eſtevan in diœc. Abulen. in Hiſpania.

Fr. Martinus de la Aſcention, alias de Aguirre Sacerdos & Concionator & Lector ſacræ Theologiæ, oriundus ex oppido de Vergara in provincia de Guipuzcoa in Hiſpania.

Fr. Franciſcus Blanco Sacerdos & Concionator, oriundus ex Comitatu de Montery diœc. Aurien. in Hiſpania.

Fr. Franciſcus de S. Miguel, oriundus ex oppido de la Parilla diœc. Palantin. in Hiſpania.

Fr. Gundiſalvus Garzia Laicus, oriundus de Bazain in India Orientali, & filius patris Luſitani, & matris ejuſdem Indiæ.

Fr. Philippus de Jeſu, alias de las Caſas Choriſta, oriundus ex civitate Mexici in nova Hiſpania, cujus pater, & mater erant Hiſpani.

Alii tres erant Societatis Jeſu, nempe

Joannes de Gotò Doxicus, id eſt, Scholaris Patrum Societatis Jeſu, ætatis decem & novem annorum.

Paulus Micki Fr. Societatis Jeſu, & Concionator, & Japonen.

Didacus Quizai habitator in Uſaca, & reſidebat in Domo Societatis Jeſu Japonen.

Paulus Suzuqui Hoſpitalarius in hoſpitali Fratrum Diſcalceatorum, oriundus ex Oari, Prædicator, & Interpres dictorum Fratrum.

Gabriel Regni de Ize, Doxicus dictorum Fratrum ætatis 19. annorum.

Joannes Quizuja Japonen. oriundus ex Meaco vicinus eorumdem Fratrum.

Tho-

Thomas de Ize Danqui, oriundus ex Meaco, & Interpres eorumdem Fratrum.

Franciſcus, oriundus ex Meaco, Medicus, & Interpres eorumdem Fratrum.

Thomas Coſaqui, qui in Miſſis miniſtrabat Fratribus, ætatis 15. annorum, Japonen.

Joachim Saquijor, oriundus ex Uſaca Japonen. Coquus dictorum Patrum.

Bentura, oriundus ex Meaco, qui, cum eſſet puerilis ætatis, recepit Baptiſmum; poſtea vero, cum remanſiſſet orphanus, reincidit in eamdem idololatriam; ſed tandem, cum illi in memoriam adduxiſſent, quod erat baptizatus, ſe reconciliavit ſanctæ Eccleſiæ, mediantibus dictis Fratribus, & manſit apud ipſos.

Leon Carazuma, oriundus ex Voari Japonen. præcipuus Interpres dictorum Fratrum.

Mathias Japonen. oriundus ex Meaco, qui intravit in locum alterius Mathiæ, qui erat abſens, quando fuerunt capti ſupradicti Martyres.

Antonius Doxicus, oriundus ex Hangataqui, qui miniſtrabat in Miſſa dicto Patri Commiſſario, ætatis 13. annorum, filius patris Chini, & matris Japonen.

Ludovicus Doxicus Japonen. oriundus ex Voari, ætatis duodecim annorum.

Paulus Yuaniqui, oriundus ex Voari, & vicinus in Meaco.

Michael Cozoqui, oriundus in Regno de Ixe, vicinus & familiaris dictorum Fratrum.

Petrus Suqueixein adauctus, qui cum aſſociaſſet Martyres, illorum Cuſtodes illum in catenam miſerunt, & tandem cum illis fuit crucifixus.

Coſmus Raquya, oriundus ex Regno de Voari, & habitator in Meaco, occupatus in ſervitio pauperum hoſpitalis dictorum Fratrum.

Franciſcus Campinten adauctus, qui cum aſſociaſſet dictos Martyres a Meaco, cum aliqua refectione fuit miſſus in catenam a Cuſtodibus, & crucifixus cum ceteris Martyribus.

Quamplurima notatu digna ſanctitatis vitæ B. Martyris Fratris Petri Baptiſtæ potuiſſemus hic adducere; attamen, quia eſſet nimis prolixum, illa remittimus legenda in hiſtoria Japoni, quam ſcripſit Frater Marcellus de Rivadeneyra ejuſdem Religionis D. Franciſci Diſcalceatorum *in lib.* 6. & in alia, quam ſcripſit de iſtis Martyribus Japoni Fr. Joannes de Sancta Maria Provincialis provinciæ de S. Joſeph Diſcalceatorum, quam direxit Catholico Regi Hiſpaniarum Philippo III. & in alia hiſtoria Regnorum Japoni, quam ſcripſit Pater Ludovicus de Guſman Societatis Jeſu *in ſecunda illius parte*, & maxime *in lib.* 13. quibus in locis legitur deſcripta vita ſancta cujuslibet aliorum quinque Fratrum Diſcalceatorum, necnon vita cujuslibet aliorum viginti Martyrum, & maxime in hiſtoria Fratris Mar-

celli de Rivadeneyra, qui omnes in hoc exercitu militarunt pro Fide Catholica ſub vexillo ſui Prælati, Ducis, & Magiſtri Patris Petri Baptiſtæ, ad quas hiſtorias circa hunc articulum nos remittimus.

ARTICULUS SECUNDUS.

De Martyrio, & cauſa illius, & qualiter Sancti Martyres in illo ſuſtinendo ſe habuerint.

POſtquam Pater Commiſſarius pervenit ad Japonem cum legatione ſibi commiſſa a Gubernatore Maniliæ, & cum acceſſiſſet ad Imperatorem pro ſua legatione ſignificanda, illique litteras dicti Gubernatoris dediſſet, & Imperator admiratus paupertatem iſtorum Fratrum, & veſtitus illorum adeo humilis, & poſtquam Tyrannus cum illis fecit demonſtrationes magni favoris, cœpit iſte barbarus loqui ſuperbe, cogitans ſuo barbaro favore vincere animos invincibiles dictorum Fratrum, & cum iſta ſuperbia Imperator petiit, quod Gubernator, & illi de Manilia ipſum recognoſcerent tamquam vaſſalli, dando, prout tales, ipſi tributum annuum. Cui P. Commiſſarius, mediante ſuo Interprete, reſpondit, quod Rex Hiſpaniæ non recognoſcebat alium, niſi ſolum Deum Regem cæli & terræ, & quod, cum ipſe in ſua epiſtola, quam ſcripſerat dicto Gubernatori, aſſeruiſſet, velle amicitiam cum Rege Hiſpaniæ, & Gubernatore Maniliæ, nulla ratio admittebat petere ab ipſis tributum. Unde Imperator convictus prædicta ratione dixit, quod volebat amicitiam cum illis de Luzon, hoc eſt, Philippinarum, & attenta iſta demonſtratione amicitiæ, Fratres illi dixerunt, velle reſtare in illo Regno, quod Imperator admiſit, & obtulit illis dare ſitum in ſua Curia ad effectum, ut fabricarent domum, & dixit, eſſe homines valoris, & æſtimare quamplurimi illorum amicitiam. P. Commiſſarius cum ſuis ſociis ſe contulit ad civitatem de Meaco, ubi Imperator continuo reſidet, & juſſu illius fuit illis aſſignatus locus pro ædificando monaſterio, prout ædificatum fuit, & eccleſia ſub invocatione Sanctæ Mariæ Angelorum, quæ in feſtivitate glorioſi Patris Sancti Franciſci fuit benedicta, & celebrata prima Miſſa, ibique continuo recitabantur horæ canonicæ tam diurnæ, quam nocturnæ, & celebrabatur ſacrum Miſſæ ſacrificium, & in oratione, diſciplina, & jejunio ſemper Fratres exercebantur; & Pater Commiſſarius fecit ædificari prope monaſterium duo hoſpitalia, alterum dedicatum Sanctæ Annæ, alterum vero Sancto Joſepho, in quibus curabantur leproſi, & alii infirmi maxima cura & diligentia Commiſſarii & Sociorum, quin & ſumma charitate; quæ opera fuerunt maximæ importantiæ ad converſionem plurimorum. Nihilominus Imperator non ſciebat de dicta converſione, nec quod Patres prædicarent publice Euangelium, nec quod baptizarent, prout faciebant, & in dies converſorum numerus augebatur: quod cum ad aures Tyranni Gubernatores, & quidem

Fa-

Faranda Eviemon pervenire feciſſet, Tyrannus valde iratus iſta relatione, & recordatus fuit, paucis retro annis ſub pœna ultimi ſupplicii prædicationem Fidei Catholicæ rigoroſe prohibuiſſe, & tunc de novo aliud ſimile Decretum contra Servum Dei Fratrem Petrum Baptiſtam, & Socios, & contra Japonenſes, qui illis adhærebant, & Chriſtiani facti fuerunt, promulgavit, & contra ipſos exequi mandavit hac tantum de cauſa, prout deponunt 18. teſtes de certa ſcientia examinati *in proceſſu remiſſoriali Mexicano fol.48. et fol.64. et fol.88. et fol.115. et in proceſſu Japonen. fol.30. et in proceſſu Chinen. fol.35. et fol.40. et fol.46. et fol.51. et fol.62. et fol.78. et fol.89. et in proceſſu Manilien. fol.50. et fol.60. et fol.68. et fol.92. et in proceſſu Oppidangen. fol.30. et fol.41. et fol.50.* & de auditu, & fama plures alii teſtes, qui omnes deponunt, iſtos 26. Martyres martyrium ſuſtinuiſſe pro Fide Catholica, & illius confeſſione, & prædicatione. Ad cujus cauſæ probationem non credimus opus eſſe teſtibus, cum habeamus ipſius Tyranni ſententiam, quam contra iſtos Sanctos Martyres protulit tenoris ſequentis.

Poſtquam Imperator annis præteritis prohibuit Legem, quam Patres docent, nonnulli Patres, qui vocantur Legati Luzoni, et habitant in Curia, prædicant dictam Legem; ideo ipſi una cum Japonenſibus ad eorum Legem converſis condemnantur, qui ſimul ſunt numero viginti quatuor; crucibus affigetis Nangaſaqui. Et quia in futurum ſua Majeſtas iterum, et cum majori rigore prohibet hanc Legem, hoc ſcitote, et jubete, quod cum rigore ſervetur iſtud mandatum. Et ſi forſan aliquis dicto mandato contraveniet, ipſe contraveniens cum tota illius generatione mortis pœna puniatur. Datum die vigeſima lunæ undecimæ primi anni ætatis vocatæ Eviocho. Quæ ſententia hodie extat apud Conventum Sancti Franciſci Manilien. originalis, & fuit interpretata coram Archiepiſcopo Manilien., & Conjudicibus, medio juramento, per P. Fratrem Joannem de Angelis Dominicanum, & P. Garziam Garzes Jeſuitam, & duos alios Chriſtianos Interpretes peritos Japones per dictos Judices nominatos, ut in proceſſu compulſoriali Maniliæ *fol.*145.

Lata prædicta ſententia, de juſſu & mandato Imperatoris iſti Sancti Martyres fuerunt capti in ſuo Conventu civitatis Meaci, & portati ad carcerem publicum trigeſima Decembris 1596. ad quam capturam faciendam fuerunt appoſiti Cuſtodes eccleſiæ, & magno rumore & apparatu armorum illam fuerunt ingreſſi, & in illa hora iſti Sancti Martyres erant in Choro decantantes Veſperas, & cœperunt gratias agere Deo, & inter ſe collætabantur de iſto bono & beneficio, quod, moriendo pro Chriſto, ſperabant; & illi ſatellites cœperunt illos funibus ligare, & erat admirabilis patientia & lætitia Sanctorum, & inhumanitas & crudelitas Gentilium, & dolor & lacrymæ Chriſtianorum. Tunc Sancti Martyres præ gaudio & lætitia cœperunt canere *Te Deum laudamus*, ſicque ligati, fuerunt miſſi in publicum carcerem, ex quo fuerunt erepti, & de mandato Tyranni fuit amputata unicuique illorum pars auriculæ, & pro majori ignominia fuerunt portati per plures civitates illius Regni, nempe per civitatem Meaci, Fugimi,

Digitized by Google

gimi, & Uſaca, & alias uſque ad Nangaſaqui; & eſt notandum, quod, licet in ſententia viginti quatuor tantum crucifigendi legantur, nihilominus alii duo, nempe Franciſcus, & Petrus, in itinere BB. Martyribus adhæſerunt, qui in via illis aliquam refectionem miniſtrabant, qui duo fuerunt capti a Cuſtodibus; & confitendo, ſe eſſe Chriſtianos, fuerunt cum reliquis Martyribus ligati, & crucifixi, ut dicunt teſtes *ſub articulo 6. & 24.* & ſignanter Joannes Rodriquez Eratiel *in proc. Mexicano ſuper art. 28. fol.12.* & Thomas Agnes *in proc. Chinen. ſuper eodem art. fol. 81.* & Chriſtophorus Mercado *in proc. Manilien. ſuper eodem art. fol. 96.* & per totam viam, qua fuerunt perducti ad patibulum, ſemper ſupraſcripta ſententia cuidam tabulæ affixa, & alta præibat ante illos: qui Beati Martyres tam in carceribus, quam per viam, & in ipſo patibulo conſtantiſſime uſque ad mortem Fidem Catholicam prædicabant, ut deponunt 19. teſtes de ſcientia, & viſu *ſuper art. 25. in ſumm. num. 6.* ſicque poſt longam viam plenam ærumnis & calamitatibus & ignominiis & frigore Sancti Martyres pervenerunt ad civitatem Nangaſaqui.

Ubi advertendum eſt, quod quidam puer vocatus Antonius ætatis 13. annorum, qui in eccleſia Fratrum in Miſſis illis miniſtrabat, & erat illorum Doxicus, nempe Scholaris, cum jam duceretur ad patibulum cum ceteris, parentes illius illi obviam venerunt, & cum lacrymis promiſerunt illi omnia illorum bona, ſi a Fide deſiſteret; quibus ipſe reſpondit: *Quæ mihi promittitis, omnia ſunt temporalia, quæ vero Chriſtus mihi promittit, ſunt æterna*; & iterum patre eadem replicante, Antonius propria veſte ſe exuens dixit parentibus: *Ecce veſtem, quam mihi dediſtis, vobis reſtituo*, nuduſque & lætus ad crucem properavit, illamque pluries deoſculatus & amplexus fuit, decantans hymnum *Te Deum laudamus*, ut deponunt teſtes *ſuper art.27. ſumm. num.8.* nempe Petrus Montoya *in proc. Mexicano fol. 53.* Joannes Baptiſta Aguirre *in eodem proc. fol. 70.* Joannes Rodriquez Curiel *in eodem proc. fol.120. pag. 2.* Joannes Ponze de Leon *in eodem proc. fol. 147.* Siloday Joannes *in proceſſ. Japonen. fol.39.* Yto Joannes *in eodem proceſſu fol.54.* Chriſtophorus Gonzalez *in proc. Chinen. fol. 47.* Franciſcus Gonzalez *in proceſs. Chinen. fol.47.* Franciſcus Gonzalez *in eodem proc. fol. 57. pag. 2.* Salvator de Melo *in eodem proc. fol. 63. pag. 2.* Simon Pereyra *in eodem proceſſ. fol. 69.* Thomas Agnes *in eodem proc. fol.80. pag.2.* Franciſcus Acoſta *in proc. Manilien. fol.54. pag.2.* Petrus Sotello *in eodem proceſſ. Manilien. fol.63.* ceterique omnes Martyres gratias Deo agebant, quia jam venerat hora, in qua pro Chriſto, & illius Fide moriebantur, alii pſalmos & hymnos canentes, alii vero in cruce prædicantes, & in particulari ipſe Pater Commiſſarius Dux & Magiſter ceterorum, & Micki Paullus Societatis Jeſu dixit in cruce, ſua nativa lingua Japonica: *Peto ab omnibus præſentibus audientiam: Ego ſum Japonus, & Frater Societatis Jeſu, & tantummodo morior, quia prædicavi Legem Chriſti Domini noſtri, & morior lætus pro iſta cauſa, & habeo hanc mortem pro ſingulari beneficio & gratia, quam Deus in me operatus eſt, & in hac hora* pote-

poteritis credere, quod non mentior. Certifico vobis, quod non eſt alia via ſalvationi hominum, niſi Fides Chriſtiana. Et quia iſta Lex mandat parcere Inimicis, ego ex nunc parco Imperatori, & omnibus illis culpatis in mea morte; quia deſidero, quod omnes ſalvi ſint.

Et omnibus viginti ſex crucibus extenſis ſuper terram, in ipſis impoſuerunt corpora Martyrum, & illis manus, pedes, & collum anulis ferreis circumdederunt; quo tempore Pater Commiſſarius Miniſtrum, & Satellitem rogavit, ut clavis ferreis pedes & manus perforaret, ut deponunt duo teſtes *ſuper art. 29. ſumm. num. 7.* nempe Joannes Baptiſta Aguirre *in proc. Mexicano fol. 71. pag. 2.* Joannes Rodriquez Curiel *in eodem proc. fol. 122.* & alii plures de auditu, & fama publica.

Poſtea vero, crucibus in altum elevatis, Miniſtri Imperatoris unumquemque Martyrum duobus ictibus lanceæ percuſſerunt; altero ictu a latere dextero ad humerum ſiniſtrum, altero vero a latere ſiniſtro ad humerum dexterum, & ſemper Beati Martyres Fidem, pro qua moriebantur, prædicabant, & Deum laudantes, animas illi coronandas dederunt ſub die quinta Februarii 1597. ut deponunt de viſu teſtes triginta tres, nempe Petrus Montoya *in proc. Mexicano fol. 53.* Joannes Baptiſta Aguirre *in eodem proc. fol. 70. pag. 2.* Joannes Mendoza *in eodem proc. fol. 92.* Joannes Rodriquez Curiel *in eodem proc. fol. 121.* Joannes Ponze de Leon *in eodem fol. 148.* Chriſtophorus Garzia *in eodem proc. fol. 133. pag. 3.* Michael Moura *in proc. Japonen. fol. 51.* Antonius Martuda *in eodem proc. fol. 51.* Yto Joannes *in eodem proc. fol. 55.* Cagi Laurentius *in eodem proc. fol. 88.* Emmanuel Gonzalez *in proc. Chinen. fol. 36.* Antonius Garzes *in eodem proc. fol. 42.* Duarte Ferreira *in eodem proc. fol. 52. pag. 2.* Franciſcus Gonzalez *in eodem proc. fol. 58.* Simon Pereyra *in eodem proc. fol. 69. pag. 2.* Chriſtophorus Gonzalez *in eodem proc. fol. 47. pag. 2.* Salvator de Melo *in eodem proc. fol. 75. pag. 2.* Thomas Agnes *in eodem proc. fol. 80. pag. 2.* Petrus de Monteacuto *in eodem proc. fol. 91.* Franciſcus Acoſta *in proceſſ. Manilien. fol. 55.* Petrus Sotello *in eodem proc. fol. 63.* Ferdinandus Garzia *in eodem proc. fol. 70.* Laurentius Galli *in eodem proc. fol. 77.* Chriſtophorus Mercado *in eodem proc. fol. 96.* Michael de Soſa *in proc. Oppidangen. fol. 33. pag. 2.* Joannes Antonius *in eodem proc. fol. 44. pag. 2.* Joannes de la Crux *in eodem proc. fol. 54.* Petrus Itamiſomi *in proc. Romano fol. 47. pag. 2. ſuper 22. art.* Thomas Jacaquinozo Fioye *in eodem proc. & articulo fol. 53.* & alii plures de auditu, & fama publica.

Iſti Sancti Martyres pleni charitate, & refecti vinculo illius perfectionis vitam præſentem ab omnibus magis amatam contempſerunt, & mortem aliis magis odioſam pati elegerunt, & teſtes Fidei Chriſtianæ ſua morte ſteterunt, opere teſtificando, & oſtendendo Fidem Chriſti, & veritatem illius, quæ veritas fuit ſui martyrii cauſa, & perfecta ratio illius conſiſtit in eo, quod mortem ſuſtinuerunt propter Chriſtum, oſtendendo ex operibus Fidem ſuam, & imitando Paſſionem Dominicam.

ARTI-

Digitized by Google

ARTICULUS TERTIUS.

In quo demonſtrabimus, non eſſe neceſſarium in Martyribus probari miracula.

RAtio autem iſtius aſſertionis ea eſt, quia miracula ideo requiruntur in Confeſſore, quia ſigna, quod ille fuit Servus Dei, & pervenit ad cæleſtem patriam; ſed ſic eſt, quod Martyr dicitur quaſi *Teſtis Fidei Chriſtianæ* juxta Divum Thomam *ſuper 3. quæſt.68. art.4. in corpore*, per quam Fidem nobis viſibilia per inviſibilia contemnenda proponuntur, ut dicitur *ad Hebr.*11. ad martyrium ergo pertinet, ut homo teſtificetur Fidem, oſtendendo opere, omnia præſentia contemnere, ut ad futura & inviſibilia bona perveniat, juxta illud Jacobi 2. *Ego oſtendam tibi ex operibus Fidem meam*, & ut idem D. Thomas *ubi ſupra art.2. ad 2.* dicit, quod nullus pervenit ad vitam æternam, niſi abſolutus ab omni culpa, & reatu pœnæ. Quæ quidem univerſalis abſolutio fit in perceptione Baptiſmi, & in martyrio, propter quod dicitur, quod in martyrio omnia Sacramenta Baptiſmi complentur, ſcilicet quantum ad plenam liberationem a culpa & pœna; ſequitur, cælos ingreſſum eſſe ergo in Martyribus teſtibus Fidei Chriſtianæ, & teſtificantibus Fidem operibus; & ſic ſtante hoc ſigno, & abſolutione univerſali a culpa & pœna, ſequitur, non eſſe opus alio ſigno deſumpto ex miraculis ultimis, quia, ut notat idem Divus Thomas 2. 2. *quæſt.* 124. *art.3. in corpore: Actus virtutis poteſt conſiderari ſecundum quod comparatur ad primum motivum, quod eſt amor charitatis, & ex hac parte præcipue aliquis actus habet, quod ad perfectionem vitæ pertineat*, quia, ut Apoſtolus dicit *ad Coloſſen. 3. Charitas eſt vinculum perfectionis*. Martyrium autem inter omnes actus virtuoſos maxime demonſtrat perfectionem charitatis, quia tanto magis oſtenditur aliquis aliquam rem amare, quanto pro ea rem magis amatam contemnit, & rem magis odioſam eligit pati. Manifeſtum eſt autem, quod inter omnia alia bona præſentis vitæ maxime amat homo ipſam vitam, & e contrario maxime odit ipſam mortem, & præcipue cum doloribus corporalium tormentorum; & ſecundùm hoc patet, quod martyrium inter ceteros actus humanos eſt perfectius ſecundùm ſuum genus, quaſi maximæ charitatis ſignum, juxta illud Joannis 15. *Majorem charitatem nemo habet, quam ut animam ſuam ponat quis pro amicis*. Martyr igitur, moriendo pro Chriſto, demonſtrat perfectionem charitatis, & dat illius ſignum evidens, & quod manet in Deo, & Deus in eo, & juxta illud 1. Joann. 1. *Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*. Unde, cum Martyr, moriendo pro Chriſto, det ſignum maximæ charitatis, & quod in illa permanſerit, ſequitur, non eſſe opus aliis ſignis miraculoſis; præcipue quia, ut dicit Divus Thomas *d. quæſt.68. art.1. in concluſ. Martyrium eſt actus virtutis, quo aliquis contra perſequentium impetus firmiter in juſtitia & veritate perma-*

permanet. Et *ibidem art.2. in corpore* dicit, *Manifeſtum eſſe, quod martyrio homo firmiter confirmatur in bono virtutis, dum Fides & Juſtitia non deſint propter imminentia pericula mortis*. Unde dum Ambroſius *in ſerm.14. ante finem* dicit: *Martyres Principes Fidei ſunt, interceſſores Mundi, præcones Regni, coheredes Dei*. Ergo, quibus iſta competunt, non eſt illis opus miraculis in ſignum, quod gaudent regno cæleſti, ad quod ſufficit, ut ſint coheredes Dei.

Ulterius, quia legitur Matth.10. *Qui me confeſſus fuerit in terris coram hominibus, & ego confitebor eum coram Patre meo*: ergo, ſi Chriſtus in his verbis promiſit confiteri coram Patre æterno illum, qui in terra confeſſus fuerit ipſum coram hominibus, ſequitur, non eſſe opus alio ſigno miraculoſo in Martyribus ad hoc, ut affirmari poſſit, eos eſſe cives cæleſtes, cum ipſi pro confeſſione Chriſti & illius Fidei, mortem ſubierint, & cum Chriſtus dixerit: *Ego confitebor eos coram Patre meo*.

Et *in 3. Sapient.* dicitur: *Etſi coram hominibus tormenta paſſi ſunt, tamen ſpes illorum immortalitate plena eſt, & vexati in paucis, in multis bene diſponentur, quoniam Deus tentavit illos, & invenit dignos ſe, & quaſi holocauſti hoſtiam accepit illos*. Igitur non eſt opus aliis ſignis miraculoſis in Martyribus, quos Deus invenit dignos ſui, & quaſi holocauſti hoſtiam accepit illos.

Unde & iſtam concluſionem, quod non ſit opus miraculis ad Canonizationem Martyrum, non relatis ſuperioribus doctrinis & rationibus, adducit & tenet Auguſtinus Triumphus *de poteſtate Eccleſiæ quæſt.16. art. 3. in reſponſione ad 2.* ibi: *Sed pati pro Chriſto, & pro confeſſione Fidei eſt per ſe cauſa ſanctitatis*. Unde, iſta exiſtente abſque omni ſigno miraculoſo, debet aliquis pro Martyre canonizari. Idem tenet Joannes Franciſcus Pavin. in relatione Canonizationis Sancti Bonaventuræ 2. *part. art.* 2. quem refert, & ſequitur Petrus Ridulphus Epiſcopus Senogallien. in vita ejuſdem S. Bonaventuræ *lib.1. ſuæ hiſtoriæ Seraphicæ fol.94.* Idem tenet Fr. Angelus Rocca *in commentar. de Canonizatione Sanctorum cap.35.* ubi firmat, quod cauſa finalis martyrii eſt defenſio, atque confeſſio veritatis Fidei Chriſtianæ. Qua cauſa exiſtente, nulla alia inquiſitione prævia, nulloque miraculo intercedente, pro Martyre quis canonizandus eſt, atque venerandus. In eamdem ſententiam venit Ludovicus Turrianus *in tract. de Fide diſp.17. dub. 2.* & *in compend. bullar.* ſub Alexandro III. *bulla 4. ſcholio 2.*, & ſub Innocentio IV. *bulla 2. ſcholio 1.* Nec Doctores Canoniſtæ aliud ſentiunt *in cap.1. de Reliq. & venerat. Sanctor.*

De aliquibus mirabilibus, quæ evenerunt ante & poſt martyrium horum SS. Martyrum.

PRimo, quod ſtatim atque fuit captus Fr. Petrus Baptiſta cum Sociis, apparuit Cometes in modum harparum, & crucium, qui videbatur inchoare a Philippinis verſus civitatem Nangaſaqui, ubi erant crucifigendi, & duravit per noctem, quouſque Martyres pervenerunt ad locum mar-

tyrii, & numquam amplius viſus fuit; quod probant teſtes de viſu & certa ſcientia *ſuper art.* 50. nempe Petrus de Montoya *in proceſſu Mexicano fol.*43. & Joannes Baptiſta Aguirre *in eodem proc. fol.*59. & Joannes Rodriquez Curiel *in eodem proc. fol.* 112. qui eſt conteſtis, & allegat ſupraſcriptos duos teſtes, Petrus Sotilo *in proc. Manilien. fol.* 59. Ferdinandus Garzia *in eodem proc. fol.*87. Chriſtophorus Mercado *in eodem proc. Manilien. fol.* 88. Joannes Antonius *in proc. Oppidangen. fol.*88. Joannes de la Cruz *in eodem proc. fol.*44. & alii plures teſtes de auditu.

Secundo, poſt carcerationem Martyrum in d. civitate Meaci evenit quidam terræmotus per ſpatium trium horarum, & multa templa Deorum corruerunt; quod probant teſtes de auditu & certa ſcientia *ſuper art.* 7. nempe Petrus de Montoya *in proc.Mexicano fol.*45. Joannes Baptiſta Aguirre *in eodem proc. fol.* 61. Joannes Rodriquez Curiel *in eodem proc. fol.* 113. Michael Moura *in proc. Japonen. fol.* 29. cum aliis pluribus teſtibus de auditu, & fama publica.

Tertio, poſt eamdem carcerationem in dicta civitate Meaci evenit maximum aquarum diluvium, in quo plures utriuſque ſexus periere, ut probant plures teſtes de viſu & certa ſcientia *ſuper art.* 8. nempe Petrus de Montoya *in proc. Mexicano fol.* 45. Joannes Baptiſta Aguirre *in eodem proc. fol.* 61. Joannes Rodriquez Curiel *in eodem proc. fol.* 118. Michael Moura *in proc. Japonen. fol.*29. Franciſcus Gonzalez *in proc. Chinen. fol.* 55. Salvator de Melo *in eodem proc. Chinen. fol.* 61. Thomas Agnes *in dicto proc. Chinen. fol.* 78. Petrus de Monteacuto *in eodem proc. fol.* 88. & alii plures de auditu & fama publica.

Quarto, poſt capturam etiam prædictam, Sancti Seraphici Franciſci *Imago ſanguinem exſudavit*, ut probant teſtes de viſu & ſcientia *ſuper 9. art.* nempe Petrus Montoya *in proc. Mexicano fol.* 46. de fama publica, & quod non potuit videre propter impedimentum ortum ex numeroſitate gentis, Joannes Rodriquez Curiel *in eodem proc. dicto art. 9. fol.*114. qui deponit de viſu, & plures alii *ibidem* de auditu & fama publica.

Quinto, corporibus Martyrum in cruce pendentibus, quædam mulier Infidelis ad extremum vitæ, loquela non ſolum, ſed & aliis corporalibus ſenſibus amiſſis, deducta, quadam particula crucis Patris Petri Baptiſtæ ori illi applicata, in inſtanti loquelæ fuit reſtituta, & ſacramentum Baptiſmi inſtantiſſime petiit, fuitque ab eodem Patre Petro Baptiſta adhuc vivente, licet cruci affixo, ſanitati corporis & animæ medio Baptiſmi reſtituta. Probant teſtes de viſu *ſuper art.* 11, Petrus Montoya *in proc. Mexicano fol.* 47. & de auditu & fama publica Joannes Baptiſta de Aguirre *in eodem proc. fol.*63. Joannes Mendoza *in eodem proc. fol.*47. Melchior de los Vios *in eodem proc. fol.* 97. Michael de Souſa *in proc. Oppidangen. fol.* 29. Joannes Antonius *in eodem proc. fol.*40. Joannes de la Cruz *in eodem proc. fol.*49.

Sexto, poſt triduum pendente in cruce corpore Fratris Petri Baptiſtæ, ſanguis cum omnium ſtupore, & præter humanum captum abundanter effluxit.

fluxit. Probant teſtes de certa ſcientia & de viſu *ſuper art.* 14. Joannes Rodriquez Curiel *in proc. Mexicano fol.* 125. Joannes Ponze de Leon *in eodem proc. fol.* 142. Michael Moura *in proc. Japonen. fol.* 29. qui etiam dicit, poſt tres menſes ſanguinem emanaſſe ex latere ſupradicti Fratris Petri Baptiſtæ. Chilodai Joannes *in eodem proc. fol.* 37. Antonius Martuda *in eodem proc. fol.* 50. Sancujege Martinus *in eodem proc. fol.* 61. Safioge Leon *in eodem proc. fol.* 64. Chriſtophorus Gonzalez *in proc. Chinen. fol.* 45. Duarte Ferreira *in eodem proc. Chinen. fol.* 51. Salvator de Melo *in eodem proc. fol.* 61. Franciſcus Acoſta *in proc. Manilien. fol.* 50. Hieronymus Pacheco *in eodem proc. fol.* 82. Joannes de la Cruz *in proc. Oppidangen. fol.* 50. & alii plures teſtes de auditu & fama publica *ibidem*.

Septimo, quod corpora iſtorum Martyrum, etiamſi per bimeſtre in cruce pependiſſent, erant tamen facie formoſa, ac ſi animata ſorent. Probant teſtes de viſu & certà ſcientia *ſuper art.* 16. Petrus Montoya *in proc. Mexicano fol.* 48. Joannes Baptiſta de Aguirre *in eodem proc. fol.* 65. Joannes Mendoza *ibidem fol.* 88. Joannes Rodriquez Curiel *ibidem fol.* 116. Joannes Ponze de Leon *in eodem proc. Mexicano fol.* 144. Chilodai Joannis *in proc. Japonen. fol.* 38. Duarte Ferreira *in proc. Chinen. fol.* 51. Salvator de Melo *in eodem proc. fol.* 62. Simon Ferreira *ibidem fol.* 68. Petrus de Monteacuto *in eodem proc. Chinen. fol.* 89. Laurentius Galli *in proc. Manilien. fol.* 75. Petrus Sotelo *ibidem fol.* 61. Hieronymus Pacheco *ibidem fol.* 82. Chriſtophorus Mercado *in eodem proceſſ. Manilien. fol.* 93. Joannes de la Cruz *in proc. Oppidangen. fol.* 51. & alii plures teſtes de auditu & fama publica.

Octavo, quod aves rapaces in illis partibus nominatæ *Maſcanguis*, quæ in loco martyrii corpora damnatorum aſſueverunt dilaniare, & carne eorum paſcebantur, Sanctorum Martyrum cadavera, licet illis proxima fuerint, nullatenus illa tetigerunt, non ſine circumſtantium admiratione; ut probant teſtes de viſu *ſuper articulo* 17. nempe Joannes Baptiſta Aguirre *in proc. Mexicano fol.* 65. Petrus Montoya *ibidem fol.* 49. Joannes Montoya *in eodem proceſſ. fol.* 88. Joannes Rodriquez Curiel *fol.* 116. Item Joannes *in proc. Japonen. fol.* 54. Chriſtophorus Gonzalez *in proc. Chinen. fol.* 46. Duarte Ferreira *ibidem fol.* 51. Franciſcus Gonzalez *ibidem fol.* 56. Salvator de Melo *ibidem fol.* 62. Simon Pereyra *ibidem fol.* 68. Thomas Agnes *in eodem proc. fol.* 79. Petrus de Monteacuto *ibidem fol.* 89. Petrus Sotelo *in proc. Manilien. fol.* 61. Ferdinandus Garzia *ibidem fol.* 69. Laurentius Gal. *ibidem fol.* 75. Hieronymus Pacheco *ibidem fol.* 82. Chriſtophorus Mercado *ibidem fol.* 94. & alii plures de auditu & fama publica.

Nono, poſtquam dicti Martyres, & inter ipſos d. Pater Commiſſarius Frater Petrus Baptiſta, fuerunt crucifixi, pluries dictus Pater Petrus Baptiſta fuit viſus, derelicta cruce, celebrare Miſſam in ſuo monaſterio de Nangaſaqui, illique miniſtrare dictus Antonius, qui ſimul cum illo crucifixus fuerat, indutus veſte alba, & audiebant canticum quaſi cæleſtem, quamvis non videbant canentes, & hoc deponunt propriis oculis vidiſſe

 Joan-

Digitized by Google

Joannes Rodriquez Curiel, & Joannes Baptiſta de Aguirre *in proc. Mexicano ſuper articulo* 18. iſte *fol.66.* ille vero *fol.*116. qui *ſuper art.* 24. dixit, qualiter ivit ad viſitandum locum iſtorum Sanctorum Martyrum, & reſpiciendo crucem dicti Patris Petri Baptiſtæ, invenit, quod non erat in cruce, & magna admiratione quæſivit a Cuſtodibus, ubinam erat corpus dicti Patris Petri Baptiſtæ, qui reſponderunt, quod ſæpiſſime eveniebat, quod non videbatur in cruce, & quod poſtea, tranſacto aliquo ſpatio temporis, iidem Cuſtodes videbant idem corpus in eadem cruce. Unde idem teſtis fuit reverſus magna cum celeritate ad quærendum dictum Patrem Petrum Baptiſtam ad locum, in quo prius eum viderat celebrare Miſſam, & jam illum non invenit; & teſtis iterum reverſus fuit ad locum, ubi crucifixus fuerat,; & illum invenit in cruce eodem modo, quo martyrium in illa paſſus fuerat. & cum teſte iverunt plures Chriſtiani, de quorum nominibus non recordatur, ſed dixit, hoc fuiſſe & eſſe publicum & notorium tam inter Chriſtianos, quam inter Infideles. Idem deponunt de auditu & fama publica plures teſtes, nempe Petrus Montoya *in proc. Mexicano ſuper art.* 18. *fol.* 49. & Joannes Mendoza *in eodem proc. & ſuper art.* 18. *fol.* 89. Melchior de los Reyes *ibidem fol.* 99. Martinus de Lezama *ibidem fol.* 107. Chriſtophorus Garzia *ibidem fol.* 131. Joannes Ponze de Leon *ibidem fol.*145. Ferdinandus Garzia *ſuper eodem art. in proc. Manilien. fol.69*. Laurentius Galli *in proc. Manilien. fol. 76*. Michael de Souſa *ſuper eodem art. in proc. Oppidangen. fol.* 31. Joannes Antonius *ibidem fol.* 42. Joannes de la Cruz *ibidem fol.* 52. & quod Satellites, & Cuſtodes Martyrum multoties viderunt poſt dictum martyrium crucem Patris Petri Baptiſtæ vacuam, & poſt aliquod ſpatium temporis viderunt eumdem P. Petrum Baptiſtam in eadem cruce, ut probat de auditu a Cuſtodibus Petrus Montoya *ſuper art.*24. *in proc.Mexicano fol.*52. & dictus Joannes Rodriquez Curiel *ibidem fol.*119. & complures alii relati *in ſummario num.*11.

Quo facto ita probato & ſuppoſito, poteſt firmari, hoc magnum miraculum fuiſſe, cum excedat vires naturæ, quod homo jam mortuus recedat de loco martyrii ad locum altaris, & celebret Miſſam, maxime cum Deus a principio homines elegerit miniſtros ad conficienda & miniſtranda Sacramenta, non autem cadavera elegerit. Quamvis verum ſit, quod poterat tunc eligere Angelos bonos ad tale miniſterium, vel quamcumque aliam intellectualem creaturam, juxta Divum Thomam 3. *part. quæſt.* 64. *art.*7. Nec obſtat, quod Deus elegerit homines a principio ad conficienda & miniſtranda Sacramenta, non vero cadavera, quia hic eſt conſideranda anima, cui in Sacerdote remanet character perpetuus & indelebilis, juxta Divum Thomam, ubi ſupra *quæſt.* 63. *in corpore*, & *in reſponſione ad* 3. ubi, quod, *quamvis poſt hanc vitam non remaneat exterior cultus, remanet tamen finis illius cultus, & ideo poſt hanc vitam remanet character, & in bonis ad eorum gloriam, & in malis ad eorum ignominiam*. Sed ſic eſt, quod anima poſt hanc vitam conſiderari poteſt in corpore dupliciter, vel aſſiſtens tantum, vel infor-

informans; ſi tantum aſſiſtat, particularem exigit commiſſionem a Deo, ut modo humano & ſenſibili Sacramenta miniſtret; ſi vero informet corpus mortale, quale erat in caſu propoſito, & ordinaria poteſtate miniſtrare potuit Sacramenta, quod de Beato Petro, ſi rediret in vitam, expreſſe tenet Soto in hæc verba: *Immo, ſi D. Petrus huc rediret, poſſet ſine nova commiſſione ratione characteris, quem habet indelebilem Sacerdotalem, Sacramenta miniſtrare, in 4. diſt. 1. quæſt. 5. art. 7.*

Cum autem teſtes non exprimant principales Miſſæ functiones, & quod conſecraverit, & quod ad adorandum propoſuerit Corpus Chriſti, poſſemus fortaſſe dicere, quod exhibita fuit tantum viſio illa Servi Dei paramentis Eccleſiaſticis induti, & ad altare per modum celebrantis, ad oſtendendam ſanctitatem & meritum ipſius Martyris, ad declarandum, quam acceptum fuerit crucis ſacrificium ab eo exhibitum, & quam ſimilitudinem habuerit cum ſacrificio altaris, ad commendandam in illis partibus devotionem erga Miſſam, & ad decorandam novam illam ſponſam Japonen. Eccleſiam, *cui omnis decor ab intus,* ſcilicet a Corpore & Sanguine Sponſi in ara ſacrificati. Multa alia poſſunt conſiderari, ad quæ talis apparitio aptiſſimum eſſet medium; & utcumque ſit, ex ſupradictis videtur quædam res mirabilis, immo & miraculum maximum.

Ex quibus omnibus concludendum judicavimus, cauſam iſtam eſſe in tali ſtatu, ut juxta S. R. E. ritum, & ſacrorum Canonum diſpoſitionem (ſi Sanctitati veſtræ placuerit) poſſit procedi ad iſtorum Famulorum Dei Canonizationem, & in numero Sanctorum adſcriptionem in forma Eccleſiæ conſueta.

Joannes Baptiſta Coccinus Rotæ Decanus.

A. Patriarcha Hieroſolymitanus Rotæ Auditoris Lñs.

Philippus Pirovanus Rotæ Auditor.

APPEN-

APPENDIX III.

De Martyrio Servi Dei JOSAPHAT CONCEVITII Archiepiſcopi Polocenſis ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum URBANUM VIII. Pont. Opt. Max.

Relatio JOANNIS BAPTISTÆ COCCINI *Decani*, PHILIPPI PIROVANI, *&* CLEMENTIS MERLINI *ex Proceſſibus ſuper Canonizatione formatis extracta, cujus facta eſt mentio, cum de martyrio agebatur.*

Beatiſſime Pater.

NOn ſe Regem duxit quovis Regno digniſſimus Wladislaus, neque diadema ſuo imponi capiti glorioſum putavit, niſi cum inclinare illud potuit ad pedes, Beatiſſime Pater, tuos, & ad ſolii Apoſtolici gradus, quibus gloriæ culmen aſcenditur. Sed neque juſte jus dicturum ſe ſuis, neque hoſtibus opportune indicturum bella, neque profligaturum indicta ſperavit, niſi, ut olim ſapientiſſimi Judices, ac fortiſſimi Duces Joſue, Gedeon, ac David inſidentem Propitiatorio Deum implorabant, ſic ille ſanctuarium Vaticanum, & in eo ſupremum veritatis Oraculum adoraſſet. Propterea e remotiſſimis Sarmatiæ regionibus aſpera non magis algentibus nivibus, quam bellis ardentibus tempeſtate virum allegavit & genere, & virtute belli, togæque primarium, qui Regni potentiſſimi Fidem ab heroicis uſque florentis Eccleſiæ temporibus receptam & ſervatam cæleſti rurſus imbueret Romani Pontificis ſacramento. Ut Regis excelſiſſimi corde, quaſi per oſculum Oratoris ſui tranſmiſſo, omnia ipſius vota, conſilia, ſpes, & auſpicia Petri acclinata pedibus, & ſacroſanctæ Sedi, hoc eſt, inconcuſſo univerſæ religionis fundamento niterentur. Inde invictiſſima Polonorum natio, & ſperare bella feliciter, & tractare felicius cœpit, majores etiam votis victorias conſecuta. Sed triumphum ducere non ſe putat in gloriæ Capitolio, niſi ſceptra tibi, & corda ſubmittens, ſacroſanctos Apoſtolicæ Sedis triumphos adaugeat.

Quos etiam quia non ſine procurata prius victima peragere ſolebat antiquitas, ecce feliciſſimam hoſtiam affert Joſaphatum Concevitium Archiepiſcopum Polocenſem, quem nuper inimiciſſimi Eccleſiæ Romanæ perduelles crudeli ferro mactarunt. Verum quot inflixere ei vulnera, tot aperuere ſimul ora, quibus & tibi conſtantiam Fidei ſuæ, & tuam mundo auctoritatem, pro qua aſſerenda tibi pariter ac cælo cecidit, luculentiſſime conteſtatur. Spirat hic quoque ejus odor ſuavitatis, quem tantopere in ſacrificiis amabat Deus, & ad Apoſtolorum limina, unde vigor efluxit, famam promeritorum ejus afflari videmus. Tanto minus mirum eſſe debet, ſi ſanguinis ejus virtus in proximo Hæreticorum & Schiſmaticorum

ſolo

ſolo Fidei tam multas ac firmas radices agat, in agro autem Catholicæ pietatis tam amplos Spei, Charitatis, Virtutumque omnium fructus incredibiles gignat.

Jam ut vitæ ſuæ cæleſtis cauſam in terris apud te, Pater Sanctiſſime, perageret, en adeſt Joſaphatus Concevitius Archiepiſcopus Polocenſis, qui parum eſt ratus, quod ab ineunte ætate, quicquid ingenii ac virium habuit, per exempla humilitatis, prudentiæ, charitatis in Catholicæ religionis gratiam effunderet, factus omnibus omnia; ſanguinem demum profundere voluit pro uno Eccleſiæ capite, hoc eſt, pro tui Sacerdotii principatu. Ille autem ſanguis, juſto Abeli factus quodammodo conſanguineus, ad aures Dei per tuas clamat de terra, neque aliis ad cælum vocibus, quam occiſorum ſub altare Dei clamantium, *Vindica ſanguinem noſtrum, Deus noſter*, expoſcit hic quoque ſanguis vindictam: non eam tamen, quam de nefariis parricidis per acerbiſſima ſupplicia vindex innocentum jure ſumas; Joſaphatus enim Chriſti morientis ſpeciem in morte præ ſe ferens, interfectoribus ſuis extremo non tam vitæ, quam amoris reſpiratu miſericordiam, veniam apud Deum anhelabat, donec, deficiente linguæ ſpiritu, elata crucis in modum dextera, benedicens impiis, Divinam clementiam advocabat; ſed illam ſanguis hic implorat vindictam, Beatiſſime Pater, qua glorioſi Eccleſiæ Martyres vindicari ſolent, ut, ſi proculcatus ab extremis erebi quiſquiliis fuit, & tenebris ignominioſis addictus, tu ſupremus cæli Sacerdos in candelabro illum exponas radiati verticis luce fulgentem, ut mortis terrenæ dedecus in æternæ honorem vitæ commutatum pronunties, ut purpura profuſi ſanguinis candidatam Martyris ſtolam apud homines etiam illuſtres, ferreamque ſecurim mortis ejus inſtrumentum ad juſtiſſimæ veritatis incudem refingas in auream & immarceſcibilem gloriæ coronam, quam circumductam vertici Poloni Martyris imponi per te capiti ſuo Polonorum natio exiſtimabit.

Hoc autem te poſſe, ex Divinis oraculis confitentur omnes; ſed & velle, ex eo etiam aſſequimur, quod Anteceſſorum tuorum inſiſtens moribus & inſtitutis nos Joannem Baptiſtam Coccinum Rotæ Decanum, Philippum Pirovanum, & Clementem Merlinum Rotæ Auditores antiquiores veritatis hujus examini, & cauſæ ampliſſimæ tractationi præfeceris. In qua hodie relaturi ſingula, quæ expendimus ſuper Actis & proceſſibus, rei totius ſummam in quatuor partes diviſimus. Quarum in prima agemus, an Acta ipſa teſtata ſint publica juris forma, & rata teſtium fide. In ſecunda de martyrio, & requiſitis ad illius perfectionem. Tertia ſeriem innocentis vitæ, & paſſionis ſeu martyrii Joſaphat Archiepiſcopi complectetur. Quarta demum admiranda quædam poſt ejus mortem eventa proſequetur.

De

De Proceſſuum validitate, & probationibus.

PARS PRIMA.

QUamvis Canonizatio Sanctorum non innitatur principaliter teſtimonio humano, nec proceſſibus, aut probationibus inde deſumptis, ſed præcipuo Sancti Spiritus afflatu, & infallibili Divinæ veritatis aſſiſtentia, ex qua Papa circa Canonizationem errare nullo modo poteſt, ut tradit D. Thomas *quodlib.9. art.*1. Turrecrem. *de Eccleſ.quæſt.*51.*num.*73. & *de conſecratione diſt.*3. *in princ. num.*22. Ambroſ. Catharin. *de certitud.glor. Sanct. lib.*1. *per totum*, Bannes *ad Divum Thomam in* 2. 2. *quæſt.*1. *art.*10. *dub.*7. Covar. *var. reſolut. lib.*1. *cap.*10. *num.*13. & fuit dictum in relatione S. Bonaventuræ *part.*2. *art.*9. atque in aliis; ideo ad ipſum ſolum Papam ſpectat Canonizatio Sanctorum, & dicitur actus illi reſervatus, ut per plures Conciliorum canones, & ſummorum Pontificum epiſtolas Decretales cautum fuit, & ſignanter *in cap. de Reliq. & venerat. Sanctor.*; *cap. Audivimus*; *cap. Cum ex eo, eod. tit.*; *cap. Venerabili, de teſtib.*; *cap. Si quis per ſuperbiam*, 30. *diſt.*; *cap. Placuit, de conſecr. diſt.*1. cum aliis congeſtis in relatione S. Caroli *part.*2. *de ſanctitate argum.*24. & late comprobat Cardinalis Bellarminus *de Beatitudine, & Canonizatione Sanctorum cap.*8. Molfeſ. *conſ.*46. *num.*10. *et* 14. *lib.*2.

Ad quam Pontifex de plenitudine poteſtatis procedere poſſet etiam ſine ullis proceſſibus judiciali rigore fabricatis, quod præſtitit Leo III. qui anno 804. Guiberto Sacra decrevit cum ſolo libro vitæ ejuſdem Guiberti conſcripto per Marcellinum Presbyterum, ut teſtatur S. Lugderus *in epiſtola ad Riufridium Epiſcopum Trajectenſem cap.*9. & ſecutus eſt Alexander III. dum Eduardi Angliæ Regis Canonizationis ſententiam uno pariter miraculorum libro inſpecto, & litteris Innocentii II. pronuntiavit, ut refertur in relatione S. Franciſcæ Romanæ *part.*2. *art.*12. *verſ. Alexander Papa III.* & patet ex bulla Canonizationis *in Bullario novo tom* 1. *inter bullas Alexandri III. in ordine prima*, fuitque etiam ponderatum in relatione S. Hyacinthi *cap. de ſanctitate, verſ. Nec eſt novum*, & obſervavit Cardinalis Baronius *annal. tom.*9. *ſub ann.*804. & *tom.*12. *ann.* 1061. necnon etiam Joannes XV. in Conſiſtorio Cardinalium in palatio Lateranenſi annò Chriſti 993. in Sanctorum numerum adſcripſit S. Uldericum ex lectura duntaxat cujuſdam libelli *de vita, et miraculis ejuſdem Sancti*, ut habetur in diplomate Canonizationis, relati per Baronium *in annal. tom.*10. *ſub ann.*993. et Gregorius VI. atque Hadrianus II. canonizarunt Solam Anglum primum Abbatem monaſterii Solembacciani, et Walburgam ſororem Sancti Wibeldi, præviis duntaxat informationibus et precibus Epiſcoporum, ut teſtatur Dernath. *in tabulis Epiſcoporum Aurelianen. num.*5. *& ſequ.* et latius deducit Molfeſ. *conſult.*46. *num.*23. 24. *& ſequ. lib.*2. Quod eo magis recipiendum vide-

videtur, ubi agitur de Canonizatione Martyrum, quibus ſacrificia offerre, & commemorationes, ſeu annua natalitia, necnon agapas publico cultu celebrare primævæ mos fuit Eccleſiæ, ſtatim ac in tabulas per Notarios apud Acta dies felicis eorum tranſitus, Pontificibus approbantibus, relatus fuerat, ut colligitur ex Tertull. *in libro de corona Militis*, D. Cypriano *epiſt.* 34. *&* 37. D. Auguſtin. *ex tract.* 84. *in Joannem*, & ex pluribus aliis Sanctorum teſtimoniis, quæ congeſsit Card. Baron. *in notis Martyrologii cap.* 4. *per totum*.

Attamen Eccleſiaſtico & laudabili hujus Sedis Apoſtolicæ more introductum fuit, ut nullus in album Sanctorum referatur, niſi per Acta in publica juris forma, & per proceſſus, ac publicæ fidei documenta conſtet de illius ſanctitate, aut martyrio, ſuper quibus antea ſedulo & exacte inquirendum eſſe, decernunt ſummi Pontifices. Prout etiam teſtatur Cardinalis Turrecremata *in cap.* 1. *de conſecrat. diſt.* 3. Bannes *ad D. Thom. in* 2. 2. *quæſt.* 1. *art.* 10. *dub.* 2. & fuit adnotatum in relatione S. Andreæ Corſini *part.* 3. *§.* 1. *verſ. Circa primum*. Quod etiam quodammodo ſervatum fuiſſe animadvertimus ab ipſis naſcentis Eccleſiæ Præſulibus, & primum a Sancto Clemente Romano Pontifice, a quo licet publicus venerationis cultus decerneretur Martyribus, ſtatim ac eorum obitus fuerat per Notarios in Actis exceptus, tamen antea exacta adhibebatur diligentia in perquirendis & probandis ipſorum Sanctorum Martyrum mortibus in profeſsione Fidei, & rebus geſtis; & ſeptem Notarios conſtituit idem S. Clemens I. qui curioſe dies obitus eorumdem, & geſta colligerent, quibus præerant totidem Diaconi, qui a Notariis ſcripta, qualia ea demum eſſent, probarent, Pontifici nota facerent, atque in Eccleſiaſtica monumenta reconderent, prout teſtatum habetur *in libro de Romano Pontifice ſub nomine* Damaſi *edito*, & poſt D. Auguſt. *lib.* 2. *contra Fauſtum cap.* 21. & *de Brev. cap.* 5. & D. Gregorium *in regeſt. epiſtolarum lib.* 12. *cap.* 9. tradit Cardinalis Jacobat. *de Concil. lib.* 1. *art.* 5. *num.* 7. ubi, quod locum dictorum Notariorum, quos Clemens I. Papa inſtituit ad conſcribendas res geſtas Martyrum, hodie obtinent Protonotarii Papæ; & latius comprobat Cardinalis Baronius *in annal. tom.* 1. *ſub anno* 55. *num.* 19. & *in Martyrologio cap.* 1. *per totum*, & *in annotat. ad* 2. *diem Aprilis*, ubi, quod Martyres poſt diſcuſſionem, & Pontificum approbationem, *vindicati Martyres* dicebantur; & ante vindicationem huiuſmodi nefas erat Reliquias alicujus Martyris venerari, quaſi tunc ad inſtar ſervorum vindicta manumiſſorum per vindicem, hoc eſt, ſummum Pontificem, in libertatem publici cultus aſſererentur, ad tradita per Paulum *in L. An apud ſe manumittere, ff. de manumiſſ. vindict.* & Juſtinianum *in L. Diſcretis, C. Qui teſt. fac. poſſ.*

Hinc propterea, Beatiſſime Pater, cum annis elapſis increbreſceret in dies magis ac magis fama martyrii & ſanctitatis Joſaphati Concevitii Archiepiſcopi Polocenſis, & a Reverendiſſimis Cardinalibus S. Congregationi de Propaganda Fide Præpoſitis, necnon a Rege, & univerſis Regni

Poloniæ Proceribus, totoque utriuſque ritus Latini & Græci Clero Catholico enixe inſtaretur ſuper hoc decerni, ut exciperentur probationes, annuit piis poſtulationibus S. V. & Anteceſſorum ſuorum veſtigiis inhærens mandavit, cauſam martyrii Venerabilis Præſulis Joſaphati probationibus inſtrui, & teſtimonia recipi pro eo, qui mortuus in profeſſione nominis Jeſu Chriſti vere dignum ſui teſtimonium reddidit Deo, & Euangelicum inſtrumentum ſanguine ſuo velut obſignavit, apud incredulos teſtificatus, ſe eſſe paſtorem bonum, qui animam ſuam poſuit pro ovibus ſuis; ideoque, cauſa per S. V. remiſſa ad Congregationem Reverendiſſimorum Cardinalium ſuper ritibus Eccleſiaſticis fuerunt ab eadem Congregatione decretæ & relaxatæ litteræ remiſſoriales & compulſoriales ſub die 25. menſis Septembris anni 1625. *ut in proceſſu Polocen. fol.* 2. in quarum executionem fuit in civitate Polocen. & Vitepſcen. fabricatus proceſſus, & teſtes examinati. Qui cum præſentatus fuiſset coram eiſdem DD. Cardinalibus, & Protonotario ſacræ Congregationis, apertus fuit & recognitus, ut conſtat *ex Regiſtro Actorum in Urbe facto*; cauſa demum fuit commiſsa nobis tribus antiquioribus Rotæ Auditoribus Joanni Baptiſtæ Coccino Decano, Philippo Pirovano, & Clementi Merlino, ut conſtat *ex Decreto exhibito*: cumque a nobis ſub die 8. Aprilis 1630. propoſita fuiſset diſputatio ſuper validitate proceſſuum,

Agentes pro Joſaphato Archiepiſcopo aſſerebant, depoſitiones teſtium vigore Remiſſoriæ examinatorum in civitate Polocen. & Vitepſcen. & proceſſum eſſe in forma probanti, eo quod ſervata fuerint omnia, quæ in litteris remiſſorialibus ad validitatem & legalitatem proceſſuum præſcribuntur, & de jure communi exiguntur, & ſi qui aderant defectus, per Reſcriptum S. V. in ſanatoria Commiſſione emanatum undequaque ſublatos fuiſſe.

Conſtat enim, Reverendiſſimos Cardinales ſacræ Congregationis de Propaganda Fide ſupplicem libellum S. V. obtuliſſe, ut habetur *in litteris remiſſorialibus in proceſſu Polocen. fol.* 2. & famam ſanctitatis miraculorum, & martyrii Joſaphati nedum ipſos, ſed & Poloniæ Regem, Antiſtites, & Proceres pluribus epiſtolis exhibitis, & Synodorum provincialium Regni Poloniæ ſupplicationibus denuntiaſſe, & inſtanter commendaſſe, prout exigitur per Canoniſtas, & præſertim per Oſtien. *in cap.* 1. *num.* 2. Jo. Andr. *num.* 3. Butr. & Abb. *num.* 5. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* Malvet. *de Canoniz. Sanctor. dub.* 4. *num.* 1. *& ſeqq.* Molſeſ. *conſ.* 46. *num.* 19. *lib.* 2. & firmatur in relatione Sancti Hyacinthi *pag.*40. *verſ. Nec ideo*,& Sancti Ignatii *part.* 1. *de validitate proceſſuum*, *verſ. Et maxime*. Quem libellum remiſit S. V. ad ſacram Congregationem ſuper ritibus Eccleſiaſticis, reſcripſitque, ut procederetur, prout petebatur, ut *ex litteris remiſſorialibus dicto proceſſu fol.* 2. *& ſeqq.* cujus Commiſſionis, & Reſcripti vigore deputati fuerunt ab eadem Congregatione Judices ſubdelegati Archiepiſcopus Polocen. & eo abſente, vel impedito, Archiepiſcopus Chiovien. & Halicien. necnon duo Supe-

Superiores monaſterii Mohilovien. & Polocen. *dicto proceſſu fol.* 2. & eiſdem Judicibus præſcripta fuit forma ſervanda in confectione proceſſus *dicto proceſſu fol.* 2. *ad* 12. Quas quidem litteras remiſſoriales Reverendiſſimus Dominus Raphael Corſack Epiſcopus Halicien. Procurator in cauſa præſentavit dictis Judicibus ſub die 20. Martii 1628. illaſque Judices acceptarunt, ut *in proceſſu fol.* 1. *&* 2. unde dicebatur ſatis probata eorum juriſdictio: Doct. *in c. Si is, cui, de off. Deleg.* Roman. *conſ.* 353. *num.* 8. Verall. *deciſ.* 324. *num.* 4. *part.* 1. Rota *dec.* 20. *de conceſſ. Prabend.* & *dec.* 6. *de offic. Deleg. in nov.* cum aliis; & poſt acceptatas, & apertas litteras remiſſoriales deputarunt in Notarios DD. Albertum Branviezki, & RR. PP. Sebaſtianum Cacinski, & Germanum Hoſtilouski Presbyteros Ordinis Sancti Baſilii, & in Nuntios, ſeu Curſores elegerunt RR. DD. Abrahamum Hrynzuezki, & Martinum Treinski, qui ſolemne præſtiterunt juramentum de fideliter exercendo officio, & perficiendo proceſſu; necnon deputarunt locum loci, nempe eccleſiam Cathedralem Polocen. Sanctæ Sophiæ nuncupatam Polociæ, Vitepſci vero eccleſiam Parochialem ritus Græci Beatiſſimæ Virginis dictam; dieſque, atque horas aſſignarunt pro faciendo proceſſu, nempe omnes dies, omneſque horas ab octava ante meridiem uſque ad tertiam pomeridianam cujuſlibet hebdomadæ non impeditos aliquo feſto in honorem Dei, vel Sanctorum ejus, & ſucceſſive pronuntiarunt, ſe eſſe Judices competentes juxta requiſita, nedum in litteris remiſſorialibus, ſed etiam a jure communi pro validitate proceſſus remiſſorialis, ut notant Veſtr. *in prax. cap.* 3. *num.* 7. *lib.* 6. Severol. *de Remiſſ. cap.* 30. *&* 31. *& cap.* 33. *num.* 2. *&* 4. Verall. *dec.* 266. *num.* 1. *part.* 3. & de prædictis omnibus apparet *in proceſſu Polocen. fol.* 1. *&* 2. *& ſeqq.*

Quibus peractis, per Judices deventum fuit ad examen centum & ſexdecim teſtium, in quo examine nos deprehendimus ſervatam non fuiſſe in pluribus formam litterarum remiſſorialium, & aliquas juris communis ſolemnitates, nempe, quod omiſſa fuerunt interrogatoria in rotulo Remiſſoriæ propoſita, ſuper quibus reſpondere debent teſtes, ut validum ſit examen: Doct. *in cap.* 2. *§. Teſtes, de teſt. in* 6. & *cap. Cum cauſam, eod. tit.* Signorol. *conſ.* 19. *num.* 1. & fuit dictum *in Camerinen. Bonorum* 20. *Martii* 1589. coram Penia, *& in relatione Sancti Raymundi art.* 2. *verſ. Et conſequenter*. Multorum teſtium ætas in proceſſu non fuit deſcripta, prout requiritur, cum defectus ætatis, puta pubertatis regulariter repellat a teſtimonio ferendo, *L.* 3. *§. Lege Julia ff. de teſt.* Hell. *de teſtib. num.* 21. Campeg. *eod. tract. reg.* 112. Alex. *conſ.* 19. *num.* 12. *lib.* 7. Depoſitio eorumdem non ſecreto, & ſeorſim emanavit, ſed palam & publice, audiente toto populo, & Procuratore cauſæ, contra diſpoſitionem Textus *in cap. Venerabili, in fine de teſtib.* Doct. *in cap. Si quando, eod. tit.* Franc. Marc. *deciſ.* 900. *num.* 1. & fuit notatum *in relatione Sancti Ignatii part.* 1. *in princip. §. Cenſuimus*. Nec per Notarium fuit excepta per extenſum, ſed ſummatim, & in compendium per modum hiſtoriæ eorum depoſitio, quod a jure

non probatur per teſtim. non conſtito de contraria conſuetudine, ut tradunt Oſtienſ. *in cap. Nihil obſtat, num. 2. & ſeq.* & ibidem Canoniſtæ communiter *de verb. ſignif.* Felin. *in cap. Cum in tua, num. 2. de teſtib.* Hayl. *obſerv.* 104. *num.* 5. *part.* 1. cum aliis &c.

Verum cauſæ Patroni, qui validitatem proceſſuum tuebantur, reſponderunt, conſtare, per ipſos teſtes rite ac recte præſtitum fuiſſe juramentum (exceptis aliquibus inferius recenſendis) in quo jurejurando tota fere vis ac ſubſtantia teſtimonii conſiſtit *l. Teſtium, l. Jusjurand. c. de teſtib. c. Si teſtes 4. quæſt. 3. c. Hortantur 3. quæſt. 9. cap. Nuper, Extravag. de teſt.* Verall. *dec.* 266. *part.* 3. & fuit dictum in relatione Sancti Raymundi *art.* 7. *verſ. Ad ſeptimum*, & alibi; & exhibuerunt Commiſſionem ſanatoriam per S. V. ſignatam quoad prædictos defectus, per quam illos non eſſe ſublatos omnino & abolitos, dubitare nefas eſſet, cum Papæ nihil ſit impoſſibile de jure poſitivo, quod immutare poteſt, revocare, diſpenſare, & facere, quod factum habeatur pro infecto, cum vicem Dei gerat in terris, ſitque ſupra jus, contra jus, & extra jus, ejuſque, & Dei idem ſit Conſiſtorium, ut inquit Cardinalis Oſtien. *in cap. Quanto, de translat. Prælat. cap. Nulli fas* 19. *diſt. cap. Cuncta per mundum, 9. quæſt. 3. cap. Nemini, 17. quæſt. 4.* Abb. late *in quæſt. 1. num. 1. 2. & 3.* Unde inferebant, attenta hac Commiſſione ſanatoria, teſtes vigore Remiſſoriæ *in proc. Polocen. & Vitepſcen.* ſuſtineri, excipiendo tamen teſtes 13. 34. 35. 36. 37. 62. 68. 75. 77. 79. 80. 81. 86. 99. 101. 111. 113. 114. 116. quos conſtat non juraſſe. In quorum depoſitione nullam poſſe fundari probationem principaliter, & de per ſe, admittebatur; ſed aliquando ſolum poſſe pro adminiculo deſervire.

Quam illationem fulciebant informantes pro Servo Dei Joſaphato, ponderando, quod defectus oppoſiti contra teſtes verſari videntur circa rigoroſas juris ſolemnitates, ex quarum omiſſione non vitiari examen teſtium, dum ceteroquin illud peractum fuerit juxta formam *cap. Venerabili, de teſtib.* cenſuerunt Majores noſtri in relatione Sancti Hyacinthi *tit. 1. de probatione proceſſuum, verſ. Sed non propterea vitiatur.* Et in hiſce cauſis Canonizationum procedendum eſſe de bono, & æquo circa examen teſtium, &, quantum fieri poteſt, ſuſtinendos eſſe proceſſus, & probationes, dictum fuit in eadem relatione Sancti Hyacinthi, *tit. de probatione proceſſuum, verſ. Sed levem, fol.* 48. & in relatione Sancti Andreæ Corſini, *part. 3. de modo probandi, §. 3. verſ. Satis etiam facile.* Præſertim, ubi conſtat de bona fama in vita Servi Dei, de cujus Canonizatione agitur: tunc enim rigor examinis teſtium minus videtur attendendus, ut obſervarunt Pavin. in relatione Sancti Bonaventuræ *art. 9.* Molſeſ. *conſ. 46. num. 30. & 41. lib. 2.*

Completo teſtium examine, proceſſus fuit abſolutus, ſubſcriptus a Judicibus, & ſigillis munitus, auſcultatus, & collationatus cum aliis Notariis, & deinde ab omnibus tribus itidem ſubſcriptus, juxta trad. per Veſtr. *in prax. lib. 6. cap. ult. num.* 10. & latius in relatione Sancti Raymundi *art.* 8.

art.8. per tot. & præcipitur *in litteris remiſſorialibus*. Et licet Portitori jurato non appareat fuiſſe conſignatum, ut mandabatur *in litteris remiſſorialibus*; attamen, cum idem proceſſus clauſus, & obſignatus ſigillis Judicum per R. P. Nicolaum Novatium Ordinis Sancti Baſilii ad Urbem delatus fuerit, in ſacra Congregatione rituum præſentatus, coram DD. Conſtantino a Ruvere Protonotario ſacræ Congregationis apertus, & de mandato bo. mem. D. Cardinalis Mellini per duos teſtes formiter recognitus, ut conſtat *ex Regiſtro in Urbe confecto*.

Dicebatur, fuiſſe ſatisfactum formæ litterarum remiſſorialium, quæ, cum inducta fuerit ad certum effectum, ut proceſſus fideliter deferatur ad Urbem, poteſt per æquipollens adimpleri, & impleta dicitur, dum intentus habetur fidelis delationis effectus ad trad. per Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 15. num. 42.* Rota coram Cardin. Seraph. *deciſ. 309. num. 1. & deciſ. 1413. num. 13. & deciſ. diverſ. part. 1. deciſ. 267. num. 6. & in terminis Canonizationis* ſcripſit Molfeſ. *conſ. 46. num. 36. 39. & 41. lib. 2.*

Ceterum contra formam probantem iſtius proceſſus objiciebatur per R. D. Promotorem Fidei, non conſtare de Mandato Procuræ Epiſcopi Halicien. qui uti Procurator in hac cauſa comparuit.

Reſpondebatur autem ab Agentibus pro Servo Dei Joſaphato, id non obſtare, tum quia in cauſa Canonizationis, uti cauſa pia, & cauſa publica, nempe Fidei, ac religionis, quilibet de populo, & multo magis Epiſcopus comparere poteſt, Tiraquell. *de pia cauſa, privil. 151.* & traditum fuit in relatione Sancti Ignatii, *part. 1. de proceſſ. §. Eo maxime*, necnon in relatione Sancti Franciſci Xaverii, *part. 1. tit. de validitate, & legalitate proceſſuum, §. Secunda difficultas*; tum etiam quia dictus Epiſcopus enuntiatur Procurator Archiepiſcopi Polocen. qui cum fuerit præſens in omni caſu, ideo vel cenſetur tacitum dediſſe Mandatum, vel certe ratificaſſe omnia ipſo præſente geſta: Innocentius *in cap. Ex parte*, & ibi ceteri Canoniſtæ, *de reſcript.* Alex. *in l. Sæpe, num. 93. ff. de re judic.* Caſſad. *dec. 3. n. 5. de procur.* Quam ratificationem ſufficere, & ſupplere defectum Mandati, reſolutum fuit in præallegata relatione Sancti Ignatii, *§. Accedit etiam*; tum demum quia Inſtantia prima per ſacram Congregationem de Propaganda Fide facta in hac cauſa videtur habenda pro ſufficienti Mandato ad not. per Caſtellanum *de Canoniz. Sanctor. quæſt. 8. in princ.* Malvet. *eod. tract. cap. Reſtat quartum, num. 1.* & fuit deductum in relatione Sancti Hyacinthi, *fol. 40.* & in relatione Sancti Franciſci Xaverii, *part. 1. in princip. §. Præceſſit quoque*.

Inſuper opponebatur ab eodem R. Promotore Fidei, deficere in hac cauſa informationes Ordinarii, quæ regulariter deſiderantur, & præmitti ſolent ante proceſſum auctoritate Apoſtolica conſtituendum, ut tradiderunt Pavin. in relatione S. Bonaventuræ, *part. 2. art. 7.* Maſcard. *de probat. concluſ. 262. num. 58.* Molfeſ. *conſ. 46. num. 20. lib. 2.* necnon etiam, quod in conſtructione proceſſus ultra Archiepiſcopum Polocen. & alios duos

duos Judices in Remiſsoriis deputatos, intervenerunt etiam alii, ut puta Epiſcopus Metonen. Suffraganeus Vilnen. & aliqui alii, qui etiam ſe ſubſcripſerunt proceſſui, ut *in fol. 36*.

Atqui pro diluendo objecto proponebatur conſiderandum, quod in litteris remiſſorialibus ſignanter indultum fuit, ut hujuſmodi probationes, & proceſſus auctoritate ordinaria facti omitterentur, neque deberent exſpectari. Quo vero ad interventum aliorum præter Judices deputatos animadvertebatur, ad cautelam in hac cauſa ultra litteras remiſſoriales directas Archiepiſcopo Polocenſi, expeditas etiam fuiſſe alias remiſſoriales directas Epiſcopo Vilnen. & in ejus defectu Suffraganeo ipſius, & aliis Judicibus, quæ etſi non habuerint effectum, exiſtimarunt tamen illi Judices de partibus, ad majorem fidem & ſolemnitatem proceſſus plurimum conferre, ſi omnes illius conſtructioni intereſſent; unde intrat concluſio, quod, ubi in proceſſu adhibentur cautelæ, & ſolemnitates non neceſſariæ, ſi illæ minus legitimæ fiant, non tamen vitiatur proceſſus, qui ſuſtineri poterat abſque ordine illo ſubſtantiali, *cap. Bonæ il* 2. ubi Abb. *num.* 8. *de elect.* Felin. *in cap. Cum ordinem*, *num.* 2. *in fin. de reſcript.* & admiſſum fuit in relatione S. Raymundi, *art.* 1. *verſ. Neque eſt novum*, & *in fin. art.* 1.

Demum impugnabatur validitas examinis teſtium ex eo, quod de juramento aliquorum teſtium non conſtat, niſi per verba relativa Notarii, videlicet præſtito juramento teſtatus &c. ex qua enuntiativa non videtur oriri ſufficiens juramenti probatio, prout de enuntiativa teſtis juratus dixit Gloſs. *in cap. Ut circa, de elect.*, quam paſſim ſecuta fuit Rota, ut apud Verall. *deciſ.* 173. *&* 286. *part.* 2. *& deciſ.* 295. *part.* 3. *& in recent. deciſ.* 633. *num.* 4. *part.* 2. *rec.* cum aliis congeſtis *in Squillacen.* Abbatiæ 20. Novembris 1630. coram me.

Cui objecto Agentes pro Joſaphat cum diſtinctione ſatisfacere nitebantur, nempe, quod aut a Notario ſimpliciter dicitur *teſtis juratus*, & tunc procedunt deciſiones ſuperius allegatæ; aut vero dicitur *cui delato juramento veritatis dicendæ*, vel *cum juramento examinatus &c.* quæ verba referuntur ad actum de præſenti, hoc eſt, ad ipſum examen, prout in caſu propoſito ſunt verba *cum juramento teſtatus &c.* & tunc ſatis probatur juramentum teſtis ex hujuſmodi enuntiativa, ut cenſuit Rota coram bon. mem. Cardin. Cavaler. *deciſ.* 322. & *in præalleg. Squillacen. Abbatiæ* coram me, juncto præſertim, ut hic, Judicum interventu, ex quorum præſentia præſumuntur omnia ſolemniter acta, & ſolemne juramentum, tactis ſcripturis, fuiſſe interpoſitum, ſatis dicitur, tunc probari per relationem Notarii. Ita Bald. *in l. Jurisjurandi*, *num.* 2. *verſ. Sed pone*, *c. de teſtib.* Menoch. *conſ.* 114. *num.* 3. Rota *in recent. deciſ.* 34. *num.* 1. & *deciſ.* 704. *num.* 2. *&* 4. *part.* 1. & coram bon. mem. Card. Cavaler. *deciſ.* 322. *num.* 6. & apud Card. Mantic. *deciſ.* 351. *num.* 3. & *in præalleg. Squillacen. Abbatiæ*. Quæ & eo magis procedere dicebatur quoad teſtes recognoſcentes proceſſum, de quorum juramento teſtatur Notarius per verbum juravit &c. ſeu medio ejus

jura-

Digitized by Google

juramento recognovit &c. ex qua diſpoſitiva aſſertione, tamquam reſpiciente actum de præſenti, & coram ſe geſtum, inſurgit legitima juramenti probatio, ut dixit Rota apud Card. Seraph. *deciſ.* 857. *num.* 25. *&* 26. & coram Card. Cavaler. *deciſ.* 322. *num.* 5. & *in recent. deciſ.* 393. *num.* 9. & apud ſan. mem. Gregorio XV. *deciſ.* 368. *num.* 5. & *in d. Squillacen. Abbatiæ* coram me.

Ex quibus omnibus, & potiſſimum attenta Commiſſione ſanatoria S. V. aſtruebatur a cauſæ Patronis validitas proceſſus peracti Polociæ, & Vitepſci, & inſtabatur pronuntiari, illum eſſe in forma probanti, & teſtes rite & recte fuiſſe examinatos.

Quo vero ad alium proceſſum in Urbe inſtructum, habita ejus diligenti diſcuſſione ſub die 12. Auguſti 1633. contendebatur ab iiſdem Agentibus cauſæ, duos teſtes, nempe Epiſcopum Nolanum, & Nicephorum Rhutenum examinatos per Epiſcopos S. Agathæ, & Terracinen. fuiſſe valide examinatos.

Quoniam de juriſdictione dictorum Epiſcoporum S. Agathæ, & Terracinen. examinatorum conſtat in proceſſu *fol.* 2. ex ſpeciali deputatione, & decreto ſacræ Congregationis ſuper ritibus Eccleſiæ juxta notata per Doct. *in cap. Is, cui, de offic. Deleg.* Roman. *conſ.* 333. *num.* 8. Verall. *dec.* 324. *num.* 4. *part.* 1.

De legitimo Mandato Procuræ P. Nicolai Novatii, ad cujus inſtantiam fuit fabricatus proceſſus, *in dicto proceſſu fol.* 1. conſtat ex publico inſtrumento *ad l. Imperator, ff. de ſtat. hom.* Fulgoſ. *conſ.* 186. *num.* 3. Cravett. *conſ.* 35. *in fine*, Boer. *dec.* 186. *num.* 6.

De citationibus teſtium ex relatione Nuntii, Bart. *in l. Hac autem.* §. 1. *num.* 2. *ff. Quibus ex cauſis*, Caſtr. *conſ.* 81. *num.* 3. *lib.* 2. Marant. *de citat. num.* 54. *&* 55. necnon etiam de citationibus factis & executis erga R.P.D. Promotorem Fidei ad viden. jurare, & examinari teſtes juxta formam decreti a ſacra Congregatione ſuper ritibus Eccleſiaſticis emanati, ut in proceſſu *fol.* 8. de his omnibus liquet.

Juramentum teſtium probatur ex atteſtatione Notarii per verba de præſenti, juxta Gloſs. *in cap. Ut circa verbo præſtito, de elect. in* 6. Card. Seraph. *deciſ.* 867. *num.* 25. *&* 26. cum aliis ſupra allegatis dicto proceſſu *fol.* 9. *&* 12.

Et examen peractum fuiſſe præſente Subpromotore Fiſcali juxta proteſtationem R. Promotoris, & primo ſuper interrogatoriis per eumdem datis, ac deinde ſuper articulis productis a Procuratore cauſæ, conſtat itidem ex atteſtatione Notarii, & inſpectione proceſſus, quem Notarium fuiſſe ſpecialiter deputatum ad excipiendum Acta prædicta, colligitur ex ipſamet deputatione *in proceſſu fol.* 18.

Ex quibus itidem deducebatur validitas iſtius proceſsus in Urbe conſtructi.

De

De martyrio, & cauſa, ac requiſitis martyrii, ut quis pro Martyre canonizari poſſit.

PARS SECUNDA.

Sanctitatem eſſe fundamentum Canonizationis, B. P. communis Theologorum, & Canoniſtarum probat ſententia, cum & ipſa Canonizatio definiatur eſſe publicum Eccleſiæ Catholicæ teſtimonium ad præſcriptum Sanctorum canonum editum a ſummo Pontifice Romano de vera & certa ſanctitate, atque indubitata gloria Famuli Dei jam defuncti, qui in catalogo Sanctorum ab univerſali Eccleſia colendus proponatur, ut colligitur ex traditis communiter per Canoniſtas *in cap.* 1. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* & *cap. unico, eod. tit. in* 6. & ſignanter per Innoc. *num.* 1. Jo. Andr. *num.* 4. Card. Zabarell. *num.* 1. Abb. *num.* 5. & ex Summiſtis, & per S. Antoninum *in* 3. *part. tit.* 21. *cap.* 5. *§. de Canonizatione*, Jacob. Caſtellan. *eod. tract. part.* 1. Card. Bellarmin. *de Beatitud. & Canonizat. SS. lib.* 1. *cap.* 7. *in princ.* & fuit dictum per Pavin. in relatione S. Bonaventuræ, *in princ. & part.* 1. *art.* 8. *&* 9. atque in relatione S. Raymundi *part.* 2. *art.* 2. & alias ſæpius in relatione S. Franciſcæ Romanæ *part.* 2. *art.* 1. & alias ſæpius, in quo potiſſimum ſacroſancta hæc Canonizatio a Lege veteri trahens originem, ut colligitur *ex Eccleſiaſte cap.* 44. & notat Card. Bellarmin *de Sanct. beatitud. lib.* 1. *cap.* 7. ab Apoſtolorum traditione accepta, & a Romana Eccleſia conſtanter uſurpata differt ab Apotheoſi, ſeu Deificatione, qua Ethnici, & præſertim Romani, ſuos ſibi Divos peculiari quodam, & ſuperſtitioſo ritu, de quo per Herodian. *lib.* 4. *de reb. geſt. Rom.* conſtituebant. Illi enim neſarios ſæpe homines, & multis ſceleribus refertos in Deorum numerum referebant, eorum flagitia celebrantes, & probra convertentes in ſacra, atque tribuentes vitiis exemplo divinitatis excuſatam licentiam, ut recte ſcripſit D. Auguſt. *de civit. Dei lib.* 8. *& ult.* & Seneca, quamvis vel Ethnicus, vel dubius Chriſtianus, *de brevitate vitæ cap.* 16. & animadverſum fuit in præallegata relatione S. Raymundi *part.* 2. *art.* 2. *verſ. Hoc enim potiſſimum*.

Sanctitas autem, quamvis diverſimode a ſacris Doctoribus definiatur, & firmitas in bono a pleriſque dicatur, & derivetur a verbo *Sancire*, quod erat apud Ethnicos ſanguine hoſtiarum fœdera firmare & ſtabilire, ut ex Tit. Livio *in hiſtor. ab Urb. cond.* a Plinio *hiſt. natural. lib.* 22. *cap.* 2. Martiano *in tit. de rer. diviſ.* aliæque referantur diverſæ deſcriptiones, & acceptiones ſanctitatis in luculenta relatione B. Thomæ de Villanova *cap.* 1. *per totum*; tamen ad effectum decernendæ Canonizationis accommodatior, & magis etiam conſentanea menti Canoniſtarum *in cap.* 1. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* videtur illa ſanctitatis deſcriptio deſumpta ex D. Auguſt. *in lib. de doctrina Chriſtiana*, & S. Thoma *in* 2. 2. *quæſt.* 81. *art.* 8. late Cajetanus,

Digitized by Google

nus, ut ſit virtus generalis continens omnes virtutes in gradu excellenti, ſive omnium virtutum excellentia, Theologicarum ſcilicet, & Moralium; Fidei, Spei, & Charitatis, necnon Prudentiæ, Temperantiæ, Juſtitiæ, & Fortitudinis, per quas mediate & immediate ordinamur erga Deum membra Chriſti, juxta dictum S. Hieronymi relatum *in cap. Si quis hominum*, 11. *quaſt.* 3. & differitur in dicta relatione B. Thomæ de Villanova *cap.* 1. ſive ut ſit perfecta, libera, & omnino immaculata munditia, ut definit S. Dionyſ. *de Divin. nomin. cap.* 12. quam definitionem ſecuti fuerunt Majores noſtri in relatione S. Bonaventuræ *part.* 1. *art.* 7. *in fine*, in relatione S. Franciſcæ Romanæ *part.* 2. *art.* 1. *in fine & alibi*.

Hanc ſanctitatem utroque modo acceptam, nempe uti virtutum excellentiam, atque uti omnimodam munditiam eminentem, ipſi ineſſe martyrio, ex SS. Patrum teſtimoniis, & Scholaſticorum Theologorum rationibus ſatis ſuperque probari, nos animadvertimus, ſingulas virtutes ponderando.

De Fide enim id exploratum eſt; Martyr quippe dicitur *teſtis*, qui teſtimonium reddit Fidei Chriſti, juxta illud Act. Apoſt. 1. *Eritis mihi teſtes in Jeruſalem*, & D. Pauli ad Hebr. 2. *Et hi teſtimonio Fidei inventi probati ſunt*, & obſervavit S. Auguſtin. *conc.* 20. *in Pſalm.* 118. ubi ait, *Martyris dulciſſimum nomen Græcum eſſe, ſed Latio donatum, quod Chriſtianæ plebis auribus ſuaviter ſonaret, quam Latina vox Teſtis*, & *ſerm.* 14. *de verb. Domin.* inquit: *Ideo Martyres Fidei examinatoria nuncupantur à Lucifero Calaritano, fœneratio Fidei a S. Maximo, Mater ipſius Fidei.* Et Martyres ipſi, principes & auctores noſtræ Fidei, holocauſta, victimæ, Chriſto primæ victimæ cognatæ oblationes, præconia Euangelicæ veritatis, Legis expletio aſſeruntur a D. Ambroſ. Auguſt. Gregor. Nazianz. S. Ephrem, S. Cyprian. & tradit D. Thom. *in* 2. 2. *quaſt.* 124. *art.* 2. & ibidem Expoſitores communiter.

De Spe Martyrum conſtat *ex Sapien. cap.* 3. ibi: *Et ſi coram hominibus tormenta paſſi ſunt, tamen Spes illorum plena immortalitate eſt; & vexati in paucis, in multis bene diſponentur, quoniam Deus tentavit illos, & invenit illos dignos ſe, & quaſi holocauſti hoſtiam accepit illos*; & *ex Proverb. cap.* 14. *Juſtus ſperat in morte ſua*; quod loqui de Martyribus, communiter ibi ſentiunt ſcribentes, & ſignanter S. Bonaven. necnon S. Ambroſ. *in ſerm. de S. Nazar.* 14. plene Tertull. *in Scorpiaco cap.* 6. ubi, quod manſiones multæ apud Patrem, de quibus Joann. *cap.* 14. ſunt tamquam ſecunda ſolatia, & extrema præſidia Spei, & dimicationis martyrii, S. Auguſt. ſuſe *in Pſal.* 127. S. Cyprian. *in tract. de laude martyrii*, Philo Carplaceorum Epiſcopus *ſuper Cantica* aſſerens, Eccleſiam Chriſti Sponſam Martyres habere tamquam perfectores ſuæ Spei apud cæleſtem Sponſum, ſuntque aurea prorſus verba S. Ambroſii in hunc ſenſum *in dicto ſermone de S. Nazario* 14. ibi: *A Martyribus, dum mortis tolerantia indubitanter excipitur, Spes immortalitatis evidenter aſſeritur; numquam enim hanc vitam tam conſtanter expenderent, niſi eſſe alteram incomparabiliter beatiorem perfecta definitione ſentirent*.

Digitized by Google

Charitatem autem informare ipſum martyrium, nemo eſt vel in ſacris Litteris leviter verſatus, qui ambigat, juxta illud Joann. *cap.* 15. *Majorem charitatem nemo habet, quam ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis*, ac D. Pauli *ad Rom.* 15. *Virtute enim patimur ex dilectione in Deum*: & poſt D. Cyprianum *de laude martyrii*, Tertull. *in Scorpiaco cap.* 13. *&* 15. D. Auguſt. *de verb. Apoſt. ſerm.* 15. *cap.* 12. *& ſerm.* 50. D. Greg. *in Cantic. cap.* 8. luculenter, & docte comprobat D. Thomas *in* 2. 2. *quæſt.* 124. *art.* 3. Hincque martyrium charitatis conſummationem dixit Clemens Alex. *ſtromat.* 4. *cap.* 2. & plenitudinem charitatis appellavit Tertull. *in Scorpiaco cap.* 6. ubi etiam ſubdit, quod charitas vere excudit Martyrem; treſque virtutes Theologicas junctim in martyrio potiſſimum commendari, docet S. Auguſt. *in enarrat. Pſalm.* 68. & noviſſime P. Raynaud. *de martyrio per peſtem part.* 4. *cap.* 2. *per totum*.

Morales autem virtutes, nempe Prudentiam, Juſtitiam, Temperantiam, & Fortitudinem, famulari atque inhærere martyrio, deprehenditur ibidem ex traditis per SS. PP. & Theologos.

Et quidem ineſſe Prudentiam, colligitur ex Tertulliano *in Scorp. cap.* 5. ex D. Auguſt. *in ſerm.* 44. & ex D. Gregorio Nazianzeno *orat.* 18. ubi ait: *Martyrium negotiationem eſſe omnium prudentiſſimam, quia exigui ſanguinis pretio cæleſte regnum emitur, & brevia, ac fragilia bona cum ſempiterna gloria commutantur*.

De Juſtitia tradunt D. Cyprian. *de land. martyr.* aſſerens, *Omnem rectitudinem in eo expleri*, D. Hieronym. *in Pſal.* 115. D. Bonavent. *Sap. cap* 3. D. Greg. Nazianz. *orat.* 18. qui notant verba illa Sap. *cap.* 3. *Juſtorum animæ in manu Dei ſunt*, ad Martyres proprie eſſe referenda, quippe qui retribuunt Domino, quod acceperunt a Domino, & imaginem a Deo acceptam ſanguine ſuo reſtaurantes, ac repingentes jus ſuum quodammodo reddunt Chriſtò, in cujus teſtimonium occiduntur, atque ejus conſummant ac ſupplent paſſiones.

Temperantia in Martyribus etiam affulget, dum maximam omnium delectationem appetitus vitæ moderantur, ſeque in bono rationis poſito in veritate, & juſtitia conſervant, ut loquitur D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 124. *art.* 1. dumque vitæ hujus deſideria vicerunt, eos Domini propitiatio coronat, ut inquit D. Cyprian. *in ſæpe cit. opuſ. de laud. martyrii*.

Fortitudo vero adeo urget in martyrio, ut illud proprie dicatur actus Fortitudinis tamquam virtutis elicientis, prout dicitur actus charitatis tamquam virtutis imperantis, & Fidei tamquam finis, in quo per Fortitudinem quis confirmatur, ut docet D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 124. *art.* 2. *per totum*, & ante ipſum plene D. Ambroſ. *de offic. lib.* 1. *cap.* 41. D. Aug. *ſer.* 13. *tom.* 10. *pag.* 719. Pro qua Martyrum Fortitudine toties D. Paulus gratulatus eſt Catholicæ Eccleſiæ, *ut in* 2. *Theſſalonic.* 1. *Gloriamur in vobis in Eccleſiis pro tolerantia veſtra, & fide in omnibus perſecutionibus, & preſſuris, quas ſuſtinetis oſtentamen juſti judicii, ut digni habeamini regni ejus, pro quo patimini*;

& tot

& tot exempla cruciatuum, & crudeliſſimæ carnificinæ ſingillatim expreſſa per Gallon. *de Martyr. cruciat.* & Ludov. Cerd. *Adverſ. Sacr. cap.*128. necnon per Baron. *in Martyrolog.* paſſim deſcripta præcellentem in martyrio Fortitudinem ſatis oſtendunt.

Quam virtutum moralium complexionem in martyrio junctim expreſſit egregie Theodoret. contra Græcos, ibi: *Martyribus res acta in vita non ſolum Fortitudinis, ſed Juſtitiæ, Temperantiæ, ac Prudentiæ fidem conciliant. Quid enim eſſe illis temperantius poſſit, qui noluerunt ab inceptis illis, dogmatibuſque diſcedere, quæ bona eſſe crediderunt? Quid vero ſit illis juſtius, qui Divina munera ſibi exſecto jugulo compararunt, ſuaque ipſi corpora pro eo tormentis omnibus objecerunt, qui cruci corpus ſuum pro nobis tradidit? Quid vero prudentius, quid ſapientius dici queat iis, qui hoc conſilii ceperunt, ut, quæcumque ſunt in hoc terrarum orbe, contemnerent, velut quæ nihil haben' ſtabile; illa autem toto pectore adamarent, quæ ſermone ullo exprimi non poſſunt?*

Sanctitatem vero, quatenus eſt omnimoda & immaculata munditia, contineri in martyrio, comprobat vulgatum illud Theologorum, & Canoniſtarum axioma, quod martyrium implet vicem Baptiſmi, cujus Sacramenta omnia complentur in eo, & peccatorum omnium rubigo ac labes abſtergitur, gratiaque ſanctificans vere confertur, ut habetur *in cap. Baptiſmi vicem, & cap. Catechumenum, de conſecrat. diſt.*4. & tradit D. Cyprian. *epiſtola* 79. D. Auguſt. *de Baptiſm. lib.* 5. *cap.* 22. & *de civitate Dei lib.* 13. *cap.* 7. Tertull. *de Baptiſm. cap.*16. ubi acute martyrium vocat Baptiſmum, qui ſecundis maculis non inquinatur, D. Thom. *in* 3. *part. quæſt.*87. *art.*1. Leſſ. *de juſt. & jur. lib. de Fortitud. dub.*4. *art.*1. *num.*54. *&* 56. ubi, quod gratia per martyrium confertur in inſtanti terminativo vitæ, tamen intrinſeco, non extrinſeco; ideoque martyrium quaſi novaculam criminum & culparum dixit D. Auguſt. *in Pſalm.*51. & *ſerm.*6. *de verb. Dom.*

Ex his perpendimus emanaſſe jure merito communiter receptam concluſionem, ut quotieſcumque de martyrio, & cauſa martyrii per legitima documenta apparet, quis Dei Famulus poſſit canonizari, & debeat pro Martyre coli ac venerari abſque aliqua diſcuſſione ſanctitatis, quippe quod martyrium univerſam in ſe continet ſanctitatem: ita tradit Oſtien. *in cap.* 1. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* Caſſaneus *in catalog. glor. mund. part.* 3. *conſid.*49. *§. Et ad probationem, verſ. In Martyribus enim,* Caſtell. *de Canoniz. Sanctor. quæſt.*5. *num.*6. Auguſt. de Ancona *de poteſt. Eccleſ. quæſt.*26. *art.*3. *in reſponſ. ad ſecundum argumentum*, Rocca *de Canoniz. Sanctor. cap.*3. *per tot.* Turrian. *ad D. Thom. in* 2. 2. *diſput.*17. *dub.*2. & fuit dictum per Pavin. in relatione S. Bonaventuræ *part.*2. *art.*2. & in relatione S. Didaci *part.*3. *cap.*6. *verſ. Itaque ſolum*, & noviſſime in relatione facta S. V. pro Canonizatione XXVI. Martyrum in Japonia Diſcalceatorum Ordinis S. Franciſci de Obſervantia *art.*3. *per totum*.

Quam aſſertionem adeo veram eſſe, dicebant Agentes pro cauſa Venerabilis Joſaphati, ut in Martyrum Canonizatione, ubi martyrium fuit

concludenter probatum, non exigatur etiam miraculorum patratio, & inquiſitio, prout regulariter requiritur in Canonizatione Confeſſorum, juxta Gloſſ. *in cap. Unico, verb. Sedis Apoſtolicæ*, & ibi omnes Canoniſtæ *de Reliq. & venerat. Sanctor. in 6.* cum enim miracula perpendantur tamquam ſigna & indicia ſanctitatis, & gratiæ apud Deum, *cap. Verum, diſt.* 2. *cap. Quærendum, de Pœnit. diſt.* 2. in martyrio, quod eſt certa ſanctitatis demonſtratio, non eſt opus ſignis & conjecturis, *l. Ille, aut ille, §. Cum in verbis, ff. de leg.* 3. *l. Continuus, §. Cum ita, ff. de verb. oblig. l.* 2. *c. de legib.* Et Martyribus cultum Sanctis debitum promiſit ſummus & primus Martyr Chriſtus *Matth. c.* 10. *Qui me confeſſus fuerit* (teſtimonio ſanguinis) *in terris coram hominibus, & ego confitebor eum coram Patre meo, & coram Angelis ejus*, ut obſervavit D. Cyprian. *de laude martyrii*, Tertull. *in Scorpiac. c.* 9. D. Bernard. *in ſerm.* 5. *de Martyr.* & ſancta mater Eccleſia prius venerari cœpit & colere feſta Martyrum, quam Confeſſorum, ut poſt S. Clementem Papam *lib.* 8. *Conſt. c.* 39. tradit Card. Bellarmin. *de cultu Sanct. lib.* 3. *cap.* 16. *verſ. Dico* 2. Unde per miraculorum diſquiſitionem non eſt in controverſiam revocandus Martyris cultus, præſertim quia miracula regulariter a Deo fieri ſolent, vel ut veritas confirmetur, vel ut viri alicujus ſanctitas comprobetur, & nomen Chriſti glorificetur; Deus enim per miracula teſtimonium perhibet pro ſuo Famulo Confeſſore, ut traditum eſt a Divo Thoma *in* 2. 2. *quæſt.* 178. & a Canoniſtis *in cap. Nec mirum*, 26. *quæſt.* 5. *cap. Venerabili de teſt. cap. Cum Marthæ §. Quæſiviſti, de celebrat. Miſſ.* Bont. *de teſt. in verb. Qualitas*. Porro Martyrum ſanguis Euangelicam veritatem magis ac magis confirmat, & ipſi ſunt Cæli, qui enarrant gloriam Dei, ut eleganter ſcribit D. Ambroſ. *in ſerm.* 23. & *epiſtola* 54. *lib.* 7. qui propterea, dum ſuſo ſanguine teſtimonium perhibent Deo, non videntur egere teſtimonio miraculorum ab ipſo Deo, quem conſortio paſſionis clarificarunt; & ipſum martyrium majus, quam univerſa miracula, reddit teſtimonium Divinæ potentiæ, præſertim apud Incredulos, quibus proprie data ſunt ſigna; quemadmodum ſcribit B. Apoſt. 1. *ad Corinth.* 14. quod optime expreſſit D. Cyprian. *in lib. de duplici martyrio*, ſive quiſquis fuit Author illius opuſculi, ibi: *Semper efficacius fuit ſanguinis profuſi teſtimonium, quam miracula: quot enim morbos inſanabiles verbo ſanarat Dominus? quot cæcos illuſtraverat? quot mancos, paralyticos, ac debiles reſtituerat? quot exanimes ad vitam revocaverat? & tamen pauci credebant in eum; & audiebat: In Beelzebub ejicit dæmonia. Ceterum, ubi deventum eſt ad ſanguinem, ibi dejectum eſt Satanæ regnum, ibi ſubactus eſt mundus, & Fides enientata magis effloruit, quam miraculis illuſtrata*: & demum tot præcipui honores, quibus Deus, & ſancta mater Eccleſia uſque a primordiis naſcentis Fidei ſolos promovit Martyres, recenſiti per Sanctum Gregorium Nazianz. *orat.* 2. *de* 40. *Martyr.* D. Auguſt. *epiſtola* 137. & *de civitate Dei cap.* 27. *lib.* 8. Theod. *lib.* 8. *contra Græcos*, D. Cyprian. *epiſt.* 10. 11. 12. & 22. promereri videntur hanc prærogativam, ut abſque miraculorum diſcuſſione in Sanctorum numerum referantur, prout com-

compertum eſt, Eccleſiam pro Martyribus venerari S. Joann. Baptiſtam, SS. Innocentes, S. Quiricum quinquennem, S. Adauctum, & alios innumeros, quos nulla patraſſe miracula conſtat. Et Chriſtus Dominus in tribunali crucis hanc veritatem docuiſſe videtur, dum Latronem inter Sanctos aſſeruit, ſtatim atque credidit, quippe quod, qui Chriſto commoritur, nullis miraculorum ſignis egeat. Et hæc ſententia retenta etiam fuit, & approbata in præallegata relatione Sanctorum 26.Martyrum, qui paſſi ſunt in Japonia.

Nec prædictis refragari videtur Oſtien. *in Summ.tit.de Reliq. & vener. Sanct. num.4. in fine*, ibi: *De Martyribus autem non fit tanta examinatio, ſed quaeritur tantum de miraculis, & cauſa, propter quam paſſi ſunt*, quem ſecuti ſunt Author Candelabri aur. *c.17. num.7.* Azor.*inſt. moral. lib.5.part.2.c.6. §. Si vero*, Maſcard. *de probat. concluſ.* 262. *num.9.* quoniam Oſtienſ. propoſitio, & ſequacium juribus & rationibus eſt deſtituta; nam *allegat. cap. Baptiſmi vicem*, & *cap. Catechumenum, de conſecr. diſt.4.* ubi habetur, in martyrio tota Baptiſmi Sacramenta compleri, et peccata non remitti,ſed extingui, ex D. Auguſt. quod axioma potius evincit, non eſſe exigenda miracula. Dictum vero Doctoris eſt intelligendum ſecundum jura, quae allegat Roman. *conſ.* 211. *num.* 5. Pariſ. *conſ.*128. *num.*28. *lib.*4. Put. *deciſ.* 228. *num.*2. *lib.*2. Rationes autem nullas affert, ſine quibus Dictum ejus cadaver potius opinionis, quam opinio cenſeri debet, argumento *l. Cum ratio, ff. de Bon. damn. l. Cum pater §. dulciſſimis, ff. de leg.2. cap. Conſuetudo,diſt.*1. Et in contrarium urget communior ſententia pluribus argumentis, et auctoritatibus ſuffulta. Probabiliterque dubitari poteſt, verba illa Oſtienſ. *Sed tantum quaeritur de miraculis, & cauſa martyrii* legenda eſſe, *Sed tantum quaeritur de martyrio, & cauſa Paſſionis*: ibi enim Oſtienſ. voluit conſtituere differentiam inter Martyres, et Confeſſores. Et tamen, data illa lectura, nullum eſſet diſcrimen,et ibi Oſtien. ſeparat diſcuſſionem miraculorum a cauſa Martyrum, ponderando, et quod idem Oſt. *in cap. de Reliq. & venerat. Sanctor.* poſtquam diſſeruit de requiſitis in Canonizatione Confeſſorum, et ſignanter de miraculis, ſubdit: *Hic autem ordo non ſemper ſervandus eſt, & maxime quando agitur de Martyrizatis pro Fide, illi enim conſueverunt facilius & levius expediri*; nullumque de miraculis, et eorum neceſſitate verbum facit. Ne ideo inconſtans dicatur Oſtienſis tam prudens ac ſolidus Doctor; facile credi poteſt, illud verbum *de miraculis*, vel incuria Impreſſoris, vel Scriptoris irrepſiſſe. Et ideo ſuſpicatus eſt Modernus Faventinus *de Martyrum Canoniz. punct.*3. *num.*10. Vel certe Oſtienſ. opinio temperanda eſt, ut miraculorum probatio non ſit neceſſaria ſimpliciter et abſolute, et ubi de martyrio, et cauſa plene conſtat, ſed ſolummodo ſecundum quid, ut ſcilicet clarius conſtet de ſanctitate martyrii, vel ut probatio circa martyrium coadjuvetur. Doctores autem ſectatores Oſtienſ. cum illius duntaxat auctoritate, et juribus per eum allegatis nitantur, non ſunt obſtaculo ſententiae ſupra comprobatae.

Ce-

Ceterum, ut præmiſſa de ſufficientia probationis martyrii ad effectum, ut quis poſſit canonizari, locum ſibi vindicent, animadvertendum eſſe dicebamus, ad eſſentiam martyrii potiſſimum tria requiri; primo, ut aliquis mortem ſuſtineat; ſecundo, ut voluntarie ſuſtineat, & illam acceptet; tertio, ut eam ſuſtineat propter Fidem, vel alium virtutis actum in Deum relatum, in quo uſque ad finem perſeveret. Quæ omnia colliguntur ex traditis per D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 124. *per totam*, & ibidem ſcribentes communiter, & ex definitione martyrii allata per Jo. Viguer. *in inſtit. Theolog. tit. de Fortitud. cap. 6. §.* 1. *verſ.* 2. ut ſit voluntaria mortis perpeſſio, ſive tolerantia propter Fidem Chriſti, vel alium virtutis actum in Deum relatum; de quibus requiſitis debet per plenas, & concludentes probationes apparere.

Mortem eſſe de ratione martyrii, colligitur ex D. Auguſt. *in ſerm. de S. Cyprian.* & *ex ſerm.* 49. *de pluribus Martyribus*, Origen. *lib.* 3. *comment. in Job*, Card. Baron. *in annal. tom.* 1. *ann.* 58. *num.* 94. & luculenter tradit D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 124. *art.* 4. promptaque eſt ratio, quia, cum Martyr antonomaſtice Teſtis Fidei Chriſtianæ dicatur, ut nominatim habetur *in Apocalyp.* 2. *Antipas, teſtis meus fidelis, qui occiſus eſt apud vos*, ſummum Deo teſtimonium perhibere tenetur vitam impendendo, qua nihil carius eſſe homini compertum eſt; & cum martyrium ſit actus maximæ charitatis, debet illa oſtendi ex vitæ impendio juxta ſententiam Domini: *Nemo habet majorem charitatem, quam ut animam ponat quis pro amicis ſuis*. Hincque fit, tres pueros Babylonios in camino ignis immiſſos, & non exuſtos, Danielem leonibus prædam factum, ſed illæſum, ac S. Joannem Euangeliſtam in ferventis olei dolium immiſſum, ſed non extinctum, in tabulis Martyrum a Romana Eccleſia non recenſeri; quia, licet voluntas non defuerit martyrio, tamen extremus exitus defuit voluntati, ut per D. Cyprian. *epiſtola* 32. *&* 58. in quo contraria Martini de Magiſtris ſententia omnino eſt rejicienda, prout illam noviter refellit P. Raynaud. *de martyr. part.* 2. *cap.* 1. *§.* 4. *&* 5. *ad* 10.

Dum vero aliqui a SS. Patribus Martyres appellantur, qui pro Chriſto vexati tantum fuerunt, non mortui, ut S. Felix a D. Auguſtino; S. Euſtachius a S. Joann. Chryſoſtomo, S. Maximus a D. Cypriano, & alii, id debet intelligi, ut illi eſſent Martyres deſignati, de quibus per D. Cyprianum *epiſtola* 12. *&* 22. *atque alibi ſæpius*, vel ſecundum antiquum uſum Eccleſiæ id procedit, & improprie, non proprie, de martyrio habitu, non actu. Prout etiam aſſertio illa communi Theologorum calculo recepta, quod Sanctiſſima Virgo Deipara vere & formaliter Martyr fuerit, ut tradunt D. Anſelm. Bernard. Epiphan. Ephrem, Damaſcen. aliique congeſti per Caniſium *de Virgine Deipara lib.* 4. *cap.* 23. Spinell. *eodem tract. cap.* 11. *num.* 1. *& ſequ.* intelligi debet, ut vera omnino ſit, quicquid Abulen., Sotus, & alii in contrarium dixerint; quia dolores, quos ipſa tempore Paſſionis perpeſſa fuit, nedum æquarunt mortis naturalis dolorem, ſed potius

ius exceſſerunt, ex quibus, Deo ſpecialiter juvante, non fuit interfecta; & Sanctiſſima Virgo, uti ab ordine totius naturæ excepta, cognata Deo, atque illi quodammodo æqualis, Sanctiſſimæ Trinitatis complementum, ac nobile Triclinium, Theotocos, ut paſſim in ſacris OEcumenicis Conciliis nuncupatur, non eſt communibus regulis metienda, & præcipuam, ac ab aliis Martyribus diſtinctam & nobiliorem coronam martyrii obtinuiſſe, docte & ſplendide comprobat R. P. Magiſter Richardus ſacri palatii Theologus *in nomenclatura laudum Virginis*.

Acceptatio etiam mortis requiritur in martyrio, & voluntaria ejuſdem tolerantia; quia, cum ſit actus virtutis, debet eſſe omnino voluntarius, ut inquit D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 24. *art.* 1. *in princ.* & Philoſophorum eſt inconcuſſum axioma, alioquin mors pœna diceretur, non martyrium; & volitio, ſeu acceptatio debet eſſe pluſquam habitualis, aut interpretativa tantum, atque adeo quæ aliquando fuerat actualis, & vere exercita, perſeverans ſaltem moraliter, prout dicitur de Sacramentis, & paſſim per Theolog. *in tract. de gratia, & merito*. Ita poſt D. Thom. docet Suar. *tom.* 3. 3. *part. diſput.* 29. *num.* 52. Leſſ. *de Fortitud. cap.* 1. *num.* 24. Unde fit, eos, qui dormientes occiduntur pro Chriſto, non eſſe proprie Martyres, niſi materialiter; homo quippe dormiens non eſt proprie voluntarius, ſecundum Ariſtotelem *lib.* 3. *Moral. cap.* 1. & tradit Leſſius *de Fortitud. dub.* 3. *num.* 24. P. Raynaud. *de martyr. cap.* 3. *§.* 4. ubi reprobat contrariam ſententiam Coninck, & Neotericorum; & hac de cauſa aliqui etiam Theologi putarunt, Sanctos Innocentes, quos Eccleſia veneratur tamquam flores & primitias Martyrum, & Paſſionis Chriſti præcones, cui teſtimonium, quod nondum poterant eloquio, perhibuerunt Paſſione, ut ſcripſerunt Origen. & D. Auguſt. & alii, non eſſe formaliter Martyres, cum defuerit actus voluntatis; ſed tantum materialiter; quæ tamen opinio magnos habet contradictores. Et eos, qui reſiſtunt, & nituntur adverſus Perſecutorem, a quo patiuntur, prout milites pro Fide occumbentes, improprie eſſe Martyres, tradit Theodor. Balſam. *in comment. S. Baſil. can.* 13. Baron. *in Martyrolog. ſub die* 19. *April.* ubi, quod Phocas Imperator tentavit, olim milites in bello cæſos adſcribi inter Martyres, quemadmodum Ethnici aras in bello occiſis erigebant, ſecundum Dionem in Tiviano, ſed huic ejus ſtudio Orientales Epiſcopi reſtiterunt nixi *canone* 13. S. Baſilii.

Ex his ſequitur, Chriſtifidelibus permiſſum eſſe, ſponte ac libere ex inſtinctu Sancti Spiritus, & dum gravis, & proportionata cauſa concurrit, ſe exponere martyrio pro Chriſti nomine tempore congruo ſuſtinendo, & hujuſmodi mortem patientes eſſe vere Martyres, qui & diſtincto ac peculiari nomine nuncupabantur, hoc eſt, Profeſſores, ut poſt D. Cyprian. docet Baron. *in annot. Martyrolog. ad diem* 2. *Januarii*. In quam ſententiam videtur ſcripſiſſe D. Paulus *ad Hebræos cap.* 12. *Curramus per patientiam ad propoſitum nobis certamen, aſpicientes in Auctorem Fidei, & conſummatorem*

torem

torem Jeſum, qui, propoſito ſibi gaudio, crucem ſuſtinuit, confuſione contempta. Ubi Gloſſa pro certamine exponit martyrium, & id docuit S. Auguſt. *lib.* 1. *de civit. Dei cap.* 26. quem ſequitur D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 128. *art.* 1. *argum.* 2. ubi Cajetan. contrariam opinionem Martini de Magiſtr. uti perniciofam refellit, & docet, per hujuſmodi ſpontaneam oblationem proprie non dari Tyrannis occaſionem injuſte agendi, ſed ipſos ex actibus virtutis illam deſumere, dumque imponitur idolorum adoratio, nec ea poteſt evitari, niſi per mortis acceptationem, per aquam, vel ignem, utique id licitum eſſe: quod præſtiterunt Sanctæ feminæ, quæ pro ſervanda pudicitia ſe in fluvium projiciendo, & aliter mortem ſibi conſciverunt, ut narrat D. Auguſt. *de civit. Dei lib.* 1. *cap.* 26. Quarum martyria coluntur a Catholica Eccleſia, innumeraque ex tabulis Eccleſiaſticis ſuppetunt exempla Servorum Dei, qui ſe voluntarie obtulerunt martyrio, prout de S. Sebaſtiano, S. Catharina Virgine, S. Euphraſiá, S. Bonifacio, SS. Juſto, & Paſtore, SS. Priſco, & Alexandro, S. Paphnutio, aliiſque pluribus narrant Martyrologia, & recenſentur per Baron. *in annalib. ab anno* 850. *ad* 853. Celebriſque eſt hiſtoria Martyrum Cordubenſium, quos defendit S. Eulogius, qui poſtea & ipſe fuit Martyr, *in opuſculo nuncupato*, Memoriale Martyrum, *ut in Bibliotheca SS. Patrum tom.*7. & ille ſolus cum Epiſcopo Cordubenſi reſtitit Pſeudo-Concilio Corduben. in quo damnati fuerunt dicti SS. Martyres, quia ſponte martyrio ſe obtulerant: quod Conciliabulum fuit poſtea ab Eccleſia Catholica Romana rejectum, & illi Martyres recepti, & in libro SS. Martyrum notati, ut animadvertit Baron. *in annalib. ſub anno* 852. Monita autem, & SS. Patrum dicta, quibus fuga ſuadetur, & provocationem Martyrum damnare videntur relata *in cap. Adverſitas* 7. *quæſt.* 1. *cap. Sciſcitaris* 7. *quæſt.* 3. procedunt, ubi deſit gravis, & proportionata cauſa ad fugam, atque a martyrio ſubductionem fere culpoſam eſſe, exemplis, & præceptis SS. Patrum oſtendunt Doctores præallegati, & concurrente juſta cauſa, ut puta multorum ſalute, eſſe de præcepto ſe offerre martyrio, docet S. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 125. *art.* 1. *ad* 3. Sanchez *in Summ. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 15. & fuit dictum in relatione Beati Paſchalis *tit. de Fid. verſ. Et hanc tandem*.

Demum de ratione martyrii eſſe, ut mors ſuſtineatur propter Fidem, vel alium virtutis actum in Deum relatum, aperte probant D. Auguſt. *de civit. Dei lib.* 1. *cap.* 26. D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 124. *art.* 5. *per totum*, & hoc indicant verba D. Matthæi *cap.* 5. *Beati, qui perſecutionem patiuntur propter Juſtitiam*, cujus appellatione veniunt omnes virtutes, ut poſt Ariſtotelem *lib.* 5. *Ethic. cap.* 1. *&* 2. docent ibidem communiter Interpretes, quatenus tamen referuntur, & reſpectum habent ad Deum, Fide operante; alioquin pro Philoſophia morali, non pro Chriſto quis diceretur pati, ut obſervat poſt alios Leſſ. *de Fortitud. lib.* 1. *dub.* 3. *verſ. Denique debet*; eſtque vulgatum axioma: *Martyrem non facit pœna, ſed cauſa*, paſſim a Sanctis Cyprian. Auguſt. Greg. Hieronym. uſurpatum, ubi, quod pœna eſt com-

communis Latroni, & Hæretico, ſed cauſa diſpar; quod late exornat Baron. *in annal. Eccleſ. ſub anno* 426. Sic exploratum eſt, Abelem, Machabæos, S. Joannem pro religione, atque Tyrannorum reprehenſione necatos fuiſſe, glorioſas Virgines Luciam, Agnetem, Urſulam pro ſervanda virginitate occubuiſſe, habentes in una hoſtia duplex martyrium, pudoris, & religionis, ut inquit S. Ambroſ. *de virgin. lib.* 1. & Babylam, atque optimos Pontifices Felicem, Joannem, necnon integerrimos Epiſcopos Staniſlaum Polonum, & Thomam Cantuarienſem, alioſque plures recenſitos per Boz. *de poteſt. Eccleſ. cap.* 14. *lib.* 6. pro defenſione poteſtatis, & libertatis Eccleſiaſticæ interemptos fuiſſe. Et quidem S. Babylas Patriarcha Antiochen. primus fuit, qui pro Eccleſiaſtica libertate, ac poteſtate vitam poſuit, & quia de templo Philippum Imperatorem expulerat, manibus propriis in pectus ejus adactis, ut advertit S. Joan. Chryſoſt. relatus a Bozio *de poteſt. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 8. Tempore autem Valeriani Imperatoris multos Presbyteros, & Diaconos pro charitate miniſtrantes peſtis lue laborantibus demortuos uti Martyres colit Romana Eccleſia *ſub die* 28. *Februarii*, & vere fuiſſe Martyres, docte probat P. Raynaud. *in tract. de martyrio per peſtem*. Quemadmodum etiam decem & quatuor Chriſtianos renuentes parere edicto Principis per Quadrageſimam carnium eſum præcipientis necatos in Bulgaria, fuiſſe veros Martyres, docet B. Theodor. Studita *in ſerm. Catechiſt. ſerm.* 63.

His concurrentibus, perfectum re vera dicendum eſſe martyrium, pronuntiant Theologi, & Canoniſtæ, quotieſcumque patiens ſit in ſtatu gratiæ, vel ſaltem habeat legitimam ad gratiam diſpoſitionem, quæ in attritione conſiſtit ex ſententia D. Thomæ 3. *part. quæſt.* 87. *art.* 1. & late probat Leſſ. *de Fortitud. dub.* 4. *per totum cap.* 1.

De martyrio autem cum requiſitis prædictis cenſuimus conſtare debere plene & concludenter, ut quis tamquam Martyr poſſit canonizari; quam probationem videtur exigere gravitas cauſæ Canonizationis, quæ eſt de majoribus cauſis Fidei, ut inquit Gloſſa *in cap.* 1. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* necnon humani judicii conditio Hypocritarum, & Pſeudoprophetarum fallaciis & deceptionibus expoſita, a quibus cavendum eſſe, monuit D. Matth. *cap.* 7. hoc eſt, plenæ probationis medio, quæ lumen plenum veritatis appellatur a Bald. & æquiparatur luci, in qua perfecte videmus, *l. Per hanc*, *num.* 1. *c. de temporibus*, *& repar. appell.* ita ut apes a veſpis diſcernantur, ut inquit Tertull. adverſus Marcion. *lib.* 4. hoc eſt, veri Martyres a Pſeudomartyribus, quos Hæretici Montaniſtæ, Donatiſtæ, Novatiani, Ariani ſibi ſæpe finxerunt, & adhuc fingunt, ut poſt D. Auguſt. Theodoret. & alios acriter ſcribit Baronius *in prælud. Martyrolog. cap.* 10. Ex quibus, & aliis rationibus, etiam ubi agitur de Canonizatione alicujus Confeſſoris, ſanctitatem eſſe plene & concludenter probandam, tradunt Canoniſtæ *in cap.* 1. *&* 2. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* Caſtellin. *de Canoniz. quæſt.* 7. *§. Quæro qualiter*, Malvet. *eod. tract. cap.* 1. *num.* 15. *&*

cap. 4. 62. *&* 72. & fuit dictum per Majores noſtros ſæpius, ut in relatione S. Franciſci de Paula, *§. Viden.* in relatione S. Hyacinthi, *& in aliis congeſtis* in relatione S. Andreæ Corſini *part.* 3. *§.* 3. *per totum*.

De martyrio Servi Dei Joſaphat Archiep. Polocen. & qualiter in illo ſuſtinendo ſe geſſerit.

PARS TERTIA.

JOſaphatus primum Monachus S. Baſilii, & deinde Archiepiſcopus Polocen. antea Joannes Concevitius, natus eſt Udolomiricæ anno a partu Virginis 1584. ex Gabriele, & Marina honeſtis parentibus orthodoxis Catholicis vinculo matrimonii rite copulatis, & ſacro lavacro Baptiſmatis Catholico ritu fuit initiatus, atque pie ab iiſdem educatus, ut deponunt ſex teſtes *in proceſſu Polocen.* nempe primus, qui eſt octogenarius, ſecundus, tertius, & quartus, qui ſunt Conſules civitatis, & pluſquam ſexagenarii, & quintus, ac ſextus, *ut in fol.* 22. 23. *&* 57. In ipſa pueritia piis moribus inſtitutus, præmaturum ac præcox adeo ad religionem oſtendit ingenium, ut vacaret aſſidue orationibus, & quotidianis precibus, quibus cum Deo converſabatur in receſſu templi Sanctæ Paraſceves, ubi & in depingendis, formandiſque Sanctorum Imaginibus operam dabat, tamdiuque interdum in ſacris ædibus commorabatur, ut ſollicitos faceret parentes ob ſui abſentiam; unde ipſe Joannes tamquam exemplar virtutum, atque egregiæ indolis ceteris etiam provectioris ætatis adoleſcentibus proponebatur, ut teſtantur iidem primus, & tertius teſtis *in proceſſu Polocen. fol.* 22. Poſt quas præproperæ pietatis ac ſanctimoniæ proluſiones, cum uſque ad annum Chriſti 1604. eumdem vitæ honeſtæ tenorem ſervaſſet, 20. ætatis anno Religionem S. Baſilii ingreſſus eſt, & in ea profeſſus in monaſtica perfectione, & vitæ ſanctimonia ingentes progreſſus fecit, claruitque eximie Moralibus ac Theologicis virtutibus, Divinis rebus, & aſſiduæ orationi, corporis caſtigationi, ipſorumque librorum lectioni valde addictus, ut comprobatur in teſtimonio quatuor teſtium *in proceſſu Polocen.* nempe 32. qui eſt Conſul, *fol.* 34. & teſtis 57. & 59. *fol.* 43. quorum alter eſt Sacerdos Societatis Jeſu, alter Monachus Ordinis Sancti Baſilii, & 71. teſtis *fol.* 58. adeo ut paucos poſt annos, aſſumpto Joſepho Vilnenſi Archimandrita ad totius Ruſſiæ Metropolim, Joſaphatus in ejus locum ſuffectus creatus fuerit Archimandrita Vilnen. Quo in munere ſumma cum prudentia ſuas optime implevit partes, atque omnibus omnia factus, ob penuriam Sacerdotum unitorum ſolus omnia pæne Eccleſiaſtica munia obibat, Divinis Officiis aſſidue intereſſendo, Confeſſiones Sacramentales excipiendo, frequenter concionando, & immenſa cum charitate, qua omnes homines diligebat, ut de S. Petro inquit S. Clemens Papa *epiſtola* 1. ſalutem omnium procurando, ut teſtificantur *in proceſſu*

Digitized by Google

ceſſu Polocen teſtes 59. *68*. qui eſt Archiepiſcopus Polocen. ex Ordine S. Baſilii, alumnus ipſius Joſaphati, *69*. qui eſt Epiſcopus Metonen. ac 71. necnon teſtes 53. & 56. Sacerdotes Societatis Jeſu, & teſtis *6*1. Archidiaconus Ordinis S. Baſilii, & comes Paſſionis Joſaphati, atque alii *in eodem proceſſu*.

Donec de anno 1*6*19. poſt Gedeonem Archiepiſcopum Polocen. idem Dei Famulus invitus ad Archiepiſcopatum evectus fuit, ut ait teſtis *69*. *in proc. Polocen.* Quam ejus humilitatem ponderat etiam teſtis, 1*6*., fugamque meditabatur exemplo antiquorum Epiſcoporum. Ad quod munus tali cum pompa & majeſtate, populique alacritate exceptus fuit, ut nemo alius, ut deſcribitur *in proceſſu fol.* 19. Incredibile dictu eſt, quantum in hac dignitate zelum & charitatem oſtenderit, totus in corrigendis & componendis corruptis & depravatis populorum ſuæ diœceſis moribus; omnium Confeſſioni audiendæ publice & privatim, domi, & foris expoſitus, ſuavibus verbis peccatores excipiens, quæ verba penetrabant, & lacrymas extorquebant, ut deponunt præallegati teſtes 53. 55. *6*1. *6*2. & *6*8. *in proceſſu Polocen.* Abuſus multos circa Sacramentorum adminiſtrationem ſuſtulit, & frequentiam Sacramentalis Confeſſionis inſtituit, ut deponunt teſtes 53. & 103. Orationi aſſidue vacabat, adeo ut ſingulis noctibus ſurgeret ad orandum, & implorandum cum gemitu & lacrymis pro converſione Schiſmaticorum Divinam opem, matutinæ etiam Pſalmorum recitationi ſemper interveniendo, ut ajunt teſtes 59. *6*1. & 73. de viſu ſubdens, ſe ſubinde clanculum pariter audiviſſe Archiepiſcopum in precationibus clamantem: *Domine Deus, da unionem Eccleſiæ ſanctæ, & converſionem Schiſmaticorum*: *6*3. *6*8. & 71. qui ponderant, Archiepiſcopum conſueviſſe primum omnium ſurgere ad Matutinum, ita ut ſæpius ipſe pulſaret campanas pro Monachis convocandis, poſtquam etiam fuerat ad Archiepiſcopatum promotus; inter orandum autem ſæpenumero ſe flagris cædebat uſque ad ſanguinis effuſionem, adeo ut pavimentum etiam cruore conſpergeret, præſertim antequam Sacrum celebraret, præmittendo ſacrificium Deo gratum, nempe ſpiritum per pœnitentiam contribulatum. Quapropter etiam cilicio ultra 20. annos uſque ad mortem abſque induſio corpus afflixit, numquam carnes comedit, raroque piſces, & leguminibus ut plurimum veſcebatur, aquæ potum adhibendo, quouſque ob ſtomachi imbecillitatem alio etiam potu uti coactus fuit, ſuper nuda terra ſæpe cubabat, & nudipes hieme in frigidiſſima illa regione incedebat. Ita affirmant teſtes 15. *6*1. *6*8. 71. & 72. qui addit etiam, antequam procederet ad Sacramentales Confeſſiones excipiendas, conſueviſſe flagello ſe verberare. Virgini Deiparæ ſeſe totum devoverat, cui nedum aras erigi, feſtivitateſque ſolemniter celebrari curavit, ſed & ſemetipſum exactiſſimum caſtitatis obſervatorem inſtar templi exhibuit, ut dicunt teſtes 59. & 73. Pauperes adeo fovit, ut eorum veluti parens haberetur, numquam eos dimiſit afflictos, & jubebat aliquando tot erogari eleemo-

 ſynas,

ſynas, ut nihil relinqueretur in penu, iiſque ægrotis in noſocomio jacentibus omnia exhibebat charitatis officia, lectum conſtruens, cibum miniſtrans, pedes deoſculans & mundans, quos & ſermone ſalutari, & ſpiritu lenitatis conſolabatur, ut deponunt teſtes 15. 16. 61. 64. qui fuit diſpenſator eleemoſynarum Archiepiſcopi; & ait, cum olim pauperi Viduæ nihil erogandum ſupereſſet, juſſiſſe, Pallium Epiſcopale oppignorari, teſt. 69. & 71. addentes, conſueviſſe dare eleemoſynam ruſticis, & aliis mendicis poſt Confeſſionem Sacramentalem apud ſe expeditam, ut ad Sacramenta illos alliceret, 94. inquiens, vel inimicis fuiſſe amiciſſimum, 97. qui dicit, Archiepiſcopo ſibi delatam annuam eleemoſynam per Palatinum Vitepſcen. illam nec tangendo pauperibus in xenodochiis, carceribus, aliiſque piis locis totam diſtribuere conſueviſſe. Cathedralem Polocen. eccleſiam plurium millium ſumptu abſolvit, & fere a fundamentis reſtauravit, ac Monialium Sancti Baſilii Polociæ monaſterium erexit, ut ajunt teſtes 9. 66. 68. & 71. In conſanguineos vero adeo continens & parcus fuit, ut aliquando pro datis alteri eorum 40. Florenis doluerit, quod in pauperes potius non diſtribuiſſet, ut deponit teſtis 15.

Jura Eccleſiarum, necnon Epiſcopalem juriſdictionem vehementer tutatus eſt, bonaque Eccleſiaſtica a Sæcularibus uſurpata vindicavit, ut aſſerunt teſtes 7. qui eſt ſupremus Judex Polociæ, 68. qui eſt Archiepiſcopus Polocen. 71. & 108. qui ſubdunt, olim Archiepiſcopo Joſaphat oblata fuiſſe per Schiſmaticos triginta circiter millia Florenorum, ut ſineret præfici regimini Eccleſiarum Presbyteros ſchiſmaticos, quam ſacrilegam impiorum petitionem riſit Archiepiſcopus inquiens, animarum ſalute, non pecunia ſibi opus eſſe, & donum Spiritus Sancti vendi non debere. Maximus fuit Euangelicæ veritatis, & unitatis, ac primatus Romanæ Catholicæ Eccleſiæ propugnator, ac præco, & in comprimenda Hæreticorum, & Schiſmaticorum perfidia, qui ſummum præſertim Romanum Pontificem, & poteſtatis ejus plenitudinem audacioribus urgebant calumniis & probris, in cælum ponentes os ſuum, & Chriſtum Dominum dilacerantes, atque in eorum converſione, & aggregatione ad unitatem Catholicam egregiam navavit operam. Unde & in hanc cauſam ſæpiſſime concionabatur, & aſſidue diſputabat pro unione, ad quam Schiſmaticos poſt diſputationes blandis etiam verbis, & libris Catholicis eiſdem diſtributis, revocare ſtudebat, in conviviis, & in privatis allocutionibus totus in hac unitate Eccleſiæ, & primatu Sedis Apoſtolicæ, in quo toto tempore, quo Archiepiſcopatum rexit, vere univerſa ejus deſudavit induſtria, ut deponunt teſtes 7. & 30. ajens, olim Archiepiſcopo pro unione diſceptanti Schiſmaticos ſuaſiſſe, ut ille recognoſceret Patriarcham, quo facilius eos ad ſe traheret, quibus reſpondit: *Recognoſcat Patriarcha Papam, & ego recognoſcam Patriarcham:* & iiſdem ipſi mortem minitantibus ſubdidiſſe: *Pro Chriſto mundo moriar:* 32. 57. 69. qui eſt Epiſcopus Meteonen. 72. 101. & 106. qui duo poſtremi advertunt, aliquando Archiepiſcopum oſtendiſſe ex

ſe ex ipſis Schiſmaticorum Sclavonicis libris comprobari, Rhutenos antea ſolitos reddere obedientiam Romano Pontifici; ex qua aſſidua Antiſtitis opera, Deo bene juvante, ſactum eſt, ut in triennio, quo Archiepiſcopatum rexit Polociæ, quæ antea graſſabatur Schiſmatis lues, pro majori parte extincta fuerit, & cum creatus Archiepiſcopus paucos Polociæ inveniſſet Fideles, tempore mortis pauciores reliquerit Infideles, ut dictum fuit de Sancto Gregorio Thaumaturgo Neoceſareæ Epiſcopo. Ita deponunt ſex teſtes *in proceſſu Polocen.* nempe 29. & 31. Proconſules Polociæ, & 43. necnon 63. & 70. alter Decanus Bychovien. alter Archidiaconus albæ Ruſſiæ, atque etiam 71. qui omnes, excepto 70. teſtantur, ſe ab Hæreſi, & Schiſmate ad Fidem Chriſti, & Catholicam unionem opera ipſius Joſaphati converſos fuiſſe; & 63. teſtis exprimit nomina quatuor aliorum induſtria ejuſdem Archiepiſcopi reductorum ad ſanctam Sedem, additque 29. teſtis, cum ad eccleſiam accederet, Antiſtitem in porticum prodiiſſe, & manu ejus apprehenſa, dulciſſime collacrymatum fuiſſe, exclamando: *Deus, ecce errantem inveni ovem, tibi eam commendo*: 71. vero teſtis ſubdit, tot per Servum Dei converſos fuiſſe ad Fidem Catholicam, quot modo ſunt uniti Polociæ, quod idem affirmat 2. teſtis Sacerdos Rhutenus *in proceſſu Urbis juxta 6. fol.* 13. & 73. teſtis ait, quod multa millia animarum ſuis concionibus, diſputationibus, & induſtria convertit ad Catholicam religionem.

Et ex Catholicæ Fidei incrementis maxime affligtabatur humanæ ſalutis hoſtis, efferataque ejus rabies efferveſcebat, agnoſcens, Joſaphatum Archiepiſcopum quam brevi dominium poſſeſſionemque animarum omnium Chriſto propagaturum fuiſſe, atque Hæreſim univerſam ejecturum. Unde homines nefarios ſchiſmaticos excitavit, ut, facta conſpiratione, ad necem quærerent Chriſti Famulum, & fortiſſimum pro Fide bellatorem, atque, ut ipſi vocabant, animarum prædonem interimerent. Quod impium facinus per tres vices moliri auſi ſunt Vitepſci, nempe ſub die 6. Auguſti 1621. dum Sacra operaretur, in die Pentecoſtes anno 1622. dum optimus Præſul piorum Chriſtifidelium agmen, ſeu Proceſſionem inſtitueret, & de anno 1622. menſe Aprili in prætorio, dum publice legeretur privilegium a Regia Majeſtate Poloniæ Joſaphato Archiepiſcopo conceſſum, in quo profeſſio Fidei ejuſdem in Catholica unitate aſtruebatur, ut narrant plures teſtes infra, cum de probatione hujuſmodi ſeditionum agetur, recenſendi: ſed tandem de anno 1623. 12. Novembris ſceleſti Schiſmatici, adjuvante quodam Smotricio Pſeudo-Archiepiſcopo Polocen. excitato ex induſtria tumultu, atque impetu facto in ædes Archiepiſcopales, poſt Familiarium cædem, totiuſque ſupellectilis everſionem, capite Archiepiſcopi ſecuri disjecto, ſacrilegum parricidii ſcelus immaniſſime perfecerunt, ut deponunt quatuor oculati teſtes *in proceſſu Polocen.* nempe 108. Nobilis Polocen. & 61. qui ambo fuerunt Familiares Præſulis Joſaphati, comites Paſſionis, & vulnerati ab iiſdem parricidis ſchiſmaticis, & 93. teſtis

teſtis honeſta matrona, quæ e veſtibulo templi B. Mariæ vidit, quando Servus Dei in aream curiæ ſuæ extractus occidebatur, & 11. teſtis Actor deputatus ab Archiepiſcopo contra Schiſmaticos teſtatus eſt, ſe ſtatim, audita Servi Dei morte, veniſſe Vitepſcum, corpus propriis manibus in tumbam compoſuiſſe, ſanguine ex vulneribus adhuc defluente, idemque per flumen Dunam advexiſſe Polociam, ut *in proceſſu Urbis*. 2. teſtis Sacerdos Rhutenus de auditu a fratre ſuo germano, qui interfuit trucidationi, & vulneribus male habitus fuit, exactiſſime narrat hanc hiſtoriam mortis Archiepiſcopi Joſaphati. Poſt quam truculentam Antiſtitis occiſionem ſævientes adhuc in exanime corpus Schiſmatici illud per aream domus Epiſcopalis, & per civitatem Vitepſcen. raptarunt fune ligatum,& ſolo cilicio tectum, ignominiis & proculcationi ſacrilegæ plebis omnis ſexus omniſque ætatis expoſuerunt, & demum ad ripam fluminis Dunæ protractum ex altiori loco præceps dederunt, & poſtmodum infeliciter demerſerunt, ubi jacuit per ſex dies, ut deponunt teſtes 10. 83. & 84. & omnes Vitepſcenſes, atque alii Schiſmatici in teſtimonio clara & elata voce ſuper hoc unanimiter dato,relato *in proceſſ. Polocen. fol. 76. 77. & 79.* & ipſi Commiſſarii Apoſtolici affirmarunt *in proceſſu fol.85.* dum loca omnia ſanguine Joſaphat ſparſa, vel miraculis clara, crucibus, vel aliis ſignis diſtinxerunt, necnon Epiſcopus Nolanus tunc Poloniæ Nuntius, & Archiepiſcopus Metropolitanus totius Ruſſiæ enarrant *in litteris uſque de an.1623. ad S. V. datis*. Quam Schiſmaticorum ſævitiem vel ipſi hoſtes Archiepiſcopi, ſeu potius Catholicæ Fidei deteſtati ſunt, ac ingemuerunt maledicentes ſicariis, & ſanguinem innocentis Præſulis ſuper illos inclamantes, & demum etiam ipſi parricidæ, atque univerſus populus Vitepſcen. publica facinoris confeſſione, ac veniæ petitione deplorarunt; ſuntque etiam fere omnes parricidæ ſchiſmatici, antequam capite plecterentur, ad ſalutem animæ revocati, ut habetur *in proceſſ. fol.85.* & deponunt teſtes 63. & 68.

Igitur de perfecto hujus Servi Dei martyrio plene & concludenter conſtare aſſerunt Agentes pro Venerabili Joſaphato; probatio ſiquidem mortis deducitur ex depoſitione dictorum trium teſtium oculatorum 61. 93. & 108. qui utique ſufficiunt *ad l. Ubi numerus, ff. de teſt. cap. In omni negotio, eod.tit.* Rota *deciſ.*209. *num.*3. *part.*1. diu etiam firmatum fuit in relatione S. Franciſci de Paula *§. Videndum*, in relatione S. Hyacinthi *f.l.*51. *verſ. Superioribus annis*, & in aliis, ubi, quod ſufficit etiam unus teſtis de certa ſcientia cum duobus de publica voce & fama, junctis aliis teſtibus de auditu a perſonis, quæ mortem viderunt, quorum multi ſunt in proceſſu, & ſceleris patratores id faſſi fuerunt, & publico ſupplicio pœnas luerunt. Circa quam probationem placuit etiam, Beatiſſime Pater, hic recenſere integram depoſitionem teſtis 108. ſocii Paſſionis Servi Dei Joſaphati, ſeriem facti diligenter referentis.

Interim, inquit, Schiſmatici, occupata jam per vim tota curia Archiepiſcopali, cæſis omnibus famulis, totam diripiebant ſupellectilem. Audi-

Auditis his clamoribus, Antiſtes procedit e camera, &, clauſis ipſe foribus, ſacratiſſimæ Crucis ſignavit effigiem: me a ſiniſtra parte illi, inquit teſtis, aſtante, pro more ſuo dulciſſime hoſtes allocutus fuit: *Filioli, quare famulos meos cæditis? Si aliquid contra me habetis, ecce adſum*. Tunc ex oppoſita camera eruperunt duo, &, ut Servum Dei ſtantem viderunt, alter, Servo Dei ſtringente in modum Crucis ad pectus manus, fuſte caput petiit, ſecuri diviſit alter; proſtratum vero quotquot in atrio fuerunt omni telorum genere confodiebant, & contundebant. Elevata tamen Servus Dei manu, inter media vulnera exclamavit: *O Deus meus*; ibique globis ſclopetariis caput ſacrum trajiciunt, & iterum fuſtibus cædunt. Cumque corpus veſtibus exuiſſent, & cilicio indutum conſpexiſſent, ex hoc ſuſpicati, quod occiſus fuiſſet alius, & non Archiepiſcopus, totam domum perquirere cœperunt, ut Archiepiſcopum invenirent, donec ex teſte ipſo, quem ad corpus recognoſcendum adduxerunt, certiores facti fuerunt, vere Archiepiſcopum ipſum, & non alium, fuiſſe occiſum.

Cum qua depoſitione ad amuſſim concordat ſecundus teſtis *in proceſſu Urbis* de auditu a fratre germano teſte ibidem de viſu; & 61. teſtis *in eodem proceſſu Polocen.* comes itidem Paſſionis Joſaphati, qui ſubdit, ſe, dum Servus Dei occideretur, poſitum fuiſſe in terram fuſtibus cæſum, vulneribuſque affectum in area domus, & in cœmeterio, aſſerens: Ipſam meam vitam miraculum cenſeo; ſcio enim, me ita cæſum fuiſſe, ut naturaliter neque minima particula carnis, oſſiumque manere integra poſſet. Teſtatur veſtis mea, hoc caput meum cicatricibus pleniſſimum: & quod maxime rem auget præſentem, cum ante hæc verbera multis diſtinerer valetudinis incommoditatibus, nunc Dei gratia optime valeo, ut ab obitu Servi Dei nullo modo vexatus fuerim, niſi quod ſanguinem interdum ſpuam; hoc tamen ſine ullo dolore, & valetudinis detrimento.

Addens paulo poſt: Ipſo die mortis ſervi Dei, cum jam Schiſmatici curiam Archiepiſcopalem invaſiſſent, Familiares Archiepiſcopi defenſionem parabant; ſed Servus Dei prohibuit omnino, ne vel vulnerarent aliquem ex parricidis, vel globo trajicerent. Et hoc fuit in cauſa, quod Schiſmatici, viribus ſumptis, ardentius inſtiterint, portam curiæ fregerint, domum occupaverint, ac me, & D. Emmanuelem Cantacuſenum cum tota familia cæciderint: nullus tamen ex nobis mortuus eſt; quod quidem Servus Dei in vita prædixiſſe mihi videtur, cum ſæpius nos moneret, ne timeremus nobis, ſi ille martyrio afficeretur, *Non peribit*, inquiens, *ex vobis quiſquam*.

Voluntarie autem per Servum Dei, & abſque ulla reſiſtentia mortem acceptatam fuiſſe, quod pro ſecundo martyrii requiſito a nobis ſupra deductum fuit, plene probari dicebatur ex iiſdem teſtibus 108. & 61. necnon 2. *in proceſſu Urbis* in illis verbis: Antiſtes pro more ſuo dulciſſime hoſtes allocutus eſt: *Filioli, quare famulos meos cæditis? Si aliquid contra me habetis, ecce adſum*: & aliis paulo ante recenſitis verbis teſtis 61. ibi: Cum jam Schiſmatici

ſmatici curiam Archiepiſcopalem &c. unde colligitur, piiſſimum Præſulem prompte adeo & libenter ſanguinem ſuum tradidiſse, ut eo graſsantem Schiſmaticorum luem extingueret, inſtar ovis occiſionis coram deglabrante non aperientis os ſuum: & acceptatio prædicta deducitur etiam ex antecedenti deſiderio martyrii, quo ardentiſſime flagrabat Servus Dei, ſuper quo deponunt teſtes 9. 15. 27. 61. 69. 71. & 108. *in proceſſu Polocen.* aſserentes, Archiepiſcopum quodammodo mortem ſuam prædixiſse his verbis: *Ego diſcedo Vitepſcum pro martyrio*, & ab amicis monitum, ne illuc proficiſceretur, quia Schiſmatici erant illum interfecturi, a propoſito viſitationis Epiſcopali munere deſiſtere noluiſse, & aliquando dixiſse, ſe optare mori, cum eccleſia Cathedralis fuerit reparata, prout poſt reparationem contigit, familiariaque & creberrima verba fuiſse in ore illius, dum a Schiſmaticis perſecutionem pateretur: *Utinam ſanguinem pro Domino meo fundere poſſim: cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto: non poſſum melius mori, quam pro veritate ſancta: faxit Dominus meus, ut ſim dignus ſanguinis effuſione*: atque aliquando in concione ad illa verba, *Omnis, qui vos occiderit &c.* dixiſſe ad populum: *Vos mihi minitamini mortem; & ego vobis dico, non eſſem felicior, quam ſi per manus veſtras pro Fide Catholica occiderer. Scitote ergo, me paratiſſimum eſſe ad moriendum pro veritate.* Quibus Charitatis, & Fortitudinis ſtimulis non tam ſemet ad martyrii coronam excitabat, quam laceſſeret, ſuppliciique moras vehementer increparet, ſe ad certum exhibendo paratum Servatoris exemplum ſecutus, qui, cum per atram noctem minime videretur, ſe Judæis manifeſtavit, prout S. Baſilius his verbis S. Gordium Martyrem luculenta oratione celebrat, & ſimili præconio S. Gregor. Nazianzen. *orat.* 3. commendat martyrium Marci Epiſcopi Arethuſii voluntarii Chriſti Athletæ; & Sanctiſſimos Antiſtites Ambroſium, & Thomam Cantuarienſem imitatus eſt, qui pro defenſione jurium Eccleſiæ, & Catholicæ Fidei ſanguinis proprii effuſionem ſitiebant, ut ex tabulis geſtorum eorumdem compertum eſt, & annotatum fuit in relatione S. Caroli *in argum.* 11. *ad finem*, necnon & exempla tot Martyrum, qui ſopitorum veluti canum, hoc eſt, Fidei hoſtium aures vellentes non extimuerunt in arenam prodire, ut martyrii gloriam conſummarent, complentes dictum illud: *Juſtus, ut leo, confidenter agit*: de quibus ſupra meminimus *in ſecunda parte hujus relationis ſuper ſecundo martyrii requiſito*.

Cauſam vero mortis (quæ eſt tertium requiſitum martyrii) fuiſſe Catholicæ Fidei, ac S.R.E. & Petri primatus defenſionem, Sanctiſſime Pater, deducebatur ex pluribus, nempe, quia decem & quatuor teſtes ſingillatim recenſendi ſuper hoc ſignanter deponunt, comprobantes odium ingens Schiſmaticorum in Servum Dei, eo quia Catholicæ unitatis, & veritatis propugnator eſſet, & Schiſmatis inſectator, adeo ut ter conſpiraverint in ejus necem; & poſt mortem Archiepiſcopi plurima a Schiſmaticis data fuerunt ſigna lætitiæ, & contemptus, ac contumeliæ in ſacrum Antiſtitis

ſtitis cadaver; communiſque ſama & reputatio illarum partium, quod hæc fuerit cauſa mortis, aſtipulatur per teſtes *in proceſſu Polocen.* qui unanimiter affirmant, nulla alia de cauſa fuiſſe occiſum Joſaphat Archiepiſcopum, quam pro obedientia ſummi Romani Pontificis, pro defenſione primatus S. Petri, & Sedis Apoſtolicæ, pro Fide Catholica, & ſancta unione, ſuntque, ſupremus Polocen. Palatinatus Judex aſſerens, quod nullam aliam cauſam in eo inveniebant hoſtes, 59. Igumenus monaſterii Cercienſis Ordinis S. Baſilii a defuncto Præſule in Religionem receptus, 61. fidus comes paſſionis Joſaphati inquiens cum lacrymis, & ſingultu: Denique vivus ipſe teſtis ſum, & ſanguine etiam proprio teſtor, Servum Dei pro Fide Catholica, ac S.R.E. & Petri primatu mortem oppetiiſſe; 55. teſtis Sacerdos Rector collegii Polocen. Societatis Jeſu, qui nedum Fidei defenſionem cauſam mortis fuiſſe aſtruit, ſed & vitam Joſaphat vere fuiſſe conſormem vitæ Sanctorum, ipſumque virtutum omnium ſpeculum extitiſſe, & enituiſſe tamquam ſolem in tenebris Schiſmaticorum, luculenter teſtatur, 65. itidem Sacerdos Societatis Jeſu collegii ejuſdem Vicarius, 68. Archiepiſcopus Polocen. 69. qui eſt Epiſcopus Metonen. dicens pro primatu Petri interfectum, quod etiam aſſerit Epiſcopus Halicien. qui etiam recenſetur in proceſſu pro teſte 69. cum quibus etiam concordat 70. Archidiaconus Albæ Ruſſiæ, 71. Igumenus monaſterii Polocen. Ordinis S. Baſilii, qui fuit comes Joſaphati in multis itineribus, 72. Igumenus pariter monaſterii Mohilovien. ejuſdem Ordinis Sancti Baſilii aſſerens, denique cauſam mortis illius nullam aliam fuiſſe præter defenſionem Fidei Catholicæ, & obedientiam Romani Pontificis; 90. qui aſſerit, Schiſmaticos ſibi etiam, & aliis mortem minitatos eſſe, quia Joſaphatum amarent, & colerent, & eumdem pro Fide Catholica Romana & Apoſtolica, ac primatu S. Petri, & Sedis Apoſtolicæ interfectum fuiſſe; 94. 100. & 108. ſocius in paſſione, 109. Judex caſtri Vitepſcen. qui ait, ſe pluries interrogaſſe Schiſmaticos, quid eſſet in cauſa tumultuum, quos excitant in Archiepiſcopum, & paſſim reſpondiſſe: quia Papam recognoſcit, & nos Papiſtas efficere conatur: ſubdens in fine: Hunc Servum Dei agnoſco in Martyrem tamquam pro Fide, & primatu S.Petri interfectum: & 114. teſtis dicens, nullam cauſam mortis in illo fuiſſe, quam quod fuerit cum S.R.E. unitus. Additque prædictis 61. teſtis, hac de cauſa Schiſmaticos inſidias ſæpius ſtruxiſſe: Cæde, occide Latinum, Hæreticum, Papiſtam, clamitaſſe; & 71. teſtis, qui fuit Confeſſarius optimi Antiſtitis, & tamquam conſcientiæ illius gnarus, non niſi pro primatu Sedis Apoſtolicæ, & Eccleſia Catholica, quod adeo cupiebat, ſanguinem fudiſſe. Quæ etiam confirmat totius Ruſſiæ Metropolita inquiens, nullum in Regno Poloniæ reperiri, qui contrarium dicat; iiſdemque cohæret etiam depoſitio 1. & 2. teſtium *in proceſſu Urbis*, quorum alter eſt Epiſcopus Nolanus olim in Polonia Nuntius affirmans, ipſo inſtante, poſt cauſam legitimis probationibus inſtructam capitali morte meritas de parricidis ſumptas fuiſſe pœnas ob patratum facinus necis Ar-

chiepiſcopi ex cauſa Catholicæ religionis illatæ: alter vero frater famuli Archiepiſcopi addit, unum ex Schiſmaticis parricidis in carceribus conſtitutum, interrogatum ab ipſo teſte de cauſa mortis Joſaphati Antiſtitis reſpondiſse, non niſi pro Fide Catholica, & unione interfectum fuiſse. Quod idem multi etiam Catholicæ Fidei hoſtes, Judæi, & Hæretici teſtati ſunt, nempe 79. 80. Judæi, 83. 99. 113. Calviniſtæ, & 85. Anabaptiſta, quorum depoſitio in favorem Fidei admittenda decernitur per Alexandrum IV. *in cap. In favorem Fidei*, & *cap. Contra Chriſtianos, de Hæreticis*: teſtimonium enim inimici in favorem inimici non rejicitur, ſed majorem habet veritatis præſumptionem, ad tradita per Dec. *conſ.* 163. *num.* 11. Cravett. *conſ.6. num.62.*

Odium atrox Schiſmaticorum in optimum Præſulem, & minas mortis, necnon inſidias, & conſpirationes inſtructas in odium Fidei, & unionis Catholicæ per Joſaphat profeſsæ probare videntur teſtes quamplures in proceſsu.

De odio quidem deponunt teſtes *in proceſſu Polocen.* 32. Conſul Polocen. 70. 71. 90. 91. 107. quorum 71. ait, ſe fuiſse id expertum diſcedentem cum Archiepiſcopo, quos Schiſmatici lapidibus impetentes clamabant: Occide, ſubmerge, fidem noſtram ſublaturi veniunt; aliiſque modis, & injuriis inſectabantur; & teſtes 31. & 71. narrant, conſuevisse Schiſmaticos maledicere Antiſtiti, vocando illum animarum prædonem & raptorem, quod anſam illi præbuit olim reſpondendi: *Faxit Dominus Deus, ut animas veſtras rapiam, & in cœlum deducam*; cui Schiſmaticus, *Strangulaberis*. Subdidit etiam, aliquando Archiepiſcopum per Schiſmaticos depictum fuiſse ſub dæmonis perſona præacutis uncis animas ad inferos trahentem, addita ſubſcriptione idiomate Rhuteno *Dus Zochuat*, hoc eſt, animarum prædo. Et, quod auget odii probationem, ipſorum Schiſmaticorum conjuratorum contra Joſaphatum facta fuit deſcriptio, & ſinguli ſolverunt tres groſſos Polonicos, ut in albo abominabilis conſpirationis deſcriberentur, ut ſignanter dicit teſtis 10. *in proceſſu Polocen.*

De minis mortis illatis Archiepiſcopo, niſi deſtitiſſet ab unione promovenda, deponunt *in proceſſu Polocen.* teſtes, 18. olim Familiaris Joſaphat de auditu ab ipſis Schiſmaticis dolentibus, ſe non occidiſſe illum ante annum 1623. 71. & 79. qui ait, dixiſſe olim Archiepiſcopum, *Scio, quod me velint occidere, ſed & ſanctos Patres pro veritate occiſos eſſe ſcio.*

De inſidiis, tumultibus, & ſeditionibus ſæpe ſæpius per Schiſmaticos contra Servum Dei excitatis conſtare videtur ex depoſitione plurium teſtium. Primo, ſub die 6. Auguſti 1621. in eccleſia Collegiata Vitepſcen. Sacra operaturus, a Schiſmaticis tanto impetu percuſſus fuit Servus Dei, ut parum abſuerit, quin occideretur: ita deponunt tres oculati teſtes, 61. famulus Archiepiſcopi, 103. & 106. & 61. addit, tunc per Schiſmaticos Confeſſarium Archiepiſcopi, & OEconomum, ſeque ipſum fuſtibus male habitos fuiſſe. Secundo, de anno 1622. poſtquam Schiſmatici Antiſtitem in die

in die Pentecoſtes proceſſionem Fidelium inſtituentem pluribus affecerunt contumeliis, latere illum impetierunt, progreſſumque ulterius excitato tumultu impediverunt, ut de viſu teſtantur dicti 61. & 107. teſtes: atque alias, Sacrum Archiepiſcopo celebrante, Diaconum miniſtrantem, ſacrumque panem ad altare deferentem colaphis percuſſerunt,adeo ut Oblata in terram dimiſerit, ut idemmet Diaconus, qui eſt teſtis 61. affirmat. Demum & eumdem Archiepiſcopum per inſidias trucidare, & præcipitem ponte altiſſimo in fluvium dare cogitarunt, & in prætorio Vit epſcen. conjectis inſimul pileis (in ſignum conjurationis) arreptiſque armis, necem jam jam Servo Dei intentarunt inclamantes, Archiepiſcopum jam latinizare, ut aſſerunt teſtes 61. 82. 103. & alii; de quibus inſidiis monuiſse Antiſtitem, ait teſtis 101. a quo & gratias recepit, & reſponſum illud: *Non timeo mortem; ſaxit Deus, ut ſim tam felix, ut coronam merear martyrii*.

Tertio,de anno 1622. menſe Aprilis,cum Servus Dei in prætorio convocatis civibus Polocen. palam legi feciſſet privilegium ſibi a Regia Majeſtate Poloniæ pro Archiepiſcopatu collatum, in quo proteſtabatur, ſe eſſe, & futurum uſque ad mortem in unione S. R. E., ſtatim, facto tumultu, proclamarunt, ſe non eſſe unitos, neque illum in ſuum Paſtorem agnoſcere, adeo ut pauci Catholici, qui aderant, in maximo vitæ periculo fuerint, & ipſe Archiepiſcopus vix mortem evaſerit. Ita de ponunt tres oculati teſtes *in proceſſu Polocen.* nempe 10. qui eſt Viceprætor., 11. Vicenotarius, & 106. quorum 10. ait, tunc etiam Schiſmaticos in vitam Servi Dei duas feminas inſtruxiſſe, ut eum e prætorio diſcedentem cultris confoderent; 11. ait, ab hujus ſeditionis tempore ſemper Schiſmaticos conjuraſſe in mortem Antiſtitis, & conjurationem poſtremo effectum ſortitam Vitepſci,multo ante perficiendam fuiſſe Polociæ, ſed Dominum Deum miſericordia ſua avertiſſe hoc malum ab illa civitate; 106. teſtis ſubdit, in prætorio auditum fuiſſe Schiſmaticorum clamorem: *Hic fidem noſtram deſtruit; occidamus eum*; & ſimilia verba teſtatur ſe publice audiviſſe, teſtis ſecundus *in proceſſu Urbis*, juxta 13. dum comitabatur Archiepiſcopum in viſitatione diœceſis, addens, quod multo ante Schiſmatici interfeciſſent Antiſtitem, niſi metu Regiæ poteſtatis averſi fuiſſent a ſceleſto facinore, quod deinde perpetrarunt Vitepſci, dum nullus ibi aderat Miniſter Regius.

De ſævitia, & contumaci odio Schiſmaticorum etiam poſt mortem in Venerabilis Viri cadaver, teſtantur de viſu teſtes 32. Conſul, 33. Notarius, & 93. honeſta matrona, aſſerentes, viros, pueros, feminas ex omni ætate pedibus caput calcaſſe, barbæ & capitis capillos evulſiſſe, exſpuiſſe in faciem, aliiſque ignominiis affeciſſe; & 32. exprimit, quod Schiſmatici mortuum elevarunt, & jam erectum ita alloquebantur: *Numquid non dies Dominicus eſt hodie? Concionari te oportet, Archiepiſcope*, ſicque aliquantulum Servum Dei irridentes, poſt eumdem ad terram

alliſerunt. 33. teſtis addit, feminam Servi Dei barbam vellentem viſu privatam fuiſſe, & adhuc ſuperſtitem eſſe, ac cæcitatem ſuam ex prædicta cauſa ortam, cum lacrymis ſcelus ſuum deflendo, confiteri. Quam ultionem ſæpe Deus adverſus Martyrum contemptores oſtendere conſuevit, ut notant Tertull. *lib.ad Scapul. cap.*3. S. Joann. Chryſoſt. *lib. contra Gentil. de Babylæ geſtis*, & S. Paulinus *epiſt.*2. *ad Victricium* exclamans: *O Chriſti ineffabilis bonitas, quantum in ſuos oſtendit affectum! Injuriam Confeſſoris ſui non tulit impunitam, qui ſuis Crucifixoribus rogavit ignoſci. Contumeliam Martyris ſtatim ultus eſt, qui paſſionem ſuam noluit vindicare.* Ex quibus omnibus de legitima martyrii cauſa, hoc eſt, Fidei Chriſti, necnon Sedis Apoſtolicæ, & Catholicæ unitatis defenſione, conſtare exiſtimabant, ac tuebantur Patroni cauſæ pro Joſaphato, præſertim quia hujus veritatis aliunde petita conſonare videntur teſtimonia, & adminicula, & probationes, quæ, ſi per ſe non ſufficerent, debent conjungi ad hoc, ut plena probatio ex illis colligatur, ut dixerunt Alex. *conſ.*11. *in princ. lib.*4. Cravett. *conſ.*216. *n.*12. & in his terminis animadverſum fuit in relatione B.Thomæ de Villanova, *tit. de virtut. cap. de Fid.*

Fama nimirum illius martyrii, & communis opinio & reputatio omnium, qui Servum Dei tamquam Chriſti Martyrem venerantur, de qua deponunt decem teſtes *in proceſſu Polocen.* nempe 59. 68. 69. 71. 72. 77. 103. *&* 109. & duo teſtes hic in Urbe examinati, atque univerſus populus Polocen.unanimi viva voce affirmavit, Servum Dei pro Fide Catholica,pro primatu S. Petri,& obedientia ſummi Pontificis,pro unione Eccleſiæ Græcæ cum ſacra Romana Eccleſia,& amore ſalutis animarum occiſum fuiſſe; atque Archiepiſcopus Polocen. cum toto ſuo Clero, & Epiſcopatu clara & elata voce, aſtantibus & acclamantibus ſuis, Servum Dei in ſuum, & totius Archiepiſcopatus Patronum ſumpſit pro Canonizatione S. V. ſupplicans; quod idem præſtiterunt clara itidem & elata voce Epiſcopus Halicien. Coadjutor Metropolitæ Chioven. nomine Metropolitæ, ac pro tota Metropoli Ruſſiæ, Rector Collegii Societatis Jeſu Polocen. pro toto Collegio,necnon Magiſtratus Palatinatus caſtri & civitatis Polocen. ut habetur *in proc. Polocen. fol.*70. Quæ fama, & conſtans totius populi teſtimonium in Canonizatione Sanctorum plurimi ſemper facta fuit, argumento *cap. Quatuor*, 12. *quæſt.*2. *c. Si opus hominum*, 2. *quæſt.*3. *l. Decurionum*, *C. de pœn.* Caſſad. *deciſ.*2. *num.*13. *art.*3. S monett. in relatione S. Franciſci de Paula, *in procem. verſ. Plurimum quoque*, & fuit dictum in relatione S. Franciſcæ Romanæ *part.*2. *art.*9. & bene animadverſum, & probatum fuit in relatione B. Thomæ de Villanova *cap. de fama ſanctitatis*. Immo fama in facto recenti per teſtes legitime probata facit ſemiplenam, in antiquis vero plenam & concludentem probationem, præſertim junctis adminiculis, ut tradunt Canoniſtæ *in cap.*1.*de Reliqu. & venerat. Sanctor.* & dixit Simonett. in relatione S. Franciſci de Paula, *verſ. Plurimum quoque*, *fol.*31. *& verſ. Fama, fol.*4. in relatione S. Raymundi, *part.*2. *art.*10. *verſ. Supradictis,* in

in relatione S. Hyacinthi, *cap. 2. verſ. Et quamvis, fol. 24.* & in relatione B. Petri de Alcantara, *part. 3. in primo, & ſecundo miraculo*.

Teſtimonium Synodi provinciæ Gneſnen. habitæ anno 1628. die 22. Maji, præſentibus totius Regni Poloniæ Epiſcopis, & eorum Vicariis, ubi Joſaphat a Schiſmaticis pro religione Catholica interemptum, Patronum Regni nuncupat, & S. V. ſupplicat, ut dignetur in Sanctorum numerum referre.

Tot epiſtolæ Epiſcoporum Rhutenorum tranſmiſſæ Reverendiſſimis Cardinalibus ſanctæ Congregationis de Propaganda Fide, necnon inclitæ memoriæ Sigiſmundi III. Poloniæ Regis, & Sereniſſimæ Conſtantiæ Poloniæ Reginæ, Sereniſſimi Wladiſlai, tunc Principis, modo Regis feliciter regnantis, D. Leonis Sapia Palatini Vilnen. D. Franciſci Seumi Tiſchievicz Palatini Trocen. D. Alberti Staniſlai Radivil ſacri Romani Imperii Principis, ſupremi Cancellarii magni Ducatus Lithuaniæ, atque etiam epiſtolæ totius Palatinatus Polocen. & Palatinatus Vitepſcen. Archiepiſcopi Metropolitæ totius Ruſſiæ, & Epiſcoporum Vilnen. & Metonen. atque Commiſſariorum Apoſtolicorum directæ S. V. & aliæ Reverendiſſimis DD Cardinalibus Franciſco, & Antonio Barberinis nepotibus S. V. tranſmiſſæ, eorum zelum pro cauſa optimi Præſulis advocantes, in quibus aſſeritur, Servum Dei ob ſingularem in propaganda tuendaque Orthodoxa Fide conſtantiam ac ſervorem glorioſa morte occubuiſſe, & ſuffragia luculenta Martyri ejus præſtantur gaudio expreſſo, Eccleſiam Rhutenam diu ſterilem novi Martyris ſanguine irrigatam eſſe, atque ad hanc S. Sedem fluentum ejus ſanguinis tranſmitti, & pretioſam mortem fortiſſimi Athletæ extollunt, ea ſolum de cauſa, quia Cathedram Petri impenſe colebat, conſtanter profitebatur, & alios ad eam verbo & opere manuducebat; multaque ibi referuntur miranda, & glorioſo Martyri cultus & veneratio ſupplicatur, & prope jure ſuo exigitur, in quo vota totius Regni Poloniæ conſpirare conſtanter aſſeveratur. In quibus epiſtolis, atteſtationibus, & precibus piiſſimorum Principum, Antiſtitum, & populorum multum momenti poſitum eſt ad probandum martyrium, & cauſam martyrii, ad not. *in cap. Venerabili, de teſtib.* Simonett. in relatione Sancti Franciſci de Paula, *in proœm. verſ. Plurimum, & illuſtre*, & per Pavin. in relatione Sancti Bonaventuræ, *part. 1. art. 10.* & in relatione Sancti Raymundi, *part. 1. art. 5. & part. 2. art. 10.* & ſæpe in aliis.

Frequens Fidelium devotio ad venerationem ſepulcri hujus Servi Dei tamquam Martyris, & Reliquiarum ejus cultus, de quibus præcitati teſtes loquuntur, & ſignanter 11. 53. & 59. quod ſanctitatis, & veritatis martyrii indicium eſt, & veteri Eccleſiæ conſuetudine receptum ex D. Auguſt. *de civit. Dei lib. 22. cap. 8.* Theodoret. *lib. 8. de curan. Græc. affect. circa finem*, Doct. *in cap. 2. de Reliqu. & venerat. Sanctor.* & fuit dictum in relatione Sancti Raymundi *part. 2. art. 9. verſ. Et quamvis*, & in relatione Sancti Caroli, *part. 2. de ſanct. argum. 24.* & in relatione B. Thomæ de Villa-

Villanova, *cap. de frequentia populi ad ſepulcr.* Atque etiam votivæ tabellæ ad ſepulcrum Servi Dei appenſæ, de quibus ex viſitatione relata *in proceſ. fol. 69. ad finem*, inſignia ſunt ſanctitatis præſtantia, illum, in cujus honorem dedicantur, virum eſſe Deo gratum; moſque fuit antiquus in Eccleſia ſuſpendendi has tabellas, beneficia accepta teſtantes, ut docet D. Auguſt. *de civit. Dei lib. 22. cap.* 8. & fuit dictum in relatione Sancti Hyacinthi *de miraculis pag.* 28.

Demum præmiſſis aſtipulatur integritas corporis, quod conſtat ſpatio quinque annorum incorruptum, cute oſſibus ſuperextenſa, conſervatum fuiſſe, membraque etiam tractabilia, & tamquam viventis flecti, ut ex viſitatione facta per Judices remiſſoriales *in proceſſu Polocen. fol. 68.* quam incorruptionem & flexibilitatem ſanctitatis indicium eſſe, compertum eſt ex traditis per D. Auguſt. *confeſſ. lib. 4. cap. 7.* & fuit dictum in relatione B. Paſchalis Baylon *in 3. miraculo*, in relatione Sanctæ Tereſiæ *in tit. de exhumatione corporis ad finem*, in relatione Sancti Franciſci Xaverii *in primo miraculo poſt mortem*, & in relatione Sancti Iſidori *in primo miraculo poſt mortem*; circa quam incorruptionem aliqua mira per Viſitatores Apoſtolicos obſervata fuerunt. Primo, quod veſtitus corporis ſericus minus putrefactioni obnoxius, quam corpus, inventus fuerit totus putridus. Secundo, quod Schiſmatici, viſa integritate corporis, non ſine lacrymis peccatum ſuum deteſtati ſint, &, ſe futuros Fideles unitiſſimos, conclamarint. Tertio, quod idem corpus fuerat per 6. dies ſub altiſsimis aquis ulnarum 15. ſubmerſum, & ab altiori loco præcipitatum, ut dicunt teſtes 10. 83. & 84. atque in loco humidiſsimo reconditum, ut dicitur in viſitatione, & tamen integrum atque incorruptum inventum fuit, non citra aſtantium, Cleri nempe utriuſque ritus, Magiſtratus, & fere totius populi admirationem, miraculum id eſſe teſtantium. Necnon accedunt alia mirabilia ſigna, quæ poſt mortem hujus Servi Dei acciderunt in ſequenti parte recenſenda.

Unde, his ſimul junctis cum probationibus, eo facilius ab Agentibus pro Antiſtite Joſaphat aſſerebatur, de illius martyrio, & cauſa martyrii ſatis conſtare.

Defenſionem autem Fidei eſſe germanam & legitimam martyrii cauſam, exploratum eſt ex traditis ſupra *in 2. part. de martyrio*, & ſignanter martyrium pro unitate ſervanda, & pro reductione Schiſmaticorum ad matris Eccleſiæ ſinum Deo gratiſſimum eſſe, graviſſime confirmat Dionyſ. apud Euſeb. *6. hiſtor. cap. 37.* ubi ait, *oportere, omnia incommoda pati potius, quam Eccleſiæ diſcidiſſe concordiam*: & ſæpiſſime docuit S.Cyprianus, magnus unitatis præco, & Schiſmatis inſectator, ut obſervat P. Raynaud. *in tract. de martyrio per peſt. cap. 4. §. Schiſmati Martyrium vanum*, & ſequitur Baron. *in annotat. ad Martyrolog. ad diem 19. Julii*, ubi multum extollit martyrium ob unitatem ſervandam, & illud plus habere commendationis, quam quod ſuſcipitur, ne idolis immoletur; & monet, inter celebres

Mar-

Martyres annumeratos fuiſſe eos, qui adhærentes S. Joanni Chryſoſtomo tunc exulanti, occiſi ſunt Conſtantinopoli, cum nollent communicare cum Arſacio intruſo, atque ſchiſmatico, quorum dies natalis agitur die 12. Januarii.

Ceterum probationes ſuperius allatæ per Reverendum Fidei Promotorem pluribus impugnabantur objectis.

Quo enim ad factum occiſionis, primo opponebatur, neminem ex teſtibus interfuiſſe in loco Vitepſci de tempore mortis Archiepiſcopi Joſaphat. Secundo, neminem ſufficientem rationem reddere dicti ſui.

Quo vero ad cauſam martyrii objiciebatur primo, duos tantum teſtes hic in Urbe examinatos, nempe ſecundum *in primo proceſſu*, & tertium *in ſecundo proceſſu*, deponere de confeſſione unius ex parricidis aſſerentis, ſolum ex cauſa Fidei per ipſos illatam fuiſſe mortem Archiepiſcopo, ſed non eſſe conteſtes circa perſonam. Secundo, non reddere ſufficientem dicti rationem. Tertio, alios teſtes eſſe ſingulares. Quarto, teſtes de publica voce & fama non bene illam concludere.

Quibus objectis ſatisfeciſſe putabant, qui cauſam martyrii inſtruebant pro Archiepiſcopo infraſcriptis reſponſionibus.

Ad primum circa factum mortis dicebatur, immo 61. & 108. teſtes interfuiſſe Vitepſci occiſioni Archiepiſcopi, & ipſos teſtes vulneratos etiam fuiſſe, & 93. fuiſſe pariter præſentem, aſſerentem ſe vidiſſe, dum Præſul occidebatur, juncta depoſitione 2. teſtis *in noviſſimo proceſſu Urbis* teſtificantis de auditu a fratre, qui interfuit, & comes fuit Paſſionis Archiepiſcopi, necnon publica voce & fama, ſupplicio publice ſumpto de parricidis ſchiſmaticis, atteſtatione Regis Poloniæ, aliorumque Principum in epiſtolis datis ad S. V. & aliis pluribus argumentis, quibus a cauſæ Patronis ſupra aſtruebatur veritas iſtius facti *§. Igitur de martyrio*; quibus additum fuit, 83. teſtem fuiſſe præſentem, qui ait occiſum fuiſſe, ipſo teſte eminentiori loco tragœdiam (ſunt verba teſtis) ſpectante, & conſcientia ipſum torquente, quamvis eſſet Calviniſta, & teſtem 85. pariter Hæreticum, qui vidit Schiſmaticos impetum facientes pro occidendo Archiepiſcopo, & deinde ipſum occiſum. Quibus conſonat etiam teſtis 80. Judæus, qui deponit, ſe cum aliis Judæis, dum Servi Dei vidit ignominioſam mortem, ſummis proſecutum fuiſſe lacrymis; & cum Schiſmaticis exprobraſſet innocentis mortem, reſponſum fuiſſe, ut ſileret, ne & ſibi mali aliquid fieret. Unde ex his teſtimoniis circa factum occiſionis inſurgere etiam adminiculum, aſſerebatur *ad l. Qui ultimo, ff. de pæn.* Marſil. *in l. 1. §. Divus, ff. eod.* Cephal. *conſ.* 227. *num.* 31. quo tamen adminiculo nec opus eſſe, ſtantibus aliis teſtibus ſupra recenſitis, quorum nedum duo, ſed unus duntaxat de certa ſcientia cum aliis duobus de publica voce & fama ſufficerent, ut ſupra deducebatur *dicto §. Igitur de martyrio*. Immo addebatur ab Agentibus pro Venerabili Joſaphat, in caſu præſenti ex depoſitione etiam Judæorum, & Schiſmaticorum ſufficientem reſultare probationem,

bationem, quia in ſavorem Fidei etiam Hæretici, & Judæi admittuntur ad teſtimonium ferendum, ut reſcripſit Alex. IV. *in cap. In favorem Fidei*, & *cap. Contra Chriſtianos, de Hæretic. in 6.* ut ſupra etiam fuerat animadverſum; & hujuſmodi teſtes omnino ſupplere, & probare, junctis teſtimoniis Chriſtianorum, & præſumptionibus, conſuluerunt Cravett. *conſ.* 73. *num.* 18. *& ſequ.* Oſach. *deciſ.* 72. *num.* 5. Affict. *deciſ.* 214. *num.* 3. & fortaſſe dici poteſt: Joſaphat erat lux, ſed tenebræ illam non comprehenderunt, & in multitudine virtutis ſuæ mentiti ſunt ei inimici ſui.

Ad ſecundum reſpondebatur, teſtes, qui fuerunt præſentes in iis, quæ facta ſunt, & quæ immediate ſenſu corporis percipiuntur, non teneri dicti ſui rationem reddere, Bart. *in l. Solam, num.* 3. *&* 14. Salyc. *num.* 3. Caſtr. *num.* 6. *C. de teſt.* Hell. *de teſt. num.* 134. Lanfranc. *num.* 20. *&* 22. Viv. *opin.* 898. *num.* 1. & in terminis Canonizationis firmat R. P. D. Contelorius de Canoniz. *Sanctor. cap.* 25. *num.* 72. Alios vero teſtes de publica voce & fama reddere ſufficientem rationem, ut infra dicetur.

Quo vero ad probationem cauſæ martyrii, ad primum objectum reſpondebatur, probationem non deduci ſolum ex illis duobus teſtibus, immo ſuper teſte 1. proceſſus Urbis nullam conſtitui poſſe vim, quippe quod illius validitas non admittebatur, ſed ſubſtantiam probationis conſiſtere in aliis decem & quatuor, & pluribus teſtibus ſingillatim ponderatis, dum ſupra retulimus Sanctitati veſtræ, quæ deducebantur pro juſtificanda cauſa martyrii *§. Cauſam vero mortis.*

Ad ſecundum objectum dicebatur, præfatos teſtes circa cauſam deponere per bonas rationes, nempe quia ſciebant odium atrox, quo Schiſmatici proſequebantur Antiſtitem, conjurationes in eum factas, injurias illatas, minas mortis ex cauſa unionis cum S. R. E., exultationem poſt ejus obitum, ſævitiam in ejus corpus habitam, & quia in Archiepiſcopo nulla alia aderat mortis cauſa: & ipſi Schiſmatici ſæpius faſſi fuerunt, ſe ſitiſſe ſanguinem Præſulis, tamquam deſtruentis eorum ſectam. Quibus exterioribus argumentis deductis ex antecedentibus, ſubſequentibus, & concomitantibus cauſa occiſionis, nempe odium Fidei, atque unionis cum Romana Eccleſia deſumitur; quippe quod, uti non cadens ſub ſenſum directe, ſed in animo conſiſtens, per teſtes directe & immediate probari non poteſt, *cap. A nobis, il 2. de ſent. excomm.* Felin. *in cap. Significaſti, num.* 2. *de homicid.* Rota apud Card. Mantic. *dec.* 213. *in princ.* & coram ſan. mem. Gregorio XV. *deciſ.* 239. *num.* 4. Ratio autem per teſtem afferenda ſat eſt ſi implicite reddatur, & colligatur ex ipſius depoſitione, Butr. *in c. Cum cauſam, num.* 18. Imol. *num.* 7. Abb. *num.* 8. *de teſt.* Cagnol. *in l.* 1. *num.* 129. *ff. Si cert. pet.* Rimin. jun. *conſ.* 340. *num.* 91. *lib.* 3.

Tertium objectum, nempe ſingularitatem teſtibus oppoſitam, aſſerebatur non obſtare; tum quia, ubi non agitur de probando certo actu ſpeciali, ſed in genere, probandum eſt id quod reſultat ex actibus ſpecialibus; ut in caſu præſenti, odium Fidei, & unionis in Schiſmaticis cauſam

dediſſe

dediſſe morti Archiepiſcopi Joſaphat, admittuntur teſtes ſingulares deponentes de pluribus actibus particularibus, ex quibus reſultat univerſale, DD. *in cap. Qualiter & quando, de accuſat.* Caſtr. *conſ.* 51. *num.* 2. *lib.* 2. Abb. *conſ.* 81. *num.* 8. plene Rimin. jun. *conſ.* 7. *num.* 27. *& ſeq. & num.* 132. ubi loquitur in terminis Canonizationis, & fuit dictum in relatione B. Thomæ de Villanova, *in tit. de virtut. cap. de Fid.* & *cap. de Charitate in Proximum*, atque in relatione B. Catharinæ de Ricciis, *part.* 1. *de proceſſ. in fine, verſ. Minus etiam*: tum etiam quia teſtes ſingulares ſufficere ad probandam animi declarationem tradunt Caſtr. *conſ.* 395. *num.* 1. *lib.* 1. Cravett. *conſ.* 73. *num.* 33. Rota apud Card. Mantic. *deciſ.* 313. *num.* 5. & *deciſ.* 323. *num.* 1.

Ad ultimum reſpondebatur, famam plene & concludenter eſſe probatam ex decem teſtibus recenſitis, ubi de illius verificatione actum fuit *in §. Fama nimirum*; & reddunt ſufficientem rationem dicti, dum, ab univerſo populo Joſaphatum reputari Martyrem, affirmant, juxta tradita per Anan. *conſ.* 1. *num.* 8. Alex. *conſ.* 166. *num.* 9. *lib.* 6. & in relatione B. Thomæ de Villanova *cap. de fama ſanctitatis, in fine*; & in præſenti caſu adſunt publicæ acclamationes totius populi certatim confluentis ad aſſerendam veritatem martyrii piiſſimi Præſulis, ut *in proceſſu fol.* 72. *&* 79. & adeſt Vicepalatini Vitepſcen. cum univerſo populo Vitepſcen. publica ſceleris deteſtatio ac deploratio uberrima, veniæque ac pœnitentiæ pro tanto facinore humilis ſupplicatio, ut *in eodem proceſſu fol.* 85. & de ea deponit etiam teſtis 68. qui eſt Archiepiſcopus Polocen. Quibus omnibus famam ſatis eſſe probatam, & cetera objecta ſublata, prætendebatur a cauſæ Patronis pro Antiſtite Joſaphato.

De aliquibus ſignis mirabilibus, quæ evenerunt poſt mortem Servi Dei Joſaphati.

PARS QUARTA.

Quamvis pro Canonizatione Martyris miracula ſimpliciter & abſolute non exigantur, ut deducebatur ſupra *in ſecunda parte hujus relationis, §. Quam aſſertionem*; attamen, miraculis magis etiam illuſtrari martyrium, certum eſt, Beatiſſime Pater. Deus enim, mira opera faciendo circa Sanctorum corpora Martyrum, teſtimonium perhibet, ſibi non perire quod moritur, & abundantiorem honorem exanguibus Reliquiis hominum circumponit, ut inquit D. Auguſt. *in ſerm. de Sancto Vincentio*, & innuit Prudent. *hymno quinto periſtephanon*; & multos Martyres miraculorum teſtimonio effulſiſſe, liquet ex tabulis Eccleſiaſticis, & ex Martyrologiis, & animadvertit S. Gregor. Nazianz. *ad Julium*, ibi: Ab his Dæmones pelluntur, morbi curantur, apparitiones, & prædictiones; quorum vel ſola corpora idem poſſunt, quod animæ, ſive manibus contrectentur,

 ſive

ſive honorentur; quorum vel ſolæ ſanguinis guttæ, atque exigua Paſſionis ſigna idem poſſunt, quod corpora: idemque oſtendit vetuſtiſſimus Chriſtianorum, immo Ethnicorum etiam Imperatorum concurſus ad SS. Martyrum ſepulcra, tamquam ad bonorum omnium fontes uberrimos, & inexhauſtos opum & miraculorum theſauros, ut late diſſerit S. Joann. Chryſoſt. *orat. 65.* & *homil. 26. in 2. ad Corinth.* S. Baſilius, S. Eulogius, & alii paſſim.

Ideo haud incongruum eſſe exiſtimavimus, Beatiſſime Pater, breviter referre S. V. aliqua miracula; quæ Divinam potentiam interceſſione Servi Dei Joſaphat operatam fuiſſe, enarrant plures teſtes, ut ex ventilatione proceſſus nos deprehendimus, & a cauſæ Agentibus deducebatur.

A fluxu enim ſanguinis, quem paſſus fuerat per duos annos, voto ad Servi Dei ſepulcrum concepto, ſe liberatum fuiſſe, ait teſtis 50.; & ab eodem morbo, quem irremediabilem Medici dixerunt, Suſannam convaluiſſe, voto ad Servum Dei emiſſo, teſtatur *66.* teſtis pater Suſannæ, qui eſt Nuntius deputatus pro fabricando proceſſu; cujuſmodi ſanatio miraculo adſcripta fuit in relatione S. Raymundi *in 6. miraculo*.

Ab ophthalmia, & extremo oculorum morbo ſanitati ſe reſtitutos fuiſſe, deponunt 12. & 27. teſtes: ille, voto ad Servum Dei concepto, hic tactu cilicii ejuſdem; quam ſimilem ſanationem miraculoſam eſſe, dictum fuit in relatione S. Franciſcæ Romanæ *in tertio miraculo poſt mortem*, in relatione B. Thomæ de Villanova *in quarto miraculo poſt mortem*, in relatione S. Caroli *miraculo quarto poſt mortem*.

Ab extremo paralyſiæ morbo ſe curatum fuiſſe interceſſione Joſaphati profitetur teſtis 8.; & ab eodem morbo ſtatim liberatum fuiſſe Nobilem Polocenſem tactu ſtrophioli tincti ſanguine Servi Dei, narrat teſtis 53. Rector Collegii Societatis Jeſu; & de liberatione filii ab eadem infirmitate deponit teſtis 23. Quam ſanitatem citra miraculum reddi non poſſe, Medicorum judicio, & dogmatibus reſolutum fuit in relatione B. Thomæ de Villanova, *miraculo ſeptimo poſt mortem*, & facit Matth. *cap. 9.* & Act. Apoſtol. *cap. 9.*

A lethalibus vulneribus ſtatim ad ſanitatem receptos ſe fuiſſe, votis ad Joſaphat interceſſionem conceptis, aſſerunt teſtis 18. & 38. Qualis ſanatio ad miraculum relata fuit in relatione S. Franciſcæ Romanæ *in 14. miraculo poſt mortem*, & in relatione B. Thomæ de Villanova *de miraculo 3. poſt mortem*.

A contractione manuum & pedum, qua per quatuor annos laboraverat, in continenti convaluiſſe interceſſione Archiepiſcopi Joſaphat, affirmat teſtis 46., & a claudicatione 7. annorum, teſtis 25. Quæ miracula eſſe, videtur deduci ex verbis Euangelii: *Cæci vident, claudi ambulant*: & fuit ponderatum in relatione S. Franciſcæ Romanæ *in miraculo 5.* S. Caroli *in miraculo 11. & 13.* & in relatione B. Catharinæ de Ricciis *miraculo 1.*

A graviſſima febri ectica ſe reſtitutum fuiſſe ſanitati interceſſione Servi Dei,

Dei, aſſeverat teſtis 63. Rector Collegii Societatis Jeſu; & a febri pariter ſe liberatum dicit teſtis 18. Qualis ſanatio pro miraculo adducta fuit in relatione S. Franciſcæ Romanæ *in miraculo* 7. in relatione S. Caroli *miraculo* 3. *&* 10. & in relatione B. Catharinæ de Ricciis *miraculo* 3. *&* 6.

Quæ miracula reſtitutarum ſanitatum, quamvis per teſtes ſingulares recenſeantur, & regulariter ad probandum miraculum non ſufficiat dictum unius teſtis, Butr. *in cap. Cum oporteat*, *num.* 120. *de accuſat.* Martin. Laudenſ. *de Canoniz. S.Bernardini, verſ. Rurſus vero*, Vincent. Caſtellan. *de Canoniz. Sanct. quæſt.* 7. *verſ. Quare unus teſtis*; attamen nonnumquam teſtes ſingulares deponentes de facto proprio, & de miraculo in ſua perſona patrato admiſſos fuiſſe ad probanda miracula, dicebant Agentes pro Joſaphat, juxta opinionem Collectarii *in cap.* 1. *num.* 7. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* ubi Vincentii contrariam opinionem refellit, & Collectarium ſecuti fuerunt Pavin. in relatione S. Bonaventuræ, *part.* 2. *art.* 4. Simonett. in relatione S. Franciſci de Paula, *verſ. Sed tamen eſt contrarium*, Molfeſ. *conſ.*46. *num.*63. *lib.*2. præſertim concurrentibus indiciis & conjecturis, vel fama, ex quibus poſſe Judicem fidem adhibere dicto unius teſtis, poſt alios ſcripſit Menoch. *de arbitr. Jud. caſ.*99. *in fine*, Rota apud Card. Seraph. *dec.*676. *num.* 1. *&* 2. & nempe *in Romana*, *Dotis* 11. *Decembris* 1634. coram me, atque in relatione B.Thomæ de Villanova, *tit. de virtutibus*, *cap.*2. *de Charitate*. Quod relinquendum eſſe arbitrio Judicantis, qui, inſpecta qualitate & idoneitate teſtium, natura miraculi, & penſatis omnibus circumſtantiis, ſtatuere debet, quæ & quanta fides unico teſti ſit adhibenda, juxta *l. Teſtium fides §. Ideoque*, *ff. de teſtib.* prudenter monuit R. P. D. Contelorius *de Canoniz. Sanctor. cap.*18. *num.*27. *in fine*, & fuit animadverſum in relatione S. Raymundi, *part.* 2. *art.* 8. *per tot.* in relatione S. Franciſcæ Romanæ, *part.*3.*art.*2. *miraculo* 8. & *art.*2. *miraculo* 9. atque in relatione S.Caroli, *part.*3. *miraculo* 4. *& in aliis*. Idque potiſſimum pendere a S. V. arbitrio aſſerebatur, cujus Anteceſſores Leo III., Innocentius III., Alexander III., Joannes XV., Bonifacius IX., Leo X., & alii admiſerunt teſtimonia ſingularia in miraculorum & ſanctitatis probatione, ut deductum fuit ſupra *in principio primæ partis hujus relationis*, & habetur per Pavinum in relatione S.Bonaventuræ, *part.*1.*cap.*4. & per Simonett. in relatione S.Franciſci de Paula *in fine*, & late in relatione S. Hyacinthi, *fol.* 4.

Super quibus tamen probationibus circa miracula cum Agentes pro Ven. Joſaphato non multum inſiſterent, tranſivimus ad excuſſionem prodigiorum & ſignorum quorumdam admirabilium poſt mortem Præſulis ſecutorum, quibus videtur Deus voluiſſe comprobare veritatem ejus martyrii, & vertere opprobrium ejus in honorem, juxta votum *Pſalm.* 118. *Aufer a me opprobrium & contemptum, quia martyria tua exquiſivi*; ita enim loco verbi *teſtimonia* legit D. Auguſt., & in hunc ſenſum accepit dictum Pſalmum *concion.* 9. & hujuſmodi ſigna loco miraculorum fuerunt ponderata in relatione 26. Martyrum Japonen. *art.*3. *per totum*: ſimiliaque prodigia

digia Romæ contigiſſe poſt mortem Apollonii Senatoris Martyris ſub Commodo Imperatore, perpendit Baronius *in annot. ad Martyrol. ad diem* 18. *Aprilis*, de quibus contendebant Patroni cauſæ adeſſe plenas & concludentes probationes.

Primo enim in die mortis Servi Dei Joſaphat viſa fuit ſuper civitate Vitepſcen. impendere denſiſſima nebula ſanguinea, quæ totum Vitepſcum cinxit, uſque dum corpus ex aquis fluvii, in quibus demerſum fuerat, & ſex dies latuerat, a Schiſmaticis extractum fuit, ut tres oculati teſtes affirmant *in proceſſu Polocen.* nempe 103. 105. & 106. quaſi cælum ipſum ſanguinariæ & parricidæ urbi pœnas minaretur, & recens Paſtoris ſanguis clamaret adhuc ad Schiſmaticos, ut ad Romanæ Eccleſiæ gremium redirent, & Schiſmatis labem detergere ſacra eluvione pararent.

Secundo, viſa fuit ſplendida & coruſcans Servi Dei facies, poſtquam e flumine extractus eſt, qualis numquam viſa fuit, dum viveret, adeo ut Angelicum referat aſpectum, quamvis antea a Schiſmaticis multis modis deformata fuiſſet. Ita inquiunt ſex teſtes *in proceſſu Polocen.* nempe 7. 32. 54. 88. 90. 108. atque ipſi Vitepſcenſes, aliique Schiſmatici in teſtimonio alta voce unanimiter dato depoſuerunt, ut *in proceſſu fol. 76. & 79.* ubi, quod corpus poſt extractionem ab aquis viſum fuit inſigniter pulcrum, & elegans, & contra naturalem Servi Dei colorem rubicundum. Quæ quidem claritas gloria vultus appellatur ab Apoſtolo 2. *ad Corinth. cap.* 3. & amoris Dei ſignum, juxta illud Deboræ *in cantico Judic. cap.* 5. *Qui autem diligunt te, ſicut ſol in ortu ſuo ſplendet, ita rutilent*; quæ legitur data Moyſi *Exod. cap.*34. & S. Bernardo ſecundum Surium *in ejus vita, lib.*3. *cap.*1. necnon B. Ludovico Bertrando, ut habetur in ejus relatione *in* 3. *miraculo*, cum aliis per Graff. *conſ.*17. *num.*3. *de ſent. excomm. lib.*5.

Tertio, ſuper corpus interfecti Antiſtitis, & ſuper locum fluminis, ubi fuerat demerſum, lumen de cælo lapſum aſpicientium oculos perſtringens, ſeu quamdam flammam e flumine progredientem viſam fuiſſe, teſtantur 4. teſtes *in proceſſu Polocen.* nempe 91. 93. 108. 110. & *in proceſſu Urbis* teſtis 1. & 2. juxta 24. de publica voce & fama. Quod prodigioſum videtur, & Martyri proprie conveniens, quippe quod S. Joann. Chryſoſt. *in homil. de Machabæis* vocavit Martyres illuſtriores multis ſolibus, & magnis luminaribus clariores, & conferunt carmina D. Greg. Nazianz. *in Iambico* 18.

. . . . orbem totum
Fulgore complent, ſiderum in morem, illius,
Mactatus eſt qui, Martyres clariſſimi.

Quarto, in viſitatione corporis ſeu exhumatione lacrymæ manantes ex oculis, & ſudor e fronte profluens conſpectus fuit, ut habetur in relatione viſitationis *in proc. fol.*69. & affirmat 68. teſtis, qui eſt Archiepiſcopus Polocen. quaſi Schiſmaticorum pertinaciam deploraret, & adhuc deſudaret pro eorumdem reductione ad ſinum ſanctæ matris Eccleſiæ; necnon in eadem viſitatione deprehenſa fuit in corpore Joſaphat magna flexibilitas,

xibilitas, perinde ac ſi vixiſſet, atque adhuc ſpiraret: quæ uti mirabilia ſanctitatis indicia conſiderari ſolent, & traduntur de corpore B. Jacobi de Marchia, ut fuit ponderatum in relatione S. Franciſci Xaverii *in 4. miraculo poſt mortem*.

Quinto, cum Servi Dei corpus Vitepſci deferretur ab eccleſia ad navigium Polociam Duna flumine advehendum, & tranſire accidiſſet juxta ſynagogam Calviniſticam, calix, qui ſupra feretrum ſteterat, ſponte ſua inverſus eſt, funiculis omnino irruptis, quibus hinc inde ſerico feretrali fuerat alligatus, cum ſemper antea immotus ſtetiſſet, etiam cum de monte aſperrimo deferretur. Ita de viſu deponunt ſex teſtes, hoc eſt 11. 32. 40. 98. 102. & 103. de auditu vero, & publica voce & fama teſtes 91. & 101. *in proceſſu Polocen.* In qua calicis everſione Deus mirabiliter manifeſtare voluiſſe videtur, in Servo Dei etiam defuncto adhuc vivere zelum domus Dei, ut quem vivus oderat malignantium Hæreticorum cœtum, etiam mortuus a communione calicis arceret: quod tunc dictum fuiſſe ab aliquibus ferventioribus Fidelibus, addit 11. teſtis in fine depoſitionis.

Sexto demum, quod maximum eſt veri martyrii argumentum, mors Antiſtitis multorum Hæreticorum converſionem ad Fidem operata fuit; ejuſque ſanguis inimicos quoque ſuos convertit ad pacem, ut non dividatur, aut ſolvatur vinculum Charitatis, ut habetur *Proverb. cap. 16.* Nam de ſchiſmaticis ipſis Perſecutoribus, quod fere omnes ſceleſtum facinus deteſtati, & innocentis cruoris effuſionem publice deplorantes, ad Eccleſiæ Catholicæ unitatem revocati fuerint, deponunt teſtes 10. ſubdens, ante mortem Præſulis multos fuiſſe Schiſmaticos, & illo occiſo, rariſſimos, & nullum Schiſmaticorum templum Polociæ, & Vitepſci, 32. 53. 68. 69. 107. & 108. *in proceſſu Polocen.* & *in inſtrumento viſitationis facta per Commiſſarios Apoſtolicos fol.* 68.

Unde vere perſequentium judicium Servus Dei viciſſe videtur, ut ſcriptum eſt: *Et vincas cum judicaris*; quod ad Martyres D. Ambroſ. refert *in ſerm.* 23. Quæ reducum animarum acquiſitio non niſi merito martyrii eſt adſcribenda; Martyr enim Chriſti, tamquam granum frumenti cadens in terram, poſtquam mortuum fuerit, multiplicem fructum affert. Quod & S. Leo, & S. Proſper S. Leonis Notarius egregie expreſſerunt, ille *in ſermone* 1. *natal. Apoſt. Petri & Pauli* illis verbis: *Non minuitur perſecutionibus Eccleſia, ſed augetur; & ſemper Dominicus ager ſegete uberiore veſtitur, dum grana, quæ ſingula cadunt, multiplicata naſcuntur*: hic vero *in lib. ſent.* ibi: *Mortibus Martyrum, & ſanguine occiſorum Sanctorum incraſſata eſt terra, & ſicuti agri de cinere, & viliſſimis excrementis vires ubertatis aſſumunt, ita cruore cæſorum Chriſti Martyrum totus fœcundatus eſt mundus, ut undique ſeges Eccleſiæ creſceret, & insererentur cælo, qui deputabantur Inferno*. Unde & Tertull. *cap. ult. apologetici* ſanguinem Martyrum vocavit ſemen Chriſtianorum, S. Auguſt. *in Pſalm.* 140. fimum, quo fœcundatur Eccleſia, S. Juſtinus potationem, qua fit vinea Domini uberior, Origen. *in Joann. tom.* 9. quamdam

dam Hæreſis, & Infidelitatis theriacam, & præſentiſſimum antidotum. Hanc vero Perſecutorum, & Tortorum converſionem, & ab impietate ad pietatem revocationem inter mirabilia per Martyres edita recenſendam eſſe, monuerunt S.Ephrem *in poſtrema orat.de martyrio*, S.Aug. *ſer. 63. de diverſ.* Theodoret. *lib.8.contra Græcos*: & hujuſmodi impiorum juſtificationem miraculoſam appellat S.Greg. *homil.29. in Euangel. Matthæi* ſubdens, hæc miracula tanto majora, quanto ſpiritualia, & per quæ non corpora, ſed animæ ſuſcitantur, & S. Auguſt. *in Pſalm. 70.* & *lib. 22. de civitate Dei cap. 8.* parificans reſurrectioni mortuorum ſuſcitationem animarum, & converſio ad Chriſtum Septemdecim Præfectorum carnificinæ recolitur in tabulis Eccleſ. inter miracula Sanctæ Martinæ, multaque alia exempla ſuppetunt ex Actis Martyrum, & id miraculum eſſe, fuit approbatum in relatione S.Franciſcæ Romanæ *in miraculo* 13. circa converſionem cujuſdam Turcæ.

Hæc habuimus, Beatiſſime Pater, quæ de Joſaphati fortiſſimi Præſulis rebus in vita geſtis, & morte in Chriſti gratiam pro Sedis hujus defenſione ſuſcepta, ejuſque virtutis in cælo receptæ ſignis ex publica fide referremus. Tuum jam eſt, Beatiſſime Pater, qui Divinitatis auctoritatem habes, decernere, an is inter Divos publice ſit referendus, ut non excludatur a cognomine Cælitum, qui tot jam meritis in cæli gentem conceſſit, & qui pugnam pro tui nominis dignitate acerrimam iniit, atque victoriam de tuis ipſis hoſtibus, profuſo ſanguine, reportavit, meriti donetur plauſu triumphi. Pro quo & magna Polonia, & Lithuania, Ruſſiaque maximo cum Rege providentiam tuam implorat, ut in unius Martyris conſecratione Catholici omnes ſui provocentur, ſtimulo addito atque hortamento martyrii; & quo tempore tanto virtutum lumine terræ collucent, cælum etiam ipſum novo illato ſidere ad clariſſimos Septentriones condecoretur, quod, & tenebricoſam Hæreſum, & Schiſmatis in iis regionibus caliginem diſſipet, Eccleſiæ gloriam augeat, & famam etiam ac felicitatem tui Principatus illuſtret.

APPEN-

APPENDIX IV.

Proceſsus auctoritate Apoſtolica confectus ſuper vita & miraculis Servi Dei LAURENTII Converſi & Eremitæ, de quo *cap. 29. num. 10. lib. 3.*

Præmittitur vita Beati Laurentii, prout ſcripta in quodam libello, ex ſacrario Reliquiarum monaſterii Sublacenſis S. Scholaſticæ reperitur.

FUit quidam Eremita in valle Sublacenſi, nomine Laurentius, vir vitæ abſtinentiæ, & mirabilis in pœnitentia ſupra humanum genus. Quatuor circulos ferreos portavit in corpore ſuo; unum circa pectus, alios in manibus ac pedibus: & per triginta annos in uno antro ſedens, nuſquam diſceſſit. Beata Virgo Maria pluries ſibi apparuit. Accidit una noctium, quod ſibi apparuerunt tres mulieres ad conſolandum eum; & dixit una illarum, ſcilicet beata Virgo Maria: *Hic habitabo; & mihi faciam fieri unum Oratorium propter tuam devotionem, quam habes erga me*: & ſic diſparuit viſio. Eadem nocte apparuerunt trina vice uni, nomine Thomæ de Cerbaria: & miſsus fuit ad prædictum Eremitam, ut quidquid ſibi diceret, perficere curaret. Et ita per dictum Thomam facta fuit Capella in honorem glorioſæ Virginis Mariæ: & multa miracula quotidie ibi fiunt per interceſſionem glorioſæ Dei genitricis Virginis Mariæ, ad laudem Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui vivit & regnat Deus benedictus in ſæcula ſæculorum. Amen.

Item in alio libro legitur: *Ego Laurentius veni ad locum iſtum anno Domini M. CC. IX. menſe Decembris, die ſexta decima: tempore Domini Innocentii Papæ, & Romani Abbatis ſacri monaſterii Sublacenſis.*

PROCESSUS.

IN nomine Domini, Amen. Nos Johannes humilis Alatrinus Epiſcopus, & Frater G. dictus Prior S. Bartholomæi de Triſulto literas Apoſtolicas recepimus in hunc modum. Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Epiſcopo .... Alatrino, & dilecto Filio Priori monaſterii S. Bartholomæi de Triſulto Alatrinæ diœceſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ad audientiam noſtram fide dignorum relatione pervenit, quod propter merita propria Fratris Laurentii, cujus corpus requieſcit juxta monaſterium Sublacenſe, Dominus Jeſus Chriſtus multa & magna eſt miracula operatus. Cum itaque viri tanti memoria non debeat apud homines deperire; Nos ſuper hoc plenius certificari volentes, diſcre-

diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ad dictum monaſterium perſonaliter accedentes,& habentes præ oculis ſolum Deum, de vita & miraculis Fratris ejuſdem inquiratis diligentius veritatem, & quæ inveneritis, fideliter in ſcriptis redigi, & ſcripta reſcribi denuo per manum publicam facientes, ſub ſigillis veſtris alterum ſcriptorum ipſorum apud dicti monaſterii, & reliquum penes Anagninæ Eccleſiæ ſacriſtias deponere procuretis conſervanda in illis uſque ad noſtræ beneplacitum voluntatis, reſcripturi Nobis quidquid ſuper iis duxeritis faciendum. Datum Laterani 4. Cal. Decembris, Pontificatus noſtri anno primo. Hujus itaque auctoritate mandati,ad monaſterium perſonaliter acceſſimus Sublacenſe, & teſtes ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii Morrebottis teſtes recepimus infraſcriptos, & eoſdem examinavimus diligenter anno Domini milleſimo ducenteſimo quadrageſimo quarto, Pontificatus D. Innocentii IV. Papæ anno primo, indictione ſecunda, menſe Febr. die 20. Dominus Maginardus Miles Sublacenſis juravit ſuper vita & miraculis dicti Fratris Laurentii, & interrogatus dixit de vita, quod cum ipſe Frater eſſet oriundus de quodam caſtro Apuliæ, quod *Fatiolum* vocatur, quod ſitum eſt inter Sipontinam civitatem, & Fogiam; *contigit, quod idem Frater*, ſicut ipſe narrabat pluries ipſi teſti, *caſu accidente homicidium perpetravit. Quare ad cor rediens, pœnitentia ductus, limina B. Jacobi Apoſtoli viſitavit; deinde rediens permanſit apud Sanctum Angelum de poſt lacum duobus annis pro pœnitentia facienda; deinde quia non videbatur ſibi, quod in eodem loco ad plenum poſſet pœnitentiam agere, ſicut propoſuerat, petiit antrum, quod* de Morrebottis *vocatur, prope ſpecum Beatiſſimi Benedicti, ibique ſe includens per aliquot dies, exceptis paucis, incognitus permanſit; aliquando tamen paſtores, qui pecora ſua cuſtodiebant, ibidem juxta antrum panem ſibi dabant, & ipſe raro exiens herbas ſibi pro cibo nihilominus colligebat*: Tandem cum ad notitiam hominum de Sublaco, referentibus paſtoribus, deveniſſet, cœperunt ad ipſum confluere viri & mulieres victualia deferentes: hæc omnia dixit ſe ab ipſo Fratre pluries audiviſſe. Item dixit, *quod tempore procedente arctavit prædictus Frater vitam ſuam in ſpecu illa ſeu antro, corpus & carnem ſuam duriſſime macerans, ſemel in die tantum reficiens, & tunc pane & aqua; dixit etiam ſe vidiſſe, quod utebatur lorica ſub tunica, & circulos ferreos habebat duos in quolibet brachio, & in cruribus, & tibiis ſimiliter quatuor, & in ventre unum; in capite vero habebat circulum habentem in ſuperiori parte duas virgas ferreas in modum crucis, una quarum protendebatur ab occipite uſque ad frontem, alia vero ab aure uſque ad aurem, in quo dependebant duæ laminæ ferreæ ab utraque parte, ſcilicet una, quæ fere uſque ad mandibulas protendebatur, in quarum qualibet erant quinque clavi affixi interius aculeos habentes, ut ſi forte aliquando caput ad dormiendum deponeret, punctus ab eis citius elevaret; unde contingebat, quod appodiatus rupi utcumque requieſceret & dormiret*. Dixit etiam ſe audiſſe a diſcipulis ejuſdem Fratris, de quorum nominibus non recordatur, *quod ſi aliquando circuli rumperentur, mittebat ipſos ad reficiendum, & reintegratos reponebat in membris, d*

quibus

quibus ceciderant; & idem teſtis vidit aliquando in caſtro de Sublaco apportari circulos ad reſolidandum. Item dixit, *quod antequam poneret laminas cum clavis circa mandibulas, utebatur pro cervicali quodam lapide acuto ad modum inferioris partis incudis fabri*, ſecundum quod ipſe teſtis pluries vidit, quod maximam familiaritatem cum dicto Fratre habebat. Interrogatus *quot annis duxit iſtam arctiſſimam vitam idem Frater in ſpecu illa*, dixit, *quod decem annis ad minus*, ſicut credit; poſtea vero, ſicut audivit idem teſtis, *Dominus Ugolinus tunc Oſtienſis & Velitrenſis Epiſcopus, qui poſtea fuit Papa Gregorius, perſonaliter acceſſit ad Fratrem Laurentium cauſa viſitandi eumdem, & cum inveniret dictum Fratrem in ſpecu illa manentem graviter afflictum, idem Dominus dixit eidem Fratri, quod propter ita indiſcretam afflictionem poſſet potius demereri, quam mereri: & ſic ſuaſit ei, quod vitam ſuam diſcretam duceret & graviſſimam duritiam temperaret, cui dictus Frater obediens, de prædicta aſperitate aliquantulum relaxavit, ita ut vinum biberet, & olera & legumina manducaret; & talem vitam per triennium ſuſtinuit, ſicut credit: tandem cum ad tantam debilitatem deveniſſet, quod neque lecto ſurgere, nec in partem alteram ſine adminiculo ſe volvere potuiſſet, aliquando carnibus utebatur*, ſicut idem teſtis ab eodem Fratre audivit. *Interrogatus quot annis in eadem ſpecu permanſit*, reſpondit, *quod in tripartita tali vita* (ſicut ſuperius diſtinctum eſt) *triginta & tribus annis* (ſicut ipſe Frater aſſerebat) *& eo amplius permanens, glorioſe vitam ſuam finivit ibidem*: addidit etiam ipſe teſtis, quod virtute charitatis idem Frater pollebat; & licet pauper, pauperibus ita compatiebatur, ut quæ habere poterat, libenter & liberaliter eiſdem erogaret, ita quod quadam vice cum carum eſſet tempus, quemdam pulcrum apparatum Sacerdotalem, quem habebat, vendidit, & partem pretii, ſcilicet centum ſolidos eidem teſti, & cuidam alii, nomine *Cervicali*, tradidit pauperibus, & magis indigentibus erogandos. Avaritiam autem idem Frater deteſtabatur adeo, quod quemdam diſcipulum ſuum Fratrem Thomaſium nomine a ſe ejecit, eo quod avaritia ductus plura peteret, & acciperet, quam idem Frater Laurentius præciperet. De miraculis dixit, quod cum eſſet vinculo excommunicationis ligatus a tempore Honorii, & annis pluribus in adulterio permanſiſſet, acceſſit ad Fratrem Laurentium viſitationis cauſa, & cum deveniret ad locum, qui dicitur *Scabelle*, qui eſt prope ſpecum S. Benedicti, ſubito lumen oculorum amiſit cadens in terram, nec ſe poterat ſuſtinere, unde petiit a ſociis ſuis, qui cum ipſo erant, adjuvari; & cum non poſſet ab illis a tanto periculo liberari, relevari, nec ante procedere poſſet, nec retrocedere, tum ſe commendavit Fratri Laurentio, promittens ſe pœnitentiam recepturum de commiſſis; & ſtatim confortatus cœpit ire, ut poterat; & cum paululum procederet, & cæcitate prædicta & dolore liberatus eſt. Deveniens ad Fratrem Laurentium retulit ei omnia, quæ in via paſſus fuerat, cui Frater Laurentius dixit: *Merita Sanctiſſimi Benedicti, & Sancti Romani, per quorum loca tranſiſti, te a tanto periculo liberarunt*; & præcipiens ei, ut, ſicut voverat, pœniten-

tiam ageret de commiſſis, ille ſe hoc facturum eidem Fratri promiſit. Interrogatus de tempore, dixit, quod menſe Septembris proximo præterito ſunt completi novem anni, & in hoc fuerunt præſentes Oddo Frater, & Cervicalis de Sublaco; & addidit, quod cum ipſe teſtis eſſet alio tempore in adulterio conſtitutus, acceſſit ad Fratrem Laurentium, exponens eidem quomodo in adulterio jacebat, cui Frater Laurentius ſuaſit, quod pœnitentiam ageret, & vitam ſuam emendaret; ipſe teſtis dixit eidem Fratri: *Roga Deum pro me, ut det mihi aliquam infirmitatem, ut ſic caſtigatus debeam emendari*; promiſit tamen eidem Fratri, quod infra octo dies acciperet pœnitentiam: tandem in fine octo dierum, cum nondum pœnitentiam accepiſſet, bene cœnatus cum Presbytero Thomaſio, ſanus & incolumis intravit lectum, & cum poſt ſomnum evigilaſſet, ſentiens ſe multum debilitari, concitus cum difficultate ſurrexit, & vocans Presbyterum eumdem, cum eodem intravit eccleſiam S. Andreæ de Sublaco; & cum eſſet ante Crucifixum, nec bene expedite poſſet loqui, dum confiteretur peccata ſua, vox ad eum redire cœpit, & cœpit aliquantulum confortari, ita quod cum judicatus eſſet a Sacerdote, vocem cum viribus per Dei gratiam recuperavit: cum poſtea iviſſet ad dictum Fratrem Laurentium, & eidem omnia, quæ ſibi acciderant, per ordinem enarraſſet, audivit a Fratre Amato diſcipulo & ſerviente ejuſdem Fratris, quod ipſi rogaverant Deum, ut infirmitatem ei tribueret corporalem, qua vexatus anima ſanaretur. Interrogatus de tempore, dixit, quod ſunt tres anni. Interrogatus de menſe, dixit, quod fuit menſe Octobris, reſidente Domino Gregorio in Sede Apoſtolica.

Cervicalis juravit, & interrogatus ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, de miraculis dixit, quod cum quadam die iret cum Domino Maginardo, & Oddone fratre ipſius Maginardi ad Fratrem Laurentium viſitandum, & jam perveniſſet ipſe cum duobus Fratribus antedictis ad locum, qui dicitur *Scabelle* prope ſpecum B. Benedicti, in eodem loco ipſe Maginardus dixit Oddoni fratri ſuo, & ipſi teſti: *Juvate me, quia totus mundus circumvolvitur, ut mihi videtur, & lumen non video, nec ire poſſum*, & ſic ipſe teſtis, & frater ejus hinc inde ceperunt eum, ſuſtentantes, ne rueret per rupem, cui, ut ipſe credit, dixit Oddo frater ejus: *Fac votum Deo, & Servo Dei Fratri Laurentio, & forte liberaberis*; quod cum feciſſet ille ſuſtentatus ab eis, manibus & pedibus cœpit repere; & poſt aliquantulum ſpatium confortatus, erectus ibat ſine adjutorio, & ſic pervenit ad Fratrem Laurentium, cum quo moratus, & diu loquutus, ſanus exivit de ſpecu, ubi jacebat Frater Laurentius, & ad propria lætus remeavit cum ſociis memoratis. De tempore interrogatus, dixit, quod octo anni ſunt, & eo amplius: de menſe non recordatur, nec de die, & hoc fuit tempore Domini Gregorii Papæ. De vita ipſius Fratris interrogatus dixit, *quod idem Frater permanſit in ſpecu illa, ubi mortuus eſt, per triginta tres annos & amplius*, qui dum viveret, & pauper eſſet, de paupertate ſua quod poterat,

erat, pauperibus & indigentibus erogabat; unde de pretio cujuſdam paramenti Sacerdotalis, quod vendiderat, eidem teſti, & Maginardo militi de Sublaco centum ſolidos pauperibus tribuit erogandos, & ipſi eidem teſti quædam alia tradidit pauperibus nihilo minus eroganda.

Oddo frater D. Maginardi juravit, & interrogatus dixit, quod cum idem cum D. Maginardo fratre ſuo ſupradicto, & quodam alio nomine *Cervicali* iret ad Fratrem Laurentium viſitandum, cum perveniſſet ad locum, qui dicitur *Scabelle* prope ſpecum B. Benedicti, dictus Maginardus dixit eidem teſti, & Cervicali: *Non poſſum ire, neque video*; cui cum idem teſtis dixiſſet, *Revertamur ergo*, ipſe reſpondit, *Nec ante ire, nec retrocedere poſſum*, cui ſtatim dixit idem teſtis: *Fac votum Deo, & Servo ejus Fratri Laurentio, & forte liberaberis*; quod cum feciſſet, ſtatim confortatus cœpit ire, & ſic ad locum, ubi morabatur Frater Laurentius, devenit, qui omnia retulit ipſi Fratri Laurentio quæ acciderant in via, & diu cum ipſo loquutus, ſanus rediit, & cum prædictis Oddone fratre, & Cervicali lætus & incolumis ad propria remeavit. De tempore dixit, quod ſunt jam bene novem anni, ſicut credit, & fuit tempore Domini Gregorii Papæ: de menſe & die non recordatur: de vita nihil ſciebat, niſi ex auditu.

Matthæus de Afide juravit, & interrogatus dixit, *quod Frater Laurentius moratus fuit in ſpecu Morrebottis per triginta tres annos, ſicut credit, & audivit, & vidit ipſe teſtis ipſum Fratrem jacentem in ipſa ſpecu, habentem, ut audivit, in capite circulum ferreum habentem in ſuperiori parte duas virgas ferreas in modum Crucis, una quarum protendebatur ab occipite uſque ad frontem; alia vero ab aure uſque ad aurem; etiam audivit, quod ille circulus retro ab occipitio habebat uncinum, cui adnectebatur lorica, quam idem Frater, ut dicebatur, portabat*. Interrogatus de miraculis dixit, quod cum ipſe teſtis quaſi per annum lumine oculi ſiniſtri privatus fuiſſet, acceſſit ad Fratrem Laurentium ad ſuaſionem uxoris ſuæ nomine Benedictæ; & facto ab eodem Fratre ſuper oculo infirmo ſigno Crucis, lumen, quod amiſerat, fuit ſibi continuo reſtitutum. Interrogatus dixit, quod cum quidam nomine Alitaſſus de Toccanello alio tempore eſſet apud ſpecum Morræ de Botte, & portaſſet bertas cum panibus, & depoſuiſſet eaſdem bertas ante ſpecum inter fontem & coquinam ejuſdem loci, acceſſit corvus, & extraxit inde partem panis, quam poſtmodum volitans aſportavit; quo facto ſtatim Frater Amatus ſervus Fratris Laurentii nunciavit Fratri Laurentio quod fecerat corvus, cui dixit Frater Laurentius: *Frater, noli curare, quia corvus panem, quem abſtulit, Alitaſſo protinus reportabit*. Interrogatus quomodo ſciret, quod Frater Laurentius ita dixiſſet Fratri Amato, dixit, quia audivit, & ſic poſt modicam moram corvus panem, quem abſtulerat, ad locum reportavit. Interrogatus, quibus præſentibus hoc factum eſt, dixit, ipſo præſente, & uxore ſua, & Fratre Amato, Alitaſſo, & aliis, quorum nomina non recordatur. Interrogatus de tempore, dixit, quod ſunt viginti anni, & amplius. Interrogatus de Papa, dixit, quod erat Honorius: de menſe, & die non recordatur.

Benedicta uxor Matthæi de Afide juravit, & interrogata ſuper miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum Matthæus vir ejus pateretur in oculo uno, ita quod non videret ex eo lumen, dixit ipſa teſtis viro ſuo, quod iret ad Fratrem Laurentium, & rogaret eum, ut imponeret ſibi manum; qui acquieſcens conſilio uxoris, acceſſit ad ipſum Fratrem, rogans & ſupplicans, ut imponeret ſibi manus; qui rediens ab eodem recepta ſanitate ſanus & hilaris ad propria eſt reverſus, & videt nunc vir multum ab illo oculo, quem habuerat infirmum, ſicut unquam vidit, & hoc dixit mulier tam ex viſu, quam ex aſſertione viri ſui. Interrogata de tempore, dixit, quod bene ſunt quindecim anni, & amplius; de menſe, & die nec recordatur, nec dixit Papam. Item dixit, quod cum quodam alio tempore ipſe teſtis eſſet apud Morram de Bottis, cum viro ſuo Matthæo, vidit quemdam nomine Alitaſſum de Toccanello portantem bertam cum panibus, qui cum deponeret eam apud locum nominatum in terra, venit corvus, & extraxit intus fruſtum panis albi de ipſo ſacculo, & evolitans aſportavit, quod cum nuntiaretur per Fratrem Amatum ſervientem ſuum Fratri Laurentio, dixit ei Frater Laurentius: *Frater non ſit tibi chura, quia cito corvus reportabit, quod abſtulit ipſe*. Interrogata quomodo ſciret, quod Frater Laurentius ita dixerit, dixit, quod ita retulit ei Frater Amatus; nec mora magna tranſacta, reverſus eſt corvus, & panem, quem aſportaverat, reportavit. Interrogata, qui fuerunt in hoc præſentes, dixit, quod ipſa teſtis, Matthæus vir ejus, Frater Amatus ſerviens Fratris Laurentii, & Frater Thomaſius, & Alitaſſus. Interrogata, quot anni ſunt, dixit, quod ſunt decem & octo, & amplius: de Papa, menſe, & die non recordatur. Addidit etiam ipſa teſtis, quod cum quodam tempore, poſt mortem Fratris Laurentii in auricula pateretur ita, quod nihil audiret ex ea, datum fuit ei a quodam Fratre Petro de Rocta tantillum de ligno tabulæ, in qua Frater Laurentius jacere conſueverat, & miſit lignum illud in auriculam, & ſtatim ipſa mulier per miſericordiam Dei plene recuperavit auditum.

Eodem die Maria uxor Nicolai dicti *Buccamicena* juravit, & interrogata ſuper miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum ipſa teſtis in mamilla ſiniſtra graviter pateretur, & quod qualibet tertia die frigus & calorem vehementer ſuſtinens febrem pateretur, acceſſit ad locum, ubi jacebat corpus Fratris Laurentii uſque tertio, & reſpexit illud, & invocato Chriſti nomine, mamilla ipſius teſtis eſt priſtinæ reddita ſanitati. Interrogata, qui fuerunt præſentes, dixit, quod Nicolaus vir ejus, & Maria de Girardo Interrogata de tempore, dixit, quod poſt mortem ejus, ante quam eſſet ſepultus, ſcilicet hoc anno in menſe Auguſti.

Nicolaus dictus *Bucca icena* juravit, & interrogatus, dixit, quod cum Maria uxor ſua graviter in mamilla pateretur, ita quod febricitaret frequenter, acceſſit ipſe teſtis cum uxore ſua ad locum, ubi jacebat corpus Fratris Laurentii, ante quam eſſet ſepultum, & invocato Chriſti nomine,

mine, uxor ſua ſanitatem in mamilla recepit ad tactum particulæ veſtis dicti Fratris Laurentii; & dixit idem teſtis, quod duabus vicibus viderunt corpus Fratris Laurentii, ante quam mamilla uxoris ſuæ plenam reciperet ſanitatem. Interrogatus quot fuerint præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, & uxor ſua, & Maria de Girardo. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno in menſe Auguſti, & Papa erat iſte, qui nunc eſt D. Innocentius.

Maria de Girardo juravit, & interrogata ſuper miraculis Fratris Laurentii dixit, quod cum ipſa teſtis accederet cum Maria uxore Nicolai Buccamicena, quæ in mamilla graviter patiebatur, ad locum, ubi corpus Fratris Laurentii jacebat, eadem mulier, quæ in mamilla patiebatur, in loco eodem, invocato Chriſti nomine, ſanitatem in mamilla ad plenum obtinuit. Interrogata quot fuerunt præſentes, dixit, quod ipſa teſtis, & vir mulieris patientis, & illa quæ paſſa eſt, & alii quamplures: dixit etiam, quod ipſa teſtis cum aliis teſtibus nominatis Nicolao, & Maria viderunt corpus totum Fratris Laurentii inſepultum. Interrogata de tempore, dixit, quod hoc anno fuit, menſe Auguſto. Interrogata de Papa, dixit, quod fuit Papa Innocentius, qui nunc eſt.

Sublaciana juravit, & interrogata ſuper miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum ipſa teſtis in ſcapula dextera, & brachio pateretur adeo, quod non poterat ducere illud, acceſſit ad ſepulcrum Fratris Laurentii, ubi invocata Chriſti pietate, Frater Amatus tetigit locum doloris cum circulo, quem Frater Laurentius, dum viveret, deportaverat, & ſtatim plene reſtituta eſt ſanitati. Interrogata, qui fuerunt præſentes, dixit, quod ipſa teſtis, & Frater Amatus, & Bona matertera ſua. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno in Quadrageſima Sancti Martini de die Dominico, & erat Papa, qui modo eſt.

Bona matertera Sublacianæ, juravit, & interrogata dixit, quod ipſa ivit cum prædicta Sublaciana ad ſepulcrum, ubi jacebat Frater Laurentius, & ibi invocato nomine Jeſu Chriſti, Frater Amatus tetigit locum doloris Sublacianæ, quæ patiebatur graviter in ſcapula dextera, cum circulo, quem portaverat Frater Laurentius, dum viveret, ſicut idem Amatus dicebat; & incontinenti dicta Sublaciana reſtituta eſt priſtinæ ſanitati. Interrogata de tempore, dixit, quod in Decemb. hujus anni, die Dominico, & erat Papa ipſe, qui nunc eſt. De præſentibus dixit, quod interfuit ipſa teſtis, Sublaciana, & Frater Amatus.

Eodem menſe die 21. Johannes de Amico juravit, & interrogatus ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum pateretur in brachio ſiniſtro, ita quod nec levare illud poterat, neque deponere, & multiplicem adhibuiſſet medicinam, nec ſanari potuiſſet, acceſſit ad Fratrem Laurentium; qui, facto ſigno Crucis, liberatus eſt adeo, quod bene utitur eo, ſicut alio. Interrogatus, qui erant præſentes, dixit, quod pater, vel mater ſua, neſcit tamen pro certo quis eorum. Interrogatus de tempore, dixit

dixit ſe neſcire: interrogatus de Papa dixit, quod erat Papa Gregorius. Addidit etiam, quod cum alio tempore idem teſtis quadam nocte ſanus & hilaris lectum intraſſet, accidit ei quædam infirmitas, qua tantum gravatus eſt, quod nec loqui, nec ſe movere poterat, nec etiam aliquem cognoſcere: parentes ſui voverunt eum Beatæ Mariæ de Morra Bottis, & Fratri Laurentio: cum aliquantulum melioratus eſſet, acceſſit cum altero parentum ad Fratrem Laurentium, & facto ab eodem Fratre ſuper eo ſigno Crucis, plene reſtitutus eſt ſanitati; de tempore non recordatur, de Papa dixit, quod erat Papa Gregorius.

Mabilia mater ipſius Johannis juravit, & interrogata de miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum Johannes filius ſuus pateretur in brachio, ita quod nec levare illud, nec deponere poterat, vir ſuus Johannes duxit ipſum Johannem filium ſuum ad Fratrem Laurentium, qui per Dei gratiam ab eodem loco ſanus rediit, & credit ipſa teſtis firmiter, quod per preces & merita Fratris Laurentii dictus filius ſuus reſtitutus fuerit ſanitati: de tempore & Papa non recordatur. Item addidit ipſa teſtis, quod cum quodam alio tempore dictus filius ſuus quadam nocte lectum ſanus intraſſet, accidit ei quædam infirmitas, qua tantum gravatus erat, quod nec levare, nec movere ſe poterat, nec etiam aliquem cognoſcere; ipſa, & vir ſuus voverunt eum Sanctæ Mariæ de Morra Bottis, & Fratri Laurentio; & cum aliquantulum melioratus eſſet, ipſa teſtis ivit cum dicto Johanne filio ſuo ad Fratrem Laurentium, quem filium introduxit Frater Amatus ad Fratrem Laurentium, & inde rediit ſanus & incolumis. Interrogata de tempore, & Papa, non recordatur; credit tamen quod per preces & merita Fratris Laurentii ſanatus fuerit.

Eodem menſe, die XXI. Johannes de Amico juravit, & interrogatus ſuper miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum filius ejus Johannes de Amico pateretur in brachio, ita quod nec levare illud, nec deponere poterat, duxit eumdem filium ſuum ad Fratrem Laurentium, & facto ſuper eo ſigno Crucis, ab eodem Fratre liberatus eſt: de tempore, & Papa non recordatur. Item addidit, quod idem filius infirmus adeo mente captus erat alio tempore, quod neminem cognoſcebat, & quod panem ſibi porrectum projiceret; idem teſtis, & uxor ejus voverunt dictum filium ſuum Deo, Beatæ Mariæ, & Fratri Laurentio; & recepta melioratione, uxor ſua, ut credit, duxit eumdem filium ſuum ad Fratrem Laurentium, qui reverſus ſanus apparuit. De tempore, & Papa non recordatur.

Amato Philippi de Turri Alatrinæ diœceſis juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit; quod cum ipſe pateretur per annum unum in pede cancrum, ſicut ſibi a pluribus dicebatur, nec medicamentum ſalubre potuiſſet ab aliquo invenire, tandem acceſſit ad Fratrem Laurentium, quem cum videre non poſſet, licet cum magna inſtantia poſtulaſſet; demum quod pro petenda ſalute infirmitatis ſuæ advenerat, Fratri Amato, & Fratri Petro diſcipulis dicti Fratris Laurentii expoſuit, qui

Fra-

Frater Amatus eidem infirmo reſpondit, quod Frater Laurentius mandabat ei, ne per triduum pedem diſcoperiret, nec aliquod medicamentum apponeret; & quod poſt triduum cum Dei adjutorio ſanaretur; qui fidem verbis ſuis adhibuit, & incontinenti meliorationem ſenſit; ita quod poſt triduum plene reſtitutus eſt ſanitati. Interrogatus de tempore, dixit quod jam ſunt ſex vel ſeptem anni: de Papa dixit, quod erat D. Gregorius.

Petrus Pizutus de Turri diœceſis Alatrinæ juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod vidit Amatum Philippi ejuſdem caſtri gravi infirmitate pedis laborantem; quod Amatus cum iret ad Fratrem Laurentium, ſicut ipſe dicebat, per miſericordiam Jeſu Chriſti meritis Fratris Laurentii ipſe rediens poſt paucos dies ſanus & incolumis apparuit; & ille Amatus, qui ſanus factus eſt, ad ſuaſionem ipſius teſtis acceſſit ad Fratrem nominatum. cujus meritis & interceſſione qui infirmus fuerat, ſanatus eſt, ſicut firmiter credit ipſe teſtis. Interrogatus de tempore, dixit, quod jam ſunt ſex anni: de Papa dixit, quod erat D. Gregorius.

Eodem menſe die 21. Domina Marotta uxor Domini Beraldi militis de Sublaco juravit ſuper miraculis & vita Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis fluxum ſanguinis pateretur continue per unum annum, & eo amplius, & propter infirmitatem eamdem graviter quotidie affligeretur, accepit de pannis, qui fuerant Fratris Laurentii, & cum ipſis ſignum Crucis ventri ſuo fiducialiter impreſſit, tenens eoſdem ſuper ſe pannos ad tempus; & ſic Divina clementia faciente, meritis Fratris Laurentii, quem fiducialiter invocavit, ab eadem infirmitate plene ſanata fuit, Interrogata de tempore, dixit, quod fuit in menſe iſto Februario, poſt mortem Fratris Laurentii. Interrogata, qui ſcirent infirmitatem ſuam, & liberationem ipſius, dixit, quod neptis ſua Ægidia, filia ſua Bellitia, & vir ejus, quæ paſſa fuit. Interrogata, quis vidit, vel ſcit poſitionem pannorum, dixit, quod prædicta neptis ſua Ægidia.

Ægidia neptis dictæ D. Marottæ juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum D. Marotta amita ſua continue fluxum ſanguinis per annum, & eo amplius pateretur, ſicut ipſa teſtis ſciebat & videbat, utpote quia habitabat cum ea, & propter ipſam infirmitatem graviter quotidie eſſet afflicta, ipſa teſtis ad præceptum ejuſdem D. Marottæ acceſſit ad arcam propriam, in qua habebat de pannis, qui fuerant Fratris Laurentii, & eidem D. Marottæ tradidit eoſdem, quos cum D. Marotta recepiſſet, cum eiſdem pannis ſignum Crucis impreſſit ventri ſuo, quos cum ibidem per aliquantulam horam tenuiſſet, invocata Chriſti miſericordia, & meritis Fratris Laurentii, dicta D. Marotta priſtinæ eſt reſtituta ſanitati. Interrogata de tempore, dixit, hoc menſe Februario poſt mortem Fratris Laurentii.

Bellitia filia prædictæ D. Marottæ juravit, & interrogata de miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum D. Marotta mater ſua fluxum ſanguinis per annum unum, & eo amplius continue pateretur, ſicut ipſa teſtis

teſtis ſciebat & videbat, quia habitabat cum ea, & propter ipſam infirmitatem graviter quotidie eſſet afflicta, vidit & audivit, quando Marotta mater ipſius teſtis mandavit Ægidiæ nepti ſuæ quod deferret ei de pannis, qui fuerant Fratris Laurentii; quæ Ægidia ſtatim ivit, & portavit de pannis prædicti Fratris, & ipſa teſte vidente Ægidia eadem porrexit dictæ Marottæ, quos cum ipſa Marotta imprimeret ventri ſuo, faciens ſignum Crucis cum eiſdem, & per aliquantulam moram ibi tenuiſſet, invocato Chriſti nomine, & meritis Fratris Laurentii fiducialiter, continuo mater ipſius teſtis ab infirmitate, qua tenebatur, ſanata fuit. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc præſenti menſe Februarii poſt mortem Fratris Laurentii.

D. Beraldus miles Sublacenſis maritus dictæ D. Marottæ juravit, & interrogatus dixit,quod cum dicta Marotta uxor ſua fluxum ſanguinis continuo pateretur per annum, & amplius, & propter eamdem infirmitatem eadem mulier graviter afflicta eſſet, invocata Chriſti miſericordia fiducialiter, eadem mulier cum pannis, qui fuerant Fratris Laurentii, confiſa meritis ipſius, ſignavit ventrem ſuum mulier, quæ patiebatur infirmitatem prædictam; & continuo illa mulier ab infirmitate, quam patiebatur, eſt dimiſſa. Interrogatus qualiter ſciret hoc, dixit, quod vidit mulierem illam per annum, & eo amplius infirmam, quam nunc ipſe ſanam videt. Interrogatus,ſi vidit quando aliquid de pannis prædicti Fratris oblatum fuerit uxori ſuæ, dixit, quod non vidit ipſe, ſed audivit ab uxore ſua, filia, & nepte ſupraſcriptis. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc menſe Februario.

Eodem menſe die 22. Bonushomo Carolinus de Sublaco juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii;& interrogatus, dixit,quod cum ipſe haberet manum valde tumidam per ſex hebdomadas,adeo quod nec cum ipſa ſignare ſe poſſet, nec aliquid operari, & multa medicamina appoſuiſſet in ipſa manu, nec ſanari potuiſſet, acceſſit ad Fratrem Laurentium, & rogavit eum, ut pro ſalute ſua Dominum exoraret, qui Frater Laurentius, facto ſuper manu ejuſdem infirmi ſigno Crucis, dixit eidem infirmo, ut acciperet tria brachia candelarum, & ad honorem Chriſti, & B. Virginis, cujus Purificationis feſtum in craſtinum imminebat, eas accenderet, & ad honorem ejuſdem Virginis tres pauperes reficeret; quod totum cum dictus infirmus devote perfeciſſet, poſt triduum plene reſtitutus eſt ſanitati, & ita bene laborat cum illa manu, ſicut cum alia. Interrogatus de tempore, dixit, quod quatuor anni ſunt; de Papa dixit, quod erat Papa Gregorius. Interrogatus, qui ſcirent iſtud, dixit, quod Frater Amatus erat præſens, quando Frater Laurentius ſignum Crucis ſibi impoſuit, & D. Gratianus miles Sublacenſis, cum quo idem teſtis ivit ad Fratrem Laurentium, & uxor ipſius teſtis ſcivit infirmitatem, & ſanitatem ipſius.

D. Gratianus miles juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii;& interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis iret cauſa viſitandi Fratrem Laurentium

rentium, Bonushomo Carolinus ivit cum ipſo teſte ad locum prædicti Fratris; & ipſe teſtis vidit eumdem Bonumhominem habentem manum tumidam introeuntem in ſpecum, in qua jacebat Frater Laurentius, & pluries audivit ipſe teſtis dictum Bonumhominem dicentem; *Frater Laurentius fecit ſignum Crucis in manu mea infirma, & per Dei gratiam ſanatus ſum*; & idem teſtis vidit eum poſtea ſanum, quem prius viderat patientem in manu. Interrogatus de tempore, & die, dixit, quod non recordatur, ſed credit, quod ſunt quatuor anni, & fuit tempore D. Gregorii.

Gemma uxor dicti Bonihominis Carolini juravit, & interrogata dixit, quod vidit manum dicti Bonihominis viri ſui tumidam & infirmam, quam poſtea ſanam vidit ipſa teſtis. Interrogata, quando receperat ſanitatem in manu vir ipſius teſtis, ſicut dicebat idem vir, ivit ad Fratrem Laurentium, qui fecit ſignum Crucis ſuper manu infirmi, & mandavit, quod faceret tria brachia candelarum ad honorem B. Virginis, & portaret candelas ad eccleſiam ipſius, & reficeret tres pauperes, quod cum feciſſet prædictus vir ſanatus eſt ab infirmitate ſua, & refectionem pauperum ipſa vidit: de tempore non recordatur, nec de Papa.

Eodem menſe die vigeſima ſecunda D. Gratianus miles juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod dictus Frater Laurentius fuit oriundus de quodam caſtro Apuliæ, quod *Fariolus* vocatur, quod eſt ſitum inter Sipontinam civitatem, & Foggiam. Interrogatus qualiter ſciret, dixit, quod ita retulit ſibi Frater Laurentius, & etiam idem teſtis fuit in prædicto caſtro, & audivit hoc idem a quibuſdam habitatoribus ipſius caſtri, quod ſe dicebant fuiſſe vicinos ipſius, & *dicebant ipſum fuiſſe ſimplicem, Angelicum, & ſine malitia*, qui teſtis audivit ab eodem Fratre, quod *ipſe Frater venit ad Sanctum Angelum de poſt lacum, ubi aliquantulo tempore habitavit, quo loco poſtmodum dimiſſo, petiit locum, qui* Morrabottis *dicitur, prope ſpecum B. Benedicti*, & per aliquot dies incognitus fere permanſit, ſicut dicebant, exceptis paſtoribus, qui paſcebant oves ſuas in loco eodem, quod dabant Fratri eidem de pane ſuo, & *videbant eumdem Fratrem herbas colligere, quas mandebat*. Ex relatione poſtea paſtorum homines de contrata cœperunt confluere ad ipſum Fratrem portantes eidem victualia; & cum ſæpius ipſe teſtis acceſſiſset ad dictum Fratrem, cujus familiaritatem habebat, *vidit circulum ferreum, quem idem Frater habebat in capite, & in circulo illo erant in ſuperiori parte duæ virgæ ferreæ, una quarum protendebatur a fronte uſque ad occipitium, altera vero ab auricula ad auriculam*: dixit etiam ipſe teſtis, *quod vidit alios circulos, qui fiebant in caſtro Sublacenſi, & dicebant ibi, quod erant Fratris Laurentii, quos volebat mittere idem Frater in brachia, & alia membra ſua; audivit etiam dici, quod idem Frater loricam tenebat in dorſo ſub tunica*: *audivit etiam dici a Ventura filio Bonihominis de Genna, quod pater ſuus Bonushomo dedit ipſi Fratri Laurentio unam loricam, quam idem Frater indueret*: dixit etiam ipſe teſtis, *quod ſcit Fratrem Laurentium multam habuiſſe charitatem, & moram feciſſe in loco nominato per triginta tres* annos,

annos, ubi glorioſe finivit vitam ſuam: Addidit etiam ipſe teſtis, quod cum poſt mortem Fratris Laurentii dolorem lateris graviſſimum pateretur, D. Catelgrima uxor ipſius teſtis acceſſit ad eum, & dixit ei, quod ſi vellet, ipſa ſignaret latus ipſius patientis cum capillis Fratris Laurentii, quos ad petitionem ipſius mulieris Frater Amatus miſerat ei, ſicut ipſa mulier aſſerebat, cui mulieri D. Gratianus reſpondit: *Timeo, cum ſim homo peccator, cum capillis tanti viri tangi*: tandem acquieſcens dicto mulieris, ſuſtinuit, quod mulier imponeret ſibi manum, quæ accedens propius tetigit latus patientis cum capillis dicti Fratris, & facto ſignaculo ſanctæ Crucis, dicente eadem muliere orationem Dominicam, in ipſa hora idem teſtis invocavit nomen Domini, & Fratris Laurentii fiducialiter, & poſt paululum dormivit, qui evigilans miſericordia Dei, & meritis Fratris Laurentii ſanus factus eſt. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit menſe Octobri proximo præterito, ſicut credit, & erat Papa D. Innocentius, qui nunc eſt.

D. Catelgrima uxor D. Gratiani juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii; & interrogata, dixit, quod cum ipſa teſtis videret virum ſuum D. Gratianum dolore lateris graviter laborantem, cui multa medicamina, quæ fecerat, non profuerant, dixit eadem teſtis viro ſuo: *Domine, ſi vis, ego ponam de capillis, qui fuerunt Fratris Laurentii, & Deo dante ſanaberis*, qui dixit: *Cum ſim homo peccator, timeo facere, quod dicis*: tamen victus inſtantia mulieris, & dolore nihilo minus vehementi, ſuſtinuit humiliter, quod capillis prædictis locus doloris tangeretur; dicta vero mulier invocavit Chriſti nomen; & facto ſigno Crucis ſuper locum doloris cum oratione Dominica, vir ejus poſt paululum obdormivit, quo evigilante, Dei miſericordia, & meritis Fratris Laurentii, quem ille vir, & mulier fiducialiter invocaverant, ad plenum factus eſt ſanus ipſe miles. Interrogata quomodo ſcit illos fuiſſe capillos Fratris Laurentii, cum quibus tetigit locum doloris viri ſui: reſpondit, quia eidem miſerat per Fratrem Amatum propter devotionem Fratris Laurentii, dum adhuc viveret, quod ipſe Frater cauſa devotionis mitteret eidem teſti de capillis, ſeu pannis, qui Frater miſit ei de capillis ſuis, ſicut ipſa firmiter credit. Interrogata, quo tempore factus eſt ſanus vir ejus a dolore lateris, dixit, quod fuit poſt mortem Fratris Laurentii: de menſe, & die non recordatur.

Johannes filius D. Gratiani juravit, & interrogatus ſuper miraculis Fratris Laurentii, dixit ipſe teſtis, quod cum D. Gratianus pater ejus dolore lateris graviter laboraret, vidit, quando Catelgrima mater ſua tetigit latus patris ſui cum capillis Fratris Laurentii, ut ipſe credit; & nomine Domini invocato, facto ſigno Crucis cum dictis capillis cum oratione Dominica, meritis Fratris Laurentii, quem invocaverat pater ſuus prædictus, ſanus factus eſt. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit poſt mortem Fratris Laurentii: de menſe, & die non recordatur: de Papa dixit, quod erat D. Innocentius, qui nunc eſt. Interrogatus, qui interfuerint curationi D. Gratiani, dixit, quod ipſe teſtis, mater ſua, & Theodora ſoror ſua,

Bona-

Bonafilia de Sublaco juravit, & interrogata ſuper miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum ipſa teſtis apoſtema intus in ore haberet, quo graviter adeo affligebatur, quod vix loqui poterat, & ſalivam deglutire, accepto de ligno tabulæ, in qua jacuerat aliquando Frater Laurentius, ſicut ipſa credit, illud cum lingua ſua in hora veſpertina vix tetigit, & ſic confiſa de miſericordia Dei, & meritis Fratris Laurentii, quem fiducialiter invocavit pro ſalute ſua, nocte ſequenti dictum apoſtema fractum eſt, & ſic ipſa teſtis ab ipſa infirmitate, qua tenebatur, continuo ſanata fuit. Interrogata qui fuerint conſcii infirmitatis, & ſanitatis ipſius, dixit, quod Diliata cognata ſua, & Nicolaus nepos ipſius, & alii plures. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit in capite Jejuniorum hujus anni poſt mortem Fratris Laurentii.

Diliata juravit, & interrogata ſuper miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod vidit quando Bonafilia cognata ſua poſuit in ore ſuo de ligno, quod dicebatur eſſe de tabula, in qua jacuerat aliquando Frater Laurentius, & apoſtema poſt paululum, quod illa Bonafilia habebat in ore, per miſericordiam Jeſu Chriſti, & merita Fratris Laurentii fractum eſt, ſicut audivit ab illa, quæ patiebatur, clamante de nocte; & ſic ipſa teſtis de mane conſurgens vidit ipſam ſanatam. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit prima hebdomada Jejuniorum hujus anni poſt mortem Fratris Laurentii.

Benedictus Archipresbyter Sublacenſis juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis cum multitudine copioſa in feſto S.Marci in Litania majori iret proceſſionaliter ad ſpecum Beatiſſimi Benedicti, completa proceſſione, ipſe teſtis, & cum eo aliqui Clerici, & Sæculares cauſa devotionis acceſſerunt ad Fratrem Laurentium circiter triginta, qui poſt colloquium habitum cum prædicto Fratre, licentia petita ab eodem, volebant ad propria reverti; qui Frater Laurentius magnis precibus inſtitit apud eos, quod pabulum charitaris acciperent omnes Clerici, & Sæculares, qui venerant fatigati; qui annuentes voto & precibus Fratris nominati, diſcubuerunt; quibus diſcumbentibus appoſiti ſunt tres panes parvi, quorum quilibet vix ſufficeret uni homini, in clibano cocti, & unus ſuccinericius parvus, quos quidam Presbyter nomine Nicolaus Johannis S. Petri ad mandatum dicti Archipresbyteri cœpit frangere, & inter diſcumbentes dividere, & inter manus frangentis Divina largitate ita prædicti panes creverunt intantum, quod cum una paſtutia de ſemine canapis facta, ſatis parva, univerſi & ſinguli abundanter ſunt refecti, & fragmenta, quæ ſuperaverunt ipſis diſcumbentibus, paſtoribus ſupervenientibus erogarunt. Item dixit, quod de uno flaſcone vini, qui forſitan uni ſufficeret competenter, tam ipſe teſtis, quam alii diſcumbentes biberunt abundanter. Dixit idem teſtis, quod cum ipſe cum aliis diſcumbentibus comederet, Frater Laurentius ad feneſtram ſpecus ſuæ come-

 den-

dentes & bibentes reſpiciebat, manibus junctis orabat, & rogavit eos, qui diſcubuerunt, dicens: *Nolite quæſo ſumere hodie alium cibum, quia cibum Domini ſuſcepiſtis*. Sumpto itaque potu & cibo cum gratiarum actione, omnes, qui diſcubuerant, viſo tanto miraculo, alta voce *Te Deum laudamus* cantaverunt, & læti ad propria ſunt reverſi. Item addidit ipſe teſtis, quod adeo refectus fuit cibo & potu illius diei, quod cœna non indiguit, nec cœnavit. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt XXVI. vel XXVII. anni. Item addidit ipſe teſtis, quod cum ipſe eſſet apud Morram de Botte poſt mortem Fratris Laurentii, & intereſſet funeri ejus, poſuit ipſe teſtis manum ſuper corpus ipſius Fratris defuncti, & duxit eam ſuper carnem propriam ſuam a nudo, quæ veſicis plena erat, a quibus veſicis ſanguis exibat, & continuo caro ipſius teſtis ſanata eſt. Interrogatus, qui fuerunt præſentes miraculo panum & vini ſupradicto, dixit, quod Boneinſigna, qui nunc eſt Prior Sancti Johannis de Sublaco, & Nicolaus ſupradictus, qui fregit panem, & plures alii.

Boneinſigna Sacerdos Prior S. Johannis de Sublaco juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis iret proceſſionaliter in feſto S. Marci in Litania majori cum Clero & populo Sublacenſi ad ſpecum Beatiſſimi Benedicti, completa proceſſione, Benedictus Archipresbyter Sublacenſis dixit eidem teſti, & quibuſdam aliis Clericis Sublacenſibus: *Eamus, ſi placet, ad Morram de Botte, & Fratrem Laurentium viſitemus*; qui cum veniſſent ad locum nominatum, ubi erat Frater Laurentius, poſt habitum colloquium cum eodem, tam dictus Archipresbyter, quam ipſe teſtis, petita licentia a Fratre Laurentio, volebant recedere cum Clericis & aliis hominibus, qui omnes erant numero triginta; ſed Fratre Laurentio magnis precibus inſtante apud eos, quod ibidem pabulum ſumerent charitatis, cum omnes & ſinguli longo itinere eſſent fatigati, precibus prædicti Fratris humiliter annuentes diſcubuerunt omnes, quibus diſcumbentibus tres panes in clibano cocti parvuli, quorum quilibet vix uni homini ſufficeret ad edendum, & unus ſuccinericius parvulus, cum paſtutia de ſemine canapis facta, ſunt appoſiti, & dum frangerentur prædicti panes, & paſtutia, inter manus frangentium ita creverunt, quod larga manu Divina faciente omnes diſcumbentes habuerunt abundanter: fragmenta vero, quæ ſuperaverunt his qui diſcubuerant, per manus Fratris Amati paſtoribus ſupervenientibus erogata fuere. Item dixit, quod de uno flaſcone vini, qui vix uni ſufficeret ad bibendum, biberunt omnes abundanter. Addidit etiam ipſe teſtis, quod dum ipſe comederet & biberet cum aliis Sublacenſibus in loco nominato; Frater Laurentius appodiatus ad feneſtram manibus junctis orabat, & oculi ejus erant ante diſcumbentes. Sumpto itaque cibo & potu, omnes qui diſcubuerant, læti ſurrexerunt, & rogati a prædicto Fratre, *Te Deum laudamus* alta voce cantaverunt. Dictus Frater rogavit eos, qui jam diſcubuerant, dicens: *Nolite quæſo amplius hodie ſumere cibum, quia cibum Do-*

Domini accepiſtis; ſic ipſe teſtis eo die amplius non comedit. Interrogatus, qui fuerint præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, Benedictus Archipresbyter Sublacenſis, & alii plures. Interrogatus de tempore, dixit, quod non recordatur.

Eodem menſe die XXIII. Benedictus Prior & Sacerdos S. Petri de Sublaco juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii; & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis in feſto S. Marci in Litania majori iret cum Clero & populo Sublacenſi proceſſionaliter ad ſpecum Beatiſſimi Benedicti, finita proceſſione & officio, idem teſtis cum quibuſdam Clericis & Laicis Sublacenſibus circiter triginta ad Morram Bottis cauſa viſitandi Fratrem Laurentium perſonaliter acceſſit, quo viſo & ſalutato, & habito cum eodem colloquio, & licentia petita ad propria redeundi, idem Frater magnis precibus inſtitit apud eos, uti fatigati ex longo itinere ibidem pabulum ſumerent charitatis, cujus precibus iidem annuentes omnes diſcubuerunt, quibus Vir Dei juſſit apponi tres panes parvulos, quorum quilibet vix uni ſufficeret, in clibano coctos, & unum ſuccinericium parvulum, cum una paſtutia parvula de ſemine canapis, quam cum prædicto ſuccinericio pane mulier Lucia portavit ad dictum Fratrem. Dum itaque frangerentur panes & paſtutia, quos Frater Laurentius juſſit apponi per Fratrem Amatum, inter manus frangentium ita fluentes panes creverunt, quod larga manu Divina faciente omnes diſcumbentes abundanter habuerunt; fragmenta vero, quæ ſuperaverunt, paſtoribus ſupervenientibus erogarunt. Addidit etiam ipſe teſtis, quod de uno flaſcone parvulo vini, qui vix uni ſufficeret, omnes refecti ſunt abundanter; & dum prædicti comederent & biberent, oculi Fratris Laurentii ſtantis ad feneſtram ſpeluncæ, & orantis junctis manibus erant intendentes ad eos. Interrogatus ſi vidit prædictam Luciam portantem panem ſuccinericium cum paſtutia ad dictum Fratrem, qui poſtea fuit appoſitus cum paſtutia diſcumbentibus, dixit, quod vidit, quia iverat cum eis ad dictum Fratrem. Sumpta vero comeſtione ipſe teſtis cum aliis ſociis ſuis, viſo tanto miraculo, *Te Deum laudamus* cantaverunt; & ſic gaudentes & læti ad propria ſunt reverſi. Sed cum adhuc eſſent ibidem, ſicut dixit idem teſtis, ipſe Frater monuit illos qui manducaverant apud eum, quod illa die a cibo abſtinerent, qui teſtis dixit, quod illa die abſtinuit, & cœna non indiguit. Interrogatus de tempore, dixit, quod non recordatur; de Papa dixit, quod tempore D. Honorii fuit. Interrogatus de præſentibus, dixit, quod interſuit Benedictus Archipresbyter Sublacenſis, & Boneinſigna Prior S. Johannis, & ipſe teſtis, & plures alii.

Eodem menſe die 23. Bellevedere mulier de Sublaco juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis fiſtulam pateretur per triennium continuo in coxa, & multa medicamina appoſuiſſet, nec profuiſſent eidem, tandem cum maxima difficultate, de miſe-

miſericordia Dei confiſa, acceſſit ad ſepulcrum Fratris Laurentii, ubi acceptis de capillis, qui fuerant prædicti Fratris, per manum Fratris Amati, appoſuit ſuper infirmitatem ſuam, & ipſa mulier continuo liberata eſt. Interrogata, qui fuerunt præſentes, dixit, quod pater, & mater ſua, Guielminus, & Marotta. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc annô poſt mortem Fratris Laurentii. Item addidit ipſa teſtis, quod cum dictus Guielminus pater ſuus dolorem pateretur in collo, adeo quod caput in partem alteram non poſſet flectere, ipſe pater, & eadem teſtis acceſſerunt ad ſepulcrum Fratris Laurentii, ante quam clauderetur, & vidit eumdem patrem ſuum patientem introeuntem in locum ſepulcri dicti Fratris, & inde vidit eumdem ſanum exire.

Guielminus, de Sublaco juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus, dixit, quod cum filia ſua Bellevedere pateretur per triennium continuo fiſtulam in coxa, & multa ei medicamina adhibuiſſet, nec profuiſſent eidem, licet multa expenderit in eiſdem, tandem vovit eam Deo, & Fratri Laurentio, quæ cum bis iviſſet ad locum ipſius Fratris, dum viveret, tertio idem pater cum uxore ſua, & eadem filia poſt mortem ipſius Fratris, antequam ſepeliretur, acceſſit ad eumdem locum, ubi Frater mortuus jacebat; & acceptis de capillis, qui fuerant Fratris Laurentii, dicta filia ſua fecit cum ipſis ipſo patre vidente ſignum ſanctæ Crucis ſuper infirmitatem prædictam, & continuo per Dei gratiam & merita Fratris Laurentii cœpit convaleſcere, & ſanata eſt. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii. Item addidit ipſe teſtis, quod cum dolorem magnum pateretur in collo per annum & amplius, adeo quod caput in partem alteram flectere non poſſet, tandem acceſſit ad ſepulcrum Fratris Laurentii, ante quam clauderetur, cum uxore ſua, & filia antedicta, & acceptam humiliter & cum magna fiducia manum ipſius Fratris defuncti duxit & poſuit ſuper collum ſuum in loco doloris, & continuo per Dei gratiam & merita prædicti Fratris plene reſtitutus eſt ſanitati.

Nicolaus de Signore juravit, & interrogatus ſuper miraculis Fratris Laurentii dixit, quod cum filia ſua Jacoba quatuor magnas ſcrufulas haberet in gula, & eadem filia tantum dolorem pateretur, quod aliquando per biduum vel triduum manducare non poſſet, acceſſit eadem puella ad ſepulcrum Fratris Laurentii, ubi facto ſignaculo ſanctæ Crucis, ſicut ipſa puella dicebat, per Fratrem Amatum, miſericordia Dei interveniente, meritis Fratris Laurentii eſt reddita ſanitati. Interrogatus qui fuerint præſentes, dixit, quod ipſe teſtis vidit ipſam Jacobam in loco dicto, ſcilicet apud Morram de Botte, prius infirmam, poſtea ſanam, cum qua etiam venerat Bonagura filia ſua, quam ipſe teſtis vidit ibidem. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii.

Bonagura juravit, & interrogata ſuper miraculis Fratris Laurentii, dixit,

xit, quod cum Jacoba ſoror ſua quatuor magnas quaſi ſerufulas haberet in gula, a quibus magnus fœtor exibat, ex qua infirmitate ita gravata erat, quod vix poterat ſumere cibum, acceſſit cum patiente ipſa teſtis ad locum Fratris Laurentii, ubi facto ſignaculo ſanctæ Crucis ſuper ipſam patientem per Fratrem Amatum, qui vovit dictam Jacobam Deo, & Fratri Laurentio, invocato nomine Chriſti, & ipſius Fratris, dicta Jacoba ex infirmitate, quam patiebatur, convaluit. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem dicti Fratris.

Benedicta Odriſii juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & dixit, quod ipſa teſtis acceſſit cum Jacoba filia Nicolai de Signore, quæ gravem morbum in gula patiebatur, ad ſepulcrum Fratris Laurentii, ubi Frater Amatus, innocato Chriſti nomine, & meritis Fratris Laurentii, cui eam fiducialiter vovit, fecit ſignum ſanctæ Crucis ſuper infirmitate prædictæ Jacobæ, quæ per Dei gratiam fuit reddita ſanitati. Interrogata, qui fuerunt præſentes, dixit, quod ipſa teſtis, Bonagura ſoror puellæ, Frater Amatus, & alii plures. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii.

Eodem menſe die 23. Thomas de Morra juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum quadam nocte boves patris ſui cuſtodiret tempore hiemali in crypta Morræ Polinæ poſita in monte Rom. dormientibus duobus ſociis ſuis, vidit tres mulieres ſtantes ſuper ipſum, quarum altera dicebat ei: *O Thoma, ſurge, & propera velociter ad calcariam, quæ eſt facta ad Morram Bottis, de qua mihi domus debet ædificari, quia calx ipſius calcariæ perit:* qui cum ſurrexiſſet, & iter agere cœpiſſet jam quaſi per ſtadium eq. cœpit intra ſe dubitare præ nimio ſplendore, credens ſe a maligno ſpiritu eſſe illuſum, & ad ſocios ſuos adhuc dormientes reverſus eſt, & cum ſederet nimio timore turbatus, audivit iterum vocem illarum mulierum quaſi animo irato dicentium ſibi: *Quare reverſus es? Jam nos eramus tecum in via, quare dubitaſti?* & ſic ſurgens cœpit ire, & cum iviſſet quaſi per duo ſtadia eq. dubitans præ timore nimio ad cryptam reverſus eſt, cui tertio una de ſupradictis mulieribus dixit: *Vade indubitanter., ſequemur enim te; & quia primo, & ſecundo non obediſti mandatis meis, diſcalcea te, & perge diſcalceatus, & accipe pœnitentiam de fornicatione, quam commiſiſti, & obedias omnibus mandatis Fratris Laurentii, & præcipias ei, ut conſtruat ibi eccleſiam nomine meo, ita quod unus fons ab una porta, & alter ab alia oriatur, cujus eccleſiæ latitudo fiat ad modum S. Joannis de Arcu*; qui cum vellet ſuos ſocios excitare a ſomno, & minime poſſet, cœpit ire per loca deſerta, invia, & ſpinoſa, frangens nivem uſque fere ad genua diſcalceatus, ut receperat in mandatis. Divina interim favente gratia, ſine læſione aliqua ad calcariam de nocte perveniens, licet ſibi dies clarus præ nimio ſplendore videretur, cum inveniſſet calcem dictæ calcariæ liquefactam & diffluentem quaſi per duos paſſus, cœpit undique maceriam magnis lapidibus ædificare, & tam magnum lapidem

pidem Divina gratia apponebat, qui vix alias per tres homines poſſet apponi: conſtructa maceria, Frater Amatus in aurora veniens ad eum, credens ipſum eſſe ſpiritum, ſignavit ſe ſigno ſanctæ Crucis, cui Thomas dixit: *Cur te ſignas? Chriſtianus ſum, ſicut & tu*; & ſic ambo perrexerunt ante cryptam, in qua Frater Laurentius manebat; Frater vero Laurentius vocavit Fratrem Amatum, ut introduceret ad eum Thomam prædictum, quem adhuc non viderat, nec audierat; cumque Thomas intraſſet cryptam, Frater Laurentius oſculatus eſt eum, dicens ei: *Multas paſſiones hac nocte paſſus es*, cui Thomas dixit: *Ut dictis meis firmiter credas, tres mulieres, quæ in hac nocte viſibiliter mihi apparuerunt, dederunt mihi hoc ſignum, dicentes: Tribus diebus panem non comediſti, ſed tantum herbam, quæ dicitur* Petraſinula, *ſumpſiſti pro cibo; & pro nimia ſiccitate, quia non biberas per triduum, herbam palatoriam evulſiſti de petra, de qua etiam aqua emanavit, de qua bibiſti, & nunc largiſſime emanat in eodem loco*; & omnia, quæ ei acciderant eadem nocte, per ordinem enarravit. Dixit etiam, quod eo tempore, quo eccleſia ibi ædificari debebat, orta eſt inconvenientia inter Magiſtros, & eos, qui ibi convenerant ad eccleſiam conſtruendam. Frater Laurentius vocavit ad ſe prædictum Thomam, & poſuit lapidem in manibus ſuis, dicens: *Pone lapidem iſtum in eccleſiæ ædificio, ſicut tibi per mulierem mandatum fuit*; qui accepto lapide proceſſit ad locum aſpere multum, volens conſiderare, in quo loco deberet ponere lapidem; & continuo lapis de manibus ejus elapſus eſt, & collocatus; ſuper quem eccleſiam conſtruere cœperunt. Interrogatus de tempore, dixit, quod ſunt XVI. anni, & plus. Item addidit ipſe teſtis, *quod vidit loricam in dorſo Fratris Laurentii ſub tunica*, quia magnam familiaritatem habebat cum ipſo. Item dixit, quod mortuo ipſo Fratre, ipſe teſtis *vidit in fronte Fratris Laurentii quoddam ſignum rotundum rubeum, ſeu ſanguineum, ſuper quo Fratrem Amatum interrogavit, quodnam hoc eſſet; & is dixit: Jam nolo tenere occultum id, quod adhuc nemini dixi: Frater, inquit, Laurentius, dum viveret, quolibet anno mihi præcipiebat in feſto Paraſceves, quod ferrum candens imprimeretur fronti ſuæ, quod cum ipſe Frater Amatus facere recuſaret, idem Frater Laurentius arripiens ferrum candens propriis manibus ſuæ fronti imprimebat*: unde dicebat dictus Frater Amatus, quod credebat ipſe, quod id, quod occultum fuit hominibus in vita, poſt mortem ipſius Viri Dominus hominibus revelaret. Interrogatus, qui fuerunt præſentes, qui ſignum prædictum viderunt, dixit, quod Frater Johannes de Celano Monachus Sublacenſis, & Frater G. & frater B.. Item dixit, quod cum ipſe graviſſimum dolorem pateretur in corpore ſuo, mandavit uxori ſuæ Mariæ, ut pannum, qui fuerat Fratris Laurentii, quem ipſe teſtis acceperat a Fratre B. ſuſpenderet ſuper lectum ipſius patientis; quod cum feciſſet mulier, idem infirmus levans oculos ſuos ad pannum appenſum, recommendavit ſe Deo, & Fratri Laurentio, & ſic ab infirmitate, qua tenebatur, eſt dimiſſus, & hoc fuit hoc anno poſt mortem ipſius Fratris in prima

hebdo-

hebdomada jejuniorum de menſe Februarii, & dixit, quod hoc bene novit uxor ſua.

Maria uxor Thomæ de Morra juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum ipſa febre continua laboraret, ad guſtum pomi, quod Frater Laurentius eidem miſerat per virum ſuum, & potum aquæ fontis Morræ de Botte, quam vir ipſius teſtis deportaverat, ab infirmitate, qua tenebatur, gratia Dei, & meritis Fratris Laurentii eſt dimiſſa. Item addidit, quod vir ejus ad aſpectum panni, qui fuit Fratris Laurentii, quem ipſa teſtis ad juſſum viri ſui ſuper lecto ſuſpendit, miſericordia Dei, & meritis Fratris Laurentii ab infirmitate doloris corporis, qua tenebatur, extitit liberatus. Interrogata quis ſcivit hoc, dixit, quod vir ſuus. Interrogata de tempore ſanitatis viri, dixit, quod fuit in prima hebdomada jejuniorum hujus anni.

Agnes uxor Boamundi juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum eſſet paralytica, ita quod ſpumam per os evomeret, & aliquando notitiam amitteret, poſtquam ſe vovit Deo, & Fratri Laurentio, miſericordia Dei, & Fratris Laurentii meritis a dicta infirmitate ſanata eſt; quod cum per virum ſuum nuntiatum eſſet Fratri Laurentio, dixit ei idem Frater, quod ſingulis annis in Purificatione Beatæ Virginis tres paſceret pauperes, & tria luminaria candelarum ad eccleſiam B. Virginis deportaret. Interrogata qui ſcirent hoc, dixit, quod vir ejus. Interrogata de tempore, dixit, qnod jam ſunt quinque anni tempore D. Gregorii Papæ.

Boamundus vir dictæ Agnetis juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum uxor ſua Agnes paralyſis eſſet infirmitate percuſſa, ita quod per os ſpumam emitteret, & memoriam perdidiſſet ad tempus, poſt paululum ſuaſit viro, ut iret ad Fratrem Laurentium quia intercederet ad Deum pro ipſa; qui cum iviſſet, & infirmitatem uxoris ſuæ prædicto Fratri nuntiaſſet, idem Frater dixit ipſi teſti, ut per ſingulos annos in feſto Purificationis Beatæ Virginis tres reficeret pauperes, & tria luminaria ad ejus eccleſiam deportaret; & confidebat de Dei miſericordia idem Frater, quod uxor dicti teſtis a dicto morbo de cetero non percuteretur; & ſecundum verbum ipſius Fratris, mulier eſt ab ipſa infirmitate dimiſſa. Interrogatus de præſentibus dixit, quod ipſe, & uxor: de tempore dixit, quod jam ſunt quinque anni, & erat tempore D. Gregorii Papæ.

Eodem menſe die 24. Sinibaldus de Sublaco juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum Matthæus filius ejus adhuc puerulus jaceret de nocte in cunis, alte ad ſtaturam unius hominis in terram cecidit adeo graviter, quod officium dextri lateris amiſit, ita quod pes fere natibus adhærebat, & manus contracta fuit; qui teſtis multa medicamina eidem puero adhibuit, ſed nihil profuit eidem puero. Demum dictus teſtis cum uxore ſua prædictum puerum ad Fratrem Lau-

rentium apportavit, qui Frater Laurentius, ipſo teſte vidente, infirmam manum pueri contractam contrectans, ſignum Crucis ſuper puerum fecit, & miſit eum per Fratrem Petrum diſcipulum ſuum pannis altaris involvi; quo facto, ipſo teſte vidente, puer incontinenti plene per miſericordiam Dei reſtitutus eſt ſanitati: præcepit inde dictus Frater dicto teſti, quod ſingulis annis in feſto Purificationis B. Virginis ſex pauperes paſceret, & tria luminaria candelarum ad eccleſiam B. Virginis deportaret. Interrogatus qui ſcirent hæc, dixiti,quod Frater Petrus,& Frater Amatus diſcipuli dicti Fratris, & uxor ſua, quæ puerum infirmum detulerat ſanum recepto nomine Juliana. Interrogatus de tempore, dixit, quod jam ſunt fere octo anni, & erat tunc Papa D. Gregorius.

Eodem menſe die 24. Juliana uxor Sinibaldi juravit ſuper miraculis & vita Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis haberet filium nomine Matthæum adhuc puerum in cunis poſitum, idem puerulus de nocte cecidit de cunis ex alto ad ſtaturam unius hominis ad terram; qui puerulus adeo ex caſu graviter eſt colliſus, quod dextri lateris officium amiſit; manus enim pueri penitus contracta erat, & pes ejuſdem fere natibus adhærebat; cui puerulo cum parentes multa medicamina adhiberent, nullum tamen eorum profuit eidem; tandem portatus eſt idem puer a parentibus ad Fratrem Laurentium, quem puerum pater ſuſcepit in ulnas ſuas, & Fratri Laurentio ad locum, in quo jacebat idem Frater, præſentavit; quem puerum ſignavit idem Frater ſignaculo ſanctæ Crucis, & manum pueri contrectavit, ſicut dixit ei vir ſuus, & Frater Petrus diſcipulus ipſius Fratris ad præceptum ipſius involvit eum in panno altaris, ut dicebatur; quem puerum ab eccleſia extractum mox ſanum recepit ipſa mater. Interrogata de præſentibus, dixit, quod Frater Amatus, Frater Petrus, & vir ipſius teſtis; & dixit ipſa teſtis, quod multi Sublacenſes viderunt manum & pedem contractum, & poſtea viderunt ſanum. Interrogata de tempore, dixit, quod bene ſunt ſex anni.

Berardus Johannis de Benedicto vicinus Sinibaldi prædicti juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod ipſe teſtis vidit pedem & manum Matthæi pueruli filii dicti Sinibaldi contractos; quem poſtea ſanum vidit per miſericordiam Dei, & merita Fratris Laurentii, ad quem pater ſuus deportavit, ſicut dixit ipſe pater pueri eidem teſti. Item addidit ipſe Berardus, & ſuo ſacramento dixit, quod Johannes filius ipſius teſtis ita erat contractus manibus & pedibus & brachiis, quod nullo modo ſe poterat exercere ad opus aliquod faciendum. Ductus eſt idem Johannes a patre ad Fratrem Laurentium, & arrepto itinere eundi ad Fratrem Laurentium, ſtatim cœpit idem Johannes meliorari; qui Johannes per Fratrem Bartholum familiarem prædicti Fratris in eccleſiam, mandante Fratre Laurentio, eſt portatus, & invocato ibi nomine Trinitatis, prædictus Johannes continuo reſtitutus eſt priſtinæ ſanitati. Interrogatus qui fuerunt præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, & Johannes filius ejus, qui ſanus

nus factus eſt, & Frater Bartholus. Interrogatus de tempore, dixit, quod jam eſt annus elapſus, Apoſtolica Sede vacante.

Johannes filius Berardi dicti Johannis de Benedicto juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis adeo manibus & pedibus contractus eſſet, quod ſe nullo modo juvare poſſet, nec aliquod opus exercere, & etiam in collo graviter pateretur, Berardus pater ejuſdem teſtis vovit ipſum contractum Deo, & Fratri Laurentio, qui infirmus ſtatim poſt votum emiſſum ſe melius habere cœpit, ita quod per ſe ſine adjutorio humano, adjutore Deo, ad locum Fratris Laurentii acceſſit, ubi Frater Bartholus diſcipulus ejuſdem Fratris, accepto libro de mandato Fratris Laurentii, ſecundum quod ipſe diſcipulus dicebat, invocata Dominica pietate, oravit ſuper caput infirmi; & gratia Dei, & meritis Fratris Laurentii continuo manus & brachia & omnia membra ſua infirma priſtinæ ſunt reddita ſanitati; cui ſanato Frater Laurentius, ſicut dicebatur, cibum dari juſſit, qui confortatus lætus ad propria remeavit. Interrogatus qui erant præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, Berardus pater ipſius, Frater Bartholus, & Frater Amatus, & Johannes de Aſida. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit in præterita proxima Quadrageſima.

Magiſter Johannes Celanenſis Canonicus & Clericus S. Mariæ Sublacenſis juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod ipſe teſtis vidit Johannem filium Petri de Celano habentem ulcera per juncturas & inguina & alias partes corporis, quæ ulcera, ut dicebatur, erant gutta ſalſa a quibuſdam vocata, ab aliis phlegma ſalſum, ab aliis vero lepra; qui puer ulceribus plenus graviter afflictus ductus eſt a matre ad locum Fratris Laurentii, ut audivit; qui puer intravit in ſpecum, ubi jacebat corpus prædicti Fratris, & nudus volutavit ſe ſupra ſepulcrum ipſius, & ſic per Dei gratiam, & merita Fratris Laurentii reverſus eſt ſanus, & ipſe teſtis vidit eum ſanum. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii.

Genua uxor Petri de Celano juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod Johannes filius ejus erat ulceribus plenus, & ex ulceribus ſanies & putredo ad terram defluebat, & credebatur ab ipſa muliere, & quibuſdam aliis, quod puer eſſet omnino leproſus, ita quod ſi aliquando dicta mater filium ulceroſum lavaret, non permittebat eadem, quod alter ejus filius in ipſa aqua lavaret pedes ſuos: dictus puer præ nimio dolore non poterat pati veſtes; immo tempore nivis & frigoris dorſo ſuo propria veſtimenta repellens, nudus ſedebat; & ſi aliquando reſumeret veſtes, eædem veſtes ſanie, & quaſi quibuſdam cruſtulis carneis a corpore ulceroſi defluentibus infectæ implebantur, cui ipſa mulier multa medicamina appoſuit, ſed nullum dicto ulceroſo profuit: tandem dictum filium eadem mulier ad locum Fratris Laurentii portavit confiſa miſericordia Dei, quod filio ſuo ſanitatem impetraret; qui puer mane, rogante matre, per Fratrem Amatum Fratri Laurentio extitit præſentatus; & impoſita

manu puero per Fratrem Laurentium, ſicut dictum eſt, eidem teſti per Fratrem Amatum, ſanies ceſſare cœpit a corpore pueri infirmi, quem mater læta recepit; cui mulieri Frater Laurentius per Fratrem Amatum mandavit, quod de cetero eidem puero nullum impenderet medicamentum, ſed committeret illum Deo, & B. Virgini; quæ male attendens mandatum ſibi factum, ad ſuggeſtionem cujuſdam cœpit medicamina quærere, & imponere nato ſuo, qui puer recidivam paſſus eſt, paſſus, pejora prioribus: mortuo vero Fratre Laurentio, dictus puer cum matre ad locum dictum ductus acceſſit; qui puer per manus Armanni, ipſa teſte vidente, ad corpus Fratris Laurentii defuncti ſubmiſſus eſt & per puerum nudatum manus ipſius defuncti a circumſtantibus eſt, deducta, & ſic ſanies a corpore ejuſdem pueri per miſericordiam Dei, fide matris operante, meritis Fratris Laurentii omnino ceſſavit, & puer eſt redditus ſanitati.

D. Ugolinus juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum Thraſymundus civis Tiburtinus haberet filium quemdam, qui præ infirmitate nimia clamabat, & die noctuque ſtridebat, ita quod convicini ejus vix poterant præ clamoribus nimiis requieſcere: habito ſuper hoc cum quodam Medico Alatrino nomine G. conſilio, hic ſecundum artem ſuam judicavit puerum vermem habere in ventre; & volebat proinde pueri ventrem aperire, ut vermis exiret, quod parentes ejuſdem pueri nullatenus fieri concedebant; ipſe vero puer clamabat fortiter, & dicebat: *Apportate me ad Fratrem Laurentium*; qui cum ad eum ductus fuiſſet, antequam perveniret ad locum, cœpit ſe melius habere; & cum deveniret ante præſentiam dicti Fratris, dicto Fratre Laurentio ſuper puero diutius orante, & præcipiente patri ipſius pueri, ut annuatim in feſto Virginis Mariæ ſex pauperes, & in feſto S. Andreæ totidem reficere procuraret, quod ipſe facere promiſit liberaliter & devote, de mandato dicti Fratris puero cibo refecto, ad propria remearunt; qui puer intra paucos dies reſtitutus eſt priſtinæ ſanitati; & addidit, quod videbatur ſibi dæmoniacus, cum Deum, & Sanctos ſuos, & homines blaſphemaret.

Presbyter Laurentius S. Petri Sublacenſis juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum Franciſcus nepos conſobrinus ipſius teſtis adeo gravem infirmitatem pateretur, quod die noctuque clamans, Deum & Sanctos ejus & homines blaſphemaret, & propter hoc idem teſtis, & alii plures dæmoniacum crederent eumdem, confiſus de miſericordia Dei, & meritis Fratris Laurentii idem teſtis cum aliis eumdem infirmum ad præſentiam ejuſdem Fratris deportavit; cui puero impoſita manu, Frater Laurentius ſignum Crucis ſuper eum edidit, & oravit, & ſic puerum reddidit ſanitati, mandans patri ſuo Thraſymundo civi Tiburtino, ſcilicet patri pueri, quod annuatim pro ſalute filii ſui in feſto Purificationis B. Virginis XII. paſceret pauperes, & totidem in feſto S. Andreæ, & tria luminaria candelarum ad eccleſiam S. Mariæ, & totidem ad eccle-

eccleſiam S. Andreæ deportaret. Interrogatus qui fuerunt præſentes, dixit, quod D. Ugolinus miles Sublacenſis, Thraſymundus pater pueri ſanati, & Magiſter Johannes de Theobaldo, & ipſe teſtis. Interrogatus de tempore, dixit, quod jam eſt annus & amplius, Apoſtolica Sede vacante.

Johannes de Theobaldo de Sublaco juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum Franciſcus nepos carnalis ipſius filius Thraſymundi civis Tiburtini gravem infirmitatem pateretur,& fere die noctuque clamaret, & aliquando matri propriæ malediceret, & contra Deum etiam murmuraret, ita quod a multis dæmoniacus putaretur, ipſe teſtis cum aliis confiſus de miſericordia Jeſu Chriſti, & meritis Fratris Laurentii, ad eumdem Fratrem prædictum puerum deduxit, cui Frater Laurentius manum impoſuit, & ſignaculo Crucis edito ſuper ipſo, idem Frater oravit, & ſic puer, qui infirmus fuerat, eſt redditus ſanitati. Item addidit, quod pater Franciſci pueri ſanati promiſit Fratri Laurentio, quod annuatim in feſto S. Mariæ paſceret duodecim pauperes, & faceret luminaria eccleſiæ S. Mariæ. Interrogatus de præſentibus, dixit, quod fuit pater pueri ſanati, Dominus Ugolinus miles Sublacenſis, Presbyter Laurentius conſobrinus ipſius teſtis, & ipſe teſtis. Interrogatus de tempore, dixit, quod jam eſt annus & amplius, Apoſtolica Sede vacante.

Eodem menſe, die 24. Johannes de Vivaro juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis iret ad Morram de Botte gratia Fratres, & Laurentium viſitandi, dum iret, invenit quemdam virum Sublacenſem Alexandrucium nomine ad portellam, qua venitur a ſa.... mano ſupra ſpecum B. Benedicti triſtem ultra modum,& clamantem, quia equus oneratus, quem idem ducebat ad Fratrem Laurentium, dilapſus a via cum onere fuerat, & ductor equi valde ſtupens, & quaſi immemor ſui factus credebat, quod omnia perdita eſſent, quæ equus portaverat; qui equus per xxv. paſſus, & dimidium per devexa montis, ſicut idem teſtis menſuravit cum Gregorio Clerico S. Petri, circumvolvendo ſe cum onere ſuo prolapſus ſine barda, & omni onere idem equus ſtabat erectus; portaverat enim idem equus utrem olei, qui e ſacco elapſus, ſacco in arbore liano pendente, non eſt læſus: vaſa teſtea plena pura farina non ſunt læſa; nec diminuta farina, ſeu ſparſa; uva paſſa non eſt paſſa læſuram, nec minuta in vaſis teſteis poſita; tortiles autem, & piſces decocti quaſi ex toto ſine læſura integri remanſerunt. Quæ omnia idem teſtis recollegit. Relicto itaque dicto Alexandrucio, idem teſtis ad Fratrem Laurentium pervenit, quo teſte moram aliquantulum trahente, ductor equi nominatus cum duobus tabellionibus Tiburtinis, ſicut illi dicebant, cum equo, & onere ſuo pervenit. Interrogatus de tempore, dixit, quod non recordatur. Interrogatus, qui fuerunt præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, & dictus Alexandrucius, & Gregorius Clericus Sancti Petri.

Gregorius Clericus S. Petri juravit, & interrogatus dixit, quod vidit

dit quod quidam Stephanus Francutii civis Tiburtinus in quodam ſuo equo apportabat oleum in utre, quod quidam de Tiburi Fratri Laurentio mittebant; cumque deveniret in quodam arido loco ſuper ſpecum S. Benedicti, equus cecidit, ſicut dicebat ductor equi, in illa plaia valde lubrica, petroſa, arida, fructetis plena, & per viginti quinque paſſus & dimidium diligenter menſuratos, ſicut idem teſtis vidit, quando menſurabant, quia ipſe menſuravit cum Johanne de Vivaro, ad modum pilæ ſe volutando lapſus eſt, & per Dei gratiam equus illæſus, uter cum oleo, & alia vaſa fictilia, quæ ſuper equum ſedebant, illæſa, & ſine diſperſione rerum remanſerunt. Interrogatus, qui fuerunt præſentes ad hoc, dixit, quod Johannes de Vivaro, & Johannes Rainerii de Tibure.

Eodem menſe, die 25. D. Johannes Canonicus Celanenſis & Clericus S. Mariæ Sublacenſis juravit, & interrogatus dixit, quod cum Petrus puerulus nepos carnalis ipſius teſtis in teſticulo graviter pateretur, qui teſticulus valde croſſus erat, ita quod idem puer ruptus ab hominibus putaretur, puer idem tandem portatus ad corpus Fratris Laurentii, quod in ſpecu adhuc jacebat inſepultum, miſericordia Dei, & meritis prædicti Fratris idem puer, qui infirmus fuerat, de prædicta infirmitate convaluit. Interrogatus qui fuerunt præſentes, dixit, quod idem teſtis, puer qui ſanatus eſt, Frater Johannes de Celano, & Frater Johannes de Ranulf, Monachi Sublacenſes, Johannes pectinarius, & alii plures. Interrogatus de Papa, dixit, quod erat D. Innocentius, qui nunc eſt; de die dixit, quod fuit in craſtino Aſſumptionis B. Virginis.

Dulcis mater Petri pueri juravit, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis portaret filium ſuum Petrum in teſticulo graviter patientem, qui ruptus ab hominibus dicebatur, ad locum Fratris Laurentii, ubi corpus ejus adhuc jacebat inhumatum, idem puer infirmus, ipſa teſte vidente, per manus quorumdam intromiſſus eſt in ſpecum; qui miſericordia Dei, & meritis Fratris Laurentii, fide ipſius mulieris operante, de infirmitate, qua tenebatur, plene convaluit. Interrogata, qui fuerint præſentes, dixit, quod dictus Magiſter Johannes Canonicus Celanenſis, & dictus Johannes pectinarius, & alii plures. Interrogata de tempore, dixit quod fuit de menſe Auguſti hujus anni, die Dominico, & erat Papa D. Innocentius, qui nunc eſt.

Johannes pectinarius juravit, & interrogatus dixit, quod cum Petrus filius Dulcis prædictæ, & nepos carnalis Magiſtri Johannis Canonici Celanenſis in teſticulo graviter pateretur, adeo quod ruptus a pluribus diceretur, tandem portatus eſt idem puer ad corpus Fratris Laurentii, quod in ſpecu adhuc jacebat inſepultum, & ipſo teſte vidente intromiſſus eſt in ſpecum; qui puer per miſericordiam Dei, & merita Fratris Laurentii de dicta infirmitate plene convaluit. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno in menſe Auguſti, & erat Papa D. Innocentius, qui nunc eſt.

Johan-

Johannes de Plaja juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum filius Petrus nomine cecidiſſet, occaſione cujus caſus magnum dolorem incurrit; ita quod crus, in quo dolor nimius imminebat, in tantum abbreviatum eſt, quod vix ad medietatem alterius cruris poterat pervenire; impoſitus ipſe puer ſuper aſino, deportatus eſt ad Fratrem Laurentium; & quia ipſe Frater Laurentius conſueverat in Quadrageſimali tempore aſſidue vacare ſilentio, cum eodem Fratre colloquium habere non potuit, ſed per Fratrem Amatum familiarem ſuum Fratri Laurentio extitit nunciatum, ut patienti miſericorditer ſubveniret; qui cum de mandato ipſius Fratris puerum in eccleſiam duceret, facta oratione ab ipſo Fratre Laurentio, & ejus benedictione recepta, puer diſceſſit; tertia vero die ſequenti per Dei gratiam reſtitutus eſt priſtinæ ſanitati; & addidit, quod mandatum fuit ei per Fratrem Amatum ex parte Fratris Laurentii, quod tres reficeret pauperes. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt decem anni, & erat Papa Gregorius.

Soria uxor Johannis de Plaja juravit, & interrogata de miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum filius ejus Petrus nomine cecidiſſet, & occaſione ejuſdem caſus magnum dolorem incurreret; ita quod crus, in quo dolor imminebat, in tantum abbreviatum eſt, quod vix ad medium alterius cruris poterat pervenire: impoſito ipſo puero ſuper aſino, maritus ejuſdem teſtis, ſicut ipſe retulit ei, duxit ipſum ad Fratrem Laurentium, quo redeunte, per gratiam Dei, & merita Fratris Laurentii, ſicut ipſa firmiter credit, dictus filius ejus reverſus eſt ſanus. Interrogata de tempore, dixit, quod jam ſunt decem anni, & erat tempore D. Gregorii Papæ.

Mabilia uxor Johannis de Amico juravit, & interrogata dixit, quod cum Petrus filius Johannis de Plaja cecidiſſet, cujus caſus occaſione crus ejus adeo eſt abbreviatum, quod vix ad medium alterius cruris poterat pervenire; portatus eſt ipſe puer a patre ipſius ſuper aſino ad Fratrem Laurentium, ſicut ipſe pater dicebat, & per Dei miſericordiam, & merita Fratris Laurentii, ſicut ipſa firmiter credit, dictus puer infirmus eſt redditus ſanitati: de tempore non recordatur.

Petrus filius Johannis de Plaja juravit, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis eſſet puer, & cecidiſſet, cujus caſus occaſione crus ejus dextrum adeo abbreviatum eſt, quod vix ad medium alterius cruris poterat pervenire; deportato ipſo puero ſuper aſinum ad Fratrem Laurentium, per Fratrem Amatum denuntiatum extitit eidem; qui Amatus cum de mandato ipſius Fratris puerum eumdem in eccleſiam deportaret, facta oratione a dicto Fratre Laurentio, ſicut idem Amatus ei retulit, idem puer diſceſſit melioratus, & poſt triduum priſtinæ eſt redditus ſanitati. De numero annorum non recordatur; dixit tamen, quod fuit in Quadrageſima. Interrogatus qui fuerint præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, pater ſuus, & Frater Amatus.

Eodem

Eodem menſe, die 25. Melior de Sublaco juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum ipſa haberet filium trium annorum, & ipſe filius ejus tanta infirmitate gravaretur per decem hebdomadas, quod pedes natibus adhærerent, & pedibus claudus omnino maneret; deportatus a matre, & Sophia avia pueri prædicti ad locum, in quo Frater Laurentius manebat, Fratre Laurentio ipſum puerum in manibus recipiente & diligenter tractante, ac pro eo Dominum ſuppliciter exorante, ſicut Frater Amatus eidem teſti dixit, ejus precibus reſtitutus eſt priſtinæ ſanitati. Interrogata de præſentibus, dixit, quod ipſa teſtis, & Sophia ſocrus ſua tulerunt puerum ad locum Fratris Laurentii, & Frater Amatus præſentavit eum Fratri Laurentio, ſicut ipſe dixit eidem teſti. Interrogata de tempore, dixit, quod jam ſunt ſex anni & amplius; de Papa non recordatur.

Sophia ſocrus ſupradictæ Melioris juravit, & interrogata dixit, quod cum Melior nurus ſua haberet filium trium annorum nomine Gualterium, & ipſe Gualterius tanta infirmitate gravaretur per decem hebdomadas, quod pedes natibus adhærerent, & pedibus claudus omnino maneret; deportatus a matre Gualterius, & ipſa teſte ad locum, in quo Frater Laurentius manebat, Fratre Laurentio ipſum puerum recipiente, ac pro eo Dominum ſuppliciter exorante, ſicut Frater Amatus eidem teſti dixit, ejus precibus, ut firmiter credit, reſtitutus eſt priſtinæ ſanitati. Interrogata de tempore, dixit, quod bene ſunt ſeptem anni. Interrogata de præſentibus, dixit, quod ipſa teſtis, & Melior ſupradicta tulerunt puerum ad locum Fratris Laurentii, & Frater Amatus præſentavit ipſum Fratri Laurentio, ſicut eidem teſti dixit.

Sophia uxor Nicolai de Giezia de Sublaco juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata, dixit, quod cum haberet filium quinque hebdomadarum, & poſuiſſet eum in lecto, alter filius ejuſdem teſtis major impulſus a quadam puella cum capite ſuo percuſſit caput pueri parvuli jacentis in lecto adeo graviter, quod eidem matri videbatur extinctus, ita quod nec halitum aliquem perpenderet in eodem. Eadem teſtis, hoc viſo, accepit eumdem puerum, quem extinctum reputabat, & projecit inter brachia Benedictæ convicinæ ſuæ, dicens eidem: *Mulier, videtur tibi mortuus filius meus?* quæ reſpondens, ait: *Tace, tace, noli timere*; & eadem teſtis tacta dolore intrinſecus, cum fide magna, extenſis brachiis, directa facie, & oculis ad locum ubi jacebat corpus Fratris Laurentii noviter tunc defuncti, fortiter clamare cœpit cum lacrymis: *Sancte Laurenti, redde mihi filium meum, redde mihi filium meum*; ad cujus clamorem puer, qui videbatur extinctus, ſtatim cœpit flere, & mamillam ſugere, licet lente; & continuo gratia Dei, & fide matris, & meritis Fratris Laurentii dictus puerulus eſt priſtinæ redditus ſanitati. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii, die Dominico menſis Auguſti, & hora erat quaſi nona; & de

Papa

Papa dixit, quod erat D. Innocentius, qui nunc eſt. Interrogata qui fuerint præſentes, dixit, quod Benedicta ſupraſcripta, & Maria filia Nicolai pectinarii.

Benedicta mulier Sublacenſis juravit, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis vocata fuiſſet a Sophia ſupraſcripta, & veniſſet ad domum ejuſdem Sophiæ, invenit eamdem Sophiam triſtem, plorantem, & dicentem ipſi teſti: *Ecce filius meus mortuus eſt*: quæ teſtis ſuſcepit puerum inter brachia de brachiis mulieris plangentis, & dixit ei: *Noli timere, noli timere*, dicens eidem plangenti: *Quomodo eſt mortuus filius tuus*? & illa: *Leonardus*, inquit, *filius meus alliſit caput ſuum ad caput Nicolai pueruli, quem tu vides, Benedicta nepte tua impellente eumdem*. Miſericordia itaque Domini puerulus dictus leniter cœpit reſumere vires, & mamillam ſugere, matre pueri clamante, levatis manibus, directa facie, ac oculis ad locum, ubi jacebat corpus Fratris Laurentii noviter tunc defuncti: *Sancte Laurenti, redde mihi filium meum, redde mihi filium meum*. Divina clementia, & meritis prædicti Fratris Laurentii dictus puerulus plene recepit ſanitatem. Interrogata de præſentibus, dixit, quod ipſa teſtis Sophia prædicta, & Maria Nicolai. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii, die Dominico menſis Auguſti, erat autem hora nona.

Maria Nicolai juravit, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis eſſet in domo Sophiæ prædictæ, vidit, quando Leonardus impegit fortiter caput ſuum in caput Nicolai pueruli ſupranominati, Benedicta nepte prædictæ teſtis Benedictæ, ac ſorore ejuſdem teſtis impellente Leonardum eumdem; qui puerulus, ſicut eidem teſti viſum fuit, extinctus apparebat, quia non erat ipſi puerulo color, nec halitus; quem puerum mater ipſius pueri accepit in brachiis; & accedens ad oſtium domus propriæ cœpit clamare cum lacrymis dicens: *Sancte Laurenti, redde mihi filium meum*; & ſtatim dixit ipſi teſti ipſa Sophia: *Curre, & voca Benedictam aviam tuam, quia mortuus eſt filius meus*. Quæ Benedicta vocata per teſtem eamdem velociter venit, & accepit puerum in brachiis ſuis de brachiis Sophiæ plangentis, dicens eidem: *Noli timere, quia Sanctus Laurentius reddet tibi filium tuum*: quæ Sophia, elevatis manibus, oculis, ac facie laniata directis ad locum, ubi jacebat corpus Fratris Laurentii noviter defuncti, iterum cum lacrymis clamare cœpit: *Sancte Laurenti, redde mihi filium meum, redde mihi filium meum*; & ſtatim dictus puerulus, reſumptis viribus, & lente ſugens mamillam, pietate Dominica, meritis Fratris Laurentii ad plenum eſt redditus ſanitati. Interrogata de præſentibus, dixit, quod ipſa teſtis, Benedicta avia ſua, & Sophia mater dicti pueri. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii, die Dominico menſis Auguſti in hora nona.

Eodem menſe die 25. Oddo Philippi de Terra Bottis juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe patere-

tur in cruribus guttam ſalſam, acceſſit ad ſepulcrum Fratris Laurentii, orans humiliter, & petens per ipſius merita ab infirmitate ſua Divina miſericordia liberari, rogans etiam Fratrem Johannem de Celano Monachum Sublacenſem, quem ibidem invenit, ut cum pannis, qui fuerant Fratris Laurentii, ejus infirma crura tangeret; quo facto per ſupradictum Johannem, dictus teſtis cœpit ab infirmitate ſua meliorari; tandem ad conſilium cujuſdam dictus teſtis medicamenta humana appoſuit infirmitati ſuæ, ſed ex tunc pejora prioribus eſt perpeſſus. Demum culpam ſuam humiliter recognoſcens, vovit Deo, & Fratri Laurentio, de cetero ſe non appoſiturum medicinam humanam, iterum invocans Deum, ut per merita Fratris Laurentii ſibi ſanitatem reſtituere dignaretur; qui per Dei gratiam & merita ipſius Fratris, ſicut ipſe teſtis firmiter credit, ad plenum reſtitutus eſt ſanitati. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii, & erat Papa D. Innocentius, qui nunc eſt. Interrogatus, qui ſcirent prædicta, dixit, quod dictus Frater Johannes ſcit de tactu pannorum Fratris Laurentii.

Frater Johannes de Celano Presbyter & Monachus Sublacenſis juravit, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis eſſet in ſpecu, in qua jacebat corpus Fratris Laurentii inhumatum, vidit Oddonem Philippi de Rocca Bottis intrantem in ſpecum eamdem, in qua manebat idem teſtis, qui humiliter diſcooperiens crura ulceroſa, rogavit ipſum teſtem, ut duceret de pannis, qui fuerant Fratris Laurentii, ſuper crura ulceroſa; qui teſtis acquieſcens precibus ſuis, circumduxit de pannis Fratris Laurentii ſuper ulcera patientis, qui infirmus miſericordia Dei de infirmitate convaluit, & eſt redditus ſanitati, ſicut dixit idem teſtis, & apparet in oculis plurimorum.

Presbyter Benedictus Prior S. Petri juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum Johannes filius Girardi Falcillæ in coxa graviter pateretur, ita quod per ſe moveri aliquatenus non valeret, impoſitum & ligatum juvenem ſuper aſino, eumdem ipſe teſtis cum patre infirmi ad Fratrem Laurentium deduxit; ſuper cujus infirmitate ſigno Crucis edito ab ipſo Fratre, & pede infirmi ſupra pectus Fratris Laurentii poſito, ipſo teſte tenente puerum & vidente, ac orante Fratre eodem, juvenis miſericordia Dei ex infirmitate coxæ convaluit. Interrogatus, qui fuerint præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, Girardus pater pueri, & puer, qui ſanatus eſt. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt tres anni, & erat Papa D. Gregorius, & fuit de menſe Januarii.

Girardus dictus *Falcilla* juravit, & interrogatus dixit, quod cum Johannes filius ſuus in vigilia S. Nicolai ſtaret ad officium, tantus dolor in femore ei ſubito incurrit, quod nec ſtare præ nimio dolore poterat, flebat etiam & ſtridebat; & cum ipſe Girardus quadam nocte dormiret, vidit per ſomnium quemdam pulcherrimum vetulum, & dicebat ei: *O Girarde, porta filium tuum Johannem ad Fratrem Laurentium*; & ſic a ſomno excita-

excitatus eſt; & in ſequenti die inſimul cum D. Benedicto Presbytero S. Petri, poſito puero ſuper aſino, cœpit arripere iter; & antequam deveniret ad locum, juvenis cœpit melius confortari. Cum autem deveniſſet ad dictum Fratrem Laurentium, impoſito femore dicti juvenis ſupra pectus ipſius Fratris Laurentii, ipſe Frater in oratione diutius permanſit, & facto ſuper ipſo femore ſigno ſanctæ Crucis, prædictus Joannes illico a dicto dolore liberatus eſt: præcepit autem ipſe Frater dicto Girardo, ut annuatim faceret Colendam in feſto S.Mariæ, videlicet quod paſceret tres pauperes, & tria luminaria faceret. Interrogatus de tempore, dixit, quod jam ſunt tres anni, & erat Papa D. Gregorius. Interrogatus, qui fuerint præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, Presbyter Benedictus, & puer qui ſanatus eſt.

Anibaldus de Sublaco juravit, & interrogatus ſuper miraculis Fratris Laurentii dixit, quod cum filia ſua Bona eſſet paralytica, adeo quod ſpumam per os emitteret, acceſſit ad Fratrem Laurentium, & rogavit ipſum pro filia ſua, a quo conſilium & mandatum recepit, ut in feſto Purificationis B. Virginis novem pauperibus cibum tribueret, & ad ejus honorem tria luminaria faceret; qui cum facere promiſiſſet, ab ipſo Fratre benedictione recepta, continuo Bona ab ipſa infirmitate liberata eſt. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt duo anni. Interrogatus, qui fuerint ibi præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, & Nicolaus pectinarius,

Eodem menſe, die 26. Bona filia Anibaldi de Sublaco juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis eſſet paralytica, & octo vicibus, ſicut ipſa bene recolit, ab eadem infirmitate male torqueretur, adeo quod ſpumam per os emitteret, vovit ſe Deo, & Fratri Laurentio; & patre ipſius teſtis poſtmodum eunte ad Fratrem Laurentium, & orante eumdem Fratrem pro filia ſua infirma, ſicut eidem teſti retulit ipſe pater, ex tunc per Dei miſericordiam & merita Fratris Laurentii, ſicut ipſa teſtis firmiter credit, penitus ab infirmitate, qua tenebatur, eſt dimiſſa, & priſtinæ eſt reddita ſanitati. Interrogata, quanto tempore paſſa fuerit prædictam infirmitatem, dixit, quod per duos annos. Interrogata, quantum tempus eſt, quod convaluit? dixit, quod jam ſunt duo anni, ſicut credit. Interrogata, qui viderint ipſam teſtem prius infirmam prædicta infirmitate, & poſtea liberam ab eadem, reſpondit, quod multi, inter quos ſunt parentes ſui, & Floritia avia ſua, & Gemma amita ſua.

Nicolaus pectinarius juravit, & interrogatus dixit, quod cum Bona filia Anibaldi eſſet paralytica, & male torqueretur, ſicut idem teſtis vidit, adeo quod ſpumam per os emitteret; Anibaldus pater ejus infirmæ, & idem teſtis ad Fratrem Laurentium inſimul acceſſerunt, cui pater dictæ mulieris, ipſo teſte vidente & audiente dixit, quod Bona filia ſua paralyſim pateretur, a qua ſæpe torquebatur, rogans eumdem Fratrem,

ut pro ipſa filia ſua infirma ad Dominum intercederet, cui Frater Laurentius: *Vade*, inquit, *& fac votum Deo, & B. Virgini pro filia tua; & annuatim in feſto Purificationis B.Mariæ paſces novem pauperes ad honorem ipſius Dominæ, & tria luminaria portabis ad eccleſiam ejuſdem; & ſic ſpero*, inquit idem Frater, *in Domino, quod filia tua, quæ infirma eſt, reddenda ſit ſanitati*: quod cum pater dictæ infirmæ promitteret Fratri Laurentio ſe facturum, quod ipſe præceperat eidem, prædicta mulier eſt reddita ſanitati. Interrogatus, qui fuerint ibi præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, & Anibaldus pater infirmæ. Interrogatus de tempore, dixit, quod credit, quod ſint tres anni.

Presbyter Johannes de Cammorata juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe haberet filium nomine Petrum paralyticum, & diu pro ſanitate ipſius laboraſſet, nec conſilio vel adjutorio alterius prædictus filius ejus potuiſſet liberari, impoſito puero in quodam aſino, ad Fratrem Laurentium ambo acceſſerunt; ſed antequam ad cryptam, in qua Frater Laurentius permanebat, devenirent, dictus puer tanta virtute corroboratus eſt, quod ſine adminiculo patris ſui, quod ante facere non valebat, ad præſentiam Fratris Laurentii devenit; qui cum dictum puerum palparet manibus, & preces pro eo funderet Jeſu Chriſto, a dicta infimitate continuo liberatus eſt. Interrogatus, qui fuerint ibi præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, filius ſuus infirmus, Frater Amatus, & Frater Bartholus. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno in menſe Auguſti, parum ante mortem Fratris Laurentii.

Matthia de Afida juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis mamillam dexteram valde tumidam haberet, adeo quod propter hoc pannos proprios circa mamillam eamdem ſcinderet, quia ipſam mamillam ſic inflatam propter dolorem vehementem ſub veſte non poterat continere, acceſſit eadem teſtis cum D. Orlando viro ſuo, & Bona filia ſua, & Fratre Johanne de Barna Monacho Sublacenſi ad Fratrem Laurentium, eumdem Fratrem pro ſua infirmitate rogatura; cui cum eadem teſtis per ſe loqui non poſſet, idem Frater miſit, ſicut ipſa credit, ad eamdem infirmam per Fratrem Simonem de Ordine Minorum crucem & circulum ferreum, quem circulum, ut dicebatur, idem Frater portaverat in capite, cum quibus ſigno Crucis edito ſuper mamilla patientis a Fratre Simone nominato, mox ipſa mulier mamillæ ſuæ plenam per miſericordiam Dei meruit recipere ſanitatem. Interrogata de tempore, dixit, quod non recordatur, & dixit, quod erat Papa D. Honorius.

Bona filia prædictæ D. Matthiæ juravit, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis ſæpe vidiſſet mamillam dictæ matris ſuæ adeo tumidam, quod ſub veſte ipſa mater mamillam non poſſet continere, ſuaſum eſt mulieri matri ſuæ in mamilla patienti, ut iret ad Fratrem Laurentium pro mamil

mamillæ inflatura Fratrem rogatura eumdem ; quæ infirma cum acceſſiſſet cum ipſa teſte, & D. Orlando patre ſuo, & D. Johanne de Barna Monacho Sublacenſi ad locum, ubi dictus Frater habitabat, & adventum ſuum eidem Fratri per Johannem de Barna prædictum nuntiaret, idem Frater miſit ad eamdem D. Infirmam crucem, & circulum unum, quem idem Frater portaverat, ut dicebatur, per Fratrem Simonem, & Fratrem Petrum ; quibus ſignata dicta Domina, per Dei gratiam eſt reddita ſanitati. Interrogata de tempore, dixit, quod non recordatur.

Theobaldus de Sublaco juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe haberet puerum in cunabulis tunc nomine *Bartholum*, modo *Laurentium*, habentem ulcus in ſcapula, quod vulgo dicitur *fiſtula*, licet multa medicamina eidem puero fuiſſent exhibita, non poterat alicujus auxilio liberari ; unde apportavit eum una cum uxore ſua Bona ad ſepulturam Fratris Laurentii ; ejuſque ſuffragio humiliter implorato, puer per Dei gratiam ab illo ulcere liberatus eſt. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii. Interrogatus de præſentibus, dixit, quod ipſe, & uxor ſua.

Eodem menſe die 26. Bona uxor Theobaldi de Sublaco juravit, & interrogata dixit, quod cum ipſa haberet filium in cunabulis tunc nomine *Bartholum*, modo *Laurentium*, habentem ulcus, quod vulgo *fiſtula* dicitur, in ſcapula, licet multa medicamina eidem puero fuiſſent exhibita ; cum non potuiſſet alicujus auxilio liberari, apportavit ipſa teſtis ipſum puerum cum Theobaldo viro ſuo ad locum Fratris Laurentii, & vir ſuus detulit ipſum puerum ad ſepulturam ipſius Fratris, ſicut vir ſuus ei retulit, ejuſque Fratris ſuffragio humiliter implorato, puer per Dei gratiam ab illo ulcere liberatus eſt. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii. Interrogata de præſentibus, dixit, quod ipſa, & vir ſuus.

Laurentius piſtor juravit, & interrogatus dixit, quod cum Gualterius filius ejus in ore ſuo cancrum haberet, qui intantum os ejus corroſerat, quod jam amiſerat duos dentes, & omnes alios dentes videbatur ex hac infirmitate amiſſurus ; & cum nullo Medicorum remedio poſſet adjuvari, ductus eſt ad Fratrem Laurentium per ipſum teſtem, & uxorem ſuam Benedictam ; factoque ſigno Crucis ſuper puerum ab ipſo Fratre cum cruce, quam habebat in crypta idem Frater, oravit pro puero Dominum, & dictus puer a dicto cancro liberatus eſt. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt octo anni : de præſentibus dixit, quod ipſe teſtis, & Benedicta uxor ſua.

Benedicta uxor Laurentii juravit, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis haberet filium nomine Gualterium, cujus pueri cancer os adeo corroſerat, quod tres dentes ex ore patientis cum aliis oſſibus ceciderant, hunc filium mater in ciſtam miſit, & eum cum viro ſuo ad Fratrem Laurentium deportavit; quem dictus Frater cum cruce, quam habebat in cry-

crypta ſua, ſignavit, ſicut eidem teſti retulit vir ſuus, & ſic per Dei gratiam dictus puer sanatus eſt ex illa hora. Interrogata de tempore, dixit, quod non recordatur. Interrogata, quanto tempore paſſus eſt infirmitatem dictus filius ſuus, dixit, quod bene per annum.

Nicolaus pectinarius juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis vehementem dolorem capitis pateretur, ita quod propter hoc ſæpius caderet in terram, acceſſit ad Fratrem Laurentium, quem rogavit, ut imponeret ſibi manum, & pro infirmitate ſua, quam idem teſtis eidem ſeriatim expoſuerat, ipſe Frater Dominum precaretur. Qui Frater impoſita manu ſuper eodem infirmo, ſignaculum Crucis edidit ſuper eum, mandans eidem, ut in feſto Purificationis Beatæ Mariæ Virginis annuatim paſceret tres pauperes, & tria luminaria portaret omni anno ad eccleſiam Dominæ ejuſdem; quod teſte dicto Fratri promittente, per miſericordiam Dei continuo eſt ſanatus. Interrogatus, qui fuerint præſentes, dixit, quod Anibaldus audivit, quando ipſe teſtis expoſuit infirmitatem ſuam dicto Fratri, & vidit idem Anibaldus, quando Frater Laurentius ſignavit ipſum teſtem ſignaculo S. Crucis, & mandavit, quod pauperes paſceret, & luminaria ad eccleſiam deportaret. Addidit etiam ipſe teſtis, quod Frater Laurentius præcepit eodem die Johanni filio ipſius teſtis, qui cum eo iverat, quod ſi pater ſuus præmoreretur, ipſe faceret, quod pater promiſit. Interrogatus de tempore, dixit, quod ſunt tres anni & plus; de Papa non recordatur.

Anibaldus juravit, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis accederet cum Nicolao pectinario, & Johanne filio ejuſdem Nicolai ad Fratrem Laurentium, idem Nicolaus expoſuit eidem Fratri infirmitatem capitis, quam habebat; quo audito a dicto Fratre, impoſita manu ipſi Nicolao, & ſuper eodem edito Crucis ſignaculo, dictus infirmus, ſicut poſtea retulit ipſi teſti, continuo extitit liberatus ab infirmitate qua tenebatur. Interrogatus de tempore, dixit, quod non recordatur.

Johannes filius Nicolai pectinarii juravit, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis cum Nicolao patre ſuo, & Anibaldo accederet ad Fratrem Laurentium, qui pater vehementem dolorem capitis patiebatur, ita quod aliquando, ſicut idem teſtis vidit, cecidit ad terram, id expoſuit Fratri Laurentio; & idem Frater, ſicut pater ipſius teſtis eidem retulit, fecit ſignum Crucis ſuper ipſum patientem, mandans ei, ut annuatim paſceret tres pauperes in feſto Purificationis ad honorem Virginis,& tria luminaria ad ejus eccleſiam deportaret; quo mandato recepto, pater teſtis ſanus factus eſt, ſicut retulit ipſi filio, cui filio Frater Laurentius præcepit, quod ſi Nicolaus pater ejus præmoreretur, ipſe teſtis annuatim paſceret tres pauperes, & portaret tria luminaria, ſicut pater ejus promiſerat. Interrogatus de tempore, dixit, quod non recordatur; de Papa, dixit, quod erat Papa Gregorius.

Eodem menſe die 26. Leonardus rumpens petras juravit ſuper miraculis

raculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum mulier quædam de Podio de Mortario, cujus nomen ignorat, cum patre ſuo, & filia ſua Maria ducentibus eam hoſpitaretur in domo ipſius teſtis, prædicta mulier, cujus nomen ignorabat, erat lumine oculorum orbata, adeo quod nec domum ipſius teſtis videbat, nec etiam ficus ſibi oſtenſas; immo nec rivum quemdam, qui ante domum ipſius teſtis tranſit, licet ibidem lapides ſint poſiti, ubi pedes poſſint ponere tranſeuntes, ne ſe infundant: dicta proinde mulier lapides illos non videns, pedes tranſeundo in aquam immiſit: ſequenti vero die eadem mulier cæca cum patre ad ſepulcrum Fratris Laurentii acceſſit, &, ſicut eadem mulier poſtea eidem teſti narravit, cum fuit ante ſepulcrum prædicti Fratris, vidit lampadem ardentem ſuper idem ſepulcrum; & invocato ibi nomine Trinitatis, & meritis Fratris Laurentii, ſecundum relationem prædictæ mulieris, & patris, eadem mulier, quæ ſine ductore ire non potuit, nullo ſe ducente per Dei gratiam eſt reverſa; & cum tranſiret per rivum ſuperius nominatum, qui eſt ante domum ejuſdem teſtis, ponens pedes ſupra lapides ſine infuſione pedum tranſivit, ipſo teſte vidente; & addidit ipſe teſtis, quod cum eadem mulier ipſius teſtis domum intraſſet, dictam filiam, quam ibidem dimiſerat, oſculata eſt dicens: *Benedictus Deus, quia video te, filia*; & dixit ipſi teſti: *Pulcram domum feciſti, Dominus permittat te ea uti*. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii, & de menſe non recordatur. Interrogatus, qui erant præſentes in domo ipſius teſtis, quando mulier cæca prædicta ivit, & reverſa eſt videns, dixit, quod ipſe teſtis, uxor ſua, & filia, & Maria vicina ſua.

Eodem menſe die 27. Maria uxor Leonardi ſupraſcripti juravit, & interrogata dixit, quod cum mulier quædam de Podio de Mortario, cujus nomen ignorat, cum patre ſuo, & filia *Maria* nomine ducentibus eamdem mulierem, quæ erat lumine oculorum orbata, hoſpitaretur in domo ipſius teſtis, & Leonardi viri ſui, & prædicta mulier adeo eſſet cæca, quod nec domum ipſius teſtis videbat, nec etiam ficus ſibi porrectas ab ea, immo nec rivum, qui ante domum ipſius teſtis tranſit, licet ibidem lapides ſint poſiti, ubi pedes poſſint ponere tranſeuntes, ne ſe infundant in aqua, dicta mulier cæca lapides illos non videns, tranſeundo pedes in aquam immiſit; licet ab eadem teſte prædictum fuiſſet eidem, quod aqua tranſibat inde. Sequenti vero die dimiſſa in domo ipſius teſtis prædicta Maria filia ſua febricitante, cœpit eadem cæca, patre eam ducente, ire ad ſepulcrum Fratris Laurentii; & ſicut eadem mulier poſtea eidem teſti retulit, ſtatim cum fuit ante ſepulcrum prædicti Fratris, vidit lampadem ardentem ſupra idem ſepulcrum; & invocato ibi nomine Trinitatis, & meritis Fratris Laurentii, ſecundum relationem prædictæ mulieris, eadem mulier, quæ prius ſine ductore ire non potuit, nullo ſe ducente, per Dei gratiam eſt reverſa; & cum in reditu tranſiret per rivum ſuperius nominatum, ponens pedes ſuper lapides, ipſa teſte vidente, ſine pedum infu-

ſione

ſione tranſivit, nullo eam ducente; & cum intraſſet domum ipſius teſtis, dicta filiam, quam ibidem febricitantem dimiſerat, oſculata eſt, dicens: *Gratias ago Deo, o filia, quia video faciem tuam*; & dixit viro ipſius teſtis: *Pulcram domum feciſti, & bonas video ibi trabes; Dominus te faciat ea uti*: & dixit etiam ipſa teſtis, quod cum ſequenti mane recederent, pater illius, quæ cæca fuerat, dixit ei: *Vis, quod ducam te?* reſpondit ei, *Non; ego enim per Dei gratiam per me ipſam veniam*, & eadem teſte vidente cœpit ſine ductore redire. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii. Interrogata, qui erant præſentes, quando mulier cæca ivit, & reverſa eſt videns, dixit, quod ipſa teſtis, Leonardus vir ſuus, & Maria vicina ſua.

Maria vicina ſupradicti Leonardi juravit, & interrogata dixit, quod cum mulier quædam, cujus nomen ignorat, de Podio de Mortario cum patre ſuo, & Maria filia ſua ipſam ducentibus, lumine oculorum orbata duceretur ad ſepulcrum Fratris Laurentii, hoſpitata eſt in domo Leonardi convicini ejuſdem teſtis; quæ mulier adeo erat cæca, quod cum rivum tranſiret, qui currit ante domum dicti Leonardi, ſupra quem ſunt lapides poſiti, ut homines commodius tranſeant, pedem in rivo poſuit & infudit, non videns lapides; & cum uxor dicti Leonardi porrigeret ſibi ficus, non vidit; & cum reverteretur poſtea dicta mulier, quæ cæca fuerat, cum patre ſuo, ſequenti mane vidit eamdem mulierem tranſeuntem ſuper lapides dicti rivi, nec ſe infudit, & audivit eamdem mulierem dicentem, quod per Dei gratiam, & merita Fratris Laurentii ipſa, quæ prius cæca fuerat, videbat. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii, & hoc ſcivit prædictus Leonardus, & uxor ſua.

Eodem menſe die 27. Corradus de Podio de Mortario juravit, & interrogatus ſuper miraculis Fratris Laurentii, dixit, quod cum haberet ipſe teſtis filiam nomine *Bonam*, quæ oculorum lumine erat orbata, rogatus ab eadem duxit eam ad ſepulcrum Fratris Laurentii; & facta ibidem oratione, per Dei gratiam & merita Fratris Laurentii, ſicut ipſe teſtis firmiter credit, prædicta filia ſua Bona viſum recepit, adeo quod quæ ſine ductore venire non potuit, per ſe ipſam ſine humano adjutore ad propria eſt reverſa. Qui pater tam per nuntios ſuos, quam per ſe ipſum etiam eamdem poſtea requiſivit; & per Dei gratiam invenit eam ita videntem, quod operatur neceſſaria ſua, & vadit etiam ſine ductore per caſtrum Curcuruli, ubi habitat. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii. Interrogatus, qui ſcivit ipſam Bonam fuiſſe cæcam, & poſtea in reditu a ſepulcro Fratris Laurentii vidiſſe, dixit, quod idem teſtis, & Maria filia ejuſdem Bonæ, & Leonardus de Sublaco, & uxor ſua, in quorum domo in eundo & redeundo hoſpitati fuerunt, & Maria convicina eorum, & plures alii.

Johannes Oddonis de Pontia juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe teſtis fere per ſeptem menſes ru-

pturam

pturam pateretur in inteſtinis, adeo quod tumefactionem ad modum pilæ ſupra pectinalem habebat juxta inguen, nec ſine difficultate poterat operari; acceſſit ad ſepulcrum Fratris Laurentii devote Divinam exorans clementiam, ut per merita dicti Fratris ab infirmitate ſua ipſum dignaretur miſericorditer liberare; & facta oratione, incontinenti per Dei gratiam cœpit meliorari: & infra paucos dies plene reſtitutus eſt ſanitati. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit hoc anno poſt mortem Fratris Laurentii de menſe Septembris. Interrogatus, qui ſcirent prædicta, dixit, quod nullus; adeo autem dixit quod tenebat ſecretum, quod nec etiam revelavit uxori.

Eodem menſe, die 27. Maria de Comeſtabulo juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis haberet ſcrufulam in palpebra oculi dexteri, acceſſit cum Johanne, & Barnaba filiis ſuis ad locum Fratris Laurentii, rogans eumdem Fratrem per Fratrem Bartholum familiarem ſuum, ut pro ſalute infirmitatis ſuæ prædictæ Dominum precaretur; qui miſit ſibi per dictum Fratrem Bartholum de aqua, in qua dictus Frater Laurentius oculos ſuos laverat, in ſcutella, in qua ſolitus fuerat comedere, ſecundum relationem ipſius Fratris Bartholi; poſtquam ipſa teſtis lavit de aqua illa oculos ſuos, facto ſuper oculo infirmo per Fratrem Bartholum ſigno S. Crucis, infra paucos dies per Dei gratiam & merita Fratris Laurentii, ſicut ipſa firmiter credit, plenam infirmitatis ſuæ prædictæ adepta eſt ſanitatem. Interrogata de tempore, dixit, quod non recordatur, nec de Papa. Interrogata, quis fuerit præſens, dixit, quod ipſa teſtis, & Frater Bartholus.

Barnabas filius dictæ Mariæ juravit, & interrogatus dixit, quod cum iret cum prædicta matre ſua, & Johanne fratre ipſius teſtis ad locum Fratris Laurentii, pro eo quod dicta mater ſua habebat ſcrufulam in palpebra oculi ſui; ipſe teſtis, & frater rogaverunt ipſum Fratrem Laurentium, ut pro ſalute dictæ infirmitatis matris ipſius teſtis Dominum precaretur: qui dixit eis: *Ego mandabo Fratri Bartholo, ut ipſe oret ſuper eam*; quod cum feciſſet Frater Bartholus, ipſo teſte vidente, per Dei gratiam infra paucos dies dicta mater ipſius teſtis plenam infirmitatis prædictæ obtinuit ſanitatem. Interrogatus de tempore & Papa, dixit, quod non recordatur. Interrogatus de præſentibus, dixit, quod ipſe teſtis, & Frater Bartholus.

Johannes de Comeſtabulo filius ſupraſcriptæ Mariæ juravit, & interrogatus dixit, quod cum iret cum matre ſua Maria, quæ habebat ſcrufulam in palpebra oculi ſui dexteri, & cum Barnaba fratre ipſius teſtis ad Fratrem Laurentium, rogaverunt eumdem Fratrem, ut pro dicta infirmitate matris ſuæ Dominum precaretur: qui Frater miſit ad dictam mulierem Fratrem Bartholum cum aqua, in qua laverat oculos ſuos, ut Frater Bartholus dicebat; & facta oratione per ipſum Fratrem Bartholum, & matre ipſius teſtis lavante oculos ſuos de aqua prædicta, per Dei gratiam infra paucos dies dicta mater ſua plenam ab infirmitate prædicta obtinuit ſanitatem.

nitatem. Interrogatus de tempore, dixit, quod non recordatur. Interrogatus, qui fuerint præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, Barnabas frater ſuus, & Frater Bartholomæus.

Eodem menſe, die 27. Petrus de Aſide juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum Jacobus gener ſuus gravem infirmitatem pateretur, adeo quod frequenter cadebat in terram, & attonitus mugiebat ut bos, ſecundum relationem Melioris filiæ ſuæ uxoris dicti Nicolai; idem teſtis cum prædicto genero ſuo ad Fratrem Laurentium acceſſit, rogans eum, ut pro dicta infirmitate generi ſui Dominum exoraret: qui Frater, facta oratione, mandavit ipſi Nicolao, ut annuatim in feſto Purificationis tres pauperes paſceret, & tria luminaria candelarum ad ejuſdem Virginis eccleſiam deportaret; quod cum ipſe Nicolaus patiens facere promiſiſſet, ab infirmitate prædicta protinus eſt ſanatus, prout idem aſſerit Nicolaus. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt duodecim anni. Interrogatus, qui erant præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, & Nicolaus gener ſuus.

Nicolaus de Aſide gener prædicti Petri juravit, & interrogatus dixit, quod cum ipſe timore perterritus ad viſum duorum mortuorum de Aſide, quos in vita cognoverat, gravem infirmitatem incurriſſet, adeo quod frequenter in terram caderet, & attonitus jaceret, ita quod ut bos mugiebat, ſecundum relationem Melioris uxoris ſuæ, cum ipſe non audiret mugitum; acceſſit cum dicto Petro ſocero ſuo ad Fratrem Laurentium, rogans eumdem, ut pro ſalute ſuæ infirmitatis Dominum precaretur: qui Frater facta oratione mandavit eidem teſti, ut in feſto Purificationis B. Mariæ annuatim tres paſceret pauperes, & tria luminaria candelarum ad ejuſdem Dominæ eccleſiam deportaret; quod cum idem teſtis dicto Fratri facere promiſiſſet, ab infirmitate prædicta per Dei gratiam protinus eſt dimiſſus. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt duodecim anni. Interrogatus de præſentibus, dixit, quod ipſe teſtis, & Nicolaus ſocer ſuus.

Eodem menſe, die 27. Julianus de Pontia juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum ipſe inſanus & furioſus adeo eſſet, ut vix poſſet ab aliquo retineri; tandem a ſuis conſanguineis funibus ligatus ad Fratrem Laurentium ductus eſt: qui cum ſuper ipſum devote Dominum exoraret, ab ipſo furore & inſania in domum propriam reverſus eſt liberatus. Interrogatus de tempore, dixit, quod non recordatur. Interrogatus, qui fuerint præſentes, dixit, quod Johannes de Cicerone, & Johannes de Dono, qui nunc mortuus eſt.

Nicolaus igitur de Pontia juravit, & interrogatus dixit, quia vidit dictum Julianum furentem, & funibus ligatum, quem avunculus ipſius furioſi nomine Johannes de Dono duxit, ut firmiter credit, ad Fratrem Laurentium, & in reverſione ipſius vidit dictum Julianum ab ipſo furore liberatum. Interrogatus de tempore, dixit, quod ſunt decem anni, & erat Papa D. Gregorius.

Johannes

Johannes Franci juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum eſſet paralyticus, ductus eſt per fratrem ſuum Bartholum ad Fratrem Laurentium, qui præcepit ei, ut annuatim in feſto Purificationis S. Mariæ paſceret ſeptem pauperes; quod cum idem teſtis facere promiſiſſet, a dicta infirmitate liberatus eſt; ſed quia id, quod promiſerat, facere non curavit, iterum ab ipſa infirmitate vexatus eſt; ſed poſtea pœnitentia ductus, juſſa tanti Patris efficaciter implevit, & poſtmodum ex integro reſtitutus eſt priſtinæ ſanitati. Interrogatus de tempore, dixit, quod jam ſunt ſeptem anni. Interrogatus, qui erant præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, & Bartholus frater ejus.

Stephanus de Rocto juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum haberet quoddam ulcus in facie, tenens ab auricula uſque ad os, propter quod magis appetebat mori, quam vivere, acceſſit ad Fratrem Laurentium; & facto ab eodem Fratre cum lingua propria ſuper ipſo ulcere ſigno Crucis, idem teſtis a dicto ulcere extitit liberatus. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt quindecim anni.

Bonushomo Beraldi de Pontia juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum Beraldus pater ipſius teſtis jaceret in domo propria paralyticus, & multa medicamina adhibuiſſet, quæ non profuerant eidem, acceſſit ipſe teſtis ad Fratrem Laurentium, cui Fratri narravit ſeriatim infirmitatem patris ſui, rogans eumdem, ut pro ſalute dictæ infirmitatis patris ſui Dominum precaretur; & ipſe Frater dixit eidem teſti, ut annuatim in feſto Purificationis B. Mariæ tres paſceret pauperes, & ad honorem ejuſdem tria luminaria candelarum ad ejuſdem eccleſiam deportaret; quod cum ipſe teſtis facere promiſiſſet, pater ipſius qui patiebatur infirmitatem prædictam, ab ipſa infirmitate per Dei gratiam & merita Fratris Laurentii, ut firmiter credit, plene extitit liberatus. Interrogatus de tempore, dixit, quod ſunt tres anni. Interrogatus de præſentibus, dixit, quod ipſe teſtis, Johannes de pp. de Pontia, & Frater Amatus.

Eodem menſe die 27. Oliverius Magiſtri Benincaſa de Pileo juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum Gemma de Pileo germana ipſius teſtis quadam nocte, ſicut illa poſtea retulit eidem teſti, obviaſſet cuidam Clerico conſanguineo ſuo, qui mortuus fuerat, adeo eſt timore vehementi perterrita, quod in infirmitatem eadem incidit vehementem; torquebatur enim manibus, oculis, & ore, furioſa apparens, voces varias clamans ſæpius emittebat, aliquando latrabat ſicut canis, balabat ſicut capra & hœdus, aliquando crocitabat tanquam cornix ſeu cornicula ſeu corvus, aliaſque miſerabiles voces eadem miſera emittebat; tandem idem teſtis cum viro Gemmæ patientis ſuper quodam jumento imponens eamdem, ad locum Fratris Laurentii deduxit: depoſita ad terram de jumento mulier ſupra nominata ante locum, ubi Frater Laurentius jacebat, cœpit eadem clamare fortiter contra illos, qui du-

Digitized by Google

xerant eamdem : *Ad Laurentiunculum*, inquit, *me duxiſtis*; *Laurentiunculus me ejiciet? Non me ejiciet*, inquit, *non me ejiciet*; & allidebat caput ad parietem domus, juxta quam jacebat, contorquebat manus & pedes, & alia multa mala & turpia in ſuo corpore exercebat, ita quod ab hominibus ſtantibus inibi mulier ſic vexata dæmoniaca cenſeretur. Prædictus itaque teſtis, & vir ejuſdem mulieris ad lacrymas moti ſuper miſeriam ejuſdem miſeræ mulieris, intraverunt cryptam, & ad Fratrem Laurentium dolentes expoſuerunt ea quæ acciderant Gemmæ ſupra nominatæ, rogantes ipſum, ut pro infirma Dominum precaretur: quibus Frater Laurentius inquit: *Non meis meritis, cum ſim homo peccator, ſed miſericordia Jeſu Chriſti obtinere poteritis poſtulata*; *confidite*, idem inquit, *de Domini pietate*; *& Nicolaus vir Gemmæ nominatæ ad honorem B. Virginis in Purificationis ejuſdem feſto annuatim duodecim paſcat pauperes, & ſex candelas portet ad eccleſiam ejuſdem*; & de totidem pauperibus & candelis pro ſalute obtinenda Gemmæ ſororis ejuſdem teſtis eidem eadem mandata mandavit; quibus promittentibus, ſcilicet ipſo teſte, & viro mulieris, facere mandata Fratris Laurentii tam libere quam libenter, per miſericordiam Dei & precibus Fratris Laurentii Gemma prædicta ab infirmitate ſua qua tenebatur, & Dæmone qui vexaverat eam, ſicut credit ipſe teſtis, eſt dimiſſa, & priſtinæ eſt reddita ſanitati. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt ſeptem anni; de Papa dixit, quod erat D. Gregorius. Interrogatus, qui fuerint præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, Nicolaus Miccinus vir dictæ Gemmæ, & Magiſter Adinulſus dictus *Niblus*.

Eodem menſe, die ultima, Gemma Magiſtri Brancatii juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum quadam nocte ſibi obviaſſet, ut ſibi videbatur, quidam conſanguineus ſuus, qui occiſus fuerat, nomine *Lofridus*, tanto timore fuit perterrita, quod gravem propter hoc incurrit infirmitatem, adeo quod caput & cetera membra corporis agitabat, & graviter etiam torquebatur a Spiritu immundo. Tandem cum ab Oliberio fratre ſuo, & Nicolao marito ad locum Fratris Laurentii deportata ſuper jumento fuiſſet, cum deveniret ad locum, gravius fuit a Spiritu immundo vexata, adeo etiam ut injurioſa verba contra eumdem Fratrem proferret, dicens: *Laurentiuncule, Laurentiuncule*; & caput allideret ad parietem domus, dicens illis, qui eam apportaverant: *Ubi, & ad quid me duxiſtis?* Tandem cum maritus, & frater ejuſdem patientis, ſecundum quod ſibi retulerunt, intraſſent ad Fratrem Laurentium, & rogarent eum ut pro ſalute ipſius Dominum precaretur, idem Frater eiſdem præcepit, ut in feſto Purificationis B. Virginis duodecim pauperes, dum viverent & valerent, quilibet eorum paſceret, & ſex luminaria candelarum ad ejuſdem Dominæ eccleſiam deportaret; quod cum facere promiſiſſent, per miſericordiam Dei & merita Fratris Laurentii, ut ipſa credit, ab infirmitate qua tenebatur, extitit liberata. Interrogata de tempore, dixit, quod ſunt ſeptem anni, ut credit.

Ni-

Nicolaus dictus *Miccinus* juravit, & interrogatus dixit, quod ipſe teſtis, & Oliberius germanus Gemmæ uxoris ſuæ duxerunt ipſam Gemmam ſuper quodam jumento ad locum Fratris Laurentii; eo quod, cum obvius fuiſſet ipſi Gemmæ ſecundum relationem ipſius quidam conſanguineus ſuus de nocte qui occiſius fuerat, propter hoc eadem Gemma gravem infirmitatem incurrerat, adeo quod caput & cetera membra agitaret, & graviter torqueretur, in tantum quod ab ipſo teſte & pluribus aliis dæmoniaca putaretur; nam ibidem conſtituta injurioſa verba contra eumdem Fratrem protulit dicens: *Laurentiuncule, Laurentiuncule*, allidens caput ſuum parieti, dicens his qui eam duxerant: *Ubi, & ad quid me duxiſtis?* Itaque rogaverunt dictum Fratrem Laurentium, ut pro ſalute ipſius Gemmæ Dominum precaretur: qui Frater mandavit eidem teſti & Oliberio prædicto, ut annuatim quilibet eorum ad honorem B. Virginis in ejus Purificatione duodecim paſceret pauperes, & ſex luminaria candelarum ad ejuſdem eccleſiam deportaret; quod cum facere promiſiſſent, facta oratione per dictum Fratrem, miſericordia Dei & meritis Fratris Laurentii, ſicut ipſe firmiter credit, prædicta Gemma ab infirmitate prædicta extitit liberata. Interrogatus de tempore, dixit, quod bene ſunt ſeptem anni; de Papa dixit, quod erat D. Gregorius.

Dompnus Giego Diaconus & Monachus Sublacenſis juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum *Frater Laurentius, qui propter homicidium quod commiſerat, B. Jacobi Apoſtoli liminibus viſitatis, deveniſſet ad S. Angelum de poſt Lacum, & ibidem moram aliquanto tempore feciſſet, ſicut idem Frater retulit ipſi teſti, tandem volens vitam ducere arctiorem, monaſterium petiit Sublacenſe; ubi receptus a Fratribus, poſt biduum aſcendit cum ipſo teſte, & Dompno Oddone de Incalga ad montem Morræ Bottis; ubi locum eligens arctiſſimum, ſpecum quamdam ſtrictiſſimam intravit, in qua vix jacere poterat, niſi ipſo Fratre cum eodem teſte cum manga ferrea operante, eamdem complanaſſet: poſitus in ipſo loco horribili quemdam circulum ferreum, qui carnes jam fregerat, in ventre portabat; quem circulum ipſe teſtis cum pluribus aliis bene videbat; nam veſte depilata & fracta non poterat tegere circulum, quem Frater occultum eſſe credebat: in manibus etiam, pedibus, & collo circulos ferreos geſtabat, habens idem Frater nihilominus, ſicut credit teſtis ipſe, tres catenas ferreas; una quarum a carnibus pro bracili utebatur; alteram vero habebat in coxis; tertia vero illa, quæ erat pro bracili, illi, quæ erat in coxa, jungebatur. Induebat a carnibus idem Frater retiaculum funibus contextum, ſuper quo loricam habebat ferream, quam (ſicut dicebant) miſit eidem Fratri Dominus Adinulfus de Mathia; in capite vero habebat coronam ferream croſſam, deſuper duabus virgis ferreis in modum crucis contextam, a qua duo uncini ab utraque parte aurium dependebant, quibus adnectebatur lorica, qua idem Frater induebatur; a parte vero anteriori eadem corona naſile habebat, ſicut galea, quam milites in capite geſtant: cibus ejuſdem Fratris erat tantum panis & aqua, omni tempore jejunans reficiebat ſe in ſero ſtellis jam exortis. Siquando idem Fra-*

Digitized by Google

Frater ſibi vellet pro aliquo feſto pitantiam facere, in aquam calidam ſal, & de ſemine fænuculi mittebat, ſic agens diem feſti; & hanc vitam duriſſimam fere uſque ad decem & octo annos continuavit ipſe Frater, ſicut credit ipſe teſtis: poſtmodum autem moleſtia ſtomachi fractus, & toto corpore languidus, utpote qui ſine adjutore ſe in aliquam partem jam movere non poterat, de gravi duritia aliquid relaxavit. Dixit etiam ipſe teſtis, quod idem Frater caput adeo obſeſſum habuit, & plenum pediculis, quod mirum erat; cujus caput in cute infinita foramina demonſtrabat, capillis raſis, & remotis ab eodem. Dixit etiam ipſe teſtis, quod duo fontes, quorum unus eſt ab una parte eccleſiæ, alter ab altera juxta ſpecum Morræ Bottis, poſt adventum ejuſdem Fratris orti fuerint miraculoſe. Addidit etiam, quod ipſe Frater charitate fervebat, pollebat hoſpitalitate, & aliis operibus pietatis: *qui fere uſque ad triginta quinque annos, ſicut credit ipſe teſtis, in nobili ſua ſpecu recluſus vitam glorioſe finivit.*

Dominus Herricus Monachus & Rector Sublacenſis juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod ipſe teſtis *vidit Fratrem Laurentium morantem in ſpecu Morræ Bottis, qui habebat circulum in capite ferreum habentem deſuper duas virgas ferreas in modum crucis connexas: ab anteriori parte habebat naſile idem circulus uſque ad medietatem naſi deſcendens; a poſteriori vero virga ferrea procedebat ita, quod nec ante nec retro bene poſſet flectere caput; vidit etiam ipſe teſtis eumdem Fratrem habentem circulos in brachiis & tibiis & in gula; audivit tamen a pluribus, & credit, quod habebat circulos circa genua & in ventre, & quod deferebat rete de funibus, & loricam.* Addidit etiam ipſe teſtis, quod duo fontes, inter quos ſita eſt eccleſia B. Mariæ, poſt adventum Fratris ipſius ad locum Morræ Bottis miraculoſe ibi orti fuerunt.

Menſe Martii, die tertia Maria ferraria juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogata dixit, quod cum ipſa teſtis ſcrufulam haberet in manu ad modum ovi, acceſſit ad locum, ubi jacet corpus Fratris Laurentii; & Frater Amatus, accepto circulo, quem Frater Laurentius, ſicut dicebat, in collo portaverat, & facto ſigno Crucis cum oratione Dominica ſuper ſcrufula ejuſdem mulieris, manus ipſius mulieris cœpit tremere fortiter; & Divina miſericordia faciente, & meritis Fratris Laurentii, ſicut ipſa bene credit, & ſcrufula ipſa omnino deſtructa fuit, & manus ejuſdem mulieris eſt reddita ſanitati. Interrogata de tempore, dixit, quod fuit hoc anno, penultima die menſis Februarii. Interrogata, qui fuerint præſentes, dixit, quod pater ejus, & maritus.

Johannes ferrarius juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum Maria filia ſua haberet ſcrufulam croſſam in manu, acceſſit idem teſtis cum eadem ad locum Fratris Laurentii; ubi Frater Amatus, accepto circulo qui fuerat Fratris Laurentii, ſicut dicebat Frater Amatus, fecit Crucem ſuper manum patientis; & ſic per miſe- [illegible]

Digitized by Google

cta ſcrufula, manus Mariæ filiæ ſuæ eſt reddita ſanitati. Interrogatus, qui fuerint præſentes, dixit, quod ipſe teſtis, Maria filia ſua, & Fledericus vir Mariæ, & Frater Amatus. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit die Sabbati proximo præterito menſis Februarii præſentis anni; & dixit, quod erat Papa D. Innocentius IV.

Fledericus maritus dictæ Mariæ juravit, & interrogatus dixit, quod cum Maria uxor ſua ſcrufulam croſſam in manu haberet, ipſe teſtis acceſſit cum eadem ad locum Fratris Laurentii; ubi Frater Amatus diſcipulus ejuſdem Fratris, accepto circulo qui fuerat Fratris Laurentii, ſicut ipſe dicebat, ſignavit manum infirmam Mariæ uxoris ipſius teſtis, quæ manus ſtatim ac fuit tacta ab ipſo circulo cœpit tremere fortiter; & deſtructa ſcrufula, Dei gratia & meritis Fratris Laurentii, ut ipſe teſtis credit, eſt reddita ſanitati. Interrogatus de tempore, dixit, quod fuit die Sabbati proximo præterito menſis Februarii præſentis anni, exiſtentibus apud Sublacum Nuntiis Apoſtolicis, Domino Epiſcopo Alatrino, & Priore S. Bartholi de Triſulto pro dicti Fratris miraculis inquirendis: Interrogatus de Papa, dixit, quod ille erat qui nunc eſt. Interrogatus de præſentibus, dixit, quod ipſe teſtis, Maria uxor ſua, pater ipſius Mariæ, & Frater Amatus.

Gregorius Ricii juravit ſuper miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, quod cum eſſet quadam nocte in ſpecu Fratris Laurentii coram ipſo, & gravatus ſomno dormiret, excitavit eum dictus Frater Laurentius dicens: *Gregori, ſurge, & vade ad eccleſiam, & roga Deum & Beatam Virginem, ut dignetur parcere cuidam miſeræ mulieri, quæ filium ſuum ſcienter opprimit in hac hora*: qui teſtis, de mandato ipſius Fratris, incontinenti intravit eccleſiam, & rogavit Deum prout ſcivit; reverſus tandem ad dictum Fratrem, dixit ei dictus idem Frater: *Gregori, non dubites ſuper facto quod tibi dixi, quia cras ante quam recedas hinc, audies certitudinem hujus facti*; facto autem mane, antequam ipſe teſtis recederet, venit quidam *Tallaferrus* nomine, pater Fratris Amati ſervientis Fratris Laurentii, & nuntiavit ita eveniſſe in caſtro ſuo nomine *Canturano*, ſicut Frater Laurentius prædixerat, nomen nihilominus exprimens mulieris, quæ filium ſuum ſcienter oppreſſerat nocte & hora illa. Interrogatus de Papa & tempore, dixit ſe non recordari.

Eodem menſe, die ſeptima D. Johannes Presbyter & Monachus Sublacenſis juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, *quod Frater Laurentius fuit de quodam caſtro Apuliæ, quod* Faciolum *vocatur, & pro facienda pœnitentia viſitavit limina B. Jacobi Apoſtoli, & inde rediens locum eremiticum petiit, qui vocatur* S. Angelus de poſt lacum, *& ibi per aliquot dies Deo ſerviens, ad arctiorem agendam pœnitentiam, ſicut idem Frater eidem teſti narravit, ad Morram de Botte veniens, inibi devote per triginta duos annos & amplius Domino deſervivit*: qui Frater operibus miſericordiæ intendens, verbo & exemplo pariter ad ſe venientes ædificabat: adeo enim in-

intentus erat charitati & eleemoſinæ , ut quæ Fideles ſibi cauſa devotionis donabant , tempore neceſſitatis pauperibus erogaret : *jejunabat fere omni tempore , pane & aqua contentus , ſicut idem teſtis credit , utpote quia eum ſæpiſſime viſitabat : vidit etiam ipſum ferentem circulum in capite & in collo & in tibiis & in brachiis : audivit etiam ab eodem , quod in ventre , & credit , quod in coxis habebat circulos , & loricam ſuper nuda nihilominus deferebat .* Item addidit idem teſtis , quod cum per decem & ſeptem annos ipſe adeo vitio incontinentiæ laboraret , quod nec monitis Abbatis ſui , nec minis etiam ab eodem vitio poterat revocari ; tandem in ſe reverſus prædictum Fratrem humiliter deprecatus eſt , ut pro liberatione ipſius a tam peſtifero morbo Divinam clementiam exoraret ; quod cum prædictus Frater feciſſet , ex tunc per Dei miſericordiam & ejuſdem Fratris merita , ſicut credit , ab eodem vitio plene extitit liberatus, intantum ut cum quadam nocte in loco quodam ſolus exiſteret , mulier illa , cum qua peccare conſueverat , importune ſe ingeſſerit , trahens eum per pannos ; qui invocato Divino auxilio , in memoria habens Fratrem Laurentium , ſine labe peccati fugit & evaſit . Interrogatus de tempore, dixit , quod bene ſunt novem anni . Item addidit idem teſtis , quod cum eſſet Prior monaſterii Sublacenſis , præ nimio dolore ventris rupturam ſupra pectinale paſſus eſt , quam duobus Monachis , ſcilicet Johanni de Rocca, & David oſtendit : tandem ad Fratrem Laurentium accedens, eumdem rogavit, ut pro ſalute infirmitatis ſuæ Dominum precaretur ; & facto ab eodem Fratre tribus vicibus ſuper ruptura ſigno Crucis, ab eadem infirmitate convaluit. De tempore, dixit quod jam ſunt tres anni . Adjecit etiam , quod cum magnum dolorem capitis pateretur, ita quod ab oculis præ nimio dolore aqua deflueret, quamdam infulam , quæ ejuſdem Fratris fuerat , quam idem teſtis penes ſe habebat , capiti ſuo impoſuit, & ſic per Dei gratiam plene extitit liberatus. De tempore non recordatur . Adjecit idem teſtis , quod ipſe Fratrem Laurentium docuit Alphabetum , & partem etiam Pſalterii ; qui Frater Laurentius docente ſe magiſtra intentione , cum neſciret grammaticam , poſtmodum Latino eloquio , licet ſimplici , orationes plures compoſuit , quas in ſcriptis redigi fecit .

Frater Benedictus Prior & Sacerdos ſpecus S. Benedicti juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, *quod Frater Laurentius commorans in ſpecu de Morra Bottis vitam ſtrictam agebat ; nam idem teſtis vidit eumdem Fratrem habentem circulum ferreum in capite factum in modum Crucis , & alium in collo , alios in utroque brachio , alios in tibiis , alios etiam in coxis , & alios in armis : vidit etiam quod in altero armorum adeo circa circulum caro excreverat , quod carne fracta ſanies effluebat ; & idem teſtis ad petitionem dicti Fratris eumdem circulum removit ab armo , & in amovendo manus ipſius teſtis ſanguinolenta ſanie ſunt infectæ ; circulum vero , quem Frater dictus in ventre portabat , oculis non vidit , ſed manibus propriis pannis mediantibus attrectavit ; vidit etiam idem teſtis eumdem Fratrem ferentem loricam in dorſo . Interro-*

gatus

Digitized by Google

gatus quanto tempore fuit idem Frater in ſpecu, dixit quod per triginta annos & amplius; nam tempore D. Innocentii Papæ III. exiſtente in monaſterio Sublacenſi Abbate Romano, venit idem Frater ad locum illum.

Menſe Martii, die octava Frater Amatus diſcipulus Fratris Laurentii juravit ſuper vita & miraculis Fratris ipſius, & interrogatus dixit, *quod cum ipſe eſſet diſcipulus ejus, & fuiſſet cum eo viginti quatuor annis, & neceſſaria miniſtraret, vidit quod idem Frater in vigilia Sanctorum, quatuor tempor., & tres dies in hebdomada in pane croſſo jejunabat & aqua, & ſe reficiebat poſt alios Fratres in ſero; alios vero dies in cibo quadrageſimali jejunabat; ſed de dicta aſperitate poſtea relaxavit propter infirmitatem ſtomachi, & proprii corporis debilitatem: vidit etiam idem teſtis circulum, quem Frater Laurentius gerebat in capite, & vidit circulos, quos idem Frater habebat, quatuor in manibus & brachiis, quatuor in coxis & tibiis, unum in collo, catenam ferream in ventre, & aliam circa lumbos pro bracili, & loricam ferream a carnibus, quam ipſe diſcipulus ſepties lavit pro rubigine, quam eadem lorica trahebat ex ſudore: addidit etiam idem teſtis, quod circulus, quem habebat in capite, ex poſteriori parte uncinum habebat, cui adnectebatur lorica, quam Frater geſtabat: vidit etiam aliud ferrum idem teſtis, quod Frater Laurentius candens fronti ſuæ impreſſit in die Paraſceves, quod idem Frater ad juſſum Fratris Laurentii vehementer caleſecerat uſque ad candorem*. Sed cum in tantum debilitaretur, quod non poſſet ſe ſine adjutorio volvere, ad ſuggeſtionem ipſius teſtis depoſuit tot pondera ferri, eo quod ipſe teſtis eumdem tanto pondere oneratum ſolus revolvere non valebat. Item addidit, quod erat charitate plenus, & pauperibus compatiens, cum hilaritate maxima eiſdem, quæ poterat, erogabat: ita quod aliquando purpuras ſibi datas, & aliqua veſtimenta altaris cum Apparatu Sacerdotis vendi juſſit, & pretium eorumdem pauperibus erogari: etiam cultellos ſæpe pauperibus erogari juſſit. *Dixit etiam, quod in Quadrageſima majori, & tribus diebus in ſeptimana ſilentium, ſicut poterat, tenebat; mulieres ad colloquium nullatenus admittebat*. Item dixit ipſe teſtis, quod eo tempore, quo aqua Tiberis, & aliæ aquæ in urbe excreverunt, *inundatio aquarum in crypta, ubi Frater Laurentius jacebat, intantum inundavit, quod dixit ipſe diſcipulus ipſi Fratri: De neceſſitate te oportet exire extra cryptam, quia jam non poſſum vincere ipſam aquam, licet multam ejecerim ex hac ſpecu, & vires meæ defecerunt: cui dixit Frater Laurentius: Frater, votum vovi, quod nec ignis, nec aqua, ſeu alia tribulatio me ſeparabit a crypta iſta: faciat Deus de me velle ſuum; & ſtatim exivit idem teſtis, & poſt paululum reverſus invenit, quod aqua omnino ceſſaverat ex dicto loco, ita quod pavimentum ipſius loci ſiccum appareret*. Addidit etiam, quod paulo ante horam tranſitus Fratris Laurentii cum eſſet ſecum in crypta idem teſtis, audivit dulcem ſonum ad modum campanarum parvularum, quaſi de pectore ipſius exeuntem, durantem per tantum ſpatium, quod poſſet decantari *Pater noſter* quatuordecim vicibus; & ſic poſt paululum die Dominico ſummo mane in craſtinum poſt feſtum S. Aſ-

ſumptionis B. Mariæ migravit ad Dominum. Item dixit ipſe teſtis, quod cum poſt mortem ipſius Fratris gravem dolorem capitis pateretur, impoſito panno capiti ſuo, qui Fratris Laurentii fuerat, ſtatim ab ipſo dolore extitit liberatus. Item dixit, quod cum ipſe teſtis adeo vehementem tinnitum aurium cum dolore pateretur, quod audire non poſſet, ſignavit aures ſuas ſigno Crucis cum pannis dicti Fratris, & continuo ſanatus eſt. Item adjecit idem teſtis, quod quædam mulier uxor Romani de Sublaco a Dæmonio vexata, vivente adhuc Fratre Laurentio, venit ad locum ipſius Fratris, quæ per miſericordiam Dei & merita Fratris Laurentii, ut ipſe credit, poſtea extitit liberata.

Menſe Martii, die octava Frater Deudato Sacerdos, diſcipulus quondam Fratris Laurentii juravit ſuper vita & miraculis Fratris Laurentii, & interrogatus dixit, *quod cum ipſe maneret ſecum ſæpius in crypta, ubi jacebat Frater Laurentius, & jaceret in ipſa cum eo, & miniſtraret eidem, vidit circulos quatuor, quos habebat in manibus & brachiis ipſe Frater Laurentius, & quatuor circulos, quos idem habebat in coxis & tibiis, & catenam ferream, quam habebat circa lumbos, & unum circulum in collo, & loricam, quam idem teſtis vidit, quam idem teſtis ſæpe refecit; reveſtivit, & expoliavit Fratrem eumdem; vidit in capite ipſius Fratris ſignum, quod impreſſum erat ex circulo ferreo & corona ferrea, quam ipſe Frater in capite portaverat, ſicut credit ipſe teſtis, quem circulum & coronam idem teſtis ſæpe in manibus tenuit: quæ corona in modum crucis facta deſuper a parte poſteriori uncinum habebat, cui lorica conſueverat adnecti: vidit etiam ipſe teſtis Fratrem prædictum, licet infirmum, ſæpe jejunantem vigilia B. Virginis, Apoſtolorum, & aliarum ſacrarum vigil., & quatuor tempor. in pane & aqua, & alio tempore in cibo quadrageſimali. Sed cum idem Frater infirmitate gravatus eſſet, adeo quod per undecim dies nullum ſumeret cibum præter aquam guſtaratam, de prædicta duritia poſtea aliquid relaxavit. Adjecit etiam idem teſtis, quod nulla mulier intrabat ad eum, & in tempore quadrageſimali nullum extraneum ad colloquium admittebat: tenebat etiam idem Frater ſilentium aliis temporibus certis horis, in quibus nec etiam ſuis familiaribus niſi maxima neceſſitate cogente loqui volebat.* Adjecit etiam idem teſtis, quod dictus Frater charitate plenus, licet pauper, de his, quæ habebat, indigentibus erogabat: aliquando etiam idem Frater juſſit vendi quamdam purpuram ſibi datam, & tubalias altaris, & pretium pauperibus erogari: qui etiam de eleemoſynis ſibi datis quamdam mulierem apud Sublacum fecit maritari. Adjecit etiam idem teſtis, quod quædam mulier uxor Romani de Sublaco vexata fuit a Dæmone; quam teſtis, de mandato Fratris Laurentii, cum Cruce quam habebat Frater Laurentius, ſignavit; quæ per miſericordiam Jeſu Chriſti, & virtutem S. Crucis, & merita Fratris Laurentii, ſicut ipſe credit, extitit liberata. Interrogatus quanto tempore fuit ipſe teſtis cum prædicto Fratre, dixit, quod per decem annos.

Et ego Jacobus ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Scriniarius dicta ſu-

praſcri-

praſcriptorum teſtium receptorum in præſentia D. J. Epiſcopi Alatrini, & Fratris G. Prioris S. Bartholomæi de Triſulto, & mei Scriniarii de ipſorum mandato in publicam formam redegi, & mei nominis ſignum feci.

Sumptum ex ſuo originali, quod ſcriptum in volumine membraneo extat in archivo Caſtri S. Angeli, & per me infraſcriptum diligenter collatum concordat. In quorum fidem &c. die 30. Octobris 1742.

N. Antonellus ejuſdem archivi Præfectus.

Digitized by Google

APPENDIX V.

Epiſtola B. Joannis Tausignani Ordinis Jeſuatorum Epiſcopi Ferrariæ conſcripta Duci Eſtenſi;

De qua habitus eſt ſermo lib. 3. *cap.* 40. *num.* 7.

LAUDATO SIA GESU' CRISTO.

Illuſtriſſime Princeps poſt humiles commendationes &c.

IMperocchè l' accuſatore de fratelli, e ſeminatore della zizania Satanas per le membra ſue me pare ſe ſia ingegnato, Illuſtriſſimo Principe, in detrimento del bene della carità, & ſcandalo noſtro, & de queſta Chieſa di ſolvere tra la Signoria voſtra, & me ſervitore di quella el vinculo della pace, ſono coſtretto almanco per lettere (dato che più volentieri & più pienamente lo faria a bocca) ſatisfare con aſſertione della verità, ad eſſa voſtra Signoria rendendo me certo per la benigniſſima voſtra umanità & innata bontade, che conoſciuto avrete el vero della innocentia mia, & la malignitade di detrattori, la Signoria voſtra ne renderà ampliſſimamente la gratia ſua, & la ſua gratioſa faccia riſerenerà ſopra di me.

Dicono *inter cetera*, che in pubblici & privati ſermoni ho detratto alla fama della Signoria voſtra: Supplico a quella voglia conſiderare le perſone, che tali coſe reportano, & voglia avere piena informazione della veritade. Per certo non ſe potrà mai dire col vero, ch' io in mie prediche parlaſſe della S. V. ſe non con honeſtade & reverentia, & con private perſone per lo ſimile me ingegno honorarne, & di ſcuſare, ſe niente foſſe allegato accuſabile. Sallo Iddio, ch' io deſidero alla S. V., alla Caſa d' Eſte, ed alla voſtra cittade ogni eſaltatione & gloria; & perchè più non poſſo, quello poco, che mi è poſſibile faccio nelle mie inferme orationi, *& maxime* nell' offitio della Meſſa faccio ſempre ſpeciale & intenta oratione per ſalute & ſalvatione de V. S. & della Caſa voſtra, & di queſta voſtra cittade.

Sono appreſſo criminato alla S.V. de diſoneſtate carnale; & però che la negativa, cioè non eſſer vero, non ſe potrà provare, ſe non per l' opere ed effetti contrarii, confidome nella Divina miſericordia, nella quale ſolo mi rallegro & glorio, poter chiaramente moſtrare non eſſer in me quelle neſande operationi; & benchè la vita mia ſia infermoſiſſima, pur rendo gratie a Dio, che ha fatto con meco queſta miſericordia ch' io ho in orrore ſopra tutte le coſe orribili el peccato mortale; & teſtimonio mi è Iddio conoſcitore de' miei ſegreti, ch' io con ogni agilitade piuttoſto m' elegeria ogn' altra miſeria di queſta vita, che la miſeria del peccato, & piuttoſto vorria, che diſcendeſſe el foco dal Cielo, che me devoraſſe

& che

& che m'abbruciaſſe l'incendio della concupiſcenza carnale. Sallo Iddio, ch' io non mento, dinanzi al quale io parlo, & dinanzi al cui tribunale io ſo per lo fermo dover eſſere giudicato, che dopo molti pericoli & tentationi, non mi vergogno di confeſſare la mia infermitade, orando io a Dio inſtantemente, che piaceſſe alla ſua bontade liberarmi da quella ignominioſa paſſione etiandio ſe gli piaceva per morte corporale, obteni contro ogni mio merito & impetrai già ſono più anni dalla larghezza della ſua bontade, che più non ſento ſtimuli carnali, & ſopita & addormentata pare ogni concupiſcentia, & tanto mi ſa a vedere qualunque bellezza corporale, quanto che uno capo de aſino. Queſto ſo, che è Divina guardia; ma quando eſſo retrarrà la mano, io ſarò non ſolamente huomo, ma beſtia. Perdonimi la S.V. forza me ſanno li miei detrattori dire & produrre in luce l'opere mie, quali io deſideravo naſcondere, & porre ſolo nel Divino coſpetto, a cui ſolo deſidero piacere, & al quale ſenza ſimulatione io ſervo benchè infermante nello ſpirito mio, ingegnandomi di fare degni frutti di penitentia, nella quale ſono pochi giorni, ch' io per la viſitatione della Divina miſericordia non pianga in amaritudine d'anima i peccati miei: Faccio più quareſime l'anno: tre o quattro volte la ſettimana m'aſtengo: dormo ſempre veſtito in ſaccone di paglia: ſollicitamente mi levo la notte all'oratione, & a dire el mio offitio, & ad orare per lo popolo: due volte al giorno, ſe per infirmitade di corpo non foſſe impedito, caſtigo col flagello el corpo mio, el più delle volte per inſino alla effuſione del ſangue, come potrebbono atteſtare quelli, che lavano i panni che porto a carne, e 'l teſtimonio porto con meco nelle proprie carni peſte & piagate, che ſpeſſe volte ſento aſſai pena in andare. Gratie ti rendo, Signore mio, che queſta miſericordia con meco hai fatta non per opere di mia giuſtitia, ma per la tua ſchietta bontade, che ſai, ch' io ho rinontiato a tutti i piaceri di queſto ſeculo etiamdio a molti ſolazzi honeſti per conformarme alla tua Paſſione, & per quella molto più, mentre godo *ſecundum interiorem hominem*, delle pene & afflitioni, che de' piaceri e ſolazzi mondani. Tu ſai, che andando per via, ſtando a menſa, & qualunque operatione me faccia, me ſforzo impirme di te, & ſempre averte nella mia memoria, nè in quella permetto ſtare cogitatione, nè repreſentatione, le quali io intenda abbi da offendere li occhi della tua Maeſtade: Niuna coſa creata, nè onori, nè diletti, nè ricchezze deſidero, ſe non ſolo te, Creatore mio. Tu ſai, che l'è tuo dono, & così è vero per la gratia tua, & di ſubito lo perderò, ſe tu nol guardi. Per lo tuo amore, poicchè a queſto loco fui aſſunto indigniſſimamente, me ſono ſforzato quanto è ſtato poſſibile alla mia pocchezza admonire & riprendere & corregere queſto Chiericato & queſto populo, & ognuno trarre alla via della ſalute, & mai non ho admonito niſſuno de coſa, ch' io non me ſia ingegnato prima, & poſſa obſervare in me. Non è in me conſcientia, che a niuno mai faceſſe calunnia, nè inganno; nè a niuno mai tolſi il ſuo, mondo d'ogni ſimonia & barattetia.

ria. Domandaſſe la famiglia di caſa, e tutti i domeſtici miei dal maggiore inſino al minore, quale ſia la mia conveſatione. Signore Iddio mio, non me ſcrivere a peccato queſto dire; che ſai, ch' io nol dico per jactanza, ma perchè non ſia in me beſtemmiato il nome tuo, & la religione conculcata: & anche ogni mia virtute eſtimo molto piccola, & è così in veritade, come quello, che me veggio dilungato dalla perfetione della Caritade, & dal fervore dello ſpirito, & dal zelo di Dio, & dalla prudentia, & ſapientia, & dalla perfetione della virtute, le quali me converria avere ſingolarmente in queſto ſtato & grado de dignitade, lo quale richiede perfetione Angelica. *Nunc autem* ha levato contra di me el calcagno uno, che fu già mio Cappellano, el quale io aveva coſtituito ſignore della mia caſa. Prego la S.V. che ſe voglia informare delle ſue conditioni. Coſtui, ſuſcitato che m' ebbe in caſa ſette & partialitade, dividendo la famiglia dopo molti ſcandali per ſua impatientia s'è partito da me, e da poi ſtando per ſe per mezzo de amici me pregò, ch' io lo ritoglieſſe. Quando vidde, che del tutto io nol voleva, diſſe una cotale parola: (Riceveme, che per te non ſe fa, ch' io me ne parta ſcandalezato, che te farò tanto ſcandalo, che guai a te) & bene ſi è sforzato di obſervare la promeſſa: *Ego vero ſalutare tuum expectabo, Domine*: La cui malignità in ciò appare, che non ſolamente egli non dica vero, ma coſe finte per ſue corrotte ſoſpitioni, ma non etiandio ſerva ordine alcuno della Evangelica & Canonica communitione (Appreſſo dire il male non dove poſſa giovare, ma dove faceva ſcandalo in ſovverſione & ſcandalo di tanto popolo) Ora Dio convertalo a ſe in veritade, & perdonile queſta colpa.

Troppo ſaria lungo a riſpondere per lettere alle ſue calunnie. Ma *loco & tempore* ſpero ſatisfare a chi vorrà intendere la veritade.

Al fatto della diſpoſitione di beni del Veſcovato, ſupplico alla S.V. che alle mie ſpeſe ellegga, chi veggia la ragione dal dì, ch' io entrai in queſto loco per inſino al preſente, & non dubito ſi moſtrerà chiaro quanto la luce per me non eſſere ſtate ſpeſe queſte rendite, ſe non in debiti uſi, come è in pagare debiti, colte, ſalarii, riparationi di caſe, eleemoſine, ſpeſe quotidiane *pro victu & veſtitu familiæ*. Et ſe il contrario ſi trova, io voglio duramente eſſere corretto; In Chriſto Domino feliciter valete.

Illuſtri Dominationi Veſtræ &c. totum committo.

JOANNES immeritus Ferrariæ Epiſcopus.

FINIS APPENDIC. LIBRI TERTII.

APPEN-

APPENDIX
AD PRIMAM PARTEM LIBRI QUARTI.

DISSERTATIO
ACADEMICORUM INSTITUTI BONONIENSIS
DE LONGIS JEJUNIIS.

De longa omnis cibi potuſque abſtinentia propoſitæ nobis ſunt quæſtiones duæ. Altera quidem, an ea poſſit, ſolis naturæ viribus, in plures non ſolum dies, ſed etiam menſes atque annos produci. Altera vero, an nonnullorum, qui & id fieri poſſe affirmant, & quomodo poſſit, declarare conantur, nominatim vero Fortunii Liceti, Gaſparis a Rejes, & Pauli Zacchiæ opiniones firmæ ſtabileſque manſuræ ſint, ſi a Veterum doctrinis, unde ab Auctoribus ſuis deprompta fuerunt, ad recentium Medicorum dogmata transferantur.

I. Quod ad primam attinet, commune Philoſophorum præceptum eſt, duas præcipue vias eſſe, quibus an aliquid eſſe poſſit, cognoſcamus. Prima (*a*) cum illud aut eſſe jam, aut extitiſſe, oſtenditur. Altera (*b*) cum ratio & modus, quo idem effici poſſit, demonſtratur. Illa quidem experientia & obſervatione abſolvitur; hæc autem altius ſe extollens ad rerum origines conjectura fere tota continetur. Ex quo intelligere licet, (1) excellentiorem quidem hanc eſſe, & Philoſopho magis dignam; ſed illam viciſſim tanto expeditiorem, alteraque tutiorem, quanto effectuum contemplatione abſtruſior eſt, magiſque incerta cauſarum inveſtigatio. Optimum autem eſt utramque, ſi fieri poteſt, conjungere, ſic tamen, ut (2) antequam res quemadmodum fieri poſſit, ſcrutari aggrediamur, in eam, an vere aliquando extiterit, inquiramus.

II. Hanc igitur & nos in propoſita quæſtione rationem ſequemur, nihil veriti eorum reprehenſiones, quibus ſupervacuum videri poſſit poſt traditas a probatiſſimis Auctoribus, & jam paucis ignotas longarum inediarum hiſtorias etiamnum quærere, an extiterint homines, qui diu vitam ſine alimento tranſegerint. Quamquam enim ejuſmodi exempla & longe plurima ſunt, & plurimorum auctoritate confirmata, (3) inventi tamen ſunt alii neque pauci, neque mediocris eruditionis doctrinæque viri, qui ſi minus omnia, at certe multa ex iis exemplis, eaque illuſtriora non modo ſibi

(a) *VVolf. Ontolog. prop.* 170. (b) *Idem. ibid. prop.* 155.

do ſibi ſuſpecta, ſed omnino falſa & conficta eſſe pronunciarunt. Cuju rei cum exiſtiment ſatis firma ſe habere argumenta, non poſſumus ea ſin aliqua ſaltem animadverſione præterire, ne forte culpemur, quod non bene perpenſæ rei tractationem ſuſcipiamus.

III. Principio igitur, ut quæ certa ſunt ab incertis & dubiis ſecernamus, illud conſtat, certum aliquem terminum definiri non poſſe, ultra quem ſani homines, & bene valentes jejunium non ferant. Incredibilem enim varietatem afferunt (4) corporis temperies, (5) ætas, (6) regio, (7) anni tempus, & ut alia mittamus, maximum illud ad graviſſima quæque toleranda præſidium (8) conſuetudo. Diutius tamen, quam vulgo creditur, & a multis traditum eſt homo, inediam ſuſtinet. Id univerſim de animantibus prodidit (9) Redius experimentis edoctus, quibus comperit, nonnulla eorum, & quidem (10) ex calidioribus, quæ minime omnium tolerandæ ſami videntur idonea, ultra diem trigeſimum ſine cibo ſervari potuiſſe. De homine autem veriſſime (a) Plinius ſcripſit, ei non utique in ſeptimo die lethalem inediam eſſe. Quod vero addit, duraſſe etiam pleroſque ultra undecimum, id quoque (11) recentibus exemplis confirmatum eſt. Longiora vero iis contigiſſe jejunia compertum eſt, (12) quos neque labor, (13) neque æſtus, (14) neque vigiliæ, (15) neque ſitis exercuerint. Hinc nonnullos (16) eſpeluncis & cryptis, in quibus ſolam aquam ad potandum nacti delituerant, vivos adhuc (17) poſt vigeſimam quartam diem eductos fuiſſe legimus.

IV. Conſtat igitur, ſanos homines, ultra quam vulgus exiſtimat, ſamis patientes eſſe. Sed multo diutius eam ferunt, (18) qui adverſa valetudine conflictantur. Ex omnibus autem morbis minus incommodum eſſe jejunium iis conſuevit, qui frigidi vocantur. Inter hos præcipuum locum eo nomine (19) pituitoſis & melancholicis aſſignare licet, quo ex genere ſunt multæ earum ægritudinum, (20) quæ cerebrum & nervos infeſtant. Hinc (21) inſanientes pleroſque, inedia longius producta, minime lædi pervulgatum eſt. Similiter (22.) qui ſopore, (23) aut ſenſuum hebetudine, (24) aut paralyſi detinentur, præſertim vero (25) ſi gulæ, aut ventriculi nervi reſolvantur, item quibus nervorum diſtentio eſt, ii diu jejunium ſuſtinent. Omnium vero diutiſſime (26) mulieres ex utero laborantes. Non ſic tamen frigidorum morborum proprium eſt abſtinentiam trahere, quin aliqui etiam ex calidorum genere interdum id faciant. Sic multos per acutas febres, toto morbi decurſu, jejunaſſe novimus; alios etiam poſtquam convaluerint; nonnullis quoque, (27) febre identidem recurrente, abſtinentia in longius tempus protracta eſt. Sæpe autem (28) plures ſimul morbi concurrunt, quorum complexu nova quædam, inuſitata, & plane admirabilis ægritudinis ſpecies exſurgit, quæ quo magis a conſuetis naturæ legibus aliena eſt, eo magis ad ſuſtinendum extraordinarium illud vitæ genus, quod ſecum ferunt continuatæ inediæ, vide-

(a) *lib. 11. cap. 54.*

videtur accommodata. Cum autem de implicatis ejuſmodi morbis agitur, difficile eſt de ipſorum duratione judicium ferre. Attamen longi eſſe fere plerumque conſueverunt. Hinc cogitare licet, ſi forte ciborum faſtidium & abſtinentia partem ægritudinis faciant, hæc ipſa fore non brevia.

V. Quamdiu autem durare poſſint, nemo definiverit. Rerum enim, quæ extra ordinem fiunt, nulla certa perceptio eſt. Ad plures dies durare jejunium poſſe, nemo in controverſiam vocat: plerique ad menſes, concedunt: ad annos vero, illud nempe eſt, quod non pauci omnino negant. Adverſus quos ſi ratione pugnemus, rationes & ipſi opponent, quæ ſi minus validiores quam noſtræ, at certe non infirmiores videantur; ſin autem hiſtoriis, & factis, omnem iis fidem partim conjecturis, partim teſtimoniis, partim exemplis, partim etiam rationibus detrahere conabuntur.

VI. Id vero non difficile illis erit apud multos obtinere. Agitur enim de rebus, quæ portentoſæ cum ſint, hoc ipſo communem hominum fidem ſuperant; quæ maximam partem remotæ ſunt a præſenti memoria; quarum narrationes, pleræque ſaltem, non ita diligenter & accurate ſunt traditæ, quemadmodum tanta earum admirabilitas poſtulaſſet; aliquæ autem ita etiam negligenter, ut [29] neque de genere alimentorum, a quo Jejunantes illi abſtinuerint, neque de iis quæ e corpore emitterent, diſtincta mentio ſit facta. Accedit quod hujuſmodi jejuniis ſubeſſe poterant innumeræ fraudes ſive ad quæſtum, [30] ſive ad pietatem ſimulandam, ſive etiam [31] ad oſtentationem quamdam & vanitatem inſtructæ. De quibus ut adhuc vehementius ſuſpicemur, faciunt nempe ſimilia longarum inediarum exempla, quibus non credulæ & imperitæ multitudini, ſed gravibus & doctis viris, Medicis in primis ſolertiſſimis, ipſis quoque [32] Principibus viris, & [33] Magiſtratibus egregie impoſitum fuiſſe accepimus. Nota ſunt, inter cetera, Auguſtanæ illius [34] Annæ Lammenittiæ, Barbaræ Unnenſis, & Mœrſienſis puellæ Evæ Flegenæ ementita jejunia. Cujus poſtremæ fraudes atque fallacias dum totos triginta annos latere potuiſſe legimus, atque in errorem trahere cum infinitos alios, tum vero Guilhelmum Fabricium Hildanum Medicum expertiſſimum, & Conradum Feldhuſium, apud quem puella in duodecimam diem cuſtodita diligenter obſervata ferebatur, ſatis intelligimus, & quaſi tacite admonemur, [35] non eſſe quibuſcumque ejuſmodi narrationibus fidem adhibendam.

VII. At vero, quemadmodum non omnibus id genus hiſtoriis fidere prudentis judicii eſt, ita injuſti eſſet omnes continuo repudiare, quod aliquæ inventæ ſint falſa narrantes. Nihil enim reperire eſſet tam verum, quod eamdem ob cauſam tanquam commentitium & falſum negare non liceret. Multæ ſunt autem Abſtinentium hiſtoriæ, quibus & omnia favent, quæ fidem narrationi faciant, & nihil adverſatur, quod demat. Primum enim ſunt a viris fide digniſſimis conſcriptæ, quorum pars magna

 rerum

rerum narratarum ſpectatores fuerunt. Conſcriptæ deinde ea diligentia, quæ nihil deſiderari patiatur [36] ſive ad cibum & potum; ſive ad utriuſque ſumendi rationem pertinens; ſive ad ea quæ e corpore prodire conſpecta ſunt; ſive ad facultates quaſque functioneſque, atque earum exercitia, ne ipſa quidem [37] morum propenſionumque animi notatione prætermiſſa. Præterea teſtes producuntur, quos nemo aut propter levitatem contemnat, aut propter malitiam repudiet. Principum, Magiſtratuum, Procerum fides interponitur. Clari & nobiles Medici, Optimates, [38] Matronæ inducuntur [39] aut privato ſtudio, [40] aut publica auctoritate quæ geſta ſunt obſervantes. Additur quoque [41] de rei veritate dubitatum eſſe; [42] cuſtodes poſitos ad obſervandum; [43] dies nocteſque id factum eſſe; [44] omnia ſumma cautione acta. Tandem concluditur, nihil doli, poſt adhibitas diligentiſſimas inquiſitiones, deprehenſum fuiſſe.

VIII. Atque hæc quidem extrinſecus petita ſunt. Magnam tamen factis, de quibus agitur, fidem conciliant. Sunt vero & alia quædam in rebus ipſis poſita, quibus illæ credibiliores efficiantur. Nam longa iſta & extraordinaria jejunia, quod paulo ante indicavimus, plerumque [45] morbi quidam fuerunt inuſitati & novi; aut initium habuerunt a morbis. [46] Magnæ his & extraordinariæ cauſæ. (47) Ortus, progreſſio, affectus, univerſi corporis diſpoſitiones, cetera demum tum adjuncta, tum conſequentia, omnia cauſis ipſis, & ſibi mutuo conſentanea. Accedit, plura ex his in diverſis hominibus, & in longe diſſitis regionibus accidiſſe ſimiliter. Multa demum in iſtis Jejunantibus obſervata ſunt, quæ aut non ſimulari, aut ſimulata facile detegi, præſertim a peritis & callidis, & dolum ſuſpicantibus potuiſſent. Horum alia inediæ non fictæ argumenta ſunt, alia ſaltem non ficti morbi. Ad primum genus pertinent (48) deglutitio difficilis, aut omnino impedita; (49) vomitus; anguſtiæ & deliquia, ubi aliquid in os ingereretur; [50] eorum, quæ e corpore emitti ſolent, ceſſatio; languor quoque, & marcor corporis univerſi; [51] ventris contractio; [52] cutis ariditas, puſtulæ, fœditates. Ad alterum vero genus ſpectant horrores; febres, [53] nervorum tum reſolutio, [54] tum diſtentiones: item quæ ad mentem & ſenſus pertinent, quanquam ſimulationi magis obnoxia; [55] deſipientiæ; [56] propenſio in ſomnum, aut ſopor gravis; (57) ſtupor, hebetudo; viſus, [58] vocis, & loquelæ amiſſio, aut impedimentum; & his ſimilia.

IX. Has igitur notas quæ hiſtoriæ præſeferunt, nihil cauſæ apparet, cur eæ non ſint habendæ credibiles. Multo minus ut inter fabulas & commenta rejiciantur, valebunt (59) argumenta quævis; aut quævis conjectura, quam, ut plerumque fit, non difficile ſit in oppoſitas partes trahere; (60) aut quodvis indicium & teſtimonium; (61) aut ſuſpicio, etiamſi non omnino inanis, modo ea ſuſpicionis fines non excedat; aut obſcurus aliquis rumor inter vulgus pervagatus.

X. Ac

X. Ac de jejuniis quidem per adverſam valetudinem diu protractis dictum eſt. Supereſt, ut illud etiam quæramus, an ex hiſtoriis pariter conſtet, ſanis hominibus conceſſum eſſe æque longum tempus, ac de ægrotantibus demonſtratum eſt, vitam ſine cibo & potu ducere. Paucis rem expediemus. Si eas tantummodo hiſtorias, quemadmodum æquum eſt, recipiamus, quæ tantam præ ſe probabilitatis ſpeciem ferant, quanta in hujuſmodi rebus requiritur, nullam fortaſſe inveniemus, quæ luculenter oſtendat, quemquam extitiſſe, qui vel ſine ullius morbi interventu jejunare cœperit, vel in jejunio permanſerit integre perfecteque valens. Namque initium hiſce inediis fere eſt a ciborum ſaltem faſtidio; plerumque etiam incidere ſolent ventriculi dolores, anxietates, vomitus, & deglutitio impedita. Hæc vero, ut cetera in corpore bene habeant, vel ſingula, genus morbi quoddam faciunt. In jejunii autem progreſſu etſi aliqui in ſpeciem ſani fuiſſe dicuntur, id tamen pro illo vitæ ſtatu intelligendum videtur. Atque ideo cum homines iſti & bene colorati, & habitu ſatis pleno, & viribus adhuc valentes, & convenienti ad conſueta munia alacritate fuiſſe narrantur, credibile eſt, omnia hæc non ſine quadam comparatione dici; unde hoc tantummodo ſignificetur, eos non ita extenuato corpore, aut ita infirmos, aut ſegnes hebeteſque fuiſſe, uti extraordinaria illa vivendi ratio ferre videbatur: ceterum enim non illis id robur, eam facultatem, promptitudinem, atque conſtantiam fuiſſe, quibus & perferre, & obire omnia potuiſſent, quæcumque ſani & valentes homines, pro ſui quique corporis habitudine & conſtitutione poſſunt.

XI. Hactenus per obſervationes, & facta demonſtrare conati ſumus, extitiſſe nonnullos, qui diuturnam inediam ſuſtinuerint. Nunc quando in ejuſmodi inediarum narrationibus tantam ineſſe veriſimilitudinem oſtendimus, quantam in rerum quæ rariſſime accidunt, & portentorum ſimiles ſunt, requirere liceat, tutius jam ad eamdem quæſtionem de diuturnis jejuniis etiam ratione & conjectura tentandam accedemus. Videndum igitur erit, utrum principiis communi omnium conſenſu receptis congruat necne, hominem ab omni alimenti genere diu abſtinere.

XII. Id vero non licet ante cognoſcere, quam intelligatur hoc aliud, unde tanta nobis ſit tam frequenter ſumendi cibi neceſſitas. (62) Ubi hoc ſatis fuerit explicatum, planior tunc erit aditus ad propoſitam quæſtionem, an videlicet illa ipſa natura, quæ ceteris hominibus eam neceſſitatem impoſuit, id aliquando efficere poſſit, ut quiſpiam extra ordinem communi iſta lege ſolvatur, vel ſaltem ut alia re aliqua præter cibum & potum eidem ſatisfaciat.

XIII. Ad primum quod attinet, inter omnes convenit, cauſam præcipuam, qua impellimur ad cibum capiendum, (63) reparationem eſſe diſpendii, quod aſſidue fit ſubſtantiæ noſtræ: minus præcipuam alteram, humorum noſtrorum in temperatione ſibi debita conſervationem exiſtere. Ad

Digitized by Google

binas haſce cauſas contrahentur facile quæcumque aliæ. (*a*) Atque ad utrumque finem alimentorum opera pervenitur.

XIV. Quod corpus noſtrum cum (*b*) fluidarum, tum ſolidarum ſui partium diſſipationem patiatur perpetuam, (*c*) id cuidam quaſi vitæ noſtræ neceſſitati tribuendum eſt. Corpus enim hoc noſtrum ut viveret, ut eſſet nempe ſuarum functionum capax, quæ nihil tandem niſi peculiares quædam ac definitæ motiones ſunt, ita conſtrui debuit, ut partes ejus quævis ad motum eſſent expeditiſſimæ. Oportuit igitur eſſe flexibiles. Facilem vero hunc partium flexum optime curavit natura (*64*) ex innumeris illas contexens minutiſſimis vaſculis; efficienſque ut jugis per hæc eadem fluxus humoris eſſet. Eo fluxu vaſis pariter, humoribuſque proviſum eſt. (*d*) Illis quidem, ut perpetuo ſint patentia, neve in ſe ipſa concidant; collabendo autem ſolidentur, & obrigeſcant: (*e*) his vero, ne mora fluorem amittant, aut alio quovis modo corrumpantur.

XV. Iſtorum autem vaſorum extrema non finiuntur ſimiliter. Alia quippe ſic (*f*) invicem commiſſa ſunt, ut liquor ex aliis in alia migrans circuitu ad fontem, unde exiit, perpetuo redeat; (*g*) alia in cava quædam hiant minima, & peculiaris formæ, in quæ humores effundunt item peculiares, ſunt enim maximam partem cava ipſa glandularum; (*65*) alia demum in exteriorem partium ambitum patent, vaporem inde ſubtiliſſimum exhalantia. Atque hoc ipſo *exhalantium* vocabulo poſtremi hujus generis vaſcula, quotieſcumque eorum facienda ſit mentio, in poſterum appellabimus; quemadmodum ſecundi generis *ſecernentia*; primi vero *circumvehentia*, appellatione a ſingulorum officiis ducta, libet nominare.

XVI. Itaque in perpetuo humorum fluxu per univerſa hæc corporis vaſa (*66*) animantis vita & ſalus continetur. Hoc uno enim (uti ante dictum eſt) ſolidarum partium rigiditas, fluentium vero præcipua vitia præcaventur. At vero hæ ipſæ cauſæ, quibus vitæ integritati proviſum eſt, quo tempore ex naturæ inſtituto id faciunt, eodem etiam (quod ſane mirum eſt) in viventis corporis diſſolutionem omnes conſpirant. Primum enim deſcripta vaſorum diſpoſitio non ita eſt ad conſervandos retinendoſque in corpore humores comparata, quin magnam eorum partem aut in glandularum cava delabi, ſuo tempore inde excernendam, aut per aperta exhalantium vaſculorum oſcula diſſlari patiatur. Deinde motus ipſe, humoribus adeo neceſſarius, non poteſt non eoſdem ſimul & vaſa continenter abſumere atque conficere. Ut enim liquorum tam denſa moles, tamquam

(a) *Boerh. Inſt. Med. n.436. & 456. Frid. Hoffm. M. R. S. T. 1. P. & cap.2. n.3.4. Fanton. diſſert. III. p. m. 44. 45. & alii innumeri.* (b) *Boerh. cum alibi, tum Elem. Chem. C. & P. 2. Proleg. n. 1. & alii pene infiniti.* (c) *Boerh. Inſtit. Med. num. 435.* (d) *Boerh. Inſt. Med. n. 434.* (e) *Frid. Hoffm. M. R. S. T. 1. Proleg. c. 8. §. 11. Schol. & Phil. corp. hum. cap.1. prop. 25.27. itemque cap.9. prop. 25.* (f) *Boerh. Inſt. Med. n.245.* (g) *Idem ibid. 247.*

quam ad coagulationem proclivis intra canales, præſertim reſilientes, & conicos, cujuſmodi vaſa ſunt noſtri corporis, ad (67) remotiſſimos uſque, anguſtiſſimos, & præterea mirifice intortos illorum fines perveniat, neceſſe eſt, (a) ut vi plane incredibili urgeatur. (68) Hujuſmodi vis non alia eſt niſi vis fibrarum tum cordis, tum vaſorum, tum partium, in quas illa miris flexibus diffunduntur.

XVII. Hac igitur vi, quam nemo facile æſtimaverit, rapide vehementerque impulſis humoribus, plura conſequantur neceſſe eſt. Primum extenuatio eorum inexplicabilis; extenuatarum autem particularum, (69) perennis diſſipatio. Alterum eſt vaſculorum attritus, & diſſolutio; extrema enim eorum tenerrima, laxeque cohærentia incurrentis, violenterque impacti liquoris impetum ſuſtinere non ita poſſunt, quin (b) aliquæ ex ipſis particulæ abradantur avellanturque: avulſæ autem diſpergantur. Tertio vehemens ille attritus, quo ſeſe mutuo humorum partes, & vaſa humores ipſos attenuant, illud etiam efficit, ut ex particularum mire agitatarum diſſolutarumque interſtitiis (70) calida ſeſe extricent, expediantque corpuſcula, quorum ſummam quidem exilitatem eſſe, agilitatemque, novimus; naturam vero, [71] ignea ne illa ſit, an ætherea, [72] aut ſulphurea, vel alia quævis, noſtra parum intereſt definire.

XVIII. Hinc [73] calor ille in ſanguine oritur, quem ipſe una ſecum defert, lateque in omne corpus diffundit. Qui utrum idem ille ſit Veterum nativus calor, ut [c] Pitcarnius aliique voluerunt, necne, nihil attinet quærere. Vis certe ipſi plane vivifica eſt, uti de ſuo calore illi prædicabant; ſed una etiam animantis ſubſtantiam depaſcit, in hoc pariter innato Antiquorum calori non diſſimilis. Ex quo illud, quod ante propoſitum eſt, adhuc evidentius conſtat, vitæ conſervatrices cauſas vivens corpus ad ſui diſſolutionem tandem perducere.

XIX. Neque id tantum faciunt corporis ſubſtantias diſſipando, ut hactenus demonſtratum eſt, ſed altero etiam nocendi modo, quem initio indicavimus. Humorum videlicet temperiem conturbant, qualitateſque mirifice immutant. Id certe calor iſte facit, de quo modo loquebamur, adjutus præſertim ab eo motu, unde ipſe ortum habuit. Cruor [d] quippe ab eo uſque, & uſque ſubtilior factus, fit etiam acrior; evolante liquidiore parte, magis magiſque cogitur atque denſatur; oleis demum, ſalibuſque exſolutis, atque adeo ſeſe efferentibus, longe evadit aſperrimus; minus propterea obeundis muneribus ſuis accommodatus.

XX. His omnibus in certiſſimum exitium rueret animantis corpus, niſi ejus ruinæ a ſapientiſſima Natura providentiſſime occurſum eſſet opportuno alimentorum ſubſidio. Succus ex ipſis ſingulari prorſus artificio conficitur, qui poſt innumeras planeque admirabiles præparationes, noſtrorum

(a) *Bellin. de M bil. prop.30. Boerb. Inſt. Med. num. 216. & alii paſſim* (b) *Boerb. ib. n. 435. 452. Santorin. de nutr. anim. num. 4.* (c) *Elem. Med. lib. 1. cap. 4. §. 2.* (d) *Boerb. Inſt. Med. num. 455.*

ſtrorum naturam induit. Hic deperditas opes reſtaurat; ſecretionibus materiam ſupplet; & corporis formam ita conſervat, ut quamvis in eodem ſtatu ne momento quidem permaneat, perpetuo enim fluxu dilabuntur ejus partes, conſtans tamen & diu idem videatur: ſimul vero benignam humorum temperationem tuetur; caloris enim vim moderatur; lenibus blandiſque particulis jam jam perituris ſubſidio eſt; quæcumque vero in ſanguine immitis & efferæ naturæ ſunt, ea mollit atque compeſcit; unde ſumma inter omnes ſanguinem ipſum conſtituentes partes æquabilitas conſervetur.

XXI. Dum vero viventis corporis diſpendia commemoramus alimentorum uſu reparanda, illud etiam intelligi volumus, quod & multo graviſſimum eſt, & aſſidue fit, efficaciſſimi illius ſive ſpiritus, ſive ſucci a cerebro per nervos ad excitandas roborandaſque partes corporis univerſas decurrentis. Eſt porro & hic a nutritione inſtaurandus. Namque animantia quæ ex inedia pereunt, quoad licet conjectura conſequi, non defectu (74) craſſioris humoris, cujus adhuc ſatis plena ſunt eorum vaſa, ſed potius vitalis hujus laticis inopia extinguuntur. Ejus quidem magnam partem, & fortaſſe meliorem ab aere (*a*) ſuggeri, recepta opinio eſt. At neque deſunt quæ nobis indicio ſint, ipſis quoque alimentis partem ejus non minimam deberi.

XXII. Jam vero cauſas expoſuimus, quibus ad alimenta ſumenda mortales compelluntur. Nunc jam ad illud accedere propius licebit, quod nobis ad inveſtigandum propoſitum fuit, an exiſtere aliquis poſſit, in quem cauſæ iſtæ non tantam vim habeant, quin lege iſta communi ſolutus diu vitam cibi omnis potuſque abſtinens ducat. Patet autem, lege iſta eum ſolutum fore, quem, & manente vita, graviſſima illa non premant naturæ diſpendia; & laudabilis mitiſque humorum temperatio etiam ſub diuturna inedia non deficiat. Quare his duobus diſquiſitio hæc omnis continebitur, altero videlicet an manere poſſit hominis vita ſine tanta viventis ſubſtantiæ jactura; altero autem, an poſſit humorum temperies, inter longa jejunia, ſi minus integra ſervari, ſaltem non omnino labefactari atque corrumpi.

XXIII. Modo autem nihil repugnare videtur, quin utrumque extraordinaria quadam ratione cuipiam concedatur. Namque ut primum de viventis corporis diſpendiis dicamus, non videntur hæc ad vitam uſque adeo neceſſaria, quin ea poſſint, tametſi minima illa fuerint, adhuc ſalva, utcumque ſaltem, conſiſtere. Enimvero non alio demum animantium vita continetur, niſi perpetuo humorum circuitu. De hoc Philoſophi omnes, Medicique noſtrorum temporum uno ore conſentiunt. Circuitum vero hunc faciunt tum fibræ cordis, & reliquæ omnes, vaſorumque in primis, alternata contractione inertem per ſe humorum maſſam indeſinenter agitan-

(a) *Gulielm. de N. & C. Sang. num.* 33. *Boerh. l. c. num.* 437. *Hoffm. in præf. ad M. R. S. itemque T. & P.* 1. *cap.* 3. *prop.* 11.

tantes & promoventes; tum liberæ vaſorum, quæ *tranſvehentia* vocavimus, atque undequaque patentes viæ; tum denique ipſa cruoris ad fluendum apta diſpoſitio. Cum vero fibrarum vis omnis ſit a nervorum latice in eas perenniter influente, neceſſe omnino erit, ut perennis item ſit in cerebri glandulis ejuſdem ſecretio. Igitur iſtud quoque, præter modo memorata, ad vitam animantis erit perneceſſarium, ut inter ſecernentia vaſa, ea quæ ad cerebrum pertinent, ab officio non ceſſent ſuo. Tum enim & fibris vires non deerunt ad liquores circumagendos; (75) nec deerunt univerſo corpori ſenſus & motus, duo illa videlicet, quæ, niſi ſe prodant extrinſecus, vix poterit animal vivens a non vivente diſtingui.

XXIV. His igitur omnino carere vita non poteſt: cetera vero non ad ſimpliciter vivendum, ſed magnam partem ad commode ſalubriterque vivendum requiruntur. Neque enim perrennis ille circuitus, quo uno vitam contineri dictum eſt, ita ceterorum corporis vaſculorum, aut eorum qui inde prodeunt, liquorum ſubſidiis indiget, ut ſine ipſis non ſit integer adhuc permanſurus. Nam ad vaſcula quod attinet, nullum aliud eorum genus, præter ante memorata tranſvehentia, humores eo reducunt, unde primum diſceſſerunt; ſed alia eoſdem (quemadmodum indicatum eſt) in certa cava deponunt ad definitum tempus ſervandos; alia excrementorum forma dimittunt; alia vaporis in ſpeciem diſpergunt. Quapropter vel ſi penitus occluderentur, modo tranſvehentia illa paterent, ſeſe in hæc reciperent circumeuntes humores, neque ab incepto curſu unquam deſiſterent.

XXV. Quæ vero e corpore aut excrementi aut halituum forma prodeunt, ea vel ad expurgandum ſanguinem, vel ad chylum conficiendum, vel ad molliendas lubricandaſque partes, vel ad alios minus neceſſarios uſus ſunt comparata. Modo his notabiliter imminutis, fortaſſe etiam deficientibus, diu protrahi vitam poſſe manifeſtum eſt. Sanguis enim non tam magno diſpendio expurgabitur, ſi non item tam multa in ipſo excrementa progignentur. Quæ vero ad chylum conficiendum faciunt, ea inutile eſſet, ubi chylus per inediam deficit, excerni tanta copia. Flexiles tandem eſſe corporis partes atque humectas, id certe partibus ipſis utile erit, ſed multis tamen non adeo neceſſarium, ut ſi ea mollitudo etiam non parum infra conſuetum gradum conſiſtat, continuo animalis corpus magnum aliquod malum ſit ſubiturum. Poterunt igitur hæc aut ad minima redigi, aut etiam, vita non ceſſante, ceſſare. Cui ſervandæ id unum ſufficiet, cerebro materiam non deeſſe ad liquorem nervis ſuppeditandum, quo & roborentur ipſi, & partibus, ad quas perducuntur, vigorem, motum, & ſenſum largiantur.

XXVI. Jam vero ſi (76) perſpiratio illa inſenſibilis, quæ juxta Sanctorii calculum una excedit omnium ſummam, quæ excernuntur e corpore, eo perducatur, ut minima ſit; neque enim credibile eſt, poſſe unquam omnino nullam exiſtere; ſi e renibus urina non fluat, ſi & ſaliva, & mucus,

& alii

& alii eorum ſimiles humores in oris, in ventriculi, in cava demum inteſtinorum depluentes vel parciſſime exſtillentur, vel poſtquam ea loca convenienter humectaverint, per lacteos ductus, [a] uti fere conſuerunt, in ſpeciem lymphæ in ſanguinem revertantur, tum vero quantulum illud erit, quod ex humano corpore decedet! An non jactura omnis ad unum liquoris nervorum diſpendium erit deducta?

XXVII. At vero huic quoque is modus ponendus eſt, quo non minorem natura ferat. Ponetur autem, ſi & principum animi facultatum, & exteriorum ſenſuum, & motus exercitia ad minima contrahantur. Tollatur ergo [77] incredibilis illa ſpirituum diſſipatio, quam in meditando experimur, in animi perturbationibus, in perpetua fere applicatione ſenſuum ad infinitam hanc rerum varietatem, in inceſſu, in curſu, in ſermone, in muſculorum lacertorumque contentione, ceteriſque corporis defatigationibus. Addatur ad hæc quidquid auferunt ſpiritalis ſubſtantiæ quæcunque [b] excernuntur e corpore, quæ porro aut non excerni amplius, aut minima copia excerni poſuimus. Addatur & illud præterea, quod in periſtalticas viſcerum motiones inſumitur, quando has quoque in diuturna inedia non otiari quidem, at certe conſuetos labores non ferre, non cibos atterere, non urgere chylum, non fæces provolvere manifeſtum eſt. Ac rebus ad tantum compendium redactis, [78] cognoſcemus tum demum, quam modicos ſumptus ſentientis moventiſque facultatis, quæ ſupererunt, functiones ſint allaturæ.

XXVIII. Quæ hactenus diximus, nemo certe ad arbitrium, aut ad ſuſceptæ opinionis commodum excogitata eſſe judicabit, modo tantiſper velit animum ad celebriores Abſtinentium hiſtorias advertere. Nullam quippe reperire licet, quæ ſenſibilia excrementa vel ſuppreſſa omnia, vel maximam partem diminuta fuiſſe non commemoret; inſenſibilis vero perſpirationis notabiliter deficientis indicia non contineat luculentiſſima. [c] Puellæ Conſolentaneæ vel unguinoſæ illæ ſordes defuerunt, quæ cutem fœdare ſolent. Cutis porro ipſa frigida ei fuit, ac ſicca, vixque ullo motu incaleſcebat. In Martha vero Tailer ſic pruriginoſa fœditate exaſperata memoratur a Sampſonio, ut aliquando lacte abluenda fuerit. Cum autem ſic exaſperatur cutis, tum nempe Medicis non leve indicium eſt, aut defeciſſe penitus, aut ſumme imminutum eſſe inſenſibile effluvium. Quod ſi in Judæa P. Michelotti unguinoſa illa materies e ſebaceis glandulis adhuc exibat, ejuſmodi tamen viſa eſt clariſſimo Auctori, ut craſſitudine ſua ſubtiliſſimum illud effluvium potuerit cohibere: ac revera cohibitum fuiſſe, aliis præterea de cauſis conjectatus eſt. Ceterum neque oleagineum iſtud, neque cetera minutiora excrementa in hac re tanti ſunt facienda, ut, ſi forte aliqua prodire conſpiciantur, quemadmodum in Spirenſi, aliiſque Abſtinentibus vere prodiiſſe, ex hiſtoriis habemus, conti-

nuo

[a] *Boerh. Inſt. Med. n. 105. Hoffm. M. R. S. T. 1. P. P. 2. cap. 6. prop. 13.*
[b] *Hoffm. l. c. ſect. 2. cap. 7. prop. 16.* [c] *Citeſ. pag. 66.*

nuo magnam aliquam jacturam feciſſe eorum corpora, ſit dicendum. Namque & unguen illud tenax eſt, diutiſſimeque cuti adhæreſcit, ut propterea renovari tam cito non debeat; & excrementa reliqua, uti lacrymæ, & muci non aſſidue ab oculis funduntur, aut e naribus manant. Ac ſi forte liquoris tantillum ab iſtis Abſtinentibus, potius ad os ventriculumque humectandum, quam in potum, multoque minus in alimentum ſumatur, uti Judæa illa feciſſe nonnumquam dicitur, id utique poterit hujuſmodi excrementis ſufficere. Satis certe fuit Puellæ illi Lucenſi, cujus Sennertus meminit, ad urinam reddendam, ſola aqua, ſine alio quovis cibo victitaſſe. At vero, quomodo vivebat illa? Nempe [79] languida, ſomnolenta, taciturna. Ut facile ſit intelligere illud alterum ei accidiſſe, quod accidere oportere hujuſmodi hominibus, præter excrementorum defectum, ante memoratum eſt, ut ſumma vivifici laticis per nervos decurrentis inopia laboraret. [80] Id ſane de aliis quoque hiſtoriæ teſtantur, in quibus vel [81] perpetuus in lecto decubitus, vel [82] jacendi forma mortuorum ſimilis, vel [83] ſegnities quædam ſingularis, vel [84] ſenſuum torpor, vel [85] membrorum tremor, aut [86] quaſi paralyſis & reſolutio, vel perturbatio mentis, & id genus alia notantur aperte ſignificantia, naturam functiones a liquore nerveo pendentes ad ſummam illam, in qua tunc vivebatur, ejus liquoris egeſtatem accommodaſſe.

XXIX. Ubi ergo eo devenerit hominis vita, ut tam anguſto functionum numero contineatur, quæ hoc ipſo quod paucæ ſint, & parum vegetæ, minimam etiam inferant humorum atque ſpirituum conſumptionem, dubium non videtur, quominus quidquid in corpore eſt reſiduum, inedia vel longius producta, dicto non ſit diſpendio ſuffecturum. Omnia uſui ſunt in ſumma egeſtate. [87] Pinguedo, [88] & quidquid eſt humoris albi, præſertim ſi paullo crudior fuerit, hæc tandem in reſtitutionem amiſſorum convertentur. Si qua vero in ejuſmodi viventibus amittuntur & diſſipantur, longinquitate temporis, fortaſſe ad nervorum liquorem (ut ſæpe dictum eſt) redigentur.

XXX. Jam vero liquor iſte nonne [89] in puriſſima lympha conſtituitur, particularum plena, quæ ſubtiliſſimæ ſunt, ſummeque actuoſæ? Lympham autem iſtiuſmodi quid vetat eo reverti, circuitu quodam, unde dimanavit? Id certe [a] opinati ſunt multi, neque rationibus adeo infirmis. Actuoſæ vero partes quis unquam animo comprehenderit quam ſint exiles? Profecto ſi cui datum eſſet, eas in unum cogere, quantillæ molis eſſet, quod inde concreſceret? Nec omnia igitur, e quibus nervorum latex conſtituitur, extra corpus diſperduntur, & ea, quorum diſſipatio vitari non poteſt, non ejus molis erunt, cui reſarciendæ ſubtiles aliæ particulæ e craſſioribus ſuccis per repetitos circuitus exſolutæ atque in libertatem aſſertæ non ſufficiant.

XXXI. At enim has quoque neceſſe erit exhauriri tandem per inediam

[a] *Morgagn. Adv. anat. 2. animadv. 6. Boerh. inſt. Med.* 292. 300.

diam fortaſſe etiam non adeo diuturnam. Id ubi contigerit, qui poterit cerebro tantopere neceſſaria nervei ſucci materies ſubminiſtrari? Effœtum jam erit, atque omnino iners quidquid humoris in vaſis continebitur. Effœtum autem & iners? immo vero nimis actuoſum; acerrimum videlicet, & ſumma vi ad nocendum. Jam enim ceſſavit inſenſibilis perſpiratio, urinæ ceſſarunt, ceſſarunt etiam excrementa cetera, quibus omnibus ſanguis expurgabatur. Qui ergo fieri poterit, ut impuritatibus iſtis intus retentis non contaminetur, non amittat ſibi congruam temperationem, non in liquamen abeat prorſus inutile, atque adeo ipſi vitæ infeſtum? Accedit & illud, quod humorum maſſa numquam non eadem permanens, nunquam recenti chylo refecta, non poterit mutuo ſuarum partium affrictui tamdiu reſiſtere, nec tanti caloris, quantus viventis corporis eſt, adeo vim ſuſtinere, ut ſummam acrimoniam non contrahat, aut progreſſu temporis tandem non conficiatur.

XXXII. Et ecce jam eo devenimus, ut nobis de altera illa cauſa dicendum ſit, quæ homines ad ſumendum cibum impellit. Nunc igitur explicandum eſt, qua ratione humores poſſint in tam inſolito ſtatu temperiem ſibi debitam retinere. Huic vero quam pauciſſimis ſatisfactum erit, ſi rurſum repetamus, intemperiem hanc ſanguinis, quæ alimentis præcavetur, præcipuum ſui auctorem habere motum ejuſdem circularem. Huic enim attritus ille aſſiduus, & inde ortus calor debetur, quibus demonſtratum eſt, humorum temperationem labefactari. Itaque ſi ponamus, ex una parte [90] motum hunc, qui agendi atque immutandi vim habet, ita ſe remittere, ut ad ſummam, cujus capax eſt, moderationem deveniat; altera vero ex parte fluidum, quod immutari debet, eam acquirere vim reſiſtendi, qua ſe nimis atteri non patiatur; fieri poterit, ut ambarum virium momenta ſic temperentur, ut alterum alteri non multum prævaleat. His poſitis, quæ certe nihil repugnare videntur, jam illud quoque conſequetur, ut molecularum glutinoſarum attritio, calidorum corpuſculorum exſolutio, initiorum ſulphureorum, ſalſorumque explicatio duntaxat ſit tanta, [91] quanta poſſit ſanguinem liquidum reddere; excaleſacere autem plus juſto atque aſperare non poſſit.

XXXIII. Quod vero ſanguinis circularis motus in iſtis jejunantibus remiſſior fuerit, humores vero magis eidem obſiſtentes, quam fere conſuerunt, [92] multa in hiſtoriis narrata non obſcure ſignificant. [93] Pulſus arteriarum in pleriſque languidus fuiſſe dicitur, parvus, contractus, in aliis etiam obſcurus, ac fere nullus. [94] Calor item moderatus utplurimum, quandoque etiam ita remiſſus, ut vix tactu perciperetur, aut excitaretur ad motum. Nemo autem ignorat, [95] arteriarum pulſu vim cordis, qua ſanguis in orbem agitur, [96] calore autem attritum, qui ejus partes exſolvit, manifeſtum reddi. Præterea [97] feminæ magnam partem fuerunt abſtinentes hujuſmodi; [98] & plurimæ quidem melancholicæ, & pituitoſæ. His vero, quis neſciat, [99] humores circuitu ferri pigro

gro & lento, (100) neque admodum eſſe ad acutiem atque ad incaleſcendum proclives?

XXXIV. Nemini vero incredibile videri debet, humorum maſſam in tam inſuetam conſtitutionem poſſe componi. (101) Magnis id fit, atque efficaciſſimis cauſis. Plerumque inediæ iſtæ, repentinæ præſertim, ſuum (102) a vehementi aliqua febre initium habuerunt. Febres autem acutas in primis quiſnam ignorat, (a) poſt Sydenhamii obſervationes & monita, hoc etiam præſtare inter cetera, ut ſanguinis conſtitutio ad novum aliquem corporis ſtatum, aut ad inuſitatam vivendi rationem aliquam accommodetur? Ceterum ad ſummam iſtam inediam ſenſim, & certis quaſi gradibus aſcenditur. Febres, ut dictum eſt, univerſum corpus affligunt. (103) Statim caput, & nervi tentari ſolent. (104) Doloribus modo hæc, modo illa pars excruciatur, ſtomachus vero in primis. Incipit ergo cibos faſtidire, ingeſtoſque rejicere. A ſolidis initio abſtinetur; liquidis aliquandiu victitatur; ſed hæc quoque temporis progreſſu repudiantur. Interea gula, ſtomachus, inteſtina, venter univerſus ſic contrahuntur, ut ſi quid ore ſumatur, ne deglutiri quidem poſſit, nedum ſtomacho retineri. Id magno ſane periculo tentatum fuiſſe in nonnullis, hiſtoriæ narrant, qui vel tantillum liquoris in fauces aut ventriculum coacti demittere, (105) pæne ſuffocati ſunt. Natura igitur a cibo minutatim deſueſcens, minutatim etiam corpus ad novam illam vivendi formam diſponit. Quandoque etiam in hiſce corporibus novum aliquid identidem molitur, non alio (ut veriſimile eſt) conſilio, niſi ut collabentem eorum temperationem redintegret. Ita in adoleſcente illo, cujus ſupra ex Blairio meminimus, vehementiſſimas febres per intervalla concitavit.

XXXV. Enimvero non illi deerunt unquam infinitæ propemodum viæ, nobiſque ignotiſſimæ, quibus, ubi neceſſitas poſtulaverit, aut diſſidentes inter ſe humorum partes in ordinem & conſenſionem reducat, aut redundantes exturbet, aut ſuppleat deficientes. Id aſſidue facit in ſanis corporibus cum innumeris aliis præſidiis, tum vero omnium efficaciſſimo aere inſpirato. Cujus vires admirabiles plane atque vivificas non defuerunt, qui ad ejuſmodi Abſtinentes ſuſtentandos advocaverint. Hos paulo quidem liberius philoſophatos eſſe, fatendum eſt: ſed contendere tamen quiſpiam eorum poſſet, ſe non omnino inanibus conjecturis ad ita philoſophandum acceſſiſſe. (106) Ineſſe enim in aere inviſibilium, atque omnigenam virtutem habentium corpuſculorum infinitas copias; horum non minimam vim (107) in viventium corpora penetrare, nobilium Philoſophorum opinionem eſſe; neque improbabilem. (108) Adhærere vero ea viventium ipſorum ſubſtantiæ, atque adeo accreſcere, argumento eſſe, inter alia, (109) tum auctum citra ſenſibilis alimenti additionem nonnullorum pondus, tum præcipue (110) immania quædam, & omnem aſſumptorum menſuram longiſſime excedentia profluvia. Quibus ſi aerei the-

Zzz 2

[a] *Obſerv. Med. circa morb. acut. hiſt. ſect. 1. cap. 4.*

theſauri materiam ſufficiunt, neque enim aliunde hauriri poſſunt, quæ tanta copia profundantur, multo magis ſufficere Abſtinentibus noſtris poſſe videntur occultum aliquod pabuli genus, quo eorum corpora in ſumma illa uſitati cibi penuria a ruina & interitu vindicentur. Nos vero a ſubtili hoc philoſophandi genere abſtinebimus, neque ex iſto aeris ceteroquin locupletiſſimo penu quidquam delibabimus, niſi ad ſummum ſubtiliſſimos aliquos ſpiritus, quibus noſtrorum jactura & defectio, ubi opus fuerit, compenſentur. Cetera, quæ in aere inſunt craſſiora corpuſcula, ad eas inedias reſervari commode poterunt, ſi forte contingent in poſterum; neque enim antea contigiſſe liquido conſtat, in quibus Abſtinentium habitus, color, vires, & cetera id genus, perinde ac in ſanis hominibus, conſerventur.

XXXVI. Expediti jam a prima quæſtione ad alteram deſcendemus, in qua propoſitum eſt nobis quærere, an eorum, quos initio nominavimus, opiniones cum hodiernæ philoſophiæ doctrinis ſint congruentes. Non erit autem difficile quæſtionis hujus finem pervidere, ſi animum ad ea, quæ a nobis in ſuperioribus dicta ſunt, advertamus. In quibus explicandis idcirco prolixiores aliquanto fuimus, ut nobis in hac altera parte liceret eſſe breviores.

XXXVII. Tantorum autem virorum ſententias ea æquitate interpretabimur, quam eorum auctoritas & ſingularis doctrina videntur poſtulare. Neque dubitamus, quin hac ratione non admodum a ſe invicem, neque a communibus recentiorum Medicorum placitis diſſentientes videantur. Primum ergo Fortunii Liceti opinio eſt, nutritionem neque cuicumque animanti, neque ſemper eſſe neceſſariam, ut vivat. Cum enim in confeſſo ſit, nutritionem idcirco inſtitutam eſſe, ut humidum radicale dictum reparetur, quod a nativo calore indeſinenter abſumitur, ſequitur ejus neceſſitatem ceſſaturam eſſe, ſi humidi iſtius ceſſet conſumptio. Hanc autem conſumptionem tolli oportere, ſi caloris & humidi ea fuerit æqualitas, qua alter alterum, viribus ſaltem, vel nullo modo, vel parum admodum ſuperet. Ubi ergo hæc æqualitas inducta fuerit, ex Liceti ſententia ablata omnis jam erit nutritionis neceſſitas; & homo, quamdiu illa durabit, ciborum non indigebit;unde jejunium feret. De qua Liceti ſententia illud tantummodo ſumimus, quod ipſius quaſi baſis & fundamentum eſt, æqualitatem ſcilicet illam nativi caloris & humidi primigenii. Hujus igitur nomine ſi æqualitatem intelligat non abſolutam quidem & perfectam,quæ videlicet nihil omnino de animantis corpore decedere patiatur, ſed aliam quamdam, quæ abſumi aliquid, modicum quidem illud, ſed tamen aliquid abſumi non recuſet; tum vero hujuſmodi æqualitas parum aut nihil aberit ab ea temperatione virium, quam inter circularem motum, & humorum denſitatem poſuimus. Nulla enim in re caloris illius atque humiditatis notas magis expreſſas, quam in ſanguine ipſo, & ejus motu circulari, unde omnis caloris origo eſt, inveniemus.

XXXVIII.

XXXVIII. Quod attinet ad Paulum Zacchiam, is nativi caloris pabulum quærit ab humore crudo & pituitoſo in Jejunantis corpore aggregato. Hunc non alium potiorem ob finem exiſtimat a natura progigni, niſi ut externi alimenti defectum, ſi quando opus fuerit, ſuppleat. Nonnullas tamen conditiones neceſſarias eſſe, ut hoc alimento contenta ſit natura, neve indigeat externi. Primum caloris debilitatem, ex qua major naſcatur pituitæ copia, & inde appetentis facultatis ſatietas; deinde pororum cutis conſtrictionem, qua fiat, ut ne calor adeo diſſipetur; denique naturam quamdam aeream & unguinoſam in humoribus, qui nutrimenti loco ſubſtituuntur; ne forte, ſi unice frigidi & humidi eſſent, calorem, uti in vulgari flamma contingit, extinguerent. Porro in hac pituitoſi humoris copia, quam Zacchias ex animantis penu depromit ad innati caloris vim ſub diuturna inedia ſuſtentandam, non eſt difficile ea agnoſcere, quæ ſupra *num. XXIX.* propoſuimus. Cetera, quæ tanquam conditiones ad inſuetum hoc nutritionis genus requiruntur, minimo negotio ad ea quæ hic illic dicta ſunt, revocantur. Debilitas enim caloris ducitur ab ante memorata circularis motus moderatione: pororum conſtrictio nemini in mentem non veniet, inſenſibili perſpiratione deficiente, vel imminuta: oleoſa demum & aerea illa qualitas partim ab ipſa pinguedine, partim a ſpiritibus ex aere attractis deducetur.

XXXIX. Paulo difficilius eſt ad traditas doctrinas pertrahere, quæ a Gaſpare a Rejes afferuntur. Inducit quippe nativi caloris a corde influentis ecſtaticum quemdam ſtatum (ſic eum appellat) aut ſuſpenſionem, ob quam in corde velut circumſcriptus ad reliquum corpus aut nihil, aut certe parum ſe diffundat: unde in corde ipſo, & præcipuis non longe diſſitis partibus officia quidem ſua, remiſſe tamen, adhuc præſtet; at vero aliæ remotiores ab influente illo calore quodammodo deſtitutæ, & ſolo inſito ſibi, & nativo fruentes quaſi mortuam quamdam vitam degant. Hinc a functionibus ſuis, in primis vero ab alimenti attractione quaſi deficiant, cujus etiam non admodum indigent, quod multo minus, quam antea reſolvantur; unde quod ſibi opus eſt ex redundantibus in corpore humiditatibus aſſumant. Hæc igitur ab eruditiſſimo viro propoſita ſunt. Quæ ut verum fateamur, paullo duriora videri poſſint vel iis ipſis, qui Veterum placitis de influente atque inſito calore imbuti ſunt. Attamen ſi ea, quemadmodum nobis propoſitum eſt, aliquantum molliantur æqua (ut diximus) interpretatione, non ita a noſtris doctrinis, uti primo aſpectu apparent, aliena videbuntur. Notum eſt, circularem motum eo magis langueſcere, quo vaſa, per quæ ſanguis circumagitur, a corde fiunt remotiora. Igitur poſita motus hujus toties memorata moderatione, & præterea oſcillandi facultate, quæ in fibris ineſt aliquantum debilitata; calor in partibus a corde remotioribus infra conſueti caloris gradum ſe remittet. Minus enim a præterfluente liquore urgebuntur extrema vaſcula; minus hæc reſilient adverſus liquorem ipſum; deterentur minus; minus diſſi-

diſſipabuntur diſſoluta corpuſcula : ex quibus ſequitur, non tantam fore nutritionis neceſſitatem. Ceterum illud in iſto Auctore nemo non probabit, quod etſi in nova iſta opinione producenda ingenium & ipſe ſuum experiri voluit, non ei tamen ſic adhæreſcit, quin alienis etiam ſe facilem præbeat; quod ſane perrarum eſt ab iis obtineri poſſe, qui novum aliquid excogitarunt. Hinc & liberum cuique judicium relinquit, & raris iſtis abſtinentiis non unam omnibus fuiſſe cauſam exiſtimat. Neque enim Sennerto aſſentitur, qui earum, uti determinati cujuſpiam effectus, ſic determinatam cauſam fuiſſe, contendit. Oppoſitum enim ait accidere in ceteris corporis ægritudinibus, quæ ut plurimum a diverſis, quandoque etiam contrariis cauſis oriuntur. Quapropter id quoque de hiſce inediis credibile eſſe, eas videlicet pro naturæ, ætatis, temperamenti, & morboſorum eventuum diverſitate, varios multipliceſque ortus habuiſſe. Hinc non paucis conſuetudinem auxilio fuiſſe, ad paucorum dierum jejunium ſuſtinendum. Alios etiam aere ali potuiſſe, uti Marc. Donato, & Quercetano placuit, eos præſertim qui agiliores ſicciore ſque fuiſſent, & quibus nulla eſſent excrementa. Nonnullos pariter ſola aqua, cujus potu uſi eſſent, victitaſſe. Sennerto demum nullam fuiſſe cauſam cur communem Jouberti, Langii, aliorumque ſententiam non reciperet, qui pituitam, frigidoſque ac craſſos humores, illo indigentiæ tempore, in ſanguinis, & partium naturam converti, calore præſertim ſumme remiſſo, ſtatuerunt, exemplo ab animantibus & ſtirpibus ducto, quas ſimili nutrimento diu perſiſtere ac vivere, quotidiana experientia comprobavit.

NOTÆ

AD NUM. I.

(1) E*xcellentiorem quidem &c.* Huc referri poſſunt, quæ habet Ariſtot. 1. *Metaph. cap.* 1. ubi loquens de arte & experientia, eos dicit putari ſapientiores, qui artem tenent, quam qui experientiam tantum habent, quod *illi cauſam ſciant, hi vero minime*.

(2) *Antequam res &c. in eam an vere &c. Quemadmodum enim tum cauſam rei exquirimus, cum eam eſſe tenemus, interdumque ſimul utrumque perſpicuum eſt, nec tamen ante quæ cauſa rei ſit cognoſci poteſt, quam eſſe ſciatur : ſic rei eſſentia ſine eo, an ſit, cognoſci nullo modo poteſt*. Ariſt. *Poſt. analyt. lib.* 2. *cap.* 9. ex verſione Perionii.

I I.

(3) *Inventi tamen ſunt alii &c.* Inter hos nominat Gaſpar a Rejes (*Elyſ. juc. quæſt. camp. quæſt.* 58. *n.* 7. *&* 27.) Lupeum, Gentilem, Valeriolam, Braſavolam, Harvetum. Quibus addi poſſunt recentiores alii, præſertim vero Georg. H. Velſchius (*Eph. A. N. C. an.* 3. *obſ.* 33.) & Lucas Schrockius *in ſchol.* ad obſervationem Helvvigii de Virginis Norimbergenſis mira abſtinentia, quam reperire licet in Th. Boneti Med. Sept. *lib.* 3. *ſect.* 3. *cap.* 5.

I I I.

(4) *Corporis temperies*. Picrocholis adverſam eſſe inediam, a pituitoſis autem

non

non ægre ſerri, ſcripſit Hippocrat. *de vict. rat. in acut.* Rationem reddit Galen. *com. 2. n. 29.* 30. qui præterea de temperamentis univerſim quidem (8. *Meth. cap.* 3.) pronunciat, nonnullis non magnopere incommodam eſſe inediam plurium dierum, aliis etiam utilem; de calidis autem & ſiccis (*lib.* 10. *cap.* 5.) ſpeciatim aſſerit, adverſiſſimam eis eſſe; addens, calida & ſicca temperamenta ſe intelligere, ſive ea ex prima origine talia ſint, ſive ex victu, & immodico labore, & animi perturbationibus, & regione, & cæli ſtatu, ſub quo etiam anni tempus comprehendit. Cum his conveniunt, quæ habet Avicenn. *lib. 1. Fen. 3. doct. 2. cap.* 7.

(5) *Ætas*. Redius (*Tr. degli anim. negli anim. viv. p. m.* 83.) poſtquam de animalibus dixit, quæ per hiemem cibum non capiunt, hæc addit: *Negli altri animali giova molto la robuſtezza*, e l' età *per poter lungamente ſoffrir la fame*. Vid. etiam Hippocrat. 1. *aph.* 13. Celſ. *lib. 1. cap.* 3. Avicenn. *Can. lib. 4. Fen. 1. tr. 2. cap.* 8.

(6) *Regio*. Vide quæ antea (*n.* 4.) de temperamentis ex Galeno 10. *Meth.* notata ſunt.

(7) *Anni tempus*. Quid afferat diſcriminis anni diverſa tempeſtas ad ſerendum jejunium oſtendit Redii experimentum in ejuſdem ſpeciei animantibus, ſed non eadem tempeſtate ſumptum. Aquilam totos viginti octo dies ſine cibo vivam ſervavit: aliam ſimilem, diebus canicularibus, viginti unum tantum, *Tr. degli anim. viv. negli anim. viv. p. m.* 82. Vid. Hippocrat. 1. *aph.* 15. Mercurial. *com. in lib. Hippocrat. de rat. vict. in acut. p. m.* 425. *Sebiz. de alim. facult. lib. 5. probl.* 90.

(8) *Conſuetudo*. De hujus vi in portentoſa inedia producenda egregia protuliſſe dicitur Pechlinus (*medit. de aere, & alim. defectu cap.* 12.) a Schrock *ſchol. ad obſ. Helvvig. ſupra cit.* & a Stalp. VViel. *ſchol. ad obſ.* 15. *Cent. poſt. p.* 151.

(9) *Redius. Degli anim. negli anim. viv. p. m.* 82. ubi hæc habet: *Gli animali non muojono così preſtamente per cagione del digiuno, come crede il volgo*.

(10) *Ex calidioribus &c.* Canes aliquos ſine cibo & potu uſque ad quartum, aut ſextum diem ſupra trigeſimum vixiſſe Auctor teſtatur: Catellum etiam per æſtatis calidiſſimos dies uſque ad 25. duraſſe, atque ultra etiam duraturum fuiſſe, niſi famis furore percitus ex editiſſima feneſtra exſiluiſſet. Minime omnium famem ferunt mures domeſtici pariter, & ſilveſtres. Vid. alia hujuſmodi experimenta apud eumdem Auth. *l. c.* Gallinam quoque totos 80. dies famem ſuſtinuiſſe tradidit Fr. Mendoza *lib. 6. probl.* 24. referente Stalp. VViel. *p. m.* 162. Nobis compertum eſt, felem per incuriam clauſum in loco, in quem ne mures quidem penetrare poterant, vivum adhuc ibi inventum eſſe poſt trigeſimum primum diem. Fortaſſe aliquamdiu adhuc vixiſſet; nam inde prodiit cruribus ſeſe non omnino invalide ſuſtentans. Erat quidem ad extremam maciem redactus, & quod notabile eſt, fere depilis. Nihil tunc edit præter piſciculum ſibi oblatum, ſed aquam avide ac ſæpius bibit.

(11) *Recentibus exemplis confirmatum eſt*. Quæ memorat Schrock *l. c.* Schurig. Chylolog. *cap.* 4. Stalp. VViel. *l. c.* & alii ante ipſos. Inter hæc exempla notabile eſt allatum a modo memorato Helvvigio, eoque magis, quod in ea temperie acciderit, quam minime omnium ad tolerandam famem idoneam eſſe, dictum eſt. Fuit hæc Norimbergenſis Virgo gracilis habitus, temperiei calidæ & ſiccæ, quæ ob odium & diſſidia ſe abdiderat in ſuprema ædium, ibique 18. fere dies manſit ſine cibo & potu; vix enim conſiderari meretur, quod buccellam panis aqua madefactam poſt 16. diem tantummodo lambere cœperit.

(12) *Quos neque labor*. *Ubi fames, laborandum non eſt*, inquit Hippocrat. 2. *aph.* 16. idem repetens *de vict. rat. in morb. acut.* addens præterea, calores in inedia vitandos eſſe. Celſus quoque *lib. 2. cap.* 2. *Si quibus*, ait, *de cauſis futura inedia eſt, labor omnis vitandus eſt*. Luc. Tozz. *com. in aph.* 13. *ſect.* 1. *ſedentariam*, inquit, *vitam agentes jejunii ſunt patientiores*.

(13) Ne-

(13) *Neque æſtus*. Æſtus nomine inter alia aeris ambientis fervorem a nonnullis intelligi teſtatur Galenus, qui vocem hanc interpretatur *com. 7. aph.* 13. Quare huc faciunt, quæ ſupra de anni tempore dicta ſunt, tum quæ ex Hippocrate *de rat. vic. in acut.* allata ſunt, cum de vitando per inediam labore diceretur. Galenus quoque inter cetera quæ faciant, ut homines in morbis acutis uſque ad ſeptimam diem citra ptiſanæ ſorbitionem, alimenti ceteroquin tenuis, ſufficiant, enumerat hoc etiam, ut ambiens aer non ſit calidus. *V. com. in lib. Hippocrat. de rat. vict. in acut. com.* 1. *n.* 43.

(14) *Neque Vigiliæ*. Vigiliam edacem vocat Hippocrat. *lib. 6. Epid. ſect.* 4. *n.* 18. Rationem hujus affert Galenus *in comm. Diſſipat*, inquiens, *vigilia, inſito calido, dum exterius emicat, ſecum haud exiguas corporeæ ſubſtantiæ particulas educente*. Aliam quamdam cauſam adducit Avicen. *lib.* 3. *Fen.* 13. *Tr.* 2. *cap.* 12. ob quam vigiliæ famem commoveant. Sed his omiſſis, nimis notum eſt quid conferat ſomnus ad jejunium ſine noxa tolerandum. Id paſſim confirmant Scriptores exemplo ferarum natura ſua longos ſomnos trahentium. Has vel ipſi Eraſiſtrato conſideratas fuiſſe, ex Galeno conſtat *cap. 9. de venæ ſect. adverſus eumdem*. *V. infra N. XVII. not.* 69. Id ipſum Fr. Baconus, inter alios innumeros, ſilva ſilv. *n.* 697. notavit, *animantia*, inquiens, *ſomno plurimum indulgere ſolita, modico victitare, ut glires, veſpertiliones &c.* Ac de glirium ſomno pulcherrima eſt obſervatio Varignonii apud Reaumurium (*Mem. &c. des Inſect. tom.* 2. *mem.* 1. *p. m.* 29.) Teſtatus ergo eſt Varignonius, ſe habuiſſe glirem per hiemem tam profundo ſopore oppreſſum, ut exſuſcitari non poſſet, niſi admotæ candelæ ardore. Statim vero atque cruciatus ceſſabat, in ſuum ille veternum relabebatur.

(15) *Neque ſitis &c.* Quanto ſolatio ſit inter inediam aquam ad bibendum non deeſſe, oſtendunt laudati Redii experimenta. Hic capos ſine cibo & potu etiam biemali tempore non ſervavit ultra nonum diem. At vero capus, cui aſſidue aquam ſine alio cibo ſubminiſtraverat, non ante mortuus eſt, quam vigeſimus dies elapſus eſt. Notabile eſt, ipſum primis diebus avidiſſime & frequenter bibiſſe. Quarta ante mortem die iſtud bibendi deſiderium notabiliter remiſit. Sed noſtris diebus luculentiſſimum habemus rei hujus etiam in hominibus exemplum. Notum enim eſt quamdiu homines ſine ullo ſolido cibo ſerventur a Neapolitanis Medicis ſub aquea illa diæta, quam in Medicinam primi invexerunt. Feruntur nonnulli ſola gelida affatim exhibita uſque ad trigeſimum diem vixiſſe; aliis etiam ultra id tempus productam fuiſſe abſtinentiam, a viris fide dignis narratum eſt.

(16) *E ſpeluncis & cryptis &c.* Plures hujuſmodi caſus reperire licet apud Auctores, uti Marſil. Cagnat. *lib.* 1. *de ſan. tu. cap. 7. p. m.* 15. *b.* Porro aerem antrorum *ex ſua natura propria parum aut nihil deprædari* dixit Fr. Baconus (*hiſt. vitæ, & mort. Oper. ſup. excluſ. aer. hiſtor. n. 6.*) Ex adverſo autem aerem hunc noſtrum *propter calorem Solis prædatorium* vocat, quod interpretari licet conſumptorem ſubſtantiæ noſtræ. Impedita in illo aere perſpiratione, & præterea cute ob timorem ac mœſtitiam denſata, fieri potuiſſe credidit Lucas Tozzius (*com. in 2. aph.* 16.) *ut nonnulli ſub ædificiorum ruina ad hebdomadas ſupervixerint*.

(17) *Poſt* 24. *diem &c.* Id accidit in Anglia non longe a Liege quatuor hominibus carbonariam mineram excavantibus, qui aqua repente ex uberrima vena caſu percuſſa erumpente intercluſi, atque in editiorem intimioremque foſſæ illius partem ſe recipere coacti, ibidem totos 24. dies commorati ſunt, nullo alio interea victitantes præterquam aqua, e vicino fonticulo ſcaturiente. Porro hæc diligenter examinata non aliud niſi calcem quamdam exhalando reliquit, ſed eam quoque ita tenuem, ut vix conſiderari mereretur. Hanc hiſtoriam habemus *in Tranſactionib. Anglican.* Triplo autem longius tempus femina quædam Hiſpalenſis in uliginoſa ſpecu delituit, in quam dejecta fuerat a marito, aliquot pugionis ictibus confoſſa. Inde vero non ante fuit educta, quam dies ſeptuaginta duo elapſi eſſent. Inter alia cum de alimento interrogata eſſet,

Digitized by Google

eſſet, non alio ſe vixiſſe reſpondit, niſi tantillo pluvialis aquæ ibi collectæ, quam identidem ex faſciis, quibus caput vinciebat, eadem madefactis ſugebat. Idque conſtanter, ac jurejurando affirmavit. Verum quæ fides haberi poſſit feminæ, quæ clam ſe a marito ſubduxerat, & cujus errores apud ipſum ab extraneis, ad quos diverterat, excuſandi fuerint, illi judicabunt, quibus integram hiſtoriam legere placuerit apud Gaſp. a Rejes *l. c. n.* 26.

I V.

[18] *Qui adverſa valetudine conflictantur*. Braſavola *in* 1. *Hippocrat. de morb. acut. aph.* 44. concedit hominem per aliquot ſolum dies ſine cibo vivere poſſe, per pauciores quidem ſi ſanus, ſi æger per plures, ita ut comatoſos ad decimum quartum aliquando perveniſſe viderit. Gaſp. a Rejes *l. c. n.* 7. Schrockius *l. c.* cauſam cur ægri diutius inediam tolerent rejicit in caloris depaſcentis debilitatem, fermenti ſtomachici penuriam, ſalini ejus principii fatuitatem, & magnam pituitoſorum humorum colluviem.

[19] *Pituitoſis & melancholicis &c.* vel ipſæ febres ex pituitoſi humoris copia progenitæ inediam diuturnam ſuſtinent, Galeni teſtimonio 12. *Meth. cap.* 3. qui ejuſmodi febricitantes uſque ad ſeptimam diem aqua duntaxat mulſa, in qua incoctum hyſſopum fuiſſet, nutriebat, *ſiquidem longiſſimam*, inquiebat, *qui ita ſunt affecti, cibi abſtinentiam ferunt, corpore ſcilicet ex crudis ipſis, quos continet, ſuccis concoquendis alto*. Melancholicorum autem exempla ſæpe diuturna abſtinentia ſe macerantium affert Schrockius *l. c.* deſumpta ex Frid. Loſſio *lib.* 1. *obſ. med.* 21. ex Bierling. *Adv. curioſ.* 43. Henr. ab Heer *obſ. med.* 27. Schurigius quoque ex Hemſterhuis *Meſſ. aur. pag.* 240. refert, melancholicum quemdam ſola aqua per multas hebdomadas vixiſſe. Ex Godefr. autem Schulz. *diſſert. de tinct. Bezoart. Michael. cap.* 5. *ſ.* 23. *pag.* 114. puerum 13. annorum melancholia hereditaria ſplenetica laborantem ſic a cibo & potu abſtinuiſſe, ut iis refici delictum capitale cenſuerit. Sed omnibus his præit melancholicus ille ab Alb. M. *lib.* 7. *de anim.* relatus, qui 7. ſeptimanas ſine cibo vixit, ſingulis ſolum aut alternis diebus hauſtum aquæ ſumens: idque ab ipſo deinceps trium vel quatuor ſeptimanarum ſpatio ſæpius factitatum.

[20] *Quæ cerebrum & nervos &c.* Monialem quamdam apoplecticam totos viginti dies non modo ſine ullo cibo duraſſe accepimus, ſed ne liquoris quidem guttulam per id tempus deglutire potuiſſe.

[21] *Inſanientes &c.* Talis fuit Iſaacus ille Henrici Stiphont, qui furore actus cum ſe verum Meſſiam diceret, ad ejus exemplum jejunium quadragenarium die 6. Decembris anni 1684. inchoavit, abſolvit autem decima quinta ſequentis Februarii. Quo tempore nullo cibo potuve uſus nihil priſtini vigoris amiſit. Rediit vero, abſoluto jejunio, ad conſueta alimenta. *Vid. diar. Gall. an.* 1685. *menſ. Febr.* De hoc jejunio non idem fuit omnium judicium. Quidam fucatum fuiſſe volunt, inter quos Wedelius, referente Schurigio *l. c.* ſed contrarium defendit Wielius, cum & omnia diligenter obſervata fuiſſe dicantur, & excrementa ceſſarint, & pulte craſſiore ſumpta, poſt quadragenariam illam abſtinentiam, acerbiſſimis ventris doloribus correptus fuerit; neque alvum ante tertium diem depoſuerit, quo allevatus eſt; probabili argumento inteſtina contracta fuiſſe ita, uti contrahi per tam diuturnum jejunium oportebat.

[22] *Qui ſopore &c.* Multa proſtant apud Scriptores diu dormientium, & inter diuturnum illum ſomnum omnis cibi abſtinentium exempla. Memorabile eſt illud a Gul. Derham *Theol. phyſ. lib.* 4. *cap.* 11. *adnot.* 75. ex Tranſ. Angl. *n.* 304. relatum Sam. cujuſdam Chilton, qui annis 1694. 96. 97. plures hebdomadas continenter dormivit. Et quanquam nonnumquam inuſitato quodam modo alimentum ſumebat, attamen ab eo etiam abſtinebat omnino, aut pauciſſimo utebatur, ſomno contentus, nihilque inde paſſus detrimenti. Notabilis quoque eſt hiſtoria, quam Wielius *l. c.* ex an-

nalibus rerum Anglicarum, an. 1546. exſcripſit de Figulo quodam Londinenſi Guilh. Foxlejo, qui totos dies 14. & noctes 15. tam profundo ſomno detentus fuit, ut nulla ratione expergefieri potuerit. Decimaquinta die ſomno ſolutus eſt, adeo valens, nocte ut una, neque amplius, ſe obdormiviſſe firmiter crederet. Vide alios ab eodem citatos.

[23] *Aut ſenſuum hebetudine*. Ita ſenſus omnes aliquando hebetantur, ut homo quaſi mortuus jaceat, motu etiam deſtitutus, cujuſmodi fuit civis ille Hagienſis apud Stalp. Wiel. *l. c. p. m.* 183. qui neque arteriarum pulſu, neque vel minimo reſpirationis indicio a mortuo diſtingui poterat, ſed levi tantum quadam circa oculum & humerum ſiniſtrum convulſione, & quod minus frigeret quam mortuus. *V. Num. XXVIII. not.* 82. *& eod. N. not.* 84. ubi narratur torpor tactus Apolloniæ Schrejeræ.

[24] *Aut paralyſi &c.* Plura horum exempla in his commentariis invenire licebit, ſpeciatim N. VIII. *not.* 48. & multo magis *not.* 55.

[25] *Si gulæ, aut ventriculi &c.* Hanc quoque inter ceteras aboliti appetitus, & inde ortæ diuturnæ inediæ cauſas adducunt Auctores. Langius *lib. 2. ep. 27. p. m.* 113. id accidiſſe puellæ Spirenſi ſuſpicari ſe poſſe aſſerit, dum crurum brachiorumque nervi ſimili morbo fuerunt tentati. Videatur Schrockius ſuper hac eadem re recitans Thonerum *lib. 3. obſ. med. p.* 144. a quo hæc ventriculi paralyſis adducta fuit. Stalp. etiam Wiel. de hac eadem loquitur *p.* 159. Galenum producens, Aetium, & Schmidium.

[26] *Mulieres ex utero laborantes*. Benivenius *de abdit. morb. cauſ. & curat. p.* 108. ſcribit, Monialem Montis Cælii ſuffocatione uteri laborantem ad decimum diem ſola panis buccella vitam traduxiſſe. Extat *in M. N. C. Dec. 2. an. 9. obſ.* 51. Lanzoni obſervatio, quam deinde refert Schurig. *l. c.* de muliere 9. dies ſine ſenſu, motu, & alimento ullo inſtar mortuæ vivente, atque olei ſuccini odore ad ſe redeunte. Sodali noſtro accidit idem ſæpe obſervare in alia Virgine, quæ quoties hyſtericis paroxyſmis corripiebatur, ſeptem, non minus, aut 8. dies ſine ſenſu, motu, reſpiratione, & cibo manebat. Pleræque ex diuturnis inediis cauſam ab utero habuerunt. Id notavit Sennert. *Tract. lib. 3. part. 1. ſect. 2. cap. 2. pag.* 389. *col. 1. paragr. penult.* Inter alias, quæ a Sodali noſtro P. A. Michelotto relata eſt in Acta *Ac. N. C. vol. 2. obſ. 26.* originem ab utero habuit.

[27] *Febre identidem recurrente*. Ita Gilbertus ille Jackſon, cujus hiſtoriam a P. Blair ſcriptam referunt *Tranſ. Anglic. Jan.* 1720. *n.* 364. febres paſſus eſt per intervalla recurrentes, eaſque vehementiſſimas, & plures menſes durantes, inter quas, & poſtea etiam, nihil cibi ſumebat, aqua ſolum os aliquando colluens.

[28] *Plures ſimul morbi concurrunt*. Satis fuerit pro exemplo adduxiſſe implicatiſſimum illum, & ſi quis alius, inuſitatum planeque monſtroſum morbum, quo Margarita Lauvera conflictata eſt. Videatur compendiaria ejus narratio N. VIII. *not.* 45.

VI.

(29) *Neque de genere alimentorum &c. neque de iis &c.* Hoc ipſum Velſchius quoque jampridem notavit, inquiens: *Qui hiſtorias litteris conſignarunt, plerique de cibo tantum ſolido locuti ſunt, de liquido, & potu parum curantes. De excrementis etiam alvo tantum, non veſica redditis aliquid adnotarunt. Putabant ſiquidem parum referre, ſi a potu mejerent, dummodo nihil ore commanducarent, alvoque nihil excernerent: quod e tot tantiſque viris factum eſſe ſæpe mirati ſumus. Non aquam ſane plerique ἄσιτοι iſti biberunt, ſed juſcula etiam adſumſerunt, quod ex ipſis narrationibus conſtat*. Veriſſime igitur hæc dicta ſunt a Velſchio, ſi minus de pleriſque, at certe de multis hujuſmodi hiſtoriarum Scriptoribus. Res uempe ita narrarunt, ut relictus ſit locus hoc ſaltem cum Gaſſendo (*oper. tom. 2. p. m.* 542. *col.* 2) ſuſpicandi, perpuſillum quidem fuiſſe quod Abſtinentes hujuſmodi aſſumſerint; at aliquid tamen fuiſſe. Verum etſi hæc de multis hiſtoriis vere dicuntur, de omnibus æque dici non poſſunt. Nonnullæ quippe diſtin-

diſtinctam cibi, potus, & cujuſcumque excrementi mentionem faciunt. Videatur inter alias hiſtoria puellæ Spirenſis a Langio tradita *l. c.* in qua excrementa omnia numerantur tam quæ deerant, quam quæ non deerant. In hiſtoria Virginis Patavinæ ab Alex. Viguntia deſcripta, & a Sennerto *l. c.* adducta expreſſe ponitur: *Alvus fuit ſuppreſſa, per veſicam lotium non reddidit, clyſteres injecti nullas fæces eduxerunt*. Hæ nominatæ ſunt, quia primæ occurrerunt memoriæ; aliæ facile occurrent cuicumque Scriptores iſtarum rerum adeunti. In aliis porro hiſtoriis non illa quidem omnia expreſſa inveniuntur, attamen ex ipſo narrationum contextu ſatis intelligitur, eas non ſecus accipiendas eſſe, ac ſi diſtincte illa omnia commemorata fuiſſent. Hujus rei unicum ſufficiet exemplum ex ea hiſtoria ſumtum, quam de ſua abſtinente Conſolentanea tradidit Fr. Citeſius. In ea enim ne verbum quidem habetur de potus abſtinentia. Sed alia tamen multa, quæ cum in hiſtoria ipſa, tum in eidem annexo commentario ſparſim continentur, ſatis declarant, puellam omnis etiam liquidi abſtinentem fuiſſe. In ipſa enim hiſtoria expreſſum eſt, ſic deglutitionem impeditam fuiſſe, *ut ſummum inde eſſet eſculentorum & potulentorum odium*. Quo ſane odio, ſi nullo modo adduci potuit ut cibum ſumeret puella, credibile eſt, eam potulenta etiam recuſaſſe. Ac niſi hæc quoque recuſaſſet, urina certe non defeciſſet, uti defeciſſe notat Citeſius. Sed neque alia minutiora excrementa, uti lacrymæ, narium mucus, aurium ſordes ex Citeſii ſententia deficere debuiſſent, qui Spirenſis puellæ vires [*pag.* 77.] *collabentes aliquo cibo, quamquam fortaſſe non ſolido, fultas fuiſſe*, hoc ipſo conjectatur, quod excrementis illis non caruerit. Quod autem in hac hiſtoria potus expreſſa mentio facta non fuerit, illud fortaſſe in cauſa eſſe potuit, quod Auctor exiſtimaret, uno cibi nomine potum quoque comprehendi. Ipſum vero ita exiſtimaſſe, tum ex modo allatis ipſius verbis manifeſtum eſt, tum ex iis quæ ante aliquot lineas habet de eadem Spirenſi puella, *credibile eſſe eam, cum rediret ad ciborum uſum, a liquidioribus initium feciſſe*. Et ſane ita quoque intellecta res eſt ab aliis, qui de iſtins puellæ jejunio locuti ſunt; inter quos G uil. Fabr. Hildanus præcipue numerandus eſt, qui *in epiſt.* ad D. P. Brederodium ſcripta inter cetera ſæculi ſui prodigia, poſt admirandam Apolloniæ Schreieræ inediam, cujus ſe teſtem ocularem fuiſſe dicit, hanc quoque Conſolentaneæ ex Fr. Citeſii deſcriptione recenſet, expreſſe memorans, eam *aliquandiu ſine cibo & potu vixiſſe*. Enimvero nihil habuiſſet inedia iſta, quo inter ſæculi illius prodigia a tantis viris referretur, ſi ciborum tantummodo ſolidorum abſtinentia fuiſſet, non etiam potus, & juſculorum in primis, quæ craſſioribus cibis alendi facultate præſtare nemo non novit. Alia quoque afferri poſſent exempla, ſi opus eſſet; & niſi multa ſuppeterent, quibus palam fiat, non ſemper expreſſam omnimodæ iſtius aut abſtinentiæ aut excrementorum defectionis mentionem a Scriptoribus eſſe prætermiſſam.

(30) *Sive ad pietatem*. Uti Anna Lammenitzia, & Anus quædam Anglica a Langio memoratæ *l. c. pag.* 111. itemque Antonius ille hypocrita relatus a Marſ. Cagnato *l. c. cap.* 7. ex Antonio Panormita; cui ſimile exemplum Romæ ſub Nicolao Pont. ab Æneа Silvio narratum. Vid. Joh. Wier. *Tr. de commentitiis jejuniis*.

(31) *Ad oſtentationem*. Inter cetera, ob quæ Gaſſendus ait, *loc. cit.* non eſſe iis fidendum, qui longarum inediarum hiſtorias referunt, hoc etiam ponit, quod cum *ipſi non teſtes oculati omnimodæ abſtinentiæ ſint, ſed fidei ſtent aut ipſorummet Abſtinentium, aut parentum, famulorum, ipſorum etiam exploratorum, vix quiſpiam horum reperiatur, qui ut videri poſſit dicere quidpiam mirabile, exaggerare rem non affectet*. Quam vero ſimus propenſi in id omne, quod mirabilis ſpeciem habet, oſtendit Crouſazius *in ſua Logica part.* 1. *ſect.* 1. *cap.* 9. *num.* 13. ubi etiam demonſtrat hanc ipſam admirabilitatis affectationem naturalis hiſtoriæ veritati ſummopere nocuiſſe.

(32) *Principibus &c.* uti Maximiliano Cæſari, ejuſque Proceribus ab Anna Lammenitzia. V. Velſc. *l. c.* Wier. *de comment. jejun.* §. 35.

(33) *Ma-*

(33) *Magiſtratibus &c. Magiſtratus Unnenſis publicis codicillis teſtatus eſt de veritate* [jejunii Barbaræ Kremeis] nihilque doli latere ; quod ex induſtria adeoque oculata obſervatione 9. dierum , quibus in eorum ædibus ſedulo fuiſſet cuſtodita ; idque *aliquoties a diverſis eſſe factum , ſe teſtari confirmabant* ; (Wier. *de comment.jejun. ſ.* 4.) Fuco autem detecto *Princeps Unnam mittit litteras ad Magiſtratum , quibus cum illo expoſtulat ſerio , quod tam ſtupide ſibi a puella ſiviſſet illudi &c.* Idem *ib. ſ.* 25.

(34) *Annæ Lammenittiæ &c.* Hoc tamquam ementitæ abſtinentiæ *inſigne exemplum . . . nemini proditum ex annalibus patriis mſs.in bibliotheca ſua* enarrat Georg. Hieron. Velſchius . Id vero intelligendum eſſe videtur prodiiſſe tunc primum ex annalibus mſs. & multo diſtinctius narratum, quam ab ullo alio . Ceterum enim multo ante & cognitum , & ab AA. prolatum conſtat ex ſupra memorato Wieri libello *de comment. jejun. ſ.* 34. Marſil. Cagnat. *de ſanit. tuend. cap.* 7. *p. m.* 14. *b.* & Jo.Lang. *lib.* 1. *ep.* 27. *p. m.* 111. *V. ſupra notat.* 30. 32.

(35) *Non eſſe quibuſcumque &c.* Memini (inquit opportune in hanc rem Pet.Gaſſend. *l. c. p. m.* 542. *col.* 2. *oper. tom.* 2.) *cum præclarus Merendolus ſcripſiſſet , puerum duodecennem Icardi Aquenſis pharmacopolæ filium , prius edacem ac macilentum , a quinque jam menſibus omnem pæne cibum renuentem (renuiſſe prorſus fama erat) & aliquanto tamen carnoſiorem ſolito redditum , interrogaſſe me pueri patruum , ipſum quoque pharmacopolam , quid ejuſce rei compertum haberet , ac reſpondiſſe illum , impoſturam fuiſſe tum ipſius pueri , tum ſororis , non ſat memini , an fratris unius , qui , clam familia reliqua , ipſi edulia non multa quidem , ſed quædam tamen ſuppeditaret .*

VII.

(36) *Sive ad cibum & potum &c.* De Apollonia Schereiera an iſta expreſſe declaraverit P. Lentulus , qui ejus hiſtoriam conſcripſit , ignoramus ; librum enim ejus,qui vel ipſo Hildani tempore difficulter reperiebatur , ut ipſe in litteris ad Pet. Uffenbachium datis , & *obſervationi* 33. *cent.* 5. ſubnexis teſtatus eſt , videre non licuit . Attamen dubitare vix poſſumus , quin Scriptor omnium teſtimonio diligentiſſimus omnia hæc accurate ſit perſecutus , cum & ipſe Hildanus Lentuli æqualis & amicus , atque adeo in hac puella obſervanda ſocius,multis in locis jejunii bujus admirabilia deſcribens, omnia illa commemoret ; & *centuria* 4.*obſervatione item* 4. profiteatur,ſe plura de rebus ad ipſam pertinentibus *non addere, quod D.D. Lentulus omnia quæ circa puellam hanc occurriſſent atque occurrerent, diligenter obſervaret,quæ ſuo quoque tempore in lucem prodituræ eſſent* . Præterea Sennertus *loc. cit.* inediam iſtam veriſimiliter ex Lentulo referens,neque cibi neque potus neque excrementorum mentionem omittit.Omittit quidem de excrementis dicere,cum alterius puellæ in Palatinatu jejunium narrat , in hoc Henricum Smetium non imitatus præcipuum abſtinentiæ illius ſcriptorem , qui 10.*lib.* Miſcellaneorum ſuorum *pag.* 551. paucis quidem verbis , ſed apertiſſimis rem totam explicat , affirmans , puellam *a ſe viſitatam fuiſſe , quæ (ut fama erat , & certis quoque teſtimoniis compertum) in ſeptimum jam annum neque ederat , neque biberat quicquam , neque ullum excrementi genus interea poſuerat &c.* Idem repetit quoad cibum, & potum , & excrementa *lib.* 8. *p. m.* 395. Non minus autem accuratus fuit Jo. Langius in narrando puellæ Splrenſis jejunio . Poſtquam enim morbum , in quem illa incidit , breviter deſcripſerit *lib.* 2. *ep.* 27. *p. m.*111. dixeritque eam *cibi potuſque omne deſiderium ſic amiſiſſe , ut neque variis obſoniorum illecebris, neque parentum precibus adigi potuerit,ut quidquam eſculenti, vel potus vel primis labris ſaltem deguſtaret*, ſubjungit deinde ſequentia verba : *quam inediam quum ultra biennium ſuſtinuiſſet,nihil excrementorum nec per alvum aut veſicam excrevit* . Neque vero aliter ſcribere poterat is , qui ſuſpicatus eſt *pag.* 113. in ea fuiſſe reſolutos paralyſi ventriculi nervos . Wierus quoque initio *ſ.* 35. libelli ſui *de commentitiis jejuniis* teſtatur de hac puella ſcriptum eſſe ; *prius omnem averſatam cibum , poſtea & potum , nec tum urinam reddidiſſe* . Ac ne dubitari poſſet de potus abſtinentia,

nentia, deque excrementorum defectione, Marſil. Cagnatus, poſtquam *cap. 5. lib. 1. de ſan. tu. p. m.* 10. *b.* ex Ger. Bucoldiano retulit, *nauſeam* (a qua ea Virgo correpta fuerat) *non modo non curatam, verum etiam anno ſequenti, quo hominum memoria ferventior, & aridior nullus extitit, neque potum ullum ſumſiſſe, neque lotium ullum reddidiſſe*: capite deinde ſeptimo *pag.* 15. *a.* ubi oſtendere conatur jejunium quadraginta dierum non eſſe naturale: non modo non negat, puellam eo deveniſſe, ut annum, & illum quidem aridiſſimum ſine potu vixerit, ſed etiam *non adeo, ſicuti cetera, alienum* id eſſe demonſtrat, nonnullorum exemplis propoſitis, qui diu ſine potu vitam duxerunt. Atque hæc oſtendiſſe ſufficiat de hiſce inediarum hiſtoriis, quæ ante Velſchium proditæ ſunt, ne forte quod ille in plerique Scriptoribus reprehendit, (*V. ſupra N. VI. not.* 29.) id in omnibus reprehendendum eſſe quis putet; quaſi videlicet omnes *de cibis liquidis, deque excrementis veſica redditis* parum curarint. Ceterum qui aut fere per idem tempus, quo Velſchius, ſcripſerunt, aut poſtea, diligentiam ſuam minime deſiderari paſſi ſunt in iis omnibus recenſendis, quæ ad inediæ ſibi ad deſcribendum propoſitæ cognitionem quoquo modo facere poſſunt, ut cuivis patebit hiſtorias Henr. Sampſonii *E. N. C. an.* 3. *obſer.* 173. Th. Bartholini *Med. Sept. lib.* 3. *ſect.* 3. *cap.* 6. P. Blair *Tranſ. philoſoph.* 28. *Jan.* 1720. P. A. Michelotti *Act. Phyſ. Med. A. N. C. vol.* 2. *obſ.* 26. & aliorum legenti.

(37) *Morum propenſionumque &c.* De puella Spirenſi poſtquam dixiſſet J. Lang. *l. c.* eam a ſe viſam *duodecim annos natam juſto corporis pro ætate habitu, coma flaveſcente, fuſcam, oculis cæſiis, facie non illiberali,* ſtatim addit: *quod ad animi affectus attinet, taciturnam, benignam, & mitis ingenii puellam, parentibus morigeram &c.*

(38) *Matronæ.* De vero jejunio Conſolentaneæ ſuæ aſſerit Citeſius *pag.* 80. *Nobiliſſimorum virorum, qui eam in domibus ſuis alius per trium, alius per quatuor hebdomadarum ſpatium inter uxores & filias ſuas aſſervarunt, fide ſatis unicuique conſtare debere.* Vid. infr. *not.* 40. de puella Palatina quatuor matronis ad eam obſervandam tradita.

(39) *Aut privato ſtudio.* Id fecit Quercetanus, qui & fama jejunii Apolloniæ Schrejeræ permotus, & morem gerens Domino de Syllery Galliæ Procancellario Bernam ſe contulit, *ut tanquam teſtis oculatus rei veritatem certius cognoſceret, Diætet. polyhiſt. pag.* 146. Paulus quoque Lentulus, & G. Fabr. Hildanus eam inviſerunt. Citeſius ſimiliter Conſolentaneam ſuam viſitavit, & ita perſuaſus fuit de veritate jejunii ejus, ut ſcribere non dubitaverit: (*pag.* 80.) *etiamſi per tot menſes & annos, ſingulos ejus motus obſervare non licuerit, videri tamen nihilominus verum quod de ea circumfertur triennale jejunium; nec aliter iis perſuaſum fore, qui nudam eam, ut nos, conſpexerint.* Nempe non detrectavit puella nullius fraudis conſcia, ſe nudam videri, contra quam Barbara illa Unnenſis fecit, quæ, cum mater diceret, *ei adeo collapſum eſſe ventrem, ut umbilicus eſſet quaſi adnatus ſpinæ dorſi.* Wierum tamen *contrectare ipſam tentantem effugit.* Similiter de Martha Tailer *curioſos multos undique confluxiſſe ad illam viſendam,* narrat Sampſonius, *Medicos, Chirurgos, alioſque qui integras noctes per vices huic negotio invigilarunt, ut ſi forſan fraus aliqua ab ipſa, vel amicis facta fuiſſet, detegeretur. Nullum* (addit) *ibi fuiſſe religionis prætextum, nullum enthuſiamum &c.*

(40) *Aut publica auctoritate &c.* Ferdinandi Romanorum Regis juſſu puella Spirenſis ab ejus Medico, & ab altero quodam a cubiculis viſitata fuit, uti refert Lang. *loc. cit.* Juſſu pariter Joan. Caſimiri Comitis Palatini Catharina Conradi Vietoris filia primum quidem anno 1584. ab Henr. Smetio, & Jacobo Theodoro Medicis præclaris; rurſum autem anno 1588. a Jo. Poſtio Medico Aulico, & Valentino Hennero & ipſo Medicinæ Doctore obſervata fuit: (*V. Smet. Miſc.* x. *Senn. loc. cit.*) Citeſius, qui Smetio adhuc vivente ſcribebat, addit, *adhibitas fuiſſe quatuor matronas, quæ ab ejus* (puellæ) *latere ne quidem noctu diſcederent. V. ejus Tr. de abſtin. Conſol. pag.* 79. Nec minori vigilantia Bernenſis Senatus in Apolloniæ Schrejeræ abſtinentiam inquiſivit:

juſſu

Digitized by Google

juſſit enim *& matrem, & filiam Bernam adduci, quat in Xenodochio urbis collocari, & ibi obſervari a cuſtodibus voluit, ne quid fraudis ſubeſſet.* Quercet. *diæt. polyhiſt. p. m.* 145.

(41) *De rei veritate dubitatum &c.* Cautiones, quas adhibitas fuiſſe hucuſque oſtenſum eſt in ejuſmodi factis examinandis, clare oſtendunt, quam vehementer fuerit de ipſorum veritate dubitatum. Accedit quod nota erant & recentia ementitorum jejuniorum exempla: Certe Ferdinando Regi, & ejus Proceribus obverſata fuiſſe ſimilia flagitia, credibile eſt, cum puellulam Margaritam e pago Rodt *Spiram accerſitam novis indutam veſtibus, Medico ſuo, & alteri ſuorum a cubiculis, viris ſpectatæ fidei, nocturno diurnoque tempore in eorum ædibus obſervandam dedit*, uti ſcribit Lang. *loc. cit.* addit enim eos id feciſſe non tam admiratione commotos, quam quod veriti eſſent, ne quid fraudis ſubeſſet, *ut olim in Auguſta Vindelicorum urbe, & nuper in Anglia Anus, prætextu religionis, ſolertis etiam ingenii viros deceperat.*

(42) *Cuſtodes poſitos &c. V. ſup. not.* 40. *in fine*; præcedentem; & alibi.

(43) *Dies nocteſque &c.* Vid. ſupra (*not.* 41.) quid actum ſit circa puellam Spirenſem ex Langio *pag.* 111., circa Conſolentsneam ex Citeſio *pag.* 80., circa Schreieram ex eodem *pag.* 79., circa Martham Tailer ex Sampſonio (*l. c. not.* 39.)

(44) *Omnia ſumma cautione acta*. Vel de ipſis indumentis cogitatum eſt, ne quid forte alimenti in illis abſconditum fallaciam faceret, cum puella Spirenſis obſervari cœpit juſſu Regio. Veteribus enim ablatis, novis induta eſt. Cum ergo ſic tradita fuerit ad obſervandum, & dies 12. ſub aſſidua cuſtodia, nullo ſibi a quopiam oblato cibo aut potu tranſegerit, uti vel ipſe Marſil. Cagnat. *loc. cit. cap.* 5. *pag.* 10. *b.* non diffitetur, mirari ſubit, quomodo Wierus ſcribere potuerit *l. c. §.* 36. ſe nihil dubitare; *ſi oculatius illa fuiſſet obſervata, aut in ipſam vigilantius inquiſitum, quin impoſtura fuiſſet detecta*: nec defuiſse, *qui in veſtimenti fimbriis libum ad famem tollendam dextre conſutum fuiſſe*, dicerent.

VIII.

(45) *Plerumque morbi fuerunt inuſitati & novi &c.* Novus certe atque inauditus fuit morbus ſupra N. V. *not.* 28. indicatus Margaritæ Lauveræ, cujus deſcriptionem a Sigiſmundo Konig. Reipub. Bernenſis Phyſico ad Robertum Hook miſsam habemus *in Act. Erud. Lipſ. an.* 1682. *menſ. Nov. pag.* 340. Huic menſtrua cum defeciſsent, oborti ſunt acerbiſſimi dolores, modo has, modo illas partes excruciantes. Eruperunt variæ ſubito latæque veſicæ, dolore adeo intolerabili, ut mente moveretur. Malum ptyaliſmo mercuriali profligatum eſt. Sequenti anno reverſum eſt, ſed non diu veſicæ durarunt. Cum ergo ſponte evanuiſsent, non multo poſt affectus quidam recruduit nephritidem in multis æmulatus, in aliis vero plane inauditus & novus. Clyſma ore rejectum eſt, inde tophi & lapilli vomitu pariter redditi, primum quidem piſorum, deinde etiam avellanarum nucum magnitudine, duritie autem varia, cum alii molliores eſſent, alii ſilicibus æquiparari poſsent. E veſica ſumme dolente nihil urinæ, etiam cathetere immiſso, eductum eſt. De calculis in renibus, veſica, & meſenterio genitis ſuſpicio fuit, non ſecus ac in ventriculo, & inteſtinis genitos autopſia docuerat. Certe fragor invicem alliſorum lapidum, vel admota ventri manu, vel citato vomitu, audiebatur. Sed longum eſset omnia recenſere. Admirabiliora fuerunt clyſmatum per ſuperiora ejectio, cum interim craſsa inteſtina craſſis item excrementis diu infarcta eſsent, uti eorum enixus demonſtrabat; urinarum colores aliquando viridis, aliquando cæruleus, iſque perſpicuus; urinæ item per fauces rejectio; ejuſdem retentio; mox eruptio enormis; atque iterum huic ſuccedens retentio; lapillorum excretio primum per ſuperiora, progreſsu temporis etiam per inferiora, eorum varium genus, varia forma, varius color, copia vero tanta, ut quinque libras, ſi omnes aſservati fuiſsent, facile exceſſiſsent; tandem, quod ad rem noſtram facit, omnimoda per integros quatuor menſes cibi potuſque abſtinentia. Neque enim toto illo tempore quidquam ſumſit, niſi

quinto

quinto, ſextove die cochlear exiguum olei amygd. dulc. ſpiritu nitri impraegnatum, quod & optimum diſsolvens, & aegrae haud ingratum compertum fuerat.

(46) *Magnae bis &c.* Ex arſenico per errorem in fornace una cum lignis concremato creditum eſt ortum duxiſse puellae cujuſdam Sileſiacae 11. annos natae diuturnam inediam. Haec per 9. menſes ne hilum quidem, per 6. autem menſes ſubſequentes rariſſime quoddam, neque in ea quantitate, quae ad vitam ſuſtentandam ſufficere potuiſset, aſsumſit. Per totum hoc tempus immota plane, ac mortua quaſi in lecto procubuit. Quod vero culpa in arſenicum conjiceretur, id nempe cauſa fuit, quod & aliae puellae, quae in eodem conclavi erant, idem fere fatum, quamvis non adeo diuturnum & grave, ſunt expertae. Chriſt. Mich. Adolphus *E. N. C. Cent. VII. VIII. obſ.* 34. Non minus extraordinaria cauſa fuit jejunii Marthae Tailer, *Ab ictu* videlicet *ſibi in dorſum a Molendinario inflicto, lecto diu affixa, inde parum convaleſcens, iterumque recidivam paſſa, ſenſit deglutiendi difficultatem in gula, inde proſtratum appetitum;* poſt haec jejunium, quod ſcribente Sampſonio durabat adhuc cum jam 13. menſes elapſi eſſent. *E. N. C. an.* 3. *obſ.* 173.

(47) *Ortus, progreſſio, exitus &c.* Inediis adeo diuturnis conveniens inter alia videtur Jejunantes iſtos & paulatim a cibis deſueſcere, & redire paulatim ad eorum uſum. In abſtinentiae autem progreſſu excretiones deficere, in regreſſu ad alimenta eas quoque reſtitui. His porro egregie reſpondent obſervationes. *Primo ſenſim panis, deinde ciborum aliorum omnium appetitum amiſit* Schrejera (*l. c. p. m.* 384. *col.* 2.); *& juſculis tantum nutrita, paulatim illorum etiam uſum abhorruit; & tandem ſaltem aliquot cochlearia vini aqua diluti aſſumens, & ejus uſum poſtea reſpuit: atque ita aliquot menſes ſine cibo & potu vixit.* Spirenſis *coepit plus cibum quam potum faſtidire*; Lang. *l. c. p.* 111. Martha Tailer *abſtinere coepit ab omni cibo ſolido, uti & pedetentim ab omnibus liquidis, niſi quidem rariſſime &c.* Vid. Sampſon. *l. c.*

Quod vero attinet ad paullatinam refectionem, de Schreiera, inter alias, notatur (*Senn. l. c.*) cum appetitus paullum redire coepiſſet, coepiſſe etiam pedetentim coctionem in ventriculo, hepate, aliiſque partibus perfici; abdomen, quod ante extenuatum & induratum erat, rurſum emolliri & elevari; excrementa per conſuetas vias iterum excerni; muſculorum robur recuperavit; & quae invalida fuerat, motu reſtituto ambulare coepit. Vid. Hildan. praeſertim *cent.* 4. *obſ.* 4. cujus verba referuntur *not.* 60. *ad N. IX.* Palatina vero Henrici Smetii primum *aquae fontanae ſemunciam ebibit*, deinde *lactis acidi*, quod primum appetivit, *& quidem frigidi dimidiam nucis juglandis quantitatem deglutivit. Cum pluſculum aſſumere conaretur,* non potuit, *eoque per vomitum rejecto*, vino os colluit, ſed nihil ejus vini deglutire valuit &c. Vid. Smet. *l. c. pag.* 552. 553. Conſolentanea quoque paucos ante menſes coeperat lactis guttulam diutius ore verſare: [Citeſ. *pag.* 113.] Cum autem rediit ad ciborum uſum, *per triduum lacte tepente os & fauces irrigavit; mox juſculum ſibi parari imperavit: parati unum & alterum hauſtum exſorbet, quem multo labore deglutire conata effecit demum, ut ventriculus quantulum erat aſſumtum exciperet atque amplexaretur. Exinde paulatim cibis firmioribus aſſuevit ſeſe &c. reddito priori vultu, liberali illo quidem & vivido, totoque habitu ſpecioſiore facto*; Citeſ. *ib. pag.* 112. Similia narrantur de aliis pluribus, quorum exactiores habentur hiſtoriae.

Demum excrementa poſt denuo aſſumtos cibos redierunt. Gilb. Jackſon poſt decimum quartum, vel decimum quintum diem ab aſſumpto aliquo cibo nonnihil per alvum & urinam reddere coepit. Adelheydi vero Stalpartii Wielii in tertiam uſque hebdomadam *alvi exoneratio dilata eſt*, eamque nonniſi aſſumto interno quodam remedio a Stalpartio tranſmiſſo conſecuta eſt.

[48] *Deglutitio difficilis.* Hoc ſymptoma pleriſque Abſtinentibus commune fuit, atque in nonnullis a paralyſi gulae & aeſophagi ortum duxiſſe creditur. Poſtquam Conſolen-

ſolentanea per totos 20. dies vomitu aſſiduo conflictata eſt, & per alios 24. dies ſine voce hæſit, *omnium infra caput partium motus torpere & hebeſcere cœpit, adeo ut ipſe quoque æſophagus reſolutus vim ſuam cathelecticam amiſerit*: Reſtituto deinde, & confirmato artuum motu poſt 6. ſere menſes *ſola deglutiendi impotentia remanſit*; Citeſ. *pag. 64. 65.* Primum quod ſenſit Martha Tailer fuit deglutiendi difficultas in gula (*V. ſupra not. 46.*) Adelhaydes quoque Stalpartii ne fluida quidem deglutire poterat &c. Vid. *not. 105. ad N. XXXIV.*

(49) *Vomitus, anguſtiæ, & deliquia &c.* Conſolentanea, uti ſupra notatum eſt, inter prima graviſſima ſymptomata ſebrem, qua ſtatim ab initio correpta eſt, comitantia, *aſſiduo in primis vomitu per 20. dies conflictata eſt*. Puella Juliacenſis, de qua Hildan. *cent. 2. obſ. 40. a cibo adeo adhorrebat, ut cum quidam ex illis, qui ad eam inviſendam advenerant, ſacchari parum clam in os immiſiſſet, illa protinus in ſyncopem inciderit.*

(50) *Eorum, quæ a corpore &c.* Quanti ab omnibus factum ſuerit hoc indicium ad inediæ non fictæ cognitionem, ex ſuperioribus adnotationibus intelligi poteſt; præſertim vero ex eo quod nemo ſere inter Scriptores hujus rei mentionem facere omiſerit. Hoc argumento adductus eſt Wielius, ut veram judicaret Henr. Stiphont abſtinentiam.

(51) *Ventris contractio.* Quercetanus hoc argumento uſus eſt, *ut mirantes & vix ſibi perſuadentes quin alimentis clam paſceretur* puella quædam, quæ Conſtani ab ipſo viſa eſt, *& jam ſine cibo & potu per ſeſquiannum perſtiterat*, a ſiniſtra illa opinione dimoveret. *Ubi enim ventriculum, hypochondria, meſenterii, & inferioris abdominis regionem attrectavit*, aperte docuit, *in illo abdomine uſque adeo depreſſo, & inſtar marmorei lapidis indurato nihil colligi poſſe; cum nihil in illas partes trajici aut influere queat; Diætet. polyhiſt. p. m. 142.* Hanc ventris depreſſionem contractionemque Langius quoque in Spirenſi notavit *pag. 111.* Senn. *l. c.* commemoravit de Schreiera; & alii de aliis. At omnium accuratiſſime deſcripſit Citeſius in Conſolentanea: *Abdomen* (inquit *pag. 65.*) *ſenſim emacreſcere & tabeſcere adeo viſum eſt, ut ab imis coſtis ad pubem uſque nihil priſtini aqualiculi ſuperfuerit. Sola ibi nunc a ſterno pendula mucronata cartilago ſupra antiquam ventris regionem extat, a qua, & notharum coſtarum appendicibus ſuperna cutis non mediocrem tenſionis & divulſionis ſenſum patitur, ex ipſo etiam puellæ conqueſtu. Inde omnes muſculos, inteſtina, viſcera, & reliquas ventris partes atrophia conſumtas & contractas patet, ut detractas putes. Saltem ſolæ illarum fibræ & ſtamina reſtant; carnoſa omnis, quæ ſpatia earum infarcit, ſubſtantia periit.* De ſua Martha Sampſonius teſtatur: *Abdomen ad ipſam ſpinam concidit, quæ manu palpatur, non obſtantibus muſculis & inteſtinis jam aridis mediantibus. Cavitas eſt inſignis a cartilagine enſiformi ad umbilicum.*

(52) *Cutis ariditas, puſtulæ, fœditates.* Conſolentaneæ *univerſa cutis frigida & ſicca tangentibus apparuit; neque ullo motu incaleſcebat*; Citeſ. *pag. 66.* De Spirenſi notavit Langius *pag. 112.* corpus puſtulis phlegmate ſcatentibus; & Sampſonius Jejunantis ſuæ cutem pruriginoſa fœditate exaſperatam ſuiſſe; quam aliquando lacte abluendam fuiſſe, addit. Schmidius quoque *Med. Sept. lib. 3 ſect. 3. cap. 2. pag. 519.* pruritum, cutis ſiccitatem in Abſtinente ſua commemorat. Ac demum Herc. Saxonia Moniali cuidam Virgini non abſtinenti quidem, uti modo nominatæ ſuerunt, ſed aſſiduo vomitu laboranti, quo plus egerebatur, quam aſſumtum eſſet, pruritum in toto corpore permoleſtum fuiſſe ſcribit. *Vid. Med. Sept. lib. 3. ſect. 5. cap. 25.*

(53) *Nervorum tum reſolutio.* Statim ac Spirenſis puella *cœpit plus cibum, quam potum faſtidire*, uti ſupra notatum eſt, cœpit etiam *dolore nervorum in brachiis & cruribus robur relaxari*; Lang. *pag. 111. lin. 4.* Virgo Patavina *motum ſiniſtri brachii* vel ipſo morbi initio amiſit, referente ex Alex. Viguntia Sennerto *l. c. p. 384.* De Conſolentanea dictum eſt ſupra (*hoc eodem N. not. 48.*) quomodo reddita voce, o-

mnium

mnium infra caput partium motus torpere & bebeſcere cæperit, quo poſt ſex menſes artubus reſtituto, altera coxendix paralityca remanſerit, unde difficilis inceſſus. Similiter de Catharina Bindera (*Smet. Miſc. X. pag.* 552.) dicitur dextram manum diu reſolutam fuiſſe, & utrumque crus attractum ſine calore. Gilb. Jackſon (*Tranſ. l. c.*) poſt febrem tertio recurrentem mutus evaſit, paralyticus, & abſtinens.

(54) *Tum diſtentiones*. Notabiles fuerunt convulſiones primum internæ per angores & deliquia ſe prodentes, deinde extrinſecus apparentes in Adhelayde Stalpartii (*V. l. c. pag.* 138. 139.) Quandoque ita vehementes fuerunt, ut con torquens ſeſe mentum & genua conjungeret. Caput hac illac jactitabat, e lecto exſilire conabatur, & detinere ſe volentes mordere. Convulſiones iſtas (*pag.* 144.) *obſervaverat pater phaſibus auſcultaſſe lunæ, necnon ipſa convaleſcente tertium ſemper graviſſimum fuiſſe diem*.

(55) *Deſipientiæ*. Commune hoc fuit pluribus ex iſtis Abſtinentibus, ut mente non conſtarent. Antequam Virgo Patavina jejunium ſuum inchoaret, deliravit (*Senn. l. c.*): Conſolentanea, etiam voce reddita, fuiſſe adhuc delirii plena dicitur a Citeſio *pag.* 64. & Adelhaydi modo memoratæ *multiplicibus convulſionibus mentis uſus videbatur imminutus*; Stalp. *pag.* 140.

(56) *Propenſio in ſomnum, aut ſopor*. *Deſidem, & ſomnolentam* ſe inveniſſe dicit Langius puellam Spirenſem *l. c. p.* 111.; languida pariter, ſomnolenta, taciturna, cruribus contractis fuit Etruſca illa, quam Sennertus commemorat *pag.* 384. *a*

(57) *Stupor*. Uſque adeo in nonnullis gravis fuit, ut catalepſis gradum attigerit. Virgo Patavina Viguntiæ ſæpe catalepſi correpta fuit; *Sennert. l. c.* Job. Schlegel, & Virgo Siebenlenhenſis Maria Streichera, quorum hiſtoriam habet Schurig *l. c.* §. 40. *& ſeqq.* ſic affecti ſunt, ut a multis pro catalepticis haberi potuerint. Prior certe ſtans plicatis manibus, nihil loquens, fixis ſemper in terram oculis, dies 5. noctesve permanſit locum non mutans.

(58) *Viſus, vocis, & loquelæ amiſſio aut impedimentum*. Virgo Patavina, cæca evaſit, & delirare cœpit, poſtquam aliis gravibus ſymptomatibus laboraſſet, & jam aliquot menſes cibum eſſet averſata; Senn. *loc. cit.* Conſolentanea, uti ſupra indicatum eſt, poſtquam a primo inſultu morbi per 20. dies febre & vomitu conflictata eſt, febre quoquomodo remittente obmutuit per 24. alios dies; Citeſ. *p.* 64. Gilb. Jackſon, febre tertio recurrente, mutus factus eſt, paralyticus, & aſitos. Adelaydes Stalpartio cæca facta dicitur, & cæca nominatur *p.* 140. An vero id oculorum, an palpebrarum vitio acciderit, non ſatis ex hiſtoriæ narratione liquet. Certe per vehementes convulſiones (*pag.* 139.) *palpebræ ejus ita claudebantur*, inquit Hiſtoricus, *pupillæque verſus interiora propellebantur, ut quaſi conſumtæ apparuerint, digitiſque palpebras aperire non poſſet, quare firmiter occluſæ manſerunt*.

IX.

(59) *Argumenta quævis &c.* Hujuſmodi ſunt argumenta, quibus Jo. Wierus *libello de commentit. jejun.* §. 36. & Fr. Citeſius *pag.* 77. Spirenſis puellæ abſtinentiam in dubium vocare annituntur. Sunt ea potiſſimum ducta a minutioribus excrementis, muco videlicet, lacrymis, & puſtulis, quæ in puellæ corpore prodiiſſe narrabantur. Hæc *aliquo cibo*, inquit Citeſius, *quamquam forte non ſolido vires ejus collabentes ſæpe fultas*, ſatis evincunt. Verum quid valeant ejuſmodi argumenta, ex iis quæ N. XXVIII. habentur, intelligere quivis poteſt.

(60) *Aut quodvis indicium & teſtimonium &c.* Neminem certe non commovebunt graviſſimorum Auctorum teſtimonia, quæ Georg. Hier. Velſchius adverſus celebriores Abſtinentes adducit, dum palam aperteque profitetur, *ſe plane perſuaſum eſſe, inedias illas, quæ tot annorum prodigioſæ recenſentur, ad unam omnes omnino fictas & ementitas fuiſſe*. *De Apollonia*, proſequitur ipſe, *Schreiera id aperte Guil. Fabricius Hildanus teſtatur cent.* 3. *obſ.* 85. *Item cent.* 4. *obſ.* 4. *& cent.* 5. *obſ.* 33. *De Eva Flegena*

Morſiacenſi; *Idem cent. 5. obſ. 33. De Catharina Conradi Binderi filia Sbmidvilnenſi in Palatinatu.Henricus Smetius X. miſcellan. p. 551. De alia quadam Jo. Wierus tr. ſingulari. De puella Spirenſi, aliiſque pluribus Jo. Langius lib. 2. epiſt. 27. De Gallica Gerardi Bacoldiani, quæ eadem cum abſtinente Conſolentanea Franc. Citeſii, nemo non commentum eſſe judicavit. De Scoto quodam*, & reliqua. Ad hæc ergo tam gravia teſtimonia qui reſpexerit, facile inducetur, ut iſtas *plurium annorum inedias tamquam impoſſibiles, mera figmenta & impoſturas* repudiet, quemadmodum memorati Velſchii, aliorumque auctoritate fecit L. Schrockius *ſchol. ad obſ. Helvvig.* qui eis *neminem niſi qui ſe cæca credulitate decipi patiatur, ſeſe oppoſiturum* eſſe pronunciat. At ſi quis Auctores a Velſchio allegatos adeat, mirabitur, qui potuerit vir clariſſ. ex eorum teſtimoniis colligere, inedias illas *ad unam omnes omnino fictas & ementitas fuiſſe*. Nempe magna pars eorum locorum, quos ipſe citat, longe ab ea ſententia ſunt alieniſſimi. Nam duo primi, qui ex Fabr. Hild. afferuntur, alter quidem ex litteris ad Valentinum Rulandum, alter ex litteris ad Janum de Burgo datis, ambo nihil aliud de Apollonia Schreiera continent, niſi eam *poſt longam illam inediam* iterum edere & bibere *incœpiſſe prima die anni 1611. ab initio parce ſumſiſſe cibum, & nihil fere præter juſcula, & ut plurimum bordeacea: verum non diu poſt, cum eſſet facta inſipiens, omnia etiam lintea, lodices, immo & cultros devorare tentaſſe: eam a ſe una cum P. Lentulo multiſque aliis viſam: panem in vino maceratum ei oblatum, quem avide devoravit: vinum bibere noluiſſe, dicentem, hoc ſibi nocere & capitis dolorem excitare ... excrementa quotidie, & menſtrua ſingulis menſibus copioſe excreviſſe: ventrem* demum, *qui antea ſupra modum depreſſus erat, tunc ſecundum naturam ſeſe habuiſſe; reliquaque membra omnia carnoſa fuiſſe*. Itaque duo iſti loci non modo non favent, ſed plane obſunt Velſchianæ aſſertioni. Favet potius qui *ex cent. V.* adſertur. Sed de hoc infra diſtinctius. Locus vero Smetii de Catharina Conradi Binderi filia, & item alter Joh. Langii de puella Spirenſi illi ipſiſſimi ſunt, quos ante *in annot. 36. ſub N. VII.* produximus; qui nihil certe continent aut habent adjunctum, quod veritatem iſtorum jejuniorum mirifice non confirmet. Alia vero *illa puella quædam, de qua Jo. Wierus tractatu ſingulari*, ideſt tractatu de commentitiis jejuniis, non poteſt non eſſe Barbara Unnenſis, quæ præcipuam in eo tractatu perſonam agit. At neque hæc, neque Anna Lammenittia, neque aliæ ibi memoratæ, una fortaſſe puella Spirenſi excepta, quam, ut ſupra diximus, ſuſpectam habet Wierus, veris Abſtinentibus a quopiam annumeratæ ſunt. Porro argumenta, quibus ille in hanc ſuſpicionem adverſus Spirenſem inductus eſt, *not. 59.* indicata ſunt, & quid valeant inde dignoſci poteſt. Quæ autem *Gallica* iſta eſt *Gerardi Bucoldiani*, quam Velſchius *eamdem* facit *cum Conſolentanea Citeſii*? Numquid poteſt utriuſque Abſtinentis ætas in eamdem perſonam convenire? Bucoldiani ſcriptum de ſua Jejunante annis pluſquam quinquaginta antiquius eſt Conſolentaneæ jejunio. Editus enim eſt libellus ille Pariſiis an. 1547. *Mercklin. Linden. renov. ſub lit. G.* Conſolentanea vero jejunare cœpit vere anni 1599. Citeſ. *pag. 64.* Conciliet qui poteſt res tanto annorum intervallo disjunctas. Sed quæcumque tandem fuerit Abſtinens iſta, Conſolentaneæ certe inediam non reprobabimus ob unius Velſchii Scriptoris ceteroquin luculentiſſimi teſtimonium adeo aſſeveranter affirmantis, de ea *neminem non commentum eſſe judicaſſe*. Doceri enim debuiſſet & qui judicarint, & quibus de cauſis. Potius ſi quid eſſet, quod Conſolentaneam ſuſpectam redderet, illud nempe eſſet, quod pariter & de Palatina Henrici Smetii ſuſpicionem facit. Nimirum ambæ tum ſolum ad alimentorum uſum rediiſſe dicuntur, cum ſe in arctiorem cuſtodiam redactas, & diligentius multo atque rigidius, quam unquam antea obſervandas eſſe, cognoverunt. De Palatina vero ut ſuſpicari vehementius quis poſſet, faciunt nempe & preces ad Deum fuſæ, & genius illam ſolatus, & morbi allevatio poſt hæc tandem conſecuta, non prius. Attamen hæc ipſa non tanti momenti ſunt ad dubitandum, quanti ad faciendam fidem videntur eſſe cum alia multa in hiſce hiſtoriis

narra-

Digitized by Google

narrata, tum inter cetera reſectionis, & convaleſcendi modus toleratæ diu abſtinentiæ apprime conſentaneus. Diverſus certe is fuit a modo, quo Auguſtana, & Unnenſis reſectæ ſunt poſt ſimulatam ſuam inediam; hæ quippe ſolidioribus cibis ſtatim uſæ ſunt. Neque id mirum; ipſorum enim numquam vere abſtinentes fuerant. Illæ vero, uti narratum eſt ſupra *not.* 47. initio a liquidis ſumto, nec ſine difficultate, paulatim ad craſſiorum alimentorum uſum redierunt. Atque hactenus dicta ſatis nos monent, ne facile cujuſvis auctoritati fidamus. Errori enim obnoxii ſunt vel graviſſimi quique Scriptores: atque ideirco quicunque demum fuerit, a quo aliquod factum narretur, aut alii id narrantes allegentur, non ei exiſtimandum erit injurium, ſi factum ipſum, antequam recipiatur, vel diligentius examinare, vel ex primis ejus Auctoribus haurire ſtudeamus. Ceterum utcumque placebit vetuſtiores illas diuturnarum inediarum hiſtorias accipere, non deſunt certe recentes aliæ, quas ne ſuſpectas habeamus facit nempe clariſſimorum virorum, a quibus traditæ ſunt, ſingularis doctrina, fides, judicium, diligentia. Hæ ſparſim in hoc ſcripto memorantur ex Sampſonio, Helvvigio, Schmidio, Blairio, Michelotto, aliiſque pluribus relatæ. Quibus & illam accenſere libet, quam noviſſime protulit Conſtantinus Gatta, *Racc. d'opuſcol. ſcient. opuſc.* 17. Etſi vero ex iſtiuſmodi narrationibus perpaucæ ſunt, quæ ultra annuum ſpatium protractum jejunium doceant, & aliquæ tamen ſunt quæ id docent, quæque ut luculentos habent Auctores, maxime credibiles exiſtimantur; & illæ ipſæ, quæ ad menſes jejunia duraſſe narrant, non levi argumento ſunt, etiam ultra id tempus durare potuiſſe. Ubi enim tam longo intervallo conſuetos fines tranſgreſſa fuerit cibi potuſque abſtinentia, ubi ſemel jam ab ordinariis naturæ legibus quaſi ſoluta fuerit, quis divinando aſſequi poſſit, quouſque illi ab ipſis recedere conceſſum ſit?

[61] *Aut ſuſpicio &c.* Pluſquam ſuſpicio videtur ea, quam Guil. Fabr. Hildanus *in admonitione ad lectorem obſervationi* 33. *cent. V.* annexa proponit de Apolloniæ Schreieræ jejunio; Cum enim quæ olim de Mœrſienſis puellæ abſtinentia in prima ſuarum centur. editione ſcripſerat, in ſecunda retractaturus eſſet, dixiſſetque optare ſe *ut aliquis eorum, qui Mœrſienſem cognoverunt, totum* fictitiæ illius inediæ *negotium conſcriberet, & in publicum daret, quo impoſterum in hujuſmodi fraudulentis illuſionibus cuncti cautiores eſſe poſſent*; hæc ſubjungit: *Ego plerumque in privatis colloquiis coram Proceribus noſtris inediam Apolloniæ Schreieræ in dubium vocare, ipſamque clariſſ. virum D. D. Paulum Lentulum (qui hiſtoriam integram deſcripſit, & in publicum dedit) ſimul & me, multoſque alios fefelliſſe, necnon quamplurima, quæ de hujuſmodi inediis ab Auctoribus, quantumvis approbatiſſimis. ſparguntur, ſuſpecta mihi eſſe auſim dicere.* Quibus addit: *Vivit Schreiera illa in hunc uſque diem* 20. *Octobris* 1633. *quo hæc ſcribo; robuſta eſt, & aliorum hominum more nutrimenta ſumit. Si eo tempore quo iterum cibum appetere, & cum aviditate devorare incipiebat, vel etiam ab initio, dum hic in cuſtodia (uti ex hiſtoria Dn. Doctoris Lentuli videre eſt) habebatur, rigide examinata fuiſſet, dolus omni procul dubio in apertum veniſſet.* Plurimi certe faciendum eſt tantum virum tam vehementer de Abſtinente iſta dubitaſſe. At vero eritne illa propterea doli fallaciæque condemnanda? Id enimvero fieri ſalva æquitate non poteſt. Doceri prius debet a clariſſimo viro, qui cum recens eſſet a puella inviſenda, & una cum Lentulo *diligenter* obſervanda nihil tale ſuſpicatus eſt, quæ nunc ipſum rationes moverint, ut tam fidenter pronunciet, *ſi rigide examinata fuiſſet, dolum omni procul dubio in apertum venturum fuiſſe.* Porro autem quod Fabricius ſuſpiciones iſtas ſuas ante divulgata Mœrſienſis flagitia privatim tantummodo, nunquam publice manifeſtas fecerit, id nempe argumento eſt, ſe illas non tanti feciſſe, quanti ea occaſione, qua ſe deceptum fuiſſe, nec ſine pudore, graviſſimaque animi perturbatione fatebatur. V. *epiſt. ad P. Uffenbach. Cent. V. obſ.* 33.

X I I.

[62] *Ubi hoc ſatis &c.* Ab hujus explicatione exorſi ſunt, qui ad hanc quæſtionem ſolvendam acceſſerunt. Vid. Jac. Zuinger. *in epiſt.* ad P. Lentulum annexa *obſervationi* 33. *cent. V.* Hild. & Sennert. *l. c.* qui priuſquam cauſam diu toleratæ abſtinentiæ inveſtiget, illud ſibi proponit *principio explicandum, quæ ſit neceſſitas alimenti aſſumendi*. Enimvero ſi morbus plerumque fuit tam longa abſtinentia, illud de ipſa dici vere poterit, quod a Boerhaavio generatim pronunciatum eſt de iis qui ſe ad morborum cognitionem accingunt: *Qui vitæ cauſas neſcit, & ſanitatis, ille . . . morbos cognoſcere non poterit. Aph. de cogn. & cur. morb. Proleg. n.* 3.

X I I I.

[63] *Reparationem eſſe diſpendii &c.* Re vera in hoc conſentiunt omnes antiqui pariter, & recentiores. Galen. *lib. de vict. rat. in acut. comm.* 1. *n.* 43. *Si nihil e noſtro effueret corpore, alimento opus non eſſet; ſed quum effluit, ideo hujus proportione cibi quantitatem definimus.*

X I V.

[64] *Ex innumeris illas contexens minutiſſimis vaſculis.* Texturam hanc humani corporis ex minutiſſimis vaſculis ex hoc ipſo duxit Boerhaavius *num.* 434. *Inſt. Med.* quod ad motus ſuos obeundos eſſe flexile debeat. Bellinus ante ceteros conſiderat corpus animale quaſi cumulum minimarum glandularum; glandulas autem quaſi conſtantes maximam partem ex arteriolis inflexis, advolutis, intextis (*De motu Bilis prop.* 30. *p. m.* 221.) Pitcarnius *corpus animatum* definit, *corpus ex canalibus diverſi generis, liquores diverſi generis ferentibus, compoſitum* (*Elem. Med. Conſp. def.* 7.) Eamdem notionem habent & alii pæne innumeri, uti Gulielm. *de Sang. nat. & conſtit. n.* 63. Frid. Hoffm. M. R. S. T. & *P.* 1. *cap.* 1. *prop.* 17. Cheyne *princ. philoſoph. cap.* 6. *§.* 39. Santorin. *de nutr. anim. n.* 9. *Si fluida*, inquiens, *excipias, totum corpus totum vas eſt*; Jac. Keill. *Tentam. Med. Phyſ. Tent.* 1. *p. m.* 24. Leeuvvenhoekii obſervationem adducens, qui *quartam unius digiti partem pluſquam decem vaſorum millibus refertam ſe vidiſſe teſtatur.*

X V.

[65] *Alia demum in exteriorem partium ambitum &c.* Id indicatur a Boerhaavio, *Inſt. Med. n.*426. clarius vero exponitur *in epiſt. anat. ad Frid. Rhuyſch. p. m.* 123. 124. *Hic liquor* (perſpirabilis) *haud requirit cavitatum ſub emiſſariis locatas ſedes. Sed datur huic porta, per quam meat recta ab ultimis arteriolarum, ſubtiliſſimiſque fiſtulis, abſque ulla omnino fabricæ glanduloſæ ambage interpoſita, aut remorante. Quas profecto, ſingulari ſucceſſu, dexteritas tua* (Rhuyſchii v.) *ipſis his oculis oſtendit. Eſt enim ubique, in omni parte corporis ubique præſens.*

X V I.

[66] *Animantis vita & ſalus &c.* A Pitcarnio *Elem. Med. Conſp. def.* 1. definitur *Vita . . circulatio ſanguinis a corde pulſi per arterias, & per vaſa reducti*; & *prop.* 50. *Corpus omne eſt vivens, in quo liquores continuo intra ſuos canales moventur.* Hoffmannus quoque cum alibi ſæpe, tum *in præfat. ad T.* 1. *Med. Rat. Syſt. Eſt vita*, inquit, *nihil aliud, quam motus ſanguinis, & humorum in circulum abiens a ſyſtole, & diaſtole cordis, & arteriarum, omniſque generis canalium, & fibrarum, ſanguinis & fluidi nervei influxu ſuſtentata proficiſcens, qui ſecretionibus & excretionibus corpus ab omni conſervat corruptione, & omnes ejus functiones gubernat. Hic enim circulus eſt ipſe ille vitalis motus, qui ipſum ſanguinem in ſe valde in putredinem pronum a præſentanea corruptione vindicat &c.* Idem repetit eodem T. P. & *cap.* 1. *prop.* 23. itemque *cap.* & *prop.* 2. Similiter Cheyne *princ. phil. cap.* 6. *num.* 34. *Atque in hoc*, inquit, *circuitu recte peracto vita & ſalus conſiſtit.*

[67] *Ad remotiſſimos uſque anguſtiſſimos &c.* Bellino præcipue laus hæc debetur cogni-

cognitæ admirabilis hujus extremorum vaſorum a ſuo principio diſtantiæ. Sunt enim vaſa noſtri corporis ſic inflexa & plicata, exilitatis vero tantæ, ut in minimum ſpatium incredibilis longitudo redigatur. Hinc fieri exiſtimat vir perſpicaciſſimus, *ut licet altitudo hominis non pertingat ad ulnas tres, longitudo tamen arteriarum, quæ in hac longitudine tam brevi continetur, ſit quiddam immenſum, & omnem menſuræ opinionem excedens* (*de motu bilis prop. 30. p. m. 221. col. 2.*) Hiſce cogitatis nonnulli fortaſſe plus juſto indulſerunt. Sunt enim qui non vereantur dicere, ſi vaſa humani corporis explicarentur, junctiſque deinceps extremis, unum ex omnibus continuum vas produceretur, futurum eſſe, ut ejus longitudo univerſæ terræ ambitum poſſet circumcingere; V. *Hecquet Med. Theol. part. 2. p. 277.* Sanguini ergo, ut redeat, unde propulſus eſt, plus conficiendum eſſe viæ, quam quæ Lutetiam a Sinis disjungit (*Ib. pag. 279.*) Liſterus vero adduci non poteſt, ut hæc paradoxa credat, & vaſa tam longa eſſe, quam iſti prædicant, *quod*, inquit, *ſipho evincit ex celeri & prorſus momentaneo liquoris alicujus pulſi tranſcurſu de vaſe in vas, aut per ductus viſcerum excretorios*. Fatetur tamen *& innumera eſſe & tenuiſſima, ut ex Rhuyſchii injectionibus diſcitur, item ex figura & magnitudine ſingulorum globulorum ægre tranſeuntium; Tr. de humor. cap. 30. Schol. p. m. 307.*

(68) *Hujuſmodi vis non alia eſt, niſi &c.* Sola vis cordis, ut jam notiſſimum eſt, a Borello æſtimata, non minor creditur vi trium mill. librarum *de motu anim. par. 2. prop. 67.* Hoff. M. R. S. T. *& P. 1. cap. 1. prop. 18. cum Schol.* Verdries *de Æquilib. M. & C. pag. 33*

XVII.

(69) *Perennis diſſipatio*. Boerh. *Inſt. Med. num. 435. & alibi*. Hæc eſt illa tranſſpiratio, ille defluxus, cujus mentio facta eſt paſſim apud veteres pariter, & recentiores Medicos, & cujus maxima ſemper ab omnibus ratio eſt habita in præſenti negotio. Galen. *de venæ ſect. adverſ. Eraſiſtratum: Quamobrem ergo ille* (Eraſiſtratus) *multos ob inopiam ciborum famis tempore interiiſſe dixit? Non mehercule ob inopiam ciborum reſpondebimus, nam eadem quoque ratione animantia in latebris degentia ſine ciborum copia perdurare nequaquam poſſent. Perdurant vero hæc, idque ipſomet Eraſiſtrato aſſerente, qui & cauſam hujus affert. Univerſa namque animalia per exteriorem cutis ſuperficiem, ſecundum quod magis, vel minus de raritate participant, tranſpirare ait: quam autem vel magis, vel minus rara ſuperficies contingit, tum multas alias cauſas eſſe, tum illas non minimas, quæ ſecundum caliditatem, & frigiditatem, ac quietem motumque corporum permutationes, fiunt. Si enim qui nos ambit aer calidus exiſtit, & animans exercitiis vacaverit, plurimum tunc ex eo defluere contingit. At in contrario rerum ſtatu, ubi videlicet ambiens nos frigidus, inſuperque animal ſine motu degat, denſari illico exteriorem ſuperficiem, defluereque nihil prorſus, aut undequaque parum: & ob id feræ quæcumque latibula incolunt, alimentis opus non habent. Cum enim hæ ſub hibernum frigus, quo tempore in cavernis commorantur, toto corpore frigidæ, ſegneſque ac denſæ ob quietem redditæ ſint, & exterior ſuperficies jam adſtricta fuerit, nihil tunc defluere par eſt, neque etiam quod evacuatum eſt, repletione indigere: alioquin nutrimento opus haberent: ad quod inveſtigandum eapropter incitantur, quo defectui, quem ex inanitione perceperunt, opem ferant.* Galenus *l. c. cap. 9.*

(70) *Calida ſeſe extricent &c.* Corpuſcula hæc in ſanguine agnoverunt Bellinus, atque Pitcarnius, ille *corporis caloris*, & *calorem* ſimpliciter; hic *corpuſcula calorem producentia* nominans. Neuter autem eorum naturam definivit: quod neque hic factum fuit. Ad rem noſtram *Calor*, inquit Bellinus, (*de febr. prop. 5. p. m. 212. col. 2.*) *etiam in naturali motu ſanguinis ab ipſo ſecernitur, libertatem nanciſcitur, perſpirat, ac tactum movet. Vid. eadem ap. Pitcarn. Elem. Med. lib. 1. cap. 4. num. 2.*

(71) *Ignea ne &c.* Non repugnabunt ignea vocare iſta corpuſcula ii Philoſophi,

qui

qui ignem ubique, & per omnia corpora diffuſum ponunt; nihilque ab eorum mutuo attritu effici aliud, niſi ut copioſius illuc confluat ignis ipſe, ac ſeſe reddat ſenſibus manifeſtum. *Corpora quæcumque .... ex attritu incaleſcunt, & quidem magnopere, quod ignis præſentiam indicat, ideſt omnia corpora ignem continere*; S. Graveſande *Phyſ. Elem. Math. lib. 3. cap. 1. num.* 550. Et inferius *c. 3. num.* 559. Petrus autem Muſſchenbroeck (*Elem. Phyſ. §. 574.*): *Eſt ignis ubivis præſens, & in omni corpore, atque ille qui in corpore fere quieſcebat, vel parum movebatur; tritu celerrime iterum agitatus .... illico ſuam vim, & potentiam oſtendit*. Vid. etiam Boerhaav. in parte prima ſuæ Chemiæ, ubi agit de igne, *experim. 9.* cum annexis elegantiſſimis corollariis, & ſub nota marginali *inde explicantur nonnulla*, ubi *num. 5.* de ſanguine loquitur, deque calore in ipſo per attritum producto. *Vid. not. 96. ad N. XXXIII.*

(72) *Aut ſulphurea*. Sulphureas facit Gulielminus caloris particulas (*de nat. & conſt. ſang. num. 67. & 73.*) qui nullum alium innatum calorem agnoſcit, niſi hunc ipſum ſanguineæ maſſæ (*ib. num. 73.*)

XVIII.

(73) *Hinc calor ille &c.* Luc. Tozz. *com. in aph. 15. ſect. 1.* Hoffm. M. R. S. T. *& T. 1. cap. 9. prop. 13. & alii*, quorum princeps Bellin. (*l. c.*) calorem hunc ſanguinis motui proportionalem eſſe judicavit, quem ſequuti fere ſunt ceteri.

XXI.

(74) *Non defectu craſſioris humoris &c. Certum eſt, continua inedia defunctos non adeo emaciatos eſſe, quantum ii, qui extrema tabe conſumuntur, & tamen vivunt, ſigno manifeſtiſſimo fame denatis non ideo vitam ſubtrahi, quod in iis ſufficiens deficiat nutritio; ſed quia continuato diſpendio conſumtis animalibus ſpiritibus, ita evanidus fit ſanguis, ut convenientem non poſſit ſuppetere eorumdem ſeparationi materiam; id quod confirmant præcedentes muſculorum omnium languores, mox lipothymiæ, deficientis in nervoſo genere ſpiritus perſpicua ſymptomata*; Gulielm. *l. c. num. 33.*

XXIII.

(75) *Nec deerunt univerſo corpori ſenſus, & motus &c.* Ponuntur hic duo iſta vitæ indicia, cum agatur de humana ſpecie, deque ratione, qua diuturni jejunantes vivere obſervati ſunt. Ceterum enim quædam animantium ſpecies ſunt, quæ per certa tempora vix ulla indicia produnt exterioris motus, & ſenſus. Atque hoc ipſum facit, ut mortua videantur. Præter reptilia, & inſecta, nota ſunt, quæ de nonnullis quadrupedibus, & volucribus narrantur, ſpeciatim de hirundinibus, quæ acervatim junctæ totam hiemem aut in ſpecubus, aut ſub aquis, & glacie tranſigunt, atque inde exanimes, & in ſpeciem mortuæ extrahuntur. Vid. *Olaum Magn. hiſt. &c. l. 9. c. 19.* Etmull. *diſſert. abſtruſ. hum. reſpir. negot. cap.* 10. §. 5. & Gul. Deerrham *Theol. phyſ. lib. 7. cap. 1. annot. 12. & cap. 3. annot. 4.* De glire. Vid. *not. 14. ad N. III.*

XXVI.

(76) *Si perſpiratio illa inſenſibilis &c.* Huic deficienti aut multum imminutæ maxima Scriptorum pars tribuit, quod longæ inediæ ſuſtineantur. *Ab hac minori perſpiratione*, inquit Bellin. *cap. de Mania p. m. 372. col. 1. fit, ut longum tempus a cibo potuque abſtinere poſſint* (Maniaci:) & infra fieri poſſe dicit, ut Maniacus per plures dies minime reficiatur, *eo quod cibo non egeat, minime perſpirans*. Etiam in plantis, quæ perſpiratione fruuntur, ultra omnem fidem, copioſiſſima, cum Heliotropium 48. unciarum pondus habens per horas duodecim æſtivæ diei 30. uncias humoris exhalaverit, in plantis, inquam, ut perſpiratio minuitur, aut augetur, augetur etiam, aut minuitur ſuctus nutritii humoris, quem e terra attrahunt. Videantur in hanc rem elegantiſſima experimenta Stephani Hales *in ſuis Stat. Vegetab.* quæ a Deſagulierio referuntur *in Tranſ. Angl.* habenturque in libro cui tit. *Saggi delle Tranſ. &c.* edito a Nob. Th. Derham. *Tom. 4. num. 8. cap. 1. p. m. 44.* Inter cetera conſiderari meretur proportio, quam huma-

Digitized by Google

humana perſpiratio habet cum perſpiratione plantarum, ſuperficiem cum ſuperficie, & molem cum mole comparando.

XXVII.

(77) *Tollatur ergo incredibilis illa ſpirituum &c.* Diſtincte admodum omnia hæc diſpendia numerat P. Zacchias *Quæſt. Medic. Leg. lib. 4. tit. 1. quæſt. 7. num. 30. Reſpirando,* inquit, *loquendo, videndo, audiendo, aut quomodocumque ſentiendo, immo vivendo ſpiritus abſumuntur, & diffluunt ... Quanto magis præterea abſumi eos, ac diffluere neceſſe eſt, ſi imaginari, intelligere, ratiocinari nos oporteat? Quanto magis ſi corpus quoquo modo movere, laborare, aut aliqua ratione exerceri neceſſe ſit? Quin etiam &c.*

(78) *Cognoſcemus tum demum &c.* Quod nerveus latex in qualibet iſtarum functionum ſumme diſſipetur, illud non levi argumento eſt, quod ſi earum aliqua debeat a nobis ſingulari contentione exerceri, ceteras cohibere, aut moderari ſtudeamus. Boerhaavius paucis, ut ſolet, id indicavit *num. 586. ſuar. Inſt.* dicens: *Intelligitur ... cur impoſſibile eſt imaginationem alteratam emendare ullo ratiocinio, ſed quidem violento motu? Cur, ceteris paribus, ſenſus interni, externique vigent, ceſſante motu voluntario muſculari? Attentus, reminiſcens, imaginans quare ſopit ſenſus externos, & ſopit motus corporis &c. Quam ob cauſam oritur tanta debilitas in corpore, ubi ſenſus interni valide, & diu exercentur.*

XXVIII.

(79) *Languida, ſomnolenta, taciturna.* Non aliter ſe habebat Spirenſis Virgo, quam vidit Langius (*l. c.*) *ob exhauſtas jejunio vires deſidem, & ſomnolentam.* Franc. Baconus *in ſua hiſt. vitæ, & mort. tit. Atriola mortis num. 23. p. m. 557.* hoc notavit: *Morbo languentibus* (inquiens) *inedia minus gravis eſt. Etiam ſomnus alimentationi nonnihil parat; quemadmodum contra exercitatio eam efflagitat magis. Inventi enim ſunt non raro aliqui, qui quodam naturæ miraculo ſine cibo & potu ad tempus non mediocre vixerunt.* De ſomno quærit Boerh. (*Inſt. Med. 599.*) *Undenam protractus aſſidue ſomnus diu ſuſtinet vitam ſine cibo potuve.*

(80) *Id ſane de aliis quoque hiſtoriæ teſtantur &c.* Gaſp. a Rejes (*l. c. num. 61.*) de iſtis Abſtinentibus loquens; *licet,* inquit, *non immobiles, nec tanquam mortui jaceant* (uti de Lncomoris narratum eſt a nonnullis, aut potius commentum) *languidi tamen, inertes, ac torpidi plerumque manent totum illud tempus,* quo jejunant.

(81) *Vel perpetuus in lecto decubitus.* Hujuſmodi fuit puella Alex. Viguntiæ, paullo ante memorata Lucenſis, Judæa Michelotti, puella Th. Bartholini, & aliæ quamplurimæ.

(82) *Vel jacendi forma mortuorum ſimilis &c. Vid. N. VIII.* obſervationem *Chriſt. Mich. Adolphi ſub not. 46.* de puella Sileſiaca. Huc quoque referenda eſt hiſtoria inediæ ſex hebdomadarum, quam paſſus eſt Civis ille Hagienſis a Stalpartio relatus, qui, ut inquit ipſe, *ſenſu, motuque carens, mortuo decumbebat ſimilis. Deficiebat arteriarum pulſus, nulla reſpiratione, ne per plumam quidem ori admotam ſpeculumve aliquod terſius adhibitum, animadverſa &c.* Vid. *ſupra N. IV. num. 23.* & Auctor ipſe *pag. 183. 184.*

(83) *Vel ſegnities quædam ſingularis &c.* Halberſtadienſem puellam adeo debilem fuiſſe narrat Sennert. (*l. c. p. 385. a.*) ut ei ſedentaria vita perpetuo agenda fuerit. Alia exempla in his notis habentur.

(84) *Vel ſenſuum torpor &c.* Notabile eſt quod P. Lentulus, & una Fabr. Hildanus in Apollonia toties memorata obſervarunt. *Etiamſi muſcæ* (inquit Hild. *cent. 5. obſ. 33. p. m. 414. col. 1.*) *quarum in hypocauſto, ubi jacebat Apollonia, tanta copia erat, ut omnibus moleſtæ eſſent, per faciem, aliaſque partes corporis denudatas oberrarent, illas tamen nullo modo percipere, immo nec tempore hiemali ſe a frigore magnopere lædi conſtanter affirmabat:* Secus accidiſſe Mœrſienſi puellæ, fictæ videlicet illi abſtinenti,

nenti, narrat idem Hildanus; cum enim eam interrogaſſet, *an tempore æſtatis muſcæ, & pulices ipſam vexarent? Reſpondit, quam maxime; immo & a mutationibus aeris tum intenſe calidis, tum etiam frigidis, ſe æque, ac alios lædi, affirmabat.*

[85] *Vel membrorum tremor &c.* Inter cetera indicia, quibus Th. Bartholinus [*l. c.*] puellæ cujuſdam inediam non fictam eſſe judicavit, hoc primo loco poſuit. Poſtquam enim narravit, non ipſius ſolum, ſed & eorum, qui cuſtodiam ejus gerebant, oculato teſtimonio, *illam toto fere anno nihil manducaſſe, niſi quod minis interdum, vel precibus compelli potuerit, ut parum biberet, idque rariſſime,* hæc ſubjungit: *Quam inediam etiam ipſa facile indicat per totum corpus tremula, macie & pallore confecta, de ægritudine capitis ac ventris dies noctesque conqueſta; Ex Med. Sept. t. 1. p. m. 521.*

[86] *Aut quaſi paralyſi.* De hoc ſymptomate ſæpe dictum eſt. Gilb. Jackſon, cum eſſet omnino abſtinens, membrorum paralyſi laboravit. Etiam poſtquam cœpit alimenta ſumere, aliqua parte debilis fuit.

XXIX.

[87] *Pinguedo. Famoſum eſt,* [inquit Malpigh. *exercit. de omento*] *apud aliquos, pinguedinem in corporis nutritionem inedia faceſſere, unde plura animalia tota hieme latitantia abſque cibo vivere.* Inter hæc animalia recenſentur Alpini mures, vulgo *Marmotte*, de quibus elegans obſervatio eſt Jacobi Perraultii [*Mech. des anim. 3. part. cap. 7. p. m. 476.*] quam etiam refert Etmuller. *Diſſert. de corpulentia nimia cap. 1. art. 1. §. 10.* Habent igitur animantia iſta loco unius triplex, interdum etiam quadruplex omentum, alterum alteri inſtratum; ex quibus quædam venas habent conſueta via ad venam portæ recurrentes, alia vero eaſdem habent ad cavam abeuntes. Id factum eſſe interpretatur Auctor eo conſilio, ut materies nutritia in adipoſis ſacculis collecta per eam viam in ſanguinem, inopiæ tempore, inveheretur. Hæc tamen, quæ de pinguedine in iſtorum animalium nutrimentum faceſſente dicuntur, in dubium vocat Marſ. Liſter *Diſſert. de humor. cap. 49.* ac de mure quidem Alpino, quem nonnulli, inter quos etiam Rajus, in latibulis ſuis pingueſcere perhibent, affirmat, eum condere, quo veſcatur per hiemem. Similiter facere & glires; & victum quotidianum etiam per hiemem ſumere, qui ſi copioſus ſit, ex ſomno facile, & multum pingueſiant. Quod ad homines ſpectat, pro comperto eſt, pinguiferas cellulas, inter diuturnas abſtinentias, exhauriri, ipſamque oſſium medullam conſumi, uti in ſame interemptis obſervavit Hildanus. Vid. Stahl. *Theor. Med. ver. p. m. 375.* Fanton. *Diſſ. 2. p. m. 34.* Non ergo negabimus Liſtero poſſe adipem *per inſenſibilem perſpirationem diſſipari, aut per alia viſcera digeri;* at neque ab ipſo negandum eſt, poſſe ipſius magnam partem e cellulis ſuis in ſanguinem revehi ad ejus jacturas reparandas, licet ipſi *qua via id fiat nondum conſtet.*

(88) *Et quidquid eſt humoris albi &c.* Portionis hujus albæ aliqua ſemper notio fuit apud Medicos etiam vetuſtiſſimos. Sanguinem ſpecie album, & pituitæ ſimilem vocavit Hipp. *lib. de glandulis.* Pituitam vero alii poſt ipſum; inter quos Galen. qui humorem album ipſiſſimam pituitam eſſe dixit *de Hipp. & Plat. decret. lib. 8. cap. 6.* Alii, & quidem ex Recentioribus, uti Malpighius *epiſt. 1. de pulm.* humoris albi appellatione retenta, ſerum ſanguinis intellexerunt. Itaque humor iſte, præſertim crudior, atque tenacior, continuato attritu, eo devenire poterit, ut in alimentum corporis cedat; quod de ſua pituita Veteres dixerunt, quæ *temporis proceſſu coquitur, ſanguiſque efficitur*, ſi Galeno credendum eſt (*comm. 2. in lib. Hipp. de victu acut. n. 30.*) & *ita corpus nutrire poteſt* (*Ib. num. 44.*) De rubicunda vero ſanguinis parte quid ſentiendum? Nimium hæc diſtat a diaphana illa, ſubtiliſſima, & ſimplici materia, nervoſique ſucci ſimillima, quam pro nutritionis materia agnoſcunt Auctores; & præterea minima vaſa non ingreditur. Ergo ab hoc opere unanimi conſenſu excluditur. Vid. Boerh. *inſt. med. a n. 447. ad 453.* Hoffm. *l. c. Par. & cap. 2.* & præſertim *prop. 11.*

cum

cum Schol. At vero ſi rubri illi globuli, vel ipſo fatente Boerhaavio (*Orat. de Med. ſimplicit.*) *ſolitarii tandem decurrunt, poſtquam in anguſtias vaſorum appulerunt*, atque inde per *diverſos colorum a rubro in pellucidum gradus diſpereunt*: ſi præterea ejus experimento edocti ſumus, (*Elem. Chem. T.* I. *&* P. 2. *prop.* 114. *n.* 2.) *Rubrum ipſum ſanguinis ſenſim in ipſo aere colorem ponere, flaveſcentem ſero proprium induere*; eritne adeo a ratione abſonum ſi ſuſpicemur, hanc quoque partem diuturnitate temporis ita mutari poſſe, ut ſeri ſimilis facta ejuſdem vices & officia in tanta neceſſitate præſtet? Sed conjecturis ſit modus.

XXX.

(89) *In puriſſima lympha conſtituitur*. Duplicis hujus partis mentionem perplures faciunt, uti Hoffman. inter alios *l. c. p.* 3. *cap.* 1. *prop.* 2. Santorin. *de nutr. n.* 28. Boerhaav. *Inſt. med. n.* 275. 277. ipſum liquorem nerveum concipit tanquam lympham puriſſimam.

XXXII.

(90) *Motum hunc, qui &c. ita ſe remittere &c.* Facile unicuique ſuper hiſce rebus philoſophanti hæc circularis motus remiſſio in mentem veniet; quemadmodum nemo fere eſt inter Veteres, qui de nativi caloris remiſſione non cogitaverit. In hanc rem faciunt quæ Cheyneus habet *in libro ſuo Princ. philoſoph. cap.* 6. *§.* 39. Poſtquam enim locutus eſt de minimis illis animalculis, quæ in maſculino ſemine conſpiciuntur, oſtenditque liquorum, qui in illis inſunt, velocitatem componi debere ad tantulæ eorum molis parvitatem, atque ad extremam ſolidarum particularum ſubtilitatem, in hanc comparationem deſcendit: *Habemus*, inquit, *ſpeciem quamdam deſidis hujus, & extraordinariæ vivendi rationis in hirundinibus, in inſectis, in viperis, aliiſque reptilibus hyberno tempore, atque in omnibus fere tenellorum animantium ſpeciebus, quin etiam in adultis animalibus rationalis ſpeciei, quæ nervorum morbus diu viva ſervavit ſopore quodam, atque lethargo detenta ſine cibo, motuque, & ſine communibus vitæ diſpendiis*. De vi fluida movente in minimo embryonis corpuſculo, & quomodo hæc nec valida eſſe debuerit, neque potuerit, videantur quæ Bellinus demonſtrat *Tr. de motu cord. prop.* 5. *& ſeqq.* congruunt enim egregie cum iis, quæ ante de circularis motus remiſſa vi ex Cheyneo retulimus.

[91] *Quanta poſſit ſanguinem liquidum reddere &c.* Si verum eſt, quod arbitratur Santorin. *de nutr. anim. n.* 1. *Simplicem motum fluidis proprium non admodum conſumtioni inſervire poſſe*, idem motus neque ſanguinem excalefacere, aut aſperare admodum poterit.

XXXIII.

[92] *Multa in hiſtoriis narrata &c.* Inter ceteras, quæ in hanc rem afferri poſſent, hiſtorias, luculentiſſima ea eſt, quam *in Monum. R. Scient. Acad. an.* 1704. ex Hombergio habemus. Secuit hic matronæ cadaver, quæ cum ex diuturno pectoris morbo laboraſſet, inter cetera, quæ in eo morbo notatu digna fuerunt, illud etiam habuit, ut poſtremis quatuor menſibus ſolo herbarum decocto, non multum interim contabeſcens, vixerit. In ejus ergo cadavere cum alia multa, tum vero hoc ſingulare inventum eſt, quod non orificia ſolum, ſed & majores arteriarum canales polypis fere obſtructi eſſent. Hanc fuiſſe cauſam exiſtimavit vir clariſſimus, cur victu adeo tenui potuerit ægra tamdiu ſuſtentari. Etenim iis polypis effectum eſſe conjectatur, primum ut perparum ſanguinis intra arterias admitteretur; deinde ut arteriæ ipſæ cum libere contrahere ſeſe præ contenti obicis ſoliditate non poſſent, admiſſum ſanguinem ſegniter languideque truderent ad partes, quibus novus ſuccus, depulſo veteri, accreſcere debuiſſet. Veteri ergo nutritio ſucco nonniſi lente, & minima vi excuſſo, nihil fere ab ægra perſpiratum eſt; eamque ob cauſam non multo illi opus nutrimento fuit, quod corporis jacturam ceteroquin, perſpiratione non impedita, inducendam repararet.

Digitized by Google

[93] *Pulſus arteriarum, in pleriſque languidus &c. in aliis &c. fere nullus &c.* In abſtinente illo Joh. Schlegel, cujus mentionem fecimus ex Schurigio *l. c. §. 40. pulſus in nulla parte, præterquam in temporibus, ſenticbatur. Coacto in lectum pulſus licet tardiſſimus redibat, ita ut partim in extremitatibus ſeu carpo, partim ſub mamma ſiniſtra ſentiretur.*

(94) *Calor item &c. ita remiſſus &c.* Non ſolum calor remiſſus fuit, ſed quandoque etiam ſumma frigiditas. Abſtinentis modo memorati *extrema, manus ſcilicet & pedes marmor frigiditate ſuperabant* (Schurig. *l. c.*) Conſolentaneæ *univerſa fere corporit cutis frigida, & ſicca tangentibus apparebat, vixque ullo motu incaleſcebat*: & Hagienſis Stalpartii frigidus certe erat, ſi *a mortuo non differebat, niſi quod frigeret minus; pag. 184.*

(95) *Arteriarum pulſu vim cordis &c. Vis impulſiva cordis, quæ ſanguinis curſum modificat, optime arteriarum pulſu cognoſcitur;* Hoffm. M. R. S. *P. 1. cap. 6. prop. 19.*

(96) *Calore autem attritum &c.* De calore univerſim dici poteſt, quod Boerhaavius de febrili ſpeciatim dixit (*Aph. de cogn. & cur. morb. n. 674. 675.*) *ſemper*, inquit, *requirit majorem ignis copiam in illo loco, quem plus calefacit. Quæ ortum debet violentiori partium fluidarum in ſe mutuo, in vaſa, horum in illas attritui.* Pitcarn. (*elem. med. lib. 1. cap. 4. §. 2.*) toties in hanc rem memoratus docet, *eo calorem fere inſigniorem eſſe, quo niſus & attritio impetuſque partium* ſanguinis *in ſe mutuo fuerit inſignior.*

(97) *Feminæ magnam partem fuerunt &c.* Immo vero puellæ, uti notarunt inter alios G. a Rejes (*n. 49.*) & Sennert. (*pag. 389.*) *Vid. infra not.* 101. De feminarum conſtitutione loquens Hoffm. *T.* 1. M. R. S. *P. 2. cap. 10. in ſchol. ad prop. 5. Quale*, inquit, *eſt rubor fibrarum, & vaſorum capacitas, talis eſt pulſus cordis & arteriarum* ... Pulſus *in mulieribus .... ob vaſorum anguſtiam, & fibrarum mollitiem languidior, mollior, & magis exiguus. Qualis vero eſt pulſus, talis eſt fluidorum progreſſio, & qualis ſecretorii vaſis orificium, talis eſt tranſpiratio, & humidi conſumtio. Et quia in feminis minor ſanguinis velocitas, & tardior circulus eſt &c.*

(98) *Et plurimæ quidem melancholicæ.* Hæc multorum obſervatio, atque inter alios Cardani, qui referente Gaſp. a Rejes (*n. 51.*) *abſtinentiæ cauſam fuiſſe humorem melancholicum ſtatuit, hoc ſolo argumento, quod aliqui ex his fuerint melancholici, immo etiam aliqui ratione hujus humoris fuerint deliri.* Sennertus (*l. c. pag. 389.*) *Abundaſſe omnes fere, qui a cibo abſtinuerunt, humore melancholico hiſtoriæ teſtantur. Talis enim fuit ille Scotus &c. Puella illa Patavii, cujus hiſtoriam Viguntia deſcripſit, ſanguinem atrum rejecit, paralytica fuit, deliravit, catalepſim paſſa eſt. Puella Conſolentanea ex febre in morbum hunc incidit, obmutuit, deliravit, corporis cutem frigidam & ſiccam habuit. Puella, quam a Ducatu Juliacenſi adductam vidit G. Fabricius, erat facie triſti & melancholica. Aliorum etiam hiſtorias ſi conſideremus, paucos inveniemus, in quibus non melancholicæ diſpoſitionis aliqua fuerint indicia.* His omnibus addi poſſet Hebræa Michelotti, quæ primum *in morbum incidit ſuppreſſæ ex triſtibus animi affectionibus menſtruæ purgationis.* Hoc vitio manente, inter cetera mala etiam mœror perſeverans a Scriptore memoratur.

(99) *Humores circuitu ferri pigro &c. His* (ideſt Melancholicis) *videntur humores denſi, tenaces, admodum permiſti, nec facile ſeparabiles, aut mutabiles;* Boerh. *Inſt. Med. n. 896. In temperamento melancholico ob fibrarum duritiem & denſitatem ſanguis lente & cunctanter per vaſa devolvitur, unde humores craſſitiem induunt;* Hoffm. M. R. S. *Tr. 1. P. 2. cap. 14. prop. 4. & P. 1. cap. 6. prop.* 33. Eadem fere reperit Jo. Melch. Verdries *de æquilib. ment. & corp. p. m.* 17. 18. Vid. etiam Bellin. *de morb. capit. cap. de Melancholia.*

Quod vero ad pituitoſos, cum eorum & temperamento frigidorum eadem ſit ratio, ipſis convenient, quæ de his poſtremis ſcribit Boerh. (*l. c. n. 891.*) *His humores blan-*

blandi, aquoſi, pituitoſi, tardi; ſolida laxa, flaccida: & Hoffmann. *l. c. ſect. 2. cap. 14. prop. 5. In temperamento phlegmatico ſerum abundat, valdeque tardus ac languidus eſt humorum circuitus*. Vid. etiam P. 1. *cap. 6. prop.* 34. Cum his conſentit Verdries *l. c. pag.* 18.

[100] *Neque admodum eſſe ad acutiem &c. Quo indoles ſanguinis plus vergit ad ingenium aquæ, neutiquam elaſticæ, eo minus caloris intra corpus producitur. Aut etiam quo in arteriis ipſis elater magis deficit*; Boerh. *elem. chem. T. 1. de igne p. m.* 106.

XXXIV.

[101] *Magnis id fit atque efficaciſſimis cauſis. V. ſupra not. 46. ad N. VIII.* Id quoque a pluribus adnotatum eſt, ac præſertim a Gaſp. a Rejes *n. 49. &* 60. & a Sennerto *p. m. 385. &* 387. *pleræque* enim ex his Jejunantibus, notante ipſo, *ex metu in hoc malum conjectæ ſunt*; *& pag.* 389. addit, humorem iſtum, *quicumque ſit, qui diuturnæ hujus abſtinentiæ cauſſa eſt, diſpoſitionem peculiarem accipere in plerïſque ab utero*: atque hoc vel Id perſuadere, *quod pleræque fuere puellæ, & ea ætate conſtitutæ, qua menſes erumpere, & ſemen in ipſis generari ſolet, nimirum ann. 14. Annorum enim 14. fuit puella illa in agro Lucenſi, puella Conſolentanea, Juliacenſis illa, Halberſtadienſis, & forſan aliæ, quarum ætas non eſt expreſſa. Notiſſimum enim eſt Medicis, quam mira ſymptomata a menſibus & ſemine retentis ac corruptis accidere ſoleant, atque inter ea etiam cibi & potus appetitus abolitus. Scribitque Lud. Mercatus lib. de morb. mul. cap. 8. feminam illuſtrem quamdam uteri vitio potum averſatam fuiſſe, & aliam potum nullo modo potuiſſe admittere, & hydrophobiæ ſimile quid paſſam eſſe, ita ut 60. diebus ſine potu vixerit &c.*

(102) *A vehementi aliqua ſebre &c. Plerique poſt febres acutas in hunc morbum lapſi ſunt*, ait Sennert *p.* 387. Et revera Virgo illa Patavina *primum omnium ſebre ſub occaſ. caniculæ an. 1598. correpta fuit*: Idem *p.* 384. Conſolentanea *ſebre continua circa 13. Cal. Mart. an. 1599. correpta fuit*: Citeſ. *pag. 64.* Gilbertus Jackſon. *annor.* 15. doloribus per univerſum corpus, inde violenta febre per tres ſeptimanas vexatus fuit initio Februar. 1716. Rediit febris circa principium Apr. duravitque tres alias hebdomadas. Iterum 10. Jun. in magnam febrem incidit, factuſque eſt mutus; inde abſtinens, & paralyticus. Adelhaydis morbus initium habuit a quartana contumaci; inde appetitus imminutus; tandem abolitus ſic, ut omnia reſpueret. Sequutæ ſunt convulſiones internæ deliquiis ſe prodentes; inde externæ violentiſſimæ, ita ut lecto, niſi cuſtodita eſſet, exſiliret.

(103) *Statim caput, & nervi tentari ſolent. Vid. ſupra not. 53. ad N. VIII.* itemque *not. 54. 55. & ſeq.*

(104) *Doloribus modo hæc, modo illa pars &c.* Virgo Patavina tumore ſiniſtri brachii, atque eo ceſſante, dolore in articulis, ore ventriculi, poſtea totius abdominis correpta fuit; *Senn. pag.* 384. 1. Gilb. Jackſon ſtatim ac ægrotare cœpit, dolores paſſus eſt in univerſo corpore. Judæa Michelotti per initia morbi rheumatiſmo, deinde ſiniſtri lateris dolore cruciata fuit.

(105) *Pæne ſuffocati ſunt*. Gilb. Jackſon a patris precibus victus ſumſit, neque illibenter, tantillum lactis cum avena trita mixti. Sed ita eo ingeſto perculſus eſt, ut parentes ipſum jam jam ſuffocari crediderint. Adelhaydes vero Stalp. *ſi forte ſummo conamine aliquid deglutiſſet, præ nimiis anguſtiis quieſcere non poterat, antequam tuſſi vomituque illud rejeciſſet; quapropter immenſi doloris metu nihil tandem in os ingerebat*; Stalp. *l. c. pag.* 139. 140.

XXXV.

(106) *Ineſſe enim in aere &c.* Enumerat omnia hæc diſtincte Boerhaav. *in ſuis elem. Chem. part. 1. tit. de aere*, ubi probat, in ipſo tum ignem contineri, (*pag.* 461.) tum aquam, (463) tum vegetantium ſpiritus nativos pariter, & fermentatos (484),

 & igne

& igne productos (485) olea item ipſorum quæcumque ; immo & ſales , & terram ; (485) quin& integras eorum partes ; (487) animantium quoque ſpiritus , excrementa , immo tota ſere corpora eorum (488) atque ova fœcunda (489) : ſed & foſſilia , uti ſales , (491) ſulphura , & denique vel ipſa ponderoſiſſima metalla . (492) Sed nihil majore copia in aere continetur , quam aqua . Hæc latet quidem eidem intimius commixta ; ſed ab ejus mixtiooe cum ſolvitur , ſtatim conſpiciendam ſe præbet , uti in recipiente Antliæ pneumaticæ , dum aer rareſactus dilabi ſinit aqueas particulas nebulæ in ſpeciem , vitri interiores parietes opacantis . Vid. inter alios Auct. Phil. Burg. *Phyſ. gen. Tr. 2. cap. ult.* Similiter ad frigidorum corporum ſuperficies appulſæ denſantur in vaporis guttulas ; ex quo Academici Florentini occaſionem ſumſerunt hygrometri ſui conficiendi (*Saggi di nat. eſp. pag.* 12. P. Lana *Mag. nat. & art. T. & lib. 2. cap.* 1. *exp.* 88. *& in Prodr. ad art. mag.*) . Sed omnium maxime aereum hunc humorem imbibunt , ac ſenſibus exhibent ſales fixi , qui vel momentaneo aeris attractu , pondere augentur , humeſcunt , & ſenſim liquantur . *Uncia ſalis Tartari* , Boerhaavii experimento (*l. c. p.* 468.) *mutata in quatuor fere uncias olei tartari per deliquium attraxit* [ex aere] *tres uncias aquæ* . Tanta hæc aquæ copia per aerem diſperſa fecit, ut Deventrius , & toties memoratus Boerhaavius ſuſpicati fuerint , totum fere pondus aeris uni aquæ eſſe tribuendum . *Si enim* [inquit poſtremus iſte *l. c. p.* 467.] *octingenteſima quinquageſima pars aeris communis foret aqua , tum ſane totum pondus aeris* [quod in Batavia octingenties quinquagies ab aquæ pondere ſuperatur] *deberetur uni aquæ , quæ in aere volitat ; & ceteræ partes in illa aeris mole hærentes ad pondus ejus facerent nihil, forte ne quidem forent graves* . Hanc conjecturam ſuam repetit inferius *pag.* 501. additis tamen ad aquæ pondus ceteris corpuſculis per aerem volitantibus . Verum Muſſchenbroeckius experimento ſibi viſus eſt deprehendiſſe , aerem aqueis particulis ſpoliatum adhuc gravem eſſe . Spoliari autem exiſtimat aerem iis particulis ejuſdem trajectu per cineres clavellatos , qui humiditatis cum ſint maxime bibuli , quidquid ejus in aere eſt , arripiunt , ſibique uninnt . Hæc paullo ſuſius de aerea humiditate non inutile fuerit explicaſſe , occaſione præſertim ea , qua ipſius in corpora animantium ingreſſus commemorandus eſt , & ad multorum , quæ ipſis accidunt , explicationem adhibendus .

[107] *In viventium corpora penetrare &c.* Id antiquis fere omnibus perſuaſum fuit: non item recentibus Philoſophis, ſi paucos excipiamus. Omnium ergo antiquiſſimus Hippocrates de hoc introitu per cutem expreſſe locutus eſt *Epidem. lib. & ſect. 6. n. 1. Carnes* , inquiens , *& ex ventre , & extrinſecus attrahunt . Indicat autem ſenſus ipſe corpus totum tam foras , quam intro ſpirabile eſſe* . Hanc Hippocratis ſententiam confirmat Galenus in *comment.* ad hunc locum vulgarium quorumdam obſervatione , *qui per flagrantem ſolem confecto itinere , domum reverſi , ſqualidum corpus , oſque aridiſſimum ſe habere dicebant , nec non ardentiſſima ſiti cruciari : a lavatione autem ſitim extinctam eſſe , os humectatum , pariterque totum corpus molle atque humidum effectum priorem depoſuiſſe ſqualorem fatebantur . Alii vero & in ſoliis corpus ſuum aquam attrahere indubitanter ſe percepiſſe affirmabant* . Non ſolum vero hic , ſed alibi etiam ſupra citata Hippocratis verba interpretatur Galenus de aeris attractione in corpus per arteriarum ad cutem pertinentium ora. Diſerte id explicat *in lib. de uſu pulſuum cap.* 5. ubi ait : *Sicuti nimirum per ora* [arteriarnm] *quæ in cutem finiuntur , quidquid halituoſum fumidumve excrementum habent , id excernunt : recipiunt autem ex circumdato nobis aere non exiguum in ſe portionem. Atque id eſt , quod Hippocrates foras , introque ſpirabile totum corpus dixit* . Idem repetit *lib. 8. de Hipp. & Plat. decret. cap.* 8. ubi etiam triplicem hujus attractionis cauſam aſſignat . Non ſolum autem , ut modo dicebamus , & ut notat Keillius *Med. Stat. Britann. diſquiſ. 2. p. m.* 39. a Galeno recepta fuit hæc Hippocratis opinio de aeris per cutem introitu , ſed apud omnes poſtea Medicos uſque ad ſæculum proxime elapſum ita obtinuit, ut a nullo unquam in dubium vocata fuerit . Solum id factum eſt poſt inventum ſangui-

nis

nis circuitum, quanquam non ab omnibus. Boyleus pluribus conatur hunc ingreſſum externorum corpuſculorum in cutem oſtendere in ſuo *Tentam. de corp. anim. poroſitate cap.* 3. Cum eo conſentit P. Lana *Mag. nat. & art. lib.* 2. *cap.* 1. & Fanton. *diſſert.* 2. *de com. velam. p. m.* 25. Sed omnium maxime in id nititur ante memoratus Keilius, in ea quam nominavimus ſecunda diſquiſitione, ubi inter alia, quæ tranſitum hunc a cute ad corporis interiora demonſtrant, præter vulgatiſſima experimenta cantharidum, & hydrargyri, aliud etiam affert allii plantis pedum admoti, quod ſpiritum oris graveolentem reddit. Cui ſimile illud eſt, quod a nobis aliquando obſervatum fuit, de Benzoini tinctura, quæ manibus tantummodo affricta urinam odore violaceo imbuit, perinde ac illa eadem reſina, & aliæ id genus intro ſumtæ facere conſueverunt.

[108] *Adhærere vero ea &c.* Veteres plures Hippocraticum illud: *corpus totum intro eſſe ſpirabile* intellexerunt de alimento ex aere attracto, uti notavit Galenus *l. ſupra cit.* Boerhaavius autem non adeo ſe alienum ab ea opinione oſtendit, quin aliquid ex aere adduci ad nutrienda animancium corpora ſuſpicatus fuerit. In ſuis enim elem. chem. *T. & P.* 2. *prolegom. num.* 2. ubi loquitur de jactura continua, & reparatione corporum animalium, hæc habet: *Non manent ergo hoc reſpectu quæ fuerunt, ſed quotidie perditis nova ſubſtituunt ex aſſumtis cibis potibuſque, & forte aere; quia pullum ovi incubatu foti ovo ſuppoſito ponderoſiorem Bellinus deprehendit.*

[109] *Tum auctum &c.* Huc referenda eſt Bellini obſervatio, cujus modo mentionem fecit Boerhaavius. Poſtquam ergo vir incomparabilis [*de motu cord. prop.* 4. *p. m.* 116.] lectorem ſuum invitavit ad diligenter examinanda pondera corpuſculi feminis, quod in ovo eſt, & liquidorum, ex quibus formatur pullus, hæc ſubjungit: *Et ſi in horum ponderum adminiſtratione contingat aliquid inexpectatum, ſi ſcilicet invenias pullum eſſe majoris ponderis, quam ſit pondus liquidorum, ex quibus compoſitus eſt; exiſtimato te habere argumentum certiſſimum, quo conſtituere poſſis tuto, extrinſecum aliquid immiſceri corpori pulli, ipſique pondus addere, atque ita pondus pulli reddere majus, quam ſit pondus liquidorum ovum implentium, ex quibus componitur.* Hanc obſervationem commemorat Fantonus *diſſert.* 13. *p. m.* 342. Eſt autem iſtud ponderis incrementum, quod ſupra ovi liquida ſumit pullus, eo mirabilius, quod in eo calore contingat, quo immaniter diſſipari ovi liquores deberent, quando multo minorem iiſdem diſſipandis ſufficere quotidiana experientia oſtendit. Ova enim & frigida, & frigido in loco ſervata aliquod *ponderis ſui momentum certis intervallis deperdere* obſervavit Boyleus *tentam. cit. cap.* 3. Vid etiam Bellin. *de M. cord. prop.* 9. *p. m.* 143. *col.* 1. Fanton. *diſſert.* 1. *de comm. velam. p. m.* 26. & *diſſert.* 13. *p. m.* 340. Noviſſime quoque diligentiſſimus Reaumurius in ſuo elegantiſſimo opere de Inſectis *tom.* 2. *mem.* 1. conſideravit perſpirationem, quæ ova vel ſumma cura cuſtodita conficit atque corrumpit. Ea occaſione modum tradit, quo exhalatio iſta impediri, atque hæc diutiſſime conſervari poſſint. Modus eo redit, ut vernice aliqua extrinſecus obducantur. Dum vero conſiderat, incubatus calore non tantum ab ovo exhalari, quantum in multo minore calore qualis eſt aeris nos ambientis, exhalatur, id rejicit in liquorum ovo contentorum circularem motum. Hic juxta perſpicaciſſimum Philoſophum & putrefactionem, ad quam illa ceteroquin ſunt prona, & aſſiduam, quæ extra incubatum fit, eorum diſſipationem inhibet. Ceterum nobis ſuperiore æſtate ovorum per ejus tempeſtatis calorem decrementum obſervantibus accidit, ut etiam de extrinſeci alicujus in eadem ingreſſu certiores fieremus. Ex duobus ovis, quæ in conclavi ſicco, nec admodum tamen calido ſervata fuerant, alterum 24., alterum 23. granorum pondere intra horas triginta diminutum eſt. Illud in cellam vinariam, quæ frigida erat quidem, non multum tamen humida, translatum eſt: hoc eodem in loco, in quo antea fuerat, eſt cuſtoditum. Poſtridie autem primum illud 12. granorum pondere, alterum nihil auctum invenimus. Placuit autem etiam in animantibus diu ſine cibo viventibus experiri quid exterioris aeris calor poſſet in eorum

rum corpora. Viperas ad experiendum ſelegimus. Hæ, ſi Digbæo credendum eſſet, [*Orat. de pulv. ſympath.*], & Laurentio Strauſſio [*epiſt. ad eumdem Equit. Digbæum*] non ſolum diu manent ſine cibo, ſed incrementum etiam, ſolius aeris pabulo, ſumunt. At nobis id videre non contigit. Ex duabus enim viperis, quarum alteram vivam, alteram laqueo ſuffocatam in eadem aeris temperie a die 12. Septemb. ad 20. Novemb. ſervavimus, viva quidem minorem ponderis ſui jacturam ſemper fecit, quam mortua, quod ſane notabile eſt, ſed aliquam tamen ſemper fecit. Sic ut vere a Georgio Wolfg. Wedelio [*Pathol. Med. Dogm. ſect. 3. cap. 2. p.* 454.] dictum fuiſſe cognoverimus, *Viperas, ſi nutrimento deſtituantur, creſcere a ſolo aere, experimentis contrarium eſſe. Diu vivere ipſas vitro aſſervatas; verum emaciari, & mori tandem.* Id accidit noſtræ, poſtquam tranſlata fuit in hypocauſtum, cujus calor fere ad æſtivum accedebat. Octavo enim die, ex quo ibi ſervata fuit, mortua inventa eſt. His octo diebus quadraginta granorum pondere diminuta eſt, quinque videlicet in ſingulos dies, cum ante vix unius grani pondus quotidie amitteret. Ex quo apparuit quantum valeat externus calor ad conficienda iſtorum animantium corpora. Sed hic quoque inter viperam hanc, & alteram, quæ mortua jampridem fuerat, notabile diſcrimen fuit. Trium enim ſupra quadraginta granorum fuit intra idem tempus, & eodem in loco poſtremæ hujus decrementum. Cum ergo ab ambiente aere minus conſumi videatur in hac animantium ſpecie vivens corpus, quam mortuum, facile erit, ut in ſuſpicionem veniamus occulti alicujus alimenti, quod ab aere in hæc corpora invehatur: niſi forte cum Reaumurio exiſtimemus, circulari humorum motu, quemadmodum in ovis incubatis, ita & in his animantibus, eorum nimiam tranſpirationem cohiberi. Verum non opus eſt ex iſtis obſervationibus argumenta ſumere incrementi ab aere animantium corporibus dati, cum ex Keillio habeamus in Aphoriſmis ſtaticis, quos ex accuratis obſervationibus conſtituit, atque firmavit, non ſolum *per omnes corporis poros continuum facilemque aeri patere ingreſſum, & egreſſum*, ſed etiam *quæ in aere ſub vaporis ſpecie circumvolitant aqueas particulas, a cute noſtra attractas cum ſanguine commiſceri, & corpus pondere augere*: itemque *corpora morbo aliquo extenuata, aut evacuatione exinanita plus humoris ab aere trahere, quam repleta*: & demum *plus attrahere nos tempeſtate nebuloſa, quam ſicca; noctu, quam interdiu; dormientes, quam vigilantes; atque hinc fieri poſſe, quod nocturna perſpiratio ſit diurna ſemper minor.*

[110] *Immania quædam &c.* Cujuſmodi illud eſt, quod *in Comment. Bonon. Acad. pag.* 145. ex Cl. Jo. Ant. Mundini relatione memoratur Virgini cuidam Moniali accidiſſe, cui poſt ſuppreſſa menſtrua *tantum urinæ profluvium ex improviſo factum eſt, quantum vix credi poteſt. Idque per nonaginta ſeptem dies ſic continuavit, ut nulla die libras pauciores, quam quadraginta tres Virgo reddiderit; quibuſdam diebus etiam unicas octo vel novem ſupra illas. Poſt dies nonaginta ſeptem remiſit profluvium, atque ad libras quotidianas duodecim redactum eſt, eaque menſura perſtitit ad quatuor menſes. Inter hæc potio nulla erat, quin immo ſic liquida omnia Virgo abhorrebat, quaſi hydrophobia laboraret. Cibus in ſingulos dies modicus, ut libras æquaret vix duas; eique fæces reſpondebant. Somnus quietus, niſi mejendi voluntate ſæpius turbaretur; vires exiguæ, non tamen fractæ &c. nulla neque corporis emaciatio, neque carnium flacciditas.* Hoc profluvium idcirco protulimus, quod & a noſtris obſervatum fuerit diligentiſſime, & pleraque excedat quæ apud Scriptores proſtant. Inter quæ cum celebre illud ſit, quod puellæ Mediolanenſi accidiſſe fertur; [Card. *de rer. variet. cap.* 44.] duratione tamen, & quantitate longe a noſtro ſuperatur. Cum enim illa 60. dierum ſpatio, detracta cibi & potus quantitate, mille ſeptingentas quadraginta libras urinæ reddiderit; Monialis noſtra intra idem tempus bis mille quadringentas ſexaginta libras emiſit; cum totis diebus nonaginta ſeptem urinæ quantitas ad ter mille nongentas ſeptuaginta ſeptem libras, ſequentibus vero quatuor menſibus ad ducentas ſupra mille libras aſcenderit. Jam vero quod

de hac Moniali narratur, eam ſic liquida omnia abhorruiſſe, quaſi hydrophobia laboraret, nobis in mentem revocat hiſtoriam hydrophobiæ cujuſdam ſingularis, quam ex Jo. Bapt. Wenckh relatam habemus *in Eph. A.N.C. cent. V. VI. obſ.* 30. Hanc paſſa eſt mulier quædam & antea bibax, & poſtea aſſidue ſitibunda. Etſi vero ſiti impellebatur ad bibendum, attamen ne guttam quidem aquæ, aut cujuſcumque alterius liquoris ſumere poterat; ſed neque fructus ſucculentos, aut ſimile aliud, quod paullo humidius eſſet. Quod ſi forte aquæ guttulam vehementi ſiti compulſa deglutiiſset, tuſſi, vomitu, capitiſque doloribus correpta plures ſeptimanas decumbere cogebatur. Quod autem ad rem noſtram facit, viginti, triginta, quandoque etiam plures urinæ uncias quotidie reddidit; menſtrua ſemper fluxerunt; nec macilentior, nec pinguior fuit; faciei colorem non amiſit, licet quartum jam annum cum dimidio in eo ſtatu tranſegiſset, cum hiſtoria ſcriberetur. Omittimus alia profluvia, & admirandas quaſdam egeſtiones, cujuſmodi fuit ſanguinea illa, quam toties memorata puella Patavina poſt duorum menſium omnimodam abſtinentiam perpeſſa eſt. *Per tres* enim *menſes continuos quotidie, vel alternis diebus ſanguinem libræ pondere per alvum rejecit primum floridum, mox aquoſum, & nigricantem, qui demum, alvo ſubſiſtente, vomitu rejectus fuit*; [*Sen. l. c.*] Hujus ſimilem fuiſſe dicit Gaſp. a Rejes [*l. c. num.* 23.] hiſtoriam quamdam aliam, *quam ſcribit Matth. de Gradi* [*cap. de vomitu*] *de Moniali Ordinis D. Auguſtini, quæ tribus annis vixit vomens omnem cibum, & in majori quantitate, quam illum ingerebat, oborto ſtatim vehementiſſimo ventriculi dolore, qui non aliter, quam ſanguinis miſſione alleviabatur. Incredibile autem fuit quoties, & quanta in copia ſanguis illi educeretur, ut non ſolum ſemel, ſed bis in ſeptimana per octo menſes continuos phlebotomaretur, & aliquando per duos menſes ter in hebdomada, ita ut alternatis diebus hoc fieret ad unicas 6. vel 7. ſingulis vicibus extrahendo. Mirabilis certe* [ſubjungit a Rejes] *ſanguinis abundantia!* Sed eam multo admirabiliorem facit vomitus is, a quo non videas quid ſupereſſe poſſit ad corpus ſuſtentandum. Hujus ſimilem alium, in quo pariter *ea erat totius excreti copia, ut cibum aſſumtum longe ſuperaret*, cum vidiſset olim Herc. Saxonia, neque perſpiceret, unde tanta pituitæ copia, quanta egerebatur, oriri poſſet, ægra interim *ſatis carnoſa, & boni habitus*, non dubitavit materiam ejus aliquam *ex craſſiore etiam parte aeris attracti* deducere, fretus auctoritate Galeni id accidere alicubi docentis; *Med. Sept. l.* 3. *ſect.* 5. *c.* 25. Videatur etiam Hild. *cent.* 4. *obſ.* 32. eamdem hiſtoriam referens ex Jac. Zwingero. Verum hæc [uti dictum eſt] omittenda exiſtimamus, quod ipſa rei accurate obſervandæ difficultas fallaciam facere poſſit. Ceterum neque nobis ejuſmodi vomitus exemplum deeſſet, quod afferremus. Vivit enim adhuc apud nos puella, quæ primum quidem acerbiſſimis ſtomachi doloribus, deinde vomitu aſſiduo per aliquot annos cruciata eſt. Ac ſi aſſidentibus habenda eſt fides, aſſumtorum copiam longe excedebant, quæ rejiciebantur. Quamvis autem id credibile facere poſſit nova, & multo diligentior rei hujus per menſem integrum obſervatio præcedentibus narrationibus egregie reſpondens; ab ejus tamen hiſtoria explicatius tradenda, dum omnia quæ ad ipſam pertinent uſquequaque nobis perſpecta fuerint, abſtinebimus.

APPEN-

APPENDICES IV.

AD SECUNDAM PARTEM

LIBRI QUARTI.

APPENDIX I.

CUm *cap.* 4. *num.* 6. *ſecundæ partis lib ri quarti* dictum fuerit, inter Appendices reponendas eſſe & referendas nonnullas litteras Apoſtolicas ſummorum Pontificum, in quibus, exorantibus Poſtulatoribus, confirmarunt ſacræ Congregationis reſponſa, quibus indulgebatur Officium & Miſſa in honorem Beatorum Beatificatione æquipollenti, nonnullas ex dictis litteris Apoſtolicis hic inferimus, omiſſis litteris Clementis Papæ X. quibus conceditur Officium & Miſſa in honorem Ferdinandi III. Regis Caſtellæ & Legionis Sancti nuncupati, cum exſtent in Bullario Romano inter bullas hujus Pontificis *num.* 28. & aliis ejuſdem Pontificis pro conceſſione Officii & Miſſæ in honorem Beati Petri Paſchaſii, cum ſint editæ in Bullario Ordinis B.Mariæ Virginis Redemptionis Captivorum *pag.* 353.

Litteræ Apoſtolicæ CLEMENTIS PAPÆ IX. Sub titulo & forma Brevis, in quibus conceditur Officium & Miſſa in honorem Beati NICOLAI DE FLUE Eremitæ Helvetii.

Venerabili Fratri Epiſcopo Conſtantien. Provinc. Moguntin.

CLEMENS PAPA IX.

VEnerabilis Frater, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Cum alias, videlicet anno 1648. Congregatio tunc exiſtentium S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum in cauſa Beatificationis & Canonizationis Servi Dei Nicolai de Flue Eremitæ Helvetii declaraverit ſuper cultu conſtare de caſu excepto per longiſſimi temporis curſum ſuper hominum memoriam ex actibus etiam excedentibus metam annorum centum, ideoque paritum eſſe decretis dictæ Congregationis; Nuper vero dilecti Filii Oratores a dilectis Filiis Helvetiis ad præſtandam Nobis & Apoſtolicæ Sedi eorumdem Helvetiorum nomine debitam obedientiam miſſi, univerſæ dictorum Helvetiorum Reipublicæ nomine a Nobis enixe petierunt, eidem indulgeri, ut etiamſi cauſa Canonizationis dicti Servi Dei Nicolai de Flue Eremitæ Subſilvani defuncti anno 1487. nondum abſoluta

ſoluta ſit, quæ pluribus abhinc annis diſcutitur in prædicta Cardinalium Congregatione, liceat permiſſu Sedis Apoſtolicæ in parochiali eccleſia oppidi Saxellæ in Subſilvania, ad quam corpus ejuſdem Nicolai anno 1518. a tunc exiſtente Epiſcopo Lauſanen. tranſlatum fuit, reaſſumere celebrationem Officii & Miſſæ in honorem dicti Servi Dei, ibidem peractam per annos ſexaginta duos uſque ad annum 1603. Hinc eſt, quod Nos ſpecialem dictis Oratoribus gratiam facere volentes, & eorum ſingulares perſonas a quibuſvis excommunicationum &c. hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, de venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus prædictis Præpoſitorum conſilio, Fraternitati tuæ per præſentes committimus & mandamus, ut remoto impedimento Miſſam & Officium hujuſmodi in eccleſia, ubi corpus memorati Servi Dei Nicolai de Flue requieſcit, celebrari auctoritate noſtra Apoſtolica permittas. Salva tamen ſemper in præmiſſis auctoritate Congregationis eorumdem Cardinalium. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub anulo Piſcatoris die octava Martii 1669. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Litteræ Apoſtolicæ Clementis Papæ x. Sub titulo & forma Brevis die 30. Auguſti 1673. in quibus conceditur Officium & Miſſa in honorem Beati Bernardi Ptolomæi Fundatoris Congregationis Montis Oliveti.

CLEMENS PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

Apoſtolici muneris, quod ineffabilis Dei bonitas humilitati atque infirmitati noſtræ committere dignata eſt, ratio exigit, ut Servorum Dei, eorum præſertim, qui in diebus peregrinationis ſuæ, multiplicibus Divinæ gratiæ donis decorati, religionem ſalubribus Inſtitutis propagarunt, memoriam devote celebremus. Cum itaque ex deductis in proceſſu alias ab Archiepiſcopo Senarum confecto ſuper caſu excepto, & cultu immemorabili exhibito Beato Bernardo Ptolomæo Fundatori Congregationis Montis Oliveti, die 24. Novembris 1644. Congregatio tunc exiſtentium S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Propoſitorum declaraverit de illo conſtare ex cultu exhibito prædicto Beato Bernardo per immemorabilem temporis curſum cum ſcientia & tolerantia Ordinariorum. Et ſicuti dilectus Filius Franciſcus Maria Sarubbius de Neapoli Abbas dictæ Congregationis Montis Oliveti Nobis nuper exponi fecit, ipſe Miſſam & Officium de eodem Beato Bernardo celebrari & recitari poſſe plurimum deſideret; Nos piis &c. ejuſdem &c. votis hac in re annuere volentes &c. ut de memorato Beato Bernardo Ptolomæo Miſſa & Officium de Communi Confeſſoris non Pontificis ſub ritu duplici, juxta Rubricas Breviarii

Romani quotannis in perpetuum die 20. Auguſti, quo idem Beatus Bernardus obdormivit in Domino, ab univerſa Congregatione prædicta Montis Oliveti, ac a dilectis in Chriſto Filiabus Monialibus ſeu Oblatis monaſterii Turris Speculorum nuncupatis de Urbe, celebrari & recitari libere & licite poſſint & valeant, reſpective, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus & indulgemus, non obſtantibus &c.

Litteræ Apoſtolicæ Clementis Papæ x. Sub titulo & forma Brevis, in quibus conceditur Officium & Miſſa in honorem Beati Oldegarii Epiſcopi primum Barchinonenſis, deinde Archiepiſcopi Tarraconenſis.

CLEMENS PAPA X.

Ad perpetuam rei memoriam.

Eccleſiæ Catholicæ regimini per abundantiam Divinæ bonitatis, nullo licet meritorum noſtrorum ſuffragio, præſidentes, ad ea, per quæ Servorum Dei, qui bono certamine peracto curſuque conſummato coronam juſtitiæ in cælis a juſto Judice accipere meruerunt, honor & veneratio in terris promovetur, libenter intendimus, ac Paſtoralis officii noſtri partes propenſa deſuper charitate interponimus, ſicut pia Chriſtifidelium præſertim in ſublimitate poſitorum, ac in partem ſolicitudinis noſtræ vocatorum vota poſtulant; & Nos, omnibus maturæ conſiderationis trutina perpenſis, ad gloriam omnipotentis Dei qui in Sanctis ſuis honoratur, populique Chriſtiani ædificationem ſalubriter in Domino expedire arbitramur. Cum itaque Congregatio venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum die 18. Maji proxime præteriti habita in cauſa Canonizationis Beati Oldegarii ſeu Ildegarii olim Canonici Præpoſiti, & Epiſcopi Barchinonen. & ſimul Archiepiſcopi Tarraconen. cenſuerit ſententiam venerabilis Fratris Epiſcopi Barchinonen. ab eadem Congregatione ſubdelegati ſuper cultu, & caſu excepto a decretis felic. rec. Urbani Papæ VIII. Prædeceſſoris noſtri eſſe confirmandam: Ideoque reiteratis enixiſque precibus cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Caroli Hiſpaniarum Regis Catholici, ac venerabilis Fratris Archiepiſcopi Tarraconen. dictique Epiſcopi Barchinonen., necnon dilectorum Filiorum Capituli eccleſiæ, & populi civitatis Barchinonen., ac Deputatorum principatus Cataloniæ, omniumque fere Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Capitulorum Hiſpaniæ inhærens dilectus etiam Filius Petrus Morell. Sacriſta major & Canonicus dictæ eccleſiæ Barchinonen. Procurator ſpecialiter conſtitutus a prædicto Archiepiſcopo Tarraconen., ac Epiſcopo, & Capitulo Barchinonen. ſupplicaverit pro conceſſione Officii & Miſſæ de Communi Confeſſorum Pontificum cum Oratione propria ab immemorabili tempore ſolita recitari pro civitatibus & diœceſibus Tarraconen. & Bar-

Barchinonen., quibus dictus Beatus præfuit, ſingulis annis die ſexto Martii anniverſario felicis tranſitus ipſius Beati; Hinc eſt, quod Nos piis precibus prædictis, quantum cum Domino poſſumus, favorabiliter annuere volentes, ac dictum Petrum Procuratorem a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, ſupplicationibus ejus nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, de memoratorum Cardinalium, qui re mature diſcuſſa atque perpenſa, auditoque dilecto Filio Promotore Fidei in voce & in ſcriptis informante decretum dicti Urbani Prædeceſſoris anno 1628. emanatum non obſtare cenſuerunt, conſilio, ut in prædictis civitatibus & diœceſibus Tarraconen., & Barchinonen. de memorato Beato Oldegario, ſive Ildegario annis ſingulis die 6. Martii ſub ritu duplici Officium recitari & Miſſa celebrari libere & licite poſſint de Communi Confeſſorum Pontificum juxta Rubricas Breviarii & Miſſalis Romani cum Oratione propria ab immemorabili tempore, ut prædicitur, recitari ſolita, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus & indulgemus; Decernentes eaſdem præſentes litteras ſemper firmas, validas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus & per omnia pleniſſime ſuffragari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices ordinarios & delegatos etiam cauſarum palatii Apoſtolici Auditores judicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub anulo Piſcatoris die 20. Decembris 1675. Pontificatus noſtri anno ſexto.

INNOCENTIUS PAPA XIII.
Ad perpetuam rei memoriam.

APoſtolici muneris, quod ineffabilis Dei bonitas humilitati atque infirmitati noſtræ committere dignata eſt, ratio exigit, ut Servorum Dei, eorum præſertim qui in diebus peregrinationis ſuæ multiplicibus Divinæ gratiæ donis decorati fauſte decurſo mortalis vitæ ſtadio perennem in cælis juſtitiæ coronam accipere meruerunt, cultum & venerationem in terris ad omnipotentis Dei gloriam, Fideliumque ædificationem promovere ſtudeamus. Cum itaque in Congregatione venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus præpoſitorum die 11. Decembris anni proxime præteriti ad relationem venerabilis Fratris noſtri Fabritii Epiſcopi Albanen. ejuſdem S. R. E. Cardinalis Paulutii nuncupati ſen-

tentia lata a venerabili Fratre moderno Epiſcopo Anagnino ſuper cultu Beato Andreæ de Comitibus Sacerdoti Profeſſo Ordinis Minorum S. Franciſci ab immemorabili tempore præſtito, fuerit, Nobis etiam annuentibus, confirmata; Et ſicut dilectus Filius Joannes Baptiſta Lamberti de Aſte Frater expreſſe Profeſſus Ordinis Minorum ejuſdem S. Franciſci Conventualium nuncupatorum in ſacra Theologia Magiſter, & hujuſmodi cauſæ Poſtulator Nobis nuper exponi fecit, ipſe Miſſam & Officium de eodem Beato Andrea celebrari & recitari poſſe plurimum deſideret; Nos piis ejuſdem Joannis Baptiſtæ votis hac in re, quantum cum Domino poſſumus, favorabiliter annuere volentes, eumque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, ſupplicationibus ejus nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, de memoratorum Cardinalium, qui dilectum Filium Magiſtrum Proſperum Lambertini in utraque Signatura noſtra Referendarium & Fidei Promotorem in ſcriptis & in voce deſuper audiverunt, conſilio, ut in poſterum in univerſa Religione Minorum S. Franciſci, & in civitate ac tota diœceſi Anagnina die prima Februarii, qua dictus Beatus Andreas feliciter obdormivit in Domino, Officium de eodem Beato Andrea de Communi Confeſſoris non Pontificis ſub ritu duplici majori recitari ac Miſſa celebrari libere & licite poſſint, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus & indulgemus. Non obſtantibus decretis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem litterarum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis eadem prorſus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub anulo Piſcatoris, die xv. Februarii MDCCXXIV. Pontificatus noſtri anno tertio.

APPENDIX II.

CUm *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 20. *num.* 22. polliciti ſimus antiquas Litanias Bononienſis Eccleſiæ, in quibus S. Joſeph invocatur, integras ad calcem exhibere, eas nunc exhibemus deſumptas ex codice membranaceo Proceſſionum exiſtente in archivo Capituli Metropolitanæ, ſervata ipſa codicis ſcribendi ratione.

KYrie eleyſon
Chriſte eleyſon
Kyrie eleyſon
Chriſte audi nos
Chriſte exaudi nos
Pater de celis Deus miſerere nobis.
Fili

Fili Redemptor mundi Deus miſerere nobis.
Spiritus Sancte Deus miſerere nobis
Sancta Trinitas unus Deus miſerere nobis.
Sancti Maria ora pro nobis
Sancta Dei Genitrix ora
Sancta Virgo Virginum ora
Sancte Michael ora
Sancte Gabriel ora
Sancte Raphael ora
Omnes Sancti Angeli, & Archangeli orate pro nobis.
Omnes Sancti Beatorum Spirituum Ordines orate pro nobis.
Sancte Johannes Baptiſta ora
Omnes Sancti Patriarche, & Prophete orate
Sancte Petre ora
Sancte Paule ora
Sancte Andrea ora
Sancte Jacobe ora
Sancte Philippe ora
Sancte Bartholomee ora
Sancte Mathee ora
Sancte Symon ora
Sancte Thadee ora
Sancte Mathia ora
Sancte Barnaba ora
Sancte Lucha ora
Sancte Marce ora
Omnes Sancti Apoſtoli, & Euangeliſte orate
Omnes Sancti Diſcipuli Domini orate
Omnes Sancti Innocentes orate
Sancte Stephane ora
Sancte Laurenti ora
Sancte Vincenti ora
Sancte Blaſi ora
Sancte Clemens ora
Sancte Apollenaris ora
Sancte Syſte ora
Sancte Fabiane ora
Sancte Sebaſtiane ora
Sancte Procule ora
Sancte Georgi ora
Sancte Venanti ora
Sancte Alberte ora
Sancte Victor ora
Sancte Chriſtofore ora
Sancte Antonine ora
Sancte Petre ora
Sancte Vitalis ora
Sancte Juliane ora
Sancte Sigiſmunde ora
Sancte Mamma ora
Sancte Auxiane ora
Sancti Johannes, & Paule orate
Sancti Coſma, & Damiane orate
Sancti Gervaſi, & Prothaſi orate
Sancti Nabor, & Felix orate
Sancti Vitalis, & Agricola orate
Sancte Floriane ora
Sancte Ypolite ora
Sancti Vite, & Modeſte orate
Sancti Seneſi, & Theoponti orate
Omnes Sancti Martyres orate
Sancte Silveſter ora
Sancte Gregori ora
Sancte Petroni ora
Sancte Ambroſi ora
Sancte Auguſtine ora
Sancte Jeronime ora
Sancte Martine ora
Sancte Nicholae ora
Sancte Yſidore ora
Sancte Proſper ora
Sancte Severe ora
Sancte Geminiane ora
Sancte Leo ora
Sancte Cathalde ora
Sancte Fridiane ora
Sancte Pauline ora
Sancte Ale ora
Sancte Roſille ora

San-

Sancte Remigi ora
Sancte Germane ora
Sancte Syre ora
Sancte Zenon ora
Omnes Sancti Pontifices, & Confeſſores orate
Omnes Sancti Doctores orate
Sancte Benedicte ora
Sancte Paule Heremita ora
Sancte Antoni ora
Sancte Bernarde ora
Sancte Egidi ora
Sancte Columbane ora
Sancte Alexi ora
Sancte Barbatiane ora
Sancte Gilberte ora
Sancte Joſeph ora
Sancte Yllare ora
Sancte Marine ora
Sancte Dalmati ora
Sancte Dominice ora
Sancte Franciſce ora
Sancte Homobone ora
Omnes Sancti Monachi, & Heremite orate
Omnes Sancti Sacerdotes, & Levite orate
Sancta Maria Magdalena ora
Sancta Agnes ora
Sancta Lucia ora
Sancta Cecilia ora
Sancta Agatha ora
Sancta Catherina ora
Sancta Margarita ora
Sancta Barbara ora
Sancta Martha ora
Sancta Tecla ora
Sancta Juliana ora
Sancta Paula ora
Sancta Brigida ora
Sancta Scolaſtica ora
Sancta Petronilla ora
Sancta Savina ora
Sancta Juſtina ora
Sancta Chriſtina ora
Sancta Helena ora
Sancta Heuphemia ora
Sancta Urſolina ora
Sancta Anaſtaſia ora
Sancta Helyſabeth ora
Sancta Clara ora
Omnes Sancte Virgines, & Vidue orate
Omnes Sancti, & Sancte Dei intercedite pro nobis
Propitius eſto parce nobis Domine.
Ab omni malo libera nos Domine.
Ab omni peccato libera
Ab ira tua libera
A ſubitanea, & improviſa morte libera
Ab inſidiis Diaboli libera
Ab ira, & odio, & omni mala voluntate libera
A ſpiritu Fornicationis libera
A fulgure, & tempeſtate libera
A morte perpetua libera
Per miſterium Sancte Incarnationis tue libera
Per Adventum tuum libera
Per Nativitatem tuam libera
Per Baptiſmum, & ſanctum Jejunium tuum libera nos Domine.
Per Crucem, & Paſſionem tuam libera
Per Mortem, & Sepulturam tuam libera
Per ſanctam Reſurrectionem tuam libera
Per admirabilem Aſcenſionem tuam libera
Per adventum Spiritus Sancti Paracliti libera
In die Judicii libera
Peccatores Te rogamus audi nos.
Ut nobis parcas Te rog.

Ut

Ut nobis indulgeas Te rog.
Ut ad veram penitentiam nos perducere digneris Te rog.
Ut Eccleſiam tuam ſanctam regere, & conſervare digneris Te rog.
Ut Domnum Apoſtolicum, & omnes Eccleſiaſticos Ordines in ſancta religione conſervare digneris Te rog.
Ut Inimicos ſancte Eccleſie humiliare digneris Te rog.
Ut Regibus, & Principibus Chriſtianis pacem, & veram concordiam donare digneris Te rogamus audi nos.
Ut cuncto populo Chriſtiano pacem, & unitatem largiri digneris Te rog.
Ut noſmetipſos in tuo ſancto ſervitio confortare, & conſervare digneris Te rogamus audi nos.
Ut mentes noſtras ad celeſtia deſideria erigas Te rog.
Ut omnibus Benefactoribus noſtris ſempiterna bona retribuas Te rog.
Ut animas noſtras, Fratrum, Propinquorum, & Benefactorum noſtrorum ab eterna damnatione eripias Te rog.
Ut Civitatem iſtam protegere, & conſervare digneris Te rog.
Ut aerem ſalubrem nobis tribuas Te rog.
Ut populum noſtrum ab omni plaga liberare digneris Te rog.
Ut fructus terre dare, & conſervare digneris Te rog.
Ut nos exaudire digneris Te rog.
Fili Dei Te rog.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi Parce nobis Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi Exaudi nos Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi Miſerere nobis.
Chriſte audi nos
Chriſte exaudi nos
Kyrie eleyſon
Chriſte eleyſon
Kyrie eleyſon

QUando primum Eccleſia Bononienſis recitare cœperit has Litanias, Nobis compertum non eſt; ſed conjectura aſſequi poſſumus, eis uſam fuiſſe quadringentis circiter ab hinc annis, tum quia forma litterarum, quibus conſcriptus eſt codex, id oſtendit, tum quia in codice præſcribitur, eas recitandas eſſe ſemel triduo Rogationum Minorum in viſitatione eccleſiæ S. Silveſtri, quæ erat poſt palatium Dominorum.

Eccleſia autem hæc, quæ in vico Portæ novæ erecta fuerat in honorem Sanctorum Silveſtri & Teclæ, & quidem ære publico, anno 1222. ex Sigonio *hiſt. Bonon. tom.3. operum ultim. edit. col.*223. *& de Epiſcop. Bonon. col.*435. ex Gherardaccio *hiſt. Bonon. part.*1. *pag.*141. & ex *hiſt. miſcell. Bonon. tom.*18. *inter Scriptores rer. Ital. col.*253. ſolo æquata fuit anno 1359. ut cederet amplificationi palatii Dominorum e regione occidentali, & ejus titulus translatus eſt ad eccleſiam S. Martini de Caccianemicis, ut conſtat ex publicis tabulis Antonii Meledoſii Notarii, & ex Maſino *in Bononia perluſtrata part.*1. *pag.*388.

At in eo, quod attinet ad cultum S. Joſeph, ille procul dubio apud noſtrates antiquior eſt; cum anno 1129 in via Galleriæ extaret eccleſia in hono-

honorem S.Joſeph dicata, quam etiam fuiſſe parochialem anno 1289. conſtat ex teſtamento Benvenutæ filiæ Bartholomæi ſcripto a Rolandino Bonaventuræ publico Bononiæ Tabellione, & relato a Maſino *in Bononia perluſtrata part.1. pag.166.*

A quo, & quo tempore fuerit prædicta eccleſia ædificata, ignoratur. Id tantum aſſeri poteſt, ejus adminiſtrationem delatam fuiſſe Monachis Benedictinis monaſterii S.Helenæ ſiti in loco Secerni non longe diſſiti a civitate Bononiæ.

Monaſterium hoc S. Helenæ fuit a Monachis deſertum, nec unquam induci potuerunt, ut illuc reverterentur. Anno 1296. non plures in eo erant, quam duo.

Qua de cauſa Joannes Sabellus Bononiæ Epiſcopus anno 1300. ſeu 1301. accedente auctoritate ſummi Pontificis Bonifacii VIII.monaſterium prædictum Secerni una cum eccleſia S. Joſeph ipſi adjecta in via Galleriæ conceſſit Fratribus Servorum Matris Dei, uti teſtantur Sigonius *de Epiſcop. Bonon. col.*441. Joannes Franciſcus Niger *in annal.Bononienſ. mſſ.ad eumd.annum*, Gherardaccius *hiſt. Bonon. part.*1. *pag.* 417. Maſinus *in Bonon. perluſtr. par.*1. *pag.*349. Bollandiani *tom.*3. *Actor. Sanctor. Maji pag.*103.

Degebant extra portam, quæ dicitur *Saragotiæ*, Moniales Ordinis S. Auguſtini, curæ ac fidei Fratrum Prædicatorum commendatæ, eorumque habitu utentes; earum autem eccleſia erat dicata Deo in honorem S. Mariæ Magdalenæ. Cogitatum fuerat a ſummo Pontifice Paulo IV. de eis reducendis intra mœnia civitatis; ſed id factum non eſt niſi anno 1566. a S. Pio V. Hoc ſiquidem anno Moniales ad eccleſiam S. Joſeph, & monaſterium Fratrum Servorum Matris Dei prope eam extructum translatæ ſunt; Fratres autem ad eccleſiam S. Mariæ Magdalenæ, & monaſterium Monialium prope eam extructum extra portam Saragotiæ ſeceſſerunt: tunc eccleſia S. Joſeph, quæ eſt in via Galleriæ, eccleſia S. Mariæ Magdalenæ dici cœpta eſt; & eccleſia S. Mariæ Magdalenæ extra portam Saragotiæ nomen aſſumpſit eccleſiæ S.Joſeph, juxta præſcripta in bulla S.Pii V. edita a Gianio *in annal. Servorum B. Mariæ Virginis pag.*205. ubi hæc verba bullæ leguntur: *Ita quod ante hac Sancti Joſeph, dehinc Beatæ Mariæ Magdalenæ; & rurſus quod Beata Maria Magdalena nuncupabatur, de cetero Sancti Joſeph nomine invocetur.*

Exſtant etiam apud Panvinium in tractatu *de ſeptem Urbis eccleſiis* Litaniæ, quæ recitabantur tempore S. Pii V. uti colligitur ex his verbis: *Ut Domnum noſtrum Apoſtolicum Pium V. & omnes Eccleſiaſticos Ordines in ſancta religione conſervare digneris*; & in eis S. Joſeph invocatur: *Sancte Joſeph Nutritie Domini noſtri Jeſu Chriſti, ora &c.*

AP-

APPENDIX III.

Epiſtolæ Leonardi Sarzanenſis de inventione TITULI CRUCIS Domini noſtri JESU CHRISTI, deque Urbis lætitia ob Granatenſem victoriam, quarum mentio facta eſt *lib.4. part.2. cap.31. num.16.*

LEONARDUS SARZANENSIS

JACOBO VOLATERRANO

Sanctiſſimæ Crucis Titulum in ejus Baſilica ad Exquilias inventum ſignificat: Urbis lætitiam ob Granatenſem victoriam deſcribit.

POST ad nos certo indicio delatam victoriam captæ Granatæ; rem certe Fidelibus Chriſti magnæ ſpei, magnique gaudii; eodem fere temporis momento, neſcio quid aliud meo judicio Orthodoxis majus hic Romæ ſeſe in lucem eduxit. In eccleſia namque S.Crucis in Hieruſalem, Tit. Cardinalis Hiſpani, conſtruentibus (ut diu cœptum eſt) fabris in arcu eminentioris partis deſuper altare majus, compererunt laterem quemdam magnitudinis ſolitæ, in cujus altera parte, quæ videlicet in pariete latebat, hæc verba pulcherrimis literis antiquis & oblongis excavata erant, *Titulus Crucis*. Duplici ſerie terminabatur. Poſt quem laterem, arcula quædam plumbea ſuo ſpacio vacuo circumfuſa, tribus ſigillis cereis obſignata, in medio ſuperioris partis jacebat: in cujus primo latere, verſus laterem antedictum hæ literæ mediocri longitudine, & antiquam formam tenentes impreſſæ erant, *Ecce Signum Crucis*; infra arculam ipſam pars quædam ligni, ſitu & vetuſtate extrema, undique minus ſolida & integra præſeferens, craſſitiei fere duorum digitorum, longitudinis unius palmi & dimidii, latitudinis unius, poſita eſt. In quo ligno parte patenti ſuperiori, hi tituli triplici ordine, & his characteribus, & triplici lingua, Hebraica, Græca, & Latina ſunt impreſſi, & ut conjici poteſt, ſtylo ferreo ſignati ac figurati. Et in primo ordine eſt Hebraicus, in ſecundo Græcus, tertio Latinus. Hebraicus breviſque, & ſic ſe habet ישוס מלך נצרי ideſt *Hieſus Nazarenus Rex*. Græcus ſic ις Nαζαραιος β, id eſt *Hieſus Nazarenus*, ſed dictio Bασιλεῦς, ideſt *Rex*, non habet niſi primam literam, ideſt *Vita*. Latinus vero ſic, & hucuſque, *Ihũs Nazarenus Re*. *Rex* dictio non eſt completa, quia *x* litera deeſt. Non eſt ſane dubitandum, Reverende Pater, quin hoc lignum ſit pars illius ſacratiſſimi ligni, in quo Salvator noſter clavis fixus pependit. Et hos vere eſſe illos titulos ſui patibuli, de quibus Euangeliſtæ teſtantur, licet ſic diminuti, & ſic in parte ligni dimi-

Ex cod. Vatic. n. 3912. fol. 43.

nuta reperiantur. Quo gaudio, quibus reverendiſſimis Reliquiis quid aliud majus a nobis Chriſti fidelibus vel audiri, vel cerni, vel conſiderari poteſt? Titulus Græcus, & Latinus, haud facile, & id a peritiſſimis earum linguarum legi poterat. Sunt enim figurati eo ordine ſcribendi retrogrado, quo & literæ Hebraicæ conſcribebantur. Ex quo & major fides & religio huic rei adhibenda videtur. Primo namque ordini literarum Hebraicarum in ſcribendi modo contraire noluerunt. Ego in confertiſſima multitudine varii generis accerſitus a Magnificis Oratoribus Hiſpanis in tanto eorum gaudio conquiſitæ Granatæ, prædictos titulos legi, & expoſui, ac ſuis characteribus effinxi & extraxi. Quos nunc ſic effectos & extractos ad tuam Reverentiam non mitto, licet ut ſupra ſim pollicitus, præ temporis brevitate. Recordatio lapilli illius tui, in quo hæc verba natura finxit אנא כמב ideſt *Ain homer*, etiam multum me movit, ut te participem hujuſcemodi venerandæ, & ſalutaris rei facerem. Hoc veſperi tota Civitas ob adeptam Granatam ſigna lætitiæ facit. Cælum ardet luminaribus. Terra tormentis reboat. Cras, qui eſt dies Dominicus, in Sancto Jacobo Hiſpanorum Sanctiſſimus Dominus noſter cum tota Curia Deo ſupplicationes peraget. Bene valeat Reverentia veſtra, & me amet ſemper, ut ſolita eſt, & Reverendiſſimo Domino Cardinali noſtro, & clementiſſimo viro Genitori ſuo Dominis meis unicis aliquando dignemini me commendare. Datum Romæ in ædibus Reverendiſſimi Domini Parmenſis die 4. Februarii MCCCCXCII.

Idem Eidem Ejuſdem argumenti.

Ex cod. Vatic. n. 3912. fol. 45. HEſterno die literæ Paternitatis tuæ mihi redditæ fuerunt a quodam Domino Jacobo Piſciēnſe, quæ ab ipſa Paternitate tua ſcriptæ fuerant die decima quarta Februarii, ut ſubſcriptio indicabat. In his abunde & eleganter meis reſpondit, quas ad eam de Titulo venerandiſſimo ſanctæ Crucis reperto ſcripſeram. Scripſit meas ei multum celebritatis attuliſſe, apud illos Florentinos Primates. Cum ad eam a me de ejuſcemodi memoranda re, ac etiam de lapillo illo אנאכמב topacio & auro pretioſiore, eo tempore miſſæ fuerint. Sed longe majus mihi nomen celebritatis ipſa Paternitas tua, ſi recte intueamur, hinc parere nititur, cum meas hujuſcemodi ineptias ac liberas nænias, nullo licet argumento polleant, eas relegendas adeo peritiſſimis viris tradere præſumpſerit. Politianum namque, Acciajolum, Picum Mirandulanum, Antiſtitem Aretinum, demum Reverendiſſimum Præſulem noſtrum, quales toto orbe Sophi non habentur, relegiſſe eas, ac earum lectione mirifice oblectatos, ut ſuo utar vocabulo, ſcribit illa & refert, quod an voluptati ſuæ, ſic mei celebrandi extollendique, bene ſucceſſerit, haud profecto ſcio. Neque enim hujuſcemodi aures quicquam commune, cui ſit publica ſcena, quod decies preſſum in annum non fuerit, quod demorſos non ſapiat ungues, quodque aſteri-

ſteriſco ac obeliſco ſæpius præjugulatum ac annotatum non extiterit, audire, & pati conſueverunt. Paternitatis tamen tuæ bonæ menti ingentes ago & habeo gratias, vel ex eo quoque, quod me Reverendiſſimo ipſi Præſuli noſtro, oratione ſua gratum commendatumque reddidit, quodque idem ſe facturum polliceatur erga Magnificum ejus Genitorem, cum primum per valetudinem licuerit. Titulum ipſum ſanctæ Crucis in palimpſeſto figuratum eiſdem characteribus, ea literarum longitudine, & ſcriptionis retrogrado ordine, ut Hebræi ſolent, & quantum in ipſo venerandiſſimo ligno reperitur, paucis poſt diebus, quam ad ipſam Paternitatem tuam ſcripſeram, ad Magnificum Laurentium Medices, certum peritorum virorum confugium miſi. Cum putarem Reverendiſſimum ipſum Præſulem, tuamque Paternitatem Florentiæ, ut ferebatur, tunc non eſſe. Haud ambigo ſuam Magnificentiam ea omnia tunc a me miſſa accepiſſe, tuamque Paternitatem ea omnia jam oculis perluſtraſſe, jamque perlegiſſe. Cras die Dominico Reverendiſſimus Dominus S. Georgii in gratulationem Granatenſis victoriæ in campo Agonis ludos equeſtres, quos haſtiludia appellant, fieri parabit. Stant hodie e feneſtris dependentia, eodem in campo Agonis, hæc propoſita præmia. Pannus cannarum ſex aureus, galea aureo circumamicta, cum aquila argentea in vertice, calcaria, & hypopodia argentea, ut ferunt. Hæc omnia inſignibus Regis Caſtellæ inſignita. Cras, peracto prandio, currus, more Majorum triumphantium circumornatus, quo Rex & Regina ſtabunt, palmam arborem amplectentes, & Regem Saracenorum vinctum ac ſtratum ad pedes habentes, ſtipatus pone & ante innumera peditum equitumque caterva, primum procedet præeuntibus vexillis Regiis ad templum Divi Jacobi Hiſpanorum, quem præcedet Hiſpanorum pariter innumera ſuis habitibus, ſuis ornamentis multitudo. Deinde Saracenorum captivorum infinitus numerus. Ubi ad templum Divi Jacobi pervenerint, longus ordo Sacerdotum obviam prodibit cum Crucibus præcinentes *Te Deum laudamus*. Deſcendent e curru Rex & Regina, & vexilla templo offerent. Hoc cum hymnis & jubilatione peracto omnis multitudo in Agone ſeſe ſubtrahet; ubi ſtatim ludis prædictis dabitur initium. Romæ nunc quocumque progredereris, nil aliud cerneres, nil aliud offenderes, quam mimos, mimas, pedites, equiteſque, quam hyppodamos, hypocritas, gladiatores, palæſtritas, & tibicinum genus omne. Non diſcerneres, an magis Mars, an ἀφροδίτη, an Lyæus dominaretur. Benevaleat Paternitas veſtra, & me amet ut ſolet, ac me commendet Reverendiſſimo Præſuli noſtro, ſuoque Magnifico Genitori. Ipſis vero τῆς σοπίας καὶ τῶν φρενῶν μεγάλοις τιθοῖς Domino Antiſtiti Aretino, Pico, Acciajolo, Politiano me deditiſſimum eſſe oſtendes: quibus & me diligenter commendabis. De commendatione tua quicquid ſcripſeras, vidit Amicus, riſit, & magnopere lætatus eſt. Romæ ex ædibus Reverendiſſimi Domini Parmenſis die XXIV. Fſbruarii MCCCCXCII.

APPENDIX IV.

Epiſtola Encyclica adverſus impuros profanoſque Ludos, memorata *lib. 4. part. 2. cap. 31. num. 35.*

Venerabilibus Fratribus Epiſcopis Provinciarum Maritimæ, & Campaniæ, aliorumque Locorum &c.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

NIhil profecto Nobis ad vigilias Dominici gregis aſſidue excubantibus accidere potuit acerbius, nihilque quod minus hac tempeſtate opinaremur, quam ut deformes & inverecundi Ethnicorum mores, a quibus Chriſtiani hominis pudor & modeſtia ſemper abhorruit, denuo iſtic invecti eſſent, ac veluti poſtliminio reſtituti. Quamvis enim minime Nos lateret, ſceleſtos olim Lupercalium Adminiſtros, Sacra Fauno, vel Pani per ludum atque laſciviam perſolventes, nudos huc illuc per Urbem diſcurriſſe; Sanctumque Pontificem Gelaſium Prædeceſſorem noſtrum tanta commotum impudentia, ac obſcenum morem exſecrantem, litteras dediſſe Andronico Senatori, Populoque Romano acri neſarii ritus aſſertori: Nihilo tamen minus memoriæ proditum eſt, quinto poſt Chriſtum ſæculo exeunte, Theodorico Italiæ Rege, & Anaſtaſio Orientis Imperatore peſtem illam penitus fuiſſe ſublatam & extinctam. Nunc vero multorum relatu (quod dolentes dicimus,) certiſque indiciis admonemur, profanum morem, perpetua involvendum caligine, e tenebris antiquitatis rurſus emergere, ac in veſtris diœceſibus fœde revocari, cum ad Sanctorum Patronorum feſta ſolemniter recolenda, pueri, ac interdum etiam adoleſcentes curſu in ſpem bravii nudi contendere jubeantur, maxima utriuſque ſexus ac omnium ætatum ſpectante frequentia. Quæ quidem ſpectacula eo nequitiæ magis ac improbitatis præſeferunt, quo magis non impuro alicui, ut antea, Numini, ſed piæ caſtæque Sanctorum memoriæ nuncupantur.

Qua igitur corporis nuditate impudentiſſime habita ſunt apud Veteres Lupercalia, eadem feſti Chriſtianorum dies iſtic celebrantur; nec minus injuriæ in illis verecundia paſſa eſt, quam in his hodie morum honeſtas habeat detrimenti. Dies feſti non ad id inſtituti ſunt, ut Chriſtianus populus epulis, ebrietatibus, ludis, ſpectaculis, aliæque id genus licentiæ liberius vacet; ſed ut Fideles in precibus Diviniſque laudibus frequentes & aſſidui ſint, ut eccleſiis interſint, Sacramenta ad animæ vulnerum cura-

curationem inſtituta adhibeant, ſeduloque ſe exerceant in his operibus, quæ veram pietatem continent, & ut demum Sanctos una cum Chriſto regnantes tamquam Patronos congruis officiis & honoribus proſequantur. Dedecet præterea membrorum nuditas, atque ita dedecet, ut vetuerit Eccleſiaſtica diſciplina Salvatoris Imagines nudo penitus corpore in tabulis vel ſimulacris expreſſas: Et quamvis nudo corpore Chriſtum cruci ſuæ affixum, & illorum temporum mores & gravium Scriptorum auctoritas ſuadeant; adhuc Chriſtianorum pietas a tali ſpectaculo ſemper abhorruit.

Athletarum pugnæ [ut litteris conſignatum eſt] in ſtadio apud Græcos, in Circo apud Romanos uſui fuere, atque in illis diſco, lucta, & cœſtu ſtrenue certatum eſt; utque Veterum teſtantur monumenta, interdum nudi, interdum etiam faſcia tecti homines dimicarunt. In veſtris igitur diœceſibus, Venerabiles Fratres, nonnihil priſcæ licentiæ adhuc remanet: Et cum in plateis ſeminudi his luctationibus vacent homines; cumque ex induſtria ſæpius, ſæpius vero ex violento motu nudi penitus circumagantur; facile quiſque conjicere poteſt, quam abſonum & indecorum ſit his ludis aditum non intercludere. Quapropter ne injuncto Nobis Apoſtolicæ ſervitutis officio deeſſe videamur, diſtricte per hæc ſcripta mandamus, ut turpes & obſcenæ hujuſmodi exercitationes, puerorum & adoleſcentum nudorum curſus, luctæque, quocumque nomine vel occaſione exhibendæ a veſtris diœceſibus eliminentur. Et quia inobedientiæ delictum, mixti, ut ajunt, Fori videri poteſt, curabimus diligenter, ut ſi qui legum veſtrarum rationi fuerint refragati, in eos etiam, qui noſtro nomine civitatibus temporaliter præſunt, rigide & condigne animadvertant; ſicque fore ſperamus, ut fœda hæc corruptela, utroque percuſſa gladio, radicitus evellatur.

Verum, quia impioribus etiam cauſis vindices non deſunt & perpugnaces aſſertores, ſi qui forte ſint, qui impudenter exprobrent, hujuſmodi ludos Pontificum Anteceſſorum tolerantia, ac diuturno uſu invaluiſſe; hi probe ſciant nullum ex temporis lapſu deploratæ cauſæ comparari præſidium. Et ne longe a veſtris diœceſibus petantur exempla, in memoriam revocent, choreas etiam quaſdam mulierum & virorum publice eo die haberi ſolitas, quo S. Xyſti Pontificis & Martyris Alatrinæ civitatis Patroni recolebatur, juſſu Epiſcopi provide vetitas fuiſſe; & Edictum Epiſcopi licet acri calamo Romanæ Curiæ Advocatorum impetitum, die 2. Aprilis 1694. a Congregatione Negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita ſtrenue fuiſſe propugnatum. Ceterum cum Sancto etiam Gelaſio objiceretur, antiqui moris fuiſſe Lupercalia, Sanctiſſimus Pontifex conſuetudinem pudori inimicam & honeſtati detrahentem reprobavit, ratus Prædeceſſorum ſuorum leges ſaluberrime inſtitutas non defuiſſe, ſed hominum fraude & malitia leges ipſas fuiſſe contemptas. Quemadmodum itaque Nos de perſpecta Prædeceſſorum noſtrorum vigilantia egregie ut par eſt ſentimus, & abuſum non illorum incuriæ, ſed ſubditorum inobedien-

dientiæ ducimus referendum; ſic a vobis, ſpectabiles Eccleſiarum veſtrarum Antiſtites, a quavis negligentiæ nota vindicentur. Quanti Dei honorem, Sanctorum cultum, & animarum ſalutem facitis, Ven. Fratres, vos hortamur & obteſtamur, ut corrupti hujuſmodi mores, ſpecie quadam lætitiæ invecti reformentur; utque creditæ vobis oves ab impuro profanoque ritu declinantes, ad piam & fructuoſam feſtos dies celebrandi rationem traducantur. Nos interea in optati eventus auſpicium Apoſtolicam benedictionem ex animo vobis impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XII. Auguſti MDCCXLII. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

F I N I S.

Digitized by Google

EXCUDEBANT ROMAE
NICOLAUS ET MARCUS PALEARINI
ACADEMIAE CONIMBRICENSIS
BIBLIOPOLAE ET TYPOGRAPHI ROMANI
AD THEATRUM POMPEII
ANNO CIƆ. IƆ. CC. XLVIIII. MENSE MAII.
SEDENTE
BENEDICTO XIV. PONT. OPT. MAX.
PONTIFICATUS EJUS
ANNO VIIII.

ANT 1.316.587

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

XV E. 13.

.XV
E13